Ε.Κ.Ε.Ι.Ε.Δ.
42
Παράρτ. Χ

Η ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ «ΚΟΜΠΑΝΙΑΣ» ΤΟΥ ΣΙΜΠΙΟΥ ΤΡΑΝΣΥΛΒΑΝΙΑΣ 17ος-18ος ΑΙ.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ-ΕΙΡΗΝΗ ΤΣΟΥΡΚΑ-ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ

ΑΘΗΝΑ 2011

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
Τόμος 42. Παράρτημα 10

ΔΕΣΠΟΙΝΑ-ΕΙΡΗΝΗ ΤΣΟΥΡΚΑ-ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ

Η ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ «ΚΟΜΠΑΝΙΑΣ» ΤΟΥ ΣΙΜΠΙΟΥ ΤΡΑΝΣΥΛΒΑΝΙΑΣ 17ος-18ος ΑΙ.

Πηγές του δικαίου και των θεσμών του απόδημου ελληνισμού

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΘΗΝΑ 2011

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΤΟΜΟΣ 42

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 10

*

ACADEMY OF ATHENS

YEARBOOK OF THE RESEARCH CENTRE
FOR THE HISTORY OF GREEK LAW

VOLUME 42

SUPPLEMENT n° 10

ΔΕΣΠΟΙΝΑ-ΕΙΡΗΝΗ ΤΣΟΥΡΚΑ-ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ

Η ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ «ΚΟΜΠΑΝΙΑΣ» ΤΟΥ ΣΙΜΠΙΟΥ ΤΡΑΝΣΥΛΒΑΝΙΑΣ 17ος-18ος ΑΙ.

Πηγές του δικαίου και των δεσμών του απόδημου ελληνισμού

Με τη συνεργασία της Ελένης Κύρτση-Νάκου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΘΗΝΑ 2011

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, κατά τη διάρκεια της οθωμανικής κυριαρχίας, δημιουργήθηκε, όπως είναι πολύ γνωστό, ένα ρεύμα αποδημίας των κατοίκων της προς τις χριστιανικές χώρες της Ευρώπης. Αυτό είχε χαρακτηριστικά είτε μόνιμης εγκαταστάσεως είτε πρόσκαιρης διαμονής για την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας. Οι τόποι προορισμού ήταν ποικίλοι, ανάλογα με την ευκολία στην πρόσβασή τους από τους τόπους κατοικίας των υποδούλων, με το είδος της επαγγελματικής τους ασχολίας, καθώς και με τις ιδιαίτερες συνθήκες του τόπου υποδοχής.

Η περιοχή της Τρανσυλβανίας, ουγγρικό βοεβοδάτο από το τέλος του 12ου αι., καθίσταται επισήμως αυτόνομη ηγεμονία υπό την επικυριαρχία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας το έτος 1541, μετά την κατάληψη της Βούδας από τον Σουλτάνο Σουλεϊμάν τον Α΄ και τον διαμελισμό των εδαφών του ουγγρικού στέμματος μεταξύ των δύο δυνάμεων. Το έτος πλέον 1699 (Συνθήκη του Κάρλοβιτς), μετά από μία δεκαπενταετή περίπου περίοδο εχθροπραξιών και διαπραγματεύσεων με την Αυστρία, η Τουρκία αναγνωρίζει το νέο πολιτικό καθεστώς, όπως αυτό είχε διαμορφωθεί, ήδη από το 1691, με το προνομιακό δίπλωμα του αυτοκράτορα της Αυστρίας Λεοπόλδου Α΄, οπότε η χώρα προσαρτάται στα εδάφη της Αυτοκρατορίας των Αψβούργων. Έκτοτε, παρά την τυπική αναγνώριση της πολιτικής και διοικητικής της αυτονομίας, η Τρανσυλβανία θα αποτελέσει από πολιτική, οικονομική και στρατιωτική άποψη μία επαρχία της Αυστρίας μέχρι την ένωσή της με τη Ρουμανία το 1918.

Σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αυτής, ο φυσικός πλούτος της περιοχής, η αναπτυγμένη οικοτεχνία της και η σημαντική γεωπολιτική της θέση στη Ν.Α. και κεντρική Ευρώπη, ανάμεσα στην αυστριακή και στην οθωμανική αυτοκρατορία, θα επιτρέψουν την ανάπτυξη του διακομετακομιστικού και εισαγωγικού εμπορίου στην ευρύτερη περιοχή. Ευλόγως παρατηρείται ιδιαίτερη κινητικότητα ελλήνων πραματευτών από τη Δυτική και Ανατολική Μακεδονία, την Ήπειρο, την Ανατολική Ρωμυλία κ.ά. προς την Τρανσυλβανία. Παράλληλα ευνοείται η δημιουργία ανθηρών ελληνικών εμπορικών κοινοτήτων κατά μήκος των βασικών οδικών

αξόνων που οδηγούν σε σημαντικά εμπορικά κέντρα (Πέστη, Βελιγράδι, Μοναστήρι, Γιάννενα, Μοσχόπολη, Δυρράχιο, Τεργέστη, Βενετία κ. ά.) καθώς και η ενίσχυση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των ελληνικών επαγγελματικών συντεχνιών (σημαντικότερες Σίμπιου, Μπρασόβ) και «συντροφιών» που δρούν, συνήθως στα πλαίσια της αυτονομίας των πόλεων, προστατευμένες από τα προνομιακά διπλώματα που χορηγεί ο Ηγεμόνας (Προνόμιο Ράκοτσι Α΄, 1636/Προνόμιο Λεοπόδου Α΄, 1701). Άλλωστε, ο ιδιαίτερος ρόλος, σχεδόν μονοπωλιακός, των Ελλήνων εμπόρων στη διεξαγωγή του διεθνούς εμπορίου της Τρανσυλβανίας, το προβάδισμα που κατέχουν, ιδίως από τον 17ο αι. και μετά, σε σχέση με τις άλλες εθνότητες που αναπτύσσουν εμπορικές δραστηριότητες στην περιοχή (Σάξονες κ. ά.), αλλά και τα οικονομικά οφέλη της χώρας από το εμπόριο των Ελλήνων, επισημαίνονται σε σχετικές αποφάσεις της τρανσυλβανικής Δίαιτας, του κυριοτέρου πολιτειακού οργάνου, ήδη από το έτος 1600. Ως εκ τούτου δεν θα πρέπει να θεωρηθεί υπερβολική η άποψη ότι «η χαρτογράφηση του διαμετακομιστικού χερσαίου εμπορίου 'ανατολικών' προϊόντων της νοτιοανατολικής και εν μέρει της κεντρικής Ευρώπης τον 17ο και 18ο αι. συνθέτει τον χάρτη του βορείου ελληνισμού, γηγενούς και αποδήμου»[1]. Είναι δε γεγονός, ότι παρά την αριθμητική συρρίκνωσή τους, κατά τα τέλη του 18ου αι., συνεπείᾳ της αλλαγής του τρόπου διακίνησης των 'ανατολικών' προϊόντων (άρση των απαγορεύσεων της Συνθήκης του Πασσάροβιτς του 1718 υπέρ των αυστριακών που διακινούνταν σε οθωμανικά εδάφη), οι ελληνικές επιχειρήσεις της Τρανσυλβανίας θα επωφεληθούν, όπως και παλαιότερα, από τις ενδογενείς και εξωγενείς αδυναμίες της χώρας και θα συνεχίσουν να εμφανίζουν ενα ευρύ κύκλο εμπορικών δραστηριοτήτων, ίσως και περισσότερο από πριν[2].

Το νομικό καθεστώς των παροικιών των αποδήμων από την οθωμανική αυτοκρατορία, οι οποίοι διεξήγαν διαμετακομιστικό και εισαγωγικό εμπόριο 'ανατολικών' προϊόντων στην Τρανσυλβανία, οριοθετήθηκε με το Προνόμιο του ηγεμόνα Γεωργίου Ράκοτσι Α΄, το 1636. Εκτός από τις αυστηρές προδιαγραφές ασκήσεως του εμπορίου και ρυθμίσεως των σχέσεων με τις τοπικές αρχές και με την κεντρική διοίκηση της Ηγεμονίας, παραχωρήθηκε διοικητική και δικαστική αυτονομία στις εμπορικές παροικίες που είχαν συγκροτηθεί στην Τρανσυλβανία. Χάρη σε αυτήν την αυτονομία, δημιουργήθηκαν διοικητικά όργανα, η δραστηριότητα των οποίων καταγραφόταν σε κώδικες («πρωτόκολλα»), πολλοί από τους οποίους διασώζονται στη Βιβλιοθήκη της Ρουμανικής Ακαδημίας

1. Παπαστάθη, Ἡ ἑλληνική ἐμπορική κομπανία, σ. 34-35 σημ. 65-67.
2. N. Jorga, Srisori şi inscripţii... [*Studi şi documente*, XII (1906)], σ. IX-X.

στο Βουκουρέστι, ενώ άλλοι πιθανόν να λανθάνουν ή να έχουν καταστραφεί. Μία από τις πλέον ισχυρές εμπορικές παροικίες ήταν η «Κομπανία των Ρωμαίων Πραγματευτών» στην αυτόνομη πόλη του Σιμπίου η οποία συνέχισε να λειτουργεί ως οικονομική συσσωμάτωση, αλλά και ελληνική ορθόδοξη κοινότητα, τουλάχιστον μέχρι το έτος 1848. Το προνομιακό καθεστώς, η οργάνωσή της, καθώς και το ουσιαστικό δίκαιο που η παροικία αυτή εφήρμοζε αναλύθηκαν σε προηγούμενη εργασία της συγγραφέως υπό τον τίτλο *Ἡ ἑλληνική ἐμπορική κομπανία του Σιμπίου Τρανσυλβανίας, 1636-1848. Ὀργάνωση και δίκαιο*, [Ἵδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἵμου, 246], Θεσσαλονίκη 1994, όπου, μεταξύ άλλων, εκδόθηκαν τα θεσπίσματα τα οποία ψήφισαν τα μέλη της Κομπανίας από το 1639 έως και το 1801, και τρία Προνόμια που τους είχαν παραχωρηθεί από τον τοπικό ηγεμόνα και τους αυστριακούς αυτοκράτορες.

Στην παρούσα εργασία εκδίδονται μερικώς οι υπ'αρ. 1153 και 976 και καθ'ολοκληρίαν οι υπ' αρ. 979 και 978 ελληνικοί κώδικες της Βιβλιοθήκης της Ρουμανικής Ακαδημίας Βουκουρεστίου, που αποτελούν αντίστοιχα το Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ΄ μέρος αυτού του τόμου. Τα κείμενα που εκδίδονται είναι κυρίως πρακτικά και αποφάσεις του «Κριτηρίου», του δικαστηρίου δηλαδή της Κομπανίας, για διαφορές μεταξύ των μελών της ή αυτών των τελευταίων με «τοπικούς» (Σάξονες, Ούγγρους, Αρμενίους, Ρουμάνους κ.ά.) ή με ξένους προς αυτήν, ομογενείς ή μη. Εκδίδονται επίσης μερικά θεσπίσματα των συνελεύσεών της, που δεν περιλαμβάνονται σε αυτά που έχει ήδη εκδώσει η συγγραφέας, καθώς και πρακτικά που αφορούν στις σχέσεις της Κομπανίας με τις τοπικές αρχές και τη δραστηριότητά της εν γένει.

Το φάσμα των ενδίκων διαφορών περιλαμβάνει υποθέσεις εμπορικού, αστικού και ποινικού δικαίου, ενώ εντοπίζονται σποραδικά και κάποιες αποφάσεις πειθαρχικής φύσεως. Σε ένα μεγάλο τμήμα της προηγούμενης εργασίας και ειδικότερα στο κεφάλαιο που αφορά στο δίκαιο της Κομπανίας του Σιμπίου, εκτίθενται τα συμπεράσματα από την επεξεργασία των κειμένων που εκδίδονται εδώ. Τα ίδια τα κείμενα και ο συνοπτικός σχολιασμός τους παρέχουν μια τεκμηριωμένη εικόνα για τη διαμόρφωση και τη λειτουργία δικαιικών δεσμών σε μια ελληνική οικονομική κοινότητα, καθώς και για τον τρόπο απονομής του δικαίου από ένα κοσμικό δικαστήριο.

Πέρα όμως από το ενδιαφέρον που παρουσιάζουν για την έρευνα της ιστορίας του ελληνικού δικαίου κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο, τα εκδιδόμενα κείμενα παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες για τη δημώδη γλώσσα, το επίπεδο γραμματισμού της τάξης των εμπόρων, την ελληνική οικονομική ιστορία, τις νοοτροπίες, την αναγκαστική ή την εκούσια πρόσληψη ρυθμίσεων των τοπικών δικαίων και τους τρόπους πα-

ράκαμψης ή αφομοίωσής τους. Τα κείμενα είναι, καθ'εαυτά, ένα πεδίο εξερεύνησης *in vivo* της διαμόρφωσης της νεοελληνικής αστικής τάξης των αποδήμων και των θεσμών της σε ένα τμήμα της Ν.-Α. Ευρώπης κεντροευρωπαϊκής επιρροής, και μάλιστα κατά τη διάρκεια μιας σχετικά μακράς χρονικής περιόδου. Ως εκ τούτου, προσφέρονται ιδιαιτέρως για τη συγκριτική μελέτη των επί μέρους θεσμών του ελληνικού δικαίου και της εξελικτικής τους πορείας από την ύστερη βυζαντινή έως τη νεοελληνική περίοδο του δικαίου.

Λυδία Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη
Διευθύντρια Κέντρου Ερεύνης
της Ιστορίας του Ελληνικού Δικαίου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το χειρόγραφο υλικό που εκδίδεται στην παρούσα εργασία αποτελεί την πηγή στην οποία στηρίχθηκε τμήμα της μονογραφίας μου για την ελληνική εμπορική Κομπανία του Σιμπίου, το οποίο αφορά στο ουσιαστικό δίκαιο[1]. Περιλαμβάνει πρακτικά και αποφάσεις του Κριτηρίου της Κομπανίας που αφορούν στην επίλυση διαφορών, οι οποίες ανέκυπταν στις σχέσεις των μελών μεταξύ τους και με άλλους ξένους προς αυτήν εμπόρους –Σάξονες, Ούγγρους, Ρουμάνους, Έλληνες ή από διάφορες άλλες εθνοτικές ομάδες της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Το εκδιδόμενο υλικό περιλαμβάνει επίσης πρακτικά που φωτίζουν ποικίλες άλλες δραστηριότητες της εμπορικής αυτής παροικίας, σε σχέση με την τοπική τρανσυλβανική ή την αυστριακή Διοίκηση, την εκκλησία, το σχολείο και την εσωτερική οργάνωση της Κομπανίας.

Τα στοιχεία που μπορεί ο ερευνητής να αντλήσει από τα κείμενα δεν περιορίζονται μόνο στο εφαρμοζόμενο από τη συγκεκριμένη παροικία δίκαιο και στον τρόπο απονομής της δικαιοσύνης. Οι τόποι προελεύσεως και προορισμού των μελών της Κομπανίας, καθώς και όλων όσων εμπλέκονται σε δικαστικούς αγώνες με αυτούς, μαρτυρούν μια δικανική πρακτική η διαμόρφωση της οποίας ιχνηλατείται πολύ πέρα από την ίδια την παροικία. Η πρόσληψη και αφομοίωση θεσμών από άλλα δικαιικά συστήματα, με τα οποία τα μέλη της Κομπανίας έρχονταν σε επαφή, εξυπηρετούσε τις ανάγκες λειτουργίας και τον κύριο σκοπό υπάρξεως της κοινότητάς τους, δηλαδή την επιβίωσή της. Μπορεί έτσι κανείς να παρακολουθήσει τις ανεπαίσθητες αλλαγές και διαφοροποιήσεις που συντελέστηκαν σταδιακά, σε βάθος περίπου εκατόν πενήντα ετών.

Ανάλογο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα στοιχεία για την ομιλούμενη δημώδη γλώσσα και γραφή του 17ου-18ου αιώνα, που χρησιμοποιούν οι αγράμματοι –με ελάχιστες εξαιρέσεις– συντάκτες των πρακτικών για να

---

1. Δέσποινα-Ειρήνη Τσούρκα-Παπαστάθη, *Ἡ ἑλληνικὴ ἐμπορικὴ Κομπανία τοῦ Σιμπίου Τρανσυλβανίας, 1636-1848. Ὀργάνωση καὶ δίκαιο*, Θεσσαλονίκη, 1994 (στο εξής ΕΚΣ), σσ. 159-243.

περιγράψουν τις επίδικες κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις. Πρόκειται για έναν χυμώδη και ζωντανό αφηγηματικό και νομικό λόγο, ελλειπτικό μεν και δυσνόητο για τον σύγχρονο αναγνώστη σε ό,τι αφορά τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, αλλά σαφή ως προς το διατακτικό της αποφάσεως, ώστε να μην γεννάται αμφιβολία για το πρακτέο.

Τέλος, μια άλλη κατηγορία πληροφοριών για την καθημερινή και την οικονομική ζωή των αποδήμων στα χρόνια της οθωμανικής κυριαρχίας[2] παρέχεται απλόχερα από τα κείμενα. Αφορά στα προϊόντα που εμπορεύονταν ή χρησιμοποιούσαν οι πραματευτές της Κομπανίας και στην εμπορική πρακτική, στα νομίσματα που κυκλοφορούσαν και στα οποία έκαναν τις συναλλαγές τους στον χώρο της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης καθώς και στη ρευστή ισοτιμία τους[3], στην κοινωνική διαστρωμάτωση και στην οργάνωση του επαγγελματικού βίου, υπαινίσσεται, τέλος, τα μικρά και μεγάλα προσωπικά και οικογενειακά δράματα μιας παροικίας Ρωμιών από τις βόρειες επαρχίες της οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Η σχετικά μεγάλη χρονική διάρκεια των τεκμηρίων, μας επιτρέπει να παρακολουθήσουμε την εξέλιξη της παροικίας ανάλογα με τις τοπικές και διεθνείς πολιτικές και οικονομικές συνθήκες, για τις οποίες όμως σπάνια γίνεται λόγος στα πρακτικά, και αυτό μόνον υπαινικτικά. Έτσι, τα κείμενα διαθέτουν μιαν απρόσωπη αντικειμενικότητα, που καθιστά αξιόπιστα τα στοιχεία που παρέχουν.

Στη συνέχεια, θα παρουσιαστούν, συνοπτικά, τα βασικά χαρακτηριστικά της απονομής της δικαιοσύνης από το Κριτήριο της Κομπανίας, ο τρόπος εκδόσεως των κειμένων και μια σύντομη περιγραφή του περιεχομένου των τεσσάρων μερών στα οποία αυτά τα κείμενα έχουν κατανεμηθεί

1. Η απονομή της δικαιοσύνης.

Βάσει του ισλαμικού δικαίου[4], η απονομή της δικαιοσύνης στους Ορθοδόξους της οθωμανικής αυτοκρατορίας ανήκε και στην αρμοδιότητα

2. Για το οικονομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κινούνταν ο Ελληνισμός τον 17ο και 18ο αι., βλ. Σπ. Ασδραχά, *Ελληνική Οικονομική Ιστορία, ιε΄-ιθ΄ αιώνας*, τ. α΄-β΄ [Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς], Αθήνα 2003.

3. Για την κυκλοφορία και την ισοτιμία των νομισμάτων, βλ. Ευτυχίας Δ. Λιάτα, *«Φλωρία δεκατέσσερα στένουν γρόσια σαράντα». Η κυκλοφορία των νομισμάτων στον ελληνικό χώρο, 15ος-19ος αι.*, [Κ.Ν.Ε.–Ε.Ι.Ε. 58], Αθήνα 1996.

4. J. Fattal, *Le statut légal des non-musulmans en pays d'Islam*, Beyrouth 1958· Ν. Ι. Πανταζοπούλου, *Ἱστορία τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου ἐν διαλεκτικῇ συναρτήσει πρὸς τὸ Ἑλληνικόν*, τ. Γ΄, Θεσσαλονίκη 1979.

των εκκλησιαστικών δικαστηρίων, των οποίων η νομολογία έχει τύχει επεξεργασίας βάσει των δημοσιευμένων πηγών[5]. Νομολογία μη εκκλησιαστικών δικαστηρίων έχει δημοσιευθεί για τη Μύκονο και τη Νάξο[6]. Για τις χερσαίες περιοχές της οθωμανικής αυτοκρατορίας δεν υπάρχουν δημοσιευμένες πηγές κοσμικών –δηλαδή μη εκκλησιαστικών– δικαστηρίων. Το ίδιο ισχύει και για τις παροικίες των αποδήμων. Η νομολογία επομένως του Κριτηρίου της εμπορικής παροικίας του Σιμπίου είναι ένα πρώτο δείγμα, ποσοτικά αρκετά ικανοποιητικό, για τον 17ο και 18ο αιώνα. Αυτό προέρχεται από τη συγκεκριμένη παροικία αποδήμων με καταγωγή από τις βόρειες επαρχίες της οθωμανικής αυτοκρατορίας, οι οποίοι συγκρότησαν συσσωμάτωση θεσμικά αναγνωρισμένη από το κράτος στο οποίο είχαν εγκατασταθεί. Η αναγνώριση αυτή πραγματοποιήθηκε με προνομιακό δίπλωμα του ηγεμόνα της χώρας, διότι αυτοί ήταν ξένοι, υπήκοοι του οθωμανού σουλτάνου στον οποίο η Τρανσυλβανία ήταν τότε φόρου υποτελής (1540-1699). Το προνομιακό αυτό καθεστώς ανανέωσαν και τροποποίησαν αργότερα οι αυτοκράτορες της Αυστρίας[7].

Στα Προνόμια θεσπίστηκε εξαιρετικό δίκαιο, που αφορούσε στις προϋποθέσεις ασκήσεως του εμπορίου, στη διοικητική και τη δικαστική αυτοτέλεια των μελών της συσσωματώσεως[8].

Σύμφωνα με το θεσμικό πρότυπο της απόλυτης μοναρχίας των Νεωτέρων Χρόνων (*Ancien Régime*) που ίσχυε στην Τρανσυλβανία, η διοικητική λειτουργία ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με τη δικαστική. Τα Προνόμια –δηλαδή, το θεσμικό πλαίσιο της Κομπανίας των ελλήνων εμπόρων του Σιμπίου–, ακολούθησαν αυτό το πρότυπο: ο προεστός συγκέντρωνε τη διοικητική-πειθαρχική και τη δικαστική αρμοδιότητα επί των μελών της Κομπανίας, επικουρούμενος όμως από ορκωτούς παρέδρους. Όλοι ήταν αιρετοί –ο προεστός με θητεία, ενώ οι πάρεδροι ήταν ισόβιοι[9]. Σε ό,τι αφορά το εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο και τη δικονο-

5. Ἐλευθερίας Παπαγιάννη, *Ἡ νομολογία τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων τῆς βυζαντινῆς καὶ μεταβυζαντινῆς περιόδου σὲ θέματα περιουσιακοῦ δικαίου, Ι. Ἐνοχικὸ καὶ ἐμπράγματο δίκαιο, ΙΙ. Οἰκογενειακὸ δίκαιο* [Forschungen zur byzantinischen Rechtsgeschichte–Athener Reihe 6], Αθήνα 1992, 1997. Βλ. επίσης την πιο πρόσφατη δημοσίευση νομολογίας εκκλησιαστικού δικαστηρίου, Βασιλικής Διάφα-Καμπουρίδη, *Ὁ Κῶδιξ τῆς Ἐπισκοπῆς Σερβίων καὶ Κοζάνης τῶν ἐτῶν 1849-1868* [IBAK], Κοζάνη 2006.

6. Βλ. Μεν. Τουρτόγλου, «Νομολογία Κριτηρίων Μυκόνου», *ΕΚΕΙΕΔ* 27-28 (1985) και την εκεί σχετική βιβλιογραφία στην εκτενή εισαγωγή. Βλ. επίσης του Ιδίου, «Ἡ νομολογία τῶν κριτηρίων τῆς Νάξου, 17ος-19ος αἰ.», *Μελετήματα*, τ. Δ΄, Αθήνα 2004, σσ. 102 επ.

7. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 77-81.

8. Ό.π., σσ. 81-100.

9. Βλ. τις επί μέρους αρμοδιότητες και υποχρεώσεις ό.π., σσ. 124-132.

μία, τα Προνόμια δεν προέβλεπαν απολύτως τίποτε[10]. Αυτή η ασάφεια δικαιολογείται από το καθεστώς της πολυμορφίας δικαίου (pluralisme juridique) που ίσχυε τότε γενικά στις μοναρχίες: Η αρχή του «προσωπικού δεσμού»(personnalité de la loi): «προσωπικότητα του νόμου» πραγματώνεται με την εφαρμογή της αρχής της δωσιδικίας του εναγομένου (*forum rei*). Αυτή η γενική αρχή επέτρεπε την εφαρμογή των κανόνων δικαίου ανάλογα με την κοινωνική τάξη ή/και ανάλογα με την εθνοτική προέλευση ή τη θρησκευτική ομολογία των διαδίκων, εκεί όπου ο πληθυσμός της χώρας είχε πολυεθνική ή/και πολυπολιτισμική σύνθεση[11]. Η δικαστική εξουσία, όμως, ανήκε αποκλειστικά στον μονάρχη, γιατί από αυτόν πήγαζαν όλες οι εξουσίες, τις οποίες ασκούσε είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω προσώπων ή οργάνων που εξουσιοδοτούσε.

1.1. Η δικαστική αυτοτέλεια της Κομπανίας.

Στην περίπτωση της Κομπανίας, η δικαστική αυτοτέλεια υπαγορεύτηκε από το γεγονός ότι τα πρόσωπα τα οποία τη συγκροτούσαν ήταν αλλόθρησκοι ξένοι που ανήκαν στην εμπορική τάξη –*status mercantilis*–, όπως οι Σάξονες των επτά αυτονόμων πόλεων της Τρανσυλβανίας, μεταξύ των οποίων ήταν το Σιμπίου[12]. Για τον λόγο αυτό, οι σχετικές με τους έλληνες εμπόρους διαφορές υπάγονταν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Κριτηρίου της Κομπανίας, το οποίο τις έκρινε σε πρώτο βαθμό. Επί Ηγεμονίας και επί αυστριακής κυριαρχίας χωρούσε έφεση, που υποβαλλόταν αντίστοιχα στον Έπαρχο[13] ή στον Θησαυροφύλακα Τρανσυλβανίας, και προσφυγή στον αυτοκράτορα μόνον επί υποθέσεων με αντικείμενο αξίας άνω των 500 φιορινίων[14].

Για τις μη εμπορικές υποθέσεις, τα Προνόμια δεν κάνουν ιδιαίτερο λόγο. Στην πράξη, αυτές απορροφήθηκαν από το Κριτήριο, ενώ θεωρητικά ίσχυε παράλληλα η αρμοδιότητα του Επάρχου και αργότερα του Θησαυροφύλακα της Τρανσυλβανίας, ενός οργάνου που είχε θεσμικά την εποπτεία των ξένων εμπόρων. Στην αρμοδιότητα του Κριτηρίου υπάγονταν και τα περισσότερα αδικήματα που σήμερα διώκονται

10. Ό.π., σσ. 94-95.

11. Ό.π., σσ. 142-143, 159· για την έννοια της πολυμορφίας δικαίου βλ. J. Vanderlinden, «Le pluralisme juridique : Essai de Synthèse», in J. Gilissen (éd.), *Le pluralisme juridique*, Bruxelles 1972, σσ. 19-56.

12. ΕΚΣ, σσ. 142, 173.

13. Βλ. Μέρος Α΄, εγγρ. 25 στ. 8.

14. Ό.π., σσ. 94-100.

κατ'έγκληση, με εξαίρεση τα λεγόμενα «δημόσια εγκλήματα» (*causae criminales*), που εκδικάζονταν σε πρώτο βαθμό από τον Έπαρχο, ενώ επί αυστριακής κυριαρχίας από τον Θησαυροφύλακα. Η έφεση κατά των αποφάσεών τους υποβαλλόταν, ενδεχομένως, στο ηγεμονικό δικαστήριο (*Tabula regia*) επί Ηγεμονίας, ή στην αυτοκρατορική αυλή στη Βιέννη (*Camera Aulica Trnsylvaniensis*)[15] αργότερα. Οι λόγοι που οι μη εμπορικές υποθέσεις, με την παραπάνω έννοια, εκδικάζονταν από το Κριτήριο της Κομπανίας είναι προφανείς: α) Η γλώσσα των διαδίκων ήταν σοβαρό εμπόδιο για την ομαλή διεξαγωγή της δίκης στα αρμόδια τοπικά δικαστήρια· β) το κόστος ήταν προσιτό, διότι το δικαστικό παράβολο ήταν χαμηλότερο εκείνου που απαιτούνταν για το Θησαυροφυλάκιο, όπου θα έπρεπε να μεταφρασθούν τα έγγραφα και να αμειφθεί διερμηνέας στην ακροαματική διαδικασία· γ) εξ ίσου σημαντικό εμπόδιο για τους δικαζομένους και τους δικαστές θα αποτελούσε το εφαρμοστέο δίκαιο και οι δικονομικοί μηχανισμοί της τοπικής έννομης τάξης. Πέραν όλων αυτών των λόγων, η κεντρική εξουσια δεν ενδιαφερόταν στην πραγματικότητα παρά για την καταβολή της ετήσιας εισφοράς από την Κομπανία και των διαφόρων τελών και δασμών των διακινουμένων προϊόντων μέσα και έξω από την Τρανσυλβανία.

Σε ό,τι αφορά το δίκαιο, τα Προνόμια δεν το προσδιορίζουν. Οι εφαρμοστέοι κανόνες του τρανσυλβανικού δικαίου, εξ άλλου, δεν διέφεραν ριζικά από εκείνους που εφήρμοζε το Κριτήριο, διότι απώτερη κοινή τους βάση ήταν το ιουστινιάνειο δίκαιο[16]. Αυτό που διέφερε περισσότερο ήταν το δικονομικό σύστημα: Το τρανσυλβανικό σύστημα ήταν τυπικό, ενώ το Κριτήριο αναζητούσε τη λύση της διαφοράς κατά το «εύλογον και δίκαιον» χωρίς να επιδιώκει να τη στηρίξει σε κάποια νομική διάταξη, εκτός από τις διατάξεις που κοινοποιούνταν επί τούτου στην Κομπανία από τη Διοίκηση της χώρας (π.χ. για το νόμιμο επιτόκιο) και έπρεπε να εφαρμοσθούν υποχρεωτικά. Πολύ σπάνια συναντούμε γενικές αναφορές στους «νόμους των προπατόρων», δηλαδή τα θεσπίσματα της Κομπανίας, ή στους «θείους νόμους», δηλαδή την Αγία Γραφή. Μέσα από τη νομολογία της, το δικονομικό σύστημα της Κομπανίας προβάλλει ως ιδιαίτερα ευπροσάρμοστο στις εκάστοτε οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες και στις βιοτικές ανάγκες των διαδίκων. Αυτό που διατρέχει όλη τη νομολογία, ιδίως τη λειτουργία του Κριτηρίου, είναι ο σταθερός προσανατολισμός του σε λύσεις που επιτρέπουν τη διατήρηση της Κομπανίας (συλλογικό συμφέρον) και την επιβίωση των μελών της (ατομικό συμφέρον) μέσα σε αυτήν. Επιδιώκει, δηλαδή, τη χρυσή

15. Ό.π., σσ. 95-96, 98.
16. Αυτόθι.

τομή μεταξύ συλλογικού και ατομικού συμφέροντος, ώστε να επιτευχθεί η συνοχή της[17].

1.2. Η δικονομία.

1.2.1. Η δωσιδικία του εναγομένου. Η αρχή του *forum rei* ίσχυε γενικά στην Τρανσυλβανία. Το Κριτήριο της Κομπανίας είχε αποκλειστική δικαιοδοσία στις εμπορικές υποθέσεις κατά των τακτικών και εκτάκτων μελών της[18], τους «Ρωμαίους πραματευτές» από την οθωμανική αυτοκρατορία που διέμεναν στο Σιμπίου[19]. Η αρμοδιότητά του εκτεινόταν επίσης στα μέλη των οικογενειών τους, στους μαθητευομένους και τους υπαλλήλους τους. Από το 1652, η διοικητική και δικαστική δικαιοδοσία της Κομπανίας επεκτάθηκε σε όλους τους ξένους που για οποιονδήποτε λόγο βρίσκονταν στην Τρανσυλβανία, οι οποίοι προέρχονταν από εδάφη της οθωμανικής αυτοκρατορίας ή από υποτελείς σε αυτήν χώρες[20]. Σύμφωνα όμως με το Προνόμιο του 1636, ο ευγενής δεν υπεχρεούτο να εναγάγει κάποιο μέλος στο Κριτήριο της Κομπανίας για εμπορική υπόθεση, αλλά στο αρμόδιο για τον ίδιο τρανσυλβανικό δικαστήριο, ρύθμιση που καταργήθηκε με το Προνόμιο του 1701[21].

1.2.2. Αποδείξεις. Όπως στην Τρανσυλβανία, στη δίκη χρησιμοποιούνταν τα γνωστά από το ρωμαϊκό δίκαιο μέσα αποδείξεως: έγγραφα, μάρτυρες, όρκος, ομολογία.

α) Τα έγγραφα είχαν πλήρη αποδεικτική ισχύ όταν ήταν δημόσια, δηλαδή της τρανσυλβανικής διοικήσεως ή κάποιου αξιωματούχου της, αποφάσεις δικαστηρίων της Τρανσυλβανίας, των εκκλησιαστικών δικαστηρίων, ή των Κριτηρίων άλλων συσσωματώσεων αναγνωρισμένων από τις Αρχές της χώρας[22]. Τα ιδιωτικά έγγραφα είχαν επίσης πλήρη αποδεικτική ισχύ όταν έφεραν την υπογραφή του συντάκτη (επιστολές) ή των μερών (συμβάσεις ή σύμφωνα, χρεωστικές ομολογίες, *ἐξωφληστικά γράμματα, κατάστιχα λογαριαστών*, κλπ.) και ενός ή, συνηθέστερα, δύο

17. ΕΚΣ, σσ. 174-175.

18. Ό.π., σ. 94.

19. Βλ. το Προνόμιο του Γεωργίου Ράκοτσι Α΄(1636), ό.π., σσ. 375-378.

20. *Approbatae Constitutiones, Pars III, titulus 52, art. 1*. Βλ. και Θ. 1(1639), ΕΚΣ, σσ. 267-268.

21. Ό.π., σ. 97.

22. Όπως π.χ. της εμπορικής παροικίας των Αρμενίων, των Εβραίων ή των Βουλγάρων στην Τρανσυλβανία.

μαρτύρων. Στην κατηγορία των ιδιωτικών εγγράφων θα πρέπει να ενταχθούν επίσης τα εμπορικά βιβλία του πραματευτή (*κατάστιχα, τεφτέρια*) και οι αποφάσεις αιρετοκρισίας, που είχαν πλήρη αποδεικτική ισχύ στο Κριτήριο της Κομπανίας.

β) Μάρτυρες μπορούσαν να είναι πρόσωπα ενήλικα, ανεξαρτήτως φύλου, που δεν είχαν οικονομική εξάρτηση από τους διαδίκους υπέρ των οποίων κατέθεταν, και δεν είχαν καταδικασθεί για συκοφαντία, ψευδορκία ή άλλη πράξη που μείωνε την αξιοπιστία τους στις συναλλαγές, όπως αποκλείονταν και εκείνοι για τους οποίους είχε εκδοθεί από το Κριτήριο «*διαλάλημα*» –δηλαδή «*σουργούνι*»–, ή «*στηλίτευμα*». Οι μάρτυρες μπορούσαν να καταθέσουν στο Κριτήριο ανομοτί ή ενόρκως, αυτοπροσώπως, με επιστολή ή, τέλος, κατ'οίκον ενώπιον δύο ορκωτών παρέδρων του Κριτηρίου –όταν επρόκειτο για ηλικιωμένους ή αρρώστους.

γ) Ο όρκος μπορούσε να δοθεί ενώπιον του Κριτηρίου «*μὲ Θεὸν καὶ ψυχήν*» του διαδίκου ή του μάρτυρα («*θεόψυχα*»), με το χέρι στο Ευαγγέλιο ή στο σταυρό («*ὅρκος εὐαγγελικός*», «*μὲ τὸν σταυρόν*»), ή, τέλος, ενώπιον των ειδικά ορισμένων από την τρανσυλβανική Καγκελαρία προσώπων (όρκος «*μὲ τοὺς Διάκους*»). Αυτός ο τελευταίος τύπος όρκου προϋπέθετε, πιθανόν, κάποια ειδική διαδικασία ή φοβερές συνέπειες για τον ψευδορκούντα, γιατί στα πρακτικά και τις αποφάσεις του Κριτηρίου έχει απειλητική χροιά όταν επάγεται, με άμεση συνέπεια οι διάδικοι να σπεύδουν να συμβιβασθούν. Πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως είναι γνωστό, η επίκληση της Αγίας Τριάδας ή το σημείο του σταυρού στην αρχή εγγράφων επείχε θέση όρκου και επέφερε τα αποτελέσματα της ψευδορκίας, εφόσον παραβιαζόταν κάποιος όρος ή όταν το περιεχόμενο του εγγράφου αποδεικνυόταν ψευδές.

1.2.3. Η πορεία της δίκης δεν διαφέρει ουσιωδώς από τη σύγχρονη δίκη, σε ό,τι αφορά τα στάδια τα οποία αυτή διανύει μέχρι την έκδοση της οριστικής αποφάσεως. Αυτά, σε γενικές γραμμές, είναι: α) η άσκηση της αγωγής, β) η επ'ακροατηρίου συζήτηση και η διεξαγωγή των αποδείξεων, γ) η έκδοση και δημοσίευση της αποφάσεως, και δ) η εκτέλεσή της.

α) Η άσκηση της αγωγής γινόταν συνήθως προφορικά στο Κριτήριο, κάθε Δευτέρα και Πέμπτη που αυτό συνεδρίαζε στο «*κονάκι*» του εκάστοτε προεστού, και καταχωριζόταν στο πρωτόκολλο της Κομπανίας. Μπορούσε επίσης να γίνει γραπτά, με επιστολή του ενάγοντα προς τον προεστό, ή μέσω πληρεξουσίου αντιπροσώπου που την κατέθετε στο Κριτήριο. Η κλήση του εναγομένου στη συζήτηση γινόταν είτε από τον Καπετάνο της Κομπανίας, κατ'εντολήν του προεστού, είτε από τον ενά-

γοντα, ο οποίος επεδείκνυε (: κοινοποιούσε) κάποιο έγγραφο –συνήθως ένα απλό χαρτί– που έφερε τη σφραγίδα του προεστού.

β) Η πρώτη επ'ακροατηρίω συζήτηση άρχιζε με την έκθεση του/των αιτήματος/-άτων της αγωγής α) από τον ενάγοντα, όταν η αγωγή ασκούνταν κατά τη συνεδρίαση του Κριτηρίου, ή *β*) από τον προεστό ή κάποιον πάρεδρο. Ο εναγόμενος απαντούσε προβάλλοντας τους δικούς του ισχυρισμούς και τις ενστάσεις του, συχνά ασκώντας επίσης αντα-γωγή. Συνήθως οι διάδικοι παρουσίαζαν τις αποδείξεις τους –έγγραφα ή μάρτυρες– στην πρώτη συζήτηση. Τα μέλη του Κριτηρίου και οι διάδικοι υπέβαλαν διευκρινιστικές ερωτήσεις και στη συνέχεια οι διάδικοι, οι μάρτυρες και άλλοι τυχόν παριστάμενοι αποχωρούσαν από τον χώρο όπου διεξαγόταν η δίκη. Τα μέλη του Κριτηρίου διασκέπτονταν, ο προεστός, ο νοτάριος ή κάποιος πάρεδρος συνέτασσε την απόφαση, που υπογραφόταν από τον προεστό και τους μετέχοντες παρέδρους, και καλούνταν μέσα στην αίθουσα οι διάδικοι και όποιος άλλος ήθελε να παραστεί.

Η μετ'απόδειξη δεύτερη συζήτηση –όταν είχε προηγηθεί προδικα-στική απόφαση–, γινόταν συνήθως με πρωτοβουλία του ενάγοντος ή και του εναγομένου, μετά την προθεσμία που είχε ορίσει η απόφαση για τη διεξαγωγή των αποδείξεων. Σε πολλές περιπτώσεις το Κριτήριο όριζε ρητή ημερομηνία για τη δεύτερη συζήτηση, με παράλληλη απαγόρευση εξόδου των διαδίκων από την πόλη μέχρι της οριστικής εκδικάσεως της υποθέσεως. Η υπαίτια απουσία διαδίκου από τη μετ'απόδειξη συζήτη-ση, εκτός από την απώλεια της δίκης, μπορούσε να επισύρει και την επιβολή πειθαρχικής ποινής. Υπήρχε βέβαια η δυνατότητα παρατάσεως της προθεσμίας για την προσκόμιση των αποδείξεων, με αίτηση του διαδίκου που είχε το κώλυμα, πριν όμως από την έκδοση της οριστικής αποφάσεως.

Η αναβολή της δίκης ήταν δυνατό να γίνει από το Κριτήριο οίκοθεν ή μετά από αίτηση ενός διαδίκου, όταν απουσίαζε ή έπρεπε να απουσιά-σει δικαιολογημένα, για την πρόσληψη δικηγόρου, για να κληθεί κάποιος μάρτυρας ή να προσκομισθεί ένα έγγραφο. Το Κριτήριο έτασσε συνή-θως προθεσμία για να παρουσιασθούν οι διάδικοι, να προσκομισθούν οι αποδείξεις, ή για να γίνει συμβιβασμός στο διάστημα που μεσολαβούσε. Μπορούσε επίσης να αναβάλει τη συζήτηση για ένα αίτημα της αγωγής και να εκδώσει απόφαση για κάποιο άλλο.

γ) Έκδοση και δημοσίευση της αποφάσεως. Ο προεστός ή το μέλος που τη συνέταξε διάβαζε στο ακροατήριο την απόφαση του δικαστηρίου, οπότε οι διάδικοι είχαν την ευχέρεια να ασκήσουν προφορικά συμπλη-ρωματική αγωγή (συνήθως για τυχόν έξοδα στα οποία θα υποβάλλονταν στο μέλλον, εάν ο αντίδικος δεν συμμορφωνόταν στην απόφαση) ή να

ζητήσουν αντίγραφο των πρακτικών για την υποβολή εφέσεως στο αρμόδιο δευτεροβάθμιο δικαστήριο, το Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας. Αυτά στην περίπτωση που το Κριτήριο εξέδιδε οριστική απόφαση.

Η προδικαστική απόφαση εκδιδόταν με τον ίδιο ακριβώς τρόπο. Εάν το Κριτήριο δεν είχε ορίσει προθεσμία για τη διεξαγωγή των αποδείξεων, δεν συνάγεται από τις αποφάσεις ποιο ήταν το χρονικό διάστημα που θεωρούνταν εύλογο για τη συγκέντρωση των αποδείξεων. Από τα κείμενα των πρακτικών συμπεραίνουμε ότι αυτό μάλλον προσδιοριζόταν από τον χρόνο που απαιτούνταν για να προσκομισθούν τα αποδεικτικά έγγραφα, να ειδοποιηθούν και να μετακινηθούν οι μάρτυρες που βίσκονταν έξω από το Σιμπίου σε μακρινά εμπορικά ταξίδια ή εμποροπανηγύρεις κλπ. Σε μία μόνο περίπτωση, ο εναγόμενος ενίσταται ότι δεν πρέπει να διεξαχθεί η δεύτερη συζήτηση και, επομένως, ότι πρέπει να ματαιωθεί η δίκη, διότι παρήλθε μεγάλο χρονικό διάστημα από την έκδοση της προδικαστικής αποφάσεως και διότι, χωρίς σοβαρό λόγο, η ενάγουσα είχε αμελήσει να επαναφέρει την υπόθεση προς συζήτηση, υπονοώντας ότι είχε αποδυναμωθεί η αξίωσή της[23]. Πρέπει, τέλος, να επισημανθεί ότι ήταν δυνατόν μια απόφαση να είναι εν μέρει προδικαστική, για ένα ή περισσότερα αιτήματα της αγωγής, και εν μέρει οριστική και εκτελεστή.

Η διάρθρωση και η διατύπωση των αποφάσεων ποικίλει σε πληρότητα και σαφήνεια, ανάλογα με τη σοβαρότητα του αντικειμένου της δίκης, με την πολυπλοκότητα των πραγματικών περιστατικών και με τον βαθμό γραμματισμού του συντάκτη. Σε πολλές περιπτώσεις ποινικών υποθέσεων, που αφορούν εξύβριση και προσβολή της τιμής των μελών ή των συζύγων τους, η διατύπωση των πραγματικών περιστατικών είναι ηθελημένα αόριστη ή ελλειπής, ώστε να μη διγεί η υπόληψη των διαδίκων –το σημαντικότερο ίσως κεφάλαιο της εμπορικής πίστης εκείνη την εποχή. Στην ασάφεια των πραγματικών περιστατικών οφείλεται κατά κύριο λόγο η δυσκολία να κατανοήσει ο αναγνώστης, αλλά και ο ειδικός ερευνητής, τις έννομες σχέσεις που στοιχειοθετούνται στα πρακτικά. Πράγματι, σε πολλές περιπτώσεις το κείμενο των αποφάσεων επιδέχεται πολλαπλές αναγνώσεις, χωρίς να μπορεί να καταλήξει κανείς σε οριστικά συμπεράσματα. Γι'αυτήν την αβεβαιότητα όμως δεν ευθύνεται μόνον η διατύπωση των κειμένων. Ανάλογο μερίδιο πρέπει να αποδοθεί στην άγνοια του σύγχρονου αναγνώστη για την καθημερινή πρακτική των συναλλαγών της εποχής, που ήταν αυτονόητη για τον συντάκτη του κειμένου.

23. Βλ. Μέρος Δ΄, εγγρ. 246.

Σε αντίθεση με το ιστορικό, το διατακτικό των αποφάσεων είναι σαφές, τέμνοντας την επίδικη διαφορά, ακόμη και όταν θέτει διαζευκτικά δύο εναλλακτικές λύσεις, κατ'επιλογήν συνήθως του ηττηθέντος διαδίκου και σπανίως του νικώντος, ή υπό την αίρεση κάποιου γεγονότος. Ως επί το πλείστον, οι αποφάσεις είναι αιτιολογημένες με συντομία. Σε αρκετές όμως περιπτώσεις η αιτολογία της κρίσης υπονοείται, ενώ σε άλλες απουσιάζει εντελώς. Μερικές φορές, η προκρινόμενη λύση στηρίζεται σε προηγούμενες παρεμφερείς αποφάσεις του Κριτηρίου ή στην αντίληψη μιας αόριστης καθολικής δικανικής πρακτικής, με την έκφραση «κατά την κρίσιν παντός Κριτηρίου» ή «κατά τους νόμους», χωρίς άλλη εξειδίκευση. Έτσι, παρ'όλο που στο κείμενο των αποφάσεων σχεδόν ποτέ δεν διατυπώνεται δικανικός συλλογισμός –πλήρης ή έστω υποτυπώδης–, αυτός είναι πάντα ευδιάκριτος μετά από προσεκτική ανάλυση.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι η θεμελίωση των κρίσεων στηριζόταν στα θεσπίσματα της Κομπανίας, σε διατάξεις του τρανσυλβανικού δικαίου και των θεσμίων των Σαξόνων της Τρανσυλβανίας, καθώς και στην αδιευκρίνιστη μάζα των ρυθμίσεων του βυζαντινορρωμαϊκού δικαίου που ίσχυε κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας, οι οποίες εφαρμόζονταν εθιμικά· τέλος, βασιζόταν σε έθιμα που διαμορφώθηκαν από την Κομπανία και προσιδίαζαν στη δική της πραγματικότητα[24].

δ) Η εκτέλεση των αποφάσεων από τους διαδίκους ήταν η βασική προϋπόθεση για τη διατήρηση της συνοχής της Κομπανίας. Για να επιτύχει τη συσπείρωση των μελών στους κόλπους της και να εμποδίσει φυγόκεντρες τάσεις, που ενεθάρρυνε η αυστριακή πολιτική στην Τρανσυλβανία, το Κριτήριο διαμόρφωσε μηχανισμούς που ενίσχυαν την ασφάλεια δικαίου και καθιστούσαν συμφέρουσα την προσφυγή των μελών στη δικαιοδοσία του. Το σύστημα των ποινών, που ήταν ηπιότερο από το τρανσυλβανικό, και ο τρόπος εκτίσεώς τους[25], η έκδηλη εύνοια προς τον οφειλέτη –με την εξάντληση όλων των νομικών και προσωπικών περιθωρίων για την εκπλήρωση της παροχής, χωρίς την οικονομική εξουθένωσή του–, η παράλληλη προστασία του δανειστή με ρυθμίσεις εμπράγματης και προσωπικής ασφάλειας προσαρμοσμένες στην αξιοπιστία του οφειλέτη, καθιστούσαν το νομικό πλαίσιο λειτουργίας της Κομπανίας ελκυστικό για τα μέλη της.

Προς αυτή την κατεύθυνση, διαπιστώνουμε την πλήρη απουσία της παραγραφής των αξιώσεων, που εδράζεται στην αρχή της υποχρεωτικό-

24. ΕΚΣ, σσ. 167-171.
25. Ό.π., σσ. 231 επ., 241-242.

τητας των συμφωνιών στο διηνεκές και κατωχυρώνεται στα θεσπίσματα της Κομπανίας με συγκεκριμένη διάταξη[26]. Έτσι, οι πραματευτές, που στην πλειοψηφία τους διεξήγαν χερσαίο εμπόριο μεγάλων αποστάσεων –με τους κινδύνους που αυτό συνεπαγόταν–, προστατεύονταν αποτελεσματικά, χάρη στη δυνατότητα που είχαν να επιδιώξουν δικαστικά την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους, όσα χρόνια και αν περνούσαν. Η δυνατότητα αυτή ήταν ένα ισχυρό κίνητρο για να παραμείνουν τα μέλη στην Κομπανία, προσείλκυε νέα και καθιστούσε πιο αποτελεσματική την απειλή της αποβολής από τους κόλπους της ως πειθαρχικής ποινής («*σουργούνι*», «*διαλάλημα*»).

Στην περίπτωση που ο ηττηθείς διάδικος δυστροπούσε ή αδυνατούσε απολύτως να συμμορφωθεί με την απόφαση του Κριτηρίου, με αίτηση του αντιδίκου του χωρούσε αναγκαστική εκτέλεση κατά των περιουσιακών του στοιχείων (πλειστηριασμός) και, εάν δεν υπήρχαν ή δεν επαρκούσαν αυτά, κατά του προσώπου του (προσωποκράτηση). Η αναγκαστική εκτέλεση μπορούσε να ανασταλεί με την παροχή εγγυήσεως ή εμπράγματης ασφάλειας για όσο χρονικό διάστημα όριζε το Κριτήριο.

1.2.4. Ο συμβιβασμός[27]. Ένας συνήθης τρόπος περατώσεως της δίκης ήταν η επίτευξη δικαστικού ή εξώδικου συμβιβασμού των διαδίκων κατά την επ'ακροατηρίω συζήτηση, πριν ή μετά τη διεξαγωγή των αποδείξεων. Ο συμβιβασμός γινόταν είτε από τους διαδίκους, αυτοβούλως, είτε με υπόδειξη του δικαστηρίου που πρότεινε τους όρους. Οι λόγοι για τους οποίους οι διάδικοι προτρέπονταν να συμβιβασθούν ήταν η έλλειψη εγγράφων ή μαρτύρων, το ασαφές ή αντιφατικό αποδεικτικό υλικό, η απροθυμία επαγωγής ή δόσης όρκου, η αποφυγή διεξαγωγής αποδείξεων σε ποινικές υποθέσεις, όταν υπήρχε συνυπαιτιότητα ή για να αποφευχθεί η αναγκαστική παραπομπή στο αρμόδιο τρανσυλβανικό δικαστήριο. Στον εξώδικο συμβιβασμό οι διάδικοι αντήλλασαν «εξοφλητικά γράμματα», ενώ οι όροι του δικαστικού συμβιβασμού ενσωματώνονταν στην απόφαση.

Συμβιβασμός μπορούσε να γίνει και μετά την έκδοση της προδικαστικής αποφάσεως, στη διάρκεια της συζητήσεως που διεξαγόταν μετά την απόδειξη, σπανίως δε και στο στάδιο της αναγκαστικής εκτελέσεως.

1.2.5. Τελεσιδικία και δεδικασμένο. Η έννοια του δεδικασμένου ήταν άγνωστη για το Κριτήριο της Κομπανίας, όσος χρόνος και αν περνούσε. Οι αποφάσεις του Κριτηρίου ήταν οριστικές αλλά όχι τελεσίδικες.

26. ΕΚΣ, Θ. 29(1691) § 3 (ό.π., σσ. 311-312), και σ. 182.
27. Ό.π., σσ. 193-194.

Μπορούσε, επομένως, να ασκηθεί επανειλημμένως αγωγή για το ίδιο αντικείμενο, εναντίον του ιδίου προσώπου ή του διαδόχου του, εφ'όσον δεν είχε εκδοθεί απόφαση του δευτεροβαθμίου τρανσυλβανικού δικαστηρίου. Για να αποθαρρύνει την επανάληψη δικών στο διηνεκές, το Κριτήριο προσέθετε στην απόφαση ρήτρα που απειλούσε την επιβολή προστίμου στους διαδίκους, εάν ασκούσαν αγωγή για την ίδια υπόθεση είτε οι ίδιοι είτε οι απόγονοί τους. Άλλοτε πάλι, σε περιπτώσεις συμβιβασμού –κυρίως επί ποινικών υποθέσεων–, στη ρήτρα απειλούνταν υψηλή χρηματική ποινή, εάν οι διάδικοι ή οι απόγονοί τους αναφέρονταν στα περιστατικά της υποθέσεως για την οποία είχε γίνει ο συμβιβασμός. Η ρήτρα αυτή αποτελεί μια μορφή δεδικασμένου, που εφαρμόσθηκε χάρη στη δικαιοπλαστική λειτουργία του Κριτηρίου και χάριν της ασφαλείας των συναλλαγών.

1.2.6. Τα **ασφαλιστικά μέτρα** που μπορούσαν να ληφθούν ήταν: α) η συντηρητική κατάσχεση, και β) η απαγόρευση εξόδου από την πόλη ή τελέσεως κάποιας πράξης –εμπορικής ή άλλης φύσεως–, για τις οποίες χρησιμοποιείται αδιακρίτως ο όρος ***όπρισμα***, δηλαδή δέσμευση/απαγόρευση. Και τα δύο μέτρα λαμβάνονταν με αίτηση του έχοντος έννομο συμφέρον δανειστή ή τρίτου κατά του οφειλέτη ή τρίτου.

α) Συντηρητική κατάσχεση μπορούσε να γίνει σε εμπορεύματα, σε τιμαλφή και σε αντικείμενα της οικοσκευής[28] του οφειλέτη, όπου και αν βρίσκονταν αυτά, ή σε απαιτήσεις του εις χείρας τρίτου. Η σχετική δήλωση-αίτηση μπορούσε να υποβληθεί από τον δανειστή στο Κριτήριο ή στον προεστό και καταχωριζόταν στον κώδικα της Κομπανίας[29]. Μπορούσε επίσης να γίνει με την επίδειξη εγγράφου –ενός απλού χαρτιού– που έφερε τη σφραγίδα του προεστού («...*τὸν ὄπρισεν μὲ τὴν βούλλαν*»), όπως γινόταν για την κλήση του εναγομένου στην επ'ακροατηρίω συζήτηση από τον ενάγοντα. Το αποτέλεσμα του «οπρίσματος» ήταν άμεσο, με όποιο τρόπο και αν γινόταν: από τη στιγμή που υποβαλλόταν η αίτηση ή η δήλωση, ο οφειλέτης ή ο τρίτος δεν μπορούσε πλέον να προβεί έγκυρα σε καμμία απολύτως πράξη διαθέσεως των πραγμάτων ή εισπράξεως των απαιτήσεων που είχαν δεσμευθεί, έως ότου αρθεί το «όπρισμα» με εκπλήρωση, με παροχή εγγυήσεως ή εμπράγματης ασφάλειας, με ανανέωση του χρέους ή με απόφαση του Κριτηρίου.

β) Η απαγόρευση εξόδου από την πόλη ή τη χώρα γινόταν συνήθως με απόφαση του Κριτηρίου, μπορούσε όμως να γίνει και «με την βούλλα» του προεστού, ενώ η απαγόρευση τελέσεως κάποιας πράξης

28. ΕΚΣ, σ. 204.
29. Βλ. π.χ. Μέρος Α΄, εγγρ. 6.

μπορούσε να γίνει μόνο με δικαστική απόφαση. Στις περιπτώσεις αυτές, η απλή δήλωση στον προεστό, η κατάθεση της αιτήσεως ή η επίδειξη της «βούλλας» επέφεραν άμεσα έννομα αποτελέσματα. Η παραβίαση της απαγορεύσεως ισοδυναμούσε με αδικοπραξία ή/και πειθαρχικό αδίκημα, που επέσυραν τις ανάλογες κυρώσεις κατά την εκτίμηση του Κριτηρίου και ανάλογα με τη ζημία ή τη βλάβη που επέφεραν στον αιτηθέντα την απαγόρευση.

1.2.7. Εγγυοδοσία. Σε αποφάσεις προδικαστικές ή αναβολής της δίκης, είναι συχνό το φαινόμενο της επιβολής εγγυοδοσίας από το Κριτήριο, για την περίπτωση φυγοδικίας ενός διαδίκου, όπως επίσης και για την άρση απαγορεύσεως εξόδου από την πόλη· όχι όμως για άλλες μορφές ασφαλιστικών μέτρων. Η εγγυοδοσία επιβαλλόταν μετά από αίτημα ενός διαδίκου στο Κριτήριο και είχε τη μορφή καταθέσεως ενός χρηματικού ποσού ή του επίδικου αντικειμένου στην Κομπανία, ως θεματοφύλακα ή μεσεγγυούχου, μέχρι την οριστική επίλυση της διαφοράς.

1.2.8. Η έφεση μπορούσε να ασκηθεί σε όλες τις περιπτώσεις. Υποβαλλόταν στο Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας[30], με καταβολή παραβόλου 24 φιορινίων και με επίσημο αντίγραφο του πρακτικού της δίκης ή της αποφάσεως του Κριτηρίου κατά της οποίας στρεφόταν. Οποιαδήποτε διαδικαστική πράξη του Κριτηρίου μπορούσε επίσης να εφεσιβληθεί κατά τη διάρκεια της δίκης, πριν ή μετά την έκδοση οριστικής αποφάσεως. Σε τέτοιες περιπτώσεις, παρατηρείται κατά κανόνα η παραπομπή της υποθέσεως στο Κριτήριο, το οποίο διεβίβαζε την «απόφασή» του στο Θησαυροφυλάκιο, το οποίο όμως δεν δεσμευόταν από αυτήν.

Η νομολογία του Κριτηρίου παρέχει πληροφορίες για διάφορα δικονομικά εργαλεία και διαδικασίες που ήταν σε χρήση, όπως η επ'αναφορά διαδικασία, η σώρευση αγωγών, η παρέμβαση τρίτου στη δίκη, κλπ., που μπορεί ο αναγνώστης να αναζητήσει στο σχετικό Ευρετήριο νομικής ύλης και στα σχόλια των αποφάσεων και πρακτικών του Κριτηρίου. Η παρουσίαση εδώ των βασικών χαρακτηριστικών της δικαιοδοτικής λειτουργίας της Κομπανίας αποτελεί μια στοιχειώδη εισαγωγή στα κείμενα που εκδίδονται και δεν μπορεί να αποδώσει ή να υποκαταστήσει την ποικιλότητα των μηχανισμών που επινόησε το Κριτήριο για να απονείμει ένα *ius* κατά κανόνα *bonum et aequum*.

---

30. Κατά την περίοδο της Ηγεμονίας, στον Έπαρχο Τρανσυλβανίας, βλ. σχετικό δέσπισμα κατ., Μέρος Α΄, εγγρ. 25.

2. Η έκδοση.

Το χειρόγραφο υλικό που εκδίδεται εδώ για πρώτη φορά απόκειται σε τέσσερεις ελληνικούς κώδικες της Βιβλιοθήκης της Ρουμανικής Ακαδημίας στο Βουκουρέστι (BAR) με αριθμό 976, 978, 979[31] και 1153[32]. Από αυτούς, οι υπ'αριθμόν 978 και 979 εκδίδονται ολόκληροι, ενώ από τους άλλους δύο εκδίδονται τα τμήματα που περιλαμβάνουν αποφάσεις και πρακτικά του Κριτηρίου[33], καθώς και εγγραφές που αφορούν το σχολείο, τον ναό της Κομπανίας, τις σχέσεις της με τις τρανσυλβανικές και αυστριακές αρχές, καθώς και άλλα στοιχεία για τη δραστηριότητά της που βοηθούν στην κατανόηση των συνθηκών υπό τις οποίες λειτουργούσε η Κομπανία και το Κριτήριό της.

Η διπλωματική έκδοση των κωδίκων αποσκοπεί στην όσο το δυνατόν πιο πιστή απεικόνιση του πρωτοτύπου. Στη μεταγραφή των κειμένων διατηρήθηκε η ορθογραφία, η σύνταξη, ο συλλαβισμός και η στίξη του κάθε συντάκτη, ενώ όπου έγιναν διορθωτικές παρεμβάσεις για την καλύτερη κατανόηση του κειμένου, αυτές σημειώνονται με τα αντίστοιχα εκδοτικά σημεία. Όλες οι βραχυγραφίες αναλύονται εντός παρενθέσεων, εκτός από το «και» και το δίψηφο φωνήεν «ου», όταν αυτό δεν είναι σε υπογραφή. Το αρχικό γράμμα της ημερομηνίας και του κειμένου της κάθε εγγραφής γράφεται κεφαλαίο, και στο τέλος του κειμένου της και των υπογραφών μπαίνει τελεία, που οι περισσότεροι γραφείς συχνά παραλείπουν. Με κεφαλαίο γράφεται και το αρχικό γράμμα των ονομάτων και τόπων, που είναι συνήθως πεζά. Πολλοί συντάκτες υπογραμμίζουν τους αριθμούς, ο συντάκτης όμως των εγγραφών του Α΄ Μέρους (BAR, mss. gr. 1153), συνήθως τους «υπεργραμμίζει» (¯). Στην έκδοση του μέρους αυτού υπογραμμίζονται, επειδή δεν υπήρχε σχετική τεχνική δυνατότητα για την «υπεργράμμιση».

Το εκδιδόμενο υλικό είναι χωρισμένο σε εγγραφές, που αριθμούνται ξεχωριστά για κάθε κώδικα. Κριτήριο γι'αυτόν τον χωρισμό θεωρήθηκε η αυτοτέλεια του κειμένου, η οποία κατά κανόνα προσδιορίζεται από τον εκάστοτε συντάκτη με την αναγραφή της χρονολογίας στην αρχή της εγγραφής, σπανίως στο τέλος, και με τις υπογραφές των μελών του Κριτηρίου στο τέλος της. Πολλές φορές τα πρακτικά δεν υπογράφονται.

---

31. N. Camariano, *Catalogul manuscriselor greceşti*, Βουκουρέστι 1940.

32. M. Carataşu, *Catalogul manuscriselor greceşti din Biblioteca Academiei Române*, Βουκουρέστι 2005· για τον κώδικα αυτό βλ. επίσης Olga Cicanci, «Un codex inédit de la Compagnie de Sibiu», *Revue Roumaine d'Histoire* 20 (1981) 673-681.

33. Για τη συνοπτική περιγραφή των κωδίκων της Κομπανίας και του περιεχομένου τους βλ. και ΕΚΣ, σσ. 61-66, 69-71.

Το υλικό διαρθρώνεται σε τέσσερα μέρη, που αντιστοιχούν το καθένα σε έναν κώδικα:

• Στο **Α΄ Μέρος** περιλαμβάνονται πρακτικά και αποφάσεις του Κριτηρίου των ετών 1689-1695, που περιέχονται στα φφ 38v–61r του κώδικα 1153. Όλες σχεδόν οι εγγραφές καταχωρίσθηκαν από τον Πάλκο Θεοδώρου, προεστό της Κομπανίας από το 1690 έως το 1693, εκτός από τις υπ'αρ. 7 και 25. Η σειρά με την οποία είναι καταχωρισμένες δεν έχει αυστηρή χρονική αλληλουχία. Αυτό πιθανόν οφείλεται είτε στο ότι κάποιες από τις εγγραφές είχαν αρχικά γραφεί πρόχειρα σε λυτά φύλλα, είτε ότι καταγράφηκαν σε υπάρχον κενό του φύλλου για λόγους που δεν είναι πάντα φανεροί.

Στον κώδικα αυτόν, η αρχή κάθε εγγραφής του Πάλκου Θεοδώρου διακρίνεται από το σημείο Λ –με ή χωρίς το σημείο §, που συνήθως το συνοδεύει και σηματοδοτεί μιαν ενότητα. Ακολουθεί η χρονολογία και στο τέλος οι υπογραφές. Οι περισσότερες όμως εγγραφές αυτού του κώδικα είναι ανυπόγραφες. Στο μέρος αυτό και μόνο, τη μεταγραφή του πρωτοτύπου ακολουθεί, εντός αγκυλών, το ίδιο κείμενο με μερική αποκατάσταση της ορθογραφίας, του τονισμού και της στίξης, ώστε να είναι πιο κατανοητό στον μη εξοικειωμένο με τη δημώδη γλώσσα αναγνώστη, ιδιαίτερα τον νομικό[34].

Τα σχόλια στις εγγραφές αυτού του μέρους είναι πολύ πιο εκτενή από εκείνα των υπολοίπων, διότι τα κείμενα είναι περισσότερο ελλειπτικά και δυσνόητα. Η έκταση των σχολίων και των σημειώσεων ήταν, νομίζω, επιβεβλημένη για να εξηγηθούν κάποιες λιγότερο γνωστές όψεις του χερσαίου εμπορίου μεγάλων αποστάσεων του 17ου αι., καθώς και κάποιοι όροι που προσιδιάζουν στη δραστηριότητα και την οργάνωση της Κομπανίας.

• Το **Β΄ Μέρος** αντιστοιχεί στο «*Βιβλίον Τρίτον*» του κώδικα 976 (φφ 157v–198r) και καλύπτει μια περίοδο από το 1655 μέχρι το 1801[35]. Περιλαμβάνει «*ὑπομνήματα*», δηλαδή εγγραφές, που είχε καταχωρίσει επιλεκτικά ο Ι. Αδάμη στον κώδικα αυτόν από το 1758 έως το 1765, αναπαράγοντας με αφηγηματικό τρόπο κάποιες καταχωρίσεις από τον πρώτο κώδικα της Κομπανίας (BAR, mss. gr. 975)[36]. Εντύπωση όμως προκαλεί

34. Την παρέκκλιση αυτή από τα καθιερωμένα εκδοτικά πρότυπα είχα δέσει υπόψη του πρόωρα χαμένου συναδέλφου και φίλου Τάσου Καραναστάση. Θα του είμαι πάντα ευγνώμων για την ενθάρρυνση.

35. Βλ. περιγραφή ΕΚΣ, σ. 64.

36. Για περισσότερα στοιχεία, σε ό,τι αφορά τη σχέση των δύο κωδίκων, βλ. ό.π., σσ. 64-66.

η φροντίδα του Ι. Αδάμη να παραπέμπει στα περιθώρια το φύλλο του κώδικα όπου είναι καταχωρισμένη η αρχική εγγραφή. Η επιμελής αυτή τεκμηρίωση δημιουργεί στον αναγνώστη την αίσθηση ενός χρονικού, που θα μπορούσε να είχε τιτλοφορήσει ο συντάκτης «Έργα και ημέραι της Κομπανίας των Ρωμαίων πραγματευτών του Σιμπινίου», όπως συνήθως αποκαλείται αυτή στους κώδικες.

Το Β΄ Μέρος διαχωρίστηκε σε ένα τμήμα με διάφορες εγγραφές νομικού κυρίως ενδιαφέροντος και ένα παράρτημα (Β΄Ι) με «*ὑπομνήματα*» που αφορούν στην ευρύτερη δραστηριότητα της Κομπανίας. Στο σύνολό τους, οι εγγραφές του Β΄ Μέρους δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία, γιατί έχουν συνταχθεί στη συντριπτική τους πλειοψηφία από τον λόγιο πραματευτή και Νοτάριο της Κομπανίας Ιωάννη Αδάμη. Είναι άλλωστε οι μόνες στις οποίες εντοπίζεται κάποια υποκειμενικότητα του συντάκτη, που επιτρέπει στον εαυτό του κριτική αξιολόγηση γεγονότων και προσώπων. Στο Παράρτημα εκδίδονται επίσης «*ὑπομνήματα*» (1780-1801) που είχαν καταχωρίσει αργότερα οι Γεώργιος Ι. Μάρκου και Γεώργιος Μανικάτη Σαφράνου και τα οποία αφορούν στη θρησκευτική και εκπαιδευτική δραστηριότητα της Κομπανίας.

Οι εγγραφές του Β΄Μέρους δεν είναι καταστρωμένες στον κώδικα με χρονολογική ή άλλη σειρά, χωρίς να υπάρχει διατάραξη των φύλλων σε αυτό το τμήμα του. Παρ'όλο που αναζητήθηκε κάποια λογική στη σειρά με την οποία καταχωρίσθηκαν τα «*ὑπομνήματα*», αυτή δεν μπόρεσε να ανιχνευθεί. Η πιο απλή εξήγηση είναι ότι ο Αδάμης κατέγραψε από τους παλιούς κώδικες τις εγγραφές που βρήκε ενδιαφέρουσες και «άξιες μνήμης», όπως αναφέρει σε αρκετές από αυτές, χωρίς να δίνει σημασία στη χρονολογική τους κατάταξη.

• Το **Γ΄Μέρος** περιέχει ολόκληρο τον κώδικα 979 (σσ. α΄-β΄ + φφ 1r–30r). Καλύπτει την περίοδο 1730-1764[37] και περιλαμβάνει στις 93 εγγραφές του πρακτικά και αποφάσεις του Κριτηρίου από το χέρι διαφόρων συντακτών, με τις πρωτότυπες υπογραφές όσων συμμετέχουν στη δίκη ή τη διαδικασία. Η καταχώριση των πρακτικών ακολουθεί κατά κανόνα χρονολογική σειρά. Όσες φορές αυτή δεν τηρείται, αιτιολογείται στα σχόλια. Όπως και στο Α΄ Μέρος, καταχωρίζονται επίσης ελάχιστες διοικητικές–πειθαρχικές αποφάσεις, που συμπληρώνουν ή τροποποιούν παλαιότερα θεσπίσματα της Κομπανίας.

• Το **Δ΄Μέρος** αποτελείται από 284 εγγραφές των ετών 1723-1786,

37. Βλ. περιγραφή ΕΚΣ, σσ. 69-70.

που περιέχονται στα φφ 1r–124r του κώδικα 978[38], και είναι εκτενέστερο από τα προηγούμενα. Το περιεχόμενό του δεν παρουσιάζει μορφολογικές διαφορές από εκείνο των εγγραφών του Γ΄Μέρους και πολλοί συντάκτες του συμπίπτουν με εκείνους του κώδικα 979, που χρησιμοποιούνταν παράλληλα από το Κριτήριο[39].

Η γλώσσα των κωδίκων, και ειδικότερα η νομική ορολογία, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Παρατηρούνται πολλά δάνεια από την τουρκική, τη ρουμανική, την ουγγρική, τη λατινική και τη γερμανική γλώσσα, οι οποίες χρησιμοποιούνταν στην Τρανσυλβανία και στους τόπους συναλλαγής των μελών της Κομπανίας. Η ανάλυση και αξιολόγηση της γλώσσας των κειμένων απαιτεί εξειδικευμένα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία που δεν διαθέτει ένας νομικός. Αυτό όμως που μπορεί να παρατηρήσει είναι ότι, από τα μέσα περίπου του 18ου αιώνα, η γλώσσα των εγγραφών εμπλουτίζεται με λατινικούς και γερμανικούς όρους, τους οποίους εξελληνίζουν κατά το δοκούν οι συντάκτες. Αυτό οφείλεται στην πρόσληψη των θεσμών και διαδικασιών της αυστριακής έννομης τάξης που είχε επιβληθεί στην Τρανσυλβανία και στην οποία η Κομπανία έπρεπε να προσαρμοσθεί, λόγω της ευρείας χρήσης της εφέσεως, αφ'ενός, και αφ'ετέρου λόγω της συρρικνώσεως της καθ' ύλην αρμοδιότητας του Κριτηρίου της Κομπανίας από το Προνόμιο της Μαρίας Θηρεσίας (1777)[40].

3. Τα σχόλια

Η προσέγγιση του σχολιασμού των αποφάσεων είναι κατά κύριο λόγο νομική. Έγινε προσπάθεια να χαρακτηρισθούν στην αρχή κάθε εγγραφής οι έννομες σχέσεις στις οποίες αυτή αφορά, σαν περίληψη της αποφάσεως ή του πρακτικού. Τα σχόλια καθ'εαυτά αποσαφηνίζουν, κατά το δυνατόν και με τις αναγκαίες επιφυλάξεις, τα πραγματικά περιστατικά και τις νομικές σχέσεις που απορρέουν από αυτά –κύριες ή παρεμπίπτουσες–, επεξηγούν την ορολογία, αξιολογούν τις λύσεις που επιλέγει το δικαστήριο και ανιχνεύουν τους εφαρμοστέους κανόνες που τις αιτιολογούν, παραπέμποντας στα θεσπίσματα ή στο τρανσυλβανικό δίκαιο, όπου αυτό είναι εφικτό. Σε πάρα πολλές περιπτώσεις, οι εγ-

38. Βλ. ό.π., σσ. 67-69.

39. Για τα χρονικά κενά που παρατηρούνται στην καταγραφή των πρακτικών του Κριτηρίου βλ. ό.π. σ. 69.

40. ΕΚΣ, σσ. 97-99.

γραφές επιδέχονται πολλές αναγνώσεις, που απολήγουν σε διαφορετικό νομικό χαρακτηρισμό των επιδίκων σχέσεων και γι' αυτό σε διαφορετικές λύσεις. Η προτεινόμενη στα σχόλια ερμηνεία θα πρέπει, επομένως, να θεωρηθεί ως «υπόθεση εργασίας» –ως μία από περισσότερες εκδοχές–, και δεν αποκλείει άλλες.

Στα σχόλια, η παραπομπή στις βυζαντινές και μεταβυζαντινές νομικές συλλογές δεν έχει την έννοια ότι το Κριτήριο άντλησε άμεσα από αυτές τη λύση που προέκρινε. Αναφέρονται μόνον περιστασιακά και ενδεικτικά. Το γεγονός ότι εφαρμόζονται από το Κριτήριο οι ρυθμίσεις που οι συλλογές αυτές περιέχουν είναι απλά ενδεικτικό του ότι η μακρά και αδιάκοπη εφαρμογή τους από τα εκκλησιαστικά δικαστήρια στους τόπους καταγωγής των μελών παγίωσαν μια συλλογική δικαιική συνείδηση. Εξαίρεση, ενδεχομένως, αποτελεί το *Νομικόν* του Επισκόπου Καμπανίας Θεοφίλου (1788), του οποίου οι διατάξεις παραπέμπονται συχνότερα διότι, ενώ η κυκλοφορία αυτής της συλλογής δεν συμπίπτει χρονικά με τις εκδιδόμενες αποφάσεις, οι ρυθμίσεις της βρίσκονται εγγύτερα στις λύσεις που προέκρινε κατά καιρούς το Κριτήριο. Αυτό το εκ πρώτης όψεως παράδοξο μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι το *Νομικόν* του Θεοφίλου Καμπανίας συνδέτει τις ρυθμίσεις των άλλων νομικών συλλογών με τις πραγματικότητες του 18ου αι. Με τον τρόπο αυτό αντανακλά, πιο αξιόπιστα από κάθε άλλη συλλογή που ίσχυε τότε, την κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα της αγροτο-αστικής κοινότητας των τελευταίων δεκαετιών του 18ου αιώνα στις βόρειες επαρχίες της οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η αναφορά σε συγκεκριμένες διατάξεις γενικά σπανίζει στα κείμενα της νομολογίας των εκκλησιαστικών δικαστηρίων της μεταβυζαντινής περιόδου που έχουν δημοσιευθεί, με εξαίρεση κάποιες αποφάσεις του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Η άγνοια των συλλογών αυτών από τους πραματευτές που απένειμαν δικαιοσύνη στο Κριτήριο είναι βέβαιη, με την εξαίρεση, ίσως, του Ιωάννη Αδάμη, ο οποίος σε δυο-τρεις περιπτώσεις μνημονεύει ονομαστικά τον Αρμενόπουλο στο σιμπίλημα του τρανσυλβανικού δικαίου *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν*, που εξεπόνησε το 1760 στο Σιμπίου, σε καμμία όμως απόφαση από τις πολλές που συνέταξε δεν τον αναφέρει. Η παραπομπή σε νομικές διατάξεις δεν ήταν, εξ άλλου, προϋπόθεση της εγκυρότητας της αποφάσεως ή της εκτελέσεώς της. Η ικανοποίηση των διαδίκων από την προκρινόμενη λύση, με την ισορροπημένη στάθμιση του ατομικού και του συλλογικού συμφέροντος των μελών της κοινότητας, ήταν ο αποφασιστικός παράγων για τη συγκράτησή τους στους κόλπους της. Για τον λόγο αυτό, στη νομολογία του Κριτηρίου παρατηρούνται μικρές και μεγάλες αποκλίσεις από τις ρυθμίσεις αυτών των συλλογών, οι οποίες

αντιστοιχούν στην εξιδιασμένη κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα της Κομπανίας[41], τόσο ώστε να μπορεί να χαρακτηρισθεί η λειτουργία του Κριτηρίου της ως διαπλαστική.

3. Οι πίνακες και τα ευρετήρια.

Η ύπαρξη και παράλληλη χρήση περισσοτέρων του ενός κωδίκων για την καταγραφή των πρακτικών και αποφάσεων του Κριτηρίου ή τα δεσπίσματα των συνελεύσεων της Κομπανίας, χωρίς αυστηρή ή και καμμία χρονολογική σειρά, δημιουργεί σοβαρές δυσχέρειες στον μελετητή που επιθυμεί να χρησιμοποιήσει το υλικό. Για τον λόγο αυτό, εκτός από τις σχετικές αποφάσεις, που σχολαστικά αναζητήθηκαν στους υπάρχοντες κώδικες και αναγράφονται στην αρχή κάθε εγγραφής, καταρτίσθηκαν πίνακες και ευρετήρια, ώστε να εξυπηρετηθούν ερευνητές περισσοτέρων επιστημονικών πεδίων.

• Το **Ευρετήριο ονομάτων** περιλαμβάνει με πλάγια στοιχεία τα ονόματα και τα επώνυμα όλων όσων αναφέρονται στο κείμενο των εγγραφών, ενώ με όρθια στοιχεία τα ονόματα που αναφέρονται στην Εισαγωγή, στα σχόλια ή στις υποσημειώσεις. Στα ονόματα στα οποία τα κείμενα δεν αναφέρουν επώνυμο (: πατρώνυμο ή/και επάγγελμα ή παρατσούκλι, κλπ.), αναγράφεται η ιδιότητα με την οποία προσδιορίζεται ο φέρων το όνομα –π.χ. η συγγενική σχέση (γιος/ανηψιός κλπ. του/της...), ο τόπος καταγωγής ή/και επαγγελματικής δρατηριότητας, η σχέση εργασίας κλπ. Τα ονόματα που απαντούν στα κείμενα με πρόταξη του επωνύμου, κατά το ουγγρικό πρότυπο, έχουν ευρετηριασθεί και στο όνομα και στο επώνυμο.

Πρόβλημα παρουσίασε η πολυτυπία των ονομάτων που χρησιμοποιούν οι διάφοροι συντάκτες (Γεώργιος/-ης/-άκης κλπ.), καθώς και τα μέλη της Κομπανίας στην υπογραφή τους (Γιάννης/Ιωάννης/Γιαννάκης κλπ.), με όλη την ορθογραφική ποικιλότητα που μπορεί κανείς να φαντασθεί. Η εύκολη λύση θα ήταν να αναχθούν όλες οι παραλλαγές στον αρχικό τύπο του ονόματος. Αυτή η ομογενοποίηση όμως θα δημιουργούσε πρόβλημα στον ερευνητή, ο οποίος θα ήθελε να ταυτίσει π.χ. έναν «Κύριο» ή μια «Σάφτα» και δεν θα ήξερε ότι πρέπει να τον/την αναζητήσει ως «Κυριάκο» ή ως «Ελισάβετ». Προκρίθηκαν λοιπόν οι συνηθέστεροι τύποι ονομάτων που απαντούν στα κείμενα, με τις επικρατούσες παραλλαγές τους και με παραπομπή στους υπόλοιπους τύπους –όταν

41. Βλ. και ΕΚΣ, σσ. 176, 182.

μπόρεσαν να ταυτισθούν τα πρόσωπα, διότι αυτό δεν ήταν πάντα εφικτό. Ο αριθμός σε αγκύλες δηλώνει ότι το όνομα απαντά σε υπογραφή, όχι στο κυρίως κείμενο της εγγραφής.

• Στο **Ευρετήριο λέξεων** ευρετηριάστηκαν μόνον όροι νομικοί ή με νομική σημασία, καθώς και όσες άλλες λέξεις αναφέρονται σε εμπορεύματα, μέτρα και σταθμά, στην καταγωγή, ή γενικά στην καθημερινή ζωή και την οικονομική δραστηριότητα των πραματευτών.

• Το **Ευρετήριο Τόπων** είναι χρήσιμο εργαλείο για την ταύτιση τοπωνυμίων και την εξακρίβωση της καταγωγής προσώπων, που το επώνυμό τους αντιστοιχεί σε τοπωνυμίο[42]. Ήταν αδύνατο όμως να περιληφθούν όλες οι ταυτίσεις στα σχόλια ή τις σημειώσεις. Αυτές μπορούν να γίνουν σχετικά εύκολα από τον αναγνώστη με την αναζήτησή τους σε ειδικές εργασίες[43].

• Το **Γλωσσάρι** δεν έχει λεξικογραφικές αξιώσεις. Η σημασία των λέξεων που παρατίθεται είναι αυτή που συνάγεται από τα κείμενα. Προορίζεται απλά να διευκολύνει τον αναγνώστη στην κατανόηση των κειμένων, στα οποία χρησιμοποιούνται λέξεις που σήμερα έχουν περιπέσει σε αχρησία ή έχουν διαφορετική έννοια, ή που παράγονται από άλλες γλώσσες ως δάνεια ή αντιδάνεια και είχαν ενσωματωθεί στο λεξιλόγιο των πραματευτών λόγω των συναλλαγών τους.

Η μεταγραφή των κωδίκων έγινε από εκτυπώσεις μικροταινιών των χειρογράφων, τις οποίες μου επέτρεψε να κάνω το 1973 ο τότε Διευθυντής του Τμήματος χειρογράφων της Βιβλιοθήκης της Ρουμανικής Ακαδημίας στο Βουκουρέστι, Ακαδημαϊκός G. Strempel, στον οποίο η σκέψη μου στρέφεται με ευγνωμοσύνη. Η αξιολόγηση του περιεχομένου τους είχε γίνει στη μονογραφία μου για την ελληνική Κομπανία του Σιμπίου (αν. σημ. 1), σε ό,τι αφορά την οργάνωση, τη λειτουργία και το ουσιαστικό δίκαιο της Κομπανίας, στην οποία έχει εκδοθεί και το τμήμα του κώδικα 976 που περιέχει τα θεσπίσματά της. Η απονομή της δικαιοσύνης από το Κριτήριο της Κομπανίας όμως δεν μπορούσε να περιληφθεί στην παραπάνω εργασία χωρίς την παράλληλη έκδοση του νομολογιακού υλικού των κωδίκων. Γι' αυτό και άρχισα να

42. Π.χ. ο *Νικόλας Φυτόκι*, που καταγόταν είτε από το Φιτόκι/Ανθή Βισαλτίας είτε από το Φυτώκι Βοΐου, βλ. Θώμης Ι. Βέρρου, *Τοπωνύμια και διοικητική κατανομή οικισμών της Μακεδονίας...*, Θεσσαλονίκη 2008.

43. Εκτός από την εργασία της Θώμης Βέρρου, ό.π., βλ. π.χ. St. Yérasimos, *Les Voyageurs dans l'empire ottoman (XIVe–XVIe siècles). Bibliographie, itinéraires et inventaire des lieux habités* [Publications de la Société turque d'Histoire, Série VII – No. 117], Ankara 1991.

την προετοιμάζω, μόλις παρέδωσα τη μονογραφία εκείνη στο Ίδρυμα Μελετών της Χερσονήσου του Αίμου προς εκτύπωση, το 1989. Το 1992 εγκρίθηκε από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας το πρόγραμμα που είχα υποβάλει για την έκδοση των κωδίκων, στα πλαίσια του ΠΕΝΕΔ 91 για την κατάρτιση νέων επιστημόνων. Χάρις στη χρηματοδότηση αυτή της ΓΓΕΤ μπόρεσαν να απασχοληθούν οι κυρίες Φανή Αποστολίδου και Χριστίνα Τορτορέλλη-Δούκα, τότε μεταπτυχιακές φοιτήτριες του Τομέα Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Κοινωνιολογίας του Δικαίου του Τμήματος Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καθώς και η συνάδελφος κυρία Ελένη Κύρτση-Νάκου ως έμπειρη ερευνήτρια. Η κάθε μία ανέλαβε να σχολιάσει τμήμα των κωδίκων 978 και 979, ενώ την τελική διατύπωση των σχολίων συνέθεσα στη συνέχεια, με τη μορφή που δημοσιεύεται εδώ. Στις διάφορες φάσεις προετοιμασίας του χειρόγραφου υλικού προς έκδοση, με συνέδραμαν με προθυμία, αρχικά η συνάδελφος κυρία Πελαγία Θεοδωρίδου-Πετσατώδη και στη συνέχεια, στα πλαίσια του παραπάνω προγράμματος, οι κύριοι Γιάννης Τζαχάνης, Αριστείδης Χατζής και Παύλος Αγγελάκης. Τους ευχαριστώ όλους θερμά, καθώς και τον Καθηγητή κ. Αθανάσιο Αγγελόπουλο για την υποστήριξή του.

Η αντιβολή των χειρογράφων με το κείμενο της μεταγραφής έγινε με τη συνεργασία της κυρίας Ελένης Κύρτση-Νάκου, που συνέβαλε επίσης σημαντικά στον έλεγχο των παραπομπών, όπως και στην αποδελτίωση για την κατάρτιση των Ευρετηρίων (ονομάτων, λέξεων, τόπων) και του Γλωσσαρίου. Η συνέπεια, η επιστημονική της κατάρτιση, η επιμέλεια και ο ενθουσιασμός της –πολύ πέρα από τις υποχρεώσεις της για το πρόγραμμα–, στήριξαν ουσιαστικά και επί σειρά ετών την προσπάθειά μου για την όσο το δυνατόν πληρέστερη παρουσίαση και αξιοποίηση του υλικού. Δεν έχω λόγια να την ευχαριστήσω αρκετά.

Η εκτύπωση του έργου ανατέθηκε από την Ακαδημία Αθηνών στο τυπογραφείο των Αθηνών «Γ. Αργυρόπουλος Ε.Π.Ε., Γραφικές Τέχνες», που ανταποκρίθηκε κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις ιδιομορφίες του κειμένου και τις εκτυπωτικές απαιτήσεις που αυτό συνεπάγεται, ώστε να αποδίδεται οπτικά, όσο αυτό είναι εφικτό, και καλαίσθητα η εικόνα του χειρογράφου. Η συνεργασία μας υπήρξε ευθύς εξ αρχής άψογη και ευχαριστώ θερμά τη διεύθυνση και το προσωπικό για την ευγένεια, την υπομονή και την ποιότητα του αποτελέσματος, ιδιαίτερα δε την κυρία Φιλιώ Αποστολίδου.

Στη Διευθύντρια του Κέντρου Ερεύνης της Ιστορίας του Ελληνικού Δικαίου της Ακαδημίας Αθηνών, κυρία Λυδία Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη,

που πρότεινε τη δημοσίευση της εργασίας ως Παράρτημα της Επετηρίδας του Κέντρου, και στην αρμόδια Επιτροπή της Ακαδημίας Αθηνών, που ενέκρινε την πρόταση, εκφράζω και από τη θέση αυτή τις πιο θερμές ευχαριστίες μου.

Δέσποινα-Ειρήνη Τσούρκα-Παπαστάθη

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ά.χ.	άγνωστο χέρι
Βακτηρία	Ἱερομονάχου Ἰακώβου, ἀρχιμανδρίτου καὶ ἐπιτρόπου Ἰωαννίνων, *Βακτηρία Ἀρχιερέων* (1645), ἐπιμ. ἔκδ. Πρ. Ἰ. Ἀκανθόπουλου,τ. Α΄-Γ΄, Θεσσαλονίκη 2000.
BAR	Bibliotecă Academiei Română
γρ.	γραφέας
gr.	grec
εγγρ.	εγγραφή, εγγραφές
έγγρ.	έγγραφο, έγγραφα
Ε.Ι.Ε.	Εθνικόν Ἵδρυμα Ερευνών
ΕΚΕΙΕΔ	Ἐπετηρὶς τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου
ΕΚΣ	Δέσποινα-Εἰρήνη Τσούρκα-Παπαστάθη, *Ἡ ἑλληνικὴ ἐμπορικὴ Κομπανία τοῦ Σιμπίου Τρανσυλβανίας, 1636-1848. Ὀργάνωση καὶ δίκαιο*, Θεσσαλονίκη 1994.
ΕΜΣ	Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών
ενν.	εννοεί, εννοείται
Εξάβιβλος	Κωνσταντίνου Ἁρμενοπούλου, *Πρόχειρον Νόμων ἢ Ἑξάβιβλος*, ἐπιμ. Κ. Πιτσάκη, Ἀθήνα 1971.
Θ.	θέσπισμα
F	φιορίνι Ουγγαρίας
ΙΜΧΑ	Ἵδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου
Ist. dr. rom.	Vl. Hanga (επιμ.), *Istoria dreptului românesc*, τ. I, Βουκουρέστι 1980.
Κ	Κομπανία
κ., κκ.	κώδικας, κώδικες
Κ.Ν.Ε.	Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών
λατ.	λατινικά
Μαλαξός	*Νομοκάνων Μανουὴλ Νοταρίου τοῦ Μαλαξοῦ ... μετενεχθεὶς εἰς λέξιν ἁπλῆν*, ἔκδ. Δ. Γκίνη – Ν. Ι. Πανταζοπούλου, *ΝΟΜΟΣ*, τ. 1 (1982), Θεσσαλονίκη 1985.
mp	manu propria
μον.	μονογραφή

ms., mss.	manuscris, -sse
μτφρ.	μετάφραση
Νομικόν	Θεοφίλου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, Ἐπισκόπου Καμπανίας, *Νομικόν*, ἔκδ. Δ. Γκίνη, Θεσσαλονίκη, 1960.
Νομοκριτήριον	Γκίνης Δ., *Περίγραμμα Ἱστορίας τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου*, Αθήνα (Ακαδημία Αθηνών) 1966, σσ. 65-112.
ουγγρ.	ουγγρικά
ρουμ.	ρουμανικά
Σαξονικά Στατοῦτα	Ἰωάννου Ἀδάμη, *Ἀρτίκουλα Νομικά, τὰ λεγόμενα Στατοῦτα τῶν ἐν Τρανσυλβανίᾳ Σαξώνων ....., 1762.*
στ.	στίχος, -οι
Σύνταγμα	Ματθαίου Βλαστάρεως, *Σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον*, στο: Κ. Ράλλη–Μ. Ποτλῆ, *Σύνταγμα θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων*, τ. ΣΤ΄, Αθῆναι 1859.
Σύνταγμα Νόμων	Ἰωάννου Ἀδάμη, *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν... τοῦ Πριντξιπάτου τῆς Τρανσυλβανίας..., 1760.*
σχ.	σχετική εγγραφή
σχόλ.	σχόλιο
τουρκ.	τουρκικά
τ.σ.	τόπος σφραγίδας
φ, φφ	φύλλο, φύλλα
χ.	χέρι (: γραφέας)
χφ.	χειρόγραφο

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

α̣β̣γ̣δ̣	αμφίβολη ανάγνωση γραμμάτων
.....	γράμματα δυσανάγνωστα
[.....]	γράμματα ελλείποντα που μπορεί να υπολογισθεί ο αριθμός τους
[αβγδ]	γράμματα ελλείποντα που συμπληρώνονται από τον εκδότη
<αβγδ>	προσθήκη γραμμάτων ή λέξεων από τον εκδότη
(αβγδ)	ανάλυση βραχυγραφιών
[[αβγδ]]	διαγραφή από τον γραφέα
{αβγδ}	διαγραφή από τον εκδότη
|αβγδ|	προσθήκη γραφέα στο διάστιχο
†αβγδ†	λέξεις παρεφθαρμένες ή ακατάληπτες
‖αβγδ‖	γράμματα ή λέξεις στο περιθώριο

ΜΕΡΟΣ Α΄

Κώδικας BAR mss. gr. 1153
(φφ 38v-61r)

1

1690/I/18 1153/φ 38v
χ. Πάλκου Θεοδώρου σχ. 2

Απόφαση. Εκκαθάριση λογαριασμών (*λογάριαση*). Εντολή. Συμψηφισμός.

//§ 1690 γοινάροιου 18 οιρδάν ω μπ|άl|σά Δημώς Μόργανοίς [2]/ μι τώ|ν| κοιρ Κώ{ς}στατοινώ Θεωδορου κε λόγάργ<ι>αστοίκα|ν| ώμπρό|ς| [3]/ οιμάς Πάλκω{ς} Θεωδορου <και> Κώ{ς}στ|α|τοίνω{ς} Νοικώλάου
[4]/ να δίνοι ω Κό{ς}στ|α|τοινός του μπ|α|σα Δίμου . . . . . φ 130Λ50
[5]/ διά τω|ν| Πέτια|ν| Σουμάνλ . . . . . φ 098Λ50
[6]/ ετερά να δίνοι απω χρέ{γ}ω απο<υ> εμασε . . . . . φ 021 Λ50
[7]/ <σούμα> . . . . . φ 250Λ50
[8]/ § εχοί να γοιροίζοι ω μπάσά Διμώς του Κο{ς}στ|α|τοινου . . φ 114
[9]/ τα υκάτω <γ>|κ|ρόσοιά απου έδωσεν ω Κο{ς}στ|α|τοινως [10]/ του μπ|άl|σ|ά|l Κώ{ς}στ|α| να τά γοιρεβοι απὸ τω μπ|άl|σ|α| Κώ{ς}στ|α| [11]/ κε ω μπ|α|σ|ά|l Κώ{ς}στ|α|ς να τά γοιρέβοι απώ τω Δημό Στ|α|δοί.

[// 1690 Γεναρίου 18 ήρδαν ο μπασά Δήμος Μόργανης [:Μοργκάνης[1]] [2]/ με τον κυρ Κωσταντίνο Θεοδώρου και λογαριαστήκαν ομπρός [3]/ <σ'> εμας Πάλκο Θεοδώρου και Κωσταντίνο Νικολάου. [4]/ να δίνει ο Κωσταντίνος του μπασά Δήμου F 130,50 [5]/ δια τον Πέτιαν Σουμάνλ F 98,50 [6]/ έτερα να δίνει από χρέος οπού έμασε F 21,50 [7]/ σούμα F 250,50 [8]/ έχει να γυρίζει ο μπασά Δήμος του Κωσταντίνου Θεοδώρου F 114 [9]/ τα εκατό γρόσια οπού έδωσεν ο Κωσταντίνος [10]/ του μπασά Κώστα να τα γυρέβει από το μπασά Κώστα, [11]/ και ο μπασά Κώστας να τα γυρέβει από το Δήμο Στάθη.]

Η εγγραφή αυτή, όπως και η επόμενη που αφορά στο ίδιο θέμα, δεν αφορούν σε εκκαθάριση λογαριασμών *συντροφίας* ή/και *συντρόφων*, διότι δεν υπάρχει μνεία τέτοιων όρων ούτε συνάγεται εταιρική περιουσία ή ευθύνη[2]. Πρόκειται για απόφαση και όχι για πρακτικό. Στερείται ιστορικού αλλά περιέχει διατακτικό, όπως συνάγεται σαφώς από τους

στ. 4, 6, 9-11.

στ. 3 Ο Πάλκος Θεοδώρου ήταν Προεστός της Κομπανίας το 1690 και ο Κωσταντίνος Νικολάου πάρεδρος (*ομοσμένος πολγάρης*)[3]. Δεν πρέπει να μας ξενίζει το γεγονός ότι η εκδίκαση γίνεται μόνο από δύο μέλη του Κριτηρίου. Σύμφωνα με το Προνόμιο του 1636, αλλά και τα μεταγενέστερα[4], ο Προεστός μπορούσε και μόνος να δικάσει έγκυρα μια υπόθεση.

στ. 5 Προφανώς, ο Δήμος εξόφλησε χρέος για λογαριασμό του Κωσταντίνου.

στ. 6 Πρόκειται για πρακτική των πραματευτών, σύμφωνα με την οποία ένας έμπορος έδινε εντολή σε άλλον να καταβάλει προς, ή να εισπράξει από τρίτους χρέη που είχε συνάψει από δάνεια ή αγοραπωλησίες επί πιστώσει. Μπορούσε να συμφωνηθεί αμοιβή σε χρήμα ή σε είδος, ή να αναληφθεί αντίστοιχη υποχρέωση[5]. Η συνήθης διατύπωση που απαντά στους κώδικες της Κ είναι «*πήρε χρέος απάνω του*» ή «*έμασε/να μάσει χρέος*» και άλλες παρόμοιες εκφράσεις. Πρόκειται για εντολή και πληρεξουσιότητα, οι οποίες δεν προκύπτουν ρητά από νομιμοποιητικό έγγραφο ή από άλλη εσωτερική σχέση εντολέα και εντολοδόχου. Δεν συνάγεται η ύπαρξη *επιτροπικού γράμματος* από τη διατύπωση της αποφάσεως. Δεν μπορεί όμως και να αποκλεισθεί, δεδομένου ότι η πρακτική του *ἐπιτροπικού* (:του εγγράφου πληρεξουσιότητας) ήταν διαδεδομένη μεταξύ των ρωμιών εμπόρων[6].

στ. 7-8 Το καθαρό υπόλοιπο που οφείλει ο ένας έμπορος στον άλλο.

στ. 9-11 Ο Κώστας, οφειλέτης του Κωσταντίνου Θεοδώρου, είναι δανειστής του Δήμου Στάθη («*Μοργανόπουλον*»[7]), που ήταν, πιθανόν, συγγενής και *σύντροφος* του Δήμου Μοργκάνη. Το Κριτήριο δεν αποδέχεται την πρόταση συμψηφισμού που έκανε ο εναγόμενος Κωσταντίνος Θεοδώρου, διότι είτε δεν μπορεί να εκκαθαρισθεί η απαίτησή του, είτε πιθανολογεί ενδεχόμενες ενστάσεις του οφειλέτη του, του Κώστα, ο οποίος δεν παρίσταται στη δίκη. Η εσωτερική σχέση μεταξύ του ενάγοντος και του εναγομένου με τον τρίτο δεν συνάγεται. Δεν πρόκειται πάντως για «*χρεωστική ομολογία*», διότι τότε θα μπορούσε να την εκχωρήσει ο εναγόμενος στον ενάγοντα, αν φυσικά ήταν ληξιπρόθεσμη[8].

1. Βλ. BAR, ms. gr. 976, φφ 30v και 31r, όπου αναφέρεται η εκλογή του ως *χαρατζάρη* και *ὁμοσμένου πολγάρη* της Κ., το 1670 και 1680 αντίστοιχα.
2. Πρβλ. κατ. εγγρ. 3. Βλ. και ΕΚΣ, σσ. 196-197, για τη νομική φύση της *συντροφίας*.
3. Ο Πάλκος [:Παναγιώτης] «μακαρίτη Θεοδώρου Γκλαβανά», ο συντάκτης του κώδικα, εκλέγεται πάρεδρος το 1680 και Προεστός το 1690-1693 (BAR, ms. gr. 976 φ 31r, 33r). Ο Κωσταντίνος Νικολάου Μούτζου εξελέγη πάρεδρος του Κριτηρίου το 1687 (BAR, ό.π., φ 33r).

4. BAR, mss. lat. 9, φ 73r στ. 2-5 (ΕΚΣ, σ. 376).
5. Βλ. κατ., π.χ. εγγρ. 4 και 27.
6. Για την αντιπροσώπευση και την πληρεξουσιότητα, βλ. ΕΚΣ, σ. 184-186.
7. «*Δῆμος Εὐσταθίου Μοργανόπουλον*», που εκλέγεται *χαρατζάρης* το 1696 και πάρεδρος το 1698 (BAR, mss. gr. 976, φφ 20r, 34r-v). Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι την εποχή εκείνη, μέχρι το α΄ ήμισυ του 18ου αι., οι *συντροφίες* συγκροτούνταν συνήθως από συγγενείς ή συντοπίτες και συγχωριανούς.
8. Για τις προϋποθέσεις του συμψηφισμού, βλ. ΕΚΣ, σ. 193.

2

1690/IV/28 1153/φ 38v
χ. Πάλκου Θεοδώρου σχ. 1

Απόφαση. «*Λογάριαση*». Εντολή. Συμβιβασμός.

[12]/ §Λ 1690 απριλιοιου 28 μιτά δεφτερώ οιρδά|ν| πάλοι κε ύρω[13]/τοιδοικαν ωμπρός οιμάς Παλκω|ς| Θεοδωρου<,> Θανασοι|ς| Λακουδη<,>
[14]/ Νοίκο|ς| Δουκά<,> Στ|α|δοι|ς| Μιχου ε<σ>τρέ|κ|ξεν να γοιροίζοι ω Κό|ς|[15]/στάτοινώς του μπ|α|σά Δημου δηα έναν χρονων
δηαφορώ . . . . . φ 130
[16]/ κε δηά τοιν κάναβά|σ|τζά κέ δηά τω <ν>τοιρ|α|γοι
απο<υ> πηροι . . . . . φ 150
[17]/ κε δηά χαμενώ χρέ|γ|ω να γοιροίζοι ω Κο|ς|στ|α|τοινως . . φ 060
[18]/αποίροι χρέ|γ|ω ω Κό|ς|στ|α|τοινώς απ|ά|νω του . . . . . φ 743
[19]/ <σούμα> . . . . . φ 1083
[20]/ § οιποίροί ο μπασα Δημώς από τω χρέ|γ|ω του
Κο|ς|στ|α|τοίνου . . . . . φ 57Λ50
[21]/ του δελοι από τα τά|π|ψ<ι>α . . . . . φ 30
[22]/ του δέλοι τα ανωδεν φ 114 . . . . . φ 114
[23]/ <σούμα> . . . . . φ 201Λ50
[24]/ γοιρέβοι ω Κό|ς|στ|α|τοινω|ς| 1 ξοιβγαροι σαμουργ<ι>α φ 60 [25]/ νὰ {τα} μάς <τα> τοιρὰ ο Κό|ς|στ|α|τοίνος κε θα τα πέρνοί.

[[12]/ 1690 Απριλίου 28, μετά δεύτερο ήρθαν πάλι κε ηρω-[13]/τήθηκαν ομπρός <σ'> εμάς Πάλκο Θεοδώρου, Θανάση Λακούδη, [14]/ Νίκο Δούκα, Στάθη Μίχου. έστρεξεν να γυρίζει ο Κω-[15]/σταντίνος του μπασά Δήμου δια έναν χρόνον διάφορο φ 130 [16]/ και δια την καναβάτζα και δια το ντεραγί οπού πήρε φ 150 [17]/ και δια χαμένο χρέος να γυρίζει ο Κωσταντίνος φ 60 [18]/ επήρε χρέος ο Κωσταντίνος απάνω του φ 743 [19]/ σούμα φ 1083. [20]/ επήρε ο μπασά Δήμος από το χρέος του Κωσταντίνου φ 57,50 [21]/ του δέλει από τα ταψιά φ 30 [22]/ του δέλει τα άνωθεν φ 114 [23]/ σούμα φ 201,50 [24]/ γυρέβει ο Κωσταντίνος 1 ζεβγάρι σαμούρια φ 60 [25]/ να μας τα τηρά ο Κωσταντίνος και θα τα παίρνει.]

στ. 12-13 Εκκαθάριση εμπορικών λογαριασμών («*λογάριαση*») των διαδίκων της υπ'αριθμ. 1 εγγραφής. Το «*ηρωτήθηκαν*» υποδεικνύει τη διεξαγωγή της σχετικής προφορικής διαδικασίας, κατά την οποία τα αναφερόμενα μέλη του Κριτηρίου ζητούσαν διευκρινίσεις και αποδείξεις από τους διαδίκους (βλ. στ. 25 «*να μας τα τηρά*»).

στ. 14 «***έστρεξεν να γυρίζει***»: Δηλώνει συμβιβασμό του Κωσταντίνου με τον Δήμο (στ. 15-17)[1].

στ. 15 «***διάφορο***»: Ο όρος σημαίνει κέρδος και τόκο. Στην προκειμένη περίπτωση τα 130 φιορίνια πρέπει να αντιστοιχούσαν σε κεφάλαιο 1.300 φιορινίων –με το νόμιμο συμβατικό επιτόκιο του τόπου και της εποχής 10%–, ή σε κεφάλαιο περίπου 2.200 φλορινίων προς 6% –που ήταν το σύνηθες «*πραματευτάδικο*»(:εμπορικό) επιτόκιο[2]. Και τα δύο αυτά ποσά αντιπροσώπευαν, για την εποχή εκείνη, μεγάλο κεφάλαιο.

στ. 16 Τα είδη αυτά μπορεί να αγόρασε επι πιστώσει από τον ενάγοντα, για να τα μεταπωλήσει, ή να τα αγόρασε ο τελευταίος για λογαριασμό του εναγομένου.

στ. 17 «***χαμένο χρέος***»: Απαίτηση του Δήμου Στάθη, την οποία είχε λάβει εντολή να εισπράξει ο Κωσταντίνος. Τεκμαίρεται η ευθύνη του εναγομένου για υπαίτια μη εκπλήρωση[3], είτε το ποσό των 60 φλορινίων αντιπροσωπεύει το χρέος που έπρεπε να είχε εισπράξει ο Κωνσταντίνος για λογαριασμό του Δήμου είτε αφορά στην αποζημίωση του ενάγοντα.

στ. 18 «***επήρε χρέος απάνω του***»: Ο Κωνσταντίνος, με την προοπτική εμπορικού ταξιδιού[4] ή μεταβάσεως σε μία ή περισσότερες εμποροπανηγύρεις, ανέλαβε να εισπράξει απαιτήσεις του Δήμου από διαφόρους οφειλέτες. Σε άλλες περιπτώσεις, «*επήρε χρέος απάνω του*» δηλώνει την αναδοχή χρέους ή τον δανεισμό.

στ. 20 Το «***χρέος του Κωσταντίνου***» είναι, προφανώς, αυτό που «*πήρε απάνω του*» (στ. 18).

στ. 21 «***του δέλει***» (:του οφείλει, ενν. ο Δήμος), από αγορά ή πώληση ταψιών που πραγματοποίησε ο Δήμος για λογαριασμό του Κωσταντίνου.

στ. 24-25 «***γυρέβει***»: Δηλώνει την απαίτηση για το τίμημα το οποίο είτε εισέπραξε ο Δήμος για λογαριασμό του Κωσταντίνου από τον αγοραστή των σαμουριών –και δεν το απέδωσε–, είτε οφείλει ο ίδιος ως αγοραστής. Πρόκειται όμως για μη εκκαθαρισμένη απαίτηση. Ο Κωσταντίνος θα πρέπει να αποδείξει («*τηρήσει*»)[5] την απαίτησή του, δηλ. να προσκομίσει κάποιο έγγραφο («*κατάστιχο*») ή μάρτυρες στο Κριτήριο.

1. Για το συμβιβασμό στο δίκαιο της Κ βλ. ΕΚΣ, σσ. 193-194.
2. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 188-189.
3. Η έκφραση «να γυρίζει»(: επιστρέψει) σημαίνει «να καταβάλει», παρ'όλο που το ποσό δεν είχε εισπραχθεί.

4. Στην ορολογία των κωδίκων αποκαλείται «*στράτα*».
5. «*τηράω*»: εδώ σημαίνει δείχνω ή αποδεικνύω, ενώ χρησιμοποιείται γενικά στους κώδικες της Κ με την έννοια «βλέπω», «κοιτάζω», «εξετάζω».

3

1690/XI/20, XII/15 1153/φ 39r
χ. Πάλκου Θεοδώρου

Απόφαση οριστική. Εκκαθάριση λογαριασμών συνεταίρων. Αναδοχή χρέους. Συντροφία.

// § Λ1690 νοεμβριου 20
[2]/ Λ1690 δικεβριου 15 οιλθὲν ω Ζοτως μί τους σοί<ν>τρωφούς ιτου *[3]/ το*ν *Κοίργ<ι>ω Γράμάτοικώ κε μι τώ Χρίστώ κε ύκροίθοι[4]/κά*ν *κέ τούς ελόγαργ<ι>ασάμι κε απώμινά*ν *οι α*ν*ο[5]/θεν Κοιργ<ι>ως κε Χρίστω*ς *να γοιροίζω*ν *τού Ζοτού φ 467 [6]/ κε ώτοι χρεωστούσά*ν *στοι σίντρόφγ<ι>α τούς απ*α*νό [7]/ νά εχοί να τά πλέρόνοί ω Ζοτω*ς *μονέ τω πρ*α*[8]/μά απού οινέ στοί Λοιχ[[λ]]οία α*ν *πούλοιδοί π*α*ρακατου [9]/ να απόκρένο*ν*τε οις σ*α*φτω ωλλοι τους στοι [[σ]]ξοιμ<ι>ά οι δη-[10]/αφορο.*

[// 1690 Νοεμβρίου 20. [2]/ 1690 Δεκεβρίου 15 ήλθεν ο Ζώτος με τους συντρόφους του [3]/ τον Κύργιο Γραμματικό και με το Χρίστο και εκρίθη-[4]/καν και τους ελογάριασάμε και απώμειναν οι άνο-[5]/θεν Κύργιος και Χρίστος να γυρίζουν του Ζώτου F 467 [6]/ και ό,τι χρεωστούσαν στη συντροφία τους απάνω [7]/ να έχει να τα πλερώνει ο Ζώτος. μόνο το πρά-[8]/μα οπού είναι στη Λεχία αν πουληθεί παρακάτω [9]/ να αποκρίνονται εις αυτό όλοι τους. στη ζημιά ή <στο> διάφορο.]

στ. 1 Η ημερομηνία αφορά δίκη μεταξύ των ιδίων ή άλλων διαδίκων, η οποία ματαιώθηκε.
στ. 2-4 Το αντικείμενο της δίκης είναι η εκκαθάριση λογαριασμών μεταξύ συνεταίρων.
«***εκρίθηκαν***»:αναφέρεται στην προβολή των ισχυρισμών των διαδίκων κατ'αντιμωλία και στην προσκόμιση των σχετικών αποδείξεων, κυρίως των «εμπορικών τους βιβλίων» (*κατάστιχα*), βάσει των οποίων το Κριτήριο υπολόγισε («*ελογάριασάμε*») τις μεταξύ τους απαιτήσεις και αντιπαιτήσεις από τα κέρδη και τις ζημίες της συντροφίας[1].
στ. 4-9 Διατακτικό της αποφάσεως: Οι εναγόμενοι Κύργιος και Χρίστος θα καταβάλουν στον *σύντροφό* τους Ζώτο, –τον ενάγοντα–, το αποτέλεσμα του συμψηφισμού των μεταξύ τους απαιτήσεων και οφειλών

(«*απώμιναν*»), δηλ. 467 φιορίνια, από κέρδη που είχε πραγματοποιήσει η *συντροφία*. Ο Ζώτος βαρύνεται με την εξόφληση των οφειλών προς τρίτους, που συνήψε ο κάθε εναγόμενος για λογαριασμό της *συντροφίας* –το πιθανότερο, από αγορά εμπορευμάτων επί πιστώσει. Η εις ολόκληρον ευθύνη του κάθε εταίρου για τα χρέη της *συντροφίας* και το δικαίωμα αναγωγής έναντι των υπολοίπων, ανάλογα με το μερίδιο του καθενός στην εταιρεία, ήταν αυτονόητα[2]. Στη ρύθμιση της αποφάσεως, ο Ζώτος ουσιαστικά παραιτείται του δικαιώματος αναγωγής και με τον τρόπο αυτό θεμελιώνεται το δικαίωμα ενστάσεως των δύο *συντρόφων* του, εάν τυχόν θα ενάγονταν για τα χρέη αυτά.

Η απόφαση εξαιρεί από τον διακανονισμό το εμπόρευμα (*πράμα*) της *συντροφίας* που βρίσκεται αποθηκευμένο στην Πολωνία[3], για το οποίο ορίζεται ότι η συμμετοχή στα κέρδη και στη ζημία θα γίνει ανάλογα με την εταιρική μερίδα του καθενός στη *συντροφία* («*αποκρίνονται*»: ευθύνονται).

στ. 8 «***αν πουληδεί παρακάτω***»: μπορεί να σημαίνει την εκποίηση του εμπορεύματος, ή μέρους αυτού, είτε κάτω του κόστους είτε κάτω από την τιμή που είχαν αρχικά συμφωνήσει μεταξύ τους οι *σύντροφοι* είτε κάτω από την τρέχουσα τιμή της αγοράς.

Η αναδοχή από έναν εταίρο των χρεών της *συντροφίας*, τα οποία συνήψε ο καθένας χωριστά, καθώς και το είδος της ευθύνης των συνεταίρων συνηγορούν, ενδεχομένως, υπέρ της νομικής προσωπικότητας της *συντροφίας*[4].

Δεν συνάγεται σαφώς λύση της εταιρείας από την εκκαθάριση των αμοιβαίων απαιτήσεων[5].

1. Για τα «*κατάστιχα*», με την έννοια των εμπορικών βιβλίων, και την αποδεικτική αξία τους βλ. ΕΚΣ, σσ. 179, 198.
2. ΕΚΣ, σσ. 196-198.
3. Η πληροφορία αυτή είναι ενδεικτική του τρόπου διεξαγωγής του χερσαίου διαμετακομιστικού εμπορίου μεγάλων αποστάσεων από τους έλληνες εμπόρους στα τέλη του 17ου αιώνα. Η αποθήκευση γινόταν είτε σε αποθήκες των διαφόρων πόλεων (*locum depositionis*) είτε σε κονάκια άλλων εμπόρων που διέμεναν σε αυτές και οι οποίοι είχαν αναλάβει τη φύλαξη ή/και την εκποίηση των εμπορευμάτων σε εμποροπανηγύρεις ως δεματοφύλακες ή ως αντιπρόσωποι. Για την Τρανσυλβανία, βλ. ΕΚΣ, σ. 30 και τις σχετικές παραπομπές.
4. Για τη νομική προσωπικότητα της *συντροφίας* βλ. ΕΚΣ, σ. 197.
5. Ό.π., σσ. 197-198.

4

1691/IX/10 1153/φ 40r
χ. Πάλκου Θεοδώρου σχ. 28· πρβλ. 27

Απόφαση οριστική. Εντολή. Πληρεξουσιότητα. Υποχρεωτικότητα των συμφωνιών. Απόσβεση ενοχής εκ συμβάσεως. Εκτέλεση αποφάσεως εκκλησιαστικού δικαστηρίου.

// § Λ1691 σοιπτέβριου 10
[2]/ οιρθεν ω μπασα Θανασοις Λακούδη μι των π(α)π(α) [3]/ Στ|α|θοί Νι-κολαου από Γ<ι>άνοινα κε οικροίθοικά|ν| [4]/ ωμπρός οιμας τους αποκά-τοδέν γεγραμενοι [5]/ βγάζο<ν>τάς ω μπασά Θάνασοις αποδειξοις απου [6]/ οιχοί κροίδοί στοί Ρουμίλοι στοι απαρχοία τούς [7]/ γράματα δηα τοι νοίφοι του τοι|ν| {σ}Τζανοι<.> γλέπο<ν>τάς οιμις τές απόδη{κ}ξες {κε} εγοίνε οι [9]/ κροίσοί να πλερόσοί ω π(α)π(α) Στ|α|θοις το μπ|α|σι|ά| [10]/ <Θα>νασοί ας(λλάνια) 165<.> βγάζω|ν|τας ω μπασα Θανά[11]/σοις ετερά γράμάτα του μάκαρίτοι Στ|α|θοι [12]/ Παπα <οπού> του οιχοί αφοίσοι να του μάσοί χρέ{γ}ο [13]/ απου τους πραματοιφτάδης<.> να εχοί ω μπ|α|[14]/σα Θανασοίς απου τάσπρα από βγαλοι [15]/ από το χρέω να στοιλοί στοιν{α} {σ}Τζά{μ}να φλόρ[16]/γ<ι>α 300 να τα {π}ψονοισοί δηα λογου τού κε νά [17]/ πέρνοι το δηαφορό<.> κε τα φλόργ<ι>α να τα δηνοι [18]/ ωποίσου του μακαροιτοι Στ|α|θοι Παπα<.> γλέποντας [19]/ κε οιμίς αφτά τα γράματά έτζοι ετα{κ}ξοι ω πα[20]/πα Σταθοις να δηνοί απου του μακαροίτοι [[πα]] το [21]/ τοιποτας ας(λλάνια) 800 [στον Θανάση Λακούδη] να τα {π}ψονοισοί μι στρα[22]/τα κε να περνοι το δηαφορο
[23-24]/ πάλκος δεωδορου, νοικος δουκα [χ. γρ.], *θοδωρις μιχου* [χ. γρ.], *σα-γούλοις οι<ω>ανου* [χ. γρ.].

[// 1691 σεπτεβρίου 10 [2]/ ήρθεν ο μπασά Θανάσης Λακούδη με τον παπά [3]/ Στά-θη Νικολάου από Γιάνενα και εκρίθηκαν [4]/ ομπρός <σ'> εμάς τους αποκάτοθεν γεγραμένους. [5]/ βγάζοντας ο μπασά Θανάσης αποδείξεις οπού [6]/ είχε κριθεί στη Ρούμελη στην επαρχία τους. [7]/ γράμματα δια τη νύφη του την Τζάνα. βλέπο-ντας εμείς τες απόδειξες έγινε η [9]/ κρίση να πλερώσει ο παπα Στάθης στο μπα-σά [10]/ Θανάση ασλάνια 165. βγάζοντας ο μπασά Θανά-[11]/σης έτερα γράμματα του μακαρίτη Στάθη [12]/ Παπά οπού του είχε αφήσει να του μάσει χρέος [13]/ από τους πραματευτάδες, να έχει ο μπα-[14]/σά Θανάσης από τ' άσπρα οπού βγάλει [15]/ από το χρέος να στείλει στην Τζάνα φλουρ-[16]/γιά 300 να τα ψωνίσει δια λό-γου του και να [17]/ παίρνει το διάφορο, και τα φλουργιά να τα δίνει [18]/ οπίσω του μακαρίτη Στάθη Παπά. βλέποντας [19]/ και εμείς αυτά τα γράμματα έτζι, έταξε ο πα-[20]/πα Στάθης να δίνει από του μακαρίτη το [21]/ τίποτας ασλάνια 800 (: στον Θανάση Λακούδη) να τα ψωνίσει με στρά-[22]/τα και να παίρνει το διάφορο (στ.

23-24, υπογραφές μελών του Κριτηρίου με το χέρι του συντάκτη).]

Η εγγραφή αυτή είναι μεταγενέστερη της σχετικής υπ'αρ. 28 (1690) [φ 61r]. Η πρωθύστερη αυτή καταχώριση μπορεί να σημαίνει: α) ότι έγινε αναστάχωση του κώδικα σε επόμενο αιώνα, β) ότι καταχωρίστηκε τυχαία, επειδή υπήρχε κενό φύλλο. Η σελιδαρίθμηση του κώδικα αυτού είναι συνεχής, χωρίς καμιά διαταραχή, και έγινε από το χέρι του Πάλκου Θεοδώρου, που ήταν προεστός το 1690 και συντάκτης του συνόλου σχεδόν των εγγραφών του κώδικα[1]. Επομένως, η πρώτη εκδοχή πρέπει να αποκλεισθεί.

Βάσει του πρακτικού «ασφαλιστικών μέτρων» (*ὄπρισμα*[2]) της εγγρ. 28, ο ενάγων Θανάσης Λακούδη ζητούσε α) την παράδοση οικοπέδου στα Γιάννενα, το οποίο ο μακαρίτης Στάθης Παπά –μέλος της Κ–, είχε υποσχεθεί ως προίκα στον γιο του ενάγοντα και σύζυγο της ανηψιάς του Τζάνας· β) την καταβολή αμοιβής για την είσπραξη οφειλών για λογαριασμό του Στάθη Παπά.

στ. 1-4 Ο ενάγων είναι μέλος της Κ του Σιμπίου. Ο εναγόμενος παπά Στάθης Νικολάου από τα Γιάννενα είναι, κατά πάσαν πιθανότητα, συγγενής και κληρονόμος του Στάθη Παπά[3], ο οποίος έρχεται στο Σιμπίου για την εκδίκαση των υποθέσεων των εγγρ. 27 και 28.

στ. 5-7 Η πρώτη από τις δύο υποθέσεις, για τις οποίες ο ενάγων είχε ζητήσει συντηρητική κατάσχεση της περιουσίας του αποβιώσαντος Στάθη Παπά, αφορά σε παράδοση προίκας (εγγρ. 28 στ. 8-11) και εκδικάστηκε από το αρμόδιο εκκλησιαστικό δικαστήριο της περιοχής του τόπου κατοικίας του εναγομένου, ενδεχομένως και της τέλεσης του γάμου (στ. 5-10 αυτής της εγγρ.). Οι «*αποδείξεις*» και τα «*γράμματα*» είναι, προφανώς, το προικοσύμφωνο και η απόφαση του εκκλησιαστικού δικαστηρίου.

στ. 8-10 Αφού εξέτασε τις αποδείξεις, το Κριτήριο αποφάσισε (''*έγινε η κρίση*'') την καταβολή από τον κληρονόμο της αξίας του προικώου ακινήτου αντί της παραδόσεώς του. Ο ενάγων ενεργεί ως αντιπρόσωπος του προικολήπτη γιου του, ο οποίος απουσιάζει. Δεν φαίνεται να έχει αποβιώσει, διότι σε παρόμοιες περιπτώσεις υπάρχει πάντοτε ρητή μνεία ή κάποια ένδειξη του γεγονότος (πρβλ. κατ. εγγρ. 17 και Μέρος Γ΄-Δ΄, παντού). Να σημειωθεί ότι ο θείος, ως εξωτικός, δεν ήταν υπόχρεος προς προίκηση αλλά το είχε υποσχεθεί[4].

Στην περίπτωση της προίκας, η εξέταση των «*αποδείξεων*» και η «*κρίση*» έχουν σαφώς χαρακτήρα κυρώσεως αποφάσεως «αλλοδαπού» δικαστηρίου –του εκκλησιαστικού δικαστηρίου. Η απόφαση του Κριτηρίου της Κ ήταν όμως αναγκαία για να μπορέσει να εκτελεσθεί εκείνη του εκκλησιαστικού δικαστηρίου[5]. Η αρμοδιότητα του εκκλησιαστικού δικαστηρίου των Ιωαννίνων μπορεί να θεμελιωθεί σε τρεις λόγους: στη

δωσιδικία της κατοικίας του εναγομένου, της τοποθεσίας του ακινήτου και του αντικειμένου της διαφοράς (προίκα[6]).

στ. 10-18 Το περιεχόμενο των στίχων παρέχει, έμμεσα, σημαντικές πληροφορίες για την εμπορική πρακτική της εισπράξεως οφειλών («*να μάσει χρέος*»[7]) :

α) Ο πιστωτής παρείχε, κατά κανόνα εγγράφως, εντολή και πληρεξουσιότητα προς τον εντολοδόχο για την είσπραξη οφειλομένων χρημάτων από εμπορικές συναλλαγές –όπως στην προκειμένη περίπτωση.

β) Ο εντολέας παρέδιδε στον εντολοδόχο τα σχετικά με τις απαιτήσεις του έγγραφα[8].

γ) Η εντολή αυτού του είδους ήταν έμμισθη, με την έννοια της αμοιβής («*διάφορο*») για παροχή υπηρεσίας (*honorarium*), εκτός αν υπήρχε άλλη σχέση μεταξύ εντολέως και εντολοδόχου που περιείχε τέτοια εντολή –π.χ. σύμβαση *φατούρου με ρόγα ή με λογάριαση*[9]. Θα μπορούσε επίσης η συμφωνία να περιέχει αμοιβαία υποχρέωση των συμβαλλομένων να εισπράξει ο ένας το χρέος του άλλου, χωρίς αμοιβή ή με αμοιβή ανάλογη με τις δυσκολίες εισπράξεως[10].

δ) Το έγγραφο της εντολής καθόριζε τον τρόπο με τον οποίο θα εισέπραττε ο εντολοδόχος την αμοιβή του (στ. 15-17), έτσι ώστε να μείνει το κεφάλαιο του εντολέα ακέραιο και να υποχρεωθεί ο εντολοδόχος να καταβάλει τη μέγιστη επιμέλεια για την είσπραξή του.

ε) Η εντολή «*να μάσει χρέος*» προϋπέθετε αμοιβαία εμπιστοσύνη και καλή πίστη μεταξύ των συμβαλλομένων, καθώς και γνώση της συναλλακτικής συμπεριφοράς του καθενός από αυτούς.

στ) Εντολέας και εντολοδόχος ήταν συνήθως μέλη της Κ του Σιμπίου. Από τα μέσα περίπου του 18ου αιώνα, αυτό το είδος εντολής υποκαθίσταται από τη χρήση του γραμματίου εις διαταγήν και της συναλλαγματικής («*βεξέλι*», «*πόλιτζα*», «*ἀουγκτσόγλι*»). Τότε αρχίζει να αλλάζει και ο τρόπος ασκήσεως της εμπορικής πρακτικής στο χερσαίο διαμετακομιστικό εμπόριο, οπότε δεν απαντά πλέον αυτός ο τρόπος είσπραξης οφειλών[11].

στ. 19 «*αυτά τα γράματα*»: τα διάφορα έγγραφα, τα οποία αποδεικνύουν ότι ο Θανάσης Λακούδη εισέπραξε 2.000 γρόσια για λογαριασμό του Στάθη Παπά (βλ. εγγρ. 27), και φυσικά εκείνο της εντολής για την είσπραξη του χρέους (στ. 14-18). Συνάγεται ότι ο ενάγων παρέδωσε στον εντολέα του όλο το ποσό που εισέπραξε, χωρίς να κρατήσει την αμοιβή του. Το αίτημά του στο *ὅπρισμα* (εγγρ. 27) αφορούσε συγκεκριμένο ποσό, ενώ η σύμβαση δεν προσδιόριζε την αμοιβή. Η σύμβαση περιείχε, δυνητικά, μεγαλύτερο κέρδος, αλλά και κίνδυνο απώλειας ή σημαντκής μειώσεως της αμοιβής, αν καταστρεφόταν το εμπόρευμα (εκτός ανωτέρας βίας) ή αν δεν κατόρθωνε να το εκποιήσει σε ικανοποιητική τιμή,

κλπ. Σε όλες όμως αυτές τις περιπτώσεις, τον κίνδυνο έφερε εξ ολοκλήρου ο εντολοδόχος.

στ. 19-22 Διατακτικό της αποφάσεως:

α) Ο εναγόμενος κληρονόμος υποσχέθηκε («*έταξε*») να δώσει στον ενάγοντα από την περιουσία του αποθανόντος εντολέα 800 ασλάνια, ποσό που είναι πιθανό να αντιστοιχεί κατά τη συγκεκριμένη εποχή στα 300 φλουριά, ενδεχομένως μαζί με τον πραματευτάδικο τόκο 6%[12] για την καθυστέρηση.

β) Ο ενάγων οφείλει να αξιοποιήσει αυτό το κεφάλαιο («*να τα ψωνίσει με στράτα*»[13]) και να κρατήσει όποιο κέρδος πραγματοποιήσει, ως αμοιβή για την είσπραξη του χρέους.

Η απόφαση του Κριτηρίου είναι εξαιρετικά ισορροπημένη. Διατηρεί τον βασικό όρο της συμβάσεως εντολής που αφορά τον εντολοδόχο, δηλ. να αμειφθεί με το κέρδος από την αξιοποίηση ενός κεφαλαίου το οποίο οφείλει να επιστρέψει ακέραιο στον κληρονόμο, φέροντας τον κίνδυνο της τυχόν ζημίας. Για τον ενάγοντα εντολοδόχο, η απόφαση είναι ίσως κατά τι πιο ευνοϊκή από την εκτέλεση της αρχικής συμβάσεως, διότι με τη *στράτα* θα μπορούσε να πραγματοποιήσει μεγαλύτερα κέρδη από ό,τι με την αγορά εμπορευμάτων μέσω της νύφης του. Αφ' ετέρου, η περιουσία του εναγομένου κληρονόμου δεν υφίσταται καμμία μείωση, απλά θα χρειασθεί ίσως περισσότερος χρόνος για να επιστραφεί το κεφάλαιο, ανάλογα με τη διάρκεια του εμπορικού ταξιδιού.

1. Βλ. περιγραφή του κώδικα, ΕΚΣ, σσ. 63-64. Στη σ. 63 αναφέρεται λανθασμένα ότι το τμήμα του κ. 1153 που εκδίδεται εδώ (φφ 37v-61r) έχει συνταχθεί από τον Ευστάθιο Νικολάου. Μόνον η εγγραφή 25 είναι από το χέρι του τελευταίου και η εγγρ. 7 από χέρι αγνώστου.
2. Για την έννοια του όρου βλ. ΕΚΣ, σσ., 128, 187, 200, 204, 236.
3. Ο κληρονομούμενος ταυτίζεται με τον Ευστάθιο Νικολάου, «*κοινώς καλούμενος Στάθης Νίκου Παπά*» ή «*Πόπ Στέφανος ... ἀπὸ Ἰωάννινα*», *χαρατζάρη* της Κ το 1653, *ομοσμένο* το 1654, και προεστό το 1665 (BAR, ms. gr. 976, φφ 20v, 24v και 28v, 30r, 160r), γιο ενός από τους πρώτους *ομοσμένους* της Κ, το 1638-39, του Νίκου Παπά (BAR, ό.π., φ 26v). Ο εναγόμενος Στάθης Νικολάου αναφέρεται με την ιδιότητα του ιερέα, ώστε η ταυτότητά του να διακρίνεται καθαρά από εκείνην του κληρονομούμενου. Ίσως είναι κληρονόμος του αποβιώσαντος. Ο Στάθης Νίκου Παπά πέθανε στο Σιμπίου στα τέλη του 1689, τάφηκε στην «*Ἐκκλησίαν μας μέσα τὴν καινούριαν*», δηλ. του Μπούγκαρτ, στην οποία κληροδότησε 100 F, βλ. BAR, ό.π., φφ 160r και 162r (όπου λανθασμένα αναφέρεται και ως Σκόκας) και κατ. Μέρος Β΄, εγγρ. 7, στ. 11-16, και 8, στ. 13-14 .
4. Για τη λειτουργία του θεσμού της προίκας στην Κ, βλ. ΕΚΣ, σσ. 207-208.
5. Βλ. ό.π., π.χ. σ. 238 και σημ. 436, για την εκτέλεση αποφάσεως αφορισμού, και κατ. Μέρος Γ΄, εγγρ. 53, σχόλια.

6. Για την αρμοδιότητα των ορθοδόξων εκκλησιαστικών δικαστηρίων στην Τρανσυλβανία βλ. ό.π., σσ. 27, 143, 207.
7. Βλ. αν. εγγρ. 1 και 2.
8. Πρβλ. κατ. εγγρ. 27.
9. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 178, 200.
10. Αυτή είναι, ίσως, η περίπτωση των εγγρ. 1-2.
11. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 50 και σημ. 120, 110 και σημ 43, 173.
12. Η εξακρίβωση της ισοτιμίας των διαφόρων νομισμάτων σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο είναι εξαιρετικά δυσχερής διότι ποικίλουν ανάλογα με διαφόρους παράγοντες –πολιτικούς, οικονομικούς, επαγγελματικούς, κ.ά. Δεν μπορούν να συναχθούν γενικά συμπεράσματα, γιατί δεν υπήρχε επίσημη ισοτιμία ακόμη και μέσα σε ένα κράτος όπως η αυστριακή ή η οθωμανική αυτοκρατορία, γιατί στο εσωτερικό τους ήταν διαφορετική κατά τόπους η προσφορά και η ζήτηση του κάθε νομίσματος. Βεβαιότητα μπορούμε να έχουμε μόνον όταν κάποιο κείμενο ορίζει την ισοτιμία συγκεκριμένων νομισμάτων σε ορισμένο τόπο και χρόνο, π.χ. το Θ. 27(1691-92) § 6 (ό.π., σ. 305), που δίνει ισοτιμία στο 1 γρόσι 2 φιορίνια, όπως πολλές από τις εγγραφές που εκδίδονται εδώ (Μέρος Β΄, Γ΄ και Δ΄). Για την κυκλοφορία των νομισμάτων, την εσωτερική τους αξία και τις ισοτιμίες βλ. Ευτυχίας Λιάτα, *«Φλωρία δεκατέσσερα στένουν γρόσια σαράντα». Η κυκλοφορία των νομισμάτων στον ελληνικό χώρο, 15ος-19ος αι.* [Κ.Ν.Ε.–Ε.Ι.Ε. 58], Αθήνα 1996.
13. Η *στράτα* ήταν το συνήθως πολλών εβδομάδων, μηνών ή και ετών ταξίδι των εμπόρων της Κ για την προμήθεια εμπορευμάτων, τα οποία εκποιούσαν σε εμποροπανηγύρεις της Τρανσυλβανίας, της Ουγγαρίας, της Πολωνίας ή και αλλού. Ο πιο απομακρυσμένος ανατολικός προορισμός των πραματευτών της Κ του Σιμπίου, που μαρτυρείται στους κώδικές της, υπήρξε η Βενγάλη (βλ. κατ. Μέρος Β΄, εγγρ. 17, ''ενθύμηση'' του Ι. Αδάμη, που αναφέρει τον θάνατο του εξαδέλφου του Νικόλτζου Χριστιανίτζα *«εἰς τὰ Μπέγγαλα τοῦ Χιντιστανίου»*).

5

1691/I/5, 1692/I/15 1153/φ 42v
χ. Πάλκου Θεοδώρου

Πρακτικό. Προσβολή τιμής. Καταβολή αποζημιώσεως με «δημόσια» κατάθεση στον Προεστό.

// §Λ1691 γοιναροιου 5 δηὰ το|ν| κάβγά απου εγοινε [2]/ ω{κ}ξω στο π|α|ναγοιροί του Σοι<μ>ποινου μι το βασαρ<μ>ποι|ρεω| [3]/ ω<μ>πρὸς<.> {σέ} ω <μ>πασ|α| Δημός ω Μόργανοίς <έδωσε> στο|ν| Κο{ς}[4]/σπ|α|τοίνου Θέωδωρού φ 15 κε σοί λογώ μού [5]/ αςλλάν<ι>α 9.
[6]/ Λ1692 γοιναροιου 15 εδοσά τα 9 αςλλάν<ι>α [7]/ του Κό{ς}σπ|α| Ω}{σ}τζοί.

[// 1691 Γεναρίου 5 δια τον καβγά οπού έγινε [2]/ όξω στο παναγύρι του Σιμπίνου με το βασαρμπιρέο [3]/ ομπρός, ο μπασά Δήμος ο Μοργ<κ>άνης έδωσε στον Κω-[4]/σταντίνο Θεοδώρου φ 15 και σε λόγου μου [5]/ ασλάνια 9.
[6]/ 1692 Γεναρίου 15 έδωσα τα 9 ασλάνια [7]/του Κώστα ΄Οτζη.]

Το 1690, στην εμποροπανήγυρη του Σιμπίου που γινόταν στην περίοδο των Χριστουγέννων έξω από τα τείχη της πόλης, διαπληκτίσθηκαν τρία μέλη της Κ, δημοσίως και παρουσία του επόπτη του πανηγυριού.

Στην εμποροπανήγυρη[1], ή αμέσως μετά τη λήξη της, εκδικάστηκε το αδίκημα της προσβολής της τιμής δύο μελών της Κ (του Κωσταντίνου Θεοδώρου και του Κώστα Ότζη) και ορίστηκε η αποζημίωση των παθόντων. Το ποσό που καταβλήθηκε υπερβαίνει το απειλούμενο στα θεσπίσματα πρόστιμο[2] για ανάλογο πειθαρχικό αδίκημα. Το ύψος της αποζημιώσεως δικαιολογείται από τα επιβαρυντικά στοιχεία κατά την τέλεση της πράξης: α) το επεισόδιο εκτυλίχθηκε σε πανηγύρι, όχι απλά σε εβδομαδιαίο παζάρι, και επιπλέον β) μπροστά στον επόπτη του· γ) ο δράστης ήταν πάρεδρος του Κριτηρίου (*ομοσμένος*)[3]. Να σημειωθεί ότι η επιβολή των προστίμων, που καταβάλλονταν στον Προεστό της Κ[4], δεν καταχωρίζονταν στους κώδικες διότι ήταν πειθαρχικές ποινές, για την κατάγνωση των οποίων δεν προηγούνταν δίκη. Δεν πρέπει να μας ξενίζει το γεγονός ότι καταχωρίζεται η καταβολή των χρημάτων δώδεκα ημέρες μετά τη δίκη και όχι η ίδια η δικαστική διαδικασία, διότι αυτή έλαβε χώρα επί τόπου, οπότε δεν υπήρχε κώδικας για να καταγραφεί. Μεγαλύτερη σημασία είχε να αποδειχθεί η καταβολή.

στ. 4-5 «***σε λόγου μου***»: η καταβολή στον Προεστό επέχει θέση «δημοσίας καταθέσεως», που αποσβένει την ενοχή.

στ. 6-7 Καταβολή στον παθόντα της αποζημιώσεως, που είχε εισπράξει ο Προεστός για λογαριασμό του (στ. 4-5). Προφανώς, ο παθών είχε φύγει για εμπορικό ταξίδι αμέσως μετά τη δίκη και επέστρεψε μετά από ένα χρόνο.

1. Για τη σημασία και τον ρόλο των εμποροπανηγύρεων στο δίκαιο της Κ βλ. ΕΚΣ, σσ. 30-31, 82-83 και τις εκεί παραπομπές στις πηγές και τη βιβλιογραφία.
2. Βλ. σύγχρονο με την απόφαση θέσπισμα κατ. στην εγγρ. 25(1691) § 4 και τα Θ. 6(1639), 32(1695) § 2 (ό.π., σσ. 270-271, 315).
3. Για την ηυξημένη ευθύνη των αξιωματούχων της Κ για άλλα πειθαρχικά αδικήματα βλ. Θ. 26(1690) § 6, 28(1690/1692) § 11, 32(1695) § 4 (ό.π., σσ. 299, 307, 315). Ο δράστης ήταν ορκωτός πάρεδρος από το 1680 (BAR, ms. gr. 976, φφ 20r, 31v).
4. Βλ. π.χ. Θ. 21(1669) ό.π., σ. 286.

6

1690/I/5 1153/φ 43r
χ. Πάλκου Θεοδώρου

Πρακτικό. Αγωγή/ανταγωγή, *ὅπρισμα*, εξώδικη δήλωση. Ασφάλεια συναλλαγών. Δημοσιότητα. Απαγόρευση παρεμβάσεως σε δίκη. Αποζημίωση.

// §Λ 1690 γοιναροιου 5
[2]/ οιπρότοστόλογοισοί ω Κω|ις|στατοινω|ς| Νοικώλαου δηά τω προτοι-στ|α|[3]/τζίο του [[π]] μπ|α|σα Θώδουρού Πάγουνοί δηα τα δηάκωσοία <γ>|κ|ροσοια<.> [4]/ νά οινέ ακερά<.>
[5]/ § οιπρότοστόλογοισοί ω κοίρ Δημιτροίς Νοικώλάου δηά τω|ν| Ταμάσοι<.>
[6]/ αν εχοί ω Τάμάσοίς λογάργ<ι>ασοί μι π|ο|ν Δημιτροί τω|ν| ανοθε|ν|<.> [7]/ ετοιμός οινοί σοι πασά τοι<.>
[8]/ § οιπρότοστολόγοισέν ω Κοίργ<ι>ώς Μπάνουγλου δηα τάςπρα του Α[9]/ <ν>τρονακοι να μι πέρπατου<ν> μι δοιαφορω απεδω ωμπρός<.>
[10]/ § οιρδέ <ο> Αποστώλοις απώ τω Σάκμαροί δηα κάποια σοιμά[11]/ δηγ<ι>άκά από υχοί στο Ζοτώ να τον ρότοισοι<.> ωτοι ελλοι|π|ψα|ν|<.> [12]/ κε δε|ν| ελαχε|ν| ω Ζοτος <εδώ.>
[13]/ § ωπροίσοι ω Γ<ι>ανοίς ω <Μ>πο<υ>ρναζοίς να οινε οι τοποιτου ωπροίζμένοι<.> [14]/ του Χριστου οι τοποι<.> του ρουχου να μι απλόνοι κα-νοίς<.>
[15]/ § οιπρότωστόλόγοισοι ω Κω|ις|στ|α|τοινω|ς| Νοικώλαου να απέχοι [16]/ ω Κοίργ<ι>ός Μπάνουγλού απω τα ποίδγ<ι>ά του Θώδωρ|ά|νου|<.> [17]/ να μί ανακατώνετε στοι κροίσοί<.> σοι <ό>ποιω κροίτοιροίω [18]/ κε λάχοί κε ανακατωδοι να <γ>κλοποιζοιτε φ 200<.>

[// 1690 Γεναρίου 5. [2]/ Επροτοστολόγισε ο Κωσταντίνος διά το προτεστά-[3]/τζιο του μπασά Θόδωρου Παγούνη δια τα διακόσια γρόσια, [4]/ να είναι άκυρα.
[5]/ Επροτοστολόγισε ο κυρ Δημήτρης Νικολάου δια τον Ταμάση, [6]/ αν έχει ο Τα-μάσης λογάριαση με τον Δημήτρη τον άνωθεν, [7]/ έτοιμος είναι σε πάσα τι.
[8]/ Επροτοστολόγισεν ο Κύργιος Μπάνογλου δια τ'άσπρα του Α-[9]/ντρονάκη, να μη περπατούν με διάφορο απ' εδώ <κι> εμπρός.
[10]/ Ήρθε ο Αποστόλης από το Σάκμαρι δια κάποια σημα-[11]/διακά οπού είχε στο Ζώτο να τον ρωτήσει, <δι>ότι έλλειψαν, [12]/ και δεν έλαχεν ο Ζώτος εδώ.
[13]/ Όπρισε ο Γιάννης ο Μπουρναζής να είναι οι τόποι του οπρισμένοι, [14]/ του Χρίστου οι τόποι, το ρούχο να μη απλώνει κανείς.
[15]/ Επροτοστολόγισε ο Κωσταντίνος Νικολάου να απέχει [16]/ ο Κύργιος Μπά-νογλου από τα παιδιά του Θοδωράνου, [17]/ να μη ανακατώνεται στη κρίση. σε όποιο κριτήριο [18]/ και (:κι αν) λάχει και ανακατωθεί να γκλομπίζεται F 200.]

Στην ίδια εγγραφή καταχωρίζονται διάφορες διαδικαστικές πράξεις, για λόγους δημοσιότητας και ασφάλειας των συναλλαγών[1].

στ. 2-4 Ένσταση ή ανταγωγή για την ακυρότητα της απαιτήσεως του ενάγοντος ή αντεναγομένου.

στ. 5-7 Για να αντιμετωπίσει, προφανώς, διαδόσεις για την αξιοπιστία του, ο δηλών καλεί τον Ταμάση[2] να εκκαθαρίσουν εκκρεμείς αμοιβαίες απαιτήσεις ή άλλου είδους λογαριασμούς.

στ. 8-9 Δήλωση οφειλέτη για να παύσει το χρέος του να είναι τοκοφόρο στο εξής.

στ. 10-12 Δήλωση ότι λείπουν πράγματα που είχαν παρακατατεθεί (*σημαδιακά*[3]). Δεν πρόκειται για απώλεια πραγμάτων που είχαν ενεχυρασθεί –που εκφράζονται με τον ίδιο όρο–, γιατί η επιστροφή του ενεχύρου προϋπέθετε την ολοσχερή εξόφληση του δανείου. Δεν συνάγεται όμως, ούτε καν υπονοείται στο κείμενο, σχέση δανείου ή η εξόφλησή του[4].

στ. 13-14 Απαγόρευση να χρησιμοποιούν τρίτοι τον χώρο, ο οποίος ανήκε στον «*Χρίστο*» για να στήνει σκηνή (*σάτρα*) σε μία ή περισσότερες εμποροπανηγύρεις, με δήλωση που καταχωρίζεται στον κώδικα της Κ. Ο Γιάννης Μπουρναζής που έκανε τη δήλωση ήταν είτε *επίτροπος* (πληρεξούσιος) του Χρίστου είτε υπενοικιαστής του[5]. Αφορά σε εμποροπανηγύρεις όπου υπήρχε συγκεκριμένος χώρος για τα μέλη της Κ που πουλούσαν υφάσματα (*ρούχο*).

στ. 15-18 Δήλωση που έχει σκοπό να αποτρέψει αυτόν στον οποίο απευθύνεται να παρέμβει –ή απλά να αναμιχθεί–, στη δίκη που έχει ο δηλών με τα *παιδιά*, δηλ. τους μαθητευόμενους/υπαλλήλους ή τα τέκνα ενός πραματευτή[6]. Αυτή είναι **μία** εκδοχή για τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως. Μπορεί ο αιτών να είναι επίτροπος των τέκνων του Θωδοράνου, εναντίον των οποίων έχουν ασκηθεί αγωγές και σε άλλα κριτήρια, μέσα ή έξω από την Τρανσυλβανία, εκτός από εκείνο της Κ. Σε κανέναν άλλο κώδικα της Κ. δεν απαντά παρόμοια δήλωση, ούτε υπάρχει σχετικό θέσπισμα. Η αποξημίωση που ζητείται να καταγραφεί στον κ. ως κύρωση είναι εξαιρετικά υψηλή και απαντά μόνο για βαριά αδικήματα –συνήθως πειθαρχικά και μερικά ποινικά[7]. Ίσως όμως ο αιτών να επιδιώκει να στοιχειοθετήσει δόλο, για την περίπτωση μελλοντικής παρεμβάσεως του καθ' ού η δήλωση, και αποτιμά εκ των προτέρων τη βλάβη, προσδιορίζοντας αντικειμενικά την αποξημίωση. Δεν έχει πάντως καταχωρισθεί στον κ. απόφαση γι' αυτή την υπόθεση[8].

1. Για τη λειτουργία του Κριτηρίου ως φορέα δημοσιότητας και ασφάλειας των συναλλαγών βλ. ΕΚΣ, σ. 144.
2. Πρόκειται για Ούγγρο (Tamász) από περιοχή της οθωμανική αυτοκρατορίας, που ήταν ενδεχομένως μέλος της Κ (πρβλ. π.χ. κατ. εγγρ. 25, τον

Σίξαη Αντράση). Σχετικά με τη δυνατότητα συμμετοχής μη *Ρωμαίων* στην Κομπανία και τη δικαιοδοσία της σε όσους *αλλόφυλους* εμπόρους δεν ήταν μέλη, βλ. π.χ. Θ. 1(1639), στ. 11, και επόμενα (ό.π., σσ. 267-268) και ΕΚΣ, σσ. 103-106, 109.

3. Πρόκειται ασφαλώς για εμπορεύματα, διότι τα αναζήτησε στο μαγαζί (*μπόλτα*) του Ζώτου, ο οποίος ήταν μεταξύ των 16 μελών της Κ που νοίκιαζαν *μπόλτα* στην αγορά του Σιμπίου, βλ. Θ. 30(1690) στ. 4 (ό.π., σ. 313).
4. Για το δάνειο και τη λειτουργία του ενεχύρου, βλ. ΕΚΣ, σσ. 198, 204-206.
5. Για το δικαίωμα κτήσης *τόπου* και για τους όρους χρήσης *σάτρας*, βλ. ΕΚΣ, σσ. 118, 140 και πρβλ. Θ. 10(1652), 22(1666) §§ ιδ΄-ιε΄, 24(1680) (ό.π., σσ. 273-275, 290, 294-295).
6. Για τους μαθητευόμενους *–παιδιά, κοπέλια–*, βλ. ΕΚΣ, σσ. 177-178 και δεσπίσματα Κ, π.χ. Θ. 2(1639) ό.π., σσ. 267-268, και σχεδόν όλα τα επόμενα δεσπίσματα.
7. Βλ. ενδεικτικά τα Θ. 6(1639), 12(1655), 14(1651), 15(1653), 22(1666) § 1, 23(1680) § στ΄, 24(1680), 27(1691-1692) §§ 1, 3, 5-7 (ό.π., σσ. 270-271, 276, 278, 280 , 287, 291-294, 294-296, 303-306).
8. Πρβλ. κατ. στην εγγρ. 8, αίτηση αποζημιώσεως για ηθική αυτουργία σε λύση συμβάσεως, με διαφορετική όμως διαδικασία.

7

1690/VII/6
χ. αγνώστου

1153/φ 43r
σχ. 11

Πρακτικό. Παραγγελία. Υπερημερία δανειστή. Ελευθερία της βουλήσεως.

[19]/ 1690 Ιουλήου 6
[20]/ κατεμπρόσθεν · ημων · ιλθεν · ω Γιωβαν(ος) · Παπας · μιτα τού κίρ Κωνσταν[21]/τινού · Νοικωλάις καί υπεν · ω Γιωβανός · πος εστιλέν ω Γιωβαν(ος) ανδρο[22]/πούς καί επάρακαλισ(εν) · τον μπασα Νηκω να στρ<εχ>θη να τού δωσι [23]/ λογαρήαση · καί δεν ιλθεν · και δευτερο · πός τον επηασεν στανη[24]/κος · καί τού επηρεν · ωμωλογια · τω ωπήω σαυτό επροτεσταλο[25]/γισεν · ω κίρ Κωσταντηνός · {σαυτω}.

[[19]/ 1690 Ιουλήου 6 [20]/ κατέμπροσθεν ημών ήλθεν ο Γιοβάνος Παπάς μετά του κυρ Κωνσταν-[21]/τίνου Νικολάης και είπεν ο Γιοβάνος πως έστειλεν ο Γιοβάνος ανδρώ-[22]/πους και επαρακάλεσεν τον μπασά Νίκο να στρεχθή να του δώσει [23]/ λογάριαση (: ο Γιόβανος) και δεν ήλθεν. και δεύτερον πως τον έπιασεν (: ο Νίκος) στανι-[24]/κώς και του επήρεν ομολογία. το οποίο σ'αυτό επροτεσταλό-[25]/γισεν ο κυρ Κωσταντίνος.]

στ. 19-20 Παράσταση διαδίκων και προφορική κατάθεση αγωγής.
στ. 21-23 Ιστορικό της υποθέσεως: Ο ενάγων είχε ζητήσει από τον εναγόμενο να δεχθεί να του δώσει λογαριασμό, με τη σχετική εκκαθάριση. Γίνεται έμμεση επίκληση της μαρτυρίας ανθρώπων που είχαν διαβιβάσει στον εναγόμενο σχετική παράκληση του ενάγοντος στο παρελθόν, ώστε να μη θεωρηθεί υπερήμερος. Ο εναγόμενος δεν είχε προσέλθει, επομένως υπάρχει υπερημερία δανειστού. Ο ενάγων είναι είτε *φατούρος με λογάριαση*[1] του εναγομένου είτε κάποιο μέλος της Κ, στο οποίο ο Κωνσταντίνος Νικολάης είχε αναθέσει την πώληση ή/και την αγορά[2] εμπορευμάτων, εκδοχή που φαίνεται πιθανότερη.
στ. 23-24 Ο εναγόμενος καταγγέλλεται επίσης για εξαναγκασμό του ενάγοντος («*στανικώς*») να του δώσει χρεωστική ομολογία για τα χρήματα για τα οποία ο ενάγων ζητούσε να του δώσει λογαριασμό.
στ. 25 Ένσταση του εναγομένου για το δεύτερο αίτημα της αγωγής[3].

1. Για τον *φατούρο με λογάριαση* βλ. ΕΚΣ, σσ. 178, 195, 200.
2. Στα θεσπίσματα της Κ, αλλά και στις αποφάσεις του Κριτηρίου, χρησιμοποιείται συχνά η εκφραση «*έδωσε να του ψουνίσει*» για μια μορφή συμβάσεως παραγγελίας, με την οποία ο παραγγέλλων έδινε εντολή και χρήματα για την αγορά εμπορευμάτων και ο παραγγελιοδόχος εισέπραττε αμοιβή όταν τα παρέδιδε (πρβλ. κατ. εγγρ. 10). Η εντολή μπορούσε να περιλαμβάνει και εκποίηση των εμπορευμάτων. Το γεγονός ότι στη συγκεκριμένη εγγραφή δεν αναφέρεται εντολή *να του ψουνίσει ή να του πουλήσει*, ή και τα δύο, δεν παίζει ρόλο, διότι πρόκειται για πρακτικό που συντάχθηκε για την καταχώριση της προφορικής αγωγής. Για τη σύμβαση παραγγελίας βλ. ΕΚΣ, σ. 201 και σημ. 219, καθώς και σχετικά θεσπίσματα, π.χ. 27(1691-92) § 4, 39(1723) §§ 2, 5-6, (ό.π., σσ. 304, 337-339), που απαγορεύουν τέτοιου είδους συμβάσεις παραγγελίας μεταξύ μελών της Κ και μη μελών ή ξένων για λόγους ανταγωνισμού. Πρβλ. κατ. εγγρ. 9 στ. 9 («*στράτα με μπάνια*») και τα σχετικά σχόλια και παραπομπές.
3. Ο εξαναγκασμός («*στανικώς*») του ενάγοντος από τον εναγόμενο να δώσει χρεωστική ομολογία έτικτε ακυρότητα, ΕΚΣ, σσ. 182-183 και σημ. 112.

8

1690/XII/27
χ. Πάλκου Θεοδώρου

1153/φ 43v
σχ. 17, 17α

Πρακτικό. Παρέμβαση τοπικής αρχής σε δίκη. Αποζημίωση για ηθική αυτουργία σε λύση συμβάσεως .

// Λ 1690 δηκέβριου 27 εστοιλε|ν| ω κρι|ά|οι<μ>ποιρέω|ς| κε προτο[2]/ στολογοισε|ν| δηά τοι κροίσοι του Πα|τέρ Γ<ι>ανω|ς| μί τω Ζοτο [3]/ ωποιω|ς|

ταρ|ά|{κ}ξοι τω δεσημό απου εχο<υ>|ν|<,> να βάνοι <γ>κλο<μ>π|α| [4]/ φλο<υ>ργ<ι>α 500 οιγο<υ>|ν| πε<ν>τακοσοια.

[// 1690 Δεκεβρίου 27 έστειλεν ο κράιμπιρέος και πρωτο-[2]/στολόγισεν διά τη κρίση του Πάτερ Γιάνος με το Ζώτο, [3]/ όποιος ταράξει το δέσημο οπού έχουν, να βάνει γκλόμπα [4]/ φλουριά 500 ήγουν πεντακόσια.]

στ. 1 «*κράιμπιρέος*»: Ο Paefectus Transylvaniae («*πρεφεκτούσης του ρηγός*» στους κκ.) είναι ένας από τους ανώτερους αξιωματούχους του Ηγεμόνα της Τρανσυλβανίας, που είχε την εποπτεία των ξένων εμπόρων, καθώς και των ελληνικών κομπανιών της Τρανσυλβανίας βάσει του Προνομίου του 1636[1].
«***έστειλεν***»: ενν. κάποιον υπάλληλό του, που υπέβαλε προφορικά τη δήλωση.
στ. 1-2 «*προτοστολόγισεν*»: συνήθως σημαίνει άσκηση αγωγής ή κατάθεση δηλώσεως στο Κριτήριο για κάποια διαφορά. Εδώ, όπως και σε άλλες εγγραφές, πρέπει να ερμηνευθεί ως διάταξη, που κατατίθεται στο Κριτήριο με τη μορφή δηλώσεως για λόγους δημοσιότητας.
στ. 2 «*κρίση*»: δίκη που εκκρεμεί μεταξύ του Πάτερ Γιάνος[2] και του Ζώτου Γιαντζή[3] (βλ. εγγρ. 17, 17α).
στ. 3 «*ταράξει το δέσημο*»: Το «*δέσημο*» σημαίνει εδώ σύμβαση, συμφωνία, ενώ η συνήθης σημασία που απαντά στους κώδικες της Κ είναι η απόφαση της συνελεύσεως των μελών –ως συνθήκη ή σύμβαση μεταξύ της διοικήσεως της Κ και των μελών της[4].
στ. 3-4 «*να βάνει γκλόμπα*»: αποζημίωση, πρόστιμο, ή χρηματική ποινή[5].

Ο Praefectus Transylvaniae είχε απευθύνει διάταξη στο Κριτήριο, η οποία περιγράφει την αντικειμενική υπόσταση ad hoc αδικήματος: την με οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο λύση συμβάσεως που είχε συναφθεί μεταξύ των διαδίκων. Η φύση όμως της συμβάσεως δεν συνάγεται από την εγγραφή αυτή ή τις σχετικές με αυτήν (κατ. 17 και 17α). Το ποσό της χρηματικής ποινής είναι υπέρογκο (500 φλουριά=2.000 φιορίνια), δηλαδή δεκαπλάσιο από εκείνην που συνήθως απειλούν τα θεσπίσματα της Κ για τα σοβαρότερα πειθαρχικά ή και ποινικά αδικήματα. Επομένως έχει σκοπό την πρόληψη, τόσο τη γενική –έναντι των μελών της Κ, που θα έμπαιναν στον πειρασμό να παρέμβουν στη δίκη με διάφορους τρόπους για να επωφεληθούν από τη λύση της συμβάσεως–, όσο και την ειδική πρόληψη –έναντι των διαδίκων, ώστε να μη λύσουν τη μεταξύ τους σύμβαση για τυχόν προσωπικά τους συμφέροντα (πρβλ. εγγρ. 17, 17α). Σε κάθε περίπτωση, το χρηματικό ποσό θα εισπράττονταν από το ηγεμονικό ταμείο, είτε θεωρηθεί η κύρωση ως χρηματική ποινή είτε

ως πρόστιμο είτε ως αποζημίωση, διότι, διαφορετικά, η διοικητική αρχή έπρεπε να προσδιορίσει υπέρ ποίου απειλούνταν. Το βέβαιο είναι ότι υπήρχε κάποια συμφωνία σημαντικής χρηματικής αξίας μεταξύ των δύο μελών της Κ, που αφορούσε ζωτικά συμφέροντα του ηγεμόνα[6], και ο Praefectus Transylvaniae, ενδεχομένως, να πήρε αυτεπαγγέλτως την πρωτοβουλία αυτή[7].

Η καταχώριση αυτής της εγγραφής πριν από τις εγγρ. 17 και 17α, ενώ φέρουν την ίδια ημερομηνία, δείχνει ότι ο συντάκτης θέλησε να δείξει με αυτόν τον τρόπο ότι η δήλωση ήταν ανεξάρτητη από την υπόθεση των πιο πάνω εγγραφών. Η σελιδαρίθμηση του κώδικα είναι συνεχής στα φύλλα μεταξύ των εγγραφών 8 και 17 και οι ενδιάμεσες εγγραφές είναι όλες του 1691 (εγγρ. 9-15, φφ 43v-44v) και μία του 1689 (εγγρ. 16, φ 45r).

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 95 και 115 σημ. 73· επίσης, Προνόμιο Γεωργίου Ράκοτσι (1636), BAR, mss. lat. 9, φ 73r στ. 5-6 (ό.π., σ. 376), και T. Bodogae, «Le privilège commercial accordé par G. Rákoczi aux commerçants grecs de Sibiu», *Revue Roumaine d'Histoire*, XI/4, σσ. 651-653.
2. Πρόκειται για τον Γιάννη Πάτερ (Προεστό το 1672), έναν από τους ευπορότερους και σημαντικότερους εμπόρους της Κ, «*...ὁ καὶ Πάτερ Γιάννος ὀνομαζόμενος*», BAR mss. gr. 976, φφ 18v και 31r. Ίσως εγκαταστάθηκε στο Σιμπίου προερχόμενος από κάποια εμπορική παροικία της Ουγγαρίας, γι'αυτό και το επώνυμο «Pater» –το εκλατινισμένο «Παπάς», «πατέρας»–, προηγείται του κυρίου ονόματος κατά το ουγγρικό πρότυπο. Βλ. επίσης ΕΚΣ, σσ. 29, 38-39.
3. Είναι ο Ζώτος Ιωάννου «*ἤτοι Γιαντζῆ*», *ὁμοσμένος*, δηλ. πάρεδρος του Κριτηρίου (βλ. BAR, mss. gr. 976, φ 20v και κατ. εγγρ. 17 στ. 5).
4. ΕΚΣ, σσ. 160-164.
5. Για τη διάκριση πειθαρχικού και ποινικού αδικήματος στο δίκαιο της Κ βλ. ό.π., σσ. 214-217.
6. Πρβλ. ανάλογη περίπτωση απειλής διαλύσεως *συντροφίας* (:εταιρείας) κατ. Μέρος Δ΄, εγγρ. 47, 55-56· βλ. και ΕΚΣ, σσ. 226-227, για τα εγκλήματα κατά της περιουσίας.
7. Ο Praefectus Transylvaniae (*Πραιφεκτούσης του Ρηγός*) ήταν ο επόπτης των ξένων εμπόρων και ο δευτεροβάθμιος δικαστής για τα μέλη της Κ, σύμφωνα και με το Θ. 29(1691) § 1 (ΕΚΣ, σ. 310). Μπορούσε επομένως να εκδίδει υποχρεωτικές διατάξεις για να προστατεύει τις συναλλαγές και το δημόσιο συμφέρον της χώρας. Πρβλ. επίσης κατ. την παρέμβαση του ηγεμόνα στα «ασφαλιστικά μέτρα» της εγγρ. 28.

9

1691/II/16 1153/φ 43v
χ. Πάλκου Θεοδώρου

Πρακτικό. Εξώδικη δήλωση για λύση συντροφίας και ανάκλησή της.

[8]/ [[§Λ1691 φλοιβαροίου 16 επρώτωστωλώγοισοί [6]/ ω Κω|ς|στ|α|τοίνω|ς| Μιχού δηὰ τοι σοί<ν>τρώφγ<ι>α απού οιχοί [7]/ μί τω μπάσά Θώδωρω|ν| μακαροίτοι<.> απὲδω ωμ[8]/πρώ|ς| ωπού κε α|ν| στοιλοί <πράμα>ω Κω|ς|στ|α|τοινώς Μιχού σοὶ στράτα μι <μ>π|α|ν<ι>ά νὰ μοί |ε|χοί μοιρτοικώ [10]/ ω !α|νωδέν μπ|α|σά Θώδωρο|ς| μιτοι σοι ζοιμεια [11]/ μιτοι <σε> δηάφωρο<.>]] [12]/ άφησης [13]/ [[.....]].

[[8]/ 1691 Φλεβαρίου 16 επρωτοστολόγισε [6]/ ο Κωστατίνος Μίχου διά τη συντροφία οπού είχε [7]/ με το μπασά Θόδωρο μακαρίτη. απ'εδώ μ-[8]/προς όπου και αν στείλει <πράμα> ο Κωστατίνος Μίχου [9]/ σε στράτα με μπάνια να μη έχει μερτικό [10]/ ο άνωθεν μπασά Θόδωρος μήτε σε ζημία [11]/ μήτε <σε> διάφορο. [12]/ άφεσις.]

στ. 5-7 Δήλωση για τη λύση εταιρείας λόγω θανάτου συνεταίρου[1].
στ. 7-11 Αποτελέσματα της λύσης ex nunc: τα κέρδη και οι ζημίες που θα προκύψουν στο εξής από τη δραστηριότητα της εταιρείας σε εμπορικά ταξίδια μεγάλων αποστάσεων (*στράτα*), δεν θα συνυπολογισθούν στο εταιρικό μερίδιο του αποβιώσαντος –υπέρ ή κατά των κληρονόμων του ή των πιστωτών του. Πρακτική συνέπεια της δηλώσεως: Τα εμπορεύματα αυτά –ή τα κέρδη που θα προκύψουν από την πώλησή τους–, δεν θα μπορούν επίσης να *ὀπρισθούν*, να ασκηθεί δηλ. σε αυτά συντηρητική κατάσχεση, ή να συμψηφισθούν με χρέη του αποβιώσαντος *συντρόφου*[2]. Η δημοσιότητα, εξ άλλου, καθιστούσε ανίσχυρο οποιονδήποτε συμψηφισμό ή συντηρητική κατάσχεση (*ὄπρισμα*) στο μέλλον, ακόμη και αν θα ασκούνταν σε άλλο δικαιοδοτικό όργανο, στην Τρανσυλβανία ή αλλού.
στ. 12 Ο όρος *ἄφεσις* έχει γενικά την έννοια της ακυρώσεως ή ανακλήσεως. Η εγγραφή αυτή διαγράφηκε από τον συντάκτη, ο οποίος όμως σημείωσε τη λέξη «*άφησης*», για να μην υπάρξη υπόνοια παραποιήσεως του πρακτικού με τη διαγραφή. Ο ίδιος όρος χρησιμοποιείται για την ακύρωση θεσπίσματος από άλλο μεταγενέστερο[3]. Έτσι και εδώ, εκτός από τη διαγραφή, η ανάκληση σημειώνεται στην εγγραφή. Αυτό σημαίνει ότι η δήλωση που διαγράφηκε έπρεπε να θεωρηθεί ως μη γενομένη και να αρθούν τα τυχόν αποτελέσματά της. Ο λόγος της ανακλήσεως δεν συνάγεται, ούτε από άλλη εγγραφή. Η μόνη βάσιμη υπόθεση είναι

η συνέχιση της *συντροφίας* από τον ή τους κληρονόμους του αποβιώσαντος[4].

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 192, 197.
2. Για τον συμψηφισμό βλ. ό.π., σ. 193.
3. Βλ. π.χ. Θ. 47(1747;), ό.π., σσ. 362-364 και 165-166.
4. Εκτός από τα τέκνα, την εταιρεία μπορούσε να συνεχίσει και η σύζυγος, ό.π., σ. 208. Πρβλ. σχετικές αποφάσεις του Κριτηρίου κατ., π.χ. Μέρος Δ΄, εγγρ. 220 και 239.

10

1691/X/12
χ. Πάλκου Θεοδώρου

1153/φ 43v

Πρακτικό. Μαρτυρική κατάθεση. Παραγγελία.

[14]/ § Λ1691 ωκτοβριου 12<.> μαρτοιργ<ι>α του Ζοτου δηα τω Σα{ώ}ουλοι [15]/ πος εδωσεν ω Σαωλλοις του Γ<ι>ανοι αςλλαν<ι>α 200 [16]/ να τα {π}ψωνοισοι.

[[14]/ 1691 Οκτωβρίου 12, μαρτυρία του Ζώτου δια το Σαούλη [15]/ πως έδωσεν ο Σαούλης του Γιάννη ασλάνια 200 [16]/ να τα ψωνίσει.]

Υπήρξε προηγούμενη απόφαση που έτασσε αποδείξεις για το αν έδωσε ο Σαούλης χρήματα στον Γιάννη *να του ψουνίσει*. Ήταν μια ιδιότυπη σύμβαση παραγγελίας ή εντολής που συναπτόταν προφορικά[1].

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 201.

11

1691/I/7
χ. Πάλκου Θεοδώρου

1153/φ 44r
σχ. 7

Πρακτικό. Μαρτυρική κατάθεση. Αναγνώριση/ανανέωση χρέους. *Ομολογία.*

// § Λ1691 γοινάροιου 7<.> μάρτοίργ<ι>α [2]/ του Γ<ι>όργου Πλαπλάl πωlς οίποι ω Γ<ι>όβανώς του μπλάl[3]/σά Νοικού<.> δεν σού δηνώ μολόγα<.>

εχω να λογαρ[4]*/γ<ι>αζω<.> κε οιποί ω μπαδά Νοίκωλ<.> δωσοι μου μο*[5]*/λογα κε υστοιρα ωτοι θα μι δοίς τα{κ}ξοι* [6]*/ πέφτωμε.*

[// 1691 Γεναρίου 7, μαρτυρία [2]/ του Γιώργου Παπά πως είπε ο Γιόβανος του μπα-[3]/σά Νίκου «δεν σου δίνω ομολογία, έχω να λογαρ-[4]/ιάζω». και είπε ο μπασά Νίκος «δώσε μου ομο-[5]/λογία και ύστερα ό,τι θα με θες τάξει [6]/ ξεπέφτουμε».]

στ. 1-3 Κατάθεση μάρτυρα ανομοτί, που καταγράφεται σε μορφή διαλόγου.

στ. 3-5 Όπως και στην προηγούμενη εγγραφή, πρέπει να προϋπήρχε απόφαση που έτασσε αποδείξεις (δεν καταχωρίσθηκε στον κώδικα αυτό). Ο εναγόμενος αρνήθηκε να ανανεώσει χρέος του με *ομολογία*[1], προτείνοντας να γίνει πρώτα η *λογάριαση* για την εκκαθάριση αμοιβαίων απαιτήσεων («*έχω να λογαριάζω*») και έπειτα να δώσει *χρεωστική ομολογία* για το υπόλοιπο, αν προέκυπτε.

στ. 5-6 Ο ενάγων είχε αντιπροτείνει να ανανεώσει ο αντίδικος όλο το χρέος του με *ομολογία* και μετά τη *λογάριαση* να γίνει η έκπτωση από το αρχικό ποσό των εκκαθαρισμένων απαιτήσεων.

Το προς απόδειξη θέμα ήταν, προφανώς, αν η συμπεριφορά του οφειλέτη και του δανειστή ήταν σύμφωνη με τα συναλλακτικά ήθη της Κ.

1. Για τη λειτουργία της χρεωστικής ομολογίας βλ. ΕΚΣ, σσ. 184 σημ. 114 και 190.

12

1691/II/8
χ. Πάλκου Θεοδώρου

1153/φ 44r
σχ. 14

Πρακτικό. Δήλωση αξίας εμπορευμάτων. Παρακαταθήκη(;)

[7]/ §Α1691 φλοιβάροιου 8 οιπρότωστωλογοισοι ω Δήμωλ Σταδοι [8]*/ δηά τωιν Ταμάσοι<.> τω πραμά απώ εχοί ω Ταμάσοις φα<γ>καρασανος* [9]*/ οινοί δηα χοιλοιαδες δεκάπέντέ.*

[[7]/ 1691 Φλεβαρίου 8 επρωτοστολόγισε ο Δήμος Στάθη [8]/ δια τον Ταμάση, το πράμα οπού έχει ο Ταμάσης φαγκαρασάνος [9]/ είναι δια χιλιάδες δεκαπέντε.]

Η φύση της δηλώσεως είναι ασαφής, λόγω της πολυσημίας του όρου *προτεσταλογίζω* στον κώδικα (βλ. π.χ. αν. εγγρ. 6). Το ίδιο ισχύει και για την πρόθεση *διά*, που μπορεί να σημαίνει «υπέρ», «κατά» ή «περί», για να αναφέρουμε τις συχνότερες σημασίες.

Ο Δήμος Στάθη είναι ενάγων, όπως συνάγεται από την εγγραφή 14 που στοιχειοθετεί αντιδικία.

Πολλές υποθέσεις θα μπορούσαν να διατυπωθούν για το αντικείμενο της διαφοράς. Από το κείμενο της εγγραφής, σε συνδυασμό με τη σχετική της εγγρ. 14, διαπιστώνουμε α) ότι ο Δήμος διαμένει στο Σιμπίου και ο Ταμάσης στο Φαγκαράς, πόλισμα αρκετά απομακρυσμένο· β) ότι δεν συνάγεται σχέση *συντροφίας* μεταξύ τους. Ο Δήμος Στάθη ανέθεσε ενδεχομένως στον Ταμάση να φυλάξει ή/και να εκποιήσει το εμπόρευμα σε εμποροπανηγύρεις και εβδομαδιαίες αγορές της περιοχής, χωρίς να υπάρχει σχέση εργασίας, αλλά παρακαταθήκης ή/και εντολής μεταξύ τους[2]. Επομένως, θα έπρεπε να ορισθεί η αξία των εμπορευμάτων για την απόδοση λογαριασμού[3]. Ο Ταμάσης προφανώς αμφισβητεί την αξία που όρισε ο ενάγων.

Το αντικείμενο της διαφοράς συνίσταται στον καθορισμό της αξίας των εμπορευμάτων. Γι' αυτό, θεωρούμε ότι πρόκειται μάλλον για παρακαταθήκη –με ή χωρίς εντολή πωλήσεως.

1. Πρόκειται για Ούγγρο της Τρανσυλβανίας, που όμως είναι μέλος της Κ. Σε διαφορετική περίπτωση, οποιαδήποτε διαδικαστική πράξη έπρεπε να γίνει στο διοικητικό ή το δικαιοδοτικό όργανο της Τρανσυλβανίας που ήταν αρμόδιο για την εθνοτική ομάδα στην οποία ανήκε ο καθ' ού (βλ. ΕΚΣ, σ. 94). Ο Ταμάσης ταυτίζεται πιθανόν με τον *Ζέρηνι Ταμάση*, ο οποίος υπογράφει, μεταξύ άλλων, το Θ. 32(1695), ό.π., σ. 323. Πρβλ. και αν. εγγρ. 6.
2. Βλ. ό.π., σ. 178.
3. Πρβλ. αν. εγγρ. 6(1690) στ. 5-7 και 7(1690), απόδοση λογαριασμού από πώληση εμπορευμάτων.

13

1691/ΙΙ(;)/8(;) 1153/φ 44r
χ. Πάλκου Θεοδώρου

Πρακτικό. Μαρτυρική κατάθεση. Εταιρεία.

[10]/ Μαρτοιροια του Ζαχαροι|α| δηα τω ρουχω απο<υ> οιποιροι ω Τουκοίλιις|<.>[11] / α<γ>κλοια κε φ|οί}λα<ν>τρὰ<.> οιβοικοί δηα φ 1992<.> τοσα δαρό [12]/ οι παράνου φ 2292.

[[10]/ Μαρτυρία του Ζαχαρία δια το ρούχο οπού επήρε ο Τουκίλις, [11]/ άγγλια και φλάντρα. εβήκε δια φ 1.992, τόσα δαρρώ ή παράνω φ 2.292.]

Η εγγραφή αφορά σε μια μορφή εταιρείας για μία «*στράτα*», η οποία σχεδόν ταυτίζεται με σύμβαση παραγγελίας[1]. Σε πολλά θεσπίσματα βρίσκουμε την απαγόρευση στα μέλη, ανεξαρτήτως εθνοτικής καταγωγής, να παίρνουν χρήματα από μη μέλη για «*να τους ψουνίσουν*» εμπορεύματα. Η απαγόρευση υπήρχε κατ'αρχήν για λόγους ανταγωνισμού, αλλά και για την ασφάλεια των συναλλαγών των μελών[2]. Πρέπει επομένως εδώ να θεωρήσουμε ότι ο Τουκίλης (Thököly), «*εντόπιος*» Ούγγρος ή Σικούλος όπως δείχνει το όνομά του, ήταν μέλος της Κ, διότι αλλιώς δεν θα μπορούσε να δώσει χρήματα «*να του ψουνίσουν*» και να ζητήσει ένδικη προστασία από την Κ.

στ. 11 «***εβήκε***»: συμμετοχή του Τουκίλη σε *συντροφία* για ένα μόνο εμπορικό ταξίδι (*στράτα*), με συγκεκριμένο κεφάλαιο και συγκεκριμένο εμπόρευμα[3].

Η σύμβαση ήταν προφορική. Για τον λόγο αυτό, η αξία της συμμετοχής του Τουκίλη αποδεικνύεται με μάρτυρα.

Η διαφορά πιθανόν να προέκυψε από πλημμελή εκπλήρωση του συνεταίρου που πήγε στη «*στράτα*» και έφερε το εμπόρευμα.

1. ΕΚΣ, σ. 196, 201 σημ. 219. Η διάκριση ανάμεσα στις δύο αυτές συμβάσεις είναι εξαιρετικά δυσχερής και εξαρτάται από τον τρόπο λειτουργίας της καθεμιάς.
2. Βλ. π.χ., Θ. 22(1666) § κβ΄ (ό.π., σ. 291), που απαγορεύει τέτοιου είδους συμβάσεις με «*τοπικούς*» (μη μέλη της Κ), και τα μεταγενέστερα θεσπίσματα, π.χ. 23(1680) § 10, 27(1691-92) § 4, 32(1695) § 10, 39(1723) § 2, 46(1746) § 12, με απειλή χρηματικής ποινής ή προστίμου 60 F (Θ. 1666, 1723 και 1746) και 200 F (Θ. 1691-92 και 1695), ό.π., σσ. 293, 304, 316-317, 337-338, 359 αντίστοιχα. Βλ. κατ. εγγρ. 26.
3. Βλ. ό.π., σ. 196.

14

1691/VII/19 1153/φ 44r
χ. Πάλκου Θεοδώρου σχ. 12

Πρακτικό. Δήλωση μη εμφανίσεως. Όρκος.

[13]/ § Λ1691 γ<ι>ουλοι 19 επρότωστωλόγοισε|ν| ω Δημώς Στ|α|δοί [14]/ δηὰ τω|ν| Ταμάσοί πω|ς| οιχα|ν| λώγω|ν| να ερδοί ω Ταμάς στω Σοι[15]/<μ>ποίνοί να βαλοί τω Δημό σοι ώρκω|ν| κέ δεν οιρδέν.

[[13]/ 1691 Γιούλη 19 επροτοστολόγισεν ο Δήμος Στάθη [14]/ δια τον Ταμάση πως

είχαν λόγον να έρθει ο Ταμάς στο Σι-[15]/μπίνι να βάλει το Δήμο σε όρκον και δεν ήρθεν.]

Καταγγελία μη εμφανίσεως κατά παράβαση συμφωνίας μεταξύ αντιδίκων για τη δόση όρκου, ελλείψει άλλων αποδεικτικών μέσων. Θέμα του όρκου ήταν η αξία εμπορευμάτων (αν. εγγρ. 12).

15

1691/II/29 1153/φ 44v
χ. Πάλκου Θεοδώρου

Πρακτικό. Μαρτυρική κατάθεση για το περιεχόμενο συμβάσεως ανταλλαγής. Μαθητευόμενος.

// § Λ1691 φλοιβαροίου 29 οιρθε|ν| ω Γ<ι>ανοίς Φωτοί κε οίφερε|ν| [2]/ ωμπρώστ|α| οισοιμάς τω|ν| κοίρ Δημήτροί Οιωανοί δηα μαρ[3]/τοίργ<ι>α<.> οιχοί πρ|α|μά βοινετικώ χόρδας[4] τω πέδη [4]/ τού Γ<ι>ανοί Σαρ|α|φοί κε ώ Γ<ι>ανοίς Φώτοι οιχοι φεροί [5]/ απώ τοι Λοιχ<ι>ά βούδωπέτζά κελάτοινα[2]<.> κε οισοί [6]/ να στρέχτοίκα|ν| ενάς μι τω|ν| αλλώ<.> ω Νικωλάς [7]/ τω πεδή του Γ<ι>ανοι Σαραφοί να κάμο<υ>ν αλλαγοι τα πρά[8]/ματα τούς μι τω Γ<ι>ανοι Φώτοι ως καθώς οι[π]ψούνοισά|ν| [9]/ πάσά ενάς στω|ν| τωπώ<.> να μί βάλο<υ>ν χάρτζοι μιτοι [10]/ αγώγοι μι|τοι| φαγοι μιτοι κώμερκοί κέ <οι> δηώ<.> κε οισάφ[11]/τω οιμάρτοιροίσεν ω Δημοίτρίς.

[// § 1691 Φλεβαρίου 29 ήρθεν ο Γιάννης Φώτη και έφερεν [2]/ ομπροστά εις ημάς τον κύρ Δημήτρη Ιωάννη δια μαρ-[3]/τυρία. είχε πράμα βενέτικο χορδά το παιδί [4]/ του Γιάννη Σαράφη και ο Γιάννης Φώτη είχε φέρει [5]/ από τη Λεχία βουδόπετσα κελάτινα. και [6]/ στρέχτηκαν ο ένας με τον άλλο, ο Νικόλας [7]/ το παιδί του Γιάννη Σαράφη να κάμουν αλλαγή τα πρά-[8]/ματά τους με το Γιάννη Φώτη ως καθώς εψούνισαν [9]/ πάσα ένας στον τόπο, να μη βάλουν χάρτζι μήτε [10]/ αγώγι μήτε φαγί μήτε κομέρκι και οι δυό, και εις αυ-[11]/τό εμαρτύρησεν ο Δημήτρης.]

Προσαγωγή μάρτυρα στο Κριτήριο από ένα διάδικο για να καταδέσει για τους όρους συμβάσεως ανταλλαγής: Οι εκατέρωθεν παροχές θεωρήθηκαν ίσης αξίας με μόνο κριτήριο το τίμημα που καταβλήθηκε στον τόπο αγοράς.

Έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον η συνήθης εμπορική πρακτική για τον υπολογισμό του κόστους, η οποία συνάγεται από τους στ. 9-10: το τίμημα για την αγορά του εμπορεύματος προσαυξανόταν, κατά τη συναλ-

λακτική συνήθεια, από τα έξοδα για δωροδοκίες, για τη μεταφορά, τη διαβίωση στη διάρκεια του ταξιδιού και τους δασμούς.

Η ιδιότητα με την οποία συνεβλήθη ο υπάλληλος ή μαθητευόμενος πρέπει να αποσαφηνισθεί: Από τη διατύπωση συνάγεται ότι δεν αντιπροσώπευε τον εργοδότη του, Γιάννη Σαράφη, και ότι είχε αγοράσει το εμπόρευμα με δικά του χρήματα, όπως είχε δικαίωμα[3].

1. *χορδάς* και *χουρντάς*: μικρά κομμάτια, αποκόμματα, συνήθως γούνας ή δέρματος. Εδώ μπορεί να σημαίνει διάφορα μικροπράγματα από τη Βενετία σε λίγα κομμάτια, όχι σε μεγάλη ποσότητα. Αυτά όμως συνήθως αποκαλούνται στους κώδικες *λιανώματα*.
2. *κελάτινα*, ενδεχομένως από το επίθ. *κέλαινος*: μαύρος, μαυριδερός, σκουρόχρωμος. Η λ. δεν φαίνεται να προέρχεται από άλλη γλώσσα.
3. Πρβλ. Θ. 8(1648), ΕΚΣ, σ. 272, που απαγορεύει στα μέλη να στέλνουν μαθητευόμενους και υπαλλήλους για αγορά εμπορευμάτων, 26(1690) § 13 και 27(1691-92) § 3 (ό.π., σσ. 302, 304), που δεν επιτρέπουν στα μέλη να αγοράζουν εμπόρευμα με χρήματα του μαθητευόμενου ή του υπαλλήλου τους (*παιδί*, *κοπέλι*), αλλά μόνον να συνάπτουν δάνειο από τον εργαζόμενο με το τρέχον στην Τρανσυλβανία επιτόκιο 10% (όχι το *πραματευτάδικο* 6%).

16

1689/VII/10 1153/φ 45r
χ. Πάλκου Θεοδώρου

Πρακτικό. Είσπραξη εισφοράς από μέλη της Κομπανίας.

// Λ1689 γ<ι>ουλοι 10 τοι <μ>π|ά|ν<ι>α εμασα|ν| στο Σοί<μ>ποίνοι [2]/ δηὰ τα μπάν<ι>α απού μιτρούσαν στω Φα<γ>καράσοι ο μπάσα Θόδορως<.>
[3]/ έδωσε|ν| το ποίδη του Κοίς Πάλκου . . . . . φ 25
[4]/ ω Κό{ς}σπ|α|κοίς {σ}τζοχά{σ}τζοίς εδωσεν . . . . . φ 15
[5]/ εδωσέν ω Νοίκώς Κάρλάνώς . . . . . φ 30
[6]/ έδωσέν ω Σά{ω}|ου|λλοις {σ}Τζοιπογοι . . . . . φ 15
[7]/ εδοσε|ν| ω {σ}Τζοικά Π|α|λοίς . . . . . φ 15
[8]/ εδωσε|ν| ω Πάλκώς Θεόδωρου . . . . . φ 10
[9]/ οιποίροί απώ τω|ν| αρμενοι . . . . . φ 08Λ 50
[10]/ τα{ν} λογάργ<ι>ασα|ν| στο πωρ{σ}τ<ξ>οιω τους . . . . . φ 118Λ 50
[11]/ πασα οις.

[// 1689 Γιούλη 10. τί μπάνια έμασαν στο Σιμπίνι [2]/ δια τα μπάνια οπού μετρούσεν στο Φαγκαράσι ο μπασά Θόδωρος. [3]/ έδωσεν το παιδί του Κίς Πάλ-

κου F 25 [4]/ ο Κωστάκης τζοχατζής έδωσεν F 15 [5]/ έδωσεν ο Σαούλης Τζιπόγη F 15 [7]/ έδωσεν ο Τζήκα Πάλης F 15 [8]/ έδωσεν ο Πάλκως Θεοδώρου F 10 [9]/ επήρε από τον αρμένη F 08,50 [10]/ τα λογάριασαν στο πόρτζιό τους F 118, 50 [11]/ πάσα εις.]

στ. 2 «... ***τα μπάνια οπου μετρούσαν***» : με τη σημασία του καταβάλλω.
στ. 3 Το *παιδί*, μαθητευόμενος ή υπάλληλος, καταβάλλει την εισφορά που αναλογεί στον εργοδότη του.
στ. 9 Βάσει του Προνομίου του 1636, όλοι οι *ξένοι* έμποροι από την οθωμανική αυτοκρατορία υπάγονταν στην εποπτεία της Κ. Ο *αρμένης* ήταν και μέλος της –τακτικό ή έκτακτο–, αφού πλήρωνε *πόρτζιο*[1].
στ. 10-11 Η εισφορά δεν ήταν έκτακτη. Θα συνυπολογιζόταν στην ετήσια εισφορά του κάθε μέλους (*πόρτζιο, δόσημο*)[2].

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 106 επ.
2. Ό.π., σσ. 118-119, 140.

17

1690/XII/27 — 1153/φ 45v
χ. Πάλκου Θεοδώρου — σχ. 8, 17α

Πρακτικό. Αγωγή. Κλήση εναγομένου. Αναβολή της δίκης.

// § Λ1690 δηκέβριου 27 στο Σοί<μ>ποίνοί στοίν ουλοι[σ]τζά [2]/ τοις Τζοι<σ>να<ν>τοιάς οις στώ κονάκοι του Πάλκου Θεώδωρού<.>[3]/ πρόυστώς τω|ν| πράμάτοιφτάδω|ν|<.> οιρδεν ω Πατερ [4]/ Γ<ι>ανός κάτε<μ>πρόστέν οιμο|ν| το|ν| πραμάτοιφτά[5]/δω|ν| κέ εκρ|άl|[κ]ξε ω Πάτέρ Γ<ι>άνός το Ζότω Γ<ι>αν[σ]τζοί [6]/ νὰ κροίδου<ν> κε ω Ζοτώς αποίκροίδοικέν δε|ν| οιμί [7]/ έτοιμός να κροίδό<.> πέρνού<ν> οιμερές 8.

[// 1690 Δεκέβριου 27 στο Σιμπίνι στην ούλιτζα [2]/ της Τζεσναντίας εις στο κονάκι του Πάλκου Θεοδώρου, [3]/ προεστός των πραματεφτάδων, ήρδεν ο Πάτερ [4]/ Γιάνος κατ' έμπροστεν ημών των πραματεφτά-[5]/δων και έκραξε ο Πάτερ Γιάνος το Ζώτο Γιαντζή [6]/ να κριδούν και ο Ζώτος απεκρίθηκεν «δεν είμαι [7]/ έτοιμος να κριδώ». περνούν ημέρες 8.]

στ. 1-3 Συνεδρίαση του Κριτηρίου στην κατοικία του προεστού, μέσα στην πόλη του Σιμπίου[1]. Στους κώδικες που περιέχουν τη νομολογία του Κριτηρίου της Κ η *ούλιτζα*, δηλ. οδός, Τζεσναντία αναφέρεται είτε σε κατοικίες μελών και μαρτύρων είτε σε *εργαστήρια* και *μπόλτες*. Το *κονά-*

κι του προεστού ή άλλου μέλους αναφέρεται αρκετές φορές στα πρωτόκολλα της Κ ως τόπος όπου διεξαγόταν η γενική συνέλευση των μελών της[2]. Από την παρούσα εγγραφή τεκμηριώνεται ότι το *κονάκι* του προεστού χρησιμοποιούνταν και ως τόπος συνεδριάσεως του Κριτηρίου.

στ. 3-5 Άσκηση αγωγής και κλήση του εναγομένου («*έκραξεν*»), μάλλον από τον *Καπετάνο*[3].

στ. 6-7 Αναβολή της συζητήσεως με σχετική δήλωση του εναγομένου στον *Καπετάνο*, ο οποίος ήταν επιφορτισμένος με την κλήση των διαδίκων και μαρτύρων, όταν αυτοί δεν παρουσιάζονταν μαζί με τον ενάγοντα στο Κριτήριο κατά την έναρξη της δίκης[4].

1. Οι κατοικίες όπως και τα μαγαζιά των εμπόρων της Κ δεν ήταν ιδιόκτητα αλλά νοικιασμένα, διότι ο Δήμος των Σαξόνων του Σιμπίου δεν επέτρεπε την κτήση κυριότητας ακινήτων σε μη Σάξονες εντός των τειχών της αυτόνομης πόλης τους, ΕΚΣ, σσ. 203· Vl. Hanga (επιμ.), *Istoria dreptului românesc*, τ. I, σσ. 494-495 και σημ. 54. Το ίδιο ίσχυσε και επί αυστριακής κυριαρχίας, ΕΚΣ, σ. 58 και σημ. 163· βλ. και στον κ. BAR, mss. lat. 9, φφ 31r-47v, υπόμνημα (1747) της Κ προς την αυτοκράτειρα Μαρία-Θηρεσία για την ανανέωση του Προνομίου του 1701, και κατ. Μέρος Δ΄, εγγρ. 231 (1776).
2. Βλ. π.χ. Θ. 23(1680) προοίμιο, και Θ. 27(1691-92) προοίμιο (ό.π., σσ. 291 και 303).
3. Βλ. ενδεικτικά, κατ. Μέρος Γ΄, π.χ. εγγρ. 30, 32 στ. 19 και το εκεί σχόλιο.
4. ΕΚΣ, σσ. 133-134. Βλ. και προηγούμενη σημ.

17α

1691/I/3
χ. Πάλκου Θεοδώρου

1153/φ 45v-46r
σχ. 8, 17

Πρακτικό δίκης. Ενστάσεις. Πληρεξουσιότητα. Κληρονομικό δικαίωμα της επιβίου συζύγου. Συντροφία. Συμψηφισμός. Μέσα αποδείξεως: «Εμπορικά βιβλία» (*τεφτέρια*), ομολογία. Οριστική απόφαση.

[8]/ Λ1691 γοιναρίου 3 μιτά ωχτό οιμερές οι<ρ>θε|ν| κ|α|[9]/τε<μ>πρόστέν οιμο|ν| τω|ν| κροιτάδω|ν| κέ λέγοι ω Πατέρ [10]/ Γ<ι>άνος ώμπρός το κροίτοιροίω<,> ρότοισέτε τω Ζοτω δη|α|[11]/τοί δε|ν| δηνοί το μήρτοικώ τοίς δεγάτερός μού απ|ου| <α>πο[12]/μινε απώ τω|ν| αντρά τοίς το Γ<ι>άνοι Κο<ν>τοί<;> απόκροί[13]/δεκε|ν| ω Ζοτώς κε λέγοί του Πατερ Γ<ι>ανως<,> σοι εβαλοί|ν| [14]/ οι δοίγατερα σού <ε>ποιτροπω|ν|<;> κε λέγοι ω Πατερ

Γ<ι>ανός<.> [15]/ μι εβαλοι|ν|<.> κέ βγάξο<ν>τας ω Πάτερ Γ<ι>ανος τά τοίφ[16]/τεργ<ι>α απού οιχοι δωσοι ω Ζοτω|ς| στό μιράδη του Γ<ι>ανοι [17]/ Κώντοι {σ}το μίρτοικώ τοίς γοινοίκω|ς| <του> ωνόματι Θόδωρ|ά| [18]/ λέγοι ω Πάτέρ Γ<ι>άνός τω|ν| κροιτάδω|ν|<.> ρότοίσετέ το Ζότω [19]/ αφτὰ οινέ τα τοιφτέργ<ι>ά [[του]] απού έδοσέν<;> λεγοι ω Ζοτος<.> [20]/ αφτά οινέ δεν τάρνουμοί δηκά μού οινε<.> λέγοι ω Πάτέρ [21] / Γ<ι>ανός τού Ζοτ|ο|ού<.> δηάτοι δε|ν| δήνοίς τα ωσά εγρά|π|ψοις [22]/ στ|α| τοίφτέργ<ι>ά σού μιράδη τοίς θεγατοιρός μ|ο|ου<.> [23]/ τα ωσά απομίναν απο τω|ν| α<ν>τρά τοίς Γ<ι>ανοί Κώ<ν>τοι<;> [24]/ λέγει ω Ζοτός<.> σοὺ τα ἐδωσά ωλλά κε εχό κε απογρα[25]/μα άπου λὸγου σού<.> λέγοι ω Πάτέρ Γ<ι>ανός<.> δεν αρνουμι τα [26]/ ωσά ελλάβα άπου λόγου σού<.> πράμά κε άσοίμικώ<.> [27]/ μοναχά τό χρέ<ως> ωπου εδοσές στό μίράδή του Γ<ι>άνοι<.> [28]/ <από> ωσοί σουμά γραφοιτοί <σ>τά τοιφτέργ<ι>α σου δεν μου ε[29]/δόσές τοίποτάς<.> μίτοι από τοίς Β<ε>νοίτγ<ι>άς το μιρα|δ|ι [30]/ άπού εγρά|π|ψοις στ|α| τοίφτέργ<ι>ά σου δεν μου έδοκές τοιπο|τοις|<.> [31]/ λέγοί ώ Ζοτός του Πάτέρ Γ<ι>άνός<.> πλεωτοίρό χρέω<ς> οιποι[32]/ροίς οι άφ<εν>τγ<ι>ά σου κε τά κάταστοίχά μου οικαγοίκά|ν| [33]/ στό Κοίκούλλοίβάροι<.> από τό χρέω<ς;> λεγοί ο Πάτέρ Γ<ι>άνός<.> [34]/ ποίω χρεώ<ς> οίποιρά οιγώ<;> λεγοί ω Ζοτός του Πατέρ Γ<ι>ανός<.> [35]/ το χρέω<ς> απού μάς οιθέλεν ο Τελλοίκοις Μιχάλ [36]/ φ 1866 <.> μέπγ<ι>άσεν ω Τέλοίκοίς σοι δηκό σου χρεώ<ς> [37]/ απου του χρέωστουσοίς<.> κέ έβγάλεν κε μία ωμου<λογία> [38]/ δηα φ 225 κε λεγοι του Πατερ Γ<ι>άνος<.> κε αφτα // τά οιποιροίς<.> κε ω Πάτέρ Γ<ι>άνός δε|ν| ταρνοιδοικε|ν|<.> [2]/ τα ελλαβα οιποί<.> λέγοι ω Πάτέρ Γ<ι>ανος<.> τα ωσά ελλάβα [3]/ δέν τά αρνουμί<.> δοσοί μού κε τά οιποίλοιπα<.> λεγοι ω [4]/ Ζότώς<.> δε|ν| εβγαλά παρανου απού χοίλοίαδης 9<.> [5]/ του λέγο<υ>|ν| οι κροιταδης του Ζότου<.> οικοίνο|ν| το κέρό α|ν| τα εδο[6]/σες τού πραμα κε άσοιμικό κε αλλα<.> δηάτοι δε|ν| εδοι[7]/νε<ς> κε του μέρως του χρέω ωσου γράφο<υ>|ν| τα καταστοίχα σου<;> [8]/ κέ ας οιχά|ν| τοι|ν| εννι<ι>ά τους<.> καθός οι<μ>πούρουσαν [9]/α|ς|ν εκά|ν|μα|ν|.

[[8]/ 1691 Γεναρίου 3 μετά οχτό ημέρες ήρθεν κα-[9]/τέμπροστεν ημών των κριτάδων και λέγει ο Πάτερ [10]/ Γιάνος ομπρός στο κριτήριο «ρωτήσετε το Ζώτο δια-[11]/τί δεν δίνει το μερτικό της θεγάτηρός μου οπού από-[12]/μεινε από τον άντρα της το Γιάννη Κόντη;» αποκρί-[13]/θεκεν ο Ζώτος και λέγει του Πάτερ Γιάνος «σε έβαλεν [14]/ η θυγατέρα σου επίτροπον;» και λέγει ο Πάτερ Γιάνος [15]/ «με έβαλεν». και βγάζοντας ο Πάτερ Γιάνος τα τεφ-[16]/τέργια οπού είχε δώσει ο Ζώτος στο μοιράδι του Γιάννη [17]/ Κόντη στο μερτικό της γυναικός του ονόματι Θοδώρα [18]/ λέγει ο Πάτερ Γιάνος των κριτάδων «ρωτήσετε το Ζώτο [19]/ αυτά είναι τα τεφτέργια οπού έδωσεν; » λέγει ο Ζώτος [20]/ «αυτά είναι δεν τ' αρνούμαι δικά μου είναι». λέγει ο Πάτερ [21]/ Γιάνος του Ζώτου «διατί δεν δίνεις τα όσα έγραψες [22]/ στα τεφτέργια σου μοιράδι της θεγάτηρός μου, [23]/ τα όσα απομείναν από

τον άντρα της Γιάννη Κόντη;» [24]/ λέγει ο Ζώτος «σου τα έδωσα όλα και έχω και απόγραμ-[25]/μα από λόγου σου». λέγει ο Πάτερ Γιάνος «δεν αρνούμαι τα [26] / όσα έλαβα από λόγου σου, πράμα και ασημικό, [27]/ μοναχά το χρέος οπού έδωσες στο μοιράδι του Γιάννη, [28]/ από όση σούμα γράφεται στα τεφτέργια σου δεν μου έ-[29]/δωσες τίποτας, μήτε από της Βενετιάς το μοιράδι [30]/ οπού έγραψες στα τεφτέργια σου δεν μου έδωκες τίποτας». [31]/ λέγει ο Ζώτος του Πάτερ Γιάνος «πλεότερο χρέος επή-[32]/ρες η αφεντγιά σου και τα κατάστιχά μου εκάηκαν [33]/ στο Κικουλλιβάρι». «από το χρέος;» λέγει ο Πάτερ Γιάνος [34]/ «ποίο χρέος επήρα εγώ;» λέγει ο Ζώτος του Πάτερ Γιάνος [35]/ «το χρέος οπού μας ήθελεν ο Τέλεκι Μιχάλ [36]/ F 1.866, μ' έπιασεν ο Τέλεκης σε δικό σου χρέος [37]/ οπού του χρεωστούσες», και έβγαλεν και μία ομολογία [38]/ δια F 225 και λέγει του Πάτερ Γιάνος «και αυτά // τα επήρες». και ο Πάτερ Γιάνος δεν τ'αρνήθηκεν [2]/ «τα έλαβα» είπε. λέγει ο Πάτερ Γιάνος «τα όσα έλαβα [3]/ δεν τα αρνούμαι, δώσε μου και τα επίλοιπα». λέγει ο [4]/ Ζώτος «δεν έβγαλα παράνω από χιλιάδες 9». [5]/ του λέγουν οι κριτάδες του Ζώτου «εκείνον τον καιρό αν τα έδω-[6]/σες το πράμα και ασημικό και άλλα, δια τί δεν έδι-[7]/νες και το μέρος του χρέους όσο γράφουν τα κατάστιχά σου;» [8]/ και ας είχαν την έννια τους, καθώς ημπορούσαν [9]/ ας ν<α> εκάμναν.]

Η εγγραφή αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική γιατί είναι η μόνη που διασώζει την προφορική διαδικασία της δίκης, ως διάλογο, με την εναλλαγή ευθέος και πλαγίου λόγου. Όπως και η προηγούμενή της, καταχωρίσθηκε από τον Προεστό **μετά** την ολοκλήρωση της διαδικασίας, όπως επιβεβαιώνεται από το συμπερασματικό σχόλιό του (φ 46r στ. 8-9).

Η εγγραφή είναι η μόνη σε αυτόν τον κώδικα που έχει τόση έκταση (συνολικά 47 στίχους). Η δυσχέρεια του αγράμματου συντάκτη στον γραπτό λόγο, αφ'ενός, και η οικονομία χαρτιού, αφ'ετέρου, είναι οι λόγοι για την ελλειπτική διατύπωση των εγγραφών του κώδικα. Η εξαίρεση σε αυτή την εγγραφή οφείλεται ίσως στο γεγονός ότι οι διάδικοι ήταν επιφανή μέλη της Κ: Ο ενάγων Πάτερ Γιάνος είχε ήδη, για πολλά χρόνια, την εκληπτορία των εσόδων από τις αλυκές της Τρανσυλβανίας[1] και χρησιμοποιούσε τον ουγγρικό τύπο του ονόματός του[2]. Ο «*Ζῶτος Ἰωάννου ἤτοι Γιαντζῆ*», από τα σημαίνοντα μέλη της Κ, εξελέγη απ'ευθείας πάρεδρος του Κριτηρίου το 1694[3], χωρίς να καταλάβει προηγουμένως το αξίωμα του *χαρατζάρη* ή του *καπετάνου*.

στ. 8-12 Συζήτηση στο ακροατήριο μετά την αναβολή. Ο ενάγων Γιάννης Πάτερ ζητεί για λογαριασμό της δυγατέρας του Θοδώρας την καταβολή του υπολοίπου από το ήδη εκκαθαρισμένο εταιρικό μερίδιο του αποβιώσαντος συζύγου της Γιάννη Κόντη[4].

στ. 12-15 Ένσταση του εναγομένου για την πληρεξουσιότητα[5] του ενάγοντος, που έπρεπε να είναι ρητή, μολονότι πρόκειται για την εκπροσώπηση της δυγατέρας του.

στ. 15-20 Ο ενάγων επιδεικνύει στο Κριτήριο τους λογαριασμούς («*τεφτέργια*») που έδωσε στη θυγατέρα του ο εναγόμενος για το μερίδιο («*μερτικό*») που της αναλογούσε ως κληρονομιά από τη συντροφική μερίδα του συζύγου της («*μιράδι*»)[6]. Ο εναγόμενος αναγνωρίζει τη γνησιότητά τους.
στ. 20-25 Ένσταση του εναγομένου για την ολοσχερή εξόφληση του μεριδίου της χήρας στον πατέρα της, από τον οποίο έχει εξοφλητική απόδειξη («*απόγραμμα*»).
στ. 25-30 Ο ενάγων ομολογεί τη μερική εξόφληση του μεριδίου της θυγατέρας του από τον εναγόμενο, μόνον σε ό,τι αφορά το εμπόρευμα και τα ασημικά που αναλογούσαν στην εταιρική μερίδα του αποβιώσαντος συζύγου της. Ισχυρίζεται ότι ο εναγόμενος δεν της κατέβαλε το μερίδιο που της αναλογούσε από τις οφειλές που εισέπραξε για λογαριασμό της συντροφίας από τρίτους οφειλέτες, ούτε από το εμπόρευμα που έφερε η *συντροφία* από τη Βενετία.
στ. 31-33 Ο εναγόμενος ισχυρίζεται ότι από τις απαιτήσεις της συντροφίας που εισέπραξε από τρίτους κατέβαλε στον ενάγοντα περισσότερα από όσα δικαιούνταν η κόρη του, αλλά δεν μπορεί να αποδείξει τον ισχυρισμό του διότι τα εμπορικά του *βιβλία* («*κατάστιχα*») καταστράφηκαν στη μεγάλη πυρκαγιά του Küküllösvar («*Κικουλιβάρι*»)[7].
στ. 33-38 Συμψηφισμός από τον εναγόμενο προσωπικής οφειλής του ενάγοντος προς τρίτο με απαίτηση του τελευταίου από τη *συντροφία* του εναγομένου με τον αποβιώσαντα Γιάννη Κόντη, χωρίς προηγούμενη συναίνεση του ενάγοντος ή της θυγατέρας του.
στ. 1-3[φ 46r] Αναγνώριση του συμψηφισμού από τον ενάγοντα και απαίτηση του υπολοίπου από το χρέος που εισέπραξε ο εναγόμενος.
στ. 3-4 Αναπόδεικτος ισχυρισμός του εναγομένου για το συνολικό ποσό που εισέπραξε από τις απαιτήσεις της *συντροφίας* του με τον κληρονομούμενο Γιάννη Κόντη.
στ. 5-9 Απόφαση του Κριτηρίου: Τα έγγραφα (*τεφτέργια*) της αρχικής εκκαθαρίσεως της *συντροφίας* κατά ομάδες πραγμάτων (εμπόρευμα, ασημικά, απαιτήσεις), τα οποία παρέδωσε ο εναγόμενος στον ενάγοντα για το μερίδιο της θυγατέρας του, ισχύουν ως μόνη έγκυρη απόδειξη της οφειλής του. Ο ισχυρισμός του εναγομένου, ότι από τις απαιτήσεις («*χρέος*») εισέπραξε λιγότερα από αυτά που αναγράφονταν στην εκκαθάριση της *συντροφίας*, δεν λαμβάνεται υπόψη διότι είναι υπερήμερος και δεν προσκομίζει τα εμπορικά του *βιβλία* (η τελευταία φράση της αποφάσεως, φ 46r στ. 8-9, θυμίζει τη ρωμαϊκή αρχή *ius vigilantibus scriptum est*). Το Κριτήριο, στην ουσία, δεν αμφιβάλλει για την αλήθεια των ισχυρισμών του εναγομένου. Δεν μπορεί όμως να μην ικανοποιήσει το αίτημα του ενάγοντος, διότι αποδεικνύει με έγγραφα την απαίτησή του, ενώ ο εναγόμενος στερείται αποδείξεων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η χήρα λαμβάνει το μερίδιο που της αναλογεί από κάθε ομάδα πραγμάτων χωριστά.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 39.
2. BAR, mss. gr. 976, φ 18v («*Γιάννης Πάτερ ὁ καὶ Πάτερ Γιάννος ὀνομαζόμενος*») και φ 31r, όπου αναφορά στην εκλογή του ως Προεστού της Κ, το 1672 («*ἐκλήθη Προεστὼς ὁ κὺρ Καλογιάννης Πάτερ, ὁ καὶ Πάτερ Γιάνος καλούμενος*»).
3. BAR, mss. gr. 976, φ 33r.
4. BAR, ό.π., φ 19r («*Γιάννης Κόντη, Τέλεκι Γιαντζῆς τοὐπίκλην*») και φ 31v («*ἐκλήθη Καπετάνος τῶν Παλικαρίων ὁ κὺρ Ἰωάννης Κόντη, ὁ καὶ ἁπλῶς Τέλεκι Γιαντζῆς ἐπωνομαζόμενος*».
5. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 152, 184-185.
6. Για το αυτοτελές κληρονομικό δικαίωμα της χήρας βλ. ό.π., σσ. 210-211. Δεν μαρτυρείται η ύπαρξη τέκνων ή γονέων του αποβιώσαντος συζύγου, γι' αυτό η χήρα κληρονομεί ολόκληρο το εταιρικό του μερίδιο.
7. Πόλη της Τρανσυλβανίας που αναφέρεται συχνά στους κώδικες. Φαίνεται ότι ήταν κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου, που δεν ελεγχόταν από την universitas των Σαξόνων αλλά από τον ηγεμόνα και τους ούγγρους ευγενείς. Η πυρκαγιά υπήρξε για την εποχή μεγάλο γεγονός. Σε αυτήν είχε καταστραφεί και το Προνομιακό Δίπλωμα που είχε χορηγήσει ο ηγεμόνας Γ. Ράκοτσι Α΄ ειδικά στην Κομπανία του Σιμπίου, το 1639 (βλ. ό.π., σ. 79 και σημ. 11).

18

1690/I/1 — 1153/φ 48v
χ. Πάλκου Θεοδώρου — σχ. 19, 20

Πρακτικό. Λογοδοσία προεστού για τις δωρεές μελών της Κομπανίας υπέρ του Παναγίου Τάφου, του ναού της Κ, κλπ.

[[// § Λ1690 γοιναροιου προτοί υδω γραφω οιγώ ω Πάλκω|ς| Θεώδωρου [2]/ περοί δηα του κωτοί του αγοιου ταφου τοι εμάσά απω τους [3]/ 1689 γοιναροίου πρώτοι εως σ|τ|αὶ σοιμέρα 1690 απροιλοίου 30 [4]/ κε οίνοι στοί λα<ν>τά τω|ν| πράμάτοιφτάδω|ν| απω οινε σ|τ|αὶ χέροίαμου [5]/φ<λ>όργ<ι>α {ω}|ου|<γ>κρικα {4}<2>2 υγο<υ>|ν| οικωσοιδηω κε μπαν<ι>α {ω}ου<γ>κρικα [6]/ σοισ|τ|αἰκοια φ 49 αςλλαν<ι>α 1 <.> οινοί κε στώ κοίρ Σ|τ|άἰδοι Μίχου [7]/ απώ εμάσοι δηά τω κωτοί φ 84 οινοί σοι λόγου του<.> [8]/ επέδανέ ενάς πράμάτοιφτοίς από τά Τρικαλα [9]/ κέ αφοίσέ στω|ν| αγοιω τάφώ αςλλάν<ι>α 20 κε στώ <Μ>που|ν|κάρ<τ>οι [10]/ στοίν οικλοίσοια| ασλλάν<ι>α 20 κέ στω μάναστοίροί στω Σοιποιαροί [11]/ αςλλαν<ι>α 5 υγο<υ>|ν| πέ<ν>τε<.> αφτα οινε σοί λογου μου]].

[// § 1690 Γεναρίου πρώτη εδώ γράφω εγώ ο Πάλκως Θεοδώρου [2]/ περί δια το κουτί του Αγίου Τάφου, τί έμασα από τους [3]/1689 Γεναρίου πρώτη έως τα σήμερα 1690 Απριλίου 30 [4]/ και είναι στη λάντα των πραματευτάδων οπού είναι στα χέρια μου [5]/ φλορία ούγκρικα 22 ήγουν εικοσιδύο και μπάνια ούγκρικα [6]/ σιστάκια F 49 ασλλάνια l. είναι κε στο κυρ Στάθη Μίχου [7]/ οπού έμασε δια το κουτί F 84, είναι σε λόγου του. [8]/ επέθανε ένας πραματευτής από τα Τρίκαλα [9]/ και άφησε στον Άγιο Τάφο ασλάνια 20 και στο Μπούγκαρτ [10]/ στην εκκλησία ασλάνια 20 και στο μοναστήρι στο Σιπιάρι [11]/ ασλάνια 5 ήγουν πέντε, αυτά είναι σε λόγου μου].

Η εγγραφή έχει διαγραφεί, πιθανόν μετά την απόδοση των δωρεών στους δικαιούχους (βλ. εγγρ. 20).

1. Πρόκειται για τον υπό ανέγερση ναό της Κομπανίας στο προάστειο Bungard, έξω από τα τείχη της πόλης του Σιμπίου (βλ. και ΕΚΣ, σσ. 63-64).

19

1691/I/15
χ. Πάλκου Θεοδώρου

1153/φ 48v
σχ. 18, 20

Λογοδοσία για δωρεές στον Πανάγιο Τάφο.

[[[12]// § Λ1691 γοιναροιου 15 οίδω γράφό πω|ς|σά [13]/ αςπρά οιβροισκο|ν|τε σοιμερά υμερά σ|τ|α| χε[14]/ροιά μου τού αγοίου τάφου φλοροία {ω}|ο|υ<γ>κροικα 50 [15]/ οιγό<υ>|ν| πένοι<ν>τά κε άςλλαν<ι>α 29= ηγο<υ>|ν| υκόσοι<ε>νν<ι>α κε μι|σο| [16]/ κέ μπάν<ι>α σοισ|τ|α|κοια φ 30<.> ετερα φλοργ<ι>α [17] / δέκά υγο<υ>|ν| 10<.> [18]/ εδωσ|ά| από τα ανωδε|ν| του πρότουσοιγγοιλου [19]/ του αγοι{ω}|ου| ταφου αςλλαν<ι>α 20]].

[[12]/ § 1691 Γεναρίου 15 εδώ γράφω πόσα [13]/ άσπρα εβρίσκονται σήμερα στα χέ-[14]/ρια μου του Αγίου Τάφου φλορία ούγκρικα 50 [15]/ ήγουν πενήντα κε ασλάνια 29[1/2] ήγουν εικοσιεννιά και μισό [16]/ κε μπάνια σιστάκια φ 30. έτερα φλουργιά [17]/ δέκα ήγουν 10.
[18]/ έδωσα από τα άνωθεν του πρωτοσύγγελλου [19]/ του Αγίου Τάφου ασλάνια 20.]

Η εγγραφή έχει διαγραφεί, όπως η προηγούμενη και για τον ίδιο λόγο (βλ. εγγρ. 20).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η αναγραφή των χρηματικών ποσών κατά είδος νομίσματος, όπως και στην προηγούμενη εγγραφή.

20

1691/ IV/3 1153/φ 48v
χ. Πάλκου Θεοδώρου σχ. 18, 19

Πρακτικό. Παράδοση δωρεών υπέρ του Παναγίου Τάφου.

[20]/ § Λ1691 απροιλοι|ου| 3 τα άνωθε|ν| μπ|α|ν<ι>α κέ [21]/ φλόργ<ι>ά τα έστοί-λά του πάτριάρχοί του α[22]/γοιου ταφ|ού| στοί<ν> {|μ|}Πόλοι μι τώ Γ<ι>ανοι <Μ>πό<υ>ρναξοί [23]/ φλόροι|α| {ω|ου<γ>κρίκα 80 τοῦ κουτγ<ι>οῦ κε του τρικ|α|[24]/λ<ι>ώτοι τα οικοσοί αςλλάν<ι>α<.> εστοίλε|ν| κε ω πλοι[25]/ ματοικὸς μας φλορι|α| {ω|ου|<γ>κρίκα 22 του π|ά|-[26]/τριὰρχοί<.> σουμά τα ανοθε|ν| φλορια 102 [27]/ οιγώ|ν| εκατω|ν| δηώ<.> οινε κε απόγράμά άπο τω|ν| πα[28]/τροιαρχοι.

[[20]/ § 1691 απριλίου 3 τα άνωθεν μπάνια και [21]/ φλουργιά τα έστειλα του πατριάρχη του Α-[22]/γίου Τάφου στην Πόλη με το Γιάννη Μπουρναζή, [23]/ φλορία ούγκρικα 80 του κουτιού και του τρικα-[24]/λιώτη τα είκοσι ασλάνια. έστειλεν και ο πνευ-[25]/ματικός μας φλορία ούγκρικα 22 του πα-[26]/τριάρχη. σούμα τα άνωθεν φλορία 102 [27]/ ήγουν εκατονδυό. είναι και απόγραμμα από τον πατριάρχη.]

Καταχωρίζονται τα συνολικά ποσά (κατά πηγή και είδος νομίσματος) από δωρεές, εράνους, κληροδοσίες, κλπ., τα οποία έστειλε η Κ στον Πατριάρχη Ιεροσολύμων[1]. Είναι μια σύνοψη των δύο προηγουμένων εγγραφών, οι οποίες έχουν διαγραφεί για τον λόγο αυτό.

1. Πρόκειται για τον Δοσίθεο Β΄ (1669-1707), βλ. Βασιλείου Κ. Στεφανίδου, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*, Ἀθῆναι, [2]1959, σ. 801.

21

1692/I/25 1153/φ 49r
χ. Πάλκου Θεοδώρου

Πρακτικό. Δωρεές για τον ναό της Κ και τον Πανάγιο Τάφο.

// § Λ1692 γοιναριου 25
[2]/ Τοι μπάν<ι>ά εχω οιγω σπ|ὰ| χεροία μου του αγοι|ου| τάφ|ου| σοιμερα|ν| [3]/ οιμερα<.> απώ τω κώτοί σουμα φλοροίν{σ|τξ<ι>α 142 υγο<υ>|ν| εκατω|ν| [4]/ σάραντάδηω<.> οιποὶρ|α| κε δηά τω|ν| Πωπ{οι} Οίστφαν ασλλαν<ι>α 50 [5]/ οιγω|ν| άσλλαν<ι>ά {νὰ} πενοι<ν>τα.

[// 1692 Γεναρίου 25 [2]/ τι μπάνια έχω εγώ στα χέρια μου του Αγίου Τάφου σήμεραν [3]/ ημέρα. από το κουτί σούμα φλορίντζια 142 ήγουν εκατόν [4]/ σαρανταδύο. επήρα και δια τον Ποπ Ίστφαν ασλάνια 50 [5]/ ήγουν πενήντα.]

στ. 4 Ο Ποπ Ίστφαν είναι ο Στάθης Νίκου Παπά «*ἀλλέως Πόπ Στέφανος*»[1]. Ο τύπος «Ίστφαν» είναι ουγγρικός (Istvan) και χησιμοποιούνταν προφανώς για διευκόλυνση των τελωνειακών και άλλων αρχών, διότι το όνομα Στάθης/Ευστάθιος δεν ήταν τότε αναγνωρίσιμο στην Διοίκηση ή δεν γνώριζαν οι πραματευτές το ουγγρικό αντίστοιχο. Από την αλλαγή αυτή του ονόματος για λόγους γραφειοκρατικούς συνάγεται ότι ο Στάθης Νίκου Παπά εμπορευόταν κυρίως με την Ουγγαρία. Πρβλ. την αλλαγή, για τον ίδιο λόγο, του ονόματος Παναγιώτης σε Παλ, που εξελληνίζεται ενίοτε με την κατάληξη –ης ή –ος και γίνεται Πάλης ή Πάλκος (π.χ. Παναγιώτης Τζίκα: Τζίκα Πάλης –στα ουγγρικά συνήθως προηγείται το επώνυμο–, ή Παναγιώτης Θεοδώρου: Πάλκος Θεοδώρου, Παναγιώτης Νικολάου: Κις Πάλκος). Υπάρχουν βέβαια και άλλες –αρκετές–, αλλαγές ονομάτων ή επωνύμων/πατρωνύμων ανάλογα με τις απαιτήσεις και τον τόπο της επαγγελματικής δραστηριότητας των πραματευτών.

1. BAR, mss. gr. 976, φφ 24v και 30r.

22

1692/VII/18 1153/φ 49r
χ. Πάλκου Θεοδώρου

Πρακτικό. Παράδοση δωρεών υπέρ του Παναγίου Τάφου.

[6]/ § Λ1692 γ<ι>ουλοι 18 εστοίλεν ω πάτριαρχοις τω|ν| [7]/ πρότουσοιγγελω του κε έμασοί ζοιτοι<α> κε του εδω[8]/σά απου του κούτγ<ι>ου τα <μ>παν<ι>α ασλλ|α|ν<ι>α 100 [9]/ οιγω|ν| εκατώ<.> οινε απωγραμά απώ τω|ν| προτωσοιγγελω<.> [10]/ εστοιλά μι τω|ν| κοιρ Δημίτροί τω Νωνω από τω <M>πρ|α|[11]/σωβω του πατροίάρχοί φλοργ<ι>ά βοινέτοικα [12]/ 60 υγώ|ν| ε{κ}ξοι<ν>τά.

[[6]/ 1692 Γιούλη 18 έστειλεν ο πατριάρχης τον [7]/ πρωτοσύγγελλό του και έμασε ζητεία και του έδω-[8]/σα από του κουτιού τα μπάνια ασλάνια 100 [9]/ ήγουν εκατό, είναι και απόγραμμα από τον πρωτοσύγγελλο. [10]/ έστειλα με τον κυρ Δημήτρη το Νόνο από το Μπρα-[11]/σοβό του πατριάρχη φλουριά βενέτικα [12]/ 60 ήγουν εξήντα.]

Ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων διέμενε τότε στην Κωνσταντινούπολη (βλ. και εγγρ. 20 και 23).

23

1693/X/10 1153/φ 49r
χ. Πάλκου Θεοδώρου

Πρακτικό. Παράδοση δωρεών υπέρ του Παναγίου Τάφου.

[13]/ Λ1693 γοιναροιου 12
[14]/ § Έδοσέν ο Βάσοίλοίς από τα Γ<ι>άνοινα φ 100<.>
[15]/ Λ1694 ώκτοβριου 10 εστοίλά μι το Γγορκό<.> του {σ}Τζοι|κα| Παλ τον
[16]/ αδοιρφώ<.> [[..]] στοι {|μ|}Πόλοι του μακαροιωτάτου[1] <φ;> 250<.> [17]/
απαφτά υτά|ν|[2] του Μά{σ}τζοικόνοι ας(λάνια) 100.

[[13]/ 1693 Γεναρίου 12 [14]/ έδοσεν ο Βασίλης από τα Γιάννενα φ 100. [15]/ 1694 οκτωβρίου 10 έστειλα με το Γκορκό (:Γιώργος;), του Τζήκα (:Δημήτρη) Πάλ (:Παναγιώτη) τον [16]/ αδερφό, στην Πόλη του μακαριωτάτου φ(;) 250. [17]/ απ'αυτά ήταν του Ματζικόνη ασλάνια 100.]

1. Ενν. τον Πατριάρχη Ιεροσολύμων.
2. Ενν. δωρεά ή κληροδότημα.

24

1695/VII/ 12 1153/φ 49r
χ. Πάλκου Θεοδώρου

Πρακτικό. Παράδοση δωρεών υπέρ του Παναγίου Τάφου.

[18]/ Λ1695 γ<ι>ουλοι 12<.>
[19]/ § Εστ{ζ}οιλα κε μί τω Διμό το Πόλλοι{σ}τζανοίτοι του πά[20]/τριάρχοι μάκαροίωτάτου ξλότγ<ι>α νεμ{σ}τζοικα [21]/ αφτά τα εστοίλεν ω Χάτ{σ}τζηγ<ι>ανοίς από το Κομοράνοι[1] |462|.

[[18]/ 1695 Γιούλη 12 [19]/έστειλα και με το Δήμο το Πολιτζανίτη του πα-[20]/τριάρχη μακαριωτάτου ξλότια νέμτζικα 462. [21]/ αυτά τα έστειλεν ο Χατζηγιαννής από το Κομοράνι.]

Όπως και στις προηγούμενες εγγραφές, αναφέρεται πάντοτε το όνομα του προσώπου μέσω του οποίου παραδίδονται τα χρήματα στον Πατριάρχη Ιεροσολύμων.

1. Comoran.

25

1691/I/2
χ. Ευσταδίου Νικολάου

1153/φ 51r-52r
σχ. BAR, 976, φφ 96v-97v

Θέσπισμα για την αποκλειστική δωσιδικία του Κριτηρίου της Κ, την έφεση, τη χρεωστική ομολογία, τους μαθητευόμενους, το «σουργούνι», τις σωματικές και χρηματικές ποινές. Δεδικασμένο.

// Ἕναίτοι, 1691. Ἔνμοινοὶ. Γοινάριου. δίω -2
[2]/ Εδὼ. γράφωμαι. σοιτοί. αρὰδα. ναοιβροὶσκονται. οἳ πραγματευτάδοις. [3]/ ᾧσοι. είνοι. άποκάτῳ. τω χαίροι. τοῦ κατοί μ(ας). τὸν ρομαὶων : ὥποι(ος). [4]/ καὶ ανλάχοι. άπωτοὶν. κω<μ>πανοίαμ(ας). και εχεικρὶσοι. μοιάλων. νὰμοὶ [5]/ οἶνοι. δοιλοιματαραίοι, ναπαγένου<ν>, σοιξαίνω. κρίτοίριω. μοναχὰ. [6]/ να κραίνονται. είς τὸν κατοὶμας. καὶ ανλάχει, άποτοὺς δίω, άπο<ὺ> νακραί[7]/νονται, καὶ γοιραίψου<ν>, τοὶν κρίσοι, ὅξο, ναοἶνοι, δέλοιματαραίοι. [8]/ νὰτοιν, παιρνον, ὥς τον προφιτούσοι, καὶ αντοὶν κιτά. (πα)λοι. σοιάλὸν [9]/ κανέναν, ἄρχοντα, ναμοὶν. εἶνοι. δέλοιματάροις [:κάποιος διάδικος], νὰχαλαίβοι [:κρίση] οἷς ταα[10]/νοδεν. Κρίτοὶρια, ναμοὶν. ἔχοι αποαυτὰ. νασαλευοι. παραίκοι. καὶ οπι[11]/ως. Λαχοι. καὶ παραστρατοίσοι, αποαυτά. τὰάνοδεν. γαίγραμένά,– [12]/ ναοίνοι, σούργούνοι, ἅποτοὺς πραγματευτάδις, καὶ νατο<υ>κάμο<υ>ν, καὶ [13]/ ανάθοιμα, μοίτοι, νακλοίσοιαζοιτοι, μοιτοὺς πραγματευτάδις, μοιτοιστοι [14]/ θανοιτου, να{μοὶν}, οἶνοι δέλοιματάροις. κανενας, ναπαγἔνοι, νατον θα[15]/πτοι, αποτοιν κομπανοια, ὁποι(ος). λάχοι, καὶ πάροι, τοὶν κρίσοι, οξο, να [16]/ ἔχοι, ναβάνοι. φ 12:–
[17]/ Δευταιρο. ζοίτοιμα. γοιραίβῳ:–
*[18]/ Ὥποι(ος), λάχει, ἀπωτοὶν. κομπάνοια. καὶ ἔχει μοιάλον, ἀδελφόν, κά[19]/κοιτα. Ἔνας. <υ>πἔρτουἄλου, καὶ δἔν ἔρθοι, νακριθοὶ, ομπρὸς, τῶ[20]/κριτοιριὼ μας, μοναχὰ, οἳ δέλοι[1], πάγοι, σοιξαίνο, κρίτοίριο, καὶ γοι[21]/ραίψοι, δίναμοι, καὶ κλοίσοι, τὸν <υ>ποδαισὰριτου, ἄκριτα. ναοἶνοι [22]/ οἳ <γ>κλό<μ>πατου, αὐτοὶ, απο<υ>θέλομαι, γράψοι. άνοίναι, πολγάροις, νατουν [23]/ βγάξουν, άποτο πο<λ>γαρίκοιτου, καὶνα τουδίνου<ν>, σταποδάρια, δίκανοι[24]/κοια –60– καὶ- φτάνοιτου, και ανλὰχοι, καὶ οκατοίς, κάμοιτο ὅμοια [25]/ ταἄνοδεν, να παδένοι. καὶ αυτὸς, ταὅμοια, ἀνλαχοι, αποτους,

αίκατό. [26]*/ καὶ παραστρατοὶσοι, καὶ αυτὸς, νὰ οἶνοι, οἳ <γ>κλό<μ>πατου, δίκανοἳ*[27]*/κοια, –100– σταποδ{ι}άρια, καὶ<μ>πανια, φ 6–.*

// τρίτου ζοίτοιμα,

[2]/ Οποι(ος), χραιῶ{ς}στὰ,Ἔνας. περίτουἄλου, μοιομόλογοία, καὶδέν ἔχοι,

[3]/ πλαιρόσοι, κάτατοιν, ὁμολογοίατου, ναοἶνοι, δἔλοιματάροις. μοὶτοιν· κρἳ[4]*/σοι νατονφυλακώνο.ι, <ο>μολογοία, ναμοὶν, χαλν<ι>αίτοι:–*

[5]/ ταίταρτο – ζοίτοιμα,

[6]/ Οποιω, κωπαίλοι, οἴδελαι, πάγοιτον αγὰτο<υ>, σοιξαίνοι, κρίσοι. να [7]/ οἶνοι, σ<ο>ύργούνοι. το κωπαίλοι, ναχάνοι. καίτοι, ρόγατου:–

[8]/ π<ε>μ{τ}π<τ>ο, ζοίτοιμα.

[9]/Διατακονάκοια, καὶ <μ>πόλτοια, καὶ κωπαὶλοια, ναμοιταυγατοίζου<ν>

[10]/Ἔνας, τουἄλου. ὦ ποι(ος), παραστρατοίσοι, απαυτὰ. <γ>κλό<μ>πα, φ –12

[11]/ αίκτο – ζοίτοιμα,

[12]/Ὅποι(ος), μαλόνοι, στο παξάροι, <γ>κλ<όμ>πα, φ –6.

[13-14]/ παλκω{ς} δεωδωρου

[15]/ {αἴβδομο ζοίτοιμα.}

[16-24. 1-14]/γἰανης αβρ(α)μἰτζη στρεγο τ(α)ανοδεν, Δημητρηοίς γηωανου– στροιγο τα ανο{ι}δοίν [μον.]*, νίκος δούκα στρεγο ταάνοδεν, στάδις μιχου στρέγω τανοδέν, γηανης <μ>ποιτζος στραιγο ταανοδαιν, δανάσης γηοα{α}νου, κόσταντηνος Θεοδορου στρεγοτα ανοδεν, Κονσταντινος: νικωλα(ου) στραιγου: τανουδεν:, ανδρε(ας) μπανουγλ(ου) καπετανος της κου<μ>πανηας στρεγο τα ανοδεν και βάνομαι και τη βούλαμου, Ευσταδι(ος) νικολαου στραιγο τα άνοδεν, σηξαη α<ν>τρασης στραιγο τανοδε, γιώργίς χριστου στραίγου τά άνοδεν, Μαν(ος). ρίζου στρέγω τα ἄνοδεν, παναγιοτις νικολα(ου) στρεγο: τα ανοδιν:, πανός ρηζου στ<ρ>εγο στα ανοδεν, γοιανακοις πα|πα|λεξοις στροιγου τανουδεν, αναστασης στερηου στρογου τα ανουδεν, κοστακις νηκολαου στεργο, γιανης π(απ)α ηωβ στραιγο τανοδεν· , Κόστας Κοὶρου στρέγο τα άνοδεν, γιανης κογιου· στραιγου τανοδεν.*

[// Εν έτει 1691. Εν μηνὶ Γεναρίου δύο -2-. [2]/ Εδώ γράφομαι σε τί αράδα να εβρίσκονται οι πραγματευτάδες [3]/ όσοι είναι κάτω από το χέρι του κατή μας των Ρωμαίων: όποιος [4]/ και αν λάχει από την κομπανία μας και έχει κρίση με άλλον να μη [5]/ είναι θεληματαραίοι να παγένουν σε ξένο κριτήριο, μοναχὰ [6]/ να κραίνονται εις τον κατή μας. και αν λάχει από τους δύο οπού κραίνονται και γυρέψουν την κρίση όξο, να είναι θεληματαραίοι [8]/ να την παίρνουν ώς τον πρεφεκτούση [:praefectus]. και αν την κοιτά, πάλι σε άλλον [9]/ κανέναν άρχοντα να μην είναι θεληματάρης [:κάποιος διάδικος] να χαλέβη [:κρίση]. εις τα ά-[10]/νοδεν κριτήρια, να μην έχει απὸ αυτὰ να σαλεύει παρέκει. Και όποι-[11]/ος λάχει και παραστρατήσει απὸ αυτὰ τα άνοδεν γεγραμένα, [12] / να είναι σουργούνι απὸ τους πραγματευτάδες και να του κάμουν και [13]/ ανάθεμα, μήτε να εκκλησιάζεται με τους πραγματευτάδες, μήτε στη [14]/ δανή του να είναι θεληματάρης

κανένας να πηγένει να τον θά-[15]/πτει απὸ την κομπανία. όποιος λάχει και πάρει την κρίση όξο, να έχει να βάνει φ 12: –
[17]/ Δεύτερο ζήτημα γυρέβω:– [ενν. «εγώ ο προεστός»] [18]/ Όποιος λάχει απὸ την κομπάνια και έχει με άλλον αδελφόν κά-[19]/κητα, ένας <υ>πὲρ του άλλου, και δεν έρθει να κριθεί ομπρός στο [20]/ κριτήριό μας, μοναχά ει θέλει[1] πάγει σε ξένο κριτήριο και γυ-[21]/ρέψει δύναμη και κλείσει τον υποθεσάρη του άκριτα, να είναι [22]/ η γκλώμπα του αυτὴ οπού θέλομε γράψει. αν είναι πολγάρης, να τον [23]/ βγάζουν απὸ το πολγαρίκι του και να του δίνουν στα ποδάρια δεκανί-[24]/κια 60 και φτάνει του. και αν λάχει και ο κατής κάμει-το όμοια [25]/ τα άνοθεν, να παθαίνει και αυτός τα όμοια. αν λάχει απὸ τους εκατό [26]/ και παραστρατήσει και αυτός, να είναι η γκλόμπα του δεκανί-[27]/κια 100 στα ποδάρια, και μπάνια φ 6 –.
// Τρίτο ζήτημα. [2]/ Όποιος χραιωστά, ένας υπέρ του άλλου, με ομολογία και δεν έχει [3]/ πλερώσει κατά την ομολογία του, να είναι θεληματάρης με την κρί-[4]/ση να τον φυλακώνει, ομολογία να μην χαλνιέται :–
[5]/ Τέταρτο ζήτημα. [6]/ Όποιο κοπέλι ήθελε πάγει τον αγά του σε ξένη κρίση να [7]/ είναι σουργούνι το κοπέλι, να χάνει και τη ρόγα του :–
[8]/ Πέμπτο ζήτημα. [9]/ Διά τα κονάκια και μπόλτια και κοπέλια, να μη τα αυγατίζουν [10]/ ένας τον άλλο. όποιος παραστρατήσει απ'αυτά γκλόμπα φ –12.
[11]/ Έκτο ζήτημα. [12]/ Όποιος μαλώνει στο παζάρι γκλόμπα φ –6.
[12]/ {Έβδομο ζήτημα.}
[13-24, 1-14]/ (ιδιόχειρες υπογραφές μελών της Κ).]

Το θέσπισμα αυτό έχει αντιγραφεί, σχεδόν αυτολεξεί με συντακτικές και γραμματικές μόνον βελτιώσεις, από τον *Νοτάριο* της Κ Ιωάννη Αδάμη στο Θ. 29 (ΕΚΣ, σσ. 310-313). Ότι πρόκειται για το ίδιο κείμενο συνάγεται, εκτός από τη διατύπωση, και από σημείωση του Αδάμη στο περιθώριο του φ 96ν «||*Εἰς τὸν Κώδικα τοῦ Μπουγκαρδίου φύλλ. 100*||». Όντως, η εγγραφή καταχωρήθηκε στη σελίδα 100 του ελληνικού κώδικα 1153 της Ρουμανικής Ακαδημίας, που εκδίδεται εδώ. Έτσι, τεκμηριώνεται ότι όπου στους κώδικες της Κ γίνεται αναφορά στον κώδικα «*του Μπουγκαρδίου*» ή «*τῆς ἐκκλησίας τοῦ Μπουγκαρδίου*», εννοείται ο κ. BAR, mss. gr. 1153.

Η εγγραφή μαρτυρεί την προσπάθεια του συντάκτη για τη φροντισμένη κατά το δυνατόν εμφάνιση του θεσπίσματος, με καλλιγραφικά κεφαλαία στην αρχή κάθε παραγράφου και στίξη, που δεν είναι ούτε γραμματική ούτε μετρική ή ρητορική.

στ. 3 «*όσοι είναι από κάτω το χέρι του κατή μας των ρομαίων*»: Τα πρόσωπα επί των οποίων ασκεί δικαστική αρμοδιότητα ο Προεστώς της Κ. Ο όρος «*κατής*» [:καδής, δηλ. δικαστής], αντί του προεστός, υποδηλώνει τη δικαστική δικαιοδοσία του προεστού για τα μέλη της Κ και για τους διερχόμενους από την Τρανσυλβανία ρωμιούς και αλλογενείς εμπόρους[2].

στ. 5 «*ξένο κριτήριο*»: αναρμόδιο δικαστήριο, δηλ. οποιοδήποτε άλλο δικαστήριο στην Τρανσυλβανία ή αλλού, όπως προβλέπεται σε όλα τα θεσπίσματα της Κ που αφορούν στην ένδικη προστασία των μελών της.

στ. 7 «*γυρέψουν την κρίση όξο*»: να ζητήσουν να εκδικασθεί ξανά σε άλλο δικαστήριο, δηλ. «έξω» από την Κ.

στ. 8 «*να την παίρνουν ως τον πρεφεκτούση*»: να προσφεύγουν, σε δεύτερο βαθμό, μόνο στον Praefectus Transylvaniae και όχι παραπέρα, στο ανώτερο δικαστήριο της χώρας, την Tabula regia.

στ. 8-9 « *και αν την κοιτά πάλι ...παρέκει*»: Η έννοια της προτάσεως είναι ότι δεν μπορεί να προσφύγει σε άλλο αξιωματούχο για να δικάσει εκ νέου την υπόθεση, εφ' όσον αυτή εκδικάστηκε από τον praefectus. Η διάταξη είναι σύμφωνη με το Προνόμιο του 1636, όπως και με τα δύο επόμενα, και συνηγορεί για την αποκλειστική δικαιοδοσία του Κριτηρίου σε α΄ βαθμό. Η συχνή επανάληψη της αρμοδιότητάς του στα θεσπίσματα της Κ μαρτυρεί σαφώς τη συχνή παραβίαση της διατάξεως.

στ. 12 «*να είναι σουργούνι από τους πραματευτάδες*»: Το «*σουργούνι*» ήταν αποβολή από την Κ, αλλά και κοινωνικός και οικονομικός αποκλεισμός κάποιου. Αφορούσε στην απαγόρευση κοινωνικής και οικονομικής επικοινωνίας των μελών της Κ με τον «σουργουνισμένο», με την απειλή βαρυτάτων ποινών[3].

στ. 13-14 Αναλύεται σε τί συνίσταται το «*ανάθεμα*», που ήταν πνευματική ποινή[4].

στ. 21 «*κλείσει τον υποδεσάρη του άκριτα*»: «φυλακίσει τον εναγόμενο χωρίς δίκη» («*κρίση*»). Το θέσπισμα κηρύττει ανίσχυρη την απόφαση κάθε αναρμοδίου –σύμφωνα με το Προνόμιο του 1636– δικαστηρίου, θεωρώντας το Κριτήριο ως τον φυσικό δικαστή των μελών της Κ.

στ. 22-26 Η διαφοροποίηση των ποινών που απειλούνται για τους παρέδρους του Κριτηρίου και τον προεστό από τα άλλα μέλη της Κ είναι μία από τις σπάνιες περιπτώσεις ανισότητας που στοιχειοθετούνται στα θεσπίσματα[5].

στ. 3-4[φ 51v] «*...με την κρίση να τον φυλακώνει*»: Στοιχειοθετείται η προσωποκράτηση μετά από δίκη ενώπιον του Κριτηρίου[6].

στ. 4 «*ομολογία να μην χαλνιέται*». Η ρύθμιση αυτή είναι από τις πολύ σπάνιες αφηρημένες διατάξεις που περιέχονται στα θεσπίσματα. Αφορά την «*όμολογία*» τόσο με τη σημασία της συμβάσεως όσο και με εκείνην της χρεωστικής ομολογίας. Η έννοια της ρυθμίσεως είναι ότι η σύμβαση έπρεπε πάντα να εκτελείται και επομένως δεν παραγράφονταν τα αμοιβαία δικαιώματα και υποχρεώσεις που τίκτονταν από αυτήν[7].

στ. 9-10 Απαγορεύεται να προσφέρεται από μέλη της Κ στους ιδιο-

κτήτες μεγαλύτερο ενοίκιο για τα σπίτια και τα μαγαζιά, με σκοπό την έξωση των μισθωτών, καθώς και η προσφορά μεγαλύτερου μισθού στους υπαλλήλους για να εγκαταλείψουν τον εργοδότη τους[8].

1. Θα μπορούσε να αποδοθεί «ηθέλει» ή «ήθελε», χωρίς να αλλοιώνεται ουσιαστικά το νόημα. Προκρίθηκε η απόδοση «ει θέλει» διότι ο συντάκτης και χωρίζει και τονίζει δύο λέξεις (πρβλ. στ. 6 [φ 51v], «*οἴθελαι*»).
2. Για τη δικαιοδοσία του Προεστού της Κ στις διαφορές που ανέκυπταν μεταξύ των μελών της και όλων των πραματευτών από την οθωμανική αυτοκρατορία, καθώς και των Ρουμάνων των Παραδουναβίων Ηγεμονιών και της Τρανσυλβανίας, βλ. Θ. 1(1639) που αντιγράφει στον κ. BAR, ms. gr. 976 ο λόγιος συντάκτης του, Ιωάννης Αδάμη, το 1747 (ΕΚΣ, σσ. 267-268 στ. 9-14): «*Σημείωσε..., πῶς οἱ ἄλλοι ἀλλόφυλοι Πραγματευταί ...τῆς Ἐρδελίας, Βλάχοι* [: Ρουμάνοι] *δηλαδή, Βούλγαροι, Ἀρμένιδες, ὅλοι εἶχασι τὴν ὑποταγήν τους εἰς τὴν Κομπάνιαν καὶ Κριτήριον τῶν Ρωμαίων ἤτοι Γραικῶν*». Βλ. επίσης για τη δικαστική αρμοδιότητα επί των ξένων εμπόρων, ό.π., σσ. 127-128, 142-143, και τις σχετικές παραπομπές στις πηγές. Τη χρήση του «Ρωμαίος» βλ. και στον κ. BAR, mss. gr. 975, φ 4r στ. 6 : «*εις τους 1639 όμνηξεν ο ρήγας τούς ρομέους...*», εγγραφή που καταχωρήθηκε από τον πρώτο συντάκτη του κώδικα, Πάνο Ιωάννου «*ἀπὸ Ἀλβανιτοχῶρι*», το 1652.
3. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 143, 167, 235-236, 242. Βλ. επίσης Θ. 8(1648), 21(1669), ό.π., σσ. 273, 286, και κατ. Μέρος Β΄, εγγρ. 2(1681) με λεπτομερέστερη παράθεση των απαγορευμένων μορφών επικοινωνίας των μελών με τον αποσυνάγωγο.
4. Βλ. ό.π., σσ. 143, 167, 237-238 και τις εκεί παραπομπές στα θεσπίσματα, καθώς και το αντίστοιχο Θ. 29(1691), ό.π., σσ. 310-313.
5. Βλ. ό.π., π.χ. σσ. 129 και 131-132, για τη μείωση και προσαύξηση ποινών των *ομοσμένων* (παρέδρων του Κριτηρίου) και του προεστού.
6. Βλ. Θ. 29(1690) §3 (ΕΚΣ, σσ. 311-312) με το ίδιο περιεχόμενο, το οποίο ο Ιωάννης Αδάμη αντέγραψε από την εγγραφή αυτή στον κ. BAR, mss. gr. 976, το 1747, με συμπληρωματικές επεξηγήσεις. Προϋποθέσεις για να ζητήσει ο ενάγων την προσωποκράτηση ήταν η χρεωστική ομολογία του εναγομένου να είναι ιδιόχειρη, έγκυρη, καθώς και να αρνείται αυτός να εξοφλήσει το χρέος του.
7. Βλ. ό.π., σσ. 190, 182 και ειδικά για τη χρεωστική ομολογία σσ. 144 και 184 σημ. 114.
8. Βλ. σχετικές αποφάσεις κατ. Μέρος Γ΄ και Δ΄. Η ρύθμιση στοχεύει στην προστασία του ανταγωνισμού μεταξύ των μελών, για την οποία βλ. ό.π., σσ. 201, 226-227, 230.

26

1692(;)/–/– 1153/φ 56r
χ. Πάλκου Θεοδώρου πρβλ. BAR 976, φ 93r-94r

Θέσπισμα. Συντροφία. Αδέμιτος ανταγωνισμός.

// § Ωποιώς πάροι {κ}ξενά μπ|α|ν<ι>ά νά τα {π}ψώνοισοί [2]/ νᾶ <γ>κλό<μ>ποιζοιτέ φ 200 οισουργουνοί.

[// Όποιος πάρει ξένα μπάνια να τα ψωνίσει [2]/ να γκλομπίζεται φ 200 ή σουργούνι.]

Στον κ. BAR, mss. gr. 976, φ 93v, στ. 8-11 («*Κεφάλαιον 27, Τέταρτον*»), ο Ιωάννης Αδάμη κατέγραψε αυτή την απόφαση της Συνελεύσεως της Κομπανίας χωρίς τη διαξευκτική πειθαρχική ποινή της αποβολής από αυτήν («*σουργούνι*»). Τα «*ξένα μπάνια*» σημαίνουν χρήματα από πραματευτή που δεν ήταν μέλος της Κ. Η διάταξη απαγορεύει μια μορφή συμμετοχικής εταιρείας μεταξύ μέλους και μη μέλους[1]. Οι ποινές είναι από τις πιο αυστηρές κυρώσεις που απαντούν στα θεσπίσματα.

1. Για τη θέση των «ξένων πραγματευτών» στη συγκεκριμένη περίοδο, σε σχέση με τα μέλη της Κ, βλ. Θ. 27(1691-92), ΕΚΣ, σσ. 303-306· βλ. επίσης ό.π., σσ. 103 επ., 178, 228 επ.

27

1690/XI/15 1153/φ 61r
χ. Πάλκου Θεοδώρου πρβλ. 4

Πρακτικό. Ασφαλιστικά μέτρα (*ὅπρισμα*) σε κληρονομία.

// § Λ1690 νοεμβρίου· 15 οιλθέν ω κοιρ Νοικωλς [2]/ κε ω κοίρ Κω{λς}σπαλτοινωλς Μοιχου κατε<μ>προ{λς}στέν οιμολν [3]/ κε ωπροίσ{ε}<α>λν τα πανλτά <του> μακᾶροιτοί Σπαλδοί Π(α)π(ά) <.> [4]/ αςπρ|α| του ωπού κε άν οινέ σοι πρ|α|ματοιφταδοίς [5]/ κε ωμούλογ<ι>ές του απού οινέ στωλν κοίρ Σπαλδοί Μοιχου [6]/ δέλ{ω}<ου>ν φ|α|νερώδοί.

[// 1690 νοεμβρίου 15 ήλθεν ο κυρ Νίκος [2]/ και ο κυρ Κωσταντίνος Μίχου κατέμπροστεν ημών [3]/ και οπρίσαν τα πάντα του μακαρίτη Στάθη Παπά. [4]/ άσπρα του, όπου και αν είναι σε πραματευτάδες, [5]/ και ομολογίες του οπού είναι στον κυρ Στάθη Μίχου, [6]/ δέλουν φανερωθεί.]

Η εγγραφή αυτή, όπως και η επόμενη, είναι συγχρόνως αίτηση ασφαλιστικών μέτρων και αγωγή.

στ. 3 «*οπρίσαν*»: σημαίνει «δέσμευσαν». Επομένως, τυχόν εξόφληση ή εκχώρηση απαιτήσεων δεν θα ήταν έγκυρες[1].

στ. 4 Χρήματα που είχε δώσει «να του ψουνίσουν» ή που είχε αναθέσει να εισπράξουν για λογαριασμό του άλλοι πραματευτές.

στ. 5 Οι χρεωστικές ομολογίες είχαν παρακατατεθεί από τον αποβιώσαντα στον Στάθη Μίχου, μέλος επίσης της Κ.

1. Για το *ὄπρισμα*, βλ. ΕΚΣ, σσ. 186-187, 200, 204.

28

1690/XI(;)/15(;) — 1153/φ 61r
χ. Πάλκου Θεοδώρου — σχ. 4· πρβλ. 27

Πρακτικό. Ασφαλιστικά μέτρα («*ὄπρισμα*»). Αρμοδιότητα Κριτηρίου. Προίκα. Εντολή. Πληρεξουσιότητα.

[7]/ § Λ1690 ω Θανάσοις Λακούδη οιφέρε|ν| πουρ|ου|<ν>κά απω τω ροὶγα [8]/ κε ώπριζοί του μάκαροίτοι Στ|ά|θοι Π(α)π(α) δηά ενά μερώ|ς| άπου έ[9]/ τά{κ}ξεν ω Στ|α|θοις Π(α)π(α) τοίς ανοί{π}ψα|ς| τού προικά<.> τη<ν> οιχοι π|α|ρ|οι| [10]/ ω γ<ι>ώ|ς| του Θανασοί Λακουδη κε λὲγοι πω|ς| τοῖ|ν| προικά δεν το|ι|ν| [11]/ εδωσε|ν|<.> κε λέγοι ενα κέρώ του αφοίσε|ν| ω Στ|α|θοὶς Π(α)π(ὰ) [12]/ να του μάσοι χρὲ{γ}ω<ς> κε τοῦ εμασοί δηω χοιλοίαδής <γ>{κ}ρωσοί<α> [13]/ κε γοιρέβοι τω|ν| κόπου του αςλλαν<ι>α 200.

[[7]/ 1690 ο Θανάσης Λακούδη έφερεν πορούνκα από το ρήγα [8]/ κε οπρίζει το μακαρίτη Στάθη Παπά δια ένα μέρος οπού έ-[9]/ταξεν ο Στάθης Παπά της ανηψιάς του προίκα. την είχε πάρει [10]/ ο γιος του Θανάση Λακούδη και λέγει πως την προίκα δεν την [11]/ έδωσεν. και λέγει ένα καιρό του άφησεν ο Στάθης Παπά [12]/ να του μάσει χρέος και του έμασε δύο χιλιάδες γρόσια [13]/ κε γυρεύει τον κόπο του ασλάνια 200.]

Πρόκειται για αίτηση ασφαλιστικών μέτρων-αγωγή, που είχε δύο αιτήματα και για την οποία εκδόθηκε η απόφαση της υπ' αρ. 4 εγγραφής. Στο αίτημα των στ. 7-11 αντιστοιχούν οι στ. 2-10 της εγγρ. 4 και στους στ. 11-13 οι στ. 10-22 της ίδιας αποφάσεως.

Η αλληλουχία των φύλλων του κώδικα δεν εμφανίζει διαταραχή. Είναι κανονική, όπως προκύπτει από την αρχική σελιδαρίθμηση του συντάκτη του κώδικα Πάλκου Θεοδώρου[1], που διετέλεσε Προεστός της Κ από το 1690 έως το 1693.

στ. 7 Η διάταξη/διαταγή («*πουρούνκα*»[2]) του ηγεμόνα της Τρανσυλβανίας ήταν αναγκαία διότι τα δέματα προίκας, όπως και τα λοιπά δέματα γύρω από το γάμο, ανήκαν στη δικαιοδοσία των ορθόδοξων εκκλησιαστικών δικαστηρίων[3]. Τέτοια όμως δεν λειτουργούσαν στο Σιμπίου, που ήταν αυτόνομη και αυτοδιοίκητη σαξονική πόλη, που δεν επέτρεπε τότε την εγκατάσταση εντός των τειχών της ρουμάνων και ξένων γενικά. Για να επιληφθεί εγκύρως το Κριτήριο της Κ, έπρεπε ο ηγεμόνας να εκδώσει σχετική διάταξη, διότι βάσει του Προνομίου τού 1636 το Κριτήριο δεν ήταν αρμόδιο. Σύμφωνα με το δίκαιο που ίσχυε τότε στην Κεντρική Ευρώπη, στον μονάρχη ανήκε η δικαστική εξουσία, την οποία μπορούσε να εκχωρεί, εν όλω ή εν μέρει, σε πρόσωπα της επιλογής του ή να ασκεί ο ίδιος σε μια συγκεκριμένη υπόθεση. Στην προκειμένη περίπτωση, εφόσον δεν υπήρχε ορθόδοξο επισκοπικό δικαστήριο στο Σιμπίου, η αρμοδιότητα για τη συγκεκριμένη υπόθεση ανήκε στον ηγεμόνα.

Η αγωγή για την παράδοση της προίκας, που είχε υποσχεθεί ο αποβιώσας προικοδότης, έπρεπε κανονικά να γίνει από τον προικολήπτη γιο του ενάγοντος. Ασκείται από τον πατέρα του που βρίσκεται στο Σιμπίου, ίσως διότι ο δικαιούχος απουσίαζε –είτε στον τόπο της οικογενειακής κατοικίας[4] είτε σε εμπορικό ταξίδι. Ενδέχεται επίσης να μην είχε συμπληρώσει το 25ο έτος της ηλικίας του.

στ. 8 «***οπρίζει του μακαρίτη Στάδη Παπά***»: Εννοείται η δέσμευση εμπορευμάτων, χρημάτων ή απαιτήσεων, μέχρις ότου εκκαθαρισθεί και εξοφληθεί η απαίτηση του ενάγοντος. Όπως και στην προηγούμενη εγγραφή, είναι χαρακτηριστικό ότι το αίτημα στρέφεται εναντίον της κληρονομίας, όχι του κληρονόμου που είναι ίσως άγνωστος ή αβέβαιος.

στ. 8 «***μέρος***»: οικόπεδο ή χωράφι, που βρισκόταν στην οθωμανική αυτοκρατορία, γιατί δεν επιτρεπόταν η κτήση ακινήτων μέσα στις αυτόνομες τρανσυλβανικές πόλεις από ξένους και αλλόθρησκους ή αλλόδοξους[5]. Αυτοί μπορούσαν να αποκτήσουν ακίνητα έξω από τις αυτόνομες σαξονικές πόλεις με άδεια του χωροδεσπότη, όπως έκτισε η Κ ναό με νεκροταφείο στο προάστειο του Σιμπίου Μπούγκαρτ (1690)[6].

στ. 11-13 Το δεύτερο «*όπρισμα*» –αγωγή ασφαλιστικών μέτρων–, έχει ως αντικείμενο την αμοιβή από εντολή εισπράξεως απαιτήσεων, που είχε ο αποβιώσας από πραματευτές σε διάφορες πόλεις της Τρανσυλβανίας ή/και της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Η είσπραξη ολοκληρώθηκε και η αξίωση της συμφωνημένης αμοιβής γεννήθηκε πριν από τον θάνατο του εντολέα, θεωρείται δε εκκαθαρισμένη[7].

στ. 11 «***του άφησεν***»: έχει την έννοια της εντολής και πληρεξουσιότητας.

1. Λανθασμένα αναφέρεται ο Ευστάθιος Νικολάου (ΕΚΣ, σ. 63) ως συντάκτης

του μέρους του κώδικα BAR, mss. gr. 1153 που περιλαμβάνει τις αποφάσεις και πρακτικά του Κριτηρίου (φφ 37v-61r) που εκδίδονται εδώ. Βλ. και αν. εγγρ. 4 σημ. 1.

2. Διαταγή, διάταξη (ρουμ. λ. poruncă).
3. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 207-210.
4. Τον 17ο αι. οι πραματευτές δεν εγκαθιστούσαν τις οικογένειές τους στο Σιμπίου.
5. Πρόκειται για τη μοναδική αναφορά σε προικώο ακίνητο στις περίπου 340 αποφάσεις και πρακτικά του Κριτηρίου, που περιέχονται στους κκ. της Κ (1655-1784). Το προικώο ακίνητο που δεν είχε παραδοθεί βρισκόταν στη «*Ρούμελη*» –πιθανότατα στα Γιάννενα–, όπου εκδικάστηκε τελικά η υπόθεση της προίκας στο αρμόδιο εκκλησιαστικό δικαστήριο, που προσδιόρισε την αξία του (βλ. αν. εγγρ. 4 στ. 6-8).
6. Βλ. Μέρος Β΄, Παράρτημα Ι, εγγρ. 1, 2. Πρβλ. και N. Iorga, *Scrisori şi inscripţĭ ardelene şi maramureşene*, Bucureşti 1906 [*Studii şi documente cu privire la Istorie Romînilor*, vol. XII], εγγρ. VIII, σσ. 5-6, πωλητήριο ενός οικοπέδου 910 τ. πήχεων(;) στο Μπούγκαρτ, που αγόρασε η Κ το 1694 (14 Απριλίου) αντί 12 φιορινίων, δίπλα σ'εκείνο όπου είχε κτισθεί ο ναός της. Ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκε για επέκταση του νεκροταφείου ή/και για ανέγερση κατοικίας του εφημερίου της Κ.
7. Βλ. αν. στην εγγρ. 4 στ.11-18, τη συμφωνία για τον τρόπο καταβολής της αμοιβής.

ΜΕΡΟΣ Β΄

Κώδικας BAR mss. gr. 976
(φφ 157v-189r)

1

1655/I/7 976/φ 157v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση με κανονιστικό περιεχόμενο. Κήρυξη ως αναξιόπιστου ενός πραματευτή, μη μέλους της Κ, με απόφαση της συνελεύσεως.

// || φύλλ. || *Ὑπόμνημα β΄.*[1]
[2]/ Διαλάλημα τιν(ός) Ντόμπρη Φαγκαρασι-[3]/άνου, ἵνα μὴ τοῦ δίδουν πλέο<ν> κανεὶς [4]/πράμμα Βερεσὲ καθόλου διὰ τὴν [5]/ κακολογιαν του. [6]/ || 8. || Ἐν Ἔτει Κυρίου 1655. Ἰαννουαρίου 7. ἐπί τῆς Προε-[7]/δρίας τοῦ κὺρ Πάνου Ἰωάννου ἀπό Ἀλβανιτοχώρι. Φαί-[8]/νομεν εἰς εἴδησιν πάντων, τὸ πῶς κάποι(ος) Ντόμπρης [9]/ ἀπό τὸ Φαγκαράσι, ἔστωντας νὰ στέκεται πάντα ἐνάντι(ος) [10]/ πρὸς τοῦ λόγουμας καὶ ἀκατάδεκτ(ος), καὶ νὰ κάμνῃ πολ-[11]/λαῖς καὶ ἄπρεπαις ἀταξίαις, καὶ νὰ γελᾶ, καὶ νὰ ἀτιμά-[12]/ ξῃ τοὺς Προεστοτέρουςμας, καὶ ἡμὰς ὅλους νὰ κακολογᾷ, [13]/ εἰς αὐτό ἐδικαιώσαμεν ἀναμεταξύμας, κοινῇ γνώμῃ [14]/πάντων, ὅτι ἀπό τὴν σήμερον καὶ ὀμπρὸς κανείς ἀ-[15]/πὸ λόγουμας, οὔτε σὲ πανηγύρι, οὔτε ἀλλοῦ πουδενᾶ [16]/ νὰ μὴν τοῦ δώσῃ Πράμμα Βερεσὲ, ἀπό τὴν Μπόλταν [17]/ του, ἢ ἀπό τὴν σάτραντου, δίχως μπάνια πλερωμῆς σώ-[18]/ας, οὔτε μὲ σημάδι, οὔτε μὲ κεφηλιμὲν, καὶ ὅποι(ος) φα-[19]/νῇ παρήκο(ος) εἰς αὐτό, καὶ τοῦ δώσῃ, νὰ ἔχῃ νὰ γκλω-[20]/μπίζεται F 100.

Η απόφαση αυτή αποτελεί ένα δείγμα της στρατηγικής της Κ για να προστατεύσει τα μέλη της από τους ανταγωνιστές τους: Αντί να εναγάγει τον ντόπιο Ρουμάνο στο τοπικό δικαστήριο για δυσφήμηση και προσβολή της ίδιας και των μελών της, η Κ προτίμησε, με απόφαση της συνελεύσεως, να απαγορεύσει στα μέλη να του κάνουν πίστωση, ακόμη και αν αυτός παρείχε ασφάλεια (ενέχυρο ή εγγύηση). Το πρόστιμο που απειλείται για τα μέλη, ως πειθαρχική ποινή, είναι ιδιαίτερα βαρύ[2].

1. Το κείμενο αυτό έχει εκδοθεί και στο ΕΚΣ, σσ. 415-416.
2. Βλ. σχετικά δεσπίσματα της περιόδου, ΕΚΣ, σσ.267-283 .

2

1681/ IV/26
χ. Ιωάννη Αδάμη

976/φ 158r
πρβλ. 14

Απόφαση με κανονιστικό περιεχόμενο. Αποβολή (*σουργούνι*) ενός μέλους της Κ. Αποτελέσματα.

// Ὑπόμνημα γ΄.[1] || *φύλλ.* ||

[2]/*Στηλίτευμα τιν(ὸς) Πέτρου Σιστωβλῆ.*

[3]/*Ἐν Ἔτει 1681. Ἀπριλίου 26. Προεδρεύοντ(ος) τοῦ* || *11.* || [4]/ *κὺρ Θεοδωρῆ Παγούνη ἀπὸ Ῥαχωβίτζαν, Ἐκάμαμεν* [5]/ *σουργούνι τὸν Πέτρον τὸν Σιστωβλὴν καὶ Βενετζάνον,* [6]/ *ὥστε νὰ μὴν ἀνακατώνηται κανένας ἀπὸ τὴν Κομπά-*[7]*/νιάν μας μὲ λόγουτου μήτε εἰς Κάστρον, μήτε εἰς χώ-*[8]*/ραν, μήτε εἰς τὴν στράταν, μήτε εἰς ἁμάξι νὰ μὴν* [9]/ *φορτώνῃ μὲ λόγουτου, μήτε Σά-τραν νὰ μὴν φτιάνῃ ἀ-*[10]*/νάμεσόνμας, μήτε ψωμὶ νὰ μὴν φάγῃ μὲ λόγουτου,* [11]/ *μήτε εἰσὲ στράταν νὰ μὴν τὸν προβοδίσῃ, μηδὲ συν-*[12]*/τροφίαν τινὰ νά μὴν κάμῃ μὲ λόγουτου, διότι εἶπεν* [13]/ *ἐμπροστᾶ εἰς τὸ Κριτήριον, πῶς ἐψεμάτησεν ὡσὰν* [14]/ *κακ(ὸς) ἄνθρωπ(ος) καὶ ὡσὰν σκυλί, καὶ ὅποι(ος) ἤθελεν* [15]/ *γένῃ παρήκο(ος) εἰς τὰ ἄνωθεν ὀπρίσματα, νὰ γκλω-*[16]*/μπίζεται F 200. ἐξ ὧν τὰ μισὰ νὰ εἶναι τῶν* [17]/ *Πραγματευτῶν, καὶ τὰ μισὰ τοῦ Ῥηγ(ὸς). Μάλιστα δὲ* [18]/ *καὶ ὅποι(ος) Κατὴς ἤθελε τὸν σχωρέσῃ, δίχως τὸ δέλημα* [19]/ *τῆς Κομπάνιας ὅλης, νὰ ἔχῃ τὸ ἀνάθεμα.*

Η απόφαση παρουσιάζει ενδιαφέρον διότι λαμβάνεται οίκοθεν, χωρίς να έχει προηγηθεί έγκληση, καταγγελία ή αγωγή. Έχει, επομένως κανονιστικό περιεχόμενο, στοιχειοθετώντας πειθαρχικά αδικήματα *ad hoc*. Αφορά σε συμπεριφορά μέλους η οποία θεωρήθηκε εξαιρετικά επικίνδυνη για τη συνοχή της Κ: ομολόγησε σε δίκη ότι είπε ψέμματα, ενδεχομένως ως μάρτυρας ή ως διάδικος (στ. 12-14). Δεν γνωρίζουμε περισσότερα στοιχεία για τα ψέμματα που λέχθηκαν στο Κριτήριο, πάντως θα πρέπει να είχαν πολύ σοβαρές συνέπειες. Στα δεσπίσματα πάντως δεν προβλέπεται «*σουργούνι*» για ψευδή μαρτυρία.

στ. 4-5 «***ἐκάμαμε σουργούνι***»: υπονοείται η παρουσία και η συμμετοχή πολλών μελών και όχι μόνο του προεστού και των παρέδρων.

στ. 5 « ...***Σιστοβλὴν καὶ Βενετσάνον***»: εννοείται ότι εμπορευόταν στο Σίστωβ και τη Βενετία.

στ. 6-12 Τα αποτελέσματα της αποβολής στοιχειοθετούν για τα μέλη

της Κ την αντικειμενική υπόσταση αντίστοιχων πειθαρχικών αδικημάτων. Παρατηρούμε ότι αυτά απαγορεύουν την οικονομική και κοινωνική επικοινωνία και στοχεύουν στην απομόνωση του «σουργουνισμένου» από την εμπορική παροικία. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η απαγόρευση στα μέλη να του επιτρέπουν να φορτώνει εμπορεύματα στα αμάξια τους και να συμμετέχει στα εμπορικά ταξίδια τους, εντός ή εκτός της Τρανσυλβανίας (*«στράτα»*).

στ. 15-17 Το πρόστιμο που απειλείται για τα μέλη είναι εξαιρετικά βαρύ. Το μισό πρόστιμο προβλέπεται να καταβληθεί στον ηγεμόνα της Τρανσυλβανίας, ο οποίος αφ'ενός διαθέτει και τον κατάλληλο αυστηρό μηχανισμό για την άμεση είσπραξή του και αφ'ετέρου θα προτιμήσει να εισπράξει το πρόστιμο αντί να παράσχει προστασία στον παραβάτη.

στ. 18-19 Ιδιαίτερα επιβαρυντική περίπτωση είναι για τον προεστό η παροχή συγγνώμης στον «σουργουνισμένο» χωρίς τη συναίνεση των μελών[2], που επισύρει την πνευματική ποινή του αναθέματος[3].

1. Η απόφαση έχει εκδοθεί στο ΕΚΣ, σ. 416.
2. Τρόπο ανακλήσεως του «σουργουνιού» βλ. κατ. εγγρ. 14 στ. 20-25.
3. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 237-238. Βλ. αποτελέσματα για τα μέλη αν., Μέρος Α΄, εγγρ. 25 στ. 13-15, το σχετικό σχόλιο και τη σημ. 4.

3

1682/I/20 976/φ 158r-v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Μίσθωση μαγαζιού (*μπόλτας*).

[20]/ Ὑπόμνημα δ΄.
[21]/ Ἐν Ἔτει 1682. Ἰαννουαρίου 20. Ἔπιασεν Μπόλταν || 185. || [22]/ εἰς τὸ Σιμπῖνι ὁ κὺρ Νίν(ος), ὁ υἱ(ὸς) τοῦ μακαρίτη [23]/{Στα-} // || φύλλ. || Στάμου, νὰ πλερώνῃ, κατὰ ποῦ πλερώνουν καὶ [2]/ αἱ ἄλλαις Μπόλταις.
[3]/ Ὁμοίως καὶ ὁ κὺρ Κῶστας Μπότζης ἔπιασε πάλιν [4]/ τότε τὸ Μπόλτι τοῦ Γεράσιμου εἰς τὸ Σιμπῖνι.

Η εγγραφή τεκμηριώνει την εποπτεία και τον έλεγχο της Κ για την αποφυγή αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των μελών[1].

1. Βλ. Θ. 16(1652), ΕΚΣ, σσ. 273-274 και 118. Πρβλ. επίσης Θ. 23(1680), § α΄, 24 (1680), 30(1690), ό.π., σσ. 291-292, 294-295 και 313 αντίστοιχα. Για την *Τάξαν τῶν Μπολτιῶν*, βλ. Θ. 33(1703), ό.π., σ. 324.

4

1666/VII/15
χ. Ιωάννη Αδάμη

976/φφ 158v-159r

Απόφαση. Εξύβριση, σωματικές βλάβες, απόπειρα βαριάς σωματικής βλάβης.

[5]/ *Ὑπόμνημα ε΄.*
[6]/ *Περὶ τοῦ Τζότζου τοῦ Τζοχα<ν>τάρη, ὁποῦ εὔγα-*[7]*/λεν Σπαδὶ καταπάνω τοῦ Σαράντη.*
[8]/ ‖185.[1]‖ *Ἐν Ἔτει 1666. Ἰουλίου 15. ἐπὶ τῆς Προεδρίας* [9]*/ τοῦ κὺρ Θανάση Ἰωάννου Λακούδη. Ἐξήτησεν Κρί-*[10]*/σιν ὁ Κῶστας Σαράντη μὲ τὸν Τζότζο τὸν Τζοχαντάρη* [11] */ λέγωντας ὁ Κῶστας Σαράντη, πῶς ἐρχόμενος ἀπό τὴν* [12]*/ Προύσσαν εἰς τὸ μέρος τοῦ Μιχαητζίου, εἶχεν ὁ Κῶν-*[13]*/στας ἕναν σαμαρᾶν σκιαζάρικον, καὶ ὁ Τζοχαντάρης εἶ-*[14]*/χεν μίαν Καμπάναν εἰς τὸν Σαμαράν του, καὶ ὁ Σαμαρᾶς* [15]*/ τοῦ Κῶστα ἐσκιάζονταν, καὶ τοῦ εἶπεν νὰ τὴν εὐγάλῃ μί-*[16]*/αν φορὰν, καὶ δεύτερον, καὶ δὲν τὴν εὔγαλεν, καὶ ὁ Κῶστας* [17]*/ ὕβρισε τὸ παιδί, καὶ ὁ Τζοχαντάρης εἶχεν ἕνα Τουφέκι* [18]*/ τοῦ Κῶστα εἰς τὰ χέρι-ἀτου, καὶ τὸ ἐῤῥιξε κάτω, καὶ ὁ* [19]*/ Κῶστας ὕβρισέτον, καὶ ὁ Τζοχαντάρης ἐῤῥιξε τὸν μπαλ-*[20]*/τᾶν, καὶ τὸν ἔδωκεν, καὶ ἔτζη ὑβρίσθηκαν, Τὸ ὁποῖον καὶ* [21]*/ ὁ Τζοχαντάρης δὲν ἀρν<ι>έται, μόνον σιμᾶ πάλιν εὔγαλε* [22]*/ καὶ σπαδὶ εἰς τὸν Κῶσταν ἀπάνω νά τόν κόψῃ, ὡς καθὼς* [23]*/{τὸ} // τό ἐμαρτύρησαν καὶ οἱ μάρτυρες, Θόδωρος Μελενι-‖ φύλλ.‖* [2]*/κιώτης, καὶ δεύτερον ὁ Χρήστος ὁ Μπουγιουκλῆς, καὶ* [3]*/ κατὰ τὸ Δέσημον τῶν ἀπερασμένων Γερόντων, νὰ* [4]*/ ἔχῃ ὁ Τζότζος ὁ Τζοχαντάρης νὰ δίδῃ γκλώμπαν* [5]*/ F 200. Καὶ ἐγράφη τοῦτο εἰς τὸ τέλος τοῦ Κώδικ(ος).*

στ. 11-21 Πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν την αμοιβαία εξύβριση των διαδίκων και την πρόκληση σωματικής βλάβης. Η εξύβριση από τον «εγκαλούντα» του μαθητευόμενου ή υπαλλήλου που φρόντιζε τα άλογα[2] φαίνεται ότι συνιστά προσβολή στο πρόσωπο του εργοδότη του, ο οποίος αντιδρά βίαια.
στ. 21-2[φ 159r] Απόπειρα προκλήσεως βαριάς σωματικής βλάβης στη διάρκεια εμπορικού ταξιδιού.
στ. 3-4 Η εξαιρετικά υψηλή χρηματική ποινή προβλέπεται σε προγενέστερο δέσπισμα, που στοιχειοθετεί αυτήν ακριβώς την αντικειμενική υπόσταση[3].

1. Η παραπομπή στη σ. 185 (με την αρχική αρίθμηση του πρώτου συντάκτη Πάνου Ιωάννου, η οποία σημειώνεται εδώ) είναι λανθασμένη, διότι στη σελίδα αυτή είναι καταχωρισμένες δύο σύντομες και άσχετες με το θέμα εγγραφές του έτους 1683.

2. Τα *παιδιά στα άλογα* βρίσκονταν, μισθολογικά, σε καλύτερη ίσως θέση από τους άλλους μαθητευόμενους, διότι έπρεπε να είναι πιο έμπιστοι και διέτρεχαν τους κινδύνους του ταξιδιού σε απομακρυσμένες περιοχές. Πρβλ. σχετικά Θ. 8(1648), 22(1666) § 9 (ΕΚΣ, σσ. 272, 289).
3. Θ. 6(1639), ό.π., σσ. 270-271.

5

1673/-/- 976/φ 159r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Δωρεά προς την Κ υπέρ του ναού της.

[6]/ *Ὑπόμνημα ς΄.*
[7]/*Ἐν Ἔτει 1673. Προτιμεύοντ(ος) ἐν τῇ Κομπανίᾳ τοῦ κὺρ ‖182.‖* [8]/ *Καλο-Γιάννη Πάτερ, καὶ ἐφημερεύοντ(ος) τοῦ Πανοσιωτά-*[9]*/του ἐν Ἱερομονάχοις π(απ)ὰ κὺρ Λαυρεντίου Ἱεροσολυμίτου* [10]/ *ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν εἰς Κάστρον Σιμπῖνι συναυλιζομέ-*[11]*/νων Πραγματευτῶν, ὁ κὺρ Θεοδωρῆς μακαρίτη Παγούνη* [12]/ *ἀπὸ Ῥαχωβίτζαν, ἐξ ἀγαθῆς προαιρέσεως καὶ διὰ ψυχι-*[13]*/κήντου σωτηρίαν, ἐδώρησεν εἰς τὴν μεγάλην μέσην ἕνα* [14]/ *Ποτήριον ἀργυρὸν, διὰ νὰ ἱερουργᾷ ὁ τυχὼν Ἐφημέρι(ος)* [15]/ *ἕως τέλους ἀναμέσον τῶν Πραγματευτῶν, δύωντας τὸν ἀ-*[16]*/μνὸν τοῦ θεοῦ ἔσωθεν. καὶ ἐγράφη εἰς ἐνθύμησιν.*

στ. 12-13 «*ἐξ ἀγαθῆς προαιρέσεως καὶ διὰ ψυχικήν του σωτηρίαν*»: δηλώνουν τα απαραίτητα στοιχεία –βούληση και σκοπό– της έγκυρης δικαιοπραξίας.
στ. 13 «*μεγάλην μέσην*»: ο όρος δηλώνει την Κ[1].

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 137-138.

6

1760/XII/27 976/φφ 160r-161v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Διάφορες δωρεές και κληροδοτήματα προς την Κ και τον ναό της.

[10]/ *Ὑπόμνημα η΄.*
[11]/ *Εἰς τοὺς 1690. μηνὶ Ἰαννουαρίῳ Πρώτῃ. Ἐδῶ γράφο-*[12]*/μεν διὰ τὸν μακαρίτην μπασιὰν Στάθην Νικολάου π(απ)ὰ,* [13]/ *κοινῶς Πόπ Στέφανον*

καλούμενον ἀπὸ Ἰωάννινα, ὅστις ἀνα-[14]/παύθηκεν ἡμέρᾳ Τρίτῃ, καὶ τὸν ἐθάψαμεν εἰς τὸ Μπούγ-[15]/καρδ τὴν χώραν[1], στὴν Ἐκκλησίαν μέσα τὴν καινούριαν, καὶ [16]/ ἔδωσεν[2] διὰ τὴν Ἐκκλησίαν F 100.

[φ 160r στ. 17 καταχωρίζεται ο θάνατος μέλους (1690)].

// Τῷ αὐτῷ Ἔτει 1690. Ἰουνίου. Ἀπέθανεν ὁ Χρήστ(ος) [2]/ ὁ μικρ(ός) εἰς τὸ Σιμπῖνι, καὶ τὸν ἔθαψαν εἰς τὸ Μπούγ-[3]/καρδι, καὶ ἄφισεν F 75.

[φ 160v στ. 4-16, φ 161r στ. 1-22 καταγραφή μελών που απεβίωσαν (1690-1736), με αναφορά στον τόπο καταγωγής, θανάτου και ταφής].

[φ 161r] *[23]/ 1737. Ἰαννουαρίου 12. Ἀπέθανεν ὁ ποτὲ Γρηγόρης Τερζῆς [24]/ Μπούνιου Βουκουρεστιάν(ος), καὶ ἐτάφη μετὰ πολιτελείας [25]/ εἰς τὸ Μπούγγαρδ, ἀφιερώνωντας ἀρκετὰ διὰ τ(ὴν) ψυχήντου[3].*

[φ 161r στ. 26-31, φ 161v στ. 1-6 καταγραφή μελών που απεβίωσαν (1744-1760), με αναφορά στον τόπο καταγωγής, θανάτου και ταφής].

1. Χωριό, προάστειο.
2. Τη δωρεά παρέδωσε ο παπα-Στάθης Νικολάου, πρβλ. αν. Μέρος Α΄, εγγρ. 4, 27-28
3. Βλ. κατ. εγγρ. 13.

7

1694/IX/12 976/φ 164r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Δωρεά αιτίᾳ θανάτου.

// Ὑπόμνημα ια΄. || *φύλλ.* ||
[2]/ Ἐν Ἔτει 1694. Σεπτεμβρίου 12. Γράφομεν διὰ ἐνθύμη-|| *34.* || *[3]/σιν, Τὰ ὅσα μπάνια ἄφισεν ὁ μακαρίτης Στάθης Ματζιγ-[4]/κώνης, καὶ εὑρέθηκαν μετὰ τὸν θάνατόντου, σούμα ἀςλανι-[5]/ὰ 200. ἤγουν διακόσια.*

[6]/ Τὰ ὁποῖα τὰ ἀφιέρωσεν ζῶνταςτου εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρ(ος) [7]/ εἰς ὅλα τὰ Μοναστήρια ἀςλλ<ανιὰ> 100. Καὶ ἐδόθησαν αὐτὰ [8]/ εἰς χείρας τοῦ νῦν Προεστοῦμας μπασιὰ Δημήτρη Νικο-[9]/λάου, ὅστις τὰ ἔστειλεν εἰς τοὺς Πατέρας εἰς τό Βουκορέστη, [10]/ Τοῦ Ἡγουμένου Κοτροτζανιώτη[1] καὶ Ῥαδουλιώτη π(απ)ὰ κὺρ Παρ-[11]/δενίου, καθῶς τὰ ἐσημάδευσεν ἀτόςτου εἰς τὸν Κώδικα[2]. [12]/ εἰς φύλλ<ον> 34.

στ. 3-4, 6 Έγινε προφανώς δωρεά μέ προφορική δήλωση στο Κριτήριο[3].

στ. 7 «*ἐδόθησαν*»: από τους κληρονόμους του στον Προεστό της Κ.

1. Ηγουμένου των μονών Cotroceni και Radului(;) στη Βλαχία.
2. Τέτοια πρακτικά αποδόσεως αφιερωμάτων στους δικαούχους από τον Προεστό βλ. και αν. Μέρος Α΄, π.χ. εγγρ. 20, 22 επ., και κατ. εγγρ. 12 στ. 1-9[φ 174r].
3. Πρβλ. κατ. εγγρ. 12.

8

1702/IX/14 976/φ 164r-v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Δωρεά αιτίᾳ θανάτου.

[13]/ Ὑπόμνημα ιβ΄.

[14]/ Εἰς τοὺς 1702. ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ 14. Ἀναπαύθη-‖ 78.‖ [15]/κεν ὁ μακαρίτης κὺρ Εὐστάθι(ος) Νικολάου Σκόκας εἰς [16]/ Σιμπῖνι, καὶ ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Κομπάνιαν ἀςλανιὰ [17]/ 500. ἤγουν Πεντακόσια, καὶ τὰ ἔλαβεν ἡ Κομπάνια, [18]/ καὶ εὔγαλεν Πριβιλέγκιον ἤτοι Προνόμιον Βασιλικόν ἀ-[19]/πό τὸν Βασιλέα Λεοπόλδον εἰς τὴν Βιένναν, διὰ μέσου // τοῦ Σινιὸρ Πάνου Εὐσταθίου.

[2]/Ἕτερα ἄφισεν ὁ αὐτ(ός) μακαρίτης Σκόκας εἰς τὴν [3]/Ἐκκλησίαν τῆς Κομπάνιας ἀςλανιὰ 200. ἤγουν διακό-[4]/σια, καὶ αὐτά εὑρίσκονται εἰς χεῖρας τοῦ νῦν Προεστοῦμας [5]/ κὺρ Θόδη Στάμου ἀπὸ Ἀλβανιτοχώρι.

[6]/ Καὶ ἂς εἶναι διὰ μνημόσυνον αἰώνιον τοῦ μακαρίτη, καὶ [7]/ διὰ ψυχικήν του σωτηρίαν.

[8]/ Τὰ ἀπάνωθεν εἰρημένα 500. ἀςλανιά, ἐδόθησαν [9]/ διὰ τὸ Πριβιλέγκιο τὸ Βασιλικό, ὁποῦ εὐγάλαμεν πέρισυ [10]/ 1701. σεπτ<εμβρίου> 12. καὶ ἐπλερώθη τώρα. Μάρτυρες.

[11-19]/Θόδης στάμου, Στάθης Μίχου, Γιόργης Χρήστου, Σαούλης στράτου, Κύργι(ος) Γεωργίου, Κωστάκης κῶστα, Χρήστ(ος) Γεωργίου, Ἀγγελάκης Σπαντωνῆ, Ἀναστάσης Γκίκας. [υπογραφές χ.γρ.]

Η εγγραφή τεκμηριώνει ότι η περιουσία της Κ, ως συσσωματώσεως, είναι διακριτή από εκείνην του ναού της, τόσο αυτού στο Μπούγκαρτ όσο και εκείνου που λειτουργούσε σε νοικιασμένο κτίσμα μέσα στο Σιμπίου, όπως προκύπτει και από άλλες δωρεές[1].

1. Βλ. κατ., π.χ. εγγρ. 13.

9

1704/I/16 976/φφ 169r-170r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Δάνεια της Κ προς μέλη της και τρίτους. Τόκος.

[15]/ Ὑπόμνημα ιε΄.
[16]/ Σημειώνομεν καὶ τοῦτο ὡς ἄξιον μνήμης καὶ διὰ μέλλου-|| 76. || [17]/σαν ἐξέτασιν, τὸ πῶς εἰς τούς 1704. μηνὶ Ἰαννουα-[18]/ρίου 16. μερικοὶ ἀπό τοὺς ἐδικούς μας Πραγματευτὰς, [19]/ ἐπήρασιν ἀπάνωτους μερικὰ Μπάνια τῆς Κομπάνι-[20]/{ας}// || φύλλ.||ας μὲ τὸ διάφορον, Μονέδα γερήν, σαΐκην καὶ ὄχι ἀνε-[2]/βασμένην, καθῶς ἀναφέραμεν καὶ εἰς τὸ προλαβὸν Ὑπό-[3]/μνημα ιδ΄.[1] οἷον τό Μαριάσικον πρ(ὸς) ΄΄34. τὸ ἐπῆ-[4]/ραν, καὶ μετὰ ἕναν χρόνον, εἰς τοὺς 1705. ἀνεβα-[5]/διάζωντας ὁ Γενεράλης Ῥαμπουτῖν(ος) κάθε λογῆς εἶδ(ος) [6]/ Μονέδας, εἰς καιρὸν ἀνάγκης, ὁπόταν ἐδυνάστευσαν τὴν [7]/ Κομπάνιάν μας, νὰ δώσῃ 50. Γκίραις Ἀσύμι, ἐπλέρω-[8]/σαν τὰ ὅσα ἐπῆραν Ἄςπρα, μὲ Μονέδαν ἀνεβασμένην [9]/ οἷον τὸ Μαριάσικον πρὸς ΄΄40. καθῶς ἀκολουθᾷ.
[10]/ || 77.|| Ἐν Ἔτει Χριστοῦ 1704. Ἰαννουαρίου 16. Προτιμεύον-[11]/τος εἰς τὴν Κομπάνιαν τοῦ Κὶς Πάλκου Νικολάου, ἀπό-[12]/μειναν μπάνια τῆς Κομπάνιας F 100. ἤγουν φλο-[13]/ρίντζια ἑκατὸν εἰς τὸν μπασιὰ Στάθην Μίχου σαφραν-[14]/τζῆν, μὲ τὸ διάφορόντους, τὰ δέκα ἔνδεκα.
[15]/ Στάθης Μίχου [χ.γρ.] ἔλαβα τὰ ἄνωθεν.
[16]/Τῷ αὐτῷ ἔτει καὶ ἡμέρᾳ. Ἐπῆρεν καὶ ὁ κὺρ Γεωργάσκ(ος) [17]/Χρήστου ἀπάνωτου μπάνια τῆς Κομπάνιας F 240. [18]/ ἤγουν φλορίντζια διακόσια Σαράντα, νὰ τὰ χρεωστᾷ [19]/ ὁμοίως μὲ τὸ διάφορόντους.
[20]/ Γεώργης Χρήστου [χ.γρ.] ἔλαβα τὰ ἄνωθεν.
[21]/ Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ πάλιν ἔλαβεν καὶ ὁ Κωστάκης [22]/ Ζάχου ἄςπρα τῆς Κομπάνιας, τὸν ἀριθμόν F 250.// ἤγουν φλορίντζια οὔγγρικα διακόσια πενῆντα || φύλλ.|| [2]/μὲ τὸ δίκαιόντους ὡς ἄνωθεν.
[3]/ Ἔλαβα ἐγὼ ὁ Κωστάκης Κῶστα τὰ ἄνωθεν
[4]/ μπάνια, Οὔγκρικα φλορίντζια 250.
[5]/ ἤγουν διακόσια πενῆντα. [χ.γρ.]
[6]/ Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπῆρεν καὶ ὁ κὺρ Μαργαρίτης τοῦ [7]/ κὺρ Πάνου Τζήγκου, τὸν ἀριθμὸν F 100. ἤγουν φι-[8]/ορίντζια ἑκατὸν, τῆς Κομπάνιας μπάνια, νὰ τὰ πλε-[9]/ρώνουν μὲ τὸ διάφορόντους.
[10]/ Μαργαρίτης Γεωργίου μὲ τὸν μπασιᾶνμου
[11]/ στρέγω τὰ ἄνωθεν :– [χ.γρ.]
[12]/ Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Ἀπομένουν μπάνια τῆς Κομπάνιας [13]/ εἰς τὸν Ἄρχον Κάσονι Γιάνος νὰ μᾶς τὰ πλερώνῃ F 200. [14]/ ἤγουν φλορίντζια Διακόσια.

Η εγγραφή τεκμηριώνει τη χωριστή νομική προσωπικότητα της Κ έναντι των μελών της και τη χρηματοπιστωτική λειτουργία της ακόμη και έναντι τρίτων, που δεν ανήκαν στη δικαιοδοσία της.

Είναι πολύ ενδιαφέρουσα η διαπίστωση που προκύπτει από το κείμενο αυτής της εγγραφής ότι το συμβατικό επιτόκιο που συμφωνείται είναι 10%, δηλ. το τρέχον στην Τρανσυλβανία, και όχι το «*πραματευτάδικο*» 6%, που ίσχυε μόνο μεταξύ εμπόρων της Κ[2].

στ. 6-10[φ 170r] Ο *φατοῦρος* δανείζεται εγκύρως για λογαριασμό του ιδίου και του εργοδότη του. Κατά πάσαν πιθανότητα είναι *φατούρος με λογάριασιν*[3].

1. Βλ. κατ. Παράρτημα Ι, εγγρ. 5.
2. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 188-189.
3. Βλ. ό.π., σ. 178.

9α

1705/II/22 976/φ 170r-v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Εξόφληση της Κ από οφειλέτες της. «*Πότουρο*».

[15]/ Ὑπόμνημα ις΄.
[16]/ Ἐδῶ γράφομεν, πότε, καὶ πῶς, τὰ ἐπλέρωσαν [17]/ οἱ ἄνωθεν Χρεώσται τὰ ῥηθέντα ἄςπρα [18]/ τῆς Κομπάνιας.
[19]/ Ἐν Ἔτει Κυρίου 1705. Φεβρουαρίου 22. Εἰς {σι}‖ 76. ‖ // Σιμπῖνι, Προεδρεύοντ(ος) τοῦ αὐτοῦ Κὶς Πάλκου, [2]/ καὶ στενοχωροῦντ(ος) ἡμᾶς τοῦ Ἀρχηγο{ω}ῦ Ῥαμποτίνου [3]/ διὰ τὸ Ἀσύμι, ἐξ ἀνάγκης ἀπαραιτήτου. Τὰ ἄνω-[4]/θεν μπάνια τοῦ κὺρ Στάθη Σαφραντζῆ[1] ὁποῦ ἐ-[5]/χρεωστοῦσεν τῆς Κομπάνιας, τὰ ἔλαβάμεν πάλιν ἡ-[6]/μεῖς ἡ Κομπάνια μαζὺ μὲ τὸ δίκαιόν τους[2] σῶα καὶ ἀ-[7]/νέλλειπα, ἐκ χειρὸς τοῦ φατούρουτου, κὺρ Στεφανῆ [8]/ Ἀλεξίου, μπάνια καινούρια, ἤγουν φλορίντζια τζου-[9]/ρούκικα 110. ἑκατὸν δέκα, πρ(ὸς) 25. πότουρα [10]/ τὸ κάθε φλορίντζι[3].
[11]/ Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Ἐπλέρωσεν τὰ ὄπισθεν μπάνια [12]/ τοῦ Γιωργάσκου Χρήστου μὲ τὸ διάφορόν τους F 264. [13]/ ὁ φατοῦρος του κὺρ Λευθέρης Ἰωάνου Καστρην(ὸς), πά-[14]/λιν φλορίντζια τζουρούκικα, καὶ τὰ ἔλαβάμεν ἡ-[15]/μεῖς ἡ Κομπάνια.
[16]/ Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπλερώθηκαν καὶ τὰ ὄπισθεν μπά-[17]/νια τοῦ κὺρ Κωστάκη Ζάχου μὲ τὸ διάφορόντους [18]/ F 275. πάλιν τζουρούκικα, καὶ τὰ ἔλαβάμεν ἡμεῖς [19]/ ἡ Κομπάνια ἐκ χειρὸς τοῦ φατούρουτου, τοῦ κὺρ Μόσκου [20]/ Θεοδωράνου Λάτζα. Καὶ ἐγράφησαν ταῦτα πάντα [21]/ εἰς τὸν

παλαιὸν Κώδικα, εἰς φύλλ<ον> 77. διὰ χειρὸς [22]/ τοῦ κὺρ Ἀναστάση Γκίκα τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων.

Τα χρήματα για την εξόφληση των δανείων καταβάλλουν οι φατούροι ως αντιπρόσωποι[4].

Πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι, παρά τη μεταβολή των οικονομικών και πολιτικών συνθηκών και τη μείωση της εσωτερικής αξίας του φιορινίου («*φλορίντζια τζουρούκικα*»), το δάνειο εξοφλείται στην ονομαστική του αξία.

1. Είναι ο Στάθης Μίχου Σαφραντζής της προηγουμένης εγγρ., στ. 13[φ 169v].
2. Σημαίνει εδώ «τόκο».
3. Ο όρος χρησιμοποιείται στους κώδικες της Κ πάντοτε με την έννοια του δικαστικού παραβόλου. Από την εγγραφή αυτή μπορεί να συναχθεί το ποσό στο οποίο αυτό ανερχόταν τότε.
4. Για την έκταση της πληρεξουσιότητας και αντιπροσωπεύσεως των *φατούρων* βλ. ΕΚΣ, σσ. 185-186.

10

1663/I/3 976/φ 171r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πράκτικό. Πρόσληψη εφημερίου από την Κ.

//Ὑπόμνημα ις΄.[1] παλαιὸν ἀξιόλογον. ||*φύλλ.*||
[2]/ Τί λογῆς ἐστίχησαν Ἐφημέριον.
[3]/ Εὑρίσκομεν εἰς τὸν Παλαιὸν Κώδικα γραμμένον,||*11.*||*[4]/ ὅτι εἰς τοὺς 1663. μηνὶ Ἰαννουαρίῳ 3. ὤντας [5]/ Ἀρχηγέτης εἰς τὴν Κομπάνιαν ὁ κὺρ Πρίγι(ος) [6]/ Μελενικιώτης, οἱ τότε εὑρισκόμενοι Πραγματευ-[7]/ταὶ καταλλαχοῦ μὴν ἔχοντες Ἐφημέριον, ἐπρο-[8]/σκάλεσαν τινὰ Ἱερομόναχον /:ἀνώνυμον: / ἀπό [9]/ Μοναστήριον τῆς Βέρροιας τοῦ Ἁγίου Προδρόμου, διὰ [10]/ νὰ τοὺς ἐφημερεύσῃ χρόνον ἕνα, κατὰ τὸ δέση-[11]/μον[2], καὶ ἐσυμφώνησαν νὰ τοῦ δώσουν Γρόσια 80. [12]/ ἤγουν ὀγδώντα, καὶ διὰ φαγίντου χώρια νὰ τοῦ [13]/ δώσουν F 40. ἤγουν φλορίντζια σαράντα, [14]/ καὶ ἂς λογιάσῃ πᾶς ἕνας φιλαναγνώστης, πόσον [15]/ ἐτράπη ἡ αὐτάρκεια τῶν παλαιῶν Ἐφημερίων, [16]/ εἰς τὴν παράλογον ἀπληστίαν τῶν σημερινῶν[3].*

1. Είναι προφανές το λάθος του συντάκτη Ι. Αδάμη, ο οποίος αρίθμησε το «*Ὑπόμνημα*» με τον αριθμό της προηγουμένης εγγραφής.
2. Βλ. Θ. 7(1640), ΕΚΣ, σ. 271-272, όπου ορίζεται ο μισθός του εφημερίου της Κ σε 100 γρόσια.

3. Για την αξιολόγηση του σχολίου αυτού του Ι. Αδάμη, πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι γράφεται σχεδόν έναν αιώνα μετά την αρχική καταχώριση της προσλήψεως στον κ. BAR 975, το 1758, που άρχισε την αντιγραφή του «παλαιοῦ» κώδικα. Βλ. και ΕΚΣ, σσ. 64-65.

11

1698/III/20 976/φ 171r-v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση με κανονιστικό περιεχόμενο. Σύμβαση έργου. Απώλεια αμοιβής λόγω συμπεριφοράς που συνιστά αδέμιτο ανταγωνισμό. Αποτελέσματα αποβολής (*σουργούνι*) από την Κ.

[17]/ Ὑπόμνημα ιζ΄. Παραδειγματίζει κάποι-[18]/ον δοῦλον[1] ἢ φατοῦρον παρανομήσαντα.
[19]/Ἐν Ἔτει Κυρίου. 1698. Μαρτίου 20. εἰς Σιμπῖνι. ‖ 76.‖ [20]/ εἰς τὸ κονάκιν τοῦ Προεστῶτ(ος) μπασιὰ Στάθη Μί-[21]/χου Σαφραντζῆ, ἐπαῤῥησιάσθη ὁ κὺρ Σαούλης Στρά-[22]/του μὲ τὸν Γεώργην Πάνου Τζερβενοβοδαλὴν[2], τὸν ὁ-[23]/ποῖον τὸν εἶχε στιχητὸν μὲ ῥόγαν διὰ ἀςλανιὰ 40. // νὰ πηγένῃ εἰς τὴν Προύσαν νὰ τοῦ ψουνίση πράμα [2]/ κατὰ τὴν παραγγελὴν, ἔστωντας καὶ δὲν τὸν εὔδα-[3]/σεν ἡ ῥόγα τοῦ κὺρ Σαγούλη, μάλιστα ἔκαμε συντρο-[4]/φίαν μὲ ἀλλουνούς, καὶ ἐγύρευε νὰ ἀποκτήσῃ ῥόγαν[3] [5]/ μεγαλήτερην, εἰς αὐτό τὸ εὑρίκαμεν κοινῇ τῇ γνώ-[6]/μῃ, ὅτι νὰ χάνῃ τὴν ῥόγαντου, καὶ νὰ εἶναι καὶ ἔξω τῆς [7]/ Κομπάνιας, καὶ ὅποι(ος) τὸν σιμάσῃ, νὰ γκλωμπίζε-[8]/ται F 200.
[9-15]/Θανάσης Λακούδη παρὼν, Πάλκ(ος) θεοδώρου, Θόδης στάμου, Κύρ<γ>ι(ος) Γραμματικοῦ, Παναγιώτης δημητρίου, Δῆμος Καπετάν(ος)[4], Κύρ<γ>ι(ος) Γεωργίου: – [υπογραφές χ.γρ.]

στ. 23–5[φ 171v] Το ιστορικό της υποθέσεως θεμελιώνει συμπεριφορά αντισυμβατική και αδέμιτο ανταγωνισμό, επειδή ο «εργολήπτης»– συνέστησε εταιρεία με ανταγωνιστές, ενδεχομένως του εργοδότη του, πριν λήξει η σύμβασή του, δηλ. πριν επιστρέψει από την Προύσα. Δεν εξετάζεται καθόλου αν η εκτέλεση του έργου ήταν προσήκουσα ή αν προέκυψε ζημία για τον εργοδότη. Η μεταξύ ενάγοντος και εναγομένου σχέση θα μπορούσε ενδεχομένως να χαρακτηρισθεί σύμβαση παραγγελίας, όμως αυτή επιτρεπόταν μόνο με πραματευτή που ήταν μέλος της Κ ή πλήρωνε εισφορά (*δόσημον*)[5]. Εξ άλλου, η πρόσληψη είχε γίνει μόνον για το εμπορικό ταξίδι στην Προύσα (στ.23-2[φ 171v]) με συγκεκριμένη αμοιβή και όχι με ποσοστά.

στ. 6-7 Η αστική κύρωση είναι η απώλεια της αμοιβής του εργαζόμενου-εργολήπτη[6]. Η πειθαρχική κύρωση είναι η αποβολή από την Κ εν ευρεία εννοία, δηλ. *σουργούνι*.

στ. 7-8 «***ὅποιος τὸν συμάσῃ***»: Αναφέρεται σε σειρά ενεργειών από κάποιο μέλος, όπως πρόσληψη ή άλλη οικονομική σχέση. Το πρόστιμο που προβλέπεται για τα μέλη που δεν θα συμμορφώνονταν με την απόφαση είναι από τα υψηλότερα. Η απόφαση, επομένως, στοιχειοθετεί *ad hoc* πειθαρχικό αδίκημα για τα μέλη της Κ[7].

1. Υπάλληλος ή υπηρέτης. Η δεύτερη εκδοχή πρέπει να αποκλεισθεί, γιατί η προμήθεια εμπορευμάτων απαιτούσε γνώσεις και εμπειρία για την ποιότητα και τις συμφέρουσες για κάθε είδος τιμές (επρόκειτο ασφαλώς για προμήθεια υφασμάτων), την τρέχουσα αξία των νομισμάτων κλπ. Ο *φατούρος* ήταν υπάλληλος που είχε ήδη ολοκληρώσει τη μαθητεία του κοντά σε έναν πραματευτή και ήταν ώριμος να γίνει *μπασκαλής*, δηλ. αυτεξούσιος έμπορος, εφόσον πληρούσε τις προϋποθέσεις που προέβλεπαν τα θεσπίσματα της Κ. Βλ. π.χ. Θ. 26(1690) § 14 εδ. α΄(ΕΚΣ, σσ. 302-303 και 177-179).
2. Από την Cervenavoda.
3. Εδώ σημαίνει εισόδημα.
4. Ενν. της *Εξωτέρας*, βλ. ΕΚΣ, σσ. 133 επ.
5. Βλ. Θ. 27(1692-1691) § 4 (ό.π., σ. 304). Πρβλ. Θ. 39(1723) §§ 2 και 5 (ό.π., σσ. 337-339).
6. Η απώλεια των δεδουλευμένων δεν ήταν συνηθισμένη. Απαντά σπανίως, ως πειθαρχική ποινή, π.χ. Θ. 29(1691) §4 (ό.π., σ. 312).
7. Πρβλ. αν. εγγρ. 1-2.

12

1731/XII/4, 1739/VI/12 — 976/φφ 173v-174r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Δωρεά αιτίᾳ θανάτου.

// || *φύλλ.* || *Ὑπόμνημα κ΄. Σημαδεύει*
[2]/ *τὸ ἀφιέρωμα τοῦ ποτὲ Κώμανου Μπακάλη.*
[3]/ || *182.* || *Εἰς τοὺς 1731. Δεκεμβρίου 4. εἰς Σιμπῖνι.* [4]/ *Παρόντων τῶν τιμίων Πραγματευτῶν τῆς Κομπάνι-*[5]*/άσμας, ἦλθεν δεληματικοῦ τρόπου ὁ κὺρ Κώ-*[6]*/μαν(ος) Νικολάου Μπακάλης, καὶ ἔταξεν παῤῥη-*[7]*/σία φλορίντζια οὔγκρικα 200. διακόσια, νὰ ἔχουν* [8]/ *νὰ δίδωνται τὰ ἑκατὸν εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον, καὶ* [9]/ *τὰ ἄλλα ἑκατὸν εἰς τὰ Μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὄρους,* [10]/ *τοιούτης λογῆς, ὥστε μετὰ τὸν θάνατόντου νὰ εἶναι* [11]/ *οἱ Πραγματευτάδες δε-*

ληματάροι, πρῶτον νὰ [12]/ πέρνουν ἀπὸ τὰ ἔχη του τὰ ἄνωθεν μπάνια, καὶ [13]/ ὕστερα νὰ πέρνουν οἱ κληρονόμοι ὅ,τι εὕρουν. [14]/Λοιπὸν εἰς τὸ ἐδικόντου θέλημα ἐγράφηκαν ταύτα, [15]/ καὶ διὰ ἐνθύμησιν ἀφίνει μερικὰ Ὀνόματα νὰ μνη-[16]/μονεύωνται. Τὸ ὄνομα τοῦ πατρός του {Κώμαν(ος)}<Νικόλαος> [17]/ καὶ τῆς μητρός του Ὀνουφρία μοναχὴ. Το ἰδιόντου ὄ-[18]/νομα {Νικόλα(ος)}<Κώμανος>, καὶ τῆς Συζύγου αὐτοῦ Ἀγκελίνα.

[19-27]/ Στάμος Κῶστα νῦν Προεστὼς, Χατζῆ Κωνσταντῖν(ος) Λάσκαρη μαρτυρῶ, Georgius Manol, Μαυρουδῆς Κωσταντινάκη, Κώνστας Λούκα παρών καὶ μαρτυρῶ, Ἐλευθέρης Ἀγγέλου, Κωσταντῖν(ος) Μανόλη κοπάνου καὶ Καπετάνος τῆς Τιμίας Κομπάνιας μαζὺ μὲ τὰ παλικάρια παρὼν καὶ μαρτυρῶ, χρήστ(ος) Ἰωάννου μάρτυρας. [υπογραφές χ.γρ.]

// Ἐν Ἔτει 1739. Ἰουνίου 12. Τὰ ἄνωθεν ἑκα-|| φύλλ. || [2]/τὸν φλορίντζια, τὰ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἀφιερωθέντα || 182. || [3]/ μετὰ τὴν θανήν τοῦ μακαρίτου Κώμανου, ὁ ἐνα-[4]/πολειφθεὶς ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ κληρονόμος π(απ)ὰ [5]/ κὺρ Κοσμᾶς, ἰδίᾳ χειρὶ τὰ ἐνεχείρησεν τῷ Πανο-[6]/σιωτάτῳ Προηγουμένῳ τῆς Ἁγίας Λαύρας κυρίῳ [7]/ π(απ)ὰ Σιλβέστρῳ, διατρίβοντι κατὰ τὸ παρὸν αὐτόθι [8]/ εἰς τὸ Σιμπῖνι, καὶ ἐσημειώσαμεν εἰς ἀϊδιον μνή-[9]/μην τε καὶ ἀσφάλειαν.

στ. 4-9 Δωρεά μέλους καταρτίζεται ενώπιον του Κριτηρίου. Η δήλωση θα μπορούσε να χαρακτηρισθεί δημόσια διαθήκη, αν περιελάμβανε το όνομα του κληρονόμου. Ως έχει, μπορεί να θεωρηθεί μόνο ως δωρεά αιτία θανάτου. Αποτελεί προφανώς έναν από τους τρόπους αφιερώσεως χρημάτων ή άλλων πραγμάτων στην Κ ή σε ευαγή καθιδρύματα[1]. Στην προκειμένη περίπτωση, το Κριτήριο λειτουργεί ως συμβολαιογράφος, για να εξασφαλισθεί η δημοσιότητα.

1. Αυτή τη διαδικασία υπονοούν, εκφράσεις όπως: «αφιέρωσεν/έταξεν ζώντος του», «άφισεν», «διέταξεν» (όταν υπάρχει διαθήκη), κλπ.

13

1737/I/12
χ. Ιωάννη Αδάμη

976/φ 174r-v
πρβλ. εγγρ. 6

Πρακτικό. Κληροδότημα στον ναό της Κ («*μνημόσυνον*»). Διαθήκη.

[10]/Ὑπόμνημα κα΄. Ἀφιέρωμα τοῦ
[11]/μακαρίτου Γρηγορίου Μπούνια.

[12]/ Ἐν Ἔτει 1737. Μηνὶ Ἰαννουαρίῳ 12. εἰς Σι-|| 139. || [13]/μπῖνι, ἐκοιμήθη ἐν κυρίῳ, ὁ ποτὲ Γρηγόρης Μπού-[14]/νιου Τερζῆς Βουκουρεστιάν(ος), καὶ ἐτάφη ἐντίμως εἰς [15]/ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Βουγκαρδίου ὑπὸ τὸν Τρούλλον [16]/

καθάπερ ἐξήτησεν ἔτι ζῶντας, καὶ διὰ τοῦ παρόν-[17]/τ(ος) Ὑπομνηματισμοῦ, τοῖς πᾶσιν ἔστω κατάδηλον, [18]/ τὸ πῶς ὁ αὐτ(ὸς) κάμνωντας ἔννομον[1] Δι-αθήκην, ἀ-[19]/φιέρωσεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας ὁποῦ κρατοῦμεν [20]/ μέσα εἰς τὸ Κάστρον τοῦ Σιμπινίου[2], διὰ μνημόσυνόν [21]/ του αἰώνιον μπάνια νάχτι, σούμα F 500. Καὶ [22]/ ἕνα Κανδήλιον ἀργυρόν χρυσωμένον, καὶ μίαν // Λάδαν σιδηρωμένην[3], ἵνα μνημονεύηται τὸ ὄνο-[2]/μάτου παῤῥησίᾳ εἰς τὸ ἑξῆς πάντοτε παρὰ τοῦ [3]/ τυχόντος Ἐφημερίου. Ἀφιέρωσε καὶ εἰς τὴν Ἐκ-[4]/κλησίαν τοῦ Μπουγκαρδίου, κτισμένην οὖσαν πα-[5]/ρὰ τῶν Ῥωμαίων πραγματευτῶν τῆς ἡμετέρας Κομ-[6]/πάνιας, ἕτερα φλορίντζια 50. ἔνδα καὶ ἐτάφη. [7]/ Λοιπὸν ἐτοῦτο τό μακαριστόν ἔργον τοῦ ῥηθέντος κεκοι-[8]/μημένου Γρηγορίου, πρεπόντως καὶ χρεοστικῶς τὸ [9]/ σημειώνομεν ἐν τῷ παρόντι Κώδικι τῆς κοινότητ(ος) [10]/ διὰ παντοτινὴν ἐνθύμησιν καὶ μνημόσυνόν του, καὶ εἰς [11]/ εἴδησιν πάντων τῶν τε σημερινῶν, καὶ τῶν μεταγε-[12]/νεστέρων:–

1. «Νόμιμη», «σύμφωνη με τους νόμους».
2. Το νοικιασμένο κτίριο που χρησιμοποιούνταν ως «*οἶκος προσευχῆς*» (βλ. κατ. π.χ. εγγρ. Ι/1· πρβλ. και Ι/11. Βλ. επίσης ΕΚΣ, σ. 57).
3. Πιθανόν, κασέλα σφυρήλατη ή με σφυρήλατο διάκοσμο.

14

1657/V/27, 1666/-/-
χ. Ιωάννη Αδάμη

976/φ 175r-v
σχ. 4· πρβλ. 1-2

Αποφάσεις. Δάνειο της Κ προς τρίτο. Παράδοση κληρονομίας μη μέλους στους κληρονόμους του. Άρση των αποτελεσμάτων της αποβολής μέλους της Κ.

//Ὑπόμνημα κβ΄. ||φύλλ.||

[2]/ Περιέχει κάποια ἀξιομνημόνευτα τῶν Πα-
[3]/λαιῶν ὀνομαστῶν Ἀνδρῶν, εἰς φύλλ. 96. [4]/ τοῦ παλαιοῦ Κώδικ(ος).
[5]/ 1. Ἐν Ἔτει 1657. Μαΐου 27.Ὅλοι μας κοινῇ Γνώ-||96.|| [6]/μη τὸ ηὔραμεν, ὅτι ὁ κὺρ Ζῶτ(ος) Νίκου Κυρίτζη [7]/ διὰ να εἶναι ψηφισμέν(ος) Ἐν Ἔτει 1648. ἐπῆρεν [8]/ ἀπὸ τὴν πολυχρονεμένην τὴν Κραγιάσαν ἤτοι Ῥήγι-[9]/σαν /: δηλαδὴ τὴν Ῥακότζινη τὴν Γραιάν[1] :/ φλο-[10]/ρίντζια ἑκατόν, ὁποῦ τὰ ἐχρεωστοῦσε τῶν Πραγ-[11]/ματευτάδων, καὶ δὲν τὰ ἔδωσεν, καὶ νὰ ἔχῃ νὰ τὰ [12]/ δίνῃ:—
[13]/ 2. Ἐν Ἔτει 1657. Μαΐου 27.Ὅλοι κοινῇ Γνώμῃ τὸ [14]/ ηὔραμεν, ὅτι ὁ κὺρ Κωσταντῖν(ος) ὁ Βούλγαρης ἐν [15]/ Ἔτει 1648. ἔστωντας νὰ ἐμακαρίσθη ἤγουν ἀναπαύ-[16]/θη ἕνα ξενητικόν Παλικάρι Πρέδας Βλάχ(ος) ἐδῶ [17]/ εἰς τὸ Ἐρδέλι,

τοῦ ἀπόμεινεν σερμιγὲς F 170. καὶ [18]/ τὰ ἔλαβεν ὁ κὺρ Κωνσταντῖν(ος) ἀπὸ τὸν Κύργιο Ὄτζη. [19]/ καὶ νὰ ἔχωμεν νὰ τὰ ξετάξωμεν ἐδώθηκαν ἢ ὄχι. [20]/ 3. Ἐν Ἔτει κυρίου 1666. Ἔστωντας ἕναν καιρὸν ὁ Τζό-[21]/τζ(ος) Κολουμπαρᾶ[2] νὰ εἶχε παρακρίνῃ μερικὰ λό-[22]/για ἐνάντια πρὸς τοὺς Πραγματευτάδες, μετὰ [23]/ καιρὸν ἔπεσεν εἰς μετάνοιαν μὲ καλοὺς ἀνθρώ-[24]/πους, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ κὺρ Κύρος ἀπὸ Μπελιγράδι[3] [25]/ ἔγινε μεσίτης καὶ παρακαλεστὴς, καὶ ἔταξε χάριν // τῆς μεγάλης μέσης ἕναν καλὸν Σαρὴ Τζασμᾶν, καὶ [2]/ τὸν ἐδέχθημεν πάλιν νὰ εἶναι εἰρηνικὸς μὲ λόγουμας, [3]/ καὶ ἔγινεν ὁ Χατζῆ Γιόργης Κεφήλης καὶ πλερωτὴς.

στ. 9-10 Επιστροφή του δανείου, που είχε συνάψει από την Κ η σύζυγος του ηγεμόνα της Τρανσυλβανίας Γ. Ράκοτσι Α΄, στον τότε προεστό της, ο οποίος όμως, μετά από δέκα χρόνια, δεν τα είχε ακόμα παραδώσει στο ταμείο της Κ.

στ. 19 Το Κριτήριο επιλαμβάνεται οίκοθεν να ερευνήσει αν περιήλθε στους δικαιούχους η κληρονομία ενός ρουμάνου πραματευτή, που δεν ήταν μέλος της Κ («*ξενητικόν Παλικάρι*»). Η αρμοδιότητα αυτή συνάγεται από το ειδικό Προνόμιο της Κ (1639), το οποίο υπήγαγε στη δικαιοδοσία της τους «ξένους» εμπόρους στην Τρανσυλβανία[4].

στ. 20-22 Συνάγεται ότι είχε προηγηθεί *σουργούνι* του Τζότζου.

στ. 3 [φ 175β] «***ἔγινεν ... κεφήλης καὶ πλερωτής***»: εγγυητής για την εκπλήρωση της υποσχέσεως δωρεάς στην Κ.

1. Τη σύζυγο του Γεωργίου Ράκοτσι του Α΄, ο οποίος στα δεσπίσματα αποκαλείται και «*Γέρων*», Θ. 1(1639), ΕΚΣ, σ. 267.
2. Ταυτίζεται ενδεχομένως με τον Τζότζο Τζοχαντάρη (πρβλ. εγγρ. 4).
3. Έτσι αποκαλείται στους κκ. της Κ η Alba Iulia, πρωτεύουσα της Τρανσυλβανίας κατά την περίοδο της Ηγεμονίας (1540-1699), από τη ρουμανική ονομασία Bălgrad.
4. Βλ. Θ. 1(1639), ό.π., σσ. 268 και 112-113.

15

1708/II/9 976/φ 179r-v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Παρακαταθήκη. Απογραφή από την Κ των εμπορευμάτων αποβιώσαντος μέλους και εξόφληση χρέους του προς τρίτο.

//Ὑπόμνημα κς΄. || *φύλλ.* ||

[2]/ Ἐν Ἔτει Κυρίου. 1708. μηνὶ Φεβρουαρίῳ 9. || *180.* || *[3]/ Γράφομεν διὰ*

ἐνδύμησιν τὸ Πράμμα ὁποῦ εὑρέ-[4]/θη τοῦ μακαρίτη Νίνου Στάμου, ὁποῦ ἦτον εἰς τὸν [5]/ Γαμβρόντου τὸν κὺρ Σαγούλη Μπήρου, εἰς ἕνα [6]/ τέγγι, μὲ ἕναν κιτζὲν μαβῆν τυλιγμένο, τὸ ὁ-[7]/ ποῖον τέγγι ἦτον βουλλωμένο, καὶ εἶχε κατ' ὄνομα.

[8]/ 20. Μπερκιζιὰ διπλὰ [9]/ 8. Ποσακῆ χασέδες [10]/ 42. Καμχανέδες [11]/ 9. Μισάδια μπερκιζιὰ [12]/ 2. φράγγικα μερμεριὰ [13]/ 5. χασέδες τρανοὶ [14]/ 1. χασὲς φράγκικος [15]/ 2. Τανασούκια [16]/ 1. Ἀτουβάς[1] [17]/ 2. Χαμαμιὰ [18]/ 4. Μερμεριά [19]/ 1. Ῥέγγι [20]/ 4. Ζευγάρια Ἰμπριά [21]/ 4. τζήτια [22]/ 3. τζηλισαχιά [23]/ 1. Κιτζὲς

// Εὑρέθη καὶ εἰς ἕτερον Δεματάκι, ὁποῦ ἦτον εἰς [2]/ τὸ κονάκι τοῦ Σιγνιὸρ Νήνου εἰς κίτρινον κιτζὲ. [3]/ 13. Καμουχανιὰ [4]/ 8. Μπερκιζιά διπλὰ [5]/ 1. Κιτζὲς χαλασμέν(ος). [6]/ Τὸ ἄνωθεν πράμμα τὸ ἐπῆρεν ὁ κὺρ Γεωργά-[7]/ κης μακαρίτη Χρήστου, διὰ νὰ πλερώνη τὰ πεν-[8]/τακόσια Καραγρόσια τοῦ Ἄρχοντ(ος) Κερεστέση [9]/ Σαμουὴλ, ὁποῦ τὰ ἐχρεωστοῦσεν ὁ κὺρ Νήν(ος) Στάμου<.> [10]/ Ὑπογραφή. Τὸ ἄνωθεν πράμμα τὸ ἔλαβα ἐ-[11]/γώ ὁ Γιόργης Χρήστου, διὰ τὰ 500. Γρόσια τοῦ [12]/ Ἄρχου Κερεστέση, ὁποῦ ἐχρεωστοῦσεν ὁ μακαρίτης [13]/ Νῆν(ος). (Τ.Β.).

[14]/ παρόντων ἡμῶν τῶν ἐνθάδε ὑπογεγραμμένων [15]/ καὶ τοῦ Γιαννάκη υἱοῦ τοῦ Νήνου.

[16-21]/ Θόδης στάμου μάρτυρας, παναγιώτης δημητρίου μάρτυρας, Ἀδάμης παναγιώτη μάρτυρας, ξαφύρης φωτεινοῦ μάρτυρας, Νῆν(ος) Κύρου μάρτυρας, Μανόλης πεντάδα μάρτυρας [υπογραφές χ.γρ.].

Ο Νήνος Στάμου είχε παρακαταθέσει διάφορα υφάσματα που είχε φέρει από την οθωμανική αυτοκρατορία[2]. Η παρακατάθεση γινόταν σε δέματα, τα οποία σφράγιζε ο καταταθέτης με βουλοκέρι στα σχοινιά με τα οποία αυτά ήταν δεμένα και έβαζε την προσωπική του σφραγίδα[3].

στ. 7-12 Ο υπολογισμός της αξίας των υφασμάτων γινόταν με την τιμή πωλήσεως που οι πραματευτές συνήθως συμφωνούσαν μεταξύ τους κατά τη συγκεκριμένη περίοδο[4]. Στην προκειμένη περίπτωση φαίνεται να αγοράστηκαν ως σύνολο πραγμάτων, «*με την ολότη*», όπως ήταν η συνήθης έκφραση στις συναλλαγές της εποχής, με τιμή που θα επέτρεπε στον αγοραστή να μεταπωλήσει τα εμπορεύματα (όλα υφάσματα) με κάποιο κέρδος.

στ. 15 Η παρουσία του γιου και κληρονόμου έχει την έννοια της συναινέσεως στην εκποίηση της παρακαταθήκης για την εξόφληση του δανειστή.

Η διαδικασία προφανώς εξυπηρετεί τη γρήγορη εξόφληση του δανείου στον Ούγγρο ευγενή, ώστε να μην καταβληθούν τόκοι υπερημερίας ή να υποστούν οι κληρονόμοι άλλες τυχόν συνέπειες (π.χ. αναγκαστική εκτέλεση).

1. Αλλού «*ἀπουβάς*», Θ. 37(1715), ΕΚΣ, σ. 329.
2. Πρβλ. εγγρ. 11 για την εμπορική επικοινωνία με την Προύσα της Μ. Ασίας, όπου υπήρχε ανθηρή βιοτεχνία υφασμάτων.
3. Βλ. τέτοιες σφραγίδες στον κ. BAR, mss. gr. 975 δίπλα στις ιδιόχειρες υπογραφές των μελών. Βλ. εδώ στο κείμενο, στ. 13, «*Τ(όπος) Β(ούλλας)*», που σημειώνει ο Ιωάννης Αδάμη αντιγράφοντας την καταχώρηση από τον «*παλαιό*» κώδικα, και αλλού «*Τ(όπος) Σ(φραγίδος)*», π.χ. ΕΚΣ, σ. 325.
4. Πρβλ. Θ. 28(1690-92), ό.π., σ. 309, όπου κατάλογος με την κατώτατη τιμή χονδρικής πωλήσεως για κάθε «*κομάπ*» (:τόπι) υφάσματος (το κάθε είδος υφάσματος είχε συγκεκριμένο μήκος και πλάτος, π.χ. «*μισάδια*», «*διπλά*»).

16

1683/X/14 976/φ 180r-v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Παραγγελία εμπορευμάτων. Παροχή είδους. Υπαίτια μη προσήκουσα εκπλήρωση από *σύντροφο* –ή εντολοδόχο– του οφειλέτη λογίζεται ως υπερημερία. Υπαναχώρηση δανειστή.

//Ὑπόμνημα κξ΄. ‖ *φύλλ.* ‖
[2]/ Εἰς τοὺς 1683. Ὀκτωβρίου 14. Ἐλθόντ(ος) τοῦ ‖ *134.* ‖ *[3]/ κὺρ Κῶνστα Μπότζη, μετὰ τοῦ κὺρ Κωνσταντίνου[4]/ γυναικαδελφοῦ τοῦ Πὸπ Στεφάνου, κατέμπρο-[5]/σθεν τοῦ νῦν Προεστοῦ κὺρ Θεοδωρῆ Παγούνη, [6]/ ἐξήτησεν ὁ κὺρ Κώνστας Μπότζης κάποια πράγ-[7]/ματα βενέτικα, ὁποῦ εἶχεν δώσῃ φατούρα τοῦ [8]/ κὺρ Στάθη Παπᾶ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων νὰ τοῦ φέρῃ [9]/ ἀπό τὴν Βενετίαν, τὰ ὁποῖα πράγματα μεταξω-[10]/τὰ τὰ ἔστειλεν ὁ ἄνωθεν εἰρημέν(ος) κύρ Στάθης [11]/ Παπὰ πρὸς τὸν Γυναικαδελφόντου Κωσταντῖνον, [12]/ μετέπειτα πάλιν ὁ κύρ Στάθης εἶχεν καὶ ἕτερα [13]/ πράγματα βενέτικα, τὰ ὁποῖα τὰ ἔστειλεν εἰς [14]/ μίαν κασέλλαν ὁμοῦ μετ' ἐκεῖνα τὰ πράγματα [15]/ τοῦ κὺρ Κῶνστα Μπότζη. Καὶ ἦλθεν κατέμπρο-[16]/σθεν ἡμῶν ζητῶντας ὁ κὺρ Κῶνστας Μπότζη τὸ πρά-[17]/μα παρὰ τοῦ Γυναικαδελφοῦτου Κῶστα, διὰ τὰ ὅσα [18]/ διελάμβανεν ἡ φατούρατου, δηλονότι διά δουκάτα [19]/ 1849. καὶ Γροσέτα 20. ὁ ὁποῖ(ος) Γυναικαδελφὸς [20]/ τοῦ κὺρ Στάθη Παπὰ, παντοίῳ τρόπῳ οὐκ ἠθέλη-[21]/σε παραδοῦναι τὸ πρᾶγμα τῆς ἄνωθεν φατούρας [22]/ τοῦ κὺρ Κῶστα <Μπότζη>, μόνον ἀποκρίθηκε τοιούτως: ἴσως [23]/καὶ θελήση ὁ κὺρ Κῶνστας Μπότζη νὰ πάρῃ τὸ [24]/ πράμμα ὅλον ὅσον καὶ ἂν ἤφερεν σῶον καὶ ἀνελλει-[25]/πὲς, εἰ δὲ μὴ, δὲν τὸ χωρίζει, καὶ εἰς αὐτό ὁ κὺρ Κῶν-[26]/στας Μπότζη ἐπρωτοστολόγησεν οὕτως: Ἐπειδὴ // ‖ φύλλ.* ‖ *καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ τὸ δώσῃ χώρια εἰς τήν ὥ-[2]/* ‖ *137.* ‖ *ραν ταύτην, πλέον δὲν τὸ θέλει νὰ τὸ πάρῃ παν-[3]/τοίῳ τρόπῳ. Καὶ ἐγράφη διὰ ἔνδειξιν.*

Η εγγραφή μας παρουσιάζει με σχετική σαφήνεια τον τύπο της συμβάσεως παραγγελίας για την προμήθεια εμπορευμάτων: α) ήταν έγγραφη, β) περιείχε συγκεκριμένα είδη, και γ) οριζόταν η αξία των εμπορευμάτων, πιθανόν για κάθε είδος χωριστά. Ο ιταλικός όρος «*φατούρα*» χρησιμοποιείται στους κώδικες της Κ συνήθως με την έννοια του τιμολογίου αγοράς ή, σπανιότερα, της αποδείξεως.

στ. 3-8 Ο Ποπ Στέφανος ταυτίζεται με τον Ευστάθιο Νικολάου Παπά ή Στάθη Παπά[1]. Ο Κωνσταντίνος είναι, πιθανόν, συνεταίρος του, για να μπορεί να αποφασίζει πώς θα παραδοθεί η παραγγελία. Ο συγγενικός δεσμός, από μόνος του, ή άλλη εσωτερική σχέση μεταξύ τους δεν δικαιολογούν στο δίκαιο της Κ τέτοια αποφασιστική ευχέρεια στον τρόπο εκπληρώσεως της παροχής[2]. Η αγωγή, εξ άλλου, είχε ως αντικείμενο την παράδοση του εμπορεύματος που είχε παραγγελθεί.

στ. 20-25 Άρνηση του εναγομένου να παράσχει την προσήκουσα παροχή, σύμφωνα με τη σύμβαση παραγγελίας.

στ. 26–3[φ 180v] Ένσταση του ενάγοντος για τη μη προσήκουσα εκπλήρωση, η οποία καθιστά τον οφειλέτη υπερήμερο, και υπαναχώρησή του από τη σύμβαση. Επομένως, θα πρέπει να επιστραφούν τα χρήματα που είχε δώσει ο Κώνστας Μπότζη στον Στάθη Παπά «*νὰ τοῦ ψουνίση*» –κατά την έκφραση που χρησιμοποιείται για την παραγγελία αυτού του είδους στα δεσπίσματα της Κ και τις αποφάσεις του Κριτηρίου της.

1. Πρβλ. αν. εγγρ. 6, σημ. 2, και Μέρος Α΄, εγγρ. 4 σημ.3, με τις εκεί παραπομπές και σχόλια.
2. Για την έκταση των δικαιωμάτων των συντρόφων και την έκταση της ευθύνης τους βλ. ΕΚΣ, σ. 197-198.

17

1695/Ι/6
χ. Ιωάννη Αδάμη

976/φφ 180v-181r

Πρακτικό. Παρακαταθήκη. Ενεχυρίαση παρακαταθήκης και ενεχύρου. Συμβιβασμός. Πληρεξουσιότητα. Κληρονομία μοναχού.

[4]/Ὑπόμνημα κη΄.

[5]/ Εἰς τοὺς 1695. Ἰανουαρίου 6. εἰς Σιμπῖνι. [6]/ Ἰδοῦ γράφομεν εἰς ἐνθύμησιν, διὰ κάποια Σημα-[7]/διακὰ τοῦ μακαρίτη π(απ)ὰ Λεοντίου ἀπὸ τὸ Μοναστῆρι [8]/ Προδρόμου ἀπό τάς Σέρρας, τὸ καλούμενον Με-[9]/νέκιον Ὄρ(ος), τὰ ὁποῖα τὰ εἶχεν ἀφίση ὁ ῥηθεὶς π(απ)ὰ [10]/ Λεόντιος τοῦ Θανάση Καρατζᾶ

όμοῦ μέ τήν γυνήντου [11]/ όποῦ εὑρίσκεται εἰς Μπρασσοβὸ διὰ φύλαξιν νὰ στα-[12]/θοῦν ἱκανόν καιρὸν, μετὰ ταύτα ὡσὰν ἐκάηκεν [13]/ τό Μπρασσοβὸ, ἐκάηκαν τὰ τξάβαλα τοῦ Θανάση [14]/ ὅλα, τὰ δὲ Σημαδιακὰ ἔμειναν ἀκέραια, ἔπειτα [15]/ ὁ αὐτ(ὸς) Θανάσης Καρατξᾶς ὁμοῦ μέ τήν Γυναίκα του [16]/ τά ἄνωθεν Σημαδιακὰ τὰ ἔβαλαν σημάδι εἰς τὸν [17]/ Ἀνδρέα Σμαρλαμᾶ, καὶ ἐστάθηκαν χρόνια 6. καὶ [18]/ ἐγίνηκαν μὲ τὸ διάφορον ἀςλλ<ανιά> 400. Τὰ ὁποῖα ση-[19]/μάδια τὰ εἶχεν ὁ Σμαρλαμᾶς εἰς τὸν κὺρ Πάλκον Νί-[20]/κου, καὶ εἰς τὸν Στάθην Μήχου, καὶ εἰς τόν Νίκο Πάτερ [21]/ διὰ σημάδι ὁποῦ ἔγιναν Κεφήλιδες διὰ λόγουτου εἰς [22]/ τὸν Βάς Γκιόργκι διὰ ἀςλλ<ανιὰ> 550. μετὰ ταύτα ἦλθεν [23]/ ὁ Σμαρλαμᾶς εἰς τό Σιμπῖνι, καὶ ἰσάσθηκεν {μὲ} // μέ τὸν Θανάση τὸν Καρατξᾶ καὶ μὲ τοὺς ἄνωθεν Κε-[2]/φήλιδες ἔμπροσθεν ἡμῶν, καὶ ἐπλέρωσεν ὁ Θα-[3]/νάσης Καρατξᾶς τοῦ Ἀνδρέα τοῦ Σμαρλαμᾶ, καὶ [4]/ ἔλαβεν τὰ Σημάδια σῶα καὶ ἀνέλλειπα. Καὶ εἰς τὸ [5]/ παρὸν ἔλαχεν ὁ Πνευματικὸς ὁ π(απ)ὰ Ἀναστάσιος [6]/ ἀπό τὸ ἄνωθεν Μοναστήριον τοῦ Προδρόμου, ὡσὰν [7]/ Ἐπίτροπ(ος) τέλει(ος) τοῦ αὐτοῦ Μοναστηρίου, καὶ τὰ ἔλα-[8]/βεν εἰς τὰς χείρας του τὰ ὅσα γράφομεν ἐνθάδε [9]/ κατ' ὄνομα διὰ ἔνδειξιν τῶν μελλόντων. [10]/ 1. Σταὺρος εὔμορφ(ος) σκαμέν(ος) μαλαματωμένος καὶ [11]/ μὲ πετράδια. [12]/ 2. Καυκιὰ Ἀσυμένια κρατούναις εὔμορφαις. [13]/ 2. Καυκιὰ τρανὰ<,> ρακοκαύκια. [14]/ 1. ξωνάρι ἀσυμένιο ὡσὰν φίδι. [15]/ 5. χουλιάρια Ἀσυμένια. [16]/ 1. Κομπὶ ἀσυμένιο. [17]/ 10. Κομπιὰ ἀσυμένια μοσκόβικα. [18]/ 2. Κουτόπουλα<,> ἕνα Ἀρτοφόρι καὶ ἄλλο μὲ Ἅγιον λείψανο. [19]/ 1. Λαδούνκι εὔμορφο Ἀσυμένιο. [20]/ 1[1/2]. Κέρατο, λογᾶται διὰ Μονόκερο, καὶ δὲν εἶναι Μον<όκερο>. [21]/ Τὸ παρόν Ὑπόμνημα μετεγράφη παρ' ἐμοῦ μετὰ στορ-[22]/γῆς καὶ πόδου, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἰδιόχειρον τοῦ ποτὲ γενναι-[23]/οτάτου Νεανίσκου, καὶ ἡμετέρου ἐξαδέλφου Νικόλτζου [24]/ Χριστιανιτζόπουλου, τοῦ τελευτήσαντ(ος) εἰς τὰ Μπέγκαλα [25]/ τοῦ Χιντιστανίου, κατὰ τὸ 171{4}<3>. ἔτος.

στ. 9-10 Σύσταση παρακαταθήκης τιμαλφών από ιερομόναχο.

στ. 15-17 Λόγω ανωτέρας βίας (στ. 11-13), τα πράγματα που είχαν παρακατατεθεί ενεχυριάσθηκαν[1] από τους θεματοφύλακες για τη σύναψη δανείου, του οποίου το κεφάλαιο με τους τόκους έξι ετών ανέρχεται σε 400 ασλάνια.

στ. 18-22 Ενεχυρίαση του ενεχύρου από τον δανειστή σε τρία μέλη της Κ, οι οποίοι ήταν εγγυητές για δάνειο που αυτός είχε συνάψει από εντόπιο Ούγγρο.

στ. 23–4[φ 181r] «***ἰσάσθηκεν***»: Συμβιβασμός οφειλέτη, δανειστή και εγγυητών ενώπιον του Κριτηρίου. Εξόφληση του δανειστή και παραλαβή του ενεχύρου από τον οφειλέτη. Το κείμενο δεν περιέχει τους όρους του συμβιβασμού.

στ. 5-8 Υπονοείται ότι μεσολάβησε ο θάνατος του ιερομονάχου, οπότε τον κληρονόμησε η μονή της εγκαταβιώσεώς του και παρέλα-

βε την παρακαταθήκη μέσω πληρεξουσίου της («*ἐπιτρόπου*»).

Δεν απαντά αλλού στους κώδικες της Κ η ενεχυρίαση παρακαταθήκης ή ενεχύρου. Η εγγραφή αυτή αποτελεί εξαίρεση που ίσως οφείλεται στο έκτακτο γεγονός της πυρκαγιάς, η οποία κατέστρεψε την οικοσκευή και τα προσωπικά είδη (*τζάβαλα*) του οφειλέτη.

στ. 21-25 «Ενθύμηση» του συντάκτη, που αφορά στον πρώτο γνωστό Νοτάριο της Κ, Νικόλαο ή Νικόλτζο Χρίστου ή Χριστιανίτζα ή Χριστιανιτζόπουλο[2].

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 205 και σημ. 241.
2. Βλ. αν. Μέρος Α΄, εγγρ. 4 σημ. 13. Η επιγραφή στον τάφο του, μέσα στη ρωμαιοκαθολική εκκλησία της Παναγίας στη Murghihatta της Καλκούτα, έχει ως εξής: «*Hic Jacet Nicholaus Christianitza, Natione Graecus, in Transilvania vir sincerae fidei Deum et in Homines, obiit aetatis suae anno XXXVII aerae Christianae MDCCXIII, XVIII Augusti Nacientes moritur*» (18 Αυγούστου 1713). Κατά τον P. B. Norris (Nicachi), *Ulysses in the Raj*, London [BACSA] 1992, σ. 19, που δημοσιεύει την ταφική επιγραφή, είναι το αρχαιότερο γραπτό τεκμήριο για τους έλληνες εμπόρους στην Ινδία. Την υπόδειξη και φωτοτυπία του βιβλίου οφείλω στην κυρία Ελένη Αμπατζή, την οποία ευχαριστώ θερμά και από τη θέση αυτή. Σύμφωνα με την επιγραφή, ο Νικόλτζος Χριστιανίτζα είχε ως τόπο κατοικίας την Τρανσυλβανία και γι'αυτό ίσως θεωρήθηκε ρωμαιοκαθολικός («*sincerae fidei*») και τάφηκε μέσα στο ναό. Στην πραγματικότητα, ήταν Ορθόδοξος από το Αλβανιτοχώρι, γεγονός που ενδεχομένως απέκρυψαν οι πραματευτές με τους οποίους πήγε στην Ινδία –ή αυτοί με τους οποίους συναλλασσόταν εκεί–, και οι οποίοι ζήτησαν να ταφεί. Ορθόδοξος ναός λειτούργησε στην Καλκούτα πολύ αργότερα, το 1780, σύμφωνα με τον P.B. Norris (ό.π., σ. 15, 37 επ.), απόγονο Ελλήνων της Καλκούτα (ό.π., 146), οι οποίοι κατάγονταν από τη Φιλιππούπολη και σχημάτισαν εκεί με άλλους φιλιππουπολίτες την πρώτη ελληνική παροικία, αρκετά χρόνια πριν αποκτήσουν ναό.

18

1684/I/7 976/φ 181v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Μεταφορά χρημάτων για λογαριασμό τοπικού αξιωματούχου, με ευθύνη της Κ. Εντολή.

// || φύλλ. || *Ὑπόμνημα κδ΄.*
[2]/ || 136. || Εἰς τοὺς 1684. Ἰαννουαρίῳ 7. Κατέμπροσθεν [3]/ τῶν Πραγματευτῶν τῶν συναυλιζομένων εἰς Κάστρον [4]/ Σιμπῖνι, ὁ νῦν Προεστὼς κὺρ Θεοδωρῆς

Παγούνη [5]/ ἐνώπιον τῶν ὑποκάτωδεν γεγραμμένων, ἐλθόντ(ος) [6]/ τοῦ κὺρ Δημητρίου Νικολάου ἐκ Μπρασσοβὸ, ἐπα-[7]/ρέστησεν αὐτόν πρ(ὸς) πάντας μετὰ καλῆς συνειδήσε-[8]/ως, δηλονότι κάποια φλουρία τὸν ἀριθμόν 160. ἤγουν [9]/ ἑκατὸν ἑξῆντα, τὰ ὁποῖα τὰ εἶχεν δώσῃ ὁ Ἄρχων Τέ-[10]/λεκι Μιχάλης[1], νὰ τὰ στείλουν εἰς τὴν Λεχίαν, εἰς [11]/ χείρας κάποιου Σχώτη[2] /Ἰγκλέζου:/ τὸ ὄνομα Βέλι-[12]/μπρη, Λοιπὸν ὁ νῦν Προεστὼς μας κύρ Θεοδωρῆς [13]/ Παγούνη τὰ ἔδωσεν εἰς χείρας τοῦ ἄνωδεν εἰρημέ-[14]/νου Δημητρίου Νικολάου, ἵνα μετὰ καλῆς κυβερνή-[15]/σεως, νὰ τὰ ἀποδώσῃ εἰς τὰς χείρας τοῦ ἄνωδεν Σώ-[16]/τη Βελιμπρὴ, καὶ ἐσημειώσαμεν διὰ ἔνδειξιν. [17-20]/ χρῆστ(ος) νικολάου. Πάλκος θεοδώρου. Θεοδωράν(ος) μάρτυρας. Χρήστ(ος) στράτου. Γεώργης χρήστου μάρτυρας [υπογραφές χ.γρ.]. *[21]/ Τὰ ἄνωδεν εἰρημένα φλουρία, τὰ ἐνεχείρισεν ὁ κὺρ [22]/Δημήτρης Νικολάου τοῦ ἄνωδεν εἰρημένου Βελίμπρη [23]/ σῶα καὶ ἀνέλλειπα, καὶ εἶχεν φέρῃ καὶ Κβιτάντζια πῶς [24]/ τὰ ἐνεχείρισεν κ(α)τ(ὰ) τὴν προσταγὴν τους, καὶ ἐδόθη [25]/ ἡ Κβιτάντζια εἰς χείρας τοῦ Προεστοῦ τῆς Κομπά-[26]/νιας:—*

στ. 6-7 «*ἐπαρέστησεν*...» : Παρουσίασε –ή έδωσε συστάσεις– στα μέλη της διοικήσεως της Κ για τον εντολοδόχο Δημήτρη Νικολάου, διότι αυτός ήταν από την κομπανία του Μπρασόβ.
στ. 8-16 Η καταχώριση της εντολής παρουσία παρέδρων της Κ έγινε για λόγους δημοσιότητας, αποδεικνύοντας έτσι τη συναίνεσή της, τόσο για την εντολή όσο και για την επιλογή του εντολοδόχου.
στ. 23-24 Η απόδειξη («*κβιτάντζια*») της καταβολής παραδίδεται στην Κ για να απαλλαγεί ο εντολοδόχος από την ευθύνη.

1. Βλ. δοσοληψίες του με τα μέλη της Κ, αν. Μέρος Α΄, εγγρ. 17α, στ. 35.
2. *Σχώτης* και *Σώτης*, από το γερμ. Schott=Σκωτσέζος.

19

1683/X/14 976/φ 182r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Εκποίηση από την Κ εμπορεύματος αποβιώσαντος μέλους της.

// *Ὑπόμνημα λ΄.* ||*φύλλ.*|| *[2]/ Ἐν Ἔτει 1683. μηνὶ Ὀκτωβρίῳ 14. Γράφομεν διὰ* || *134.*|| *[3]/ ἐνδύμησιν, διὰ τὸν συγχωρημένον Γιάννην Σαφραν-[4]/τζῆν ἀπό τὰ Φ<ο>καστανὰ, τὸ πῶς τὸ πρᾶγματου ἦτον [5]/ 2½ μεριαῖς[1] Μουσούλια κόκινα, καὶ ὁ ἀριθμ(ὸς)*

τῶν Μουσου-[6]/λίων ἦσαν κομάτια[2] 244. ἤγουν διακόσια σαράντα [7]/ τέσσαρα, καὶ τὰ ἐπουλήσαμεν διὰ ἀςλανιὰ 366. [8]/ ἤγουν τριακόσια ἑξῆντα ἕξη, καὶ νὰ εἶναι εἰς ἔνδειξιν.

Η εκποίηση από την Κ του εμπορεύματος του αποβιώσαντος εμπόρου εντάσσεται στη μέριμνα που αυτή παρείχε στα μέλη της για τη διατήρηση της συνοχής και την επιβίωση της συσσωματώσεως. Παρατηρούμε ότι η Κ λειτουργεί *ex officio* ως διαχειριστής της κληρονομίας του, ώστε το προϊόν της εκποιήσεως να περιέλθει στους κληρονόμους, τους πιστωτές ή τους συνεταίρους του. Η σχετική πράξη καταχωρίζεται στον κ. για λόγους δημοσιότητας και ασφάλειας.

1. Ενν. του «αμαξιού», το οποίο λαμβανόταν ως μονάδα χωρητικότητας.
2. Από τους κκ. της Κ συνάγεται ότι στη χονδρική πώληση η βασική μονάδα μετρήσεως των υφασμάτων ήταν το *κομάτι* –τόπι–, που διακρινόταν περαιτέρω σε *φερτάλι* (το ¼), *μισάδι* (το ½) και σε *τρανό*, με μεγαλύτερο αριθμό πήχεων από ό,τι συνηθιζόταν. Για τη λιανική πώληση χρησιμοποιόταν ο πήχης. Ο αριθμός των πήχεων κάθε *κοματιού* ποίκιλε ανάλογα με το είδος του υφάσματος. Πρβλ. «διατίμηση» με τις κατώτερες τιμές υφασμάτων και νημάτων, π.χ. στα Θ. 28(1690-1691) και 37(1715), ΕΚΣ, σσ. 308-310, 329-331 (βλ. και αν. εγγρ. 15, σημ. 1 και 4).

20

1683/X/10
χ. Ιωάννη Αδάμη

976/φ 182r
σχ. 19

Πρακτικό. Μαρτυρική κατάθεση για τη σύσταση *συντροφίας* και για το ύψος του εταιρικού μεριδίου αποβιώσαντος μέλους της Κ. Σύμβαση εταιρείας.

[9]/ Ὑπόμνημα λα΄.
[10]/ Ἐν Ἔτει 1683. Ὀκτωβρίου 10. Ἐλδόντ(ος) τοῦ κὺρ Νικο-|| φύλλ. ||[11]/ λάου Μηρμηλῶνα μετὰ τοῦ Παναγιώτη Μίχου ἐκ Πανη- || 135. ||[12]/γύρεως Δόλιανης, κατέμπροσθεν τοῦ νῦν Προεστοῦ [13]/ κὺρ Θεοδωρῆ Παγούνη, ἀνέφερεν περὶ τοῦ προανα-[14]/παυσαμένου Ἰωάννου Σαφραντζῆ, τό πῶς ὄντας αὐτοί [15]/ εἰς Δόλιανη, δηλονότι ὁ κὺρ Νικόλαος Μηρμηλῶνας [16]/ μετὰ τοῦ Παναγιώτη Μήχου, ἀνταμώθηκαν μέ ἕναν Γού-[17]/ναρην ἀπὸ τὸ Βαγενιτη, τό ὄνομα Χρήστον, καὶ ἐμαρτύρη-[18]/[ρη]σεν οὗτ(ος) ὁ Χρῆστος, τὸ πῶς τὸν καιρὸν ὁποῦ ἦτον ὁ [19]/ μακαρίτης Ἰωάννης εἰς τὴν Πόλιν, καὶ ἐκάμασι συντροφί-[20]/αν μετὰ του Κῶστα Φουντομάλη, καὶ ἔγραψαν τὴν

όμολογίαν-[21]/τους ἀνάμεσόντους, ἔβαλεν σερμιγέν ὁ μακαρίτης ἀςλα-[22]/[λα]νία τὸν ἀριθμὸν 1800 ἤγουν Χίλια Ὀκτακόσια, εἰς [23]/ τὸ ὁποῖον ἐμαρτύρησε δεόψυχα ὁ ῥηθεὶς Χρήστ(ος), τό πῶς [24]/ νὰ εἶχεν ὑπογραφθῇ καὶ μάρτυρας εἰς τὴν Ὁμολογίαντους.

Καταχωρίζεται μαρτυρία δύο μελών για το εταιρικό κεφάλαιο του αποβιώσαντος Ιωάννη Σαφραντζή σε *συντροφία* που είχε συστήσει στην Κωνσταντινούπολη. Η μαρτυρία τους στηρίζεται στα λεγόμενα ενός ξένου προς την Κ εμπόρου, που είχε συνυπογράψει ως μάρτυρας τη σύμβαση εταιρείας.

Η καταχώριση αυτών των στοιχείων στον κ. γίνεται, φυσικά, προς διασφάλιση των κληρονόμων, για την περίπτωση μελλοντικών τους απαιτήσεων από τον *σύντροφο* του αποβιώσαντος, όταν θα διενεργούνταν η εκκαθάριση της *συντροφίας*[1].

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 196-198.

21

1758/X/12 976/φ 183r-v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση. Λύση παρακαταθήκης με «δημόσια» κατάθεση στο Κριτήριο της Κ. Κληρονομία μοναχού. «Εκουσία δικαιοδοσία».

[11]/ Ὑπόμνημα λγ΄. ||φύλλ.||
[12]/Ἐν Ἔτει Χριστοῦ 1758. μηνὶ Ὀκτωβρίῳ 12. Σημει-|| 140.||[13]/ώνομεν διὰ ἐνθύμησιν, τὸ πῶς ὅταν ἀναπαύθη ἐν κυρί-[14]/ῳ, τῷ παρελθόντι μηνί Μαϊῳ 24. ὁ πρώην ἡμῶν Ἐφη-[15]/μέριος παπὰ Ἀθανάσι(ος) ὁ ἐκ τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Διο-[16]/νυσίου τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τοῦ Ἄθων(ος), εἶχεν ἀφιμένα [17]/ μερικὰ ἄσπρα ἰδιόκτητάτου εἰς χεῖρας τοῦ κὺρ Πέτρου [18]/ Λούκα Κραγιοβάνου, νῦν Καπετάνου τῆς ἡμετέρας Κομ-[19]/πάνιας. Τὰ ὁποῖα ἦσαν σούμα φλουρία Βενέτικα [20]/ 310. καὶ 2. Γρόσια Τούρκικα καὶ παράδες 28. Καὶ τὰ [21]/ ἐπαράστησεν ὅλα νάχτι μετρητὰ ὁ ῥηθείς κὺρ Πέτρ(ος) [22]/ Λούκα κατέμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑπογεγραμμένων, [23]/ καὶ ἐκρίναμεν νὰ στέκωνται βουλλωμένα εἰς τὴν Ἄρ-[24]/κλαν τῆς Κομπάνιας, ἕως οὗ νὰ ἔλθῃ τινὰς ἀξιόπιστ(ος) // καὶ τέλειος Ἐπίτροπ(ος) ἀπό τό ἄνωθεν Μοναστήριον [2]/ νὰ τὰ ζητήσῃ καὶ νὰ τὰ πάρῃ. Σημειώνομεν δὲ [3]/ καὶ τοῦτο, ὅτι τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα ἄσπρα τοῦ μακα-[4]/ρίτη Πνευματικοῦ εἶναι ἔξω ἀπό τὰ γενόμενα ἔξοδα [5]/ ὅσα δηλαδὴ ἔτι ζῶντ(ος) αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὴν θανήν του [6]/

ἔτρεξαν. Τὰ ὁποῖα ἦσαν ἕως F 348΄΄40½. κα-[7]/τὰ τὸ Κατάστιχον ὁποῦ τὰ δείχνει.
[8-12]/ Ἰάκωβ(ος) Ἱερομόναχ(ος) νῦν Ἐφημέρι(ος) ὁ ἐξ Ὀλύμπου, Μανόλης Σαφράνιος νῦν Προεστὼς, Θεοδωράν(ος) Τζήγκου, Ἰωάννης Ἀδάμη, <Γ>ξουάννης[1] Μάρκου, Πέτκος Πέτρου, Ἀνδρέας Γεωργίου, Θωμᾶς βηλαρᾶς. [υπογραφές χ.γρ.]

στ. 16 «*εἶχεν ἀφιμένα*»: Παρακαταθήκη.
στ. 17 «*ἄσπρα ἰδιόκτητά του*»: Ο όρος «ιδιόκτητα» χρησιμοποιείται σε αντιδιαστολή είτε προς τα «γονικά/πατρικά», δηλ. από οικογενειακή περιουσία, είτε «της εκκλησίας», δηλ. από τη διαχείριση χρημάτων ή πραγμάτων του ναού της Κ. Ήταν επομένως χρήματα που είχε αποταμιεύσει ο εφημέριος στη διάρκεια της υπηρεσίας του στην Κ.
στ. 21 «*ἐπαράστησεν ὅλα νάχτι μετρητὰ*»: παρέδωσε αυτούσια τα νομίσματα που του είχε εμπιστευθεί ο πρώην εφημέριος και τα κατέθεσε στο Κριτήριο. Αυτή η πράξη δηλώνει την απόσβεση της ενοχής του υποχρέου[2] και τη σύσταση νέας με τη «δημόσια» κατάθεση στην Κ, που ήταν πλέον υπόχρεη σε απόδοση των χρημάτων στη Μονή ως κληρονόμο.
στ. 23–2[φ 183v] «***ἐκρίναμεν*.....»: Απόφαση να παραμείνουν τα χρήματα σε σφραγισμένο από την Κ δέμα μέσα στο χρηματοκιβώτιό της, την «κασέλα», μέχρις ότου έρθει να τα παραλάβει πληρεξούσιος της Μονής, η οποία κληρονομούσε τα «ιδιόκτητα» χρήματα του ιερομονάχου. Πρόκειται για μια μορφή διαδικασίας εκουσίας δικιαοδοσίας, η οποία κινήθηκε από τον Προεστό αυτεπαγγέλτως.
στ. 7 «*κατάστιχον*»: το έγγραφο του λογαριασμού.

1. Ο ίδιος υπογράφεται και «*Τζουαν(ν)ὸς Μάρκου*» ή «*Μαρκού*», βλ. κατ. Μέρος Γ΄ και Δ΄ (BAR, mss. gr. 979 και 978), παντού.
2. Βλ. ΕΚΣ, σ. 192.

21α

1759/III/8 976/φ 183v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Λογοδοσία του Προεστού. Παράδοση κληρονομιαίων στους πληρεξουσίους μονής.

[13]/Ἐν μηνὶ Μαρτίῳ 8. 1759. Σημειώνομεν αὖθις [14]/ πῶς τα ἄνωθεν γεγραμμένα ἄσπρα τοῦ μακαρίτη [15]/π(απ)ὰ Ἀθανασίου ὁποῦ ἄνωτέρω ἐγράφησαν,

εὑρίσκον-[16]/ται ἕως τοῦ νῦν ἀσφαλῶς βουλλωμένα μέσα εἰς τὴν [17]/ Λάδαν τῆς Κομπάνιας, καθὼς τὰ ἐπαρέστησεν κα-[18]/τέμπροσθεν ἡμῶν ὁ κὺρ Μανολάκης Μαυρουδῆ Σα-[19]/φράνιος, ὅταν ἔκαμε παραίτησιν τῆς προεδρί-[20]/ας του, καὶ ἀνεχώρησεν ἀπ' ἐδῶ εἰς τὸ Μπρασσοβὸ.

[21-24]/ Θεοδωράν(ος) Τζήγγου, Κυριάκης Γρηγορίου, <Γ>ξουάννης Μάρκου, Ἰωάννης Ἀδάμη, Πέτκος Πέτρου, Θωμᾶς βηλαρᾶς, Μανικάτης Σαφράνι(ος). [υπογραφές χ.γρ.]

[25]/ Ἰστέον πρὸς τούτοις, ὅτι ἐλθόντες ἕως το Ῥίο Βάδουλουϊ τινὲς [26]/ Ἱερομόναχοι Ἐπίτροπο[ι τοῦ] Μοναστηρίου μέ Γράμματα[1] ἀξιό-[27]/πιστα, ἔλαβαν τά ἄνωθεν ἄσπρα σῷα, δίδοντας Ἀπόγραμμα.

στ. 19 «*ἔκαμε παραίτησιν*»: Είναι ο τεχνικός όρος που απαντά στους κώδικες της Κ για τον απολογισμό του προεστού στη συνέλευση των μελών όταν έληγε η θητεία του[2].

1. Ενν. «*ἐπιτροπικά*», δηλ. έγγγραφα πληρεξουσιότητας.
2. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 125-126.

22

1684/XI/10, 1685/I/1 976/φ 184r-v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση προδικαστική και απόφαση οριστική. Δωσιδικία εναγομένου. Προθεσμία («*ἀβαντές*») για την προσκόμιση αποδείξεων και για την εμφάνιση των διαδίκων. Εγγύηση τρίτου για την εμφάνιση του ενάγοντος στο Κριτήριο. Ερημοδικία («*συκοφαντία*») και κατάπτωση εγγυήσεως.

//Ὑπόμνημα λδ΄.

[2]/ Εὑρίσκεται μέσα εἰς τὸν Παλαιόνμας Κώδικα, εἰς ||*φύλλ. 23.*|| *[3]/ φύλλ. 23. ἕτερον Ὑπόμνημα Δικαστικὸν, καὶ ἄξιον [4]/ μνήμης, καὶ τὸ γράφομεν ἐδῶ, διὰ παράδ(ει)γμα, καὶ [5]/ ἵνα συνετίζωνται οἱ Ἀναγινώσκοντες. δηλαδὴ. εἰς [6]/ τοὺς 1684. Νοεμβρίου 10. Εἰς Κάστρον Σιμπῖνι. [7]/ Ἦλθε κάποιος Στάμ(ος) Μπατζαλῆς ἀπό Ἀλβανιτο-[8]/χώρι, καὶ ὁ Κύργιος Μπάνογλου εἰς Κρίσιν, ἔμπροσθεν [9]/ τοῦ Κριτοῦ ἡμῶν μπασιὰ Θεοδωρῆ Παγούνη, καὶ τῶν [10]/ Ὁμοσμένων Πολγάριδων, καὶ ἐγύρευεν ὁ ῥηδ(εὶ)ς Στα-[11]/μ(ος) ἀπὸ τὸν Κύργιον Μπάνογλου ἀςλανία Χίλια, καὶ [12]/ Ὁμολογίαν δὲν εἶχεν, καὶ ὁ Κύργιος ἔλεγεν, Δὲν σοῦ [13]/ χρεοστῶ τίποτες. Καὶ ἡ Κρίσις τὸ εὑρῆκεν, νά φέρουν [14]/ Ἀποδ(ει)ξες καὶ τὰ δύο μέρη, καὶ ἔδωσέντους*

καιρὸν ἕως [15]/ τῶν Χριστουγέννων, καὶ τότες [[καί]] νά ἔλθουν καὶ τὰ δύο [16]/ μέρη μὲ Ἀπόδ(ει)ξες νὰ κριθοῦν, καὶ ὅποι(ος) λάχῃ νὰ [17]/ δὲν ἔλθῃ, νὰ χάνῃ τὴν Κρίσιντου. Καὶ ὁ Κύργιος Μπά-[18]/νογλου δὲν ἄφινε τὸν Στάμον νὰ μισεύσῃ δίχως νὰ δώ-[19]/σῃ Κεφήλην, καὶ ἔγινε Κεφήλης ὁ κὺρ Κωνσταντῖν(ος) Νι-[20]/κολάου Μούτζου, καὶ ὁ Στάμ(ος) Μπατζαλῆ δὲν ἦλθεν [21]/ κατὰ πῶς ἐπιάσθηκεν, εἰς αὐτὸ ὁ Κύργι(ος) ἐπρωτε-[22]/σταλόγησεν ἔμπροσθεν τοῦ Κριτηρίου, εἰς τοὺς 1685. [23]/ Ἰαννουαρίου πρώτῃ. Καὶ ἐν μηνὶ Φεβρ<ουαρίῳ> 10. ἔβαλεν [24]/ τὸ<ν> Κεφηλημὲ κάτω ὁ Κὶς Πάλκος, διὰ τὸν κὺρ Κων-[25]/σταντῖνο Μούτζου, ὁποῦ ἔγινεν <κεφήλης> διὰ τὸν Στάμον <Μ>πατζαλῆ, [26]/ ἐπειδὴ καὶ δὲν ἐπαῤῥησιάσθῃ αὐτ(ός) ὁ Στάμ(ος) ὡς [27]/ καθῶς ὑποσχέθη κατά τήν συμφωνὴν τοῦ Γράμματόςτου. // Τὸ ὁποῖον Γράμμα ἔγινε παρόντων ἡμῶν πάντων, καὶ [2]/διελάμβανε οὕτως, ὅτι καὶ εἰς τρεῖς Ἀβαντέδες, νὰ ἔχῃ [3]/ διωρίαν νὰ ἔλθῃ νὰ κριθῇ, καθῶς φανερών(ει) καταλε-[4]/πτῶς. Ὅμως αὐτ(ός) ὁ Στάμ(ος), ὤντας καὶ ἀπ᾽ἀρχῆς εἰς τὰ [5]/ πάντατου σφαλερός, ἐδ(εί)χθη πῶς νὰ ἐσυκοφάντησε τὸν [6]/ ῥηθέντα Κύργιον, καὶ ἕως τέλους πάλιν δόλι(ος) ἐφάνη καὶ [7]/ σφαλερὸς, διότι οὐκ ἠθέλησεν ἐλθεῖν εἰς κανέναν Ἀβα-[8]/<ν>τὲν, καὶ εἰς κοντολογίαν ἔμεινε Ψεύστης ἀπαράλλακτ(ος), [9]/ καὶ ἰδόντες ἡμεῖς πάντες ταῖς κακαῖς του ἐργασίαις, [10]/ μὲ τὴν θέλησιν ὁλονῶν ἐγράψαμεν τὰ ἄνωθεν.

στ. 2 Ενώ η αρχική προθεσμία εκδικάσεως ορίστηκε στην περίοδο των Χριστουγέννων, το έγγραφο της εγγυήσεως που συντάχθηκε στο Κριτήριο όριζε την κατάπτωσή της σε «*τρεῖς ἀβαντέδες*». Ο «*ἀβαντές*» (ή *βαντές*) ήταν η συνήθης νόμιμη προθεσμία έξη ή τριών εβδομάδων για τη συζήτηση μιας υποθέσεως στο Κριτήριο, μετά από αναβολή ή για την προσκόμιση αποδείξεων ή για την εκτέλεση διαδικαστικών πράξεων και αποφάσεων[1].

στ. 6 [φ 184ν] «***ἐσυκοφάντησε***»: Η έννοια της συκοφαντίας επεκτείνεται στον ενάγοντα ο οποίος σε αστική δίκη καταδικάζεται λόγω ερημοδικίας χωρίς εύλογη αιτία. Η καταχώρηση της συμπεριφοράς του ενάγοντος στον κ. και ο χαρακτηρισμός του ως ψεύτη (στ. 8 [φ 184ν]) γίνεται για λόγους δημοσιότητας, ώστε να υποστεί τις ανάλογες συνέπειες, αν αυτός επεδίωκε κάποτε να γίνει μέλος της Κ ή αν κατέθετε ως μάρτυρας σε άλλη υπόθεση.

1. Βλ. παντού, εγγρ. Α΄, Γ΄ και Δ΄ Μέρους.

23

1688/I/8, 1688/IV/30 976/φφ 184v-185r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Συνεκδίκαση συναφών αγωγών. Αναβολή δίκης. Προθεσμία για τον διορισμό πληρεξουσίου ενός διαδίκου. Παρακαταθήκη ή εντολή. Υπεξαίρεση. Προίκα. Ασφαλιστικά μέτρα κατά των κληρονόμων του οφειλέτη της παροχής.

[11]/ *Ὑπόμνημα λε΄.*
[12]/ || *φύλλ. 26.* ||*Ἕτερον Ὑπόδ(ει)γμα Δικαστηρίου διὰ μίμησιν τῶν ἐφεξῆς*
[13]/ ||*Ἔτος 1688.* || *γραφομένων καὶ κρινομένων Ὑποθέσεων. Κατέμπρο-*[14]/
||*Ἰαννουαρ. 8.* || *σθεν ἡμῶν παῤῥησιασθεὶς ὁ κὺρ Πάλκ(ος) Νικολάου,* [15]/
μετὰ τοῦ κὺρ Δημητρίου Θεοδωράνου Πλάτζικου, ἐζή-[16]/*τησε δικαιωθῆναι*
παρ᾽ἡμῶν περὶ τῶν κλαπέντων ἀς-[17]/*πρῶν, καὶ μερικῶν εὑρεθέντων ἀπό*
τὴν ποσότητα, ὁ δὲ Δη-[18]/*μήτρι(ος) ὁ ἄνωθεν ἀπεκρίνατο, ὅτι ἐγὼ δὲν*
εἶμαι Ἐπί-[19]/*τροπος τῆς Μητρόςμου καὶ τῶν Ἀδελφῶνμου, καὶ δὲν ἀποκρέ-*
[20]/*νομαι εἰσὲ τίποτες, μόνον νὰ θέσετε διωρισμένον καιρὸν* [21]/ *ἕως τοῦ*
ἐρχομένου παναγύρι τοῦ Βασαρχειοῦ, νὰ δώσῳ [22]/ *εἴδησιν πρὸς τὴν μητέ-*
ραμου, καὶ θέλει ποιήση Ἐπίτροπον // {πον} νὰ ἀποκριθῇ, μάλιστα ἀνίσως
καὶ ἕως τό Βασαρ-[2]/*χέλι δὲν θέλει ἔλθῃ, ἄς εἶναι ὁ βαντές καὶ ἕως τοῦ* [3]/
παναγύρι τοῦ Σιμπινίου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἐλθόντ(ος) [4]/ *γοῦν τοῦ διωρι-*
σμένου βαντὲ, καὶ Ἐπιτρόπου μὴ φαινο-[5]/*μένου, ἐπαῤῥησιάσθη ὁ ἄνωθεν*
κὺρ Πάλκος Νικολάου [6]/ *καὶ ἐπρωτεσταλόγησε τοιούτως :Ὅτι ἔστωντας*
καὶ κατὰ [7]/ *τὸν διωρισμένον καιρόν, εἰς ἕνα καὶ δύο βα<ν>τέδες δὲν* [8]/
ἤλθασι νὰ ἀποκριθοῦσιν ἀπό τὸ ἕτερον μέρος, ἐγὼ ἰδοὺ [9]/ *γυρεύω{ν} τὴν*
ζημίαν μου ἀπό παντ(ὸς) πράγματ(ος) τῶν [10]/ *τε Κινητῶν καὶ τῶν Ἀκινήτων*
τῶν Τέκνων {εἴτε}<ἤτοι> υἱῶν τοῦ [11]/ *Θεοδωράνου ἀπροφασίστως.*
[12]/ *Ὁμοίως καὶ ὁ κὺρ Γεώργι(ος) Χρήστου /:κοινῶς Γεωργά-*[13]/*σκ(ος)/,*
πάλιν τῷ αὐτῷ ἔτ(ει), δηλαδὴ 1688. Ἰαννουαρίου [14]/ *8. ἐπρωτεσταλόγησεν*
ὡς ἄνωθεν. Καὶ πάλιν ἐν μηνί [15]/ *Ἀπριλλίῳ 30. ἐπρωτεσταλόγησαν καὶ οἱ*
δύο τους τὰ ὅμοια.

Πρόκειται περί δύο συναφών αγωγών για υπεξαίρεση, που στρέφονται κατά των κληρονόμων αποβιώσαντος μέλους της Κ και συνεκδικάζονται.

στ. 15-17 Δεν διευκρινίζεται η εσωτερική σχέση των εναγόντων με τον Θεοδωράνο Πλάτζικου ή Πλάτζκου.

στ. 18-20 Ένσταση του εναγομένου ότι δεν νομιμοποιείται παθητικά, διότι δεν έχει διορισθεί ως πληρεξούσιος από την μητέρα και τους αδελ-

φούς του. Από τον ισχυρισμό αυτό, που γίνεται δεκτός από το Κριτήριο, συνάγεται ότι: α) οι ενάγοντες είχαν εμπιστευθεί κάποια χρήματα στον πατέρα του εναγομένου Θεοδωράνο –είτε ως παρακαταθήκη είτε με εντολή να τα καταβάλει σε κάποιους στο Αλβανιτοχώρι· β) ότι ο πατέρας του εναγομένου είχε εν τω μεταξύ αποβιώσει· δ) ότι η μητέρα και τα αδέλφια του εναγομένου συγκατοικούσαν με τον πατέρα του στο Αλβανιτοχώρι και επομένως ευθύνονταν για την εξαφάνιση των χρημάτων.
στ. 6-15[φ 185r] Επαναφορά της υποθέσεως από τους ενάγοντες με δήλωση ότι, επειδή παρήλθαν άπρακτες οι προθεσμίες που ζήτησε ο εναγόμενος και δεν εμφανίστηκε πληρεξούσιος, ζητούν την ικανοποίησή τους από την κινητή και ακίνητη[2] περιουσία των υπολοίπων τέκνων του Θεοδωράνου. Δεν στρέφονται κατά της χήρας του, διότι προφανώς το κληρονομικό της μερίδιο αντιπροσώπευε την «προίκα» της και επομένως δεν μπορούσαν να ικανοποιηθούν οι δανειστές του συζύγου της από αυτό[3]. Η δήλωση των δύο εναγόντων έχει τα χαρακτηριστικά «οπρίσματος»[4], δηλ. ασφαλιστικών μέτρων κατά της κληρονομίας.

1. Ο Θεοδωράνος Ευσταδίου Πλάτζκου ή Πλάτζικου είχε εκλεγεί *χαρατζάρης* (εισπράκτορας των εισφορών) της Κ το 1668 και *ὁμοσμένος πολγάρης* (πάρεδρος) το 1682, BAR, mss. gr. 976, φφ 30v, 31v. Ήταν γιος του πρώτου προεστού της Κ, Ευσταδίου Πλάτζκου «*ἀπὸ Ἀλβανιτοχώρι Τουρνόβου τῆς Βουλγαρίας*», που είχε εκλεγεί στις 6 Ιανουαρίου 1639, BAR, ό.π., φ 26v.
2. Τα ακίνητα βρίσκονταν στο Αλβανιτοχώρι, διότι στο Σιμπίου δεν ήταν δυνατή η κτήση κυριότητας ακινήτων από ξένους, *Ist. dr. Rom.*, I, σσ. 494-495 και σημ. 54.
3. ΕΚΣ, σσ. 207-208.
4. ΕΚΣ, σσ. 200, 204.

24

1694/I/11 976/φ 185r-v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Ενέχυρο. Επιδίκασή του στον δανειστή.

[16]/ *Ὑπόμνημα λς΄.*
[17]/ *Εἰς ἐνθύμησιν γράφομεν, τὸ ὅσον Ἀσύμι εὑρέθηκεν* ‖ *φύλλ. 31.* ‖ [18]/ *τοῦ Ἰοβάνου τῆς Φίλκηνας. ἐν Ἔτ(ει) 1694. Ἰαννουαρ<ίου> 11.* [19]/ *Τὸ ὁποῖον Ἀσύμι ἦτον ἀμανέτι βουλλωμένο μὲ τὴν βούλλαν* [20]/ *τοῦ αὐτοῦ Ἰοβάνου, καὶ μέ τὴν βούλλαν τοῦ τζελεμπῆ Ἀ-*[21]*/βράμη ἐπιτρόπου τῆς χώρας*[1]*, καὶ ἦτον Ἀμανέτι βαλμέ-*[22]*/νον εἰς τὸ σπήτι τοῦ Μοργκάνη διὰ χρέ(ος), καὶ*

μετὰ ταύτα [23]/ τὸ ἤφερεν ἐδῶ εἰς τὸ Σιμπῖνι ὁ κὺρ Κωνσταντῖν(ος) {Θε-}// Θεοδώρου τὸ ἄνωδεν Ἀσύμι βουλλωμένο ὡς καθῶς ἦτον. [2]/ ὕστερον δὲ τὸ ἐξεβούλλωσαν ἔμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑπο-[3]/γεγραμμένων Πραγματευτῶν, καὶ εὑρέθηκεν [4]/ Ἀσύμι γροσιῶν 31. [5]/Ἕτερα Καραγρόσια 9¼. [6]/ 1. Δουκάτο Βενέτικο 1. [7]/Ἕτερα Τιμήνια καλὰ 24.

[8]/ Τὰ ὁποῖα τὰ ἔλαβεν ὁ Δῆμ(ος)<> τοῦ Μοργκάνη [9]/ ὁ ἀνεψι(ὸς)<> εἰς χείρας του.

[10-12]/ Δημήτρι(ος) Νικολάου. Ἀνδρέας Μπάνογλου. Νικόλα(ος) Δοῦκα. Θεοδωρῆς Μίχου. Εὐστάδιος Μίχου. [υπογραφές χ.γρ.]

Υπήρξε, προφανώς, αδυναμία εξοφλήσεως του χρέους από τον οφειλέτη Ιοβάνο της Φίλκενας. Το ενέχυρο –ποσότητα ασημένιων και άλλων νομισμάτων–, μεταφέρθηκε στο Σιμπίου από τον τόπο κατοικίας του δανειστή για να καταμετρηθεί στο Κριτήριο και, εν συνεχεία, να το παραλάβει από την Κ ο ανηψιός του ενεχυρούχου δανειστή. Απαιτείται επομένως η μεσολάβηση του Κριτηρίου για να περιέλθει έγκυρα το ενέχυρο στην κυριότητα του δανειστή και να αποσβεσθεί η ενοχή[2].

Υπονοείται ότι ο Κωνσταντίνος Θεοδώρου, που μετέφερε, και ο Δήμος, ο ανηψιός του Μοργκάνη, που παρέλαβε το ενέχυρο, είχαν πληρεξουσιότητα από τον δανειστή.

1. Praefectus Transylvaniae, αρμόδιος για την εποπτεία των ξένων εμπόρων, ΕΚΣ, σσ. 95 σημ. 91, 115 σημ. 73.
2. Για το ενέχυρο βλ. ΕΚΣ, σ. 204-206.

25

1696/I/11 976/φφ 185v-186r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Διαθήκη. Κληροδοτήματα. Εκκαθάριση και διανομή κληρονομίας.

[13]/Ὑπόμνημα λξ΄.

[14]/ ||Ἴδε εἰς|| Εἰς τοὺς 1696. Ἰαννουαρίου 11. εἰς Σιμπῖνι. [15]/ || φύλλ. 41.|| Τὴν σήμερον ἐπαραστάθηκαν οἱ Πραγματευτάδες [16]/ τῆς Κομπάνιας, καὶ ἐξεβούλλωσαν τά Γράμματα τοῦ [17]/ μακαρίτη Ζώτου Κύρου Μπαρκότζη, διὰ νὰ ἰδοῦν τί εὑρί[18]/σκονται ἀπό τὰ Ὑπάρχοντάτου κατὰ τήν Διάταντου [19]/ ὁποῦ εἶχεν κάμη ἰδιόχ(ει)ρόςτου. Εὑρέθηκαν οὖν εἰς τ(ὴν) [20]/ Διάταντου, νὰ ἦτον εἰς τ(ὸν) κύρ Στάθην καὶ Θεοδωρῆν [21]/ Σαφραντζῆ φλορίντζια 1500. ἤγουν Χίλια Πεντα-//{τα}κόσια, καὶ μὲ τό διαφορόντους ἔγιναν φλο-

ρίντζια [2]/ Χίλια Ὀκτακόσια, καὶ μὴν εὑρίσκωντας τήν Ὁμολο-[3]/γίαντους, Τὰ ἐγράψαμεν ἐδῶ εἰς τὸν Κώδικα, ὁπό-[4]/ταν τύχη νὰ εὑρεθῆ ἡ Ὁμολογία τους, νὰ εἶναι ἄ-[5]/καιρη. Ἀκόμη εὑρέθηκαν καὶ μπάνια ἐδικάτου

[6]/ μετρητὰ . . . . . F 320.
[7]/ Καὶ τὰ ἄνωθεν εἰς τοὺς Σαφραντζήδες . . . . . 1800.
[8]/ Σούμα F . . . . . 2120.

[9]/ Ἀκόμη εἶναι καὶ εἰς τὸν Καρατζὰ Ἀμπάδια 14. [10]/ Ἀκόμη διὰ διακόσια φλορίντζια ὁποῦ ἦταν ὀπρισμέ-[11]/να διὰ τὸν {ἀντικρὺ}<κάτωθεν> κεφηλιμὲν τοῦ Παπᾶ ἀπὸ τὴν [12]/ Γουστερίτζα, καὶ τὰ εἶχεν παραδομένα εἰς χεῖρας [13]/ τοῦ κὺρ Ἰωάννου τοῦ Κοτζοῦ, καὶ αὐτός τὴν σήμερον [14]/ τὰ ἐπαράδωσεν εἰς τὴν Κομπάνιαν καὶ στέκονται [15]/ εἰς φύλαξιν, καὶ ἡ Κομπάνια τὰ ἐπαράδωσε νὰ στέ-[16]/κουν βουλλωμένα εἰς χείρας τοῦ κὺρ Κύργιου Μπά-[17]/νογλου. Ἀκόμη καὶ τὰ μπάνια τῆς Ἐλεημοσύνης [18]/ καὶ τῶν Παιδιῶν, τῆς Ζαφύρους Χρήστου, καὶ τῆς Κυρά-[19]/τζας Χρήστου, τὰ ἔλαβα βουλλωμένα εἰς τὰ χέριάμου[1] [20]/μὲ τὴν βούλλαν τοῦ Κύργιου Μπάνογλου.

[21]/ Ἀπό τὰ ἄνωθεν μπάνια

[22]/ Ἐπλέρωσάμεν εἰς ἕναν Κεφηλιμὲ τοῦ παπὰ ἀπὸ [23]/ τὴν Γουστερίτζαν, λεγομένου Μιχαὴλ Μορδὰν, τὰ ὁποῖα [24]/ ἔχουν νὰ ἐξετάξωνται, ὅλα ὁμοῦ[2] . . . . . F 464.
[25]/Ἔδωσαν τοῦ Ἀνεψιοῦτου τοῦ Δήμου κ(α)τ(ὰ) τὴν διάταν . 200.
[26]/Ἕτερα τοῦ Ἀνεψιοῦτου τοῦ Παναγιώτη . . . . . 200.
[27]/Ἕτερα τῆς Ἀνεψιᾶς του Ζαφύρους . . . . . 200.
[28]/Ἕτερα τοῦ Σαούλη Καρακαντὰ κ(α)τ(ὰ) τὴν διάταντου . . 200.
[29]/Ἕτερα χαγήρια εἰς Ὀρφανά κατά τὴν διάταν . . . . . 300.
[30]/ <Σούμα> . . . . . 1564.
// ἡ ὄπισθεν Σούμα . . . . . F 1564.

[2]/{ν.} Εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον, καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησί-[3]/αν τοῦ Μπουγκαρδίου ἀφιέρωσε κατὰ τ(ὴν) [4]/ διαθήκην του, καὶ τὰ ἔλαβεν ὁ μπ<ασιά> Πάλκος . . . . . 60.
[5]/Ἕτερα τῆς μάνας τοῦ Καρακαντᾶ, κατὰ τὴν [6]/ διάταν, καὶ τὰ ἔλαβεν αὐτ(ὸς) ὁ Καρακαντᾶς . . . . . 30.
[7]/Ἕτερα ἐδώσαμεν τῆς Κυράτζας Χρήστου, καὶ [8]/ Ζαφύρους Χρήστου κατὰ τὴν διάταν. . . . . 60.
[9]/Ἐπῆρεν καὶ ὁ μπ<ασιά> Θανάσης Ἰωάννου μερτικὰ [10]/ 4. κ(α)τ(ὰ) τὴν Διαθήκην τοῦ μακαρίτη, καὶ Ἐπιτρο-[11]/πικὸν Γράμμα ὁποῦ ἔδ(ει)ξεν, τὰ λεγόμενα [12]/μερτικὰ εἶναι τῆς Παναγίας εἰς τὸ παζάρι 30.
[13]/ Εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴ στὴν Διπαλίτζαν[3] . . . . . 30.
[14]/ Τῆς Νύμφης του τῆς Γιάννηνας . . . . . 30.
[15]/ Τῆς π(απ)α Ζοάρενας . . . . . [[30]] {2}<1>0.
[16]/Ἔδωσαν καὶ τοῦ Γεώργη ἀδελφοῦ τοῦ Καρακαντᾶ [17]/ ὁποῦ εἶναι πανδρεμένος εἰς τὸ Ἀλβανιτοχώρι . . . . . 100.

[18]/Ἔδωσαν καὶ τοῦ Ἐφημερίου π(απ)α Ἀναστασίου[4] . . . . . 42.
[19]/Ἕτερα τοῦ παπὰ Μακαρίου . . . . . 5.
[20]/Ἔγιναν καὶ εἰς τὴν θανήν του ἔξοδα . . . . . 130.
[21]/Ἕτερα τοῦ π(απ)α Διονυσίου ἀπό τὸν Ἅγ. Ἀθανάσιον . . . 21.
[22]/Ἕτερα διὰ ἐλεημοσύνην ἐμοίρασαν . . . . . 8.
[23]/ Σούμα ὅλα . . . . . F 2120.
[24]/Ἔλαβα ἐγώ ὁ Θανάσης διὰ τὰ τέσσαρα μερτικά F 120.

στ. 16-17[φ 185v] «***ἐξεβούλλωσαν τὰ Γράμματα τοῦ μακαρίτη***»: Πρόκειται για τα έγγραφα τα οποία αναφέρονται ή υπονοούνται στην εκκαθάριση που ακολουθεί, όπως ομολογίες για τα 14 αμπάδια, την εγγύηση του παπά, το πληρεξούσιο, κλπ.

1. Πρόκειται, προφανώς, για τον Θανάση (φ 186r στ.24) που παραλαμβάνει τα μερίδια των ορφανών.
2. Δηλ. τα χρήματα «*τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῶν παιδιῶν*» και η εγγύηση για τον παπά.
3. Η «*ἀρχιεπισκοπή στὴ Διπαλίτξα*» αντιστοιχεί, μάλλον, στην Επισκοπή Διοσπόλεως Θράκης (σημερινή Υάμπολη ή Γιάμπολη) της Μητροπόλεως Φιλιππουπόλεως, βλ. Ι. Ε. Αναστασίου, *Βιβλιογραφία τῶν Ἐπισκοπικῶν Καταλόγων τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος*, [*Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Θεολογικῆς Σχολῆς*, τ. 22, Παράρτημα 25], Θεσσαλονίκη 1979, σ. 117. Οι αναφερόμενοι ναοί *Παναγία εἰς τὸ παζάρι* και *Ἅγ. Ἀθανάσιος* θεωρούμε ότι βρίσκονταν στην ίδια κωμόπολη, από όπου καταγόταν πιθανόν ο διαθέτης.
4. Ο εφημέριος του ναού της Κ.

26

1761/I/29 976/φ 187r
χ. Ιωάννη Αδάμη πρβλ. 28

Πρακτικό. Αποχώρηση μέλους από την Κ.

// Ὑπόμνημα λη΄.
[2]/ Σημειώνομεν καὶ τοῦτο διὰ μέλλουσαν ἐνθύμησιν, εἰς || φύλλ. τοῦ παλαιοῦ / Κώδικος. 65. || [3]/ τοὺς 1761. μηνὶ Ἰαννουαρίῳ 29. καὶ τό παραδίδομεν [4]/ εἰς εἴδησιν τῶν μεταγενεστέρων, νὰ τὸ ἠξεύρῳσιν ὅλοι, τὸ [5]/ πῶς ὁ Ἄρχων κὺρ Τζουάν(ος) Μάρκου, κάμνωντας παραίτησιν [6]/ τῆς Προεδρίας του κ(α)τ(ὰ) τὸ σύνηθες, καὶ δίδωντας τὸν Λογαρι-[7]/ασμόντου, ἐν τῷ ἅμα μὲ τὸ ἰδιόντου θέλημα ἀπορρίχθηκεν ἀ-[8]/πὸ τὸ Ἀδελφάτον τῆς Κομπάνιας ἡμῶν,

τὸ ὁποῖον καί τὸ [9]/ ἐφανέρωσεν ἐκ στόματ(ος), παῤῥησίᾳ κατέμπροσθεν πάν-[10]/των, πῶς ἀπόκτησε καὶ ἔχει Δεκρέτον Βασιλικόν, ἀπὸ τοῦ [11]/ νῦν νὰ μὴν κρατῇ ποσῶς οὔτε νὰ μετρᾶται μὲ τήν Κομπά-[12]/νιαν, καὶ νά μήν ὑποτάζεται εἰς τὸ Κριτήριόντης, οὔτε κανέ-[13]/να δόσημον νὰ μὴν δίδῃ, μὲ τὸ νὰ ἔχῃ τὴν ὑποταγήντου εἰς τὸ [14]/Ἔνδοξον Γενεραλάτον[1], τὴν δὲ αἰτίαν Κύρι(ος) οἶδεν, ἴσως [15]/ διὰ ξεχωριστὸν συμφέροντου καὶ διὰ τὴν εὐκολίαν τῆς Πραγ-[16]/ματείαστου[2], μιμούμεν(ος) ἐκείνους ὁποῦ ἐγράφησαν εἰς τὸ ‖ φύλλ. 54. / καὶ φύλλ. 89. / τοῦ Β΄. Μέρους / τοῦ παρόντ(ος)[3] ‖ [17]/ {54.} ⟨65⟩[4] φύλλον τοῦ Παλαιοῦ Κώδικος. Λοιπὸν αὐτό τό ἔργον καὶ τὸ [18]/ Ἐπιχ(εί)ρημα, ὡσὰν ἄξιον μνήμης, ἀνεγράψαμεν ἐδῶ εἰς τὰ Ὑπο-[19]/μνήματα ἀναθέμενοι τὰ πάντα εἰς τὴν ἄνω Πρόνοιαν.

στ. 8-14 Η παραίτηση ήταν προφορική ενώπιον της συνελεύσεως των μελών. Το αυτοκρατορικό διάταγμα ήταν απαραίτητο για να μην υπόκειται πλέον το μέλος στην Κ και στο Κριτήριό της, που ήταν ο φυσικός του δικαστής βάσει του Προνομίου της (1701)[5].

1. Τη στρατιωτική διοίκηση. Δεν συνάγεται από το κείμενο ή τους άλλους κκ. της Κ ποια υπηρεσία ανέλαβε να παρέχει στον αυστριακό στρατό, που να δικαιολογεί –ή να προϋποθέτει– την αποχώρησή του από την Κ. Για τον εμπορικό οίκο του Τζουάνου Μάρκου βλ. Elena Limona–D. Limona, «Catastifele casei comerciale Ioan Marcu din Sibiu», *Revista Arhivelor* II (1959), σσ. 225-243.
2. ΕΚΣ, σσ. 114-116 επ.
3. Θ. 45(1732), ό.π., σσ. 352-353 και την προηγούμενη σημ.
4. Είναι το φ 58r (αρίθμηση Βιβλιοθήκης) του κ. BAR, mss.gr. 975.
5. Ό.π., σσ. 384-393.

26α

1759/III/10 976/φ 187r-v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Αποχώρηση μέλους από την Κ.

[20]/Ὑπόμνημα λδ΄.

[21]/ Τὸ ὅμοιον σημαδεύομεν νὰ εἶναι καὶ αὐτό διὰ παντο-‖ φύλλ. τοῦ Παλ./ Κώδικος / 64.‖[22]/τινὴν ἐνθύμησιν, τὸ πῶς εἰς τοὺς 1759. μηνί Μαρτίῳ [23]/ 10. Ὁ κὺρ Μανολάκης Μαυρουδῆ μελενικιώτης Προεστὼς ‖ Και τοῦ Νέου / φύλλ. 47.‖ [24]/ τῆς ἡμετέρας Κομπανίας, δίδωντας τὴν τέλ(ει)αν λογά-[25]/ριασίν του κ(α)τ(ὰ) τὸ σύνηθες, καὶ μὴν ἀπομένωντας καὶ εἰς //

|| φύλλ. 64. / καὶ ἐδῶ[1] *εἰς / φύλλ.<47.>|| {εἰς} τὸν ἕτερον χρόνον νὰ δουλεύσῃ καθῶς ἐγράφη* [2] */ εἰς τὸν Κώδικα, μὲ τὸ ἰδιόντου θέλημα ἐχώρισε καὶ* [3] */ ἀπορρίχθηκεν καὶ ἐξέκαμε τελείως ἀπό τό Ἀδελφά-*[4]*/τον μας, ὥστε <εἰς τὸ> ἐξῆς ἐξήτησεν, ὅτι νὰ μὴν ἔχῃ καμίαν* [5] */ χρείαν ἢ ἀνακάτωσιν ἐν τῷ μέσῳ μας, καθῶς καὶ μο-*[6]*/ναχός του ὑπῆγε καὶ ἐξεγράφθηκεν ἀπό τὴν Ταμπέλλαν* [7] */ τῆς Κομπανίας μας, καὶ ἔστω εἰς ἀνάμνησιν. Καὶ ἴδε περὶ* [8] */ τῶν τοιούτων εἰς τὸ προλαβὸν Βιβλίον β΄. Κεφάλ. με΄. σελ. 89*[2].

στ. 6-7 Υπονοείται ότι δεν θα ασκούσε πλέον εμπορία στην Τρανσυλβανία, εφόσον το μέλος διαγράφηκε από το μητρώο («*Ταμπέλλα*») της Κ που τηρούνταν από τη Διοίκηση της Τρανσυλβανίας. Δεν γίνεται αναφορά στην υποχρέωση καταβολής εισφοράς ούτε στην υποχρεωτική υπαγωγή του στη δικαιοδοσία της Κ, εφόσον παρέμενε στο Σιμπίου. Ίσως εντάχθηκε στην Κ του Μπρασόβ ή αναχώρησε από την Τρανσυλβανία για το Μελένικο.

1. Ενν. το «*Βιβλίον Τρίτον*» του «*Νέου*» κ. BAR, mss. gr. 976.
2. Βλ. προηγ. εγγρ., σημ. 3. Πρβλ. κατ. Μέρος Δ΄, εγγρ. 17. Βλ. και ΕΚΣ, σ. 116.

27

1761/III/-
χ. Ιωάννη Αδάμη

976/φ 187v
πρβλ. Δ΄/76, 110, 153

Πρακτικό. Δικαιοδοσία του Θησαυροφυλακίου της Τρανσυλβανίας. Προίκα. Επιτροπεία ανηλίκου. Εκτελεστής διαθήκης. Ευθύνη της Κ. Συμβιβασμός.

[9]/ Ὑπόμνημα μ΄.

[10]/ || φύλλ. 142. / εἰς πλάτ(ος). || Σημαδεύομεν ἐνθάδε καὶ τὴν παράλογον ἀδικίαν καὶ [11] */ τὴν ἐνόχλησιν ὁποῦ μᾶς ἔκαμεν κάποια Καπιτανί-*[12]*/ τζα*[1] *Φαγκαρασάνα, ὀνόματι Μαρία Πάνου, σέρνωντας* [13] */ εἰς τὸ Κριτήριον τοῦ Τεξαουραριάτου τὴν ἄπταιστον καὶ ἀ-*[14]*/νεύδυνον Κομπάνιάν μας κοντά πέντε χρόνους καὶ πα-*[15]*/ράνω, βιάζωντας παρανόμως καὶ δυναστικῶς νὰ ἀγοράσῳ-*[16]*/μεν τὸ οὐτιδανὸν Πράμμα τῆς Ἐγγονῆς αὐτῆς μὲ ἄσπρα νάχ-*[17]*/τη. Τὸ ὁποῖον πράμμα κοματιασμένον καὶ σχεδὸν ἄχρηστον,* [18] */ τὸ ἔστησεν ὁ Γαμπρὸς αὐτῆς Πέτρος Τόδωρ Κραγιωβάν(ος),* [19] */ γενόμενος μπαγκρόδ(ος), διὰ τὰ ἄσπρα νάχτη τῆς ἄνωδεν* [20] */ Ἐγγονῆς, μὲ τρόπον δολιότητ(ος) καὶ πονηρίας, ὁποῦ τὰ ἐπῆ-*[21]*/ρεν εἰς τὸ Μπρασσοβὸ ἐκ χειρὸς τοῦ Γιαννάκη Βηλαρόπου-*[22]*/λου, καὶ λοιπὸν αὐτή ἡ Καπιτανίτζα κατατρέχωντας ἀ-*[23]*/παύστως τὴν ἐλε(ει)νήν Κομπάνιαν, μὲ διάφοραις*

Κρίσεις καὶ [24]/ Προκατορέους, ἔβαλέν μας εἰς ἔξοδα ἱκανά, καὶ μᾶς ἠ-[25]/κολούθησε ζημία ἕως ἑκατὸν φλουρία, ὅτε καὶ διαφόρους ἐλεγ-[26]/μοὺς καὶ συχνὰς Κατάρας ἤκουσεν ἀπό τὴν κοινότητα.

1761/III/-
χ. Ιωάννη Αδάμη

BAR, mss. gr. 975, φ 132r-v

// Εἰς τοὺς 1761. μηνὶ Μαρτίῳ. [2]/ Σημαδεύομεν ἐπί τοῦ παρόντ(ος), μὲ τὴν εἴδησιν καὶ προτρο-[3]/πὴν τοῦ νῦν Προεστοῦμας κὺρ Μανικάτη <Σαφράνου>, καὶ σχεδὸν τῆς κοι-[4]/νότητος ὅλης, νὰ εἶναι διὰ παντοτινὴν ἐνθύμησιν, πρὸς νου-[5]/θεσίαν τῶν μεταγενεστέρων, νὰ στοχάζωνται καὶ νὰ προσέχουν [6]/ τὴν δολιότητα τῶν διεστραμμένων Ἀνθρώπων, καὶ νὰ ἀπέχῳσιν ἀ-[7]/<πὸ> τοιαύτα ῥαδιουργήματα. Κάποι(ος) Πέτρος Θεοδώρου ἀπό τήν Κρα-[8]/γιώβαν Βλάχ(ος), σεβαίνωντας εἰς τὴν Κομπάνιάνμας, ἔγημε τὴν [9]/ κόρην τοῦ ποτὲ Πάνου φαγκαρασάνου ὀνόματι Κρίσκαν, ἀπόχη-[10]/ραν τοῦ μακαρίτη Παναγιώτη Μανόλη, καὶ λαβαίνωντας εἰς χεί-[11]/ρας τὰ τῆς Προικὸς αὐτῆς 2. Χιλ. φλορίντζια, ἐξήτει καὶ ἐδοκί-[12]/μαζε παντοίῳ τρόπῳ νὰ ἐπιλάβῃ καὶ τὸ μερίδιον τῆς Προγονῆςτου [13]/ τῆς Σάφτας, ἄλλα 2. Χιλ. φλορίντζια, ὁποῦ ἦσαν μὲ τὸ διάφορον [14]/ δομένα [ενν. από την Κ] *εἰς τὸν ποτὲ Κῶσταν Στεφάνου Βηλαρᾶ, καὶ μετὰ τὸν θάνατον [15]/ αὐτοῦ τοῦ Κῶστα, ἐμεθοδεύθη* [ο Πέτρος Θεοδώρου] *ἔργον ἀνόσιον καὶ ἐπάρατον πανουργί-[16]/αν, διότι ἐπλάνεσε τόν τότε προεστὸν κὺρ [[Θοδωράνον Τζήγγου]] |Τζουάνην Μάρκου| καὶ τοὺς [17]/ ἁπλουστέρους ἀπό τήν κοινότητα, καὶ ἐπῆρε Γράμμα συστατικόν [18]/ νὰ ὑπάγῃ αὐτ(ὸς) εἰς τό Μπρασσοβὸ νὰ πάρῃ τὰς 2. Χιλ. Φλορίντζ|ι]α [19]/ ἀπό τὸν Ἐπίτροπον <τῆς διάτας>* [Γιαννάκη Βηλαρόπουλο (αν. στ. 21 της εγγρ. του κ. 976)] *τοῦ τεθνηκότ(ος)* [Κώστα Στεφάνου Βηλαρά], *καὶ νὰ τὰ φέρῃ νὰ τὰ παρα-[20]/στήσῃ στὴν Κομπάνιαν. Πηγένωντας δὲ καὶ πέρνωντάςτα, δὲν τὰ ἤφε-[21]/ρεν εἰς τὴν Κομπάνιαν καθῶς ἐτάχθηκεν, ἀλλὰ τὰ ἐκράτησε δολί-[22]/ως, καὶ τέλ(ος) τὰ ἐκατέλυσεν, καὶ γενόμεν(ος) Μπαγκρόδ(ος), εὔγαλε διά [23]/ μερίδιον τῆς ῥηδείσης Προγονῆς αὐτοῦ μερικὰ οὐτιδανὰ καὶ κοματι-[24]/ασμένα Πράγματα. Μετὰ δὲ ταύτα ἡ Πενθερὰ αὐτοῦ τοῦ Πέτρου ὀνό-[25]/ματι Μαρία Πάνου Καπιτανίτζα τοῦ ποτὲ Καπιτὰν Μάρκου, δίχως [26]/ κανένα δίκαιον τοῦ Νόμου, ἐστάθη ταχα ὡσὰν Ἐπιτρόπισσα τοῦ Κορασί-[27]/ου καὶ ἄρχησε νὰ κατατρέχῃ μὲ μυρίους τρόπους καὶ διαβαλμοὺς [28]/ τὴν ἄπταιστον καὶ ἄδολον Κομπανίαν, νταβίζωντας καὶ σύρνωντας ἡμᾶς // τοὺς ἀναιτίους εἰς Κρίσεις, μὲ Ἀβοκάτους, καὶ μὲ Προσταγαῖς [2]/ καὶ μὲ Ἐξεκούτζια, κατασυγχύζωντας τοὺς Ἄρχοντας τοῦ Τεζαουρα-[3]/ριάτου κοντὰ ἕξη Χρόνους, καὶ μᾶς ἔβαλεν εἰς ἔξοδα καὶ ζημίαις [4]/ ἕως ἑκατὸν φλουρία, βιάζωντας νὰ πάρωμεν ἡμεῖς τὸ ἄνωθεν [5]/ οὐδαμινὸν Πρᾶγμα, {εἴτ}<ἤγ>ουν νὰ τὸ ἀγοράσῃ ἡ Κομπάνια μὲ ἄς-[6]/πρα νάχτη, ὁποῦ δὲν πταί(ει) οὔτε τῆς χρεωστάει καθόλου τίποτες,*

[7]/ καὶ ὅμως εἰς τὸ ὕστερον δὲν ὠφελήθη τίποτες, καὶ δὲν ὑπερίσχυ-[8]/σεν ἡ ἀδικία, ἀγκαλᾶ νὰ ἐφοβέριζε τὰ χ(ει)ρότερα, καὶ μὲ ὅλον [9]/ τοῦτο ἤλδε μοναχὴ της, καὶ ἐπῆρεν τὸ ἄνωδεν Πρᾶγμα ὅσον ἀπό-[10]/μεινεν, καὶ τὰ ὅσα ἄσπρα ἐπουλήθηκεν μὲ τὸ Λιτζιτάτζιο, καὶ [11]/ δίδωντας ἐξοφληστικὸν Γράμμα, ἐξέκαμεν καὶ διάβηκεν ἀπ [12]/ ἐδῶ, καὶ ἐγλυτώσαμεν ἀπὸ τὴν βαρετὴν καὶ πολυχρόνιον ἐνό-[13]/χλησίν της, καὶ ὁ πανάγαθ(ος) Κύρι(ος) νὰ φυλάξῃ κάθε εὐσεβῆ [14]/ χριστιανὸν ἀπό παρόμοιον συκοφαντίαν καὶ συνάντημα ἄδικον.

Η εγγραφή του ελληνικού κώδικα αρ. 976 της Βιβλιοθήκης της Ρουμανικής Ακαδημίας είναι μια σύντομη παραλλαγή του αρχικού πρακτικού του ελληνικού κώδικα αρ. 975 της ίδιας βιβλιοθήκης, όπως σημειώνει ο συντάκτης τους στο περιθώριο του πρώτου στίχου της εγγραφής του κ 976[2]. Εδώ θα σχολιασθεί ενιαία το περιεχόμενο αμφοτέρων.

Η υπόθεση στην οποία αφορά η εγγραφή εκδικάστηκε από το Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας στο Σιμπίου, το οποίο είχε την εποπτεία της Κ και των ξένων γενικά εμπόρων[3]. Η ενάγουσα ήταν Ρουμάνα από το Φαγκαράς, η οποία ζητούσε αποζημίωση από την Κ διότι ο πατριός της εγγονής της, που ήταν μέλος της Κ, υπεξαίρεσε τα χρήματα που κληρονόμησε από τον πατέρα της, μέλος επίσης της Κ[4].

στ. 7-10[κ. 975] Ο Πέτρος Θεοδώρου (Πέτρος Τόδωρ/Πέτρου {Ν}τόντερ[5]), Ρουμάνος από την πόλη Κραϊόβα της Βλαχίας, εισήλθε στην Κ και παντρεύτηκε Ρουμάνα από το Φαγκαράσι της Τρανσυλβανίας, χήρα μέλους της Κ, του Παναγιώτη Μανόλη.

στ. 10-11[κ. 975] Επίδοση χρημάτων ως προίκα στον β΄ σύζυγο από τη χήρα, που τα είχε προφανώς κληρονομήσει από τον πρώτο της σύζυγο, διότι ίσο μερίδιο κληρονόμησε και η κόρη τους (στ. 12-13)[6].

στ. 13-14[κ. 975] Το κληρονομικό μερίδιο της ορφανής κόρης είχε δοθεί από την Κ σε μέλος της για να εμπορευθεί με αυτό και να αποδίδει στην ορφανή κάθε χρόνο τον τόκο για τη διαβίωσή της.

στ. 15-20[κ. 975] Εξαπάτηση του προεστού και της συνελεύσεως της Κ από τον Πέτρο Θεοδώρου ώστε να αποσταλεί με νομιμοποιητικό έγγραφο, ως αντιπρόσωπός της, για να παραλάβει τα χρήματα της ορφανής από τον εκτελεστή της διαθήκης («*ἐπίτροπο*») του Κώστα Βηλαρά και να τα παραδώσει στην Κ, που του τα είχε εμπιστευθεί. Αυτή η διαδικασία τεκμηριώνει την άσκηση της επιτροπείας από την Κ.

στ. 20-24[κ. 975], **στ. 17-21**[κ. 976] Ιδιοποίηση των χρημάτων της ορφανής από τον πατριό της, ο οποίος τα ξόδεψε («*ἐκατέλυσεν*»). Κήρυξή του σε πτώχευση και παράδοση στην ορφανή εμπορεύματος ευτελούς ποιότητας και σε κακή κατάσταση, στα πλαίσια της σύμμετρης ικανοποιήσεως των πιστωτών. Ο συμβιβασμός των πιστωτών δεν έγινε

στο Κριτήριο της Κ, όπως συνάγεται εμμέσως και από τις εγγραφές 76 και 153 του ελληνικού κ. BAR 978 (βλ. κατ. Μέρος Δ΄)[7]. Τα εμπορεύματα («*πράγματα*») ήταν προφανώς υφάσματα κατώτερης ποιότητας («*οὐτιδανά*») και κατεστραμμένα (σκισμένα, «*κοματιασμένα*»). Η έκφραση «*μὲ ἄσπρα νάχτη*» στους στ. 16, 19 [κ. 976] και 5-6 [κ. 975 φ 132v] έχει την έννοια καταβολής «τοις μετρητοίς» ή κατ'αποκοπήν, όχι δηλ. με «ομολογία» ή με άλλο εμπόρευμα.

στ. 24-28 [κ. 975, φ 132r], **1-7** [κ. 975, φ 132v] Η γιαγιά της ορφανής, ως «*τάχα ... ἐπιτρόπισσά*» της[8], προσπάθησε, με σειρά από δίκες στο Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας, να αναγκάσει την Κ να αγοράσει το εμπόρευμα που πήρε η ορφανή ως μερίδιο από τον πτωχευτικό συμβιβασμό, θεωρώντας ότι η Κ, ως επίτροπος, είχε ευθύνη για την απώλεια των χρημάτων της, λόγω της εμπιστοσύνης που έδειξε στον Πέτρο Θεοδώρου (βλ. αν. στ. 17-22 στο κείμενο του κ. 975). Η διαδικασία στο Θησαυροφυλάκιο υπήρξε πολύπλοκη και δαπανηρή για την Κ, όπως ομολογείται στους στίχους αυτούς. Τελικά, όμως, η έκβαση της υποθέσεως απέβη επωφελής για την Κ. Η δικαιοδοσία του Θησαυροφυλακίου δικαιολογείται από το γεγονός ότι η αγωγή στρεφόταν κατά της Κ, ως επιτρόπου, και αυτό ήταν αρμόδιο για όλες τις υποθέσεις που αφορούσαν σε αυτήν. Ως εποπτικό διοικητικό όργανο της Κ, ήταν ο φυσικός της δικαστής –σύμφωνα με τις βασικές αρχές του δικαίου που διείπε πολιτεύματα του τύπου *Ancien Régime*, όπως εκείνο της αυστριακής αυτοκρατορίας.

στ. 8-14[κ. 975, φ 132v] Ακολούθησε, προφανώς, δικαστικός συμβιβασμός, όπως προκύπτει από το χωρίο: Η Κ πούλησε κάποια από τα εμπορεύματα με πλειστηριαμό (licitatio) και έδωσε τα χρήματα στην ενάγουσα, η οποία παρέλαβε τα υπόλοιπα δίνοντας στην Κ «*ἐξωφληστικόν γράμμα*»[9].

Το αρχικό αίτημα της αγωγής κατά της Κ θα πρέπει μάλλον να ήταν η καταβολή των 2.000 φιορινίων στην ορφανή και η παραλαβή του κατεστραμμένου εμπορεύματος που είχε πάρει αυτή από τον πτωχευτικό συμβιβασμό. Η ενάγουσα πιθανόν να ισχυρίσθηκε ότι υπήρξε εύνοια προς, ή συμπαιγνία της Κ με τον Πέτρο Θεοδώρου για να καταχρασθεί τα χρήματα της προγονής του (κ. 975, φ 132v στ. 14, «*συκοφαντία*», και στ. 6). Όπως παρουσιάζει την υπόθεση ο συντάκτης της εγγραφής, δημιουργείται η εντύπωση ότι προσπαθεί να απαλλάξει την Κ από την ευθύνη για την απώλεια των χρημάτων της επιτροπευομένης της. Υπάρχουν όμως σημαντικές παραλείψεις του Προεστού και του Κριτηρίου που έδωσαν το «*συστατικόν γράμμα*» (κ. 975, φ 132r στ. 17), διότι δεν ζήτησαν από τον Πέτρο Θεοδώρου να παράσχει εγγύηση ή ενέχυρο, όπως ήταν η πάγια πρακτική της Κ σε ανάλογες περιπτώσεις[10]. Επομένως, δόλος ίσως να μην υπήρξε, σίγουρα όμως υπήρξε αμέλεια.

1. Στα ρουμανικά η σύζυγος του «καπιτάν», που σημαίνει «επικεφαλής», όπως και στις άλλες λατινογενείς γλώσσες και διαλέκτους.
2. BAR, mss. gr. 976, φ 187v στ. 10. Για την κατάστρωση αυτού του κώδικα από τον Ι. Αδάμη, το 1758, ως επισήμου αντιγράφου του αρχικού κώδικα BAR, mss. gr. 975, βλ. ΕΚΣ, σσ. 61-63, 64-66. Το «*φύλλον 142*» (κατά την αρίθμηση του παλαιού κώδικα από τον αρχικό συντάκτη του Πάνο Ιωάννου), που σημειώνεται στην ώα του φ 187v του κ. 976, αντιστοιχεί στο φ 132r-v του κ. 975 (αρίθμηση της Βιβλιοθήκης).
3. Βλ. ΕΚΣ, σ. 96. Η δικαιοδοσία του Θησαυροφυλακίου συνάγεται από το γεγονός ότι η υπόθεση ήταν ποινική (υπεξαίρεση) και εναγόμενη ήταν η Κ ως συσσωμάτωση, όχι κάποιο μέλος της.
4. Ό.π., σ. 209.
5. Βλ. κατ. Μέρος Δ΄, εγγρ. 76 (1764) και εγγρ. 153 (1768), όπου αντίγραφο ομολογίας του, το 1753, στα ρουμανικά με ελληνικά στοιχεία.
6. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 207-208.
7. Βλ. και ΕΚΣ, σσ. 97, 99, 144, 169.51, 173-175, 179, 183, 202-204, 207.
8. Ως πλησιέστερη δηλαδή συγγενής εξ αίματος, που θα μπορούσε να έχει την επιτροπεία. Πρβλ. Μέρος Γ΄, εγγρ. 62 και Δ΄ 121, 126, με τα εκεί σχόλια και παραπομπές.
9. Ο όρος χρησιμοποιείται στους κκ. κυρίως για τον συμβιβασμό. Μέ το «*ἐξωφληστικόν γράμμα*» επέρχονταν η απόσβεση των ενοχών, η οριστική παύση της δίκης, και όλα, γενικά, τα αποτελέσματα του συμβιβασμού. Βλ. και ΕΚΣ, σσ. 192-194
10. Πρβλ. ό.π., σ. 209 και τις εκεί παραπομπές στις αποφάσεις του Κριτηρίου, για την περίπτωση του διαχειριστή περιουσιακών στοιχείων του ορφανού. Πρβλ. και Μέρος Δ΄, π.χ. εγγρ. 126 στ. 24-25. Η γιαγιά της, ως πλησιεστέρα συγγενής, νομιμοποιούνταν ως ενάγουσα να στραφεί κατά της Κ που διαχειριζόταν ως επίτροπος την περιουσία της ορφανής· πρβλ. επίσης Μέρος Δ΄, εγγρ. 121 και 126, όπου παραπομπές για την επιτροπεία ορφανού από τον πλησιέστερο συγγενή.

28

1763/VI/16
χ. Ι. Αδάμη

976/φ 188r
σχ. 26

Πρακτικό. Δωρεά αιτίᾳ θανάτου στην Κ. Επανένταξη των κληρονόμων μέλους που είχε αποχωρήσει από την Κ.

// Ὑπόμνημα μα΄. ||φύλλ.||
[2]/ Ἐν Ἔτει Κυρίου 1763. μηνὶ Ἰουνίῳ 16. || 141.|| [3]/ Ἔστωντας καὶ νὰ εἶχεν ὁ μακαρίτης ἡμέτερος [4]/ πραγματευτὴς, ὁ ποτὲ κὺρ Τζουάννης Μάρκου

[5]/ ἀφιερώσῃ ἐξ ἰδίας αὐτοῦ καὶ ἀγαθῆς προαιρέ-[6]/σεως εἰς τὸ Ἀδελφάτον μας, ἤτοι εἰς τὴν Κομπά-[7]/νιαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἔξησεν καὶ συνανεστράφη ἐκ νε-[8]/ότητ(ος), 40. φλουρία, ἤγουν F οὔγγρικα διακόσια, [9]/ διὰ μνημόσυνόν του αἰώνιον, Λοιπὸν αὐτά τὴν [10]/ σήμερον τὰ ἤφερέν εἰς τὸ παρόν ὁ Τιμιώτατ(ος) [11]/ υἱ(ὸς) αὐτοῦ κὺρ Γεωργίτζας σῶα, καὶ ἐβάλθηκαν εἰς [12]/ τὸ Ταμεῖον τῆς Κοινότητ(ος), νά τόν μακαρίζουν [13]/ αἰωνίως οἵ,τε παρόντες γνώριμοι αὐτοῦ καί οἱ με-[14]/ταγενέστεροι, καί ἐγράφη διὰ παντοτινὴν ἐνθύμησιν.

[15]/ Καὶ εἰς τοὺς 1763. μηνὶ Δεκεμβρίῳ 15. ‖ *φύλλ.* ‖ *[16]/ Γράφομεν πάλιν διὰ μέλλουσαν ἔνδειξιν, τὸ πῶς ἡ Τι-*‖*65.*‖*[17]/μιωτάτη Ἀρχόντισσα κυρὰ Μαρία, ἡ Χηρεύουσα τοῦ [18]/ ἄνωθεν μακαρίτου Σινιὸρ Τζουάννου Μάρκου, ἐζήτησε [19]/ διὰ μέσου τοῦ Ὑιοῦ της τοῦ κὺρ Γεωργίτζα νὰ κρατι-[20]/έται ἀσφαλῶς εἰς τὴν κοινότητα τοῦ Ἀδελφάτου, ὅμοῦ [21]/ μὲ τὰ τίμιάτης Τέκνα, ὑποτασσόμενοι κατὰ πάν-[22]/τα εἰς τὰ δεσήματα τῆς Κομπάνιας, καὶ ἐστέρξα-[23]/μεν ὅλοι κοινῶς, χωρὶς τινὰ ἀντιλογίαν, μᾶλλον δὲ [24]/ μετὰ περιχαρείας, καὶ ἔστω εἰς ἐνθύμησιν.*

Η δωρεά των 200 φιορινίων (40 φλ.x5 φιορ.) αντιπροσωπεύει το ποσό που προβλέπει το σχετικό βέσπισμα της Κ του 1732[1] για την επανένταξη μέλους που είχε ζητήσει τη διαγραφή του από αυτήν («*λειποτάκτης*»).

Η επανένταξη της χήρας και των τέκνων αποδεικνύει ότι η διαγραφή του μέλους συμπαρέσυρε και τα μέλη της οικογένειας τα οποία κληρονομούσαν την εμπορική επιχείρηση. Συνάγεται, επομένως, ο προέχων οικονομικός χαρακτήρας της συσσωματώσεως ως επαγγελματικού σωματείου, ακόμη και στα μέσα του 18ου αιώνα[2].

1. Θ. 45(1732), ΕΚΣ, σσ. 352-353.
2. Βλ. ό.π., σ. 181.

29

1765/VI/13
χ. Ιωάννη Αδάμη

976/φ 189r
πρβλ. Γ΄/62· Δ΄/136

Πρακτικό. Παράδοση δωρεάς στην Κ από κληρονόμο. Πληρεξουσιότητα.

// Ὑπόμνημα μγ΄.
[2]/ Ἐν Ἔτει Κυρίου 1765. καὶ μηνὶ Ἰουνίῳ 13. [3]/ Διὰ ἐνθύμησιν σημειώνομεν, τὸ πῶς ὁ μακαρίτης Γε-[4]/ώργι(ος) Μανόλη, ἐπονομαζόμεν(ος) Χορβάτης[1], ὁ ποτὲ [5]/χρηματίσας καὶ Προεστὼς ἡμέτερος[2], μὲ τὸ νὰ εἶχεν [6]/ ἀφιερώσῃ

ἐξ ἰδίας προαιρέσεως εἰς τὸ Ἀδελφάτον [7]/ τῆς Κομπάνιας ἡμῶν F 200. ἤγουν φλορίντζια [8]/ οὔγγρικα διακόσια, τὴν σήμερον ἡ Τιμιωτάτη Ἀρ-[9]/ χόντισσά του κυρὰ Μαρία Χορβατόγια, διὰ μέσου τοῦ [10]/ Γαμβρούτης, κυρίου κὺρ Μανικάτη Σαφράνι(ος) [11]/ τὰ ἐπαρέστησε σῶα μετρητὰ κατέ-μπροσθεν τοῦ [12]/ Συνεδρίου[3], καὶ ἐγράφησαν εἰς τὸν Κώδικα, νὰ εἶναι [13]/ εἰς μνημόσυνόν του αἰώνιον.

στ. 6-7 «εἶχεν αφιερώσει»: Υποδηλώνεται δωρεά αιτίᾳ θανάτου, όχι κληροδότημα, διότι δεν γίνεται αναφορά σε διαθήκη (πρβλ. επόμενη εγγρ. στ. 17).

1. Ο Γεώργιος Μανόλη υπήρξε από τα σημαίνοντα και σεβαστά μέλη της Κ, τόσο για την οικονομική του επιφάνεια, όσο και για το ήθος και τη σοβαρότητά του, χαρακτηριστικά τα οποία στοιχειοθετούνται από το περιεχόμενο των κωδίκων της Κ. Σε αυτούς, υπογράφει πάντοτε με λατινικούς χαρακτήρες το εκλατινισμένο όνομα και πατρώνυμο-επώνυμό του, *Georgius Mánol*, γιατί δεν ήξερε να γράφει «*ῥωμαϊκά*», δηλ. ρωμαίικα (βλ. Μέρος Δ΄, εγγρ. 136). Ο συντάκτης της εγγραφής 136, Παλαιολόγης Δημητρίου, αναφέρει ότι ο Γεώργιος Μανόλη υπέγραφε με «*οὔνγρικα ψιφιά*», ίσως λόγω του τονισμού. Εγκαταστάθηκε στο Σιμπίου και αρραβωνιάστηκε την κόρη της Ήφρας (Ευφροσύνη;) και του Χρήστου Αρβανίτη το 1708 (βλ. κατ. Μέρος Γ΄, εγγρ. 62 και Μέρος Δ΄, εγγρ. 136). Ενδεχομένως, προερχόταν από κάποια ελληνική παροικία της Κροατίας, γι'αυτό και τον αποκαλούσαν με το προσωνύμιο «*Χορβάτης*», που όμως χρησιμοποίησε ο ίδιος στην υπογραφή του μόνον τέσσερις φορές (βλ. Ευρετήριο ονομάτων). Στην Τρανσυλβανία θα πρέπει να έφθασε μέσω της Ουγγαρίας ή της Σερβίας, με τις ελληνικές εμπορικές παροικίες των οποίων τα μέλη της Κ έρχονταν σε επαφή στις εμποροπανηγύρεις.
2. Εξελέγη διαδοχικά *Χαρατζάρης* (1710), *Καπετάνος της Ἐξωτέρας* (1714), *Ἐπίτροπος τῆς Ἐκκλησίας* (1721), *Ἐπίτροπος τοῦ Προεστοῦ* (1737) και στη συνέχεια *Προεστώς* (1737-1746), BAR, mss. gr. 976, φφ 43r-45r.
3. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 132-133.

30

1765(;)/–/– 976/φ 189r

χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Κληροδότημα. Εκτελεστές διαθήκης.

[14]/Ὑπόμνημα μδ΄.

[15]/ Προσέτι σημειώνομεν καὶ τοῦτο ἐν τῷ παρόντι, ὅτι ὁ [16]/ μακαρίτης Κῶνστας Μανόλη μελενικιώτης ἐπονό-[17]/ματι Μπουρνάζης, ὁμοίως εἶχεν

ἀφιερώσῃ διατάξωντας[1]*, [18]/ εἰς τὴν Κομπάνιαν F 150. ἤγουν φλορίντζια οὔγγρικα [19]/ ἑκατὸν πενῆντα, τὰ ὁποῖα τά ἐπαρέστησαν οἱ γενό-[20]/μενοι Ἐπίτροποί*[2] *του, ὁ κὺρ Μανικάτης Σαφράνι(ος) [21]/ καὶ ὁ κὺρ Θωμᾶς Ἰωάννου <Βελλαρᾶς>, καὶ ἐγράφη διὰ παντοτινὴν [22]/ ἐνθύμησιν, καὶ εἰς μνημόσυνόν του αἰώνιον.*

1. Ενν. με «διάτα», δηλ. διαθήκη.
2. Οι εκτελεστές της διαθήκης του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

BAR mss. gr. 976
(φφ 159r-198v)

I/1

1690/I/25 976/φφ 159r-160r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Δωρεές για τον μισθωμένο και για τον ανεγειρόμενο ιδιόκτητο ναό της Κ.

[17]/ Ὑπόμνημα ζ΄.
[18]/Εἰς τοὺς 1690. Ἰαννουαρίου 25. Εἰς τὸ Καδηλήκιν τοῦ ‖ 43.‖ [19]/ μπασιὰ Πάλκου Θεοδώρου, εὑρίσκεται Γραμμένον εἰς [20]/ {τὸν} // τὸν παλαιὸν Κώδικα διὰ ἐνθύμησιν, τὰ εἴτι ἔφτιασαν οἱ [2]/ Πραγματευτάδες, ὁμοῦ καὶ ὁ ῥηθεὶς Προεστώς, διὰ την Διά-[3]/βασιν, ἤγουν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὁποῦ κρατοῦμεν νικιασμέ-[4]/νην μέσα εἰς τὸ Σιμπῖνι.

[5]/Ἐπῆρεν ὁ μπασιὰ Πάλκ(ος) Προεστὼς 13. πῆ(χες) Ντηραγὶ [6]/Λέχικο Τοροντζή, καὶ ἔφτιασεν δύο ποδιαῖς στὴν πύλην, [7]/ καὶ μίαν ποδιὰν εἰς τὸ Εἰκόνισμα. [8]/Ἔφτιασεν καὶ ἕνα φελώνι πράσινο ἀπὸ Ἀτλάξη Βενέ-[9]/τικο. [10]/Ἕνα Μαν<ου>άλι ξύλινον διὰ τὰ κηριὰ. [11]/ Μίαν Μάσαν ξύλινην διὰ νὰ διαβάζουν Εὐχέλαιον καὶ [12]/ Ἁγιασμόν. [13]/ Ἕνα Πεύκι μικρούτζικον ἀπάνω στὴν ἄνωθεν Μάσαν. [14]/ Τέσσαρες πήχαις Ντηραγί πράσινο Λέχικο διὰ τὴν Ἁγί-[15]/αν Τράπεζαν, τὸ ἀφιέρωσεν ὁ Γιάννης τοῦ Ἀβραμίτζη.
[16]/Ἔδωσεν ὁ Ἀντράσης ἀπό τὸ Μπρασσοβὸ στὴν Ἐκκλησίαν [17]/ τὴν καινούριαν[1] τὰ κάτωθεν Ἀφιερώματα:
[18]/ l. Σταυρὸν Ἀσυμένιον [19]/ l. Ποδιὰ ἀπό Λάστραν ἢ ἀπό Σερασέρι διὰ τὴν Ἁγίαν Τρά-[20]/πεζαν. [21]/Ἔπειτα ἔδωσεν ὁ Τζήγκα Πάλης ἕνα Ταψὶ μικρούτζικο ἀσυ-[22]/μένιον. [23]/ l. Κανδήλι Ἀσυμένιον διὰ τὴν Διάβασίν μας ἔδωσεν ὁ κὺρ [24]/ Νικόλτζος Χρήστου. [25]/ l. Κανδήλι ἕτερον Ἀσυμένιον ἔδωσαν οἱ Σαουλάδες[2]. [26]/ l. ἕτερο Κανδήλι ἔδωσεν ὁ κὺρ Γεώργης Καστρην(ὸς), τοὺ-[27]/πίκλην Φάρκας Γεώργης. // l. Χαλὶ ἔδωσεν ἡ Ἀρχόντισσα Μπαλατζάνινα[3] διὰ τὴν [2]/ Ἐκκλησίαν μας. [3]/ l. Θυμιατήριον Ἀσυμένιον τὸ ἔφτιασαν[4], καὶ τὸ ἀφιέρωσαν [4]/ διὰ μνημοσυνόντους αἰώνιον, ὁ κὺρ Ζῶτ(ος) Γιαντζῆ, [5]/ ὁ κὺρ Πάν(ος) Τζήγκας, καὶ ὁ Κύργι(ος) Γραμματικοῦ [6]/ καὶ κὺρ Χρήστ(ος) συντροφός του. [7]/ l. Χαλὶ ἔδωσεν ἡ Δόμνα[5] Μαρία,

σύζυγ(ος) τοῦ ποτὲ Ἰωάν-[8]/νου Σερμπάνου Βοεβόδα[6], διὰ τὴν πενθεράντης, ὁποῦ [9]/ τὴν ἔθαψαν εἰς τὸ Μπούγκαρδο.

στ. 1-2, 7-9[φ 160r] Οι στ. 1-2 δεν υπάρχουν στην αρχική εγγραφή του κ. BAR, mss. gr. 975, φ 38r (=φ 43r). Οι στ. 7-9, στην καταχώριση του Πάλκου Θεοδώρου στο φ 38r του ίδιου κ., στ. 19-20, έχουν ως εξής: «*...l χάλλοι εδοσέν οι <ν>τώμνά Μάροια δοιά τοιν πέδερά τοις απού τοιν εδά[π]ψέν στω <Μ>που<γ>καρός*». Εδώ πρόκειται για λάθος του Ι. Αδάμη στη μεταγραφή, διότι η *Δόμνα Μαρία* (:«*Μπαλατζάνινα*») ήταν κόρη του Ηγεμόνα της Βλαχίας όχι σύζυγός του. Επομένως κατέγραψε δυο φορές τη δωρεά.

1. Είναι ο ναός που θα κτιζόταν στο χωριό-προάστειο του Σιμπίου Bungard (το «*Μπουγκαρός*» στα ουγγρικά). Βλ. την περίληψη της άδειας για την ανέγερση του ναού, που έδωσαν πέντε «*seniores et iurati regii pagii Bongard*», υπό τον όρο να καταβάλει η Κ 100 φιορίνια στην εκεί σαξονική εκκλησία, και την περίληψη της βεβαιώσεως του ιδιοκτήτη για την πώληση του οικοπέδου για τον ναό και το κοιμητήριο, N. Iorga, *Scrisorĭ şi inscripţiĭ ardelene şi maramureşene. I. Scrisorĭ din Archiva Grecilor Sibiuluĭ, din Archiva Protopopieĭ neunite a Făgăraşuluĭ şi din alte locurĭ* [Studii şi documente XII], Βουκουρέστι 1906, έγγρ. II (12.1.1690), III (18.6.1691), σ. 3.
2. Ενν. τον Σαούλη Ιωάννου, *Κάντορη* , με τους συγγενείς του.
3. Σύζυγος του *Ἄρχοντος Μπαλατζάνου* (:Constantin Bălăceanu), και θυγατέρα του Şerban Voda Cantacuzino, που ήταν εγκατεστημένη στο Σιμπίου (όπου είχε καταφύγει ο άνδρας της), N. Iorga, *Scrisorĭ şi inscripţiĭ ardelene şi maramureşene...*, ό.π., (έγγρ. VII), σ. 4 σημ. 1· για τον C. Bălăceanu, βλ. συνοπτικά N. Stoicescu, *Dicţionar al marilor dregători din Ţara Românească şi Moldova, sec. XIV-XVII*, Bucureşti 1971.
4. Έχει την έννοια της παραγγελίας για την κατασκευή.
5. Από το ρουμ. Doamna, κυρία.
6. Ο ηγεμόνας της Βλαχίας Ιο Şerban Voda Cantacuzino (1678-1688). Για την έννοια και χρήση του "Ιο/ΙΩ" πριν από το όνομα των ρουμάνων ηγεμόνων βλ. Ευλογίου Κουρίλα, «Τὰ χρυσόβουλλα τῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδοβλαχίας καὶ τὸ σύμβολον ΙΩ ἢ Ἰωάννης», στον τόμο *Εἰς μνήμην Σπυρίδωνος Λάμπρου*, Ἀθῆναι 1935, σσ. 245-254, και Κ. Γ. Πιτσάκη, «De la fin des temps à la continuité impériale : Constructions idéologiques post-byzantines au sein du Patriarcat de Constantinople», *Le Patriarcat Œcuménique de Constantinople aux XIVe-XVIe siècles : rupture et continuité* [Centre d'Études byzantines, néo-helléniques et sud-est européennes, EHESS], Paris 2007, 213-239, εδώ σσ. 224-225.

I/2

1691/IV/14
χ. Ιωάννη Αδάμη

976/φφ 162r-163r

Πρακτικό. Δωρεές για την ανοικοδόμηση του ναού της Κ στο προάστειο του Σιμπίου Μπούγκαρτ.

//Ὑπόμνημα θ΄. || Εἰς τὸν κώδικα / τοῦ Μπουγκαρ-/δίου./ φύλλ. 50. / καὶ 124.|| [2]/ Εἰς τοὺς 1691. ἐν μηνὶ Ἀπριλλίῳ 14. εἰς Σιμπῖ-[3]/νι. Ἐδῶ γράφομεν διὰ ἐνθύμησιν, τὰ εἴτι ἔδωσαν [4]/ οἱ Πραγματευτάδες ἐκ προαιρέσεωςτους, πᾶσα εἷς || Καὶ εἰς τὸν Πα-/λαιὸν Κώδικα, / φύλλ. / 36. 37. / καὶ 38.|| [5]/ κατ᾽ὄνομα, διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας, ὁποῦ [6]/ ἔφτιασαν εἰς τὸ Μπούγκαρτ τὸ χωρίον, πετρένιαν ἐκ [7]/ θεμελίου, καθῶς τὰ ἔχει σημαδεμένα μὲ τὸ ἰδιόχει-[8]/ρόντου ὁ τότε Προεστὼς Μπασιὰ Πάλκ(ος) Θεοδώρου, [9]/ εἰς τὸν παλαιὸν Κώδικα. φύλλ. 36.

[10]/Ἐν πρώτοις ο κὺρ Πάν(ος) Τζήγκα ἔδωσεν F 20. [11]/Ἔδωσεν ὁ Ντέτ(ος) ἀπὸ Ἀλβανιτοχώρι 3. [12]/Ἔδωσεν ὁ αὐτ(ὸς) μπασιὰ Πάλκ(ος) Προεστὼς διὰ [13]/ τον μπ<ασιὰ> Στάθην Νικολάου, ἤτοι Ποπ Στέφανον || ἤτοι Σκόκαν|| 100. [14]/Ὁ κὺρ Μάν(ος) ἀπὸ Κάτω Τούρναβον 6. [15]/Ὁ κὺρ Μανόλης 3΄΄60. [16]/Ὁ κὺρ Ἀποστόλης Τουρναβίτης 2. [17]/Ὁ κὺρ Δούκας ἐκ Μελενίκου 9. [18]/ Ὁ κὺρ Χρήστ(ος) Πολιτζανίτης 14. [19]/Ὁ κὺρ Ἀνδρέας Σίξαϊ 14. [20]/Ὁ κὺρ Κωνσταντίν(ος) Βερβέτζης ἀδελφ(ὸς) τοῦ Νόνου 3 ΄΄60. [21]/Ὁ κὺρ Φωκᾶς ἐκ Μελενίκου 30. [22]/Ὁ κὺρ Στάθης Μίχου Σαφραντζῆς 30. [23]/Ὁ κὺρ Στάμ(ος) Κῶστα Φόστ(ος) 14. [24]/Ὁ κὺρ Νικόλας ἀπὸ τὴν Τόρδα 5. [25]/Ὁ κὺρ Παναγιώτης Μελενικιώτης 22΄΄40. // Ἔδωσεν καὶ ὁ Πν(ευματ)ικὸς μας ὅσα ἔμασεν F 32΄΄40. [2]/ Ἔταξε καὶ ὁ Χατζῆ Μίχ(ος) ἀπὸ τὴν Λό-φτζα [3]/ F 100. καὶ ἔδωσεν ἀπ᾽αὐτά ὁ Μπήτζ(ος) 50. [4]/ Ἔδωσεν ὁ Χατζῆ Κυριάκης 9. [5]/Ὁ αὐτ(ὸς) καὶ διὰ τὸν Κωνσταντῖνο τὸν ἀδελφόντου 18. [6]/Ὁ Γιοβάν(ος) Φαγκαρασιάν(ος) 10. [7]/Ὁ κὺρ Γεωργάσκ(ος) Χρήστου διὰ τὸν π(ατέ)ρατου: 68΄΄50. [8]/Ἔδωσε καὶ ἡ Δόμνα Μαρία[2] δύο φλουριά [9]/ διὰ τὰ Κεραμίδια 9΄΄ [10]/Ὁ κὺρ Ἀντώνης Μελενικιώτης 16΄΄ [11]/Ὁ Κάταρτζῆογλης ἔδωσεν 4΄΄60.

[12]/ Εἰς τοὺς 1692. Γενναρίου 1. [13]/ Ἐπερίσσευσαν ἀπὸ τὰ ἄςπρα τῶν Μπολτιῶν. [14]/ εἰσὲ δύο χρόνους τῆς Προεδρίας τοῦ ρηθέντ(ος) [15]/ Μπασιὰ Πάλκου Θεοδώρου F 208. [16]/Ἦταν καὶ μπάνια ψεύτικα τῆς μέσης 32. [17]/ Καὶ ἀπὸ τὸ πρῶτο τὸ Καθηλήκιντου ἔδωσεν 60.

[18]/ Εἰς τοὺς 1692. σεπτεμβρίου 8. [19]/Ἔδωσεν ὁ Παρασκευᾶς ἀπὸ τὸ Το-μπρητζήνι[3], τὸ ἐπι-[20]/νόμι Τζομπάνης F 70. //Ὁ κὺρ Δούκας Σαλονικι(ὸς) ἔδωσεν F 30. [2]/Ὁ κὺρ Στάθης Μίχου ἔδωσεν ἕτερα 25. [3]/Ὁ κὺρ Μανόλης

Διὰ τὸν Μάνο 20. [4]*/ Καὶ διὰ τὸν Βασίλη ἀπὸ τὰ Γιαννινα 42.* [5]*/ Ἔδωσεν ὁ Μπήτζ(ος) διὰ τὸν Χατζῆ Μιτζάτζο ἔτ<ερα> 50.* [6]*/ Ὁ Κωνσταντῖν(ος) ὁ Δ(εῖνα) ἔδωσεν 1 φλουρὶ βενέτικο 4΄΄60.* [7]*/ Ὁ κὺρ Δημήτρης Δούκα 2΄΄40.* [8]*/ Ὁ κὺρ Σάββας Δημητρίου 6΄΄* [9]*/ Γιάννης Φιλιππουπολίτης ἔδωσεν 4΄΄* [10]*/ Γεώργης Μελενικιώτης 3΄΄* [11]*/ Δῆμ(ος) ἀδελφ(ὸς) τοῦ Ἀδάμη 2.* [12]*/ Στέφαν(ος) ὁ Καπετάν(ος) 12.* [13]*/Γρηγόρης Τερζῆς ἔδωσεν 3.* [14]*/ Ἐπερίσσεψαν ἕτερα μπάνια τῶν Μπολτιῶν*[A] *24.* [15]*/ Ἔμασε καὶ ὁ Πν(ευματ)ικὸς ἀπό τά Παλικάρια 27.* [16]*/ Ἔμασαν καὶ λεανικῶς*[5] *ἕτερα ἀπό τὰ μπόλτια 145.* [17]*/ Ἔδωσεν ὁ Κὶς*[6] *Πάλκ(ος) ἀπὸ τὰ χαράτζια 48.* [18]*/ Ἀπὸ τὸν Δούκα Μελενικιώτην ἐπῆραν 8.* [19]*/ Ἀπὸ τὸν κὺρ Σάββαν 24.* [20]*/ Ἀπὸ Μπιρσάγκορα*[7] *12.* [21]*/ Ἀπὸ τὸν Δημήτρην Μελενικιώτην 7.* [22]*/ Ἀπὸ κάποιον Νεδέλκον 8.* [23]*/ Ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο Νικολάου 5.* [24]*/ Ἀπὸ τὸν Κύργιο Γραμματικό 48.* [25]*/ Ἀπὸ τὸν Ἀναστάσην Γιαννιώτην 4.* [26]*/ Ἀπὸ ἕνα Παλικάρι φλουριὰ 3.*[8] *<F>15.* [27]*/ Καὶ ἄλλα τινά, ἴδε εἰς φυλλ. 36.*

Συνολικά συγκεντρώθηκαν 1.443΄΄10 ουγγρικά φιορίνια, ποσό σημαντικό για την εποχή.

1. Η προσθήκη του συντάκτη στο περιθώριο είναι λανθασμένη. Ο Ευστάθιος Νικολάου Σκόκας απεβίωσε το 1702, βλ. Μέρος Β΄, εγγρ. 11 («*Υπόμνημα» ιβ΄*).
2. Η σύζυγος του Κονσταντίν Μπαλατσεάνου (εγγρ. Ι/1, σημ. 3).
3. Το Debreczen της Ουγγαρίας, όπου λειτουργούσε ελληνική Κομπανία με Προνόμιο του Λεοπόλδου Α΄, που είχε παραχωρηθεί αρχικά (1667) στις ελληνικές, αργότερα και στις σερβικές εμπορικές παροικίες της Άνω Ουγγαρίας (1690), BAR, mss. lat. 9, φφ 49r–52v.
4. Από τα τέλη που είχε εισπράξει η Κ τα προηγούμενα χρόνια, πρβλ. Θ. 33 (1703), (ΕΚΣ, σσ. 323-324).
5. Από μεμονωμένα μαγαζιά.
6. Είναι ο Παναγιώτης Νικολάου. Το «*Κις*» χρησιμοποιείται αντί του «κύρ». «*Πάλκος*» είναι υποκοριστικό του Παναγιώτη.
7. Εξελληνισμένος πληθυντικός τύπος της ρουμ. λ. bîrsag, που σημαίνει πρόστιμο.
8. Η ισοτιμία των συγκεκριμένων φλουριών (ενδεχομένως ουγγρικών) είναι 1 φλουρί προς 5 φιορίνια Ουγγαρίας, ενώ στην ίδια εγγρ., στο φ 162 στ. 8, είναι 1 (ενδεχομένως οθωμανικό) προς 4,50 και στο φ 163r στ. 6, το φλουρί της Βενετίας υπολογίζεται προς 4,60.

I/3

1695/XII/- 976/φ 163v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Δωρεά στο ναό της Κ («*Ψυχικόν*»).

// || *φύλλ.* || *Ὑπόμνημα ι΄.*
[2]/ || *43.* || *Κατὰ τὸ 1695. Μηνὶ Δεκεμβρίῳ. ὤντας Προε-[3]/στὼς τῶν Πραγματευτῶν ὁ κὺρ Δημήτρι(ος) Νικο-[4]/λάου Νόνν(ος), ἔφτιασε μερικὰ Ἱερὰ εἰς τὴν Διάβα-[5]/σίν[1] μας διὰ ψυχικὴν του σωτηρίαν.*
[6]/ 1. Φελώνι ἀπὸ Καναβάτζα καρμουζένιαν. [7]/ 1. Στιχάρι ἀπὸ Καναβάτζα πράσινη. [8]/ 1. Ἐπιτραχήλι ἀπό Ἀτλάζι παρδαλό. [9]/ 1. Ὡράριον ἀπὸ τὸ ἴδιον Ἀτλάζι τοῦ Ἐπιτραχηλίου. [10]/ 1. Ζυγὴν Ἐπιμάνικα ἀπὸ τὸ ἴδιον Ἀτλάζι.

1. Βλ. αν. I/1 στ. 3.

I/4

1705/II/22, 1705/IV/2 976/φφ 165r-167v
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. I/5

Χρονικό για τις οικονομικές πιέσεις προς την Κ μετά την προσάρτηση της Τρανσυλβανίας στα εδάφη του αυστριακού στέμματος. Αναγκαστικά δάνεια της Κ στον αυστριακό στρατό. Τρόπος αναγκαστικής εκτελέσεως.

// *Ὑπόμνημα ιγ΄.* || *φύλλ.* ||
[2]/ Ἐν Ἔτει Κυρίου 1705. μηνὶ Φεβρουαρίῳ 22. εἰς τὸ || *79.* || *[3]/ Σιμπῖνι. Γράφομεν καὶ τοῦτο μετὰ λύπης καὶ ἀθυμίας, [4]/ διὰ ἐνθύμησιν, καὶ τὸ παραδίδομεν εἰς εἴδησιν τῶν με-[5]/ταγενεστέρων, διὰ νὰ τὸ ἀναγινώσκωσιν ὅλοι. Προτιμεύ-[6]/ωντας εἰς τὴν Κομπάνιαν ὁ κὺρ Παναγιώτης Νικολάου, [7]/ἀλλέως Κὶς Πάλκος ἐπονομαζόμεν(ος), ἔστωντας καὶ νὰ εἶ-[8]/χεν γυρέψῃ ὁ Ἐξοχώτατ(ος) Γενεράλης τοῦ Βασιλικοῦ [9]/ Στρατεύματ(ος), ὀνόματι Ἰωάννης Λοδοβῖκ(ος) Ῥαμποτίν(ος) [10]/ ἀπὸ τοὺς Ἀρχόντους τῆς Τζάρας ὁποῦ εὑρίσκονταν πολυορ-[11]/κισμένοι κατὰ τὸ 170{4}<3>. Ἔτ(ος), μέσα εἰς τὸ Κάστρον [12]/ τοῦ Σιμπινίου, μερικὴν Ποσότητα ξεχωριστὴν Χρημάτων, [13]/ ἤγουν Ἄσπρα Δανεικὰ διὰ σύστασιν[1] τῆς Μιλίτζιας, μὲ τὸ [14]/ νὰ ἐσυκώθη Κουρουτζσάγκι, ἤγουν Ῥεμπέλλιο ἐναντίον τῆς [15]/ Βασιλείας, τόσον εἰς τὴν ἀπάνω Οὐγγρίαν, ὅσον καὶ ἐδῶ εἰς [16]/ τὴν Ἐρδελίαν[2], καὶ ῥίχνωντας Νέον*

δώσημον εἰς τοὺς Ἀρχόν-[17]/τους[3] διὰ Δανεικά, ἐρρίξαν καὶ εἰς ἡμᾶς, νὰ δώσωμεν χώρι-[18]/α ἀπό τὸ Ὀρδινάριον δώσημόνμας[4] ὁποῦ τὸ ἐπλερώσαμεν, [19]/ ἕτερα δανεικὰ F 2000. ἤγουν φλορίντζια Νέμτζικα [20]/ δύο χιλιάδες, Τα ὁποῖα κάνουν Οὔγκρικα δύο χιλιά-[21]/δες καὶ τετρακόσια. Καὶ δαρρῶντας καὶ ἡμεὶς διὰ Δανεικὰ, [22]/ ὡσὰν ὁποῦ καὶ Ὁμολογίαις ἰσχυραῖς μᾶς ἔδωσαν, τὰ ἐσυνά-[23]/ξαμεν κοινῶς καὶ τὰ ἐδώσαμεν, καθώς καὶ φαίνεται εἰς τὸ [24]/ Κατάστιχον[5] τῆς Κομπάνιας /: ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἐνθάδε τὸ ξε-[25]/στιχίζομεν εἰς τὸ ἑξῆς Ὑπόμνημα:/ πόσα ἔχει δομένα ὁ [26]/ καθ' ἕνας τοῦ τότε καιροῦ. Μετὰ ταύτα μᾶς ἐγύρεψαν [27]/ {καὶ} // καὶ τὸ Φισκάλις[6], νὰ τὸ πλερώσωμεν F 800. ἤγουν [2]/ φλορίντζια οὔγγρικα Ὀκτακόσια, καὶ μετὰ βίας τὰ ἐσυνά-[3]/ξαμεν καὶ τὰ ἐδώσαμεν ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ 1704. [4]/ ἔστωντας καὶ νὰ εἶχαν παραμερίση οἱ περισσότεροι ἀδελ-[5]/φοὶ τῆς Κομπάνιας[7], καὶ μόν(ος) ὁ Θεὸς τὸ γινώσκει πῶς καὶ [6]/ μὲ τί τρόπον τὰ ἐσυνάξαμεν καὶ τὰ ἐδώσαμεν.

[7]/ Πρὸς τούτοις εἶχαν ταγμένα καὶ τοῦ Ἐκλαμπροτάτου [8]/ Ἄπορι Στεφάνου, τοῦ καλόψυχου, φλουρία μάλαμα πενῆντα, [9]/ καὶ ζῶντας ἀκόμη, ἀτός του, εἰς τοὺς 1704. Αὐγούστου 1. ἔβα-[10]/λένμας εἰς μεγάλο Δυνάστειο, ὅτι νὰ τοῦ τὰ δώσωμεν τὰ [11]/ ταγμένα φλουρία, καὶ ἂν δὲν εἶναι φλουριά, νὰ τοῦ δώσωμεν [12]/ ἄςπρα ἀσυμένια ἀπὸ ζολότια πέντε εἰς τὸ κάθε φλουρίον [13]/ καὶ οὕτως ἐν συντόμῳ τὰ ἐσύναξαν οἱ εὑρισκόμενοι, καὶ τοῦ τὰ [14]/ ἔδωσαν τοῦ ἀχόρταγου.

[15]/ Τῷ ἄνωδεν Ἔτει 1704. Ὁ προωνομασμέν(ος) Ἀρχηγ(ὸς) [16]/ Ῥαμπουτῖν(ος) εἶχεν ζητήσῃ καὶ ἕτερον Δώσημον εἰς τοὺς [17]/ εὑρισκομένους ἐδῶ Ἀρχόντους, Ἀσύμι καθαρὸν Γκίραις ἱκα-[18]/ναῖς, διὰ νὰ φτιάσῃ Μονέδαν εἰς χρείαν τῆς Μιλίτζιας, καὶ τό-[19]/τες πάλιν ὁ Ἄρχων Βοηδ(ὸς) καὶ Πατέρας μας, καὶ καλοδελητής [20]/ μας Ἄπορι Στεφάνης, ἀράδιασε καὶ εἰς τοὺς Πραγματευτὰς [21]/ Ῥωμαίους τοῦ Σιμπινίου, ἤγουν εἰς τὴν Κομπάνιαν, ὅτι νὰ [22]/ δώσουν Ἀσύμι καλὸ καθαρὸ Γκίραις 50. πενῆντα, καὶ [23]/ τὸ ἐσημάδευσαν εἰς τὰ Τευτέριάτους, καὶ μετὰ ὀλίγον {και-[24]/ρὸν} // καιρὸν ὕστερα ἀπό τὰ Χριστούγεννα κατά τὸ ἄνωδεν Ἔτ(ος) [2]/ 1705. Ἐνθυμήθηκαν τὸ Ἀσύμι, ὁ Ἐξοχώτατ(ος) Γενερά-[3]/λης μὲ τὴν συνοδίαντου, διότι ἔλειπαν ἀπό τὴν ποσότητα [4]/ τῆς Σούμας ὁποῦ ἔρριξαν εἰς τὸ Βηλαέτι, καὶ τὸ Βηλαέτι [5]/ ἔκαμεν μέρος καὶ τοῦ λόγουμας τῆς πτωχῆς Κομπάνιας, καὶ [6]/ μᾶς ἔρριξεν αὐταῖς ταῖς 50. Γκίραις. Καὶ εὐθὺς κατὰ τὸ [7]/ ἄνωδεν Ἔτ(ος) ἔστειλεν τὸν Ἄρχοντα Κελεσήρι Σαμουὴλ ἀπά-[8]/νωμας, ὅτι τό Ἀσύμι νὰ εἶναι ἕτοιμο εἰς μίαν ἡμέραν καὶ [9]/ νὰ δοθῇ, εἰ δὲ καὶ δὲν γένῃ ἕτοιμον, θέλει μᾶς στείλη ἐξεκου-[10]/τζιόνι, εἰς τὸ ὁποῖον ἐθαυμάζονταν οἱ ταλαίπωροι, οἱ εὑρισ-[11]/κόμενοι ἐνθάδε ὀλίγοι Πραγματευταὶ, τί νὰ ποιήσουν εἰς [12]/ τέτοιον σεκλέτι καὶ πειρασμόν, ἔστωντας καὶ οἱ περισσότεροι [13]/ ἀδελφοὶ εἶχαν ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Ταραχὴν τῶν πολέμων, [14]/ καὶ ἄλλοθεν πουθενὰ καμίαν ἐλπίδα σωτηρίας δὲν εἴχασιν, [15]/ Ἔδραμαν εἰς τὸ Κομίσσιον τῆς Κα-

μάρας, πρ(ὸς) τὸν Ἄρχοντα Γε-[16]/ώργιον Ἔκλερην, πρ(ὸς) τὸν Στρατηγὸν τὸν Ἀκτόνην, ἀλλὰ οὐκ[17]/ ἦν φωνή, οὐδέ ἀκρόασις. Ἔδωσαν καὶ πρ(ὸς) τὸν Ἐξοχώτατον [18]/ Γενεράλην δύο Ἀρζουχάλια, καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ τὰ διαβά-[19]/ση, μόνον τὰ ἐρώιξεν, καὶ ἄλλο δὲν ἔλεγεν, μόνον ἐφώναξε [20]/ Μπαγάτο, Μπαγάτο. ἤγουν Πλερώσετε, καὶ μόνον κοντο-[21]/λογῆς νὰ δοδοῦν γλήγορα τὰ ἄςπρα, ὄχι ἀλλέως. Λοιπόν [22]/ ἐπρόσταξε καὶ μᾶς ἔστ(ει)λαν Ἐξεκούτζιο ὀκτὼ μαλάτους, [23]/ ἤγουν Νέμτζους σολδάτους. Καὶ τίς διηγήσεται ταῖς κακο-[24]/σύναις ὁποῦ ἔκαμναν, τὰ φαγητὰ ὁποῦ ἐγύρευαν, ὁ καθ [25]/ εἷς ἀπ' αὐτινοὺς νὰ τρώγουν μέρα καὶ νύχτα, ὅσους ηὗ-[26]/ρισκαν στὰ σοκάκια, ὅλους τοὺς ἐτραβοῦσαν μέσα εἰς τὸ<ῦ> [27]/ κὺρ Ἀδάμη τὸ κονάκι σὲ φαγοπότια, καὶ σὲ ἄτζαλα μπε-[28]/{κριλ-} //κριλλεύματα[8], διὰ τὸ ὁποῖον ἐδώσαμεν Σούπλικαν ἤγουν [2]/ ἀρζουχάλι καὶ εἰς τὸν Ἐκλαμπρότατον Γουβερνάτωρα [3]/ τὸν Μπάνφι Γεώργιον, καὶ ἀπεκεῖ πάλιν καμία βοή-[4]/θεια δὲν μᾶς ἦλθεν, τόσον μόνον μᾶς ἀποκρίθηκεν, πῶς [5]/ καὶ ἡμεῖς αὐτ{οὐ}<ὸ> ἠκούσαμεν, τὸ πῶς νὰ σᾶς τὸ ἐσυγχώρησεν [6]/ ὁ Ἐξοχώτατ(ος) Γενεράλης. Τοιουτοτρόπως κοιτάξωντας οἱ [7]/ εὑρισκόμενοι τὴν μεγάλην στενοχωρίαν, ἐξ ἀνάγκης ἐ-[8]/λόγιασαν, καὶ ἐρεύνησαν κάποια ἄσπρα τῆς Κομπάνιας [9]/ ὁποῦ τὰ ἐπήρασι τινὲς τὴν προάλλην μὲ τὸ διάφορον, τὰ [10]/ ὁποῖα ἦσαν γραμμένα μέσα εἰς τὸν Παλαιὸν Κώδικάμας, [11]/ εἰς φύλλ<ον> 76. ὡς φαίνεται ποῖ(ος) καὶ πόσα εἶχεν πάρῃ, καὶ [12]/ πόσα ἔδωσεν εἰς τὴν παροῦσαν ἀνάγκην, καὶ τὰ γράφομεν [13]/ καὶ ἡμεῖς ἐδῶ εἰς τὸ ἑξῆς Ὑπόμνημα[9], ἐκεῖνα γοῦν τὰ [14]/ ἄσπρα γυρεύωντάς τα, τὰ ἔλαβαν, καὶ ἀκόμη καὶ μερικὰ [15]/ μπάνια τῶν Μπολτιῶν, ὁποῦ εἶχεν ἀφίσῃ ὁ κὺρ Κωστά-[16]/κης μακαρίτη Κῶστα εἰς τὸν Σινιὸρ κὺρ Νῖνον, λαβαίνων-[17]/τάςτα καὶ αὐτά, τὰ ἀνέσωσαν, καὶ ἐπλέρωσαν τὸ Ἀσύμι μὲ [18]/ νάχτι μπάνια F 1050. ἤγουν φλορίντζια Οὔγκρικα [19]/ χίλια πενῆντα, μὲ παρηγόρίαν ὅμως, πώς νὰ εἶναι [20]/ δανεικᾶ, καὶ ἔδωσεν τὸ Ἀρχοντολόγιον τοῦ Βηλαετίου ἰσχυ-[21]/ρὸν Ἀπόγραμμα καὶ ὁμολογίαν, ὅτι μετὰ καιρὸν νὰ ἔ-[22]/χουν νὰ μᾶς τὰ δώσουν ὀπίσω, μαζὺ μὲ τἄλλα τὰ ἄνω-[23]/δεν εἰρημένα F 2400. Ἔφαγαν καὶ οἱ Νέμτζοι εἰς τὸ [24]/ Ἐξεκούτζιο F 80. Ἐπῆρεν καὶ ὁ κὺρ Ἀδάμης διὰ τὰ [25]/ ξύλατου, καὶ Τανούριάτου, μίαν Κούπαν Μπαγιά-[26]/σικη[10], καὶ [27]/ διὰ τὴν σύγχησιν τοῦ κονακιοῦτου, καὶ τὸ Καλαμπαλήκι F [28]/ {20.} // 20. ἀπατός του ξεύρ(ει) τὴν ζημίαντου, καὶ ὁ θε(ός). || φύλλ. || [2]/ Ἀκόμη καὶ διὰ τὰ 800. φλορίντζια τὸ φισκάλις[11], [3]/ μᾶς εἶχαν κάμῃ μεγάλην σφίξιν, ὅτι νὰ τοὺς τὰ κάμῳ-[4]/μεν Ἀςλανιὰ παλαιὰ, καὶ ἐπερίσσευαν καὶ ἀπό τὰ [5]/ 800. θαρρῶ /:λέγ(ει) ὁ Γράψας Παναγιώτης Δημητρί-[6]/ου Μελενικιώτης:/ ἕως F 125. καὶ ἦταν εἰς [7]/ τὸν κὺρ Χρήστον Τζηπογόπουλον, καὶ μὲ ταυτὰ ἀνασώ-[8]/θηκαν αἱ ἄνωθεν Σούμαις ὁποῦ ἐδώσαμεν.

[9]/ Καὶ ἂς τὸ ἠξεύρῃ τοῦτο πᾶς ἕνας ἀδελφ(ός), ὅτι ἐ-||80. ||[10]/κεῖνοι ὁποῦ ἐπῆραν, καὶ ἐχρεωστοῦσαν μπάνια τῆς [11]/ Κομπάνιας, τὰ εἶχαν πάρῃ εἰς τοὺς 1704. Γενναρί-[12]/ου 16. ὡς φανερών(ει) τὸ ἀκόλουθον Ὑπόμνημα, καὶ [13]/

ἦτον γερὸ τὸ Μαριάσικο ΄΄34. ἤγουν μπάνια τρι-[14]/άντα τέσσαρα, καὶ τώρα εἰς τοὺς 1705. Φεβρουα-[15]/ρίου 22. ἐπλέρωσαν Τζουρούκικα μπάνια, πρὸς ΄΄ [16]/ 40. τὸ κάθε Μαριάσικο, καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν πάν-[17]/των, καὶ εἰς βεβαίαν ἀσφάλ(ει)αν, νὰ ἔχουν νὰ ἐξετά-[18]/ζωνται μὲ καιρὸν τὰ πάντα. Καὶ ζητοῦμεν τὴν συγ-[19]/χώρησιν ἀπό ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς μικροὺς καὶ μεγάλους, [20]/ καὶ συγχωρεῖτε μας, καὶ ὁ Θε(ὸς) συγχωρέσῃ καὶ τὴν [21]/ Ἐντιμότητά σας ὅλους, ὅτι ὅλοι μας Γὴ καὶ χῶμα καὶ [22]/ κονιορτ(ὸς) θέλομεν γένῃ. Ἔγραψα κατὰ τοὺς [23]/ 1705. Μηνί Ἀπριλλίῳ 2. Εἰς τὸ Σιμπῖνι. [24]/ {Ὁ ἐλ.}
//Ὁ ἐλάχιστ(ος) δοῦλ(ος) πάντων ὑμῶν [2]/ Παναγιώτης Δημητρίου ἐκ Μελενίκου. [χ.γρ.]

στ. 1-26, 1-6[φ 165v] Εξαιτίας της πολιτικής και οινομικής αναταραχής πολλοί πραματευτές είτε έφυγαν είτε δεν επέστρεψαν στο Σιμπίου και γενικά στην Τρανσυλβανία, διότι λόγω των γεγονότων δεν έγιναν, προφανώς, και οι εμποροπανηγύρεις στις οποίες μετείχαν.
στ. 7-14 Πρόκειται φυσικά για περιγραφή δωροδοκίας, με ειρωνικά σχόλια για το πρόσωπο του Στεφάνου Άπορι, ανώτερου αξιωματούχου της Τρανσυλβανίας στα τέλη του 17ου αιώνα[12], τον οποίο φαίνεται καθαρά από την εγγραφή ότι είχαν χρησιμοποιήσει για εξυπηρετήσεις και στο παρελθόν.
στ. 15-23, 1-21[φ 166r] Περιγραφή των πιέσεων του στρατιωτικού διοικητή της Τρανσυλβανίας και των τοπικών ευγενών γαιοκτημόνων, οι οποίοι ζήτησαν από την Κ να καταβάλει ένα μέρος της εισφοράς που τους είχε επιβληθεί για να κοπεί νόμισμα στην Τρανσυλβανία, για τις ανάγκες των εκεί στρατιωτικών επιχειρήσεων.
στ. 9-15[φ 167v] Είναι ενδιαφέρον ότι τα έντοκα δάνεια που είχαν συνάψει τα μέλη από την Κ επιστράφηκαν σε ουγγρικά φιορίνια, που είχαν υποτιμηθεί σε σχέση με το αυστριακό μαριάσικο.

1. Σημαίνει εδώ ανεφοδιασμό, τροφοδοσία, διότι η στρατιωτική φρουρά υπήρχε ήδη.
2. Στην Άνω Ουγγαρία και την Τρανσυλβανία, οι Κουρούτζοι (Curutz) είχαν επαναστατήσει εναντίον των Αψβούργων (1703-1711), υπό τον ηγεμόνα της Τρανσυλβανίας Franciscus Rákóczi II. Μετά την καταστολή της εξεγέρσεως, δεν υπήρξε άλλος ηγεμόνας.
3. Τους τοπικούς ευγενείς-γαιοκτήμονες.
4. Την ετήσια εισφορά (*πόρτζιο*).
5. «*Κατάστιχον*» σημαίνει εδώ τον αυτοτελή κατάλογο των εισφορών (βλ. επ. εγγρ.).
6. Για το «*φισκάλις*» (census fiscale ή cameralium) βλ. ΕΚΣ, σσ. 116-117.
7. Επομένως, τα 70 μέλη που βρίσκονταν τότε στο Σιμπίου και συμμετείχαν στο δάνειο ήταν πολύ λιγότερα από την πραγματική δύναμη της Κ.

8. Πρβλ. τον τρόπο με τον οποίο εισέπρατταν από τους Μοσχοπολίτες οι τουρκαλβανοί δανειστές τους –«μπορτζιλήδες»– τα χρέη από δάνεια για την πληρωμή του φόρου προς την Πύλη, Ιωακείμ Μαρτινιανού, Μητροπολίτου Ξάνθης, *Ἡ Μοσχόπολις, 1330-1930* (επιμ. Στιλπ. Κυριακίδου), Θεσσαλονίκη, ΕΜΣ, 1957 (φωτ. ανατ. 1996), και του Ιδίου, *Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μοσχοπόλεως. Α΄. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Τιμίου Προδρόμου κατὰ τὸν ἐν αὐτῇ Κώδικα, 1630-1875*, Αθῆναι 1939.
9. Βλ. Μέρος Β΄, εγγρ. 9 και 9α («*Ὑπομνήματα*» *ιε΄* και *ις΄*).
10. Κατασκευασμένη στη Baia (πόλη της Τρανσυλβανίας).
11. Βλ. ΕΚΣ, σ. 92, τις επιπτώσεις στη διοίκηση της Κ.
12. Πρβλ., εγγρ. I/13.

I/5

1703/IX/8 976/φ 167v-169r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. I/4

Εισφορές μελών της Κ για την κάλυψη αναγκαστικού δανείου προς τον αυστριακό στρατό.

[3]/ Ὑπόμνημα ιδ.΄
[4]/ Κατάστιχον ὁποῦ διαλαμβάν(ει) κατ' ὄνομα [5]/ ποῖοι Πραγματευτάδες ἔδωσαν τὰ F [6]/ 2400. Δανεικὰ, εἰς τοὺς 1703.
[7]/ Ἐν Ἔτει Κυρίου. 1703[1]. ἐν μηνί Αὐγούστω. Μᾶς ἐρρί-[8]/ξεν τὸ Βηλαέτι, δηλονότι τὸ Γουβέρνιον, καὶ τὸ Ἀρχοντο-[9]/λόγιον τῆς Ἐρδελίας, νὰ δώσωμεν ξέχωρα μπάνια [10]/ ἕτοιμα Δανεικὰ Φλορίντζια Νέμτζικα δύο Χιλιάδες, [11]/ Διά χρείαν τοῦ Βασιλικοῦ Σεφερίου, καὶ τὰ ἔδωσαν οἱ [12]/ εὑρισκόμενοι τότε Πραγματευταὶ, οἱ ἐνθάδε κατ' [13]/ ὄνομα γεγραμμένοι, οἷον, Προεδρεύοντ(ος) [14]/ εἰς τὴν Κομπάνιαν τοῦ κὺρ Θόδη Στάμου. [15]/ ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ 8.
[16]/ Δημήτρι(ος) Νικολάου Νόν(ος) ἔδωσεν οὔγκρικα F 150. [17]/ Κύργι(ος) Γεωργίου Τζηπογόπουλ(ος) 70. [18]/ Εὐστάδι(ος) Μίχου Σαφραντζῆς 70. // Παναγιώτης Ἐνδεκάρης F 30. [2]/ Νικόλα(ος) Δούκα Καρλάν(ος) 70. [3]/ Σαούλης Ἰωάννου Κάντωρης 70. [4]/ Θόδης Στάμου καὶ Γεωργάσκ(ος) 120. [5]/ Ἰωάννης Θεοδώρου, Κίς Θοδωρόπουλ(ος)[2] 60. [6]/ Παναγιώτης Χατζῆ-Ἀντώνη Μελενικιώτης 60. [7]/ Αδάμης Παναγιώτη 60. [8]/ Πάν(ος) Ῥίζου, ἤτοι Τζήγκα Πάλης 90. [9]/ Μανόλης Πεντάδας 30. [10]/ Ἀπόστόλης π(απ)ὰ Συράκη 30. [11]/ Ἰωάννης Ἀλεξίου 20. [12]/ Κώμαν(ος) Γέροντας, Κελεμένης 30. [13]/ Ἀναστάσης καὶ Τριαντάφυλλ(ος) Γκίκα 150. [14]/ Νῖν(ος) Κύρου Βενετζάν(ος) 70. [15]/ Σαούλης Στράτου, τὸ πινόμι Κωλοκύθης 50. [16]/ Γιωβάν(ος) Φαγκαρασάν(ος) 30. [17]/ Σαούλης Μπίρου 90. [18]/ Κωστάκης Ζάχου 50. [19]/ Ἀργύρης Νέστωρας

25. [20]/ Πάλκ(ος) Νικολάου. Κίς Πάλκ(ος) 40. [21]/ Στάμ(ος) Ἀλβήζη 50. [22]/ Γιορδάκης Μπρασσοβάν(ος) 30. [23]/ Χρήστ(ος) καὶ Δημήτρης Πολιτζανίτης 60. [24]/ Ἀγοραστ(ός) καὶ Κρηκόρης 20. [25]/ Νικόλα(ος) Σάββα 30. [26]/ Γεώργης Τουρναβίτης 30. [27]/ Δημήτρης Τουρναβίτης 25. [28]/ Σαούλης Καρακαντᾶς 21. [29]/ Δῆμ(ος) Ῥᾶϊτζου 31. // Δεύτ(ος) Μίχου F 20. [2]/ Δῆμ(ος) Γεωργίου 30. [3]/ Μανόλης ἀπό τὸ Ῥίμνικο 60. [4]/ Πάν(ος) Γιαννητζαρόπουλος, ὁ καὶ Παπαζῆκ(ος) 30. [5]/ Κυρούσης Γεωργίου 30. [6]/ Τριαντάφυλλ(ος) νέ(ος) 21. [7]/ Κωνσταντῖν(ος) υἱ(ὸς) τῆς Σαλονικιᾶς 21. [8]/ Χρυσάφης Παλάτη 10. [9]/ Δημήτρης Μπουγιουκλῆς 30. [10]/ Δῆμ(ος) Τζακήρης καὶ Θεόδωρος 30. [11]/ Γιάννης Μίχου 150. [12]/ Γιάννης Κοτζ(ὸς) ἀπὸ Ῥαιδεστὸ 150. [13]/ Χατζῆ Μῖχ(ος), ἤτοι Μιτζάτζ(ος) ἀπό Λόφτζα 00. [14]/ Κύργι(ος) Γραμματικοῦ 50. [15]/ Χριστόδουλ(ος) 21. [16]/ Πέτρος Βλαδίκας 8. [17]/ Μαίκολας 12. [18]/ Μπάρμπουλας 10. [19]/ Κώμαν(ος) Ὀκνιάν(ος) 12. [20]/ Γιαντζῆς καὶ Νίκος 10. [21]/ Πέτρος Μπακάλης 6. [22]/ Δῆμ(ος) τοῦ Γκιούρκου 20. [23]/ Κυρίτζης γαμβρὸς τοῦ Μαυρομάτη 10. [24]/ Γιόργης Χατζῆ Μαντάλη 18. [25]/ Λούκας τοῦ Ἀντώνη ἀπό τὸ Μπραγκοβάνι 18. [26]/ Ἀναστάσης Δεύτου 12. [27]/ Μπούνι(ος) 6. [28]/ Γιάννης Ῥαχωβιτζαν(ὸς) 12. [29]/ Γιοβάνκος 6. // Βούλγαρης ὁποῦ ἐπωλοῦσε τὰ Ἀμπάδια F 30. ‖ *φύλλ.* ‖ *[2]/ Κὺρ Λευδέρης Πάλκου 12. [3]/ Κὺρ Μόσκ(ος) 10. [4]/ Στόγι(ος) καὶ Δημήτρης Τζεκερδέκιδες 24. [5]/ Γιάννης Καλαβραΐζ(ος) ἀςλλ<άνια> 4. <F> 8. [6]/ Θανάσης ἀπό τὸ Μισῆρι, ἤτοι Τάταρης 20. [7]/ Κῶνστας Γρηγορίου ἀςλλ<άνια> 10 <F> 20. [8]/ Πάλκος Κόγιου 25. [9]/ Στάνι(ος) Λεμοντζῆς 21. [10]/ Καὶ σημείωσαι εἰς τὴν σούμαν τὴν συναγμένην τῶν ἄνωθεν, [11]/ τὸ πῶς ἐπερίσσευσαν F 345. ἀπό τὰ 2400. παράνω, [12]/ διότι ἔδωσαν καὶ τοῦ Ἀπόρη Στεφάνου τὰ ταγμένα 50. φλου-[13]/ριὰ, καὶ εἴχασι καὶ μερικὰ ἔξοδα, καθῶς φανερώνουν τὰ Κατάστιχα τῶν Χαρατζαρέων.*

1. Κατά συνέπεια, η χρονολογία 1704 για το δάνειο της προηγ. εγγρ. («*Ὑπόμνημα ιγ΄*», φ 165r στ. 11) είναι λανθασμένη.
2. Δηλ. ο επονομαζόμενος *Κίς* [:κυρ] *Θοδωρόπουλος*.

I/ 6

1726/ II/ 1 976/φ 172r-v

χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Δωρεά της Κ στον Πανάγιο Τάφο.

// Ὑπόμνημα ιη΄. ‖ *φύλλ.* ‖

[2]Ἕνα Κανδήλιον ἀργυρὸν ἐπρόσφερεν [3]/ ἡ Κομπάνια εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον. [4]/ Εἰς ἀΐδιον μνήμην γράφομεν ἐνταῦθα, ὅτι θεοῦ ‖ *138.* ‖ *[5]/ βοηθ(εί)α παρακινουμένη ἡ Ταπ(ει)νὴ Κομπάνια αὖ-[6]/τη τῶν Πραγματευτῶν Ῥωμαίων*

τοῦ Σιμπινίου, εἰς [7]/ τὰς ἡμέρας τοῦ νῦν Προεστῶτ(ος) κυροῦ Θεοδώρου [8]/ Ἰωάννου τοῦ ἐξ Ἀλβανιτοχωρίου, κοινῇ ἐξόδῳ καὶ [9]/ συνδρομῇ ὁλονῶν τῶν Παλικαρίων, εὐτρέπισαν ἐν [10]/ τῇ Βρατισλαβίᾳ /:ἤτοι Μποροσλόβι:/ πόλ(ει) τῆς [11]/ Σιλέζιας, ἕνα Κανδήλιον Ἀργυροχρυ(μ)<σ>ωμένον, τὸ [12]/ ὁποῖον ἐτράβιξεν ὀκάδες ἑπτά, καὶ ἡ τιμήτου, καὶ [13]/ ἡ πλερωμὴ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ ἔκοψεν φλορίν-[14]/τζια οὔγκρικα 1140. ἤγουν Χίλια ἑκατόν σαράν-[15]/τα, ὁποῦ κάμουν ἀσλανιά καινούρια τῆς Τουρκίας [16]/ 712. ἤγουν ἑπτακόσια δώδεκα, καὶ φέρνωντάς το [17]/ εἰς τὸ Σιμπῖνι, τὸ ἔστειλαν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ [18]/ Μακαριωτάτῳ νῦν Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων κυρίῳ [19]/ κυρίῳ Χρυσάνθῳ Νοταρᾷ, διὰ μέσου τοῦ κὺρ Ἰωαν-[20]/νάκη Νίνου, διὰ νὰ ἀφιερωθῇ εἰς τὸν πάνσεπτον [21]/ Ναὸν τοῦ Παναγίου καὶ ζωοδόχου Τάφου τοῦ Κυρίου ἡ-[22]/μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐν Ἔτει τῆς Σωτηρίας [23]/ 1726. Μηνί Φεβρουαρίῳ 1.

[24]/ Ἡ δὲ Ἐπιγραφὴ τοῦ Κανδηλίου [25]/ διὰ στίχων Ἰαμβικῶν οὕτως ἐχαράχθη:

// Μετ' εὐλαβείας, τὸν παρόντα, καὶ δέους [2]/ ‖ Ἀργυρόλυχνον,[1] ‖ Ἐλαιόλυχνον, εἰς ἀϊδιον κλέ(ος) [3]/ Ἡ Ὀρθόδοξος τῶν ἐν Ἑρμανουπόλει[2] [4]/ Ἀθλοῦσα Γραικῶν Πραγματευτῶν κοινότης [5]/ Ἀφιέρωσε τῷ Ζωηφόρῳ Τάφῳ [6]/ Ἔτει κρατοῦντι τῆς Βροτῶν σωτηρίας [7]/ αψκδ΄.

[8]/ Ὁ Γράψας Ἰωάννης Ἀδάμη [9]/ ἐσημείωσεν εἰς ἀϊδιον μνήμην.

1. Προσθήκη του Ι. Αδάμη στην εγγραφή που ο ίδιος είχε αρχικά καταχωρίσει στο φ 138 του «*παλαιοῦ*» κώδικα (με την αρίθμηση του πρώτου συντάκτη του Πάνου Ιωάννου [=BAR, mss. gr. 975, φ 128r κατά την αρίθμηση της Βιβλιοθήκης]).
2. Hermannstadt ονομαζόταν το Σιμπίου από τους Σάξονες.

I/7

1727/II/2 976/φ 173r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Οικονομικοί περιορισμοί των μελών της Κ από τον σαξονικό Δήμο του Σιμπίου. Ιεραρχία κανόνων δικαίου στην Τρανσυλβανία. Σχέσεις Κ με τις τοπικές αρχές.

// Ὑπόμνημα ιδ΄. Διὰ τὰ ὀπρίσματα ‖ φύλλ. ‖
[2]/ ὁποῦ μᾶς ἔκαμαν οἱ Καστρινοὶ Σάσοι.

[3]/ Εἰς τοὺς 1727. Φεβρουαρίου 2. Διὰ παντοτι- ‖ 138. ‖ [4]/νὴν ἐνθύμησιν γράφομεν καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ Καστρινοὶ [5]/ Σάσοι τοῦ Σιμπινίου, δίχως καμίαν εὔλογον αἰτίαν [6]/ ἢ πρόφασιν Ἐγκλήματ(ος), ἔστ(ει)λαν εἰς ὅλα τὰ κο-[7]/νάκια τῶν ἡμετέρων Πραγματευτῶν, καὶ ὄπρισαν ἀ-[8]/ποφασιστικᾶ, ὅτι

νὰ μὴν ἀγοράξωμεν Βρόμην ἢ [9]/ χορτάρι μέ τὸ ἀμάξι[1] εἰς τὸ παξάρι, ἀλλά μόνον ἀπό [10]/ τὰ τζηγκηρίατους, καὶ ψωμὶ νὰ μὴν ψήνωμεν εἰς τὰ [11]/ κοπτώρια, καὶ ἄλλα παράλογα καὶ δυσφόρητα περιο-[12]/ρίσματα, πρ(ὸς) τὰ ὁποῖα λυπούμενοι οἱ Ταπεινοὶ Πραγ-[13]/ματευταὶ, μετὰ πολλῆς συνδρομῆς καὶ κόπου τοῦ Προ-[14]/εστῶτ(ος) κὺρ Θεοδώρου Ἰωάννου, καὶ μπασιὰ κὺρ Στάμου [15]/ Κῶστα καὶ ἑτέρων Χρησίμων, μόλις ἐκέρδεσαν Χαριστι-[16]/κὸν Κομμισσιόνι[2] παρὰ τοῦ Ὑψηλοτάτου Γουβερνίου τῆς [17]/ Τρανσυλβανίας, συνευδοκήσαντ(ος) τοῦ Ἐξοχωτάτου [18]/ Γουβερνάτωρ(ος), κυρίου κυρίου Σιγισμούνδου Κόρνις ντὲ [19]/Γκὸντζ Ῥούσκον, ὅτι νὰ εἴμεσθεν εἰς τὰ πάντα ἐλεύ-[20]/θεροι καὶ ἀπείρακτοι ὡσὰν καὶ πρῶτα. Ὅθεν καὶ διὰ ἐν-[21]/δύμησιν εἰς τοὺς ἐρχομένους χρόνους, ἐσημειώσαμεν [22]/ ἐδῶ μέσα εἰς τὸν Κώδικα τῶν Πραγματευτῶν, διὰ νὰ εἶ-[23]/ναι οἱ Ῥωμαίοι τῆς Κομπανίας τοῦ Σιμπινίου ἐλεύθεροι [24]/ καὶ σλόμποδοι εἰς ὅλα, νὰ ἀγοράζουν εἰς τὸ παξάρι, χω-[25]/ρὶς κανένα ἐμπόδιον, καθῶς καὶ αὐτοί διὰ στόματ(ος)[3] [26]/ ἀποφάσισαν.

Η απαγόρευση παραβίαζε ευθέως το Προνόμιο του Λεοπόλδου του Α΄ (1701)[4].

Ο διορισμένος από τον αυστριακό αυτοκράτορα Κυβερνήτης της Τρανσυλβανίας και το κυβερνητικό συμβούλιο, ως εκπρόσωποι του αυτοκράτορα, μπορούσαν να εκδίδουν κανονιστικές πράξεις ιεραρχικά ανώτερες από εκείνες της σαξονικής δημοτικής αρχής της αυτόνομης –κατά τα άλλα– πόλης, ακόμη και σε θέματα για τα οποία η διοικητική της αυτοτέλεια ήταν κατοχυρωμένη θεσμικά[5].

1. Δηλ. χονδρικώς.
2. Grationalia Commissio: «χαριστική διάταξη»· ταυτίζεται στην πράξη με τον όρο litterae patentales, που χρησιμοποιούσε παλαιότερα η τρανσυλβανική διοίκηση.
3. Προφορικά.
4. Άρθρο 5, βλ. ΕΚΣ, σσ. 381, 389.
5. Βλ. ό.π., σσ. 28, 44.

I/8

1698–1701(;)[1] 976/φφ 177v-178r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Καταγγελία για την κοπή *φύλλων* από τον «*παλαιό κώδικα*»[2].

[4]/Ὑπόμνημα κγ΄.
[5]/ Ἄξιον μνήμης εἶναι καὶ τοῦτο νὰ γραφῇ μέσα εἰς [6]/τὸν Κώδικα, ὁποῦ

τὸ εὑρίκαμεν Γραμμένον εἰς ἕνα [7]/φύλλον ὡσὰν Πρωτεστάτζιον[3], τὸ ὁποῖον προσφωνεῖ πρ(ὸς) [8]/ τοὺς Προεστοὺς τῆς Τιμίας Κομπάνιας εἰς τοῦτον τὸν τρόπον.

[9]/Ἐντιμότατοι, Χρησιμώτατοι Πραγματευταὶ, [10]/ κὺρ Στάθη, κὺρ Θόδη, κὺρ Σα-[11]/ούλη {Ἰωάννου}<Στράτου>.

[12]/Ἔχει ὁ Κώδικας τῆς Κομπανίας μας μὲ τὴν ὁλότη [13]/ ἀπὸ τὴν ἀρχήν του ἕως τὸ τέλος φύλλα 185 καθῶς [14]/ τὰ ἔχουν σημαδεμένα ἀραδικῶς μὲ ἄμπακον, [15]/ καὶ διὰ τώρα εὑρίσκονται μόνον φύλλα 179. ὥστε λεί-[16]/πονται φύλλα 6. Λοιπὸν ὅποι(ος) τὰ εὔγαλεν, ἢ τὰ ἔσχι-[17]/σεν, ἢ τὰ ἔκοψεν, νὰ ἔχῃ νὰ δίδῃ λόγον εἰς τὸ φοβε-[18]/ρὸν Κριτήριον τοῦ Μεγάλου Θεοῦ, ἀνίσως καὶ δὲν τὸ [19]/ φανερώσῃ παῤῥησίᾳ, διατί ἀράδα τά ἔκοψε χωρὶς [20]/ εἴδησιν τῆς Κοινότητ(ος).

// Καὶ νὰ τὸ ἠξεύρῃ πᾶς ἕνας, ποῖα φύλλα εἶναι εὐγαλ-[2]/μένα ἤτοι κομμένα, καὶ λείπονται, ἐν πρώτοις [3]/ λείπει τὸ 20. φύλλον, ἔπειτα τὸ 25. τὸ 27. [4]/ τὸ 44. τὸ 59. τὸ 85. καὶ τὸ 86[4].

1. Η χρονολογία αυτή είναι πιθανότερη, διότι μεταξύ 1698 και 1701 ήταν προεστός ο πρώτος, ο Στάθης Μίχου Σαφραντζής, και πάρεδροι ο Θόδης Στάμου και ο Σαούλης Στράτου (BAR mss. gr. 976, φ 34v), προς τους οποίους γίνεται η καταγγελία.
2. Είναι ο κ. BAR mss. gr. 975.
3. Δηλαδή, γραμμένο σε λυτό φύλλο, σαν αγωγή –«μηνυτήρια αναφορά» θα λέγαμε σήμερα.
4. Η αρίθμηση κατά φύλλο (όχι σελίδα) είναι του αρχικού συντάκτη του «*παλαιοῦ*» κώδικα, Πάνου Ιωάννου (1652).

I/9

1745/I/– 976/φ 178r

χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Δωρεά στον ναό τῆς Κ «*διὰ μνημόσυνον*».

[5]/Ὑπόμνημα κδ΄.

[6]/ Σημειώνομεν καὶ τοῦτο, ὡσὰν ἄξιον μνήμης, τὸ [7]/ πῶς ὁ ἐντιμότατ(ος) κὺρ Κῶνστας Στεφάνου Βηλα-[8]/ρᾶς, ἐξ ἰδίας προαιρέσεως εὐτρέπισεν ἕνα Εὐ-[9]/αγγέλιον ἀργυροχρυσωμένον, καὶ τὸ ἀφιέρωσεν [10]/ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ῥωμαίων Πραγματευτῶν τοῦ [11]/ Σιμπινίου, διὰ μνημόσυνόντου αἰώνιον, τοῦ ὁποίου [12]/ ἡ Ἐπιγραφὴ οὕτως ἔχ(ει):

[13]/ Τοῦτο τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον εὐτρεπίσθη ἰδίᾳ δα-[14]/πάνῃ τοῦ Δούλου τοῦ Θεοῦ Κῶνστα Στεφάνου τοῦ [15]/ ἐξ Ἰωαννίνων, καὶ ἀφιερώθη τῇ Ἐκκλησίᾳ

τῶν ἐν [16]/ Σιμπινίῳ Ῥωμαίων Πραγματευτῶν, διὰ μνημόσυ-[17]/νον αὐτοῦ καὶ τῶν Γονέων. Ἐν Ἔτει Χριστοῦ 1745.
[18]/ Μηνὶ Ἰαννουαρίῳ ÷

I/10

1747-1750/–/– 976/φ 178v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Σύντομο χρονικό. Καταδίκη μελών της Κ για κιβδηλεία από τρανσυλβανικό δικαστήριο. Αθωωτική απόφαση δευτεροβαθμίου δικαστηρίου. Αποτελέσματα.

// Ὑπόμνημα κε΄.
[2]/ Δὲν εἶναι ἀπαίσιον καὶ τοῦτο νὰ γραφῇ μέσα εἰς τὸν [3]/ Κώδικάμας, τὸ ὅτι ἐπάδαμεν μερικοὶ ἀπ' ἀνάμε-[4]/σόν μας, δηλαδὴ ὁ Κῶστας Στεφάνου, καὶ Διαμαντῆς [5]/ Χρήστου, καὶ Γιάννης Μαυρουδῆ, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς, [6]/ ἀρέστια καὶ φυλακαῖς, καὶ βουλλώματα τῶν κονακίων, [7]/ καὶ τῶν μπολτιῶν, ἀνιλεῶς καὶ ἀποτόμως, διὰ μέσου τοῦ [8]/ τότε κυριευόντ(ος) Ἰνσπεκτώρου Τούμα, ἐν Ἔτει 1747. [9]/ καὶ ἐξῆς, διὰ κάποιον Πραιβαρικάτζι-ον τῆς Μονέδας [10]/ δι' ἣν αἰτίαν ἐπέμφθη Πρεσβευτὴς εἰς Βιένναν, πρ(ὸς) [11]/ τὴν Ὑψηλοτάτην Κούρτην, τῆς νῦν βασιλευούσης Αὐγούστης, [12]/ κυρίας κυρίας Μαρίας Θηρέζιας, Αὐθέντρας καὶ Δε-[13]/σποίνης ἰλαστικωτάτης, ὁ ἐλάχιστ(ος) Γιαννάκης Ἀδα-[14]/μόπουλ(ος)[1], ἐπικαλούμεν(ος) τὸ Ἔλε(ος) τῆς Ἱερᾶς Βασι-[15]/λείας, ἔνθα μετὰ πολλῶν ἐξόδων τῆς κοινότητ(ος), [16]/ ἐδαπανίσθησαν γὰρ ὑπὲρ τὰς τρεῖς χιλιάδας φλορίν-[17]/τζια, καὶ μόλις ἐχαρίσθη τὸ Ἔλε(ος) εὐμενέστατα, καὶ [18]/ ἀπεδόθησαν ὀπίσω τά παρμένα ἄςπρα, καὶ ἀπολύθη-[19]/καν τὰ Πράμματα τῶν πιασμένων, καὶ τὰ κονάκιάτους [20]/ καὶ μπόλτια, καὶ τὸ Μπιρσάγκοτους τελείως ἐσυγχωρέθη, [21]/ μὲ ἀργοπορίαν σχεδὸν τριῶν χρονῶν. Συνέβη δέ τοῦ-[22]/το ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ προδοσίας τινῶν κακοτρόπων καὶ δι-[23]/εστραμμένων, οἵτινες ἕως τέλους καταισχυνθέντες, καὶ [24]/ τὴν ἔμφυτόντους κακίαν συχνεύοντες, οἱ μὲν ἀπώλωντο, [25]/ οἱ δὲ καὶ ἐκ τῶν ὁρίων ἐξώσθησαν. ÷

Είχε ασκηθεί προσφυγή στην Αυλική Καγκελλαρία της Τρανσυλβανίας στη Βιέννη από τα καταδικασθέντα μέλη της Κ κατά της αποφάσεως του Θησαυροφυλακίου, το οποίο είχε κρίνει την υπόθεση σε α΄ βαθμό[2]. Η καταδίκη τους θα είχε δυσμενείς οικονομικές επιπτώσεις σε όλα τα μέλη της Κ[3], ιδίως στις σχέσεις τους με τον σαξονικό Δήμο του Σιμπίου και με τις αυστριακές Αρχές.

στ. 21-25 Υπαινιγμός του συντάκτη ότι επρόκειτο για ομογενείς ανταγωνιστές των πραματευτών της Κ που κατηγορήθηκαν. Οι κατήγοροί τους δεν ήταν μέλη της Κ, γιατί θα είχε οπωσδήποτε καταγραφεί η αποβολή τους σε κάποιον από τους κώδικές της.

1. Ο Ιωάννης Αδάμη.
2. Βάσει του άρθρου 6 του Προνομίου του Λεοπόλδου Α΄ (1701), ως «*ἐγκληματική*» υπόθεση, ΕΚΣ, σ. 390.
3. Βλ. ό.π., σ. 58 και BAR, mss. lat. 8, φφ 1r–31v, όπου τα υπομνήματα που συνέταξε ο Ι. Αδάμη στα λατινικά και οι απαντήσεις του σαξονικού Δήμου του Σιμπίου σε αυτά.

I/11

1755/VII/25 976 /φ φ 182v-183r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Μίσθωση νέου κτιρίου μέσα στο Σιμπίου και ανακαίνισή του με εισφορές και κληροδοτήματα των μελών για να λειτουργεί ως ευκτήριος οίκος .

// || φύλλ. || *Ὑπόμνημα λϐ΄.*
[2]/ || 139. || Πρὸς τούτοις ἀκόμη ἐγράψαμεν διὰ παντοτινὴν ἐνθύμησιν [3]/ μέσα εἰς τὸν Παλαιὸν Κώδικα, φύλλ. 139. τὸ πῶς τώρα [4]/ εἰς τοὺς 1755. μηνὶ Ἰουλίῳ 25. Ἔστωντας νὰ εὑρήκαμεν [5]/ ἄλλο καταγώγιον ἤτοι σπήτι ἐδῶ εἰς τὸ Σιμπῆνι ἁρμοδιώ-[6]/τερον διὰ Ὁρατώριον ἤγουν Προσευχητήριον καὶ διὰ [7]/ Ἐκκλησίαν μας, με τὴν εἴδησιν[1] τοῦ Μαγιστράτου, καὶ [8]/ τῶν ἰδίων Οἰκοκιρέων[2] εἰς τὴν Οὔλιτζαν Ποπλάτζη, λοι-[9]/πὸν διὰ τὴν ἀνάκτισιν[3] τῆς Οἰκοδομῆς ἐπρόσφεραν με-[10]/ρικοὶ Πραγματευταὶ ἐξ ἰδίας προαιρέσεως τὴν δελη-[11]/ματικὴν τους δωρεὰν, ἄσπρα δηλαδὴ ἕτοιμα, ἕκαστος [12]/ ὅσα εὐδόκησεν, τῶν ὁποίων τὰ Ὀνόματα τὰ Γράφομεν [13]/ ἐνθάδε διὰ μνημόσυνόντους αἰώνιον.
[14]/ Ἐν πρώτοις ὁ ποτὲ μακαρίτης Γεώργης Γεωργίου Φαγκαρασι-[15]/αν(ος), μὲ τὸ μέσον τῆς Ἀρχόντισσάς του κυρᾶς Μαρινίτζας [16]/ καὶ τοῦ Γυναικάδελφοῦτου ἀφιέρωσε . . . . . οὔγγ. F 100.
[17]/ Ο κὺρ Πέτρος Λούκα Κραγιοβάν(ος), φλουρία 12 . . . 60.
[18]/ Ο κὺρ Θεόδωρος Κῶστα Λεμοντζῆς . . . . . 5.
[19]/ Ο κὺρ Γεώργης Δαβίδ Ποπλατζάν(ος) . . . . . 5.
[20]/ Ο κὺρ Δημήτρης Κόσμα μπακάλης . . . . . 10.
[21]/ Ο κὺρ Κωνσταντῖν(ος) Ἀρπάσης . . . . . 10.

[22]/ Ὁ κὺρ Κωνσταντῖν(ος) Ἰωάννου . . . . . 20.
[23]/ Ὁ κὺρ Θωμᾶς Ὑπηρέτης τοῦ Κραλμπιρέου . . . . . 20.
[24]/ Ὁ μακαρίτης Σταῦρος μωραϊτης διέταξεν . . . . . 15.
[25]/ Ὁ κὺρ Ἰωάννης Λάζαρ . . . . . 5.
[26]/ Κάποι(ος) Θωμᾶς ἀπό τὸ Τεμεσβάρι . . . . . 5.
[27]/ Κάποι(ος) Θανάσης ἀπό τό Μπανάτο . . . . . 5.
[28]/ Στάνα ἀπόχηρα ὁποῦ κάθεται στην Σελίστα . . . . . 5.
[29]/ Μιχάλτζ(ος) καὶ Γκάμπορης ἀπό τὸ Μπουκοβάρι . . . 15.
[30]/ Ὁ Γί(ὸς) τῆς Μιχάλτζας Στραματουράρης . . . . . 5.
[31]/ Σούμα F . . . . . 285.

// Καὶ ἂς ἠξεύρουν προσεχῶς οἱ ἀναγινώσκοντες, ὅτι ‖ φύλλ./140. ‖ [2]/ ἀπό τὰ ἄνωθεν F 285. ὁποῦ ἀφιέρωσαν οἱ προ-[3]/ωνομασμένοι εὐλαβεῖς Πραγματευταὶ ἐδόθησαν ἐν πρώ-[4]/τοις μετρητὰ εἰς χ(εί)ρας τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Οἰκίας Σά-[5]/σου, ὀνόματι Σίμον Τζεκέλη Σαπουνάρη F 200. καὶ [6]/ ἐξοδιάσθηκαν ἕτερα ἀκόμη F 74 ′′ 27. εἰς διά-[7]/φορα εὐτρεπίσματα ἔξωθεν, καὶ μέσα εἰς τὴν Ἐκκλη-[8]/σίαν, καὶ ἔμειναν F 10 ′ ′ 95. Τά ὁποῖα σὺν ἄλλοις [9]/ ἐνεχ(ει)ρίσθησαν δι' ἄλλην κυβέρνησιν εἰς τόν Ἐπί-[10]/τροπον τῆς Ἐκκλησίας.

Από το 1640 υπάρχει πληροφορία για τη λειτουργία –ίσως υποτυπώδη–, ορθόδοξου ευκτηρίου οίκου ή παρεκκλησίου της Κ, μέσα ή έξω από τα τείχη του Σιμπίου[4], η λεγόμενη «*Διάβασις*». Το παρεκκλήσιο της εγγραφής αυτής, σε νοικιασμένο κτίριο μέσα στην πόλη, είναι το δεύτερο που αναφέρεται ρητά (η πρώτη αναφορά αν. εγγρ. I/1).

1. Γνώση· εδώ υπονοείται και συγκατάθεση ή άδεια.
2. Δηλ. ιδιοκτητών.
3. Σημαίνει, προφανώς, ανακαίνιση και όχι ανακατασκευή, όπως συνάγεται από τον αναλυτικό λογαριασμό των εξόδων.
4. Θ. 7(1640), ΕΚΣ, σσ. 271-272 και 148-149.

I/12

1724/III/15 976/φ 188v
χ. Ι. Αδάμη

Πρακτικό. Ἐπιβολή καραντίνας στην Τρανσυλβανία για να εμποδισθεί η εξαγωγή του νομίσματος.

// Ὑπόμνημα μβ΄.
[2]/ ‖[Δ]ιὰ τὸ Λαζα-/[ρέ]το. Πῶς καὶ / [π]ότε ἄρχησεν / [εἰ]ς τὴν Ἐρδελίαν. ‖ Ἄξιον εἶναι καὶ τοῦτο νὰ τὸ σημειώσωμεν, νὰ εἶναι εἰς ἐνδύ-[3]/μησιν τῶν

μεταγενεστέρων, τὸ ὁποῖον ἀποφασίσθη καὶ ἐτυ-[4]/πώθη εἰς τὰς Νοβέλλας τῆς Κολωνίας Ἐν Ἔτει 1724. εἰς [5]/ τὰ Γράμματα τῆς Πόστας ὁποῦ ἐδόθησαν ἀπὸ τὴν Βιέννην [6]/ ἐν μηνί Μαρτίῳ 15. Τὸ πῶς εἰς τὸ Πριντζιπάτον τῆς Τραν-[7]/συλβάνιας νὰ ἀραδιάσθηκε Κβαρεντάνα κοινῶς Λαζαρέτο [8]/ 40 ἡμερῶν διάστημα ἤγουν Ὅπρισμα εἰς τὰ Σύνορα, καὶ ἠκού-[9]/ετο τάχα διὰ ἀφορμὴν τοῦ περιγινομένου Θανατικοῦ, Ὅμως [10]/ τώρα ἐβεβαιώθη τὸ πῶς εὐγῆκεν Ὁρισμ(ὸς) Βασιλικὸς, ὄχι [11]/ δι' ἄλλην αἰτίαν, παρὰ μόνον διὰ νὰ σταματίσουν καὶ νὰ [12]/ ἀποκόψουν τὴν Πραγμάτιαν τῶν Τουρκῶν[1] ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖ-[13]/να, καὶ ἔτζη νὰ ἐμποδίζεται ἡ ἐξαγωγή τῆς Καλῆς Μονέδας, [14]/ καὶ νὰ ἀπομένῃ μέσα εἰς τὰ Ὅρια τῆς Πατρίδ(ος). Καὶ ἰδοῦ [15]/ λοιπὸν ὁποῦ παριστάνομεν καὶ τὸ Κείμενον τῆς Νοβέλλας [16]/ Λατινικᾶ.

[17]/ Quod in P(rinci)ppatu Tran(sylva)niæ ordonata sit Quadragmia die(rum) [18]/ à Societate Sejunctio /: Gallicè Quarantaine/ fama qui-[19]/dem disseruit quasi ex causa Circumgliscentis Contagii hoc [20]/ Ma(jesta)tis Imperatoria Mandatum emanavit; Modó tamen [21] / accepimus, quod non alia de Causa Edictum hoc sit pro-[22]/mulgatum, quàm ad sistendum hocmodó Commercium [23]/ ejus Nationis cum locis Turcarum Confinibus; Atq(ue) ita [24]/ Nummo(rum) considerandae Species quæ ex Hungaria in [25]/ alias exportantur Provincias, intra Patriæ gremi-[26]/um conserventur (et) Quod hodiedùm stricte observatur.

Στη νομολογία του Κριτηρίου (κατ. στο Γ΄ και Δ΄ Μέρος), γίνεται συχνά επίκληση της αδυναμίας εκτελέσεως μιας συμβάσεως λόγω περιορισμού κάποιου εμπόρου στο «*λαζαρέτο*».

1. Το «ανατολικό» εμπόριο που διεξήγαν οι έμποροι από την οθωμανική αυτοκρατορία.

I/13

1697/II/7 976/φ 190r-v

χ. Ιωάννη Αδάμη

Χρονικό με τα αιτήματα της Κ για τη χορήγηση Προνομίου από τον Λεοπόλδο Α΄ (1701).

// Ὑπόμνημα με΄.

[2]/ Ἐδῶ γράφομεν ὡς ἐν παρόδῳ ἀνάμνησιν διά τό Πριβιλέ-[3]/γκιονμας τὸ Λεοποldῖνο πῶς ἀρχηνήθη καὶ πότε καὶ ποία πα-[4]/ρακίνησις ἔγινεν, καὶ

διὰ ποιονῶν μέσον, καθῶς τὸ εὑ-[5]/ρήκαμεν εἰς ἕνα χειρόγραμμα τοῦ ποτὲ μπασιὰ [6]/ Πάλκου Θεοδώρου οὕτως:

[7]/ Εἰς τοὺς 1697. Νοεμβρίου 7. Ἐσυνάχθηκάμεν εἰς τὸ κονάκι [8]/ τοῦ νῦν Προεστοῦμας, τοῦ μπασιά Θανάση Λακούδη, διὰ ὑπό-[9]/δεσιν ἁρμόδιον, ἔστωντας καὶ νὰ πηγένουν εἰς τὴν Βιέννναν ἤτοι [10]/ εἰς τὸ Μπέτζι ὁ Σινιὸρ κὺρ Πάνος Εὐσταθίου, καὶ ὁ κὺρ Γεώργης ὁ [11]/ Καστηρν(ὸς), ἐπονομαζόμεν(ος) Φάρκας Γιόργης, διά ἐδικήντους [12]/ ὑπηρεσίαν, ἡμεῖς ἡ Κομπάνια τοὺς ἐπαρακάλεσάμεν νὰ πα-[13]/ρασταθοῦν νὰ ζητήσουν ἀπό τὴν κραταιοτάτην Βασιλείαν ἕνα [14]/ Ἐπιεικέστατον Προνόμιον ἤτοι Πριβιλέγκιον, ξεχωριστὸν τῆς [15]/ Κομπάνιάς μας. Καὶ διὰ ἐνθύμησι νὰ ζητήσωμεν ἐν πρώ-[16]/τοις διὰ τὸ Κομμέρκι, νὰ πλερώνωμεν εἰς τὸ Τέγκι[1], ὡς κα-[17]/θῶς ἦτον πρῶτα εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἐκλαμπ<ροτάτου> Ἄπορι Στεφά-[18]/νου κατὰ τὸ 1692. ἔτ(ος).

[19]/ Δεύτερον ζήτημα, νὰ συκωθῇ τὸ λεγόμενον Χονωράριον[2], νὰ [20]/ μὴν μας πέρνουν οἱ Κομερκιάροι.

[21]/ Τρίτον ζήτημα διὰ τὸ χαράτζι τὸ φισκάλι, ὁποῦ δίδομεν [22]/ τὴν χρονοιὰ ἀπό F 800. Πρῶτα δὲν ἦτον Πόρτζιο[3], καὶ ἔδι-[23]/νάμεν μόνον τό ἄνωθεν χαράτζι, λοιπόν τό Πόρτζιο νὰ συ-[24]/κωθῇ, ἢ τὸ χαράτζι, νὰ πλερώνωμεν ἕνα δώσημον.

[25]/ Τέταρτον. Διὰ τοὺς Κομεντάτους νὰ μὴν μας τραβοῦν στὰ Πα-[26]/ναγύρια. Πέμπτον. Διὰ τὰ Μπόλτια, ὅσοι δὲν εἶ-[27]/ναι ἀπὸ τὴν Κομπάνιαν, νὰ μην εἶναι θελληματάροι νὰ μας [28]/ τὰ πέρνουν καὶ νὰ μᾶς εὐγάζουν, ἐπ(ει)δή τά ἔχομεν παλαι-[29]/όδεν, καὶ ὁπόταν δὲν ἐπωλούσαμεν εἰς αὐτά, ὅλον ἐπλέρωνά-[30]/μεν τὸ νίκι στοὺς Νικοκυρέους. Ἔκτον διὰ ταῖς Κρί-[31]/σες μας, νὰ μήν χαλνοῦν οἱ Ἀρχόντοι τό Πριβιλέγκιόνμας [32]/ ὁποῦ μᾶς ἔδωσεν τὸ Βηλαέτι, ὥστε νὰ μὴν πιάνουν τούς [33]/ ἀνθρώπους μας, καὶ πατοῦν τὸ Κριτήριόνμας[4].

// Ἕβδομον ζήτημα. Νὰ ἔχωμεν θέλημα καὶ ἐλευθερίαν εἰς πᾶσα [2]/ Τόπον καὶ Κάστρο νὰ ἀγοράζωμεν στὸ παζάρι χορτάρι μὲ τὸ ἁμά-[3]/ξι, καὶ βρόμην, καὶ ἕτερα φαγουλὰ μὲ τὰ ἄσπραμας[5], χωρὶς κα-[4]/νένα ἐμπόδιον.

Πρόκειται για ένα σχέδιο αιτήσεως προς τον Λεοπόλδο Α΄, πριν από την οριστική λήξη του αυστρο-τουρκικού πολέμου με την υπογραφή της Συνθήκης του Karlowitz (1699)[6].

1. Πρόκειται, ενδεχομένως, για συσκευασία χονδρικής πωλήσεως, για τη μεταφορά κυρίως υφασμάτων (πρβλ. τη χρήση της λέξης αν. Μέρος Β΄, εγγρ. 15). Το αίτημα συνίσταται, πιθανόν, στην επιβολή δασμού στο «τέγκι», και όχι ξεχωριστά σε κάθε είδος που περιεχόταν σ'αυτό, για να αποφευχθούν πιέσεις στους πραματευτές από τους τελώνες για δωροδοκία.
2. «Τιμητική αμοιβή».
3. Βλ. ΕΚΣ, σ. 116.
4. Πρβλ. BAR, mss. lat. 9, φφ 8v-9r και 9v-10v, τις διατάξεις του Κυβερνήτη

Τρανσυλβανίας Κόμητος Georgius Bánffi (1694) και του Θησαυροφύλακα Τρανσυλβανίας Κόμητος Stephanus Apor (1698), με τις οποίες επιβεβαιώνεται η υποχρεωτική δικαιοδοσία του Κριτηρίου σε α΄ βαθμό για τα μέλη της Κ και το δικαίωμα εφέσεως στο Θησαυροφυλάκιο. Ευχαριστώ και από τη θέση αυτή τον φίλο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Βουκουρεστίου Ludovic Demeny για τη μετάφραση των εγγράφων αυτών, και πολλών άλλων, από τα ουγγρικά.

5. Βλ. το Προνόμιο του Λεοπόλδου Α΄ (1701), άρθρο 5, που ικανοποίησε αυτό το αίτημα, ό.π., σσ. 381, 389.
6. Τα αυστριακά στρατεύματα είχαν ήδη καταλάβει μεγάλο μέρος της Τρανσυλβανίας από το 1688, ό.π., σσ. 42-43.

I/14

1780/II/17 976/φ 191r-v

χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

Χρονικό. Ακύρωση αποφάσεως εις βάρος διερχόμενου «ρωμαίου» πραματευτή, που είχε καταδικαστεί από το σαξονικό δικαστήριο σε θάνατο για απάτη και κλοπή κατ'εξακολούθηση.

//Ὑπόμνημα μς΄:

[2]/ Εἰς τοὺς 1780: φευρουαρίου, 17. συναχθέντας τήν σήμερον, οἱ κάτωθεν γεγραμ:[3]/μένοι, μὲ τὸ νὰ ἔτυχεν νὰ πιασθῇ καὶ φυλακωθῇ ἕνας ξένος πραγμα:[4]/τευτὴς ῥωμαῖος ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ Ζαγορίου ὀνομαζόμενος, Θεόδωρος Πιτζούνη, [5]/ ὁ ὁποῖος διὰ πρᾶγματα καὶ ἐγκληματὰ του ὁποῦ μὲ ἐπιτηδιοτάτην [6]/ τέχνην, ζητῶντας ἀπὸ ἕναν καὶ ἄλλον νὰ ἀλάξῃ ἄσπρα, καὶ ἐκ(εῖ) ὁποῦ {τὴς}<τοῦ> [7]/ τὰ ἔχυναν νὰ διαλέξῃ ἀπό τήν μονέδαν ὁποῦ γύρευεν ἔκλευτεν μέ τά [8]/ δάχτυλα χωρίς νὰ καταλάβῃ ἐκ(εῖ)νος ὁποῦ τοῦ ἔχυνεν τὰ ἄσπρα. καὶ τέλος [9]/ κάμ<ν>ωντας ὁ ἄνωθεν τὴν αὐτὴν κλεψίαν, μὲ πολλοί καὶ ἐδὼ (εἰ)ς Σημπῆ:[10]/νι καὶ ἀλοῦ, καὶ μὲ ἀλοφύλλους μάλιστα, τὸν ἀπίκασαν, καὶ πιανωντάστον [11]/ τὸ μαγκιστρᾶτο τῶν Σασῶν ἐδὼ (εἰ)ς Σημπῆνι, καὶ ἐξετάζωντάστον ἐπί τὸ [12]/ κριτήριον τοῦ μαγκιστράτου, εὐθύς μήν κρατῶνταστον παράνω φυλακω:[13]/μένον ἀπὸ ἡμέραις, 21: τὸν ἀποφάσισαν καὶ (εἰ)ς θάνατον διὰ νά τὸν κρεμά:[14]/σουν. Ἴσως παράνω (εἶ)χεν τότε ὄρεξην ὁ τότε κατής ὀνομαζόμενος Γρέ:[15]/ξερ, διὰ νὰ θανατωθῇ, καὶ νὰ τοῦ φᾶν τὰ ἄσπρα, ὁ ὁποῖος [:ο καταδικασθείς] (εἶ)χεν ὡς 380: φλου:[16]/ρία βενέτικα, καὶ ὡς F 150''– μονέδα, ἄλογον καλόν καὶ κάδε τακίμι [17]/ πραγματευτάδικον. καὶ ἀποφασιζόμενος τέλος πάντων ὅτι μὲ τά τέσσαραις [18]/ ἡμέραις νὰ τόν εὐγάλλου<ν> ὡς κατάδικον ἔξω (εἰ)ς ταῖς κρεμασταριαῖς, καὶ [19]/ μηνῶντας ὁ ἄνωθεν κατής ὅμως, τοῦ

πνευματικοῦμας πατρός νὰ ἔλθῃ [20]/ νὰ τὸν ἐξομολογήσῃ καὶ μεταλάβ(ει) διορθωνωντάςτον διὰ τήν αἰώνιον ζωήν. [21]/ δὲν ⟨δὰ⟩ ἐμηνοῦσεν βέβαια τοῦ πνευματικοῦμας, πλήν διά νά μήν εἴξευρεν [22]/ ὁ ἄνωθεν κατάδικος τήν βλάχικην διάλεκτον[1], διὰ νὰ ἔκραξεν βλάχη:[23]/κοι παπᾶδαις κατὰ τὸ συνήθιον, ἔκαμεν χρ(εί)α νὰ κραχθῇ ὁ πνευματι:[24]/κὸςμας. ὅδεν ἀπάνω (εἰ)ς τὴν ἐξομολογησίντου, φανερόνωντας καὶ τὸ γένος:[25]/του, καὶ ὅτι (εἶ)τον καλοῦ γένους, ἔχωντας ἀδελφόν, καὶ ἄλλους προκομένους [26]/ συγγεν(εῖ)ς, οἱ ὁπίοι ἦτον τζελεπτζῆδαις βασιλ(ει)κοί (εἰ)ς τήν Κωσταντινόπο:[27]/λην. ἀκουγωντάςτα ἡ ὑμετέρα κουμπανία ὅλα αὐτὰ διὰ στόματος [28]/ τοῦ πνευματικοῦμας πατρός, καὶ ἔχωντας πολλοὶ συναδελφοίμας νά [29]/ κάμουν μὲ τὴν Τουρκίαν παντοῦ, καὶ (εἰ)ς Κωσταντινούπολην, ψουνίζωντας [30]/ πραγματ(εί)ας, φοβήθιμεν διὰ μέλλωντα περιστατικά, νὰ μήν ἐκδι:[31]/ κιδοῦν οἱ συγγεν(εῖ)ςτου ἀπάνω (εἰ)ς κανέναν εὑρισκόμενον συναδελφόν [32]/τῆς κουμπανίας ἔξω (εἰ)ς Τουρκίαν, μαθώνταις τόν θάνατον τοῦ ἄνωθεν [33]/ μάλιστα ἐδῶ (εἰ)ς Σημπῆνι. ἐστοχάσθημεν κοινῆ τῇ γνώμη, διὰ νά δώσω:[34]/μεν (εἴ)δησιν (εἰ)ς τὸ ἔνδοξον γουμπέρνιουμ, καὶ εὐθύς ἐδώσαμεν μὲ με:[35]/γὰλην βίαν δουλεύωνταις ἡμέρα καὶ νύχτα, διὰ νὰ ἦτον μόνον {δύο} [36]/{ἡμέ:} // δύο ἡμέραις (εἰ)ς τὸ ἀναμεταξύ ὁποῦ νὰ τόν βγάλουν (εἰ)ς τὴν κρεμάλαν. [2]/ δίδωντας (εἴ)δησιν καὶ εἰς τὸ [κ]ομάντο, καὶ πιάσαμεν ἀτβοκάτους κά:[3]/μωντας τὰς κιν(εί)σ(ει)ς τόσον ἐδῶ ὅσο καὶ (εἰ)ς Βιένα, καὶ τῇ τοῦ θεοῦ βοηθ(εί)α [4]/ τὸ ἔνδοξον γουμπέρνιο εὐθὺς ἐμπόδ(ει)σεν τὸ μαγκιστρᾶτο, μὴν τύ:[5]/χ(ει) καὶ εὐγάλ(ει) τὸν κατάδικον (εἰ)ς τὴν κρεμάλαν, ὅσο δὲν ὑπάγ(ει) [6]/ ἡ (εἴ)δησις (εἰ)ς τὴν Βιέναν. μεγαλωτάτη σύγχ(ει)ση ἔλαβεν τότε τὸ μαγκι:[7]/στρᾶτο, βλέπωντας τοιούτον ἔμποδος, ὁποῦ {ἀφοῦ} ⟨εἰς⟩ τὸ Σημπῆνι καὶ μαγκι:[8]/στράτο, δὲν ἀκολούθησεν ἕνα παρόμοιον παράδ(ει)γμα, καὶ μεγαλό:[9]/τατο μῖσος ἀπάνωμας, ὁποῦ ποτὲ τινάς ἄλλος δὲν ἔκαμεν, ὁποῦ νὰ τούς [10]/ ἐμποδιθῇ κατάδικον, φωνάζωντας ὅτι ἐγκίζωνται τὰ χρυσοβουλάτους, πλήν [11]/ ἔκαμεν χρ(εί)α νὰ προσμ(εί)νωσι. καὶ μὴν (εἰ)ξεύρωντας ἡμ(εῖ)ς, ἄν ἀπὸ τήν [12]/ πολλυχρονιμένην βασίλ(ει)σάν μας κυρίαν κυρίαν Μαρία Τερέζια ἤ:[13]/θελεν συγχωρεθ(εἰ) ἡ ζωή τοῦ καταδίκου, ἔγιναν καὶ ἦτον νὰ γίνουν ἀρ:[14]/κετὰ ἔξωδα. τὰ ὁποία, ὅλοι οἱ συναδελφοὶ τῆς κουμπανίας μὲ πρόθυ:[15]/μον ζῆλον, φώναξαν, ἂς γέν(ει) ἡ τελ(εί)α κίνησις, καὶ ὅλα τά ἔξωδα καὶ ἄν [16]/ χαθ(εἰ) ὁ ἄν(θρωπ)ος, ὁ κάθε ἕνας θέλ(ει) τραβίξη [: τα ἐξοδα] μὲ τὰ χαρᾶς. καὶ οὕτως βάνων:[17]/τας ὁ τότε ἄρχων προεστὼς κύριος Θωμᾶς Βελλερᾶς ὅλα τὰ ἔξωδα ἕως τέ:[18]/ λος, ὁμοῖως καὶ τὴν ἐπιμέλ(ει)αν, καὶ μαζὴ ὁ κύριος Μανικάτης Σαφράνος, [19]/ κύριος Ἰωάννης Τζίγκου, κὺρ Κωσταντίνος Ἀρπάσης, καὶ Γεώργιος Μάρκου, [20]/ Κυρίτζης Χατζῆ Τ(εί)χου + || +καὶ κὺρ Γεώργιος Βελλερᾶς[2], || ὁμνεγμένοι τῆς κουμπανίας, καὶ ὁ Γιαννάκης [21]/ Μάρκου ὁ τότε καπετάνος μὲ ὅλην τὴν ἐξωτέραν. μὴν λ(εί)πωντας καὶ [22]/ ἡ ξεχωριστὴ ἐπιμέλ(ει)α καὶ τοῦ κὺρ Δημητρίου Μάρκου, νὰ ὁμιλ(εί)σῃ καὶ [23]/ (εἰ)πὴ ἀρκετὰ τοῦ

ἐξελέντζα κομαντίρτη γενεράλη, μπαρὸν Δὲ Πράϊζ. [24]*/ ὅδεν πηγαινάμενη ὅλη ἡ ὑπόδεσης αὐτῆ (εἰ)ς τὴν κούρτην, μὲ τὰ 40 ἡμέ:*[25]*/ραις ἦλδεν καὶ τὸ εὔσπλαγχνον ῥεζολουτζιόνη, μὲ τήν ἄφεσην καὶ συγ:*[26]*/χώρισην τῆς ζωῆς τοῦ ἀδλίου καταδίκου Πιτζούνη, ἀποφασιζωντάςτον* [27]*/ νὰ σταδῆ ὁλόκληρον χρόνον (εἰ)ς φυλακήν, καὶ ἀπάνω (εἰ)ς αὐτόν τὸν και:*[28]*/ρὸν, νὰ πληρωδῆ ὁ κάδε ζημιωμένος ἀπό τὰ ἄσπρατου. καὶ ὅποιος ἔλε:*[29]*/γεν πῶς εἶχεν νὰ κάμῃ μαζύτου, καὶ ὅτι τοῦ ἐκλεύθισαν, ἔκαμεν* [30]*/ χρ(εί)α νὰ τὸ φανερώσῃ μέ ὅρκον. καὶ οὕτως τελ(ει)ωδήσ(ει)ς τῆς διορίας* [31]*/ πληρώθισαν, ὡς νέμτζ<ι>κα F 500΄΄ – καὶ τὰ ἐπίλοιπα ῥέστα τοῦ ἐδώθησαν* [32]*/ καὶ τὸν εὔγαλαν ἔξω (εἰ)ς Βλαχίαν, μὲ ὅρκον ὅτι παράνω νά μήν πατ(εί)σῃ* [33]*/ τοὺς βασιλ(ει)κούς τόπους, μὲ κεφαληακήν παιδ(εί)αν. καὶ ἔστω λοιπόν (εἰ)ς ἐν:*[34]*/δύμησην καὶ ἔνδ(ει)ξην τῶν μεταγενεστέρωνμας.*
[35]*/ NB:* [36]*/ ὄχι τόσον ἡ ἡμετέρα κουμπανία ἐκινήθ(ει) ἀπὸ τόν φόβον τῶν ἔξω συγγενῶν του* [37]*/ ἀλλά ἀπὸ ξεχωριστόν ζῆλον τοῦ ἡμετέρου γένους διὰ νὰ μήν καταισχυνθ(εί), καὶ* [38]*/ νὰ χαροῦν οἱ ἐχθροί, καὶ χάριτι θ(εί)α δὲν ἀξιώθηκαν ὡς ἐπιποδοῦσαν*[3]*.*

Το ενδιαφέρον της εγγραφής αυτής συνίσταται στον τρόπο με τον οποίο εφαρμοζόταν το Προνόμιο που είχε χορηγήσει η Μαρία Θηρεσία στις ελληνικές εμπορικές «*κομπανίες*» του Σιμπίου και του Μπρασόβ (1777), σε ό,τι αφορά τον ανταγωνισμό τους με τους Σάξονες.

Βάσει του Προνομίου του 1777[4], υπήρχε ειδικό ποινικό δικαστήριο για τα μέλη της Κ και τους διερχόμενους ξένους εμπόρους από την οθωμανική αυτοκρατορία. Το «*Μαγιστράτο*» των Σαξόνων ήταν επομένως αναρμόδιο να επιληφθεί της υποθέσεως του Θ. Πιτζούνη. Η προσφυγή στην Αυλική Καγκελλαρία της Τρανσυλβανίας στη Βιέννη μπορούσε να γίνει για σοβαρότερες υποθέσεις, όπως αυτή του Πιτζούνη. Η δωροδοκία διαφόρων αξιωματούχων στην Τρανσυλβανία και στη Βιέννη, που συνάγεται εμμέσως πλην σαφώς από το χρονικό, στόχευε κατ᾽αρχήν στην άμεση αναστολή της εκτελέσεως και εν συνεχεία στην επιεικέστερη ποινή. Βάσει του Προνομίου της Κ συνάγεται ότι την παραβίαση είχαν κάνει οι Σάξονες.

στ. 10[φ 191v] «*... **ἐγκίζωνται τὰ χρυσόβουλά τους***»: δίγονται τα προνόμια των Σαξόνων.

1. Τη ρουμανική γλώσσα.
2. Στην ώα, κάθετα προς το κείμενο .
3. Βλ. ΕΚΣ, σ. 53 επ. για τη σχέση της Κ με τον σαξονικό Δήμο του Σιμπίου.
4. Βλ. το σχετικό χωρίο του Προνομίου (άρθρ. VI), ΕΚΣ, σσ. 397, 403, καθώς και ό.π., σ. 96.

I/15

1797/VII/13 976/φ 194v-195v
χ. Γεωργίου Μανικάτη Σαφράνου

Πρακτικό. Αντίγραφο της *Ὁμολογίας* («δηλώσεως αποδοχής») της Κ για τη δωρεά του ιατρού Μανασσή Ηλιάδη υπέρ του σχολείου της.

//Ὑπόμνημα μη΄.[1]

[2]/Εἰς τους 1797 Ἰουλίου 13. Ζήλου θ(εί)ου κηνούμενος, ὁ Ἐξωχώτατος [3]/ Ἄρχων Ἰατρός Κύριος Μανασσῆς Ἡλ(ει)άδη[2], αὐτοπροερέτως ἐπροσφε-[4]/ ρεν (εἰ)ς τὴν Κουμπανίαν μας RF 3000χ ἤτι τρ(εί)ς χίλιάδαις [5]/ Νέμτζικα φιορίνια, διὰ τὸ σχολ(εί)ον μας, μὲ τὰς συνθήκας [6]/ καὶ διαταγάς κατὰ τὴν Καθοληκήν, καὶ κοινήν ὁμολογίαν τὴν ὁπο[ίαν] [7]/ ἡ Κουμπανία ἔδωσεν τῆς Ἐξοχώτης του, καὶ ὤντας ἄξιον πρᾶγμα [8]/ ὄχι μόνον διὰ νὰ σημ(ει)ωθῇ (εἰ)ς τόν παρόντα Κώνδικάν μας, [9]/ ἀλλά, καὶ διὰ (εἴ)δησην καὶ κανώναν τῶν νύν εὐρισκομένων συν-[10]/αδελφῶν, καὶ παντοτηνὴν ἐνθύμησην τῶν Μεταγενεστέρων [11]/ καὶ πρός περισσοτέραν πληροφορίαν πάντων, Ἰδού ὁποῦ ἐδῶ [12]/ ἀκολουθῇ καταγράφοντας τὴν ῥηθήσαν ὁμολογίαν, ὁποῦ [13]/ ἡ Κουμπανία ἔδωκεν τοῦ ἄνω (εἰ)ρημένου Ἄρχων Ἰατροῦ, ὅμοια [14]/ καὶ ἀπαράλακτη τῆς προτοτύπου · ὡς κάτοθεν · ἀπολόγου εἰς λόγον.

[15]/Διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν Ἀποδ(εί)ξεως, ὁμολογούμεν ἡμ(εῖ)ς, ἡ τοῦ Σιμ-[16]/ πινίου Πρ{ό}<ι>βιλεγκιάτη Κουμπανία τῶν ῥωμαίων, ὅτι ἐλαβάμ(εν) [17]/ παρὰ τοῦ Ἐξοχωτάτου Ἄρχων Ἰατροῦ Κυρίου Μανασσή Ἡ-[18]/λιάδη Νέμτζικα φιορίνια Τρ(εῖ)ς χίλιάδαις μέ τήν ἀκό-[19]/λουθον συμφωνήν, καὶ ὑπόσχεσην

[20]/ Α[ον]:Ἐνόσον ἡ Ἐξοχότης του{του} ζωὴν ἔχ(ει),/ὁποῦ ἄμποταις Κύριο<ς> [21]/ ὁ θεός νὰ τοῦ χαρήσῃ πάμπόλλους Χρόνους μὲ ἐντελεστάτην [22]/ ὑγ(εί)αν συντροφευμένος/ νά ἔχομεν νὰ τοῦ πληρώνομεν κατέτος [23]/ τὸ διάφορον αὐτῶν τῶν RF 3000χ προς 5/100 τόν χρόνον.

[24]/ Β[ον]: Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τῆς Ἐξοχώτητός του, τὸ αὐτό Καπιτάλι νὰ βαλ-[25]/θῇ πάλιν μὲ τὸ διάφορον (εἰ)ς σύγουρον μέρος, ὥς (εἰ)ς ἀκήνητα [26]/ὑποστατικὰ, Βασήλικὰ Μπάνκα καὶ Δημόσιαις Κάσσαις, [27]/ {ἡ ὅπου} // ἡ ὅπου ἡ Κουμπανία στοχασθ(εῖ) πλέον ἀσφαλέστερον, και συμφέρον, [2]/ καὶ τὸ διάφορον αὐτό αἰωνίως, καὶ πάντοτε, ἐνόσον ὑπάρχ(ει) ἡ Κομ-[3]/πανία νὰ (εἶ)ναι (εἰ)ς βοήθ(ει)<α>ν τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου τῆς ῥηθ(εί)σης Κουμπανίας [4]/ μὲ ἀνάθεμα, ὅτι ποτὲ τό αὐτό διάφο<ρ>ον νὰ μὴν μεταχ(ει)ρισθῇ (εἰ)ς [5]/ καμίαν ἄλλην χρήσην, μήτε ἀλλοῦ νὰ δωθοῦν, (εἰ)μ{έν}<ή> διὰ πληρω-[6]/μήν τοῦ τύχοντος διδασκά<λου> ῥωμαίου τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολ(εί)ου τῆς ῥηθήσης [7]/ Κουμπανίας.

[8]/ Γ[ον]: Μήτε νὰ ἔχη τὸ ἐλεύθερον ποτέ ἡ Κουμπανία νὰ ἀποξενώσῃ τό αὐτό [9]/ Καπιτάλι ἀπὸ RF 3000χ , μήτε τὸ κατέτος διάφορον νὰ τὸ μεταχ(ει)-[10]/

ρισθῇ, ἢ νὰ τὸ δώσῃ ἀλλοῦ, ὁποῖαις δήποτε αἰτίαις καὶ ἂν (εἶ)ναι (εἰ)μή διὰ [11]*/ τὸ σχολ(εί)ον μόνον νὰ μ(εί)νῃ πάντοτε καὶ νὰ (εἶ)ναι ὡς ἄνω (εἴ)ρητε.* [12]*/ Δ^ον: Ἂν ἀπὸ ἀπροσδόκηταις αἰτίαις, καὶ ἀμελέτητα συμβεβικότα τύχη τι-*[13]*/ νάς ἄλλος, ὅποιος, καὶ ἂν (εἶ)ναι, ἢ καὶ ἡ ἴδια Κουμπανία θελήσ(ει) νά* [14]*/ συκώσῃ τὰ αὐτὰ καπιτάλια, καὶ νὰ τὰ ἀποξενώσῃ ἀπὸ τήν Κουμ-*[15]*/πανίαν, ἤ τὸ διάφορον αὐτοῦ, καὶ νὰ τὰ μεταχ(ει)ρισθῇ ἐναντίον τῆς δια-*[16]*/ταγῆς τοῦ ἄνω (εἰ)ρημένου Ἄρχων Ἰατροῦ, τότε ἡ ἐπιτρόποι του, ἤ ἡ κλιρο-*[17]*/νόμη του, ἡ ὁποιον ἡ κληρονόμη του (εἴ)θελαν διωρίσ(ει), νά ἔχωσην* [18]*/ τὴν ἄδ(ει)αν νὰ τὰ συκώσουν τὰ αὐτά καπιτάλια, καὶ νὰ τὰ οἰκοιωποι(ει)-*[19]*/θοῦν ὥς (εἴ) διὰ ἐδικὰ των, χάνωντας ἡ Κουμπανία ὄχι μόνον τὸ<ν> καρ-*[20]*/πόν, καὶ δίκαια αὐτοῦ, ἀλλά καὶ τό ἴδιον καπιτάλι, ἔχωντας ἡ αὐτή* [21]*/ κληρονόμοι καὶ ἐπιτρόποι τοῦ Ἄρχων Ἰατροῦ Μανασσή κάθε* [22]*/ ἐλευθερίαν, ὁποῦ καὶ τήν ἴδιαν δύναμην τῆς Δικαιοσύνης νὰ* [23]*/ ἐπιχ(ει)ρισθοῦν νὰ τὰ λάβουν οἱ ἴδιοι, ἄν ἡ προρηθήσα συνθήκη* [24]*/ καὶ διαταγή δὲν ἤθελεν φυλαχθῇ ἀπαραλάκτος ἀπό τὸ Ἀδελφάτο* [25]*/ ἤ ἰδία κακή βουλή, ἢ ἀπό ἐξωτερικήν βίαν καὶ δυναστείαν.*

[26]/ Ε^ον: καὶ τελευτέον, ὅλλοι ἡ Κουμπανία κατά πολά εὐχαριστώντας τὴν [27]*/ Ἐξοχότιτά του διά τήν τόσην γενέαν καὶ καλήν βοήθ(ει)αν, ὁποῦ // Αὐτοπροερέτος ἐπρόσφερεν ὁ ρηθ(εῖ)ς Ἄρχων Ἰατρός Κύριος Μανασσῆς Ἠλ(ει)-*[2]*/άδης, πέμπ(ει) ἄπ(ει)ρας εὐχὰς πρός τὸν ὕψιστον θεόν διὰ τήν σωτηρίαν* [3]*/ καὶ στερέωσην τῆς Ἐξοχότης του, καὶ Τέκνωντου, μὲ τήν σταθερήν, καὶ βεβαίαν* [4]*/ ὑπόσχεσην, ὅτι ἀπαραλάκτος, καὶ πάντοτε θέλ(ει) φυλάξη τὴν αὐτήν δια-*[5]*/ταγὴν τούτου τοῦ Καπιταλείου κατὰ τήν παρούσαν ἔγ<γ>ραφον Καθολικήν* [6]*/ ὁμολογίαν, καὶ διαδοχικῶς νὰ τό παραδώσῃ, καὶ (εἰ)ς τοὺς Μεταγενε-*[7]*/στέρους. οὕτως Ἐπιβεβαιώνομεν μὲ ταῖς ὑποκάτοθεν συν(ει)θησμέναις* [8]*/ ὑπογραφαῖς τῆς Κουμπανίας – 1797. Ἰουλίου 13 Σιμπίνι–.*

[9]/ Ἐν ὀνόματι τῆς Πρίβιλεγκιάτης ἡμῶν Κουμπανίας

[10-15]/ L. S. Γεώργιος Μανηκάτη Σαφράνος Μρα Νὺν Προεστ(ός), L. S. Μανηκάτης Σαφράνος Μρ [χ.γρ.], *L. S. Γεώργιος Ἰωάννου Μάρκου Μρ* [χ.γρ.], *L. S. Θωμὰς Βελλεράς Μρ* [χ.γρ.], *L.S. Γεώργιος Βελλεράς Μρ.* [χ.γρ.], *L. S. Χ(ατζῆ) Κωσταντίνος Πόπ Μρ* [χ.γρ.], *L. S. Κωνσταντίνος Νεδέλκου Μρ* [χ.γρ.], *L. S. Γιάννακης Χ(ατζῆ) Πέτρου λοῦκα Μρ* [χ.γρ.], *L. S. Νάνος Νικολάου Ζηγούρι Καπετάνος τῆς Ἐξωτέρας* [χ.γρ.].

Πρέπει να σημειώσουμε ότι μόνον οι τόκοι του κεφαλαίου έπρεπε να χρησιμοποιούνται για τη μισθοδοσία του «*ρωμαίου*» δασκάλου. Στον κώδικα αυτόν της Κ καταχωρείται η πρόσληψη «*διδασκάλου*» ή «*έλληνοδιδασκάλου*» μέχρι το 1840[3].

1. Το κείμενο που εκδίδεται στην εγγραφή αυτή δημοσιεύθηκε από τον A. E. Karathanassis, *L' Hellénisme en Transylvanie*, Θεσσαλονίκη [ΙΜΧΑ-205] 1989, σσ. 195-196[=Αθ. Ε. Καραθανάση, *Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Τρανσυλβανίας*, Θεσσαλονίκη, ILP productions, 2003, σσ. 233-234].

2. Βλ. A. Karathanassis, ό. π., σσ. 64-66[=Α. Καραθανάση, ό.π., σσ. 73 επ.], όπου και σχετική βιβλιογραφία.
3. Βλ. A. E. Karathanassis, ό. π., σσ. 51-63[=Α. Καραθανάση, ό.π., σσ. 59-91.], για τους δασκάλους της Κ, το σχολείο της και τη βιβλιοθήκη του, όπου και η σχετική βιβλιογραφία.

I/16

1794/V/17 976/φ 195v
χ. Γεωργίου Μανικάτη Σαφράνου

Θάνατος εφημερίου της Κ.

[16]/Ἐν ἔτι 1794 Μαΐου 17(ην): ἡμέρα Κυριακή (εἰ)ς Σιμπίνι.
[17]/ Σημ(ει)ώνομ(εν) γράφονταις (εἰ)ς ἀΐδιον μνήμην καὶ (εἰ)ς ἀναγνωσὶν τῶν τε [18]/ παρόντων καὶ μεταγενεστέρων, ὅτι κατά θ(εί)αν κέλευσιν ὁ Δώ-[19]/δεκα Δυετῆς πρώην καλὸς Ἐφημέριος καὶ Πνευματικῶς [20]/ ἡμῶν Πατήρ ὁ Πανοσιώτατος Αγ(ιος) Αρχιμανδρήτης, Νεό-[21]/φυτος Νομικός[1] αἰωνίας μνήμης ἔδωκε τό κοινὸν χρέος [22]/ ἐδῶ (εἰ)ς Σιμπίνι τῇ ἄνῳ ἡμέραν, ὧν ἀναπαῦσῃ κ<ύ>ριος ἐν σκυναῖς [25]/ δήκαιων, καὶ ἐτάφη (εἰ)ς τὴν Βλαχίκην Ἐκκλησίαν τῆς Μακα-[24]/ρήτισας Στανούτζας[2]<,> συμβία τοῦ Μακαρίτου Χ(ατζῆ) Πέτρου Λοῦκα<,> [25]/ (εἰ)ς τήν πόρτα Τζησναδία.

1. Βλ. A. E. Karathanassis, ό. π., σ. 64[=Αθ. Ε. Καραθανάση, *Ὁ Ἑλληνισμός τῆς Τρανσυλβανίας*, σ. 72] όπου και σχετική βιβλιογραφία.
2. Κτίστηκε με δωρεά της ρουμάνας συζύγου ενός μέλους της Κ.

I/17

1801/I/21(;) 976/φ 196r-198v
χ. Γεωργίου Μανικάτη Σαφράνου πρβλ. 976/φφ 3v, 129v-131r

Πρακτικό. Αγορά ακινήτου από την Κ δια παρενθέτου προσώπου. Συμβόλαιο μακροχρόνιας μισθώσεως ενός αστικού οικοπέδου με κτίσμα, για την ανέγερση ναού, σχολείου και κατοικίας του εφημερίου και του δασκάλου της Κ.

// Ὑπόμνημα μθ΄.
[2]/ Ἄξιον (εἶ)ναι διὰ παντοτινὴν Ἐνθύμησην τὸ νὰ σημ(ει)ώσωμεν ἐδῶ περίστατι-[3]/κῶς, διὰ τὴν Νὺν Ἐκκλησίαν τῆς Κουμπανίας, ὁποῦ θεοῦ

βοηθοῦντος κτήξο-[4]/μεν. Ἐπ(ει)δή ἀρκετήν δυσκολ(εί)αν ἐδοκήμασεν ἡ Ἀδελφότης, (εἰ)ς διαστίμα [5]/ Τεσσάρων Χρόνων ὁποῦ ἀπέρασεν, πέρι φερόμενοι ἀπὸ τό Μαγιστράτο [6]/ τοῦ Σιμπινίου, καὶ Ἔκλαμπρον Γοβέρνου τῆς Κλαυδιὸ<υ> πό{ύ}λεως, διότι ἀπὸ τὸ [7]/ 1794 Δεκεμβρίου 6 ἕως τὸ 1797. φευρουαρίου 28 ἀδιακόπος [8]/ σχεδόν ἠκολούθησεν ἡ Τοιαύτη δυσκολία. Τέλος πάντων διὰ μεσσητίας [9]/καὶ παρακηνήσεως τῆς Κουμπανίας, ὁ Κύρ Ῥαδούτζης Στόϊκα διὰ λο-[10]/γαριασμόν τῆς Κομπανίας ἠγόρασε τὸ σπήτι τοῦ Στάλ <Ν>τήτερ ὑπὸ τοῦ [11] / Νο 99, κολλητὸν μὲ τὸ ἐδικόν του, (εἰ)ς τὸ Σωκάκη λεγόμενον οὔλιτζα [12]/ Φλεσσέριλορ, ἤτι Φλαΐσσερ Γκασσε{ν} γερμανικά, ἔχωντας Γ(εί)τονα [13]/ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, τὸ ὁσπήτιον τοῦ Μπαρώνου Μπάνφι Φερέντζ. [14]/ Μὲ τὸν αὐτόν Κὺρ Ῥαδούτζον ἐσυμφώνησαν οἱ Κομπανίσται διὰ τὸ αὐτὸ [15]/ σπήτι, δίδοντας (εἰ)ς αὐτόν οὐ(γγρικα) F 2000., ἤτι Δύο χιλιάδαις οὔγκρικα φιορίν(ια) [16]/ μὲ τὰ Σάρτια ὁποῦ τὸ Κοντράκτον διαλαμβάν(ει). (Εἰ)ς τοὺς 1797. φευρουαρίου [17]/ 14/25 ἐπεκυρώθη τὸ αὐτὸ Κοντράκτο, καὶ ἀπὸ τὸ ἐδῶ Γενναῖον Μαγι-[18]/στράτον τῶν Σασσῶν, (εἰ)ς τὸ Πρωτόκολον τοῦ ὁποῖου καὶ ἀπεράσθη, μὲ [19]/ τήν προσθηκην, ὅτι, μετὰ παρέλευσιν τών Τριάκοντα Ἐξ χρόνων [20]/ πάλιν νὰ (εἶ)ναι (εἰ)ς χρέος ἡ Κομπανία, νὰ προστρέξῃ (εἰ)ς τὸ αὐτό [21]/ Ἔνδοξον Μαγιστράτον, διὰ τήν παρετέρῳ ἐπικύρωσην. (Εἰ)ς τὸ αὐτό [22]/ Κοντράτον (εἶ)ναι οἱ Κομπανίσται ὑπογεγραμμένοι κατὰ τὴν Τάξιν, ὁμοίως [23]/ καὶ ὁ Κὺρ Ῥαδούτζης Στόϊκα. Ἀποδέ τό (εἰ)ρημένον Μαγιστράτον (εἶ)ναι [24]/ ὑπογεγραμμένοι, ὅτε Σενατόρος Δανιήλ Μήλλερ, καὶ ὁ Σενατόρος [25]/ Σαμουήλ Σοτέριους. [26]/{Τὰ (εἰ)ς τὸ Συμφω} // Τὰ (εἰ)ς τὸ Συμφωνητικόν Γράμμα τοῦ Κὺρ Ῥαδούτζη Στόϊκα μετὰ τῆς Κομπανίας [2]/ περιεχόμενα 7 Ἄρθρα διὰ τὸ σπήτι, καὶ Αὐλήν τῆς νύν Εκκλησίας [3]/ (εἶ)ναι τὰ ἀκόλουθα.

[4]/ ‖ 1. Πρῶ(τον). ‖ Ἐγώ ὁ Ῥαδούτζης Στόϊκα δίδω τὸ αὐτό σπήτιμου ὑπὸ τοῦ Νο 99. μὲ [5]/ τὴν Ἀυλήν καὶ περιβόλι, καὶ με ὅλα τά ἐν αὐτῷ περίεχόμενα [6]/ ὑποτέλ(ει)αν Ἐξουσίαν τῆς Πριβιλεγκίατης Κομπανίας τῶν Ρομαίων [7]/ τοῦ Σιμπινίου, διὰ νὰ κτήσουν Ἐκκλησίαν, καὶ ὅτι ἄλλο κτήριον [8]/ δελήσουν νὰ οἰκοδομήσουν μὲ τὰ Ἴδια αὐτῶν ἔξοδα· ἔχουν [9]/ τὴν ἄδ(ει)αν χωρίς κανένα οἱονδήποτε ἐμπόδιον, ἢ Ἐνόχλησην.

[10]/ ‖ 2. Δεύτ(ερον). ‖ Διὰ τὸ αὐτό σπήτι ἡ Κομπανία ὑπόσχεται νὰ μοι μετρίσῃ οὔγκρι-[11]/κα φιορήνιά Δύο χιλιάδαις ἤτοι οὔF 2000„ χωρίς κανένα διάφο-[12]/ρον, τὰ ὁποῖα καὶ τὰ ἔλαβα (εἰ)ς μετρητὰ ἐπὶ χ(ει)ραςμου· καὶ δια [13]/ περισοτέραν ἀσφάλ(ει)αν τῆς Κομπανίας, τὴ δίδω Ἐνέχ(ει)ρον τήν [14]/ ὁμολογίαν τοῦ αὐτοῦ Οἴκου, ἤτι κοινῶς λεγόμενον Χάους μπρήφ[1]. [15]/ Ὁμοίως καὶ ἡ Κομπανία ὑπόσχεται, ὅτι ἐν ὅσω αὐτή ὑπάρχ(ει), [16]/ καὶ ἡ Ἐκκλησία, νὰ μνημονεύται τὸ ὄνομάμου (εἰ)ς τὰς Ἱεράς [17]/ τελετὰς καὶ Ἀκολουθίας.

[18]/ ‖ 3 Τρίτον ‖ Ὑπόσχομαι ἐγὼ ὁ Ῥαδούτζης νὰ φροντίζω διὰ ὅλα τὰ βάρη τοῦ [19]/ αὐτοῦ οἴκου δηλαδή δώσιμον, στράξαις, καὶ ἄλλα ἔξοδα συνηθισμέ-

να [20]/ πλήν κατ'ἔτος νὰ μοι τὰ Ἐπιστρέφη πάντοτε ἡ Κομπανία [21]/ τὰ αὐτὰ ἔξοδα.
[22]/ ||4. Τέτ(αρτον)|| Αὐτή ἡ Συμφωνία νὰ ἔχῃ τό κύρος, καὶ νὰ διαμένῃ (εἰ)ς διαστίμα [23]/ Τριάκοντα ἕξι χρόνων, ἤτι 36. μὲ κάθε σταθερότιτα, καὶ [24]/ ἀμετάθετον Ἰσχὺν. Καν(εῖ)ς ἀπὸ τὰ Δύο μέρη νὰ μήν ἔχη [25]/ τὴν ἐλευθερίαν νὰ τὴν μετατρέψῃ, ἢ χαλάσῃ, ἀλλὰ μέ [26]/ καθε δύναμην καὶ ἐξουσίαν, νὰ μένη ἡ Κομπανία (εἰ)ς τὸ αὐτὸν [27]/ σπίτι, ἀτάραχη, καὶ ἀνενόχλητη, μετὰ παρέλευσην [28]/{ ὅμως} // ὅμως τῶν συμφωνηθέντων 36 χρόνων, ἂν οἱ Κληρονόμοιμου μετὰ τόν [2]/ θάνατόν μου, ἀπὸ αἰτίαις κατὰ τὸ παρόν ἀγνώστους, θελήσουν νὰ χαλάσουν [3]/ τὴν αὐτὴν συμφωνίαν, νὰ (εἶ)ναι (εἰ)ς χρέος οἱ αὐτοί Κληρονόμοιμου [4]/ τρ(εῖ)ς χρόνους προτήτερα νὰ δώσουν τὴν περὶ τούτου (εἴ)δησην (εἰ)ς τήν Κομ-[5]/πανίαν διὰ νὰ ἔχῃ καιρόν νὰ προβλέψῃ (εἰ)ς ἄλλο μέρος νὰ ἀναγ-[6]/ηρίση οἶκον τῆς Δεήσεως.
[7]/ ||5-Πέμπ(τον).|| Ὅταν λοιπόν ἀπὸ μέρος μου ἢ ἀπὸ μέρος τῶν Κληρονόμων μου [8]/ δοθή ἡ (εἴ)δησις τῆς διωρίας τῶν Τρίων χρόνων (εἰ)ς τήν Κομπανίαν, [9]/ νὰ εἶναι ἀμετάθετον τὸ χρ(έος) μου, καὶ τῶν Κληρονόμων μου, διὰ [10]/ νὰ μετρίσωμεν εὐθὺς τότε (εἰ)ς τὴν Κομπανίαν τὰ ἥμισυ, ὄχι [11]/ μόνον ἀπὸ τὸ δοθὲν μοι Καπιτάλι τῶν μετρητῶν (εἰ)ς οὔ(γγρικα) F 2000, [12]/ ἀλλ' ἔτι νὰ μετρήσωμεν (εἰ)ς τὸν Ἴδιον καιρόν τά ἡμίσυ καὶ ἀπὸ [13]/ ὅλα τὰ ἄλλα ἔξοδα ὁποῦ ἡ Κουμπανία ἔκαμεν (εἰ)ς οἰκοδομάς [14]/ καὶ κτήρια τοῦ αὐτοῦ οἴκου. (εἰ)ς δὲ τὸ τέλος τοῦ ἀκολούθου δευτέρου χρόνου, [15]/ ἀνυπερθέτος νὰ ἀποπληρώσωμεν καὶ τὰ ἄλλα ἡμίσυ, τόσον τοῦ [16]/ ῥηθέντος Καπιταλίου ὁποῦ μοί ἐδώθη, ὅσον καὶ τοῦ κόστους τῶν [17]/ κτιρίων, χορίς καμμίαν ἐξέρεσην. (εἰ)ς τὸ διάστιμα ὅμως [18]/ αὐτῶν τῶν τριῶν χρόνων, ἡ Κομπανία ἐλεύθερα νὰ χαίρεται, [19]/ καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν μεταχ(εί)ρησην τοῦ αὐτοῦ οἴκου, καὶ τῆς [20]/ Ἐκκλησίας χωρὶς καμίαν ἐνόχλησην. (εἰ)ς δὲ τό τέλος τῆς Τρι-[21]/ετ<ί>ας ἡ Κομπανία χρεωστή νὰ ἀδιάση τὰ πάντα καὶ νὰ εὔγ(ει) [22]/ μὲ τελ(ει)ότητα ἀπὸ τὸ αὐτὸ σπήτι.
[23]/ ||6 Ἕκτον.|| Ἀπὸ τὰ ἄνωθεν Ἄρθρα ἔπεται ἀφεαυτοῦτου, {αὐτοί} διά τὴν Επί-[24]/στρεψην τοῦ Κονσισουαλίου[2] ὁποῦ μοι ἐδώθ(ει) μέ τό ἐνέχ(ει)ρον τῆς [25]/ Ὁμολογίας, ἤτι Χάους μπρίφ τοῦ αὐτοῦ οἴκου, ὅτι ὁμοίως καὶ τὰ [26]/ ἄλλα ἔξοδα ὁποῦ (εἰ)ς τὰ κτήρια ἔγιναν, καὶ ἔτι ἤθελαν γένη, νὰ [27]/ (εἶ)ναι μὲ ταῖς ἀποδ(εί)ξεις τῶν Μαστόρων, τὰς ὁποίας Ἀποδήξ(ει)ς [28]/ ἂν ὁ θεός μοι χαρίση τὸ ζήν, θέλω τὰς ἐπικυρώσ(ει), καὶ ὑπογράψ(ει) [29]/ Ἰδιοχ(εί)ρως. [30]/{7 Ἑβδομον.}
// ||7 Ἕβδ(ομον).|| Ἡ Κομπανία ἔχ(ει) τὴν προτίμησιν, καὶ Ἐξουσίαν, μετὰ παρέλευσιν [2]/ τῶν διορισμένων χρόνων, νὰ ἀνανεώσῃ τὸ αὐτὸ Κοντράτο, καί [3]/ νὰ τὸ μακρύνη καὶ διὰ περισσοτέρους χρόνους ὅσους θελήσ(ει), μέ [4]/ {μὲ} τὰ Ἴδια Σάρτια, (εἰ)ς τὰ ὁποῖα τόσον ἐγώ, ὅσον καὶ οἱ Κληρο-[5]/νόμοι μου, {ἐ}χωρίς καμμίαν πρόφασην νὰ (εἴ)μεθα (εἰ)ς χρέος [6]/ νὰ τὸ ἀκολουθήσωμεν, καὶ νὰ τὸ βεβαιώσομεν. Ἂν ὅμως ἐξ' ἐναν-[7]/τίας, καὶ ἡ

Κομπανία μετὰ παρέλευσην τῆς (εἰ)ρημένης διωρίας, [8]*/ δὲν θελήση πλέον (εἰ)ς τὸ ἐξῆς νὰ κρατήσῃ τὸ αὐτὸ σπήτι καὶ ἐκ-*[9]*/κλησίαν, κατὰ τήν (εἰ)ρημένην ἀμετάθετον συμφωνίαν, καὶ* [10]*/ ἤθελε δώση τὴν (εἴ)δησιν προ τριῶν χρόνων, τότε ἡ Κομπανία* [11]*/ θέλ(ει) (εἶ)ναι ἐκ(εῖ)νο τὸ μέρος ὁποῦ ἀνατρέπ(ει), καὶ ἀναιρ(εῖ) τὰς (εἰ)ρημένας* [12]*/ Συνθήκας. ὅθεν καὶ θέλ(ει) ἔχ(ει) τὴν ἄδ(ει)αν νὰ πωλήσῃ τό αὐτὸ* [13]*/ σπήτι καὶ Ἐκκλησίαν κατὰ τὸν στοχασμόν, καὶ θέλησίν της* [14]*/ ὅπως ἠμπορέση. καὶ ὅσα / ἄσπρα ἤθελε πιάσῃ ἀπὸ τήν πούλη-*[15]*/σην μὲ αὐτά νὰ μένῃ καί πληρωμένη διὰ πάντα, καὶ κατὰ* [16]*/ πάντα, μένωντας τόσον ἐγώ, ὅσον καὶ οἱ Κληρονόμοι μου ἀπ(εί)-*[17]*/ρακτοι, ἀνενόχλητοι, καὶ ἀκαταξήτητοι διὰ πάντοτε.–*

[Το πρακτικό συνεχίζεται στα φφ 196r–203r, με λεπτομερή περιγραφή της θεμελιώσεως του ναού από τον τότε εφημέριο Γερμανό Τραπεζούντιο «*ἐκ της μονῆς τοῦ Σουμελᾶ*» (31.8.1797) μαζί με τον πρώην εφημέριο Ευγένιο από τη Μονή Ιβήρων του Άθω, «*ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρός ἡμῶν Ἀθανασίου Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας τοῦ Μεγάλου*», και των εγκαινίων του ναού, στις 6/17.8.1799, οπότε μετονομάζεται σε ναό της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, κατά σύσταση του ιατροφιλόσοφου Μανασσή Ηλιάδη. Καταχωρίζεται και ο οικονομικός απολογισμός του προεστού Γεωργίου Μανικάτη Σαφράνου (1800) για τα έσοδα και τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την ανέγερση και τη διακόσμηση του ναού, τις δωρέες, κλπ.].

Το συμβόλαιο μεταξύ της Κ και του Ραδούτζη Στόικα δεν αφορά, τυπικά, μεταβίβαση κυριότητας, αλλά μακροχρόνια μίσθωση που μπορούσε να ανανεωθεί επ'άπειρον. Η Κ αποκτά όμως την κυριότητα των κτισμάτων που ανήγειρε (ναό, σχολείο, κλπ) –έχει δηλαδή το εμπράγματο δικαίωμα της «επιφανείας» (άρδρο 7)[3]. Η ανέγερση ορθόδοξου ναού μέσα στην πόλη κατέστη δυνατή χάρις στο διάταγμα περί ανεξιθρησκείας (1784) του αυστριακού αυτοκράτορα Φραγκίσκου-Ιωσήφ Β΄[4].

1. Δηλαδή, το συμβόλαιο αγοράς.
2. Είναι η «*Συμφωνία*» ή «*Κοντράκτον*» που καταγράφεται εδώ.
3. Βλ. επίσης, διαφορετικό νομικό χαρακτηρισμό της συμβάσεως από τον Αθ. Ε. Καραθανάση, *Ὁ Ἑλληνισμός τῆς Τρανσυλβανίας*, ό.π., σ. 79.
4. ΕΚΣ, σ. 57 και σημ. 157.

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Κώδικας BAR mss. gr. 979
(σσ. α΄-ϐ΄ + φφ 1r-37r)

Σχόλια: Δ.-Ειρ. Τσούρκα-Παπαστάθη, με συμμετοχή της Ελένης Κύρτση-Νάκου (1-31), Φανής Αποστολίδου (32-63) και Χριστίνας Τορτορέλλη-Δούκα (64-93)

Θεώρηση: Δ.-Ειρ. Τσούρκα-Παπαστάθη

(Α΄)

1730, 1756 — 979/ σ. α΄[1]
χ. αγνώστου

Βιβλίο Πρακτικών του Κριτηρίου της Κομπανίας του Σιμπίου[2].

// Πρωτόκωλον τῶν Κρίσεων
[2]/ Εἰς 1730. καθέτι κρίσι [3]/ εἰ σαυτό του χαρτί γραφιτε
[4]/ 1756. Ἰανν(ουαρίου) Πρωτόκωλων των κρίσεων.

1. Εκτός αριθμήσεως φφ της Βιβλιοθήκης της Ρουμανικής Ακαδημίας Βουκουρεστίου.
2. Βλ. ΕΚΣ, σ. 70.

(Β΄)

1730/I/2 — 979/ σ. 6΄
χ. Ελευθέρη Αγγέλου

Πίνακας περιεχομένων

// Ἔτη 1730 ἰουναριου - 2 [2]/ κοντηκάς δια τές κρίσες οπου η[3]/δελαν τρεξη επεδο ομπρός [4]/ επαρισιάσθη ο κυρ Θεοδορανος [5]/ μετα του Γιουβάνου κεφαλι - 1 [6]/ προτοστατζιο του Κουμνου κεφαλι 2
[7]/ Cumparat dela Marcu Pollac, la 5 Noem. 1923[1].

στ. 5 «*κεφάλι*»: «κεφάλαιο», δηλ. εγγραφή.
στ. 6 «*προτοστάτζιο*»: αγωγή.

1. Χειρόγραφη σημείωση της Βιβλιοθήκης της Ρουμανικής Ακαδημίας όταν αγοράστηκε ο κώδικας: «Αγορασμένο από τον Marcu Pollac στις 5 Νοεμβρίου 1923».

1

1730/I/8 979/φ 1r
χ. Κων/νου Μανώλη

Απόφαση οριστική. Λόγω εξύβριση. Προσβολή τιμής.

//1730, Ἰάνουαρίου 8. Ἐπαρησγ<ι>άστη ὁ κὺρ Θεόδωράνος Τζηνγγου, καὶ καπεταν(ος) [2]/ μ(ας), καί Γιοβάνο<ς> Ρουσόπουλο, ἐ(στων)τας καὶ τ(όν) ἀτίμεψ{σ}εν ὁ κύρ Γιόβαν(ος), καὶ τοῦ ἤ[3]/πεν πὸς ἤμε σὰν καὶ ἐσένα, καὶ καλόταιρ(ος) ἀπὸ ται σένα, καὶ ὁ θηὸς του [4]/ τ(ὸν) ἐμαρτήρισεν τ(ον) Γιόβανο δια δούλον[1]. Με μάρτηρίαν ἐβαι[5]/βαίοσεν ὁ κὺρ Θεόδοράνος τὴν ἀτημ(εί)αντου, καὶ ἐκρίθ(ει) εὔλογ(ον) καὶ δίκ[6]/αι-ον ὑπὸ τῶν παρευρεθέντον τημ(εί)ον προσώπον, τὸν ὑπό[7]/γεγραμμένον, νά κλομπ(εί)ξαιται ὁ κὺρ Γιόβανος Ρουσόπλο F 12″ - [8]/ να γηρέψη καὶ σχώρεσ(ει) τοῦ καπετάνου.
[9-12]/ σταμος κοστά νίν προιστος mp, αναστασης στεφανου, ελευθέρη αγγελου mp, ἄνδρέας γρηγωρήου, γιανης λεοντίου, Georgius Mánol, Κωνστ(αν)τίν(ος) Μανολι, χατζή στογιο παρον.

στ. 2-5 Εξύβριση οργάνου, του «*Καπετάνου*», από μέλος, αποδειχθείσα με μάρτυρα.
στ. 5-6 «*καί εκρίθη εύλογον και δίκαιον*»[2]: όσον αφορά την επιβληθείσα ποινή.
στ. 7-8 Ποινές: α) «*γκλόμπα*», με την έννοια της χρηματικής ποινής, που εισπράττεται από την Κομπανία για την προσβολή οργάνου της[3], β) αίτηση συγγνώμης, η οποία όμως δεν αίρει τον άδικο χαρακτήρα της πράξης[4]. Αποτελεί ένα είδος ηθικής ικανοποιήσεως.

1. Υπάλληλο ή υπηρέτη.
2. Περί της ερμηνείας της εννοίας, ως και της εφαρμογής της ρήτρας της επιεικείας εν προκειμένω, βλ. ΕΚΣ, σσ. 161, 170 σημ. 55, 228.
3. Βλ. ό.π., ενδεικτικά σσ. 189, 213 σημ. 298, 226, 241 σε συνδυασμό με σημ. 453. Βλ. Θ. 32(1695) §2 (ό.π., σ. 315), με απειλούμενη ποινή 12 F. Πρβλ., όσον αφορά την επιβολή χρηματικής ποινής, Εξάβιβλο 1.4.22· Μαλαξό NB΄.
4. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 219 σημ. 328, 220.

2

1730/I/22 979/φ 1v
χ. Ελευθέρη Αγγέλου

Προδικαστική απόφαση. Σύμβαση αγοραπωλησίας με πίστωση του τιμήματος. Προφορική κατάρτιση. Αποδείξεις.

[13]/ Ηουναρίου -22 επροτοστολογισεν ο κυρ Κομνός [14]/ τουρναβητης εναντηα του κυρ Κοστα Ρούσου το [15]/ πος ηχεν ψουνησί απο τον κυρ Κοστα Ρουσο 6 κομά[16]/τηα ρουχο μπορός λοβηάνηκο κατα το παξαριτου [17]/ ως δελη φανηροσι ο Κομνός εις τον κυρὸν εκινον [18]/ οπου δελη γενή η κρισιτου<.> ηδε ος δια τα ρούχα οπου [19]/ επηρι ο Κομνός· να εχη να δινη ομολογία του [20]/ κυρ Κοστα Λούκα δια τα ανοδὲν ρουχα. τον κυρὸν [21]/ εκινόν να εχοι να φερνη τα μπανηα εδο στο κρι[22]/τηριό να πληρονητε ο Κόστας ε<σ>το εις ενδιξιν [23]/ και να εχη [[να]] ο Κομνος να το μαρτηράι με καλοὺς [24]/ μαρτηρους το χαταλμασαγγὶ οπου εκαμέ [25]/ ο κυρ Κοστας Λουκά. [26-27]/ σταμὅς κοστα νίν προιστός.

στ. 15-17 Σύμβαση αγοραπωλησίας που καταρτίσθηκε προφορικά[1], με τίμημα *«κατά το παξάρι του»*, σύμφωνα δηλ. με τη διαπραγμάτευση.
στ. 17-18 Ο ενάγων-αγοραστής φέρει το βάρος της αποδείξεως της συμφωνίας για το τίμημα ενώπιον του Κριτηρίου[2], το οποίο ήταν αρμόδιο για την επίλυση εμπορικών διαφορών σε πρώτο και τελευταίο βαθμό δικαιοδοσίας. Εξ αυτού συνάγεται ότι η αγοραπωλησία έγινε με πίστωση του τιμήματος.
στ. 19-20 Παραλαβή εμπορεύματος. Για το πιστωθέν τίμημα το Κριτήριο διατάσσει τη χορήγηση χρεωστικής ομολογίας για το συμφωνηθέν τίμημα, ως ασφάλειας[3] υπέρ του πωλητού-εναγομένου.
στ. 21-22 Εξόφληση του τιμήματος ενώπιον του Κριτηρίου.
στ. 23-24 Προφανώς, είχε μεσολαβήσει διαπληκτισμός ή/και χειροδικία (*«χαταλμασαγγί»*) του πωλητή εις βάρος του ενάγοντος αγοραστή.

Το αντικείμενο της διαφοράς δεν συνάγεται από το κείμενο της αποφάσεως. Ενδεχομένως αυτό να ήταν διαφωνία α) για το ύψος του τιμήματος ή β) για τον τρόπο, τον χρόνο ή τον τόπο της καταβολής του.

1. Σχετικά με την κατάρτιση δικαιοπραξιών, βλ. ΕΚΣ, σσ. 183, 187. Πρβλ. Εξάβιβλο 3.3.1 και 2· Νομικών ΚΖ΄ §§ 1, 2· Σύνταγμα Α δ΄.
2. Βλ. ΕΚΣ, σ. 96. Προν. 1701 (ό.π., σσ. 389, 390).
3. Βλ. ΕΚΣ, σ. 184.

3

1731/I/10 979/φ 1v
χ. Στάμου Κώστα

Πρακτικό. Αγωγή εργοδότη κατά εργαζομένου. Μονομερής λύση συμβάσεως εργασίας από τον εργαζόμενο. Ηθικός αυτουργός.

// 1731. γενοαρίου 10
[2]/ Επροτοσταλογισέν ο κ(ει)ρ Γιοργίς Χορ{α}βατίς. Ἐναντιόν τον Αναστάσί [3]/ Τάσου, κε τόν εξιτισεν, να μαρτιρίς απω πιὸν ιτὸν το ετιὸς [4]/ απω τόν εξιμαβλισέν, απω τον κιρ Γηοργή Χορβατί, τόν κιρόν [5]/ εκινὸν· κε αυτός· τον αρνιδή. κε ανεμινεν εις ξεταξίν.
[6-9]/ σταμος κωστα νίν προιστός, ελευθέρης αγγέλου mp, χατζή κοσταντη<νος> λασκαρὴ.

στ. 3 Κλήση του εναγομένου (*φατούρου*) προς εξέταση ενώπιον του Κριτηρίου, προκειμένου να αιτιολογήσει τη συμπεριφορά του.
στ. 3-5 Αίτημα: α) να προσδιορισθεί ο λόγος, «*ετιός*», της λύσης της συμβάσεως εργασίας από τον εργαζόμενο[1] και β) να δηλωθεί ο ηθικός αυτουργός[2], ο οποίος και παρώτρυνε, «*εξιμάβλισεν*», τον εναγόμενο «φατούρο» στη μονομερή λύση της συμβάσεως («*τον αρνιδή*»)[3].

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 227.
2. Προκειμένου να επιβληθούν οι κυρώσεις σύμφωνα με τα δεσπίσματα, βλ. Θ. 41<α>(1725), σε συνδυασμό με Θ. 44(1728) (ΕΚΣ, σσ. 345 επ., 350 επ.), για την προστασία του εμπορίου και προς αποφυγή και αντιμετώπιση του αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των μελών της Κομπανίας· βλ. επίσης ό.π., σσ. 226-227. Πρβλ. Εξάβιβλο 6.14.12.
3. Να αθετήσει δηλ. τη συμβατική του υποχρέωση, η οποία ήταν δεσμευτική σύμφωνα με τα δεσπίσματα της Κομπανίας, βλ. ό.π., σ. 164.

4

1731/I/23 979/φ 1v
χ. Ελευθέρη Αγγέλου

Πρακτικό. Καταγγελία κλοπής. Κλεπταποδοχή. Εγγυητής.

[10]/ Ηουναρίου 23 ηλθὰν αποστελμένη απο τον άρ[11]/χον Μπαληανου[1]· στον κόντζιληάρη ο μοναχὸς [12]/ Παΐσιος· και ο κιρ Μιχαλάκις Αρβανιτοχο[13]/ ρίτης και χάλεβον τον Δημού Παπαδιμ|ου| φατού[14]/ρὸ{ς} του κυρ Αλβήζι

ος φανέροσαν <εις> ημας τους ή[15]*/ποκατοδὲν γιγραμένους<,> οχι κρισεὸς μον* [16]*/ κουβέντα<,> πος να εκλευθηκέν ενα λέφι απου* [17]*/ του αρχὸν Μπαληάνου το σπιτη· και το εκλεψεν* [18]*/ η κουπελα του αρχον Μπαληανου· η κατζιβελα* [19]*/ του<,> και ος λεγουν να το εδοσ{ά}<έ>ν του ανοδεν Διμ|ου|* [20]*/ και εις αυτό εδωσὲν ο Διμους τον μπασια του* [21]*/ τον κυρ Αλ{ι}βηζι κυφιλην κατα τη ξιμιὰν* [22]*/ οπου χαλεβουν η ανοδεν ριδέντες δια φλουρη*[23]*/α 20<,> αν φιγι να τα πλερόνη ο μπασὰς* [24]*/ του και αν πεδάνη να ηνε απεχὸς και εσ*[25]*/το εις ενδειξιν.*
[25-26]*/ σταμος · κωστά νίν προιστός, ελευδέρης αγγελου mp. Georgius Manol.*

στ. 10-16 Καταγγελία για κλοπή, που ασκείται δι' αντιπροσώπων (κατ' εντολή και για λογαριασμό του παδόντος)[2].
στ. 15-16 «***όχι κρισεός μον κουβέντα***»: η καταγγελία καταχωρήθηκε στα πρακτικά του Κριτηρίου[3] της Κομπανίας, όχι για να επιληφθεί το Κριτήριο, αλλά για δημοσιότητα και ασφάλεια, πιθανόν και για παροχή εγγυήσεως[4] για το ποσό της ζημίας (στ. 19 επ.). Εικάζεται («*...αποστελμένη...στον κόντζηληάρη...*» δηλ. σε αξιωματούχο της Τρανσυλβανικής Διοκήσεως) ότι η επίλυση της υποθέσεως μεταξύ παδόντος και δράστη ανήκε στη δικαιοδοσία άλλης δικαστικής αρχής (προς τούτο και η εγγύηση).
στ. 16-18 Κλοπή κοσμήματος («*λέφι*»[5]) από υπηρέτρια[6] («*κατζιβέλα*»).
στ. 19 Κατηγορία κλεπταποδοχής εναντίον ορισμένου προσώπου[7].
στ. 20-21 Παροχή εγγυητού από τον εργοδότη του φερόμενου ως κλεπταποδόχου, που υπαγόταν στη δικαιοδοσία της Κ.
στ. 22-23 Η αξία του κλοπιμαίου θα καταβληθεί από τον παραπάνω εγγυητή, σε περίπτωση που ο κατηγορούμενος αναχωρήσει από το Σιμπίου.
στ. 24 Σε περίπτωση θανάτου, απαλλάσσεται ο εγγυητής. Επομένως η ποινική ευθύνη παύει με τον θάνατο του κατηγορουμένου.

1. Ενδεχομένως πρόκειται για τον Grigore Băleanu, που κατείχε διάφορα αξιώματα στην Αυλή του ηγεμόνα της Βλαχίας (τέλος 17ου-αρχές 18ου αι.), ή για τον γιο του, Constantin, γαμπρό επί δυγατρί του τέως ηγεμόνα της Βλαχίας Κωνσταντίνου Μπρανκοβεάνου, βλ. N. Stoicescu, *Dicţionar al marilor dregători din Ţara Românească şi Moldova, sec. XIV-XVII.*
2. Βλ. ΕΚΣ, σ. 234. Πρβλ. Εξάβιβλο 1.3.20-21. Σχετικά με τις επιβαλλόμενες ποινές από το Κριτήριο, βλ. ΕΚΣ, σ. 213 σημ. 298.
3. Βλ. ό.π., σ. 144.
4. Βλ. ό.π., σ. 199.
5. Προέρχεται από τη ρουμανική λέξη left, που σημαίνει εγκόλπιο.
6. Βλ. ό.π., σσ. 200, 232. Σχετικά με την εργασιακή σχέση κλπ., σε αντιδιαστολή με τον «υπηρέτη» της Κομπανίας, ό.π., σ. 150.
7. Πρβλ. Μαλαξό ΧΞΘ΄· Σύνταγμα Κ κγ΄.

5

1731(;)/VI/25 979/φ 2r
χ. Στάμου Κώστα

Πρακτικό. Καταχώριση αγωγής. Υπαναχώρηση πωλητή. Αναστροφή πωλήσεως.

// Ις τίς 25 – ιουνιου.
[2]/ Επροτίσταλοισέν· ο κίρ Γιανακίς Αδαμωπουλο{υ}· ουτίςλογίς. πός· ος δια το πραμα [3]/ οπού ιχαμε ψιφὶς· ποσ|ου| να δωδί απω το Επιληπον πραμὰ· οπου τους ιχεν δώς [4]/ ο κίρ Ζαφιρίς· πῶς ο Γιανακίς το εστρεξεν· τοσου κε ο Ζαφιρίς κε †εμετρι τω† σημερόν<.> ιστερυς [5]/ εγιρισεν ο κιρ Ζαφειρίς· από τον λογον του και {το} απο τιν αποφασίν των πραματευταδόν- [6]/ κε εξιτισεν το πραμα του οπισ|ου| να του το πιγενοὺ<ν> κε του το επαϊσάν ιστ|ου| μπολτι [7]/ του κιρ Ζαφιρὶ· κατα το ξιτιμάτου. κε μετα ταυτα το ματαιδεν ο κιρ Ζαφιρὶς [8]/ κε το ματαεστιλὲν το ιδιο πραμὰ να τό παρὶ ο κιρ Γιανακὶς. κε δεν το εδεχθικεν· [9]/ κε ο Ζαφιρὶς το εριξεν ομπροστά ιστ|ου| μπόλτι του Γιανακὶ κε διά αὐτό επροτισταλογισεν [10]/ κε εβαλεν κε τω ποτωρὸ· πως το πραμα· δεν του χριαζιτε κε το θελι μασι· ις μια λά<ν>π{τ}α<.> [11]/ κε αιστεκιτὰν ης το{υ} ριξικο{ύ} του Ζαφιρὶ απο τιν σιμερόν· οσάν πραμα του κιρ Ζαφιρὶ<.> [12]/ κε αυτο το προτιστατξιον εγινεν· κε παρων ιμενα Σταμ|ο{υ}| Κωστα κε παρον τον κιρ [13]/ Γιοργὴ Χορβατίν κε ω Στογις Ευθημις.

στ. 2-4 Αγωγή λόγω μη εκτελέσεως προηγούμενης αποφάσεως του Κριτηρίου («*..οπού ιχαμε ψιφίς...*»): προφανώς, το Κριτήριο είχε επιληφθεί της σχετικής υποθέσεως και ο προσδιορισμός της παροχής και αντιπαροχής εμπορεύματος–υπολοίπου τιμήματος έγινε με συμβιβασμό[1]. Η σύμβαση συνεπώς ολοκληρώθηκε, με την παράδοση του υπολοίπου εμπορεύματος από τον πωλητή. Πιθανόν να είχε εξοφληθεί το τίμημα[2] από τον αγοραστή.
στ. 5 Αδικαιολόγητη υπαναχώρηση του πωλητή, η οποία είναι αντίθετη με την παραπάνω δεσμευτική «*...αποφασίν των πραματευταδόν...*».
στ. 6-9 Επιστροφή του εμπορεύματος από τον αγοραστή, όπως είχε ζητήσει ο πωλητής («*...στου μπολτι του κιρ Ζαφιρί κατά το ξήτημά του...*»). Άρνηση παραλαβής από τον πωλητή, επιστροφή στον ενάγοντα-αγοραστή, ο οποίος «*...κε δεν το εδέχθηκε...*», επιδιώκοντας την ολοκλήρωση της αναστροφής της πωλήσεως[3].
στ. 9-11 Αιτιολόγηση της αγωγής, σύμφωνα με το παραπάνω ιστορικό, και δήλωση του ενάγοντα-αγοραστή «*...πως το πράμα δεν του χριαζιτε...*»

θεωρούμενο «...*οσάν πραμα του κιρ Ζαφιρί...*», δηλαδή του πωλητή. Καταχώριση αγωγής, καταβολή παραβόλου («*πότωρο*»)[4].
στ. 12 Με την καταχώριση της αγωγής στον κ. επιδιώκεται η αναγνώριση της λύσης της συμβάσεως, ώστε να επιστραφεί το καταβληθέν τίμημα ή να μη καταβληθεί καθόλου, αν είχε απλώς πιστωθεί.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 193, 194.
2. Βλ. ό.π., σ. 195.
3. Βλ. όμως για την ουσιαστική έννοια της αναστροφής πωλήσεως ό.π., σ. 195, και αν. εγγρ. 2, με τις εκεί παραπομπές.
4. Βλ. ό.π., σ. 172.

6

1732/I/10 979/φ 2v
χ. Χ΄΄ Κων/νου Λάσκαρη σχ. 7

Πρακτικό. Καταχώριση αγωγής. Παράνομη εξαγωγή νομίσματος. Συκοφαντική δυσφήμηση Κομπανίας.

// Ἐν ἔτη 1732 Ἰ{ου}ανουαρίου 10 εἰς Σιμπίνῃ
[2]/ Ἐπροταστολόησεν ὁ κὺρ Χριστ(ος) Ἰωάννου τοῦ νῦν καπετάνου ἐπίτροπος [3]/ μαζὺ μὲ τὴν ἐξωτέραν ὅλην πῶς ὁ κὺρ Γεωβανος Ἀνδρέου ἦπεν καὶ: [4]/ ἐξεφώνησεν ὁμπροστᾷ (εἰ)ς τὸ κρητίριον πῶς εὐγάζωμαι καραγρόσια καὶ: [5]/ μετέπιτα ἦλθεν καὶ ὁ διός του ὁ κὺρ Κώνστας Λούκα καὶ ὁμοίως ἦπεν καὶ: [6]/ ἐξεφώνισεν πῶς εὐγάζωμαι καραγρόσια καὶ ἔστω (εἰ)ς ἐνθήμησιν:-
[7-12]/ σταμος. κοστά νίν προιστός mp. χα{σ}τζη κοσταντήνος λάσκαρη:-. ἄνδρήας- γρίγωρίου. Georgius Manōl. χρηστος ηωανου επητροπός του καπετανου μαζη με τα παληκαρια ολα. :γηάνης- λεοντίου.

στ. 2-3 Κατάθεση αγωγής (ποινικής)[1], εκ μέρους του αναπληρωτή τού Καπετάνου[2] της Κομπανίας[3], ως πληρεξουσίου («*επιτρόπου*»)[4], και για λογαριασμό των μελών της Κομπανίας.
στ. 4-6 Συκοφαντική δυσφήμηση της Κομπανίας από δύο μέλη της για παράνομη εξαγωγή νομίσματος[5] («*ευγαζωμαι καραγρόσια*»), ενώπιον του Κριτηρίου.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 225 σημ. 358.
2. Ως εκπροσώπου της «Εξωτέρας» στο Κριτήριο, ό.π., σσ. 133, 134.
3. «*μαζὺ μὲ τὴν ἐξωτέραν ὅλην*». Για την έννοια, βλ. ό.π., σσ. 137 επ.

4. Σχετικά με την πληρεξουσιότητα και τη νόμιμη αντιπροσώπευση, βλ. ό.π., σσ. 148, 151 επ., 157, 185.
5. Βλ. ό.π., σσ. 29, 37, 58, όπου οι συνέπειες, όχι μόνο της παραβιάσεως της απαγορεύσεως αλλά και της απλής καταγγελίας, είναι καταλυτικές σε σχέση με την υπόσταση της Κομπανίας, ό.π. σσ. 73, 81 σημ. 22, 85, 221 σημ. 337· Πρβλ. Προν. 1777 (ό.π., σ. 400 επ.).

7

1732/I/3 — 979/φ 2v
χ. Γιάννη Λεοντίου (;) — σχ. 6

Απόφαση προδικαστική.
Αποκλειστική προθεσμία για εξέταση μάρτυρα.

[13]/ Εἰς τον παρόν ἔτον· μηνή φευρουαρήου: 3: [14]/ ὁς δια το ἄνοθεν προτεστάτζηο επαρησιάστηκαν: ο καπητάνος μαξή με τον [15]/ Γηοβάνο Ρουσόπουλο: καί ξητάη ο καπητάνος μαξῆ με την εξοτέραν: πός [16]/ να φανεροσι ο Γηοβάνος καὶ να μαρτηρήσι πός βγάξουν τα καραγρόσια [17]/ όξο. και ὴς αυτὰ ἀπάνο γηρέθη ο Γηοβάνος διορήα: καὶ το ηβραμεν [18]/ ευλογον· ημερε: 30: να έχη διορήα· καί εστο ης ἔνδιξη.
[19-20]/ σταμός κοστὰ νίν προιστός, μαβρουδης κο[σ]σταντινακι:–, : γηάνης λεοντίου, Georgius Mánol.

στ. 14-17 Ο Καπετάνος υποβάλλει ενώπιον του Κριτηρίου, για λογαριασμό του ιδίου και της Κομπανίας, αίτημα εξετάσεως μαρτύρων, προκειμένου να αποδειχθεί η αλήθεια των καταγγελιών, (εγγραφή 6, στ. 4-6), δηλ. να «*μαρτηρής*» ο κατήγορος τον τρόπο εξαγωγής νομίσματος[1].
στ. 17-18 Απόφαση προδικαστική. Αποκλειστική προθεσμία για εξέταση μαρτύρων[2], προσκόμιση εγγράφων ή άλλου αποδεικτικού υλικού.

1. Βλ. Θ. 40(1721) §§ 1, 2 (ΕΚΣ, σσ. 341-342), όπου και οι επαπειλούμενες ποινές.
2. Περί μαρτύρων, βλ. ενδεικτικά Σύνταγμα Δ μ΄· Εξάβιβλο 1.6· Μαλαξό ΜΣΤ΄, ΜΖ΄, ΜΗ΄· πρβλ. Νομικόν ΛΒ΄ §§ 21, 22, 24, 43, 73.

8

1732/I/10 979/φ 2v
χ. Χ΄΄ Κων/νου Λάσκαρη; σχ. Δ΄16

Πρακτικό. Καταχώριση αγωγής. Ασφαλιστικά μέτρα.

[21]/ Εἰς τον ἄνοθεν ἔτον 1732 Ἰ{ου}ανουαρίου 10
[22]/ Μὲ τὸ απεσταλμένο γραμμα τοῦ Καπετὰν Ῥούξα με προτηστάτξιον: [23]/ ὀπρίξη εἰς τὸν κὺρ Γιάνην Λεοντίου τὸ πράγμα τοῦ μακαρίτου Μηχά:[24]/λη Ὅτξη διὰ φλοριντξια οὔγγρικα (εἴ)κοσι τρία.
[25-28]/ σταμος κοστα νίν προιστός, χατξὴ κοσταντήνος λάσκαρὴ:-, ελεύθερίς αγγελου mp, Georgius Mánol, :γιανης λεοντίου, ἄνδρεας γριγουριου.

στ. 22 Επιστολή που περιέχει αγωγή[1].
στ. 23-24 Λήψη ασφαλιστικών μέτρων («*ὀπρίξη*»[2]) για τη δέσμευση εμπορεύματος αποθανόντος μέλους, το οποίο βρίσκεται εις χείρας τρίτου. Προσδιορισμός του ποσού της απαιτήσεως του ενάγοντα. Σε περίπτωση απώλειας ή εκποιήσεως του εμπορεύματος, ο τρίτος καθίσταται υπεύθυνος[3] για το ποσό της απαιτήσεως.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 128.
2. Για την έννοια του όρου, βλ. ό.π., σ. 187.
3. Η σχέση που συνέδεε τον αιτούντα τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων με τον θανόντα και τον καθ'ού τρίτο δεν είναι διευκρινισμένη. Ίσως ο αιτών να είναι δανειστής του θανόντα και να επιδιώκει τη διασφάλιση της αξιώσεώς του από άλλους δανειστές. Επίσης, η διασφάλιση μπορεί να αφορά τους κληρονόμους, χωρίς να αποκλείεται η ύπαρξη συμβάσεως παρακαταθήκης, περί της οποίας βλ. ό.π., σσ. 199-200.

9

1732/IV/27 979/φ 3r
χ. Ελευθέρη Αγγέλου

Πρακτικό. «Επ'αναφορά» διαδικασία. Στηλίτευμα φατούρου. Προφορική σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου. Μονομερής λύση συμβάσεως από τον εργαζόμενο. Ένορκη μαρτυρική κατάθεση.

// Ετη 1732 απριλιου - 27 εις σιμπὴν
[2]/ Προτοστολογίζι ο κύρ Μαργαρίτης Διμίτριου και βάνη το ποτορον του

δια τὸν [3]/ φατουρὸν τὸν Δημίτριὸν Μπουρναξί μελένηκιότην - πος τον ηχὲν στηχη[4]/μενὸν δια χρονὸν κερόν [[δι]]διανα το<υ> δουλεψη χρονον κερον - με ρογὰ [5]/ να του δινη F 80 και αυτὸς δουλεβοντας μηνες τεσερὲς δεν θελη παρα[6]/νου να δουλεψη χορις καμια ετία ουδε δαρμενος ουδε ευρισμένος, [7]/ και τον απαριάζι απανου στο κινημάτου. και εις αυτὸ βανι το ποτουρον του [8]/και τον οπριζὶ κατεμπρόσδέν ημόν απο την σιμερόν ημερα οπηός απὸ [9]/ τους πραματευτάδες της κομπανιας μας ηθελε τον παρὶ δια φατουρὸν [10]/ η δια σιντροφόν η να τούν κρατίσι στο κουνάκιτου να τον σιμασι<.> να δινη [11]/ μπιρσαγγὸν - F 60 της κομπανίας και εκατὸ φλορίντζια της καμαρὰς [12]/ της βασιληκις χόρις καμια πρόφασι και εστο εις ενδιξὶν<.> ετίρα παλε [13]/ λεγομέν η μεν και ηθελὲν κανὶς να του δοσι πραμα βεραισέ{ε} η μπανια με [14]/ διάφορον ουτε με τα αμαξιὰ να περπατί και εις αυτὸ νά γλομπήζεταί τα [15]/ ομιος ος ανοδὲν εγραψαμάν<.> εμαρτηρισέν ο κυρ Νηκὸς καμινάρις με θεόν [16]/ και ψυχητου πος ητον παρόν οποτε τον εστηχησέν δια χρονον κερό.

[17-20]/ σταμος· κοστα νίν προιστὸς mp, χατζὴ κοσταντὴνος λάσκαρη:-, μαβρουδης· κο{ς}σταντηνακι:, ελεύθερής αγγελου mp, Κωνσταντίν(ος) Μανολι νὺν Καπεταν(ος).

στ. 2 Αναφορά–*ὅπρισμα*. Καταβολή παραβόλου.

στ. 3-5 Πρόσληψη υπαλλήλου. Προφορική σύναψη συμβάσεως εργασίας ορισμένου χρόνου με μισθό («*φατούρος με ρόγα*»)[1].

στ. 6-7 Υπαίτια («*ουδε δαρμενος ουδε ευρισμένος*»), μονομερής λύση της συμβάσεως εκ μέρους του υπαλλήλου. Οριστική εγκατάλειψη σε καίριο χρόνο για τον εργοδότη («*και τον απαριάζι απάνου στο κίνημά του*»), στο ξεκίνημα δηλ. εμπορικού ταξιδιού.

στ. 7-9 Αίτημα: ο κοινωνικός και οικονομικός αποκλεισμός του *φατούρου*, με τη δέσμευση των μελών της Κομπανίας να μην έχουν με αυτόν κανενός είδους οικονομική συναλλαγή ή κοινωνική επαφή (δημοσιοποίηση του αδικήματος)[2], όχι απλώς να μη τον προσλάβουν («*στιχήσουν*»).

στ. 10-15 Επιδιώκεται η απομόνωση και το «*στηλίτευμα*»[3] του συγκεκριμένου υπαλλήλου, για την προστασία των εμπορικών συναλλαγών και την αρμονική συνύπαρξη των μελών της Κομπανίας, με την επιβολή πειθαρχικών ποινών (προστίμου[4]) στους παραβάτες-μέλη της Κομπανίας, σε περίπτωση που κάποιος θελήσει να «*τον παρι δια φατουρόν η δια σιντροφόν η να τούν κρατίσι στο κονάκι του*». Οι ίδιες ποινές επιβάλλονται και σε όποιον «*του δοσι πραμα βεραισέ η μπανια με διάφορον ουτε με τα αμάξια να περπατί*» (δηλ. να μην τον πάρουν σε εμπορικό ταξίδι).

στ. 15-16 Απόδειξη των ισχυρισμών με ένορκη κατάθεση μάρτυρα, που ήταν παρών κατά τη σύναψη της συμβάσεως.

Καταχωρίζοντας τη δήλωση χωρίς επιφύλαξη, το Κριτήριο στην ουσία την υιοθετεί, οπότε επέχει τόπο κανονιστικής αποφάσεως με όλες τις συνέπειες[5].

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 127, 178, 197, 200, και αν. εγγρ. 3.
2. Ώστε, σε αντίθετη περίπτωση, ο παραβάτης να υποστεί τις απειλούμενες ποινές, βλ. ό.π., σ. 227.
3. Για το «*σουργούνι*» γενικά, βλ. ΕΚΣ, σ. 115-116, 167, 197, 235, 241.
4. Πρβλ. ό.π., Θ. 41<α>(1725) και 44(1728), «*Παρασημείωσις*» (ό.π., σσ. 345-346 και 350-352 αντίστοιχα), όσον αφορά την επιβολή προστίμου, F 60, υπέρ της Κομπανίας (ό.π., σ. 241). Εδώ συμπληρώνονται τα θεσπίσματα με την επιβολή, σωρευτικά, χρηματικής ποινής υπέρ της «*καμάρας της βασιλικής*» (στ. 11-12), για να καταστεί το πρόστιμο απαιτητό με δυσμενέστερες συνέπειες για τον παραβάτη.
5. Πρβλ. Θ. 32(1695) §23 (ό.π., σσ. 319-320).

10

1734/I/27 979/φ 3v

χ. Στάμου Κώστα

Πρακτικό. Καταχώριση αγωγής. Αίτημα λήψεως ασφαλιστικών μέτρων. Εκκαθάριση κληρονομίας. Εκτελεστής διαθήκης.

// 1734· γενοαρίου· 27 Μαργαριτί<ς> Κασαβος.
[2]/Κατε|ν|μπρῶςθεν· (ει)μον τον Εποκατοδέν γεγραμενῶν, ιδου επρο<τ>ι-σταλοισ|ε|[3]/ μαζι κε οπρισ|έν|ιστον κίρ Γιοβανον Αντρεάς κε (ει)πιτροπῶς ιστι διάτά [4]/ του μακαρίτι Κῶσταντινου Νικ|ου| F 100- ο{ω}ύνγκρηκά· δια (ει)βδομαδίς 5 [5]/ απο τιν σιμερῶν· οσου να ξιταχδί ι δο<υ>λ(ει)ά τους κε εστο ις ενδιξήν.
[6-7]/ σταμος <κοστά> νίν προιστῶς, Georgius MÁNol, Κόστας λούκα, αλ<έ>ξης λαξαροῦ [[ς]].

στ. 2-3 Κατάθεση αγωγής, («*επρο<τ>ισταλόισε*»), με αίτημα λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, («*μαζι κε οπρισέν*»)[1].
στ. 3-5 Λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά του εκτελεστού διαθήκης («*ιπιτροπός ιστι διάτα*»)[2]. Δέσμευση ορισμένου ποσού, για ορισμένο χρόνο, εις χείρας του εκτελεστή της διαθήκης προς διασφάλιση του δανειστή-ενάγοντα, μέχρις εκκαθαρίσεως της κληρονομίας[3] («*οσου να ξιταχδί ι δο<υ>λειά τους*»).

1. Βλ. αν. εγγρ. 8.
2. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 185, 210-211. Πρβλ. Νομικόν Ζ΄ § 4 και ΙΓ΄ § 43, όπου «... *ὁ διορισθεὶς ἐπίτροπος ἐν τῇ διαθήκῃ ἀπὸ τὸν ἀποθανόντα, δὲν ὑπόκειται νὰ δώσῃ κεφάλην· διὰ τί τὸν ἤξευρε πιστὸν καὶ οὕτω τὸν ἐδιώρισεν ὁ ἀποθανών*»· Εξάβιβλο 5.1.27.
3. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 144, 211.

11

1734/VII/11 979/φ 4r
χ. Λεοντίου, εφημερίου Κ.

Πρακτικό. Αίτηση παραιτήσεως από πληρεξουσιότητα.

// Σιμπινι 1734 Ἰουλίου 11
[2]/ Ἰδοῦ κατ'ἔμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑποκάτοθεν γεγραμμένων ἐπροτα:[3]/ στηλόγισεν ὁ κὺρ Γεώργιος Μανόλη τὸ πῶς ἔστωντας ὁποῦ ἦταν ἐπί:[4]/τροπος παρακαλεστικῶς ἀπὸ τὸν πν(ευμ)ατικὸν μας καὶ ἀπὸ τοῦς ἐπιλίπους [5]/ τοῦ Χατζῆ Στοΐου Τζηκερδέκι καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ἐκ(εῖ)θεν ἀπορίχνε:[6]/ται ἀπὸ τὸ ἐπιτροπιλήκη καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδιξιν÷
[7]/ὁ πν(εύματ)ικὸς τῆς τιμί(ας) κομπανί(ας), Λεόντι(ος). παρόν:–
[8-9]/ σταμος κοστά νὶν προιστός, αναστασις στεφανου, αλέξης λάζαρού: μανικάτης· μανόλη·

στ. 2-3 Το αίτημα παραιτήσεως από πληρεξουσιότητα (*ἐπίτροπος*[1]) υποβάλλεται ενώπιον των μελών του Κριτηρίου[2].
στ. 4 Η πληρεξουσιότητα είχε δοθεί από το Κριτήριο μετά από παράκληση προς τον αιτούντα, τόσο του πνευματικού όσο και άλλων μελών της Κομπανίας («*καὶ ἀπὸ τοῦς ἐπιλίπους*»), οι οποίοι πιθανόν να είχαν συμφέρον ή να απέβλεπαν στη διασφάλιση του αντιπροσωπευόμενου.
στ. 5-6 Παραίτηση χωρίς καμία άλλη αναφορά ή μνεία ειδικών λόγων –ούτε προκύπτει αν εξέλιπε ο λόγος για τον οποίο δόθηκε η πληρεξουσιότητα[3].

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 152 για την *ἐπιτροπή/ἐπιτροπιλήκι*, με την έννοια της πληρεξουσιότητας, καθώς και σ. 154 σχετικά με την παραίτηση *ἐπιτρόπου*.
2. Η ενώπιον του Κριτηρίου δοθείσα πληρεξουσιότητα έπρεπε να ανακληθεί κατά τον ίδιο τρόπο.
3. Βλ. ό.π., σσ. 185, 186. Πρβλ. αν. εγγρ. 6.

12

1736/III/26 979/φ 4v
χ. Ελευθέρη Αγγέλου σχ. 13

Απόφαση οριστική. Εξύβριση προεστού. «Στηλίτευμα» (:σουργούνι) μαθητευόμενου-υπαλλήλου. Συγγνώμη. Συμβιβασμός.

// Εὶς Σιμπήν ετι 1736 μαρτίου 26 κατεμπροσθεν της τιμίας κομπανίας [2]/ εβεβεοθημεν πος εσοντας να πήγενάν τα αμαξια τόν πραματευτά[3]/δον εὶς της Αροστηάς το πανηγίρί και απερνοντάς απο το Απολδι επαγισὰν δί[4]/ου πεδία στην κάρτζουμα και εμέθησαν και έ[[γενεν ο αρχον μπασια]]κα[5]/ μαν καυβγάν και θελησὰν να τους πηασουν στη Μερκουρί. και εγενέν ο μπα[6]/σια Στάμος κιφιλης και τοὺς εγλητοσεν με τιν καλοσινη οπου τους εκα[7]/μεν. δια να τον ευχαριστησουν ο ενας ο Διμίτρις ηὸς Βόηκου απο Βασαρ[8]/χελη ευρισέν το[ν]<υ> μπασια Σταμου την μανα και ηπὲν πος τι τον προσταξὶ [9]/ ο μπασια Στάμος και ης αυτὸ ακουγουντὰς ημὶς ολη η τιμιὰ κομπα[10]/νηα μὰς εκακοφανη εσοντὰς και ατήμισέν τον προεστὸ ατημὰ [11]/ ολη τιν κομπάνηα και ης αυτο ευρικαμὲν ολη ευλογὸ πος απο τιν σιμε[12]/ ρον ημερὰ να ηνε σουργούνή απο τιν κομπάνηα και πλεον να μιν [13]/ ηνε δεληματαρης κανενὰς απο τιν κομπάνηα να τον πάρη δια δούλον [14]/ και αν τον πάρη να εχη να γ<κ>λομπηζετε F 60 ωπηὸς και αν ηνε [15]/ έστο εὶς ενδιξὶν ηδου αυτὰ τα άνοδεν οπο<υ> εγενάν<.> παρον τις κομπα[16]/νηὰς ηλθὲν ο κυρ Κριστοφις ο αδελφός του ανοδεν Διμιτρι κε επά[17]/ρακαλησεν τον μπασια Σταμο και τον εσινχορησεν και εταχδη[18]/κέν πος παρανού δεν θελη καμη ουδε δεν θελη μιδησι.
[19-20]/ σταμος κοστά νὶν προιστὸς, ελεύθερης αγγελου mp.

στ. 2 Προκειμένου το Κριτήριο να επιληφθεί της υποθέσεως και να εκδώσει απόφαση, επαλήθευσε τα γεγονότα («*εβεβεοθημεν*»). Δεν προκύπτει καταγγελία. Πιθανολογείται ότι αυτεπάγγελτα επιλαμβάνεται το Κριτήριο.
στ. 2-5 Υπαίτια μέθη μαθητευόμενου, φιλονικεία και σύλληψη σε άλλη πόλη.
στ. 6 Παρέμβαση του προεστού[1], ως εγγυητή, στις τρανσυλβανικές αρχές.
στ. 8-12 Εξύβριση του προεστού[2], από έναν από τους δράστες. Η Κ θεωρεί ότι με την προσβολή της προσωπικότητας του προεστού, δια της εξυβρίσεως, δίγεται στο πρόσωπό του και η υπόστασή της[3].
στ. 11-14 Επιβολή ποινών: α) αποβολή από την Κ («*να ηνε σουργουνη*»)[4], την οποία τα μέλη του Κριτηρίου θεώρησαν δίκαιη και επιεική·

β) απαγόρευση προσλήψεως του υπαιτίου από τα άλλα μέλη της Κ, επομένως αποκλεισμός αυτού από οποιαδήποτε εργασία στα πλαίσια της δραστηριότητας της Κ· σε αντίθετη περίπτωση, ο παραβάτης – μέλος της Κ–, θα τιμωρηθεί με χρηματική ποινή[5].

στ. 16-18 Παροχή συγγνώμης[6] από τον προεστό ενώπιον του Κριτηρίου κατά παράκληση του αδελφού τού δράστη, μετά την κατάγνωση της ποινής, και υπόσχεση του καταδικασθέντος («*ετάχθηκεν*») να μην υποτροπιάσει. Μοιάζει με δικαστικό συμβιβασμό που αναστέλλει την εκτέλεση της ποινής, δεν εξαλείφει το αξιόποινο.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 124 επ., σχετικά με το αξίωμα και τις αρμοδιότητες του προεστού.
2. Πρβλ. εγγρ. 1.
3. Πρβλ. εγγρ. 9. Για το προσβαλλόμενο ένομο αγαθό, βλ. ό.π., σ. 221 και σημ. 336.
4. Πρβλ. εγγρ. 9. Για το *σουργούνι*, βλ. ό.π., σ. 235 και σημ. 418.
5. Η χρηματική ποινή επιβάλλεται στον παραβάτη της απαγορεύσεως, ενώ ο υπαίτιος αποβάλλεται. Είναι σαφής ο σκοπός γενικής προλήψεως, που αποβλέπει στην ενότητα της Κομπανίας.
6. Πρβλ. αν. εγγρ. 1.

13

1736/III/26 — 979/φ 4ν
χ. Ελευθέρη Αγγέλου — σχ.12· πρβλ. 1

Απόφαση οριστική. «*Διαλάλημα*» μη μέλους. Υποτροπή.

[21]/ Παλε εἰς αυτιναν τιν ημέραν εμαρτιρισάν πος το δεύτερο το πεδι ητόν ο Κόν[22]/σταντινὸς του καπητάνοπουλὸ από Αλβανητοχόρι ητον και ηνε του κεφα[23]/ληού του μπασκαλής και εις αυτιναν την στραταν οσου να παγι στην Αροστη[24]/α όλου επηνεν με αλα πεδιὰ και μιθουσαν, και ο καυβγὰς οπου εγενέν [25]/ στο Απολδι ητον δια τον λουλὰ τον εδικόν του και να ηπέν πος τη τον προσταξί [26]/ αυτόναν ο μπασιὰ Σταμος και ης αυτὸ απο τιν σιμερόν τον οπριξομεν [27]/ πλεον να μι τον βαλη κανενας στο αμαξί του ουδε εις το κουνακι του και ο[28]/πηὸς ενάντιοθη και δεν τα βαλη στο νουν του ν<α> γ<κ>λομπηξετε F 12 [29]/ και αν το καμι και δεύτερό παλε να γ<κ>λομπηξετε τα ομηὸς.
[30-34]/ σταμος, κοστὰ, νίν προιστὸς, Ι(ω)άνης στεφαν(ου):-, ελεύθερης αγγελ(ου) mp, Κωνστ(αν)τίν(ος) Μανόλι κὸπαν(ου).

στ. 21-24 Καταγγελία και απόδειξη με μάρτυρες («*εμαρτιρισάν*») υπαίτιας μέθης κατά τη διάρκεια εμπορικού ταξιδιού («*στράτα*»), ενός «αυτεξουσίου» εμπόρου λιανικής («*τοῦ κεφαλιοῦ του μπασκαλής*»[1]), μη μέλους της Κομπανίας.
στ. 25-26 Προσβολή τοῦ προεστού[2] από μη μέλος της Κομπανίας. Αμφισβήτηση της αρμοδιότητας του προεστού[3].
στ. 26 Οριστική απόφαση («*απο τιν σιμερόν τον οπρίζομεν*»)[4], με την έννοια της απαγορεύσεως επικοινωνίας, που ισχύει μόνο για τα μέλη της Κομπανίας, αλλά και για παραδειγματισμό.
στ. 27-28 Απειλή ποινής στα μέλη, με σκοπό τον οικονομικό και κοινωνικό αποκλεισμό του υπαιτίου («*να μι τον βαλη κανενας στο αμαξί του ουδε εις το κουνάκι του*»).
στ. 28-29 Η χρηματική ποινή απειλείται τόσο στην περίπτωση της μη συμμορφώσεως προς την απόφαση, όσο και επί υποτροπής.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 138 σημ. 107, 177.
2. Βλ. αν. εγγρ. 12, σημ. 1.
3. Βλ. προηγ. σημ.
4. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 186-187, 200, 236. Το Κριτήριο επιλαμβάνεται αυτεπαγγέλτως.

14

1736/V/11 979/φ 6r[1]
χ. Μάνου Σαράφη

Πρακτικό. Στοιχειοθέτηση αδικήματος που τελείται δια παραλείψεως. Υποχρέωση καταγγελίας.

// Εἰς τοὺς 1736 Μηνί Μαΐου 11 εἰς Σιμπίνι [μον.]
[2]/ Συναχθέντων ἡμῶν τῶν ὑποκατοθεν γεγραμενων πραγματευτῶν τῆς κομ-[3]/πανίας τοῦ Σιμπινίου ρωμαίων (εἰ)ς τῷ ἀνοθεν γεγραμένων ἔτος καὶ μηνὸς [4]/ εβρήκαμεν πὸς δια τὸν Διαμαντῆ Χρήστου κοζανιότη{ς} πός ἀπο τὴν σήμερον [5]/ (εἴ)ς{ο}ος καὶ θέλ(ει) ανακατοθή με τοὺς ρωμαίους τοὺς πραγματευτάδες τῆς κομπανι(ας) [6]/ καὶ ἤθελεν καταλαλήσι ἢ σκανδαλήσι ἢ τίποτας ζηζανία βάλ(ει) ἢ τηποτας [7]/ ἐνάντηα λόγια ἤθελεν ἡπὴ ἐναντίον τοῦ προεστοῦ και τῆς κομπανί(ας) [8]/ Ἀπάνο (εἰ)ς σιμποσία καὶ τραπέζηα ἡ σε ἄλη καμιά συνα<να>στροφή. Καὶ ὅπιος [9]/ ἀπο τούς πραγματευτάδες τῆς ἡμετέρας κομπανίας ἠθελεν ἀκούσι τα τοί[10]/Αὔτα ενάντηα ἀπο τὸ στόμα τοῦ Διαμαντῆ καὶ δὲν τῷ μαρτηρήσι καὶ φανερόσι [11]/ (εἰ)ς τὸν προεστόν

μας καὶ ἑτέρους ὁμουσμένους ὁ τιούτος νὰ ἔχ(ει) νὰ <γ>κλο<μ>πήξαιται [12]*/ F 60 ἀφόντας ἐβρεδί πός ἄκουσεν κατη καὶ δὲν το εμαρτίρισεν καὶ* [13]*/ ἐγράψαμαν νά (εἶ)ναι (εἰ)ς ἐνθήμησιν.*

[14-21]*/ σταμος κοστά νὶν προιστῶς mp, ιωανης στεφαν(ου), Ἰωάννης Ἀδάμη, Georgius MANol, Κωστ(αν)τίν(ος) Μανολι παρόν, Κόστας λούκα, Ιωαν(ου) μάρκ(ου), κόμανος <μ>πακαλη, ξαφήρης μανόλης, δημητρις πάνου, θεωδωρανος τζηνκού, ΝΙΚολα(ος) στάμ(ου), χρηστος ηωαν(ου), ἀλέξης λάζάρου mp, νίκος νιτέλκ(ου), παναγιοτης μανολη, μάνος ζαράφη mp, γεόργίς π(απ)ανηκ(ου).*

στ. 2-3 Λόγω της σοβαρότητας του θέματος, στο Κριτήριο συμμετέχουν και απλά μέλη της Κ. Δεν πρόκειται για δικαστική απόφαση αλλά για έκτακτη συνέλευση για να αντιμετωπισθεί η συμπεριφορά ενός μέλους, ενδεχομένως οικονομικά πολύ ισχυρού και, για το λόγο αυτό, με προσβάσεις στην τρανσυλβανική Διοίκηση.

στ. 4-7 Συκοφαντική ή απλή δυσφήμιση κατά του προεστού και της Κ[2] από συγκεκριμένο μέλος της ενώπιον άλλων μελών. Πιθανόν να τελέστηκαν τέτοιες πράξεις αλλά να μη δεχόταν κανείς να μαρτυρήσει, γι᾽αυτό δεν αποφασίζεται η αποβολή του από την Κ.

στ. 4 «*εβρήκαμεν πὸς απο τήν σήμερον*»: Η απόφαση δηλαδή δεν έχει αναδρομική ισχύ[3].

στ. 8 «*απάνο εις σιμποσία και τραπέζηα*»: δηλ. δημοσίως.

στ. 9-10 Για το μέλλον, στοιχειοθετείται αδίκημα τελούμενο δια παραλείψεως καταγγελίας του συγκεκριμένου δράστη («*ἀπό τὸ στόμα τοῦ Διαμαντῆ*»). Στην ουσία επιδιώκεται να ανγκασθούν τα μέλη να καταγγείλουν το πρόσωπο που διασύρει την Κ.

στ. 11 Η καταγγελία θα γίνεται στον προεστό και/ή στους παρέδρους, ώστε να διασφαλισθεί το κύρος της Κομπανίας με τη διεξαγωγή σχετικής δίκης για την αποβολή[4]. Απειλή χρηματικής ποινής.

στ. 12 Το αδίκημα της παραλείψεως στοιχειοθετείται «*ἀφόντας ἐβρεδί πός ἄκουσεν κάτη καὶ δὲν το εμαρτίρισεν*», για να υπολογισθεί ενδεχομένως τόκος στη χρηματική ποινή ή για να συνεκτιμηθεί το μεσολαβήσαν διάστημα ως επιβαρυντικό στοιχείο.

1. Το φ 5 λευκό.
2. Πρβλ. αν. εγγρ. 12, 13.
3. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 219 σημ. 326, 336 σημ. 69, 338 σημ. 16, 345 σημ. 7, 351 σημ. 27.
4. Πρβλ. αν. εγγρ. 12.

15

1734/XII/3 979/φ 36r
χ. Ιωάννη Μάρκου σχ. 16, 17

Πρακτικό. Αναγνώριση και διακανονισμός χρέους –συμβιβασμός– από τον εγγυητή (:εξωφληστικόν γράμμα). Πτωχευτικός συμβιβασμός. Ειδική πληρεξουσιότητα. Δικαίωμα αναγωγής του εγγυητή.

//+ Δηαλανβάνο εγω ω Ιωάνου Μαρκού · πός εστοντας και ημονε κ(ει)φηλης · ης στων <μ>πασα Γηωργη Μανολη [2]/ δηα των πηδερὸν μου Δημητρὴς · Μολδωβανὸς · δηα F 500 · ηγουν πεντακοσιά · ουνγουρηκά · δη<α> την ανο[3]/δεν σουμὰ· παρὼν · των προη⌊ς⌋στω μας Σταμο Κοστα και παρον των Χρηστο Ηωβε Παλην · απο Ρημ[4]/νεκώ · εσηαστηκά με των ανωδεν · <μ>πασα Γηωργη Μανολή ουτης λογής. το πός άν με βοη[5]/θησι ω θεὼς · και ερδο απο τω τακσιδη τής Βενετηάς ωπού εχο την πραγματηα μου ις τους [6]/ 1735 σεπτενβρηου να εχο να δο[[σ]]σω της ενδημοτητας του F 300 και δηα τα F 200 [[…]] [7]/ ωπου αναμενον · να αιχο να των πληρωσω και <η>ς τω ερχομενό 1736 και ης των ηδηων μηναν · [8]/ και δηα την ανοδέν σουμα να εχο να των ευχαρηστησώ · με κορεντα μονε<δα>. δηχος καμηάν [9]/ ενανδηωτητα. και αν εσφαλη τώ · γραφώ και κατώ δηα ενθημητα · πος δηα την ωμολο[10]/γηα του πεδερου μου Δημητρής · Μόλδοβανό<ς> · ωπου ημαι κ(ει)φηλὴς · δηα λογου του · επαρακα[11]/λησα⌊.⌋ εγω το <μ>πασα Γηωργή · Μανόλη · να παρασταδὴ · δηα τω λογου μου · με τους επήλη[12]/πούς · κρεδητωρους · ωπου πρ⌊ο⌋<ε>τενδαρών · απο το Δημητρή · Μολδοβάνου · τω τηπουτας τ⌊ὼ⌋<ου> · τα ωτη [13]/ δελη παρη ⌊α<πο>⌋ τω τήπουτάς τ⌊ω⌋<ου>· να εχη να μου τα δωσι εμένα· και ανησως και δεν ηδελε παρη τηπο-[14]/τας· να ηνη ερηνηκός μονον να εχη να παρασταδή· και έστο· η<ς> ενδεξη· και ασφαλη<α> τ⌊ώ⌋<ου>
[15]/ *1734 δηκενβρη(ου) 3 Ιωανου·μαρκου·*[1] *στρεγό τα αν<ο>δέν*
[16-19]/ *σταμος κοστα νὶν προιστός mp, ελεύδερὶς αγγέλ(ου) μαρτιρό mp, Κοcm(андин) Δουμιτρ(ου)*, ιωανης στεφαν(ου) μαρτηρας.*

[* Κοσταντήν Ντουμήτρου]

στ. 1-3 Αναγνώριση χρέους από τον εγγυητή[2] ενώπιον μαρτύρων.
στ. 4-8 Συμβιβασμός και διακανονισμός εξοφλήσεως. Η εξόφληση συμφωνείται σε δόσεις, σε τακτές ημερομηνίες, και στο τρέχον νόμισμα.
στ. 8-9 Ο εγγυητής αναλαμβάνει την εξόφληση της οφειλής –η οποία προκύπτει από χρεωστική ομολογία–[3], σύμφωνα με τον παραπάνω διακανονισμό, «*δηχος καμηάν ενανδηωτητα*», δηλ. παραιτούμενος από

τυχόν ενστάσεις του.

στ. 10-14 Λόγω απουσίας του, ο εγγυητής διορίζει τον δανειστή ως πληρεξούσιό του (ειδική πληρεξουσιότητα) για να παραστεί για λογαριασμό του στον πτωχευτικό συμβιβασμό κατά του οφειλέτη[4]. Τεκμαίρεται συνεπώς δικαίωμα αναγωγής του εγγυητή κατά του πρωτοφειλέτη.

1. *Γιάννης/Ιωάννης/Τζουάνης/Σινιόρ Τζουάνος Μάρκου*, από τα εξέχοντα μέλη της Κ, που εξελέγη πάρεδρος (1737) και τρεις φορές προεστός (1748, 1750, 1759), BAR, mss. gr. 976, φφ 43v, 45v, 46r, 49r, για τον εμπορικό οίκο του οποίου βλ. Elena Limona–D. Limona, «Catastifele casei comerciale Ioan Marcu din Sibiu», *Revista Arhivelor* II (1959) 225-243.
2. Για τη σύμβαση εγγυήσεως, βλ. εγγρ. 4. Για τον εγγυητή, πρβλ. Εξάβιβλο 3.6.1,2,3 και τα αντίστοιχα σχόλια· πρβλ. επίσης Νομικόν ΚΣΤ΄ § 11 και ΛΒ΄ §§ 86, 89, 90, 91.
3. Βλ. ΕΚΣ, σ. 184 σημ. 114 και Θ. 29(1691) § 3 (ό.π., σ. 311 και σημ. 25). Δεν συνάγεται εδώ εκχώρηση της απαιτήσεως.
4. Βλ. ό.π., σσ. 144, 179, 183, 202 επ. και τις εκεί παραπομπές. Γενικά περί πτωχεύσεως και πτωχεύσαντος, πρβλ. Νομικόν ΚΔ΄.

16

1735/XI/8 — 979/φ 36r
χ. Ιωάννη Μάρκου — σχ. 15

Πρακτικό. Μερική εξόφληση χρέους.

[20]/ 1735 νοεμβρηου 8
[21]/ + Επλεροσά απο τά ανοδεν· ωπου δηαλάνβανο δηά· τον πηδερον μου φηορενη/α/ ούνγουρηκα 300 - [22]/ ηγουν τρακοσι/ά/· ενπροστέν τον ανοδέν[1] *μαρτηρών.*
[23-26]/ σταμος κοστά νίν προιστός μαρτιράς mp. δεωδωρανός τζήνκού μάρτηρό, άλεξής λαξαροῦ, μάρτηράς mp. χρηστως ηωαν(ου) μαρτηρο ταν<ο>δέν.

στ. 20-22 Καταβολή από τον εγγυητή μέρους της οφειλής ενώπιον μαρτύρων με βάση τον συμφωνηθέντα διακανονισμό, σχεδόν εμπρόθεσμα. Όπως και στην προηγούμενη εγγραφή –εξωφληστικόν γράμμα–, το κείμενο αρχίζει με το σημείο του σταυρού, που ισοδυναμεί με τη δόση όρκου.

1. Διόρθ. *κάτωδεν.*

17

1737/II/20 979/φ 36r
χ. Ελευθέρη Αγγέλου σχ. 15

Πρακτικό. Εξόφληση χρέους. Απόσβεση ενοχής.

[27]/ Εἰς τους 1737 φευρούαρήου -20 επηρε τέλος η ανοδεν λουγάριασί του κυρ Γι[28]/οανου Μάρκου με τον κυρ Γεόργι Μανόλη και επλεροθηκαν ος και ενα μπά[29]/νη και πλέον δεν έχουν ενὰς τον αλο να γιρέβουν απο ταυτίναν τιν λογαρί[30]/ασιν τηποτές εστο εις ενδιξίν<.> ελευθέρις αγγέλ(ου) γράψας.

στ. 27-30 Ολοσχερής εξόφληση χρέους[1] («*επλερόθηκαν ος και ενα μπάνη*»). Ρητή δήλωση[2] απαλλαγής αμφοτέρων (δανειστή και εγγυητή) από οποιαδήποτε απαίτηση απορρέουσα από την προηγούμενη ενοχική σχέση.

1. Παρ᾽όλο που με βάση τον διακανονισμό (βλ. εγγρ. 15) υπήρξε υπερημερία εγγυητή-οφειλέτη, όσον αφορά την εξόφληση, δεν αναφέρεται απαίτηση ή καταβολή τόκου υπερημερίας, περί του οποίου βλ. ΕΚΣ, σσ. 188 σημ. 192. Πρβλ. Νομικών Λ΄ § 5: «*Διάφορον, χωρίς συμφωνίαν, ἤ ἔγγραφον ἤ ἄγραφον, δεν πληρώνεται*». Γενικά για τη χορήγηση προθεσμίας εκληρώσεως χρηματικών παροχών βλ. ΕΚΣ, σ. 192.
2. Η καταχώρηση στα πρακτικά του Κριτηρίου –δημοσιότητα προς εξασφάλιση και των συναλλαγών–, επέχει θέση ιδιόχειρης αποδείξεως. Η ηυξημένη δημοσιότητα ήταν απαραίτητη, προφανώς επειδή υπήρχε πτώχευση του πρωτοφειλέτη.

18

1735/X/2 979/φ 36v
χ. Ελευθέρη Αγγέλου σχ. 26

Πρακτικό. Εξόφληση δανείου. Χρεωστική ομολογία ως «ανώνυμος τίτλος».

// Ἐτι 1735 ωκτομβρίου -2 εις Σιμπήνη [[δι]] κατεμπροσθέν ημόν τον ηπό[2]/κατοδὲν γεγραμενόν. ο κυρ Κοστὰς Λουκὰ και κυρ Θεοδορανος Τζινγγού [3]/ εσ<τ>οντὰς και να ήχεν δανησι ο μακαριτὶς Ηω<β>ανός Ανδρέα και ανηψη[4]/ος του κὺρ Κοστα εις Ληψηκα φλουρια ουνκρικα 300

ηγο<υ>ν τριακοσια τον [5]/ κυρ Θεοδορανο{ύ} Τζινγγού και τον σιντροφον του Γιανακι Δίμου δια χρέ[6]/α τις πραματίας τους· και ηχάν τίν σινφονὴν τους ερχάμινη απο το Κουμ[7]/πουλουνγγί να δινο<υ>ν τα κιφαληὰ φλουρια 300 και χοριὰ το διαφσ[8]/ρο φλουρια 24 τα οπήα επλεροθηκάν τόσου τα κεφάληα· οσου και [9]/ το διάφορο<.> εσοντας και να ληπὴ η ωμολογια και λεγι ο κυρ Κόστας [10]/ πος να εχαθηκέν έκαμνέν χρια {χρια} δια να γραφουν εδο εις το [11]/ καταστηχὸν της τημίας κομπάνηα<ς> πος απο τιν σιμέρον ημέραν [12]/ σι οπηὸν ηδελέν ευρεδή η ομολογία να ηνε άκερι διατη ε[13]/πλεροδη δια οσα διαλαμβανη· ηδου απανου κεφαληα και δι[14]/αφορο τα οπηὰ αυτὰ τα καμου εγὸ ω Κοστας Λούκα οσαν τεληός [15]/ νηκοκίρις και δια πλεότιρι εμπηστοσίνη ηπογραφομε με τὸ [16]/ ηδιον μου χέρι και εστο εις ένδιξίν – Κοστας λούκα στρέω τα [17]/ ανοδεν ἐγραμένα
[18-20]/ στάμος, κωστά νὶν προιστὸς mp, αναστασης στεφανου, ελεύθέρης αγγελου mp.

στ. 3-6 Σύναψη δανείου από «*συντρόφους*»[1] (συνεταίρους). Το χρέος είναι εμπορικό.
στ. 6-9 Συμφωνία περί εξοφλήσεως της οφειλής, κεφαλαίου και τόκων, μέσα σε ορισμένη προθεσμία. Η εξόφληση είναι ολοσχερής.
στ. 9 Ομολογία χρεωστική[2]. Δήλωση απώλειας αυτής[3] από τον κληρονόμο του δανειστή.
στ. 10-11 Αίτημα να καταχωρηθεί η απώλεια της χρεωστικής ομολογίας στον κ. για μεγαλύτερη ασφάλεια. Το αίτημα υποβάλλεται από τον κληρονόμο του δανειστή για να κατοχυρωθεί ο οφειλέτης και για να μη τυχόν εμφανισθεί κάποιος τρίτος και ζητήσει την εξόφληση της χρεωστικής ομολογίας. Συνάγεται, εμμέσως, η λειτουργία της συγκεκριμένης ομολογίας ως «ανώνυμου τίτλου».
στ. 12 Κήρυξη της χρεωστικής ομολογίας ως ανίσχυρης, εάν εμφανισθεί.
στ. 12-14 Ο κληρονόμος του δανειστή ομολογεί την πλήρη εξόφληση της χρεωστικής ομολογίας (κεφαλαίου και τόκων[4]).
στ. 15-16 Η καταχώρηση στα πρακτικά του Κριτηρίου[5] από τον κληρονόμο του δανειστή επέχει θέση «υπευθύνου δηλώσεως».

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 196 επ.
2. Βλ. ό.π., σσ. 144, 184 σημ. 114. Βλ. Θ. 29(1691) § 3 (ό.π., σσ. 311-312 και σημ. 250), για τη λειτουργικότητα και εγκυρότητα της χρεωστικής ομολογίας, ως τίτλου προς διευκόλυνση των συναλλαγών.
3. Πρβλ. Νομικόν ΛΒ΄ § 5.
4. Βλ. ΕΚΣ, σ. 188 σχετικά με την παροχή συμβατικού τόκου. Πρβλ. γενικά Σύνταγμα Τ ξ΄· Εξάβιβλος 3.7· Μαλαξός ΡΠΘ΄, Ρ϶Α΄· Νομικόν Λ΄.
5. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 142, 146.

19

1735/X/12 979/φ 37r
χ. Ελευθέρη Αγγέλου πρβλ. 49

Θέσπισμα πειθαρχικό. Εμφάνιση πάγκων στα πανηγύρια. Αθέμιτος ανταγωνισμός. Στέρηση ένδικης προστασίας ως πειθαρχική ποινή.

// Ετη 1735 ωκτομβρίου – 12 είς Σιμπὴν ημὶς η επουκατοδεν [2]/ γεγραμενη το ευρίκαμάν κενή γνομὶ ευλογό απο τιν σίμερον [3]/ ημεράν και ομπρός να μίν ηνε κανενας δεληματαρὶς να φτη[4]/ανη στα τουμπανηα απο τες σατρες· με μιταξὶ και με νήμα [5]/ ουδε αλο πράμα· παρεξ <ο>ι πυπερτζιδες με φηουσερ σά[6]/μουρα και οπηὸς τίχη και βαλη εδικατου φιουσερ σαμ|ου|ρα· η βαλη [7]/ κανενάν του φιλον με αλο πραμὰ να γλομπίζετέ F 12 [8]/ και άν το ματακάμι παλε να γ<κ>λομπήζετα<ι> τα ομιὸς· [9]/ και έστο είς ενθημισι και οπηός ηδελέν αντισταθη ές αυ[10]/τὰ τις κομπανὶς ανθροπός να γ<κ>λομπηζετὲ F 24 και κρισι [11]/ τού να μιν περνετε μεσὰ.
[12-16]/ σταμός, κοστά νὶν προιστός mp, Georgius MÁNol, ελεύθερής αγγέλ(ου) mp, Θεωδωρανὸς τζηνκου, χρηστος ηωανου, ἀλέξής λάζαροὺ mp.

στ. 2-5 Συνυποσχετικό («*Δέσημον*»[1]) των μελών της Κομπανίας, που δεσμεύει «*από τιν σίμερον ημέραν και ομπρός*»[2] όλα τα μέλη της. Αποσκοπεί στην περιστολή της εξεζητημένης εκθέσεως εμπορευμάτων (μεταξωτά, νήματα) στους πάγκους των σκηνών στα πανηγύρια, για την αποφυγή αθέμιτου ανταγωνισμού[3].
στ. 6-8 Κυρώσεις: πρόστιμο[4] (σχετικά επιεικές) για τα μέλη της Κομπανίας[5]. Το ίδιο πρόστιμο και επί υποτροπής.
στ. 7 «***φίλον***» του, μέλος ή μη της Κομπανίας, με άλλο όμως εμπόρευμα.
στ. 9-11 Σε περίπτωση παραβιάσεως, αλλά και απλής εναντιώσεως, όσον αφορά την εφαρμογή του θεσπίσματος, εκτός από την επιβολή προστίμου, ο μη συμμορφούμενος δεν θα έχει δικαίωμα δικαστικής αρωγής από το Κριτήριο («*κρίσι του να μιν περνετε μέσα*»[6]) για οποιοδήποτε θέμα (π.χ. *όρισμα*, κατάθεση αγωγής, κλπ.). Η στέρηση του *ius postulandi* αφορά, ίσως, διαφορές που θα ανέκυπταν στο συγκεκριμένο πανηγύρι όπου τελέσθηκε η παράβαση. Γενική ή απεριόριστη στέρηση δικαστικής προστασίας δεν θα ήταν συμβατή με την πολιτική της Κομπανίας για την ενίσχυση της συνοχής της, μέσω και της δικαιοδοτικής αρμοδιότητάς της.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 161 επ., 166, 167.
2. Το δέσπισμα δεν έχει αναδρομική ισχύ. Βλ. και εγγρ. 14.

3. Αρμοδιότητα του προεστού είναι ο έλεγχος και η πάταξη του αθέμιτου ανταγωνισμού, προς διαφύλαξη της εξωτερικής υποστάσεως της Κομπανίας, βλ. ό.π., σσ. 127-128, 166, 169-170. Για την επιβολή κυρώσεων επί πειθαρχικού αδίκου, βλ. ό.π., σσ. 230-231.
4. Ποινή τάξεως για τα μέλη της Κομπανίας, στα πλαίσια της οικονομικής δραστηριότητάς τους, βλ. ό.π., σσ. 214, 215 σημ. 309, ιδίως σσ. 217, 226.
5. Σχετικά με τη νομική φύση της Κομπανίας, ό.π., σσ. 179 επ.
6. Βλ. ό.π., σ. 239 για τη στέρηση δικαστικής προστασίας ως παρεπόμενη πειθαρχική ποινή.

20

1737/I/11 — 979/φ 7r
χ. Ιωάννη Αδάμη (στ. 1-5) — σχ. 21
χ. Ζαφύρη Μανόλη (στ. 6-16)

Απόφαση οριστική, κατά παραπομπή τρανσυλβανικού δικαστηρίου. Απόδοση λογαριασμού από *φατούρο με λογάριαση*. Όρκος. Ασφαλιστικά μέτρα (*ὅπρισμα*).

// Πρωτόκωλον τῶν Κρίσεων τῶν Πραγματευτῶν [2]/ τῆς ἡμετέρας Κομπάνιας, εἰς τὰς ἡμέρας [3]/ ὁποῦ ἐπιτροπεύει εἰς τόπον Προεστοῦ [4]/ ὁ Τιμιώτατ(ος) κὺρ Γεώργι(ος) Μανόλη [5]/ σὺν Θεῷ ἁγίῳ. 1737. ἰαννουάρ<ιου> 10.

---

[6]/ || 1737 || Ἰανουαρίου 11 ἔστωντας ὁποῦ μᾶς ἔστ(ει)λαν τὸ ἐξοχώτατον Ντιρέκτζιον [7]/ ὁρισμὸν δια τὴν ἰστάντζια ὁποῦ ἔδοσεν ὁ Στάμος Θώδη, (εἰ)ς τὴν τιμίαν κουμ-[8]/πανίαν μας, πῶς νὰ ὁμνέξη+ πῶς ἔδοσεν τέλ(ει)α λογαριασι τοῦ μακα-[9]/ρίτου Θώδη Στάμου<.> τοῦ ἔδοσάμεν διορίαν ἕως αὔριον (εἰ)ς τὰς 8 ὥρες [10]/ νὰ λάβη ὅρκον εὐαγγελικὸν καὶ τότες νὰ (εἶ)ναι σλόμποτος νὰ πηγένη [11]/ ὅπου καὶ ἂν θέλ(ει) <ε>ἰδὲ καὶ δὲν θέλ(ει)<.> νὰ (εἶ)ναι ὁπρισμένος νὰ μὴν πάνη [12]/ κὰν πουθενὰ ἕως νὰ λάβη τὸν ὅρκον +ὁ κὺρ Κώνστας Λούκα. καὶ ἂν δὲν [13]/ ὀρκοδῆ νὰ ἔχη νὰ δίν(ει) τὰ ὅσα γιρέβη ὁ Στάμ(ος) Θώδη καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδιξιν:-*
[14-16]/ pitropos[1] tis Conpanies Geòrgius Horvát, σταμος κοστα mp. Μάν(ος) Ζαράφη:- [χ.γρ], Ζαφύρης Μανόλη:–, τξουανός· μαρκ(ου).

[* «*+ὁ κὺρ Κώνστας Λούκα*» πρέπει να προστεθεί στον στ. 8 «+»]

Ο εναγόμενος Κώνστας Λούκα ήταν, προφανώς, «*φατούρος με λογάριαση*» του αποβιώσαντος πραματευτή. Έπρεπε, δηλαδή, να αποδώσει

λογαριασμό στον εργοδότη του για τη διαχείριση από την αγορά ή την πώληση εμπορευμάτων του τελευταίου, παρακρατώντας τα ποσοστά του επί των κερδών που πραγματοποίησε.

στ. 6-7 Εκδίκαση αγωγής («*ιστάντζια*»), κατόπιν παραπομπής, στο Κριτήριο της Κομπανίας[2], λόγω καταδέσεώς της από τον ενάγοντα Θόδη Στάμου –γιο του αποβιώσαντος πραματευτή–, σε αναρμόδιο Δικαστήριο (Θησαυροφυλάκιο Τρανσυλβανίας[3]).

στ. 8-9 Επαγωγή όρκου[4] από το Κριτήριο στον εναγόμενο Κώνστα Λούκα, προφανώς ελλείψει άλλου αποδεικτικού μέσου (διότι από τα εμπορικά βιβλία του πατέρα τού ενάγοντος δεν προκύπτει η εκκαθάριση των λογαριασμών). Ο χαρακτηρισμός του όρκου ως «*εὐαγγελικοῦ*» παραπέμπει στη διαδικασία της δόσης όρκου με το χέρι στο Ευαγγέλιο.

στ. 11-12 Απαγόρευση αποδημίας του εναγομένου από τη χώρα («*ἕως νὰ λάβη τόν ὅρκον*»).

1. «*Επίτροπος*», δηλ αναπληρωτής του προεστού, ΕΚΣ, σσ. 151-153.
2. Βλ. ό.π., σσ. 94 επ., σχετικά με τη δικαστική αυτονομία της Κομπανίας. Βλ. επίσης σσ. 96-97, όσον αφορά στην αρμοδιότητα του Κριτηρίου, όπου και οι εξαιρέσεις. Πρβλ. Προν. 1701 (ΕΚΣ σ. 391) και Προν. 1777 (ό.π., σ. 403).
3. Ως όργανο της τοπικής διοικήσεως της Τρανσυλβανίας, βλ. ό.π., σ. 56. Σχετικά με την αρμοδιότητα του Θησαυροφυλακίου μετά τη χορήγηση των Προνομίων του 1636 και 1701, βλ. ό.π., σσ. 94 επ.
4. Βλ. ό.π., σ. 171· Πρβλ. Εξάβιβλο 1.7· Μαλαξό ΦΠΓ΄· Νομικόν ΛΒ΄ §§ 25 επ.

21

1737/I/11 979/φ 7r
χ. Ζαφύρη Μανόλη σχ. 20

Πρακτικό. Παρέμβαση τρίτου. Αίτημα προσκομίσεως αποδεικτικού εγγράφου. Όρκος.

[17]/ ||Τῇ|| αὐτῇ ἡμέρα καὶ ἔτος ἐπροταστιλόγισεν ὁ μπασιὰ Στάμος Κώνστα [18]/ ἐνώπιον ἡμῶν τὸ πῶς ἔστωντας ὁ κὺρ Κώνστας Λούκα <νὰ> λέγ(ει) πῶς ὁ [19]/μπασιὰ Στάμος Κώνστα νὰ ἦτον παρὸν (εἰ)ς τὴν λογάριασιν τοῦ Κώνστα [20]/ Λούκα ὁποῦ ἔδοσεν τοῦ μπασιά του μακαρίτη Θώδη Στάμου καὶ ἔχ(ει) ἤδισιν [21]/ ἀπὸ τὴν λογάριασίντους. ζητὰ ὁ μπασιὰ Στάμ(ος) Κώνστα ἀπό τὸν Κώνστα [22]/ Λούκα κανένα κατάστοιχον ἰδιόχ(ει)ρον του τοῦ Στάμου Κώνστα πῶς νὰ (εἶ)ναι [23]/ ξεφλιστικὸν δια τοῦ Κώνστα Λούκα τὴν λογάριασιν. <ε>ἰδὲ καὶ δὲν εὐγάλη τιούτης [24]/ λογῆς κατάστοιχον καὶ δέλ(ει)

νὰ τὸν βάλη (εἰ)ς ὅρκον [[ἐγώ]] ὁ μπασιὰ Στάμ(ος) [25]*/ Κώνστα δέχεται ὅρκον καὶ μεταταῦτα θέλ(ει) γηρέψη τὴν ἀνδρωπιάντου* [26]*/ καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδιξιν:–* [27-29]*/ pitropos tis Conpanies Georgius Horvát, τζουανος μαρκ(ου), Ζαφύρης Μανόλη:–, Μάν(ος) Ζαραφη:–* [χ.γρ.].

στ. 17 Κατάθεση αγωγής[1].
στ. 18-20 Ο εναγόμενος είχε επικαλεσθεί εξωδίκως τη μαρτυρία του ενάγοντα για την απόδοση λογαριασμού («*λογάριασιν*»[2]), ισχυριζόμενος ότι ο ενάγων ήταν παρών και έχει γνώση («*ἔχει ἤδισιν*»). Ο ισχυρισμός αυτός του εναγομένου, εκτός Κριτηρίου, προκαλεί και την παρέμβαση του ενάγοντα δια της αγωγής του.
στ. 21-23 Αίτημα του ενάγοντα: η κατάθεση/επίδειξη του εγγράφου της εκκαθαρίσεως από τον εναγόμενο, το οποίο να φέρει την υπογραφή του ενάγοντα και επομένως την απόδειξη των ισχυρισμών του εναγομένου.
στ. 23-25 Εφ'όσον δεν προσκομισθεί έγγραφο εξοφλητικό, σύμφωνα με τα παραπάνω, ο ενάγων δέχεται την επαγωγή όρκου.
στ. 25 «***καὶ μετά ταῦτα θέλει γηρέψη τὴν ἀνδρωπιάν του***»[3]: σε περίπτωση που αποδειχθεί η αλήθεια των ισχυρισμών του ενάγοντα, αυτός υφίσταται προσβολή της προσωπικότητάς του από τον εναγόμενο, θεωρώντας ότι δίγεται η τιμή και η υπόληψή του σε ό,τι αφορά την αξιοπιστία του στις συναλλαγές.

1. Ο ενάγων παρεμβαίνει, διότι ο κατά την εγγρ. 20 οφειλέτης διέδωσε ότι ήταν μάρτυρας στην εκκαθάριση.
2. Την εκκαθάριση, δηλαδή, βλ. ΕΚΣ σσ. 197-198.
3. Θα ζητήσει ικανοποίηση, δια της δικαστικής οδού, λόγω της προσβολής της τιμής και της προσωπικότητάς του.

22

1737/II/5 — 979/φ 7v
χ. Ιωάννη Αδάμη — σχ. 22α-25

Απόφαση προδικαστική. Προδεσμία για συμβιβασμό σε εμπορική διαφορά. Εμπορικά βιβλία. Κλήση εναγομένου. Αρχή οικονομίας της δίκης.

// 1737. ἐν μηνί φεβρουαρίῳ 5. Εἰς Σιμπῖνι.
[2]/ Κρίσις τοῦ κὺρ Κῶστα Λούκα, μετὰ τοῦ κὺρ Γεώργη Π(απ)α Νίκου.
[3]/ || Ἐπαῤῥή||σιάσθη κατέμπροσθεν ἡμῶν ὁ κὺρ Κῶστας Λούκα Ῥοῦσσ(ος) μὲ τὸν [4]/ κὺρ Γεώργην Π(απ)α Νίκου, βάνωντας τὸ πόλτουρόντου, καὶ

ἐφανέρωσε κά-[5]*/ποιον Κατάστιχον, καὶ λογαριασμοὺς ὁποῦ ἐλογαριάσθη ποτὲ ὡς ἔτυχεν* [6]*/ μὲ λόγουτου, καὶ νὰ τοῦ ἀπόμεινεν χρεώστης ἀπὸ τὴν λογάριασιν ἐκείνην* [7]*/ ὡς F 422. ζητῶντας ἀκόμη λογαρίασιν νὰ τοῦ κάμωμεν καλλήτερην* [8]*/ καὶ τελειότερην εἰς αὐτά. Εἰς αὐτὸ τῆς ὥρας ἔρωτήσαμεν τὸν κύρ* [9]*/ Γεώργην, χρεωστᾶ τὰ ἄνοθεν, ἢ ὄχι; Καὶ πρῶτον μὲν ἀπεκρίθη ἐνώπιον* [10]*/ τοῦ Κριτηρίου, μία καὶ δύο φοραῖς, ὅτι δὲν χρεωστᾷ κἂν τίποτες, καὶ οὔτε* [11]*/ τὸν χρεωστῶ, οὔτε μὲ χρεοστάει. ὕστερα πάλιν ἀπεκρίθη, πῶς μέ* [12]*/ τὸ νὰ τοῦ ἤφερεν βούλλα τὸ βράδυ, τὴν νύχτα, ἔτζη ἐσύντυχε, μόνον νά ἔχη* [13]*/ διωρία, καὶ νὰ ἀποκριθῆ: ἐδιωρίσαμεν γοῦν, στρέγωντας καὶ αὐτοὶ οἱ δύο τους* [14]*/ ὅτι ἀπὸ τὴν σήμερον τέσσαρας ἡμέρας, τὴν ἐρχόμενην τετράδι, ἐν μηνὶ* [15]*/ φεβρουαρίῳ 9. νὰ ἔχουν νὰ παῤῥησιάζωνται, καὶ νὰ ἰσασθοῦν διὰ τὰ πάντα,* [16]*/ ἕως νὰ ξεκάμουν ὁλότελα, ἕως οὗ ἔχουν ἄδ(ει)αν καὶ εἶναι παρόντες οἱ τίμιοι* [17]*/ πολγάριδες, νὰ μὴν σιγήζουν πολλάκις τὸ κριτήριον, καὶ ἐγράφη διὰ ἔν-*[18]*/δειξιν τῶν μελλόντων: ΙΑ* (μον.)
[19-24]*/ pitropus tis Conpanies Georgius Horvatt, Ἰωαννης Ἀδάμη mp, στάμος κοστά, Τζουανός· μάρκ(ου), ελεύθέρης αγγέλου mp, Μαβρουδίς· κονσταντίν(ου) και καπεταν(ος).*

στ. 3-8 Άσκηση αγωγής. Καταβολή παραβόλου[1]. Αίτημα του ενάγοντα είναι η επίλυση της υφιστάμενης διαφοράς από εμπορική δοσοληψία για οφειλή υπολοίπου χρέους, το οποίο προκύπτει από "κατάστιχο"[2]. Επικουρικά, ο ενάγων αιτείται την πληρέστερη εκκαθάριση, ισχυριζόμενος ότι η προηγηθείσα «*λογάριασις*»[3] έγινε «*ὡς ἔτυχεν*», δηλαδή πρόχειρα.
στ. 8-11 Άρνηση της βάσης της αγωγής εκ μέρους του εναγομένου, ο οποίος εμμένει στην προηγηθείσα εκκαθάριση.
στ. 11-13 Ο εναγόμενος ζητεί προθεσμία για να προσκομίσει στοιχεία προς θεμελίωση των ισχυρισμών του, επικαλούμενος ότι δεν κλητεύθηκε νόμιμα («*μέ τὸ νὰ τοῦ ἤφερεν βούλλα*[4] *τὸ βράδυ, τὴν νύχτα*» [5]).
στ. 13-17 Το Κριτήριο κατευθύνει τους διαδίκους προς δικαστικό συμβιβασμό[6] και δίδει αποκλειστική προθεσμία, με τη συναίνεσή τους, ώστε να «*ἰσασθοῦν διὰ τὰ πάντα*»[7] και να μην ενοχλούν («*σιγήζουν*») το Κριτήριο (αρχή οικονομίας και μη παρελκύσεως της δίκης).

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 172.
2. Δηλ. εμπορικό βιβλίο· βλ. και Θ. 15(1653) (ό.π., σσ. 279-280 και σημ. 9).
3. Πρβλ. αν. εγγρ. 21.
4. Η κλήση του εναγομένου γινόταν από τον Καπετάνο ή τον ενάγοντα.
5. Βλ. ιδίως Θ. 32(1695) § 5 (ό.π., σ. 316 και σημ. 22) όπου θεμελιώνεται ο ισχυρισμός του εναγομένου ότι δεν κλητεύθηκε νόμιμα· για την έννοια της «*βούλλας*» βλ. ό.π., σ. 284 σημ. 1. Πρβλ. Εξάβιβλο 1.4.10,11.
6. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 95, 172, 173, 176 σημ. 74.
7. Βλ. τη χρήση του «ισάζω-ισάζομαι» και στο Θ. 22(1666) § 8 (ό.π., σ. 289).

22α

1737/II/5 — 979/φ 8r
χ. Ιωάννη Αδάμη — σχ. 22

Πρακτικό. Καταχώριση συμπληρωματικής αγωγής. Παρέμβαση τρίτου, φερόμενου ως «*λογαριαστή*». Πλαστογραφία εγγράφου.

// Ἀπάνω εἰς τὴν Κρίσιν αὐτὴν, ἔβαλλεν ὁ κὺρ Κῶστας καὶ ἄλλο πότουρον [2]/ καὶ ἐπρωτεσταλόγησεν, ὅτι ἔσωντας νὰ εἶχαν πάγῃ καὶ οἱ δύο τους εἰς τὸν [3]/ ἀπερασμένον χρόνον, εἰς τὸ κονάκι τοῦ κὺρ Λευτέρη, καὶ ἐλογάρια-[4]/σαν διὰ δοκιμὴν μὲ τὸν κὺρ Λευτέρην καὶ κὺρ Διαμαντὴν, ὡς τὸ μαρτυροῦν [5]/ αἱ ὑπογραφαῖς αὐτῶν, καὶ ὁ κὺρ Γιόργης ἐν τῷ ἅμα ἀπότομα ἀπεκρίθη [6]/ πῶς οὔτε ἦτον καμίαν φορὰν εἰς τὸ κονάκι τοῦ Λευδέρη, οὔτε ἐλογαριάσθη-[7]/καν, [[ν]]ἐναντίον[1] τοῦ καταστίχου. εἰς αὐτὸ ἐπρωτεσταλόγησεν ὁ κὺρ Κῶστας [8]/ νὰ ἔχῃ νὰ ἐξετάζεται τοῦτο μὲ κρίσιν.
[9]/ Τὸ ὅμοιον καὶ ὁ κὺρ Λευτέρης ἔβαλε πότουρο, καὶ ἐπρωτεσταλόγισε, πῶς [10]/ τὸν κάμν(ει) ψεύτην, λέγωντας πῶς δὲν ἦλθεν στὸ κουνάκι του, οὔτε ξεύρ(ει) [11]/ πῶς τὸν ἐλογάριασεν, καὶ ὅτι δὲν τὸν παρακάλεσε νὰ λογαριάσῃ καὶ νὰ [12]/ γράφῃ, καὶ ἔγραψεν ὅ,τι ἤθελεν. εἰς αὐτὸ νὰ ἔχῃ νὰ γένῃ ἐξέτασις.
[13-18]/ Georgius Horvat, Ἰωάννης ἀδάμη mp, σταμος. κοστά, τζουανός. μάρκ(ου):, Μαβρουδίς· κ(ον)σταντίν(ου) και καπεταν(ος).

στ. 1-5 Κατάθεση συμπληρωματικού «δικογράφου», την ίδια ημέρα, από τον ενάγοντα της προηγουμένης εγγραφής (22), με καταβολή παραβόλου και με πρόσθετους επικουρικούς ισχυρισμούς. Επίκληση εγγράφου («*καταστίχου*») της προσωρινής εκκαθαρίσεως («*διὰ δοκιμὴν*») με υπογραφές *λογαριαστών*.
στ. 5-8 Άρνηση των πρόσθετων ισχυρισμών του ενάγοντος από τον εναγόμενο.
στ. 7-8 Επικουρικό προφορικό αίτημα του ενάγοντος να διεξαχθεί από το Κριτήριο απόδειξη για το «*κατάστιχο*» που επικαλείται ο εναγόμενος.
στ. 9-12 Παρέμβαση προφορική, με καταβολή παραβόλου, του φερόμενου ως *λογαριαστή*. Άρνηση της συμπληρωματικής αγωγής και των πρόσθετων ισχυρισμών του ενάγοντα από τον παρεμβαίνοντα. Αρνείται επίσης και το ότι ήταν παρών στην εκκαθάριση, αντικρούοντας και αρνούμενος τόσο τη βάση της πρώτης αγωγής (εγγρ. 22), όσο και της συμπληρωματικής. Ο παρεμβαίνων ισχυρίζεται ότι το συγκεκριμένο *κατάστιχο* είναι πλαστό («*καὶ ἔγραψεν ὅ,τι ἤθελεν*»)[2]. Ευθέως, άρα,

κατηγορείται ο ενάγων ότι πλαστογράφησε το *κατάστιχο*. Αίτημα να επιληφθεί το Κριτήριο.

1. «Σε αντιπαραβολή».
2. Βλ. ΕΚΣ, σ. 222.

23

1737/II/12 979/φ 8v
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 22, 24

Απόφαση οριστική. Δικαστική εκκαθάριση απαιτήσεως. Υποχρέωση εκπληρώσεως παροχής. Αποδεικτική ισχύς εμπορικών βιβλίων. Όρκος.

// 1737. ἐν μηνὶ φεβρουαρίῳ 12.
[2]/ ‖ Πά ‖ λιν ἐσυνάχθημεν διὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν ὄπισθεν τοῦ κὺρ Κῶστα Λούκα, [3]/ μὲ τὸν κὺρ Γεώργην Π(απ)ὰ Νίκου, φέρνωντας εἰς τὸ μέσον καὶ ὁ κὺρ Γεώρ-[4]/γης τὰ Κατάστιχάτου τὰ ἴδια, καὶ τοὺς ἐλογαριάσαμεν τελειότερα, χω-[5]/ρὶς νὰ ἔχουν παρέκει ἄλλαις λογάριασες διὰ ταυτὸ. Λοιπὸν ἐδιωρίσθη [6]/ χωρὶς ἄλλο, τὸ πῶς ἐχρεώστει μὲ τὴν ὁλότη ὁ κὺρ Γεώργης τοῦ κύρ [7]/ Κῶστα ἀπὸ ταύτην τήν λογάριασιν F 612''96. Καὶ ἀπ'αὐτὰ [8]/ Τοῦ ἔχει δομένα ἕως τώρα, μπάνια, καὶ πράμμα, ὡς καθὼς τὰ ἐξ-[9]/πεδιάρει ὁ ἴδι(ος) Γεώργης ἀπό τὰ Κατάστιχάτου, ὅλα F 166 ΄΄33. [10]/ ὥστε μένει νὰ τοῦ χρεωστᾶ ὁ αὐτός κὺρ Γεώργης τοῦ κὺρ Κῶστα δίχως [11]/ ἄλλο F 446. καὶ ΄΄63. καὶ νὰ εἰρηνεύωνται, καμίαν φιλονεικίαν [12]/ νὰ δὲν ἔχουν περὶ τούτου, μόνον ἂν θελήσῃ ὁ κὺρ Κῶστας, ἠμπορεῖ [13]/ νὰ τὸν ὁρκώσῃ τὸν κὺρ Γεώργη διὰ τὰ 21. φλορίντζια καὶ ΄΄84. ὁποῦ [14]/ ἔβαλεν ὁ Γιόργης παράνω εἰς τὴν λογάριασιν, πῶς ἔδωσε παράνω [15]/ πράμμα τοῦ κὺρ Κῶστα, παρὰ ὅσον ἐφανέρωσεν ὁ κὺρ Κῶστας, [16]/ καὶ ἐγράψαμεν διὰ ἔνδειξιν τῶν μελλόντων. Τὰ ὁποῖα μπάνια ἀπο-[17]/φασίζομεν κιόλας, ὅτι χωρὶς ἄλλην παρέκει ἄργηταν, νὰ ἔχη νὰ τὰ [18]/ πλερώνῃ ὁ κὺρ Γεώργης τοῦ κὺρ Κῶστα Λούκα μετὰ τρεῖς ἡμέρας.
[19-27]/ pitropós tis Conpanies Georgius Manol, στάμος κοστά mp, Ἰωάννης Ἀδάμη mp, ελευθέρης αγγέλ(ου) mp, τζουανός· μάρκ(ου) mp, Μαβρουδίς κ(ον)σταντίν(ου) νίν καπεταν(ος).

στ. 2-6 Οριστική εκκαθάριση λογαριασμών μεταξύ ενάγοντα και εναγομένου από το Κριτήριο, με βάση τα προσκομισθέντα εμπορικά βιβλία («*κατάστιχα*»).

στ. 6-12 Η εκκαθάριση προσδιόρισε ότι εναγόμενος είχε εξοφλήσει μερικώς το χρέος του σε χρήμα και είδος.
στ. 12-15 Επί άλλης αναποδείκτου διαφοράς, που προκύπτει από ασυμφωνία των εμπορικών βιβλίων των διαδίκων, η αμφιβολία είναι υπέρ του εναγομένου. Ο ενάγων όμως έχει τη δυνατότητα να επαγάγει όρκο[1] στον εναγόμενο.
στ. 16-18 Απόφαση οριστική για την εκκαθάριση των απαιτήσεων και για την εκπλήρωση της παροχής από τον εναγόμενο, όπως εκκαθαρίστηκε από το Κριτήριο, εντός ορισμένης και αποκλειστικής προθεσμίας.

1. Βλ. εγγρ. 20.

24

1737/III/25 — 979/φ 9r
χ. Ιωάννη Αδάμη — σχ. 22, 32α· πρβλ. 32

Απόφαση οριστική για την εκτέλεση αποφάσεως. «Επίτροπος» προεστού. «*Συμφωνητική*» ομολογία. Ποινή τάξεως. Αποζημίωση. Συμψηφισμός.

// 1737 ἐν μηνί Μαρτίῳ 25.
[2]/ || *Σημ* || *ειώνομεν ἐπί τοῦ παρόντ(ος) οἱ ἐδώ κάτωδεν ὑπογεγραμμένοι [3]/ Πολγάριδες ὠμοσμένοι μετὰ τοῦ καθισταμένου ἡμῶν Ἐπιτρόπου, καὶ ὡς [4]/ Προεστοῦ, τὸ πῶς διὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν ἄνωθεν αὐτήν τοῦ κὺρ Κῶστα [5]/ Λούκα Ῥούσσου καὶ τοῦ Γεώργη Π(απ)α Νίκου, ἔσωντας ὁποῦ μᾶς ἐσίγ<χ>ησαν [6]/ δύο καὶ τρεῖς φοραῖς, καὶ τοὺς ἐλογαριάσαμεν τὰ πάντατους ὅλα, καὶ κατά-[7]/στιχα, καὶ ἕτερα ὅσα ἐπαρέστησαν ἐνώπιόν μας, καὶ ἐξεκόπη ἡ Κρίσιςτους [8]/ καὶ ἀποφασίσθη, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας νὰ ἔχη ὁ Γιόργης νὰ πλερώνῃ [9]/ τοῦ κὺρ Κῶστα F 446. καὶ "63, χωρὶς τινὰ πρόφασιν ἤ ἀναβολήν [10]/ καιροῦ. ὁ δὲ κὺρ Γεώργης εἰς τό ὕστερον ἐπαρέστησεν μίαν ὁμολογίαν [11]/ συμφωνητικήν ὁποῦ ἔκαμεν ποτὲ μὲ τὸν Κῶσταν, ὅτι νὰ λαβαίνει ἀπ' αὐτόν* [τον Κώστα] *[12]/ F 250. διὰ τὰ ὁποῖα γενομένης πολλῆς ἐξετάσεως κατέμπροσθεν [13]/ ἡμῶν, διά τὰς ἐν τῷ μεταξὺ ζημίας καὶ κατάτρεξες ὁποῦ τοῦ ἔκαμεν ὁ Γιορ-[14]/γης κοντὰ πέντε μῆνες, καὶ δὲν ἐκράτησε καθῶς ὑποσχέθηκεν εἰς τὴν ὁ-[15]/μολογίαν ταύτην, ἀλλὰ ὅλο τὸ ἐνάντιον ἔκαμνεν, ὥστε κοντοσύλλαβα ἐκρίθη [16]/ εὔλογον παρὰ πάντων ἡμῶν, ὅτι τὰ δέκα φλουριὰ ὁποῦ ὑπόσχεται εἰς τὴν [17]/ ὁμολογίαν νὰ ἔχη νὰ τὰ δίδη ὁ Γιόργης τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἀποφάσεως, καὶ ἕτερα [18]/ δέκα φλουριὰ νὰ κάμῃ συγκατέβασιν, διὰ ταῖς ἐνόχλησες ὁποῦ ἔκαμεν τοῦ*

[19]/ *Κῶστα, καὶ τριάντα φλουριὰ νὰ λογαριάζῃ εἰς τὸ ἄνωθεν χρέος, νὰ κο-*
ντεν-[20]*/ταλογίζῃ τὸν Κῶσταν, χωρὶς παρέκει τινὰ ἐναντίωσιν ἢ ἀνυποταξίαν,*
οὕτως [21]*/ εὑρίκαμεν οἱ ἐδῶ ὑπογεγραμμένοι, καὶ ἔστω εἰς ἀσφάλειαν ἐν*
παντὶ Κριτηρίῳ.
[22-25]*/ pitropús Georgius MÁNol, ἐλευθέρης αγγέλ(ου) mp, Ἰωάννης*
Ἀδάμη mp, θεωδωρανός τζηνκοὺ, τζουανός· μαρκ(ού)· , Μαβρουδίς κον-
στ(αν)τίν(ου) νὺν καπετάν(ος).

στ. 2-10 Γίνεται μνεία των προηγουμένων αποφάσεων του Κριτηρίου για το ίδιο θέμα και επαναλαμβάνεται η τελεσίδικη απόφασή του (εγγρ. 23).

στ. 10-11 Προκειμένου ο εναγόμενος να καταβάλει την εκκαθαρισθείσα απαίτηση του ενάγοντα, καταθέτει ενώπιον του Κριτηρίου «*συμφωνητικὴν ὁμολογίαν*» (δηλ. έγγραφη σύμβαση)[1] μεταξύ αυτού και του ενάγοντα, από την οποία προκύπτει οφειλή[2] του ενάγοντα προς τον εναγόμενο. Δεν γίνεται αναφορά στην αιτία για την οποία συνήφθη η σύμβαση, αν δηλαδή είχε σχέση με την προηγούμενη δοσοληψία των διαδίκων ή υπήρχε άλλη ανεξάρτητη αιτία. Ίσως να πρόκειται για προσφορά κάποιας υπηρεσίας.

στ. 12-16 Το Κριτήριο εξετάζει το νέο στοιχείο που προσκομίσθηκε, λαμβάνει υπόψη του όμως την όλη αντισυμβατική συμπεριφορά του εναγομένου (στ.14) και ιδίως την άρνησή του να συμμορφωθεί προς τις προηγούμενες αποφάσεις.

στ. 15-20 «*ἐκρίθη εὔλογον*»: Απόφαση του Κριτηρίου κατόπιν συνολικής εξετάσεως και εκτιμήσεως των στοιχείων της δίκης. Τελικός διακανονισμός: α) ο εναγόμενος υπόσχεται να δώσει στο ναό της Κ 10 φλουριά «*ἐξ ἀποφάσεως*», όχι διότι έχει συμβατική υποχρέωση, αλλά ως ποινή τάξεως για την απασχόληση του Κριτηρίου (στ. 5)[3], β) θα κάνει έκπτωση 10 φλουριών στον ενάγοντα («*διὰ ταῖς ἐνόχλησες ὁποῦ ἔκαμεν*»), ως αποζημίωση μάλλον, και γ) 30 φλουριά θα συμψηφισθούν με το χρέος του[4].

1. Αντί χρεωστικής ομολογίας, περί της οποίας βλ. εγγρ. 15 και 18.
2. Πρβλ. Νομικόν ΛΑ΄ §§ 26, 45.
3. «*ἐξ ἀποφάσεως*»: όχι από συμβατική υποχρέωση ή αδικοπραξία, αλλά κατά την απόφαση του δικαστηρίου. Βλ. και ΕΚΣ, σ. 188.
4. Η προσκομισθείσα ομολογία κρίνεται ως ισχυρή από το Κριτήριο, παρ'όλο που τα οφειλόμενα ποσά στο σύνολό τους δεν συμπίπτουν.

25

1737/VII/7 979/φ 9r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 24

Πρακτικό. «Δημοσία» κατάθεση οφειλής, σε εκτέλεση αποφάσεως και ως εγγυοδοσία.

[26]/ || 1737. || ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ 7. Κατὰ τὴν ἄνωθεν Κρίσιν, πλερώνωντας ὁ κὺρ Γεώργης Π(απ)α Νίκου [27]/ τὸν κὺρ Κῶστα Λούκα, καὶ ἀναμένωντας ἀπὸ ὅλα νὰ δίδῃ ἀκόμη F 50. ὑποσχέθη-[28]/κεν ἐκ στόματ(ος) ἀπατός του ἐνώπιον τοῦ κριτηρίου, ὅτι ἕως τῆ ἐρχομένην τετράδην [29]/ δίχως ἄλλο νὰ τὰ φέρῃ παρὼν τὰ ἄνωθεν 50. φλορίντ<ζ>ια, εἰ μὲν καὶ δὲν τὰ φέρῃ [30]/ καθῶς τάξεται, νὰ ἔχῃ νὰ παιδεύεται, καὶ νὰ ἔχῃ τὰ ἄνωθεν μπάνια νὰ τὰ [31]/ ἀφίνῃ βουλλωμένα καὶ ὀπρισμένα, ἕως νὰ ξεταχθοῦν καὶ τἄλλα τὰ κατάστιχάτους.
[32-34]/ Georgius Mánol pitropus, σταμος κοστά, ιωανης στεφαν(ου), Ἰωαννη(ης) Ἀδάμη mp, Κωνστ(αν)τιν(ος) Μανόλι.

στ. 26-29 Μερική εκπλήρωση οφειλής και υπόσχεση ολοσχερούς εξοφλήσεως, σε τακτή προθεσμία.
στ. 29-31 Απειλούνται κυρώσεις σε περίπτωση μη εκτελέσεως. Διατάσσεται υποχρεωτική παρακατάθεση στο Κριτήριο[1] του οφειλομένου υπολοίπου του χρέους, μέχρις ότου ελεγχθούν όλα τα εμπορικά βιβλία των διαδίκων που αφορούν γενικά στις μεταξύ τους εμπορικές συναλλαγές, μέχρι της τελικής δηλαδή εκκαθαρίσεως.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 144, 188.

26

1737/IV/20 979/φ 9v
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 18

Απόφαση οριστική. Τόκος υπερημερίας. Επιστροφή χρεωστικής ομολογίας στον οφειλέτη. Κόμιστρο.

// Κὺρ Κῶστας Λούκα, μετὰ τοῦ κὺρ Θεοδωράνου.
[2]/ || Ἐσω||ντας νὰ ἐφανέρωσεν ὁ κὺρ Κῶστας τὴν Ὁμολογίαν τοῦ κὺρ Θεοδωράνου [3]/ ὁποῦ τὴν εἶχεν χαμένην καὶ τὴν εὑρῆκεν, καὶ βεβαιώνει ἡ αὐτὴ ὁμολογία [4]/ πῶς εἰς τὸ Κλούζι νὰ ἔχουν νὰ πλερώνουνται τὰ 300.

φλουρία μὲ τὸ διά-[5]*/φορόν τους ὁποῦ διαλαμβάν(ει), λοιπὸν κατὰ τὴν κρίσιν τὴν πρώην καμω-*[6]*/μένην, ἐκρίθη καὶ τώρα παρ'ἡμὶν, ὅτι νὰ πλερώνῃ ὁ κὺρ Θοδωράν(ος)* [7]*/ τὸ ἐπίλοιπον διάφορον, διὰ δύο μῆνας ὁποῦ ἐπέρασαν, ἤγουν φλουριὰ* [8]*/ πέντε, καὶ ἐσχώρεσεν ὁ κὺρ Κῶστας ἕνα φλουρὶ ἀπ'αὐτὰ ἰδιοθελήτως, ὥ-*[9]*/στε νὰ τοῦ δώσῃ ὁ κὺρ Θοδωράνος ἀκόμη 4. φλουρία, καὶ νὰ πέρνῃ την* [10]*/ ὁμολογίαντου, καὶ νὰ ἐξοφλίζῃ περί τούτου. καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν.*

[11]*/ 1737. ἐν μηνὶ Ἀπριλλίῳ 20. Σιμπῖνι*

[12-15]*/ Georgius Manol, στάμος κοστά mp, ελευθέρις αγγελου mp, Ἰωάν-ν(ης) ἀδάμη mp, τζουανός· μαρκ(ου).*

[16]*/ ΙΙἈκόΙΙμη ἐξήτησεν ὁ κὺρ Κῶστας, καὶ διὰ κάποιον Σουλλέρην ὁποῦ τὸν ἤφεραν* [17]*/ συντροφικᾶ ἀπό τὴν Λίψκαν μαζὺ μὲ τὸν μακαρίτην Γιοβάνον, νὰ τοῦ* [18]*/ λογαριάσωμεν τὰ ἔξοδα, ὁποῦ δὲν τὰ ἐλογάριασαν, καὶ λογαριάζοντές-*[19]*/τους, ἔγινε κρίσις, νὰ τοῦ δίδῃ ὁ κὺρ Θοδωράνος F 6. καὶ νὰ εἰ-*[20]*/ρηνεύωνται, χωρὶς νὰ φιλον(ει)κήσουν πλέον περί τούτου.*

[21]*/ Ἔτει τῷ αὐτῷ καὶ μηνὶ καὶ ἡμέρᾳ ὡς ἄνωθεν.*

στ. 2-6 Εμφάνιση ομολογίας που είχε απωλεσθεί και κηρυχθεί ανίσχυρη, για την οποία είχε αποδειχθεί ενώπιον του Κριτηρίου ότι εξοφλήθηκε –τόσο το κεφάλαιο όσο και ο τόκος (αν. εγγρ. 18).

στ. 6-8 Το Κριτήριο αποφασίζει την καταβολή του υπολειπόμενου τόκου υπερημερίας[1].

στ. 8 Ἔκπτωση[2] στον τόκο υπερημερίας εκ μέρους του δανειστή.

στ. 9-10 Προϋπόθεση της παραδόσεως της ομολογίας στον οφειλέτη είναι η εξόφληση του τόκου υπερημερίας.

στ. 16-18 Αίτημα του ενάγοντος περί καταβολής κομίστρου από τον εναγόμενο για τη μεταφορά ενός Σάξονα –Schuller(;)–, ο οποίος είχε πιθανόν κάποια σχέση με αυτόν. Το «*συντροφικᾶ*» εδώ τέθηκε εκ παραδρομής, αντί του «*συντροφιά*», διότι απαγορευόταν η σύσταση *συντροφίας* με *τοπικούς*, δηλ. μη μέλη της Κ οποιασδήποτε εθνοτικής ομάδας, ακόμα και με *Ῥωμαίους*, που δεν συμμετείχαν στο *δώσημον*[3].

στ. 18-20 Το Κριτήριο αποδέχεται το αίτημα του ενάγοντος και αποφασίζει την καταβολή μέρους του κομίστρου, προκειμένου να λυθούν οριστικά οι μεταξύ των διαδίκων διαφορές.

1. Υπολογίζεται σε 10% ετησίως. Βλ. και ΕΚΣ, σσ. 188, 192· πρβλ. Θ. 26(1690) § 13 (ό.π., σ. 302) για τον τρέχοντα μη εμπορικό τόκο.
2. Βλ. εγγρ. 24.
3. Βλ. ό.π., σσ. 112-114, 166· Θ. 27(1691-92) §2 και 39(1723) § 4 (ό.π., σσ. 304 και 338). Η μεταφορά πρέπει να έγινε με το αμάξι με το οποίο ο ενάγων μετέφερε τα εμπορεύματά του.

27

1737/IV/27 979/φ 10r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 28

Απόφαση προδικαστική. Εντολή. Ουσιώδης έλλειψη. Ευθύνη εντολοδόχου.

// Γεώργι(ος) Πλάντζ Καστριν(ὸς) σιμπινιάνος μὲ τὸν κὺρ Χρίστον Ἰωάννου. [2]/ Ἔτει 1737. Ἀπριλλίου. 27.
[3]/ ||Ἔσω||ντας νὰ νταβίξῃ ὁ ἄνωθεν Ποσταβάρης τὸν κὺρ Χρίστο, διὰ κάτι στραματού-[4]/ραις, ὁποῦ τὰς ἐφόρτωσεν ὁ κὺρ Χρίστ(ος) διὰ τὴν Μπίστριτζα διὰ χρείαν [5]/ τοῦ Γιακούμπη Σάνκα Μπάνκα, καὶ δὲν ἦτον ζυγιασμέναις εἰς τὸ παρὸν [6]/ πόσαις ὀκάδες ἦτον, λοιπὸν εὑρέθη εὔλογον, ὅτι ὁ κὺρ Χρίστ(ος) νὰ ἔχῃ [7]/ ἔγνοιαν εἰς αὐτό, νὰ στείλῃ γράμμα τοῦ ἄνωθεν Σάνκα Μπάνκα, διωρία ἕως [8]/ τοῦ ἐρχομένου Ἀνιουδιοῦ τὸ παναγύρι, δίχως ἄλλο διὰ σηγουρίαν ἢ ἀπόκρι-[9]/σιν διὰ πόσαις ὀκάδες ἦτον, ἢ τὰ μπάνια ὅσα λείπουν, νὰ τὰ στείλῃ ὁ [10]/ Σάνκα Μπάνκας τοῦ ἄνωθεν Ποσταβάρη, διότι ὁ Ποσταβάρης λέγει πῶς ἦτον [11]/ 38. ὀκάδες, εἰ δὲ καὶ δὲν πάρῃ τέλος οὕτως ἡ ὑπόθεσις αὕτη, ὁ κὺρ [12]/ Χρίστ(ος) ἔχει νὰ ἀποκρίνεται τὶ ἔγιναν αἱ ἄνωθεν στραμματούραις, ἕως νὰ [13]/ φανερωθῇ καθάρια, διὰ κοντενταλόγησιν τοῦ Ποσταβάρη, καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν.
[14-19]/ Georgius MÁNol, ελευθέρης αγγέλ(ου) mp, Ἰωάνν(ης) Ἀδάμη mp, τζουανός· μαρκ(ού)·, δεὼδοράνος· τζήνκου, Μαβρουδίς· κ(ον)σταντίν(ου) νην κάπεταν(ος).
[20]/ ||Ση||μειώνομεν καὶ τοῦτο, ὅτι τὰ ἄνωθεν μπάνια τῶν στραμματούρων ἂν τύχῃ [21]/ νὰ τὰ στείλουν ἀπὸ τὴν Μπίστριτζαν, νὰ κρατήσῃ ἀπ᾽ αὐτά ὁ κὺρ Γεώργης [22]/ Προεστὸς F 34.΄΄42. διὰ τὸν Ῥάδουλαν Εὐθυμίου, καὶ τὰ ἐπίλοιπα [23]/ νὰ τὰ πέρνῃ ὁ Ποσταβάρης.

στ. 3-6 Κατάθεση αγωγής από τον σάξονα πωλητή κατά του εντολοδόχου –μέλους της Κ–, ο οποίος παρέλαβε το εμπόρευμα και το έστειλε στον αγοραστή –εντολέα του. Διαφορά σε σχέση με το βάρος του μεταφερθέντος εμπορεύματος. Παράλειψη του εντολοδόχου να ζυγίσει το εμπόρευμα όταν το παρέλαβε από τον πωλητή δημιουργεί ευθύνη για ουσιώδη έλλειψη[1].
στ. 6-11 Το Κριτήριο, εφαρμόζοντας την αρχή της επιεικείας[2], χορηγεί προθεσμία προκειμένου ο εναγόμενος, ως υπεύθυνος, να συνεννοηθεί με τον παραλήπτη-αγοραστή του εμπορεύματος, ώστε ή να παράσχει εγγύηση, ή να διευκρινίσει ο τελευταίος την ποσότητα που παρέλαβε, ή να στείλει τα χρήματα που αντιστοιχούν στη διαφορά.

στ. 9-18 Λόγω της αμέλειάς του να ξυγίσει το εμπόρευμα που παρέλαβε, ο εντολοδόχος ευθύνεται για το ελλείπον.
στ. 11-13 Εφόσον, μέχρι την ταχθείσα προθεσμία, ο αγοραστής δεν παράσχει εγγύηση ή διευκρινήσεις για το βάρος του εμπορεύματος που τελικά παρέλαβε, ή δεν καταβάλει το υπόλοιπο του τιμήματος, ο εναγόμενος εντολοδόχος οφείλει να ικανοποιήσει τον ενάγοντα.
στ. 20-23 Παρακράτηση από τον προεστό ως μεσσεγγυούχου ορισμένου ποσού, προφανώς απο εκκαθαρισμένη απαίτηση τρίτου κατά του ενάγοντος.

1. Η σχέση του εναγομένου με τον αγοραστή είναι εκείνη της εντολής, γι'αυτό και στρέφεται εναντίον του ο πωλητής. Η παραπομπή στην εγγραφή αυτή, ΕΚΣ, σσ. 184 σημ. 115, είναι λανθασμένη. Το γεγονός ότι ο εναγόμενος καταβάλλει για λογαριασμό του εντολέα του στον πωλητή το τίμημα για μέρος του εμπορεύματος (εγγρ. 28) ενισχύει την άποψη ότι πρόκειται για εντολοδόχο, διότι ο μεταφορέας (*αγωγιάτης*) δεν μπορούσε να εκτελέσει πράξεις για λογαριασμό των συμβαλλομένων, ενώ είχε αντικειμενική ευθύνη μόνο για την ασφάλεια του εμπορεύματος (βλ. ό.π., σσ. 201-202).
2. Βλ. ό.π., σ. 161.

28

1737/VI/23 979/φ 10r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 27

Πρακτικό. Μερική εξόφληση χρέους. Εξώδικος συμβιβασμός.

[24]/ ||1737.|| Ἰουνίου 23. Παῤῥησιαζόμενος πάλιν ὁ ρηθεὶς Ποσταβάρης μὲ τὸν κὺρ Χρίστον, ἐξεδια-[25]/λέχθηκεν, ὅτι νὰ τὸν πλερώνῃ ὁ κὺρ Χρίστ(ος) διὰ 30. ὀκάδες F 45. καὶ τοῦ τὰ [26]/ ἐπλέρωσεν κιόλας, μόνον διὰ 4. ὀκάδες καὶ ἑκατό δράμια ἀνέμινεν εἰς ἐξέτασιν [27]/ ἕως νὰ ἀνταμωδοῦν μὲ τὸν Σάνκα Μπάνκα εἰς τὸ ἐρχόμενο Μεδιασιοῦ τὸ παναγύρι, [28]/ καὶ νὰ λογαριασθοῦν πόσο ἦτον, καὶ νὰ ἰσάζωνται.

στ. 24-27 «*ἐξεδιαλέχθηκεν*» «ξεκαθαρίστηκε» το βάρος, στο οποίο συμφωνούν οι διάδικοι, και το αμφισβητούμενο υπόλοιπο.
στ. 27-28 Η οριστική εκκαθάριση και ο συμβιβασμός[1] τον οποίο συνιστά το Κριτήριο, θα γίνουν όταν, σε τακτή ημερομηνία, «*λογαριασθοῦν*» για το βάρος του εμπορεύματος ο πωλητής με τον αγοραστή, που το παρέλαβε, και με τον εντολοδόχο του τελευταίου, που έκανε τη φόρτωση και την αποστολή.

1. «*νὰ ἰσάξωνται*»: να συμβιβασθούν, κατ' εφαρμογή της γενικής ρήτρας της επιεικείας, προφανώς επειδή δεν προέκυψε για κανέναν από τους εμπλεκόμενους ότι ενήργησε με κακή πίστη.

29

1737/V/1 — 979/φ 10v
χ. Ιωάννη Αδάμη — σχ. 24, 30, 32-32α

Πρακτικό. Αγωγή αποδόσεως εγγράφου. Σύνταξη χρεωστικής ομολογίας εις διπλούν. Ασφάλεια συναλλαγών.

// 1737. ἐν μηνί Μαϊῳ πρώτῃ.
[2]/ Ἐνώπιον ἡμῶν ἐπρωτεσταλόγησεν ὁ κὺρ Κῶστας <Λούκα> Ῥοῦσσ(ος), τὸ πῶς ἔστωντας νὰ ἑλο-[3]/γαριάσθη καὶ εἰς μέρος νὰ ἐπλερώθη μὲ τὸν Γιόργην Κιόρτζον[1], καὶ τὴν ὁμολο-[4]/γίαν ὁποῦ διαλαμβάνει τὰ 50. φλουριὰ δὲν τὴν ἔδωσεν ἀμὴ τὴν ἐκράτησεν [5]/ ὁ Γιόργης ἕως καὶ τώρα, εἰς αὐτὸ ἐζήτησεν ὁ Κῶστας ἔμπροσθεν ἡμῶν, ὅτι νὰ [6]/ τὴν δώση ἔξω τὴν ρηθεῖσαν ὁμολογίαν χωρὶς ἐναντιότητα, διότι καὶ τὸ δίκαιον [7]/ ἀπαιτεῖ, καὶ ζωὴ καὶ θάνατ(ος) εἶναι ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν÷
[8]/ ζητᾷ νὰ δοθῇ ἔξω δίχως ἄλλο, τόσον τὸ Ὀριγινάλη, ὅσον καὶ ἡ κόπια, διὰ νὰ [9]/ μὴν ἀκολουθήσουν σκάνδαλα καὶ μαλλώματα ἐν ὑστέροις:
[10-13]/ Georgius Mánol, ελεύθερης αγγέλ(ου) mp, Ἰωάνν(ης) Ἀδάμη mp {mp}, Μαβρουδίς· κ(ον)σταντίν(ου) νιν καπεταν(ος).

στ. 2-3 Εξωδικαστική εκκαθάριση λογαριασμών και ενδεχομένως συμβιβασμός. Μερική εξόφληση του χρεωστικού υπολοίπου από τον εναγόμενο.
στ. 4-7 Ο εναγόμενος παρακράτησε εξοφληθείσα από τον ενάγοντα χρεωστική ομολογία, την οποία ο ενάγων απαιτεί να του επιστρέψει.
στ. 6-7 Ο ενάγων επικαλείται το «*δίκαιον*», εννοώντας προφανώς τη Διάταξη της Μαρίας Θηρεσίας για το γραμμάτιο εις διαταγήν (1717)[2]. Επικαλείται επίσης το ενδεχόμενο θανάτου του εναγομένου, οπότε θα ήταν δυνατόν να ζητηθεί από τους κληρονόμους του ή από κάποιο τρίτο η εξόφληση της ομολογίας.
στ. 8-9 Η ομολογία συντάχθηκε εις διπλούν και το αίτημα του ενάγοντα αναφέρεται στην επιστροφή τόσο του πρωτοτύπου όσο και του αντιγράφου, προς αποφυγή μελλοντικών προβλημάτων (ασφάλεια συναλλαγών). Πρόκειται προφανώς για τίτλο που μπορούσε εγκύρως να μεταβιβασθεί σε τρίτο.

1. Ορθή σύνταξη: «...*νὰ ἐλο-*[3]*/γαριάσθη μὲ τὸν Γιόργην Κιόρτζον καὶ εἰς μέρος νὰ ἐπλερώθη...*». Ο Γιόργης Κιόρτζος ταυτίζεται με τον Γιώργη Παπα Νίκου των σχετικών εγγραφών. Το «*Κιόρτζος*» είναι, προφανώς, προσωνύμιο (βλ. Γλωσσάρι).
2. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 168-169 σημ. 51.

30

1737/VI/20 979/φ 10v
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 29

Πρακτικό. Καταχώριση αγωγής. Απαγόρευση εξόδου από την πόλη (*ὅπρισμα*). «*Επίτροπος*» προεστού. Προσβολή Κομπανίας.

[14]*/ 1737. ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ 20.*
[15]*/* || *Ἐπρω*||*τεσταλόγησεν ὁ Ἄρχων μπασιά Γέωργης Μανόλη, ὁ καὶ ἐπί-τροπος τῆς Τιμιω(τά)της* [16]*/ Κομπάνιας, διὰ τὸν Γιόργη Κιόρτζο, ὁποῦ ἀνέμινεν νὰ δίδῃ τῆς Κομπάνιας* [17]*/ F 50. διὰ τό πόρτζιον τοῦ Κῶστα Ῥούσσου, καὶ αὐτός τὸν ὅπρισεν μὲ τὴν βούλλαν* [18]*/ νὰ μὴν πηγένῃ ἕως νὰ τὰ δώσῃ, καὶ αὐτός ἐπάτησε τὴν βούλλαν, καὶ ἐπά-*[19]*/γησεν, καὶ εἰς αὐτό ἔχει κρίσιν, νὰ ἀντικρένηται ὁ Κιόρτζος: διὰ τί δὲν ὑποτά-*[20]*/χθηκεν εἰς τὴν βούλλαν ὁποῦ τοῦ ἔστειλεν μὲ τὸν Καπιτάνο÷*
[21-22]*/ στάμος κοστά, ιωάνης στεφαν(ου):–, Κωνσταντίν(ος) Μανόλη, Ἰωάννης Ἀδάμη mp.*

στ. 15-17 Κατάθεση αγωγής από τον αναπληρωτή («*ἐπίτροπο*») του προεστού ως εκπροσώπου της Κ κατά μέλους αυτής, το οποίο είχε αναλάβει να καταβάλει εισφορά[1] για λογαριασμό άλλου μέλους της Κ, προφανώς για την ολοσχερή εξόφληση οφειλής του προς αυτό το τελευταίο (αν. εγγρ. 29 στ. 3: «*εἰς μέρος νὰ ἐπλερώθη*»).
στ. 17-18 Απαγόρευση εξόδου[2] του εναγομένου από το αρχικά υπόχρεο μέλος, μέχρις ότου καταβάλει την εισφορά. Η παραβίαση της απαγορεύσεως συνιστούσε πειθαρχικό αδίκημα[3].
στ. 18-20 Κλήση του εναγομένου σε απολογία για την παραβίαση της απαγορεύσεως, προκειμένου να ασκηθεί «ποινική δίωξη» εναντίον του, εφόσον διαπιστωθεί υπαιτιότητα[4] του παραβάτη. Στην περίπτωση αυτή, η προσβολή θα αφορά στην υπόσταση της Κομπανίας[5].

1. Για την υποχρεωτική εισφορά των μελών της Κομπανίας (*πόρτζιον*), βλ. ΕΚΣ, σσ. 106-107, 118, 140· σχετικά με την υποχρέωση καταβολής της εισφοράς δια πληρεξουσίου ή *συντρόφου*, όταν απουσιάζει το υπόχρεο μέλος, βλ. Θ. 14(1651) § 5 (ό.π., σ. 279).

2. Απαγόρευση δηλαδή εξόδου προς άσκηση εμπορίας, βλ. ό.π., σσ. 133, 222. Πρβλ. εγγρ. 13, 25.
3. Ό.π., σσ. 222, 229.
4. Ό.π., σ. 219 (iii).
5. Ό.π., σ. 221 (β΄).

31

1737/VII/7 979/φ 11r

χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Παραγγελία αγοράς εμπορευμάτων. Υποχρέωση εξοφλήσεως του τιμήματος. Εντολή.

// 1737. Ἰουλίου 7. Νῖκος μικρὸς μὲ τὸν κὺρ Γεώργη Π(απ)α Νίκου. [2]*/* ‖ *Ἐφα‖νέρωσεν ὁ κὺρ Νίκος Νικολάου ἐνώπιον ἡμῶν, τὸ πῶς τοῦ ἐζήτησεν ποτέ* [3]*/ ὁ κὺρ Γεώργης Π(απ)α Νίκου, μερικὸ πράμμα νὰ τοῦ ψουνίσῃ, καὶ τέλος πάντων* [4]*/ ἐσύντυχεν τοῦ πῶς θέλει στείλη τὸν φατοῦροντου τὸν Μπόρσος εἰς τὸ Σέμπεσι* [5]*/ καὶ νὰ ψουνίσῃ ἐκεῖ ὅτι τοῦ χρειάζεται, μαρτυρῶντας το καὶ ἐκ στόματος του αὐτὸς* [6]*/ ὁ Γιόργης, τὸ πῶς ἐπαράγγειλε νὰ τοῦ ψουνίσῃ καὶ περισσότερα, παρὰ ὅσα* [7]*/ τοῦ ἐψούνησεν. εἰς αὐτὸ ἔγινεν Κρίσις, ὅτι νὰ ἔχῃ νὰ τά πλερώνῃ ὁ κὺρ* [8]*/ Γεώργης τὰ ὅσα ἐψούνησεν ὁ φατούρος του* [:του ενάγοντος] *μὲ τὴν παραγγελήν του, ὥστε μὲ τὸ νὰ* [9]*/ ἦτον ἡ σούμα ὁποῦ τοῦ ἐψούνησεν F 50.΄΄70 καὶ τοῦ ἐπλέρωσεν ἀπ' αὐτά* [10]*/ F 31.΄΄87. νὰ ἔχῃ νά πλερώνῃ καὶ τὰ κουσούρια F 18.΄΄83. δίχως καμίαν* [11] */ πρόφασιν, καὶ ἐγράφη διὰ ἔνδειξιν τῶν μελλόντων÷* [12-13]*/ Georgius Manól pitropús, στάμος κωστά, Κωνστ(αν)τιν(ος) Μανόλι, Ἰωάνν(ης) Ἀδάμη mp.*

στ. 2-6 Παραγγελία του εναγομένου αγοραστή για την αγορά εμπορεύματος από τον ενάγοντα. Η παραγγελία εκτελέστηκε από τον υπάλληλο (*φατούρο*)[1] του ενάγοντα, πράγμα που ομολογείται και από τον ίδιο τον εναγόμενο.

στ. 6-7 Ο εναγόμενος παραδέχεται ότι ο παραγγελιοδόχος ενήργησε στα πλαίσια της εντολής[2] που του δόθηκε.

στ. 7-10 Το Κριτήριο διατάσσει την πλήρη εξόφληση του τιμήματος των εμπορευμάτων που παρήγγειλε ο εναγόμενος[3], επιβεβαιώνοντας ότι δεν υπάρχει σφάλμα περί την εκτέλεση της δοθείσας εντολής.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 194 (ιδ΄), 201 (κ΄).
2. Ό.π., σ. 201 (κ΄).
3. Ό.π., σ. 192, σχετικά με την προθεσμία εκπληρώσεως χρηματικών παροχών.

32

1737/VII/16 979/φ 11r
χ. Κων/νου Μανόλη σχ. 32α

Πρακτικό. Κατάθεση αγωγής. Διαδικασία *οπρίσματος* (ασφαλιστικών μέτρων). Συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου.

[14]/ || 1737 || ιουλιου 16. Ερχάμενος κατεμπρ(οσ)θεν ήμ(ων) τὸν ὑπογεγραμένον ἐπροτιστάρισεν, ὁ ν(ει)κο[15]/κίρις τ(οῦ) κὺρ Γεόργη Πα(πα) Ν(εί)κ(ου)<,> ὁ Κονπόκτορις, καὶ ἔδηξεν καὶ ὁμολογίαν χραιοστηκὴν τοῦ κὺρ Γε[16]/όργη Πα(πὰ), ὸς η ποσότης με το ν(εί)κ(ει) F 125΄΄- οὐνκρικα, καὶ φέρνοντας καὶ τ(ον) κὺρ Γιανάκι [17]/ Δίμου, παρ(ὸν)· καὶ χραίοστ(ον)τας ὁ κὺρ Γιανάκις Δίμου τ(ον) κὺρ Γεόργι Πα(πά) ποσότης ας(πρῶν), ὁπρι[18]/σεν ὁ ἄνο Κ(ον)πό<κ>τορις, τὴν ἄνο ποσοτιτα τ(ῶν) ας(πρῶν) ἧς τ(ὸν) κὺρ Γιανάκι Δίμου, με βούλαν [19]/ του προεστου, ἡ Μπάν(ει)α, ἡ πράμα ὅτι ἤνε του κὺρ Γεόργη ἧς τ(ον) κὺρ Γιανάκι. [20]/ καὶ ἔστο ἧς φανέροσην, καὶ ἐνδ(εί)μ(ει)σιν ÷

[21-22]/ Georgius Manól pitropús, στάμος κοστά, ιωανης στεφαν(ου):–, Κωνστ(αν)τιν(ος) Μανόλη.

στ. 15 Η απαίτηση του ενάγοντος κατά του εναγομένου είναι εκκαθαρισμένη (χρεωστική ομολογία). Πρόκειται για αστική απαίτηση (ενοίκιο κατοικίας)[1], ενδεχομένως μαζί με απαίτηση εκ δανείου.

στ. 16-17 «Προσεπίκληση» ενός οφειλέτη του εναγομένου από τον ενάγοντα.

στ. 17-18 Προφορικό *ὅπρισμα* του ενάγοντος, δηλ. αίτηση ασφαλιστικών μέτρων.

στ. 19 «***με βούλαν τοῦ προεστοῦ***»: γενικά τρόπος κλήσεως του εναγομένου. Εδώ εννοείται, πιθανόν, ως επίδοση εγγράφου του προεστού που φέρει τη σφραγίδα του, με το οποίο διατάσσεται η δέσμευση χρημάτων ή εμπορευμάτων, δηλ. με την επίδοση συντελείται η κατάσχεση εις χείρας τρίτου. Η κλήση μπορούσε να γίνει και προφορικά με επίδειξη μόνο της σφραγίδας του προεστού.

στ. 19-20 Η ικανοποίηση της χρηματικής απαιτήσεως μπορεί να γίνει εις είδος –εμπόρευμα–, ή χρήμα.

1. Πρβλ. ΕΚΣ, σ. 202 σημ. 228.

32α

1737/VII/16 979/φ 11r
χ. Κων/νου Μανόλη σχ. 24, 32

Πρακτικό. Διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων. Κατάσχεση εις χείρας τρίτου.

[23]/ Τη αὐτή ἡμέρα ὄπρισα καὶ ἐγὼ ὁ Κ(ων)σταντίν(ος) Μανόλη, καὶ <γ>κό<τ>σMανος τῆς Εκλισσ(εί)ας τής τιμίας κ(ον)πανίας [24]/ 10 φλουρία, ἠς τὸν ἄνο κὺρ Γειανάκι Δίμου, ἀπὸ το πραμα του κὺρ Γεόργι Πα(πά) <Νί-κου>, [25]/ ὁποῦ ὑποσχαίδει τῆς Εκλισ(εί)ας νὰ το δίνει, ἀπὸ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Κόστα Λουκα, καὶ ἔστο ης [26]/ ἐνθ(εί)μισην.
[27]/ Georgius Manól proistos, στάμος κοστά, ιωανης στεφαν(ου):–

στ. 23 Ενεργητική νομιμοποίηση του επιτρόπου της εκκλησίας στο δικαστήριο για υπόσχεση δωρεάς χρημάτων.
στ. 25 Υπόσχεση καταβολής ενώπιον του δικαστηρίου δημιουγεί ενοχή (βλ. αν. εγγρ. 24 στ. 16).
στ. 25-26 Η υποχρέωση καταβολής προς την εκκλησία της Κ προκύπτει από δικαστικά εκκαθαρισμένη απαίτηση από χρεωστική ομολογία του εναγομένου.

33

1737/VIII/1 979/φ 11v
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 34

Απόφαση προδικαστική. Χρεωστική ομολογία (ανώνυμο χρεώγραφο). Δικαίωμα επισχέσεως. «Δημόσια» κατάθεση–μεσεγγύηση οφειλής στο Κριτήριο. Διανομή κληρονομίας με εξώδικο συμβιβασμό. Συνεισφορά γονικών παροχών. Πρόστιμο για τη μη εκτέλεση αποφάσεως.

// 1737. ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ πρώτη.
[2]/ ‖ Ἐπαῤῥήησιάσθησαν κατέμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑπογεγραμμένων, ἡ γυνὴ τοῦ [3]/ μακαρίτου Δημήτρη Τερζῆ, ὁμοῦ μὲ τὸν υἱόν της τὸν Δῆμον, φανερώνων-[4]/τας μίαν ὁμολογίαν τοῦ κὺρ Κῶστα Λούκα γαμβροῦ της, διὰ φλουρία 20. [5]/ ὁποῦ διαλαμβάνει νὰ τοὺς τὰ πλερώνῃ εἰς δύο τρεῖς ἑβδομάδες, καὶ ὁ [6]/ βαντὲς ἀπέρασεν ἀπὸ μαϊου πρώτη, ἕως τὴν σήμερον,

καὶ ἡ ὁμολογία [7]/ ἄλλο δὲν γράφει παρὰ μόνον πῶς χρεωστᾶ φλουρία 20. διὰ νὰ τὰ πλε-[8]/ρώσῃ, καὶ ὅμως ὁ κὺρ Κῶστας στέκεται κόντρα, καὶ δὲν θέλει νὰ τὰ δώσῃ [9]/ ἀμὴ γυρεύει νὰ μοιρασθοῦν τὰ εἴ τι ἀνέμειναν ἀπὸ τὸν μακαρίτην Δημή-[10]/ τρην, ὅθεν καὶ ἡμεῖς τὸ εὑρίκαμεν εὔλογον κοινῇ γνώμῃ, τὸ πῶς νὰ ἔχῃ ὁ [11]/ κὺρ Κῶστας ἐν πρώτοις νὰ βάνῃ τὰ ἄνωθεν χρεοστούμενα σήμερον εἰς τὸ [12]/ Κριτήριόν μας βουλωμένα, χωρὶς καμίαν πρόφασιν, καὶ τοὺς δίδομεν διωρίαν [13]/ τὴν ἐρχομένην τετράδι αὐγούστου 3. νὰ ἔχουν νὰ παραστένουν ὅλα τὰ [14]/ τζαβαλικάτους καὶ ἕνα καὶ ἄλλο μέρος, καὶ νὰ τὰ μοιράζουν δίκαια ἐν τῷ μέ-[15]/σῳ τους, κἄντε τζάβαλα κἄντε ἄσπρα ὁποῦ νὰ εὑρεθοῦν, ἢ καὶ τὰ ὅσα ἔχει [16]/ παρμένα ἔτι ζῶντ(ος) τοῦ πατρὸς αὐτῶν κανένα ἀπό τὰ ἀδέλφια, καὶ ὅποιος [17]/ ἤθελεν σταθῇ ἐνάντι(ος) εἰς αὐτὸ ἀπὸ λόγουτους, καὶ δὲν κάμει καθῶς ἀποφα-[18]/σίζομεν, νὰ ἔχῃ νὰ γκλωμπίζεται F 24. καὶ νὰ ἀναμένῃ πάλιν ἡ [19]/ αὐτὴ Κρίσις, εἰς ἔνδειξιν ἐν παντὶ κριτηρίῳ.

[20]/ Georgius Mánol ke on proistos tis Conpanies

[21-22]/ στάμος κοστά, ελευθέρης αγγέλ(ου) mp, ιωανης στεφαν(ου), Κωνστ(αν)τίν(ος) Μανόλη, Ἰωάνν(ης) ἀδάμη mp.

στ. 5-6 Υπερημερία του οφειλέτη.

στ. 7 Πρόκειται στην ουσία για ανώνυμο χρεώγραφο.

στ. 9-20 Ένσταση μη εξοφλήσεως μέχρι της διανομής της κληρονομίας. Δικαίωμα επισχέσεως[1] και πιθανός συμψηφισμός από αξίωση της συζύγου του εναγομένου στην κληρονομία του πατέρα. «Δημοσία» κατάθεση στο Κριτήριο του ποσού της οφειλής-μεσεγγύηση, που διατάσσεται από το Κριτήριο.

στ. 14-16 Εξωδικαστική διανομή των κληρονομιαίων και συνεισφορά[2] των παροχών εν ζωή του κληρονομουμένου προς τα παιδιά του. Οι παροχές συνίστανται σε χρήμα και σε είδος, κινητά πάντως πράγματα.

στ. 15 Το δικαστήριο ορίζει ότι η διανομή θα γίνει «*ἐν τῷ μέσῳ τους*» χωρίς τη μεσολάβηση του Κριτηρίου, δηλαδή με εξώδικο συμβιβασμό[3]. Αποσιωπάται τελείως η υπερημερία του οφειλέτη.

στ. 18 Απειλή προστίμου για τη μη εκτέλεση της αποφάσεως.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 188.
2. Βλ. ό.π., σ. 211. Πρβλ. Μαλαξό ΦΞΕ΄, ΦΞΣ΄· πρβλ. επίσης Νομικόν ΙΖ΄ §§ 21-24 και 39.
3. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 193-194.

34

1737/VIII/3 979/φ 12r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 33

Απόφαση οριστική. Αποποίηση κληρονομικού μεριδίου. Ενεργητική νομιμοποίηση του συζύγου. «Δεδικασμένο».

// 1737. ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ 3.
[2]/ ||Διὰ|| τὰ μαλλώματα τοῦ αὐτοῦ κὺρ Κῶστα Λούκα, πάλιν ἐσυνάχθημεν ἐν τῷ κριτη-[3]/ρίῳ καὶ κοντολογῆς γράφομεν, διὰ νὰ ξεκοπῇ τελείως ἡ φιλονεικίατους<.> [4]/ ὅσον διὰ τὴν μοιρασίαν ὁποῦ ἀνάφερναν τὴν προάλλην{.} νά κάμουν εἰς τὰ [5]/ ἐναπολειφθέντα τζαβαλικὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν Δημήτρη, ὡμολόγησαν [6]/ ἐκ στόματ(ος) ἐνώπιον τοῦ Κριτηρίου, τόσον ὁ κὺρ Κῶστας, ὅσον καὶ ἡ Ἀρχόντισά [7]/ του, τὸ πῶς δὲν θέλουν, οὔτε ἔχουν νὰ χαλεύουν κανένα μερτικὸν ἀπό τὰ [8]/ ῥηθέντα τζαβαλικά, οὔτε αὐτοί, οὔτε τά παιδιάτους, καὶ διὰ μέλλουσαν ἀ-[9]/σφάλειαν γράφεται ἐν τῷ ἡμετέρῳ κώδικι, εἰς τὸ νὰ μὴν ἀνακαινίσῃ [10]/ κανένας ἀπό λόγουτους τὰ ἄνωθεν μαλλώματα, καὶ ὅποι(ος) ἤθελεν γυρί{ξ}ση [11]/ ἀπὸ τὸν λόγοντου, νὰ γκλωμπίζεται F 60.
[12]/ Georgius Manol ke on proistos tis Conpanies
[13-14]/ στάμος κοστά, ελευθέρης αγγέλου mp, ιωανης στεφανου, Κωνστ(αν)τιν(ος) Μανόλη, Ἰωάνν(ης) ἀδάμη mp.

στ. 6-8 Δήλωση εναγομένου (βλ. εγγρ. 33) και της συζύγου του, ότι δεν έχουν καμμία αξίωση επί των κληρονομιαίων πραγμάτων της. Δύο ενδεχόμενα υπάρχουν για την έκβαση αυτή: α) ότι έχει ήδη γίνει εξωδίκως, με συμβιβασμό, η διανομή των κληρονομιαίων, και β) ότι οι εν ζωή παροχές του κληρονομουμένου προς την θυγατέρα του υπερέβαιναν το κληρονομικό της μερίδιο και επομένως είχε συμφέρον να παραιτηθεί από τη διανομή της κληρονομίας. Αυτή η τελευταία εκδοχή θεωρούμε ότι είναι πιθανότερη για δύο κυρίως λόγους: 1) Δεν γίνεται καμμία μνεία, ούτε καν έμμεση, ότι οι κληρονόμοι *ἰσάστηκαν* ή ότι έγινε *ἀγάπη*, ή ότι τα διάδικα μέρη *ἔμειναν εὐχαριστημένα*, όπως δηλώνεται επί συμβιβασμού –στα κείμενα της Κ και γενικότερα, σε εκείνα της περιόδου της οθωμανικής κυριαρχίας. 2) Στην περίπτωση του εξώδικου συμβιβασμού, το *ἐξοφληστικόν γράμμα* δεν χρειαζόταν να κατοχυρωθεί με μονομερή δήλωση ενώπιον δικαστηρίου. Παραδιδόταν στον αντίδικο, που θα το χρησιμοποιούσε σε περίπτωση νέου δικαστικού αγώνα (πρβλ. κατ. Μέρος Δ΄, εγγρ. 136).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει για τη νομική θέση της γυναίκας, στα πλαί-

σια του μεταβυζαντινού δικαίου και ειδικότερα εκείνου της Κ, ότι για την παραίτηση της γυναίκας από κάποια αξίωση ή δικαίωμά της δια του συζύγου της, έπρεπε αυτή να συναινέσει ρητά, ενώ αυτό δεν χρειαζόταν για τη διεκδίκησή τους (βλ. αν. εγγρ. 33).

στ. 10-11 Απειλή προστίμου στην περίπτωση που κάποιος από τους δηλούντες ή τους απογόνους τους ανακινήσει πάλι την υπόθεση (διασφάλιση «δεδικασμένου»[1], βλ. και εγγρ. 33 στ. 18-19).

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 143, 172.

35

1737/IX/12 979/φ 12r

χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Απόδοση ενεχύρου. Συμψηφισμός.

[15]/ Ἐν Ἔτει 1737. μηνὶ σεπτεμβρίῳ 12.

[16]/ ||Διὰ|| τὸ Μεντένι τοῦ μακαρίτη Δήμου Π(απ)ὰ Ἀθανασίου, ὁποῦ ἦτον ὡς ἀμανέτι ὀπρι-[17]/σμένον εἰς τὸν κὺρ Κωνσταντῖνον <Μανόλη> Κοπάνου, καὶ εἶχαν πολλὴν φιλονεικίαν ἐν τῷ [18]/ μέσῳ τους καὶ τώρα, καὶ εἰς τοὺς περασμένους χρόνους, πάλιν τὸ εὑρίκαμεν εὔλο-[19]/γον ὡσὰν καὶ πρῶτα, ὅτι χωρὶς παρέκει ἀντιλογίαν, νὰ τὸ πέρνῃ ὀπίσω [20]/ ὁ κὺρ Γιαννάκης, υἱ(ὸς) τοῦ ῥηθέντ(ος) μπασιὰ Δήμου, καὶ νὰ εἶναι κοντέντ(ος), χωρὶς [21]/ νὰ συγ<χ>ίζῃ παράνω τὸν κὺρ Κωνσταντῖνον, καὶ ἔστω διὰ τὸ μέλλον εἰς ἔνδειξιν, καὶ [22]/ τέως[1] |διὰ| τὰ μπάνια ὁποῦ ἔδωσεν τοῦ κὺρ Ἰωάννου Σακελλαρίου εἰς τὴν ἀπάνω Οὐγκρίαν, [23]/ νὰ τὸ πέρνῃ τὸ ἄνωθεν μεντένι διὰ πλερωμὴν του.÷

[24-26]/ Georgius Manól nin proïstos, ἰωανης στεφαν(ου), στάμος κοστά, ελευθέρης αγγέλ(ου) mp.

στ. 20-23 Επιστροφή ενεχύρου στον κληρονόμο του οφειλέτη μετά από την εξόφληση χρέους του ενεχυρούχου δανειστή[2] προς τρίτο –τον Ιωάννη Σακελλαρίου.

1. «τέλος».
2. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 204-206.

36

1737/XI/9 979/φ 12v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Χρεωστική ομολογία. Τριτεγγύηση.

// 1737. ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ 9.
[2]/ Κὺρ Γιαννάκης Δήμου, μὲ τὸν κὺρ Χρίστο Ἰωάννου.
[3]/ ||Ἐνώπιον|| τοῦ ἡμετέρου Κριτηρίου, παρέστησεν μίαν ὁμολογίαν ὁ κὺρ [[Χ]] Γιαννά-[4]/κης Δήμου, ὁποῦ τοῦ ἐχρεώστει ὁ Κυρίτζης Ζώτου Τουρναβήτης ἐν ἔτ(ει) [5]/ 1736. σεπτ<εμβρίου> 8. φλορίντζια οὔγκρικα 170. καὶ διαλαμβάνει διάφορον [6]/ ὡς διὰ ἕναν μῆναν, νὰ πλερωθοῦν τὰ ἑκατὸ ἕνα, καὶ ζητῶντας ὁ κὺρ [7]/ Γιαννάκης νὰ τοῦ κάνωμεν κρίσιν κατὰ τὴν ὁμολογίαν, νὰ πλερωθοῦν [8]/ τὰ ἄνωθεν ἄσπρα, μὲ ὅσον διάστημα καιροῦ ἀπέρασεν ἀπό τότε, καὶ [9]/ μαρτυρῶντας ἐκ στόματ(ος) ὁ κὺρ Χρίστ(ος) ἐνώπιον τοῦ Κριτηρίου, τὸ πῶς [10]/ τὰ ἄνωθεν μπάνια ὅλα F 170. ὁμοῦ καὶ μὲ τὸ διάφορόν τους, |εἶναι| καί [11]/ ||ἀπάνω του,|| ὤντας ἀκόμη μὲ τὸ ἰδιόχειρόντου ὑπογραμμέν(ος) Κηφήλης εἰς τὴν [12]/ Ὁμολογίαν, εἰς αὐτό ἀποφασίζομεν τὸ δίκαιόντους, κοινῇ γνώμῃ, ὅτι [13]/ ἔσωντας νὰ ἀπέρασαν ἀπό τὸ Τέρμινον ὡς 13. μῆνες, κατὰ τὸ δέ-[14]/σημον τῆς Ὁμολογίας, πέφτει νὰ πλερώνῃ ὁ κὺρ Χρίστ(ος) τὸν κά-[15]/δε μῆνα ἀπὸ ΄΄170. <τὰ> ὁποῖα κάνουν F 22.΄΄10. διάφορον, ὁμοῦ [16]/ καὶ τὰ ἄνωθεν κεφάλαια F 170. καὶ νὰ ἐξοφλίζουν ἀπ'ἀνάμε-[17]/σόν τους περὶ τούτου, δίχως καμίαν παρέκει πρόφασιν καὶ ἀναβο-[18]/λὴν. καὶ ἐγράψαμεν εἰς ἔνδειξιν τῶν μελλόντων, χωρὶς ἄλλο ἀπά-[19]/νω εἰς τρεῖς ἡμέρας διωρίαν <νά τά δίνῃ>.
[20-25]/ Georgius Manól nin proistos, ελεύθέρης αγγέλου mp, ιωανης στεφαν(ου), Κωνστ(αν)τίν(ος) Μανόλι κόπανου, δεωδωρανος τζηνκου, τζουανος μαρκ(ου), Ἰωάνν(ης) ἀδάμη mp, Κυριάκης Γρηγορίου Καπετάν(ος) [χ.γρ.].

στ. 4-6 Το δάνειο έπρεπε να επιστραφεί εντός μηνός. Το επιτόκιο που συμφωνήθηκε ήταν υψηλότερο (12% σε ετήσια βάση) από το τρέχον μεταξύ πραματευτών (*πραματευτάδικο*), που ανερχόταν εκείνη τη χρονική περίοδο σε 6%. Παρατηρείται ότι εδώ ο τόκος υπερημερίας ισούται με τον συμβατικό[1].
στ. 9-11 Ο εγγυητής ευθύνεται για το κεφάλαιο και για τους τόκους[2].
στ. 11-12 Η εγγύηση[3] περιλαμβάνεται στο έγγραφο της χρεωστικής ομολογίας.
στ. 18-19 Προθεσμία εκτελέσεως της αποφάσεως.

1. Για τον τόκο βλ. ΕΚΣ, σσ. 188-189.

2. Πρβλ. Νομικόν ΛΒ΄ § 86.
3. ΕΚΣ, σ. 199.

37

1737/XI/9 979/φ 13r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική.
Λύση συμβάσεως εργασίας ορισμένου χρόνου.

// Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Κὺρ Κωνσταντῖν(ος) Μανόλη μὲ τὸν φατούρον του. [2]*/ Ἰ΄Εσω*ll*ντας νὰ εἶχεν στιχηθῇ μὲ ὁμολογίαν ὁ Μιχάλης Γεωργίου, φατοῦρος* [3]*/ εἰς τὸν κὺρ Κωνσταντῖνον Μανόλη, ὤντας φυλακωμέν(ος), καὶ παρα-*[4]*/ καλῶντας νὰ τὸν περιμάσῃ κανεὶς, καὶ τὸν ἐδέχθη ὁ κὺρ Κωνσταντῖν(ος)* [5]*/ καθῶς διαλαμβάνει ἡ Ὁμολογίατου, καὶ ὅμως τώρα αὐτὸς ὁ Μιχάλης* [6]*/ δὲν θέλει παντελῶς νὰ καθίσῃ μὲ τὸν μπασιάντου ὁποῦ ἐστίχησεν,* [7]*/ ἀθετῶντας τὴν ὑπόσχεσίν του, καὶ κάμνωντας ἔξω ἀπό τήν σηννιθισμένην* [8]*/ ἀράδαν τῶν πραγματευτῶν, εἰς αὐτό ἐκρίθη εὔλογον καὶ μὲ τό θέλη-*[9]*/μα τοῦ μπασιάτου, ὅτι νὰ εἶναι θεληματάρης νὰ εὐγένῃ, μόνον ὡς* [10]*/ καθῶς ἐδέθη εἰς τὴν ὁμολογίαν, νὰ ἔχῃ νὰ πλερώνῃ εὐθὺς τὰ 80.* [11]*/ φλορίντζια τοῦ μπασιὰ του, τοῦ πρώην μπασιά Ἰωάννου Στεφάνου, καὶ τὴν* [12]*/ ῥόγαν του τελείως νὰ τὴν χάνῃ κατὰ τὸν νόμον τοῦ βιλαετίου, καὶ τέλ(ος) τὴν* [13]*/ λογάριασίντου νὰ τὴν δώσῃ σωστὴν τοῦ μπασιᾶ του* [:Κωνσταντίνου Μανόλη], *ἂν τύχῃ νὰ λείψῃ* [14]*/ τίποτες νὰ ἔχῃ νὰ τὰ πλερώνῃ ἐξ ἀποφάσεως, σῷα καὶ ἀνέλλιπα,* [15]*/ καὶ οὕτως ἐκρίναμεν διὰ ἀσφάλειαν τῶν μελλόντων.*
[16-21]*/ Georgius Manol nin proistos, ἐλευθέρις αγγελ(ου) mp, ιωαννης:– στεφαν(ου):–, θεωδωρανός τζηνκού, τζουανός· μαρκ(ού) mp, Ἰωάνν(ης) ἀδάμη, Κυριάκης Γρηγορίου νῦν Καπετάν(ος)* [χ.γρ.].

στ. 2-3 Η μίσθωση εργασίας γίνεται με ομολογία[1], που εδώ έχει την έννοια της συμβάσεως και όχι του χρεωστικού ομολόγου.
στ. 3 «*φυλακωμένος*»: υποθέτουμε πως υπήρχε είτε χρέος προς τον προηγούμενο εργοδότη, είτε υπεξαίρεση από αυτόν (στ. 11).
στ. 6-7 Μονομερής λύση της συμβάσεως από τον εργαζόμενο.
στ. 7 «*τὴν ὑπόσχεσίν του*», η οποία δημιουργεί ενοχικό δεσμό, πρβλ. και στ. 10 «*ἐδέθη*». Δεν υπάρχει υπαιτιότητα του εργοδότη.
στ. 7-8 «*και κάμνωντας έξω από την συννιθισμένην αράδαν των πραγματευτών*»[2]: ενεργώντας αντίθετα προς τα συναλλακτικά ήθη της Κομπανίας.

στ. 8-14 Αποτελέσματα της λύσης της συμβάσεως: Άμεση εξόφληση υποχρεώσεων προς τον πρώην εργοδότη (εξ αιτίας των οποίων είχε γίνει προσωποκράτηση ή φυλάκιση)· απώλεια μισθών, κατά το τρανσυλβανικό δίκαιο· απόδοση λογαριασμού στον εργοδότη του και κάλυψη τυχόν ελλειμάτων «*ἐξ ἀποφάσεως*», δηλ. δεν χρειάζεται νέα απόφαση για την καταβολή, αν προκύψει έλλειμα στη διαχείριση του υπαλλήλου.

1. Ο όρος «ομολογία», με την έννοια της συμβάσεως, απαντά και αργότερα, βλ. Νομικόν ΛΒ΄ §§ 1-8.
2. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 167-172 και 201. Βλ. επίσης Θ. 2(1639), ό.π., σσ. 268-269. Ως προς την ισχύ του εδίμου αλλά και της «*εὐλόγου καὶ συνετῆς κρίσεως*» πρβλ. Σύνταγμα Ε δ΄. Πρβλ. επίσης Νομικόν Α΄ § 40.

38

1737/XI/10 — 979/φ 13v
χ. Ιωάννη Αδάμη — σχ. 39· πρβλ. 65

Πρακτικό. Κατάθεση αγωγής. Εκκαθάριση *συντροφίας*. Εξύβριση. Συκοφαντική δυσφήμηση.

// 1737. ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ 10. Ἰωάννης Δήμου κατὰ τοῦ κὺρ Ἀλβήζη.
[2]/ ‖ [r]Ηλθ‖εν καὶ ἐπρωτε<στο>λόγησεν ἐνώπιον ἡμῶν βάνωντα<ς> τὸ πότουρόντου, ὁ κὺρ Ἰωαννά-[3]/κης Δήμου, φανερώνωντας, πῶς ἐχθὲς κατὰ τὸν διωρισμὸν τῶν πραγματευτῶν [4]/ ὑπῆγεν αὐτός ὁ κὺρ Γιαννάκης μὲ ἕνα δύο ὠμοσμένους Πολγάριδες, τὸν κὺρ [5]/ Ἐλευθέρην Ἀγγέλου, καὶ κὺρ Ἰωάννην Στεφάνου, νὰ λογαριάσουν ἀκριβέστερον τὰ [6]/ Κατάστιχα, εἰς τὸ κουνάκιν τοῦ κὺρ Ἀλβήζη, καὶ ἐκεῖ ὁ κὺρ Ἀλβήζης μοιράζων-[7]/τας λόγια ἐνάντια, ἐμπροστά εἰς τοὺς ὠμοσμένους, εἶπε τοῦ κὺρ Γιαννάκη, πῶς [8]/ ἔσβυσε μερικὰ εἰς τὸ Κατάστιχον, καὶ εἶναι ψεύτης, τελμπίζης, καὶ ἀπ' αὐτὸ θέλει [9]/ καὶ νὰ τὸν βουλλώσῃ, ἀναθεματίζωντας καὶ τὸν μπασιὰ Ἀναστάσην πέντε καὶ ἕξη [10]/ φοραῖς ἐμπροστᾶ καὶ εἰς τοὺς δούλους, ὁποῦ τὸν ἐπερίμασεν εἰς τὸ πράμματου[1], καὶ [11]/ τοὺς ἔτρεξεν <ζημία> ἀπό λόγουτου ἤγουν τὸν κὺρ Γιαννάκην, ἕως 4. χιλιάδες φλορίντζια, [12]/ καὶ ὅτι ἀπ' ἐκεῖ ἐκυβέρνα καὶ τὸ σπήτι τὸ π(ατ)ρικόντου, καὶ ὅτι στιὰ εἶχεν βάλλῃ στὸ [13]/ κουνάκιτους, καὶ ὄχι ἄνδρωπον, καὶ τοὺς ἠφάνισεν, καὶ ἕτερα ὅμοια, εἰς τὰ ὁποῖα [14]/ ἐξήτησεν νὰ γραφοῦν, διὰ νὰ κριδοῦσιν εἰς τὸ ὕστερον, καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν.
[15-17]/ Geòrgius Mánol Nin proistos, θεωδωράνος τζήνκων, Ἰωάνν(ης) Ἀδάμη mp.

στ. 2 Κατάθεση ποινικής αγωγής. Καταβολή παραβόλου.
στ. 3-6 Διορισμός *λογαριαστών* από το Κριτήριο για την εκκαθάριση συντροφίας.
στ. 7 Εξύβριση[2] ιδιαίτερα προσβλητική επειδή έγινε μπροστά στους «*ὠμοσμένους*».
στ. 8 Κατηγορία για παραποίηση εμπορικών βιβλίων. Εξύβριση.
στ. 9 Απειλή συντηρητικής κατασχέσεως.
στ. 9-13 Συκοφαντική δυσφήμηση[3].
στ. 10 Εξύβριση ιδιαίτερα προσβλητική, διότι έγινε μπροστά στους «*δούλους*» (: υπαλλήλους, υπηρέτες).

1. «*ὁποῦ τὸν ἐπερίμασεν εἰς τὸ πράμμα του*»: τον έβαλε στην επιχείρησή του, τον έκανε *σύντροφό* του.
2. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 212-213.
3. Βλ. Θ. 5(1639) και 6(1639), ό.π., σσ. 270 και 271.

39

1738/I/21 979/φ 13v
χ. Ελευθέρη Αγγέλου σχ. 38

Απόφαση προδικαστική. Όρκος.

[18]/ Έτι 1738 ηουναρίου 21 ηλθέν ω κυρ Γιανάκις Δίμου και ζίτισέν [19]/ κ{υ}ρίσι δια το άνοδεν προτοστάτζιω· και ο κύρ Αλβήζις απεκριθή [20]/ πός ωσου δεν ομνέξι ο κύρ {Αλβήζις} <Γιανάκις> με τιν βασιληκίν πουρουνκά [21]/ δεν αποκρενετέ τηποτές και το<υ> δινομεν διούριαν απο τίν σήμερον [22]/ ημέρες 35 και έστο εις ενδιξίν.
[23-27]/ Georgius Manól Nin proistos, στάμος κοστά mp, ελευθέρις αγγελ(ου) mp.

στ. 20-21 Επαγωγή όρκου[1] από τον εναγόμενο στον ενάγοντα, χωρίς να ορίζεται το περιεχόμενό του, αν δηλαδή θα αφορά στις ύβρεις και τη δυσφήμηση του ενάγοντος ή στην παραποίηση των *καταστίχων* (εγγρ. 38 στ. 8).
«***με τιν βασιληκίν πουρουνκά***»: δηλαδή με διάταξη του Κυβερνήτη Τρανσυλβανίας, για να δοθεί ο όρκος σύμφωνα με το τρανσυλβανικό δίκαιο[2].

1. Για τον δικαστικό όρκο, την επαγωγή και την απόλυτη αποδεικτική του ισχύ πρβλ. Εξάβιβλο 1.7, Σύνταγμα Ε λβ΄, Μαλαξό ΦΠΓ΄.
2. Βλ. Ι. Αδάμη, *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν, 22*, σσ. 86-90, «*Διὰ τοὺς Ὅρκους*

και Ὀμνέγματα», όπου προβλέπεται ότι ο διάδικος ορκίζεται μαζί με άλλα τρία ή περισσότερα πρόσωπα (*co-jureurs*), ανάλογα με την κοινωνική τάξη του. Το τί ακριβώς θα έπρεπε να περιλαμβάνει η διάταξη του Κυβερνήτη για τον όρκο του ενάγοντα δεν μπορούμε να υποθέσουμε, διότι δεν αναφέρεται τίποτε σχετικό στο εγχειρίδιο του Αδάμη και δεν υπάρχει κάποια πληροφορία στους κκ. της Κ.

40

1738/III/2 979/φ 14r
χ. Στράτη Δημητρίου (;)

Απόφαση οριστική. Χρεωστική ομολογία. Δικαστικός συμβιβασμός. Συμψηφισμός. Παρακαταθήκη. Δικαίωμα επισχέσεως. «Δεδικασμένο».

// 1738 Μαρτίῳ 2. ἡ Σάφτα ἡ γυνὴ τοῦ Σαοὺλ Κάντορη[1]*, κατὰ* [2]*/ τὸν κὺρ Κώσταν Ῥούσον ἤτε Λούκα.*
[3]*/ Ἐπαρησιάσθηκαν {ἡμῶν} ἐνώπιον ἡμῶν τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων ἡ ἀρχόντισα* [4]*/ τοῦ μακαρίτου ποτὲ Σαγούλη Κάντορη κυρία Σάφτα, μὲ τὸν κὺρ Κώσταν Λούκα διὰ τὰ* [5]*/ τζαβαλικάτης ὁποῦ ἤχαν ἀπομήνη εἰς τὸν κὺρ Κώστα, καὶ χαλεύοντάςτα, εὔγαλεν ὁ κὺρ* [6]*/ Κώστας μίαν ὁμολογίαν χρεωστικὴν διὰ 108 F ὁποῦ [[τοῦ]] χρεωστοῦ\σ\εν σὲ ἕναν Σάσον* [7]*/ καὶ τὰ ἐπλέρωσεν αὐτὸς, καὶ κάτι ῥοῦχο ὁποῦ ἤχεν στείλλη τοῦ Μακαρίτου διὰ φορέματα* [8]*/ μαζὴ μὲ τὰ χρειαζούμενατους, ἀκόμη ἐγύρευεν καὶ ἄλλα περισότερα ὁποῦ ἐφανέρωνεν* [9]*/ πῶς τοῦ θέλουν. Καὶ μὴν ἔχοντας ἡ ἀρχόντησα ἄσπρα νὰ τὸν πλερώση, ἐπαρακαλέ*[10]*/σαμεν τὸν κὺρ Κώστα νὰ πάρη τὸ ζωνάρι τὸ ἀσιμένιο, καὶ τὰ λοιπὰ τζάβαλα ὁποῦ* [11]*/ ἦταν (εἰ)ς τὸν κὺρ Κώστα, καὶ μόνον τὰ 38 κομάτια ταψιά καὶ ταλλέρια ὁποῦ γράφη* [12]*/ τὸ Κατάστιχον νὰ δίδη τῆς ἀρχόντησας, καὶ ἀπὸ τῶρα εἰς τὸ ὕστερον, νὰ εἶναι* [13]*/ εἰρηνεμένοι καὶ ἀναπαυμένοι ἀνάμεσόν τους διὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν. εἰδὲ* [14]*/ καὶ κανένας ἀπὸ τὰ δύο μέρη ἤθελεν ἀπ'ἐδ ἐμπρὸς συκωθῆ καὶ ζητήση πάλιν* [15]*/ διὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν κρίσιν, νὰ ἔχη πρῶτον νὰ βάνη κάτω ἐμπροστὰ εἰς* [16]*/ τὸ Κριτήριον εἴκοσι φλωρία, καί ἔτζι νὰ μετ' ἀρχινᾶ τὴν κρίσιν. Καὶ ἔστω* [17]*/ εἰς ἔνδ(ει)ξιν.*
[18-25]*/ Ἀθανάσι(ος) Βη{ς}στηαρης μάρτηρας mp, [...ἴερα.ρ.. ..πάιου... ....ῥἴε καρου...] mp:–* [ρουμ. περίτεχνη υπογρ. αξιωματούχου(;)], *Geórgius Manol Nin proistos mp, Σαύτα γυνὴ τοῦ ποτὲ σαούλη κάντωρ στέργω ὡς ἄνωθεν* [ά.χ.;], *ἐλευθέρις αγγέλ(ου) mp, Κόστας λούκα στραίω ταἄνωθεν ταγραμαίνα, στάμος κοστά mp, ιωανης στεφαν(ου):–*

στ. 3-5 Αξίωση της χήρας του καταθέτη για απόδοση παρακαταθήκης.

στ. 6-9 Προβολή από τον δεματοφύλακα ανταπαιτήσεων και άσκηση δικαιώματος επισχέσεως[2].
στ. 6-7 Η χρεωστική ομολογία λειτουργεί εδώ ως ανώνυμο χρεώγραφο, διότι δεν προκύπτει άλλη σχέση (π.χ. εντολή) μεταξύ του καταθέτη και του δεματοφύλακα.
στ. 9-10 Το Κριτήριο προτείνει συμβιβασμό των διαδίκων.
στ. 10-12 Συμψηφισμός[3] μέρους της παρακαταθήκης με τις απαιτήσεις του δεματοφύλακα από άλλες αιτίες.
στ. 11-12 Μερική απόδοση της παρακαταθήκης από τον δεματοφύλακα στη χήρα του καταθέτη.
στ. 13 Δικαστικός συμβιβασμός[4] («*εἰρηνεμένοι*»), που υπογράφεται και από τους διαδίκους.
στ. 14-17 Θα πρέπει να καταβληθεί εγγυοδοσία πριν από την έναρξη της δίκης, στην περίπτωση που ανακινηθεί η ίδια υπόθεση είτε από την ενάγουσα είτε από τον εναγόμενο. Πρόκειται στην ουσία για μηχανισμό εξασφαλίσεως «δεδικασμένου», γι'αυτό επιβάλλεται πρόστιμο («ποινική ρήτρα») για την παραβίαση των όρων της αποφάσεως συμβιβασμού.

1. Πρόκειται για τον Σαγούλη Ιωάννου «*ἐπονομαζόμενον Κάντωρην*», που εξελέγη πάρεδρος το 1692 (BAR, mss. gr. 976, φ 32v).
2. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 88, 200.
3. Συμψηφισμός μη ομοειδών απαιτήσεων, βλ. ΕΚΣ, σσ. 188, 193. Πρβλ. αντίθετη ρύθμιση Νομικών ΚΣΤ΄ § 13.
4. Ό.π., σσ. 193-194.

41

1738/II/12 — 979/φ 14r
χ. Ελευθέρη Αγγέλου — σχ. 18, 42, 44

Πρακτικό. Κατάθεση αγωγής. Δάνειο στη διάρκεια εμπορικού ταξιδιού. Εξόφληση από τον καθολικό διάδοχο του οφειλέτη.

[26]/ Έτι 1738 φευρουαρί<ου> 12 ελαβάμε μία γραφί απο τόν κυρ Ηοάνην Κοντορούσι [27]/ και προτοστολογίζι και γιρέβη απο τον κυρ Κόστα Ρο<υ>σον φλουρια 54 και απο 80 φλο[28]/ρια το μπάσι απο ΄΄10 καμουν F 80 τα οπήα τα εδάνησέν του μακαρίτι Ηωάνου ανε-[29]/ψηου του ερχαμενος απο Λήψηκὰ και ο Ρούσος δεν θελη ναποκριθη την ομολογί[30]/ατου και εστο εις ενδιξιν. [31-32]/ Georgius Manol nin proistos, ἐλευθέρης αγγέλ(ου) mp, κηρ<ι>ακης γρηγωρη(ου)

στ. 27 Αξίωση εξοφλήσεως δανείου[1] από τον θείο του οφειλέτη, ο οποίος θείος είναι, προφανώς, καθολικός διάδοχος-κληρονόμος του οφειλέτη[2].
στ. 28 «*μπάσι*»: Πρόκειται για απαίτηση από ζημία σχετική με το δάνειο ή από άλλη αιτία (βλ. κατ. εγγρ. 44).
στ. 29-30 «*και ο Ρούσος δεν θέλη ν'αποκριθη την ομολογία του*»: άρνηση να εξοφλήσει το χρέος τού ανιψιού του, που αποδεικνύεται με τη σύμβαση του δανείου («*όμολογία*»), και να καταβάλει τη ζημία.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 198-199.
2. Πρόκειται για τον *Ηωβάνο* της εγγρ. 18.

42

1738/VI/20 — 979/φ 14r
χ. Ελευθέρη Αγγέλου — σχ. 41

Πρακτικό. Κατάθεση αγωγής. Δάνειο.

[33]/ Πάλε {ηουλήου -} ηουνηου - 20 ελαβάμε πάλε έτερι γραφί απο τον κυρ Γιάνη [34]/ Σακελάριου τόν σιντροφόν του δια τα ανοθεν ασπρα και πάλε δεν θελησε να από-[35]/κριθη ο κυρ Κόστας εστο ης ενδιξιν.
[36]/ Georgius Manol, ελευθερης αγγέλ(ου) mp, κηρ<ι>ακης γρηγωρη(ου).

στ. 33-34 Ενεργητική νομιμοποίηση *συντρόφου* του ενάγοντος για την άσκηση αγωγής προς επιστροφή δανείου[1] (βλ. αν. εγγρ. 41).
στ. 34 «*τον σιντροφόν του*»: Ιωάννη Κοντορούσι.
στ. 34-35 Άρνηση του εναγομένου να ικανοποιήσει τον ενάγοντα (εγγρ. 41 στ. 29).

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 197-199.

43

1739/VI/14 — 979/φ 14v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική(;) με διαξευκτικό διατακτικό. *Συντροφία*. Δικαστικός συμβιβασμός. Όρκος. Έγγραφα. Έγκυρη η λεόντιος συμφωνία.

// 1739. μηνὶ Ἰουνίῳ 14. Σταῦρος μπακάλης μὲ τὸν ἀδελφόν του.
[2]/ || Ἐπα || ῥήσιάσθησαν ὁ κὺρ Σταῦρος μὲ τὸν ἀδελφόν του Νικόλαν

ἐνώπιον [3]/ ἡμῶν, ἔχοντες φιλονεικίαν διὰ κάποιαν συντροφίαντους, εἰς τὴν ὁποῖαν ἔ-[4]/τρεξε διάφορον δύο <καὶ> ἥμισυ χρόνους σχεδόν 195. φλορίντζια νέμτζικα, [5]/ διὰ κεφάλαια 390. καὶ χώρια 10. φλορίντζια ἐκράτησεν ὁ κὺρ [6]/ Σταῦρος κατὰ τὴν συμφωνήν τους<.> ἐκράτησε καὶ τὸ ἄνωθεν διάφορον ὅλον [7]/ τὰ 195. εἰς τὰ ὁποῖα ὁ Νικόλας ἐγύρευε κρίσιν, ὅτι τὸ διάφορον αὐτό ὁλό-[8]/τελα νὰ μὴ λογαριάζῃ ἀπάνωτου, ὅτι δὲν ἐσυμφώνησεν ἔτζη, οὔτε τὸ [9]/ ἔστρεξε νὰ πλερώνῃ διάφορον, ὁ δὲ κὺρ Σταῦρ(ος) ἔλεγε τοὐναντίον, ὅτι [10]/ τοῦ εἶπεν τὸν λόγον αὐτὸν, καὶ ἔτζη ἐσυμφώνησαν ἐν τῷ μέσῳ τους ὅταν ἐ-[11]/συντρόφευσαν, μὴν ἔχωντας λοιπὸν ἀπόδειξιν οὔτε μαρτυρίαν, οὔτε γράμ-[12]/μα, διὰ νὰ φανερωθῇ τὸ πῶς ἔκριναν, ἡ Κρίσις τὸ ἔδωσεν νὰ ὁμώσῃ, [13]/ ἢ ἕνας, ἢ ἄλλ(ος), ὅμως τέλος πάντων διὰ νὰ λείπῃ ὁ ὅρκος, ἔγινε [14]/ σούλφι, νὰ τοῦ ἀπογυρίζῃ ὁ Σταῦρ(ος) ἀπό ὅλα του ἀδελφοῦ του, ἑφτὰ φλου-[15]/ρία, καὶ νὰ εἰρηνεύωνται. ὅμως ὁ κὺρ Σταῦρος ἐτάχθηκεν πῶς νὰ [16]/ φέρῃ γράμμα ἀληθινόν καὶ ἀξιόπιστον ἀπὸ ἀξίους ἀνθρώπους, πῶς ἔτζη [17]/ ἦτον ἡ συμφώνησίς τους εἰς τὴν συντροφίαν, καὶ τότε νὰ τὰ πέρνῃ ὀπίσω [18]/ τά ἀνωθεν ἑπτὰ φλουριὰ, καὶ ἐγράφη διὰ ἔνδειξιν, πλὴν ὅτι ὁ κύρ [19]/ Σταῦρος νὰ μὴν εἶναι θεληματάρης νὰ τὸν τραβίξῃ εἰς τὴν Τουρκίαν, [20]/ ἢ νὰ τὸν ἀδικήσῃ, ἀλλέως ἤθελεν δώση γκλῶμπαν.
[21-24]/ Georgius Manol nin proistos, Ἰωάννης Ἀδάμη mp, Μαβρουδίς κ(ον)σταντίν(ου) mp, χρηστος ηωαν(ου).

στ. 3-7 Διαφορές από εκκαθάριση εταιρείας[1]. Ο σύντροφος που εισέφερε, πιθανόν, όλο το κεφάλαιο παρακρατεί τόκους από το μερίδιο των κερδών του άλλου συντρόφου (Νικόλα) και ποσό 10 φιορινίων επί πλέον, σύμφωνα με την προφορική εταιρική σύμβαση –κατά τους ισχυρισμούς του. Το κεφάλαιο ήταν σε φιορίνια Ουγγαρίας ενώ ο τόκος υπολογίζεται σε γερμανικά φιορίνια (Ρηνανίας) προς 6% (1 ουγγρ. F=3,3 F Ρηνανίας).
στ. 8 Ο *σύντροφος* αρνείται την παρακράτηση τόκου από τα κέρδη του, διότι ο όρος αυτός δεν περιεχόταν στην εταιρική σύμβαση.
στ. 11-12 Προφορική σύσταση *συντροφίας* είναι έγκυρη.
στ. 11-13 Λόγω παντελούς ελλείψεως αποδείξεων, το Κριτήριο επιβάλλει τη δόση όρκου για το περιεχόμενο της συμβάσεως.
στ. 13-14 Δικαστικός συμβιβασμός για να αποφευχθεί ο όρκος. Το αποτέλεσμα δικαιώνει, εν μέρει, τον ενάγοντα.
στ. 15-18 Ο ενάγων υπόσχεται να προσκομίσει γραπτή μαρτυρία για το περιεχόμενο της εταιρικής συμβάσεως («*γράμμα*»). Η απόδειξη των ισχυρισμών του θα έχει ως αποτέλεσμα την ανατροπή του συμβιβασμού. Πρόκειται για λεόντιο συμφωνία, την οποία το Κριτήριο θεωρεί έγκυρη εφόσον αποδειχθεί η κατάρτισή της.
στ. 19-20 Απαγόρευση στον ενάγοντα «*νὰ τὸν τραβίξῃ εἰς τὴν Τουρκίαν*»,

δηλ. να εναγάγει τον αδελφό του στην οθωμανική αυτοκρατορία για το ίδιο αντικείμενο[2].

στ. 20 «***ἢ νὰ τὸν ἀδικήσῃ***»: ενδεχομένως, συκοφαντική δυσφήμηση. «***ἀλλέως ἤθελεν δώση γκλῶμπαν***»: επιβολή προστίμου για την προσφυγή σε «ξένο» Κριτήριο ή χρηματική ποινή για δυσφήμηση ή για κάποιας μορφής ζημία στην εμπορική του δραστηριότητα[3].

1. Για τη *συντροφία*, βλ. ΕΚΣ, σσ. 196-198· πρβλ. Νομικόν ΚΒ΄και ΚΓ΄. Για την κοινωνία, πρβλ. Εξάβιβλο 3.10.
2. Βλ. Θ. 22(1666) § 23 (ΕΚΣ, σ. 291). Βλ. επίσης Θ. 29(1691) § 1 και 46(1746) §§ 4, 18 (ό.π., σσ. 310-312, 357, 361).
3. Βλ. Θ. 26(1690) § 3 και 32(1695) § 32 (ό.π., σσ. 298-299, 322).

44

1739/VIII/15 — 979/φ 14v
χ. Ελευθέρη Αγγέλου — σχ. 41

Πρακτικό. Αγωγή για καταβολή ζημίας και τόκων. Δάνειο στη διάρκεια εμπορικού ταξιδιού.

[25]/ Παλε αυ{β}γούστου -15 ελαβάμε μια γραφί απο Μπορός Λοβή γραμενη [26]/ ηουληου 30 και γραφι παλε δια τα οπισδέν φλουρια 54 και τα 8<0> φλο-[27]/ρίντζια το μπασι τον φλό{ρι}ριόν μαζι με το διαφορόν τους και παλε [28]/ δεν αποκρίθηκεν ο κιρ Κοστας εστο ης ενδιξίν.
[29-34]/ Georgius Manol nin proistos, ελευθερις αγγελ(ου) mp, κηρ<ι>ακης γρηγωρηου, ζαφιρις μανολι, διαμαντις χριστ(ου).

στ. 25 Μπορός Λοβή: πιθανόν τρίτος στον οποίο είχε εκχωρηθεί η απαίτηση.

στ. 28 Ο εναγόμενος εμμένει στην άρνησή του να εξοφλήσει («*αποκριθεί*») τη χρεωστική ομολογία που εξέδωσε. Ενώ υπήρχε απαγόρευση δανεισμού στη διάρκεια εμπορικού ταξιδιού[1], ο εναγόμενος δεν προβάλλει σχετική ένσταση. Ούτε όμως το Κριτήριο αποφαίνεται σχετικά, ιδίως μετά και από την αγωγή του *συντρόφου* του δανειστή (αν. εγγρ. 42). Υπάρχει, πιθανόν, απορία του Κριτηρίου για τον εφαρμοστέο κανόνα: εκείνον που ορίζει το απαράγραπτο της χρεωστικής ομολογίας[2] ή εκείνον που απαγορεύει τον δανεισμό στη διάρκεια εμπορικού ταξιδιού;

1. Η απαγόρευση δανεισμού στη διάρκεια εμπορικού ταξιδιού στοχεύει την πάταξη του αθέμιτου ανταγωνισμού και την προστασία των συναλλαγών

από την εκμετάλλευση κάποιας ανάγκης του δανειζόμενου, βλ. Θ. 11(1653), εδ. α΄, (ΕΚΣ, σ. 275).

2. Βλ. Θ. 29(1691) § 3 (ό.π., σσ. 311-312). Πρβλ. ενδεικτικά, π.χ., Μέρος Δ΄, εγγρ. 83.

45

1739/VII/19 979/φ 15r

χ. Ζαφύρη Μανόλη (;)

Πρακτικό. Κατάθεση αγωγής. Πώληση επί πιστώσει. Αποζημίωση για αδικοπραξία κατά την εκτέλεση της συμβάσεως.

// 1739 ἰουλίου 19 εἰς Σιμπίνι.
[2]/ Πρωτοστολογίζῃ ὁ κὺρ Ἀλεβίζης Αλεξίου ἔστωντας καὶ νὰ ἐψούνισεν [3]/ ἀπὸ τὸν κὺρ Κώνστα Στεφάνου εἰς Μπρασοβῷ εἰς τοὺς 1739 μαρτίου 25 [4]/ μία <ἀ>μαξγιὰ νίμα ὁποῦ ἦττον εἰς Μπρασοβῷ καὶ τὸ<ν> πίρε καὶ :15: κο:[5]/μάτια πιστολια ὁποῦ ἦττον μέσσα εἰς τὸ Σιμπίνι. καὶ τοῦ ἔδωσεν ὁ:[6]/ μολογ(εί)α διὰ φλουρία 200: ἀπὸ τὰ ὁποία ἦττον τὰ 56: φλουρία [7]/ διὰ τὸ νίμα ὁποῦ ἐπλερόθηκαν κατὰ τὸν βαδέ εἰς Σι<γ>κισιόρα καὶ [8]/ ἀνέμηνε ἡ ὁμολογ(ε)ῖα διὰ τά 15: πιστολιά, φλουρία :150: καὶ ἡ συμφονίτους [9]/ ἦττον λαμβάνωντας τὰ πιστολιά ὁ κὺρ Ἀλβίζης νὰ ἔχῃ νὰ τὰ πλερώ:[10]/νῃ μὲ δύο μήναις. ἐρχάμενος ὁ κὺρ Κώνστας (εἰ)ς Σιμπίνι τοῦ ἔδωσεν [11]/ κομάτια :11: καὶ διὰ τὰ :4: ἦπεν πῶς (εἶ)ν(αι) (εἰ)ς τὰ τζάβαλα τοῦ μπασιά [12]/ Ἀναστά<ση> μα αὐτὰ δὲν ἦττον (εἰ)ς τὰ τζάβαλα τοῦ μπασιὰ Ἀναστάση μὰ τὰ ἐ:[13]/διάλεξεν τὰ καλίτερα καὶ τὰ ἔδωσεν καὶ ἐπουλίθηκαν, τὰ ὁποῖα ἐμαρτυρί:[14]/θηκαν μὲ ἀνθρώπους τῆς κουμπανίας μας καὶ ἡ συάση ὁποῦ τὰ ἐπούλι:[15]/σεν. καὶ (εἰ)ς αὐτῷ πρωτοστολογίζῃ ὁ κὺρ Ἀλβίζης (εἰ)ς κάθε κομάτῃ [16]/ ἔχῃ νὰ ζητὰ πρὸς φλουρία :20: καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[17-18]/ Geórgius Manol nin proistos, τζουανός· μαρκ(ού).

στ. 5-8 Κατάρτιση συμβάσεως πωλήσεως επί πιστώσει. Σύνταξη χρεωστικής ομολογίας για το νήμα και τα πιστόλια μαζί. Εξόφληση του τιμήματος για το νήμα εντός της προθεσμίας και στον τόπο που συμφωνήθηκε.
στ. 9-10 Πίστωση τιμήματος για τα 15 πιστόλια με προθεσμία εξοφλήσεως 2 μηνών μετά την παράδοση.
στ. 11-14 Δολία πλημμελής εκπλήρωση συμβατικής υποχρεώσεως του πωλητή[1], που αποδεικνύεται με αξιόπιστους μάρτυρες.
στ. 15 «*ὁποῦ τὰ ἐπούλισεν*»: ο πωλητής, πούλησε εκ νέου, όσα δεν είχαν παραδοθεί.

στ. 15-16 Αξίωση του αγοραστή για αποζημίωση, τόσο λόγω πλημελούς εκπληρώσεως της συμβατικής υποχρεώσεως και αναποδείκτου ζημίας, όσο και λόγω της άδικης πράξης (απάτης). Στην ερμηνεία αυτή συνηγορεί το γεγονός ότι ο αγοραστής υπαναχωρεί για τα μη παραδοθέντα τέσσερα πιστόλια και αξιώνει αποζημίωση, που ανέρχεται στο διπλάσιο της αρχικής τιμής (10 φλουριά).

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 189 (ε΄). Πρβλ. επίσης Εξάβιβλο 3.3.52 και Νομικών ΚΖ΄ § 2.

46

1739/IX/12 979/φ 15v
χ. Αλβίζη Αλεξίου(;)

Πρακτικό. Διαδικασία «επ'αναφορά». Κήρυξη χρεωστικής ομολογίας ως ανίσχυρης.

// 1739 σεπτεμβρίου 12
[2]/ Εδο γραφομεν ης ένδηξιν το πὸς με ωμόλογηα ανέμηνιν ηςτον Νικόλα Γιόργη [3]/ <χρέος>του Ἀλέξι Τότωρ δηά φλορηών 20 τα ὡπία τα επλέροσιν ο Ἀλέξις Τοτόρ <σ>τον Νικο:[4]/λα Γ<ι>όργη καὶ ἐχάθηκιν η ωμόλογήα καὶ επιδή ἐπλερόθηκιν<,> απο την σιμε:[5]/ρόν γράφομεν παρόν τόν ηποκάτοθεν γεγραμένον, η μέν καὶ λάχη καὶ ευγί [6]/ η τέτηα ωμόλογία απο τὴν σίμερον να ήνι άκαιρη ωπου καὶ αν φανε[7]/ροδή καν εδο καν στὴν Το<υ>ρκιά καὶ έ{ς}στο ης ενδιξιν:–
[8-10]/ Georgius Manol nin proistos, Κωνστ(αν)τίν(ος) Μανόλι κόπαν(ου) παρ(όν), αλβιζις ἀλεξή(ου) μαρτηρώ:-, χρηστος ηωαν(ου) μαρτηρας.

στ. 3-5 Αιτιολογικό της αιτήσεως: εξόφληση της χρεωστικής ομολογίας και απώλεια του εγγράφου.
στ. 5-7 Κήρυξη της χαμένης χρεωστικής ομολογίας ως ανίσχυρης λόγω καταβολής του χρέους. Η κήρυξη του ανίσχυρου «*καν εδό καν στην Το<υ>ρκιά*» γίνεται επειδή, προφανώς, η ομολογία λειτουργεί ως ανώνυμο χρεώγραφο. Δήλωση δημοσιότητας για την ασφάλεια των συναλλαγών[1].

1. Για τη λειτουργία του Κριτηρίου της Κ ως οργάνου δημοσιότητας για την ασφάλεια των συναλλαγών, βλ. ΕΚΣ, σ. 144.

47

1740/I/4 979/φ 15v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Αυτοδικία. Φιλονεικία σε δημόσιο χώρο. Δυσφήμηση. Συγχώνευση ποινών

[11]/ ‖ Ἡ Κρί‖σις τοῦ κὺρ Κῶστα Παναγιώτη, μετὰ τοῦ κὺρ Ἀναστάση φατούρου τοῦ [12]/ μπασιᾶ Ἰωάννου Στεφάνου, ἐξετάχθη φανερώτερα καὶ σήμερον ἐμπροστᾶ μᾶς [13]/ εἰς περισσοτέρους, καὶ εὑρέθη εὔλογον, ὅτι ὁ Ἀναστάσης, ἔστωντας ἐκ στόμα-[14]/τός του ἐφανέρωσεν, καὶ ἐμαρτύρισεν αὐτόθι, πῶς νὰ εἶπεν τοῦ ἀγωγιάτη νὰ πάρῃ [15]/ τὴν μεριὰ καὶ νὰ πηγένῃ, καὶ ἀπὸ τούτου ἀκολούθησαν μαλλώματα καὶ καβγάδες, [16]/ νὰ ἔχῃ νὰ δέρνεται λουπάταις διὰ σωφρονισμόν, ὅμως παρακαλῶντας με-[17]/ρικοὶ, νὰ μὴν τοῦ γένῃ τέτοια ἐντροπὴ, νὰ γκλωμπίζηται F 6. Καὶ ὁ κὺρ [18]/ Κῶστας ὁμοίως μὲ τὸ νὰ δὲν ὑπόφερε νὰ τοῦ γένῃ ἡ Κρίσις, μόνον ἐμάλλωσε [19]/ στὸ παζάρι, καὶ εἰς τὸ Κριτήριον τὸν ἐψεματολόγησεν F 9. καὶ νὰ εἰρηνεύ-[20]/ωνται, καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν ἐν παντί κριτηρίῳ: 1740. Ἰαννουαρ<ίου> 4.
[21-24]/ Georgius Manol nin proistos, Ἰωάνν(ης) Ἀδάμη mp, θεωδωρανὸς τζήνκοὺ, Ιω(άννης)· μαρκ(ου) mp.

στ. 12-13 Συνάγεται εκδίκαση εξ αναβολής.
στ. 13 «*καὶ εὑρέθη εὔλογον*»: σε ό,τι αφορά τον ενάγοντα, η απόφαση θεμελιώνεται εν μέρει σε δεσπίσματα, όμως επιβάλλει ποινές διαφορετικές από εκείνες που προβλέπονται σε αυτά,. Ο *φατούρος* τιμωρείται γιατί, προφανώς, δεν συμμορφώθηκε με τις οδηγίες του πραματευτή.
στ. 16 Σωματική ποινή: ραβδισμοί[1].
στ. 17 Μετατροπή της ποινής σε χρηματική[2], μετά από παράκληση «*ὁμοσμένων*» που μετείχαν στο Κριτήριο.
στ. 18-19 Αδικήματα του ενάγοντος: α) αυτοδικία, που θεωρείται ασέβεια προς το Κριτήριο («*μὲ τὸ νὰ δὲν ὑπόφερε νὰ τοῦ γένῃ ἡ Κρίσις*»)[3], β) προσβολή τού κύρους της Κομπανίας («*μόνον ἐμάλλωσε στὸ παζάρι*»)[4] και γ) τον αποκάλεσε ψεύτη ενώπιον του Κριτηρίου («*τὸν ἐψεματολόγησεν*»)[5].
στ. 19 Αυξημένη χρηματική ποινή[6] επιβάλλεται στον ενάγοντα, κατά συγχώνευση της οριζόμενης στα δεσπίσματα ποινής και της ποινής τάξεως.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 236. Πρβλ. π.χ., Θ. 32(1695) § 12 (ό.π., σ. 317). Πρβλ. Νομικόν ΚΖ΄ § 87.
2. Βλ.ό.π., σσ. 242-243.

3. Βλ. Θ. 26(1690) § 2 εδ. α΄-γ΄ (ό.π., σ. 298)· πρβλ. και Θ. 46(1746) § 4 εδ. α΄ (ό.π., σ. 357). Για την άρνηση προσελεύσεως στο Κριτήριο βλ. Θ. 28(1693) § 14 (ό.π., σ. 308).
4. Βλ. π.χ. Θ. 32(1695) § 2 (ό.π., σ. 315).
5. Βλ. Θ. 26(1690) § 2, 32(1695) § 28 (ό.π., σσ. 298, 321).
6. Βλ. Θ. 6(1639), 14(1651), 26(1695) (ό.π., σσ. 270-271, 278, 298).

48

1741/II/2 979/φ 16r
χ. Ελευθέρη Αγγέλου

Απόφαση προδικαστική. Αποδείξεις. Αυτοδικία. Φθορά ξένης ιδιοκτησίας («σάτρας») σε εμποροπανήγυρη. Ηθικός αυτουργός.

// Έτι 1741 φευρούαρηου· 2 επροτοστολόγισέν ο κυρ Γιανακίς Αδάμι [2]/ βανόντάς το ποτουρόν του κατεμπροσθέν του προεστού μας [3]/ δια τον Γιοργάκι τον αδελφόν του· οπού του εχαλασέν τιν σάτρα [4]/ ο κυρ Μιχάλής Βηλαρόπουλου· εις την Γγέρλαν μεσα στες λασπές [5]/ τα μισάνεχδα λασπόνοντάς τα σανήδια<,> σατρες<,> σκηνηα [6]/ και ολα τα τξαβαληκά[1] του<,> σατρα φτηαξμένη ετήμι<,> και δι[7]/α αλα όσα έκαμε<,> δια ταυτό το χαταλμασάγγι οπου εκαμε [8]/ να έχη να στεκατέ στην κρισιν· εις το είστερο· να αποκρενετέ [9]/ με πηανού εξουσία ετολμισέν να χαλάσι ετιμι σάτρα και πη[10]/ός τον επαρακίνησεν· και εγράψαμαν δια άςφαλεάν τον μελοντον. [11-12]/ Georgius Manol nin proistos, ελευθερης αγγέλ(ου).

στ. 3 «*δια τον Γιοργάκι τον αδελφόν του*»: ως αντιπρόσωπος, πιθανόν στα πλαίσια σχέσης *συντροφίας*[2].
στ. 4-7 Ιδιαίτερα επιβαρυντικά στοιχεία της φθοράς που αχρηστεύουν το εμπόρευμα, και αυτοδικία[3].
στ. 8 «*να έχη να στεκατέ στην κρίσην*»: υποχρέωση εμφανίσεως του κατηγορουμένου στο Κριτήριο. Η κλήση γίνεται συνήθως «με βούλα του προεστού» (βλ. αν. εγγρ. 32 στ. 19).
στ. 8-9 Το Κριτήριο τάσσει αποδείξεις στον κατηγορούμενο, για να αποδείξη τυχόν νόμιμο δικαίωμά του για την παράνομη αυτή συμπεριφορά[4].
στ. 10 Το Κριτήριο δέτει τα δέματα προς απόδειξη και για την ύπαρξη τυχόν ηθικής αυτουργίας.
στ. 9-10 Κύριο προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι η ιδιοκτησία, αλλά υπολανθάνει και η προστασία των μελών από τον αθέμιτο ανταγωνισμό –λόγω της χρονικής στιγμής, ακριβώς πριν από την έναρξη της εμπορο-

πανήγυρης («*ετιμι σάτρα...*»). Ενδεχομένως να επιβάλει ο προεστός και πειθαρχική ποινή για αθέμιτο ανταγωνισμό[5].

1. Τα πράγματά του, δηλ. εμπορεύματα και προσωπικά είδη.
2. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 183-186 και 197.
3. Βλ. ό.π., σσ. 226-227, 234· πρβλ. και Θ. 32(1695) § 27 (ό.π., σ. 321).
4. Για το θέμα της αυτοδικίας, βλ. ΕΚΣ, σσ. 186-187 και 223 σημ. 349.
5. Βλ. ό.π., σ. 228 επ.

49

1741/VI/26 979/φ 16r
χ. Κων/νου Παναγιώτου σχ. 19

Πρακτικό. Ρύθμιση του τρόπου πωλήσεως του μεταξιού στις εμποροπανηγύρεις, τροποποιητική προηγουμένου θεσπίσματος.

[13]/ 1741 Ἰουνίου 26 (εἰ)ς Σιμπῖνι
[14]/ Ἐδώ γράφωμεν πῶς ἔστωντας καὶ νὰ ὅπρισεν ἡ τιμία κουμπανία [15]/ τὰ τουμπάνια νὰ μὴν ἀπλόνουν οἱ εὑρισκόμενοι ματασάριδες Κύρ<γ>ιος [16]/ Γρηγορίου καὶ Ἀνδρέας <Ν>ταμπῖζα<.> τὸ ἔστερξαν καὶ αὐτοὶ<.> πλὴν ἐπα:[17]/ρακάλεσαν τὴν κοινότητα ὅλην ὅτι μόνον (εἰ)ς τὸ Κολοσβάρι νὰ [18]/ τούς ἀφίνουν καὶ (εἰ)ς ἄλο παναγίρι νὰ μήν (εἶ)ναι σλόμποτι<.> καὶ μετάξη[1] στὰ [19]/ χαρτιὰ νὰ μήν (εἶ)ναι θελιματάριδες νὰ πολοῦν μὲ τὴν λήτραν [20]/ μόνον μὲ τὸ λότι λιανικῶς καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδιξιν τῶν μελλώντων:–
[21-25]/ Georgius Manól nin proistos, ιωανης στεφαν(ου) παρον:–, χρηστος ηωαν(ου) παρον, αλεξής λαξάρωύ παρών mp, Κωνστ(αν)τιν(ος) παναγιότ(ου) παρ(όν):–

στ. 19-20 Απαγόρευση πωλήσεως μεταξωτού νήματος χονδρικώς, ίσως για να μην το προμηθεύονται ντόπιοι λιανοπωλητές και μειώνουν τον κύκλο εργασιών των μελών της Κ[2].

Η εγγρ. 49 είχε ως αφορμή αίτημα στη γενική συνέλευση για την τροποποίηση προηγουμένου θεσπίσματος (βλ. αν. εγγρ. 19).

1. Δηλ. μεταξωτό νήμα.
2. Βλ. Προνόμιο του 1701 (ΕΚΣ, σσ. 379 επ. και 385 επ.), που επιτρέπει τη λιανική πώληση στα μέλη.

50

1741/VI/26 979/φ 16ν
χ. Κων/νου Παναγιώτου

Απόφαση οριστική. Διαδικασία «επ'αναφορά». Πώληση επί πιστώσει. Κήρυξη χρεωστικής ομολογίας *συντροφίας* ως μερικώς ανίσχυρης. Δικαίωμα διαιρέσεως.

// 1741 ἐν μηνί Ἰουνίου 26 εἰς Σιμπῖνι
[2]/ Ἐπροταστιλόγισεν ὁ κὺρ Ἰωάννης Ἀδάμη ἀπό Ἀλβανιτοχώρη κατ' [3]/ ἔμπροσθεν πάντων ἡμῶν βάνοντας τὸ πότουρόν του, διὰ κάποιαν [4]/ ὁμολογίαν ὁποῦ ἐχρεοστοῦσαν ποτὲ τοῦ Ἄρχων μπασιὰ Σαούλη Μπήρου [5]/ οἱ δυότους ἀντάμα μὲ τόν μπασιὰ Ἀναστάσι Στεφάνου ἀπὸ μερικὸ [6]/ πράγμα ὁποῦ ἦχαν ψουνίσῃ ἀπὸ τὴν ἐντιμότητά του (εἰ)ς Κουμπουλούγγη [7]/ ἡ ὁποῖα ὁμολογία (εἰ)ς τὸ παρὸν δὲν (εἶ)ναι<,> ὅμως (εἰ)ς τὰ κατάστιχα τοῦ [8]/ μπασιὰ Σαούλη Μπήρου τὰ ἔχουν γραμμένα οἱ υἱοί του ὡσὰν ἁπλέ:[9]/ροτα τῶν ἀριθμῶν γρόσια ὀκτακόσια (εἰ)ς τὰ ὁποῖα προτεσταλογίζη [10]/ ἐνώπιον ἡμῶν καὶ λέγ(ει) μὲ Θεόν καὶ ψυχήτου τὸ πῶς τὸ μερτικόν [11]/ του τὸ ἔχη πλερομένο διότι τὰ ἔστ(ει)λεν (εἰ)ς χ(εῖ)ρας τοῦ μπασιὰ [12]/ Ἀναστάσι Στεφάνου φλουρία βασιλικὰ καὶ ἦχεν γράψῃ καὶ γραμμα:[13]/ τα περὶ τούτου (εἰ)ς Ἀλβανιτοχῶρη τόσον τοῦ μπασιὰ Ἀναστάσι ὅσον [14]/ καὶ τοῦ μπασιὰ Σαούλη καὶ ξητᾶ ὁ κὺρ Ἰωάννης Ἀδάμη πῶς ἡμὲν [15]/ καὶ εὑρεθῇ ἡ ὁμολογία νὰ (εἶ)ναι ἄκαιρη ἐκ μέρος του καὶ ἔστω [16]/ εἰς ἔνδ(ει)ξιν τῶν μελλώντων ÷
[17-27]/ Georgius Manol nin proistós mp. ηωανης στεφανου παρον:–, κηρη<α>κης γηργωρηω παρω<ν>, ἀνδρέας και νήν καπετανος παροντας, γιανης κωνσταντιν(ου) παρων, χρηστος ηωαν(ου) παρόν, δημητρις πανου παρον, αλεξής λαξαρωύ παρόν mp, παναγηοτις ράχουβητζης παρον, Μαν(ος) σαράφη παρόν:–, παναγιώτης μανώλ(ει) παρων:, Κωνστ(αν)τιν(ος) παναγιότ(ου) παρ(ών) ÷

στ. 3-6 Αγοραπωλησία εμπορευμάτων με πίστωση του τιμήματος, για την οποία εκδίδεται χρεωστική ομολογία. Η αγορά πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό της *συντροφίας*.
στ. 7-8 Η χρεωστική ομολογία δεν υπάρχει εις χείρας των κληρονόμων του δανειστού. Στην απογραφή όμως της κληρονομικής περιουσίας είχε καταγραφεί ως ανεξόφλητη.
στ. 8-12 Ένορκη δήλωση του αιτούντος για την καταβολή του μεριδίου που του αναλογούσε στο τίμημα, μέσω του *συντρόφου* του, και για

την έγγραφη ειδοποίηση του πωλητή-δανειστή. Μερική απόσβεση της ενοχής.
στ. 14-15 Αίτημα: η κήρυξη της χρεωστικής ομολογίας ως ανίσχυρης σε ό,τι αφορά τον αιτούντα. Ευθύνη των συντρόφων κατά λόγον της εταιρικής μερίδας τους[1] (δικαίωμα διαιρέσεως).

1. ΕΚΣ, σ. 197· πρβλ. Εξάβιβλο 3.10.20.

51

1741/VII/28 979/φ 17r
χ. Ιωάννη Στεφάνου

Απόφαση οριστική. Σύμβαση έργου. Δικαστικός συμβιβασμός.

// 1741 ηουλιου 28 Εἰς Συμπνι
[2]/ Ερχαμενος ο Γηανακης Τραγητζης οπου εδουλεψε με τον κιρ Αλεξη Λαξαρου και ερχαμενος [3]/ εδο εις το Σιμπνη εχαλεβε τη ρογα[1] του οπου ηχε δουλεψη τζησμης και ης αυτο αποκριθη [4]/ ο Αλεξης πος τα εχη πλερωμενα<.> μονε δια τα σκανδαλα δια να ληψουν {και} του εδοσε ακομα [5]/ φλορηντζηα 4 και εστο εις ενδιξην και δεν εχη πλεον να ζητισι τηποτας:– [6-9]/ Georgius Manol nin proistos, ιωαννης στεφαν(ου) παρον:–, χρηστος νικ(ου) παρον, ανδρεας γηουργη(ου) καπετάνός.

στ. 2-3 Αξίωση της αμοιβής μετά την εκτέλεση του έργου. Το ότι πρόκειται εδώ για σύμβαση έργου προκύπτει από γεγονός ότι δεν αναφέρεται, όπως συνήθως, η ιδιότητα του εργαζόμενου *–παιδί, φατοῦρος, δοῦλος–*, ούτε το χρονικό διάστημα που απασχολήθηκε. Πρόκειται για υποδηματοποιό, στον οποίο, πιθανόν, ο εναγόμενος ανέθετε την εκτέλεση παραγγελιών που έπαιρνε από τρίτους, ή την κατασκευή υποδημάτων για τον ίδιο και τους μαθητευόμενούς του[2].
στ. 3-4 Ένσταση εξοφλήσεως του εργοδότη.
στ. 4-5 Δικαστικός συμβιβασμός[3].

1. Εδώ σημαίνει αμοιβή όχι μισθό.
2. Η παροχή υποδημάτων στον μαθητευόμενο ήταν υποχρέωση του πραματευτή, βλ. π.χ. Θ. 2(1639), ΕΚΣ, σ. 269. Στην «*ἐνδυμασίαν*» που προβλέπει το δέσπισμα περιλαμβάνεται και η υπόδηση (πρβλ. π.χ. εγγρ. 68 στ. 21-22 «*τὸν ἐκρατοῦσεν γυμνόν, ξυπόλητον ...*»).
3. Ό.π., σ. 194.

52

1741/IX/10 — 979/φ 17r
χ. Ελευθέρη Αγγέλου — πρβλ. 58-61

Απόφαση οριστική.
Δυσφήμηση και προσβολή της προσωπικότητας.

[10]/ Σεπτενβρίου· 10 παρησιάσθηκαιν κατ' ενμπροσθέν ημόν τον ηποκά[11]/ τοδέν γεγραμενόν· ο κυρ Γιανάκις· Αδάμι μετα του κὺρ Γιοργάκι του αδελφού του [12]/ δια καπηα μαλόματά οπου ετριξάν αναμεσὸν τους· οπου κατηγορισέν ο κυρ Γιόρ[13]/γακίς τον κυρ Γιανακιν· και τον ατίμισέ· τα ωπήα δεν τα αρνήτε ο Γιοργάκίς [14]/ πος να ηπὲν πὸς κοβανή φαγουλάτα και παχενη τον φατούρον<.> το οπήον εροτι[15]/σαμαν τον φατούρό και μαρτιράη πος αφόντίς σιντροφίασαν με τον κυρ Αλ[16]/βίζι ο κυρ Γιανακὶς τετια φαγουλάτα δεν κουβανήσεν ηδε ομπροτίτερα οποταν [17]/ δεν ητον σιντρόφι ηφερνέ· ηδε το μεγαλήτερό- πος τορα σεμπτενβριου 9 το ταχή δια [18]/ {δια} κατη λόγια οπου εκοβέντιασεν ο κυρ Γιανάκις του μπασιά Θεοδόρου· τα οπή[19]/α δεν τα αρν<ι>ετε και ο κυρ Γιανάκις· και ο Γιοργακίς μιν ροτοντας τον κυρ Γιανακί [20]/ να ηδί αυτός το ήπεν η οχη απεκριθη του κυρ Γιανακι και του ηπέν πηος ητον εκίνος [21]/ οπου εφαγεν τα σκατάτου και ηπέν του μπασα Θεοδόρου τετια λογια· και εις αυτό [22]/ πολα του κακοφάνηκέν του κυρ Γιανακί να τον ατηματη έτζι· και οντις αδελφὸς μι[23]/ κρότερος<.> και ης αυτό το ευρίκαμάν και ημις κινη γνομί· με το να ατημισε τον [24]/ αδελφον του τον τρανητερο τετιανης λογις· να γ<κ>λομπηζετε ο κυρ Γιοργάκις F 24 [25]/ χορίς καμια πρόφαση και απο τιν σιμερον ηκιδε αν τον ατεμισι παλε τόν [26]/ αδελφοντου ο κυρ Γιοργάκις τετιανης λογις να γ<κ>λομπηζετε διπλὰ· και δια το ερί[27]/νηκοτερο να παψοὺν τα μαλοματα· οσου να ελδή ο κυρ Αλβηζις<.> να καθησουν χόρι[28]/α και να γράψουν το πραμα οτι ήνε όλο και να πέρνη ο Γιοργακίς πράμα [29]/ γραμενό να πουλη και ο λογαριαξμός να ήνε στον κυρ Γιανακι και ο κυρ Γιανα[30]/κις να κρατί τον φατουρο<.> να γραφοντε και τα βερεσεδια να ηνε παρον ενάς [31]/ η διού {από} τεις κομπανιας μας {μ}<π>ραγματευταδες {παρόν}.
[32-36]/ Georgius Manol nin proistos mp. ελευθέρης αγγελ(ου) mp. Ιω(αννης). μαρκ(ου) mp. άλεξής λαξάρού mp. χρηστος ηωαν(ου). ανδρέάς και νην καπητανος.

στ. 13-14 Δυσφήμηση και προσβολή της προσωπικότητας.
στ. 15-17 Η δυσφήμηση συνίσταται στο ότι ο ενάγων ξοδεύει χρήματα της *συντροφίας* χωρίς έγκριση του συντρόφου του[1].
στ. 19-23 Ιδιαίτερα προσβλητική συμπεριφορά του εναγομένου. Προσβο-

λή της προσωπικότητας του ενάγοντος. Η συμπεριφορά του εναγομένου επιβαρύνεται κυρίως από το γεγονός ότι είναι μικρότερος αδελφός του ενάγοντος. Ποινικοποιείται η προσβολή της προσωπικότητας για την προστασία του κύρους των μελών[2].

στ. 24 Χρηματική ποινή.

στ. 25-26 Διπλασιασμός της ποινής σε περίπτωση υποτροπής (ειδική πρόληψη).

στ. 27-31 Αυτεπάγγελτη παρέμβαση της Κομπανίας στις εμπορικές διαφορές τους, χωρίς να το ζητούν οι αντίδικοι, για να προστατευθεί ο απών *σύντροφος*. Διατάσσονται τα εξής:

στ. 27 α) Προληπτικός και συντηρητικός διακανονισμός μέχρις αφίξεως του *συντρόφου*, οπότε θα αποφασίσουν την τύχη της *συντροφίας*[3]· β) απομάκρυνση του εναγομένου από την κοινή κατοικία που είχαν ως αδελφοί («*να καθησουν χόρια*»)·

στ. 28 γ) απογραφή εμπορευμάτων της *συντροφίας*·

στ. 29 δ) απόδοση λογαριασμού από τον εναγόμενο –*φατούρο με λογάριαση* της *συντροφίας*–, στον μεγαλύτερο αδελφό·

στ. 30 ε) ο ενάγων μπορεί να διατηρήσει τον προσωπικό του φατούρο·

στ. 30-31 στ) απογραφή απαιτήσεων της συντροφίας, παρουσία ενός ή δύο πραματευτών της Κομπανίας («*λογαριαστών*»)[4], προφανώς για την προστασία των συμφερόντων του απόντος συνεταίρου.

στ. 28-29 «*και να πέρνη ο Γιοργάκις πράμα γραμένο, να πουλη*»: εννοεί ότι ο καταδικασθείς θα μπορούσε να πωλεί μόνον εμπόρευμα που είχε απογραφεί.

1. Βλ. σχετικά με τη δυσφήμηση, Θ. 26(1690) § 3 (ΕΚΣ, σσ. 304-305).
2. Ό.π., σσ. 225-226.
3. Ό.π., σσ. 196-198.
4. Ό.π., σ. 198.

53

1742/IX/6 979/φ 17v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Κλοπή παρακαταθήκης. Εκτέλεση συνοδικής αποφάσεως αφορισμού.

// 1742. σεπτεμβρίου 6. Σιμπίνι.

[2]/ ||Ἔχων||τας φιλονεικίαν ὁ κὺρ Γεώργης Π(απ)α Νίκου μέ τόν κύρ Ἀλέ-

ξην Λα-[3]/ξάρου, διὰ μίαν Λάδα μὲ διάφορα τζαβαλικὰ, ὁποῦ τὴν εἶχεν ἀφι-[4]/μένην εἰς τὸ κουνάκι τοῦ κὺρ Ἀλέξη, καὶ δὲν ἠξεύρεται ποῖος τὴν ἄ-[5]/νοιξεν, καὶ τοῦ ἔλειψαν μερικὰ πράγματα, φέρνωντας συνοδικὸν [6]/ γράμμα περί τούτου, λοιπὸν διὰ τελείαν ἐξόφλησιν, καὶ ἀποχὴν [7]/ τῆς φιλονεικίας, ἐκρίθη καὶ παρ' ἡμῶν, ἵνα διαβασθῆ τὸ ἄνωθεν γρά-[8]/μα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πλέον νὰ μὴν ἔχη ὁ κὺρ Γιόργης καθὸ-[9]/λου νὰ ἀναφέρνῃ ἢ νὰ νταβίζῃ τίποτες διὰ τὴν ἄνωθεν λάδαν, καὶ [10]/ ἐγράφη διὰ ἔνδειξιν τῶν μελλόντων÷ [μον.]

[11-14]/ Georgius Manol nin proistos, ελευθέρης αγγέλ(ου) mp, Ἰωάννης ἀδάμη mp, Κωνστ(αν)τίν(ος) Μανόλη, θέοδορανὸς τζήνκοῦ, Ἰω(άννης)· μαρκ(ου) mp.

στ. 3-4 Παρακαταθήκη[1] προσωπικών ειδών («*τζαβαλικά*»). Αφαίρεση μέρους αυτών: πρόκειται για κλοπή ή υπεξαίρεση, χωρίς να μπορεί όμως να προδιορισθεί επακριβώς από το κείμενο.

στ. 4-5 Ο δράστης άγνωστος. Δεν αναφέρεται δόλος ή αμέλεια του θεματοφύλακα.

στ. 5-6 Ο καταθέτης ζήτησε και έλαβε συνοδικό «*γράμμα*», δηλ. πράξη αφορισμού, που απαγγέλλεται *in abstracto* κατά του άγνωστου δράστη[2].

στ. 6 «*διὰ τελείαν ἐξόφλησιν*»: πνευματική τιμωρία του άγνωστου δράστη της κλοπής και απόσβεση της ενοχής για τη σύμβαση της παρακαταθήκης.

στ. 7-8 Η απόσβεση της ενοχής στη σύμβαση παρακαταθήκης και η τιμωρία του δράστη για την κλοπή/υπεξαίρεση επιτυγχάνονται με την έγκριση της Κομπανίας να αναγνωσθεί το αφοριστικό γράμμα στην εκκλησία για να εξασφαλισθεί η δημοσιότητα[3]. Η συνοδική απόφαση δεν εκτελείται αυτοδικαίως, κηρύσσεται εκτελεστή με την απόφαση της Κομπανίας.

στ. 9-10 Η διαφορά τέμνεται οριστικά, τελεσίδικα και αμετάκλητα. Επειδή δεν επρόκειτο για δημόσιο έγκλημα[4], ήταν αρμόδιο το Κριτήριο, ενώ παράλληλα υπήρχε η δυνατότητα να ασκηθεί ένδικο μέσο στα Τρανσυλβανικά δικαστήρια. Για την προστασία όμως της τιμής του θεματοφύλακα, με τη μεθόδευση του αφορισμού αποκλείεται το ενδεχόμενο ασκήσεως ενδίκου μέσου.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 199-200. Πρβλ. επίσης Σύνταγμα Π στ΄· Μαλαξό ΦΠ΄· Νομικόν ΚΣΤ΄.
2. Για τις πνευματικές ποινές ως ποινικές ή πειθαρχικές ποινές, βλ. ΕΚΣ, 237-238. Για την ποινή του αφορισμού και τη λειτουργία της κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας βλ. τη μονογραφία του Π. Δ. Μιχαηλάρη, *Ἀφορισμός*.

Ἡ προσαρμογὴ μιᾶς ποινῆς στὶς ἀναγκαιότητες τῆς Τουρκοκρατίας, Αθήνα [Ε.Ι.Ε. – Κ.Ν.Ε. 60] 1997. Για το νεοελληνικό δίκαιο βλ. Κ. Δ. Τριανταφυλλοπούλου, «Τὸ ἀνάθεμα ἐν τῷ νεωτέρῳ ἑλληνικῷ δικαίῳ», *Νεοελληνικὴ Ἐπιθεώρησις* (Α. Ι. Πουρνάρα) 1 (1917), 232-237 [=Κ. Δ. Τριανταφυλλοπούλου, *Ἅπαντα*, τ. Β1, ἐπιμ. Π. Κ. Τσούκα, Ἀθήνα (Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, Ἵδρυμα Γαζῆ-Τριανταφυλλοπούλου), 2009, σσ. 171-176]. Για μια ανθρωπολογική ανάγνωση του αφορισμού ως πνευματικής ποινής στην Κέρκυρα, βλ. Αριάδνης Γερούκη, «Ὁ φόβος τοῦ ἀφορισμοῦ», *Τὰ Ἱστορικά*, 5, τχ. 8 (Ιούνιος) 1988, σσ. 53-68.

3. Βλ. ΕΚΣ, σ. 192 και σημ. 166.
4. Πρόκειται για «*actus potentiarii*» ή «*Μικρά Ποτέντζια*», κατά το τρανσυλβανικό δίκαιο, ό.π., σσ. 212-213.

54

1743/IV/11 979/φ 17v
χ. Ζαφύρη Μανόλη

Απόφαση κανονιστικού περιεχομένου. «Επ'αναφορά» διαδικασία για τον τρόπο εκδέσεως και πωλήσεως των εμπορευμάτων.

[15]/ 1743 απριλίου ΙΙ.
[16]/ Ἀκόμη ἐπροτοστολόγησαν ἡ πραματευτάδαις ὁποῦ ἔχουν τὰ <μ>πόλτια [17]/ πῶς ἀπέδω καὶ ὀμπρῶς νὰ μὴν (εἶ)ν(αι) δεληματαρέη καν(εῖ)ς νὰ βγάζ(ει) [18]/ πράμα ἔξω ἀπὸ τὰ <μ>πόλτια πλὴν τό σημάδη καθῶς (εἶ)ναι τὸ πρέ:[19]/πος καὶ ὄχη πράματα. ὅποιος ἤθελεν εὐγάλη ἀπέδω καὶ ὀμπρῶς [20]/ νὰ <γ>κλοπίζεται F 12: ὅσαις φοραῖς ἤθελεν εὐγάλη τόσαις [21]/ φοραῖς νὰ δ(εί)νουν ἀπὸ F 12.
[22-32]/ Georgius Manol Nin proistos. ιωανης στεφαν(ου):– Κωνστ(αν)τίν(ος) Μανόλι, θεωδωρανός τζήνκου, Ἰωάννης Δήμ(ου) νῦν καπιτάνος [χ.γρ.:], *Ζαφίρης μανόλη, σκουτέρις διμὶτριου, διμητρις στ<ρ>εγω τα<ν>οδεν, παναγιώτης Μανόλ(ει) στρεγοτανωδεν, χρῆστος Ἀντωνί(ου), δημητρής νηκολα στρεγοτα ανοδην, Ζαφηρη Κυρηου, πετρός τωτέρ στρεγοταανοδην.*

στ. 16-17 Η απόφαση λαμβάνεται μετά από αίτημα των εμπόρων που έχουν «*μπόλτια*», με συμμετοχή απλών μελών στη σύνθεση του Κριτηρίου, ως οιονεί έκτακτη συνέλευση.
στ. 17-20 Απαγόρευση εκδέσεως εμπορευμάτων έξω από τα *μπόλτια*. Πρόβλεψη εκδέσεως έξω μόνο για το «*σημάδι*» –δείγμα των εμπορευμάτων που πωλούνταν στο κάδε μαγαζί.
στ. 19 «*απέδω και ὀμπρῶς*»: η απόφαση δεν έχει αναδρομική ισχύ.

στ. 20-21 Απειλή προστίμου για τους παραβάτες. Σε περίπτωση υποτροπής επιβάλλεται το ίδιο πρόστιμο, όχι προσαυξημένο.

55

1743/IV/11 979/φ 18r
χ. Ζαφύρη Μανόλη (;)

Απόφαση οριστική. Εξύβριση.

// 1743 Απριλί(ου) 11 (εἰ)ς Σιμπίνι
[2]/ ||H|| ἐβρεσκόμενη ἐμῆς ὑ ηποκάτοδεν γεγραμμένη ἐπαρισδ(ει)άσθηκεν ὁ κὺρ Ζαφίρης [3]/ Μανόλῃ μὲ τὸν Μιχάλῃ τὸν Ἀρβανίτῃ ἔστωντας καὶ ἄνιξεν τὴν κυριακῆ τοῦ [4]/ Θωμά τὸ ἀργαστήρη ὁ ἄνωδεν Ἀρβανίτης καὶ ἐπούλησεν τουτούνη φούντια :5: [5]/ (εἰ)ς ἕναν φουρίρην τοῦ {κ}γ<κ>ρόφ Κάλνομη καὶ μὲ τὸ νὰ τοῦ ὕπεν ὁ φουρίρης πῶς [6]/ δὲν εἶναι τούρκικον ἐχάλιψεν τὰ ἄςπρα του ὁποίσω, καὶ ὁ Μιχάλης δὲν ἠδέ:[7]/λησεν νὰ τὰ δώση ὁποίσω καὶ μαλόνωντας ἡ δύοτους, ἀποκρίθηκεν ὁ κὺρ [8]/ Ζαφίρης καὶ τοῦ (εἶ)πεν τὶ ἔκαμεν μὲ μαλόματα δῶς τοῦ τὰ ἄςπρα ὁποίσω. [9]/ ὑστέρός ἀποκρίθηκεν ὁ Μιχάλης καὶ λέγ(ει) τί εἶν(αι) αὐτῷ ὁποῦ δὲν ἠμπορῷ [10]/ νά ξ(εί)σῳ· μαζόθηκαν όσὰν κοπριαῖς ἀπὸ σκυλιά ἐδῷ καὶ δὲν ἠμπορῷ νὰ κάμῳ [11]/ τίποταις. ἐρχάμενος ὑστέρως ὁ μπασὰ Κωνσταντίνος Μανόλῃ καὶ τοῦ ὕπεν [12]/ διατί πουλῇ σήμερα ὁποῦ (εἶ)ναι ἐωρτῇ, καὶ αὐτὸς ἀποκρίθηκεν ὁ Μιχά{λ}:[13]/λης τί (εἶ)ναι αὐτῷ ἀπολόγουσας δὰ μᾶς φάται<.> τιούτης λογῆς μαρτυραγη καὶ ὁ: [14]/ Παναγιώτης Μανόλῃ<.> ἀκόμη ἀσκημολόγισεν καὶ τούρκικα σεκτὴμ κουπε:[15]/κλερῇ. τὰ ὁμοίως ἐμαρτύρισεν καὶ ὁ Πανταξῆς Ἀρπάσῃ. καί ἔτξη (εἰ)ς αὐτὴν τὴν [16]/ ἀσκημολογ(εί)α τοῦ ἐβρίκαμαι κυνῇ γνώμῃ νά <γ>κλοπίζεται F 24.
[17-20]/ Georgius Manol Nin proistos, ιωανης στεφανου, δέωδωρανὸς τξήνκοὺ mp, Ιω(άννης)· μαρκ(ου), Ἰωαννης Δήμ(ου) νῆν καπιτάνος.

στ. 3-4 Λειτουργία του μαγαζιού σε ημέρα αργίας[1].
στ. 16 Επιβολή χρηματικής ποινής[2] και προστίμου, σωρευτικά, για την εξύβριση και την παραβίαση της αργίας. Η απόφαση παραθέτει το ιστορικό και τις μαρτυρικές καταθέσεις. Ενώ όμως στοιχειοθετείται και ευθύνη από αδικοπραξία, ο εναγόμενος καταδικάζεται μόνο για το ποινικό και το πειθαρχικό αδίκημα χωρίς να επιδικάζεται αποζημίωση στον παθόντα[3].

1. Βλ. κατ. εγγρ. 65 (θέσπισμα του 1742). Πρβλ. Θ. 46(1746) § 20 (ΕΚΣ, σ. 361)· επίσης πρβλ. Σύνταγμα Κ λξ΄.

2. Βλ. Θ. 6(1639) (ΕΚΣ, σσ. 270-271).
3. Για τη διάκριση χρηματικής ποινής και αποζημιώσεως βλ. ό.π., σ 189.

56

1743/IX/10 979/φ 18r
χ. Ελευθέρη Αγγέλου

Πρακτικό. Σύμβαση μαθητείας. Τροποποίηση συμβατικών όρων. Δικαστικός συμβιβασμός.

[20]/ Ετι 1743 σεμπτενβρίου – 10
[21]/ Επροτοστόλ<ο>γισέν ο κὺρ Κονσταντίνο<ς> Παναγιότι Κοπανού μετὸ [22]/ να στήχησεν ενα πεδι από τιν Βλαχηα ονοματη Γληγοριου [23]/ το έκαμαν φορον να δουλέψη από το Μπρασοβου το πανηγιρι [24]/ ηουνηου – 4 να δουλεψη διου χρονους και να τον δινουν μονον [25]/ μια ξιγὶ τξαβαλα<.> και δουλεβοντας εος τιν σιμερον το ματα[26]/ηδεν το πεδι και δὲν θελη να δουλέψη κατατην σινφονή [27]/ οπου έκαμε και τορα το στηχάη απο τον κερὸ οπου εσινφο[28]/νησαν στο Μπρασοβου το πανηγιρι τεληονοντας ο χρόνος να [29]/ του δινουν F 26 και να φτηάνη αποτιν ρόγατου τξαβαλα [30]/ και εστο· εις ενδιξή.
[31-32]/ Georgius Manol Nin proistos:

στ. 22-24 Σύμβαση μαθητείας[1] ορισμένου χρόνου.
στ. 25 Μισθός καθορισμένος εις είδος, σύμφωνα με τα θεσπίσματα της Κ[2].
στ. 25-26 Υπαναχώρηση εργαζομένου με σκοπό τη λύση της συμβάσεως.
στ. 27-29 Δικαστικός συμβιβασμός και δήλωση εργοδότη για να καταγραφεί στα πρακτικά. Η διάρκεια της συμβάσεως παραμένει η ίδια. Ο μισθός αναπροσαρμόζεται.
στ. 27 Ο συμβιβασμός έχει αναδρομικά αποτελέσματα.
στ. 28 «*τεληονοντας ο χρόνος*»: ο μισθός θα καταβληθεί στη λήξη του πρώτου έτους.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 177-178.
2. Βλ. Θ. 2(1639) εδ. α΄, 22(1666) § 10 (ό. π., σσ. 269 και 289). Η «*ξυγή τξάβαλα*» σημαίνει εδώ, ενδεχομένως, ένα ξευγάρι παπούτσια.

57

1743/IX/10 979/φ 18v
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 63, 64

Πρακτικό. Σύμβαση *συντροφίας*. Δημοσιότητα. Ελευθερία βουλήσεως συμβαλλομένων.

// 1743. ἐν μηνὶ σεπτεμβρίῳ. 10.
[2]/ || *Πρωll τεσταλογίζει ὁ κὺρ Γιαννάκης Δήμου, διὰ τὴν ὁμολογίαν ὁποῦ ἔκαμεν [3]/ ἔτζη βιαστικᾶ ἀπάνω εἰς τὸ κίνηματου, τὸ πῶς καθόλου δὲν τὴν στέργ(ει), [4]/ μόνον ζητᾶ νὰ εἶναι κ(α)τ(ά) τὴν παλαιὰν ὁμολογίαν ὁποῦ στέκεται βουλλωμένη, [5]/ ἕως οὗ νὰ ἀνταμωθῇ πάλιν καὶ νὰ γένῃ δίκαια διόρθωσις εἰς αὐτά, καὶ ἐγράφη [6]/ διὰ ἔνδειξιν τῶν μελλόντων.*
[7]/ || *Ἐνll τῷ ἅμα πρωτεσταλόγησε καὶ ὁ κὺρ Θεοδωράν(ος) Τζήγγου, βάνωντας ὁμοίως [8]/ τὸ πόλτουρόντου, τὸ πῶς οὔτε ἡ ἀφεντιάτου δὲν στέργ(ει) τὴν προτέραν Ὁμολογίαν, [9]/ ἐπειδὴ καὶ ἔγινεν καὶ ἐκείνη ἔτζη βιαστικᾶ καὶ δηναστικᾶ ἐπάνω εἰς τὸ κίνημα, [10]/ καὶ ὅτι ἔχει καὶ ἄλλα ζητήματα νὰ φανερώσῃ ὅταν τὸ φέρ(ει) ἡ χρεία, καὶ ὡσαν [11]/ δώση ὁ θεὸς καὶ ἀνταμωδοῦσιν, καὶ ἐγράφη καὶ αυτὸ διὰ ἔνδειξιν.*
[12-13]/ Georgius Manol Nin proistos, ελευθέρης αγγέλ(ου) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη mp.

στ. 2-3 «***ομολογία***»: εδώ πρόκειται για σύμβαση «*συντροφίας*»[1]. Ανάκληση της δηλώσεως της βουλήσεως του ενάγοντος, επειδή καταρτίσθηκε εσπευσμένα.
στ. 4-5 Αίτημα του ενάγοντος να ισχύσει η σύμβαση εταιρείας που είχε καταρτισθεί αρχικά, «*ὁποῦ στέκεται βουλλωμένη*»: η σύμβαση είχε σφραγισθεί από τους συντρόφους για να μην παραποιηθεί[2].
στ. 7-10 Ανταγωγή εναγομένου για τον ίδιο λόγο, που αφορά στην αρχική σύμβαση (στ. 4).
στ. 3, 9 Η δήλωση βουλήσεως δεν είναι καθαρή, ελεύθερη και ανεπηρέαστη. Αποτελεί λόγο ακυρότητας ή λόγο υπαναχώρησης[3].
στ. 10-11 Ύπαρξη και άλλων λόγων για τη στήριξη των ισχυρισμών του.

Ο σκοπός των δηλώσεων δεν είναι η λύση της *συντροφίας* αλλά η τροποποίηση των όρων της συμβάσεως (στ. 5 «*δίκαια διόρθωσις*»).

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 196.
2. Ό.π., σ. 196 και σημ. 187.
3. Ό.π., σ. 183 και σημ. 112.

58

1743/IX/13 979/φ 18v
χ. Ελευθέρη Αγγέλου σχ. 59, 60, 61· πρβλ. 52

Πρακτικό. «Δημοσία» κατάθεση αντί καταβολής. Αναγνώριση χρεών *συντροφίας*. Τόκος. Δικαίωμα διαιρέσεως. Πληρεξουσιότητα. Δημοσιότητα.

[14]/ Ετι 1743 σεμπτεμβρίου 13 προτοσταλογιζί ο κυρ Γεοργακις [15]/ Αδάμι δια τά F 1000– οπου χρεοσθοὺν μαζι με τον κυρ Αλβήζι του [16]/ {το} αρχόν Κλοκνέρ· και ηφερέν ο Γιόργακίς το μέρτηκόν του [17]/ οπου του τιχεν F 450 καιφάλια, ετιμασέν και το διάφορο [18]/ δια 8 μινες F 24– ωμος ζιτα ο Γιοργάκις απο ωτι ετραβη[19]/σεν· την προάλη απο τον Δομποζι κατὰ την σινφονη τους να [20]/ το απογιριζι το μερτικόν του<,> το τριτο απου του τηχένη<,> και να [21]/ δοσι το μερτικόν του απο τα τεσιρα F οπου επίραν απο τον [22]/ Πατανάη απο το Κουλούσβάρ καί να πλεροσί και δια του Σβαιλλι[23]/κου το μιτάξι 2 καρα γροσια οπου τα γιρέβουν απο τὸν [24]/ Γεοργάκι<,> τα ηξευρι ο κυρ Χριστος<,> και απαρηαζὶ τον α[25]/δελφόν του επητροπόν<,> τον κύρ Γιανακι<,> να πλερὸνή [26]/ και απο τίν σιμερόν προτόσταλογιζι ο Γιοργακις πος κα[27]/νενα μπάνη διαφορον δεν δινη και εστο εις ενδιξίν.
[28-29]/ Georgius Manol Nin proistos, ελευθέρης αγγελ(ου) παρον.

στ. 16-18 Δημόσια κατάθεση από συνεταίρο τού μερίδιου του από χρέος της *συντροφίας* αντί καταβολής. Απόσβεση της ενοχής κατά τόν λόγο της εταιρικής μερίδας (1/3)[1].
στ. 18-20 Δήλωση της προθέσεως να εξοφλήσει το ένα τρίτο από δάνειο που συνήφθη για λογαριασμό της *συντροφίας* (δικαίωμα διαιρέσεως).
στ. 21-22 Δήλωση προθέσεως να εξοφλήσει το ένα τρίτο από άλλο δάνειο, που επίσης συνήφθη για λογαριασμό της *συντροφίας*.
στ. 22-24 Πρόθεση εξοφλήσεως μεριδίου οφειλών από διάφορες δοσοληψίες της *συντροφίας*, με επίκληση μαρτυρίας ενός μέλους της Κ.
στ. 25 Ενώπιον του Κριτηρίου, παρέχεται πληρεξουσιότητα[2] από τον ενάγοντα στον αδελφό του για την εξόφληση του μεριδίου που του αναλογεί στα εταιρικά χρέη.
στ. 26-27 Δήλωση για τη «δημοσία» κατάθεση του χρέους (στ. 15-18) και άρνηση καταβολής τόκων στο εξής.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 197.
2. Βλ. ό.π., σσ. 183-185.

59

1743/IX/13(;) 979/φ 19r
χ. Ελευθέρη Αγγέλου σχ. 58, 60, 61· πρβλ. 52

Πρακτικό. Αρμοδιότητα του Κριτηρίου. Ένσταση αναρμοδιότητας της "Εξωτέρας" να κρίνει εμπορική διαφορά.

// Παλε πρωτοστάλοήξι ο κυρ Γιανάκις Αδάμι με το να ηπεν ο [2]/ κύρ Αλβήξις· δεν κρενετε στους ομ|ου|σμένο<υς>· μον θελη στην εξο[3]/τερα και ο κυρ Γιανάκις απεκριθηκὲν πος καθόλου δεν το στέρ[4]/γι στην εξοτέρα μον με τους ομουσμένους καθὸς το ευροὺν [5]/ και εστο εὶς ενδιξίν.
[6-7]/ Georgius Manol Nin proistos, ελευθέρις αγγέλ(ου) παρόν mp.

στ. 1-2 Προηγήθηκε αγωγή (εγγρ. 58,) για εκκαθάριση λογαριασμών *συντροφίας*. Ο εναγόμενος υπέβαλε ένσταση για την αρμοδιότητα του Κριτηρίου να κρίνει τη διαφορά για τον φόβο μεροληψίας, επειδή ο πληρεξούσιος του ενάγοντος ήταν ορκωτός πάρεδρος και *Νοτάριος* της Κ. **στ. 4** Στην αντένστασή του, ο πληρεξούσιος του ενάγοντος ζητεί να κριθεί η διαφορά από το Κριτήριο, προφανώς διότι στην υπόθεση αυτή δεν είναι διάδικος ο προεστώς και ως πληρεξούσιος του ενάγοντος δεν μετέχει στη σύνθεσή του[1].

1. Για την αρμόδιότητα του Κριτηρίου, με τη συνήθη σύνθεση βλ. ΕΚΣ, σσ. 129-132 και 137-141. Βλ. επίσης Προν. 1701 άρθρο 6 (ό.π., σ. 389). Στις υποθέσεις όπου ο προεστός ήταν διάδικος ή πληρεξούσιος ή συγγενής, κλπ. διαδίκου, αυτός δεν μετείχε, κατ' αναλογική εφαρμογή της διατάξεως που αφορούσε τον ορκωτό πάρεδρο (όπως εδώ ο Ιωάννης Αδάμη), βλ. Θ. 32(1695) § 19 (ό.π., σ. 319).

60

1743/IX/26 979/φ 19r
χ. Ελευθέρη Αγγέλου σχ. 58· πρβλ. 52

Πρακτικό καταθέσεως αγωγής. *Συντροφία*. Αντιπροσώπευση («*φατούρος με λογάριαση*»).

[8]/ 26 σεμπ<τ>ένβρίου προτοσταλοήξι ο κυρ Αλβηξις με τόν [9]/ Γιοργάκι δια τα 46 F της φου<ρ>ναρίτζα<ς,> τα γιρέβη [10]/ απο τον Γιοργάκι<,> και δια τὸν λογαριαξμόν οπου η[11]/χεν οντα<ς> ήτον φατουρός στη Ρεγγίν καθος το ευρουν.
[12-13]/ ελευθερης αγγελ(ου).

στ. 9 Αξίωση του ενάγοντος για χρέος του εναγομένου που κατέβαλε ο ίδιος, προφανώς για λογαριασμό της *συντροφίας*[1].
στ. 10-11 Αίτημα εκκαθαρίσεως λογαριασμού από συναλλαγές, τις οποίες έκανε ο εναγόμενος, ως *φατούρος με λογάριαση*[2], πριν να γίνει *σύντροφος* του ενάγοντος.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 189.
2. Δηλ. με ποσοστά στα κέρδη.

61

1743/IX/26 979/φ 19r
χ. Ελευθέρη Αγγέλου σχ. 58

Πρακτικό. Δυσφήμηση *συντρόφου*.

[14]/ Αυτινάν τιν όραν προτοσταλογίζι ο κυρ Γιανάκις Αδαμι [15]/ έσοντας οπου έγραψεν ο κὺρ Αλβηζις στο τριτο το ξιτιμα [16]/ του πος εχη να το μαρτιρισι πος εβαλεν σκανδαλα [17]/ ο κυρ Γιανάκις με τον Γεοργάκιν στον Δομποζί [18]/ και τον ανανγγαξί να τον δινασταεβη δια τὰ αςπρα οπου [19]/ του ηθελέν ο κυρ Αλβήζι<ς> και απομ<ν>ικέν απο τιν στρατα [20]/ του απο τον Σιληβνου και αλα οσα γραφι στο ξιτιμα [21]/ του.
[22-23]/ Georgius Manol Nin proistos, Ιω(άννης)· μαρκ(ου) mp, ελευθέρης αγγελ(ου) mp.

στ. 16-21 Συκοφαντική δυσφήμηση[1]: στοιχειοθετείται με τον ισχυρισμό του εναγομένου ότι ο ενάγων και ο αδελφός του προέτρεψαν τον δανειστή του να τον «*ὀπρίσει*»[2] (η αρχική αγωγή λανθάνει). Αυτό σημαίνει, είτε να τον εμποδίσει να φύγει για εμπορικό ταξίδι είτε να επισπεύσει τη διαδικασία προσωποκρατήσεως ή αναγκαστικής εκτελέσεως («*να τον δυναστεύη*»).
στ. 19 «*και απόμ<ν>ικεν από τιν στράτα του*»: ενώ ήταν έτοιμος ο εναγόμενος για εμπορικό ταξίδι –δεν ξεκίνησε–, γεγονός που του προκάλεσε ζημία.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 225-226 και Θ. 6(1639), ΕΚΣ, σσ. 270-271.
2. Βλ. ό.π., σ. 187 και σσ. 235-236· πρβλ. επίσης Θ. 26(1690) § 5 και 32(1695) §14 (ό.π., σσ. 299, 317-318).

62

1744/II/10 979/φ 19v
χ. Στράτη Δημητρίου σχ. Δ΄/112 επ., 136

Απόφαση οριστική. Διανομή κληρονομίας. Εκκαθάριση συντροφίας. Απολογισμός για τη διαχείριση του εταιρικού μεριδίου αποβιώσαντος εμπόρου. Διαχείριση ορφανικής περιουσίας. Άφεση χρέους. «Δεδικασμένο».

// 1744 φευρουαρίου. 10 εις Σιμπῖνι.
[2]/ || Ἐπα || ρησιάσθηκεν ὁ κὺρ Νικόλαος Χρήστου Ἀρβανίτη, μὲ τὸν κὺρ Γεώργιον Μανόλη[3]/ τὸν γαμβρόν του, φανερώνοντας ὁ κὺρ Νικόλαος κάποια πούνκτα, μὲ τὰ ὁποῖα [4]/ ἐξητοῦσεν ἀπὸ τὸν κὺρ Γεώργη |τὰ| Κατάστιχα τὰ παλεὰ διὰ τὸ τίποτες ὁποῦ ἀπώ[5]/μηνεν ἀπό τόν πατέρατου, εἰς τὸ ὁποῖον ζητιμὰ του ὁ κὺρ Γεώργης ἀποκρίθη[6]/κε καὶ ἐπαράστησεν Γράμματα τῆς μοιρασίας, καὶ ἐξοφληστικὰ, καὶ πρῶτον [7]/ μὲν ἐξοφληστικὸν πῶς ἔδωσεν τὴν λογάριασίντου διὰ τὰ ἄσπρα καὶ πράμα [8]/ ὁποῦ ἀπόμηναν ἀπὸ τὸν πατέρατους, καὶ πῶς τὰ ἐμοίρασαν τὰ ὀρφανὰ μὲ [9]/ τὴν μητέρατους τὴν Ἥρα, στερεομένον καὶ ὑπογεγραμμένον καὶ ἀπὸ τὴν μητέ[10]/ρατους καὶ ἀπὸ τὰ ὀρφανά. Δεύτερον ἐξωφληστικόν, πῶς μετὰ τὸν θάνατον [11]/ τῆς μητρόςτους ἐμοίρασαν τὰ ὀρφανὰ καὶ τὰ ὅσα ἀπόμην<αν> ἀπ' αὐτὴν, στερεω[12]/μένον μὲ τὰς ὑπογραφὰς τῶν ὀρφανῶν, πῶς ἔλαβαν καὶ ἀπ' αὐτὰ τὸ [13]/ μερτικόντους, καὶ ἄλλων χρησίμων πραγματευτῶν, καὶ πλέον δὲν ἔχουν |νὰ| γυρεύουν [14]/ ἀπὸ τὴν ἐντιμότητά του τίποτες. Εἰς τὸ ὁποῖον ἐξετάζοντας οἱ πραγματευ[15]/ταὶ καὶ τὰ ζητίματα τοῦ Νικολάου Χρήστου, καὶ τὰς ἀποκρίσεις τοῦ κὺρ Γεώργη [16]/ Μανόλη, καὶ τὰς ἀπόδειξεις καὶ Γράμματάτου, ηὗραν δίκαιον, πῶς ὁ Νικόλαος [17]/ Χρήστου δὲν ἔχει πλέον νὰ χαλεύη τίποτες διὰ τὴν κληρονομίαν τοῦ πα[18]/τρὸς καὶ μητρόςτου ἀπὸ τὸν κὺρ Γεώργην, μὲ ὅλον τοῦτο θεωροῦντες οἱ πραγ[19]/ματευτάδες τὴν ξεπεσμένην Κατάστασιν τοῦ Νικολάου, ἐπαρακάλεσαν τὸν [20]/ κὺρ Γιώργην, καὶ σπλαχνισθεὶς, ἰδία προαιρέσει ἐχάρησεν τοῦ Νικολάου ὄχι [21]/ μόνον τὰ 74 φλωρίντζια οὔγγρικα ὁποῦ τοῦ χρεωστοῦσε μὲ ὁμολογίαντου, [22]/ ἀλλὰ ἔξω ἀπὸ αὐτὰ τοῦ ἐχαρησε καὶ ἄλλα ἕτοιμα οὔγγρικα φλωρίντζια 100. [23]/ ἤγουν ἑκατό. Καὶ πλέον οὔτε ὁ Νικόλαος, οὔτε ἡ γυναίκατου, οὔτε τὰ τέκνατου [24]/ δὲν ἔχουν νὰ χαλεύουν οὔτε ἀπὸ τὸν κὺρ Γεώργην, οὔτε ἀπὸ τὴν ἀρχοντησά του [25]/ οὔτε ἀπὸ τὰ |τέκνατου| τίποτες, διὰ τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρόςτου, ἔστοντας [26]/ καὶ ἐπῆρεν ὅλον τὸ μερτικὸντου σῶον καὶ ἀνέλ(ει)πον. (εἰ)δὲ καὶ ἤθελεν συκωθῆ πάλιν [27]/ ἢ αὐτὸς, ἢ τὰ παιδιάτου νὰ συγ<χ>ήσουν διὰ τοῦτο τὸν κὺρ Γεώργην ἢ τὰ τέκνατου, πρῶτον [28]/ νὰ ἔχουν νὰ βάνουν κάτω εἰς τὸ κριτήριον φλωρία 100,

καὶ ὕστερα νὰ ἀρχηνοῦν τὴν [29]*/ κρίσιν, καὶ ἔστω εἰς ἔνδ(ει)ξιν.*
[30-34]*/ Ιω(άννης)· μαρκου παρον mp, Κωνστας στεφανου παρον:-, νην καπετανος διαμαντις χριστου παρον, αλεξής λαξᾶροῦ παρόν mp, χρηστος ηωα<ν>(ου) παρον, στράτης Δημητρί(ου) mp παρακαλεστικῶς ἔγραψα καὶ μάρτυς.*

στ. 2-5 Αγωγή για την εκκαθάριση και απόδοση *συντροφικού* μεριδίου από τον συνεταίρο του αποβιώσαντος πατέρα του εναγοντος, που ήταν συγχρόνως σύζυγος της αδελφής του. Δεν πρόκειται για επιτροπεία ορφανών διότι ζούσε η μητέρα, η οποία προφανώς την ασκούσε αφού δεν είχε συνάψει δεύτερο γάμο[1]. Είχε ανατεθεί από την Κ ή από τη χήρα στον εναγόμενο η διαχείριση των κληρονομικών μεριδίων της ίδιας και των ανήλικων γιων της και η συνέχιση της επιχειρήσεως, προφανώς με την ιδιότητα του συγγενούς (πρβλ. Μέρος Δ΄, εγγρ. 126 επ.).
στ. 6-8 Ο εναγόμενος προσκομίζει αποδείξεις στο Κριτήριο, από τις οποίες προκύπτει ότι έδωσε λογαριασμό για το εταιρικό μερίδιο του κληρονομουμένου («*ἔδωσεν τὴν λογάριασίντου*»).
στ. 8-10 Εξώδικη διανομή κληρονομίας, που αποδεικνύεται με «*ἐξοφληστικά*» γράμματα, γεγονός που υποδηλώνει ενδεχομένως συμβιβασμό[2].
στ. 10-14 «***ἐξοφληστικόν γράμμα***» του ενάγοντος και των αδελφών του για τη διαχείριση της πατρικής κληρονομίας και άλλο για τη διανομή και τη διαχείριση της μητρικής κληρονομίας τους από τον εναγόμενο.
στ. 14-18 Το Κριτήριο δεν κάνει επομένως δεκτό το αίτημα της αγωγής.
στ. 19-21 «***θεωρούντες .... την ξεπεσμένην κατάστασιν του Νικολάου... ἐπαρακάλεσαν...και σπλαχνισθείς, ιδια προαιρέσει...***»: εφαρμογή της αρχής της επιεικείας.
στ. 20-23 Άφεση χρέους, το οποίο αποδεικνύεται με χρεωστική ομολογία, και δωρεά χρηματικού ποσού.
στ. 26-29 Το Κριτήριο ορίζει υψηλό πρόστιμο εάν ανακινηθεί η ίδια υπόθεση, είτε από τον ενάγοντα είτε από τους κληρονόμους του[3]. Στην ουσία, είναι ένας δικονομικός μηχανισμός για να εξασφαλισθεί το δεδικασμένο.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 208-209 και σημ. 267· πρβλ. Εξάβιβλο 5.8.56 και *Σχόλιο*.
2. Βλ. ό.π., σ. 194.
3. Βλ. όμως τη μη τήρηση του τελευταίου όρου, κατ. Μέρος Δ΄, εγγρ. 136.

63

1744/III/30 979/φ 20r
χ. Κων/νου Μανόλη σχ. 57, 64

Πρακτικό. Εκκαθάριση *συντροφίας*. Καταγγελία για τροποποίηση συμβάσεως εταιρείας αντίθετη με τα συναλλακτικά ήθη.

// 1744 μαρτίου· 30· Συμπῆνι·
[2]/ Ἐπροτεσταλόγισεν ὁ κὺρ Χρῆστος Ἰωάννου, καὶ ὁ κὺρ Γιαννάκης Δῆμου [3]/ ὅτι πῶς (εἶ)παν τοῦ κὺρ Θεοδωράνου Τζίνκου τοῦ συντρόφου τους, μία, καὶ δύο [4]/ καὶ τρ(εῖ)ς φοραῖς διὰ νὰ γράψουν τὸ πράμμα καὶ τὰ βερεσέδια τους.
[5]/ Ἔτι ἐπροτεσταλόγισεν ὁ κὺρ Χρῆστος Ἰωάννου διὰ τὴν ὁμολογίαν ὁποῦ [6]/ ἔκαμαν τῶρα τὸ ὕστερον καὶ δὲν τοῦ ἐδωσαν (εἴ)δ(ει)σιν [:του Χρήστου Ιωάννου] *ὄντας ἡ ἀφεντιά [7]/ του εἰς τὸ Λαζαρέτο τῆς Μπόϊτζας.*

στ. 3-4 Αμέλεια *συντρόφου* για την απογραφή της συντροφικής περιουσίας.
στ. 5-7 Καταγγελία για την παράλειψη των δύο από τους τρεις πραματευτές να ενημερώσουν τον ενάγοντα συνεταίρο τους για την τροποποίηση της "*συντροφίας*" μεταξύ τους[1], πριν εκκαθαρισθεί η προηγούμενη και ενώ ο καταγγέλλων βρισκόταν αποκλεισμένος σε λοιμοκαθαρτήριο. Υπολανθάνει κατηγορία για δόλο.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 196.

64

1744/IV/2 979/φ 20r
χ. Στράτη Δημητρίου σχ. 57, 63

Πρακτικό προδικασίας. Κύρος συμβάσεως εταιρείας. Ελευθερία βουλήσεως συμβαλλομένων. Εκκαθάριση *συντροφίας*.

[8]/ 1744: Ἀπριλλίου· 2: Σιμπῖνι.
[9]/ Παῤῥησιάσθηκάν ἐνώπιον τῶν πραγματευτῶν ὁ Γιανάκης Δήμου, μὲ τὸν [10]/ κὺρ Θεοδωράνον Τζίνγ<γ>ου, διὰ κάποιαις διαφονίαις καὶ μαλώματα ὁποῦ ἔχουν ἀνά:[11]/μεσόν τους διὰ μίαν ὁμολογίαν, ὁποῦ ἐπῆρεν ὁ κὺρ Θεοδωράνος ἀπὸ τὸν Γιανάκην [12]/ μόνον εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς συντροφίας

τους. καὶ ἐπαράστησεν ὁ κὺρ Γιανάκης μερι[13]/κὰ πούνκτα ἐγγράφως ἐναντίον τοῦ κὺρ Θεοδωράνου. Διὰ τὰ ὁποῖα [14]/ πούνκτα προτεσταλόησεν ὁ κὺρ Θεοδωράνος καὶ [[τὸν]]<τὰ> ἐξήτησ(α)<ε>ν νὰ τοῦ δωθοῦν [15]/ ἔξω νὰ ἀποκριθῆ καὶ αὐτὸς ἐγγράφως. καὶ τοῦ ἐδώθησαν, μὲ τοιοῦτην [16]/ ἀπόφασιν, διὰ νὰ γράψουν πρῶτα, τὸ πράματους καὶ τὰ βερεσέδια ὁποῦ [17]/ ἔχουν, καὶ [[διὰ]] τὸ χρέος ὁποῦ χρεωστοῦν, καὶ ὕστερα θέλουν ἐξεταχθῆ, τόσον [18]/ ἡ ἀπόκρισης τοῦ κὺρ Θεοδωράνου, ὅσον καί ἡ ὁμολογίαις, καὶ ἡ παλεαῖς [19]/ καὶ ἡ κενούρια.

στ. 9-12 Διαφορά με αντικείμενο το κύρος «ομολογίας» (:συμβάσεως) συστάσεως και, στη συνέχεια, τροποποιήσεως συντροφίας (βλ. εγγρ. 57). Η διαφορά αφορά και εκκαθάριση κερδών και αμοιβαίων απαιτήσεων, που απορρέουν και από προηγούμενη σύμβαση εταιρείας.
στ. 12-14 Κατάθεση εκ μέρους του ενάγοντος εγγράφων που περιέχουν ισχυρισμούς (*πούνκτα*) για τη στήριξη της αγωγής.
στ. 14-16 Η υποβολή ισχυρισμών εκ μέρους των διαδίκων γίνεται εγγράφως και δικαιούνται να λαμβάνουν γνώση των εγγράφων του αντιδίκου. Το Κριτήριο αποφασίζει να δοθεί αντίγραφο στον εναγόμενο.
στ. 16-19 Η απόφαση διατάσσει τη διενέργεια απογραφής, που αποτελεί προϋπόθεση τόσο για την εκκαθάριση της *συντροφίας*, όσο και για το κύρος της νέας συμβάσεως *συντροφίας* (αν. εγγρ. 63 στ.5-7).

Οι διαφωνίες των διαδίκων εστιάζονται, ενδεχομένως, στους όρους συμμετοχής στη *συντροφία*, για τη σύσταση και τροποποίηση της οποίας δεν εκφράστηκε ελεύθερα η βούληση όλων των *συντρόφων* (βλ. και αν. εγγρ. 57).

65

1742/VI/9
χ. Ιωάννη Αδάμη

979/φ 20v
πρβλ. Δ΄/39, 125, 163

Θέσπισμα πειθαρχικό. Τήρηση αργιών. Αδέμιτος ανταγωνισμός.

// Εἰς τοὺς 1742. Μηνί Ἰουνίῳ 9. Εἰς Σιμπῖνι.
[2]/ ||Εἰς|| τελειοτέραν ἀσφάλειαν καὶ διατήρησιν τῶν μελλόντων, μεταγρά-[3]/φομεν τὸ Δέσημον ὁποῦ ἐκράτησαν μέχρι τοῦ παρόντ(ος) οἱ προγε-[4]/ νέστεροι τῶν ἡμετέρων πραγματευτῶν, ἵνα διαφυλάττωμεν [5]/ τὰς Ἑορτάς, καὶ νὰ μὴν πωλοῦμεν εἰς τὰ μπόλτια, ἢ καὶ ἀλλοῦ, καὶ [6]/ ὅποι(ος) παρακούση, νὰ γκλωμπίζεται. Λοιπὸν κάποιοι μπακά-[7]/λιδες, Ἀρβανιτάδες, καὶ μερικοί

Κραγιοβάνοι, ὁποῦ νεωστὶ ἀνταμώ-[8]/θηκαν εἰς τὴν Κομπανίαν μας, ἔστωντας νὰ ἀνοίγουν δίχως ἐντρο-[9]/πήν, καὶ μὲ αὐθάδειαν τόσαις φοραῖς τὰ μπόλτιάτους, κυριακὴν ἡ-[10]/μέραν, καὶ ἄλλαις ἑορταῖς, καὶ πωλοῦν κρυφίως ἢ καὶ φανερῶς, [11]/ πολλάκις τοὺς ἐπετίμησεν ὁ Ἄρχων Προεστὼς ἡμῶν, καὶ ἄλλοι ἐξ [12]/ ἡμῶν, ἵνα παύσουν, καὶ νὰ μὴν ἀθετοῦσι τὸν ὁρισμὸν, καὶ αὐτοί δέν [13]/ πείθονται, εἰς αὐτὸ εὑρέθη εὔλογον κοινῆ γνώμη πάντων ἡμῶν, [14]/ ἵνα ἀπὸ τὴν σήμερον, ὅποι(ος) εὑρεθῆ νὰ ἀνοίξῃ εἰς ταῖς διωρισμέ-[15]/ναις Ἑορταῖς, καὶ νὰ πωλήσῃ ἢ πολύ, ἢ ὀλίγον, ἔξω ἀπὸ τινὰ ἀνάγ-[16]/κην καὶ χρείαν, νὰ ἔχῃ νὰ παιδεύεται χωρὶς καμίαν πρόφασιν, [17]/ εἰ μὲν καὶ εἶναι μπασιᾶς ὁ παραβάτης, νὰ γκλωμπίζεται F 12. [18]/ εἰ δὲ καὶ εἶναι φατοῦρος, νὰ δέρνεται λουπάταις 50. καὶ ἐγράφη [19]/ εἰς ἔνδειξιν, καὶ εἰς εἴδησιν μικρῶν καὶ μεγάλων.
[20-25]/ Georgius Manol nin proistos, ιωανης:– στεφαν(ου):–, δέωδωρανός τζῆνκοῦ, Κωνστ(αν)τίν(ος) Μανόλη κόπαν(ου), Ἰωάννης Δήμ(ου), Ἰω(άννης)· μαρκ(ου) mp, Ἰωάννης Ἀδάμη μετὰ τῶν λοιπῶν:–[μον.].

στ. 2-13 Πρόκειται για υπόμνηση ήδη ισχύοντος θεσπίσματος[1] και αφορά κυρίως νέους πραματευτές, οι οποίοι πωλούν «*κρυφίως ἢ καὶ φανερῶς*» κατά τις απαγορευμένες ημέρες, παρόλο που τους έγιναν παρατηρήσεις από τον προεστό.
στ. 14-18 Για τους παραβάτες ορίζονται: πρόστιμο για τα μέλη και ραβδισμοί για τους υπαλλήλους.

Η ρύθμιση αποβλέπει στην αποφυγή του αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των μελών της Κ, ώστε να εξασφαλίζεται οικονομική ισοτιμία[2].

1. Λανθάνει στον κ. BAR, mss. gr. 976, πρβλ. όμως Θ. 46(1746) § 20 (ΕΚΣ, σ. 361). Πρβλ. σχετικό αναλυτικό θέσπισμα, κατ. Μέρος Δ΄, εγγρ. 163(1769).
2. Για τους πειθαρχικούς κανόνες και τα έννομα αγαθά που αυτοί προστατεύουν βλ. ό.π., σσ. 214 επ., 228-231.

66

1744/IX/7
χ. Ιωάννη Αδάμη

979/φ 21r

Απόφαση οριστική. Πώληση ξώων[1]. Πλημμελής εκπλήρωση παροχής. Δικαστικός συμβιβασμός.

// 1744. σεπτεμβρίου 7.
[2]/ || Ἐπα|| ῥήνισιάσθη ὁ κὺρ Μάρκος Μποτοσάν(ος) Ἀρμένης πραγματευτής ἀπὸ τὴν [3]/ Γκέρλαν, μὲ τὸν κὺρ Νικόλαν καὶ κὺρ Μαργαρίτην, φανερώνωντας πῶς [4]/ εἶχεν ἀγοράσῃ ποτὲ μερικὰ βόδια ὡς 60. εἰς τὸ [[Μπρασοβὸ]]

Σιμπίνι, ἀπὸ τὸν [5]/ κὺρ Νικόλαν, καὶ εἶχαν συντύχῃ νὰ τοῦ δώσῃ τὴν ῥέγκιαν περὶ τῶν βοϊ-[6]/δίων, καὶ τέλος πάντων, μὴν δυνάμεν(ος) ὁ κὺρ Νικόλας νὰ πάρῃ τὴν ῥέγ-[7]/κιαν [[τὴν ῥέγκιαν]] ἀπὸ τὸν πραγματευτὴν μπρασοβάνον ὀνόματι Μπο-[8]/γὶν Γιουώνην, ἕως τὴν σήμερον ἔτρεξεν ἐμπόδιον καὶ ζημία τοῦ ἄνωθεν [9]/ Ἀρμένη, περισσότερη παρὰ τὸ Κομμέρκι ὁποῦ ἐπλέρωσεν, ἐπειδὴ {καὶ} [10]/ μὲ τὴν ἄνωθεν ῥέγκιαν δὲν ἤθελεν πληρώσῃ κομμέρκι τῆς Ἐρδελίας, [11]/ λοιπὸν διὰ τὸ εἰρηνικώτερον ἔγινε κοντέντ(ος) ὁ ῥηθεὶς Ἀρμένης πῶς [12]/ νὰ τοῦ πλερώσῃ ὁ κὺρ Νικόλας μόνον τὸ κομμέρκι τῶν 60 βοδίων [13]/ ὁποῦ ἐπλέρωσεν F 76.΄΄80. τὸ ὁποῖον καὶ ἡμεῖς τὸ εὑρίκαμεν [14]/ εὔλογον κοινῇ γνώμῃ, καὶ νὰ εἰρηνεύωνται, νὰ μὴ δὲν ἔχουν πλέον κα-[15]/μίαν ζήτησιν κρίσεως ἕνας ὑπὲρ τὸν ἄλλον, καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν.
[16-20]/ Georgius Manol Nin proistos, Ἰωάννης ἀδάμη mp, Iω(άννης)· μαρκ(ου), διαμάντης χριστ(ου) νίν καπετανός, αλεξης λαζᾶροῦ παρών mp.

στ. 2-4 Ουσιώδης όρος της συμβάσεως ήταν η εξασφάλιση από τον πωλητή δασμολογικής ατέλειας από την τρανσυλβανική διοίκηση για την εξαγωγή των ζώων.
στ. 4-8 Αδυναμία του πωλητή να εξασφαλίσει την ατέλεια από τρίτο, από τον οποίο είχε ενδεχομένως αγοράσει ο ίδιος τα ζώα.
στ. 8-10 Η αδυναμία εκτελέσεως επέφερε στον αγοραστή ζημία θετική και αποθετική.
στ. 11-15 Η απόφαση του Κριτηρίου ενέχει δικαστικό συμβιβασμό: Καταβολή από τον πωλητή των δασμών[2], δηλ. μόνον της θετικής ζημίας που προέκυψε από την πλημελή εκπλήρωση των υποχρεώσεών του, πιθανόν διότι έκρινε ότι δεν υπήρξε δόλος ή αμέλεια.

1. Πρβλ. Θ. 40(1721) § 3 (ΕΚΣ, σ. 343).
2. Επειδή υπήρχαν τελωνεία στις πόλεις της Τρανσυλβανίας για το εσωτερικό εμπόριο ορισμένων ειδών, ό.π., σ. 51.

67

1745/II/13 979/φ 21v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Κλοπή. Αποζημίωση του κυρίου του πράγματος. Ευθύνη προστήσαντος. Επίσχεση μισθού.

// 1745. ἐν μηνί φεβρουαρίῳ 13. εἰς Σιμπῖνι.
[2]/ ||Ἐδ||ῶ γράφομεν διὰ ἐνθύμησιν, διὰ τὰ κλεψιμιὰ τοῦ Γκάμπορη Ῥεγκενιάνου [3]/ δούλου τοῦ κὺρ Γιαννάκη Ἀδαμόπουλου, ὁποῦ τὰ ἔκλεψεν

πέρισυ εἰς τὸ Κο-[4]/λοσβάρι, ἀπό ταῖς σάτραις τῶν πραγματευτάδων, καὶ ἦσαν γαϊτάνια 2½ [5]/ Λίτραις, ὁποῦ δὲν ἦτον μουρδαρεμένο, καὶ μία Λίτρα μετάξη ἄσπρο, καὶ [6]/ αὐτά ὄντας παστρικά, ὡσὰν ἐδικάτου, τὰ ἐπῆρεν ὁ κὺρ Μιχάλη<ς> βηλαρό-[7]/πουλο, καὶ ἀκόμη ἕτερο μετάξη μουρδαρεμένο, Λίτραις πέντε λογαῖς, καὶ [8]/ μία <Λίτρα> γηβέξη, καὶ μπρησίμι Λίτραις 3½ {Λίτραις}, ὅλο μουρδαρεμένο, αὐτὰ [9]/ ἀπομένουν πάλιν στὸν ἀγᾶν του τὸν κὺρ Γιαννάκη, ἕως νὰ ἀκουσθῇ τὶ ἔγινεν [10]/ ὁ ἄνωθεν κλέπτης, ἢ νὰ εὕγῃ καμία φορὰν στὸ παρὸν, καὶ τότε νὰ πλερώνεται [11]/ τὸ ἄνωθεν κλεψιμιόν, ἀπό τὴν ῥόγαντου ὁποῦ τοῦ θέλει ὁ κὺρ Γιανάκης, καὶ [12]/ ἐγράψαμεν διὰ ἔνδειξιν τῶν μελλόντων:–[μον.]

[13-16]/ Georgius Manol Nin proistos, ελευθέρης αγγέλ(ου) mp, Ἰωάννης ἀδάμη mp, Τζουανὴς · μαρκ(ου) mp, διαμάντις χριστ(ου) νιν καπετανος

στ. 2-5 Κλοπή εμπορευμάτων από υπηρέτη μέλους της Κομπανίας, κατά τη διάρκεια εμποροπανήγυρης. Τα εμπορεύματα ανήκαν σε μέλη της Κομπανίας.
στ. 5-7 Ανάληψη μέρους των κλοπιμαίων από τον ιδιοκτήτη, διότι ήταν σε καλή κατάσταση.
στ. 7-10 Τα υπόλοιπα κλοπιμαία, που ηταν κατεστραμμένα, παραμένουν στα χέρια του προστήσαντος εργοδότη μέχρι να εμφανισθεί ο δράστης. Προφανώς, ο εργοδότης είχε αποζημιώσει τους παθόντες, λόγω αντικειμενικής ευθύνης του για τις άδικες πράξεις του προστηθέντος[1].
στ. 9-11 Η ποινική δίκη δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Κριτηρίου, διότι ο δράστης είναι Ούγγρος. Ο εργοδότης θα παρακρατήσει την αποζημίωση, που ενδεχομένως κατέβαλε στους δικαιούχους, από τους μισθούς που οφείλει στον δράστη, όταν αυτός είτε καταδικασθεί από αρμόδιο δικαστήριο, είτε παρουσιασθεί να ζητήσει τους δεδουλευμένους μισθούς του.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 184 και σημ. 115, 190 (η΄).

68

1745/V/15 — 979/φ 21v
χ. Στράτη Δημητρίου

Πρακτικό. Συκοφαντική δυσφήμηση[1]. Μαθητεία. Σωφρονισμός του ανήλικου εργαζόμενου.

[17]/ 1745 · Μαΐου · 15 · Σιμπῖνι
[18]/ || Ἐπ||αῤῥησιάσθηκεν ἐνώπιον ἡμῶν ὁ κὺρ Μαυρουδὴς Κοπάνου μὲ τὸν

Παναγιώτη[19]*/[[Κωνσταντινου]],|Στόγιου Τζηκερδέκη|,καὶ ἐπροσκλάφθηκεν πῶς ὁ Παναγιώτης νὰ (εἶ)πεν εἰς τούς Γονείς* [20]*/ τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου εἰς τὸν Μελενίκον, ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος, νὰ* [21]*/ ἔφυγεν εἰς τοὺς Κατάνους ἀπὸ αἰτίαν τοῦ Μαυρουδι, διότι τὸν ἐκρατοῦσεν γυ:*[22]*/ μνὸν, ξεπόλυτον, καὶ τὸν ἔδερνεν, καὶ διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς τοῦ Κωνσταντίνου γράφουν* [23]*/ τοῦ κὺρ Μαυρουδὴ καὶ γυρεύουν τὸν υἱόντους ἀπὸ λόγουτου. εἰς τὸ ὁποῖον ἀπο:*[24]*/κρίθηκεν ὁ Παναγιώτης, πῶς αὐτὸς τοιούτης <λογῆς> λόγια δὲν εἶπεν πρὸς τοὺς* [25]*/ Γονεὶς τοῦ Παλαιολόγου, καὶ (εἰ)μὲν καὶ εὑρεθῆ νὰ τὰ (εἶ)πεν αὐτὸς, ὅτι ἀνάγκην, |ἢ| ζιμί|αις|* [26]*/ ἤθελεν τραβήξη ὁ κὺρ Μαυρουδὴς νὰ ἔχη αὐτὸς ὁ Παναγιώτης νὰ ἀπο:*[27]*/κρίνεται.*
[28-30]*/ Georgius Manol Nin proistos, Τζουάνής μαρκ(ου) mp, διαμάντης χριστ(ου) νῆν καπετανος, πανάγιωτις τζικέρδεκῦ στρεγώ ταάνοδεν.*

στ. 18-23 Ο εργοδότης (ενάγων) καταγγέλλει ότι ο εναγόμενος τον συκοφάντησε στους γονείς του μαθητευόμενού του, ότι κακοποιούσε το παιδί τους, το οποίο για τον λόγο αυτό, όπως ισχυρίζονται, κατατάχθηκε στην τοπική συνοριακή φρουρά.
στ. 21-23 Η υποχρέωση του εργοδότη για παροχή ένδυσης και υπόδησης απορρέει από τα θεσπίσματα της Κομπανίας και από τη σύμβαση μαθητείας[2]. Ο σωφρονισμός του ανηλίκου ήταν δικαίωμα του πατέρα ή του εργοδότη, εφ'όσον δεν ασκούνταν καταχρηστικά (πρβλ. και κατ. εγγρ. 77).
στ. 23-24 Συνεπεία της συκοφαντίας, οι γονείς του μαθητευόμενου τον αναζητούν από τον εργοδότη του, τον οποίο θεωρούν υπεύθυνο για την εξαφάνιση του παιδιού τους.
στ. 25-27 Ο εναγόμενος αρνείται την κατηγορία και συνομολογεί να αποζημιώσει τον ενάγοντα, εφόσον αποδειχθεί ότι τον κατηγόρησε στους γονείς του μαθητευόμενου. Ο εναγόμενος προσυπογράφει το πρακτικό προς επίρρωση της υποσχέσεώς του.

1. Πρβλ. Θ. 6(1639), 26(1690) §§ 2 και 4 (ΕΚΣ, σσ. 270-271, 298-299)· επίσης βλ. ό.π., σ. 213 και σημ. 298, σσ. 223, 226.
2. Βλ. π.χ. Θ. 2(1639)· πρβλ. Θ. 22(1666) §§ 9-12 (ό.π., σσ. 268-269, 289)· σχετικά με τη μαθητεία βλ. ό.π., σσ. 177 επ.

69

1745/VI/28 — 979/φ 22r
χ. Ιωάννη Αδάμη — σχ. 70· πρβλ. Δ΄/26

Απόφαση οριστική με κανονιστικό περιεχόμενο. Προσβολή δικαιώματος κληρονόμων για χρήση τόπου *σάτρας* σε πανηγύρι.

// 1745. Ἰουνίου 28. Χρῆστ(ος) τῶν Ρουσσόπουλων, καὶ Παναγιώτης.
[2]/ ‖ Ἐκλ‖αύθηκεν ἐνώπιον ἡμῶν, καὶ ἐμπροστὰ εἰς τὴν Κομπάνιαν, ὁ κὺρ [3]/ Χρήστ(ος) Ἀντωνίου ὁποῦ εὑρίσκεται μὲ τὰ Ῥουσσόπουλα, διὰ τὸν τόπον ὁποῦ [4]/ ἔφτιανεν <σάτρα> ὁ μακαρίτης Κώνστας Ῥούσσ(ος) εἰς τὸ Μεδιάσι, καὶ ἐπιχειρᾶ [5]/ ὁ κὺρ Παναγιώτης Τζεκερδέκη νὰ τὸν κυριεύσῃ, καὶ νὰ τοὺς εὐγάλῃ, [6]/ καὶ ἐρευνῶντας τὰ πάντα οἱ γηραιότεροι πραγματευταὶ καθῶς ἐνθυ-[7]/μήθηκαν μὲ θεὸν καὶ ψυχήν τους, ὅτι ὁ ἄνωθεν Ῥοῦσσ(ος) παλαιόθεν [8]/ ἔφτιανεν <τόπον> στό Μεδιάσι σιμὰ στὸν μπασιὰ Λευθέρη, λοιπὸν καὶ οἱ ἀπόγονοί [9]/ του ἤγουν τὰ παιδιάτου, εὔλογον εἶναι νὰ τὸν ἔχουν, καὶ δὲν χωρεῖ λόγος [10]/ διὰ περισσότερο πόρτζιο νὰ δίδῃ κανένας καὶ νὰ περιλαβαίνῃ τοὺς [11]/ Τόπους, μάλιστα εἰς τὸ Μεδιάσι, καὶ ἀλλοῦ ὁποῦ εἶναι συνηθισμένοι οἱ [12]/ τόποι, ὥστε χωρὶς καμίαν πολυλογίαν νὰ γένῃ ἔτζη, καὶ νὰ κρατοῦ-[13]/μεν ὡς ἄνωθεν ἐγράφη, καὶ κανένας τοῦτο νὰ μὴ δὲν τὸ χαλάσῃ.
[14-18]/ Georgius Manol Nin proistos, ἐλεύθέρης ἀγγέλ(ου) mp, Ἰωάννης ἀδάμη, Κωνστ(αν)τιν(ος) Μανόλη, θεωδόρανός τζήνγγοῦ.

στ. 2-6 Ο ενάγων, *σύντροφος* των δικαιούχων του «*τόπου*» της *σάτρας* –δηλαδή του τόπου όπου έστηναν σκηνή σε συγκεκριμένα πανηγύρια–, καταγγέλλει στο Κριτήριο ότι ο εναγόμενος προσπαθεί να τους εκτοπίσει από το χώρο, τον οποίο χρησιμοποιούσε ανέκαθεν στο συγκεκριμένο πανηγύρι ο πατέρας των *συντρόφων* του.
στ. 6-8 Απόδειξη των ισχυρισμών του ενάγοντος για τη θεμελίωση του δικαιώματος των *συντρόφων* του, με ένορκη μαρτυρία των παλαιότερων πραγματευτών.
στ. 8-13 Το δικαστήριο αποφασίζει να διατηρήσουν οι δικαιούχοι τον χώρο όπου έστηναν τη σκηνή με τα εμπορεύματά τους και ορίζει ότι προτιμώνται από τον εναγόμενο. Διατυπώνεται επίσης γενικός κανόνας που αποσυνδέει το ύψος της ετήσιας εισφοράς (*πόρτζιο*) στην Κομπανία από το δικαίωμα διατηρήσεως της χρήσης τόπου για «*σάτρα*» στις εμποροπανηγύρεις[1]. Η ρύθμιση στοχεύει προφανώς στην αποτροπή αθέμιτου ανταγωνισμού και καθιερώνει ρητά, για πρώτη φορά, το κληρονομητό του δικαιώματος.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 140-141· για τους όρους κτήσης τόπου *σάτρας* βλ. Θ. 10(1648) και 23(1680) § 1, 32(1695) § 27 (ό.π., σσ. 273-275, 293-294 και 321).

70

1745/VI/28 979/φ 22r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 69

Πρακτικό. Αγωγή του προεστού και ορκωτών παρέδρων («*ὁμοσμένων*») για εξύβριση και συκοφαντική δυσφήμησή τους από μέλος.

[19]/ Προτεσταλογίζουν οἱ ὑπογεγραμμένοι Πολγάριδες ὁποῦ ἦσαν παρόντες εἰς [20]/ τὴν ἄνωθεν Κρίσιν, τὸ πῶς ὁ Παναγιώτης χωρὶς καμίαν ἐντροπὴν καὶ ἀνθρωπιὰν [21]/ ἄρχησεν φανερᾶ νὰ ἀτιμάζῃ καὶ νὰ βλασφημᾷ ἀδίκως τοὺς κριτάδες ὁμοῦ [22]/ μὲ τὸν προεστόντους, λέ[γ]ωντας, πῶς χάνουν τὴν ψυχήντους, καὶ ὅτι πῶς θέλει πάρη [23]/ ὁ διάβολος ταῖς ψυχαῖς [του]ς ὁποῦ κρένουν ἔτζη, καὶ ἔτερα περισσότερα καὶ χει-[24]/ρότερα, εἰς τὰ ὁποῖα [τὸ]ν γυρεύουν Κρίσι, μακάρι καὶ ἕως τοῦ Βιλαέτι, [25]/ μὲ 500 φλορίντζια, [καὶ] πῶς αὐτὰ τὰ λόγια καθόλου δὲν τὰ ὑποφέρουν, μόνον [26]/ ἢ αὐτὸς νὰ εἶναι ἀπ[ε]δομπρῶς στὴν Κομπάνιαν, ἢ αὐτοί, ἐπειδὴ καὶ ἄλλα [27]/ ἐναντιώματα τρέχ[ουν] συχνάκις ἀπὸ τὴν αὐθάδειάντου{ς}, τὰ ὁποῖα εἰς και-[28]/ρὸν χρείας, νὰ ἔχουν νὰ φανερώνωνται, καὶ νὰ παῤῥησιάζωνται ἐν παντὶ [29]/ Κριτηρίῳ. Ἔτει τῷ αὐτῷ καὶ ἡμέρᾳ ὡς ἄνωθεν.
[30-31]/ Georgius Manol Nin proistos, ἐλευθέρης ἀγγέλ(ου) mp, Ἰωάννης ἀδάμη, Κωνστ(αν)τιν(ος) Μανόλη, δεώδορανος τζὴνγγου.

στ. 19-24 Αγωγή του προεστού και ορκωτών παρέδρων για εξύβριση και συκοφαντική δυφήμησή τους από διάδικο που ηττήθηκε σε δίκη την οποία είχαν εκδικάσει (εγγρ. 69).
στ. 24-25 Οι καταγγέλλοντες ζητούν να γίνει δίκη, η οποία να έχει ως αντικείμενο 500 F, ώστε να μπορεί να θεμελιωθεί προσφυγή ακόμη και στην αυτοκρατορική αυλή της Βιέννης[1].
στ. 26-27 Οι ενάγοντες ζητούν επίσης την αποπομπή από την Κομπανία του εναγομένου, γιατί στο παρελθόν επέδειξε κατ᾽ επανάληψη παρόμοια συμπεριφορά.
στ. 27-29 Το δικαστήριο καταχώρισε τα ανωτέρω στα πρακτικά για να χρησιμοποιηθούν στο μέλλον, όταν θα εκδικαζόταν η υπόθεση από τη συνέλευση της Κ (*Ἐξωτέρα*).

Επειδή δεν βρίσκουμε μεταγενέστερη σχετική απόφαση, ο δράστης πιθανόν να ζήτησε συγγνώμη και να κατέβαλε το πρόστιμο των 200 F

που προβλέπει το σχετικό δέσπισμα[2] ή, τέλος, μπορεί να λανθάνει η απόφαση σε χαμένο κώδικα.

1. Βλ. Προν. 1701, άρθρο 6 (ΕΚΣ, σσ. 389-390).
2. Βλ. Θ. 19(1663), ό.π., σσ. 283-284.

71

1745/IX/12 979/φ 22v
χ. Ελευθέρη Αγγέλου

Πρακτικό. Σύμβαση μεταφοράς εμπορευμάτων. Μη εκπλήρωση αντιπαροχής. Δικαστικός συμβιβασμός.

// Ετι 1745 σεμπτενβρίου – 12 επαρησιάσθηκαν κατεμπροσθέν ημόν [2]/ τον ηποκατοδέν γεγραμενον ο κύρ Αλέξη<ς> Λαζαρου και κύρ Ζαφιρις Μανό[3]/λη με καπηό<υ>ς αγογιάτες Μαγέρ<,> Γιανοὺς<,> Ηλήας<,> δια το αγόγι απο<υ> επα[4]/γισὰν στην Κραγιόβ[5]ο}<α> και εγενεν λάθος εις το φορτομα με τό να μιν [5]/ εβαλαν τοσου βάρος οσου εγενεν το παξα<ρι>. και η αγογιάτες γιρεψάν το νη[6]/κι ακεριό και με πολα λόγια του<ς> εκληνάμε να σίνχορεσούν η αγογι[7]/ατες απο τα σαρα<ν>τα διου φλορίντζια -2 και να δίνη ο κυρ Αλεξης F 30 [8]/ και ο κυρ Ζαφίρις τα F 10 και να εχουν τιν ηρίνην και εστο είς ενδιξίν.
[9-10]/ Georgius Manol Nin proistos, ελεύθέρης αγγέλ(ου) mp, Τζουανής· μαρκ<ου> mp.

στ. 4-6 Αθέτηση της συμφωνίας για το κόμιστρο, επειδή φορτώθηκε λιγότερο εμπόρευμα. Η ευθύνη βαρύνει τους πωλητές που ανέθεσαν τη μεταφορά. Οι μεταφορείς είναι ξένοι προς την Κομπανία, επειδή όμως οι εναγόμενοι είναι μέλη της, θεμελιώνεται η αρμοδιότητα του Κριτηρίου[1].
στ. 6-8 Το δικαστήριο έπεισε τα μέρη να συμβιβασθούν προτείνοντας τους όρους και σταθμίζοντας την ευθύνη που αναλογούσε στα μέρη.

Επειδή, πιθανόν, υπάρχει *συντροφία* μεταξύ των εναγομένων, το δικαστήριο προσδιορίζει το καταβλητέο ποσό, ανάλογα με την ευθύνη του καθενός είτε στη ζύγιση των εμπορευμάτων είτε στη σύναψη της συμφωνίας μεταφοράς είτε, τέλος κατά τον λόγο της εταιρικής τους μερίδας.

1. Βλ. Προν. 1701, άρθρο 6, ΕΚΣ, σσ. 389-390.

72

1745/IX/12 979/φ 22v
χ. Ελευθέρη Αγγέλου

Απόφαση οριστική. Εκτέλεση συμβάσεως πωλήσεως.

[11]/ Εις αυτινάν τιν ημέραν επαρησιάσθηκεν ο κυρ Ζαφιρις Μα[12]/νόλη με τον Μαρτηνη δια μι<α> ξιγι πηστόληα και το ευρικαμαν [13]/ ευλογόν να πλερόσι [[ησε]] F 17"76 γιριξαμενος απο τ᾽ Αν<ι>ούδι διχος λό[14]/γον και καμία εναντιότητα<.> εστο εις ενδιξίν.

στ. 12-14 Το δικαστήριο διατάσσει την καταβολή του τιμήματος από τον αγοραστή, αποκλείοντας τυχόν ενστάσεις του.

Αρμοδιότητα του Κριτηρίου λόγω της δωσιδικίας του εναγομένου, που είναι μέλος της Κομπανίας, ενώ ο ενάγων είναι Σάξονας[1].

1. Βλ. αν. εγγρ. 71, σημ. 1.

73

1748/V/13 979/φ 22v
χ. Κων/νου Μανόλη

Πρακτικό. Παρακαταθήκη ιδιωτικών εγγράφων στην Κομπανία. Ασφάλεια συναλλαγών.

[15]/ 1748 Μα(ει)ου 13 Σενπινι
[16]/ Να ειναι (ει)ς ενθιμισίν τι αφινούν τα πεδια του Ρουσού Κοσταλουκα [17]/ (ει)ς την λαδά της κονπανιας στου νην καιρο{ύ} <του> προεστού κύρ Τζουανού [18]/ Μαρκο<υ> ομολογιές καί καταστιχά τις μερασιας τους οπού εχούν τα τρι<α> [19]/ αδελφια Μπιμπις<.> Κοστ<α>λουκας Και Παναγιοτις[1] κοματια γραματα 7 [20]/ ||τά|| οπού περιεχούν την σουμα οπού διαλαμβάνι να τούς χρωστάει ω κύρ Παν[21]/ταξίς <Αρπάσις> Και βουλομενα με την βουλαν τους Καί εστο(ει)ς ενδιξιν.
[22-26]/ Τζουανής· μαρκ(ου) νήν προ(ει)στος· mp. Κωνστ(αν)τιν(ος) Μανόλη, διαμαντης χριστ(ου) παρον, Georgius Manoli, σταμος κωστά μαρτιράς mp. κυρηακης γρηγορη(ου) μαρτηρω{ς}.

στ. 18-19 Κατάθεση στην Κομπανία[2] χρεωστικών ομολογιών και εγγράφων διανομής κληρονομιαίων, για την ασφάλεια των συγκληρονόμων και των τρίτων.

1. Πρόκειται για τα «*Ρουσσόπουλα*» της εγγρ. 69.
2. Βλ. ΕΚΣ, σ. 144.

74

1748/IX/10 979/φ 23r
χ. Κων/νου Μανόλη

Απόφαση οριστική. Δυσφήμηση. Δικαστικός συμβιβασμός.

// 1748 σεμπταιβρίου 10.
[2]/ Παρόντόν ιμόν τόν υποκατοδέν γεγραμενοι ιλθάν Καὶ επαρισιασθικαν ο κύρ [3]/ {ο κύρ} Πετρός [[κο]] Θεοδόρου κράγιοβάνους μέ τὸν κὺρ Πάνταξι Καὶ κυρ Ζαφιρελι [4]/ Κυρ<ι>ακι δια τα άσχιμολογισματά οπού αςχιμολογίσαν τόν ανο (ει)|ε|ριμαινού Πετρου Καί [5]/ δια την (ει)ρινίν καὶ διὰ το ασκάνδαλιστόν παρακινόντάς τόσω τὸν δαβατζίν κυρ Πετρου [6]/ Καί τούς αλνή δίου (ει)ρεμενούς κυρ Πάνταξι Αρπασί <και> κυρ Ζαφιρελ<ι> Κύρ<ι>ακί να σίνχοριθούν [7]/ Καὶ να παύσουν από αυτά ολα οπού έχι ο ενάς στόν αλόν τοσών ο κύρ Πάνταξίς οπού εστά[8]/θι|ν| στο αρεστί να μίν εχί να ξιτά μίτε εδο στην κο<μ>πανία μίτε στα εξοτερίκά κριτιριά [9]/ αλα ούδε να καυχαίτέ εξο ο κύρ Πετρους τόσω εδο στο Σιμπίν τόσω Καί εξο στα πανιγιρια πος τούς [10]/ εκλισέν στο αρεστι αλα |ου|δε ο κυρ Πάνταξίς να εχι παράνου κάντε εδο στο Σιμπινί κάντε αλού [11]/ στα πανιγιριά να καύχατέ Και να τόν κατιγορ|ο|<α>ει<.> Και (ει)ς αυτα εστρεξάν Και τὰ [12]/ διού μερί ο ανο κύρ Πετρός Καί ο κυρ Πάνταξις να φιλαξουν αυτην την σίνφονίν [13]/ Και ε<ι>μέν (ει)|θε|λέν γρικιθί (ει) εδο στο καστρο (ει) στα οξο πανιγιριά νὰ καταλαλι ενάς τον αλό [14]/ να εχί να βανί κατού F 200 τα (ει)κατόν στην καμαρά Και τα (ει)κατόν στην κο<μ>πανία [15]/ Καί εστο (ει)ς ενδιξιν<.> αλ|ό|<ά> αν ιθελέν Καί κανενά απο τα πέδια τον διωνόν τόσω [16]/ τού κυρ Πετρού τόσω Και του κυρ Πάνταξι νά κλομπιζούντέ (ει) να δερνουνταί.
[17-24]/ [τ.σ.] *πι|έ|{ρ}τρος θεοδόρου στέργω τὰ ανοθεν.* [τ.σ.] *Πανταξής Αρπάση στρέγο τά ἄνωθεν mp. Ἰάκοβ(ος) Ιερομόναχος· παρακαλεστηκος ἔγραψα· εκ μερος |του| μην υξεύροντας νά υπογραψύ:* [μον.], *Τζουανής: μαρκ(ου) νήν προειστος mp, Georgius Manoli, θεωδορανος τζήνγγοὺ, Κωνστ(αν)τιν(ος) Μανόλη, κυρηακης γρηγορη(ου), ζαφυρίς μανολι mp, αλεξής λάζαρωύ· mp, διαμάντις χριστ(ου) mp.*

στ. 2-5 Αγωγή για δυσφήμηση[1].
στ. 5-7 Το Κριτήριο προτρέπει τους διαδίκους σε συμβιβασμό με αμοιβαία παροχή συγγνώμης.

στ. 7-12 Το Κριτήριο απαγορεύει την άσκηση αγωγής με το αυτό αντικείμενο, είτε σε αυτό το ίδιο, είτε σε άλλα «*εξοτερικά*» κριτήρια (της Τρανσυλβανίας ή της οθωμανικής αυτοκρατορίας)[2].
στ. 11-12 Ο συμβιβασμός γίνεται αποδεκτός από τους διαδίκους, που προσυπογράφουν αντί ανταλλαγής «εξοφληστικών γραμμάτων»[3].
στ. 13-15 Παραβίαση των όρων του συμβιβασμού θα επισύρει βαριά χρηματική ποινή υπέρ του Θησαυροφυλακίου της Τρανσυλβανίας και της Κομπανίας, για να εξασφαλισθεί πιο αποτελεσματικά η τήρηση των όρων. Το Κριτήριο, ταυτόχρονα, αποσκοπεί στην ειδική πρόληψη.
στ. 15-16 Η απαγόρευση ισχύει και για τους υπαλλήλους και τους μαθητευόμενους των διαδίκων, για τους οποιους απειλείται αόριστη χρηματική ή σωματική ποινή.

1. Βλ. αν. εγγρ. 68 σημ. 1.
2. Βλ. γενικά απαγόρευση προσφυγής των μελών σε «ἐξωτερικά» Κριτήρια, π.χ. Θ. 28(1691-1692) §11, 29(1691) §§ 1-2 (ΕΚΣ, σσ. 307-308, 310-311).
3. Για τα αποτελέσματα του συμβιβασμού σε ποινικές υποθέσεις βλ. ό.π., σσ. 240.

75

1761/III/14 979/φ 23v
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 76

Απόφαση οριστική. Σύμβαση αγοραπωλησίας ομάδας πραγμάτων. Χρεωστική ομολογία. Αρραβώνας. Προδεσμία για προσκόμιση αποδείξεων της ταυτότητας του αγοραστή. «Δημοσία» κατάθεση χρημάτων και εγγράφων στην Κομπανία - μεσεγγύηση.

// Ἐν ἔτει 1761. μαρτίου 14. Σιμπῖνι·
[2]/ ||Ἐπ||ρωτεσταλόγησαν οἱ δύο Βλάχοι ἀπό τό χωρίον Μόγο, ὀνόματι Γουώνης [3]/ Τόρδω καὶ Σάβας Σλάβος, ἀναφέρωντας, πῶς ταῖς περασμέναις [:ημέρες], ὄντας εἰς [4]/ τὸ σύνορον τῆς Βλαχίας εἰς Ῥίο Βάδουλουϊ, ἔκαμαν μὲ κάποιον Κωνσταντῖνον [5]/ δοῦλον τοῦ Χατζῆ Ζυγιάνου ἀπὸ Κραγιώβα μίαν Τούρμαν Γουρούνια κατὰ [6]/ τὴν Ὁμολογίαντους, ὁποῦ μᾶς φανερώνουν Βερεσὲ διὰ 38 ἡμέραις [7]/ λαβαίνωντας τὰ ζῶα πρῶτα, ὕστερα περνῶντας ὁ ἄνωδεν βαντὲς, νὰ [8]/ ἔχουν νὰ βάνουν τὰ μπάνια κάτω, παραστένωντας τὴν Ὁμολογίαν, καὶ [9]/ δίδωντας ἀραβῶνα φλουρία 22. εἰς χείρας, μὲ τέτοιαν συμφωνὴν, ὅτι νὰ [10]/ ἔχουν νὰ δίδουν οἱ ἄνωδεν Βλάχοι τὰ μπάνια ἀπὸ τὰ

ζῶα τοῦ κὺρ Πέτρου [11]*/ Λούκα, ὡσὰν ὅποῦ εἶναι συντρόφοι* [με τον πωλητή Χατζή Ζυγιάνο] *εἰς πολλαῖς πραγματιαῖς, καὶ ἐρχόμενοι* [12]*/ μέσα* [:στην Τρανσυλβανία] *οἱ Βλάχοι τὴν δεύτερην ἡμέραν, τοῦ ἔδωσαν εἴδησιν τοῦ Πέτρου Λούκα* [13]*/ διὰ νὰ τοὺς δώση ῥαβάσι, νὰ πάρουν τά ζῶα, ὁ ὁποῖος οὔτε ῥαβάσι δὲν τοὺς* [14]*/ ἔδωσεν, μόνον τοὺς ἐχάλευεν Κεφήλιδες, καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ εὕρουν* [15]*/ Κεφήλην οἱ Βλάχοι, τοῦ ἐξήτησαν ὀπίσω τήν ὁμολογίαντους, ὁμοῦ καὶ* [16]*/ τὸ πέγιτους, ὁποῦ εἶναι στὰς χ(εί)ραςτου, ὁ δέ Πέτρος μὲ κάθε λογῆς* [17]*/ ἀντιλογίαις προκατ[ο]ρίτηκαις, χαλεύει νὰ τοὺς εὐγάλη ψεύστας νά χά-*[18]*/σουν τὸ πέγιτους, Εἰς τὸ ὁποῖον ἡμεῖς εὑρίσκομεν εὔλογον, ὅτι δίχως ἀναβο-*[19]*/λὴν καιροῦ, νὰ ἔχουν οἱ Βλάχοι ἄδ(ει)αν νὰ πέρνουν ὀπίσω τὸ πέγι τους* [20]*/ ὁμοῦ καὶ τὴν ὁμολογίαντους ἀπό τόν κὺρ Πέτρο, καὶ νὰ λείπουν τελ(εί)ως* [21]*/ τὰ μαλλώματάτους, καὶ ἐγράφη διὰ ἔνδ(ει)ξιν.* [22]*/Διαβάζωντας κατέμπροσθεν τους τὸ παρόν Ντελιμπεράτον, ἐπρωτε-*[23]*/σταλόγησεν ὁ κὺρ Πέτρος βάνωντας τὸ πολτουρόντου, πῶς μήτε τοὺς γνωρίζη* [24]*/ αὐτοὺς, οὔτε ἦτον στὴν συμφωνήν τους, ὥστε νὰ στέκουν τὰ μπάνια καὶ ἡ Ὁμολο-*[25]*/γίατους ἐδῶ στὴν Κομπάνιαν ὀπρισμένα ἕως τέσσαρες ἑβδομάδα<ις>, νὰ ἔλθη* [26]*/ ἡ ἀπόκρισι ἀπὸ ἔξω. Τὸ ὅμοιον πρωτεστάρουν καὶ οἱ Βλάχοι, τὸ πῶς ἐὰν* [27]*/ δὲν ἤθελαν τοὺς δοθῆ εἰς 4. ἑβδομάδες ἡ Ὁμολογία ὁμοῦ καὶ τὰ ἄσπρατους, τὰ* [28]*/ ὅσα ἔξοδα ἤθελαν τρέξη, νὰ ἔχη νὰ τοὺς τὰ ἀποκρένεται ὅλα, τόσον τὸ διά-*[29]*/φορον, ὅσον καὶ ἄλλα ἀκόλουθα ὁ κὺρ Πέτρος Λούκα, καὶ ἐγράφη πάλιν καὶ τοῦτο* [30]*/ διὰ ἔνδ(ει)ξιν τῶν μελλόντων. Ἔτ(ει) τῷ αὐτῷ καὶ μηνί καὶ ἡμέρᾳ ὡς ἄνωθεν.*

[31-34]*/ Μανικάτης· σαφράν(ος) νιν προεστ(ός) mp, Ιωάν(νης) ἀδάμη, Κωνσταντίνος Μανόλη, ανδρεας γηωργη(ου), δωμᾶς βελλερᾶς mp, Γιάννης μαβρουδί, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp.*

στ. 4-5 «*ἔκαμαν...μίαν τούρμαν*»: Συμφωνία πωλήσεως αγέλης.

στ. 5-6 Ο πωλητής αντιπροσωπεύεται από τον υπάλληλό του, το πιθανότερο *φατούρο με λογάριαση*[1], διότι διαπραγματεύεται και συνάπτει τη συμφωνία.

στ. 6-7 Η σύμβαση πωλήσεως επί πιστώσει ήταν έγγραφη, με τον τύπο της χρεωστικής ομολογίας εξοφλητέας σε ορισμένη προθεσμία, στην οποία περιλαμβάνονταν οι όροι της συμβάσεως.

στ. 8-10 Με την υπογραφή της ομολογίας κατεβλήθη αρραβώνας («*πέγι*») ως προκαταβολή και δόθηκε στον υπάλληλο του πωλητή[2]. Πρώτα θα παραδίδονταν τα ζώα και μετά την πάροδο της προθεσμίας θα καταβαλλόταν το υπόλοιπο του τιμήματος σε τρίτο, *σύντροφο* του πωλητή, με επιστροφή της ομολογίας.

στ. 11-13 Όρος της συμβάσεως ήταν το τίμημα να καταβληθεί σε τρίτο (τον εναγόμενο), ο οποίος ήταν *σύντροφος* του πωλητή και ο οποίος προ-

ηγουμένως θα είχε παραδώσει τα ζώα με την άδεια εξαγωγής τους από την Τρανσυλβανία. Στην προκειμένη περίπτωση δεν υπήρξε παράδοση της νομής.

στ. 16-17 Η ομολογία και ο αρραβώνας προφανώς παραδόθηκαν στον εναγόμενο από τον υπάλληλο του *συντρόφου* του που είχε συνάψει τη σύμβαση.

στ. 13-15 Οι αγοραστές ζήτησαν να τους παραδοθεί από τον εναγόμενο η άδεια διελεύσεως των ζώων από τα Τρανσυλβανικά σύνορα για να τα παραλάβουν[3].

στ. 14-15 Άρνηση του εναγομένου να δώσει το έγγραφο, εφόσον δεν παράσχουν εγγύηση («*κεφήλιδες*»).

στ. 16-17 Οι αγοραστές ζητούν να τους επιστραφεί ο αρραβώνας και η ομολογία, γιατί αδυνατούν να βρουν εγγυητές.

στ. 18-22 Το δικαστήριο αποφασίζει να επιστραφούν από τον εναγόμενο ο αρραβώνας και η ομολογία, προφανώς λόγω μη εκτελέσεως της συμβάσεως.

στ. 25-27 Ο εναγόμενος ζητεί, στην ουσία, την αναστολή της εκτελέσεως της αποφάσεως. Προσφέρεται να καταθέσει στην Κομπανία τα χρήματα του αρραβώνα και την ομολογία για διάστημα τεσσάρων εβδομάδων, ώστε να εξακριβωθούν οι όροι της συμβάσεως και η ταυτότητα των αγοραστών.

στ. 27-30 Οι αγοραστές ζητούν, εάν μετά την πάροδο της προθεσμίας αυτής δεν ικανοποιηθούν, να βαρύνεται ο αντίδικος αφ'ενός με τους τόκους των χρημάτων του αρραβώνα και αφ'ετέρου με τα έξοδα που θα υποστούν, καθώς και με κάθε περαιτέρω ζημία.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 184-186.
2. Ό.π., σ. 190.
3. Ό.π., σ. 195.

76

1761/IV/28
χ. Ιωάννη Αδάμη

979/φ 24r
σχ. 75· πρβλ. 78

Απόφαση οριστική για την εκτέλεση αποφάσεως. Λύση της συμβάσεως για υπαίτια μη εκπλήρωση. «Δεδικασμένο».

// Ἐν Ἔτει 1761. Ἀπριλλίου 28:
[2]/ ||Σημ||ειώνομεν ἐδὼ διὰ τὴν ὄπισθεν Ὑπόθεσιν τοῦ Πέτρου Λούκα, [3]/πῶς

τελειώνωντας αἱ τέσσαρες Ἑβδομάδες κ(α)τ(ὰ) τὴν διωρίαν, καὶ ἐρχό-[4]/μενοι οι Βλάχοι, μίαν καὶ δύο φοραῖς καὶ πολλάκις, ἐζητοῦσαν τὰ [5]/ ἄσπρα τους, καὶ τὴν Ὁμολογίαν τους, διὰ τὸ ὁποῖον ἐδώσαμεν εἰδησιν [6]/ τοῦ κὺρ Πέτρου Λούκα, διὰ νὰ μᾶς εἰπῇ, ἂν ἤφερεν τὴν ἀπόδειξίντου [7]/ ἀπέξω, καθῶς ὑποσχέθη ἢ ὄχι; καὶ ἡ ἀφεντιάτου μὲ κάθε λογῆς [8]/ ἐμπερδεμένα λόγια, τριγυρίζει καὶ ἀθετεῖ τὰ συμφωνηθέντα, ὅθεν [9]/ βλέποντες, τὸ πῶς αἱ τέσσαρες ἑβδομάδες ἀπέρασαν, ἀκόμη καὶ ἄλλαις [10]/ δύο παράνω, καὶ καμίαν Ἀπόδειξιν δὲν φέρν(ει), ὥστε τὸ εὑρίκαμεν εὔλο-[11]/γον, νὰ τοὺς δοθοῦν τὰ μπάνια καὶ ἡ Ὁμολογίατους τῶν Βλαχῶν χωρὶς [12]/ ἄλλην ἄργητα, καὶ διὰ τὰς δύο ἑβδομάδες ὁποῦ ἐπέρασαν ζητοῦν οἱ [13]/ Βλάχοι τὸ διάφορον τῶν ἀσπρῶντους ὅσα κάμνουν, καὶ λοιπὸν γράφομεν [14]/ πλέον νὰ μὴν ἔχουν νὰ μᾶς συγχύζῃ περί τούτου οὔτε ὁ κὺρ Πέτρ(ος) [15]/ οὔτε οἱ Βλάχοι εἰς τὸ μετὰ ταύτα, καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν.
[16-18]/ Μανικάτης· saφραν(ος) νιν προεστ(ός) mp. Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Κωνσταντίνος Μανόλη, κιρηακις γρηγορη(ου), θωμᾶς βελλερᾶς mp, Γιανης μαβρωδῆς.

στ. 6-9 Το δικαστήριο διαπιστώνει την υπαίτια υπερημερία του εναγομένου.
στ. 9-14 Λύεται η σύμβαση και επιστρέφονται ο αρραβώνας και η χρεωστική ομολογία, ενώ δεν επιδικάζονται τόκοι υπερημερίας για τις δύο εβδομάδες, χωρίς ιδιαίτερη αιτιολογία.
στ. 14-15 Το δικαστήριο απαγορεύει την επαναφορά της υποθέσεως (μορφή δεδικασμένου).

77

1761/V/7 979/φ 24v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Αυτοδικία. Σωματική βλάβη και προσβολή της προσωπικότητας υπηρέτη. Λύση συμβάσεως εργασίας. Άφεση ποινής.

// Ἐν Ἔτει 1761. μηνί Μαϊῳ 7.
[2]/ ||Ἔστ||ωντας νὰ ἐπαῤῥησιάσθη κατέμπροσθεν ἡμῶν, ὁ κὺρ Πασκά-[3]/λης μπακάλης μέ τήν δουλεύτραν του, ἀναφέρωντας μέ πολυ-[4]/λογίαν, πῶς νὰ τοῦ ἐχάθη ἕνα δακτυλίδι χρυσὸ, ὁποῦ τοῦ [5]/ ἔδωσεν [ενν. του κορτσιού] *ἡ κυρά του νὰ τὸ πάγη στὸ μπόλτι νὰ τὸ δώση τοῦ Ἀγᾶ-[6]/του, καὶ ὕστερον εὑρέθη, καὶ τότε ἀπάνω ὄντας τὸ ἐχάλευεν, καὶ ὕστερα [7]/ πάλι,*

ἀφοῦ εὑρέθη, ἐκλαύθη πῶς τὸ ἔδ(ει)ρεν ὁ αὐτός Πασκάλης [8]*/ ἀνιλεῶς, ξεγυμνώνωντάς το, καὶ μαστιγώνωντάςτο μὲ σκοινιὰ, πρᾶγ-*[9]*/μα παράξενον μέσα εἰς τὸ κάστρον, ὁποῦ λογᾶται Ποτέντζια, δι-*[10]*/ὅτι ἐτύχαινε νὰ προτζεδάρῃ μὲ τὴν Κρίσιν, καὶ ὄχι αὐτεξουσίως,* [11]*/ λοιπὸν μὲ τὸ νὰ ἔπραξε καὶ ἄλλοτες ὁ αὐτός Πασκάλης τοιαύτα,* [12]*/ τοῦ ἐτύχαινε γκλώμπα καὶ τώρα μόνον γράφομεν ὅτι ἀπέδο-*[13]*/μπρῶς νὰ μὴν εἶναι καθόλου θεληματάρης νὰ δείρη κανέναν οὔτε* [14]*/ τὸ κοπέλιτου, οὔτε τὴν δουλεύτραντου δίχως Κρίσιν, εἰ δέ καὶ τολ-*[15]*/μήση νὰ τὸ κάμη δίχως τήν εἴδησιν τοῦ Κριτηρίου, νὰ ἔχη νὰ γκλω-*[16]*/μπίζεται καὶ νὰ παιδεύεται μεγάλως, καὶ τέλος πάντων, τὸ* [17]*/ κορίτζη, σὰν δὲν θέλ(ει) παράνω νὰ καθίση νὰ τοῦ δουλεύη, νὰ* [18]*/ εἶναι σλόμποδο νὰ εὔγη, καὶ μὲ τὸ στανιό νὰ μὴν ἔχη θέλημα ὁ* [19]*/ ἄνωθεν Πασκάλης νὰ τὸ κρατήση, διὰ νὰ μὴν κάμη πάλιν τὰ* [20]*/ ὅμοια: καθῶς ἔχει συνήθ(ει)αν, διότι ἐμπιζερίσαμεν ἀπό τά ἄ-*[21]*/πρεπα καμώματάτου, ὥστε ἐξανάγκης ἄν ἐπιμένη μέ τέτοιον* [22]*/ ναρόβι, δικαίως κρίνεται νὰ διώχνεται ἀπό τὴν Κομπάνιαν,* [23]*/ καὶ ἐγράφη διὰ ἔνδ(ει)ξιν τῶν μελλόντων:–*
[24-26]*/ Μανικάτης· saφραν(ος) νην· προεστ(ός) mp, Κώνστ(αν)τίνος Μανόλη, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, κιρηακις γρηγορή(ου), πέτκ(ος) πέτρ(ου)* [ά.χ.;], *θωμᾶς βελλερᾶς mp.*

στ. 2-9 Υπηρέτρια καταγγέλλει στο δικαστήριο ότι υπέστη ιδιαίτερα βάναυση και εξευτελιστική κακοποίηση[1] από τον εργοδότη της ως τιμωρία.
στ. 4-6 Βάσιμη υπόνοια κλοπής εις βάρος της υπηρέτριας.
στ. 9-10 Ο εναγόμενος ενήργησε χωρίς δικαστική απόφαση (αυτοδικία). Σύμφωνα και με το δίκαιο της Τρανσυλβανίας[2], η πράξη θεωρούνταν αδίκημα (σωματική βλάβη, δηλ. *μικρά Ποτέντζια*). Ο εναγόμενος έπρεπε να είχε υποβάλει αγωγή για την κλοπή και όχι να αυτοδικήσει. Ο σωφρονισμός των ανηλίκων υπαλλήλων και υπηρετών ήταν γενικά επιτρεπτός, όχι όμως ο άμετρος, όπως στην προκειμένη περίπτωση («*πρᾶγμα παράξενον*»)[3].
στ. 11-12 Η χρήση βίας από τον εναγόμενο είχε γίνει κατ'επανάληψη στο παρελδόν και υπονοείται ότι θα έπρεπε να του επιβληδεί από το δικαστήριο χρηματική ποινή λόγω υποτροπής. Είναι όμως πιθανό να θεώρησε το Κριτήριο ότι το θύμα είχε διαπράξει την κλοπή και είχε μεταμεληθεί εμπράκτως, οπότε συνάγεται η δικαστική άφεση της ποινής[4].
στ. 13-17 Στα δεσπίσματα δεν απαντά ποινή για τις περιπτώσεις άσκησης σωματικής βίας ειδικά εις βάρος υπηρέτη. Στην παρούσα περίπτωση, το δικαστήριο απειλεί απλώς τον εναγόμενο με πρόστιμο, εφ'όσον αυτοδικήσει στο μέλλον, αποσκοπώντας έτσι στην ειδική πρόληψη.
στ. 17-23 Το Κριτήριο παρέχει στην ενάγουσα το δικαίωμα να εγκατα-

λείψει τον εργοδότη της, εάν το επιθυμεί (ανυπαίτια λύση συμβάσεως εργασίας). Παράλληλα, το Κριτήριο απαγορεύει στον εναγόμενο να την εξαναγκάσει να παραμείνει στην υπηρεσία του, απειλώντας τον με αποβολή από την Κομπανία.

1. Πρβλ. Θ. 32(1695) § 9 (ΕΚΣ, σ. 316).
2. Βλ. Ι. Αδάμη, *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν, 1*, σσ. 3 επ.
3. Βλ. ΕΚΣ, σ. 219.
4. Ό.π., σ. 240.

78

1761/III/14 979/φ 25r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Εμπορικά βιβλία. Όρκος. Απόσβεση ενοχής.

// Εἰς τοὺς 1761. Μαρτίου 14.
[2]/ Διὰ τὴν ὑπόθεσιν ὁποῦ ἔχουν ἐν τῷ μέσωτους ὁ Γιουώνης Μοτρόν [3]/ Βλάχος ἀπό τὸ Γκούραρέουλουϊ, μὲ τὸν κὺρ Πέτρον Λούκα πραγματευ-[4]/τὴν τῆς Κομπανίας μας, διὰ κάποια βόδια ὁποῦ ἐπῆραν καὶ ἔδωσαν [5]/ ἀνάμεσόντους κοντᾶ ἀπὸ τρεῖς χρόνους, ζητῶντας ὁ Γιουώνης ἀπό τόν [6]/ κὺρ Πέτρον Λούκα, πῶς νὰ τοῦ ἀπόμεινε χρεώστης κατὰ ταῖς Λογά-[7]/ριασες, ὁποῦ ἐπαρέστησεν ἐδῶ μέ τὰ λόγιατου ἕως F 160.΄΄28. [8]/ ὅμως δίχως ἀπόδειξες καὶ δίχως μαρτυρίαις, ὁ δὲ κὺρ Πέτρος ἐξ [9]/ ἐναντίας ἀποκρίνεται, πῶς ὁ ἄνωδεν Βλάχος αὐτὸς τοῦ ἀπόμεινεν ⟨χρεώστης⟩ [10]/ καί τοῦ θέλ(ει) ἕως F 66.΄΄59. κατὰ πῶς διαλαμβάνουν τὰ Κατάστιχάτου [11]/ ὅμως μέ τὸ νὰ δὲν πείθεται εἰς αὐτά ὁ Βλάχος, καὶ αμφιβάλλει, μάλιστα [12]/ αὐτός ὁ ἴδιος ἐξήτησε φανερᾶ ἐνώπιον ἡμῶν, πῶς νὰ ὠμόση ὁ κὺρ [13]/ Πέτρος πῶς δὲν τοῦ θέλ(ει) τίποτες καθ' ὅλου, καὶ νὰ χάνη τὸ πραιτενζιόν-[14]/του ὅλον, καὶ ὁ κὺρ Πέτρος ὑποσχέθη καὶ ἔστρεξαν νὰ ὠμόσῃ, μόνον [15]/ ἐν πρώτοις νὰ ἑτοιμάση ὁ Γιουώνης καὶ νὰ τὰ παραστήση τὰ ἄνωδεν ἄς-[16]/πρατου F 66.΄΄59. καὶ τότε δίχως ἄλλο νὰ ἔχῃ νὰ ὠμόση, τὸ ὁποῖον [17]/ ἔστωντας νὰ εἶναι Σαρακοστὴ διὰ τώρα, Λοιπόν τοὺς δίδεται διωρία [18]/ ὁπόταν θελήση ὁ Βλάχος, ἢ μετὰ τὸ Πάσχα, νὰ ἔχ(ει) θέλημα νὰ τὸν [19]/ ὁρκώση. Ἀκόμη σημ(ει)ώνομεν πῶς ὁ κὺρ Πέτρος ωμολόγησεν κατέμπρο-[20]/σθεν ἡμῶν τὸ πῶς δίχως ἄλλο θέλ(ει) κάμη τὸν ὅρκον βέβαια κατὰ τὰ [21]/ πούνκτα ὁποῦ θέλ(ει) τοῦ προβάλλη ὁ Βλάχος, καὶ οὕτως ἀποφασίζεται [22]/ νά εἶναι διὰ ἔνδ(ει)ξιν τῶν μελλόντων ἐν παντὶ Κριτηρίῳ.
[23]/ Τελ(ει)ώνωντας μετὰ τὸ Πάσχα ἡ ἄνωδεν διωρία, ἦλθεν ὁ Γιουώνης

Μοτρὸν [24]/ Βλάχ(ος) κατέμπροσθεν ἡμῶν, φέρνωντας στὸ παρὸν τὰ εἰρημένα ἄσπρα [25]/ καὶ ἐξήτησεν νὰ κάμῃ τὸν ὅρκον ὁ κὺρ Πέτρος, ὥστε ὁ κὺρ Πέτρος [26]/ἐστάθη στὸν λόγοντου, καὶ ἔβαλεν ὅρκον φρικτὸν ἀπάνω εἰς τό Ἅγιον Εὐαγ-[27]/γέλιον καὶ μὲ τοῦτο ἔλαβε στὸ χέρι του τὰ ἄσπρα σῶα ἕως καὶ ἕνα μπάνι, [28]/ καὶ πλέον ἐξέκαμαν, καὶ δὲν ἔχουν παρέκι καμίαν κρίσιν ἐν τῷ μέσωτους.

[29-32]/ Μανικάτης· saφραν(ος) νυν· προεστ(ός) mp, Κωνσταντίνος Μανόλη, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, γιάννης Μαβρῳδῆ mp, πέτκ(ος) πέτρ(ου) [ά.χ.], *θωμᾶς βελλερᾶς, διμιτρι σοῦφρας καπετανὼς.*

στ. 8 ***«δίχως ἀπόδειξαις και δίχως μαρτυρίαις»***: δηλαδή, χωρίς έγγραφα και χωρίς μάρτυρες.
στ. 11-14 Ο ενάγων αμφισβητεί τα εμπορικά βιβλία και επάγει στον εναγόμενο απαλλακτικό όρκο («*εὐαγγελικό*»)[1].
στ. 14-17 Το αίτημα γίνεται δεκτό από τον εναγόμενο, υπό τον όρο ότι ο ενάγων θα καταθέσει στο δικαστήριο το ποσό που ισχυρίζεται ότι του οφείλει.
στ. 17-19 Η Σαρακοστή αναστέλλει τη δόση του όρκου.
στ. 20-21 Τα θέματα του όρκου προσδιορίζει ο διάδικος που επάγει τον όρκο.
στ. 28 Πλήρης απόσβεση της ενοχής και περάτωση της δίκης.

1. Πρβλ. Μαλαξό ΦΠΓ΄ § 1 και Νομικόν ΚΒ΄ §§ 25-26.

79

1761/VII/19
χ. Ιωάννη Αδάμη

979/φ 25v
σχ. 80, 81

Απόφαση προδικαστική. Χρήση βίας. Προσβολή της προσωπικότητας. Σωματική βλάβη. Εφαρμογή τρανσυλβανικής νομοδεσίας.

// 1761. Ἰουλίου 19.
[2]/ ‖ Ἔστω‖ντας νὰ ἤλθεν κατέμπροσθεν ἡμῶν ὁ κὺρ Μήτζος Φιτόκης [3]/ καὶ ἐπαῤῥησίασεν τήν ὑπόθεσίντου μετὰ κλα<υ>θμοῦ, διὰ τήν ἀτιμίαν [4]/ καὶ δαρμοὺς ὁποῦ ἔπαθεν τὴν προάλλην εἰς τὸν Γάμον τοῦ [5]/ κὺρ Μήτρου Σούφρα, παρὰ τοῦ κὺρ Γιαννάκη Τζήγγου, τοῦ [6]/γενομένου ἐκεῖ Νούνου, ὁμοίως ἐξ ἐναντίας ὁ κύρ Γιαννά-[7]/κης ἐπαῤῥησίασεν τάς διαφόρους ἀταξίας ὁποῦ ἔκαμνεν ὁ [8]/ ρηθεὶς Φιτόκης, μὲ τὸ νὰ ἔχῃ πολλὴν ἐξέτασιν

καὶ δυσκολίαν [9]/ ἡ αἰτίατους, κατά τὴν ὥραν τοὺς δίδεται διωρία ἕως 15. ἡμέραι [10]/ νὰ τηρήσουν νὰ κάμουν τελ(ει)αν διαλλαγὴν ἐν τῷ μέσω τους, καὶ νὰ [11] / λ(εί)ψουν τὰ μαλλώματάτους, ἐάν δὲ καὶ δὲν εἰρηνεύσουν, ὕστερα νά [12]/ γένη ἡ Κρίσις τους κ(α)π(ὰ) τόν νόμον τοῦ Βηλαετίου καὶ ἐγράφη εἰς ἔνδ(ει)ξιν.

[13-15]/ Μανικάτης σαφράν(ος) νην προεστ(ός) mp, Κωνσταντίνος Μανόλη, ἀνδρέας γηωργηου, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, θωμᾶς βελερᾶς mp.

στ. 2-6 Καταγγελία από μέλος της Κομπανίας, ότι ασκήθηκε εις βάρος του βία[1] και προσεβλήθη από άλλο μέλος στη διάρκεια κοινωνικής εκδηλώσεως.

στ. 6-8 Ο εναγόμενος προβάλλει την κακή συμπεριφορά του ενάγοντος, για να δικαιολογήσει την άσκηση βίας. Το Κριτήριο προφασίζεται ότι χρειάζεται χρόνος και λεπτομερείς αποδείξεις προκειμένου να κρίνει την υπόθεση.

στ. 9-11 Λόγω της Σαρακοστής, το Κριτήριο παρέχει αυτεπαγγέλτως δεκαπενθήμερη προθεσμία στους αντιδίκους για να συμβιβασθούν εξωδίκως.

στ. 12 Προκειμένου να επιτύχει τον συμβιβασμό και να μη χρειασθεί να καταχωρισθούν οι πράξεις των διαδίκων, το Κριτήριο επισείει την εφαρμογή του τρανσυλβανικού δικαίου[2] («*νόμος του Βηλαετίου*»).

1. Βλ. π.χ. Θ. 6(1639) (ΕΚΣ, σσ. 270-271) και επόμενα.
2. Βλ. ό.π., σσ. 172-173. Για την άσκηση βίας –*Ποτέντζιας*–, στο τρανσυλβανικό δίκαιο, βλ. Ι. Αδάμη, *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν, 1* , σσ. 3 επ.

80

1761/VIII/8
χ. Ιωάννη Αδάμη

979/φ 25ν
σχ. 79, 81

Πρακτικό. Κλήτευση εναγομένου[1]. Μη εμφάνιση διαδίκου.

[16]/ 1761. Αὐγούστου 8.

[17]/ ‖ Ση ‖ μειώνομεν ἐπί τοῦ παρόντ(ος), τὸ πῶς ὁ κὺρ Μήτζος Φιτόκης, [18]/ ἐρχόμενος κατέμπροσθεν τοῦ ἡμετέρου συνεδρίου, ἐπρωτεσταλό-[19]/γησεν, τὸ πῶς ὁ Ὑποθεσάρης του ὁ κὺρ Γιαννάκης Τζήγγου, [20]/ μὴν φυλάττωντας τὸ διωρισμένον Τέρμινον τῆς Κρίσεωςτου τῶν [21]/ 15. ἡμερῶν, ἀνεχώρησεν καὶ ὑπῆγεν στὴν δουλιάντου στὸ Μπρασσοβό, [22]/ καὶ σήμερα πάλιν τζιταλογίζωντάςτο<ν> νὰ ἔλθη νὰ κριθῇ, δὲν ἠθέ-[23]/λησεν νὰ ἔρθη,

λέγωντας πῶς ἔχ(ει) μεγάλαις δουλιαῖς καὶ λογαριασμοὺς [24]*/ καὶ δὲν ἠμπορεῖ τώρα, μόνον ἄλλοτες ὅταν ἠμπορέση, καὶ ἐγράφη διὰ* [25]*/ ἔνδ(ει)ξιν τῶν μελλόντων.*
[26-28]*/ Μανικάτης· saφράν(ου) νήν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Κωνσταντίνος Μανόλη, Πέτκος πέτρου παρών* [χ.γρ.], *Γιάννης Μαυρουδῆ* [χ.γρ.].

στ. 22 «τζιταλογίζωντάς τον»: Πρόκειται για τον άλλο τρόπο κλητεύσεως, που γίνεται από τον ενάγοντα και όχι από το Κριτήριο δια του *Καπετάνου*[1].

1. Βλ. Θ. 22(1666) § 6, 32(1695) §§ 5-6 (ΕΚΣ, σσ. 288, 316 και σημ. 22), και Ι. Αδάμη, *Σαξονικὰ Στατοῦτα*, 1.2.2 : «*Ἀνίσως λοιπόν κανένας Καστριν(ός), ἢ καὶ ἄλλ(ος) τινὰς ἔχῃ Κρίσιν νὰ κριθῇ μὲ κανέναν, κ(α)τ(ὰ) τὸ Ἔθος τοῦ Τόπου, εἶναι χρ(εί)α ἢ μὲ τὴν βούλλαν τοῦ Κατῆ, ἢ μὲ τὸν Δημόσιον Ὑπηρέτην, νὰ τὸν τζιταλογίζουν, διὰ νὰ παῤῥησιασθῇ εἰς τὴν διωρισμένην παρά τοῦ Κατῆ ὥραν*».

81

1761/VIII/18 — 979/φ 26r
χ. Ιωάννη Αδάμη — σχ. 79, 80

Απόφαση οριστική. Χρήση βίας. Προσβολή προσωπικότητας. Δικαστικός συμβιβασμός. Συγχώνευση ποινών.

// 1761. Αὐγούστου 18.
[2]*/ ‖Ἐπα‖ ῥῆσιάσθησαν πάλιν καὶ δεύτερον οἱ ἀντικρύ γεγραμμένοι, κατέμπροσθεν* [3]*/ ἡμῶν, ἤγουν ὁ κὺρ Μήτζος Φιτόκης, καὶ ὁ κὺρ Γιαννάκης Θεοδωράνου Τζήγγου,* [4]*/ διὰ τὴν ἀλληλομαχίαν ὁποῦ ἔχουν, μάλιστα διὰ τὴν ἐνεργῆ Ποτέντζιαν ὁποῦ* [5]*/ ἐτόλμησεν ὁ κὺρ Γιαννάκης, καὶ τὸν ἔδ(ει)ρεν ἔμπροστᾶ εἰς τοὺς εὑρισκομένους* [6]*/ ἐκεῖ στὴν χαρὰν, στὸν Γάμον πραγματευτάδες, διὰ τὴν ὁποῖαν, κάμνωντας* [7]*/ ὑπακοὴν ὁ κὺρ Γιαννάκης ἔστερξε νὰ κάμῃ Ἀγάπην, καὶ λοιπὸν κατέμπρο-*[8]*/σθεν ἡμῶν ἐξήτησε συμπάθ(ει)ον καὶ συγχώρησιν ἀπό τὸν ἄνωθεν κὺρ Μήτζον* [9]*/ λέγωντας παῤῥησία, πῶς ἔσφαλεν, πῶς δὲν ἔκαμε καλᾶ, καὶ ὅσα τοῦ εἶπε* [10]*/ δὲν τὰ εἶπε καλᾶ, καὶ ἔτζη ἔγινεν ἀγάπη ἀνάμεσόντους, στέργωντάστὸ καὶ ὁ κὺρ* [11]*/ Μήτζος καὶ ἐσχωρέθηκαν, καὶ ἐφιλιώθηκαν, εἰς τρόπον ὁποῦ ἀπό τὴν σήμερον* [12]*/ καμίαν κρίσιν πλέον νὰ μὴν ἔχουν περὶ ταύτης τῆς μάχης, οὔτε νὰ κατα-*[13]*/σύρνωνται πουθενὰ στὸν κόσμον, ὅσον δὲ διὰ τὴν ποτέντζιαν ὁποῦ ἔκαμεν* [14]*/ ὁ κὺρ Γιαννάκης, ἐπειδὴ καμία Κρίσις Νομικὴ*

δὲν τὴν ἀφίνει ἀπαίδευτην, [15]*/ καὶ ὁποῦ τὴν προάλλην προσκαλούμενος ὁ κὺρ Γιαννάκης εἰς τὸ Κριτήριον* [16]*/ νὰ ἔλθῃ προσωπικῶς, δὲν ἐκαταδέχθη καὶ παρέβη. Λοιπόν καὶ διὰ τὴν πα-*[17]*/ρακοήν, καὶ διὰ την Ποτέντζιαν, νὰ γκλωμπίζεται εἰς F 60. κατὰ τὸν* [18]*/ Κώδικάμας, δίχως ἀναβολὴν καὶ πρόφασιν, καὶ σημειώνομεν ἐπὶ τοῦ* [19]*/ παρόντ(ος) διὰ ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλ(ει)αν τῶν μελλόντων:–*[μόν.]

[20-24]*/ Μανικάτης saφράν(ος) νήν· προεστ(ὸς) mp. Ἰωάν(νης) ἀδάμη mp. Κωνσταντίνος Μανόλη. Πέτκος Πέτρ(ου)* [χ.γρ.]. *Γιάννης Μαυρουδῆ* [χ.γρ.]. *διμιτρι σοῦφρας καπετανως.*

στ. 2-6 Ιστορικό της υποθέσεως.
στ. 7-12 Αίτηση συγγνώμης από τον εναγόμενο και δικαστικός συμβιβασμός.
στ. 12-13 Ο δικαστικός συμβιβασμός αποσβένει την ενοχή από αδικοπραξία (προσβολή προσωπικότητας)[1].
στ. 13-14 «***καμία Κρίσις Νομική...***»: δηλαδή, κανένα δικαστήριο δεν αφίνει ατιμώρητη τη χρήση βίας (*ποτέντζια*) και για τον λόγο αυτό επιβάλλει ποινή σύμφωνα με τα δεσπίσματα[2].
στ. 15-16 Πρέπει να επιβληθεί ποινή και για την περιφρόνηση του Κριτηρίου (εγγρ. 80) .
στ. 16-18 Επιβάλλεται η ποινή για τη χρήση βίας και για τη μη εμφάνιση κατά συγχώνευση.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 192 (ιγ΄), 194, 220 (vi).
2. Πρβλ. Θ. 26(1690) § 2 εδ. δ΄(ό.π., σ. 298).

82

1761/VIII/25 — 979/φφ 26v-27r
χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό(«*βεβαιωτικόν*»). Δικαστικός συμβιβασμός[1]. Λύση *συντροφίας* λόγω θανάτου και εκκαθάρισή της. Αιρετοκρισία. «Δεδικασμένο».

// Ἐν ἔτει Κυρίου 1761 μηνὶ αὐγούστω{ου} 25 εἰς Σιμπίνι
[2]/ Κατέμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑπογεγραμμένων, ἐπαρρήσιάσθη ὁ Κὺρ Παγούνης υἱὸς [3]*/ τοῦ μακαρίτου Τόμα Ἐρδελιάνου ἀπὸ Ῥίμνικον, μετὰ τοῦ Κὺρ Πέτκου Πέτρου πραγματευτοῦ* [4]*/ ἀπὸ τὴν κουμπανίαν ἡμῶν τῶν ῥωμαίων πραγματευτῶν τοῦ Σιμπινίου, ζητώντας ἵνα* [5]*/ θεωρήσωμ(εν) τὴν*

ἀναμεταξὺτους διαφορὰν ὁποῦ ἔχουν, ἔστωντας καὶ νὰ λέγ(ει) ὁ ῥηθείς Κύρ [6]/ Πα<γ>ούνης, ὅτι ὁ μακαρίτης πατέραςτου Τόμας Ἐρδελιάνος νὰ (εἶ)χε ποτὲ συντροφίαν [7]/ μὲ τὸν ἄνωθεν Κὺρ Πέτκον καὶ μὲ τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ ὀνόματι Στογιάνον Νικολάου με[8]/ρικὸν καιρὸν, καὶ ἀποθαίνωντας ὁ ῥηθ(ει)ς Τόμας κατὰ τὸ 1755 ἔτος μηνὶ ἰουλίου 12 [9]/ἄφισεν διάταν (εἰ)ς ὅλα τὰ ὑπάρχοντάτου κινητὰ καὶ ἀκίνητα (εἰ)ς τὴν ὁποίαν διαλαμβάν(ει) [10]/ ἐνγράφως, πῶς νὰ (εἶ)χεν μέσα (εἰ)ς τὴν συντροφίαν μὲ τὸν Κὺρ Πέτκον, καὶ μὲ τὸν ἤδη [11]/ μακαρίτην Στογιάνον Νικολά(ου) <μ>πάνια ἀγνὰ τὸν ἀριθμὸν φλορίντζια οὔνγκρικα [12]/ διό χιλιάδες καὶ μετὰ ταῦτα ἐρχάμ(εν)ος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κὺρ Πα<γ>ούνης (εἰ)ς τὸ λαζαρέτο, ἐλο[13]/γαριάσθηκαν μὲ τοὺς ἄνωθεν συντρόφους τοῦ πατρὸςτου καὶ ἀντὶς ταῖς διό χιλιάδες {χιλι[14]/άδαις} τὰ οὔνγκρικα φλορίντζια ὁποῦ ἔγραψεν ὁ πατέρας του (εἰ)ς τὴν διάταντου αὐτοὶ ἐ[15]/δ(ει)χναν μόνον χίλια πεντακόσια καὶ διὰ τὰ ἐπίλοιπα ἐπαράστεναν διό ὁμολογίαις ἰδιο[16]/χ(εί)ρους τοῦ πατρὸςτου ὁποῦ ἐχρεώστ(ει) τοῦ αὐτοῦ Κὺρ Πέτκου διὰ φλορίντζια πεντακόσια [17]/ καθὼς ἀποκρένεται ὁ Κύρ Πέτκος· ὁ δὲ Κὺρ Πα<γ>ούνης ἀντιφερόμ(εν)ος εἰς αὐτὸ λέγ(ει) [18]/ πῶς μόνον χίλια φλορίντζια νὰ τοῦ ἔδ(ει)ξαν εἰς τὴν λογάριασὶντους, καὶ διὰ τὰ ἐπίλοιπα νὰ (εἶ)[19]/παν πῶς τὰ ἐχρεωστοῦσεν ὁ πατέραςτου ἤγουν πεντακόσια (εἰ)ς ταῖς διό ὁμολογίαις καὶ ἄλλα [20]/ πεντακόσια (εἰ)ς ἄλλην ὁμολογίαν τοῦ ποτέ Ντο<μ>πόζι, καὶ λοιπὸν ἐξήτ(ει) ὁ Κὺρ Πα<γ>ούνης νὰ [21]/ παραστήση ἐκ(εῖ) ὁποῦ ἐπλέρωσεν τὰ ἄλλα τὰ πεντακόσια καὶ μὴν ἠ<μ>μπορῶντας ὁ Κὺρ Πέτκος [22]/ νὰ παραστήσ(ει) ἐπ(ει)δήτης καὶ ἀναπαύθηκεν ὁ ἀνεψιὸςτου ὁ Στογιάνος ἐπέρισυ (εἰ)ς τὸ Κινιάν [23]/ καὶ ἐχάθηκαν κά<μ>ποσα γράμματα καὶ ὁμολογίαις ἴσως νὰ ἐχάθη καὶ αὐτὴ ἡ ὁμολογία [24]/ καὶ περὶ τούτου διχονοιάζοντες ἐπαῤῥησιάσθηκαν δύο καὶ τρ(εῖ)ς φοραῖς (εἰ)ς τὸ ἡμέτερον κριτή[25]/ριον καὶ διὰ τὴν ἀμφιβολίαν εὑρέθ(ει) εὔλογον νὰ ὁρκώνεται ὁ Κὺρ Πέτκος ἐὰν ἔχ(ει) [26]/ πλερομ(έν)α τὰ ῥηθέντα πεντακόσια φλορίντζια (εἰ)ς διορίαν τριῶν ἡμερῶν καὶ πλέον νά παύ[27]/ση ἡ ἀλληλομαχία τους, περνῶντας γοῦν ἡ ἄνωθεν διωρία ὁ Κὺρ Πέτκος μὲ καθαρὰν [28]/ συν(εί)δησιν ἑτοιμάζετο κατὰ τὴν ἀπόφασιν νὰ κάμῃ τὸν ὅρκον, ὅμως ἐπὶ τὸ αὐτὸ συλλο[29]/ γιζόμ(εν)(οι), ἀναμεταξύτους τόσον αὐτοὶ ὅσον καὶ ἡμεῖς οἱ παρόντες διὰ νὰ μὴν τρέξη ὅρκος [30]/ ἔστωντας καὶ νὰ (εἶ)ναι καὶ διό οἱ ἀποδαμένοι, ὁ Τόμας Ἐρδελιάν(ος) καὶ ὁ Στογιάν(ος) Νικολάου<, > καὶ διὰ νὰ [31]/ μὴν βλάψουν τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἔκαμ(εν) χριστιανικᾶ διαλαγήν, καὶ (εἰ)ρηνεύθηκαν δίδωντας [32]/ χέρι {μ}ένας μὲ τὸν ἄλλον κατέμπροσθεν ἡμῶν ὥστε ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ (εἰ)ς τὸ ἑξῆς πλέον // καμίαν κρίσιν καὶ μαλλώματα ποσῶς νὰ μὴν ἔχουν περὶ τῶν ἄνωθεν (εἰ)ρημένων καὶ ἔδω[2]/κεν ὁ Κὺρ Πέτκος (εἰ)ς χ(εί)ρας τοῦ Κὺρ Πα<γ>ούνι κατὰ τὴν συμφωνὴν καὶ διαλαγὴντους σοῦμα φλο[3]/ρίντζια οὔνγκρικα διακόσια τριὰντα ἀντὶς διὰ τὰ τετρακόσια ἐνενῆντα τρία καὶ <μ>πάνια [4]/ σ|α|ράντα διό ὁποῦ ἦσαν ἀμφίβολα, καὶ οὕτως ἔπαυσεν σὺν Θεῶ ἡ διχονοία τους. ὅσον δέ [5]/ διὰ ταῖς ἄλλαις ὑπόδεσαις ὁποῦ (εἰ)χαν

ἀναμεταξὺτους διὰ ταῖς πραγματ(ει)αῖς τους ἀπὸ τοὺς [6]/ 1755 ἕως τοῦ νῦν 1761 ἔστωντας καὶ νὰ (εἶ)χαν διαλέξη καὶ οἱ δυό τους παρακαλεστηκῶς [7]/ διὰ αἱρετοὺς κριτὰς καὶ λογαριαστὰς τὸν ἄρχον Κὺρ Τζοάνον Μάρκου καὶ τὸν υἱὸντου Κὺρ [8]/ Δημήτριον καὶ τὸν Κὺρ Θωμᾶν Ἰωάννου Βελλερᾶ οἱ ὁποῖοι τοὺς ἐλογαριασαν ἀκριβῶς [9]/ (εἰ)ς τὰ πάντα καὶ ἔμ(ει)νε ὁ Κὺρ Πέτκος νὰ ἀπογυρίξη τοῦ Κὺρ Πα<γ>ούνη χίλια ἑβδομῆντα [10]/ ἕνα φλορίντζι<α> καὶ ἄςπρα σαράντα τέσσερα<.> (εἰ)ς τὴν ὁποίαν λογάριασιν τοὺς ἐρωτίσαμ(εν) [11]/ οἱ παρὸντες ἐὰν (εἶ)ναι στρεχτοὶ καὶ κοντενταλογισμὲνοι, καὶ ὁμοφώνησαν καὶ οἱ δυότους τὸ πῶς στέρ[12]/γουν καὶ (εἶ)ναι εὐχαριστημένοι ἀμεταθέτως καὶ τέλος πάντων ἀποφασίσαμ(εν) ἐπὶ τοῦ παρὸντος [13]/ ὅτι ὁ Κὺρ Πέτκος Πέτρου νὰ δίδῃ τοῦ Κὺρ Παγούνη υἱῶ τοῦ ποτὲ Τόμα Ἐρδελιάνου [14]/ μὲ τὴν ὁλότην οὔνγκρικα φλορίντζια χίλια τριακόσια καὶ νὰ πέρνη τέλος ἡ διαφορὰ [15]/ τους τόσον διὰ τὰ πατρικὰ του ὅσον καὶ διὰ τὰς ἐνμέσω τους γενομὲνας πραγματ(εὶ)αις τους [16]/ καὶ νὰ μένουν τελ(εί)ως ἀνενόχλητοι (εἰ)ς τὰ πάντα ὅλα, (εἰ)ς τρόπον ὁποῦ ὁ Κὺρ Πέτκος νὰ [17]/ μὴν ἔχῃ πλέον καμίαν π(εί)ραξιν ἀπὸ τὸν Κὺρ Παγούνην οὔτε ἀπὸ τὴν μητέραντου [18]/ καὶ ἀδέλφιὰ του, καὶ ἄλλους τινὰς συγγεν(εῖ)ς καὶ ἐπιτρόπους οὔτε ἐδῶ (εἰ)ς τὴν Ἐρδελίαν οὔτε (εἰ)ς τήν [19]/ Βλαχίαν ἢ Τουρκίαν ἢ (εἰ)ς ἄλλον τόπον καὶ κριτήριον, ἐξέκαμαν καὶ τὰ ἐπερίλαβεν ὅλα (εἰ)ς [20]/ χ(εί)ρας του ὁ ἄνωθεν Κὺρ Πα<γ>ούνης καθὼς ἐκρίθηκαν θεληματικῶς καὶ οἱ δυὸτους (εἰ)ς τήν [21]/ ἡμετέραν κουμπανίαν, καὶ ὡς διαλαμβάνουν καὶ τὰ ἐξοφλιστικὰ γράμματά τους ὁποῦ ἔδοσαν [22]/ ἕνας τοῦ ἄλλου διὰ ἀσφάλ(ει)αν καὶ ἔνδειξιν τῶν μελὸντων<.> ὅθεν καὶ ἐδόθη αὐτοῖς παρὰ τοῦ [23]/ ἡμετέρου συνεδρίου τὸ παρὸν βεβαιωτικὸν ἐν ἔτ(ει) καὶ μηνὶ ὡς γέγραπται ἄνωθεν.

[24-25]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp. Ἰωάν(νης) ἀδάμη, θωμᾶς βελλερᾶς mp.

στ. 6-12 Ο ενάγων, ως κληρονόμος, απαιτεί από τον εναγόμενο την καταβολή χρηματικού ποσού, το οποίο προέρχεται από σχέση *συντροφίας* μεταξύ του αποθανόντα πατέρα του και του εναγομένου. Ο ενάγων στηρίζει τον ισχυρισμό του στη διαθήκη που κατέλιπε ο πατέρας του, όπου αναγράφεται το ποσό που είχε καταθέσει στη *συντροφία* ως εταιρικό κεφάλαιο.

στ. 12-17 Ο εναγόμενος προβάλλει απαιτήσεις από τον πατέρα του ενάγοντος, όπως αποδεικνύουν οι προσκομιζόμενες ομολογίες που φέρουν την υπογραφή του.

στ. 17-24 Ο εναγόμενος ισχυρίζεται ότι υπήρχε και άλλη ομολογία υπογεγραμμένη από τον αποθανόντα, η οποία έχει χαθεί, λόγω θανάτου του τρίτου εταίρου της *συντροφίας*. Ως εκ τούτου, το πράγματι οφειλόμενο ποσό είναι μικρότερο εκείνου που ζητεί ο ενάγων.

στ. 24-27 Επειδή η μεταξύ των αντιδίκων διαφορά προκύπτει από ομο-

λογία που έχει απωλεσθεί, το Κριτήριο επάγει όρκο στον εναγόμενο για την εξόφληση της χαμένης χρεωστικής ομολογίας[2].

στ. 27-32 Κατά τη λήξη της προθεσμίας για τον όρκο, το δικαστήριο και οι διάδικοι αποφασίζουν να μη δοθεί, αλλά να γίνει δικαστικός συμβιβασμός.

στ. 32-5[φ 27r] Περιεχόμενο του συμβιβασμού.

στ. 5-11 Η εκκαθάριση της *συντροφίας*, που είχε συσταθεί μεταξύ των διαδίκων μετά τον θάνατο του πατέρα του ενάγοντος, είχε γίνει από "*λογαριαστές*", οι οποίοι ήταν αιρετοί κριτές που τους είχαν επιλέξει από κοινού οι αντίδικοι. Οι τελευταίοι αποδέχονται την απόφαση των αιρετών κριτών με δήλωση στο Κριτήριο, που περιλαμβάνεται στο πρακτικό. Η περίπτωση αποδοχής από τους διαδίκους της αποφάσεως αιρετών κριτών με δήλωση στο Κριτήριο δεν ήταν συνήθης στην πρακτική της Κ. Εδώ ίσως κρίθηκε αναγκαία επειδή έγινε, όπως φαίνεται, συνολική εκκαθάριση των δύο εταιρειών με συμψηφισμό των αμοιβαίων απαιτήσεων του αποβιώσαντος, του κληρονόμου του και του συνεταίρου αμφοτέρων.

στ. 12 «*ἀμεταδέτως*»: Σημαίνει ότι δεν πρόκειται στο μέλλον να κινήσουν αγωγή για την υπόθεση που είχε λυθεί με αιρετοκρισία.

στ. 13-17 Το δικαστήριο, ανακεφαλαιώνοντας, προσδιορίζει το συνολικό ποσό που οφείλει να καταβάλει ο εναγόμενος στον ενάγοντα, βάσει του δικαστικού συμβιβασμού και της αιρετοκρισίας[3].

στ. 17-22 Επειδή δεν υπήρχε δεδικασμένο ως γενική δικονομική αρχή του δικαίου της Κομπανίας[4], το Κριτήριο έχει περιλάβει στον δικαστικό συμβιβασμό όρο που κατοχυρώνει μια μορφή δεδικασμένου, το οποίο ισχύει μεταξύ των διαδίκων και των κληρονόμων τους ενώπιον παντός άλλου δικαστηρίου, εντός και εκτός Τρανσυλβανίας. Η φράση ότι «***ἐκρίθηκαν δεληματικῶς***», υποδηλώνει ότι το Κριτήριο είχε αμφιβολίες για την αρμοδιότητά του να κρίνει τη διαφορά, οι οποίες όμως είναι αδικαιολόγητες βάσει των Προνομίων. Το γεγονός ότι αντάλλαξαν «*ἐξοφλητικά γράμματα*», επίσης δεν δικαιολογείται, διότι ο συμβιβασμός είναι δικαστικός. Η μόνη υπόθεση, που μπορεί να εξηγήσει αυτές τις παρεκκλίσεις από την πάγια πρακτική του Κριτηρίου, είναι ότι αποτελούν πρόσθετη εξασφάλιση της τηρήσεως των όρων του συμβιβασμού και εκτός των ορίων της κατά τόπον αρμοδιότητάς του (στ. 18-19[φ 27r]).

1. Ο όρος «*βεβαιωτικόν*» του στ. 23[φ 27r] υπαινίσσεται ότι η εγγραφή δεν είναι η πρωτότυπη απόφαση του δικαστικού συμβιβασμού, αλλά πρακτικό της διαδικασίας.
2. Πρβλ. Θ. 29(1691) § 3 (ΕΚΣ, σσ. 311-312).
3. Πρβλ. ό.π., σ. 198 και Νομικόν ΛΔ΄ § 1.
4. Βλ. ό.π., σ. 172.

83

1762/I/9 979/φ 27v
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 84· πρβλ. Δ/136, 193

Πρακτικό. Αστική και ποινική αγωγή για προσβολή της τιμής, συκοφαντική δυφήμηση προεστού και απειλή[1].

// 1762 ἰουναρίου 9
[2]/ Ἐπροτοστολοϊσεν ὁ Κὺρ Μανικάτης προεστὼς μας με το πότουρὸν του κατέμ[3]/προσθεν ἡμῶν πάντων τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων ζητῶντας δικαιωσύνην [4]/ ἐναντίον τοῦ Κὺρ Γιαννάκη Τζινγγόπουλου λέγωντας πῶς περπατ(εῖ) καὶ τὸν κατη[5]/γορᾶ (εἰ)ς ἕναν καὶ (εἰ)ς ἄλλον τὸ πῶς νὰ ἦτον ἡ ἀφεντιά του ὁ αἴτιος ὁποῦ ἔγιναν [6]/ αἱ διάταις τῆς Κυρᾶς πεθερᾶς του καὶ μὲ τὴν (εἴ)δι{δι}σιν του καὶ τὸ πῶς ὁ ἴδιος Κὺρ Μανι[7]/κάτης νὰ ἐγύρησεν τήν γνώσην τῆς γερόντισας καὶ νὰ ἔκαμε ταῖς ὑστεριναῖς [8]/ διό διάταις καὶ ἄλλα πάμπολα ἄσχημα λόγια καὶ πῶς καὶ τὸν φοβερίζ(ει) πῶς θέλ(ει) [9]/ τὸν μάθ(ει) καὶ θέλ(ει) τὸν κατατρέξη ἕως τὸ ὕστερον<.> (εἰ)ς αὐτὰ ὅλα προτοστολοϊζ(ει) διὰ νὰ [10]/ τὰ φανερόσ(ει) ὁ ἄνωθεν Γιανάκης τὸ πῶς εἶναι ἀλήθ(ει)α καὶ πῶς νὰ ἔκαμε καὶ ψεύτικα [11]/ γράμματα ἤγουν διάτταις καὶ ζητᾶ τὴν τιμὴντου καὶ τὴν ἀνθρωπιὰν του καὶ νὰ πεδέβετε [12]/ κατὰ τοὺς νόμους τοῦ βηλ{ι}αετίου ἐὰν δέν ἠμπορέσ(ει) νὰ τὰ ἀποδ(εί)ξη. [[(εἰ)ς τό ὁποῖον]] [13]/ καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[14-18]/ Κωνσταντίνος Μανόλη, κιρηακης γρηγορή(ου), ἀνδρέας γηώργη(ου), πέτκ(ος) πέτρ(ου) [χ.γρ.], *Γιάννης μαβρωδῆ* [χ.γρ.], *θωμᾶς βελλερᾶς mp, διμιτρι σοῦφρα καπετα<ν>ος τις εξωτέρας.*

στ. 2-5 Αγωγή του προεστού εναντίον μέλους της Κ για συκοφαντική δυφήμηση.
στ. 5-8 Αλλοίωση της βουλήσεως διαθέτη.
στ. 8-9 Απειλή ασκήσεως βίας.
στ. 10-13 Ο ενάγων ζητεί να αποδείξει ο εναγόμενος αυτά που διαδίδει, δηλ. ότι αλλοίωσε τη βούληση της πεθεράς του για τη σύνταξη των τελευταίων χρονολογικά διαθηκών[2]. Ζητεί επίσης αποζημίωση για την προσβολή της τιμής και της προσωπικότητάς του, καθώς επίσης να τιμωρηθεί ο εναγόμενος κατά το τρανσυλβανικό δίκαιο[3].

1. Βλ. π.χ. Θ. 26(1690) § 4, 46(1746) § 2 (ΕΚΣ, σσ. 299, 356-357).
2. Είναι περίεργο πώς περιήλθε σε γνώση του εναγομένου το περιεχόμενο των διαθηκών της πεθεράς του ενάγοντος, διότι αυτή είναι εν ζωή μέχρι και το 1767 (πρβλ. κατ. Μέρος Δ΄, εγγρ. 136).

3. Βλ. Ι. Αδάμη, *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν*, *1*, σ. 4, όπου προβλέπεται χρηματική ποινή 200 F για τους «*συκοφάντας καὶ κακολογοῦντας*».

84

1762/II/5 979/φ 27v
χ. Θωμᾶ Βελλερᾶ σχ. 83

Πρακτικό. Εξώδικος συμβιβασμός.

[19]/ 1762 φευρουαρίου 5 γράφωμεν διὰ τὴν ἄνωθεν ὑπόθεσιν τοῦ Κὺρ Μα-νι[20]/κάτη Σαφράνου καὶ Κὺρ Γιαννάκη[ν] Τζίνγγου ὁποῦ ἀναμεταξὺ τους (εἶ)χαν καὶ ἀ[21]/κολουθῶντας κρίσαις καὶ μαλώματα καὶ ἄσχημα λόγια (εἰ)ς τὸ ἀναμεταξὺ τους καὶ διὰ [22]/ τὸ χριστιανικὸν καὶ διὰ νὰ λ(εί)ψουν τὰ μαλώματα καὶ τὸ μῖσος ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ [23]/ (εἰ)ς τὸ ἑξῆς ἐπαραστάθηκαν καὶ ἔκαμαν τέλ(ει)αν διαλαγὴν καὶ ἀγάπην (εἰ)ς ὅλα [24]/ ὅτι καὶ ἐὰν ἤχαν (εἰ)ς τὸ ἀναμεταξὺ τους καὶ ἐσυνχωρέθηκαν καὶ ἔκαμαν καὶ γρά[25]/ματα ἐξωφλιστικᾶ καθὼς διαλα<μ>βάνουν<,> καὶ (εἰ)ς τοῦτο γράφωμ(εν) ἐδὼ διὰ νὰ (εἶ)ναι (εἰ)ς [26]/ ἔνδ(ει)ξιν.

στ. 20-23 Στο πρακτικό καταγράφεται η οριστική περάτωση της δίκης με συμβιβασμό, λόγω της σοβαρότητας των κατηγοριών και του αιτήματος του ενάγοντος να εφαρμοσθεί το τρανσυλβανικό δίκαιο. Η καταχώριση στοχεύει στη διασφάλιση των όρων του συμβιβασμού για την περίπτωση απώλειας των «*ἐξωφληστικῶν γραμμάτων*».
στ. 24-25 «***γράματα ἐξωφληστικά***»: Τα «*γράμματα*» είχαν αποδεικτικό χαρακτήρα για την εξάλειψη του αξιοποίνου και την απόσβεση της ενοχής από αδικοπραξία[1].

1. Βλ. ΕΚΣ, 190 (η΄).

85

1762/III/7 979/φ 28r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 86

Απόφαση προδικαστική. Απαράδεκτη αγωγή λόγω γλώσσας. Εξώδικος συμβιβασμός.

// 1762. ἐν μηνί Μαρτίῳ. 7.
[2]/ Ιl'Ερχ|| όμενος ὁ κύρ Πασκάλης Στόγιου κατέμπροσθεν ἡμῶν, ἐπρωτεστα-

[3]/λόγησεν βάνωντας τὸ πόλτουροντου κατὰ τήν συνήθ(ει)αν, πῶς νὰ [4]/ ἔχη κάποιαν ὑπόθεσιν καὶ κρ<ί>σιν ἐναντίον τοῦ κὺρ Δημήτρη Σούφρα, [5]/ τὴν ὁποῖαν τὴν ἐπαράστησεν βλάχικα γραμμένην, καὶ ἔστωντας [6]/ διὰ τὴν ἐνεστῶσαν τεσσαρακοστὴν, δὲν εἶναι ἄδ(ει)α νὰ θεωρήσωμεν καὶ νὰ [7]/ ἐξετάζωμεν τοιούτης λογῆς Κρίσες, τούς δίδομεν διωρίαν, ἕως ὕστερα [8]/ μετά τὸ Πάσχα, ἐν πρώτοις τὴν ἄνωθεν πανταχοῦσαν τὴν βλάχικην [9]/ νὰ τὴν κάμῃ ὁ κὺρ Πασκάλης ῥωμαϊϊκα καθαρὰ, καὶ νὰ δοθῆ τοῦ [10]/ κὺρ Μήτρου νὰ ἀπολογηθῆ εἰς αὐτὴν πάλιν διαγράφως, καὶ ὅμως [11]/ νὰ ἔχουν νὰ βεβαιώνουν τά ὅσα προβάλλουν, καὶ ὅσα ἀντικρένονται [12]/ μὲ καλοὺς μαρτύρους, καὶ τότε νὰ ἐξεταχθῆ ἀκριβῶς, καὶ νὰ ἀποφα-[13]/<σι>σθῆ τελείως ἡ Κρίσηςτους. ἴσως δὲ καὶ τύχῃ ἕως τότε νὰ κάμουν [14]/ διαλλαγὴν καὶ νὰ εἰρηνευθοῦν ἀνάμεσόντους, νὰ εἶναι συγχωρημένο{ν}<ι> [15]/ ἤγουν <νὰ> εἶναι σλόμποδοι μηδενὸς ἐμποδίζοντ(ος), καὶ ἐγράφη εἰς ἔνδ(ει)ξιν. [16-18]/ Μανηκάτης· saφράν(ος) νύν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, πέτκος πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], *θωμᾶς βελλερᾶς, Γιάνης μαβρωδῆς* [χ. Θ. Βελλερά].

στ. 5-7 Το Κριτήριο επικαλείται λόγους θρησκευτικούς για να μην εξετάσει τη διαφορά. Ενδεχομένως, πρόκειται για βαριά προσβολή τιμής.
στ. 8-10 Για να εκδικασθεί η αγωγή, το δικαστήριο ορίζει ότι πρέπει να μεταφρασθεί στην ελληνική γλώσσα και ο εναγόμενος να απαντήσει εγγράφως –προφανώς για να μεταφρασθούν οι ισχυρισμοί του από τον ενάγοντα στα ρουμανικά.
στ. 11-13 Τάσσονται αποδείξεις.
στ. 13-15 Προτροπή των αντιδίκων σε εξώδικο συμβιβασμό.

86

1762/III/14
χ. Ιωάννη Αδάμη

979/φ 28r
σχ. 85

Προδικαστική απόφαση. Προσβολή τιμής συζύγου. Εξύβριση έργω.

[19]/ Ἐν μηνί Μαρτίῳ 14.
[20]/ Ἰ|Ἐπα|ραπονέθη καὶ πάλιν ὁ ἄνωθεν κὺρ Πασκάλης, πῶς τὴν προάλλην [21]/ περὶ τόν ἀσπασμόν τοῦ τιμίου Σταυροῦ, νὰ ἄμπωσεν ἡ ἀρχόντισσα [22]/ τοῦ κύρ Δημήτρη Σούφρα τήν γυναίκατου μετὰ ἀτιμίας εἰς τὴν ἐκ-[23]/ κλησίαν, καὶ ἔχ(ει) νὰ ζητήση Κρίσιν |καὶ| περὶ τούτου, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπελο-

[24]/γήθη ὁ κὺρ Σούφρας κατέμπροσθεν ἡμῶν, πῶς αὐτός εἶχεν παραγγεί-[25]/λη τῆς γυναικός του νὰ πηγένῃ πρωτήτερα ἀπό τὴν Πασκάλογια, [26]/ ὅμως εἰς αὐτὸ τοὺς προστάξομεν νὰ πηγένουν στὴν ἀράδαν τους καὶ πλέον [27]/ νὰ μην δοκιμάσουν νὰ κάμουν τοιαύταις ἀταξίαις, ἕως οὗ νὰ περάσῃ ἡ [28]/ ἁγία Τεσσαρακοστή, καὶ ὁ κὺρ Πασχάλης νὰ ἔχη νὰ παραστήση καλοὺς [29]/ μάρτυρας διὰ τὰ γενόμενα, καὶ τότε θέλομεν τοὺς κρίνῃ τόσον διὰ τὴν [30]/ ἄνωθεν, ὅσον καὶ διὰ τὴν ὑστερινὴν ἐτούτην ὑπόθεσιν.
[31-34]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νύν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Πέτκος πέτρ(ου) [χ.γρ.], Γιάννης μαυρουδῆ [χ.γρ.], Κωνσταντίνος Μανόλη, Θωμᾶς βελλερᾶς mp.

στ. 20-23 Ο ενάγων καταγγέλλει την προσβλητική συμπεριφορά της συζύγου του εναγομένου προς τη σύζυγό του στην εκκλησία[1].
στ. 23-26 Ο εναγόμενος ομολογεί την ηθική αυτουργία στην προσβολή που έκανε η σύζυγός του.
στ. 27-28 Το Κριτήριο κατά τη διάρκεια της Σαρακοστής δεν δικάζει "ποινικές" υποθέσεις, διατάσσει όμως να τηρούν την καθορισμένη τάξη μέσα στην εκκλησία.

1. Πρβλ. Θ. 46(1746) § 22 (ΕΚΣ, σ. 362) και κατ. Μέρος Δ΄, εγγρ. 60.

87

1762/V/30 979/φ 28v
χ. Θωμά Βελλερά

«Στηλίτευμα» μαθητευόμενου[1].

// 1762 μαΐου 30
[2]/ Σημιώνωμ(εν) (εἰ)ς τό παρὸν νὰ (εἶ)ναι (εἰ)ς (εἴ)δισιν (εἰ)ς ὅλους τοὺς πραγμα[3]/τευτάδες ὁποῦ εὑρίσκονται (εἰ)ς τὴν κουμπανίανμας τόσον (εἰ)ς τρανοὺς ὅσον [4]/ καὶ (εἰ)ς μικροὺς ἐπ(ει)δήτης καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ποπλετζάνου ὄνομα Δημήτρης Εὐραὶμ δουλεύ[5]/ωντας εἰς μερικοὺς πραγματευτὰς ἐδικοὺς μας καὶ ὤντας <παιδί> ἀσύστατον καὶ μὴ π(ει)θόμενον [6]/ (εἰ)ς τοὺς <μ>πασιάδες του οὔτε (εἰ)ς τὴν κουμπανίαν<,> τὸ ἐβρίσκομεν εὔλογον ὅλοι κοινῶς τὸ [7]/ πῶς ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ἐκεῖθεν νὰ μὴν (εἶ)ναι θεληματάρης νὰ τὸ πάρη κανένας [8]/ διὰ δοῦλον ἀλλὰ οὔτε νὰ τὸ σημάση σουμάτα ἕως ὁποῦ ἤθελεν παρακαλέση [9]/ τὸν ἄρχων προεστὸν καὶ ὅλην τὴν κουμπανίαν καὶ τότες θέλωμεν κοιτάξη κατὰ τὸ ὄφελὸς του.
[10-14]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νυν προεστ(ός) mp, Κωνστ(αν)τίνος Μανόλη,

πετκ(ος) πέτρ(ου) [χ.γρ.], *Θωμᾶς βελλερᾶς mp*, *Ἰωάννης Θεοδωράν(ου) τζήνγγου mp*, *Γιάνης μαβρωδῆς* [χ. γρ.].

στ. 5-6 Απείθεια και κακή συμπεριφορά μαθητευόμενου υπαλλήλου, τόσο προς τη διοίκηση της Κομπανίας όσο και προς τους εργοδότες του.
στ. 7-8 Το Κριτήριο απαγορεύει στα μέλη να τον προσλάβουν με αντιμισθία ή γενικά να έχουν δοσοληψίες μαζί του, μέχρις ότου δείξει μεταμέλεια και ζητήσει συγγνώμη.

1. Πρβλ. ΕΚΣ, σ. 235 και αν. Μέρος Β΄, εγγρ. 2.

88

1762/VI/13 979/φ 28v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Εξύβιση λόγω και έργω. Όρκος. Δικαστικός συμβιβασμός.

[15]/ 1762 ἰουνίου 13
[16]/ Ἐπρωτοστολοϊσεν ὁ Πέτρος Τζὶκ ποδιματὰς ἀπὸ τὴν οὔλιτζα Ὄκνα καστρινός [17]/ ἐναντίον τοῦ Κὺρ Διμίτρι Βοΐκου τὸ πῶς πηγενάμενος ὁ ἄνωθεν Πέτρος [18]/ (εἰ)ς τὸ ἀργαστῆρι τοῦ Διμίτρι διὰ νὰ ἀγοράση ἕνα πετζὶ κώτερνο (εἰ)ς τὸ ὁποῖον [19]/ ἀναμεταξὺ ἐχάλευσεν νὰ ἀγοράσῃ καὶ ἕναν λουλὲν καὶ τοῦ ἔβγαλεν ὁ Δημίτρης [20]/ πέντε λουλάδες καὶ κοιτάζωντὰς τους ὁ Πέτρος δὲν τοῦ ἄρεσαν καὶ τοῦ ἐχάλευσεν ἄλους [21]/ καὶ ἕως νὰ τοῦ βγάλη ἄλλους εὗρεν ἀπὸ τοὺς πρώτους μόνον τέσσαρας καὶ ρωτῶντας [22]/ τον διὰ τὸν ἄλλον καὶ μιράζωντας λόγια (εἰ)ς τὸ ἀναμεταξὺ τους ἀσχημολογήθηκαν [23]/ λέγωντας ὁ Βοΐκος τὸν Πέτρον <μ>πλεστεμάτον καὶ ὁ Πέτρος τὸν ἔβρισεν τὴν ψυχήν καὶ τὸν ἄμ[24]/ποξεν ἔξω ἀπὸ τὸ ἀργαστῆρι<.> (εἰ)ς τὸ ὁποῖον τό ἐβρίσκομεν εὔλογον ἐὰν ἠμπορέσουν [25]/ νὰ ἀγαπηθοῦν ἀναμεταξὺ τους {(εἴ)δε} καλός (εἰ)δὲ πάλιν καὶ δὲν ἤθελαν ἠμπορέση νὰ [26]/ ἀγαπηθοῦν νὰ φέρη ὁ Πέτρος μάρτυρας πῶς τὸν ἐχάλευσεν καὶ τὸν ἔκαμ(εν) κλέπτην [27]/ καὶ νὰ γ<κ>λω<μ>πίζετε |ὁ Διμίτρης|, (εἰ)δὲ πάλιν νὰ ὀμνέγη ὁ Βοΐκος δεόψυχα πῶς τοῦ ἔβγαλεν πέντε [28]/ λουλάδες καὶ νὰ μένη ὁ Πέτρος ὁ καστρινὸς φτέξης. [29]/ (εἰ)ς τό ὁποῖον πά{υ}ρα<υ>δα ἀγαπήθηκαν ἀναμεταξὺ [[μ]]τους ζητῶντας ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου [30]/ συ<μ>πάθειον καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[31-33]/ Μανικάτης σαφράν(ος) νυν προε[στ(ός)], Κωνστ(αν)τίνος Μανόλη, πέτκος πέτρου [χ.γρ.], *Θωμᾶς βελλερᾶς mp*,.

στ. 16-18 Ο ενάγων, ξένος προς την Κομπανία, καταγγέλλει ένα μέλος της.
στ. 18-22 Πραγματικά περιστατικά.
στ. 22-24 Ανταλλαγή ύβρεων μεταξύ των αντιδίκων και χειροδικία.
στ. 24-25 Το Κριτήριο προτείνει, κατ' αρχήν, τον συμβιβασμό των διαδίκων.
στ. 25-27 Αν δεν συμβιβασθούν, τάσσει στον ενάγοντα απόδειξη των ισχυρισμών του με μάρτυρες, ώστε να επιβληθεί χρηματική ποινή στον εναγόμενο.
στ. 27-28 Αν δεν καταστεί εφικτή η απόδειξη, το δικαστήριο επάγει όρκο στον εναγόμενο, οπότε θα καταδικασθεί ο ενάγων για κλοπή.
στ. 29-30 Δικαστικός συμβιβασμός με αμοιβαία παροχή συγγνώμης, η οποία εξαλείφει το αξιόποινο των εκατέρωθεν αδίκων πράξεων των διαδίκων.

Το διατακτικό της αποφάσεως παρουσιάζει ενδιαφέρον, γιατί καταδεικνύει τη χρήση ενός δικονομικού μηχανισμού που αποσκοπούσε στην επίλυση της διαφοράς με συμβιβασμό, ώστε να μη μπορεί η απόφαση να αμφισβητηθεί από τους διαδίκους.

89

1762/VIII/17 979/φ 29r
χ. Μανικάτη Σαφράνου

Απόφαση προδικαστική. Εκχώρηση απαιτήσεως.

// 1762. αὐγούστου· 17· εἰς Σιμπίνι·
[2]/ Ἐπαῤῥησιάσθη κατ'ἔμπροσθεν ἡμῶν, ὁ κὺρ Σαμουὴλ Βεσπρένης, προτεστα[3]/λογίζωντας μὲ τὸ πότουρὸν του καὶ ζητῶντας νὰ δικαιωθῇ διὰ μίαν ὁμολογίαν ὁποῦ ἔχ(ει) τοῦ [4]/ κύρ Ἀλέξη Λαζάρου διὰ οὔγ(κρικα) F 2074 ΄΄30. ὁποῦ χρεοστᾶ τοῦ κὺρ Ζαφ(εί)ρη, ὁ κὺρ [5]/ Ἀλέξης Λαζάρου. διὰ τὸ ὁποῖον εὑρέθη εὔλογον παρ'ἡμῶν τῶν ὑποκάτωθεν [6]/ γεγραμμένων, ὅτι κατὰ πῶς διαλαμβάν(ει) ἡ ὁμολογία, χρεοστᾶ νὰ τὰ πλερώσῃ. [7]/ ὅμως δίδεται τοῦ κὺρ Ἀλέξη Λαζάρου ἄδ(ει)α καὶ διορία, ἕξη ἑβδομάδες ἀπό τήν [8]/ σήμερον, διὰ νὰ γράψῃ τὰ ὅσα παράπονα ἔχ(ει) (εἰ)ς τὸν κὺρ Ζαφ(εί)ρη, διὰ νὰ [9]/ λάβῃ ἀπόκρησιν καὶ ἀπὸ τὴν ἐντιμότη του. καὶ ἐρχάμενη ἡ ἀπόκρησις, [10]/ δέλ(ει) θεωρηθῇ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις καὶ ἐκ δευτέρου, καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν :–
[11-15]/ Μανικάτης σαφράν(ος) νῦν προεστ(ός) mp. Κωνσταντίνος Μανόλη,

Πέτκ(ος) πέτρ(ού) [χ. Κ. Μανόλη], *γιάννης Μαβροδη mp, Ἰωάννης ἀδάμη mp, ἀνδρέας γηωργη(ου), δημιτρι σοῦφρας καπετανως.*

στ. 2-5 Αγωγή κατά του πληρωτή χρεωστικής ομολογίας.
στ. 4-5 Εκχώρηση της απαιτήσεως με τη μεταβίβαση της χρεωστικής ομολογίας, η οποία λειτουργεί εδώ ως ανώνυμο χρεώγραφο, με εξόφληση προφανώς στον κομιστή.
στ. 5-6 Το δικαστήριο, κατ' αρχήν, κρίνει ότι ο οφειλέτης οφείλει να εξοφλήσει την ομολογία[1].
στ. 7-8 Παρέχεται προσθεσμία, ενδεχομένως για να εκκαθαρισθεί τυχόν ανταπαίτηση του οφειλέτη από τον αρχικό δανειστή που εξεχώρησε την απαίτηση. Συνάγεται ότι α) δεν μπορούσε ο εναγόμενος οφειλέτης να προτείνει ενστάσεις που είχε κατά του αρχικού δανειστή, και β) ότι δεν απαιτούνταν η προηγούμενη ανακοίνωση της εκχωρήσεως στον οφειλέτη.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 184 και σημ. 114 και Θ. 29(1691) § 3 (ό.π., σσ. 311-312).

90

1763/IV/16
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

979/φ 29v
σχ. 91, 92

Πρακτικό. Προσβολή του Κριτηρίου και της τιμής μέλους της Κ.

// 1763. ἀπριλλίου: 16:
[2]/ Εἶχε ἔρθ(ει) κατ' ἔμπροσθεν [[ἡμῶν]] τὸ ἡμέτερον κριτήριον, ὁ κὺρ Γιαννάκις Τζίγκου ζητῶντας [3]/ κρίσιν κατὰ τοῦ Καλοκυρίτζη διὰ κάποιον χρεώς ὁποῦ τοῦ κὺρ Γιαννάκη χρεωστᾶ νὰ τὸ [4]/ πλερώσῃ, καὶ πρὶν νὰ ἀποφασίσωμεν ἐμ(εῖ)ς<,> κάνωντας λογοτριβές ἕνας τοῦ ἄλου ἐτώλμησεν [5]/ ὁ κὺρ Γιαννάκις Τζίγκου κατ'ἔμπροσθεν τοῦ τιμίου κριτηρίου καὶ ἐσύκωσεν χέρη καὶ ἐ.[6]/βάρεσεν τὸν Καλοκυρήτζη καὶ (εἶ)χεν ἀναμήν(ει) ἡ ὑπόθεσις ἐνγράφως διὰ νὰ ἐξεταχθῇ [7]/ ἡ ὑπόθεσις ἀκριβῶς ἐκ δευτέρου, καὶ οὗτος ἔμ(ει)νεν ἕως τὴν σήμερον.
[8-11]/ Μανικάτης Σαφράνου νῦν προεστὸς [χ.γρ.], *Ἰωάννης Ἀδάμη* [χ.γρ.], *Πέτκος Πέτρ(ου)* [χ.γρ.], *Γιάννης Μαυροδή* [χ.γρ.], *δωμᾶς βελλερᾶς, γεώργιος δημητρί(ου) καπετάνος* [χ.γρ.].

στ. 2-7 Ανταλλαγή ύβρεων μεταξύ των διαδίκων ενώπιον του Κριτηρίου και χειροδικία του ενάγοντος εις βάρος του εναγομένου για χρηματική διαφορά.

91

1763/V/8 979/φ 29ν
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου σχ. 90, 92

Απόφαση οριστική. Αποζημίωση για αδικοπραξία. Ποινή τάξεως. Υποτροπή.

[12]/ 1763: μαϊου: 8:
[13]/ Ἐπαρισιάσθ(ει)καν κατ' ἔμπροσθεν ἡμῶν, ὁ κὺρ Καλοκυρήτζης χ(ατζῆ) Τύχου προτεστά:[14]/ρωντας καὶ ζητῶντας τὴν τιμήντου διὰ τ[[η]]ὶ ἐτόλμησεν καὶ τὸν ἐβάρεσεν [ο Γιαννάκις Τζίγγου], *διὰ το{ῦ} ὁποίο{υ} [15]/ στοχαζώμενοι ἐμεῖς ἀκριβῶς τὸ ἐβρίσκωμεν ὅτι δὲν τὸ ἔκαμεν ὁ κὺρ Γιαννάκης καθὼς [16]/ πρέπ(ει) καὶ διὰ τὴν ἀτιμίαν ὁποῦ ἔκαμεν τοῦ Καλοκυρήτζη, νὰ ἔχ(ει) νὰ τόν δίδ(ει) [17]/ ὁ κὺρ Γιαννάκις φιωρήνια οὔγκρ<ι>κα| F 80. καὶ νὰ μήν(ει) ἠρηνεμένος, δια δὲ τὴν αὐθάδ(ει)αν [18]/ ὁποῦ ἔδ(ει)ξεν ὁ κὺρ Γιαννάκις κατ' ἔμπροσθεν τοῦ κριτηρίου νὰ ἔχ(ει) νὰ γ<κ>λομπίζεται [19]/ οὔγκρ|ικα| φιωρήνια F 120΄΄ – ἤγουν γ<κ>λόμπα τῆς κουμπανίας καὶ νὰ ἠρηνεύ(ει)<.> <ε>ἰδὲ καὶ [20]/ ἤθελεν ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ (εἰ)ς τὸ ἑξῆς τολμήση νὰ ὑβρίση καὶ νὰ ἀτιμήση κανέναν [21]/ ἀπὸ τὰ παλ(ει)κάρια τῆς κουμπανίας ἀδίκως καὶ παραλόγος νὰ ἔχ(ει) νὰ παιδεύεται κατὰ [22]/ τοὺς νόμους τοῦ βηλαετιοῦ καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν καὶ ἐνθύμησιν.*
[23-25]/ Μανικάτης saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, πέτκος πέτρ(ου) mp [χ. Γ. Δημητρίου], *γεόργι(ος) δημητρί(ου) καπετάν(ος) mp, Γεώργιος Ἰωάν(ου) μάρκ(ου) mp.*

στ. 13-15 Αγωγή του παθόντος, με αίτημα την αποκατάσταση της τιμής του.
στ. 15-17 Το δικαστήριο καταδικάζει τον εναγόμενο και επιβάλλει την καταβολή αποζημιώσεως για την προσβολή της τιμής του ενάγοντος (αδικοπραξία[1]).
στ. 17-19 Περαιτέρω, το Κριτήριο, κρίνοντας τη συμπεριφορά του εναγομένου ενώπιόν του, επιβάλλει χρηματική ποινή[2] (ποινή τάξεως), που θα εισπραχθεί από την Κομπανία.
στ. 19 Το δικαστήριο απειλεί τον καταδικασθέντα ότι, σε περίπτωση υποτροπής, θα υποστεί τις προβλεπόμενες από το τρανσυλβανικό δίκαιο ποινές[3].

Τόσο η ποινή για την ασέβεια προς το δικαστήριο όσο και η πρόνοια για την υποτροπή αποσκοπούν ευθέως στην ειδική πρόληψη.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 189, 190.

2. Βλ. Θ. 5(1639), 26(1690) § 2 εδ. α΄-γ΄ (ό.π., σσ. 270 και 298). Η ποινή που επιβάλλει το Κριτήριο είναι υπερβολική σε σχέση με αυτήν που απειλούν, κατά περίπτωση, τα θεσπίσματα (1, 3, ή 12 F).
3. Βλ. ό.π., σσ. 172-174.

92

1763/V/8 — 979/φ 29ν
χ. αγνώστου — σχ. 90, 91

Απόφαση οριστική. Μερική άφεση ποινής τάξεως. Άμεση καταβολή[1].

[26]/ Τῇ αὐτῇ.
[27]/ Ἀφοῦ διαβάσθη τὸ δελιμπεράτον, εὐθὺς ὁ κύρ Γιαννάκης, ἐζήτη:[28]/ σεν συγκατεύασιν τοῦ ἄνωθεν τζερεμὲ τῆς κουμπανίας, κὰν [29]/ (εἰ)ς τὰ μισὰ. καὶ ἀφοῦ ἔστερξεν ὁ Ἴδιος καὶ ζήτησεν οὕτως, λοιπὸν καὶ [30]/ ἡ κουμπανία τόν ἄφ(ει)σεν (εἰ)ς τόν μισόν τζερεμέν, καὶ ἔτζη τὰ ἤ:[31]/φερεν καὶ ὑπόστυσεν εἰς μπακαρίνια μετριτὰ σωστὰ οὔν<γκρικα> F 60΄΄ – [32]/ ἤγουν ἑξῆντα, φέρωντάς τα (εἰ)ς χ(εῖ)ρας τοῦ ἄνωθεν ἄρχ(ων) προεστοῦ, [33]/ καὶ ἔστω.

στ. 30 «*τον ἄφεισεν*»: του έκανε άφεση της ποινής.

1. Βλ. Θ. 22(1666) § 7 (ΕΚΣ, σ. 289).

93

1764/IX/29 — 979/φ 30r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου(;)

Απόφαση οριστική. Εξύβριση προεστού. Αρμοδιότητα *Εξωτέρας*. Ενδεχόμενη πρόκληση θύματος[1]. Δικαστικός συμβιβασμός. Υποτροπή.

1764 τῇ 29 σεπτεμβρίου
[2]/ || Γρά || φωμεν (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν τῶν μελλόντων, ὅτι τὴν σήμερον ἐσυ`-ναθρήσθη:[3]/μεν, ὅλη ἡ κομπανία νὰ θεωρίσωμεν, τὴν ὑπόθεσιν διὰ ταῖς αἰ:[4]/σχρολογίαις, ὁποῦ ἀντεκφώνησεν ὁ κύρ Κυρίτζης Χατζῆ Τύχου [5]/ ἐνάντια τοῦ ἄρχον προεστοῦμας κυρίου Μανικάτη Σαφραν(ος). ὅθεν [6]/

ἡμεῖς μιμοῦμενοι τὸν ἀποστολικόν λόγον διὰ νὰ παύσουν τὰ σκάνδα:[7]/λα καὶ να μήν θεατρίζομέσθεν ἐπάσχισάμεν καὶ ἔκαμαν ἀγάπην [8]/ νὰ τὴν ζητήση ὁ Καλοκυρήτζης, καί τέλ(ος) ζητῶντας τήν συγχώρησιν [9]/ ἀπό τὸν ἄρχ(ον) προεστόν ἐσυγχωρήθηκαν ἀναμεταξύτους, μέ συμφω:[10]/νὴν, νά ἀλησμονηθοῦν, ὅλλα τά πρῶτα ὁποῦ ἀκολούθησαν μα:[11]/λώματα καὶ ὕβρεις καὶ (εἰ)ς τὸ ἑξῆς καὶ ἀπό τὰ δύο μέρη νά (εἶ)ναι ἀγάπη [12]/ καὶ (εἰ)ρήνη. γράφωμεν ὅμως καὶ αὐτό ὅτι ἐάν (εἰ)ς τό ἑξῆς ὑπ(εῖ) ἢ ὁ ἄνω:[13]/δεν Καλοκυρίτζης ἢ ἡ ἀρχόντισάτου τίποτες ἐνάντιον ἤ διά τόν [14]/ προεστόνμας κὺρ Μανικάτην ἤ διά κανέναν ῥωμαῖον τῆς κωμ:[15]/πανίασμας ἢ ὑβρήσῃ κανέναν μέ ἀναίσχηντα λόγια νά ἔχη [16]/ νὰ γγλομπίζηται με F 200. ἀπό τά ὁποῖα νὰ (εἶ)ναι τά μησά [17]/ τῆς καμάρας καί τά μησά τῆς κωμπανίας. καὶ τὸ ἴδιον νά ἀκολου[18]/θήσῃ ἐάν ἀκουσθοῦν καὶ ἀπό τό μέρος τοῦ ἄρχον προεστοῦ λόγια [19]/ ἐσχρά πρὸς τούς ἄνωθεν. ὅθεν ἔγινεν τὸ παρόνμας καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)[20]/ξην.

[21-29]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῆν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη ὤντας στὸ παρόν μαρτυρῶ ὡς ἄνωθεν, πέτκος πέτρ(ου) παρὸν καί μαρτυρῶ [χ.γρ], κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου) βεβαιώνω τάνοθεν, ανδρέας γηωργή(ου) μάρτερας, Κονσταντηνος Αρπασή mp, γεόργι(ος) δημητρί(ου) καπετάν(ος) παρὸν καί μαρτηρό, μέ ὅλην τὴν ἐξοτέραν:. mp:.

στ. 6-8 Το Κριτήριο επέτυχε να επέλθει συμβιβασμός μεταξύ των αντιδίκων. Απώτερος σκοπός είναι να μην εξευτελισθεί η ίδια η Κομπανία.
στ. 8-10 Αμοιβαία παροχή συγγνώμης. Συνάγεται εμμέσως συνυπαιτιότητα του δύματος.
στ. 13-17 Το Κριτήριο απειλεί τον εναγόμενο και τον ενάγοντα με μεγάλη χρηματική ποινή, που θα κατατεθεί στην Κομπανία και στο Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας εξ ημισείας, σε περίπτωση παραβιάσεως των όρων του συμβιβασμού.
στ. 13-20 Η ποινή είναι εξαιρετικά υψηλή, διότι η τυχόν υποτροπή θα έθετε σε κίνδυνο την υπόσταση της K^2.

1. Πρβλ. Θ. 26(1690) § 4 και 46(1746) § 2 (ΕΚΣ, σσ. 299 και 356-357).
2. Βλ. ό.π., σ. 221 (β΄).

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Κώδικας BAR mss. gr. 978
(σ. α΄ + φφ 1r-124r)

Σχόλια: Δ.-Ειρ. Τσούρκα-Παπαστάθη, με συμμετοχή της Φανής Αποστολίδου (εγγρ. 1-95), Χριστίνας Τορτορέλλη-Δούκα (εγγρ. 96-190), Ελένης Κύρτση-Νάκου (εγγρ. 191-284)

Θεώρηση: Δ.-Ειρ. Τσούρκα-Παπαστάθη

(Α΄)

1923/XI/5 978/σ. α΄
χ. αγνώστου

–Cumpărat dela Marcu Pollac, la 5 Noem<brie> 1923[1].–

1. Σημείωση της Βιβλιοθήκης: «Αγορασμένο από τον Μάρκου Πόλλακ, στις 5 Νοεμβρίου 1923».

1

1723/I/26 978/φ 1r-v
χ. Ιωάννη Αδάμη πρβλ. 4

Απόφαση. Συκοφαντική δυσφήμηση. Χρεωστική ομολογία. Σύμβαση μαθητείας. Ασφάλιση κινδύνου με καταπιστευτική παρακαταθήκη. Είσπραξη απαιτήσεων επ'αμοιβή. Συμψηφισμός. Όρκος. Δικαστικός συμβιβασμός. «Δεδικασμένο».

// Ἀρχὴ τῶν Ὑποδέσεων καὶ Κρίσεων.
2/ Ἐν Ἔτει 1723. μηνὶ Ἰαννουαρίῳ 26. Εἰς Σιμπῖνι.
3/ Ὑπόδεσις τοῦ κὺρ Γιαννῆ Μπαλῆ μετὰ τοῦ κὺρ Κῶστα
4/ Ῥούσου καὶ τοῦ μπασιᾶ Μαυρουδῆ.
5/ ||Παρ᾽ ||ρησιάσθησαν ἐνώπιον τοῦ Κριτηρίου ἡμῶν, καὶ δύο καὶ τρεῖς φο-
6/ραῖς ὁ κὺρ Γιαννῆς Γεωργάκη τοὺπίκλην Μπαλῆς ἀπὸ Τούρναβον, μὲ 7/
τὸν κὺρ Κῶσταν Ῥοῦσον, καὶ κὺρ Μαυρουδὴν Κωνσταντίνου, ἀναφέρωντας
ὁ κὺρ 8/ Γιαννῆς, πῶς δὲν τὸ ὑποφέρ(ει) αὐτὸ ὁποῦ τὸν ἐφώναξαν διὰ
κλέπτην, καὶ 9/ ὅτι νὰ ἐγέλασεν τὸν φατούροντους Λάτζκον καὶ ἔκαμε
ξημίαν μεγάλην, καὶ 10/ ὅτι μετεκεῖνα τὰ μπάνιάτους πραγματεύεται, καὶ οὐ
μόνον τοῦτο, ἀλλὰ τοῦ εἶπαν 11/ ὅτι νὰ ἐμεταχ(ει)ρίσθη μίαν μάγισσαν, εἰς

τὸ νὰ ἀποστομώση τοὺς μπασιάδες τοῦ [12]/ παιδιοῦ, διὰ νὰ μὴν χαλεύουν τὸ τίποτάτους ἀπὸ λόγουτου, διὰ τὴν ὁποῖαν ὑπόδε-[13]/σίν του, ἀποφασίσθη παρ᾽ ἡμῶν, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας νὰ ὁρκώνεται ὁ κὺρ [14]/ Γιαννῆς, τὸ πῶς δὲν μετέχ(ει) τίποτες ἀπό τὴν ζημίαν ἐκείνην, ἢ δὲν ἐσυνήργησεν [15]/ μὲ μαγ(εί)αις νὰ γένη ἡ ζημία αὕτη, καὶ τότε νὰ εἶναι ἐλεύθερος ἀπό τὴν συ-κοφαν-[16]/τίαν. Καὶ οὕτως ἀποφασίσαμεν περὶ τοῦτου. Μετὰ ταύτα πάλιν ἐφανέρωσεν [17]/ ἐνώπιον ἡμῶν ὁ κὺρ Κῶστας Ῥοῦσ(ος) δύο Ἰδιοχ(εί)ρους Ὁμολογίας τοῦ αὐτοῦ κὺρ [18]/ Ἰαννῆ, ὁποῦ ἀνέμεινε χρεώστης ἀπὸ τὴν ζημίαν ὁποῦ ἔκαμεν εἰς τὸ πράμμα [19]/ τῶν μπασιάδων του, καὶ ἐξήτ(ει) [ο Κώστας Ρούσος] νὰ πλερώση ὁ κὺρ Ἰαννῆς τὰς Ὁμολογίας του, [20]/ καὶ εὑρέθη εὔλογον ὅτι αἱ Ὁμολογίαι δὲν χαλνοῦν, ἀλλὰ πάντοτες νὰ πλερώνουνται, [21]/ καὶ ἀπεκρίθη ὁ κὺρ Ἰαννής, ὅτι ἂν εἶναι χρ(εί)α νὰ πλερωθοῦν αἱ Ὁμολογίαι, ἂς τοῦ [22]/ λογαριάσουν τὴν ῥόγαν του ὁποῦ τοὺς ἐδούλευσεν μισὸν χρόνον, καὶ νὰ τοῦ λογαριάσουν [23]/ καὶ φαγούραν, ὁποῦ δὲν ἀναφέρουσιν νὰ τοῦ ἐλογάριασαν, καὶ ἄλλο ἀκόμη ὅτι ὅταν [24]/ ἐπρωτοβάλθη στοὺς ἄνωθεν μπασιάδες του ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλη Κοκινᾶ, νὰ ἐνεχ(ει)ρίσθη-[25]/σαν οἱ μπασιάδες του ἀπ αὐτὸν τὸν Ἀποστόλην κάποια πράγματα πατρικάτου, καὶ [26]/ μερικαῖς πήχαις κατηφὲς ὡς 12. καὶ κάτι βερεσέδια νὰ μαζώνουν, ὥστε ἀπό τἐκεῖνα [27]/ νὰ δώσουν λογαριασμὸν καὶ νὰ πλερώνη ὁ Ἰαννῆς, διὰ τὰ ὁποῖα ἐρωτήσαντες ἡμεῖς [28]/ τὸν κὺρ Κώσταν, καὶ κὺρ Μαυρουδῆν, ἀρνήθησαν τὸ καθ ὅλου, πῶς δὲν ξέβρουν, καὶ [29]/ ἀνίσως ἦτον τίποτες νὰ ἐξέκαμαν ἀπὸ τὸν ῥηθέντα Ἀποστόλην καὶ ἀπὸ τὸν π(ατέ)ρα τοῦ [30]/ κὺρ Ἰαννῆ εἰς τὸ παντελές. Εἰς αὐτὸ δὲ ἐφάνη δίκαιον παρ᾽ ἡμῶν, ὅτι νὰ ἔχουν [31]/ νὰ ὁρκώνουνται οἱ ἄνωθεν, πῶς δὲν ἔχουν καμίαν εἴδησιν, καὶ τότε νὰ τὰ πλερώνη [32]/ ὁ κὺρ Ἰαννῆς, τέλος πάντων, βλέποντες ἡμεῖς τὴν ἀσυστασίαν, καὶ ἀτενίζοντες [33]/ εἰς τὸ εἰρηνικόν, νὰ λείπουν οἱ ὅρκοι, καὶ τὰ ἀποβησόμενα σκάνδαλλα, ἐκάμαμέντους [34]/ διαλλαγὴν, καὶ ἔστρεξάντο ἑκάτερον μέρος, καὶ ἐξεκόπη ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐνώ-[35]/πιον ἡμῶν, ὅτι νὰ τοὺς δίδη τοὺς μπασιάδες του ὁ κὺρ Ἰαννῆς φλορίντζια οὔγκρι-[36]/κα εἴκοσι πέντε, διὰ ὅλην τὴν σούμαν ὁποῦ νταβίζουν, καὶ πλέον νὰ [37]/ δὲν μαλλώνουν, οὔτε νὰ γυρεύουν ἕνας ὑπὲρ τὸν ἄλλον τίποτες, οὔτε ὁ κὺρ // <Ἰαννῆς> ἀπὸ τοὺς προειρημένους μπασιάδες του, οὔτε ἐκεῖνοι ἀπὸ λόγουτου, καὶ ἀπεδῶ [2]/ καὶ ἐκ(εί)θεν ὅποι(ος) ἤθελεν ἀπό τὰ δύο μέρη νὰ ἐγείρη καμίαν σίγ<χ>ησιν περὶ τῆς [3]/ ἄνωθεν ὑποθέσεως, ἢ νὰ χαλέψη τίποτες ἢ αὐτοῦ εἰς τὸ Ἐρδέλι, ἢ εἰς τὴν Βλαχίαν, [4]/ ἢ εἰς τὴν Τουρκίαν, ἢ καὶ μαλλώση καὶ ἀσχημολογήση, λέγωντας ἀνάμεσόντους ψεύτην, [5]/ ἢ κλέπτην, νὰ ἔχη νὰ δίδη γκλώμπαν F 24. Διὰ πίστωσιν καὶ [6]/ στερέωσιν τῶν εἰρημένων καὶ γενομένων, ὑπογραφόμεσθεν οἱ παρόντες.

[7-13]/ κοστακυς κοστα νην προηστος˙, αναστάσιος γγήκα÷, στάμος αλβήζι, κωνσταντ(ει)νως κωπανου, δεωδουρος Ἰω(άννου), σταμος κοστα mp, ελευθέρης αγγέλου mp, ζάχος <ν>τετ(ου), Ἰωάν(νης) ἀδάμη νοτάρι(ος).

στ. 8-13 Αγωγή για συκοφαντική δυσφήμηση πραματευτή από τους πρώην εργοδότες του («*μπασιάδες*»). Η προσβολή πλήττει την τιμή του ενάγοντος, ιδιαίτερα ως προς την αξιοπιστία του στις συναλλαγές. Η αγωγή είναι πολιτική και όχι ποινική[1].

στ. 13-16 Επαγωγή αποδεικτικού όρκου από το Κριτήριο στον ενάγοντα, ότι δεν διέπραξε αυτά που διαδίδουν οι εναγόμενοι.

στ. 17-19 Ανταγωγή των εναγομένων για την εξόφληση από τον ενάγοντα δύο χρεωστικών ομολογιών, τις οποίες είχε εκδώσει για την αποπληρωμή της ζημίας («*ἀνέμεινε χρέωστης*») που είχε προκαλέσει στους εργοδότες του ως μαθητευόμενος.

στ. 20 «*εὑρέθη εὔλογον ὅτι αἱ ὁμολογίαι δὲν χαλνοῦν, ἀλλὰ πάντοτες νὰ πληρώνουνται*»: η αξίωση που τίκτεται από χρεωστική ομολογία είναι απαράγραπτη[2].

στ. 21-30 Ένσταση συμψηφισμού[3] του αντεναγομένου για : α) δεδουλευμένους μισθούς έξι μηνών και δαπάνη διατροφής, όπως προέβλεπαν τα θεσπίσματα της Κ[4]· β) την επιστροφή μιας μορφής καταπιστευτικής παρακαταθήκης, δηλαδή «*πατρικών πραγμάτων*» –προφανώς με χρηματική αξία–, και 12 πήχεων βελούδου, που τα είχε «*ἐγχειρίσει*» ως ασφάλεια ο άνδρωπος που συνόδευσε και σύστησε τον ενάγοντα στους εναγόμενους για να τον προσλάβουν ως μαθητευόμενο. Η νομή των πραγμάτων δεν είχε μεταβιβασθεί για υπάρχον χρέος του καταθέτη, αλλά για την ασφάλιση κινδύνου, δηλ. έναντι πιθανής ζημίας που τυχόν θα προξενούσε ο προσλαμβανόμενος γιος του[5]· γ) «*βερεσέδια*», δηλ. απαιτήσεις του πατέρα τού ενάγοντος από τρίτους, τα οποία είχε αναθέσει στους εναγόμενους να εισπράξουν έναντι αμοιβής[6].

στ. 27-30 Ένσταση των εναγομένων για εκκαθάριση και πλήρη εξόφληση των απαιτήσεων του πατέρα τού ενάγοντος, που όμως δεν αποδεικνύεται με έγγραφα ή μάρτυρες.

στ. 30-31 Επαγωγή όρκου στους εναγόμενους–αντενάγοντες.

στ. 32-37 Απαλλαγή όλων των διαδίκων από τη δόση του όρκου, διότι το Κριτήριο πιθανολογεί ανειλικρίνεια ή μελλοντική αμφισβήτησή του και διαιώνηση της διαμάχης. Για να διαφυλάξει το κύρος του αποδεικτικού μέσου του όρκου, πείθει τους διαδίκους να κάνουν συμβιβασμό[7] με περιεχόμενο που ορίζει το Κριτήριο, συμψηφίζοντας τις αμοιβαίες απαιτήσεις των διαδίκων, έστω και αν είχαν προκύψει από διαφορετικές αιτίες.

στ. 2[φ 1v]**-5** Στοιχεία δεδικασμένου για τον δικαστικό συμβιβασμό: Απειλείται πρόστιμο για όποιον διάδικο κινήσει αγωγή για την ίδια υπόθεση ή ανακινήσει θέματα ηθικής φύσης εναντίον του αντιδίκου του, είτε στην Τρανσυλβανία είτε σε άλλο τόπο όπου δραστηριοποιούνταν οι διάδικοι επαγγελματικά. Η εξασφάλιση του δεδικασμένου με την απειλή προστίμου είχε νόημα για την περίπτωση προσφυγής σε οθωμανικό

δικαστήριο ή σε δικαστήριο των ρουμανικών Ηγεμονιών –της Βλαχίας ή της Μολδαβίας– τα οποία, τυπικά, δεν δεσμεύονταν από τις αποφάσεις του Κριτηρίου της Κ. Για τα τρανσυλβανικά δικαστήρια δεν ετίθετο θέμα, διότι βάσει του Προνομίου της Κ του 1701, όπως και του προηγούμενου (1639) και του επόμενου (1777), η δικαστική δικαιοδοσία της Κ επί των μελών της και γενικά επί των ξένων εμπόρων ήταν αποκλειστική σε α΄ βαθμό[8].

1. Για το ποινικό, όπως χαρακτηρίζεται σήμερα, δίκαιο της Κ και τα προστατευόμενα από αυτό αγαθά, βλ. ΕΚΣ, σσ. 212-228· ιδιαίτερα για την προσβολή της τιμής και την οικονομική σημασία της βλ. ό.π., σσ. 225-226.
2. Σχετικά με το κύρος της χρεωστικής ομολογίας, ό.π., σ. 186 και σημ. 130· επίσης Θ. 29(1691) § 3 (ό.π., 311-312).
3. Ό.π., σ. 193, 195 σημ. 181, 200, 204
4. Ό.π., σσ. 200, 177-178· βλ. και Θ. 2(1639), 22(1666) § 10, 27(1691-92) § 3 εδ. α΄, κλπ. (ό.π., σσ. 269, 289 και 304 αντίστοιχα).
5. Βλ. ενδεικτικά ό.π., σσ. 183-184 και σημ. 113.
6. Πρβλ. αν. Μέρος Α΄, π.χ. εγγρ. 1 και 28.
7. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 193-194.
8. Ό.π., σσ. 142-143 και τις εκεί παραπομπές. Για τη λειτουργία μηχανισμού που ισοδυναμούσε με δεδικασμένο, βλ. π.χ. Θ. 22(1666) § κγ΄ (ό.π., σ. 291).

2

1723/IX/10 — 978/φ 3v
χ. Ελευθέρη Αγγέλου — πρβλ. 202

Απόφαση οριστική. Σύμβαση («*όμολογία*») εργασίας εμπορικού αντιπροσώπου-πράκτορα (*φατούρου με λογάριασιν*). Υπαίτια μη εκτέλεση συμβάσεως. Θετική και αποθετική ζημία. Συμψηφισμός.

// Ετη 1723 σεμπ<τ>ενβρίου – 10 εἰς Σιμποίν·
[2]/ Επαρησιάστηκέν ο κυρ Γιανάκις Αδάμι μετα του αδελφού αυτού [3]/ Γιοργάκι· κατεμπροσθέν ημόν τον ηποκάτοδε γεγραμένον [4]/ εσόντάς καί να ήχέν τον αδελφόν αυτου Γεοργάκιν φατουρόν στο [5]/ μπόλτη κα<ι> στα πανηγίρια να το<υ> πουλί πραμα με λογαρίασιν [6]/ φανερώνοντάς ο κυρ Γιανάκις μια ομολογία του Γιοργάκι [7]/ να τον δουλεβοι ενποίστημένα και να τον αφικράτοί· σε ότη η[8]/θελε τον προστάξί και αυτος ο Γιοργάκις ος κακόγνομός οπου [9]/ ήτον δεν [[ελ]] αφικραζονταν κατα τοίν ομολογίαν του οσου να [10]/ τεληοσι ο κιρός του· και [[τι]] περνοντας του λογαριαζμόν·

ευγή[11] */καιν και ξιμίομένος· έος φλοριντζια – 37΄΄31 και μετο να μιν τη*[12]*/ ληονη τον κερόν του· ος του αγίου Βασιλήου· να δινη F 12<,> εχοί και* [13]*/ εξοδά απάνου του σι τζαβαλα – F 13΄΄26 έχουν ακόμα και εξο*[14]*/δα εις το σπιτοί τους· το πατροικό τους· καμοντας κουραμάν· τα* [15]*/ τρια αδέλφια· εποισε τον Γιοργακι στο μερτηκον του – F 36 "28* [16]*/ μετα ταύτα φανερόνοντας ο Γιοργακις μια ομολουγία* [17]*/ του κυρ Γιανάκι ωπου του χρεό{ς}στούσι αποτα πατρικατου<ς> F 750* [18]*/ ουνκρικα και εὶς αυτό το ευρίκαμαν κυνὴ γνομι· ο κυρ Για-*[19]*/νάκις να εχοι να πλερόνοι τον Γιοργάκι κατατοιν ωμολο*[20]*/γιαντου· εις τον διορισμενόν κερον· με μπανια ναχθοι· κα<ι> να* [21]*/ ξεπεύτοι· τοιν ανοδεν ξιμια· και εξοδα απου ετριξάν απανο* [22]*/ στο Γίοργακι· απο<υ> τα ελογαριασαμε και ευγίκαν – ουνκρικα F 100* [23]*/ και τα εποίλοιπα· εξακόσια πενιντα φλοριντζια κατα* [24]*/ τήν ομολογίαν του· να τα πλερόνοι· και έχτο εις ενδιξίν.*

[25-30]*/ κοστακυς κοστα νην προήστος, σταμος, κοστα mp, ελεύθερίς αγγελου mp, αναστασις στεφανὸυ, χατζι στογιος, Georgius Mánol.*

στ. 4-8 «***ομολογία***»: Σύμβαση εργασίας *φατούρου με λογάριαση*, δηλαδή επί αποδόσει λογαριασμού, οπότε αμοιβόταν από τα κέρδη[1]. Ο φατούρος δεσμευόταν από τη σύμβαση να είναι πιστός στον εργοδότη του και να εκτελεί τις εντολές και τις οδηγίες του στο χρονικό διάστημα για το οποίο είχε προσληφθεί.

στ. 8-10 Το Κριτήριο διαπιστώνει την αδέτηση των όρων της συμβάσεως.

στ. 11, 13 Θετική ζημία του εργοδότη από υπαίτια συμπεριφορά του *φατούρου*.

στ. 12 Αποθετική ζημία του εργοδότη από υπαίτια λύση της συμβάσεως, με την αποχώρηση του *φατούρου* πριν από τη λήξη του συμβατικού χρόνου.

στ. 13-14 Τα έξοδα αφορούν προφανώς τη συντήρηση από τους τρεις αδελφούς του πατρικού σπιτιού τους στο Αλβανιτοχώρι, από όπου κατάγονταν και όπου κατοικούσαν οι αδελφές τους. Ο ενάγων δεν απαιτεί τόκο.

στ. 16-17 Ένσταση συμψηφισμού του εναγομένου από χρεωστική ομολογία του ενάγοντος προς αυτόν από διανομή κληρονομίας («*πατρικά*»), ενδεχομένως τιμαλφών (κατ. εγγρ. 202).

στ. 18-24 Το Κριτήριο συμψηφίζει τις ζημίες του ενάγοντος από την πλημμελή εκπλήρωση της συμβάσεως με την εκκαθαρισμένη απαίτηση του εναγομένου και διατάσσει την καταβολή του υπολοίπου των «*πατρικῶν*» από τον ενάγοντα, όταν η ομολογία καταστεί ληξιπρόθεσμη («*εις τον διορισμένον κερόν*»)[2].

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 178, 200-201.
2. Βλ. προηγ. εγγρ., σημ. 3.

3

1723/IX/12
χ. Ιωάννη Αδάμη

978/φ 4r
πρβλ. 16

Πρακτικό. Συντηρητική κατάσχεση («*ὅπρισμα*») παρακαταθήκης. Εντολή. Πληρεξουσιότητα.

// Ἐν Ἔτει 1723. Μηνί Σεπτεμβρίου. 12.
[2]/ Ἰ\|Ἐρχό\|μεν(ος) ἔμπροσθεν τοῦ Κριτηρίου ἡμῶν, ὁ Γιανάκης υἱ(ὸς) τοῦ κὺρ Κω-[3]/στάκη Ὄτζη, βάνωντας τὸ πόλτουρόν του, ἐζήτησεν δικαιοσύνην, [4]/ ὅτι κ(α)τ(ὰ) τὴν προσταγὴν τοῦ πατρός του ὁποῦ τοῦ ἔγραψεν ἀπό τὸ [5]/ Ἀρβανιτοχώριν, νὰ εἶναι ὀπρισμένα ὅλα τὰ τζάβαλα ἐκεῖνα, ὅσα [6]/ εἶναι τοῦ μπασιᾶ Κυριάκη Κεφαλᾶ, ἀφιμένα εἰς τὸ κουνάκι τοῦ κὺρ [7]/ Γιάννη Λεοντίου, καὶ χωρὶς τὴν εἴδησίν του, κανένας νὰ μὴν ἔχη [8]/ νὰ βάλλη χέριν εἰς αὐτὰ<.> Καὶ ἐγράφη εἰς ἔνδειξιν. [μον.]
[9-10]/ κοστακυς κοστα· νην προήστος· μάργαρήτης. γεωργή(ου).

στ. 3-7 Ασφαλιστικά μέτρα (*ὅπρισμα*)[1]: συντηρητική κατάσχεση παρακαταθήκης του οφειλέτη από τον εντολοδόχο-ειδικό πληρεξούσιο του δανειστή εις χείρας του δεματοφύλακα.
στ. 7-8 Ο δανειστής δεσμεύει τα «*τζάβαλα*» που περιλαμβάνουν ρουχισμό, σκεύη, κλπ. χρήσιμα ατομικά είδη –όχι εμπορεύματα (*πράμμα*) ή, ενδεχομένως, τιμαλφή (*εἰδίσματα*). Η ανάληψή τους είναι δυνατή μόνο με την άδεια του δανειστή, ο οποίος με τον τρόπο αυτό θέλει να εξαναγκάσει τον οφειλέτη σε εξόφληση, διότι τα πράγματα καθ' εαυτά δεν έχουν μεγάλη χρηματική αξία για να ζητήσει την εκποίησή τους, αλλά μόνο χρηστική.

1. Για την έννοια βλ. ΕΚΣ, σ. 187.

4

1723/IX/15
χ. Ιωάννη Αδάμη

978/φ 4r
πρβλ. 1

Πρακτικό. Προκαταρκτική εξέταση. Κατάθεση ανωμοτί. Αγωγή κατ' αγνώστου.

[11]/ Ἔτει τῷ αὐτῷ. μηνὶ Σεπτεμβρίῳ 15.
[12]/ Ἰ\|Ὁ κὺ\|ρ Κῶστας Ῥοῦσος, καὶ Καλοκυριάκης Π(απ)α Θεοδωράνου,

φέρνωντας [13]*/ εἰς τὸ μέσον μας τὸν πρῴην φατοῦροντους Λάτζκον, ἀνερώτησάντον,* [14]*/ ἴσως καὶ ἐκατάλαβεν ποτὲ, ἢ γνώρισεν ὄντας εἰς τὸ μπόλτι, ὅτι* [15]*/ νὰ τοῦ ἔλειψεν τίποτες πράμμα ἢ μπάνια, μήπως καὶ γένη ὑπο-*[16]*/ψία διὰ τοῦτο εἰς τὸν νῦν πιασμένον νέμτζον, καὶ νὰ ἔχουν νὰ* [17]*/ τὰ χαλεύσουν, καὶ ἀπεκρίθη ὁ Λάτζκος, ὅτι βέβαια δέν ἔχει κα-*[18]*/μίαν εἴδησιν, οὔτε ἐκατάλαβεν τίποτες τοιοῦτον ὁλότελα, εἰς τὸ* [19]*/ ὁποῖον ἐπρωτεσταλόγησαν οἱ ἄνωθεν μπασιάδες τοῦ Λάτζκου διὰ* [20]*/ τὴν γενομένην ζημίαντους, καὶ ἐγράφη εἰς ἔνδ(ει)ξιν:* [μον.]
[21-23]*/ κοστακυς κοστα· νην προήστος·, μάργαρήτης γεωργή(ου).*

στ. 12-18 Στη διάρκεια εκκαθαρίσεως λογαριασμών μεταξύ πραματευτών –το πιθανότερο συνεταίρων–, διαπιστώθηκε προφανώς παθητικό, που δεν δικαιολογούνταν από τα *κατάστιχά* τους. Η κατάθεση του πρώην φατούρου τους ζητήθηκε για να προσδιορισθεί ο κρίσιμος χρόνος για την εμφάνιση του ελλείματος.
στ. 19-20 Η αγωγή για αποζημίωση στρέφεται μάλλον κατά του σάξονα νέου υπαλλήλου (βλ. στ. 15-16) ή, ενδεχομένως, κατ'αγνώστου. Στο κείμενο της αποφάσεως γίνεται λόγος για αποκατάσταση της ζημίας –π.χ. λόγω αμελείας–, όχι για τιμώρηση αξιόποινης πράξης (π.χ. υπεξαιρέσεως), διότι στην τελευταία αυτή περίπτωση θα έπρεπε να ασκηθεί στο αρμόδιο σαξονικό δικαστήριο ποινική αγωγή[1].

1. Για την καθ'ύλην αρμοδιότητα της Κ βλ. ΕΚΣ, σσ. 96, 142, 212. Ο υπάλληλος υπέκειτο στο Κριτήριο και στο Δίκαιο της Κ, εντασσόμενος, δυνάμει, στο *status mercantilis* που αναγνωριζόταν στα μέλη της και σε όσους υπάγονταν στη δικαιοδοσία της βάσει των Προνομίων της. Η απαγόρευση που έθεταν τα θεσπίσματα στην πρόσληψη «*τοπικών παιδιών*» και «*φατούρων*» δικαιολογείται από την αδυναμία επιβολής ποινικών κυρώσεων σε μονίμους κατοίκους της Τρανσυλβανίας, υπαλλήλους των μελών, λόγω αναρμοδιότητας του Κριτηρίου της Κ. Βλ. π.χ. Θ. 22(1666) § κ΄, 23(1680) § ζ΄ (ΕΚΣ, σσ. 290, 293), ιδίως το Θ. 38(1723) § 6 (ό.π. σ. 336), το οποίο προβλέπει «*νὰ μὴν κρατοῦμεν παιδιὰ του Τόπου τούτου... εἰς τὰ Μπόλτιά μας...μόνον ἀπ'ἀνάμεσόν μας Ρωμαιόπουλα, καὶ αὐτὰ νὰ ὑποτάζωνται ἀπὸ τὴν Κομπάνιαν, καὶ ὡσὰν σφάλλουν νὰ παιδεύωνται...*».

5

1725/I/2 978/φ 4v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Αγωγή δια πληρεξουσίου. Εκχώρηση απαιτήσεως. Χρεωστική ομολογία ως ανώνυμος τίτλος. Ασφαλιστικά μέτρα ασκούνται και με ανταγωγή.

// Ἐν ἔτει 1725. μηνί Ἰαννουαρίῳ 2.
[2]/ ||Παῤ||ρησιασθεὶς ὁ κὺρ Ζῶτ(ος) Νικολάου ἀπό Μπρασσοβόν [3]/ κατέμπροσθεν ἡμῶν, ὡς ἐπίτροπος τοῦ κὺρ Στεφανῆ [4]/ Ἀλεξίου, παραστένωντας κάποιαις ὁμολογίαις τοῦ μα-[5]/καρίτη Στάθη Μήχου, ἐναντίον τοῦ κὺρ Μαυρουδῆ Κων-[6]/σταντίνου, καὶ ζητῶντας, ἄν εἶναι δίκαιον, νὰ πλε-[7]/ρωθῇ τὸ περιεχόμενον χρέος, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ κὺρ [8]/ Μαυρουδῆς προτεσταλογίζωντας ἔμπροσθεν τοῦ Κρι-[9]/τηρίου ἡμῶν, ἔβαλε τὸ πόλτουρόντου, καὶ ὅπρισε τὰ [10]/ ῥηθέντα γράμματα τοῦ Στεφανῆ, νὰ στέκωνται στὴν κομ-[11]/πάνιαν, ἕως οὗ νὰ ἐρθῇ π<α>ρὼν ὁ κὺρ Στεφανῆς, καὶ [12]/ τότε νὰ γένη τέλεια κρίσις. καί ἔστω εἰς ἔνδειξιν.
[13-20]/ κοστακυς κοστα· νην προηστος· , παναγηωτοις χατζη αντώνη, μαργαρητης γεωργή(ου):–, κοσταντήνος λάσκαρη:–, μανολη<ς> μανηκατης χατζη γερ(ακη), θεόδωρος Ἰω(άννου), σταμος κοστα mp, ελεύθερίς αγγελ(ου) mp, αναστασις στεφανου, Georgius Mánol, Ἰωάννης ἀδάμη mp.

στ. 2-3 Προφορική αγωγή από πληρεξούσιο του ενάγοντος[1].
στ. 4-7 Αίτημα της αγωγής: να εξοφληθούν χρεωστικές ομολογίες απαιτήσεων που είχαν προφανώς εκχωρηθεί στον αιτούντα από αποβιώσαντα δανειστή του εναγομένου. Δεν αναφέρεται η αιτία της εκχωρήσεως, πράγμα που δημιουργεί την εντυπωση ότι η ομολογία λειτουργεί ως συναλλαγματική[2].
στ. 7-12 Ανταγωγή («ασφαλιστικά μέτρα») με καταβολή παραβόλου («*πόλτουρον*»), με την οποία ζητείται η «δημοσία» κατάθεση των ομολογιών στην Κ μέχρι να παρουσιασθεί αυτοπροσώπως ο ενάγων για την εκδίκαση της αγωγής του. Με τον τρόπο αυτό, ο εναγόμενος εμποδίζει την περαιτέρω εκχώρηση των χρεωστικών ομολογιών σε πρόσωπα εναντίον των οποίων δεν θα μπορούσε να προβάλλει τις ενστάσεις που ενδεχομένως έχει εναντίον του ενάγοντος[3].

1. Για την πληρεξουσιότητα βλ. ΕΚΣ, σ. 185.
2. Βλ. ό.π., 184 και σημ. 114.
3. Για την εκχώρηση απαιτήσεως βλ. ό.π., σ. 191.

6

1725/II/1 978/φ 5r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση προδικαστική. Αδυναμία κτήσης κυριότητας κινητού παρά μη κυρίου. Όρκος. Εμπορικό έθιμο. Συμβιβασμός.

// *Ἔτει 1725. μηνὶ Φεβρουαρίῳ 1.*
[2]/ || *Παρ̣ || ρησιασθέντες ἐνώπιον ἡμῶν, ὁ κὺρ Μιχάλης Στάμου* [3]/ *Σιτζάνη, μετά τοῦ κὺρ Κῶστα Λοῦκα, διὰ ἕνα κομάτι* [4]/ *Ποσακῆ, ὁποῦ τοῦ εἶχεν λείψῃ τοῦ κὺρ Μιχάλη, καὶ* [5]/ *εὑρέθη μετά ταύτα, ὅτι τὸ ἠγόρασεν ὁ κὺρ Κῶστας* [6]/ *Λούκα ἀπό τὸν υἱόν τοῦ Χιλάρη, εἰς αὐτό ἔσωντας νὰ* [7]/ *εἰπῇ ὁ κὺρ Μιχάλης ἔμπροσθεν τοῦ Κριτηρίου* [8]/ *πῶς μέ θεὸν καὶ ψυχήν του, ἐδικόν του εἶναι, [[ἡμεῖς]]* [9]/ *ἡμεῖς κ(α)τ(ὰ) τήν συνήθειαν τῶν πραγματευτάδων,* [10]/ *εὑρίσκομεν εὔλογον, ὅτι ἐκεῖ ὁποῦ ἐ<δ>ρέθηκεν τὸ πράγ-* [11] */ματου νὰ ἔχη νὰ τὸ πέρνη, καὶ ὁ κὺρ Κῶστας νὰ* [12]/ *ἔχη νὰ ἰσάζεται μετ᾽ ἐκεῖνον, ἀπό ποῖον τὸ{ν} ἠγό-* [13] */ρασεν, καὶ ἐγράψαμεν εἰς ἔνδειξιν.*
[14-21]/ *δεόδωρος Ἰω(άννου) νοίν προε{ς}στος, κοστακυς κοστα· προην προηστος, μανολης χατζη γερακη· , μαβροδης· κο{ς}σταντηνακι·* [μον.], *σταμος κοστα mp, αναστασις στεφανου.*

στ. 3-6 Στο ιστορικό της αποφάσεως δεν γίνεται ευθέως αναφορά σε κλοπή, αλλά στο ότι εξαφανίστηκε ένα τόπι υφάσματος («*κομάτι*»).
στ. 7-8 Επαγωγή όρκου από το Κριτήριο στον ενάγοντα, προς απόδειξη της κυριότητάς του επί του εμπορεύματος.
στ. 9-11 Επίκληση εθίμου[1] της Κ για τη θεμελίωση της αποφάσεως: Εφ᾽όσον δώσει τον αποδεικτικό όρκο ο ενάγων, μπορεί να ανακτήσει το απωλεσθέν εμπόρευμα όπου το βρει, ανεξάρτητα από την καλή ή κακή πίστη του νομέως, που δεν καθίσταται κύριος[2].
στ. 11-13 Ο καλόπιστος νομεύς θα πρέπει να συμβιβασθεί με τον πωλητή, έτσι ώστε να μη ζημιωθεί υπέρμετρα[3].

1. Η αφηρημένη διατύπωση «*κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν πραματευτάδων*» υποδηλώνει έθιμο και όχι απλή συνήθεια ή τα συναλλακτικά ήθη της Κ. Για το έθιμο ως πηγή δικαίου και την ισχύ του σε σχέση με τις άλλες δικαιικές πηγές της Κ, βλ. ΕΚΣ, σσ. 167 επ. και τις εκεί παραπομπές.
2. Βλ. ό.π., σ. 206 και σημ. 254.
3. Η υπόδειξη του Κριτηρίου στον εναγόμενο –μη κύριο του πράγματος– να συμβιβασθεί εξωδίκως με τον πωλητή –που δεν ανήκε στην Κ–, τεκμηριώνει τη φύση του συμβιβασμού και ως μηχανισμού με τον οποίο παρακάμπτονταν τα τοπικά επίσημα δίκαια –τρανσυλβανικό και σαξονικό.

7

1725/II/1 978/φ 5v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Δικαστικός συμβιβασμός.

// 1725. Φεβρουαρίου 1.
[2]/ Ι[Ἔσ]ωντας νὰ παῤῥησιασθῆ κατέμπροσθεν ἡμῶν ὁ [3]/ κὺρ Γεώργης Ἰωάννου μὲ τὸν κὺρ Γεώργη Μανόλη [4]/ γυναικαδελφόντου, διά τινὰς ὑποθέσε<ι>ς ἐδικαῖςτου<ς>, [5]/ γυρέβωντας ἕνας ἀπό τὸν ἄλλον κάποια κουσούρια [6]/ καὶ χρέη, καὶ ἀπό τὰ λόγια ὁποῦ ἐφανέρωσαν ἐμπρο-[7]/στᾶ μας, ἐ<βε>βαιώθη τὸ πῶς ὁ ῥηθεὶς κὺρ Γεώργης Ἰω-[8]/άννου εἶναι πολλὰ καλᾶ πλερωμένος ἀπό τὰ ὅσα [9]/ ζητεῖ ἀπό τὸν γυναικαδελφόντου, εἰς τόσον ὁποῦ ἀ-[10]/κόμη μένει καὶ χρεώστης. ὅμως παρασταθέντες [11]/ οἱ πραγματευταὶ, ἐπαρακάλεσαν τὸν κὺρ Γεώργη [12]/ νὰ τοῦ τὰ συγχωρέση ὅσα τοῦ γυρέβη κουσούρια, [13]/ καὶ νὰ ἔχουν εἰρήνη, καὶ πλέον ζάβι, ντάβι [14]/ ἀνάμεσόντους νὰ δὲν εἶναι. καὶ ἔστω διὰ ἔνδειξιν. [15]/ καὶ ὅσα τζάβαλα εἶχεν φανερώση ἐμπροστᾶ εἰς [16]/ τὸν μπασιὰ Κωστάκη καὶ τὸν πν(ευματ)ικόν, νὰ ἔχῃ νὰ τοῦ [17]/ τὰ δίδῃ ὅλα ὁ κὺρ Γεώργης Μανόλη.
[18-30]/ θεόδωρος Ἰω(άννου) νοιν προι{ς}στος, γηόργις Ἰω(άννου) στρέγουτα ἄνοδέν, Georgius Mánol Stréo Tá annotté<n>:, κοστακυς κοστα προην προηστος, +μανολης χατζη γερακη:, δοιμος Ἰω(άννου), +αναστασις στεφανου, +μαβροδης· κο{ς}σταντηνακι:, ἄνδρέας γριγώρι(ου), Ἰωάννης ἀδάμη, +σταμος κοστα mp.

στ. 2-10 Από την ακροαματική διαδικασία προέκυψε ότι ο εναγόμενος δεν οφείλει τίποτε στον ενάγοντα, ενώ ο τελευταίος έχει κάποιο υπόλοιπο οφειλής. Τα «*κουσούρια*» αναφέρονται μάλλον σε οφειλή εις είδος, και επομένως, στην εκκαθάριση που έγινε στην ακροαματική διαδικασία, συμψηφίσθηκαν αμοιβαίες απαιτήσεις εις είδος και χρήμα.
στ. 10-14 Μεσολάβηση των μελών του Κριτηρίου στον εναγόμενο για να κάνει άφεση χρέους του ενάγοντος και να παύσουν οριστικά, με συμβιβασμό («*εἰρήνη*»), οι μεταξύ τους δικαστικές διαμάχες («*ζάβι–ντάβι*»)[1].
στ. 15-17 Διατάσσεται η απόδοση προσωπικών ειδών[2] στον ενάγοντα από τον εναγόμενο, τα οποία είτε είχαν παρακατατεθεί από τον ενάγοντα είτε αποτελούσαν κληρονομικό μερίδιό του από προηγηθείσα διανομή, για τα οποία είχε προηγηθεί εξώδικη αποδεικτική διαδικασία («*εἶχεν φανερώση*») ενώπιον του προηγούμενου προεστού και του εφημερίου της Κ. Πιθανόν να πρόκειται για προικώα πράγματα που είχε υποσχεθεί ο εναγόμενος στον σύζυγο της αδελφής του. Η εκδοχή αυτή, όπως και

εκείνη της διανομής κληρονομιαίων, ενισχύεται από την παρουσία του εφημερίου.

στ. 18-30 Οι διάδικοι υπογράφουν μετά τον προεστό, «στέργοντας» τους όρους του συμβιβασμού[3], και ακολουθεί η υπογραφή του πρώην προεστού, ενώπιον του οποίου είχε δοθεί η υπόσχεση.

1. Το Κριτήριο επιδεικνύει επικείκεια, ίσως λόγω απορίας του ενάγοντος, για να αποφευχθούν οι κυρώσεις που προέβλεπαν τα θεσπίσματα και το συναλλακτικό δίκαιο της Κ για τον αφερέγγυο οφειλέτη. βλ. ΕΚΣ, σσ. 193-194.
2. Για τα «*τζάβαλα*», ως κατηγορία κινητών, ό.π., σ. 204.
3. Η προσυπογραφή της αποφάσεως του δικαστικού συμβιβασμού από τους διαδίκους επέχει θέση και *ἐξοφληστικού γράμματος* μεταξύ τους, δεν ήταν όμως απαραίτητη.

8

1725/XII/21 978/φ 6r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Αγωγή για τόπο «*σάτρας*». Απαράγραπτο δικαιώματος.

// Ἔτει 1725. Δεκεμβρίῳ 21.
[2]/ Ὁ κὺρ Μαργαρίτης Δημητρίου παῤῥησιασθεὶς κατέμπροσθεν [3]/ ἡμῶν τῶν ὑπογεγραμμένων μετὰ τοῦ κὺρ Γεώργη Μπέκογλου [4]/ συντρόφου τοῦ κὺρ Ἀλβήζη, ἐζήτησεν δικαιοσύνην νὰ τοῦ κὰ-[5]/μωμεν διὰ τὸν τόπον του τὸν παλαιὸν ὁποῦ ἔφτιανεν σάτρα πα-[6]/λαιόθεν ὡς ἀπὸ τοὺς 1707. καὶ 8. πριμὴν νὰ συντροφεύσῃ μὲ [7]/ ἀλλουνούς, ἂν εἶναι δίκαιον νὰ τὸν ἀναλάβῃ πάλιν νὰ φτιάνῃ, [8]/ ἔσωντας ὁποῦ παλαιόθεν τραβάει τὸ δόσημον τῆς Κομπάνιας, [9]/ καὶ δὲν ἔλλειψε καμίαν φορὰν τὸ πόρτζιόν του, εἰς τὴν ὁποίαν [10]/ ὑπόθεσιν κάμνωντές ἐξέτασιν ἀκριβῆ, εἰς τὸ νὰ μαρτυριθῇ [11]/ ἀνίσως καὶ ἔφτιανεν ἀληθῶς ὁ κὺρ Μαργαρίτης σάτρα παλαιό-[12]/δεν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, καὶ ἐμαρτυρίθη παρά τοῦ κὺρ Γεωργίου <Μανόλη> [13]/ Χορβάτη μὲ θεὸν καὶ ψυχήν του, καὶ τοῦ κὺρ Γιαννάκη Ἀδάμη, τὸ [14]/ πῶς ὁ κὺρ Μαργαρίτης ἔφτιανεν πρῶτα κ(α)τ(ὰ) τὸ ἄνωθεν ἔτ(ος) ἕως [15]/ ἕνα μικρὸν σανίδι, ὅθεν ἐκρίθη εὔλογον παρὰ πάντων ἡμῶν, ὅτι [16]/ ὁ ῥηθεὶς κὺρ Μαργαρίτης νὰ ἔχῃ πάλιν τὸν παλαιὸν τόπον του ὅσον [17]/ ἦτον διὰ μικρὸν σανίδι, καὶ νὰ φτιάσῃ σάτραν, τὸ δὲ ἐπίλοιπον [18]/ διάστημα ὁποῦ ἐκέρδεσεν ὁ κὺρ Ἀλβήζης καθῶς πραιτενταλο-[19]/γίζει μὲ ἔξοδάτου, ἂς τὸν ὁρίζῃ καὶ ὅσον χωρέσῃ ἂς φτιάνῃ, [20]/ εἰ δὲ καὶ θελήσῃ μὲ τὸ ἴδιόν του θέλημα ὁ κὺρ Γεώργης, ἢ ὁ κὺρ Ἀλ-[21]/βήζης, τὸ ὀλίγον διάστημα ἐκεῖνο

νὰ τὸ ἀπαργιάσῃ τοῦ κὺρ Μαρ-[22]*/γαρίτη, νὰ χρεωστάγῃ ὁ κὺρ Μαργαρίτης νὰ τοῦ ἀπογυρίζη τὰ* [23]*/ ὅσα ἐν ἀληθείᾳ ἔχ(ει) ἐξοδιασμένα περί τούτου, Οὕτως ἐ[[γρά]]\κρί*[24]*/ναμεν εὔλογον, καὶ ἔστω εἰς ἔνδ(ει)ξιν τῶν μελλόντων ἐν παντί κριτηρίῳ.*

[25-33]/ θεόδωρος· Ἰω(άννου) νοίν προι{ς}στος, μαργαρήτης· γεωργή(ου):, μαβροδής· κο{ς}σταντηνάκι:–·, κοσταντήνος λάσκαρη:–, ελεύθέρις αγγέλ(ου) mp, σταμος, κοστα mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, mp., Κοστ(αν)τίν(ος) Μανόλη· Ἐπίτροπ(ος) τ(ου) καπετάν(ου).

στ. 4-7 Ο ενάγων ζητεί να του αποδώσουν οι εναγόμενοι *σύντροφοι* τον χώρο όπου έστηνε σκηνή («*σάτρα*») για να πουλάει τα εμπορεύματά του. Δεν διευκρινίζεται ο τόπος, –αν πρόκειται δηλ. για την αγορά του Σιμπίου ή για κάποια εβδομαδιαία αγορά (*παζάρι*) ή για πανηγύρι. Επειδή δεν προσδιορίζεται το πανηγύρι, το πιθανότερο είναι να πρόκειται για το Σιμπίου, όπου επιτρεπόταν να διατηρούν *μπόλτες* και *σάτρες* τα μέλη της Κ σε καθημερινή *βάση*[1].

στ. 8-9 Προϋπόθεση κατοχής «*τόπου*» για *σάτρα* είναι η καταβολή της ετήσιας εισφοράς στην Κ (βλ. σημ. 1).

στ. 10-15 Σύμφωνα με το Θ. 32 § 27[2], η κατοχή του «*τόπου*» έπρεπε να αποδεικνύεται με μάρτυρες.

στ. 16-19 Το Κριτήριο αποφασίζει να μοιραστούν τον «*τόπο*»: ο παλιός δικαιούχος να έχει όσο είχε αρχικά και οι νέοι το υπόλοιπο. Είναι χαρακτηριστικό ότι το δικαίωμα του αρχικού δικαιούχου δεν περιέπεσε σε αχρησία επειδή χρησιμοποίησε για μεγάλο διάστημα άλλους «*τόπους*» πρώην *συντρόφων* του (στ.6-7).

στ. 20-23 Δίνεται η δυνατότητα στους νέους δικαιούχους να εκχωρήσουν το δικαίωμά στο τμήμα που τους αναλογεί στον αρχικό δικαιούχο, έναντι καταβολής σε αυτούς των δαπανών (ενοίκιο, τέλη, κλπ.) που έχουν πραγματοποιήσει σχεδόν επί εικοσαετία.

1. Βλ. στα Θ. 23(1680), 26(1690) §10, 32(1695) §§ 26, 27 (ΕΚΣ, σσ. 291, 293-294, 300, 320-321 αντίστοιχα) το νομικό πλαίσιο και τις ρυθμίσεις για το δικαίωμα κατοχής *μπόλτας* και *σάτρας*. Βλ. επίσης ό.π., σσ. 55, 118, 127, 140.
2. Ό.π., σ. 321.

9

1726/I/29 978/φ 6ν
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Αρμοδιότητα Κριτηρίου. Παρακαταθήκη. Επίσχεση μισθού υπαλλήλου.

// *1726. μηνί Ἰαννουαρίῳ 29. Εἰς Σιμπῖνι.*
[2]/ ||Γ̔Εσων|| *τας νὰ ἐπαῤῥησιάσθη ἐνώπιον ἡμῶν ὁ Ἄρχων Γένεϊ Φερέντζης, Βά-*[3]*/μεσης ποτὲ τῆς Μπόϊτζας, μὲ τὸν κὺρ Ἀλέξη Λάζαρη, ὁποῦ τὸν εἶ-*[4]*/χε δοῦλον ἕναν καιρὸν, καὶ μὲ τὸν Ἀλεξάνδρου Πόσταν ἀπό τὸ Ῥίμνι-*[5]*/κον, διὰ κάποια μπάνια, ὁποῦ εἶχεν προστάξη ποτὲ τὸν ἄνωθεν Ἀ-*[6]*/λέξην δοῦλοντου, ὅτι ὅσα πωλεῖ ἀπὸ ῥακίν εἰς τὸ Ῥίμνικον, νὰ ἔχῃ* [7]*/ νὰ τοῦ τὰ στέλνῃ μὲ καλοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν Μποϊτζαν, νὰ μὴν λά-*[8]*/χῃ καὶ τὰ διαγουμίσουν οἱ Κατάνοι*[2]*, τὸ ὁποῖον καὶ ἐκ στόματός του τὸ μαρ-*[9]*/τυρᾶ ὁ Ἄρχων Γένεϊς, τὸ πῶς τὸν ἐπρόσταξε νὰ τὰ στέλνῃ, εἰς τὸ* [10]*/ ὁποῖον ὁ κὺρ Ἀλέξης παρέστησεν ἕνα Μαρτυρικὸν Γράμμα ἀξιόπι-*[11]*/στον μὲ ὑπογραφαῖς τιμίων ἀνδρῶν, τὸ πῶς διά τήν ὥραν ὅσα τοῦ εὑρέ-*[12]*/θησαν, ἀσλανιά 30. ἐμπροστὰ εἰς τοὺς ὑπογεγραμμένους μετρημέ-*[13]*/να καὶ βουλωμένα, καὶ ἕνα ἄλογον διὰ ἀςλλ(ανιά) 3. τὰ ἔδωσεν εἰς τὰ χέ-*[14]*/ρια τοῦ Ἀλεξάνδρου Πόστα, ξεύρωντάς τον διὰ καλὸν βασιλικὸν ἄνδρω-*[15]*/πον νά τά ὑπάγῃ τοῦ μπασιᾶ του, τό ὁποῖον καὶ αὐτός ὁ Ἀλέξανδρος* [16]*/ ἐκ στόματος τὸ λέγει πῶς ἔλαβεν στά χέριάτου το Ἀμανέτι, καὶ δὲν* [17]*/ τὸ ἔδωσεν ὅπου τυχαίν(ει) ἕως τήν σήμερον, ἀγκαλᾶ καὶ νὰ λέγῃ πῶς* [18]*/ ἦσαν μόνον F 30. Λοιπὸν βλέπωντας ἡμεῖς οἱ παρόντες τὴν* [19]*/ ἄνωθεν μαρτυρίαν τοῦ κὺρ Ἀλέξη πῶς εἶναι στερεὰ καὶ ἀχάλαστος, καὶ* [20]*/ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ Ἀλεξάνδρου πῶς δέν τά ἀφιέρωσεν τοῦ Βάμεση* [21]*/ ἀλλά ἔβαλε χέριν εἰς αὐτά καὶ τά ἄνοιξεν, καὶ τὰ ἐκράτησεν ἕως τὴν* [22]*/ σήμερον, εὑρίσκομεν εὔλογον ὅτι ὁ Ἄρχων Γένεϊς μὲ τὴν δύναμιν* [23]*/ τοῦ Μαρτυρικοῦ ἐκείνου, νά ἔχῃ νὰ πιάνῃ τὸν Ἀλέξανδρο Πόσταν* [24]*/ νὰ τοῦ πληρώσῃ σωστᾶ τὰ ὅσα μπάνια διαλαμβάν(ει) τὸ μαρτυρικὸν,#* [25]*/ καὶ ὁ Ἀλέξης νὰ εἶναι λίμπερος, καὶ ὡσὰν πάρῃ τὰ ἄνωθεν μπάνια* [26]*/ ὁ Ἄρχων Γένεϊς ἀπό τὸν Ἀλέξανδρον, τότε νὰ ἔχῃ νὰ δίδῃ τὴν ῥόγαν* [27]*/ ὁποῦ τοῦ γυρεύ(ει) ὁ ποτὲ δοῦλος του Ἀλέξης ὅση τοῦ ἀνέμινεν, #ἀγκαλᾶ δια*[28]*/τί ἐτόλμησε καὶ ἔβαλε χέρι ὁ Ἀλέξ<ανδρος> εἰς ξένον ἀμανέτι, τοῦ τυχαίνει καὶ ἀλλέως* [29]*/ νὰ παιδεύεται. Καὶ ἔστω εἰς ἔνδ(ει)ξιν ἐν παντί κριτηρίῳ.*
[30-34]*/ θεόδωρος Ἰω(άννου) νην προη{ς}στός, μαργαρητης· γεωργη(ου), κοσταντήνος λάσκαρη:–, μαβροδης κο{ς}σταντηνακι, Ὁ γράψας Ἰω(άννης) ἀδάμη, ελεύθέρης αγγέλ(ου) mp.*

στ. 2-9 Ο πρώην τελώνης της Μπόϊτζας είχε αναθέσει στον πρώην υπάλ-

ληλό του, που είναι πλέον μέλος της Κ, να του πουλάει ρακί σε πόλη της Βλαχίας. Το ρακί συγκέντρωνε ο τελώνης από το 3% που εισέπραττε ως δασμό σε είδος[3]. Τα χρήματα που είχε συγκεντρώσει τα είχε στείλει με φαινομενικά έμπιστο πρόσωπο –πιθανόν διοικητικό υπάλληλο στο Ρίμνηκο (στ. 14-15 «*βασιλικόν ἄνδρωπον*»).

στ. 10-18 Προσκόμιση αποδεικτικού εγγράφου από τον εναγόμενο πρώην υπάλληλο για την παράδοση, ως παρακαταθήκη, του προϊόντος της πωλήσεως στον κομιστή. Ομολογία του τελευταίου ότι παρέλαβε τα μισά χρήματα (1 ασλάνι=2 φιορίνια), τα οποία όμως δεν είχε παραδώσει, όπως και το άλογο.

στ. 20-25 Το Κριτήριο εκτιμά ότι ο κομιστής αθέτησε τους όρους της παρακαταθήκης, θεωρώντας έγκυρο το έγγραφο, και απαλλάσσει τον εναγόμενο από κάθε ευθύνη, κατευθύνοντας τον ενάγοντα να διώξει τον κομιστή στον φυσικό του δικαστή στη Βλαχία.

στ. 25-27 Η αποπληρωμή του μισθού του εναγομένου θα γίνει όταν ο ενάγων εισπράξει τα χρήματα από τον κομιστή. Επομένως, αναγνωριζόταν ευθύνη του υπαλλήλου για την επιλογή του κομιστή, ενώ η σχετική αξίωση του ενάγοντος δεν αποσβέννυται μέχρις ότου ικανοποιηθεί[4].

στ. 27-29 Υπόδειξη του Κριτηρίου στον ενάγοντα ότι ο κομιστής θα μπορούσε να διωχθεί και ποινικά, προφανώς για να εκφοβίσει τον τελευταίο και να καταβάλει τα χρήματα που του εμπιστεύθηκε ο εναγόμενος.

1. Ο συντάκτης μεταγράφει στα ελληνικά τη ρουμανική ορθογραφία (Alexandru), χωρίς να εξελληνίσει εδώ το όνομα.
2. Συνοριακή φρουρά (βλ. αν. Μέρος Γ΄, εγγρ. 68, και Γλωσσάρι).
3. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 39, 41, 110.
4. Για τη δυνατότητα επισχέσεως μισθού, βλ. ό.π., σ. 188 και σημ. 139.

10

1726/IV/20 978/φ 7r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Καταγγελία για υπεξαίρεση μετά από συμβιβασμό *συντρόφων*. Όρκος. Αφορισμός. Χρεωστική ομολογία. Διαξευκτικό διατακτικό αποφάσεως.

// ||1726.|| ἐν μηνὶ Ἀπριλλίῳ 20. Εἰς Σιμπῖνι.
[2]/ Παῤῥησιαζόμενος κατέμπροσθεν ἡμῶν ὁ κὺρ [3]/ Νίκος Κύριου μετὰ

τοῦ κὺρ Δημήτρη Μολδοβάνου, [4]*/ διὰ κάποιαν παλαιὰν συντροφίαν ὁποῦ εἶχαν ἀνα-*[5]*/μεταξύτους εἰς τὸν καιρὸν τῶν Κουρούτζων, διὰ τὴν ὁποί-*[6]*/αν καὶ ἐσάσθηκαν, καὶ ἔχει δομένον καὶ γράμμα ἐξο-*[7]*/φληστικὸν περὶ τούτου ὁ κὺρ Νίκος, μὰ ἔσωντας νὰ ἔχῃ* [8]*/ ὑποψίαν ὁ αὐτὸς κὺρ Νίκος ἀπάνω εἰς τὸν κὺρ Δη-*[9]*/μήτρην, τὸ πῶς νὰ ἔλαβεν ἤγουν νὰ ἐμάζωξεν πα-*[10]*/ ράνω ἀπό ἑκατό φλορίντζια, ὁποῦ ἔδωσε τοῦ κὺρ* [11]*/ Νίκου ἀπὸ τὸ χρέος ὁποῦ εἶχαν μειρασμένον, ἐκρίθη* [12]*/ εὔλογον παρ᾽ ἡμῶν, ὅτι νὰ εἶναι θεληματάρης ὁ κὺρ* [13]*/ Νίκος νὰ βάνῃ εἰς ὅρκον τὸν κὺρ Δημήτρην, ἢ νὰ τὸν* [14]*/ ἀφορέσῃ περί ταύτης τῆς ὑποθέσεως, καὶ νὰ γίνεται* [15]*/ κοντέντος μὲ τοῦτο. τὰ δὲ δέκα ὀχτώ φλορίντζια* [16]*/ ὁποῦ φανερώνει μέ Ὁμολογίαν ὁ κὺρ Δημήτρης πῶς* [17]*/ νὰ τὰ ἐδάνεισεν τοῦ κὺρ [[Δημήτρης]] Νίκου, εἰς τὴν χρεία-*[18]*/ αντου, νὰ ἔχῃ ὁ κὺρ Νίκος νὰ τοῦ τὰ πλερώνῃ,* [19]*/ ὅθεν γράφομεν διὰ ἔνδειξιν ἐν παντί κριτηρίῳ.*

[20-25]*/ θεόδωρος Ἰω(άννου) νοίν προε{ς}στος, μαργαρήτης· γεωργη(ου):—, σταμος, κώστα mp, ἀναστασις στεφανου, γιάνης: λεόντι νῆν καπετάνος, ελεύθερής αγγέλ(ου) mp.*

στ. 2-7 Η ποινική αγωγή αφορά στην εκκαθάριση *συντροφίας* η οποία είχε περαιωθεί με συμβιβασμό πριν από 20 περίπου χρόνια[1].

στ. 8-11 Ο ενάγων είχε υποψία ότι ο εναγόμενος είχε υπεξαιρέσει ποσό χρημάτων, εισπράττοντας για χρέη διαφόρων πραματευτών («*χρέος ... μειρασμένον*») προς τη *συντροφία* περισσότερα χρήματα από το μερίδιο που είχε δώσει στον ενάγοντα κατά τον συμβιβασμό.

στ. 12-15 Επειδή υπάρχει μόνον υποψία για την τέλεση της πράξης, η λύση που προκρίνεται από το Κριτήριο είναι διαζευκτική: ο ενάγων, κατ᾽επιλογήν του, είτε θα επαγάγει απαλλακτικό όρκο στον εναγόμενο είτε θα ζητήσει την απαγγελία αφορισμού[2]. Με οποιαδήποτε λύση επιλέξει ο ενάγων, θεωρείται ότι θα έχει πλήρως ικανοποιηθεί. Είναι χαρακτηριστικό ότι δεν ανατρέπεται ο γενόμενος συμβιβασμός.

στ. 16-18 Ο ενάγων υποχρεούται να εξοφλήσει τη χρεωστική ομολογία του, ανεξάρτητα από την υπόθεση της υπεξαιρέσεως[3].

1. Βλ. αν. Μέρος Β΄, εγγρ. Ι/4, όπου αναφορά στην εξέγερση των Κουρούτζων.
2. Βλ. ΕΚΣ, σ. 238 και σημ. 435. Ο αφορισμός θα απαγγελλόταν *in abstracto*, διότι δεν υπήρχαν μαρτυρίες ή άλλη απόδειξη (πρβλ. αν. Μέρος Γ΄, εγγρ. 53 και τα εκεί σχόλια).
3. Για την οποία βλ. ό.π., σ. 226.

11

1726/IV/20 978/φφ 7v-8r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Αγωγή για εκκαθάριση εμπορικών λογαριασμών. Σιωπηρή πληρεξουσιότητα και ευθύνη *συντρόφων*. Εξόφληση χρεωστικής ομολογίας με εκποίηση εμπορεύματος του οφειλέτη (:*συντροφίας*) από τον δανειστή. Έμμισθη παρακαταθήκη.

// 1726. μηνὶ Ἀπριλλίῳ 20.
[2]/ Ⅱ*Ἐπαρ*Ⅱ *ρησιάσθη κατέμπροσθεν ἡμῶν ὁ κὺρ Νίκος Κύρ<γ>ι-[3]/ου μὲ τὸν κὺρ Κῶστα καὶ Γιανάκην Ἀδαμόπουλα*[1]*, [4]/ διὰ κάποιον τουτούνι, ὁποῦ εἶχεν ἀφιμένο ἕναν [5]/ καιρὸν εἰς τὸ Μπουκουρέστη, καὶ τὸ ἐπούλησεν κατὰ [6]/ τὴν τιμὴν ὁποῦ περνοῦσε τότε, ὁ μακαρίτης κὺρ [7]/ Ἀδάμης, διὰ νὰ πλερωθῇ ἡ Ὁμολογία τοῦ κὺρ Νί-[8]/κου καὶ Νικόλα ὅποῦ τοῦ ἐχρεωστοῦσαν οἱ δύοτους ὡσὰν [9]/ συντρόφοι F 600. Διὰ τὸ ὁποῖον παρέστησαν [10]/ εἰς τὸ κριτήριον οἱ ἄνωθεν υἱοὶ τοῦ κὺρ Ἀδάμη [11]/ τὸ κατάστιχον τοῦ τουτουνίου καθῶς ἐπουλήθηκεν, καὶ [12]/ φανερώνεται τὸ πῶς [[ελαβ]] ἐπουλήθη ὀκάδες [13]/ 64,50. πρὸς ἀςλανιά |4| καὶ ῥούπια τρία, ἄσπρα [14]/ παλαιὰ, τὰ ὁποῖα κάμουν ἀςλανιά 301. καὶ [15]/ ἄςπρα 75. μὰ ἔχει ὁ μακαρίτης Ἀδάμης [16]/ πλερωμένο τὸ νίκι τοῦ τουτουνίου στὸν Ἡγούμενο ἀς-[17]/λανιὰ 33. καὶ στὸν κανταρτζῆ ἔχει δομένα [18]/ ἀςλανιὰ 3. καὶ ἔτζη γίνονται ὅλα αὐτὰ 36. καὶ [19]/ ξεπέφτωντας αὐτά ἀπό τὰ ἄνωθεν 301. ἄςπρ<α> 75. [20]/ μένουν ἀκόμη νὰ χρεοστᾶ ὁ κὺρ Νίκος τοῦ [21]/ μακαρίτη Ἀδάμη ἀςλανιά γερὰ 34. καὶ ἄςπρα [22]/ 58. Τὸ δὲ ἄνωθεν Τουτούνι εἶναι μαρτυρημένον [23]/ μὲ ὑπογραφαῖς τιμίων πραγματευτῶν, τὸ πῶς [24]/ εἰς τόσην τιμὴν περνοῦσε τότε, καὶ τόσον ἦτον τὸ τουτούνι // ὁποῦ ἐπούλησεν ὁ κὺρ Ἀδάμης διὰ νὰ πλερωθῇ. [2]/ καὶ ὁ κὺρ Νίκος μοναχὸς του ἔγραψε στὸ Μπουκουρέστι [3]/ τοῦ Ἡγουμένου νὰ δόση τὸ τουτούνι ἔξω εἰς τὰ χέρια τῶν [4]/ Κρεδιτόρων ὁποῦ τούς χρεοστᾶ, διὰ νὰ πλερωθοῦσι μὲ [5]/ ταυτὸ, καθῶς διαλαμβάνει τὸ ἴσον τοῦ γράμματός του, [6]/ ὁποῦ τὸ φανέρωσαν οἱ υἱοὶ τοῦ κὺρ Ἀδάμη, διὰ τὸ [7]/ ὁποῖον ἡ κρίσις ἔγινεν ὡς ἄνωθεν, καὶ ἐγράφη [8]/ διὰ ἔνδειξιν ἐν παντί κριτηρίῳ.*
[9-13]/ θεόδωρος Ἰω(άννου) νοίν προη|ς|στος, μαργαρητης γεωργη(ου), στα-μος· κοστα mp, ελεύθερής αγγέλ(ου) mp, αναστασις στεφανου, : γηάνης λεόντι νην καπετάνο<ς>.

στ. 4 «*εἶχεν αφιμένο*», 16 «*νίκι τοῦ τουτουνίου*»: Ο οφειλέτης είχε αποθηκεύσει τον καπνό σε μοναστήρι της περιοχής του Βουκουρεστίου έναντι ενοικίου[2].

στ. 5-9 «*κατὰ τὴν τιμὴν ὁποῦ περνοῦσε*»: στην τρέχουσα τιμή της συγκεκριμένης ποιότητας καπνού, κατά τον χρόνο της εκποιήσεως. Η εκποί-

ηση του εμπορεύματος έγινε για να εξοφληθεί χρεωστική ομολογία της *συντροφίας* του ενάγοντος («*οἱ δύοτους ὡσὰν συντρόφοι*»), ο οποίος νομιμοποιείται ενεργητικά να ασκήσει αγωγή για να εισπράξει το τυχόν υπόλοιπο, χωρίς πληρεξούσιο από τον συνέταιρό του[3].

στ. 10-24[φ 8r], **1-6** Εκκαθάριση λογαριασμών βάσει των εγγράφων αποδείξεων που προσκομίζουν οι εναγόμενοι, κληρονόμοι του δανειστή: α) το «τιμολόγιο» («*κατάστιχον*») της πωλήσεως του καπνού, όπου αναγράφεται η ποσότητα και η τρέχουσα τιμή μονάδος, υπογεγραμμένο από αξιόπιστους μάρτυρες· β) το αντίγραφο της επιστολής του οφειλέτη προς τον θεματοφύλακα με την εντολή να παραδώσει τον καπνό στον δανειστή της *συντροφίας*. Από το αντίτιμο που εισπράχθηκε αφαιρούνται οι αναγκαίες δαπάνες, οπότε για την πλήρη εξόφληση της ομολογίας προκύπτει υπόλοιπο εις βάρος του ενάγοντος (στ. 20-21).

1. Είναι ο Ιωάννης Αδάμη, Νοτάριος της Κ, και ο μεγαλύτερος αδελφός του (πρβλ. αν. εγγρ. 2, στ. 15).
2. Για την παρακαταθήκη βλ. γενικά ΕΚΣ, σσ. 199-200. Για το ρόλο των μοναστηριών στην εξυπηρέτηση των μεταξύ εμπόρων συναλλαγών βλ. και αν. Μέρος Β΄, εγγρ. 7.
3. Για τη νομική φύση της *συντροφίας* βλ. ό.π., σσ. 196-197.

12

1726/IV/20 978/φ 8v

χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Παρακαταθήκη ενεχύρου. Ευθύνη θεματοφύλακα σε απόδοση. Προσωποκράτηση ως μέσο εκτελέσεως. Υπεξαίρεση(;).

// 1726. ἀπριλλίῳ. Εἰς Σιμπῖνι.

[2]/ ||Ἐπ|| αὐρήσιάσθη ὁ κὺρ Χριστόδουλ(ος) Ἰατρὸς μὲ τὸν κὺρ Ἰωάν-[3]/ νην Παπλωμαντζῆν, διὰ κάτι ἀμανέτια, ἤγουν μίαν [4]/ ὥραν καὶ μίαν τζήνταν ἀσυμένια, τὰ ὁποῖα μαζὺ καὶ [5]/ μὲ ἕναν δουλαμᾶν μὲ κομπιὰ ἀσυμένια, τὰ εἶχεν [6]/ ἀφίσῃ ὁ αὐτὸς Χριστόδουλ(ος) ἰατρὸς νὰ στέκωνται εἰς τὸν [7]/ κὺρ Γιάννη ὡσὰν ἀμανέτια, διότι τὰ εἶχεν βαλμένα [8]/ ὁ Ἀβράμης Νταμπίζα διὰ F 60, τὰ ὁποῖα σημάδια [9]/ τὰ ζητᾷ ὁ κὺρ Χριστόδουλος ἀπό τὸν ἄνωθεν Γιάν<ν>ην, εἰς [10]/ τούτο ἐκρίθη εὔλογον, ὅτι ἀπάνω εἰς τρεῖς ἡμέρας διωρίαν [11]/ ὁ κὺρ Γιάν<ν>ης νὰ ἔχη νὰ χαλεύση τὰ σημάδια καὶ νὰ τὰ δί-[12]/δη εἰς χεῖρας τοῦ Χριστοδούλου, ἢ τὰ μπάνια νὰ πλε-[13]/ρώση ὁποῦ χρεωστᾶ ὁ Ἀβράμης, εἰ δὲ καὶ δὲν φέρει ἢ τὰ [14]/ σημάδια ἢ τὰ μπάνια, νὰ ἔχη νὰ τὸν βάνη στὴν φυλα-[15]/κὴν. καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν τῶν μελλόντων:– [μον.]

16-22/ θεόδωρος· Ἰω(άννου) νοίν προ·η|ς|στος, μαργαρητης γεωργη(ου):-, σταμος κοστα mp, ελευθερὶς αγγελ(ου) mp, αναστασις στεφανου, :γηάνης λεοντι νὴν καπετάνος, Ἰωάν(νης) ἀδάμη.

Πρόκειται για παρακατάθεση του ενεχύρου από τον δανειστή σε τρίτο.
στ. 6-8 Αγωγή του καταθέτη κατά του θεματοφύλακα για την απόδοση της παρακαταθήκης. Τα κατατεθέντα αντικείμενα αποτελούσαν ενέχυρο που είχε συστήσει άλλος[1]. Παρατηρείται η χρήση των όρων «αμανέτι» και «σημάδι» αδιακρίτως, είτε για την παρακαταθήκη είτε για το ενέχυρο.
στ. 10-14 Η ικανοποίηση του ενάγοντος θα γίνει είτε α) με την απόδοση των κατατεθέντων αντικειμένων, είτε β) με την εξόφληση από τον θεματοφύλακα της οφειλής για την οποία είχε συσταθεί το ενέχυρο.
στ. 14-15 «*νὰ ἔχει νὰ τὸν βάνη στὴν φυλακὴν*» Η φράση αυτή επιδέχεται διπλή ερμηνεία: α) σε περίπτωση που ο εναγόμενος δεν θα συμμορφωνόταν, η απόφαση επιτρέπει την προσωποκράτηση του θεματοφύλακα, ως μέσο εξαναγκασμού για την εκτέλεση της αποφάσεως[2]· β) το Κριτήριο θεωρεί ότι ο θεματοφύλακας θα διαπράξει αδίκημα –υπεξαίρεση της παρακαταθήκης– αν δεν την αποδώσει, οπότε διατάσσει φυλάκιση[3]. Η πρώτη εκδοχή είναι πλησιέστερη στη γραμματική ερμηνεία του κειμένου, ''*νὰ **τὸν** βάνει στην φυλακὴν*'' (ο ενάγων), διατύπωση που παραπέμπει μάλλον στην προσωποκράτηση και όχι σε ποινική ποινή.

1. Είναι ατυχής η παραπομπή στη συγκεκριμένη απόφαση στο ΕΚΣ, σ. 204 σημ. 241, διότι τα πραγματικά περιστατικά της αποφάσεως δεν αφίνουν καμιά αμφιβολία ότι ο ενεχυρούχος δανειστής συνέστησε την παρακαταθήκη.
2. Για την προσωπική κράτηση, πρβλ. ό.π., σσ. 192, 198.
3. Για τη φυλάκιση επί υπεξαιρέσεως, βλ. ό.π., σ. 226 και σημ. 366.

13

1728/I/7
χ. Ελευθέρη Αγγέλου

978/φ 9r
σχ. 14

Πρακτικό. Δάνειο. Αίτηση ασφαλιστικών μέτρων (*ὅπρισμα*). Δικαστικό παράβολο. Απόδειξη συνάψεως δανείου με μάρτυρες. Παροχή πληρεξουσιότητας ενώπιον του Κριτηρίου.

//Ἔτη 1728 ηουναρι<ου> 7
2/ Ερχάμενος· ἐμπροσθέν του κριτηρίου ημόν· ὁ κυρ 3/ Πετκος Θεοδόρου·

βανόντὰς· δοδεκα μπάνηὰ εξί[4]/τησεν δικαιοσινὴ· έσοντας και να ηχεν δανισμενα [5]/ του αρχον πουλγαρ μέστηρι[1] τον ηὸν εις Ληψηκά [6]/ φλουρια 56 και ηταν σε μιάν ομολογίαν από<ὺ> [7]/ εγραφέν· δια φλορια μαλαμα 103<.> εσοντας [8]/ και τα ελαβὲν ο Πετρος τα ανοδέν της ομολογί[9]/ας και ο κυρ Πετκος με το <να> δεν ηχε ομολογία [10]/ απο τον Πετρο<.> οσου να φερι μαρτηριά να [11]/ ηνε οπρισμενά απο το τηποτης του Πε[12]/τρου και κανενας να μίν ηνε θελιματαρίς [13]/ να παρὶ οσου δεν πλεροδή ο Πετκὸς και [14]/ βανη επητροπόν τον κυρ Διμιτριν Μολδο[15]/βανου να λαβενι τα ανοδὲν φλουρια 56 και εσ[16]/το {είς το} εις ενδιξὶν.
[17-22]/ Δήμος π(α)π(α) Αθανασιου[2], θεόδωρος Ἰω(άννου), Κοσταντήνος λάσκαρη:–, σταμος κοστα mp, ελευθέρις αγγελου mp, μαβροδης· κο{ς}σταντηνάκι.

στ. 3 «***βάνοντας δώδεκα μπάνια***»: Είναι το παράβολο (*πότουρο*) 0,12 ουγγρ. φιορινίου που κατέβαλλε ο ενάγων, για την άσκηση αγωγής, ανταγωγής, ενστάσεως, δηλώσεως ή ασφαλιστικού μέτρου στο Κριτήριο[3].
στ. 6-8 Πρόκειται για απαιτήσεις[4] δύο δανειστών από τον ίδιο οφειλέτη, που περιλαμβάνονται σε μία χρεωστική ομολογία και εξοφλήθηκαν στον ένα από αυτούς, τον Πέτρο. Η εσωτερική σχέση των δύο δανειστών δεν προσδιορίζεται. Θα μπορούσε να ήταν *συντροφία*, αλλά κάτι τέτοιο δεν μπορεί να συναχθεί από τα συμφραζόμενα, διότι, κατά κανόνα, αυτή δηλώνεται ρητά στο κείμενο των εγγραφών ή συνάγεται σαφώς από το ιστορικό. Πιθανόν να πρόκειται για εκχώρηση χρεωστικής ομολογίας από τον οφειλέτη στον εναγόμενο Πέτρο.
στ. 9-10 Για να αποδείξει την απαίτησή του, ελλείψει εγγράφου, ο αιτών θα προσκομίσει μάρτυρες. Συνάγεται εξ αυτού ότι στη σύμβαση δανείου ο έγγραφος τύπος (*ομολογία*) δεν ήταν ούτε υποχρεωτικός ούτε συστατικός, αλλά αποδεικτικός.
στ. 10-13 Αίτημα ασφαλιστικών μέτρων (*ὄπρισμα*[5]): δέσμευση της περιουσίας του εναγομένου με απαγόρευση εκποιήσεως εμπορευμάτων ή πληρωμής άλλων πιστωτών, μέχρις εξοφλήσεως της απαιτήσεως του ενάγοντος. Αξίζει να σημειωθεί ότι η δέσμευση είναι δυνατή παρά την έλλειψη χρεωστικής ομολογίας.
στ. 14-15 Ορισμός πληρεξουσίου ενώπιον του Κριτηρίου για την είσπραξη της απαιτήσεως (ειδική πληρεξουσιότητα).

1. Πρόκειται για πάρεδρο (pîrgar) κάποιας ρουμανικής επαγγελματικής συντεχνίας της Τρανσυλβανίας. Για τα επαγγέλματα των Ρουμάνων της Τρανσυλβανίας βλ. Eug. Pavlescu, *Meşteşug şi negoţ la Românii din sudul Transilvaniei (sec. XVII-XIX)*, Βουκουρέστι 1970.
2. Πάρεδρος (*ὁμοσμένος πολγάρης*) της Κ από το 1719. Μαζί με τον Στάμο Κώστα, πάρεδρο από το 1723, που συνυπογράφει την απόφαση, ασκούσαν εκ

περιτροπής, ως αναπληρωτές (*ἐπίτροποι*), τα καθήκοντα του Προεστού Ζάχου Ντέτου, που απουσίαζε από το Σιμπίου σχεδόν συνεχώς κατά τη διετή θητεία του (1727—1729), BAR, mss. gr. 976, φφ 39r, 40r, 41r. Και οι τρεις ήταν «*Ἀλβανιτοχωρῖται*».

3. Βλ. και αν. Μέρος Β΄, εγγρ. 9α, άλλη σημασία του *πότουρου*.
4. Για τη σύμβαση δανείου βλ. ΕΚΣ, σσ. 198-199.
5. Βλ. ό.π., σ. 187.

14

1728/I/7 — 978/φ 9r
χ. Ελευθέρη Αγγέλου — σχ. 13

Πρακτικό. Αίτηση ασφαλιστικών μέτρων (*ὅπρισμα*). Παραγγελία. Σώρευση αγωγών κατά του ιδίου οφειλέτη.

[23]/ Εις αυτήναν την ημερὰν προτοσταλογίζί [24]/ και ο μπασια Κοσταντηνος και οπριζι [25]/ F 20 απο<υ> του εδοσεν να του ψουνησι μια [26]/ ζιγί πηστολησ<.> εστο είς ενδιξιν.

στ. 25 «*εδοσεν να του ψουνησι*»: παραγγελία προς τον Πέτρο (εγγρ. 13), εναντίον του οποίου ασκείται συντηρητική κατάσχεση για το ποσό που του εγχείρισε ο αιτών για «*να του ψουνησι*».

15

1728/I/8 — 978/φ 9v
χ. Ελευθέρη Αγγέλου

Πρακτικό. Αγωγή επιστροφής χρημάτων.

// 1728 ηουναρίου – 8
[2]/ Προτοσταλογισέν ο Διμίτρις αδελφός του [3]/ Λήγδα· κα<ι> χαλεβη απο τον Χατζί |Στογιο| F 300 άπο<υ> [4]/ τα ηχε δοσι ο Χατζίς του μακαριτη Μπητο[υ].

Η ελλειπτική διατύπωση δεν παρέχει πληροφορίες για τα πραγματικά περιστατικά, δηλαδή για την εσωτερική σχέση ενάγοντος και εναγομένου και για την αιτία της καταβολής χρημάτων στον αποβιώσαντα τρίτο. Ενδεχομένως, πρόκειται για χρήματα που είχε παρακαταθέσει ο ενάγων στον εναγόμενο.

16

1728/I/8 978/φ 9v
χ. Ελευθέρη Αγγέλου πρβλ. 3· Γ΄/8, 11

Πρακτικό. Λύση παρακαταθήκης. «Επ'αναφορά» διαδικασία.

[5]/ Εις αυτηνάν την ημέραν εβαλέν το ποτορον [6]/ του ω κυρ Γιανίς Λεοντήου και ζιτησε δικεο[7]/σινη· δια τα τξαβαλα του μακαριτη [[Γιανι]] Μι[8]/χαλη Οτζί οπου στέκοντε στο<υ> κυρ Γιάνι το κουνα[9]/κι χρονους εξί και απο την σιμερον πλεὸν δὲν [10]/ τα δεχετε στο κουνακι του ουδε φιλολουγιζί [11]/ δια ταυτὰ και εστο {εις το} εἰς ενδιξιν.
[12-17]/ Δήμος π(α)π(α) Αθανασιου÷, θεόδωρος Ἰω(άννου), μαβροδης· κο{ς}σταντηνακι:, σταμος κοστα, ελεύθέρις αγγελ(ου) mp.

στ. 7 Παρακαταθήκη προσωπικών ειδών ή/και οικοσκευής.
στ. 9-10 Παραίτηση θεματοφύλακα με δήλωση στο Κριτήριο, το οποίο θα αποφασίσει για την τύχη των πραγμάτων του αποβιώσαντος. Ο ίδιος δεν επιθυμεί να έχει άλλη σχέση ή συζήτηση γι' αυτά[1] («*ουδε φιλολουγίζει*»).

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 206.

17

1758/VI/14 978/φ 10r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Θέσπισμα. Πειθαρχικό αδίκημα της απείθειας στον προεστό.

// 1758. ἐν μηνί Ἰουνίῳ 14.
[2]/ ||Ἐδῶ|| σημειώνωμεν διὰ μέλλουσαν ἀσφάλειαν, τό πῶς [3]/ ὁ νῦν ἄρχων κὺρ Μανολάκης μακαρίτη Μαυρουδῆ, ἐ-[4]/πειδὴ ἐψηφίσθη παρὰ τῆς κοινότητος ὅλης, ἀπό τούς [5]/ μεγάλους δηλαδή καὶ νεωτέρους, νὰ προστατεύῃ καὶ νὰ [6]/ ἐπιτηρᾶ ταῖς χρ(εί)αις καὶ ταῖς ὑπόδεσες τῆς Κομπάνιας, [7]/ ἐξήτησεν πολλάκις, καὶ μὲ παράπονον μᾶς ἀνάφερεν, [8]/ πῶς νὰ πορεύωμέσδεν κατὰ πῶς γράφει ὁ [[πατέρες]] [9]/ Κώδικας ἀπό τούς προγόνους μας, ἤγουν νά ἔχωμεν ὑπο-[10]/ταγὴν, καὶ ὁπόταν ἤθελεν προστάξῃ κανέναν, νὰ τόν [11]/ στείλῃ ποδὲς, νὰ κράξῃ, ἢ νὰ συντύχῃ τινὸς, καὶ δὲν [12]/ τοῦ ὑποτάζονται καθ ὅλου, εἰς αὐτό κοινολογοῦμεν ὅλοι [13]/ κοινῶς, πῶς ὅστις φανῇ ἀπ'ἐδωμπρῶς ἀπειθής, νὰ ἔχη [14]/ νὰ παιδεύεται, ἢ

μὲ γκλώμπαν, ἢ μὲ ἄλλην τιμωρίαν [15]*/ καὶ ἐγράφη εἰς ἔνδ(ει)ξιν.*
[16-25]*/ θεωδορανος ἠω(άννου) τζηνγγοὺ, Ἰωάν(νης) αδάμη, πέτκος πέτρου* [χ.γρ.]*, θωμᾶς βελλερᾶς, Κωνσταντᾶς Μαβροδή Κόπαν(ου) ὑπόσχομαι τἄνωδεν, παναγιώτης ἀνδρέ(ου) ὑπόσκόμαί τάανοδεν, ἸωΑνvης· πα(πα)γεωργί(ου): στρέγ<ω> ταἄνοδεν–, γηανάκης μαυροδη στρέγω ταἄνωδεν, μανόλης δοῦκα στέργω τὰ ἄνωδεν:–*[1].

στ. 4-12 Αιτιολογική βάση του δεσπίσματος. Ανανέωση της αντικειμενικής υποστάσεως πειθαρχικού αδικήματος που στοιχειοθετείται σε προηγούμενα δεσπίσματα της K^2, τα οποία προφανώς δεν τηρούνταν από τα μέλη.
στ. 12-14 Απειλή προστίμου και «*ἄλλης τιμωρίας*», σύμφωνα με τα προηγούμενα δεσπίσματα.

Το προστατευόμενο αγαθό είναι η εσωτερική συνοχή της K^3.

1. Ο χώρος που αφέθηκε για τις υπογραφές των μελών κάτω από το δέσπισμα καταλαμβάνει τη μισή σελίδα. Αυτές που υπάρχουν έχουν κάποια συγκεκριμένη σειρά, ενδεχομένως ανάλογα με την αρχαιότητα ή το αξίωμα του μέλους. Η προσθήκη του «*στέργω*» μετά από κάποια ονόματα σημαίνει, ενδεχομένως, ότι αυτοί ήταν απλά μέλη που συνομολογούσαν το *δέσημον*, πρόκειται δηλ. για συνυποσχετικό (βλ. ΕΚΣ, σσ. 126 επ., 132, 138, 161-165 και επ.).
2. Βλ. Θ. 22(1666) §§ 4-5, 32(1695) § 4 εδ. α΄-β΄, 36(1714), 42(1726)· πρβλ. Θ. 46(1746) § 2, (ό.π., σσ. 288, 315, 327-328, 347 και 356-357 αντίστοιχα).
3. Για τη διάκριση ποινικών και πειθαρχικών κυρωτικών κανόνων, τον σκοπό και τα είδη των ποινών στο δίκαιο της Κ, βλ. ό.π., σσ. 214-217, 228-239.

18

1760/III/9 978/φ 10v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. «Επ᾽αναφορά» διαδικασία. Αναγνώριση δικαστικού συμβιβασμού που έγινε σε «ξένο» Κριτήριο. Ακύρωση εγγράφου για χρέος που εξοφλήθηκε. Δημοσιότητα.

// 1760 μαρτίου 9.
[2]*/ Ἐπροτοστολοϊσεν κατέμπροσδεν πάντων ἡμῶν ὁ [Κωνσταν]τίν(ος)* [3]*/ Νεντελτζέσκουλ ἀπὸ χωρίον Κολέστιον τῆς Βλαχίας τὸ πῶς ἔχωντας* [4]*/ συμφωνίαν μὲ τὸν Δημήτρην Κόσμα διὰ νὰ πηγέν(ει) (εἰ)ς τὸ Τεμεσβά*[5]*/ρι διὰ νὰ πάρη μερτικὸν ἀπὸ ἕναν ἀδελφὸν του ὁποῦ ἀπέθανεν* [6]*/ ἐκ(εῖ) καὶ πηγενάμενοι ἐκ(εῖ) ἐβῆκαν (εἰ)ς τὴν κρίσιν καὶ τὰ ὅσα (εἴ)χεν διὰ νὰ* [7]*/*

λάβη τὸ ἔλαβεν τὸ μερτικὸν του καὶ ἐτεργιάσθηκαν ἐκ(εῖ) μὲ τὸν ἄνωθεν Κό[8]/σμαν καὶ τοῦ ἔκαμ(εν) καὶ γρᾶμμα ὑπογραμ(έν)ον ἀπὸ ἐκ(εῖ) ἀπό τοὺς κριτὰς [9]/ τὸ πῶς τὰ {ὅσα} (εἶ)χαν κάμη<.> καὶ διὰ ἕνα γρᾶμμα ὁποῦ τοῦ ἔκαμ(εν) ὁ [10]/ βλάχ(ος) τοῦ υἱοῦ του νὰ (εἶ)ναι ἄκιρο<.> καὶ βλέπωντας καὶ ἡμ(εῖ)ς τό γράμματους [11] / καὶ ἀκούωντας τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἀλουνοῦ τὰ λόγια τὸ ἐβρίσκομεν ὅλοι κοινῶς [12]/ τὸ πῶς τὸ γρᾶμμα τους [:ο δικαστικός συμβιβασμός στο Τέμεσβαρ] *νὰ ἔχη τὸ κύρος ὡσὰν ὁποῦ (εἶ)ναι βέβαιο καὶ [13]/ διὰ τὰ ὅσα (εἶ)χαν μὲ τὸν υἱὸν {του} τοῦ Κόσμα τὸν Δημήτρην, ἤγουν [14]/ τὰ ὅσα τοῦ ἔδοκεν ὁ Δημήτρης τοῦ βλάχου, τοῦ τὰ ἐπλέρωσεν ὅλα ὁ [15]/ ἄνωθεν Κωνσταντίν(ος) καὶ ἀπό τοὺς νῦν* [:χρόνους] *νὰ μὴν ἔχη νὰ χαλέβη ἕνας [16]/ τὸν ἄλλον τίποτες καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδιξιν.*
[17-20]/ τξουανου· μαρκού νὴν προ(ει)ςτως [μον.], *Πέτκ(ος) Πέτρ(ου)* [χ.γρ.], *θωμᾶς βελλερᾶς mp, Μανικάτης saφράν(ος) mp.*

στ. 2-9 Αίτηση ενός Ρουμάνου, μη μέλους, για να αναγνωρίσει το Κριτήριο δικαστικό συμβιβασμό («*ἐτεργιάσθηκαν*») που έγινε σε δικαστήριο του Τέμεσβαρ/Τιμισοάρα, στο Μπανάτ. Ο Δημήτρης Κόσμα ήταν Ρουμάνος της Τρανσυλβανίας, μέλος της Κ, που παρενέβη στη δίκη στο Τέμεσβαρ.
στ. 8 «*γρᾶμμα*»: Εννοείται «*ἐξοφληστικό*», που έδινε μετά τον συμβιβασμό ο δανειστής στον οφειλέτη της παροχής.
στ. 9-10 «*γρᾶμμα... νὰ εἶναι ἄκιρο*»: επειδή έχει εξοφληθεί το χρέος και δεν έχει επιστραφεί η χρεωστική ομολογία.
στ. 10-16 Με την απόφαση του Κριτηρίου της Κ, ο δικαστικός συμβιβασμός, που επιτεύχθηκε στο «ξένο» Κριτήριο, και η εξόφληση αποκτούν κύρος και δημοσιότητα έναντι παντός τρίτου στην Τρανσυλβανία[1].

1. Πρβλ. ΕΚΣ, σ. 144.

19

1760/IV/3 978/φ 11r-v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Χρεωστική ομολογία *συντροφίας*. Εκχώρηση απαιτήσεως της *συντροφίας* σε τρίτο. Δικαίωμα διαιρέσεως. Μερική άφεση χρέους από έναν *σύντροφο*. Εξώδικος συμβιβασμός. Μερική εκπλήρωση της παροχής δεν αποσβένει την ενοχή.

// 1760 ἀπριλίου 3 Σιμπίνι.
[2]/ Ἐπροτοστολοϊσεν ὁ Δημίτρης Γεωργίου κατέμπροσθεν πάντων ἡμῶν [3]/

τῶν ὑποκάτωδεν γεγραμμ(έν)ων τὸ πῶς ἔχωντας {ἔχωντας} ὁ ἄνωδεν [4]/ Δι-μίτρης μίαν ὁμολογίαν παλεὰ ἀπὸ χρόνια ἕως δέκα τέσσαρα [5]/ μαξὶ μὲ τὸν συντροφὸν του Γεώργην Θεωδόρου ὁποῦ τοὺς ἐχρεωστοῦσ{ε}<α>ν κάποιοι [6]/ ἀρμένιδες ἀπὸ Γγέρλαν ὄνομα Ἰσὰκ Μορὸς μαξὶ μὲ τρία του [7]/ ἀδέλφια φλορίντζια τῶν ἀριθμῶν οὔγκρικα ἑξακόσια<.> ἡ ὁποῖα [8]/ ὁμωλογία (εἰ)ς ὅλον τὸν ἀπερασμ(έν)ον καιρὸν ἐστέκωνταν (εἰ)ς χ(εί)ρας [9]/ τοῦ ἄνωδεν Κὺρ Δημίτρι Γεωργίου ὕστερον δὲ χρεωστῶντας ὁ συντροφὸς του [10]/ Γεώργης Θεοδώρου. /τοῦ Τόμα ὁποῦ ἐκάθησεν (εἰ)ς τὸν Κροϊμπιρέον/ μὲ [11]/ ὁμολογίαν φλορίντζια οὔγκρικα πεντακόσια καὶ μὴν ἔχωντας νὰ τὰ [12]/ πλερώση ἔστωντας ὁποῦ (εἶ)τον ξεπεσμένος ἐνθυμήθηκεν τὴν ἄνωδεν [13]/ ὁμολογίαν καὶ ἐπαρακάλεσεν τὸν Κὺρ Δημίτρην διὰ νὰ τοῦ τὴν δόση [14]/ καὶ ἐσυμφώνησαν ἀναμεσὸν τους τὸ πῶς (εἰ)μὲν καὶ ἤθελαν εὔγουν τὰ ἄςπρα [15]/ νὰ ἔχη ὁ Γιόργης |νὰ πλερόνη| τοῦ Κυρ Δημίτρι τὸ μερτικὸν του ἀπὸ ὀλίγα ὀλίγα [16]/ ἕως ὁποῦ νὰ ξεπλεροδ(εῖ) ἔστωντας καὶ νὰ ἦτον τὸ μερτικὸν τοῦ Δημίτρη [17]/ διπλόν ἤγουν τετρακόσια καὶ τοῦ Γεωργίου διακόσια καὶ οὕτως λαβένωντας [18]/ ὁ ἄνωδεν Γεώργης τὴν ὁμολογίαν {καὶ} τὴν ἔδοσεν (εἰ)ς χ(εί)ρας τοῦ Τόμα [19]/ ὅπως παρασταδ(εῖ) νὰ τὰ εὐγάλη διὰ νὰ ξεπλερωθῆ ἀπὸ τὴν ὁμολογί[20]/αν του καὶ οὕτως τὴν ἔλαβεν καὶ ἐπερπάτησεν ὁ ἄνωδεν Τόμας καὶ ἐξοδίασεν [21]/ καὶ ἕως τὸ ὕστερον μὲ μεγάλους κόπους ἔγινε ἡ κρίσης (εἰ)ς τὴν Γγέρλαν [22]/ (εἰ)ς τὸ κριτίριον τῶν ἀρμένιδων διὰ νὰ πλεροδοῦν τὰ ἄςπρα ὅλα σοστὰ [23]/ καὶ ὕστερον ἀνακατώθηκεν ὁ ἄνωδεν Δημίτρης καὶ ἔκαμ(εν) ἀγάπη μέ [24]/ τοὺς ἀρμένιδες συνχορῶντας τους τὰ μισὰ ἤγουν τὰ τριακόσια ὁ δὲ Γιόργης [25]/ ὡς μαρτυρᾶ μὲ κανέναν τρόπον δὲν ἤθελε νὰ συνχορέση τίποτες ἀπὸ [26]/ τὸ μερτικὸν του<.> εἰς τὸ ὁποῖον ἀκούωντας ἡμ(εῖ)ς καὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἀλουνοῦ [27]/ τὰ λόγια ἔστωντας καὶ ὁποῦ δὲν μᾶς ἐπαρησίασαν κανένα φῶς ἀπὸ [28]/ τὴν κρίσην ὁποῦ (εἰ)ς τὴν Γγέρλαν τοὺς ἔγινεν, τὸ εὑρίσκωμ(εν) ε<ὔ>λογον [29]/ ὅλοι κοινῶς τὸ πῶς ὁ Γιόργης νὰ κρατῆ τὸ μερτικὸν του τὰ διακόσια [30]/ φλορήντζια καὶ διὰ τὰ ἑκατὸ τὰ ἐποίλιπα νὰ δίδη ὁμολογίαν χρε[31]/ωστικὴν τοῦ ἄνωδεν Δημίτρι ὅπως νὰ πάνη πλερόνωντας ἀπὸ ὀλί[32]/γα ὡς ἄνωδεν ἐσυμφώνησαν (εἰ)δὲ ὁ Κὺρ Δημίτρις νὰ χάνη // τὰ τριακόσια φλορίντζια διατὶ ἀνακατώθηκεν εἰς τὴν κρίσην τους [2]/ καὶ δὲν ἐστάθηκεν ὡς ἐσυμφώνησαν. (εἰ)δὲ διὰ τὰ ἔξωδα ὁποῦ ἔγιναν [3]/ ἕως ὁποῦ ἐβ<γ>ῆκαν τὰ ἄσπρα νὰ ἔχουν νὰ ἐβγένουν ἀπὸ τὰ ἄσπρα [4]/ ὁποῦ ἐβ<γ>ῆκαν καὶ τὰ ἐποίλιπα ὅσα ἀπομείνουν νὰ τὰ πέρνη ὁ Τόμας [5]/ καὶ νὰ <τὰ> ξεπέφτει ἀπὸ τὴν χρεωστικὴν ὁμολογίαν καὶ οὕτως ἀποφασίσθ(ει).

[6-12]/ Τζουανου· μαρκου νην προ(ει)ςτως, Κωνσταντήνος Μανόλη, κιρηα-κις γρηγορη(ου), πέτκ(ος) πέτρ(ου) [χ.γρ.], ανδρεας γηωργη(ου), θωμᾶς βελλερᾶς mp, Ἰωάννης Θεοδωράν(ου) καπετάνος παρὸν καὶ ὁ κύρ γιάνης μαβρωδὴ καὶ ὁ κὺρ Πέτρος λούκα [χ. Ι. Θεοδωράνου].

στ. 2-9 Χρεωστική ομολογία για απαίτηση «*συντροφίας*» φυλάσσεται

από τον συνεταίρο που έχει τη μεγαλύτερη εταιρική μερίδα (στ. 17-18).
στ. 10-17 Παράδοση της ομολογίας της *συντροφίας* από τον ενάγοντα στον εναγόμενο για να την εκχωρήσει σε δανειστή του, με τη συμφωνία ότι θα καταβάλει τμηματικά στον ενάγοντα το μερίδιο που δικαιούται από τη χρεωστική ομολογία.
στ. 10 «*όποῦ ἐκάθησεν εἰς τὸν Κρΐμπιρέον*»: δηλ. ήταν πάρεδρος τοπικού δικαστή.
στ. 18-22 Εκχώρηση της χρεωστική ομολογίας από τον εναγόμενο στον δανειστή του, ο οποίος ενήγαγε τους Αρμένιους οφειλέτες στο Κριτήριο της εμπορικής τους παροικίας, στη Γκέρλα της Τρανσυλβανίας[1].
στ. 23-26 Παρέμβαση του ενάγοντος στη δίκη και εξώδικος συμβιβασμός του με μερική άφεση του χρέους, παρά τη ρητή αντίρρηση του *συντρόφου* του. Μετά την έκδοση της αποφάσεως του αρμενικού Κριτηρίου, η μερική άφεση του χρέους από τον ενάγοντα έχει ως αποτέλεσμα να μη δικαιούται αυτός να ικανοποιηθεί από τον εναγόμενο (στ. 32).
στ. 27-28 Η απόφαση του Κριτηρίου των Αρμενίων δεν λαμβάνεται υπόψη, διότι αφ'ενός δεν προσκομίζεται ούτε, αφ'ετέρου, οι διάδικοι επικαλούνται στους ισχυρισμούς τους το περιεχόμενό της.
στ. 29-32, 1-5[φ 11v] Διατακτικό της αποφάσεως: α) Η άφεση χρέους δεν επιμερίζεται στον *σύντροφο* που αντιτάχθηκε στον συμβιβασμό, ο οποίος δικαιούται να λάβει το μερίδιό του στο ακέραιο (δικαίωμα διαιρέσεως)[2]· β) η προφορική συμφωνία για την τμηματική καταβολή του υπολοίπου στον ενάγοντα παραμένει σε ισχύ· γ) τα έξοδα για την είσπραξη της οφειλής επιμερίζονται στους *συντρόφους*, κατ'αναλογία της εταιρικής τους μερίδας· δ) μετά την αφαίρεση των εξόδων ο δανειστής (ο *Τόμας*) θα εισπράξει το υπόλοιπο.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 49. Η λειτουργία Κριτηρίου της αρμενικής εμπορικής παροικίας προϋπέθετε την ύπαρξη σχετικού προνομίου.
2. Βλ. ό.π., σ. 197.

20

1760/IV/3 978/φφ 11v-12r
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Εξύβριση λόγω και έργω. Δυφήμηση. Υποτροπή. Χρηματική και σωματική ποινή.

13/ 1760 ἀπριλίου 3
14/ Ἐπροτωστολόισεν ὁ Διμίτρης Κόσμας κατέμπροσθεν πάντων τῶν

ὑποκά[15]*/τωδεν γεγραμ(έν)ων ὅτι (εἰ)ς ταῖς ἀπερασμ(έν)αις ἤγουν τὴν μεγάλην τετράδην ὁ*[16]*/ποῦ ὁ κόσμος ἀγαποῦντε καὶ συνχοροῦνται αὐτὸς τότες ἀπερνῶντας ἀπὸ τὸ* [17]*/ ἐργαστήρι τοῦ γαμβροῦ του τοῦ Βασίλη μπακάλη, ἐβ<γ>ῆκεν ὁ Βασίλης μέ*[18]*/ μεγάλην αὐστηρότητα καὶ θυμὸν ἐβρήζωντας καὶ ἀσχημολογῶντας τον διὰ*[19]*/ μίαν κληδονιὰν ὁποῦ τοῦ ἤχεν δόση λέγωντας τον ὅτι τοῦ ἔγινεν μεγάλη⌊ν⌋ ζη*[20]*/μία⌊ν⌋ καὶ ὁ Διμίτρης παρακαλῶντας τον διὰ νὰ μὴν τὸν ἀσχημολογᾶ ὅτι (εἶ)ν* [21]*/ ἐντροπῆ (εἰ)ς τὸ παξάρι νὰ τὸν βρίζ(ει) καὶ μάλιστα ὁποῦ (εἶ)ναι μεγάλη ἑβδομά⌊δα⌋* [22]*/ καὶ τὸ παράνου ὁποῦ αὔριον ἤθελεν νὰ κοινωνήση καὶ τὸν ἐπαρακαλοῦσεν νὰ τόν* [23]*/ συνχορίση καὶ ἀντὶς ⌊νὰ τὸν συνχωρέση⌋ ὄχι νὰ σιωπήση ἀλλὰ μάλιστα στέλνωντας τον ὄχι (εἰ)ς* [24]*/ τὴν συνχόρησιν διὰ νὰ κοινωνίση ἀλλὰ λέγωντάς του τὰ πλέον ἀσχημότερα* [25]*/ λόγια καὶ κτυπόντας καὶ τὸν κόλοντου. καὶ αὐτὸς μὲ μεγάλην ἐντροπήν* [26]*/ ἐκρίφθ(ει) (εἰ)ς τὸ ἀργαστῆρι τοῦ <μ>πασιὰ Ἀλέξι ἀκαρτερῶντας διὰ νὰ τὸν τρα*[27]*/βίξη (εἰ)ς τὴν κρίσην καὶ οὕτως ἐπαρεσιάσθικεν σήμερον κατεμπροσθέν* [28]*/ μας φέρωντας καὶ μαρτύρους τὸν κὺρ Μιχάλην Ἀρβανίτην καὶ* [29]*/ τὸν Κωνσταντίν(ον) Πρένταν. καὶ ὄχι <μόνον> αὐτιν<ο>ί ἀλλὰ καὶ οἱ σάσσοι τὰ ἔ*[30]*/λεγαν εἰς τὸ παξάρι καὶ τοὺς ἐπεργιελοῦσαν λέγοντας πῶς τώρα τὴν // μεγάλην ἑβδομάδα ἐβρίζονται καὶ ἀσχιμολογοῦνται<.> (εἰ)ς τό ὁ*[2]*/ποῖον τὸ ἐβρίσκομεν εὔλογον ὅλοι κοινῶς νὰ μπιρσαγγολοΐζητε* [3]*/ ὁ ἄνωθεν Βασίλης φλορίντζια οὔγκρικα δώδεκα<.> ὅμως (εἰ)μὲν* [4]*/ καὶ ἤθελεν κάμη παράνου καβγάδες ἢ νὰ ἀσχιμολογίσι ἢ ἄλλο* [5]*/ τίποτες ἐναντίον, πλέον νὰ ἠξεύρετε ὅτι <μ>πιρσάγγο δὲν πέρνωμ(εν)* [6]*/ παράνου μόνον γίνετε πέ⌊ν⌋δευσις μὲ δαρμὸν ἤγουν με λουπάτες.*
[7-10]*/ τζουανού· μαρκου νην προ(ει)ςτως* [μον.]*, Κωνσταντήν(ος) Μανόλη, κιρηακις γρηγορηου, ανδρεας γηωργηου, Ἰωάννης τζήνγγου νήν καπιτάνος mp, Πετκ(ος) πέτρ(ου)* [χ.γρ.]*, δωμᾶς βελλερᾶς mp.*

στ. 14-20 Πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν εξύβριση[1] (λόγω και έργω) και δυσφήμηση[2], συμφωνα με τα θεσπίσματα της Κ[3].
στ. 21-25, 29-1[φ 12r] Τα αδικήματα τελούνται κάτω από επιβαρυντικές συνθήκες (Μεγάλη Εβδομάδα, λοιδορία Σαξόνων εμπόρων κλπ.), που πλήττουν τη φήμη της Κ.
στ. 2-4 Επιβολή χρηματικής ποινής («*μπιρσαγγολοΐζεται*») στον δράστη, συμφωνα με το δίκαιο της Κ[4]. Η ποινή είναι διπλάσια εκείνης που προβλεπόταν πριν από εκατό και πλεόν χρόνια (κατ. σημ. 4 και 3), ενδεχομένως σωρευτικά για τα δύο αδικήματα ή λόγω νομισματικής υποτιμήσεως. Τα επιβαρυντικά στοιχεία δεν επαυξάνουν την ποινή.
στ. 5-6 Στην περίπτωση υποτροπής, απειλείται η ατιμωτική για κάποιον πραματευτή σωματική ποινή (δαρμός), με σκοπό την ειδική πρόληψη[5].

1. ΕΚΣ, σσ. 212 επ., 225-226.

2. Ό.π. (σημ. 1).
3. Θ. 6(1639) εδ. α΄ (ό.π., σσ. 270-271).
4. Θ. 46(1746) § 3 (ό.π. σ. 357).
5. Βλ. ό.π., σσ. 236, 231 επ.

21

1760/IV/3 978/φ 12r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 23

Πρακτικό. Πρόσκληση πιστωτών σε συμβιβασμό. Ευθύνη χειράφετου ανήλικου εμπόρου.

[11]/ 1760 ἀπριλίου 3
[12]/Ἐπροτοστολδίσεν ὁ μπασιὰ Ἀντρέας <Γεωργίου> Ντα<μ>πίζας ἔμπροσθεν τῆς[13]/ τιμίας κουμπανίας τὸ πῶς ὅποιος ἔχ(ει) νὰ ζητᾶ ἀπὸ τὸν υἱὸν του[14]/ τὸν Παναγιώτην νὰ ἔλθη ἐδῶ (εἰ)ς τὸ κριτήριον νὰ φανερόση τὴν γνώ[15]/μην του τὸ πῶς θέλ(ει) νὰ κάμη νὰ μοιράζουν τὸ πρᾶγμα ἢ καθὼς[16]/ καταλάβουν.

Σε συνδυασμό με τη σχετική εγγρ. 23, συνάγεται ότι ο ανήλικος έμπορος είχε πλήρη ευθύνη έναντι των πιστωτών του. Ο πατέρας προσκαλεί τους πιστωτές σε συμβιβασμό (*concursus creditorum*) ως «επισπεύδων» δανειστής (κατ. εγγρ. 23, στ. 13-18).

Ο πατέρας του ανηλίκου καλεί τους πιστωτές να προβάλουν τις απαιτήσεις τους και να δηλώσουν στο Κριτήριο πώς επιθυμούν να ικανοποιηθούν –εις είδος ή με όποιο άλλο τρόπο θα συμφωνούσαν[1].

1. Για τον συμβιβασμό των πιστωτών βλ. ΕΚΣ, σσ. 202-203.

22

1760/V/20 978/φ 12v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Αγωγή προσκομίσεως εγγράφου. Εντολή. Πληρεξουσιότητα. Παραπομπή των διαδίκων από το Κριτήριο σε εξωδικαστική διευθέτηση της διαφοράς.

[[//1760. μηνί Μαΐῳ 20.
[2]/ Ἐπρωτεσταλόγησαν κατέμπροσθεν ἡμῶν ὁ κύρ Θωμᾶς [3]/ Ἰωάννου

Βηλαρᾶς, καὶ κὺρ Μανικάτης Μαυρουδῆ, καὶ [4]/ κὺρ Γιαννάκης Θεωδωράνου, φανερώνωντες, πῶς μὲ [5]/ τὸ νά τούς ἐπαρακάλεσεν ποτέ ὁ κὺρ Ἀνδρεάτζας [6]/ Γεωργίου, νὰ ὑπάγουν νὰ ξετιμήσουν μερικά τζάβαλα [7]/ τῆς ἀρχόντισσας Μπαλάσιας μή οὔσης εἰς τὸ παρόν ἐδώ, [8]/ ὅμως εἶχεν μυνήση μέ Γράμματης, νὰ πωληθοῦν ἀπ᾽ ἐκεῖνα [9]/ τὰ τζάβαλα μερικὰ, καὶ λοιπὸν ἐπάγησαν οἱ ἄνωδεν καὶ [10]/ ἦτον ἀντάματους καὶ ὁ κὺρ Πέτρος Λούκα, ὁ ὁποῖος ἔγρα-[11]/ψεν μοναχὸς του βλάχικα τὸ ξετίμημα τῶν τζαβαλικῶν, [12]/ ἀκόμη καὶ ἑτέρων μερικῶν <,> καὶ μὲ τὸ νὰ εἶχαν ὑπογραφθῆ [13]/ οἱ ἄνωδεν ὠνομασμένοι εἰς ἐκεῖνο τό Γράμμα, ἐζήτησαν [14]/ ἐνώπιον ἡμῶν μὲ προτεστάτζιο βάνωντας τὰ πότουράτους [15]/ ἵνα δοθῆ ἔξω τὸ Γράμμα δίχως ἄλλο, καὶ μὴ φέρωντάς το [16]/ κατὰ τήν ὥραν ὁ κὺρ Ἀνδρεάτζας, τοῦ ἐδόθη διωρία ἕως [17]/ τὴν αὔριον νὰ τό φέρῃ, καὶ νά στέκηται [ενν. στην Κ] *διὰ ἔνδειξιν ἕως νά [18]/ ἔλθη ἄνθρωπος ἤγουν ἐπίτροπος τῆς ἄνωδεν Μπαλάσας [19]/ να κιτάξῃ νὰ τά κάμη καταπῶς θελήση, ἢ νά τά πωλήση, [20]/ ὥστε ἕως τότε νὰ στέκουν ἀπούλητα, καὶ αὐτοί μοναχοί [21]/ τους μὲ τὸν κὺρ Ἀνδρεάτζα νά κάμουν σᾶν θέλουν, ἀμή ἡ [22]/ Κομπάνια νὰ μὴν μετέχῃ οὔτε νὰ ἔχῃ καμίαν ἐνόχλησιν. [23]/ καὶ ἔγραφη διὰ μέλλουσαν ἔνδειξιν.]]*

Το κείμενο έχει διαγραφεί χιαστί σε όλο το πλατος και μήκος της σελίδας του κώδικα. Αυτό σημαίνει ότι η απόφαση δεν ίσχυσε, για άγνωστους λόγους. Ίσως διευθετήθηκε η όποια διαφορά εξωδικαστικώς.

στ. 5-7 Διορισμός εκτιμητών (εναγόντων) από τον δανειστή (εναγόμενο), με την εντολή να προβούν στην εκτίμηση της αξίας προσωπικών ειδών (:ρουχισμού, οικιακών σκευών, κλπ.) της οφειλέτιδας, προκειμένου να ικανοποιηθεί κάποια αξίωσή του που δεν αναφέρεται στο κείμενο.

στ. 7-9 Γραπτή άδεια της οφειλέτιδας να εκποιηθούν ορισμένα από τα προσωπικά της είδη ή την οικοσκευή.

στ. 10-12 Το έγγραφο, του οποίου ζητείται η προσκόμιση, συντάχθηκε στα ρουμανικά από Ρουμάνο, μέλος επίσης της Κ, διότι η Μπαλάσα ήταν Ρουμάνα.

στ. 18-20 Η εκποίηση έπρεπε να γίνει από πληρεξούσιο με ειδική εντολή.

**στ. 21-22 «*μοναχοί τους...νὰ κάμουν σᾶν* [:όπως] *θέλουν... ἐνόχλησιν*»: χωρίς, δηλαδή, να μεσολαβήσει κάποια διαδικασία στο Κριτήριο της Κ.

23

1760/V/1 978/φ 13r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 21· πρβλ. Γ΄/15

Απόφαση οριστική. Συμβιβασμός πιστωτών χειράφετου. Συνεισφορά «γονικής παροχής» στην κληρονομία. Αρχή της μη παραγραφής των χρεών. Αναγνώριση χρέους. Ενοχή *ἐξ ἀποφάσεως*.

// Ἐν Ἔτει 1760. Μαΐου 1.
[2]/ ||Ἐδῶ|| γράφομεν διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Παναγιώτη, τοῦ [3]/ Υἱοῦ τοῦ κύρ Ἀνδρεάτζα Γεωργίου, ὁποῦ εἰς ἀτοπίαις καὶ [4]/ ἀχαμναῖς ἀράδες, κατηνάλωσεν σούμαν ἀςπρῶν ἱκανὴν [5]/ ὁποῦ τοῦ ἐνεχ(εί)ρισεν ὁ πατέραςτου διὰ νὰ μαθαίνη καὶ [6]/ νὰ κυβερνηθῆ, ἕως F 600. καὶ αὐτός χωρὶς τὴν εἴδησιν [7]/ τοῦ πατρός του, ἐχρεώθηκεν καὶ ἀπό ἄλλους πραγματευ-[8]/τάδες ἕως F 400. και περισσότερα, τὰ ὁποῖα ζητῶντας [9]/ οἱ δώδεκα Κρεδιτώροι ἐνώπιον τοῦ Κριτηρίουμας διά νά τούς [10]/ δικαιώσωμεν, εὑρέθη εὔλογον, ὅτι οἱ μὲν Κρεδιτώροι νὰ ἔ-[11]/χουν νὰ μοιράσουν τὸ πράμμα ὅσον τοῦ εὑρέθη, καὶ νὰ κον-[12]/τεντάρωνται ἀνάμεσόντους, ὁ δέ κὺρ Ἀνδρεάτζας, ἐπειδὴ [13]/ μὲ τὸ ἰδιόντου θέλημα τοῦ ἔδωσεν πράμμα διὰ τόσην [14]/ σούμαν ἤγουν τὴν ἄνωθεν, ὄχι διὰ νὰ τοῦ δίδη λογάριασιν ἀλλά [15]/ νὰ εἶναι διὰ μερτικόντου, νὰ κοιτάξη νὰ προκόψη, λοιπόν [16]/ ἐκείνη ἡ σούμα F 600. ὁποῦ ἔλαβεν, τοῦ πατρός του, νὰ [17]/ ἔχη νά δουλέψη εἰς κανέναν πραγματευτήν μέ ῥόγαν καὶ κάθε [18]/ χρόνον νὰ πλερώνῃ τὸν πατέρατου, ἕως τέλους, ἐάν δὲ καὶ [19]/ τοῦτο δὲν ἤθελεν γένη τέλ(ει)ον, νὰ ἔχη νὰ πιάνεται διὰ μερ-[20]/τικὸν τῆς καθόλου κληρονομίας ἀπό τὰ γονικάτου, καὶ εἰς [21]/ αὐτὸ διὰ τό βέβαιον νά δώσῃ ἔγ<γ>ραφ[ην] Ὁμολογίαν ὁ ἄνωθεν [22]/ Παναγιώτης ἔμπροσθεν τοῦ Κριτηρίου, διὰ νὰ ἔχῃ τό [23]/ Κύρος καὶ τὴν ἀσφάλ(ει)αν ἐν παντί καιρῷ.
[24-26]/ τξουανού· μαρκού νήν πρό(ει)ςτως [μον.], *Ἰωάν(νης) ἀδάμη, κ<ι>ρηακις γρηγορη(ου), Μανηκάτης saφράν(ος) mp.*

στ. 5-8 Άτυπος τρόπος χειραφεσίας, με την παροχή στον ανήλικο γιο του κεφαλαίου προς εμπορία (εδώ σε εμπόρευμα). Με την απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας από τον μαθητευόμενο (*τοῦ κεφαλιοῦ του μπασκαλῆς*), έπαυε η επιτροπεία και η κηδεμονία[1].
στ. 9-10 Προφορική άσκηση της αγωγής.
στ. 11-12 Σύμμετρη ικανοποίηση δανειστών από την υπάρχουσα εμπορική περιουσία του χειράφετου ανηλίκου.
στ. 13-20 Εξειδίκευση της φύσης της παροχής προς τον ανήλικο για άσκηση εμπορικής δραστηριότητας ως «γονικής παροχής» έναντι του κληρονομικου μεριδίου του, εφ'όσον δεν επιστρέψει την αξία των εμπο-

ρευμάτων που του έδωσε ο πατέρας του. Επομένως, συνάγεται ότι ο χειράφετος έπρεπε να επιστρέψει το εμπορικό κεφάλαιο που του είχε δώσει ο πατέρας του, ώστε να λάβει αργότερα στο ακέραιο το κληρονομικό του μερίδιο, διαφορετικά θα συνεισφερόταν στην κληρονομία[2].

στ. 21-22 Έγγραφο αναγνωρίσεως χρέους, που δεν μπορεί να παραγραφεί («*ἐν παντὶ καιρῷ*»), του οποίου η σύνταξη επιβάλλεται από το Κριτήριο στον ανήλικο, είναι δηλ. ενοχή *ἐξ ἀποφάσεως*[3].

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 209-210. Για τις προϋποθέσεις κτήσης της ιδιότητας του εμπόρου, βλ. ό.π., σ. 177
2. Βλ. ό.π., σσ. 211-212.
3. Για τις ενοχές *ἐξ ἀποφάσεως* βλ. ό.π., σσ. 188 (α΄), 190 (ϑ΄).

24

1760/VI/19 978/φ 13v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Αναδοχή χρέους. Αρχή *pacta sunt servanda*. Ομολογία. Προσεπίκληση αρχικού οφειλέτη. Προδεσμία για εκπλήρωση.

// 1760. μηνὶ Ἰουνίῳ 19: εἰς Σιμπῖνι.
[2]/ ‖ Κα‖ τέμπροσδεν ἡμῶν, ἐπάῤῥησιάσδη ὁ κὺρ Γιαννάκης Τζήγγου, [3]/ μὲ τὸν κὺρ Πέτρον Λούκα, πρωτεστάρωντας μὲ τὸ πότουρόν-[4]/του καὶ ζητῶντας κρίσιν, νὰ τοῦ κάμωμεν, ἔστωντας νὰ τοῦ [5]/ ἐχρεωστοῦσε μὲ Ὁμολογίαν ὁ Δημήτρης Βοϊκου F 272. μὲ [6]/ διάφορον καθῶς διαλαμβάν(ει), τά ὁποῖα ἐπιάσδηκεν καὶ ὑπο-[7]/σχέθηκεν ὁ ἄνωδεν κὺρ Πέτρος νὰ τοῦ τὰ πλερώση ἄςπρα κα-[8]/λὰ διὰ τὸν Δημήτρην Βοΐκου, καθῶς καὶ ἐκ στόματός του τὸ ὡμο-[9]/λογᾶ καὶ δὲν τὸ ἀρνεῖται, μάλιστα ὁποῦ τόν ἔχ(ει) καὶ σύντροφον [10]/ αὐτόν τὸν Δημήτρην. Λοιπὸν ἐπειδή κατά τόν νόμον ὅποι(ος) [11]/ ὑποσχεθῆ μίαν φοράν, πλέον δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἀθετᾷ [12]/ τὴν παρόλαντου, ἐκρίδη δίκαιον νὰ σταθῇ εἰς τὴν ὑπόσχεσίντου [13]/ καὶ νὰ πλερώνῃ, καὶ ὅσον διὰ τὴν πρόφασιν ὁποῦ λέγουν πῶς [14]/ νὰ ἐκήρυξαν τὸν ἄνωδεν Δημήτρην διὰ μ<ο>υφλούζην, μέ τὸ νὰ [15]/ εἶναι ἄλλη ὑπόδεσις, ἂν δελήσουν, ἂς ἐξετάζωνται, καὶ ἂς κρέ-[16]/νωνται περὶ τούτου, ἐὰν βεβαιωθῇ τοιούτης λογῆς, διότι τοῦτο δὲν [17]/ ἠμπορεῖ νὰ χαλάσῃ τὴν γενομένην ὑπόσχεσιν, καὶ ἔστω τό [18]/ παρόν διὰ ἔνδ(ει)ξιν ἐν παντί κριτηρίῳ÷
[19-22]/ τζουανού μαρκου προιεστως [μον.], Κωνσταντήνο<ς> Μανόλη, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, κ<ι>ρηακις γρηγορη(ου), δωμᾶς βελερᾶς mp.
[23]/ Ἔστωντας νὰ διαβαστῇ τὸ παρὸν δελιμπεράτον, ὁ κὺρ Πέτρος [24]/ δεν

π(εί)δεται καθ ὅλου, καὶ ἐναντιώνεται βάνωντας καὶ τὸ πότουρον [25]*/ καὶ ζητὰ διωρίαν, ἕως νὰ ἔλθῃ ὁ χρεώστης Δημήτρης ἀπό τὸ Λαξά-*[26]*/ρέτο, ὅμως τον δίδεται διωρία{ν} ἕως 15. ἡμέρας ἀπό τὴν σήμερον* [27]*/ νὰ ἔχῃ νὰ τὰ πλέρώνῃ τὰ ἄνωθεν, ταγμένα:*

στ. 2-10 Εκκαθαρισμένη απαίτηση από ληξιπρόθεσμη χρεωστική ομολογία. Στερητική αναδοχή χρέους[1] από τον *σύντροφο* του οφειλέτη καταρτίσθηκε προφορικά –«*ἐπιάσθηκεν* (:δεσμεύτηκε, ίσως με σημείωση στην αρχική χρεωστική ομολογία) *καὶ ὑποσχέθηκεν*». Αποδεικνύεται με την ομολογία του εναγομένου κατά την ακροαματική διαδικασία.
στ. 10-13 Απόφαση «***κατὰ τὸν νόμον***»: ενν. κατά τη νομική αρχή που ισχύει γενικά[2]. Θεμελίωση της κρίσης στην αρχή *pacta sunt servanda*.
στ. 13-17 Στην ένσταση του εναγομένου ότι ο οφειλέτης έχει κηρυχθεί σε πτώχευση (ενδεχομένως στη Βλαχία), το Κριτήριο αποφαίνεται ότι αυτή είναι άλλη υπόθεση, την οποία δεν γνωρίζει. Εμμένει στην εξόφληση του χρέους, δεδομένου ότι ο εναγόμενος μπορεί να μετάσχει στην πτωχευτική διαδικασία βάσει της αποφάσεως. Συνάγεται, επομένως, το δικαίωμα αναγωγής του αναδεχθέντος το χρέος.

Την εποχή που εκδόθηκε η απόφαση, η πτωχευτική δίκη κατά μέλους της Κ ανήκε καθ' ύλην στην αρμοδιότητα του Κριτηρίου της. Για να δηλώνει αυτό άγνοια, σημαίνει ότι είτε είχε γίνει είτε βρισκόταν σε εξέλιξη πτωχευτικός συμβιβασμός στη Βλαχία, όπου επίσης ασκούσε ο οφειλέτης εμπορική δραστηριότητα[3].
στ. 23-27 Αίτηση για αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως και προσεπίκληση του αρχικού οφειλέτη, που βρίσκεται σε συνοριακό λοιμοκαθαρτήριο. Αυτή απορρίπτεται, αλλά παρέχεται προθεσμία προς εξόφληση.

1. Βλ. γενικά ΕΚΣ, σσ. 190-191.
2. Η εγγραφή καταχωρήθηκε από τον Ι. Αδάμη κατά τη χρονική περίοδο που μετέφραζε τα θέσμια των Σαξόνων, γι'αυτό ενδεχομένως προσέθεσε το «*κατὰ τὸν νόμον*», ως θεωρητικό υπόβαθρο του σκεπτικού της αποφάσεως. Η υποχρεωτικότητα των συμφωνιών, όμως, ήταν πράγματι το θεμέλιο του συναλλακτικού δικαίου της Κ, εξ ού και η ανυπαρξία του θεσμού της παραγραφής και της αποσβεστικής προθεσμίας που προβλέπονταν στο τοπικό δίκαιο. Πρβλ. Ι. Αδάμη, *Σαξονικά Στατοῦτα*, 3.1.3, σ. 41: «*Ἀποφασίζομεν ἐνθάδε κοινῶς, ὅτι νὰ δὲν ἔχῃ ποσῶς κανένας ἄδειαν καὶ θέλημα νὰ ἀθετᾷ καὶ νὰ ἀνατρέπῃ, ἢ νὰ ἐναντιώνεται εἰς τὰ Πάκτα, ἤγουν εἰς τὴν συμφωνίαν καὶ Ὁμολογίαν του καὶ συναλλάγματά του, ὁποῦ μίαν φορὰν ἔστερξεν, καὶ οὕτως νὰ ἀπατᾷ καὶ νὰ γελᾷ τὴν Σπονδοποιΐαν*».
3. Οι πιστωτές του οφειλέτη πρέπει να κατοικούσαν στη Βλαχία, οπότε προσέφυγαν στο κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο ή σε αιρετοκρισία, για την οποία βλ. ΕΚΣ, σ. 209.

25

1760/VIII/17 978/φ 15r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Παρακαταθήκη στην Κ - μεσεγγύηση. Απόδοσή της στον κληρονόμο του δικαιούχου. Πληρεξουσιότητα.

// Ἐν Ἔτει 1760. μηνί Αὐγούστῳ 17.
[2]/ Ἰ'Ἐδῶ Ἰ γράφομεν διὰ μέλλουσαν ἔνδειξιν, τὸ πῶς ἔστωντας [3]/ καὶ νὰ εἶχεν ἀφίσῃ ὁ μακαρίτης Χρηστάκης Δημητρίου [4]/ διὰ κάποιαν ὑπόδεσιν, ἀμανέτι εἰς τὴν Κομπάνιαν[1] [5]/ 15. Καραγρόσια ἀκέραια βασιλικὰ, καὶ ἐστάθηκαν [6]/ ἕως τώρα, καὶ δὲν ἦσαν περισσότερα, ὅμως μὲ τὸ νὰ [7]/ ἔγραψεν ὁ ἀδελφός τοῦ μακαρίτη κὺρ Ζαφύρης, πῶς [8]/ νὰ ἦτον τριάντα, εἰς αὐτό ἔχ(ει) λάθος, καθῶς τὰ ἠξεύ-[9]/ρομεν ὅλοι, Λοιπὸν ἐπί ταὐτοῦ τὰ ἐδώσαμεν εἰς [10]/ χείρας τοῦ κὺρ Γιαννάκι Τζήγγου, καθῶς ἐμήνησεν ὁ [11]/ ἄνωδεν εἰς τὸ Γράμματου, καὶ τὰ ἔλαβεν ὁ κὺρ Γιαν-[12]/νάκης, καὶ νὰ εἶναι διὰ ἐνθύμησιν ἐν παντί καιρῷ.
[13-15]/ τζουανού· μαρκου προειστως [μον.], *Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Κωνσταντίνος Μανόλη mp, δωμᾶς βελλερᾶς mp.*

Πρόκειται για παρακαταθήκη χρημάτων στην Κ ως μεσεγγυούχο («*διὰ κάποιαν ὑπόδεσιν ἀμανέτι*»). Θα μπορούσε, ενδεχομένως, να θεωρηθεί εγγυοδοσία, η οποία όμως δηλώνεται συνήθως ως «*ἐνέχυρον εἰς τὴν κρίσιν*»[1].

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 204 και σημ. 243.

26

1760/VIII/17 978/φ 15v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Άσκηση παράνομης βίας (*potentia*). Κατάληψη τόπου σάτρας. Προσβολή τιμής με λόγω εξύβριση. Ένορκη κατάθεση μαρτύρων. Σωματική ποινή σε περίπτωση υποτροπής.

// Εἰς τοὺς 1760. μηνί Αὐγούστῳ 17.
[2]/ Ἰ'Επ Ἰ ἀρήνησιάσθη κατέμπροσθεν ἡμῶν ὁ Γιουώνης Λάζαρ, [3]/ ἀπό Ῥίμνηκον, ἄνθρωπος ἀπό τὴν κομπάνιαν[1], καί ἐξή-[4]/τησε Κρίσιν νὰ τοῦ κάμωμεν, ἐναντίον τοῦ Πασχάλη [5]/ μπακάλη, ὁποῦ ἐμάλλωσε δίχως κα-

μίαν ἐντροπήν, [6]/ εἰς τὸ περασμένον Σεμπεσιοῦ τό παναγύρη, καὶ ἔκαμε [7]/ ποτέντζια νὰ φτιάσῃ στανικῶς σάτρα ἐκεῖ ὁποῦ δέν τοῦ [8]/ ἐτύχαινε, καί σιμὰ εἰς τοῦτο, τὸν ἀτίμασε καί τόν ἀσχημολό-[9]/<γη>σε μὲ λόγια ἐνάντια καί ἄπρεπα, τόσον αὐτόν, ὅσον καὶ [10]/ ἄλλους περιεστῶτας, Τὰ ὁποῖα ἀσχημολογήματα, δὲν εἶναι [11]/ μόδος ὅλα νὰ τά γράφωμεν, μέ ὅλον ὁποῦ τὰ ἐμαρτύρη-[12]/σαν μὲ θεὸν καί ψυχήντους, ὁ Γιόργης Δημητρίου Πιπερτζό-[13]/πουλος, καὶ Δημήτρης Κόσμα, καί ὁ Σομλιαΐ Μιχάλης, διὰ [14]/ τὸ ὁποῖον, καθῶς γράφ(ει) ὁ ἐξ ἀρχῆς Κωδικάς μας, ὁποῦ [15]/ βεβαιών(ει), νὰ μὴν μαλλώνη τινὰς εἰς τὸ παξάρι, λοιπὸν [16]/ αὐτὸς ὁ Πασχάλης, ὁποῦ τολμᾶ πολλάκις νά κάμνη τοιαύ-[17]/ταις παρανομίαις, νὰ γκλωμπίζεται διά τὴν ὥραν F 12. [18]/ καὶ ἐάν τὸ κάμη παράνω, νά γκλωμπίζεται διπλὰ, ἢ νὰ [19]/ δέρνεται, καὶ ἐγράφη διά ἔνδ(ει)ξιν.

[20-24]/ τζουανού· μαρκού προειστος [μον.], *Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Κωνσταντίνος Μανόλη* [μον.], *δωμᾶς βελλερᾶς mp, γιανὴς μαβροδῆς* [ά.χ.].

στ. 5-8 Στοιχειοθετούνται τα αδικήματα του διαπληκτισμού σε δημόσιο χώρο και της ασκήσεως παράνομης βίας από τον εναγόμενο-κατηγορούμενο στην προσπάθειά του να καταλάβει χώρο που δεν του ανήκε, για να στήσει τη σκηνή του σε πανηγύρι. Εδώ πρόκειται για τη λεγόμενη «*μικρὰ ποτέντζια*», χωρίς σοβαρή σωματική βλάβη[2].

στ. 8-10 Προσβολή τιμής με εξύβριση λόγω.

στ. 10-13 Απόδειξη με τρεις μάρτυρες, οι ένορκες καταθέσεις των οποίων δεν καταχωρίζονται από τον συντάκτη, είτε γιατί είναι μακροσκελείς είτε διότι περιέχουν πολύ χυδαίες εκφράσεις.

στ. 14-15 Άμεση αναφορά στην αντικειμενική υπόσταση που περιγράφεται στα θεσπίσματα[3], για τη θεμελίωση της κρίσης και την κατάγνωση της ποινής.

στ. 18-19 Η απόφαση απειλεί διπλασιασμό της χρηματικής ποινής ή σωματική ποινή σε περίπτωση υποτροπής[4], αποσκοπώντας στην ειδική πρόληψη.

1. Δηλαδή έκτακτο μέλος που κατοικούσε στη Βλαχία, αλλά πλήρωνε την ετήσια εισφορά (βλ. ΕΚΣ, σσ. 108 επ., 115-116 και επ.).
2. Για τη διάκριση της *ποτέντζιας* βλ. ό.π., σ. 223· για το αδίκημα του διαπληκτισμού σε δημόσιο χώρο, βλ. Θ. 6(1639), 32(1695) § 2 και 46(1746) § 3 (ό.π., σσ. 270-271, 315 και 357 αντίστοιχα)· για την κατάληψη τόπου για *σάτρα* σε πανηγύρι πρβλ. Θ. 10(1652) και 32(1695) § 27 (ό.π., σσ. 273-275 και 321). Βλ. και αν. Μέρος Γ΄, εγγρ. 69. Δεν φαίνεται όμως να είχε συντελεσθεί το αδίκημα της καταλήψεως του τόπου, γι αυτό και δεν επιβάλλεται η προβλεπόμενη ποινή των 60 F.
3. Θ. 6(1639), 32(1695) §2 και 46(1746) § 3, ό.π. (σημ.2).
4. Για την υποτροπή βλ. ΕΚΣ, σσ. 172, 234-235.

27

1760/IX/25 978/φ 16r
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Διαπληκτισμός και σωματικές βλάβες. Συμβιβασμός. Εξύβριση των μελών του Κριτηρίου. Μαρτυρία υπηρέτη. Επιβολή χρηματικής ποινής, εφ'όσον αποδειχθεί η τέλεση του αδικήματος.

// Εἰς τοὺς 1760 μηνί σεμπτεμβρίου 25
[2]/ Κατέμπροσθεν ἡμῶν ἐπαῤῥησιάσθηκεν ἡ Ρομονιάσα ἀπὸ Λαζαρέτο [3]/ τοῦ Κινάνι ἐναντίον τοῦ Διμήτρη Κατζαφίτζα ζητῶντα<ς> κρίσιν, ὅτι [4]/ ὄντας ἐκ(εῖ) ὁ ἄνωθεν Διμήτρης (εἰ)ς ταῖς προαπερασμέναις (εἰ)ς τὴν κίρτζμαν [5]/ καὶ γυριζάμενος ἀπὸ Ῥίουβαντουλουϊ τὸ βράδι (εἰ)ς τὴν κίρτζμαν ἦτον κομάτι [6]/ ἀργὰ καὶ ζητῶντας διὰ νὰ τοῦ ἀνοίξη τοῦ ἐκοντραστάθηκεν ἡ Ρομανιάσα καὶ [7]/ ἀνοίγοντὰς του ἐσέβη μέσα καὶ ἀρχινῶντας λόγον πρὸς λόγον ἐνάντια [8]/ ἑνὸς τοῦ ἀλλουνοῦ καὶ μοιράζωντας πολώτατα λόγια ἄσχημα καὶ ἕως τὸ ὕστερον [9]/ καὶ ἐδάρθηκαν. (εἰ)ς τὸ ὁποῖον τὸ βρίσκωμεν εὔλογον ὡσὰν ὁποῦ καὶ οἱ δυὸ{ι} (εἶ)ναι [10]/ πτέσται νὰ ἀγαπιοῦνται ἀναμετὰξὺ τους. (εἰ)δὲ διὰ τὰ λόγια ὁποῦ λέ[11]/γ(ει) ἡ Ρομονιάσα τὸ πῶς τὴν δεύτερην ἡμέραν νὰ εὕρισεν τοὺς κρι[12]/τάδες ἤγουν τῆς κουμπάνια<ς>, μαρτυρῶντάς το καὶ μὲ τὸν ἴδιον της δοῦλον [13]/ (εἰ)ς αὐτὸ ἐὰν ἔχη ἡ Ρομονιάσα ἄλλους ξένους μάρτυρας διὰ νὰ τὸ βε[14]/βαιώσ(ει) θέλωμεν τὸν γ<κ>λο<μ>πίση φλορίντζια 24 ἔστωντας καὶ νὰ μὴν [15]/ πιάνετε ἡ μαρτυρία τοῦ δούλου ὅτι (εἶ)ναι μέρος τοῦ ὑποθεσιάρη καὶ [16]/ γράφωμ(εν) διὰ μὲλουσαν μαρτυρὶαν.
[17-19]/ τζουανού· μαρκου· νην προειστως [μον.]. *Κωνσταντίνος Μανόλη* [μον.]. *Ἰωαν(νης) ἀδάμη, ανδρεας γηωργη(ου), δωμᾶς βελλερᾶς mp, Γιανης Μαβροδῆς mp.*

στ. 2-9 Πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν εξύβριση και πρόκληση σωματικής βλάβης, καθώς και συνυπαιτιότητα των διαδίκων.
στ. 9-10 Αιτιολογία της αποφάσεως: Επειδή και οι δύο διάδικοι φταίνε, τους προτρέπει να συμβιβασθούν εξωδίκως.
στ. 10-16 Καταγγελία της ενάγουσας ότι ο εναγόμενος εξύβρισε τα μέλη του Κριτηρίου δεν εξετάζεται κατ'ουσίαν, διότι η μοναδική μαρτυρία που επικαλείται ανήκει σε υπηρέτη του πανδοχείου της και δεν λαμβάνεται υπ'όψη, διότι ο μάρτυρας έχει οικονομική εξάρτηση από την καταγγέλλουσα.
στ. 13-14 Εφ'όσον στο μέλλον η κατηγορία αποδειχθεί με ανεξάρτητους

από την καταγγέλλουσα μάρτυρες, η απόφαση απειλεί ποινή διπλάσια από εκείνην που προβλέπουν τα θεσπίσματα για εξύβριση του προεστού και των παρέδρων[1]. Η εξύβριση όμως των ορκωτών παρέδρων τιμωρούνταν και ως πειθαρχικό αδίκημα, με εξαιρετικά υψηλό πρόστιμο (200F)[2]. Επομένως, αν αποδεικνυόταν το αδίκημα σε νέα δίκη, ο καταγγελλόμενος θα πλήρωνε και πρόστιμο.

1. Πρβλ. Θ 46(1746) §2 (ΕΚΣ, σσ. 356-357).
2. Βλ. Θ. 19(1663), ό.π., σσ. 283-284.

28

1760/XII/2 978/φ 16v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Βαριά σωματική βλάβη σε υπηρέτη. Δικαίωμα σωφρονισμού του υπηρέτη από τον εργοδότη του. Σωματική ποινή. Καταχρηστική άσκηση δικαιώματος.

// 1760. δεκεμβρίου 2.
[2]/ ||Ἐστ||ωντας νὰ παῤῥησιασθῆ κατέμπροσθεν ἡμῶν ὁ δοῦλ(ος) [3]/ τοῦ κὺρ Πασκάλη μπακάλη ὀνόματι Γκόλιας, μὲ τὸν ἴδιον [4]/ τὸν μπασιᾶντου, ὁποῦ τὸν ἔδ(ει)ρεν μέσα εἰς ξένον κουνά-[5]/κι, καὶ τοῦ ἔσχισε τό κεφάλι κάμνωντάςτον γέμα, καὶ ἀνά-[6]/πάλιν ὁ κὺρ Πασκάλης ἐφανέρωσε διάφορα {τά} φταισή-[7]/ματα τοῦ παιδίου, καὶ ὅτι ἔβαλεν χέρι ἀπάνωτου, ὅταν τὸν [8]/ ἔδ(ει)ρεν, καὶ ὅτι τὸν ἐμάδισεν ταῖς τρίχες του, ὅμως δίχως μαρ-[9]/τυρίαν, εἰς αὐτό εὑρίσκομεν εὔλογον, ὅτι ὁ κὺρ Πασκά-[10]/λης, νὰ παύσῃ πλέον ἀπό τοιαύτα χαταλμασάγκουρα, ὅσα [11]/ ἔπραξεν ἕως τώρα καὶ μᾶς ἐντροπιάζ(ει) μέσα εἰς τό κάστρο, [12]/ ὥστε καὶ τοῦ τυχαίν(ει) γκλώμπα |F 6.| καὶ εἰς αὐτὸ ὁποῦ ἔκαμεν, [13]/ καὶ τὸ παιδὶ νὰ κοιτάξῃ νά τὸν ἰατρεύση τήν πληγήν του, [14]/ τὸ δὲ παιδὶ, καθῶς μαρτυρεῖται πῶς εἶναι ἀνυπότακτο [15]/ ἔπρεπε νὰ δέρνεται λουπάταις |24.|, καὶ νὰ ξεύρῃ πῶς κάθε [16]/ μπασιᾶς ἔχ(ει) θέλημα νόμιμον νὰ δέρνῃ τόν δούλοντου [17]/ ὅταν φταίγῃ ἢ ζημιών(ει) τίποτες, δίχως νὰ ἔχῃ νά τρα-[18]/βᾷ καμίαν κρίσιν, καὶ ἐγράφη εἰς ἔνδ(ει)ξιν÷
[19-21]/ τζουανής· μαρκου νην προειστως [μον.], *Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Κωνσταντίνος Μανόλη* [μον.], *πέτκος πέτρου* [χ.γρ.].

στ. 6-8 Ισχυρισμός του εγκαλούμενου πραματευτή ότι και ο παδών τον προσέβαλε και του προκάλεσε σωματική βλάβη, χωρίς όμως να μπορεί να το αποδείξει.

στ. 9-18 Επιβάλλεται ελαφρά ποινή στον δράστη, που δημιουργεί κατ' εξακολούθηση φασαρίες με άσκηση βίας («*χαταλμασάγκουρα*»), που προσβάλλουν την Κ και λαμβάνονται υπ'όψη ως επιβαρυντικά στοιχεία. Αναφέρονται επίσης επιβαρυντικά στοιχεία από προηγούμενη συμπεριφορά του δύματος, που συντελούν στην κατάγνωση της τόσο ελαφράς ποινής. Αν αποδεικνυόταν η κατηγορία του δράστη εναντίον του παθόντος για προσβολή τιμής και πρόκληση σωματικής βλάβης, θα του επιβαλλόταν σωματική ποινή, διότι ο εργοδότης είχε δικαίωμα σωφρονισμού του υπηρέτη και του μαθητευόμενου χωρίς να μπορεί ο τελευταίος να τον εγκαλέσει. Εδώ πάντως η ποινή επιβάλλεται μάλλον για την καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος σωφρονισμού από τον εργοδότη[1].

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 219 (iv), 232 και σημ. 404, 234 και σημ. 412.

29

1761/I/11 — 978/φ 17r
χ. Θωμά Βελλερά — σχ. 30-32, 36, 66

Απόφαση οριστική. «Ἰδιόχειρος» χρεωστική ομολογία. Διαιρετή ενοχή συνοφειλετών. Νόμιμη προθεσμία.

// 1761 Ἰουναρίου 11
[2]/ Ἐπροτοστολοϊσεν ὁ Κὺρ Γεώργιος Κλεης καλνταράρης σασ(ος) ἀπό [3]/ οὔλιτζαν Τζεσναντίαν μὲ μίαν ὁμολογίαν ἰδιόχ(ει)ρον τοῦ Κὺρ Δημί[4]/ τρι Γεωργίου καὶ Διμήτρη Σοῦφρα τό πῶς τοῦ χρεωστοῦν οἱ διό μαζί [5]/ φλορίντζια οὔνγκρικα F 620'' ἤγουν ἐξακόσια (εἴ)κοσι (εἰ)ς τὸ ὁποῖον [6]/ τὸ ἐβρήσκομ(εν) εὔλογον κοινῶς νὰ ἔχουν νὰ τὰ βάνουν (εἰ)ς διορίαν ἡμε[7]/ ρῶν σαράντα διό κατὰ τὸν νόμον τοῦ βηλιαετίου καὶ ἔστω εἰς ἔνδ(ει)ξιν. [8-13]/ τζουανής· μαρκου.Κωνσταντίν(ος) Μανόλη, Μαβροδής κωνσταντίν(ου), κ<ι>ρηακις γριγορη(ου), ανδρεας γεωργη(ου), πέτκος πέτρ(ου) [χ. Μαν. Σαφράνου], *Μανικάτης σαφράν(ος) mp.*

στ. 3-4 Οι εναγόμενοι είναι οι «εκδότες» της ομολογίας («*μὲ μίαν ὁμολογίαν ἰδιόχειρον*»).

«***οἱ διό μαζί***»: υποδηλώνει μεν ενοχή εις ολόκληρον, από τις σχετικές αποφάσεις όμως συνάγεται ότι αυτή ήταν διαιρετή[1].

στ. 6-7 Η προθεσμία των έξι εβδομάδων προβλεπόταν από την τρανσυλβανική νομοθεσία.

1. Βλ. κατ. εγγρ. 31, στ. 6-7, και ΕΚΣ, σ. 189 (στ΄).

30

1761/VI/11 978/φ 17r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 29, 31-32, 66

Απόφαση οριστική. Προθεσμία προς εξόφληση. Ενοχή «ἐξ ἀποφάσεως». Καταβολή δαπανών λόγω υπερημερίας.

[14]/ 1761. Ἰουνίου 11.
[15]/ || Διὰ || τὴν ἄνωθεν ὑπόθεσιν, πάλιν ἦλθεν ὁ ἄνωθεν εἰρημέν(ος) [16]/ Καστρινός, κὺρ Γεώργης Κλεϊς, κατεμπροσθέν ἡμῶν, καὶ ἐζήτησεν [17]/ ἀπό τοὺς χρεώστας του τόν κὺρ Μήτρον Γεωργίου καὶ κὺρ Μητρον [18]/ Σούφραν, νὰ τοῦ πλερώσουν τὰ ἄσπρα κ(α)τ(ὰ) τήν ὁμολογίαντους [19]/ ὅτι ἀπέρασεν ἡ διωρία, λοιπὸν εὑρέθη εὔλογον ἐν συν-[20]/τομία, ὅτι εὐθύς μετὰ τὸ Μεδιασιοῦ τὸ παναγύρι, νὰ ἔ-[21]/χουν χωρὶς ἄλλο νὰ τοῦ πλερώνουν τέλ(ει)α κεφάλαια [22]/ καὶ διάφορον, κατὰ πῶς καὶ ὑποσχέθησαν καὶ οἱ δύο τους ἔμ-[23]/προσθεν τοῦ Κριτηρίου, εἰς τρόπον ὁποῦ ἂν δὲν σταθοῦν στο{ῦ} [24]/ λόγο{υ}τ{ω}<ου>ς, καὶ ἀργήσουν παρέκει, ὅσα ἔξοδα τρέξουν νὰ τὰ [25]/ πλερώνουν καὶ αὐτά ἐξ ἀποφάσεως, καὶ ἐγράφη εἰς ἔν-[26]/δειξιν τῶν μελλόντων.
[27-33]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νιν προεστως mp, Ἰωάννης Ἀδάμη, πετκος πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], *Κωνσταντίνος Μανόλη* [μον.], *θωμᾶς βελλερᾶς mp, Μαβροδής κ(ων)σταντίν(ου), Ἰωάννης τζήνγγ(ου), γιαννάκις μαβρωδῆ* [ά.χ.(;)].

Συζήτηση της υποθέσεως (εγγρ. 29) μετά την παρέλευση υπερτριπλασίου χρόνου από την προθεσμία προς εξόφληση, που είχε ταχθεί από το Κριτήριο.
στ. 20-23 Το Κριτήριο χορηγεί και νέα προθεσμία προς εξόφληση του κεφαλαίου και των τόκων. Η λήξη της προθεσμίας μετά το πανηγύρι του Μεδιασιού δείχνει ότι η εύνοια προς τους οφειλέτες αποσκοπεί στη διευκόλυνση της εκποιήσεως των εμπορευμάτων τους, ώστε να αποφευχθεί η αναγκαστική εκτέλεση[1].
στ. 23-25 Περαιτέρω καθυστέρηση της εξοφλήσεως θα συνεπάγεται την καταβολή στον ενάγοντα των δαπανών που θα υποστεί για την είσπραξη της απαιτήσεώς του. Δημιουργείται έτσι αγώγιμη αξίωση υπέρ του ενάγοντος «*ἐξ ἀποφάσεως*»[2].

1. Για την εκπλήρωση των παροχών και την υπερημερία του οφειλέτη βλ. ΕΚΣ, σσ. 188 (δ΄) και 191 (ιβ΄) αντίστοιχα.
2. Για τις ενοχές *ἐξ ἀποφάσεως*, βλ. ό.π., 190 (θ΄).

31

1761/VIII/8 — 978/φ 17v
χ. Ιωάννη Αδάμη — σχ. 29-30, 32

Απόφαση οριστική. Διαιρετή η παροχή συνοφειλετών από χρεωστική ομολογία.

// Ἐν Ἔτει 1761. Αὐγούστῳ 8.
[2]/ Ἰ\|Ἐρχό\|μενος ὁ ὄπισθεν γεγραμμένος καστηρνός κατέμπρο-[3]/σθεν ἡμῶν, καὶ γυρεύωντας κ(α)τ(ὰ) τὴν ὁμολογίαντους νὰ [4]/ τοῦ πλερώσουν οἱ ῥηθέντες χρεώσταιτου{ς} τὰ ἀςπρατου, [5]/ ἐκρίθη εὔλογον ἐπί ταὐτου νὰ τοῦ πλερώσουν, καὶ [6]/ λοιπὸν ὁ κὺρ Μήτρος Γεωργίου τὰ ἤφερεν τὸ μερί-[7]/διόντου F οὔγκρικα 350. κατὰ πῶς καὶ ἐγράφηκαν [8]/ εἰς τὴν ὁμολογίαντους, καὶ τὰ ἐπλέρωσεν κατέμπρο-[9]/σθεν ἡμῶν καὶ τοῦ Κρεδιτώρου Σάσου, καὶ ἐγράφη εἰς ἔνδειξιν.
[10-12]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νην· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη mp, Κωνσταντήνος Μανόλη [μον.], *πετκός πέτρου* [ά.χ.;], *γιανις μαβ<ρωδῆ>.*

Η εκπλήρωση από τον ένα οφειλέτη της διαιρετής παροχής του είναι ισχυρή και αποσβένει την ενοχή του. Δεν γίνεται λόγος για καταβολή τόκου υπερημερίας ή εξόδων.

32

1762/II/28 — 978/φ 17v
χ. Ιωάννη Αδάμη — σχ. 29-31, 36, 66

Απόφαση οριστική. Προθεσμία προς εξόφληση ομολογίας. Αίτημα καταβολής δαπανών.

[13]/ Εἰς τοὺς 1762. μηνὶ Φεβρουαρίῳ 28.
[14]/ Ἰ\|Πά\|λιν ἐπαῤῥησιάσθη ὁ ἄνωθεν Καστρινὸς Γιόργης Κλέϊς Καλδαρά-[15]/ρης κατέμπροσθεν ἡμῶν, ζητῶντας νὰ δικαιωθῆ, ἤγουν κατὰ [16]/ τὴν ὄπισθεν σημ(ει)ωμένην ὑπόσχεσιν, νὰ τοῦ πλερώση καὶ ὁ κὺρ [17]/ Δημήτρης Σούφρα τήν ἐναπολ(ει)φθεῖσαν σούμαν ὁποῦ πέφτ(ει) εἰς [18]/ τό μεριδιόντου, καθῶς ἐτάχθηκεν, ὅμως ἐπαρακάλεσεν ὁ χρεώ-[19]/στης κὺρ Δημήτρης, νὰ τοῦ δοθῆ διωρία ἀπό τὴν σήμερον δύο μῆ-[20]/ναις, διὰ νὰ δικαιωθῆ μὲ τόν ἄνω εἰρημένον Μήτρον Γεωργίου διὰ [21]/ κάποιον λογαριασμόν, ὁποῦ ἔχ(ει) νά κριθῆ μὲ λόγουτου, καὶ τότε [22]/ κἄντε κερδέση τὴν ὑπόθεσίντου, κἄντε μή, αὐτός νὰ ἔχη νὰ [23]/ πλερώνη δίχως καμίαν πρόφασιν, τὸν ἄνωθεν

νταβατζῆ, καὶ δίχως [24]/ καμίαν ἄργηταν ἢ ἀντιλογίαν, καὶ ἐγράφη εἰς ἔνδειξιν, εἰς τὸ [25]/ ὁποῖον ἐπρωτεσταλόγησεν ὁ Νταβατζῆς, ὅτι ἀνίσως καὶ δὲν τὸν [26]/ πλερώση τότε, καὶ εὔγη εἰς ἄλλαις κρίσες, ὅλα τὰ ἔξοδα νά τὰ πλε-[27]/ρώνη ὁ ἄνωθεν χρεώστης.

[28-32]/ Μανικάτης· saφραν(ος) νυν· πρεστ(ός) mp, δωμᾶς βελλερᾶς mp, Ἰωάννης τζήνγγου mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη mp, Ἰωάννης Μαβρωδῆ mp [χ. Ι. Τζήγγου].

στ. 18-24 Αίτημα του εναγομένου να του δοθεί νέα δίμηνη προθεσμία, ώστε να εισπράξει κάποια απαίτηση από τον συνοφειλέτη του και να εξοφλήσει τον ενάγοντα.

στ. 25-27 Συναίνεση του ενάγοντος, με την επιφύλαξη ότι αν δεν ικανοποιηθεί στη λήξη της προθεσμίας, οι δαπάνες για νέο δικαστικό αγώνα θα βαρύνουν τον εναγόμενο. Στην έννοια των «*ἐξόδων*» περιέχεται και αποζημίωση για την υπαίτια μη εκπλήρωση, δεδομένου ότι η αξίωση προέρχεται από ληξιπρόθεσμη ομολογία.

Η πέραν του έτους παροχή διαδοχικών προθεσμιών για την πλήρη εξόφληση χρεωστικής ομολογίας, εκκαθαρισμένης και ληξιπρόθεσμης, μαρτυρεί την επιείκεια και ανοχή του Κριτηρίου προς τον οφειλέτη που δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του όχι από δυστροπία, αλλά από έλλειψη ρευστότητας. Δείχνει επίσης και την προστασία, κατά κάποιο τρόπο, του Κριτηρίου στον δανειστή για να μην υποστεί μεγαλύτερη ζημία από μιαν ενδεχομένως ατελέσφορη αναγκαστική εκτέλεση.

33

1762/II/28
χ. Ιωάννη Αδάμη

978/φ 18r
σχ. 34

Απόφαση προδικαστική. Ενοίκιο στον σαξονικό Δήμο. Ένσταση εξοφλήσεως. Επαγωγή απαλλακτικού όρκου.

// 1762. μηνὶ Φεβρουαρίῳ. 28.

[2]/ ||Ἐρχ||όμενοι κατέμπροσθεν ἡμῶν, οἱ τιμιώτατοι μπολτάσιδες [3]/ σάσοι καστρινοὶ, Χριστιάνης Κνόμπλαουχ, καὶ ὁ Γιόργης Μπίν-[4]/δερ, ἐζήτησαν ἀπό τὸν κύρ Μιχάλην Βρέτο ἐδικόνμας [5]/ πραγματευτὴν, κάποια κουσούρια, μπάνια ἁπλέρωτα διὰ [6]/ τό νίκιν τοῦ μπολτιοῦτου, ὁποῦ λέγουν πῶς δὲν τὰ ἐπλέ-[7]/ρωσεν, καὶ τὰ εὑρίσκουν γραμμένα μὲ τὸ χέρι τοῦ πρώην [8]/ Προεστοῦτους τοῦ ἀποθαμένου Ἀνδρέα Βιλανδ, F 40. [9]/ ἤγουν φλορίντζια νέμτζικα Σαράντα, Τὰ ὁποῖα ἔστωντας νὰ [10]/ λέγη ὁ Μιχάλης

πῶς τὰ ἐπλέρωσεν, ὅμως μὴν ἔχωντας [11]*/ ἀπόδ(ει)ξιν, εὑρέθη εὔλογον, ὅτι περνῶντας ἡ μεγάλη Σαρακο-*[12]*/στὴ, μετὰ τὸ Πάσχα ὕστερα μὲ μίαν ἑβδομάδα, νὰ ἔχη νὰ* [13]*/ ὁρκώνεται εἰς αὐτὸ πῶς νὰ τὰ ἐπλέρωσεν, καὶ ἂν δὲν θελήση* [14]*/ νὰ ὀρκώσῃ, νὰ ἔχη νὰ τὰ πλερώσῃ δίχως ἄλλο, ὀρκώνωντας* [15]*/ ὅμως, νὰ μένη ἀπ(εί)ρακτος, καθῶς ἔστρεξαν καὶ οἱ ἄνωθεν* [16]*/ νταβατζῆδες, καὶ ἐγράφη εἰς ἔνδ(ει)ξιν:–*

[17-22]*/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῖν· προεστ(ός) mp, Ἰωάννης τζήνγγου mp:, Ἰωάννης ἀδάμη mp, θωμᾶς βελλερᾶς mp, Ἰωάννης μαβρωδῆ mp* [χ. Ι. Τζήγγου], *διμιτρι σούφρα κ<α>πετάνως στέξωτ<ε>ρα.*

στ. 4-8 Απαίτηση χρεωστικού υπολοίπου από ενοίκια που οφείλει ένα μέλος της Κ στη δημοτική αρχή των Σαξόνων του Σιμπίου[1].

στ. 9-10 Ο εναγόμενος προβάλλει ένσταση εξοφλήσεως, χωρίς να προσκομίζει αποδείξεις.

στ. 11-13 Επαγωγή όρκου από το Κριτήριο στον εναγόμενο, με τη συναίνεση των εναγόντων (στ. 15-16). Ο απαλλακτικός όρκος, που είναι φυσικά θρησκευτικός, θα δοθεί μετά τη Σαρακοστή και μια εβδομάδα μετά το Πάσχα.

στ. 14-15 Άρνηση του εναγομένου να δώσει τον όρκο θα συνιστά ομολογία του χρέους.

1. Ο «*Προεστός*» των Σαξόνων εμπόρων του Σιμπίου λεγόταν Bürgermeister – Δήμαρχος της πόλης. Εκλεγόταν από αυτούς και τους άλλους ομοεθνείς του επαγγελματίες, μέσα στα πλαίσια των παλαιών τους προνομίων, ΕΚΣ, σσ. 24-26, 44, 90, 91· βλ. *ad hoc* Θ. 33(1703) «*Διὰ τὴν Τάξαν τῶν Μπολτιῶν...*», ό.π., σ. 324 στ. 5-11, και τις σχετικές υποσημειώσεις.

34

1762/XI/13 — 978/φ 18r
χ. Ιωάννη Αδάμη — σχ. 33

Πρακτικό. Αποφυγή όρκου. Εξώδικος συμβιβασμός.

[23]*/ Ἐν Ἔτει 1762. Νοεμβρίου 13.*

[24]*/ || Πα || ῥήνσιαζόμενοι οἱ ἄνωθεν σάσοι, μέ τὸν κύρ Μιχάλην Βρέτου,* [25]*/ ἀποφασίσθη παρ᾽ ἡμῶν, ὅτι νὰ πλερώνη ὁ Μιχάλης τὰ ἄνωθεν* [26]*/ ἄσπρα, ἢ νὰ ὀρκώνη, ὅμως μὲ τὸ νά ἐπαρακάλεσεν, να λείψη* [27]*/ ὁ ὅρκος, ἔμεινεν διὰ νὰ τεργιασθοῦν ἐντῷ μέσωτους μὲ κάποιον* [28]*/ σούλφι ὅσον ἠμπορέσουν, μάλιστα δίχως ἄλλην παρέκι ἄργηταν,* [29]*/ καὶ σημειώνομεν διὰ τὸ μέλλον ὁποῦ ἤθελαν κάμη÷*

στ. 27 ***«νὰ τεριασθοῦν ἐν τῷ μέσῳ τους ... σούλφι»***: ενν. τον εξώδικο συμβιβασμό.

35

1762/VII/13 978/φ 18v
χ. Ιωάννη Αδάμη πρβλ. 36

Πρακτικό. Αναβολή συζητήσεως. Αδυναμία εκπληρώσεως του εγγυητή. Παράλληλη ευθύνη πρωτοφειλέτη και εγγυητή (δικαίωμα διζήσεως).

// 1762. Ἰουλίου 13:
[2]/ ||Δι||à τό χρέος ὁποῦ ἀναμέν(ει) ὁ κὺρ Γιώργης Τόδω[1] τῆς [3]/ Ἀρχόντισσας τῆς Μπρουκεντελόγιας[2] μὲ ὁμολογίαν, [4]/ μένωντας ἀκόμη κουσούρια νὰ πλερώνῃ F 96 "60. [5]/ κεφάλαια ὁμοῦ καὶ διάφορον, ἐρχόμενος ὁ Μίχελ [6]/ Γκίντες τὴν σήμερον ἐπίτροπος τῆς Ἀρχόντισας, καὶ [7]/ ζητῶντας τα, μὲ τὸ νὰ δὲν εὑρέθη παρὼν ὁ ἄνωθεν [8]/ χρεώστης Γιόργης Τόδω, ὤντας καὶ κεφήλης γραμμένος[3] [9]/ ὁ Σούφρας, ἐκρίθη εὔλογον, νὰ ἀναμείνη ἕως νὰ ἔρθη [10]/ παρὼν ὁ Γιόργης, νὰ ἀποκριθῆ, καὶ μέ τὸ νά εἶναι πολ-[11]/λὰ ξεπεσμένος [ο Σούφρας], *ἐλπίζ(ει) νὰ τοῦ γένη καὶ κάποιον ἔλεος [12]/ ὅταν τὰ πλερώση, και ἐσημειώσαμεν διὰ ἔνδειξιν.*
[13-17]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νην· προεστ(ός) mp, Κωνσταντίνος Μανόλη [μον.], *Ἰωάν(νης) ἀδάμη, δωμᾶς βελλερᾶς mp, πέτκ(ος) πέτρ(ου)* [ά.χ.], *Ἰωάννης τζηνγγου mp.*

στ. 2-9 Για την είσπραξη υπολοίπου οφειλής, που αποδεικνύεται με χεωστική ομολογία, ο πληρεξούσιος του δανειστή στρέφεται κατά του εγγυητή[4] που υπογράφεται στην ομολογία. Ο τελευταίος αυτός, προφανῶς λόγω της οικονομικής του στενότητας (στ. 10-11), ζήτησε να εξαντληθούν οι δυνατότητες εισπράξεως του χρέους από τον πρωτοφειλέτη και στη συνέχεια αυτός να αποπληρώσει το τυχόν υπόλοιπο.
στ. 9-11 Η συζήτηση αναβάλλεται για να παραστεί και ο πρωτοφειλέτης, διότι, ακόμη και εκτέλεση αν διέτασσε το Κριτήριο κατά του εγγυητή, δεν θα μπορούσε να ικανοποιηθεί ο δανειστής.
στ. 11-12 Συνάγεται η παράλληλη ευθύνη οφειλέτη και εγγυητή, διότι ο τελευταίος ζητεί εκ των προτέρων κάποια έκπτωση («ἔλεος»), γνωρίζοντας ίσως ότι ο πρωτοφειλέτης είτε δεν πρόκειται να επιστρέψει στο Σιμπίου είτε ότι είναι εξ ίσου φτωχός με αυτόν. Επομένως, το Κριτήριο πιθανολογεί ότι ο δανειστής θα ικανοποιηθεί εν μέρει από τον οφειλέτη και εν μέρει από τον εγγυητή.

1. «*Τόδω*», αλλού «*Τόντερ*» [: Θεόδωρος], από το ρουμ. Tudor.
2. Σύξυγος του άρχοντα Μπρούκενταλ [: Brückental], επιφανούς Σάξονα του Σιμπίου.
3. Ενν. «υπογεγραμμένος» ως εγγυητής στη χρεωστική ομολογία (βλ. ΕΚΣ, σ. 184 σημ. 114).
4. Για την εγγύηση και τα δικαιώματα του εγγυητή, βλ. ό.π., σσ. 199, 202.

36

1762/VII/13 — 978/φ 19r-v
χ. Ιωάννη Αδάμη — σχ. 29 επ.· πρβλ. 35

Πρακτικό. Περίληψη αποφάσεων και πρακτικών προηγουμένων δικών. Έφεση.

// Ἰ'Εστω Ἰ νταις καὶ νὰ ἐπαῤῥησιάσθηκεν κατέμπροσθεν ἡμῶν, ὁ [2]/ κὺρ Γεώργης Κλεϊς Καλδαράρης σιμπινιάνος, ἐν πρώτοις [3]/ εἰς τοὺς 1761, Ἰαννουαρίου 11. μέ τὸν κὺρ Δημήτρην Σούφραν [4]/ μαζύ καὶ μὲ τόν κὺρ Μήτρον Γεωργίου, ὁποῦ τόν ἐχρεωστοῦσαν [5]/ μὲ ὁμολογίαν F οὔγκρικα 620. Καί τότε τοὺς ἐδόθηκεν [6]/ διωρία μετὰ 40. ἡμέρας νὰ ἔχουν νὰ τόν πλερώσουν, [7]/ Καί μὴν πλερώνωντας εἰς τὴν ἄνωθεν διωρίαν, ἐπαῤῥησι-[8]/ άσθηκαν καὶ δεύτερον ἐν Ἔτει 1761. Ἰουνίου 11. καὶ ὑποσχέ-[9]/θηκαν καὶ οἱ δύο τους, εἰς τὸ Μεδιασιοῦ τό παναγύρι χωρίς ἄλλο [10]/ νὰ τοῦ τὰ πλερώσουν. Εἰς τό ὁποῖον ἐπρωτεσταλόγησεν [11]/ ὁ Κρεδιτώρος σάσος, ἀνίσως καὶ δὲν ἤθελαν τότε νὰ τὰ πλε-[12]/ρώσουν, νὰ χρεωστοῦν νά τοῦ ἀπογυρίζουν ὅλα τά ἔξοδα ὁποῦ [13]/ τρέξουν. Καί ὕστερα πάλιν στοὺς 1761. μηνί Αὐγούστω 8 [14]/ ἐπαῤῥησιάσθηκεν καὶ τρίτην φορὰν ὁ ἄνωθεν Καστρινὸς, ἐγκα-[15]/ λῶντας πῶς δὲν τὸν πλερώνουν, καί τότε ὁ ἕνας χρεώστης [16]/ ἀπ᾽ αὐτοὺς ὁ Μήτρος Γεωργίου ἤφερε καὶ ἐπλέρωσε τό μερτικὸν [17]/ του F 350. τὸ δέ ἄλλο μερτικὸν ἀπόμ(ει)νε νὰ τὸ πλερώνη [18]/ ὁ κύρ Μήτρος Σούφρας, καθῶς καὶ ἐγράφη τότε εἰς τὸ πρωτόκω-[19]/λόν μας. Τὸ ὁποῖον μερτικὸν γυρεύωντάςτο στὴν Κρίσιν ὁ ἄνω-[20]/θεν Κρεδιτῶρος σάσος ἀπό τόν κὺρ Σούφραν ἐν Ἔτ(ει) 1762. φε-[21]/βρουαρίου 28. ἔπεσεν ὁ αὐτός Σούφρας νὰ τὸν καρτερέση ἀκό-[22]/μη ἕως δύο μήνας, ἐπειδή ἔχ(ει) μέ τόν ἄνωθεν Μήτρον Γεωργίου [23]/ εἰς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν ἀκόμη νὰ λογαριάζεται, καὶ ὅμως ὁ [24]/ ἄνωθεν Κρεδιτώρος πάλιν καὶ τότε ἐπροτεσταλόγισε διὰ [25]/ τα ἔξοδα ὁποῦ κάμν(ει). Τέλος δὲ πάντων καὶ τήν προάλ-[26]/λην, ἀκόμη καὶ τὴν σήμερον 1762. μηνί Ἰουλίῳ 13. ἐπαῤῥη-[27]/σιάσθηκαν πάλιν καὶ οἱ δύο κατέμπροσθεν ἡμῶν διὰ τὴν [28]/ αὐτήν ὑπόθεσιν, καὶ ὁ ῥηθείς Σούφρας βάνωντας τὸ ποτουρόν [29]/ του, ἐπρωτεσταλόγησεν προφανῶς,

πῶς δὲν ἔχ(ει) παντελῶς [30]/ νὰ τοῦ πλερώση κανένα μπάνι, ἕως οὗ νὰ κριθῆ μέσα [31]/ εἰς τό ἔνδοξον Τεξαουραριάτο, διὰ τὴν πρόφασιν ὁποῦ βούλεται [32]/ αὐτός ἐκεῖ νά τὴν φανερώση, ὥστε ὁποῦ ἐκεῖ γυρεύ(ει) {νὰ} // νὰ ἀπελλάρη τὴν Κρίσιντου νά θεωρηθῆ, Λοιπὸν κα-[2]/θῶς ἐζήτησαν, ἰδοῦ ὁποῦ τρανσμιττάρεται τό πα-[3]/ρόν Δελιμπεράτο, Ἀπό τὸ Δικαστήριον τῶν Γραι-[4]/κῶν τῆς Κομπάνιας τοῦ Σιμπινίου. 1762. Ἰουλίου 13. [5]/ καὶ ἐγράφη διὰ ἔνδ(ει)ξιν τῶν μελλόντων:–

[6-11]/ Μανικάτης saφράνος νῆν· προεστ(ός) mp, Κωνσταντήνος Μανόλη, Πέτκ(ος) πέτρου [χ. Κ. Μανόλη], γιάννης Μαβρωδῆ [χ. Ι. Θεοδωράνου], Ἰωάννης θεοδωράν(ου) mp, Ἰωάννης Ἀδάμη mp, δωμᾶς βελλερᾶς mp.

στ. 29-1[φ 19v] Μετά από αλλεπάλληλες προθεσμίες για την εξόφληση ληξιπρόθεσμης οφειλής, άρνηση του εναγομένου να εκτελέσει προηγούμενη απόφαση, λόγω ασκήσεως εφέσεως στο Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας. Ο λόγος της εφέσεως δεν δηλώνεται υποχρεωτικά στο Κριτήριο για τη χορήγηση των πρακτικών, ενώ η καταβολή του παραβόλου (στ.28-29) συνιστά προϋπόθεση για την άσκηση εφέσεως[1].

στ. 3-4 «*Δικαστήριον τῶν Γραικῶν τῆς Κομπάνιας τοῦ Σιμπινίου*» Για πρώτη φορά απαντά στις αποφάσεις της Κ ο όρος «*δικαστήριον*», αντί του «*κριτήριον*», και για τέταρτη ο όρος «*Γραικοί*» αντί του «*Ρωμαῖοι*»[2].

1. Για το δικαίωμα και τις προϋποθέσεις της εφέσεως, ΕΚΣ, σ. 171. Για την αρμοδιότητα του Θησαυροφυλακίου της Τρανσυλβανίας, ως δευτεροβαθμίου δικαστηρίου των μελών της Κ, βλ. ό.π., σσ. 95-96 και Θ. 32(1695) § 7 (ό.π., σ. 316), σύμφωνα με το οποίο ορίζεται και παράβολο («*πότουρο*») 24 F για να υποβάλει κάποιος διάδικος έφεση. Για τη δικαιοδοσία β΄ βαθμού του Θησαυροφυλακίου, για διαφορά με αντικείμενο αξίας άνω των 200 F, και για το υποχρεωτικό παράβολο, το δέσπισμα παραπέμπει στην επίσημη κωδικοποίηση των τρανσυλβανικών νόμων (1653) *Approbatae Constitutiones*, Pars III, Titulus 52, Articulum 1.
2. Βλ. αν. Μέρος Β΄, εγγρ. 1/6 (1726), στ. 3-4 : «*Ἡ Ὀρθόδοξος τῶν ἐν Ἑρμανουπόλει ἀθλοῦσα Γραικῶν Πραγματευτῶν κοινότης*». Άλλες δύο επισημάνσεις του όρου έγιναν στον κ. BAR, mss. gr. 976, φφ 58v στ. 20-21 («*τὸ ἡμέτερον Γένος τῶν Γραικῶν ἤτοι Ῥωμαίων*») και 74v στ. 14 («*Κριτήριον τῶν Ῥωμαίων ἤτοι Γραικῶν*») (βλ. ΕΚΣ, σσ. 257 και 268 αντίστοιχα). Οι δύο τελευταίες αυτές αναφορές χρονολογούνται το 1758 και, όπως οι προηγούμενες χρήσεις του όρου «*Γραικός*», έγιναν, από τον λόγιο πραματευτή και «*Νοτάριο*» της Κ Ιωάννη Αδάμη.

37

1762/VIII/19 978/φ 20r
χ. Ιωάννη Αδάμη πρβλ. 41

Απόφαση προδικαστική. Προσβολή τιμής και συκοφαντική δυσφήμηση. Μάρτυρες. Όρκος.

// *Ἐν μηνί Αὐγούστῳ 19. 1762.*
[2]/ ΙΙ*Ὁ*ΙΙ *κύρ Γιουώνης Λάζαρ ἀπό τὴν Κομπάνιάνμας, ἐπρωτεστα-*[3]*/λόγησεν ἐνώπιον ἡμῶν, χαλεύωντας κρίσιν, διὰ κάποια* [4]*/ ἀσχημολογήματα, καὶ βλαπτικὰ λόγια, ὁποῦ τοῦ ἔῤῥιξεν* [5]*/ ὁ κύρ Δημήτρης Σούφρας, ἀτιμάζωντάςτο<ν>, καὶ λέγωντας* [6]*/ Ψεύτην καὶ Κλέφτην, καὶ το καντίποτες, καί ἄλλα χ(ει)ρότερα,* [7]*/ καὶ ὅτι τὸν ἀδελφόντου νὰ τὸν ἐκρέμασαν, καὶ αὐτόν πάλιν* [8]*/ θέλουν τὸν Κρεμάσῃ, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ κὺρ Σούφρας καθόλου* [9]*/ τὰ ἀρνεῖται. καὶ ἐπειδή ἡ Κρίσις παντοῦ τὸ δίδῃ, ὅτι ὁ* [10]*/ Νταβατζῆς, κὺρ Γιουώνης, νὰ παραστήσῃ[[ς]] καλοὺς μαρτύ-*[11]*/ρους ὀρκωμένους, ὁποῦ νά τὰ βεβαιώσουν ἀληθῶς τὰ* [12]*/ ἄνωθεν λόγια, καὶ τότε νὰ τούς γένῃ ἡ ἀπόφασις κατὰ* [13]*/ τὴν Κρίσιν τοῦ Βηλαετίου, ἢ καὶ αὐτός ὁ Νταβατζῆς νὰ* [14]*/ ὀρκώνεται, πῶς τά εἶπεν ἐκεῖνα τὰ λόγια ὁ Σούφρας,* [15]*/ καὶ ἰδοὺ τοὺς δίδεται διωρία ἕως τρεῖς ἡμέραις, νὰ ἑτοιμα-*[16]*/σθοῦν διά τὸν ὅρκον, καὶ ἐγράφη εἰς ἔνδειξιν.*
[17-21]*/ Ἰωάν(νης) ἀδάμη mp, Κωνσταντήνος Μανόλη* [μον.], *θωμᾶς βελλερᾶς mp, Γιάνης Μαβρωδῆς* [χ. Θ. Βελλερά], *Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, Κυρίτζης χατζή τύχου.*

στ. 9-12 Η άρνηση της κατηγορίας από τον εγκαλούμενο έχει ως συνέπεια να πρέπει να αποδείξει ο εγκαλών τις κατηγορίες με αξιόπιστους («*καλούς*») μάρτυρες. Τότε θα αποφασίσει το Κριτήριο βάσει της τρανσυλβανικής δικονομίας («*κατὰ τὴν Κρίσιν τοῦ Βηλαετίου*»). Διαζευκτικά, παρέχεται η δυνατότητα στον εγκαλούντα να δώσει βεβαιωτικό όρκο.

38

1762/VIII/19 978/φ 20r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 67

Απόφαση προδικαστική. Αγωγή «αναγνωριστική» δικαιώματος από χρεωστική ομολογία. Σιωπηρή πληρεξουσιότητα *φατούρου*.

[22]/ *Τῇ αὐτῇ ἡμέρα.*
[23]/ ΙΙ*Ὁ*ΙΙ *κὺρ Κωνσταντίνος Πόπα, φατούρος τοῦ λείποντος Χατζή Πέτρου* [24]/

Λούκα, ἐπρωτεσταλόγισε, πῶς ἠμποροῦσε μὲ τήν ὁμολογίαν ὁποῦ [25]*/ ἔχ(ει), νά πάρῃ ἀπὸ τόν Ἑβραῖον τόν μπελιγραδιάνο*[1] *τὰ 83.* [26]*/ φλορίντζια, καί μὲ τὸ νὰ τὰ ὄπρισεν ὁ μπ<ασιά> Ἀλέξης Λαζάρου,* [27]*/ διὰ ἐδικήν του ὑπόθεσιν, ἐν τῷ μεταξὺ ἀπέθανεν ὁ Ἑβραῖος,* [28]*/ ὥστε γράφομεν νὰ γένῃ τελ(ει)οτέρα ἐξέτασις εἰς αὐτό, καὶ ὕστερα* [29]*/ νά γένῃ καὶ ἡ ἀπόφασις ποῖος νὰ λαβαίνῃ τὰ ἄνωθεν ἄςπρα, καὶ ποῖ(ος)* [30]*/ νὰ τὰ χάνῃ. καὶ ἐγράφη εἰς ἔνδειξιν.*
[31-34]*/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστός mp, Κωνσταντίνος Μανόλη* [μον.], *Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, δωμᾶς βελλερᾶς, γιάνης μαβρωδῆς* [χ. Θ. Βελλερά], *Ἰωάν(νης) ἀδάμη, κυρίτζης χ(ατζῆ) τύχου.*

Παρουσιάζει ενδιαφέρον ότι την αγωγή ασκεί *φατούρος* για λογαριασμό του δικαιούχου της *ομολογίας*, ως πληρεξούσιος χωρίς ρητή πληρεξουσιότητα[2].
στ. 23-28 Η χρεωστική ομολογία δεν μπορεί να εξοφληθεί, λόγω προγενέστερης δεσμεύσεως (*ὄπρισμα*) του ίδιου ποσού από άλλον δανειστή του πληρωτή.
στ. 28-30 Το Κριτήριο αποφασίζει να εξετασθεί σε βάθος η υπόθεση για να προσδιορισθεί τίνος δανειστή η απαίτηση πρέπει να ικανοποιηθεί κατά προτεραιότητα.

1. «*μπελιγραδιάνο*»: από την πόλη της Τρανσυλβανίας Άλμπα Ιούλια (Alba Iulia) –στα επίσημα έγγραφα–, η οποία αναφέρεται στους κκ. της Κ ως «*Μπελιγράδι*» (Bălgrad). Εκεί υπήρχε παροικία Εβραίων εμπόρων, ενδεχομένως με προνομιακό δίπλωμα των αρχών του 18ου αι. –όπως είναι πιθανό να είχαν και οι παροικίες των Αρμενίων (1703;) και των Βουλγάρων (1705;) εμπόρων στις πόλεις Gherla και Deva της Τρανσυλβανίας αντίστοιχα.
2. Για τον φατούρο βλ. ΕΚΣ, σσ. 178, και 185-186 για τα είδη και την έκταση της πληρεξουσιότητας.

39

1762/IX/9
χ. Ιωάννη Αδάμη

978/φ 21r
σχ. 163· Γ΄/65

Πρακτικό πειδαρχικής αποφάσεως κανονιστικού περιεχομένου. Επιστροφή «*σημαδιών*». Αργία θρησκευτικών εορτών. Αδέμιτος ανταγωνισμός.

// *1762. σεπτεμβρίου 9.*
[2]/ Ἐδὼ σημειώνομεν, διὰ τὰ σημάδια ὁποῦ ἐπάρθηκαν ἀπό [3]*/ μερικούς, κατά καιροὺς, διὰ τὴν ἀνευλάβειαν ὁποῦ ἔδ(ει)ξαν* [4]*/ καὶ ἄνοιξαν καὶ πωλοῦν εἰς ταῖς ἑορταῖς, μέ ὅλον ὁποῦ τοὺς* [5]*/ ἐπρόσταξεν ὁ προεστὼς νὰ ἀπέχουν καὶ δὲν*

ὑπήκουσαν,[6]*/ Λοιπὸν διὰ τὴν ὥραν παρακαλοῦντας τοὺς ἐσυ<γ>χώρησαν, καὶ* [7]*/ τοὺς ἐδόθηκαν ὅλα τὰ ξαλογκίατους, ὅμως ἀπό τὴν σήμερον* [8]*/ συμφώνως ἀποφασίσθη, τὸ πῶς εἰς ταῖς ἐδικαῖς μας μεγάλαις* [9]*/ ἑορταῖς, ὅποιος ἀνοίξη τὴν μπόλταντου, καὶ πωλήση, μακάρι* [10]*/ καὶ νὰ ἔχη ταῖς δύο θύραις <κλειστές>, νὰ τοῦ πέρνουν σημάδι, κάθε* [11]*/ φορὰν ὁποῦ τὸ κάμῃ ἀπό F 6.* // *καὶ νὰ τὸ ξαγωρά[[σ]]ξουν, εἰ δέ* [12]*/ καὶ [[ἀπό]] δὲν τὸ βγάλη, νὰ ἔχη τό σημάδι νὰ πωλιεται. καὶ* [13]*/ τοῦτο ἐγράφη διὰ μέλλουσαν ἀσφάλειαν* // *ἕως 15. ἡμέραις.*

Η εγγραφή αποτελεί δείγμα της διοικητικής λειτουργίας του Κριτηρίου: Η απόφαση για την επιστροφή των επ'αόριστον κατασχεθέντων εμπορευμάτων συνοδεύεται από τη θέσπιση «διοικητικού μέτρου». Τροποποιείται η ποινή για την πώληση εμπορευμάτων τις Κυριακές και τις άλλες αργίες που είχε ορίσει η Κ.

στ. 2, 7 «*σημάδια, ξαλογκία*» είναι όροι ταυτόσημοι που σημαίνουν γενικά ενέχυρο[1]. Εδώ αναφέρονται στην κατάσχεση εμπορεύματος, στην οποία είχε προβεί ο Προεστός σε περιπτώσεις που είχε παραβιασθεί η απαγόρευση πωλήσεως τις Κυριακές και σε συγκεκριμένες θρησκευτικές γιορτές[2]. Παρατηρούμε ότι το πρόστιμο εδώ μεταβάλλεται σε προσωρινή κατάσχεση εμπορεύματος, συγκεκριμένης αξίας, και ορίζεται ο ανώτατος χρόνος διάρκειάς της (στ. 11, στ. 13 -//-).

στ. 8 «*συμφώνως ἀποφασίσθη*»: Η απόφαση λαμβάνεται με την παρουσία και άλλων μελών της Κ, πέρα από εκείνα του Κριτηρίου.

1. Στη συγκεκριμένη εγγραφή, οι όροι σημαίνουν πειθαρχική ποινή, κατ'ουσίαν «διοικητικό μέτρο», βλ. ΕΚΣ, σ. 204.
2. Βλ. Θ. 46(1746) § 20 (ΕΚΣ, σ. 361), όπου απειλείται πρόστιμο 6 F· πρβλ. παρόμοιο θέσπισμα αν. Μέρος Γ΄, εγγρ. 65 (1742) με απειλή προστίμου 12 F για τους πραματευτές και 50 ραβδισμών για τους *φατούρους*. Πλήρη κατάλογο αργιών και «ημιαργιών», με λεπτομερείς προϋποθέσεις για την πώληση εμπορευμάτων βλ. κατ. στην εγγρ. 163 (1769).

40

1762/IX/9 978/φ 21r

χ. Ιωάννη Αδάμη

Θέσπισμα. Βλασφημία. Ατελής κανόνας δικαίου. Απειλή αόριστης ποινής.

[14]*/ Ἔτι πάλιν τότε.*

[15]*/ Ἔγινε προσταγὴ συμφώνως παρὰ πάντων ἡμῶν, ὅσοι καὶ* [16]*/ εὑρέθηκαν πα-*

ρόντες, ὅτι νὰ κρατοῦμεν εὐταξίαν, ὅτι ἀπό [17]*/ σήμερον κανένας νὰ μὴν τολμᾶ νὰ ντουχανίξῃ στὸ παξάρι* [18]*/ καὶ στὸ μπόλτι του, μάλιστα ὁ κὺρ Πασκάλης, νὰ ὑπακούσῃ* [19]*/ εἰς αὐτό, καὶ νὰ ἀπέχῃ, νὰ μὴν πάθῃ ἄτιμον παίδευσιν.*
[20-28]*/ Μανικάτης saφράν(ος) νῦν· προεστ(ὸς) mp, Κωνσταντίν(ος) Μανόλη, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, δωμᾶς βελλερᾶς mp, πέτκος πέτρ(ου)* [χ. Θ. Βελλερά], *γιάνης μαβρωδῆς* [χ. Θ. Βελλερά], *Ἰωάννης τζήνγγου mp, ἀνδρεας γηωργη(ου), διμιτρι σουφρα κα<π>ετανως γραφω με ω[τ]λη τι εξωτερα.*

στ. 16 «***νὰ κρατοῦμεν εὐταξίαν***»: Προσδιορίζει το προστατευόμενο αγαθό, δηλ. την τάξη στο εσωτερικό της Κ και επομένως τη συνοχή της.
στ. 16-17 «***ἀπό σήμερον***»: Η διάταξη δεν έχει αναδρομική ισχύ.
στ. 17-18 «***νὰ ντουχανίξῃ στὸ παξάρι καὶ στὸ μπόλτι του***» Νομοτυπική μορφή του αδικήματος: βλασφημία σε δημόσιο χώρο («*παξάρι*») και σε ιδιωτικό (το «*μπόλτι*» του)[1]. Η διάταξη απαντά για πρώτη φορά.
στ. 18-19 Προειδοποιείται συγκεκριμένο μέλος της Κ, που απασχόλησε στο παρελθόν πολλές φορές το Κριτήριο για παρόμοια συμπεριφορά, ότι εάν διαπράξει το αδίκημα θα υποστεί ατιμωτική τιμωρία (αόριστη ποινή[2]).

Η διάταξη θέτει ατελή κανόνα δικαίου διότι δεν προβλέπει κύρωση. Επομένως, η ποινή θα επιβληθεί κατά την ελεύθερη εκτίμηση του Κριτηρίου, ανάλογα με την προσωπικότητα του δράστη, τα επιβαρυντικά ή ελαφρυντικά στοιχεία, ανάλογα με διατάξεις άλλων θεσπισμάτων, κλπ.

1. Κατά λέξη «*ντουχανίζω*» σημαίνει καπνίζω [ρουμ. duhăni]. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα συμφραζόμενα –ιδίως από την απειλή ατιμωτικής τιμωρίας σε καθ'έξιν υπότροπο μέλος–, έχει μάλλον την έννοια της εξυβρίσεως των θείων (πρβλ. ρουμ. λ. duh=πνεύμα, duhovnic=ο πνευματικός).
2. Πρβλ. Θ. 17(1655) § 1 εδ. β΄ (ΕΚΣ, σ. 282), που αφορά σε πειθαρχικό αδίκημα.

41

1762/IX/9
χ. Ιωάννη Αδάμη

978/φ 21v
πρβλ. 37

Απόφαση προδικαστική. Συκοφαντική δυσφήμηση. Απειλή. Αποδεικτική διαδικασία κατά το τρανσυλβανικό δίκαιο. Ένορκη μαρτυρική κατάθεση.

// 1762. σεπτεμβ<ρίου> 9.
[2]/ || Δι || ὰ κάποια λόγια ἐνάντια, ὁποῦ ἀνέφερεν ἐνώπιόν [3]/ μας ἡ

Ἀρχόντισσα τοῦ κύρ Ἀνδρεάτζα, νὰ εἶπαν καὶ νὰ [4]*/ ἐμελέτησαν τινὲς καταπάνωτης, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ* [5]*/ Βηλαετιοῦ, κάν(ει) χρ(εί)α νὰ σταθῆ ἐν πρώτοις, νὰ κάμη* [6]*/ βαλατάσουρα, ἤγουν νὰ βάλλῃ νὰ ὁμώση μὲ τοὺς διάκους* [7]*/ ὁποιανοὺς θελήση, κατὰ τὰ πούνκτουρα ὁποῦ παραστήση,* [8]*/ καὶ ὑστέρου θέλ(ει) τοὺς γένη Κρίσις κ(α)τ(ὰ) ταῖς μαρτυρίαις, καὶ* [9]*/ ἐγράφη διὰ ἔνδειξιν καὶ μέλλουσαν ἀσφάλ(ει)αν÷*
[10-15]*/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Κωνσταντίνος Μανόλη, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, δωμᾶς βελλερᾶς mp, πέτκος πέτρ(ου)* [χ. Θ. Βελλερά], *γιάννης μαβρωδῆς* [χ. Θ. Βελλερά], *Ἰωάννης τζῆνγγ(ου) mp, δημιτρι σουφρα κα{ρ}<π>εταν<ω>ς.*

στ. 2-4 Η ενάγουσα καταγγέλλει στο Κριτήριο συκοφαντίες και απειλές για ενέργειες εναντίον της, οι οποίες είναι πιθανόν πολύ προσβλητικές αφού δεν καταγράφονται, όπως συνήθως συνέβαινε. Δεν καταγράφονται επίσης οι «εγκαλούμενοι», που αναφέρονται γενικά ως «τινές».

στ. 4-6 «*κατά την τάξιν του Βηλαετιοῦ .... μὲ τοὺς διάκους*»: Κατά την αποδεικτική διαδικασία (*inquisitio*–«*ινκβιζίτζιο*»), η ένορκη κατάθεση μαρτύρων ενώπιον κληρικών της τρανσυλβανικής καγκελαρίας («*Καντζελίσται*») προβλεπόταν από το τρανσυλβανικό δίκαιο[1]. Το Κριτήριο ακολουθεί εδώ την τρανσυλβανική δικονομία επειδή το αδίκημα ήταν προφανώς πολύ σοβαρό και γι' αυτό εκτός της καθ'ύλην αρμοδιότητάς του. Εξ άλλου, η απόφαση μπορούσε να εφεσιβληθεί στο Θησαυροφυλάκιο[2].

στ. 7 Τα προς απόδειξη θέματα θα έθετε στους μάρτυρες η εγκαλούσα, γεγονός που δεν συνηθιζόταν στην πρακτική του Κριτηρίου.

Η αποσιώπηση των κατηγοριών και των ονομάτων των εγκαλουμένων οδηγεί σε δύο υποθέσεις: α) ότι πρόκειται περί συκοφαντικής δυσφημήσεως για θέματα ηθικής τάξης, την οποία ίσως διέπραξαν επιφανή μέλη της Κ, ή β) ότι η εγκαλούσα είχε ακούσει διάφορες διαδόσεις εις βάρος της και ήθελε με τον τρόπο αυτό να εξαναγκάσει εκείνους που τις μετέφεραν σε αυτήν να κατονομάσουν τους συκοφάντες, για να στραφεί ευθέως εναντίον τους.

1. Βλ. Ι. Αδάμη, *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν, 24*, σσ. 95-96, όπου περιγράφεται η διαδικασία σύμφωνα με την τρανσυλβανική νομοθεσία (*Approbatae constitutiones*, «*Μέρος 2, τίτουλ<ον> 27*», κατά παραπομπή του Αδάμη στο περιθώριο της σ. 95).
2. Βλ. αν. εγγρ. 36 σημ. 1, για την έφεση· επίσης ΕΚΣ, σ. 173 για τους λόγους εφαρμογής του τρανσυλβανικού δικαίου.

42

1763/I/30 978/φ 21v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Προδεσμία εξοφλήσεως χρεωστικής ομολογίας.

[16]/ 1763 ἰουναρίου 30 ἐπροτοστολόγησεν ὁ Δημίτρης Κόσμα ἐ[17]/ναντίον τοῦ Πέτρου Θεοδόρου μὲ τὸ πο{ύ}το<υ>ρὸντου ζητῶντας δικαι[18]/ωσύνην διὰ νὰ τοῦ πλερόσῃ ὁ Πέτρος τοῦ Δημίτρι διὰ μία ὁ[19]/μολογίαν χρεωστικὴν ὁποῦ τοῦ χρεωστᾶ φλορίντζια ουγκρικα F 82΄΄20. [20]/ (εἰ)ς τὸ ὁποῖον ὁ Πέτρος προφασιζόμενος πῶς δέλ(ει) τὰ πλερόσ(ει) κατο[21]/λίγον ὀλίγον καὶ εὑρισκοντὰςτο{ν} εὔλογον ὅλοι κοινῶς τοῦ διδωμ(εν) [22]/ διορίαν τοῦ ἄνωθεν Πέτρου ἑβδομάδες ἕξη κατὰ τὸν νόμον τοῦ [23]/ βιλιαετίου νὰ πλερόνη τὴν ἄνωθεν ποσώτητα τοῦ Δημίτρι Κόσμα χωρίς [24]/ καμὶαν πρὸφασιν καὶ ἔστω.
[25-28]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Πέτκος πέτρ(ου) [χ.γρ.], *θωμᾶς βελλερᾶς, Γιάννης μαβρωδῆς* [χ.γρ.], *Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, γεόργι(ος) δημητρί(ου) καπετάν(ος).*

43

1762/XI-XII/– 978/φ 22r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 44-45

Πρακτικό. Ένορκη κατάθεση διαδίκου. Παραπομπή δίκης στο Κριτήριο από την τρανσυλβανική Διοίκηση. Παράσταση δικηγόρων. Εγγυοδοσία.

// 1762. μηνὶ Νοεμβρίῳ, καὶ Δεκεμβ<ρίῳ>.
[2]/ || Κά || ποι(ος) Ἀλέξης Ἀρναούτης, ἀλλιῶς Πολίτης καλούμεν(ος), [3]/ πρώην Πραγματευτὴς παρ᾽ ἡμίν Σιμπινιάνος, τὰ νῆν [4]/ δὲ κατῳκισμέν(ος) εἰς τὴν χώραν Ποπλάκαν, ἔχωντας [5]/ ποτὲ ἀνακάτωσιν τῆς Πραγματείας του, μὲ τοὺς ἤδη [6]/ ἀποδαμένους Ἀρβανιτάδες, Σταῦρον καὶ Νικόλαν, πρω-[7]/τήτερα σχεδὸν ἀπό 18. χρόνους, τώρα κατὰ τὸ παρόν [8]/ ἐκίνησε Κρίσιν κατέμπροσθεν ἡμῶν, ἐναντίον τοῦ [9]/ Μήτρου Γεωργίου Ἀρναούτη καὶ συντοπίτητου, παραστένων-[10]/τας διάφορα Ἀδικήματα καὶ ζημίαις ὁποῦ νὰ ἔπαθεν ἀπό [11]/ τὸν ἴδιον αὐτόν Μήτρον, καθῶς τὸ ἐφανέρωσε διαγρά-[12]/φως, μὲ τὸν Ἀβοκάτον του Κουμήνι Πάλην, καὶ τὸ ἀπέ-[13]/δ(ει)ξε μὲ

Ῥελατώριαν Ὁρκωμωσίαν, καὶ ἐξήτησεν ἀπό [14]*/ τὸ Κριτήριόν μας νὰ τοῦ κάμψμεν σατισφάκτζιο, φέρ-*[15]*/νωντας καὶ ὁρισμόν ἤτοι Κομμισσιόνι ἀπό τό Ἐνδοξότατον* [16]*/ Γουβέρνιο. Πρὸς τά ὁποῖα ὁ ἄνωθεν Μήτρος πιάνων-*[17]*/τας καὶ αὐτ(ὸς) Προκάτωραν τὸν Τζίκι Στέφανο, ἐξήτησε* [18]*/ πρῶτον νὰ στήσῃ καλοὺς Κεφ(εί)λιδες διὰ τὸ ἀποβησό-*[19]*/μενον, καὶ τότε νὰ ἀρχινήσῃ τὴν Κρίσιντου. Τὸ ὁποῖον* [20]*/ ἐκρίναμεν ὡς εὔλογον νὰ γένῃ οὕτως, καὶ ἐγράφη εἰς* [21]*/ ἔνδειξιν.*

[22-24]*/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη mp, δωμᾶς βελλερᾶς, πέτκος πέτρ(ου)* [χ. Θ. Βελλερά], *Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, Γιάννης μαβρωδῆ* [χ. Θ. Βελλερά].

Το αντικείμενο της διαφοράς για την οποία διεξάγεται η δίκη (εγγρ. 43, 44, 45) παραμένει άδηλο. Το γεγονός ότι το Κριτήριο επιλαμβάνεται της υποδέσεως κατ'εντολήν της τρανσυλβανικής Διοικήσεως, μας δημιουργεί υπόνοιες ότι μάλλον πρόκειται για σοβαρή ποινική υπόθεση: Διεξαγωγή μετά από προσφυγή του ενάγοντος στη Διοίκηση και όχι στο Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας –όπως θα ήταν φυσικό αν ήταν πολιτική ή εμπορική υπόθεση–, παράσταση δικηγόρων, ανακοίνωση της αποφάσεως του Κριτηρίου στη Διοίκηση, κλπ. Η μεγάλη χρονική απόσταση από τα πραγματικά περιστατικά, το γεγονός ότι αφορούσε σε ξένους, συνηγορούν για την παραπομπή της υποθέσεως στην Κ –που ήταν στην ουσία αναρμόδια (βλ. εγγρ. 44).

στ. 2-9 Αγωγή πρώην μέλους της Κ για διαφορά που δημιουργήθηκε πριν από 18 χρόνια με αποθανόντα μέλη της ενάντιον τρίτου, καθολικού ή ειδικού διαδόχου αυτών.

στ. 10-12 Η αγωγή για «*ἀδικήματα καὶ ζημίαις*» συντάσσεται από ούγγρο δικηγόρο, ο οποίος παρίσταται.

στ.12-13 Προσκομίζεται από τον ενάγοντα γραπτή ένορκη κατάθεση («*ῥελατώρια ὁρκωμοσία*») ενώπιον των αρμοδίων υπαλλήλων της Διοικήσεως.

στ. 13-14 «***ἐξήτησεν ... σατισφάκτζιο***», δηλαδή ικανοποίηση. Η έκφραση χρησιμοποιείτο συνήθως για ποινικές υποθέσεις, δηλ. για τα αδικήματα της *μικρᾶς ποτέντζιας*, όπως συκοφαντία, εξύβριση, χειροδικία, δυσφήμηση, που αφορούσαν γενικά στην προσβολή προσωπικότητας και επέσυραν χρηματική ποινή ή/και την επιδίκαση αποζημιώσεως[1].

στ. 15-16 Η διαταγή της Διοικήσεως όρισε το Κριτήριο της Κ ως αρμόδιο για την εκδίκαση δικαστήριο. Δεν πρέπει να μας ξενίζει το γεγονός ότι η παραπομπή γίνεται από διοικητικό όργανο, διότι στο τότε μοναρχικό σύστημα (*Ancien Régime*) δεν υπήρχε οργανική διάκριση δικαστικής και διοικητικής εξουσίας (οι διοικητικοί λειτουργοί απένειμαν και δικαιοσύνη)[2].

στ. 18 Παροχή αξιόπιστων εγγυητών από τον ενάγοντα

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 213 και σημ. 298.
2. Για το εν γένει νομικό πλαίσιο επί αυστριακής κυριαρχίας στην Τρανσυλβανία, βλ. ό.π., σσ. 42-46 και τις εκεί παραπομπές στη βιβλιογραφία και τις πηγές, και σ. 173.

44

1763/I/30 978/φφ 22v-23r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 43, 45

Απόφαση προδικαστική. Εγγυοδοσία. Παρέμβαση τρανσυλβανικών αρχών στη λειτουργία του Κριτηρίου. Ισοτιμία διαδίκων. Υποβολή γραπτών αποδείξεων στα ελληνικά. Αναγκαστική αρμοδιότητα του Κριτηρίου.

// 1763. μηνί Ἰαννουαρίῳ 30.
[2]/ ||Μὴ|| ὤντας ἀρκετ(ὸς) ὁ ὄπισθεν γεγραμμέν(ος) Ἀλέξης Ἀρ-[3]/ναούτης νὰ δώση κεφήλιδες, διὰ τὴν ἀπορίαν καὶ πτω-[4]/χίαντου, ἐκλαύθηκεν ἱκετικῶς εἰς τὸ Πανένδοξον [5]/ Ῥήγιον Γουβέρνιον, δεόμενος ἵνα ἔχῃ ἀπόλυσιν ἀπό κε-[6]/φ(ει)λημὲν, καὶ ἀπόλαυσε τοιούτης λογῆς ἱλαστικόν Κομισσι-[7]/όνι, νὰ κριθῆ δηλαδὴ καὶ δίχως κεφ(εί)λιδες, ἔστωντας[8]/ δὲ νὰ παραβιάζη ἀπαύστως, καὶ νὰ ἐνοχλῆ τὸ Κρι-[9]/τηριόνμας ὁ πολύλογ(ος) αὐτοῦ Ἀβοκάτ(ος) σχεδὸν κα-[10]/θημερούσια, ἐξ ἀνάγκης λ(εί)πωντας ὁ ῥηθείς Τζίκι Στέ-[11]/φανος, ἔπιασεν ὁ Μήτρος Ἀβοκάτον τὸν Ἄρχοντα Ῥούτ-[12]/καϊ Γιάνος, ὁ ὁποῖ(ος) ἐχάλευσε νὰ τοῦ δοθοῦν ὅλα [13]/ τὰ Ἰνστρουμέντα τῶν Γραμμάτων διὰ νὰ ἀπολογηθῆ, [14]/ καὶ εἰς αὐτὸ ἐδιωρίσαμεν αὐτούς ἔτζη.
[15]/ ||Ἔσ||τωντας νά ἐπαῤῥησίασε διαγράφως ὁ Ἀλέξης μὲ τόν [16]/ Προκάτωράτου τὸν Κούμινη Πάλη τὸ Πραιτέντζιόν του [17]/ καὶ τὴν Ἀγωγήν του μὲ διάφορα δοκουμέντα, ἀποδείξε-[18]/ων καὶ μαρτυριῶν, Πρέπον εἶναι κατά τόν Νόμον, τὰ [19]/ ὅμοια καὶ ὁ Μήτρος μὲ τὸ μέσον τοῦ Ἀβοκάτου αὐτοῦ [20]/ κὺρ Ῥούτκαϊ Γιάνος, νὰ παραστήσῃ πάλιν διαγράφως [21]/ τὰς ἀντιῤῥήσ(ει)ς αὐτοῦ καὶ τὴν ἀθώωσίν του διὰ ὅσα [22]/ ἐγκαλεῖται, καὶ τότε μεταγλωττίζωντας τὰ λόγια καὶ [23]/ τῶν δύο μερῶν ἀπὸ τὰ Λατίνα εἰς Ῥωμαϊϊκα ἁπλᾶ [24]/ διὰ νά τὰ καταλάβωμεν κοινῶς, καὶ ἀναγνώνωντὰς τα [25]/ μὲ κατάνυξιν τήν διαφοράντους, ἡ Κομπάνια ὅσον [26]/ ἠμπορέσῃ, μὲ ὀλιγοστήν ἄργηταν δέλ(ει) κάμῃ τό {Δελι} // Δελιμπεράτον κ(α)τ(ὰ) τό μέριτον, κατὰ πῶς ὁρίζει [2]/ τὸ Γουβερνιάλι Κομμίσσιο, ἔχουσα τὸ χρέος νὰ ὑπακούσῃ [3]/ τὴν Προσταγήν χωρίς

πρόφασιν, εἰς ἄλλο δὲ Κριτήριον [4]*/ νὰ προσφέρῃ τὴν ἐξέτασιν καὶ τὴν ξεκοπὴν ταύτης τῆς* [5]*/ Ὑποθέσεως, οὔτε τολμᾷ, οὔτε δύναται, παρὰ μόνον νὰ* [6]*/ ὑποτάξῃ τὸ Ἐνφορμάτζιόντης εἰς τὸ Ῥηγάτικον Γουβέρ-*[7]*/ νιον, καθῶς προστάξει. Τὸ ὁποῖον ἐνταῦθα σημειώνο-*[8]*/μεν οἱ παρόντες διὰ τό ἀποβησόμενον÷*

[9-12]*/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp. Ἰωάν(νης) ἀδάμη, θωμᾶς βελλερᾶς, πέτκος πέτρ(ου)* [χ. Θ. Βελλερά], *Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp. Γιάννης μαβρωδῆς* [χ. Θ. Βελλερά].

στ. 2-7 Απαλλαγή του ενάγοντος από την παροχή εγγυητών με εντολή της Διοικήσεως (*Gubernium*), λόγω απορίας.
στ. 10-13 Αντικατάσταση δικηγόρου, ο οποίος ζητεί να του δοθούν όλα τα έγγραφα για να προετοιμάσει την άμυνα του εναγομένου.
στ. 14-24 Το Κριτήριο ορίζει να μεταγλωττισθούν τα έγγραφα της δικογραφίας από τα λατινικά (επίσημη γλώσσα της διοικήσεως) στη δημώδη ελληνική («*Ῥωμαίικα ἁπλᾶ*»), τη γλώσσα δηλ. του Κριτηρίου.
στ. 25-1[φ 23r] Η απόφαση του Κριτηρίου θα γίνει μετά από προσεκτική ανάγνωση («*ἀναγνώνοντάς τα μὲ κατάνυξιν*») και εκτίμηση («*μέριτον*») των εκατέρωθεν ισχυρισμών και αποδείξεων των διαδίκων.
στ. 2-8 Η διατύπωση δεν αφίνει καμιά αμφιβολία για τη δυσφορία του Κριτηρίου να εκδώσει απόφαση, *ἑκὸν ἄκον*, και να την υποβάλει στη Διοίκηση σύμφωνα με την αρχική διαταγή της, με την οποία παρέπεμψε την υπόθεση. Υπονοείται (στ. 3-5) ότι άλλο δικαστήριο ήταν αρμόδιο για την εκδίκαση της διαφοράς, διότι ο εγκαλούμενος, προφανώς, δεν ήταν μέλος της Κ, ούτε καν πραματευτής, αλλά *Τοπικός*[1]. Η παρέκταση της αρμοδιότητας του Κριτηρίου έγινε από τη Διοίκηση, σε αντίθεση με το τότε ισχύον Προνόμιο του Λεοπόλδου Α΄ (1701)[2].

1. Βλ. εγγρ. 43, ιδίως στ. 9. Σημειωτέον ότι στα πρακτικά και τις αποφάσεις πάντα αναφέρεται η σχέση των διαδίκων με την Κ, εκτός αν πρόκειται για επιφανή και ενεργά μέλη που διαμένουν στο Σιμπίου.
2. Βλ. άρθρο 6, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, ΕΚΣ, σσ. 386, 389.

45

1763/II/11 978/φ 23r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 43, 44

Πρακτικό. Ματαίωση της δίκης λόγω μη παραστάσεως του δικηγόρου του εναγομένου.

[13]/ Ἐν ἔτει 1763. Φεβρουαρίῳ 11.
[14]/ Ἰ'Ερ‖χόμενος ὁ ἄνωθεν προωνομασμέν(ος) Κουμίνη Πάλης [15]/ προκουράτωρας τοῦ Ἀλέξη Ἀρναούτη, ἐπαῤῥησιάσθη κα-[16]/τέμπροσθεν ἡμῶν, ζητῶντας νὰ θεωρηθῇ ἡ Ὑπόδεσίςτου [17]/ κατὰ πῶς ἐδιωρίσθη τό τέρμινον, διὰ νὰ παραστήσῃ ὁ [18]/ προκουράτωρας τοῦ Ὑποθεσάρη ὁ Ἄρχων Ῥούτκαϊ Γιάνος, ὡσάν [19]/ ὁποῦ ἐστάθη βέβαιος Ἐπίτροπος Πλενιποτεντζιάριος εἰς τὸν [20]/ τόπον τοῦ Μήτρου Ἀρβανίτη, καὶ μὲ τὸ νὰ παρημέλησεν καὶ [21]/ δὲν ἦλθεν νὰ παῤῥησιάσῃ, λοιπόν ἐπρωτεσταλόγησεν ὁ [22]/ Κουμήνης, πῶς ἔχ(ει) νὰ τὸ χαλέψῃ κ(α)τ(ὰ) τὸν νόμον, διὰ τὴν [23]/ παρακοήν. καὶ σημειώνομεν διὰ μέλλουσαν ἔνδ(ει)ξιν.
[24-26]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νυν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, πέτκος πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], *δωμᾶς βελλερᾶς, Ἰωάννης τζινγγ(ου) mp.*

Κατά την επ'ακροατηρίου συζήτηση ο πληρεξούσιος δικηγόρος του εναγομένου δεν παρέστη, οπότε ματαιώνεται η δίκη.
στ. 22-23 Καταχωρίζεται η δήλωση του δικηγόρου του ενάγοντος ότι θα ασκήσει αγωγή για ασέβεια προς το δικαστηριο, επειδή δεν παρέστη ο δικηγόρος του αντιδίκου.
στ. 18-20 Σε συνδυασμό με την εγγρ. 44, συνάγεται ότι εφ'όσον η δίκη διεξαγόταν με πληρεξουσίους δικηγόρους δεν ήταν απαραίτητη η παρουσία των διαδίκων.

46

1763/II/17 978/φ 23v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Απάτη σε αγοραπωλησία. Χρηματική ποινή.

// *1763. Φεβρουαρίου 17.*
[2]/‖Κά‖ποιος καστηρνός σάσος, Στέφανος Φοὺνκ γούναρης, ἐκλαύθη[3]/ κεν πῶς ἠγόρασεν ἀπό τὸν Βασίλην μπακάλην στό μπόλτι του [4]/ ἕνα κιτούνκι μπρησίμι, καὶ τὸ ἐξύγιασεν ἐξήκι, δίδωντας μισό [5]/ κιτούνκι διὰ

ένα κιτούνκι, εἰς αὐτό ζητῶντας κρίσιν, τό εὑρίκα-[6]/μεν νὰ γκλωμπίζεται ὁ Βασίλης F 12. καὶ αλ'φορά νά μήν [7]/ τὸ κάμῃ, ὁποῦ προξενᾷ τῆς Κομπάνιάς μας ἐντροπὴν καὶ [8]/ ἀτιμίαν, καὶ γράφομεν διά ἔνδειξιν:
[9-11]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp. Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Πέτκος πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], *δωμᾶς βελλερᾶς, Ἰωάν(νης) τζήνγγ(ου) mp, γεωlρlγι(ος) δημητρί(ου). καπετάνος.*

Το γεγονός ότι δεν υποβάλλεται από το δύμα αίτημα είτε για προσήκουσα εκπλήρωση είτε για μείωση του τιμήματος είτε για αναστροφή της πωλήσεως, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο πωλητής είχε ήδη παραδώσει το υπόλοιπο μπρησίμι πριν ασκηθεί η αγωγή.
στ. 6-8 «*να γκλομπίζεται*»: Εδώ με τη σημασία επιβολής χρηματικής ποινής, η οποία ίσως ήταν πιο βαριά από ό,τι συνήθως (6 F) επειδή το Κριτήριο θεώρησε την πράξη ως προσβολή της Κ[1].

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 221 και σημ. 337.

47

1763/II/24 — 978/φ 23v
χ. Ιωάννη Αδάμη — σχ. 55-56

Πρακτικό. Καταγγελία για απειλή διαλύσεως συντροφίας. «Έγκληση» για συκοφαντική δυσφήμιση.

[12]/ 1763. Φεβρουαρίου 24.
[13]/ ΙΓέστ||ωντας καὶ νὰ ἐφανέρωσαν ἐκ στόματος τὴν προάλλην ὁ κὺρ [14]/ Κύρος Γιοβιπάλι, καὶ ὁ κὺρ Γιωργίτζας Ἰωάννου Μάρκου, διὰ [15]/ τὸν Χατζῆ Πέτρον Λούκα, πῶς νά ἐπαινέθηκεν νὰ χαλάσῃ [16]/ τὴν συντροφίαν τὴν μεταξύ τοῦ κὺρ Μανικάτη προεστοῦ μας [17]/ καὶ κὺρ Θωμᾶ καὶ κὺρ Γιαννάκη γενομένην, μακάρι πόσα νά ξοδιά-[18]/ση, εἰς αὐτὸ ἐρωτόμενος ὁ κύρ Πέτρος, τελ(εί)ως τὸ ἀρνεῖται [19]/ πῶς δὲν ἔχ(ει) εἴδησιν οὔτε εἶπεν ποθές τέτοια λόγια, καὶ προ-[20]/τεσταλόγησεν, ὥστε νὰ ἔχουν οἱ ἄνωθεν νὰ τὸ ἀποδείξουν [21]/ καὶ γράφομεν διὰ μέλλουσαν ἔνδ(ει)ξιν.

στ. 13-19 Απειλή διαλύσεως *συντροφίας*[1] μεταξύ του προεστού και δύο παρέδρων της Κ (Θ. Βελλερά και Ι. Τζίγγου). Κλήση σε απολογία του φερόμενου ως δράστη, ο οποίος αρνείται την κατηγορία.
στ. 20-21 Η αγωγή ασκείται, προφανώς, για συκοφαντική δυφήμιση[2].

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 224, 226.
2. Πρβλ. αν. εγγρ. 41 και σημ. 1.

48

1763/III/10 978/φ 24r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 51, 53-54, 57

Απόφαση οριστική. Αναγνώριση χρέους. Θεμελίωση της νομικής κρίσης. Κύρος χρεωστικής ομολογίας.

// 1763. Μαρτίου 10.
[2]/ Διὰ τὴν φιλον(ει)κίαν καὶ χρεωστικὴν ὑπόδεσιν, ὁποῦ [3]/ ἔχ(ει) ὁ κὺρ Γιαννάκης Θεοδωράνου <Τζίγγου> ἐναντίον τοῦ Καλο-[4]/κυρίτζη Χατζῆ Τύχου, ἔχωντας καὶ ὑστερινὴν ὁμολογίαν [5]/ ὁποῦ διαλαμβάν(ει) μέ ὑπόσχεσιν ἰδιόχ(ει)ρον ὁ αὐτὸς Κα-[6]/λοκυρίτζης νὰ πλερώση τὴν σούμαν ὁποῦ χρεωστᾶ, κα-[7]/θῶς τὸ μαρτυροῦν οἱ ὑπογεγραμμένοι, λοιπὸν κατά [8]/ τὴν διάκρισιν παντὸς Νόμου, ἡ ὁμολογία ἔχ(ει) τὸ κῦρ(ος) [9]/ καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ χαλάση. ὥστε διὰ κοντολογίαν ἔτζη [10]/ τὸ εὑρίκαμεν, καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν τῶν μελλόντων÷
[11-13]/ Μανικάτης· saφραν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Πετκ(ος) πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], *Γιαννης μαβρωδῆς* [χ. Θ. Βελλερά], *δωμᾶς βελλερᾶς mp, Χα(τζῆ) Πετρύ Λου(κά), γεόργι(ος), δημητρί(ου), καπετάν(ος).*

στ. 2-7 Αμφισβήτηση γύρω από την ύπαρξη ή/και το ύψος εμπορικού χρέους καταλήγει –ενδέχομένως μετά από εκκαθάριση ενώπιον *λογαριαστών*–, στην αναγνώρισή του από τον οφειλέτη εγγράφως («*με ὑπόσχεσιν ἰδιόχειρον*»).
στ. 8-10 «***κατὰ τὴν διάκρισιν παντὸς Νόμου***» Θεμελίωση της κρίσης σε επιταγή καθολικού κανόνα δικαίου, και όχι μόνο της Κ: Η έγκυρη *ομολογία* είναι απαράγραπτη[1] και επομένως πρέπει να εξοφληθεί.

1. Βλ. Θ. 29(1691) § 3 εδ. α΄-β΄ (ΕΚΣ, σσ. 311-312) και ό.π., σσ. 184 σημ. 114, 186 σημ. 130.

49

1763/III/10 978/φ 24r-v
χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό. Παρακαταθήκη. Χρεωστική ομολογία ως ανώνυμος τίτλος. Ασφάλεια συναλλαγών.

[14]/ 1763 μαρτί(ου) 10
[15]/ Ἐπαρισιάσθηκεν κατέμπροσθεν ἡμῶν ὁ Νιάγ<κ>ουλ ἀπὸ τὸ Βλαντὲς

τῆς [16]/ Βλαχίας χωρίον σιμὰ (εἰ)ς τὸ Ῥίμνικον λέγωντας τὸ πῶς νὰ ἐπαρα[17]/ κάλεσεν τὸν Κὺρ Χατζῆ Πέτρον Λοῦκα διὰ νὰ τοῦ ἀφισῃ μερικά [18]/ <μ>πάνια ἐδικὰ του διὰ νὰ τοῦ τὰ φυλάγῃ καὶ οὕτως τοῦ τὰ ἔδοσεν (εἰ)ς χ(εί)ραστου [19]/ ἀσλανὶα τούρκικα ἐξῆντα ἑπτὰ καὶ διὰ σιγουράδατου. τοῦ ἔδοσεν ὁ Κὺρ [20]/ Χατζῆς Πέτρος Λοῦκα ὁμολογίαν ἰδιοχ(ει)ρὸν του γραμμένην εἰς βλάχικην [21]/ καὶ ἀρμὲνικην |γλῶσσαν| γραμμένην| 1761 νοὲμβριον μῆναν. καὶ οὕτως ἀπερνῶντας [22]/ ἀπὸ τότες ἕως τὴν σήμερον δὲν ἦτον παρών ἐδὼ ὁ ἄνοδες βλάχ(ος). τώρα δὲ [23]/ ἐρχάμεν(ος) καὶ ζητῶντας τὰ ἄσπρα του διὰ νὰ τὰ λάβῃ τοῦ ἐζήτησεν ὁ Κὺρ Χατζῆς [24]/ τὴν ὁμολογίαν του καὶ νὰ τοῦ τὰ δόσῃ καὶ αὐτὸς τοῦ ἀπεκρίθη πῶς τὴν ἔχασεν καὶ [25]/ ἔτζι φοβούμεν(ος) ὁ Κὺρ Χατζῆς διὰ νὰ μὴν ἔχῃ καμίαν ἀνάγγην ἔστωντας καὶ [26]/ νὰ εἶναι χαμένη ἡ ὁμολογία |ἐζήτησεν| διὰ νὰ γραφθῆ (εἰ)ς τὸ προτόκολον τῆς κουμπανίας [27]/ διὰ ἐνθύμησιν παντοτινὴν καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν καὶ οὕτως τοῦ ἔδοσεν τὰ ἄνωθεν [28]/ ἄςπρα (εἰ)ς χ(εἰ)ραστου καὶ ἔλαβεν καὶ γράμμα ἀπό τὸ χὲριτου διὰ νὰ μὴν ἔχ(ει) [29]/ καμίαν ἔγν(ει)αν τὸ πῶς ὁποῦ ἤθελεν εὑρεθ(εῖ) ἡ ὁμολ<ογ>ία του ἡ ἰδιοχ(ει)ρό<ς>του νὰ // μὴν ἔχῃ τὸ κῦρος ἐπ(ει)δήτης καὶ τοῦ τὰ ἐπλέροσεν κατέμπρο[2]/σθεν ἡμῶν τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων καὶ ἔστω.

[3-5]/ Μανικάτης· saφραν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, πέτκος πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], *Γιανης μαβρωδῆς* [χ. Θ. Βελλερά], *θωμᾶς βελλερᾶς mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, γεόργι(ος) δημητρί(ου), καπετάν(ος). mp.*

στ. 17-19 Σύσταση παρακαταθήκης χρημάτων άτυπα, με παράδοση.
στ. 20-21 Ο δεματοφύλακας συντάσσει έγγραφο με τη μορφή χρεωστικής ομολογίας, που παραδίδει στον καταθέτη. Η ομολογία ήταν διατυπωμένη με τρόπο που να μπορεί να μεταβιβασθεί, να λειτουργήσει δηλαδή ως ανώνυμος τίτλος (στ. 25, 26, 29).
στ. 26 Λειτουργία του Κριτηρίου και χρήση του κώδικά του για την ασφάλεια των συναλλαγών.
στ. 28-29 «***γράμμα***»: εξοφλητική απόδειξη με περιέχομενο τους στίχους 28-2[φ 24v].

1. Όπως συνάγεται και από άλλες εγγραφές, ο Πέτρος Λούκα ήταν Ρουμάνος με αρμενική καταγωγή.

50

1763/III/9 978/φ 24v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Πώληση με αναταλλαγή. Δικαστικός συμβιβασμός.

[6]/ 1763. μαρτίου 9 ἐπαῤῥησιάσθηκαν κατέμπροσθεν ἡμῶν [7]/ ὁ Κὺρ

Μπάρ<μ>πουλας Κρουμέξης μὲ τὸν Κὺρ Γεώργιον Διμητρίου [8]*/ ξητῶντας διὰ διό μοχθηρὰ F 13 "50 καὶ ὁ Κὺρ Γεώργιος πάλιν τοῦ* [9]*/ ἔδοσεν μερικὰ σακιὰ καὶ ἤχαν κά<μ>ποσαις ἀνακάτωσες ὅμως ἕως* [10]*/ τὸ ὕστερον ἀγαπήθηκαν καὶ πλέον ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ὕστερον νὰ μὴν ἔχη* [11]*/ νὰ ξιτὰ καν τίποτες ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον ἐπειδήτης καὶ ὅτι ἤχαν ἐξέκαμ(εν)* [12]*/ ἐμπροσδὲνμας καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*
[13-14]*/ Μανικάτης· saφραν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Πέτκος πέτρ(ου)* [χ. Θ. Βελλερά], *θωμᾶς βελλερᾶς.*

στ. 10-12 «*ἀγαπήθηκαν ...ἐξέκαμεν ἐμπροσδένμας*»: Δικαστικός συμβιβασμός ο οποίος τερματίζει τη δίκη οριστικά.

51

1763/IV/16 978/φ 25r
χ. Γεωργίου Δημητρίου σχ. 48, 53, 54, 57

Απόφαση οριστική. Τμηματική εξόφληση οφειλής. Έκδοση αποφάσεως. Ασέβεια προς το δικαστήριο. Αναβολή συζητήσεως.

// 1763 ἀπριλίου 16:
[2]*/ Ἐπαρησιάσθηκαν κατέμπροσδεν ἡμὸν τὸν ὑπό κάτοθεν γεγρα.*[3]*/ μένον, ὁ κήρ Γιανάκης Τζήνγου μιτὸν Καλὸ Κηρήτζη Χ(ατζῆ) Τήχου* [4]*/ δ'ιὰ τὴν χρεοσθηκήν του ὑπόθεσην ζητόντας ἀπὸ τὸ κριτηρ|γ|ιών* [5]*/ μὰς δηκεοσήνην προτοστολοήζοντας με τὸ πο<του>ρὸν τους. καὶ* [6]*/ ἡ δήο (εἴ)ς τὸ ὀπήον, κατὰ τὸ ση|νη|θήον τὸ ἐδηκόν μας. εὔγα*[7]*/ζοντας, καὶ τοὺς δίο. ἔξω. τὸ ἐκρήναμεν εὔλογον, ἀναμεταξὴ* [8]*/ μας. βάλόντας καὶ τέρμηνον διὰ νὰ τὰ πλερόνη, τὰ <μ>πάνια* [9]*/ τοῦ κήρ Γιανάκη, οὔν(γκρικα) F 500. (εἰ)ς τὸ παναγίρη τοῦ Σημπηνίου·* [10]*/ καὶ τὰ ἀνὰ πολληφθέντα* [εναπολειφθέντα] *(εἰ)ς του Μεδιασ<ι>οῦ τὸ παναγίρη. καὶ κράζον*[11]*/τάς τους μέσα τοῦς ἐδόσαμαν τὴν ἀπὸ φασήνμας<,> (εἰ)ς τὸ ὀπίον* [12]*/ μὴν ὄντας εὐχαρηστημένα καὶ τὰ δίο μέρη, οὔτε ὑπὸ τάσωντας* [υποτασσόμενα] *(εἰ)ς τὸ* [13]*/ κρητήριον ἄρχησαν ἀνὰ μεταξήτους, τὰ σηνηθησμένατους, ἐσχρ|λ|* [14]*/ λόγια ἀσχημολογόντας ἕνας τὸν ἄλον ἔμπροσδένμας, ὀσ[[δ]]τε ὀπού* [15]*/ ἀπάνο (εἰ)ς τὰ ἐσχρολογίματα ἐτόλμησεν ὁ κήρ Γιανάκης·* [16]*/ Τζήνκγου. καὶ ἐσήκοσεν χέρη, καὶ τὸν ἐβάρεσε· τὸν Κηρήτζη. ἔμπροσδεν* [17]*/ τοῦ κριτηρὶου. καὶ ἔστο (εἰ)ς ἔνδηξην διὰ νὰ ξεταχθῆ αὐτῆ ἡ ὑπὸ δεσης.*
[18-20]*/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, πέτκ(ου) πέτρ(ου)* [χ. Θ. Βελλερά], *Γιάννη μαβρωδῆ* [χ. Θ. Βελλερά], *θωμᾶς βελλερᾶς mp, γεόργι(ος) δημητρί(ου) καπετάν(ος) mp.*

στ. 4-6 «***ζητόντας ... δηκαιοσήνην ...με τὸ ποτουρὸν τους. καὶ ἡ δήο***»: Άσκηση αγωγής και ανταγωγής με καταβολή παραβόλου.
στ. 6-7 «***κατὰ το σηνήθηον τὸ ἐδικόν μας***»: Δεν πρόκειται για έθιμο ή συνήθεια, αλλά για διάταξη που είχε θεσπισθεί πριν από ογδόντα περίπου χρόνια, την οποία ίσως ο συντάκτης αγνοούσε και γι' αυτό αναφέρεται σε «*συνήθεια*»[1].
στ. 8-10 Λαμβάνοντας υπ'όψη το ύψος της οφειλής και την οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, το Κριτήριο διατάσσει την εξόφληση του χρέους σε δύο δόσεις, μετά από συγκέκριμένες εμποροπανηγύρεις, ώστε αυτός να μπορέσει να εκποιήσει το εμπόρευμά του.
στ. 11 «Έκδοση» της αποφάσεως και ανακοίνωσή της στους διαδίκους.
στ. 12-17 Πρακτικό της ανάρμοστης συμπεριφοράς των διαδίκων που στοιχειοθετεί το αδίκημα της ασέβειας προς το Κριτήριο, το οποίο επιφυλάσσεται να το εξετάσει για την επιβολή προστίμου (ποινή τάξεως)[2].

1. Ο Γιαννάκης Θεοδωράνου Τζίγγου είχε εκλεγεί ορκωτός πάρεδρος (*ὁμοσμένος πολγάρης*) το 1761 (BAR, mss. gr. 976, φ 19r). Σύμφωνα με το Θ. 32(1695) § 22, σε συνδυασμό με την § 19 (ΕΚΣ, σ. 319), οι διάδικοι και άλλα τυχόν μέλη που παρακολουθούσαν μια δίκη έπρεπε να μην είναι παρόντες κατά τη διάσκεψη των μελών του Κριτηρίου.
2. Βλ. Θ. 5(1639), 14(1651) § 1 και 26(1690) § 2 εδ. α΄-γ΄ (ό.π., σσ. 270, 278, 298).

52

1763/IV/16 — 978/φ 25v
χ. Ιωάννη Αδάμη — πρβλ. Γ΄/3

Απόφαση οριστική. Ηθική αυτουργία για τη μονομερή λύση συμβάσεως εργασίας. Ένορκη μαρτυρική κατάθεση. Χρηματική ποινή. Προσβολή προσωπικότητας. Δικαστικός συμβιβασμός.

// 1763. Ἀπριλλ(ίου) 16.
[2]/ ‖ Δ(όκτωρ) Γε‖ώργης Φρίτζαμ χ(ει)ροῦργος Καστηρνὸς σάσος[1], ἐπαρ-ρ̣ησιάσθη [3]/ κατέμπροσθεν ἡμῶν μὲ τὴν κυρά Ἀντρασόγια τοῦ κὺρ Ἀν-[4]/τρεάτζα[2] τὴν Ἀρχόντισσαν, διὰ κάποια καμώματα τῆς δουλεύ-[5]/τρας ὀνόματι Χριστίνας, θυγατρός τινός Πέτκου ἀπό Φαγκαρά-[6]/σι, ὁποῦ ἐδούλευσεν πρῶτα τῆς ἄνωθεν Ἀνδρασόγια, καὶ ὕστερα [7]/ ἐστίχησεν εἰς τὸν ἄνωθεν Καστηρνόν, καὶ διὰ τέλος πάντων καθῶς [8]/ ἐμαρτύρησεν μὲ ὅρκον ἡ δουλεύτρα, πῶς ἡ πρώην κυράπ[[ου]]ης τὴν [9]/ ἐμάθαινεν νὰ φύγῃ ἀπό

τὸν ἄνωθεν ἀγᾶν της μέ μόδον ἀνάρμο-[10]*/στον, καὶ ὁ ἄνωθεν Καστηρνὸς ἔκαμεν ἔξοδα χαλεύωντάςτην, καὶ χώ-*[11]*/ρια ὁποῦ ἐπάγησεν στὸ κουνάκι τῆς, αὐτῆς τῆς Ἀντρασόγιας, καὶ* [12]*/ τοῦ ἔρριξαν λόγια ἐνάντια καὶ ἄπρεπα, εἰς τά ὁποῖα ἀκόμη χαλεύ(ει)* [13]*/ κρίσιν, διὰ τὴν ἀτοπίαν, ὁποῦ τὴν ἔντυσεν* [η Αντρασόγια] *μέ ἄλλα φορέματα τιποτέ-*[14]*/λι καὶ τὴν εὔγαλεν ἔξω ἀπό τό Κάστρο ἕως π[[ήν]]ό Ῥεσινάρι, διὰ νὰ* [15]*/ τὴν Κατζαρδίση, εἰς τὸ ὁποῖον εὑρέθη εὔλογον νὰ γκλωμπίζεται* [16]*/ ἡ ἄνωθεν κυρὰ ὡσὰν φταίστης, εἰς F 12. καὶ νά ζητᾷ συμπάθιο* [17]*/ ἀπό τόν ἄνωθεν Καστηρνὸν, καί νά πλερώσῃ καὶ τά ὅσα ἔξοδα ἔκα-*[18]*/μεν χαλεύωντας τὴν ἄνωθεν δουλεύτραν, ἕως F 2΄΄63. Καί ὅσον* [19]*/ διὰ τὰ ἐνάντια λόγια ἐζήτησαν συγχώρησιν ἀλλήλους του<ς>, καὶ ἐ-*[20]*/γράφη εἰς ἔνδειξιν÷*

[21-25]*/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp. Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Πέτκ(ος) πέτρ(ου)* [χ. Θ. Βελλερά], *Γιαννης μαβρωδῆς* [χ. Θ. Βελλερά], *Θωμᾶς βελλερᾶς mp, γεόργι(ος). δημητρί(ου). καπετάν(ος) mp.*

στ. 2-7 Ιστορικό της υποθέσεως (ποινική αγωγή).
στ. 8-10, 13-15 Η υπηρέτρια της εναγομένης καταθέτει ενόρκως ότι αυτή συνήργησε για να εγκαταλείψει τη δουλιά της, χωρίς υπαιτιότητα του ενάγοντος-εργοδότη της, και μάλιστα με τρόπο ανάρμοστο: Την πήγε μεταμφιεσμένη σε ένα χωριό έξω από το Σιμπίου για να την κρύψει.
στ. 10 Έξοδα ενάγοντος για την αναζήτηση της υπηρέτριάς του.
στ. 11-12 Η προσβολή του ενάγοντος από την εναγομένη, μέσα στο σπίτι της, αποτελεί χωριστό αίτημα της αγωγής του.
στ. 15-18 Ενοχή («*ὡσὰν φταίστης*») και καταδίκη της εναγομένης σε χρηματική ποινή και αίτηση συγγνώμης, καθώς και στα έξοδα για την αναζήτηση της υπηρέτριας. Δεν υπάρχει θέσπισμα της Κ για την δόλια απόσπαση υπηρέτη/τριας από τον εργοδότη του/της. Εδώ, το Κριτήριο εφαρμόζει αναλογικά εκείνο που αφορά στους μαθητευόμενους υπαλλήλους[3]. Το ύψος όμως της χρηματικής ποινής –12 F–, είναι πολύ κατώτερο από αυτό που προβλέπεται γι' αυτούς (60 F), ίσως διότι στην περίπτωση της υπηρέτριας δεν τίθεται θέμα αθέμιτου ανταγωνισμού, όπως για εκείνην του μαθητευόμενου.
στ. 18-19 Δικαστικός συμβιβασμός για την προσβολή με αμοιβαία παροχή συγγνώμης διότι, προφανώς, και ο ενάγων είχε ανταποδώσει την προσβολή.

1. Σάξονας γιατρός στην πόλη («*κάστρο*») του Σιμπίου, Georg Fritzheim.
2. Η σύζυγος του Ανδρέα Γεωργίου Νταμπίζα.
3. Βλ. Θ. 46(1746) § 11 εδ. α΄ (ΕΚΣ, σσ. 358-359). Πρβλ. παλαιότερα Θ. 23(1680) § 4 εδ. β΄ και 29(1691) § 5 (ό.π., σσ. 292 και 312), με διαφορετική, όμως, αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος.

53

1763/VI/18 978/φ 26r
χ. Μανόλη Κων/νου Κοπάνου σχ. 48, 51, 54, 57

Απόφαση οριστική. Παραπομπή υποθέσεως στο Κριτήριο από το Θησαυροφυλάκιο. Προθεσμία εξοφλήσεως. Προσωποκράτηση. Μη ισχύς δεδικασμένου.

// 1763. Ἰουνίου [[16]] |18| κατὰ τὸ νέ(ον) Ἀπόφασις:
[2]/ ||Κα||τὰ τὴν πρωσταγὴν ὁποῦ Μᾶς ἔστιλεν, τό ἔνδοξον Τεζαου:[3]/ραριάτον, (εἰ)ς τὰς 13 τοῦ τρέχωντ(ος), πρωστάζωντας, διανὰ [4]/ θεωρήσωμεν καὶ νά δικαιώσομεν, τόν Κὺρ Γιανάκην Θεωδωράνου [5]/ Τζήνγου, μετὰ τοῦ Κυρίτζη Χατζή Τύχου, ὁποῦ χρεωστᾶ τόν ἄνω: [6]/ κὺρ Γιανάκη, μὲ ὁμολογίαν, καὶ μὲ ἀξιοπίστ(ους) Μαρτύρους, [7]/ οὔγγρικα φλωρίντζια – χίλλια δυακόσια τριάντα, διὰ τὸ [8]/ ὁποῖον ἐσηνάχθημεν σήμερον, ἡμεῖς οἱ Κάτωθεν ὑπογεγραμ:[9]/μένοι, καὶ ἐξετάζωντες ἀκριβῶς τὴν ὑπόθεσιν, {καθοὖ}<καθὼς> ἔθεω:[10]/ρήσαμ(εν) καὶ ἄλλην φοράν (εἰ)ς τὰς 10 τοῦ Ἀπερασμένου Μαρτίου μην(ός) [11]/ ὡς φαίνετε (εἰ)ς τὸ πρωτόκολόνμας, καὶ (εἶ)χεν ἀποφασισθῇ [12]/ καὶ τότε, νὰ πληρώνῃ τὰ ἄνω Ἄσπρα ὁ Κυρίτζις Χατζί Τύχου, [13]/ Κατά τὴν ὁμολογίαν του, ἔπειτα πάλιν (εἰ)ς τό παρόν αἴτος [14]/ Ἀπριλλίου 16, ὁμοίως ἐπαῤῥησιάσθικαν Κατέμπρωσθεν ἡ:[15]/μῶν, καὶ ἀπο φασίσθη ὡσαύτως νὰ πλερώση ὁ Κυρίτζις [16]/ Κατά τήν ὁμολογίαν του, Αὐτός ὅμως προφασιζώμενος μέ ἀν:[17]/τιλογίαις χωρὶς νά ἔχῃ Μαρτύρους ἤ καμμίαν ἀπόδ(ει)ξιν, [18]/ δὲν ἠθέλησεν νὰ πλερώσῃ ἕως τήν σήμερον, Κἀνένα Ἄσπρον, [19]/ προφασιζώμεν(ος) μὲ κάποια ἐδικάτου ἀδεμελίωτα λόγια, [20]/ τώρα καὶ τρίτην φοράν σηναζώμενοι, καὶ ἐξετάζωντάς τους Ἀκρι:[21]/βῶς καὶ τὰ δύο Μέρη, στοχαζόμενοι Ἀκριβῶς καί τήν Ἰδιόχ(ει):[22]/ ρον ὁμολογίαν τοῦ Κυρίτζι Χατζί Τύχου, Κατὰ τοὺς νόμ(ους) [23]/ τὸ ηὗραμεν εὔλογον δεὸψυχα, νὰ πλερώνῃ ὁ Ἄνω Κυρίτζις [24]/ τὴν ἄνω σούμμα Κατὰ τὴν ὁμολογίαν του, μετά 8 ἡμέραις, [25]/ καὶ (εἰ)μὲν δὲν ἤθελεν πλερώσῃ (εἰ)ς τὴν αὐτήν διωρίαν, νὰ φυλα:[26]/κώνετε, καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[27-31]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, κ<υ>ρηακις γρηγορη(ου), πέτκος πετρ(ου) mp [χ. Γ. Δημητρίου], *δημιτρι σουφρα, Μανόλης Κωνσταντίν(ου) Κοπαν(ου) mp, Χα(τζῆ) Πετρου Λου(κα), γεόργι(ος) δημητρί(ου) καπεταν(ος) mp.*

Η απόφαση αυτή ανακεφαλαιώνει τις δύο προηγούμενες αποφάσεις (εγγ. 48, 51), εν είδει ιστορικού.

στ. 2-4 Παραπομπή της υποθέσεως από το Θησαυροφυλάκιο στο Κριτήριο. Πιθανόν, ο ενάγων, ή ο εναγόμενος, προσέφυγε στο Θησαυροφυ-

λάκιο ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο[1] για να εκτελεσθεί η προηγούμενη απόφαση ή για να ματαιωθεί η εκτέλεσή της.
στ. 6 Αναφορά στα έγκυρα μέσα αποδείξεως (έγγραφα και μάρτυρες).
στ. 16-19 Αναπόδεικτες ενστάσεις του εναγομένου για τη μη εξόφληση του χρέους.
στ. 22 «*κατὰ τοὺς νόμους*»: ενν. της Τρανσυλβανίας και τα θεσπίσματα της Κ.
στ. 23-26 Το Κριτήριο διατάσσει την εξόφληση και αν αυτή δεν πραγματοποιηθεί την προσωποκράτηση, η οποία θεωρούνταν εξαιρετικά μειωτική[2].

Δεν πρέπει να ξενίζει η εκ νέου εκδίκαση της διαφοράς περισσότερες από μία φορά, παρά το γεγονός ότι οι αποφάσεις που είχαν εκδοθεί ήταν εκτελεστές, διότι δεν ίσχυε η αρχή του δεδικασμένου[3].

1. ΕΚΣ, σσ. 55-56, 83, 91.
2. Πρβλ. ό.π., σ. 192.
3. Ό.π., σσ. 171-172.

54

1763/VI/18 978/φ 26ν
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 48, 51, 53, 57

Πρακτικό. Αίτηση αντιγράφου πρακτικών δίκης. Έφεση. Δικαστικά έξοδα.

// Πάραυδα ἐπροτοστολοϊσεν ὁ ἄνωδεν Κυρίτζης διὰ τὴν παρὸν [2]/ κρὶσιν ζητῶντας τὸ ντελημπεράτον[1] διὰ νὰ θεωρι[σ]θ(εῖ) ἡ κρίσις (εἰ)ς [3]/ τὴν τίμιαν καμάραν[2] καὶ διὰ ὅλα τὰ ἔξοδα ἐὰν ἤθελεν τὸν [4]/ φθάσ(ει) νὰ ἔχῃ νὰ τὰ τραβᾶ ἀπὸ τὸν κὺρ Γιαννάκην.
[5]/ τὸ ὁμοίου καὶ ὁ Κὺρ Γιαννάκις ὤντας εὐχαριστιμέν(ος) εἰς τὴν παρὸν κρὶ[6]/σιν καὶ μὴν ἀγαπῶντας διὰ νὰ περπατ(εῖ) παράνου ζητᾶ ὅλα τὰ [7]/ ἔξοδα ὁποῦ ἤθελαν τρέξη νὰ τὰ πλιρόνη ὁ Κὺρ Καλοκυρίτζης.
[8-9]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, κιρηακις γρηγορη(ου), πέτκος, πέτρ(ου) mp [χ. Μανικάτη Σαφράνου], *Χα(τζῆ) Πετρύ Λ(ουκ)α.*

στ. 3-4 Σε περίπτωση που νικήσει.
στ. 6 Επειδή δεν επιδυμεί δευτεροβάθμια κρίση.

1. Πρακτικό της δίκης και απόφαση.
2. Cămară (ρουμ.), το Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας.

55

1763/VI/12 978/φ 27r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 47, 56

Απόφαση οριστική. Συκοφαντική δυσφήμηση. Επαγωγή απαλλακτικού όρκου στους εναγόμενους. Θεμελίωση της κρίσης στις αποδείξεις.

// 1763. Ἰουνίου 12.
[2]/ Διὰ τὴν ὄπισθεν αἰσχρολογίαν ὁποῦ ἐγράφη ὄπισθεν [3]/ ἐν μηνί φεβρουαρίω 24. πῶς ὁ κὺρ Πέτρος Λούκα νὰ [4]/ τά εἶπεν ἐκ στόματός του, καθῶς τὰ ἄκουσεν ὁ κὺρ [5]/ Κύρος Γιοβιπάλης, καὶ ὁ κύρ Γιοργήτζας τοῦ μακαρίτη [6]/ Τζουάνου Μάρκου, καὶ τὸ ἐμαρτύρησαν, κατέμπροσθεν ἡ-[7]/μῶν καὶ τὴν σήμερον, Ὅμως αὐτός ὁ κύρ Πέτρος Χατζῆς [8]/ παντελῶς τὰ ἀρνεῖται, μάλιστα βάνωντας καί τό πόλτου-[9]/ροντου καὶ ἐπρωτεσταλόγησεν, δίχως ἄλλο νά βάλλουν [10]/ ὅρκον οἱ ἄνωθεν μάρτυρες, ἀπάνω εἰς τόν Τίμιον σταυρόν, καί [11]/ τότε νά παιδεύεται, τὸ ὁποῖον, ἐπειδή ὁ νόμος καὶ ἡ Κρί-[12]/σις δὲν τὸ δίδη νά μήν γένῃ, Λοιπόν ἔκαμαν τέλ(ει)ον ὄρ-[13]/κον ἀπάνωτους πῶς νά τά εἶπεν αὐτά τά Λόγια, πῶς ἔχ(ει) [14]/ νὰ ξοδιάση ἕως χίλια φλουριά, νὰ χαλάση ἕνα σπήτι, πλὴν [15]/ ὄνομα τίνος, δέν ἤκουσαν καί δέν ἠξεύρουν, ὥστε ἐκεῖνοι μέν ἀ-[16]/θωώθηκαν μέ τὸν ὅρκοντους, ὁ δὲ κὺρ Πέτρος ἀπομέν(ει) σφάλ-[17]/της, καὶ ἀρνούμενος, ἐφάνηκεν καὶ ἀπειθείς λέγωντας πῶς δὲν τὰ εἶ-[18]/πεν, καὶ μέν(ει) γραμμένον εἰς ἔνδ(ει)ξιν τῶν μελλόντων:–
[19-21]/ Μανικάτης· saφραν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Πέτκος πέτρου [χ.γρ.], *Θωμᾶς βελλερᾶς mp, Γιάννης μαβροδῆς mp* [χ. Θ. Βελλερά].

στ. 3-7 Περίληψη προηγουμένης διαδικασίας (εγγρ. 47) και κατάθεση των αυτήκοων μαρτύρων.
στ. 7-10 Ο εγκαλούμενος (εγγρ. 47), με ανταγωγή, αμφισβητεί την κατάθεση των μαρτύρων, που τώρα ενάγει, και επάγει σε αυτούς «τέλειον» όρκο, δηλ. να καταθέσουν κρατώντας σταυρό. Εκτός από αυτόν, «τέλειος» όρκος θεωρούνταν και αυτός που αναφέρεται στις αποφάσεις ως «*εὐαγγελικός*» (δηλ. με το χέρι στο Ευαγγέλιο) ή «*μὲ Θεὸν καὶ ψυχήν*» ή, τέλος, «*μὲ τοὺς διάκους*» δηλ. κατά το τρανσυλβανικό δίκαιο (βλ. αν. εγγρ. 41, σχόλια και σημ. 1).
στ. 11-12 «... ***νὰ παιδεύεται*** ... ***δὲν τὸ δίδη νὰ μὴν γένῃ***» : η τιμωρία δηλαδή του ενόχου υπαγορεύεται από τη Δικαιοσύνη («*ὁ νόμος καὶ ἡ Κρίσις*»).

στ. 13 «...***ὅρκον ἀπάνω τους***»: δηλαδή «*μὲ θεὸν καὶ ψυχήν τους*» αντί να κρατούν τον σταυρό.
στ. 16-17 Ο ενάγων κηρύσσεται ένοχος για την απειλή που είχε εκτοξεύσει και «*ἀπειθής*» διότι δεν είχε ομολογήσει εξ αρχής. Το Κριτήριο εν τούτοις δεν επιβάλλει καμία ποινή, παρ'όλο που υπήρχαν σχετικά δεσπίσματα που θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν[1]. Το θέμα είναι, γιατί δεν επιβλήθηκε η χρηματική ποινή που απειλούνταν στα δεσπίσματα; α) Διότι η απειλή ήταν αόριστη, σύμφωνα με το περιεχόμενου του όρκου (στ. 15), εφ'όσον δεν κατονομάσθηκε η απειλούμενη *συντροφία*, παρ'όλο που το Κριτήριο τη γνώριζε (εγγρ. 47). Άρα, η κρίση έπρεπε να θεμελιώνεται στις αποδείξεις και όχι στις ενδείξεις ή στη γνώση των γεγονότων από τα μέλη του Κριτηρίου (δύο από αυτά ήταν μέλη της *συντροφίας* που απειλήθηκε με διάλυση[2]). β) Η νομοτυπική μορφή που περιγράφουν τα σχετικά δεσπίσματα απαιτεί i) δόλο, που δεν αποδεικνύεται από το περιεχόμενο του όρκου, και ii) τετελεσμένη πράξη, δηλαδή λύση της εταιρείας, που όμως δεν είχε επέλθει. Η απειλή δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί απόπειρα, διότι δεν αποδείχθηκαν προπαρασευαστικές ενέργειες εναντίον συγκεκριμένων προσώπων. Με την απόφαση σκοπείται ο στιγματισμός του δράστη, που τον καθιστά αναξιόπιστο στα μέλη της εμπορικής κοινότητας και στους συναλλασσόμενους με αυτά ομογενείς και «*τοπικούς*».
στ. 18 Η καταχώριση στον κώδικα θα χρησιμοποιηθεί στο μέλλον ως απόδειξη για να στοιχειοθετηθεί το αδίκημα, εάν συντελεσθεί. Δεν ποινικοποιείται, επομένως, ακόμη και η αποδεδειγμένη πρόθεση τελέσεως αδικήματος.

1. Βλ. Θ. 46(1746) § 11 (ΕΚΣ, σσ. 358-359) · πρβλ. Θ. 41<α>(1725) § 1 (ό.π., σσ. 345-346).
2. Βλ. σχ. εγγρ. 47, στ. 16-17.

56

1767/I/10
χ. Θωμά Βελλερά

978/φ 27r
σχ. 47, 55

Πρακτικό. Συμμετοχή της *Ἐξωτέρας* στη σύνθεση του Κριτηρίου. Ομολογία ενοχής για την πρόθεση τελέσεως αδικήματος. Παροχή συγγνώμης από την Κ.

[22]/ 176[[6]]7 ἰαννουαρί(ου) Ι0. διὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν ἄνωθεν ἀπερνῶντας
[23]/ (εἰ)ς τὸ ἀναμεταξὺ κάποιος καιρὸς τέλ(ος) πάντων τὴν σήμερον

στοχαζόμεν(ος) ὁ ἄνωθεν [24]/ κὺρ Χατζῆ Πέτρος ὅτι δὲν στέκετε καλὰ διὰ νὰ (εἶ)ναι τὰ ἄνωθεν λόγια γρα[25]/μμένα. καὶ οὕτως ἤλθεν καὶ ἐζήτησεν τὴν συνχόρεσιν ὥστε συνομιλῶντας ὅλοιμας τόσον [26]/ οἱ ὀμνεγμένοι καὶ ἐξωτέρα ὅλοι καὶ στοχαζόμενοι τὸ πῶς καν(εὶ)ς δὲν (εἶ)ναι ὁποῦ νὰ μὴν σφάλ(ει) [27]/ (εἰ)ς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ (εἰ)ς αὐτὸ μὴν ἠξεύρωντας τὰ ἀπόκρυφα τοῦ κάθε ἑνός καὶ ποῖος ἔχ(ει) [28]/ τὸ δίκαιον, ὅθεν κάμνωντας τὴν διαλαγήν ἀναμεταξύμας καὶ κάμνωντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τὸ πῶς [29]/ ἄφετες καὶ ἀφεθήσετε, οὕτως ἀγαπήθημεν καὶ πλέον νὰ μὴν ἔχη καν(εῖ)ς ἀπὸ τὴν κομπανίανμας [30]/ διὰ νὰ τὰ ἀναφέρη τὰ ἄνωθεν λόγια καὶ (εἴ)τις ἤθελεν τοῦ τὰ ἀναφέρη κατηγορῶνταςτον μὲ τὸ αὐτὸ [31]/ ὄνομα νὰ ἔχη νὰ γ<κ>λωμπίζεται κατὰ τὰ ἀρτίκουλα[1], καὶ πάλε καὶ ἡ ἐντιμότητου νὰ ἀπέχη διὰ [32]/ νὰ μήν τύχ(ουν) καὶ ἄλλα ὅμοια καὶ ὕστερον γίνεται μεγαλήτερη σύνχησις. Καὶ ἔστω εἰς ἔνδ(ει)ξην [33]/ ἀλλὰ οὔτε (εἰ)ς τὴν ἐντιμότητατου νὰ μὴν ἀκουστοῦν νὰ εἰποῦν τέτοιου<ς> λόγους οὔτε (εἰ)ς τὰ παιδία τῶν παι[34]/διωντου.

[35-38]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν πρ<ο>εστὼς, Ἰωάννης τζήνγγ(ου), Μανικάτης· saφράν(ος) mp, Δημητρὶς βό<ι>κου, γιαννὶς Μαβροδή [χ. Μανικάτη Σαφράνου], *Κόνσταντήνος Ἀρπασίς mp, διμιτρι σούφρα, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος μὲ ὅλην τὴν ἐξωτέραν στερκτὸς.*

στ. 22-25 Ουσιαστική ομολογία του δράστη, ότι απείλησε να διαλύσει εταιρεία με δόλια μέσα, και αίτηση συγγνώμης. Η ψυχολογική πίεση από την κοινωνική απομόνωση, που είχε ενδεχομένως υποστεί, και οι οικονομικές επιπτώσεις λόγω της μειωμένης αξιοπιστίας του στην εμπορική κοινότητα, τον αναγκάζουν να ζητήσει συγγνώμη από το σύνολο των μελών της Κ («*ἐξωτέρα*»).

στ. 25-29 Στη σύνθεση του Κριτηρίου μετέχουν και μέλη της Κ, διότι είχε απειληθεί η προσβολή οργάνων της Κ, του προεστού και δύο παρέδρων –του Ιωάννη Τζίγγου, «*κὺρ Γιαννάκη*», και του Μανικάτη Σαφράνου, πρώην προεστού (αν. εγγρ. 47)–, και κατά συνέπεια της ίδιας της Κομπανίας[2]. Για τον λόγο αυτό υπογράφει και «στέργει» στην απόφαση και ο «*Καπετάνος μὲ ὅλην τὴν ἐξωτέραν*»[3].

στ. 31 «***ὄνομα***»: Η απόφαση δεν αναφέρει το επίθετο «συκοφάντης» με το οποίο προφανώς τον χαρακτήριζαν τα μέλη της Κ, ενδεχομένως και άλλοι εκτός αυτής, για να μη διγεί η υστεροφημία του. Ο Χατζη-Πέτρος Λούκα ήταν από χρόνια ορκωτός πάρεδρος, με μεγάλη εμπορική δραστηριότητα και πλούτο, λόγω όμως της προηγουμένης αποφάσεως (εγγρ. 55), δεν μπορούσε να εναγάγει αυτούς που τον προσέβαλαν ως «συκοφάντη» («*δὲν στέκετε καλά*»)[4].

στ. 29-34 Απειλείται η επιβολή ποινής κατά την τρανσυλβανική νομοθεσία.

Το ενδιαφέρον στοιχείο στην υπόθεση αυτή, όπως καταγράφεται στις τρεις σχετικές εγγραφές, είναι ότι μια συμπεριφορά καταδικαστέα μόνον ηθικά, όχι νομικά, αντιμετωπίζεται με τον κοινωνικό έλεγχο από την ομάδα. Αυτός υλοποιείται με τη νομική μορφή ενός οιονεί δικαστικού συμβιβασμού –στην ουσία ενός συνυποσχετικού–, που μπορεί να επιφέρει έννομα αποτελέσματα.

1. Τις διατάξεις των θεσπισμάτων. Βλ. αν. εγγρ. 55 σημ. 1.
2. Βλ. ΕΚΣ, σ. 221 (β΄), και αν., Μέρος Γ΄, εγγρ. 12.
3. Για τον *Καπετάνο της Εξωτέρας* βλ. ΕΚΣ, σσ. 133-135.
4. Πρβλ. Θ. 26(1690) § 3 (ό.π., σσ. 298-299) σύμφωνα με το οποίο, αν ο προσβλητικός χαρακτηρισμός αποδειχθεί αληθής, τιμωρείται το θύμα και όχι ο δράστης της προσβολής.

57

1763/VI/19(7), 21
χ. Θωμά Βελλερά

978/φφ 27v-28r
σχ. 48, 51, 53, 54

Απόφαση οριστική. Αναπομπή της υποθέσεως από το δευτεροβάθμιο τρανσυλβανικό δικαστήριο. Δικαστικός συμβιβασμός. Εγκυρότητα χρεωστικής ομολογίας. Ανανέωση χρέους. Αθέτηση όρων συμβιβασμού. Προσωποκράτηση για μη εξόφληση χρεωστικής ομολογίας.

// Ἰουνίου 21[1].
[2]*/ Γράφομεν* [χ. Ι. Αδάμη] *(εἰ)ς ἔνδειξιν πάντων τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων* [3]*/ τὸ πῶς ταῖς προάλλαις (εἰ)ς ταῖς 7*[2] *τοῦ τρέχοντος ἐπαῤῥησιάσθηκαν πάλ[ι]* [4]*/ κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ τεξ[ερ]αου<ρα>ριάτου διὰ τὸν ἀπ(ει)θῆν Κυρίτζην μὲ τὸν* [5]*/ κὺρ Γιαννάκιν καὶ ἀποφασίσθ(ει) ἡ κρίσις ἢ διὰ νὰ τὰ πλερόν(ει) τὰ ἄς*[6]*/πρα τοῦ χρέους του ἢ μὲ τὰ ὀκτὼ ἡμέραις νὰ φυλακόνεται<.> καὶ διάβα*[7]*/ζοντὰς το{ν} τὸ ντελι<μ>περάτο, ἔμπροσθεν τοῦ Κυρήτζη καὶ τοῦ προκ<ουρ>άτουρά του καὶ τοῦ* [8]*/ σιογοροῦ του τοῦ Στεφάνου καὶ βλέπωντας ὅτι δὲν τρέχ(ει) ἡ ὑπόθεσις κατὰ* [9]*/ τὴν δεληςὶν του ἐπαρασταθηκαν καὶ ἀγαπήθηκαν ἔμπροσθὲν μας δίδων*[10]*/τας ὁμολογίαν πῶς πλέον παράν(ου) καὶ (εἰ)ς τὸ ἑξῆς νὰ μὴν ἔχῃ νὰ ἀν*[11]*/τιλογ(εῖ)ται μόνον νὰ κρατ(εῖ)ται κατὰ τὴν ὁμολογίαν του καὶ ἔτζη ὑπογρά*[12]*/φθηκεν αὐτὸς του καὶ ὁ προκ<ουρ>ατωρὰς του καὶ ὁ σιογορός του καὶ ἔμ(ει)νεν μόνον* [13]*/ διὰ νὰ βάλει τὴν βοῦλαν του καὶ μὴν ἔχωντάς την σιμὰ του {τὴν} ἐξήτησεν διά* [14]*/ νὰ πιγένῃ ἕως εἰς τὸ σπήτι του καὶ ἔτζη τοῦ ἐδόθ(ει)<.> ὅμως*

ἐβγένωντας [15]/ ἀπὸ τὸ κριτήριον δὲν ἠξεὐραμ(εν) τί λογῆς γνώμη φορ(εῖ) καὶ (εἰ)ς ὅλα [16]/ τὰ ὅσα ἔκαμεν καὶ ἔστρεξεν ἔμπροσθεν τοῦ κριτηρί(ου) ὅλα τὰ ἀθέτησεν<.> [17]/ καὶ ἀκούωντάς το καὶ ἡμ(εῖ)ς πολλὰ μᾶς ἐκακοφάν(ει) διὰ νὰ τρακτάρ(ει) τὸ κρι[18]/τήριον καὶ ὅλουνοὺς μας εἰς τὸ οὐδὲν, καὶ κράζωντὰς τον πάλιν σήμερον καὶ ζητῶντας [19]/ του τὴν ὁμολογίαν ὁποῦ ἔκαμεν ἔμπροσθέν μας νὰ τὴν παῤῥησιάσ(ει) αὐ[20]/τὸς πρῶτον ἐπροφασίσθ(ει) πῶς δὲν τὴν ἔχ(ει) σιμὰ του καὶ ἐπαρακάλησεν [21]/ διὰ νὰ πηγένῃ νὰ τὴν φέρῃ ὅτι τὴν ἔχ(ει) (εἰ)ς τὸ σπήτι του. ἐπηγενάμενος<.> [22]/ ἐκάθομέσθεν ὅλοιμας καὶ τὸν ἀκαρτεροῦμεν διό ὥρας<.> καὶ στέλνωντας [23]/ πάλιν ἄνθρωπον νὰ ἐλθῆ, μεταβίας ἤλθεν καὶ ροτῶντας τον διὰ τὴν [24]/ ἀργητὰν του ἄρχησεν νὰ λέγ(ει) ἄλλα λόγια, πῶς τὴν ἔδοσεν διὰ νὰ την [25]/ ξεγράψουν λατίνα καὶ δὲν εὑρίσκ(ει) τὸν ἄνθρωπον ὁποῦ τοῦ τὴν ἔδοσεν καὶ [26]/ βλέπωντας τὰ ψέματὰ του ὁποῦ ἀλέως δὲν ἠμποροῦμ(εν) νὰ τὰ (εἰ)ποῦμ(εν) [27]/ ἄρχισάμ(εν) νὰ τὸν ὀνιδοῦμ(εν) εἰς ταῖς κακαῖς του πράξ(ει)ς ὁποῦ δὲν π(εί)δεται [28]/ καὶ δὲν κρατ(εῖ) ταῖς ὑπογραφαῖς του καὶ τὰ ταξήματά του. αὐτὸς κατὰ τὸ [29]/ συνηθησμένον του ναράβι ἔφυγεν ἀπὸ τὸ κριτήριον λέγωντας τὸ πῶς [30]/ παράν(ου) δὲν θέλ(ει) ἐλθῆ εἰς τὸ κριτήριον<.> καὶ οὕτως μὴν ἠ<μ>πορῶντας πλέον [31]/ τί νὰ κάμωμεν δίδωμεν ὅλην τὴν ἄδ(ει)αν τοῦ κὺρ Γιαννάκη διὰ να τόν // τραβᾶ καὶ νὰ τὸν φυλακόν(ει). ἐπ(ει)δήτης καὶ παράν(ου) (εἶ)ναι καὶ ἐντροπὴ [2]/ μας καὶ ἄδικον διὰ νὰ μὴν δικαιώσωμεν τὸν Γιαννάκην Τζίνγγου [3]/ ὁποῦ ἕως τώρα ὑπέρ ταῖς δέκα φοραῖς ἐσυναδροίσθημεν διὰ αὐ[4]/τὴν τὴν ὑπόθεσιν. καὶ οὕτως ἔγινεν καὶ ἔστω.

[5-7]/ Μανικάτης· saφραν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, πέτκ(ος) πέτρ(ου) [χ.γρ.], *Γιάννης μαυρουδῆ* [χ. Ι. Αδάμη], *δωμᾶς βελλερᾶς mp, ανδρεας γηωργη(ου).*

στ. 2-6 Το Θησαυροφυλάκιο ανέπεμψε την υπόθεση στο Κριτήριο, το οποίο επαναλαμβάνει την προηγούμενη απόφασή του (εγγρ. 53).

στ. 7 Ανάγνωση της αποφάσεως στους διαδίκους (έκδοση και δημοσίευση).

στ. 8-12 Συμβιβασμός δανειστή και οφειλέτη ενώπιον του Κριτηρίου. Ανανέωση του χρέους από τον οφειλέτη με χρεωστική ομολογία, την οποία προσυπογράφουν ο δικηγόρος και ο γαμπρός του, ο τελευταίος προφανώς ως εγγυητής.

στ. 13-14 Η χρεωστική ομολογία πρέπει να φέρει υποχρεωτικά τη σφραγίδα του οφειλέτη για να είναι έγκυρη.

στ. 15-25 Ουσιώδης όρος του συμβιβασμού ήταν, πιθανόν, η παροχή στον δανειστή έγκυρης ομολογίας. Η μη σφράγισή της, με διάφορες προφάσεις, συνιστούσε δολία παραβίαση των όρων του συμβιβασμού.

στ. 31-4[φ 28r] Το Κριτήριο, θεωρώντας ότι εξήντλησε όλους τους τρόπους για να είναι έγκυρος ο συμβιβασμός, επιτρέπει στον δανειστή να

κινήσει τη διαδικασία προσωποκρατήσεως («*δίδωμεν... ἄδειαν διὰ νὰ τὸν τραβᾶ*»). Ως αιτιολογία για την επιβολή αυτού του εξευτελιστικού για τους πραματευτές μέσου εκτελέσεως, το Κριτήριο προβάλλει τη στρεψοδικία του εναγομένου, την οποία εξομοιώνει με αδικία.

Από την εγγραφή αυτή συνάγεται α) ότι ο δικαστικός συμβιβασμός μπορούσε να γίνει σε οποιοδήποτε στάδιο της δίκης, ακόμη και μετά την έκδοση της αποφάσεως· β) ότι, εάν δεν ολοκληρωθεί ο συμβιβασμός, δεν περατώνεται η δίκη και επανέρχεται σε ισχύ η απόφαση που είχε εκδώσει το Κριτήριο προηγουμένως (στ. 5-6).

Αξίζει να σημειωθεί ότι το Κριτήριο παραβλέπει τον εμπαιγμό και την περιφρόνηση που έχει υποστεί από τον ένα διάδικο και δεν επιβάλλει τις ποινές που προβλέπονται στα δεσπίσματα για παρόμοια συμπεριφορά[3]. Ίσως επειδή τα μέλη του Κριτηρίου γνώριζαν ότι, λόγω του δύστροπου χαρακτήρα του[4], οι ποινές δεν θα είχαν αποτέλεσμα. Από την άλλη μεριά, η αποβολή του από την Κ, ως ύστατο μέτρο, δεν την συνέφερε, διότι αυτός συμμετείχε με σημαντική εισφορά στους φόρους που κατέβαλλε η Κ στο αυτοκρατορικό ταμείο.

1. Κατά το νέο ημερολόγιο.
2. Κατά το παλαιό ημερολόγιο, δηλ. στις 19 κατά το νέο (βλ. και εγγρ. 53, 54). Η απόφαση του Θησαυροφυλακίου πρέπει να εκδόθηκε εντός μιας ημέρας, προφανώς επειδή επρόκειτο για ληξιπρόθεσμη και εκκαθαρισμένη απαίτηση.
3. Θ. 5(1639), 14(1651), 26(1690) § 2 εδ. α΄-γ΄ (ΕΚΣ, σσ. 270, 278, 298), που προβλέπουν ποινές τάξεως από 1 μέχρι 12 F
4. Ο Κυρίτζης Χατζή Τύχου αποκαλείται και Καλοκυρίτζης, μάλλον κατ' ευφημισμόν.

58

1763/IX/18 978/φ 28r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Παρακαταθήκη ή παραγγελία. Αποζημίωση. Εξύβριση μεταξύ διαδίκων στο Κριτήριο. Αναβολή συζητήσεως αυτοφώρου.

[8]/ Ἐν μηνί σεπτεμβρίῳ 18. <1 >763.
[9]/ ||Δί||χως ἄλλην πολυλογίαν, ὅσον διὰ τὸ ἀνεμιστήρι [10]/ τοῦ κὺρ Γιαννάκη, ὁποῦ τὸ ἐφόρεσε μὲ λάθος [11]/ ἡ κόρη τοῦ μπασιὰ Μιχάλη Ἀρναούτη, νὰ ἔχῃ ὁ [12]/ κὺρ Μιχάλης μετά ἕξη ϐδομάδες νά πλερώνῃ [13]/ τοῦ κὺρ Γιαννάκη 4. φλουριά[1] σωστά, οὕτως ἐκρίθη [14]/ εὔλογον, καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν÷

[15]/ ||Καί|| ὅσον διὰ τὰ ἄσχημα τὰ λόγια ὁποῦ ἐξεφώνησαν [16]/ ἕνας τὸν ἄλλον, ἄπρεπα καὶ ἀθέμιτα ἔμπροσθεν τοῦ [17]/ Κριτηρίου, ἀπομένει εἰς τό ὕστερον νὰ θεωρηθῆ.

στ. 9-14 Το Κριτήριο αποφασίζει την αποζημίωση του κυρίου του πράγματος στο ύψος, πιθανόν, της αξίας του. Η σχέση μεταξύ ενάγοντος και εναγομένου δεν συνάγεται καθαρά από το κείμενο: Ο ενάγων είτε παρακατέθεσε είτε παρήγγειλε στον εναγόμενο να του αγοράσει μια βεντάλια(;), την οποία χρησιμοποίησε («*φόρεσε*») κατά λάθος –ή με λανθασμένο τρόπο– η κόρη του εναγομένου. Ο ενάγων δεν ήθελε πλέον το ίδιο το πράγμα και ζήτησε αντ᾽αυτού την καταβολή –ή την επιστροφή– της αξίας του. Δεν συνάγεται φθορά ή χειροτέρευση του πράγματος ούτε η απαίτηση διαφέροντος εκ μέρους του ενάγοντος.
στ. 15-17 Η αναβολή εκδικάσεως του αυτοφώρου αδικήματος γίνεται για να δοθεί η ευκαιρία στους διαδίκους να συμβιβασθούν εξωδίκως, όπως αυτό αναφέρεται συχνά σε άλλες αποφάσεις.

1. Η επιδίκαση αυτού του σεβαστού για την εποχή ποσού υποδηλώνει ότι πρόκειται για αντικείμενο αξίας. Το γεγονός ότι δεν επιδικάζεται η αξία στο τρέχον νόμισμα (16-20 F), σημαίνει ότι την είχε καταβάλει σε χρυσό, οπότε έπρεπε να τη λάβει στο ίδιο νόμισμα.

59

1763/XII/16 978/φ 28v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου. Αμοιβή σε χρήμα και είδος. Αδυναμία εκτελέσεως συμβάσεως. Λύση της συμβάσεως εργασίας.

// 1763 δεκεμβρίου 16.
[2]/ Ἦλθεν κάποια Μαρία ἀπό Ρεσενάρι θυγατέρα κάποιουνοῦ Μι[3]/ χάλι Τζιτζάνου καὶ ἐπροτοστολόγισεν κατέμπροσθεν ἡμῶν ζητῶντας [4]/ δικαιωσύνην διὰ νὰ ἠμπορέση νὰ λάβη τὴν ῥόγαντης ἀπὸ τὴν [5]/ κεράντης ὁποῦ ἐδούλευσεν (εἰ)ς τὴν Ἀνούτζα τοῦ μακαρίτου Ζαμφύρι [6]/ ἔστωντας καὶ νὰ ἐστ(εί)χισεν (εἰ)ς αὐτὴν διὰ νὰ δουλεύση ἀπὸ ἰουνί(ου) [7]/ πρώτη ἕως (εἰ)ς χριστούγενα διὰ φλορίντζια 8 καὶ μιὰ ζιγὴ ποδέ[8]/ματα καὶ ἕνα σούρτζουρο καὶ μία κίρπα (εἰ)ς τὸ κεφάλι καὶ δουλεύων[9]/τας (εἰ)ς τὸ ἀναμεταξὺ (εἰ)ς ταῖς 15 αὐγούστ(ου) ἀῤῥώστησεν δηνατὰ καὶ [10]/ μὴ ἠ<μ>πορῶντας νὰ δουλεύσ(ει) ἐπῆγεν (εἰ)ς τὸν πατέρατης (εἰ)ς Ρεσινάρι

[11]/ καὶ ὕστερον ἐγέρευσεν ἀπὸ τὴν ἀῤῥωστίατης καὶ ἤλθεν πάλιν διὰ νὰ [12]/ δουλεύσ(ει) νὰ γεμὶση τὸν καιρὸν της. αὐτὴ δὲ ἡ κερὰ της τῆς ἀποκρίδη[13]/ κεν ὅτι τώρα δὲν τὴν ἔχ(ει) διὰ καμίαν χρ(εί)αν μὲ τὸ νὰ (εἶ)ναι [14]/ αἱ ἡμέραις μικραῖς μόνον νὰ ἔλθη ἄλλην φορὰν ὑστερότερα [15]/ ὥντας νὰ (εἶ)ναι αἱ ἡμέραι τραναί καὶ οὕτως ἔτρεξεν ἐδὼ (εἰ)ς τὸ κρι[16]/τήριον καὶ τὴν ἔκραξεν ἔμπροσθὲνμας καὶ θεωρῶντας τῆς μιανῆς [17]/ καὶ τῆς ἀλλινῆς τὰ λόγια τὸ ηὔραμεν εὔλογον κατὰ τὸν λόγον τῆς [18]/ Ἀνούτζας μὴν θέλωντας την τώρα καὶ τὸ ἀποφασίσα[μεν]:
[19]/ ἀπὸ τὸν καιρὸν ὁποῦ τὴν ἔκαμεν παξάρι ἕως (εἰ)ς χριστούγενα F 8 [20]/ τὸ σούρτζουρο καὶ τὰ ποδίματα καὶ ἡ κίρπα<,> τῆς ἔρχουνται ὅσον [21]/ καιρὸν ἐδούλευσεν νὰ τῆς δίδη οὐγ<γρικα> F 3 ΄΄60 καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[22-24]/ Μανικατης· saφράν(ος) νῆν προεστ(ός) mp, πετκος πέτρ(ου) [χ.γρ.], *θωμᾶς βελλερᾶς, Γιάνης Μαβρωδῆς* [χ.γρ.], *Ἰωάννης τζήνκ(ου) mp, Χα(τζῆ) Πετρυ Λου(κα).*

στ. 8 Πρόκειται για τα λεγόμενα *τζάβαλα*, που είχε υποχρέωση να παρέχει ο εργοδότης στους μαθητευόμενους, τους υπαλλήλους και τους υπηρέτες (*παιδί, κοπέλι, δοῦλος*) ανάλογα με την εργασιακή συμφωνία και τα θεσπίσματα της Κ[1].
στ. 18 Η λύση της συμβάσεως κρίνεται εύλογη για τον λόγο που προβάλλει η εναγομένη (στ. 13-14).
στ. 19-21 Στο ποσό που επιδικάζει στην ενάγουσα το Κριτήριο για το χρόνικό διάστημα που εργάστηκε, υπολογίζεται και η αμοιβή σε είδος που προέβλεπαν τα θεσπίσματα. Δεν λαμβάνεται υπ'όψη η ανωτέρα βία, εξ αιτίας της οποίας διέκοψε η ενάγουσα την εργασία της.

1. Βλ. π.χ. Θ. 2(1639), ΕΚΣ, σ. 269.

60

1763/XII/16 978/φ 29r
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Προσβολή τιμής του προεστού. «Ανάκριση» από το Κριτήριο. Γυναίκες μάρτυρες. Όρκος. Σωματική και πειθαρχική ποινή. Σκοπός της ποινής. Ατιμωτική ποινή λόγω φύλου. Μερική άφεση ποινής.

// 1763 δεκεμβρίου 16
[2]/ Ἐρχάμενη ἡ ἄντρικρις Ἀνούτζα τοῦ μακαρίτου Ζαμφύρι [[ὁμου]] [3]/

καὶ θεωρῶντας τὴν κρίσηντης (εἰ)ς τὸ ἀναμεταξὺ τῶν λόγων τῶν πο[4]/ λῶν<,> μάλιστα καὶ ἀκούωντας καὶ ὁ ἄρχων προεστὼςμας ἀπὸ μερι[5]/καῖς γυναίκαις τὸ πῶς τόν ἀτίμησεν ἀσχιμολογῶνταςτον<,> καὶ οὕτως[6]/ σήμερον κράζωντας την καὶ ἐρω[ν]τῶντας την διὰ ταῖς ἀσχιμολογίαις [7]/ πρῶτον μὲ κάθε τρόπον τὰ ἀρνίθηκεν ὕστερον βγάζωντας καὶ [8]/ ταῖς μαρτυρίαις ὁποῦ μὲ ὅρκον ταῖς ὀρκώσαμεν πλέον δὲν [9]/ ἠ<μ>πόρεσεν μὲ κανέναν τρόπον νὰ τὸ ἀρνιθ(εῖ) μόνον κλο[10]/θογυρίζωντας τὰ λόγια της λέγωντας ὅτι ὤντας θυμομένη βολε[11]/τὸν καὶ νὰ τὰ (εἴ)πεν. τὰ ὁποῖα λόγια ὁποῦ ἐμαρτήρησαν αἱ μαρ[12]/τυρίαι εἶναι αὐτὰ, τό πῶς νὰ (εἴ)πεν ὅτι ἄλλοι καὶ ἄλλοι προεστοὶ [13]/ ἦτον πρωτήτερα ὄχι ὡσὰν αὐτὸν ὁποῦ ἔχ(ει) τὸ κεφάλι του ὠ[14]/σὰν στούκα καὶ νὰ τοῦ χέσω τὸ κεφάλι καὶ τὸ στώμα. τὰ ὁποία [15]/ βλέπωντας τα ἐπροτοστολόησεν ὁ προεστὸς μας κατέμπροσθενμας [16]/ ζητῶντας τὴν τιμὴντου. καὶ εὐγάζωντάς τους ἔξω τὸ ἐκρίναμεν εὔλο[17]/γον τὸ πῶς αὐτὴ ἀτιμῶντας τὸν προεστὸν ἀτίμησεν ὅλην τὴν κουμ[18]/πάνιαν (εἰ)ς τὸ ὁποῖον μὲ κανένα τρόπον καν(εῖ)ς δὲν τὸ στρέγ(ει) διὰ [19]/ νὰ συκόνεται ἕνας καὶ ἄλλος νὰ ἀτιμᾶ καὶ νὰ ἀσχιμολογᾶ τοὺς [20]/ τρανίτεροὺςτους καὶ διὰ τὸ περισσότερον ὁποῦ πολώταταις φοραῖς ἀ[21]/κούσθηκεν νὰ ἀτιμάζ(ει) ὁλουνούςμας. εἰς αὐτὸ τὸ εὑρίκαμεν θεό[22]/ψυχα καθὼς αὐτὴ ἀτίμησεν καὶ ἔ[υ]βρισεν τὸν προεστὸντης καὶ προε[23]/στὸν ὅλης τῆς κομπανίας καὶ τὴν ἀτιμίαν ὁποῦ τοῦ ἔκαμεν νὰ γυρίσ(ει) [24]/ εἰς τοῦ λόγουτης διὰ νὰ ἀτιμιθῇ μοναχήτης ἐδὼ ἔμπροσθενμας [25]/ μὲ δαρμὸν καὶ τὴν τιμὴν ὁποῦ (εἴ)χεν (εἰ)ς τὴν ἐκλισίαν διὰ [[ὁποῦ]] νὰ κά[26]/θεται ἀπάν(ου)<,> πλέον τώρα μὴν δερνωντὰςτην<,> παρακαλῶντας ὁ Κὺρ [27]/ Πέτκος Πέτρ(ου)<,> καὶ διὰ τὸ χατίριτου τὴν ἐσιμπάθισάμεν. πλέον [28]/ νὰ μὴν ἀνακατώνεται πάρεξ νὰ κητάζῃ τὴν δουλιὰν της καὶ τὴν [29]/ πτωχίαν <της>. Καὶ ἔστω ὅτι κάτω νὰ κάθεται εἰς τὴν ἐκκλισίαν.

[30-32]/ Γιάννης Μαβρωδῆς εἰς τὸν τόπον τοῦ προεστοῦ [χ.γρ.]. *Πέτκος πέτρου* [χ.γρ.]. *Θωμᾶς βέλλερᾶς. Χα(τζῆ) Πετρυ Λου(κα). Ἰωάννης τζηνγγ(ου) mp.*

στ. 7-8 Ένορκες καταθέσεις μαρτύρων σε προδικαστικό στάδιο, που καταγράφηκαν σε λυτά φύλλα («*βγάζωντας καὶ ταῖς μαρτυρίαις*»).

στ. 8 «*...μὲ ὅρκον ταῖς ὀρκώσαμεν*»: οι ένορκες καταθέσεις έγιναν ενώπιον του Κριτηρίου.

στ. 11-14 Καταγραφή των μαρτυριών στον κ.

Από τους στ. 2-14 συνάγεται ότι η «ανακριτική» διαδικασία κινήθηκε από τη διοίκηση[1] της Κ αυτεπαγγέλτως. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η προσβολή του εκλεγμένου προεστού προσλαμβανόταν ως προσβολή της υποστάσεως της Κ και ως διακινδύνευση της συνοχής της (στ. 17).

στ. 15-16 Προφορική άσκηση αγωγής από τον προεστό ενώπιον του Κριτηρίου για προσβολή της τιμής του.

στ. 16 «*ἐβγάζοντάς τους ἔξω*»: Αποχώρηση των διαδίκων και άλλων τυχόν παρισταμένων μελών[2] πριν από τη διάσκεψη του Κριτηρίου, στο οποίο δεν μετέχει ο προεστός[3].

στ. 17-23 Αιτιολογικό της αποφάσεως που συνδέει την ατομική προσβολή με την προσβολή της ομάδας. Η προηγούμενη κοινωνική συμπεριφορά θεωρείται ως επιβαρυντικό στοιχείο για την κατηγορουμένη, ένα είδος μη «εντίμου προτέρου βίου».

στ. 24-26 Διατακτικό: ανταπόδοση της προσβολής με ιδιαίτερα μειωτική ποινή («*δαρμός*») και απαξιωτικό τρόπο εκτίσεως («*ἔμπροσθέν μας*»)[4]. Η επιβολή σωματικής ποινής έγινε διότι θεωρήθηκε βαρύτερη η προσβολή που προερχόταν από γυναίκα. Η στέρηση από την καταδικασθείσα του δικαιώματος να κάθεται στον γυναικωνίτη της εκκλησίας είναι πειθαρχική ποινή. Η τιμή αυτή επιφυλασσόταν στις μητέρες, συζύγους, αδελφές ή θυγατέρες των παρέδρων και προεστών της Κ, όπως και απλών μελών της, ως ιδιαίτερη τιμή για την προσφορά τους.

στ. 26-29 Άφεση της σωματικής ποινής («*ἐσιμπάθησάμεν*») με τη μεσολάβηση ενός παρέδρου, αλλά διατήρηση της πειθαρχικής. Η σωματική ποινή που απαγγέλθηκε, και ιδίως η έκτισή της, ήταν εξαιρετικά ταπεινωτική. Όμως, και μόνο η δημοσία απαγγελία της ήταν απαξιωτική, όπως και η στέρηση της θέσης στο γυναικωνίτη[5], διότι αποσκοπούσε στην ειδική πρόληψη, όπως ρητά δηλώνεται (στ. 28).

στ. 30 Ορίστηκε από τα μέλη του Κριτηρίου αναπληρωτής του προεστού[6] για να διευθύνει τη συζήτηση, όταν ο προεστός άσκησε αγωγή. Δεν απαντά σε άλλες εγγραφές, όπου είναι διάδικος ο προεστός, ίσως επειδή ήταν η συνήθης πρακτική και οι συντάκτες τους όχι τόσο τυπικοί όσο ο τότε προεστός Θωμάς Βελλεράς.

1. Για τον διαχωρισμό της διοικητικής από τη δικαστική λειτουργία του Κριτηρίου βλ. ΕΚΣ, σσ. 132-133, 142-143, 144-145.
2. Βλ. Θ. 32(1695) § 22 (ό.π., σ. 319).
3. Ό.π. (σημ. 2), § 19.
4. Η προσβλητική συμπεριφορά απέναντι στον προεστό και τους παρέδρους τιμωρείται με χρηματική ποινή, βλ. π.χ. Θ. 46(1746) § 2 (ό.π., σσ. 356-357).
5. Βλ. και Θ. 38(1723) § 2 (ό.π., σ. 332), από το οποίο συνάγεται ότι τα μέλη έφθασαν σε απόγνωση από τον ανταγωνισμό των γυναικών για τις θέσεις στο γυναικωνίτη· πρβλ. αν. Μέρος Γ΄, εγγρ. 86. Βλ. επίσης Θ. 46(1746) § 22 (ό.π., σ. 362), για την «*εὐταξία*» των ανδρών στα στασίδια.
6. Στην περίπτωση αυτής της εγγρ. δεν πρόκειται για τον '*Επίτροπο τοῦ προεστοῦ*, τον οποίο όριζε ο ίδιος ο προεστός για να ασκεί τα καθήκοντά του βλ. ό.π., σσ. 151-153.

61

1764/I/14 978/φ 29v
χ. Γεωργίου Δημητρίου

Απόφαση οριστική. Εκτέλεση αποφάσεως αιρετοκρισίας. Χρέος *συντροφίας* για την αμοιβή *φατούρου*. Προθεσμία εξοφλήσεως. Έξοδα.

// 1764 : ἰανουαρίου 14. εἰς Σημ<π>ήνη.
[2]/ || † || Ἐπαρησιάσθηκεν κατέμπροσθεν ἡμὸν· ὁ Πέιος Μηχάη, ἀπὸ Ἀροστία, προτοστο[3]/λουήζοντας, καὶ ζητὸντας· ἀπὸ τὸν μπασιάτου Πέτρου Θεοδόρου· κατὰ τὸ γράματ[ου] [4]/ ὀποῦ· μὰς ἐπαρισίασεν, τὸ ὀποίον (εἶ)ναι· γραμένόν ἀπὸ τοῦς ἐκήδεν [5]/ πραγματευτάδες· ὀποῦ τοὺς ἔκαμαν ἀγάπην, διὰ νὰ δήδουν, τοῦ [6]/ Πέ<ι>ου· ὁ Πέτρος Θεοδόρου καί ὁ ἀδελφόςτου Ὄπρος, Θεοδόρου· οὔ(γγρικα) F 85: [7]/ ἀπὸ τὰ ὀπία ἔλαβεν τὰ μησὰ ἀπὸ τὸν Ὄπρον (εἰ)δαῖ τά ἄλα [8]/ ἔος τὴν σήμερον δὲν τὰ ἔλαβεν καὶ οὗτος ἤρδεν καί ἐπροτο[9]/στολόησεν, ζητόντας τὰ ἀπὸ τὸν Πέτρον, καί μὴν ἠμπορόντας [10]/ διὰ νά τά πλερόση πάραυτα, τοῦ ἐδόθη διορήα· ἀπὸ τὸ κρητή[11]/ριὸν μας, (εἰ)ς ἕξη ἐβδομάδες, νὰ ἔχη νὰ τα πλερώση χορὶς τηνὸς [12]/ προφάσεος, καὶ ἔστο (εἰ)ς ἔνδηξην· καὶ ἠμὲν καὶ δὲν ἤθελεν τὰ πλερό[13]/ση (εἰ)ς τὸ⌈ν⌋ διόρηξμενον τέρμηνον ὅσα ἔξοδα· (εἴ)θελεν κάμνη [14]/ ὁ Πέ<ι>ος νὰ ἔχη νὰ τὰ πλερόση ὁ Πέτρος.
[15-17]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, πέτκ(ος) πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά.], *Θωμᾶς βελλερᾶς, Γιάνης μαβρωδῆς* [χ. Θ. Βελλερά], *Ἰωάννης τζήνγγου mp, γεόργι(ος) δημητρί(ου)· καπετάν(ος) mp.*

στ. 3 «*μπασιά του*»: Πρόκειται για *φατούρο με λογάριασιν*, διότι αν ήταν με μισθό (*φατούρος με ρόγαν*) ή μαθητευόμενος (*παιδί, κοπέλι*) η απαίτηση του ενάγοντος θα ήταν πολύ μικρότερη[1] και θα αναφέρονταν κάποια στοιχεία της συμβάσεως εργασίας.
στ. 3-5 Απόφαση αιρετών κριτών για συμβιβασμό των διαδίκων («*γράμμα του*»). Αν επρόκειτο για μορφή «τακτικής» δικαιοδοσίας θα αναφερόταν κάποια ένδειξη –π.χ. *έκριναν, κριταί, αποφάσισάν τους*. Η απλή μνεία «*πραγματευτάδων*» που τους συνεβίβασαν, υπονοεί μάλλον αιρετοκρισία. Το Κριτήριο δεν υπεισέρχεται στην ουσία της διαφοράς. Ασχολείται μόνο με την εκτέλεση της αποφάσεως των αιρετών κριτών εναντίον μέλους της Κ.
στ. 5-8 Το ποσό που επιδικάστηκε στον ενάγοντα αφορά την αμοιβή του ως *φατούρου* από τα κέρδη ή κατ' αποκοπήν. Οι συνοφειλέτες ήταν συνεταίροι και η παροχή που απαιτείται από αυτούς ήταν διαιρετή.
στ. 11-12 «*χωρὶς τηνὸς προφάσεος*»: δηλαδή δεν χωρεί ένσταση.

στ. 12-14 Θα οφείλεται αποζημίωση για τα έξοδα που θα πραγματοποιηθούν για τυχόν περαιτέρω δικαστικούς αγώνες, αν μετά τη λήξη της προθεσμίας δεν εκτελεσθεί η απόφαση.

1. Βλ. το ύψος του μισθού των δύο αυτών κατηγοριών στα Θ. 2(1639), 22(1666) §§ 9-10, 23(1680) § 4, 26(1690) § 13, 46(1746) § 10 (ΕΚΣ, σσ. 269, 289, 292, 302, 358).

62

1764/II/4 978/φ 29v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Χρεωστική ομολογία. Τμηματική εξόφληση.

[18]/ ||Ἔτ|| ει τῷ αὐτῷ. μηνί Φευρουαρίῳ 4. παῤῥησιαξόμενος ὁ [19]/ Κρίστας μπουγγαρδιάνος σάσος σκιάος, μέ τὸν κὺρ Κωνσταντή [20]/ Μαυρουδῆ, ἐξήτησε νά πλερώση ὅτι τοῦ χρεωστᾷ κ(α)τ(ά) ταῖς [21]/ ὁμολογίαιστου. εἰς τό ὁποῖον ἔδωσεν ἐπί ταυτοῦ F 50. καὶ διὰ [22]/ τά ἐπίλοιπα ἐκρίθη μετά ἕξη ϐδομάδες δίχως ἄλλο [23]/ νὰ τά πλερώνη, καὶ ἐγράφη εἰς ἔνδ(ει)ξιν.

στ. 19 Πρόκειται για Σάξονα[1] από το προάστειο του Σιμπίου Μπούγκαρτ, όπου και ο πρώτος ναός της Κ με το κοιμητήριο[2].

1. Για την εθνοτική σύνθεση της Τρανσυλβανίας εκείνη την εποχή βλ. ΕΚΣ, σ. 21-23, 26, 44.
2. Βλ. π.χ., αν. Μέρος Β΄, εγγρ. 6, αναφορές από το 1690 έως το 1760 (*Υπόμνημα η΄*).

63

1764/II/8 978/φ 30r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Αυτεπάγγελτη δίωξη από την Κ. Προσβλητική συμπεριφορά γιου προς τον πατέρα του. Αποκλήρωση τέκνου. Σωματική ποινή. Υποτροπή. Φυλάκιση. Σωφρονισμός ανηλίκου.

// Ἐν ἔτει 1764. φεϐρουαρίου. 8.
[2]/ ||Τὴν|| σήμερον συναχθέντες οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι, [3]/ διά ἕνα

πράγμα ἀνόσιον, ὁποῦ ἄρχησεν νὰ κυριεύῃ εἰς [4]/ τὴν κατοικίαν τοῦ κὺρ Ἀνδρεάτζα Γεωργίου Νταμπίζα,[5]/ καὶ τὸ σημαδεύομεν νὰ εἶναι εἰς ἐνθύμησιν νὰ ἀπέχουν [6]/ τελ(εί)ως οἱ μεταγενέστεροί μας ἀπό τέτοιαις παρανομίαις,[7]/ ἔστωντας ὁποῦ ὁ μεγαλήτερος υἱός του Παναγιώτης ἐπανε-[8]/βαίν(ει) χωρὶς ἐντροπήν, χωρίς εὐλάβ(ει)αν, καὶ φόβο θεοῦ, τολμᾶ[9]/ σχεδὸν καθ'ἡμέραν νὰ τόν ἀσχημολογᾶ, καὶ νὰ τὸν καταφρο-[10]/νὰ, καὶ νά τόν βλαστημᾷ μέ φοβερά καὶ ἐνάντια λόγια, πῶς [11]/ εἶναι μεθυστής, πῶς νὰ τὸν σκοτώση ὁ θεός, νὰ τὸν δέσουν, [12]/ νὰ τὸν βάλλουν στό τζούχτλερους, καὶ <νὰ> τόν διώχνουν ἀπό τό κονάκι [13]/ ὡσὰν κακὸν ἄνθρωπον, καί ἕτερα ὁποῦ δὲν ἠμποροῦν νά γραφοῦν [14]/ ὅλα, Λοιπὸν ὡς καθῶς διαλαμβάνουν οἱ θεῖοι Νόμοι, ὅτι τά παι-[15]/διὰ νὰ τιμοῦν καὶ νὰ μὴν πικραίνουν καθ'ὅλου τούς Γονεῖστους, διότι [16]/ κατὰ δικαίου τρόπον, ἔχει ὁ Πατέρας θέλημα ἀπαραίτητον, [17]/ τοὺς τοιούτους κακολόγους υἱούς νά τούς κάμν(ει) τελ(εί)ως ἀπόκληρους, [18]/ μάλιστα ἡ θεία γραφὴ ἀποφασίζη μὲ θάνατον, ὥστε ἀπό τοῦ [19]/ νῦν νὰ παύσουν ὁλότελα ἀπό τό μέσοντους τά μαλλώματάτους [20]/ καὶ οὔτε νὰ ἀκουσθοῦν παράνω, ὅμως διὰ τώρα νὰ μὴν ἀπο-[21]/μείνη ἀτιμώρητος διὰ τά τόσα ἄπρεπα καμώματα ὁποῦ [22]/ μαρτυροῦνται νὰ ἐτόλμησεν κατά τοῦ πατρόςτου, νά δέρνε(ται) [23]/ λουπάταις μὲ ἐντροπήντου μεγάλην διά σωφρονισμόντου, [24]/ ἐπειδή ἐφανερώθη πῶς καὶ ἄλλα τίμια παλικάρια νὰ τὰ ἀ-[25]/τίμησεν μὲ συκοφαντίαις, Λοιπόν ἂν δέν παύσουν αὐτά τὰ [26]/ παράνομα ἔργατους, καὶ ἤθελαν μετακριθοῦν διὰ ὅμοια, νὰ [27]/ ἔχη πάλιν νὰ δέρνεται καὶ εὐθύς νὰ φυλακώνεται.

[28-33]/ ανδρεας γηωργηου παρον· κ(αι) με το δελημαμου, Μανηκάτης σαφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, δωμᾶς βελλερᾶς mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Ἰωάννης τζήγγ(ου) mp, πέτκος, πέτρου mp [χ. Γ. Δημητρίου], *γιάνης, μαυροδη mp* [χ. Γ. Δημητρίου], *γεόργι(ος), δημητρί(ου), καπετάν(ος) mp.*

στ. 2-4, 7-13, 24-25 Δεν υπάρχει έγκληση. Το Κριτήριο φαίνεται να ενεργεί αυτεπαγγέλτως με βάση πληροφορίες –ή/και ιδία γνώση των μελών του–, για την κατ'εξακολούθηση προσβλητική συμπεριφορά του δράστη απέναντι στον πατέρα του και σε άλλα μέλη της Κ.

στ. 15-18 Η αποκλήρωση των τέκνων για έλλειψη σεβασμού και στοργής προς τους γονείς –άδικη συμπεριφορά που στοιχειοθετούν οι «*θεῖοι νόμοι*»–, δεμελιώνεται στο θετό δίκαιο («*κατὰ δικαίου τρόπον*»)[1], ενώ στην Παλαιά Διαθήκη («*θεία Γραφή*») προβλέπεται η ποινή του θανάτου για τέτοια συμπεριφορά[2]. Η αποκλήρωση του τέκνου επισημαίνεται στην απόφαση, ώστε η απειλούμενη κύρωση να λειτουργήσει αποτρεπτικά.

στ. 19-25 Διατακτικό: α) απαγόρευση τελέσεως των πράξεων στο μέλλον· β) σωματική ποινή με σκοπό τον σωφρονισμό του δράστη, που λειτουργεί ως γενική και ειδική πρόληψη[3]· γ) η ποινή να εκτελεσθεί

με ταπεινωτικό τρόπο, πιθανόν σε δημόσιο χώρο, επειδή αποδείχθηκε («*ἐφανερώθη*») ότι ο δράστης εξύβριζε και συκοφαντούσε καθ'έξιν και μέλη της Κ (επιβαρυντικά στοιχεία).

στ. 25-27 Σε περίπτωση υποτροπής, απειλούνται σωρευτικά δαρμός και φυλάκιση με σκοπό την ειδική πρόληψη[4].

στ. 28 Η συνυπογραφή της αποφάσεως από το δύμα –πατέρα του δράστη–, επέχει θέση συναινέσως για την ποινή, δεδομένου ότι ο σωφρονισμός των ανηλίκων –τέκνων, μαθητευόμενων, ή υπηρετών–, απέρρεε, ως αποκλειστικό δικαίωμα, από την άσκηση της πατρικής εξουσίας ή εκείνης του *μπασιά* (εργοδότη)[5].

1. Πρβλ. Εξάβιβλο 5.10.1, Μαλαξό ΦΟΓ΄, Βακτηρία Α οα΄, Ι. Αδάμη, *Σαξονικά Στατοῦτα* 2.5.9.
2. *Δευτερονόμιον*, 21.18.
3. Πρβλ. ΕΚΣ, σ. 232.
4. Ό.π., σ. 234.
5. Πρβλ. αν. εγγρ. 28, για υπηρέτη.

64

1764/II/8 978/φ 30v
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 65

Απόφαση προδικαστική. Καταγγελία για συκοφαντική δυσφήμηση. Προσδιορισμός της φύσης της επιβλητέας ποινής.

// Ἐν μηνὶ τῷ αὐτῷ. 8.
[2]/ ||Διὰ|| τὰ ἐγκλήματα ὁποῦ ἐπαῤῥησίασεν διαγράφως ὁ κύρ [3]/ Παλαιολόγης, τὸ πῶς νὰ κατελάλησεν αὐτόν ὁ κὺρ [4]/ Κωσταντᾶς Μαυρουδόπουλος, μὲ κάποιαις συκοφαντίαις [5]/ ἄπρεπαις, ὁποῦ ἐντροπὴ εἶναι νὰ ταῖς ἀναφέρνωμεν, καὶ [6]/ ἀκόμη μερικὰ λόγια ὁποῦ ἐγγίζουν ἄδικα καὶ τοῦ Ἄρχον Προ-[7]/εστοῦ μας, καὶ ἕτερα ὅμοια, ὁποῦ εἶναι ἄξια τιμωρίας καὶ με-[8]/γάλης παιδεύσεως, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ ῥηθεὶς Κωσταντᾶς [9]/ τελείως τὰ ἀρνεῖται πῶς, ποσῶς δὲν τά εἶπεν, οὔτε ἐκα-[10]/τηγόρησέν τοιουτοτρόπως κανένα πρόσωπον ὁποῦ διαφη-[11]/μίζεται, ὥστε ἐὰν φανερωθῇ καὶ μαρτυρηθοῦν πῶς τὰ εἶπεν, [12]/ πιάνεται σχεδὸν νὰ παιδεύεται μὲ μεγάλην ἀτιμίαν, [13]/ ὁποῦ νὰ εἶναι διὰ παντ(ὸς) καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἐντροπιασμένος [14]/ καὶ ἀπό μεγάλους καὶ ἀπό μικρούς ἐπί ζωῆς του, καὶ ἐσημειώ-[15]/σαμεν διά μέλλουσαν ἐξέτασιν.

στ. 4-8 Συκοφαντική δυσφήμηση μέλους, με ιδιαίτερα επιβαρυντικά στοιχεία.

στ. 11-14 Το Κριτήριο αξιολογεί την άδικη πράξη και απειλεί τον κατηγορούμενο με τιμωρία που θα τον στιγματίσει για όλη του τη ζωή, εφ' όσον αποδειχθεί η κατηγορία.

Παρ' όλη την αόριστη διατύπωση του συντάκτη, εκφράζεται ο αποτροπιασμός του Κριτηρίου για την καταγγελλόμενη πράξη, ενώ παράλληλα απειλείται αόριστα η επιβλητέα ποινή και τα αποτελέσματά της. Το κείμενο δίνει την αίσθηση ενός συγκεκαλύμμένου εκβιασμού για την επίτευξη συμβιβασμού των διαδίκων, ώστε να μην εκτεθεί η Κ στους ντόπιους, ανεξάρτητα από την έκβαση της δίκης.

65

1764/II/13 — 978/φ 30ν
χ. Ιωάννη Αδάμη — σχ. 64

Απόφαση οριστική. Απόδειξη της ενοχής του δράστη. Συγγνώμη θύματος. Εξάλειψη αξιοποίνου. Υποτροπή.

[16]/ Ἐν μηνὶ πάλιν τῷ αὐτῷ. 13.
[17]/ ||Ἔστ||ωντας καὶ νὰ ἐξετάχθη παρ' ἡμῶν ἡ ἄνωθεν ὑπόθεσις, [18]/ ὥστε καὶ ἀπό μαρτυρίαις τινῶν, φαίνεται τὸ πῶς ὁ κύρ [19]/ Κωσταντᾶς ἐκ προπετείας του νὰ ἔσφαλεν, ἀπόντος καὶ τε-[20]/λ(εί)ως εἴδησιν μὴ ἔχοντ(ος) |τοῦ κὺρ Παλαιολόγη.| ἡμεῖς κατά τὸν σκοπὸν τοῦ ἀ-[21]/δελφάτου ἐκρίναμεν νὰ κλίνῃ νὰ κάμῃ μετάνοιαν κα-[22]/τέμπροσθεν τοῦ Κριτηρίου εἰς τὸν κύρ Παλαιολόγην νὰ [23]/ ζητήσῃ συγχώρησιν διὰ ὅλα τὰ ὅσα εἶπεν, καὶ ἀπεδομπρῶς [24]/ νὰ λ(εί)πῃ ἀπό τοιαύτα λόγια, ποσῶς νὰ μήν τά συντυχαίνῃ [25]/ πλέον εἰσέ κανέναν, διὰ νὰ μὴν λάβῃ ὕστερα τήν πρέπου-[26]/σαν τιμωρίαν, καὶ ὁ κὺρ Παλαιολόγης ὡς φρόνημος νά τόν [27]/ ἔχῃ ἀπὸ τοῦ νῦν διά ὅλα συγχωρημένον. [μον. γρ.]
[28-32]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, πέτκ(ος) πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], *Γιάννης μαβρωδῆς* [χ. Θ. Βελλερά], *Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, θωμᾶς βελλερᾶς mp, γεόργι(ος) δημητρί(ου) καπετάν(ος) mp.*

στ. 17-20 Η διερεύνηση της καταγγελίας και η εξέταση μαρτύρων απέδειξε («*φαίνεται*») την υπαίτια («*ἐκ προπαιτείας*») και απρόκλητη τέλεση του αδικήματος. Και πάλι, δεν αφίνεται ο παραμικρός υπαινιγμός για το περιεχόμενο των συκοφαντιών.

στ. 20-21 «*κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦ ἀδελφάτου*»: Εδώ με την έννοια της προστασίας της εσωτερικής συνοχής και της εξωτερικής υποστάσεως

της Κ[1], που αποτελεί την αιτιολογία για την εξάλειψη του αξιοποίνου.
στ. 21-24 Αίτηση συγγνώμης με εξευτελιστικό για τον δράστη τρόπο –γονατίζοντας μπροστά στο Κριτήριο.
στ. 24-26 Δεν πρόκειται για άρση του αδίκου, αλλά για εξάλειψη του αξιοποίνου της πράξης. Σε περίπτωση υποτροπής, ο δράστης θα υποστεί πλήρως τις κυρώσεις[2].

Δεν επήλθε δικαστικός συμβιβασμός[3], διότι δεν υπήρξε πρόκληση του δράστη από το δύμα –οπότε θα μπορούσε να χωρήσει αμοιβαία υποχώρηση των μερών.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 239-240.
2. Πρβλ. Θ. 26(1690) § 3 (ό.π., 298-299), όπου απειλείται εκκοπή της γλώσσας για συκοφαντική δυσφήμηση μέλους ως ψεύτη, και χρηματική ποινή 12 F εάν συκοφαντηθεί ως «*πόρνος*». Για άλλες ειδικές περιπτώσεις δυσφημήσεως απειλείται χρηματική ποινή 12 έως και 200 F, βλ. π.χ. Θ. 19(1663), 22(1666) §§ 1, 8 (ό.π., σσ. 283-284, 287, 289).
3. Βλ. ό.π., σ. 240 σημ. 446, λανθασμένο χαρακτηρισμό αυτής της αποφάσεως ως δικαστικού συμβιβασμού.

66

1764/II/9
χ. Θωμά Βελλερά

978/φφ 31r-v
σχ. 29, 30-32, 36, 107-108

Απόφαση οριστική. Έφεση και αντέφεση στο Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας. Παραπομπή της υποθέσεως στην Κ. Παρουσία εκπροσώπου του Θησαυροφυλακίου στη δίκη. Αναπροσαρμογή επιτοκίου χρεωστικής ομολογίας. Η εκκρεμοδικία αναστέλλει την τοκοφορία της οφειλής. Πρακτικό αιτήσεως αντιγράφου.

// 1764 φευρουαρί(ου) 9 Σιμπήν<ι>
[2]/ Ἐπροτοστολοϊσεν κατέμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑποκάτωθεν γεγρα[3]/μένων ὁ Κὺρ Διμήτρης Σοῦφρας μὲ μίαν ἰστάντζιαν ὁποῦ ἔ[4]/δοσεν ὁ Γιόργης Κλεῖς καστριανὸς (εἰ)ς τὸ τίμιον τεσα<ου>ρα[ου]ριάτον [5]/ διὰ τὸ χρέος ὁποῦ τοῦ ἐχρεωστοῦσεν ὁ Κὺρ Μίτρος Γεωργί(ου) καὶ Δή[6]/μίτρης Σοῦφρας ἀπὸ τοὺς 1751 φλορίντζια οὔγκρικα F 500 [7]/ καὶ πολώταις φοραῖς τὰ ἐξήτησεν ὡς φαίνουνται ὄπισθεν εἰς τὸ [8]/ προτόκολόνμας || [φ]ύλλ<ον> 3[3].[1] || ὥστε ὁποῦ (εἰ)ς τοὺς 1761 αὐγούστ(ου) 8 ἐπλέροσεν ὁ [9]/ ἄνωθεν Μίτρος Γεωργί(ου) τὸ μερτικὸν του F 350 ὁποῦ ἔγινε μαζὶ μὲ τὸ [10]/ διάφορὸν τους. ὕστερον δὲ ζητῶντας τους τὰ ἐποίλιπα ἀπὸ τὸν κὺρ

Σοῦ[11]/φραν καὶ παρισιάζωντας πολώτατες φοραῖς (εἰ)ς τὸ κριτήριονμας [12]/ ὡς φαίνεται καὶ (εἰ)ς τὸ ντελιμπεράτο{υ} ὁποῦ τοὺς ἐδώδ(ει) (εἰ)ς τοὺς 1762 [13]/ (εἰ)ς ταῖς 26 τοῦ ἰουλί(ου)[2], κατὰ τὸ νέο, διὰ νὰ παρι{α}σιασθοῦν (εἰ)ς τὸ [14]/ ἔνδοξον τεξε<ου>ρα{ου}ριάτο καὶ δίδωντας το μέσα, καὶ δίδωντας καὶ ὁ ἄνω[15]/δεν καστριανὸς ἰστάντζια (εἰ)ς τὸ ἔνδοξον τεξα<ου>ρα{ου}ριάτον μᾶς ἤλ[16]/δεν προσταγὴ ὡς φαίνεται (εἰ)ς τὴν ἰστάντζιάν του ὄπισθεν (εἰ)ς τοὺς 1763 [17]/ 9 σεμπτεμβρίου, προστάζωντάς μας διὰ νὰ τοὺς δικαιώσωμεν καὶ νὰ τοὺς [18]/ ἀποφασίσωμεν (εἰ)ς διωρίαν ἡμερῶν 19, ὅμως {μὲ τὸ νὰ} ἔτρεξεν [19]/ ἡ ὑπόθεσις ἕως τὴν σήμερον μὲ τὸ νὰ μὴν ἤχαμεν καιρὸν. [20]/ σίμερον δὲ συναθρισθέντες ἐδὼ<,> ὤντας ἀραδιασμέν(ος) ἀπὸ [21]/ τὸ ἔνδοξον τεξα<ου>ρα{ου}ριάτο καὶ ὁ κὺρ Κίμπλιν{\βα} Φράν{ | α | }τζίσκος [22]/ διὰ νὰ εἶναι παρὼν<,> καὶ ἐξετάζωντας τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἀλλουνοῦ τὰ λόγια [23]/ καὶ διὰ τὴν ὄντος πολυλογίαν:, ὁ Κὺρ Διμίτρης Σοῦφρας ἀνάφερεν [24]/ καὶ ἀνακάτωνεν καὶ τὸν Μίτρον Γεωργί(ου), (εἰ)ς τὴν παρὸν κρίσιν, ἔστων[25]/ τας καὶ νὰ ἔδοσαν διάφορον παράν(ου) ἀπὸ τὸ διορισμένον τῆς πατρί[26]/ δος ταύτης, ἀλλὰ διαβάζωντας τὴν ὁμολογίαντους καὶ βλέπωντας [27]/ ὅτι ὁ ἄνωθεν Μίτρος Γεωργί(ου) νὰ ἐπλέρωσεν τὸ μερτικὸν του τώρα [28]/ ἀπὸ πολὺν καιρὸν ἤγουν ἀπὸ τοὺς 1761 αὐγούστου 8 δὲν ἠμποροῦμεν [29]/ διὰ νὰ τὸν ἀνακατώσωμεν, ὅμως διὰ τὸ μερτικὸν του λογα[30]/ριάζωντας ἀπὸ τοὺς 1751 ἕως τοὺς 1763 /ἀφίνωντας ἕναν [31]/ χρόνον μὲ τὸ νὰ (εἶ)ναι (εἰ)ς τὴν κρίσιν/ τοῦ τὰ ἐλογαριάσαμ(εν) // ὅλα πρὸς ἔξι τὰ ἑκατὸ κατὰ τὴν πατρίδαν ταύτην καὶ [2]/ μέν(ει) ἀκόμα νὰ τοῦ χρεωστᾶ ὁ Κὺρ Διμίτρης Σοῦφρας τοῦ κύρ [3]/ Γεωργί(ου) Κλεΐ καλταράρι F 266΄΄56 ὥστε ὁποῦ τοῦ δίδωμεν [4]/ διωρία (εἰ)ς 21 ἡμέραις διὰ νὰ τὰ πλερόση καὶ οὕτως ἔγινε, καὶ ἔστω.

[5-11]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, In Pra<e>sentia mea ad Mandatum Ex(cellen)tt(issi)mi D(omini) D(omi)ni diti Thesaurarii Regii Francisc(us) Kibling de Louvense mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, πέτκος πέτρου mp [χ. Ι. Τζίγγου], Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, θωμᾶς βελλερᾶς mp, γιάννης, μαυροδὴ mp, γεόργι(ος) δημητρί(ου)· καπετάν(ος):

[12]/ διαβάζωντὰςτην τὴν παρὸν κρίσιν ἐξήτησεν ὁ Κὺρ Διμίτρης [13]/ Σούφρας διορίαν τριῶν ἡμερῶν νὰ δόση τὴν ἀπόκρισιν· [14]/ ἐρχάμενη ἡ διωρία τῶν τριῶν ἡμερῶν ἦρθεν ὁ Κὺρ Διμίτρης καὶ ἐξήτη[15]/σεν τὴν κρίσιν ἔξω ἤγουν τὸ ντελιμπεράτο· καὶ τοῦ ἐδόθ(ει).

στ. 14-15 Άσκηση εφέσεως και αντεφέσεως στο Θησαυροφυλάκιο.

στ. 14-22 Αναπομπή της υποθέσεως στην Κ με εντολή του δευτεροβαθμίου δικαστηρίου, που ορίζει εκπρόσωπό του για να παραστεί στη δίκη. Η παρουσία του παραβιάζει τη δικαστική αυτοτέλεια της K^3.

στ. 24-26 Το αίτημα της εφέσεως του Σούφρα ήταν η αναπροσαρμογή του *πραματευτάδικου* επιτοκίου, 10%, στο τρέχον την εποχή εκείνη στην Τρανσυλβανία 6%. Συνάγεται ότι την αναπροσαρμογή είχε ζητήσει ο

εκκαλών και για να συμψηφισθεί με τον τόκο που είχε καταβάλει ο συνεταίρος του, ο οποίος είχε εν τω μεταξύ εξοφλήσει το χρέος με το ηυξημένο επιτόκιο, κατά το ποσοστό που του αναλογούσε[4].

στ. 26-3[φ 31v] Απόρριψη της αναπροσαρμογής του επιτοκίου αναδρομικά, για το τμήμα της οφειλής που είχε εξοφληθεί από τον συνεταίρο του εκκαλούντος, πιθανόν επειδή η επίσημη μεταβολή του επιτοκίου επήλθε μεταγενέστερα (μετά την εξόφληση του χρέους με το επιτόκιο που όριζε η χρεωστική ομολογία), ή απλώς επειδή είχε παρέλθει σχεδόν τριετία. Αναπροσαρμόζεται το επιτόκιο και εκκαθαρίζεται η οφειλή (κεφάλαιο και τόκοι), μόνο κατά το ποσοστό που οφείλει ο εκκαλών.

στ. 4 Προθεσμία εξοφλήσεως συντομότερη από τη συνήθη των έξι εβδομάδων.

στ. 12-15 Αίτηση αντιγράφου για την υποβολή νέας εφέσεως.

1. Σελιδαρίθμηση του Ι. Αδάμη, που αντιστοιχεί στο φ 19r, κατά την αρίθμηση της Βιβλιοθήκης της ρουμανικής Ακαδημίας (αν. εγγρ. 36/ 13.VII.1762).
2. Πρόκειται για την εγγρ. 36.
3. Βλ. άρθρο 6 του Προνομίου του Λεοπόλδου Α΄(1701), ΕΚΣ, σσ. 382 και 389-390.
4. Για τα επιτόκια βλ. ΕΚΣ, σσ. 188-189.

67

1764/III/24
χ. Θωμά Βελλερά

978/φφ 31v-32r
σχ. 38

Απόφαση οριστική. Αγωγή αναγνωριστική δικαιώματος δανειστή. Αντιπροσώπευση και πληρεξουσιότητα. Ένσταση για προνομιακή ικανοποίηση χρεωστικής ομολογίας. Εκχώρηση απαιτήσεως. Χρέος από «συναλλαγματική» ικανοποιείται κατά προτεραιότητα.

[16]/ 1764 μαρτί(ου) 24. ἐπροτοστολοῖσεν ὁ <μ>πασιᾶ Ἀλέξης Λαζάρ(ου) [17]/ διὰ μέσου τοῦ Θωμᾶ γαμβροῦ του διὰ τὴν ὑπόθεσιν ὁποῦ (εἴ)χεν μέ [18]/ τὸν ἐβραίον Ἀβ<ρ>αὰμ Βενιαμὶ[ν] διὰ κάποιους λουλάδες ὁποῦ ὁ ἐβραῖος [19]/ ἐχρωστοῦσεν τοῦ Πέτρου Λούγγουλα ἤγουν Νικόλα· καὶ τὰ ὅπρησεν ὁ <μ>πασιὰ Ἀλέξις [20]/ λέγωντας ὅτι οἱ λουλάδες τοὺς ἐπῆρεν ὁ Πέτρος ἀπὸ τὴν ἐντιμώτητά του καὶ [21]/ τὰ ἔδοσεν τοῦ ἐβραί(ου)<.> καὶ ἔτζι ἔχοντας νὰ πάρη ὁ Ἰόνης ὁ φατοῦρος τοῦ [22]/ <μ>πασιὰ Ἀλέξη ἀπὸ τὸν Πέτρον Νικόλα αὐτὰ τὰ <μ>πάνια ὁποῦ τοῦ [23]/ ἔδοσεν τοὺς λουλάδες καὶ τὰ ὅπρησεν (εἰ)ς τὸν ἐβραῖον μὴν ὤντας ὁ Πέτρος [24]/ Νικόλα παρὸν. καὶ

πιάνωντας τὸν ἐβραῖον διὰ νὰ τοῦ δόση τὸ χρέος [25]/ καὶ μὴν ἔχωντας νὰ τοῦ τὰ δόση ἐπαρακάλεσεν ὁ ἐβραῖος τὸ <μ>πασιά [26]/ Ἀλέξη καὶ τοῦ ἔδοσε F 83 καὶ τὰ ἔδοσεν τοῦ Ἰόνη. καὶ τώρα ὤντας τὰ ἄς[27]/πρα ὁπρισμένα ἀπὸ τοὺς 1761 ἕως τὴν σήμερον τὰ ζητᾶ ὁ <μ>πασιὰ Ἀλέξης [28]/ τὰ ἄςπρα διὰ νὰ τὰ σλομποτίσ(ει) ὁ |Χ(ατζῆ)| Πέτρος Λοῦκας<.> καὶ παραστένωντας // μας ὁ Χατζῆ Πέτρος Λοῦκας τὴν ὁμολογίαντου ὁποῦ ἐπῆρεν ἀπὸ τὸν [2]/ Πέτρον Νικόλα ἔστωντας νὰ τοῦ χρεωστᾶ καὶ τοῦ ἔδοσεν τὴν ὁμολογίαν τοῦ [3]/ ἑβραί(ου) διὰ νὰ τὰ πάρη διὰ τὸ χρέος του. τώρα ἐξετάζωντας τὰ λόγια [4]/ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἀλλουνοῦ τὸ ηὕραμεν εὔλογον ὅτι ὁ <μ>πασιᾶ Ἀλέξης νὰ [5]/ ἔχη νὰ σλομποτήζη τὰ ἄςπρα ἀπὸ τὸν ἐβραῖον διὰ νὰ τὰ [6]/ πέρνη ὁ Χατζῆ Πέτρος Λοῦκας ἐπ(ει)δήτης καὶ ἔχ(ει) τὴν ὁμολογίαντου [7]/ (εἰ)ς χ(εί)ρας του καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[8-10]/ Μανικάτης· σαφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp. Πέτκος Πέτρ(ου) [χ. Μ. Σαφράνου]. *Γιαννης Μαβροδῆ* [χ. Μ. Σαφράνου].

Η εγγραφή αφορά σε διαφορά που προέκυψε από τη συντηρητική κατάσχεση εις χείρας ενός και του αυτού οφειλέτη –για το ίδιο ποσό αλλά για διαφορετικές αιτίες–, που διενεργήθηκε από δύο άσχετους μεταξύ τους δανειστές και σε διαφορετικό χρόνο. Το πρόβλημα το οποίο καλείται εδώ να επιλύσει το Κριτήριο είναι ποιος δανειστής δικαιούται να ικανοποιηθεί κατά προτεραιότητα[1]. Η απόφαση περιγράφει αναλυτικά αλλά κάπως συγκεχυμένα τα πραγματικά περιστατικά, που θα προσπαθήσουμε να αποκαταστήσουμε, λαμβάνοντας υπ'όψη και τη σχετική εγγρ. 38:

στ. 16-21 Αγωγή για την είσπραξη τιμήματος, μέσω αντιπροσώπου. Προηγήθηκε «συντηρητική κατάσχεση» –«*ὅπρισμα*», δηλ. δέσμευση–, εις χείρας του οφειλέτη από τον αντιπρόσωπο (*φατούρο*) του ενάγοντος πωλητή, βάσει σιωπηρής πληρεξουσιότητας (εγγρ. 38, στ. 25-26). Το εμπόρευμα είχε μεταπωλήσει στον οφειλέτη ένας μεσάζων, που το είχε προμηθευτεί από τον ενάγοντα. Η πώληση και η μεταπώληση έγιναν με πίστωση του τιμήματος. Η εκχώρηση της απαιτήσεως του μεσάζοντος (λήπτη) στον Πέτρο Λούκα (κομιστή) αντί καταβολής, προφανώς χωρίς γνωστοποίηση στον οφειλέτη (πληρωτή), είναι έγκυρη[2].

στ. 21-26 Προκειμένου να εισπράξει το πιστωθέν τίμημα, ο υπάλληλος του ενάγοντος στράφηκε για λογαριασμό του εργοδότη του κατά του μεσάζοντος (α΄ αγοραστή) και δέσμευσε («*ὅπρισε*») το ποσό του τιμήματος από την περιουσία του β΄ αγοραστή. Για να αρθεί το *ὁπρισμα*, ο τελευταίος αγοραστής δανείστηκε το ποσό του τιμήματος από τον αρχικό πωλητή (τον ενάγοντα), το οποίο κατέβαλε στον αντιπρόσωπο («*φατούρο*») του τελευταίου. Δεν αποσβέστηκε όμως –και δικαίως–, η ενοχή, αφού στην ουσία δεν ικανοποιήθηκε ο αρχικός πωλητής.

στ. 26-28 Επειδή εκκρεμεί από διετίας αναγνωριστική αγωγή του εναγο-

μένου για την εξόφληση χρεωστικής ομολογίας του οφειλέτη, ο οποίος είχε αποβιώσει πριν κατατεθεί η αγωγή (εγγρ. 38), ο ενάγων ζητεί στην ουσία να προηγηθεί η ικανοποίησή της απαιτήσεώς του για το τίμημα αντί εκείνης του εναγομένου από τη χρεωστική ομολογία.

στ. 1-3[φ 32r] Αναιτιώδης χαρακτήρας της συγκεκριμένης χρεωστικής ομολογίας, που καταδεικνύει τη λειτουργια της ως συναλλαγματικής.

στ. 3-7 Το Κριτήριο αποφασίζει ότι ο ενάγων θα πρέπει να άρει τη δέσμευση, ώστε ο εναγόμενος να ικανοποιηθεί δυνάμει της ομολογίας του. Επομένως συνάγεται η αρχή ότι η χρεωστική ομολογία που λειτουργεί ως ανώνυμο χρεώγραφο προηγείται, ως τίτλος εκτελεστός, της συντηρητικής κατασχέσεως.

Για την πλήρη κατανόηση της αποφάσεως, πρέπει να έχουμε κατά νου ότι και η διαδικασία του *ὀπρίσματος* και η αγωγή για την εξόφληση της ομολογίας διεξήχθησαν ενώπιον της δωσιδικίας του αποβιώσαντος οφειλέτη, δηλ. της συντεχνίας των εβραίων εμπόρων στην Alba Iulia. Βάσει, επομένως, αυτής της αποφάσεως του Κριτηρίου θα αποφανθεί και το αρμόδιο για τον οφειλέτη δικαστήριο.

1. Βλ. και εγγρ. 38, στ. 29-30.
2. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 190 (ι΄).

68

1764/IV/15 978/φ 32r
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Αγωγή για εξόφληση χρεωστικής ομολογίας. Αδυναμία εκπληρώσεως και παροχής εγγυητή. Προσωποκράτηση[1].

[11]/ 1764 ἀπριλί(ου) 15.
[12]/ Ἐπροτοστολόγισεν ἡ ἀρχόντισα Ντοποξόγια{ν} μὲ τὸ πότουρόν της [13]/ ξιτῶντας κρίσιν καὶ δικαιωσύνην μὲ τὸν Κωνσταντᾶν Μαβρωδῆ [14]/ διὰ τὰ χίλια φλορίντζια ὁποῦ τῆς χρεωστᾶ μὲ ὁμολογίαν ἰδιό[15]/χ(ει)ρὸν του ξητῶντας διὰ νὰ τὴν πλερόσῃ, καὶ αὐτὸς ἀπεκρίθη{ν} κατέμπρο[16]/σθένμας τὸ πῶς δὲν ἔχ(ει) μὲ τὶ νὰ τὴν πλερόσῃ· καὶ τοῦ ἐξήτησεν κεφίλην [17]/ διὰ νὰ μὴν φύγ(ει) ἕως ὁποῦ ἠμπορέσ(ει) διὰ νὰ κάμ(ει) τὸν τρόπον διὰ νὰ τήν [18]/ πλερόσῃ· καὶ πάλιν ἀπεκρίθ(ει) τὸ πῶς κανέναν κεφίλην δὲν ἔχ(ει) διὰ νὰ δόση<.> [19]/ ὥστε ὁποῦ δίδωμεν τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀρχόντισας Ντοποξόγιας διὰ νὰ [20]/ κάμῃ μὲ αὐτὸν τὸν κρεδητόρον της [[νὰ κάμῃ]] ὅτι ἀγαπᾶ καὶ ὧν (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξην<.> [21]/ ἤγουν νὰ τὸν φυλακόνῃ.

[22-25]/ Μανικάτης· σαφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Πετκ(ος) πετρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], *Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, δωμᾶς βελλερᾶς mp, γιάννης Μαβροδῆ mp* [χ. Ι. Τζήγγου], *γεόργι(ος), δημητρί(ου), καπετάν(ος).*

Τα πραγματικά περιστατικά της αποφάσεως αναδεικνύουν τον τρόπο που χρησιμοποίησαν οι πραματευτές για να αντλήσουν κεφάλαια και οι «επενδυτές» για να αποκομίσουν μεγαλύτερα κέρδη, δεδομένου ότι, εκείνη τη χρονική περίοδο, ο «πραματευτάδικος» τόκος ήταν 10% και ο τρέχων 6%.

1. Βλ. Θ. 29(1691) § 3 (ΕΚΣ, σσ. 311-312)· πρβλ. Ι. Αδάμη, *Σαξόνικά Στατοῦτα*, 3.3.10, που προβλέπουν κατ'αρχήν τη φυλάκιση για ένα χρόνο, με δικαστική απόφαση. Εφ'όσον ο οφειλέτης δεν εξοφλούσε το χρέος του ή δεν παρείχε ασφάλεια, ήταν υποχρεωμένος να παρέχει εργασία στον δανειστή μέχρις αποπληρωμής της οφειλής του. Επρόκειτο, δηλαδή, ουσιαστικά για ένα είδος *manus iniectio*.

69

1764/V/15
χ. Ιωάννη Αδάμη

978/φ 32ν
σχ. 70

Πρακτικό. Δωρεές υπέρ του Παναγίου Τάφου δανείζονται εντόκως από την Κ σε μέλος της.

// Ἐν μηνί Μαϊῳ 15. 1764.
[2]/ || Ση || μειώνομεν ἐν τῷ παρόντι ὑπομνήματι, τὸ πῶς [3]/ μέ τὸ νὰ ἐχρειάσθηκαν τά ἄσπρα τοῦ Ἁγίου Τά-[4]/φου κατά τάς γραφὰς ὁποῦ μᾶς ἔστειλαν οἱ ἐπιτρό-[5]/ποι[1], καὶ εἶναι εἰς τόν Καλοκυρίτζη Χατζῆ Τύχου[6]/ μέ ὁμολογίαν, ὡς F οὔγκρικα 400. Τὰ ὁποῖα [7]/ ζητῶντας τὴν σήμερον ἀπό τήν ἀφεντιάντου, νά τά [8]/ πλερώση, ὑποσχέθηκεν ἐκ στόματ(ος) ἐνώπιον [9]/ πάντων ἡμῶν τῶν ἀκουσάντων, τό πῶς ἀναμφι-[10]/βόλως, χωρὶς λόγον καὶ ἐναντίωσιν, ἕως τήν διω-[11]/ρίαν, ἤγουν ἐν μηνί Αὐγούστῳ πρώτη τοῦ ἐρχο-[12]/μένου, νὰ ἔχῃ νὰ τά παραστήσῃ σῶα, κεφάλαια [13]/ καὶ διάφορον, καθῶς διαλαμβάν(ει), καί ἐγράψαμεν [14]/ διὰ μέλλουσαν ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλ(ει)αν.
[15-19]/ Μανικάτης· σαφράν(ος) νῦν προεστ(ός) mp, Ἰωάννης ἀδάμη, δωμᾶς βελλερ[ᾶς], πέτκ(ος) πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], *χα(τζῆ) Πετρύ Λου(κα), Ἰωάννης τζ[ή]νγγ(ου) mp], Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ.*

στ. 9-13 Εξόφληση δανείου στη λήξη της προθεσμίας. Δεν συνάγεται αν το δάνειο συνήφθη με πρωτοβουλία της Κ, ως θεματοφύλακα των

δωρεών[2], ή απ'ευθείας από τους «*ἐπιτρόπους*» του Παναγίου Τάφου στο Βουκουρέστι ή με εντολήν τους στην Κ[3].

1. Οι πληρεξούσιοι του Παναγίου Τάφου.
2. Βλ. αν. Μέρος Α΄, εγγρ. 22 επ.
3. Βλ. σχόλιο προηγουμένης εγγραφής.

70

1764/VIII/23
χ. Ιωάννη Αδάμη

978/φ 32ν
σχ. 69

Πρακτικό. Απόσβεση ενοχής εκ δανείου με κατάθεση στην Κ[1]. Τόκος.

[20]/ *Ἐν μηνί Αὐγούστῳ 23. 1764*[2].
[21]/|| *Γρ|| άφομεν εἰς ἐνθύμησιν, πῶς τά ἄνωθεν ἄσπρα* [22]/ *τοῦ Ἁγίου Τάφου, τά ἐπαράστησεν ἐνώπιον ἡμῶν* [23]/ *καὶ τά ἐπλέρωσεν ὁ καλο-Κυρίτζης Χατζῆ Τύχου* [24]/ *ὅλα ὁμοῦ σωστά κεφάλαια καὶ διάφορον F οὔγκρικα* [25]/ *464. ὥστε νά τό ξεύρουν ὅλοι καὶ νὰ λ(εί)ψουν αἱ μάχαις.*

στ. 24-25 Αν το δάνειο δόθηκε για 12 μήνες, το επιτόκιο ήταν 16%, που είναι μάλλον απίθανο. Με το εμπορικό επιτόκιο 10%, η διάρκεια του δανείου πρέπει να ήταν περίπου 19 μήνες.

1. Διασφαλίζεται έτσι και η δημοσιότητα, ΕΚΣ, σ. 144.
2. Η εγγραφή καταχωρήθηκε στο ίδιο φύλλο ώστε να αποδεικνύεται αμέσως η καταβολή των χρημάτων στον Πανάγιο Τάφο.

71

1764/V/15
χ. Ιωάννη Αδάμη

978/φ 33r
σχ. 72-73

Πρακτικό. Άσκηση αγωγής από τον προεστό. Διευρυμένη σύνθεση του Κριτηρίου. Εξόφληση χρεωστικής ομολογίας. Αναβολή συζητήσεως. Τακτικές δικάσιμοι.

// *Τῷ αὐτῷ ἔτει καὶ μηνί*[1].
[2]/ *Ὁ νῦν Προεστώς μας κὺρ Μανικάτης Σαφράνιος, ἐνώ-*[3]/*πιον ἡμῶν*

τῶν συναχθέντων, Πραγματευτῶν ὡμοσμένων [4]/ καὶ τῆς ἐξωτέρας, ἐπρωτεσταλόγησεν κατά τό σύνηθες [5]/ βάνωντας τὸ πόλτουρον, καὶ ἐφανέρωσεν μίαν ὁμολο-[6]/γίαν στερεὰν τοῦ Καλοκυρίτζη Χατζῆ Τύχου, διὰ σού-[7]/μα F οὔγκρικα 205. καὶ ἐζήτησεν νὰ τοῦ τά πλερώ-[8]/σῃ, ἐπειδή τά χρεωστᾷ, καὶ πολλάκις τοῦ τά ἐγύρευσε, [9]/ εἰς τὰ ὁποῖα ἀπεκρίθη ὁ ῥηθείς Κυρίτζης, τὸ πῶς [10]/ μην ἠμπορῶντας εἰς αὐτό σήμερον νά κριθῇ περὶ τούτου [11]/ ἐζήτησεν διωρίαν ἕως μεθαύριον τῇ δευτέρᾳ[2], καὶ τότε [12]/ δίχως ἄλλο, θέλει παῤῥησιασθῇ μαζὺ μέ τόν Πλενι-[13]/ποτεντζιάλην του τόν κύρ Στέφανον Ἀρπάση, διὰ νὰ [14]/ θεωρηθῇ τελείως, καὶ νὰ ξεδιαλεχθῇ ἡ ὑπόθεσίς του, [15]/ καὶ μὲ τὴν Κρίσιν νὰ πλερωθῇ τὸ ἄνωθεν χρέος του [16]/ καὶ ἐβεβαίωσέν μας, πῶς θέλει σταθῇ παρών, καὶ εἰς [17]/ κανέναν τρόπον νὰ μήν ἀναχωρήσῃ ἀπό τὸ Σιμπῖνι [18]/ καὶ ἐγράψαμεν καὶ τοῦτο διὰ ἀσφάλ(ει)αν.
[19-24]/ Ἰωάννης ἀδάμη νοτάρι(ος)[3], Χα(τζῆ) Πετρύ Λου(κά), Παλαιολόγης Δημητρί(ου) παρόν mpῳ, διμιτρι σούφρα παρον και μαριταρώ, γεώργιος Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) mp.

στ. 2-5 Προφορική αγωγή του προεστού στο Κριτήριο και καταβολή παραβόλου χαρακτηρίζεται ως συνήθης πρακτική.
στ. 5-8 «*ὁμολογία στερεά*»: έγκυρη χρεωστική ομολογία και ληξιπρόθεσμη (εγγρ. 72 στ. 7), για την εξόφληση της οποίας προηγήθηκε επανειλημένη όχληση του οφειλέτη.
στ. 9-18 Αίτημα τριήμερης αναβολής από τον εναγόμενο για να παραστεί με τον πληρεξούσιό του. Δεν αρνείται την εξόφληση, υπονοεί όμως την υποβολή ενστάσεων («*μὲ τὴν κρίσιν*»).

1. Με την εγγρ. 69.
2. Από αυτή την εγγραφή (στ. 11) και την ημερομηνία της επομένης, επιβεβαιώνεται ότι οι τακτικές δικάσιμοι διεξάγονταν Δευτέρα και Πέμπτη, όπως όριζε το Θ. 32(1695) § 5 (ΕΚΣ, σ. 316).
3. Είναι από τις σπάνιες φορές που σε πρακτικό του Κριτηρίου ο Ι. Αδάμη προσθέτει στην υπογραφή του την ιδιότητά του.

72

1764/V/17 — 978/φ 33v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου — σχ. 71, 73

Απόφαση οριστική. Παροχή εγγυητή. Προθεσμία για εξόφληση.

// <1 >764 τῇ 17 Μαΐου
[2]/ Ἐπροτεστηλόϊσεν ὁ νῦν προεστῶς ἡμῶν κύρι(ος) Μα:[3]/νικάτης

Σαφράν(ος) ἐνώποιον ἡμῶν τῶν ὑποκάτω:[4]/δεν γεγραμμένων, ζητῶντας νά τοῦ πληρώσῃ [5]/ τά οὖν(γκρικα) F 205 ὁποῦ τοῦ χραιωστ(εῖ) ὁ Καλοκυρίτζης [6]/ Χατζῆ Τύχου μέ ὁμολογίαν ἰδιόχ(ει)ρόντου μέ τό νά [7]/ ἐτελ(εί)ωσεν τό τέρμινον τῆς ὁμολογίας του, ὁ Καλο:[8]/κυρίτζης ἀπεκρίθη παρακαλῶντας τὸν ἄνωθεν [9]/ κύριον Μανικάτην, νά τόν καρτερέσῃ ἕως τόν ἐρ:[10]/χόμενον {7}(Σεπτεμ)βριον καὶ τότες νά τοῦ πληρῶσῃ τὰ ἄνωθ[εν.] [11]/ ὁ ἄρχον προεστὼς διὰ νά τοῦ κάμνῃ τὴν καλοσύ:[12]/νην ἔστερξεν, μέ τέτοιον τρόπον ὅμως, ὅτι, ὁ ἄ:[13]/νωθεν Καλοκυρίτζης νά τοῦ δώσῃ κ(ει)φίλην [14]/ διά τήν ἄνωθεν σοῦμαν, καί οὕτως θέλ(ει) ἀπανδέξ[η] [15]/ ἕως τότε: μήν θέλωντας ὅμως ὁ Καλοκυρί:[16]/τζης νά τοῦ δώσῃ ἐγγυητήν, οὔτε ὁ ἄρχον προ:[17]/εστὼς νά τόν ἀπανδέξῃ ἀλλέως, ἀποφασίσαμ(εν) [18]/ ὅτι ὁ ἄνωθεν Καλοκυρίτζης Χατζῆ Τύχου μετ[ά] [19]/ ὠκτώ ἡμέρες νά ἔχη νά πληρώσῃ τό χρέος [20]/ ὁποῦ διαλαμβάν(ει) (εἰ)ς τήν ἰδιόχ(ει)ρόν του ὁμολογ[ί]:[21]/αν φιορίνια 205 οὔνγρικα μαζί μὲ τό δίκαιόν τους. [22]/ καί ἔστω (εἰ)ς μέλλουσαν ἔνδ(ει)ξιν καί ἀσφάλ(ει)αν.

[23-25]/ Πέτκος πέτρ(ου), χα(τζῆ) Πετρύ Λου(κά), Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ, διμιτρις σούφρας, γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp.

73

1764/VIII/18 978/φ 34r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 71-72
χ. Ιωάννη Αδάμη (στ. 19-20, 25-29)

Απόφαση οριστική. Αναπροσαρμογή συμβατικού εμπορικού επιτοκίου στο τρέχον. Συντηρητική κατάσχεση. Προσωποκράτηση. «Δικαστική δαπάνη». Ενστάσεις μετά την έκδοση-δημοσίευση της αποφάσεως.

// 1764 τῇ 18 Αὐγούστ(ου)

[2]/ Ἐπροτεστηλόϊσεν ὁ νῦν προεστῶς μας κύρι(ος) Μανικάτης [3]/ Σαφράν(ος) ἐνόποιον ἡμῶν τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων [4]/ καὶ ἐζήτησεν νά πληρωθῇ κατὰ τήν ὄπισθεν κρίσιν ὁποῦ [5]/ τοῦ ἔγινεν διὰ τά F 205 "- ὁποῦ τοῦ χρεωστεῖ ὁ Καλο[6]/κυρίτζης Χατζῆ Τύχου μαζὶ με τό διάφορόντους πραγματευ:[7]/τάδικα πρ(ός) 10% καθὼς διαλαμβάν(ει) ἡ ἰδιόχ(ει)ρόστου ὁμολογία. [8]/ ὁ Κυρίτζης ὅμως προφασίζεται πῶς πρότον μεν ὅτι ὑπερ τά [9]/ 6 % διάφορον δέν πληρών(ει), δεύτερον ὅτι ὅσον δέν πάρη [10]/ ἀπεκ(εῖ) ὁποῦ ἔχ(ει) νά πάρη δέν πληρών(ει) οὔτε κεφάλαια οὔτε [11]/ διάφορον, καὶ μάλιστα λέγ(ει) ὅτι τὸ πρᾶγμα ὁποῦ τοῦ ἐπῆ[12]/ ραν μέ ἐξεκουτζιόνι, τοῦ φένεται τό πῶς (εἶ)ναι ἀδικιμέν(ος) [13]/ καὶ

ξητ(εῖ) τὴν ζιμίαν του<,> καὶ ὅσον δέν λάβη τήν ζημίαν του ὀπίσω [14]/ δέν πληρών(ει). ἡμεῖς ὅμως ἀποφασίσαμεν νά πληρώση ὁ: [15]/ ἄνωθεν Κυρίτζης τὰ κεφάλαια καί τό διάφορον εἰς ἔτερες [16]/ 8 ἡμέρες κατά τήν συμφονήν ὁποῦ ἔκαμεν μέ τόν ἄ:[17]/νωθεν κύριον Μανικάτην καὶ καθὼς διαλαμβάν(ει) ἡ [18]/ ἰδιόχ(ει)ρός του ὁμολογία. ἔστω λοιπόν (εἰ)ς μέλλουσαν [19]/ ἔνδ(ει)ξιν καί ἀσφάλειαν{ ,} [χ. Ι. Αδάμη] τό παρόν διὰ νὰ μὴν ἀκολου-[20]/θήση καὶ ἀῤῥέστη.

[21-24]/ Ἰωάν(νης) ἀδάμη, πετκος πέτρου, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) πρῳ, διμιτρι σοῦφρας παρω<ν>, γεόργι(ος). δημητρί(ου). καπετάν(ος) πρ, νηκωλας φιτωκη, μηχαλις βρετα.

[25]/ Ἀνῖσως καὶ ἀδετήση ὁ Κυρίτζης τὴν ἄνωθεν ἀπόφασιν, ἐπρωτε-[26]/σταλόγησεν ὁ κὺρ Μανικάτης, πῶς ὅσα ἔξοδα ἤθελεν κάμῃ [27]/ εἰς κρίσες, τὰ θέλ(ει) ἀπό τὸν Κυρίτζη. Ὁ δὲ Κυρίτζης ἀπε-[28]/κρίθη, πῶς καὶ αὐτός προτεσταλογίζει διὰ τὰ ἔξοδα ὁμοίως, [29]/ καὶ ἔτζη να ἔχ(ει) καὶ αὐτός νὰ τραβίξῃ κρίσιν.

στ. 7-9 Ο εναγόμενος οφειλέτης ζητεί την προσαρμογή του εμπορικού επιτοκίου που είχε συμφωνηθεί στο τρέχον νόμιμο επιτόκιο. Παλαιότερα, το «*πραματευτάδικο*» επιτόκιο ήταν χαμηλότερο (6%) σε σχέση με το τρέχον στην Τρανσυλβανία (10%)[1].

στ. 10-11 Η ένσταση αυτή δεν έχει νομική αξία και είναι άσχετη με τον ενάγοντα. Ο εναγόμενος προσπαθεί με τον τρόπο αυτό μάλλον να προκαλέσει την επιείκεια του Κριτηρίου και την καθυστέρηση της εξοφλήσεως.

στ. 11-14 Δεν είναι σαφές από τη διατύπωση ποιος ακριβώς έχει κάνει στον εναγόμενο συντηρητική κατάσχεση για πράγματα μεγαλύτερης αξίας από την οφειλή του. Μπορεί βάσιμα να υποτεθεί, βάσει της προηγουμένης αποφάσσεως (εγγρ. 72), ότι ο ενάγων έκανε συντηρητική κατάσχεση εμπορευμάτων ή τιμαλφών του εναγομένου μετά την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας που είχε τάξει η απόφαση για την εξόφληση της ομολογίας. Η ένσταση για αποζημίωση συναρτάται άμεσα με την εξόφληση της ομολογίας. Συνάγεται επομένως ότι η κατάσχεση έγινε από όργανα της τρανσυλβανικής Διοικήσεως.

στ. 14-19 Το Κριτήριο διατάσσει την εξόφληση της ομολογίας μέσα σε εύλογη προθεσμία, χωρίς να αναπροσαρμόσει το συμβατικό «πραματευτάδικο» επιτόκιο, απειλώντας με προσωποκράτηση τον οφειλέτη αν δεν συμμορφωθεί. Αντιπαρέρχεται το αίτημα της αποζημιώσεως.

στ. 25-29 Το αίτημα των εξόδων υποβάλλεται με ένσταση, ως συνήθως, όχι για τον δικαστικό αγώνα που προηγήθηκε, αλλά για δίκες που τυχόν θα επακολουθήσουν. Οι ενστάσεις των διαδίκων για καταβολή εξόδων για επόμενες συναφείς δίκες υποβάλλονται μετα την έκδοση-δημοσίευση της αποφάσεως. Αυτή συντελείται με την ανάγνωση της αποφάσεως

στους διαδίκους από τον προεστό ή, το πιθανότερο, από τον συντάκτη της εγγραφής.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 189.

74

1764/VIII/13 978/φ 36r
χ. Μανόλη Κων/νου Κοπάνου σχ. 75, 77-78

Απόφαση προδικαστική. Ποινική αγωγή για αδικοπραξία προστηθέντος[1]. Άσκηση παράνομης βίας, εξύβριση και απλή σωματική βλάβη από υπηρέτη. Διατάραξη οικιακής ειρήνης του προστήσαντος. Ευθύνη προστήσαντος. Ποινική αγωγή για προσβολή τιμής[2]. Σώρευση αγωγών. Λογοκρισία.

// 1764: Αὐγούστου: 13 ἐπαῤῥη[σιά]σθη κατέμπροσθεν ἡμῶν ὁ τιμι:[2]/ότατος Κύριος Δημή[τριος] Ἰωάννου Μάρκου. Τῆς ἐδῶ Καντζηλα:[3]/ρίας Μπέλικας, βασσιλ[ικὸ]ς ταλμάτζης πρωτοστολοϊζωντας. Κατά: [4]/τὸν Νόμον τοῦ βιλααιτιού, καὶ λέγωντας τό παράπονόντου, ἐ:[5]/νάντια, εἰς τό χαταλμασάγγι, ὁποῦ τὴν σήμερον, (εἰ)ς τὰς 7: [6]/ ὥραις τό ταχύ, ἀκολούθησεν, μήν ὤντας ἡ τιμιότη του (εἰ)ς τό ὀ:[7]/σπῆτι, Μᾶλλον ὤντας (εἰ)ς σὲ βασσιλικὴν ὑπηρεσίαν, ἦλθεν: [8]/ ὁ Δοῦλος τοῦ τιμιοτάτου κυρίου Χατζῆ Πέτρου Λούκα, χωρὶς νὰ: [9]/ ἐρωτήσῃ, κανέναν τοῦ ὁσπητίουτου, τί ζητ(εῖ), ἤ ποῖος τόν ἔστυλεν, [10]/ ὑβρίζωντας μάλιστα τὸν δοῦλοντου, καὶ πέρνωντας ἕνα σανίδι, [11]/ νὰ τὸν βαρέσῃ, δέν τοῦ ἦταν Ἀρκετό Μέ τό σανίδι, ἀλλά: [12]/ ἅρπαξεν Μὲ ὁρμὴν Ἅρμα φωνευτικὸν, ἤγουν σιδηρέ:[13]/νιαν φούρκαν ἀπὸ τὸ Ἀχοῦρι, καί τὸν ἔδ(ει)ρεν, κάνωντας: [14]/ λάρμαν (εἰ)ς τὴν Αὐλὴν τοῦ, διὰ τὴν ὁποίαν ποτέντζιαν καὶ λάρ:[15]/μαν, ζητᾶ τό Σατισφακτζιόνι του, τό ὀγληγορώτερον νὰ γένῃ κατὰ [16]/ τοὺς νόμους, ὤντας ὁ Ἄνω Κὺρ Χατζὴ Πέτρος Λούκα κεφίλης νὰ [17]/ παῤῥησιάζῃ τόν Ἄνω δοῦλοντου παρόν ὅποτε ἤθελεν χρειασθῇ: [18]/ νὰ παῤῥησιασθοῦν.

[19]/ Προσέτι τῇ αὐτῇ ἡμέρα πρωτοστολοΐζωντας ὁ Ἄνω Κὺρ Δημήτριος: [20]/ διὰ τὴν Ἄνω ὑπόθεσιν, ὤντας παρὼν καὶ ὁ ἄνω Κὺρ Χατζὴ Πέτρος Λού:[21]/κα, καὶ πολύ πλασιάζωντας διάφορα λόγια Ἀνάμεσάτους, ἀνά[22]/μεσα (εἰ)ς τά πολλὰ (εἶ)πεν ὁ κὺρ Χατζῆς τό πῶς, θέλομεν (εἶ)σθαι ἄξιοι: [23]/ καὶ ἡμεῖς, νὰ χαλέψωμεν καὶ ἡμ(εῖ)ς ὁπού (εἶ)μεσθεν βαρημένοι ἀπό λόγου σου: [24]/ καὶ μᾶς πέρν(ει)ς τό ψωμὶ ἀπὸ τὸ στόμα, διαβάζωντας τὰ γράμματάμας[3]; [25]/ πέρνωντας τὴν πραγμάτ(ει)άνμας, διὰ τὰ ὁποῖα ἄνω ἐνάντια τῆς τιμῆς τ(ου): [26]/ ἐπρωτοστολόϊσεν χαλεύωντας καὶ (εἰ)ς αὐτά τό Σατισφα<κ>τζιόνιτου τό ὀγληγορώτερον.

27-28/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp. Μανόλης Κωνσταντί-ν(ου) Κοπάν(ου) mp.

στ. 8-9 Παράνομη είσοδος και παραμονή υπηρέτη στο σπίτι του ενάγοντος.
στ. 10-11 Απρόκλητη εξύβριση ενός υπηρέτη του ενάγοντος και ξυλοδαρμός του από τον υπηρέτη του εναγομένου.
στ. 12-14 Χρήση μέσου επικίνδυνου για τη ζωή του παθόντος.
στ. 14-15 Ο ενάγων ζητεί ικανοποίηση για δύο ξεχωριστά αδικήματα, την άσκηση παράνομης βίας, που στοιχειοθετεί «*μικρή ποτέντζια*»[4] και περιλαμβάνει την εξύβριση και την απλή σωματική βλάβη, καθώς και για την αναστάτωση που προκάλεσε στο σπίτι του («*λάρμα*») ο υπηρέτης του εναγομένου.
στ. 16-18 Ευθύνη του εργοδότη να προσαγάγει τον υπηρέτη του ενώπιον του Κριτηρίου για να δικασθεί (βλ. εγγρ. 77 στ. 9-10).
στ. 22-25 «*νὰ χαλέψωμεν...*»: Παρακίνηση των πραματευτών να ασκήσουν αγωγή αποζημιώσεως κατά του ενάγοντος για κατάχρηση εξουσίας κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του (αυτοκρατορικός διερμηνέας).
στ. 25-26 Νέα ποινική αγωγή του ενάγοντος για προσβολή της τιμής του από τον εναγόμενο ενώπιον του Κριτηρίου.

Οι δύο αγωγές δεν έχουν συνάφεια μεταξύ τους. Συνεκδικάζονται διότι ασκούνται από το ίδιο πρόσωπο, με την ιδιότητα του ενάγοντος-εγκαλούντος, ενώ ο εναγόμενος ενάγεται στην πρώτη υπόθεση ως προστήσας τον αδικοπραγήσαντα και στη δεύτερη εγκαλείται ως αυτουργός του αδικήματος.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 184, 190.
2. Η επόμενη εγγρ. 75 (στ. 5) χαρακτηρίζει την υπόθεση «*ἐγκληματική*».
3. Από την κατηγορία αυτή εναντίον του διερμηνέα της «καγκελλαρίας πολέμου» (*Cancellaria bellica*) στην Τρανσυλβανία, συνάγεται ότι η αυστριακή διοίκηση λογόκρινε συστηματικά την αλληλογραφία των πραματευτών, για το ενδεχόμενο παροχής πληροφοριών στην οθωμανική Πύλη.
4. Βλ. Ι. Ἀδάμη, *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν, Ι*, σ. 5: «*Τὰ καμώματα τῆς Μικρῆς Ποτέντζιας τὴν σήμερον λέγονται κοινῶς Βιολέντζιαις, κοινῶς νὰ εἰποῦμεν, Βία καὶ Δυναστεία...Γίνεται καὶ αὕτη ἡ Ποτέντζια πολλαχῶς, ὅταν κανεὶς βλάψῃ, ἢ ζημιώσῃ κανέναν, ἢ πάρῃ δυναστικῶς κανενοῦ τίποτες, ἢ παρακινήσῃ καὶ ἀναγκάσῃ τινὰ εἰς τὸ κακοποιῆσαι, ἢ καμῃ σύγχυσιν*[:*λάρμα*] *καὶ ἐπανάστασιν*[:*χαταλαμσσάγκι*] *ἀπάνω εἰς ἄλλον...*» (πρόκειται για τα σύγχρονα πλημμελήματα). Τιμωρείται στην Τρανσυλβανία με χρηματική ποινή 50 φιορινίων –100 φιορινίων στην Άνω Ουγγαρία– και αποζημίωση, ενώ τη χρηματική ποινή «*μοιράζωνται ὁ Κριτὴς μὲ τὸν Βλαμμένον Ἄκτωρα*». Από τα δεσπίσματα όμως της Κ και τις αποφάσεις του Κριτηρίου της συνάγεται ότι οι χρηματικές ποινές κατατίθενται στο ταμείο/χρηματοκιβώτιο («*λάδα*») της Κ.

75

1764/VIII/18 978/φ 36v
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 74, 77-78

Πρακτικό. Αναβολή για αιτολογημένη απουσία διαδίκου. Ένορκη κατάθεση μαρτύρων. Συκοφαντική δυσφήμηση. Η έκδοση της αποφάσεως γίνεται υποχρεωτικά παρουσία του κατηγορουμένου.

// Ἐν μηνί Αὐγούστῳ 18. 1764.
[2]/ Ὁ ὄπισθεν εἰρημέν(ος) Ἄκτωρας κὺρ Δημητράκης Ἰω-[3]/άννου Μάρκου, κατέμπροσθεν ἡμῶν τῶν συναχθέντων, ἐ-[4]/παῤῥησιάσθη, καὶ ἐπρωτεσταλόγησεν, διὰ τὴν ὄπισθεν [5]/ γεγραμμένην Ἐγκληματικήν ὑπόθεσιν, κατὰ τοῦ Πέ-[6]/τρου Λούκα, διὰ νὰ τοῦ κάμωμεν τό σατισφάκτζιόντου, [7]/ ἐξετάζωντας ἀκριβῶς καὶ τελ(εί)ως τὰ συμβάντα ὅλα [8]/ καὶ τὰ λόγιατους, ἔστωντας δὲ νὰ λείπη ὁ ῥηθεὶς Χατζῆ [9]/ Πέτρος Λούκα εἰς τὸ παναγύρι τῆς Μπίστριτζας, καμία [10]/ ἀπόφασις δὲν ἀρμόζ(ει) νὰ γένῃ κατά τήν ῥέγουλαν τοῦ [11]/ Νόμου, Λοιπόν γράφομεν διωρίαν ἕως δεκαπέντε ἡμέ-[12]/ρας, ὁπόταν ἔλθη στὸ παρόν, καὶ τότε νὰ τοὺς κάμωμεν [13]/ τὸ δίκαιον Ντελιμπεράτον, ὁμοίως καὶ διὰ τὴν Ποτέν-[14]/τζιαν ὁποῦ ἐτόλμησεν ὁ δοῦλος τοῦ αὐτοῦ Χατζῆ εἰς τὸ [15]/ κονάκιν τοῦ ῥηθέντ(ος) κὺρ Δημητράκη, νὰ ἐξετα-[16]/χθῇ καὶ νὰ γένῃ τὸ ἀρμόδιον Σατισφάκτζιο, καὶ ἐγρά-[17]/φωμεν διὰ ἔνδειξιν. Καὶ ὅσον διὰ μαρτυρίαν [18]/ τοῦ προκειμένου ἐγκλήματ(ος), ἐρωτήσαμεν οἱ παρόν-[19]/τες τοὺς περιεστῶτας, μάλιστα τὸν κὺρ Δημήτρην Κόσμα [20]/ καὶ τὸν κὺρ Κωσταντῖνον Πρέδα ὡσὰν μὲ ὅρκον θεόψυχα, [21]/ καὶ ὡμολόγησαν προφανῶς, πῶς μήτε εἶπαν, μήτε ἤ-[22]/κουσαν ἀπό τινὰν, νὰ [[ἤκουσαν]] ἔκρινεν κανεὶς τοιοῦτον [23]/ ἔγκλημα κ(α)τ(ὰ) τοῦ κὺρ Δημητράκη, ἔτζη ἐμαρτύρησαν ἐνώ-[24]/πιον τοῦ συνεδρίου, ὤντας ἕτοιμοι σήμερον νὰ μισεύσουν [25]/ ἔξω εἰς τὴν Τουρκίαν, πάρεξ ὁ ῥηθεὶς Κωνσταντῖν(ος) [26]/ εἶπεν πῶς τὰ ἤκουσεν ἐκ στόματ(ος) τοῦ Χατζῆ.
[27-30]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, πέτκ(ος) Πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], δωμᾶς βελλερᾶς mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, γεόργι(ος), δημητρί(ου), καπετάν(ος) mp.

στ. 5-6 Η υπόθεση της προσβολής τιμής χαρακτηρίζεται «*ἔγκλημα*» (στ. 18), το οποίο υπάγεται στην κατηγορία της «*Μεγάλης Ποτέντζιας*», επειδή το συγκεκριμένο αδίκημα αφορά ειδικά στην τιμή αυτοκρατορικού («*βασιλικού*») υπαλλήλου. Τιμωρείται μόνο με χρηματική ποινή 200 φλορινίων, ηπιότερα από τα εγκλήματα κατά της ζωής και της σωματικής ακεραιότητας, για τα οποία προβλέπονταν κεφαλική ποινή και

δήμευση της περιουσίας[1]. Προφανώς, αυτή την ικανοποίηση ζητούσε ο ενάγων, θέλοντας να κριθεί «*κατὰ τὸν Νόμον τοῦ Βηλααιτίου*» (εγγρ. 74 στ. 4).

στ. 7-13 Πλήρης εξέταση των συμβάντων («*ἀκριβῶς καὶ τελείως*») αλλά αναβολή της εκδόσεως της αποφάσεως λόγω δικαιολογημένης απουσίας του εναγομένου σε εμποροπανήγυρη. Το κώλυμα της απουσίας κρίνεται σπουδαίο κατά τη συλλογική αντίληψη και το γενικό συμφέρον της Κ.

στ. 14-17 Αναβάλλεται και η εκδίκαση του αδικήματος κατά του υπηρέτη του ενάγοντος, λόγω της απουσίας του εναγομένου.

στ. 18-26 Βάσει των ενόρκων καταθέσεων («*ὡσὰν μὲ ὅρκον θεόψυχα*») δύο μελών της Κ, η προσβολή τιμής που διαπράχθηκε ενώπιον του Κριτηρίου συνιστά συκοφαντική δυσφήμηση.

1. Βλ. Ι. Αδάμη, *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν, 1*, σσ. 3-4.

76

1764/VIII/18 — 978/φ 37r
χ. Ιωάννη Αδάμη — πρβλ.120, 153· 976/27

Απόφαση οριστική. Παραπομπή υποδέσεως στο Κριτήριο από το Θησαυροφυλάκιο. Εμπορικά βιβλία. Σύμμετρη ικανοποίηση πιστωτή μετά το πέρας της διαδικασίας του πτωχευτικού συμβιβασμού. Έφεση.

// Τῷ αὐτῷ ἔτει καὶ μηνὶ Αὐγούστῳ. 18. 1764.
[2]/ Ὁ κὺρ Μπάρμπ(ος) Γρουμέζος μουντιάνος ἀπό τὴν Βλαχίαν, [3]/ φέρνωντας ἕνα Ἰντιμάτζιο ἀπό τὸ Ἐνδοξώτατον Τεζαουρα-[4]/ριάτον, ὁποῦ προστάζ(ει) νὰ τηρήσῳμεν τὴν ὑπόδεσιν, καὶ [5]/ τό Πραιτέντζιον ὁποῦ ἔχ(ει) πρὸς τὸν Πέτρον Τόδωρ, ξεπε-[6]/σμένον ὄντα, καθῶς τὰ φανερών(ει) μὲ τὰ Κατάστιχάτου, ἕως [7]/ Φ οὔγκρικα 130. Καὶ ἰδοῦ ὁποῦ συναχθέντες, ἐξετάσαμεν [8]/ καταλεπτῶς τὰ ἐν τῷ μεταξύ τους ὅλα, εὑρίκαμεν εὔλογον, [9]/ ὅτι διὰ τὴν ὅμοιαν ὑπόδεσιν, τὸ ὅ,τι ἔγινεν εἰς τὰ περα-[10]/σμένα ἔτη, πρὸς τοὺς ἐπιλοίπους Κρεδιτώρους, κατὰ τὰ [11]/ Δεκρέτα τῆς Ῥεγίνας, ὁποῦ ἐπέμφθησαν εἰς τὸ Γουβέρνιον, [12]/ τό αὐτὸ νὰ φυλάξουν καὶ αὐτινοὶ ἐν τῷ μέσῳτους, ἔστωντας [13]/ ὁποῦ καὶ αὐτουνῶν ἡ ὑπόδεσις εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐπρά-[14]/χθη, ὥστε ἄλλα δὲν ἀρμόζ(ει) νὰ ἀποφασίσωμεν, καὶ ἔστω.
[μον.]:–
[15-17]/ Μανικάτης· saφράν(ος)· νῦν· προεστ(ός) mp. Ἰωάν(νης) ἀδάμη.

πέτκ(ος) πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], *δωμᾶς βελλερᾶς mp, γεόργι(ος), δημητρί(ου), καπετάν(ος) mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp.*
[18]/ Εἰς τὰ ἄνωδεν ὁ ῥηθεὶς Μπάρμπος ἐπρωτεσταλόγησεν βάνων-[19]/τας τὸ πόλτουρόντου, καὶ ζητᾶ ἔξω τό Δελιμπεράτον νὰ τοῦ δω-[20]/δῇ, νά κάμη Ἀπελλάτζιο εἰς ἕτερον Κριτήριον, διότι αὐτός [21]/ τό Πραιτέντζιόντου ὅλον τό ζητᾶ καί τό θέλει÷

στ. 2-7 Ο ενάγων, Ρουμάνος από τη Βλαχία, είχε προσφύγει αρχικά στο Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας, ως εποπτεύουσα αρχή της Κ, το οποίο παρέπεμψε την υπόθεση στο Κριτήριο, επειδή ο εναγόμενος ήταν μέλος της που είχε ήδη πτωχεύσει, τουλαχιστον προ τριετίας[1]. Ο ενάγων αποδεικνύει την αξίωσή του («*πραιτέντζιον*») με τα εμπορικά του βιβλία, που έχουν πλήρη αποδεικτική ισχύ.
στ. 8-14 Το Κριτήριο αποφασίζει να ικανοποιηθεί ο πιστωτής μέχρι το ποσοστό στο οποίο είχαν ικανοποιηθεί τα προηγούμενα χρόνια και οι άλλοι δανειστές του εναγομένου[2]. Ως αιτιολογία για τη ρύθμιση αυτή προβάλλεται ότι η αξίωση του ενάγοντος είχε γεννηθεί την ίδια εκείνη χρονική περίοδο, δηλαδή πριν από την πτώχευση του εναγομένου.
στ. 18-21 Αίτηση του ενάγοντος με καταβολή παραβόλου[3] για την έκδοση αντιγράφου της αποφάσεως, ώστε να υποβάλει έφεση.

1. Βλ. αν. Μέρος Β΄, εγγρ. 27.
2. Κατά τον πτωχευτικό συμβιβασμό αποφασιζόταν μεταξύ των πιστωτών και του οφειλέτη το ποσοστό στο οποίο αυτός θα ικανοποιούσε τις απαιτήσεις τους, βλ. ΕΚΣ, σσ. 203-204.
3. Πρβλ. Θ. 32(1695) § 7 (ό.π., σ. 316).

77

1764/IX/2 978/φ 37v
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 74-75, 78

Πρακτικό. Αναβολή για την εμφάνιση διαδίκου. Υποκειμενική ευθύνη προστηθέντος. Αναβολή για την απολογία του κατηγορουμένου. Σύντμηση της νόμιμης προθεσμίας. Επίσημη κλήση για ορισμένη δικάσιμο.

// 1764. Σεπτεμβρίου 2.
[2]/ ||Ἰ̈ησυ||νάχθημεν οἱ παρόντες, διὰ τήν ὄπισθεν γεγραμμέ-[3]/νην ὑπόθεσιν, τοῦ Ἄρχον κὺρ Δημητράκη μακαρίτη [4]/ <Τ>ζουάνου, ὁποῦ ἔχει κατὰ τοῦ Χατζῆ κὺρ Πέτρου Λούκα, [5]/ καὶ ὅσον διὰ τὰ παιδιὰ ὁποῦ ἐμάλωσαν καὶ

ἐδάρδη-[6]/καν ἀνάμεσόντους, εὑρέθη εὔλογον καὶ δίκαιον, ὅτι ὁ [7]/ ῥηθεὶς Χατζῆς δίχως ἄλλο νὰ ἔχῃ μετά ὀκτώ ἡ-[8]/μέρας ἀπό τὴν σήμερον, τόν δούλον του νά τόν πα-[9]/ραστήση ἐδῶ εἰς τὸ Κριτήριόνμας, διὰ νὰ κριθῇ κατά [10]/ τό φταίσημόντου, ὅσον δὲ διὰ τὴν ἀτιμίαν καὶ τὸ ἔγκλη-[11]/μα ὁποῦ τοῦ ἔῤῥηξεν ὁ Χατζῆς τοῦ Ἄρχου κὺρ Δημη-[12]/τράκη, ἐζήτησεν αὐτός ὁ Χατζῆς διωρίαν ἕως ἕξη [13]/ ϐδομάδες, καὶ τότε νὰ ἀποκριθῇ, ὅμως ἐκρίναμεν [14]/ εὔλογον, νά ἀναμένῃ μόνον ἕως τρεῖς ϐδομάδες, [15]/ καὶ ὄχι παρέκει, καὶ τότε νά θεωρηθῇ τελ(εί)ως ἡ [16]/ ὑπόθεσίς τους, καὶ ἐγράφη διά ἔνδειξιν.

[17-19]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, πέτκ(ος) πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], δωμᾶς ϐελλερᾶς mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, γεόργι(ος), δημητρί(ου), καπετάν(ος) mp.

[20]/ Πρός ταύτα ἀκόμη ἐπέμψαμεν τόν Καπιτάνον κὺρ Γεώρ-[21]/γην Δημητρίου νά ἀναγγείλη ϐεϐαιωμένα τῷ ῥηθέντι [22]/ Χατζῆ, ὅτι νὰ σταθῇ εἰς τὴν ἄνωδεν διωρίαν τῶν τριῶν ἑϐ-[23]/δομάδων, καὶ νὰ παῤῥησιασθῇ, νὰ μήν πηγένῃ ποδές, [24]/ εἰ δέ καὶ παρακούση, δικαίως ἀποφασίζεται, νὰ πάθῃ [25]/ τό ἐνάντιον ὁποῦ διορίζουν οἱ Νόμοι καὶ μέ δυνάστ(ει)ον.

στ. 5-10 «*κατὰ τὸ φταίσημόν του*»: Το Κριτήριο ζητεί να εμφανισθεί ο προστηθείς για να κριθεί κατά το μέτρο της υποκειμενικής ευθύνης του[1]. Η ευθύνη του προστήσαντος περιορίζεται στο να τον εμφανίσει στο Κριτήριο.

στ. 10-14 Η νόμιμη προθεσμία του τρανσυλβανικού δικαίου για την αναβολή μιας υποθέσεως, που είχε υιοθετήσει με την πρακτική του το Κριτήριο της Κ, ήταν έξι εβδομάδων. Όπως στη προκειμένη περίπτωση όμως, το Κριτήριο προσάρμοζε την προθεσμία ανάλογα με τις περιστάσεις («*ἐκρίναμεν εὔλογον*»).

στ. 20-25 Επίσημη ανακοίνωση στον εναγόμενο της προθεσμίας που αποφασίσθηκε και προειδοποίηση για τις συνέπειες της μη εμφανίσεώς του. Στην έννοια των «*Νόμων*» περιλαμβάνονται τόσο η νομοθεσία της Τρανσυλβανίας όσο και τα δεσπίσματα της Κ[2]. Το «*δυνάστειον*» σημαίνει εδώ τη βιαία προσαγωγή του διαδίκου στο Κριτήριο.

1. Η ποινική ποινή προϋπέθετε πάντοτε την υποκειμενική ευθύνη του δράστη, ΕΚΣ, σ. 219 (iii).
2. Πρβλ. Θ. 32(1695) § 6 (ό.π., σ. 316).

78

1764/IX/23 978/φ 38r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 74-75, 77

Πρακτικό. Νέα αναβολή λόγω απουσίας του εναγομένου. Ασέβεια και απείθεια προς το Κριτήριο. Ποινική δικαιοδοσία τρανσυλβανικών δικαστηρίων, εκτός των αυτοφώρων. Προδεσμία για οριστική εκδίκαση.

// Ἐν μηνί σεπτεμβρίῳ 23.
[2]/ ||Ἐρχ||όμενη ἡ διωρία τῶν τριῶν ἑβδομάδων, ὁποῦ ἐ-[3]/διωρίσθηκεν, παρόντος, καὶ ζητῶντ(ος) τοῦ αὐτοῦ κὺρ [4]/ Χατζῆ Πέτρου Λούκα, πῶς νὰ παρρησιασθῇ ἐν προ-[5]/σθεν τοῦ ἡμετέρου Κριτηρίου, ἀντάμα μέ τὸν Ἄρ-χον κὺρ [6]/ Δημητράκην Τζουάνου, διὰ νὰ θεωρηθῇ τελ(εί)ως ἡ [7]/ ὑπόθεσίς τους, καθῶς καὶ τοῦ ἐμηνήσαμεν διά μέσου [8]/ τοῦ κὺρ Γεώργη Καπετάνου, διά νὰ ἔχῃ τήν εἴδησιν [9]/ δίχως πρόφασιν τινά, νὰ εὑρεθῇ παρών, Ὅμως κα-[10]/θῶς ἐφανερώθη, μὴν ψηφῶντας τὴν ὑπόσχεσιν, μὲ [11]/ θεληματικὴν αὐθάδ(ει)αν, οὔτε λόγον δέν μᾶς ἔστειλεν, [12]/ οὔτε ἐφάνη, μόνον ἔλ(ει)ψεν ἀπό τὸ Σιμπῖνι, ὅμως [13]/ ὁ κὺρ Ἄρχων Δημητράκης ἦλθεν εἰς τὸ παρὸν, [14]/ καὶ ἐκλαύθηκεν τόσον διά τήν ἀκαταδεξίαν τοῦ [15]/ αὐτοῦ Χατζῆ, ὅσον καὶ διά ἄλλαις συκοφαντίαις, ὁποῦ [16]/ ἔδωσεν μέσα εἰς τὸ Δελεγάτο Κομίσσιο τὸ Μιλι-[17]/τάρι, νέμτζικα, καὶ πάλιν ὅμως ἐβεβαιώθημεν ὕστερα [18]/ πῶς αὐτός ὁ Χατζῆς [[εἶναι τος]] |μήπαρών, καί ἐμήνησεν πῶς [19]/ τὸ ἐρχόμενο σαββάτο, δίχως ἄλλο θέλει παῤῥησιασθῇ, [20]/ εἰς τὰ ὁποῖα διὰ νὰ μὴν γένῃ ἀλλέως, ἐπρωτεσταλόγησεν [21]/ ὁ κὺρ Δημητράκης, καὶ τοῦ ἐμήνησάμεν ὡς ἄνωθεν.
[22-23]/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη.

στ. 2-9 Περίληψη προηγουμένου πρακτικού.
στ. 10-11 «***μὲ θεληματικὴν αὐθάδειαν***»: Τονίζεται η πρόθεση του εναγομένου να περιφρονήσει το δικαστήριο και να αθετήσει την υπόσχεσή του να παρουσιασθεί, χωρίς να ειδοποιήσει προηγουμένως για την απουσία του.
στ. 16 «***Δελεγάτο Κομίσσιο τὸ Μιλιτάρι***»: Η εξουσιοδοτημένη (δικαστική) επιτροπή της Καγκελλαρίας Πολέμου της Τρανσυλβανίας, της οποίας ο ενάγων ήταν επίσημος διερμηνέας (εγγρ. 74). Η καθ'ύλην αρμοδιότητα για ποινικές υποθέσεις που αφορούσαν πράξεις *Μεγάλης Ποτέντζιας*, όπως η συκοφανική δυσφήμιση κατά κρατικού αξιωματούχου[1], ανήκε στην τοπική τρανσυλβανική κυβέρνηση, η οποία τις ανέθετε σε διάφορα δικαστήρια ή διοικητικές επιτροπές που ασκούσαν και δι-

καστικά καθήκοντα. Το Κριτήριο επελήφθη του αδικήματος, προφανώς επειδή διαπράχθηκε ενώπιόν του, αλλιώς δεν είχε αρμοδιότητα.

στ. 18-19 Η ενημέρωση του Κριτηρίου έγινε την ώρα που συνεδρίαζε.

στ. 20 «*διὰ νὰ μὴν γένῃ ἀλλέως*»: Για να μην επιληφθεί η τρανσυλβανική δικαιοσύνη.

στ. 20-21 «*ἐπρωτεσταλόγησεν...*»: Δεν μπορούμε να εικάσουμε το περιεχόμενο της ενστάσεως του ενάγοντος. Τελικά όμως συμφώνησε να δοθεί η αναβολή που ζήτησε ο εναγόμενος[2].

Δεν γνωρίζουμε την έκβαση της υποθέσεως. Η πιθανότερη εκδοχή είναι ότι λύθηκε με εξώδικο συμβιβασμό, με υψηλή αποζημίωση του ενάγοντος από τον αποδεδειγμένο δράστη της προσβολής, αφού ήταν «αυτόφωρο» αδίκημα (εγγρ. 74). Στα πλαίσια του συμβιβασμού, ενδέχεται ο δράστης να ανέλαβε τον σωφρονισμό του υπηρέτη του με δαρμό –ή να επέτρεψε στον παδόντα να το πράξει.

1. Βλ. Ι. Αδάμη, *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν, 1*, σσ. 3-5.
2. Δύο ημερών, αν το Κριτήριο θα συνεδρίαζε Πέμπτη, πέντε αν θα συνεδρίαζε Δευτέρα.

79

1764/XI/15 978/φ 38v
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Δάνειο. Ενέχυρο και εκποίησή του.

// 1764. μηνί Νοεμβρίῳ 15.
[2]/ || Ση || μειώνομεν ἐν τῷ παρόντι, τὸ πῶς ὁ Ἄρχων Ἰωσέφ(ος) [3]/ Ντόμπι ντὲ Ἴκαφαλβα Σεκρετάρι(ος) τοῦ Τεζαουραριάτου, [4]/ ἐφανέρωσεν μίαν Ὁμολογίαν τοῦ κύρ Δημήτρη Σούφρα [5]/ πραγματευτῆ ἐδικοῦμας, ὁποῦ τόν ἐδάν(ει)σεν τήν προ-[6]/άλλην ἐν μηνί Σεπτεμβρίῳ 19. F νέμτζικα 100. [7]/ καὶ διαλαμβάν(ει) νά τά πλερώσῃ ἐπάνω εἰς διωρίαν [8]/ ἑνός μην(ὸς), ἔχωντας καὶ ἀμανέτι βαλμένον ἤγουν ζα-[9]/λόγκι, καθῶς φανερών(ει) στήν Ὁμολογίαντου, περνῶντας [10]/ λοιπόν ὁ βα<ν>τὲς, καὶ μὴν πλερώνωντάς τα ὁ ἄνωθεν χρε-[11]/ώστης, ἐζήτησεν ὁ προωνομασμένος Ἄρχων, νά τοῦ μηνή-[12]/σωμεν νὰ πλερώσῃ, καὶ νὰ πέρνῃ τά σημάδιατου. ὅθεν [13]/ κράζωντάς τον ἔμπροσθέν μας περί τοῦ ῥηθέντος χρέους [14]/ ὑποσχέθηκεν παῤῥησία, τό πῶς ἀπό τήν σήμερον [15]/ Νοεμβρίου 1{3}<5>. μέ δύο ἑβδομάδες, ἤγουν νὰ πλερώσῃ [16]/ δίχως ἄλλο, εἰ δὲ καὶ δὲν τὰ πλερώσῃ, νὰ πωλιέται τό [17]/ ἀμανέτιτου, δίχως ἀντιλογίαν, καί ἐγράφη διὰ ἔνδ(ει)ξιν.

18-21/ Μανικάτης· saφράν(ος) νῦν· προεστ(ός) mp, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, πέτκος πέτρ(ου) mp [χ. Ι. Τζήνγγου], *Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, γεόργι(ος), δημητρί(ου), καπετάν(ος) mp.*

στ. 8-9 Το ενέχυρο αναγράφεται στη σύμβαση του δανείου («*όμολογία*»).
στ. 14-17 Ο οφειλέτης υπόσχεται ότι θα εξοφλήσει το δάνειο εντός ορισμένης προθεσμίας, η οποία αν παρέλθει άπρακτη, αποφασίζεται να εκποιηθεί το ενέχυρο, όχι να περιέλθει αυτοδικαίως στην κυριότητά του δανειστή[1].

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 205.

80

1765/I/13 978/φ 38v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Πώληση επί πιστώσει. Αγωγή για την επιστροφή χρεωστικής ομολογίας. Δωσιδικία εναγομένου – αναρμοδιότητα του Κριτηρίου.

22/ 1765 ἰουναρί(ου) 13.
23/ ||*Ἐπρο*||*τοστολοϊσεν Πέτρος Γγέλπ διὰ κάτι χρέος ὁποῦ ἐχρεοστοῦσεν 24/ τοῦ μπασιὰ Ἀλέξη Λαζάρ(ου) ἀπὸ μαλὶ ἀπὸ τοὺς 1752* |8| *νοεμβρ(ίου) οὔ(γγρικα) F 47΄΄18 τὰ ὁ25/ποῖα μπάνια λέγ(ει) πῶς τὰ πλέροσεν κάπιανοῦ Φαρινεγελ σάσ(ου) ὁ ὁποῖος 26/ καὶ ἀπέθανε<.> τώρα ὁ μπασιὰ Ἀλέξης ἔχωντας τὴν ὁμολογίαν (εἰ)ς χ(εί)ρας του πιά27/ν(ει) τὸν ἄνωθεν σάσον καὶ τοῦ χαλεύ(ει) τὸ χρέος<.> ὁ σάσ(ος) λέγ(ει) πῶς τὰ ἐπλέροσεν καὶ ζητά[(ει)] 28/ τὴν ὁμολογίαν του ἔξω<.> ὅμως μὴν ἔχωντας ὁ σάσ(ος) οὔτε ἀτεστάτζιο ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον 29/ ὁποῦ τὰ πλέροσεν οὔτε γραμμένο (εἰ)ς τὴν ὁμολογίαν καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ τοὺς κρίνομεν 30/ ἡμ(εῖ)ς, ἂς τὸν χαλεύ(ει) ὁ μπασιὰ Ἀλέξης (εἰ)ς τὴν κρίσιντου καὶ ἂς ξεκόψ(ει) ὁ κριτὴς του 31/ τὴν κρίσιν ὡς (εἶ)ναι τὸ δίκαιον.*
32-35/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστώς, Πέτκος Πέτρ(ου) [χ. Κ. Αρπάση], *Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, Μανικάτης· saφράν(ος) mp, Κώνσταντίνιος Αρπασις mp, διμιτρη σουφρα, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) καπετάνος.*

στ. 28-29 Για να επιστραφεί η χρεωστική ομολογία στον ενάγοντα πρέπει να υπάρχει απόδειξη (με έγγραφο ή μάρτυρες) ότι εξοφλήθηκε ή σημεί-

ωση της εξοφλήσεως στην *όμολογία* («...*γραμμένο εἰς την όμολογίαν*»).
στ. 30 «...***ἂς τὸν χαλεύει... εἰς τὴν κρίσιντου***»: να τον εναγάγει στον φυσικό του δικαστή, δηλ. το σαξονικό δικαστήριο.

81

1765/II/24 978/φ 39r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Πρακτικό. Εξύβριση. Διαπληκτισμός υπαλλήλων. Δικαστικός συμβιβασμός.

// 1765. φεβρουαρίου 24.
[2]/ ‖Ὁ‖ κὺρ Ἀνδρεάτζας Γεωργίου, μέ τόν κύρ Δημήτρην Βοΐκου [3]/ παῤῥησιαζόμενοι ἐνώπιον ἡμῶν τῶν ὑπογεγραμμένων, ἀνέ-[4]/φερον κάποια ἐνάντια καὶ ἄσχημα λόγια ὁποῦ συνέβηκαν ἀνά-[5]/μεσόντους, ὁποῦ προξενοῦσιν ἀτιμίαις καὶ ἐντροπαῖς τῶν σπη-[6]/τιῶντους, καὶ διὰ τὰ παιδιάτους ὁποῦ ἐμάλλωσαν, εἰς τὰ ὁποῖα [7]/ διὰ νὰ μὴν διαφημίζονται εἰς τὸν κόσμον ἔξω, ἀτενίζωντας [8]/ πρός τό εἰρηνικόν, τοὺς ἐτράβιξάμεν νά συγχωρεθοῦν ἕνας ἀπὸ [9]/ τὸν ἄλλον ἐμπροστᾶμας, νά †ἐποῦνμᾶςσιν† πῶς ἔσφαλαν, καὶ πλέον [10]/ νά μὴν τολμοῦν νά ἀναφέρουν τελ(εί)ως ἐκεῖνα τὰ ἄπρεπα λό-[11]/για, καὶ νὰ φυλάγουν ἀμνηστίαν, καὶ ὅποιος φανῆ παραβάτης [12]/ νὰ γκλωμπίζεται F 12. καὶ ἐγράψαμεν διά μέλλουσαν ἔνδειξιν.
[13-19]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου), Μανικάτης· σαφράν(ος) mp, Ἰωάν(νης) Ἀδάμη, Κόνσταντήνος· Αρπάσις mp, διμίτρι σούφ<ρ>α, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) Μάρκου [μον.] *Καπετάνος mp.*

στ. 7 Σκοπός του συμβιβασμού είναι να μη δυσφημίζουν ο ένας τον άλλον και διαταράσσεται η ειρηνική συμβίωση των μελών («*ἀτενίζοντας πρός τό εἰρηνικόν*»)
στ. 8 «***ἐτράβιξάμεν***»: τους ''πιέσαμε''.
στ. 8-12 Περιεχόμενο του συμβιβασμού (αμοιβαία συγγνώμη, ομολογία του αδικήματος, απαγόρευση αναφοράς των συμβάντων στο μέλλον), που επέβαλε το Κριτήριο, και απειλή χρηματικής ποινής σε περίπτωση παραβιάσεως των όρων[1].

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 240.

82

1765/II/24 978/φ 39r
χ. Ιωάννη Αδάμη

Απόφαση οριστική. Εκδίκαση ποινικής αγωγής (διαπληκτισμός, εξύβριση, απειλή). Δικαστική άφεση ποινής. Ποινή *in rem* («*σημάδι*»). Αναβολή συζητήσεως συναφούς αστικής υποθέσεως (μίσθωση ή χρήση αποθήκης)

[20]/ Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ.
[21]/ Ἰ'Ελ Ἰ δόντες πάλιν ἐνώπιον [[μας]]ἡμῶν, ὁ κὺρ Μιχάλης Βρέτου, βάνων-[22]/τας τό πότουρόντου καὶ ζητῶντας νά τοῦ κάμωμεν κρίσιν, διὰ κά-[23]/ποια μαλλώματα ὁποῦ συνέβησαν μέ τὸ παιδί τοῦ μπασιὰ [24]/ Γιάννη Μαυρουδῆ, ὁποῦ ἐμαρτυρήθη πῶς τολμᾶ πολλάκις καὶ [25]/ κάμν(ει) ὕβριτες καὶ ποτέντζιαις, ὁποῦ μὲ κάθε δίκαιον τυχαίν(ει) [26]/ νά γκλωμπίζονται τὰ τοιαύτα καμώματα, καί ἔστωντας ὁποῦ καί [27]/ ὁ κύρ Μιχάλης ἐστάθη ἐνάντιος μὲ λόγια καί ἐφοβέριζεν ἄτοπα, [28]/ λοιπὸν νὰ παιδεύωνται καὶ τὰ δύο μέρη, νά δώσουν σημάδια διὰ [29]/ γκλώμπαν ἀπό 3. φλορίντζια, καὶ πλέον νὰ μήν μαλλώνουν, καὶ ὅσον [30]/ διά τὴν πίμνιτζαν, ἂς ἀναμένη, νὰ ξεταχθῇ τό δίκαιον, καὶ νὰ πάρω-[31]/μεν εἴδησιν ἀπό τόν νικοκύρη τὸν Πάτερ ὁποῦ τὴν ὁρίζ(ει).
[32-35]/ δωμάς βελλερᾶς νῦν προεστώς, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, ανδρεας γηωργη(ου), Μανικάτης· saφράν(ος) mp, Κονσταντίνος Αρπ<α>σις, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) Μάρκου mp Καπετάνος, διμιτρι σούφρα, Ἰωάν(νης) ἀδάμη.

στ. 21 Συνάγεται ότι έχει προηγηθεί τουλάχιστον μία επ'ακροατηρίου συζήτηση της υποθέσεως που αφορά στη χρήση ή μίσθωση αποθήκης (στ. 30).
στ. 23-26 Διαπιστώνεται η καθ'έξη τέλεση των αδικημάτων για τα οποία κατηγορείται ο εναγόμενος, τα οποία επισύρουν χρηματική ποινή («*γκλωμπίζονται*»).
στ. 28-29 Το Κριτήριο προβαίνει στη δικαστική άφεση των ποινών, συμψηφίζοντας κατ'ουσίαν τις άδικες πράξεις των διαδίκων[1], και επιβάλλει και στους δύο, αντί χρηματικής ποινής, την οριστική κατάσχεση εμπορεύματος (ποινή *in rem*[2]), αξίας πολύ μικρότερης από την ποινή. Η μικρή αυτή ποινή λειτουργεί ως ειδική πρόληψη, ως υπόρρητη απειλή για τη δέσμευση εμπορευμάτων μεγαλύτερης αξίας σε περίπτωση που οι διάδικοι επαναλάβουν αυτές τις συμπεριφορές.
στ. 30-31 Αναβολή της συζητήσεως για τη μίσθωση της αποθήκης μέχρις ότου καταθέσει ο ιδιοκτήτης της[3].

1. Πρβλ. ΕΚΣ, σ. 220, 240.

2. Ό.π., σσ. 238-239.
3. Πρόκειται για απόγονο του Γιάννη Πάτερ, εκλήπτορα των αλυκών της Τρανσυλβανίας και Προεστού της Κ (1672), ό.π., σσ. 38-39. Βλ. και BAR, mss.gr. 976 φφ 18ν και 31r «*Γιάννης Πάτερ, ὁ καὶ Πάτερ Γιάννος*», «*ἐκλήθη Προεστὼς ὁ κὺρ Καλογιάννης Πάτερ, ὁ καὶ Πάτερ Γιάνος καλούμενος*». Προφανώς, η εμπορική του δραστηριότητα είχε ξεκινήσει από την Ουγγαρία, όπου είχε αλλάξει το όνομά του από «Γιάννης Παπά» σε Πάτερ Γιάνος (στα ουγγρικά προηγείται το πατρώνυμο). Ο απόγονός του είχε γίνει πλέον αυστριακός υπήκοος και μόνιμος κάτοικος της Τρανσυλβανίας, για να μπορεί είναι ιδιοκτήτης ακινήτου (ό.π., σ. 203· πρβλ. και αν. Μέρος Α΄, εγγρ. 8, 17 και 17α).

83

1765/IV/29
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου
χ. Θωμά Βελλερά (φ 40r στ. 8-11, 16)

978/φφ 39ν-40r
σχ. 84

Απόφαση οριστική. Απαράγραπτο χρεωστικής ομολογίας. Αντιποίηση αρχής προεστού. Παραβίαση ασφαλιστικών μέτρων. Διαπλαστική αρμοδιότητα του Κριτηρίου. Ενοχή «*ἐξ ἀποφάσεως*».

// 1765: ἀπριλλίου: 29:
[2]/ Ἐπρωτωστολόγ(ει)σεν ὁ Τώμας Φι|ούι|στερ, κατ' ἔμπροσθεν ἡμῶν τῶν [3]/ ὑποκάτωθεν γεγραμμένων, ἐναντίων τοῦ κὺρ Δημήτρη [4]/ Γεωργίου, διὰ τὴν ὑπόθεσιν ὁποῦ (εἶ)χεν νὰ κάμῃ μὲ τὸν [5]/ Γεώργη Θεωδώρου, ἔστωντας καὶ νὰ τοῦ χρεωστοῦσεν τοῦ Τώμα μὲ [6]/ ὁμολογίαν, ἀπὸ πολλὺς καθὼς διαλαμβάν(ει) ἡ ὁμολογίατου, [7]/ καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ τὰ πάρῃ, μέ τό νὰ (εἶ)ναι ξεπεσ:[8]/μένος ὁ ἄνωθεν Γεώργιος, κατὰ τὴν συνήθ(ει)αν τοῦ τόπου [9]/ ἦλθεν ὁ Τώμας καὶ τὸν ὅπρισεν (εἰ)ς τὸν προεστόνμας, διὰ [10]/ νὰ μὴν εὔγῃ ἔξω ἕως ὁποῦ νὰ λογαριασθοῦν καὶ νὰ [11]/ πλερωθῇ. καὶ οὕτως ὤντας σύγουρος ὁ Τώμας ὅτι (εἶ)ναι ὀπρισ:[12]/μένος ἐκοίταξεν τὴν δουλ(εί)αντου, ὅμως μὲ τὰ ὀλίγαις [13]/ ἡμέραις ἄκουσεν πῶς ὑπ(εῖ)γεν (εἰ)ς |τήν| Βλαχίαν, καὶ οὕτως [14]/ ἦλθεν ὁ Τώμας καὶ ἐρώτ(ει)σεν τὸν προεστὸν, λέγωντας διατὶ; [15]/ τοῦ ἔδωσεν τξέδουλαν καὶ εὔγαλεν πασοῦσι. καὶ ἔτζι εὐ:[16]/ρέθ(ει)κεν τὸ πρᾶγμα ὅτι ὁ ἄνωθεν κὺρ Δημήτρης[17]/ ἐπ(εῖ)γεν (εἰ)ς τὴν καντζελαρίαν, δίχως τξέδουλαν [18]/ τοῦ προεστοῦ, ἀλλὰ οὔτε κανενὸς (εἴ)δησιν, καὶ μὲ τὶ λόγια [19]/ κᾄντε τρόπον εὔγαλεν πασοῦσι κύριος (εἴ)δεν. ὥστε [20]/ ὁποῦ φαίνεται πῶς ὁ κὺρ Δημήτρης νὰ ἔγινεν οἰκο:[21]/κύρης καὶ προεστὸς διὰ νὰ εὐγάζῃ ἀνθρώπων ὀπρ(ει)σ:[22]/μένων πασοῦσια, καὶ διὰ τὴν παρὸν αὐθάδ(ει)άντου [23]/ νὰ ἔχῃ νὰ δίδ(ει) πρῶτον, μπρισάγο (εἰ)ς τὴν Κουμπάνιαν, [24]/ φιωρήνια οὔγκρ(ικα) F 24 ΄΄- λέγῳ (εἴ)κοσι τέσσαρα: δια δὲ [25]/ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἔχῃ

νὰ τὸν φέρνῃ (εἰ)ς δ(ει)ωρ(εί)αν μινῶν [26]/ τεσσάρων, νὰ τὸν παραδ(εί)δη ἐδὼ (εἰ)ς Σιμπήνη (εἰ)ς χ(εί)ρας τοῦ [27]/ ἄνωθεν Τώμα, (εἰ)δὲ ἀνάμεσα (εἰ)ς αὐτὴν τήν δ(ει)ωρ(εί)αν [28]/ ἤθελεν τ(εί)χ(ει) θάνατος τοῦ ἄνωθεν Γεωργίου, νά ἔχῃ νὰ [29]/ ἀποκρένεται ὅλον τὸ χρέως τοῦ ἄνωθεν Τώμα. {καὶ} // καὶ οὕτως ἀποφασίσθ(ει){ν} ἀπὸ τὸ παρόν κριτηριόνμας.

[2-7]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Μανικάτης· saφράν(ος) mp, πέτκος· πέτρ(ου) [χ. Μ. Σαφράνου], *Χα(τζη) Πετρυ Λου(κα), Γιάνις· Μαβροδί* [χ. Μ. Σαφράνου], *διμιτρι σούφρα, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) mp Καπετάνος.*

[8]/ ἐρωτώμ(ενος) ὁ κὺρ Διμίτρης διατί τοῦ εὔγαλεν πασοῦσι ἀποκρί[9]/θ(ει) ὅτι αὐτὸ<ς> δὲν ἤξευρεν ἀπὸ αὐτὰ τίποτες πῶς (εἶ)ναι προσταγή [10]/ νὰ πέρνη τζεντοῦλα ἀπὸ τὸν προεστὸν καὶ νὰ εὐγάζ(ει) πασοῦσι ὅμως [11]/ ἀπεκρίθ(ει) ὅτι φτέγ(ει) ὁ ἄρχων Χοχαϊζεν διατὶ τοῦ ἔδοσεν πασοῦσι.

[12-15]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Μανικάτης· saφράν(ος) mp, πέτκος· πέτρ(ου) [χ. Μ. Σαφράνου], *χα(τζη) Πετρυ λουκα, Γιάννις· μαβροδι* [χ. Μ. Σαφράνου], *διμιτρι σούφρα.*

[16]/ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς διὰ τὴν παροῦσαν κρίσιν (εἶ)ναι καὶ αὐτὸς εὐχαρι<στη>μέν(ος).

στ. 4-7 Υπαίτια αδυναμία εξοφλήσεως χρεωστικής ομολογίας. Δεν παραγράφεται η αξίωση με την πάροδο μεγάλου χρονικού διαστήματος.

στ. 8-11 Η απαγόρευση εξόδου από τη χώρα έγινε επειδή ο οφειλέτης ήταν «*ξεπεσμένος*». Αυτό δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι είχε κηρυχθεί σε πτώχευση («*μουφλούζης*»), αλλά ότι είχε φτωχύνει.

στ. 12-15 Διοικητική αρμοδιότητα του προεστού να εκδίδει *βεβαίωση*, *βάσει* της οποίας η καγκελλαρία της Τρανσυλβανίας εξέδιδε ταξιδιωτικό έγγραφο (*passus, fahrlizenz* –«διαβατήριο») για τα μέλη της Κ.

στ. 15-19 Έρευνα που διεξήγαγε το Κριτήριο *βάσει* της καταγγελίας του ενάγοντος.

στ. 20-21 «Αντιποίηση αρχής».

στ. 23-29 Επιβολή χρηματικής ποινής και υποχρέωση προσαγωγής του οφειλέτη στο Κριτήριο εντός του συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος που θεωρήθηκε εύλογο. Για να εξασφαλίσει τον δανειστή –αντί αποζημιώσεως–, το Κριτήριο καθιστά τον εναγόμενο εγγυητή του οφειλέτη, στην περίπτωση θανάτου του τελευταίου μέχρις ότου τον προσαγάγει[1]. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν προβλέπεται τέτοια δικαιοπλαστική αρμοδιότητα του δικαστηρίου στην τρανσυλβανική νομοθεσία ούτε στα σαξωνικά δέσμια ή στα θεσπίσματα της Κ.

στ. 8-11[φ 40r] Πρακτικό της απολογίας του κατηγορουμένου, που προσετέθη στο τέλος της εγγραφής και τεκμηριώνει ότι η άγνοια νόμου δεν μπορεί να απαλλάξει τον δράστη από την ποινική και αστική ευθύνη.

1. Η απόφαση δημιουργεί ενοχή και αγώγιμη αξίωση του δανειστή εις βάρος του καταδικασθέντος (ενοχή «*ἐξ ἀποφάσεως*», βλ. ΕΚΣ, σσ. 188, 190).

84

1765/IX/9
χ. Θωμά Βελλερά

978/φ 40r
σχ. 83

Πρακτικό. Απόσβεση της ενοχής «*ἐξ ἀποφάσεως*».

[17]/ || <1>765 || *σεμπτεβρίου 9 κατὰ τὴν ἄνωθεν διορίαν καὶ καιρὸν ἤφερεν [18]/ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἐπαῤῥήσιάσεν (εἰ)ς τὸ κριτήριον καὶ οὕτως τοῦ ἐδόθ(ει) [19]/ (εἰ)ς χ(εί)ρας του τοῦ κὺρ Θωμᾶ ἕως νὰ τελιώσῃ ἡ δουλιά του. [20-21]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστως, Ἰωάν(νης) ἀδάμη.*

στ. 17-18 Εμπρόθεσμη εκτέλεση της αποφάσεως του Κριτηρίου, που απαλλάσσει τον εναγόμενο (εγγρ. 83) από την ευθύνη.
στ. 18-19 «τοῦ ἐδόθει εἰς χείρας του»: Μπορεί να σημαίνει ότι ο ενάγων Σάξονας θα μπορούσε να επιτηρεί τη δραστηριότητα του οφειλέτη του μέχρις ότου εκκαθαρισθούν και εξοφληθούν οι μεταξύ τους απαιτήσεις. Δεν πρόκειται εδώ για τη διαδικασία προσωποκρατήσεως των *Σαξονικῶν Στατούτων* (αν. εγγρ. 68 σημ. 1), αλλά για το απλό *ὄπρισμα* –την απαγόρευση εξόδου από την πόλη και τη χώρα.

85

1765/V/5
χ. Θωμά Βελλερά

978/φ 40v

Απόφαση οριστική. Έμμισθη εντολή. Αγωγή για την καταβολή εξόδων και αμοιβής υπηρεσιών. «Συκοφαντία». Απαλλακτικός όρκος. «Δεδικασμένο».

// 1765 μαϊου 5 ἐπροτοστολὸϊσεν ὁ Γιανάκης Ἀναστασίου ἀπὸ Μπὸϊτζα [2]/ {διὰ} ἐναντίον τοῦ κὺρ Νικόλα Φυτόκι ἔστωντας καὶ νὰ (εἶ)χαν ἀναμεταξὺτους [3]/ ἀπὸ <1>761 δια κάτι σκου<μ>πίαν ἔξοδα καὶ ἕτερα βάμα καὶ ἄλλα ἔξοδα ὁποῦ λέγ(ει) [4]/ νὰ ἔκαμεν καὶ διὰ τὸ πράγματου καὶ διὰ τὸν κόποντου καὶ δὲν τὸν πλέροσεν οὔτε ἕνα [5]/ ἄσπρο<.> ὅμως ὁ Κὺρ Νικόλας λέγ(ει) ὅτι ὤντας (εἶ)ταν ἐκ(εῖ) (εἰ)ς Κινιάνι τὸν ἐπίασεν [6]/ καὶ τὸν ἐτράβηξεν (εἰ)ς τὴν κρίσην καὶ μὲ τὴν κρίσην τοῦ τὰ ἐπῆρεν ἕως (εἰ)ς ἕνα <μ>πάνι καὶ τώρα [7]/ ἀπερνῶντας 4 χρόνια πάλιν τὸν ζητᾶ (εἰ)ς τὴν κρίσιν διὰ νὰ τοῦ τὰ πλερόσ(ει)<.> καὶ λέγ(ει) [ὁ Γιανάκης] *[8]/ ὅτι διὰ ἄλλην ὑπόθεσιν τὸν*

ἐτράβηξεν (εἰ)ς τὴν κρίσιν (εἰ)ς Κινιάνι, ἤγουν διὰ δεύτερον [9]/ βάμα ὁποῦ ἐπλερωσεν αὐτὸς ὁ Γιανάκης διὰ τὸν Νικόλαν καὶ ὄχι διὰ τὰ ἄνωθεν. καὶ [10]/ (εἰ)ς αὐτὸ ζητῶντας μεγαλοφόνως ὅτι νὰ κάμῃ ὅρκον ὁ ἄνωθεν Νικόλας πῶς τοῦ [11]/ τὰ ἐπλέρωσεν καὶ ἔτζι νὰ τὰ χάση ὅλα. καὶ (εἰ)ς αὐτὸ ὁ Κὺρ Νικόλας<.> ἐρωτῶντας τον [12]/ μία καὶ δύο φοραῖς διὰ νὰ κάμῃ ὅρκον<.> ἀπεκρίθηκεν ὅτι διὰ ἐκατὸ καὶ διὰ διακό[13]/σια φλορήντζια δὲν ἔκαμεν ὅρκον ὅμως διὰ αὐτὴν τὴν ὀλίγην ὑπόθεσιν κάν(ει) ὅρκον [14]/ ὅμως λέ(γει) ὅτι τὸν συκοφαντᾶ καὶ ὅτι ἠξεύρ(ει) πῶς δὲν κάνω ὅρκον καὶ διὰ αὐτὸ μὲ [15]/ βάν(ει) (εἰ)ς ὅρκον<.> καὶ ἔτζι ἔκαμεν ὅρκον πρῶτα ὁ Γιαννάκις ὅτι δὲν τὸν συκοφαντᾶ [16]/ καὶ ἔτζι ἔβαλεν ὅρκον ὁ κὺρ Νικόλας πῶς τοῦ τὰ ἐπλέρωσεν καὶ δὲν ἔχ(ει) νά τοῦ χρεωστᾶ [17]/ κὰν τίποτες. ὅσον διὰ τὸν πατέραν του ὄμνεξεν ὅτι δὲν τοῦ (εἴ)πεν τοῦ Γιανάκι νὰ [18]/ τὸν θρέψῃ ἀλλὰ οὔτε με τὴν ἴδισίν του τὸν ἔκαμεν παξάρι καὶ (εἰ)ς αὐτὸ δὲν ἔχ(ει) (εἴ)δισιν [19]/ τὸν ἐπλέροσεν ὁ πατέρας του ἢ ὄχι καὶ ὤντας δίχως τὴν ἴδισίν του οὔτε ἔχ(ει) νά πλερόνῃ [20]/ κὰν τίποτες<.> καὶ οὕτως εὑρέθ(ει) εὔλογον ὅτι δὲν ἔχ(ει) νά τοῦ δίδῃ τίποτες ἔστωντας [21]/ καὶ ὤντας τὸν ἔθρεψεν ὥς λέγ(ει) δὲν τὸν ἐρώτισεν καὶ ὤντας ἐκίνησεν πάλιν [22]/ ἠμποροῦσεν νὰ τὸν πιάσῃ νὰ τὸν πλερόσῃ καὶ οὕτως ἔγινεν ἡ παρὸν κρίσις [23]/ καὶ ἔστω εἰς ἔνδ(ει)ξιν καὶ ἀσφάλ(ει)αν ἔχωντας τὸ κύρ(ος) ἐν παντὶ τόπῳ [24]/ καὶ κρητηρίῳ. ἀκόμα ἐτάχθηκεν ἔμπροσθέν μας ὁ ἄνωθεν Γιανάκις [25]/ ὅτι πλέον νὰ μὴν ἔχῃ νὰ τὸν ζητᾶ παράν(ου) (εἰ)ς τὸ ὁποῖον τὸν ὀπρίζωμ(εν) {καὶ ἡ δικήμας} [26]/ (εἰ)ς κρίσην πλέον νὰ μὴν ἔχῃ νὰ τὸν ζητᾶ †κ̣απου[..³.]à†<.> ἠδὲ καὶ ἤθελεν τόν [27]/ ζητήσ(ει) (εἰ)ς κανένα κριτήριον νὰ ἠξεύρ{ῃ}<ουν> ὅλοι ἐκ(εῖ)νοι ὁποῦ ἤθελαν εὑρεθ(εῖ) ὅτι [28]/ ὁ ἄνωθεν Γιαννάκις σφάλ(ει) καὶ δὲν ζητᾶ καθῶς πρέπ(ει) καὶ νὰ ἔχῃ ὅλα τὰ ἔξοδα [29]/ νὰ τὰ πλερόνῃ καὶ νά ἀτιμιαῖτε ἀπὸ τὸ κρητήριον ὅτι ἐπῆραν τέλ(ος) ὅλα ἐδώ.

[30-35]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς, Ἰωάννης, τζήνγγ(ου) mp, Μανικάτης· saφράν(ος) mp, ΘῳΜᾶς Κάλφοβητζ παρῶν, γιανακης ανασταση(ου) δηεχομη το ανοθην.

στ. 1-9 Αγωγή εντολοδόχου κατά του εντολέα του για την καταβολή δαπανών που πραγματοποίησε για τη διαμετακόμιση εμπορεύματος καθώς και για έξοδα διατροφής του πατέρα του εναγομένου. Ένσταση εξοφλήσεως από τον εναγόμενο.

στ. 10-17 Επαγωγή και αντεπαγωγή όρκου μεταξύ των διαδίκων με αντικείμενο, για τον ενάγοντα, την καταβολή των εξόδων, της αμοιβής του εντολοδόχου και του δασμού του εμπορεύματος.

στ. 17-20 Αντικείμενο του όρκου του εναγομένου είναι η παροχή εντολής για τη διατροφή του πατέρα του από τον ενάγοντα. Ο όρκος εκτείνεται και στο αν γνώριζε ο εναγόμενος τη συμφωνία περί διατροφής ανάμεσα στον πατέρα του και τον ενάγοντα, οπότε θα είχε ευθύνη εφόσον δεν είχε εναντιωθεί σε αυτήν.

στ. 20-22 Απόφαση. Ο όρκος αποτελεί πλήρη απόδειξη[1], καθώς απαλλάσσει τον μεν ενάγοντα από την κατηγορία για «συκοφαντία»[2] του εναγομένου και τον εναγόμενο από την καταβολή της δαπάνης για την εισαγωγή του εμπορεύματος από τη Βλαχία και για τη διατροφή του πατέρα του. Ως προς το τελευταίο, ο ενάγων δεν αναγνωρίζεται από το Κριτήριο ως διοικητής αλλοτρίων, διότι συνήψε συμφωνία με τον πατέρα του εναγομένου χωρίς να λάβει γνώση ο τελευταίος –που είχε την υποχρέωση διατροφής– και δεν προέκυψε κάποια έκτακτη ανάγκη.
στ. 22-29 Η απόφαση κηρύσσεται εκτελεστή εντός και εκτός της Τρανσυλβανίας. Επειδή ο ενάγων κατοικούσε στη Βλαχία και ο εναγόμενος εμπορευόταν με είδη που εισήγε από τη χώρα αυτή στην Τρανσυλβανία, ήταν δυνατόν να διαιωνίζονται οι μεταξύ τους δικαστικοί αγώνες. Για τον λόγο αυτό, το Κριτήριο επέβαλε στον ενάγοντα να υποσχεθεί ότι θα σεβαστεί την απόφαση και δεν θα προσφύγει ξανά κατά του εναγομένου για την ίδια υπόθεση, απειλώντας κυρώσεις. Ο μηχανισμός αυτός που είχε επινοήσει το Κριτήριο υποκαθιστούσε το δεδικασμένο[3], ώστε να υπάρχει ασφάλεια δικαίου για τα μέλη της Κ που μετακινούνταν σε αυτές τις χώρες. Στην προκειμένη περίπτωση, η υπόσχεση του ηττηθέντος διαδίκου ήταν απαραίτητη διότι δεν ήταν μέλος της Κ, γι᾽αυτό και υπογράφει στην απόφαση με τον τύπο που χρησιμοποιούνταν για τον συμβιβασμό, δημιουργώντας έτσι ενοχή «*ἐξ ἀποφάσεως*».

1. Κατά το τρανσυλβανικό δίκαιο (Ι. Αδάμη, *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν*, *22*, σ. 86), ο όρκος που επάγει ο ένας διάδικος στον άλλον αποκαλείται «*ἔνδικος ὅρκος*» και δίδεται «*συναινοῦντος καὶ δικάζοντος τοῦ Κριτοῦ*», ενώ δεν μπορεί ο διάδικος να αρνηθεί να δώσει τον όρκο (πρβλ. στ. 13-15 της εγγρ.).
2. Η «συκοφαντία» έχει εδώ την έννοια της ασκήσεως αγωγής για αιτία που ο ενάγων γνωρίζει ότι είναι ψευδής.
3. Βλ. παρόμοιες περιπτώσεις «δεδικασμένου» αν., π.χ. Μέρος Γ΄, εγγρ. 40, 76, και Μέρος Δ΄, εγγρ. 1, 56.

86

1765/V/-
χ. Ιωάννη Αδάμη

978/φ 41r

Απόφαση προδικαστική. Διαπληκτισμός σε δημόσιο χώρο. Εγγυοδοσία.

// 1765. Μαΐου.
[2]/Ἔστωντας νὰ ἐφανερώθη πῶς ὁ κὺρ Γιόργης Δημητρίου, [3]/ καὶ ὁ κὺρ

Πασκάλης Στόγιου, ἀπὸ τὰ λόγια ὁποῦ ἐπρο<τεστα>λόγισαν [4]/ εἰς τὸ παρόν, νά ἐμάλλωσαν ἄπρεπα τήν προάλλην εἰς [5]/ τήν σάϊκα, λοιπόν κ(α)τ(ὰ) τὴν νομοθεσίαν τῆς Κομπανίας [6]/ νά δώσουν καί οἱ δύο τους σημάδια ἀπό F 12. ἕως νὰ [7]/ μεταθεωρηθῆ, καί νὰ ἐξεταχθῆ, καὶ νὰ ἀποφασισθῆ ἡ τέλ(ει)α [8]/ Κρίσις τους. καὶ ἐγράφη διά ἔνδειξιν.

[9-13]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς, Μανικάτης· saφράν(ος) mp, Πέτκος Πέτρ(ου) παρών [χ.γρ.], Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Γιάννης Μαυρουδῆ [χ.γρ.], δι-μιτρι σουφρα, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) Καπετάνος mp.

στ. 2-4 Προφορική αγωγή και ανταγωγή μελών της Κ για διαπληκτισμό –ενδεχομένως και εξύβριση–, επάνω σε μαούνα, με την οποία μετέφεραν εμπορεύματα.

στ. 5-6 «*κατὰ τὴν νομοθεσίαν της Κομπανίας*»: Τα δεσπίσματα δεν επιβάλλουν εγγυοδοσία μέχρι της οριστικής εκδικάσεως της υποθέσεως. Το ποσό της εγγυοδοσίας αντιστοιχεί στη χρηματική ποινή που προβλέπουν τα δεσπίσματα για τον διαπληκτισμό σε ιδιωτικό ή δημόσιο χώρο[1]. Χρησιμοποιείται ο όρος «*σημάδι*» για να αποσαφηνισθεί ότι πρόκειται για παροχή ασφάλειας, προκειμένου να μη φυγοδικήσουν οι διάδικοι, και όχι για ποινή. Ενδεχομένως, το Κριτήριο θέλει να ωθήσει τους διαδίκους σε εξώδικο συμβιβασμό, μετά τον οποίο οι διάδικοι θα πάρουν πίσω τα «*σημάδια*» και θα μπορέσουν να φύγουν σε εμπορικό ταξίδι (η Άνοιξη ήταν η συνήθης και πλεόν πρόσφορη εποχή για τους μακρυνούς εμπορικούς προορισμούς).

1. Βλ. π.χ. Θ. 32(1695) § 2 και 46(1746) § 3 (ΕΚΣ, σσ. 315 και 357 αντίστοιχα).

87

1765/V/- 978/φ 41r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 89

Απόφαση οριστική. Αγωγή για την καταβολή εξόδων κλητεύσεως εναγομένου, κατ'εντολήν του προεστού.

[14]/ Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ὁ κὺρ Δημήτρης Σούφρας ἐπρωτεσταλό-[15]/γησε κατέμπροσθεν ἡμῶν, τὸ πῶς νὰ ἔκαμεν ἔξοδα εἰς [16]/ αὐτό, ὁπόταν τόν ἐτζηταλόγισεν τὸν Καλοκυρίτζην, νὰ πηγένη [17]/ στό Λαζαρέτο, μέ τήν προσταγήν τοῦ νῦν Προεστοῦμας, διὰ νὰ [18]/ λογαριασθῆ μέ τόν κύρ Γιαννάκη Λευτερόπουλο, διά ταῖς ὑπό-[19]/θεσες ὁποῦ ἔγραψε στὴν Γραφὴντου, καὶ ὅμως ὁ Καλοκυρίτζης [20]/ δὲν ὑπήκουσεν, μάλιστα

διὰ τώρα ὁποῦ βιάζεται νὰ πηγένη [21]/ μεδαύριο στὸ παναγύρι τοῦ Φαγκαρασίου. Λοιπόν διὰ τό ἀσκαν-[22]/δάλιστον, ἐκρίθη εὔλογον, ὕστερα ἀπὸ τὸ Μπρασοβόν τὸ παναγύρι [23]/ δίχως ἄλλην πρόφασιν νά πηγένῃ ὁ Καλοκυρίτζης νά λογαριασθῇ [24]/ καὶ νὰ πλερώση τά ἔξοδα ὁποῦ ἔκαμεν ὁ ἄνωθεν Σούφρας, διὰ [25]/ τό πασούσι, καὶ τήν τροφήν τοῦ ἀλόγου, καὶ τὸ Ἀγώγη. καὶ ἐγράφη.

[26-29]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Μανικάτης· saφράν(ος) mp, Γιάννης Μαυρωδῆς [χ. Γ. Ι. Μάρκου], *Πέτκος Πέτρ(ου) mp* [χ. Γ. Ι. Μάρκου], *Γεώργιος Ἰωάνν(ου), Μάρκ(ου) Καπετάνος mp.*

Ο ενάγων ζητεί τα έξοδα που πραγματοποίησε για να πάει κατά διαταγή του προεστού να επιδώσει κλήση στον εναγόμενο, για να πάει να εκκαθαρίσει τους λογαριασμούς του με άλλον πραματευτή, ίσως *σύντροφό* του[1], σε συνοριακό λοιμοκαθαρτήριο.

στ. 25 Το «*ἀγώγι*» σημαίνει κατά κανόνα το κόμιστρο προσώπων ή εμπορευμάτων. Εδώ πιθανόν σημαίνει τα έξοδα για τη διανυκτέρευση και διατροφή στη διάρκεια του ταξιδιού.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 119 (ε΄)· επίσης Θ. 32(1695) §§ 3-4, 36(1714), 42(1726) (ό.π., σσ. 315-316, 327, 346-347), που απειλούν υψηλό πρόστιμο σε περίπτωση απείθειας παρέδρου ή μέλους σε εντολή του προεστού.

88

1765/VI/13 — 978/φ 41ν
χ. Θωμά Βελλερά — σχ. 90

Απόφαση οριστική. Δάνειο. Παροχή προθεσμίας για την εξόφληση ληξιπρόθεσμης χρεωστικής ομολογίας. Νόμιμο επιτόκιο.

// 1765 ἰουνίου 13.

[2]/Ἐπροτοστολοϊσεν ὁ ἄρχων Ρήταρ διὰ μίαν ὁμολογίαν ὁποῦ ἐχρω[3]/στά(ει) ὁ Κὺρ Ἀντρέας Νταμπί[τ]ζας τοῦ Δανιήλ Κλόκναρ οὔ(γγρικα) F 200 ἀ[4]/πὸ τοὺς 1746· τὰ ὁποῖα ἐπλέρωνεν τὸν κάθε χρόνον πρός ἕξι τὰ ἑκατό. [5]/ τώρα ἀποδανῶντας ὁ ἄρχων Κλόκναρ καὶ αὐτὸς {καί αὐτός}, ἔμ(ει)νεν ἡ ὁμολογία [6]/ (εἰ)ς τὰς χ(εῖ)ρας τῆς θυγατρὸς τ[ης]<ου> τῆς γυνῆ<ς> τοῦ ἄρχον Προυνκουτάλη[1]. καὶ μὲ τὸ νὰ (εἶ)ναι [7]/ πάλιν ἡ ἀρχόντισα τώρα (εἰ)ς τὴν Βιέναν, ἄφισεν τὴν ὁμολογίαν τώρα (εἰ)ς τὸν ἄρ[8]/χον Ῥήταρ ὁ ὁποῖος ἐπίασεν καὶ δηναστεύ(ει) τώρα τὸν κύρ Ἀνδρεάτζαν [9]/ ζητῶντας του νὰ τὸν πλερόσῃ τὴν ὁμολογίαν. (εἰ)ς τὸ ὁποῖον τὸν ἐκράξαμεν καὶ τοῦ

(εἴ)[10]*/παμ(εν) διὰ νὰ τὰ πλερόση· ὁ ὁποῖος ἀπεκρίθηκεν ὅτι δὲν ἔχ(ει) μὲ τὶ νὰ τά* [11]*/ πλερόση ἐπ(ει)δήτις καὶ νὰ τὰ ἐπῆρεν ἡ γυναίκα του καὶ τὰ ἐξόδιασεν (εἰ)ς τὴν κρίσιν ὁποῦ* [12]*/ ἔχουν· ὥ{ς}στε ὁποῦ ἡμ(εῖ)ς τὸ εὑρίκαμεν εὔλογον κατὰ τὸν νόμον τοῦ βηλια*[13]*/ετί(ου) νὰ ἔχη μετὰ ἕξι ἑβδομάδες {ν}τέρμινον νὰ τὰ πλερώνῃ.*

[14-17]*/ δωμᾶς βελλερᾶς, νῦν προεστὼς, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Γιάννης Μαυρουδῆ* [χ. Ι. Αδάμη], *Μανικάτης saφράν(ος) mp.*

στ. 4 Ο οφειλέτης δεν είναι υπερήμερος γιατί ο τόκος καταβαλλόταν κάθε χρόνο. Δεν πρέπει μάλλον να υπήρχε συγκεκριμένη ημερομηνία επιστροφής του δανείου, που θα έπρεπε να εξοφληθεί με την εμφάνιση της ομολογίας.

στ. 7-8 «*ἄφισεν τὴν ὁμολογίαν*»: Σημαίνει, μάλλον, εκχώρηση της απαιτήσεως της χρεωστικής ομολογίας, διότι δεν γίνεται ρητή αναφορά σε *ἐπιτροπή*, δηλ. πληρεξουσιότητα, προς τον ενάγοντα που ζητεί την αναγκαστική εκτέλεση («*δυναστεύει*») εις βάρος της περιουσίας του οφειλέτη (βλ. σχ. εγγρ. 90).

στ. 11-13 Η προθεσμία εξοφλήσεως χορηγείται κατ'εφαρμογήν του τρανσυλβανικού νόμου, ενώ δεν λαμβάνεται υπ'όψη η υποκειμενική αδυναμία εκπληρώσεως του οφειλέτη.

1. Brückental.

89

1765/VIII/8
χ. Θωμά Βελλερά

978/φ 41v
πρβλ. 87

Πρακτικό. Εντολή. Αποδείξεις. *Ψιλή συντροφία*. Ευθύνη συνεταίρων για τα χρέη της *συντροφίας*. Παραπομπή της διαφοράς σε συμβιβασμό με αιρετοκρισία.

[18]*/ Κατὰ τὴν γραφὴν τοῦ κὺρ Γιαννάκη Ἐλευθερίου βάμεση τοῦ Κινιάνι καὶ κατὰ τὴν ζή*[19]*/τησιν τοῦ κὺρ Δημίτρη Σοῦφρα ἐπαῤῥησιάσθηκα<ν> ἐνώπιόν μας διὰ τὴν ὑπόθεσιν* [20]*/ τῶν τριῶν φορτομάτων τοῦ πράγματος ὁποῦ (εἴ)χαν νὰ κάμουν ἀναμεταξὺ τους<.> (εἰ)ς τὸ ὁποῖον* [21]*/ κατὰ τὰ λόγια καὶ τὰ γράμματα καὶ τὰ κατάστιχα ὁποῦ παῤῥησίασαν φαίνεται ὅτι* [22]*/ ἄλλος νὰ ἔστ(ει)λεν τὸ πράγμα τοῦ κὺρ Καλοκυρίτζη καὶ ὄχι ὁ κὺρ Γιαννάκης, καὶ (εἰ)ς αὐτὸ μο[νον]* [23]*/ ψιλοὶ συντρόφοι εἶτον<.> καὶ (εἰ)ς αὐτὸ ὄντας συντρόφοι τυχαίν(ει) νὰ (εἶ)ναι ὄχι μόνον (εἰ)ς τὸ διά*[24]*/φορον*

ἀλλὰ καὶ (εἰ)ς τὴν ζημίαν<.> καὶ (εἰ)ς αὐτὸ ὁ κὺρ Καλοκυρίτζης πρέπ(ει) τὸ ὀγλυγωρότερον [25]*/ νὰ γράψη καταλεπτῶς ὅλα τὰ ἔξοδα ὁποῦ ἔκαμεν (εἰ)ς τὸ ἄνωθεν πρᾶγμα θεόψυχα* [26]*/ καὶ νὰ ἔχουν νὰ πηγέν(ουν) ἐκ(εῖ) (εἰ)ς τό σύνορον μὲ δύο πραγματευτάδες καὶ νὰ ἰσάζουν*[27]*/ται (εἰ)δὲ ἀλέως νὰ μὴν γένη.*

[28]*/ 1765 αὐγούστ(ου) 8 Σιμπήνη.*

[29-33]*/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Δημήτρης βοήκ(ου), Κονσταντήνος Αρπασίς, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) Καπετάνος πρ.*

στ. 18-20 «***Κατὰ τὴν γραφὴν...καὶ τὴν ξήτησιν***»: Η έκθεση των πραγματικών περιστατικών έγινε με επιστολή του *συντρόφου* του εναγομένου Καλοκυρίτζη και με την αίτηση-αγωγή («*ξήτησιν*») του ενάγοντος της εγγρ. 87, Δημήτρη Σούφρα (που αφορά στα έξοδα).

στ. 21-22 Αποδείξεις: ισχυρισμοί των διαδίκων, που κατατίθενται προφορικά («*λόγια*»), με έγγραφα («*γράμματα*») και με εμπορικά βιβλία («*κατάστιχα*»). Το Κριτήριο, βάσει αυτών των αποδείξεων, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το εμπόρευμα δεν είχε σταλεί από τον Λευτερόπουλο στον εναγόμενο *σύντροφό* του, αλλά από τρίτο.

στ. 23-24 Αιτιολογικό της αποφάσεως: Οι διάδικοι ήταν «*ψιλοί συντρόφοι*» στη συγκεκριμένη αγοράπωλησία των «*τριῶν φορτωμάτων*», δηλαδή αυτή έγινε μόνο από τον εναγόμενο. Επειδή όμως υπάρχει *συντροφία* μεταξύ τους, δεν συμμετέχουν μόνον στα κέρδη αλλά και στις ζημίες.

στ. 25-26 Διατακτικό: Ο εναγόμενος πρέπει να καταγράψει με ειλικρίνεια («*θεόψυχα*») –ενόρκως(;)–, τις δαπάνες που πραγματοποίησε για το εμπόρευμα και, στη συνέχεια, να πάει στα σύνορα Βλαχίας-Τρανσυλβανίας για να συμβιβασθεί με τον *σύντροφό* του («*νὰ ἰσάζουνται*») ενώπιον αιρετών κριτών («*μὲ δύο πραγματευτάδες*»).

Το Κριτήριο ξεκαθάρισε πρώτα το δέμα της ευθύνης για τη ζημία που φαίνεται ότι προέκυψε από τη συναλλαγή των *τριῶν φορτωμάτων*. Συγκεκριμένα, συνάγει ότι δεν έφταιγε κανένας από τους *συντρόφους*, διότι αποφαίνεται ότι πρέπει να μοιραστούν τη ζημία ως γνήσιοι *σύντροφοι*, παρ᾽όλο που για τη συγκεκριμένη συναλλαγή ήταν «*ψιλοί*». Επειδή προφανώς υπήρχαν εκατέρωθεν σφάλματα ή παραλήψεις, το Κριτήριο προέκρινε την παραπομπή σε συμβιβασμό με αιρετούς κριτές. Υπήρχε όμως, όπως φαίνεται, αδυναμία να προσέλθει ο ενάγων αυτοπροσώπως στο Κριτήριο, λόγω της θέσης του στη Βλαχία, και δεν μπορούσε να προβεί σε συμβιβασμό δια πληρεξουσίου.

Τίθεται λοιπόν το ερώτημα αν οι δύο πραματευτές, ενώπιον των οποίων θα «λογαριάζονταν» και θα συμβιβάζονταν οι διάδικοι, επέχουν θέση *λογαριαστῶν* ή αιρετών κριτών και ποιο θα ήταν το έργο τους: εκκαθάριση λογαριασμών –οπότε την απόφαση θα εξέδιδε το Κριτή-

ριο–, ή κατ'ουσίαν κρίση –οπότε θα έπαυε οριστικά η δίκη; Ο στ. 27 παραπέμπει στη δεύτερη εκδοχή, όπως και ο στ. 26 που διατάσσει να «*ἰσάζουνται*», ενώ αν το Κριτήριο επιθυμούσε εκκαθάριση, ο συντάκτης θα χρησιμοποιούσε το ρήμα «*νὰ λογαριάζουνται*».

90

1765/VIII/8 978/φ 42r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 88

Απόφαση οριστική. Παρέμβαση τρίτου στο στάδιο της αναγκαστικής εκτελέσεως. Εξώδικος συμβιβασμός. Προσωποκράτηση.

// 1765 αὐγούστου 8
[2]/ Διὰ τὴν ἄντικρην ὑπόθεσιν διὰ τὸ χρέος τοῦ μπασιὰ Ἀντρέα [3]/ ἀπερνῶντας αἱ ἔξι ἐβδομάδες κατὰ τόν νόμον τοῦ βιλιαετί(ου) καὶ ἀ[4]/περνῶντας καὶ ὅλα τὰ τέρμινα<.> τώρα τὴν σήμερον ἤλθαν πάλιν ἀπὸ [5]/ τὸν ἄρχον Ῥίταρ καὶ ζητοῦν κατὰ τὸν νόμον ἤ νὰ πλερόση ἤ καθὼς τὸ [6]/ εὕρ(ει) ἡ κρίση<.> καὶ (εἰ)ς τοῦτο μὴν ἔχωντας ὁ ἄνωθεν κὺρ Ἀνδρέας ἄλλην [7]/ ἀπόκρισιν πάρεξ ὅτι τὰ ἐπῆρεν ἡ γυναίκα του δίχως τὴν (εἴ)δισιντου [8]/ καὶ ἐρχάμεν<ος> ἐπροτοστολόϊσεν |ἐκ μέρους τῆς θυγατρός <του>| διὰ τὰ τοῦ ὀσπιτίου νὰ μὴν ἀγγίζουν τίποτες [9]/ ὅτι ἔχ(ει) ὑποψίαν (εἰ)ς αὐτὰ [η θυγατέρα]<.> καὶ (εἰ)ς τοῦτο τοὺς ἐδόθ(ει) διορίαν ἀκόμα [10]/ ἔξ(ει) ἡμέραις διὰ νὰ τὰ τεργιάζουν (εἰ)δὲ καὶ δὲν ἠ<μ>πορέσουν νὰ τεριγιάζουν [11]/ τότες τοῦ δίδεται ἡ ἐλευθερία διὰ νὰ πάνη ὁ ἄνωθεν κὺρ Ἀντρέας [12]/ πιασμέν(ος). [13-18]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Δημήτρης βόηκ(ου), Κονσταντήνος· Ἀρπάσις, διμητρι σουφρα, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου), Καπετάνος mp.

στ. 8-9 Παρέμβαση της θυγατέρας του εναγομένου για την επικείμενη κατάσχεση της οικοσκευής του, την οποία ασκεί ο ίδιος ως εκπρόσωπός της.
στ. 10-12 Σύντομη προθεσμία για εξώδικο συμβιβασμό των διαδίκων. Αν δεν επιτευχθεί, ο ενάγων έχει την άδεια να προσωποκρατήσει τον εναγόμενο. Επομένως, το Κριτήριο δέχθηκε την παρέμβαση της κόρης.

91

1765/IX/9 978/φ 42v
χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό. Αγωγή για συκοφαντική δυσφήμηση. Ένσταση.

// 1765 σεμπτεβρί(ου) 9 Σιμπίνι
[2]/ Ἐπροτοστολοϊσεν ὁ Ἰμπραϊμαγας ἐναντίον τοῦ κὺρ Δημήτρη Σοῦ[3]/φρα ἔχωντας ἀναμεταξύτους καμπόσον καυγάν διὰ μερικὸ βού[4]/τιρο ὁποῦ ἤθελεν νὰ τοῦ τὸ φέρη ὁ ἄνωθεν Ἰμπραϊμαγας, (εἰ)ς τόσον ὁποῦ [5]/ [[τὸ ἔχωντας ὅτι ἔχ(ει) [..τι λογῆς] ὅτι ἔχει εἰς [αυ]το]] (εἰ)ς τὸ ἀναμετάξύ ὁ [6]/ ἄνωθεν Διμήτρης Σοῦφρας λέγ(ει) νὰ (εἶ)πεν τῆς ντ[ο]<ι>ρεκτορίτζας ἀπό τό ἄ[7]/νωθεν Λαζαρέτο ὄντας δύο ὀφιτζιάλοι παρὼν ὅτι πλέον <μ>πλεστεμάτος [8]/ καὶ ἰνσαλατόρος καὶ ψεύτης μέσα (εἰ)ς τὸ Σιμπίνι δὲν εἶναι ἄλλ(ος) ἀπὸ αὐτόν [9]/ καὶ ὅτι τὸ γέν(ος) του (εἰ)ς τὴν Βλαχίαν καὶ παντοῦ (εἰ)ς Τουρκίαν ὅλοι στρανγγάρηδες (εἶ)ναι<.> [10]/ (εἰ)ς τὸ ὁποῖον ῥωτῶντας τον ἡμ(εῖ)ς τὸν κὺρ Δημήτρην ἀρν(εῖ)ται ὅλα ὅτι δέν [11]/ (εἴ)πεν κανʼτίποτες καὶ προτοστολοϊζ(ει) διὰ νὰ φέρη μαρτυρίαν καὶ τότες νὰ ἔχη [12]/ νὰ παιδεύεται. Καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν καὶ ἀσφάλ(ει)αν.
[13-19]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Κονσταντήνος· Ἀρπασίς, Πέτρος πετκ(ου) [χ. Γ. Ι. Μάρκου], *Χατζη Πετρου λουκα, γιοανίς· μαβροδί* [χ. Κ. Αρπάση], *Δημήτρης βοήκ(ου), Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου), καπετάνος πρ.*

92

1765/IX/9 978/φ 43r-v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Αγωγή για τη μη αποδοχή νομίμου νομίσματος, εξύβριση, ελαφρά σωματική βλάβη. Προσβολή προσωπικότητας ανηλίκου. Χρηματική ποινή. Αποζημίωση παθόντος για ψυχική οδύνη. Σωφρονισμός ανηλίκου (σωματική ποινή). Η συγγνώμη του παθόντος εξαλείφει το αξιόποινο.

// [[Διά τήν ἄνωθεν ὑπόδεσιν]] [ἄ.χ.]
[2]/ 1765 σεμπτεμβρίου 9
[3]/ ||Ἐπρ|| οτοστολοϊσεν ὁ Γεώργιος Φέμκεν φλισέρ(ος) ἀπὸ τὸ κάστρ(ον) ὁποῦ [4]/ κάθετε (εἰ)ς τὴν οὔλιτζαν Νόο<.> τυχαίνωντας προχθὲς τὴν δευ-

τέραν<.> τὴν [5]/ πρώτην ἡμέραν τοῦ πανυγηρίου πηγένωντας (εἰ)ς τὴν σάτραν τοῦ κὺρ Γιάνη [6]/ Μαβρωδῆ καὶ πέρνωντας ἕνα φοῦντι πιπέρι καὶ δίδωντάςτου κρέσιλα [7]/ καὶ κρεϊτζάρια ὁ υἱόςτου ὁ μεγ(άλος) δὲν ἠθέλησεν νὰ τὰ πάρη καὶ (εἰ)ς τὸ [8]/ ἀναμεταξύ ἔκαμεν καυγὰν καὶ λέγ(ει) ὁ ἄνωθεν σάσος ὅτι νὰ [9]/ τὸν ἔβρισαν καὶ νὰ τὸν ἀσχιμολόγησαν λέγωντάςτον <μ>πλεστεμάτον καὶ [10]/ τζόρα ντέ σάσου καὶ ἄλλα παραπερσὰ τὰ ὁποῖα τὰ ἀρνιοῦνται παντε[11] /λῶς ὅτι νὰ μὴν τοῦ (εἴ)πεν κάντιποτες ἀλλὰ ὅτι ἐχάλευεν νὰ τοῦ πά[12]/ρη τὸ πιπέρι με στανιὸν χαλεύωντας νὰ τὸν πάνη (εἰ)ς τὸν βασαρ<μ>πιρέον [13]/ καὶ ἐρευνῶντας ἡ κρίσις τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου<.> τοῦ ἐξήτησεν ἡ κρίσις μαρτυριά [14]/ τοῦ καστριανοῦ διὰ τὰ ἄνωθεν λόγια.

[15]/ τὴν ἴδιαν ὥραν ἤφερεν ὁ καστρινός μαρτυρίαν μίαν γυναῖκαν [16]/ γερόντισαν ἕως χρονῶν 51 ὀνόματι Μαργαρήτα Καντελίαν καλ[17]/ <ν>ταραρίτζαν (εἰ)ς τὴν οὔλιτζαν Πέντενουλου μὲ ὅρκον ἐμαρτύρησεν ὅτι ἀπερ[18]/νῶντας ἀπὸ ἐκ(εῖ) (εἴ)δεν ὅτι ἐχήθηκεν τὸ πιπέρι ἀπὸ τὸ μανδήλη τοῦ καστρι[19]/ανοῦ τραβώνταςτο καὶ μαρτυρᾶ ὅτι ὁ τρανὸς υἱὸςτου τὸν ἀσχιμολογισεν [20]/ ἀρκετὰ (εἰ)δὲ ὁ μικρότερος <εἶπε> ἀκοὺμ τζουσλοβι φάλκα πλεστεματουλε καὶ [21]/ {καὶ} μισέλουλε καὶ τζόρα ντὲ σὰς καὶ ἄλλα ἀρκετά. καὶ ὁ τρανὸς τραβών[22]/τας τον ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸ δάκτυλο καὶ ἔτζι ἄκουσεν ὁποῦ ἔ[σ]τριξεν τὸ δάκτυλον του. [23]/ ἀκόμα μαρτυρᾶ ὅτι ὁ ἄνωθεν καστριανός ἐπῆρεν τὸ σλοφμιτζ τοῦ παιδιοῦ.

[24]/ ἄλλη μαρτυρία Γραούζερυ Φρουατζερίτζα χρονῶν 40 κάθετε (εἰ)ς τὴν οὔλιτζαν [25]/ Ὄκνα μαρτύρησεν μὲ ὅρκον {ἐμάρτυρεν} τὰ ὅμοια ὡς ἄνωθεν.

[26]/ ἕτερη μαρτυρία Γιοχὰν Σναϊ<ν>τερ χρονῶν 34 κάθετε (εἰ)ς τὴν οὔλιτζαν Ὣλα[27]/ριλορ ἐμαρτύρησεν μὲ ὅρκον ὅτι ἔτυχεν ἐκ(εῖ) ἀπερνῶντας ὕστερα ἀπὸ [28]/ τὸν καυγάν καὶ ἄκουσεν ὅτι (εἴ)πεν ὁ Κὺρ Γιάνης Μαβρωδῆ ὅτι (εἴ)δες [29]/ τὶ καυγὰν μᾶς ἔκαμεν ὁ <μ>πλεστεμάτος σάσος<.> αὐτὸς τοῦ ἀποκρίθηκεν διατὶ [30]/ κάν(ει) τὸν σάσον <μ>πλεστεμάτον <και> αὐτὸς τοῦ ἀποκρίθηκεν τὰ: τιαύτα<.> // τέλος πάντων κατὰ ταῖς ὄπισθεν μαρτυρίαις ὁποῦ ὤμνεξαν μὲ ὅρκον [2]/ βλέπωμεν ὅτι ἔπρεπεν ὁ υἱὸς του τοῦ κὺρ Γιάνη {διὰ} νὰ πάρη τά κρέσιλ[α] [3]/ καὶ τὰ κρεϊτζάρια καὶ ἐὰν δὲν τοῦ ἄρεγεν τίποτες ἤγουν κανένα νὰ τὸ ἀλάξη<.> [4]/ (εἰ)δὲ διατὶ δὲν τὰ ἐπῆρεν {καὶ} νὰ ἔχη νὰ δίδῃ γ<κ>λόμπα φλορήντζια 12. καὶ τοῦ [5]/ καστριανοῦ νὰ τοῦ δίδῃ φλορίντζια ἕξι διὰ τὸν πόνον τοῦ δακτύλουτου<.> (εἰ)δὲ πάλ[ι] [6]/ ἐτύχενε καὶ ὁ καστριανὸς νὰ μὴν κάμνη καυγᾶν καὶ ποτὲτζιον διὰ νὰ πάρη τὸ καλ[7]/πάκι τοῦ παιδιοῦ μάλιστα ὡς φρόνιμ(ος) νὰ τὰ ἀφίση ὅλα ἐκ(εῖ) καὶ νὰ πηγέν(ει) [8]/ (εἰ)ς τὸν βασαρ<μ>πιρέον καὶ διὰ τὶ δὲν τοῦ ἔπερνε τὰ κρέσιλα νὰ τοῦ ἔπερνε τὸ <μ>πιρσάγγ[ο.] [9]/ ὅσον διὰ τὸ παιδὶ τὸ μικρὸ ὡς ἄγνοστο ὁποῦ (εἰ)ναι νὰ ἔχη νὰ δέρνετε [10]/ ὅμως ἂς ζητήσ(ει) συνχόρεσιν καὶ ἐὰν τὸ συνχορέση ὁ καστριανὸς ἂς (εἰ)ναι σινχοριμένο.

[11-17]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Πέτκος πέτρ(ου)

[χ. Κ. Αρπάση], *χατζη Πετρ(ου) λουκα, Κονσταντῆνος· Αρπάσις, διμιτρι σοῦφρα, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) πρῳ, Δημήτρης βοήκ(ου), Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου), καπετάνος πρ.*

στ. 4-5[φ 43v] Η χρηματική ποινή επιβάλλεται διότι ο εναγόμενος δεν δέχθηκε την πληρωμή του εμπορεύματος σε νομίσματα με μικρή ή καθόλου περιεκτικότητα αργύρου, που κυκλοφορούσαν όμως νόμιμα. Επιβάλλεται και αποζημίωση του παθόντος «*διὰ τὸν πόνον του δακτύλου*».

στ. 6-8 Η προσβλητική πράξη του θύματος εναντίον του ανηλίκου συμψηφίζεται με την ποινή για την εξύβριση από τον πατέρα του δράστη (12 F).

στ. 9-10 «ἄγνωστο»: που δεν είναι γνωστικό, άμυαλο. Ο δαρμός αποσκοπεί στον σωφρονισμό του ανηλίκου («να βάλει μυαλό»). Εξάλειψη του αξιοποίνου με την παροχή συγγνώμης.

93

1765/IX/-
χ. Θωμά Βελλερά

978/φφ 43v-44r

Απόφαση οριστική. Πώληση με ανταλλαγή. Όρκος εναγομένου. Παροχή γένους. Ευθύνη αντιπροσώπου για την εκτέλεση της συμβάσεως.

[18]/Ἐπροτοστολοϊσεν ὁ Κὺρ Νικόλας ἐναντίον τοῦ κὺρ Διμήτρη ὅτι (εἰ)ς [19]/ τὸν ἀπερασμένον χρόνον ἔκαμε ὁ Κὺρ Νικόλας ἀλαγὴ μὲ τὸν [20]/ Σόμλεϊ Μιχάλη εἰς τὸ Κολουσβάρι δίδωντάςτου ἕνα βαρέλι λιμόνσουϊ [21]/ καὶ τοῦ ἔδοσεν ὁ Μιχάλης Σόμλαϊ ἕνα δακτυλίδι καὶ ἔμ(ει)νε ἀκόμα νά [22]/ τοῦ δίδη μερικὰ ἄσπρα ὁποῦ ἔκανεν τὸ λεμόνσουϊ παράνου καὶ ἄφισεν τὸν [23]/ κὺρ Διμήτρην τὸν γαμβρὸν του νὰ τοῦ πλερόση τὰ ἀπολιφθέντα καὶ ξιγιάζε[24]/ται τὸ λεμόνσουϊ ὁ Νίκολας καὶ ὁ Μήτρος ἔμ(ει)νε μερικὰ ἄςπρα νὰ τοῦ δίδ[η] [25]/ καὶ χαλεύωνταςτα τοῦ (εἴ)πεν [ο Δημήτρης] ὅτι δὲν τὸν πλερόνη πάρεξ νὰ ἔλθη ὁ ἄνθρωπος [26]/ ὁποῦ ἔκαμεν τὴν ἀλαγήν<.> τώρα ἐρωτῶντας τον τὸ ἀρν(εῖ)ται καὶ λέγη ὅτι δὲν τό [27]/ (εἴ)πεν ἔτζι πάρεξ τοῦ (εἴ)πεν ὅτι τοῦ δέλ(ει) πλερόση καὶ οὕτως ἔτρεξεν ὅρκος [28]/ ὅτι δὲν τοῦ (εἴ)πεν ὁ κὺρ Δημήτρης καὶ ἔτζι ἔμεινε νὰ τοῦ δίδη τὸ λιμόνσουϊ [29]/ (εἰ)δὲ καὶ δὲν (εἶ)ναι ἐκ(εῖ)νο νὰ τοῦ δίδη ἄλλο λεμόνσουϊ καλὸ (εἰ)ς τρ(εῖ)ς ἡ-[30]/μέραις διορίαν και ὅσον (εἶ)τον τὸ λεμόνσουϊ τόσον πάλιν νὰ τοῦ δόση // καὶ ὅσα ἄςπρα πάλιν κάν(ει) νὰ τοῦ τὰ δίδη ὁ Κὺρ Μήτρος καὶ ἔστω.

2-8/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, πέτκος πέτρ(ου) [χ. Γ. Ι. Μάρκου(;)], *Γιάννης μαυροδή* [χ. Γ. Ι. Μάρκου], *Κόνσταντήνος· Αρπάσις, χατζη πετρ(ου) λουκα, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετανος πρ, δήμητρι σουφρα.*

στ. 18-23 Ανταλλαγή εμπορεύματος κατά γένος ορισμένου, λεμονάδας, με συγκεκριμένο κόσμημα. Μικρό υπόλοιπο της αξίας θα εξοφληθεί σε χρήμα από αντιπρόσωπο[1], συγγενή του αγοραστή.
στ. 24-25 Επειδή η αξία της λεμονάδας ήταν λίγο μεγαλύτερη από εκείνην του κοσμήματος, ο ενάγων ισχυρίζεται ότι ο αντιπρόσωπος αρνήθηκε να καταβάλει το επί πλέον ποσό που είχε συμφωνηθεί.
στ. 25-26 Άρνηση του αντιπροσώπου να πληρώσει τη διαφορά χωρίς την έγκριση του αντιπροσωπευόμενου, που είχε διαπραγματευθεί την ανταλλαγή.
στ. 26-28 Άρνηση του ισχυρισμού του ενάγοντος από τον εναγόμενο και επαγωγή όρκου στον εναγόμενο από το Κριτήριο, ελλείψει άλλου αποδεικτικού μέσου.
στ. 28-1[φ 44r] Απόφαση να εκτελεσθεί η σύμβαση, ενδεχομένως με αντικατάσταση του πωληθέντος με προϊόν της ίδιας ποιότητας και ποσότητας –αν δεν σωζόταν αυτό που είχε αρχικά ζυγιστεί. Ο εναγόμενος αντιπρόσωπος υποχρεούται να αποπληρώσει την επί πλέον αξία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ευθύνη για την εκτέλεση της συμβάσεως ανήκει πλήρως στον αντιπρόσωπο, για το μέρος που του είχε ανατεθεί.

1. Για την αντιπροσώπευση στο δίκαιο της Κ βλ., γενικά, ΕΚΣ, σ. 185, και για την πώληση σ. 194 επ.

94

1765/IX/30
χ. Ιωάννη Αδάμη

978/φ 44v
σχ. 95· πρβλ. 102

Απόφαση οριστική. Έγκλημα κατά των ηθών –προσβολή γενετήσιας ηδικής. Απαγόρευση εξόδου του κατηγορουμένου από την πόλη (*ὅπρισμα*). Ομολογία δράστη. Παραπομπή στο αρμόδιο εκκλησιαστικό δικαστήριο.

// Ἐν ἔτει 1765. σεπτεμβρίου 30.
2/ || Κατ|| ἐμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑπογεγραμμένων, συνέβη 3/ νὰ παρρησιασθῆ καὶ κάποια ὑπόθεσις, ἔστωντας καὶ νὰ ἤλ-4/θεν ἐν πρώτοις [ ] ἀπό τὴν Οὐτζήγίστα ντε{ν} Ζός 5/ εἰς τὸν νὺν πρωεστόνμας τὸν κὺρ*

Θωμᾶ, φανερώνωντας ἐκ [6]/ στόματός της τὸ πῶς ἡ θυγατέρατης ὀνόματι Μαρία [7]/ ὁποῦ ἐδούλευεν εἰς τὸν κύρ Δημήτρη Σούφρα, νά ἔκαμεν [8]/ την ἁμαρτίαν μέ τόν δοῦλον΄΄ τοῦ αὐτοῦ κὺρ Δημήτρη, καὶ ἐγκα-[9]/στρώθη, καὶ εἰς αὐτό ἐγύρευε νὰ κριθῇ εἰς τὴν κομπάνιάν-[10]/μας, καὶ τῆς ὥρας ἐγύρευσε καὶ βούλλαν ἤτοι θέλημα νὰ [11]/ πηγένη νὰ ὀπρίση τὸν ἄνωθεν δοῦλον,΄΄ ὀνόματι Δῆμον, [12]/ εἰς τὸν μπασιάντου, διὰ νά μήν φύγῃ ἔξω ἀπό τὸ Σιμπῖνι, [13]/ ὥστε καί τῆς ἐδόθη ἄδ(ει)α καὶ ὑπῆγεν καὶ ὄπρισεν, μετέ-[14]/π(ει)τα μή ἀρκουμένη εἰς αὐτό, [[ἐκλαύθηκεν εἰς τούς]] |τό ὁποῖον ἀκουωνταϛ| [15]/ Βλαχο<ϛ>[[|πα|πάδες,]] [[ϛ]]παπᾶς ἀπό τὸν μάγιρον, ἦλθεν καὶ ἐγύ-[16]/ρεψε τὸ κορίτζι καὶ τό ἐπῆρεν σὲ λόγουτου στό σπήτιτου [17]/ εἰς τὴν ἐπίσκεψίντου, εἰς τήν ὁποῖαν ὑπόθεσιν ἀπο-[18]/φασίζομεν, ἔστωντας νὰ εἶναι ὑποκείμενη εἰς ἐκλησια-[19]/στικόν Κριτήριον, καὶ ἀνακατώθηκαν καὶ οἱ παπάδες<,> [20]/ Λοιπόν, ἐκεῖ ἄϛ ἔχουν νά δικάζωνται καθῶς ἀγαπήσουν [21]/ καὶ νὰ μήν ἐνοχλοῦν τὴν Κομπάνιαν. Ὅμως ἡμεῖς κρά-[22]/ζωντας τό παιδί στό παρόν, καὶ ἐξετάζωντας |το| ἐμαρτύρησεν [23]/ πῶς ἀλήθ(ει)α αὐτός ἐνιάκις ἔπραξεν τήν ἄνωθεν παρανο-[24]/μίαν, ὥστε τόν παραδίδομεν εἰς τό ἀρμόδιον Κριτήριον.

[25-30]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς, Ἰωάννης ἀδάμη, πέτκος πέτρ(ου), Γιάννης μαυρωδὴς [χ. Γ. Ι. Μάρκου], χ(α)τζη πετρ(ου) λουκα, Δημήτρης βόηκ(ου), Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου). Καπετάνος. mp.

[* Κενό του συντάκτη]

στ. 1-9 Ιστορικό της υποθέσεως: Εκουσία συνέρευση ανηλίκων, που εργάζονταν στον ίδιο εργοδότη, η οποία κατέληξε στην εγκυμοσύνη της κοπέλας. Η καταγγελία και η σχετική ποινική αγωγή στο Κριτήριο της Κ έγιναν από τη μητέρα της, που δεν κατονομάζεται.

στ. 10-13 Απαγόρευση εξόδου του υπαλλήλου με διαταγή του προεστού, που επιδίδεται στον εργοδότη του δράστη από την καταγγέλλουσα.

στ. 14-15 Παρεμβολή ρουμάνου ιερέα, ο οποίος ανέλαβε να φιλοξενήσει την παθούσα ομοεθνή του για να την προστατεύσει.

στ. 17-20 Παραπομπή της υποθέσεως στο ρουμανικό εκκλησιαστικό δικαστήριο, λόγω καθ' ύλην αρμοδιότητας (βλ. και στ. 24)[1].

στ. 21-23 Εξέταση του δράστη, που ομολογεί την κατ' επανάληψη τέλεση της «παράνομης» πράξης, και παραπομπή του στο αρμόδιο δικαστήριο[2].

1. ΕΚΣ, σσ. 27, 143, 207.
2. Για την προσβολή της γενετήσιας ηθικής ως εννόμου αγαθού, βλ. ό.π., σσ. 224-225. Πρβλ. Σύνταγμα Α ιγ΄.

95

1765/IX/30 978/φ 45r
χ. Ιωάννη Αδάμη σχ. 94· πρβλ. 102

Απόφαση οριστική. Αγωγή για τον σωφρονισμό ανηλίκου. Προσβολή τιμής προστήσαντος από παράνομη πράξη προστηθέντος. Παρακράτηση μισθού, ως αποζημίωση του προστήσαντος.

// *1765 σεμπτεβρίου 30* [χ. Θ. Βελλερά]
[2]/ *Εἰς τὴν ἄνωθεν παρανομίαν ὁποῦ ἐτόλμησεν ὁ δοῦλος του* [3]/ *ὁ Δῆμος μέσα εἰς τὸ κουνάκι του, ἐπρωτεσταλόγησεν ὁ ἀγᾶς* [4]/ *του ὁ κὺρ Δημήτρης Σούφρας, καὶ ἐξήτησεν νὰ τοῦ κάμω-*[5]*/μεν σατισφάκτζιο κ(α)τ(ά) τοὺς νόμους, διὰ νὰ παιδευθῇ τὸ* [6]/ *παιδί διὰ σωφρονισμόν του, καὶ νὰ ἐξαρκῆται ὁ μπασιᾶς του* [7]/ *λογαριάζωντας δίκαια κότα τῆς ῥόγας του ὅλα, νὰ τοῦ πλερώση.*
[8-14]/ *θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστως, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, πέτκος πέτρ(ου), Γιάννης μαυρωδὴς* [χ. Γ. Ι. Μάρκου], *χ(α)τζη πετρ(ου) λουκα, Δημήτρης βόηκ(ου), Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου). καπετάνος mp.*

στ. 4-6 Το αίτημα της αγωγής είναι η επιβολή σωματικής ποινής («*νὰ παιδευθῇ*») στον ανήλικο εργαζόμενο για να σωφρονισθεί.
στ. 7 Το Κριτήριο, αντίθετα, αποφασίζει να παρακρατήσει ο εργοδότης, κατά τη «δίκαιη» κρίση του, ποσοστό του μισθού τού εργαζόμενου, ως αποζημίωση για την προσβολή που του έκανε. Η αξιόποινη πράξη μετατρέπεται από το Κριτήριο, σιωπηρά, σε αδικοπραξία, διότι προφανώς δεν υπήρχε έννομο συμφέρον του ενάγοντος για την ποινική αξίωση, η οποία είχε ήδη παραπεμφθεί στο αρμόδιο δικαστήριο.

96

1765(;)/X/16 978/φφ 45v-46r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Θέσπισμα πειθαρχικό. Συνυποσχετικό για τους όρους διεξαγωγής του λιανικού εμπορίου. Αθέμιτος ανταγωνισμός. Πρόσληψη μαθητευόμενου/υπαλλήλου.

// *176{3}<5> τῇ 16 {8}(Οκτω)βρίου ἰδοῦ σημ(ει)ώνωμεν ἡμ(εῖ)ς οἱ εὑρισκόμενοι πραγ*[2]*/ματευτάδες, μπακάλιδες καί οἱ ἐπίλοιποι, τό πῶς ἐσυ-*

νάχ:[3]/θημεν τήν σήμερον, ὅλοι κοινῶς, διά κάποιαν εὔλογον αἰτίαν [4]/ ὁποῦ (εἶ)ταν καί ἀπό ἀρχήτερα στεραιωμένη, καί ἐπροτεστολογί:[5]/σαμεν, διά νά κρατοῦμεν (εἰ)ς τό ἐξῆς τό δέσιμον τοῦτο. ἤγουν [6]/ ἀπό τήν σήμερον, νά μήν (εἶ)ναι θεληματάρης κανένας [7]/ ἀπό λόγουμας, μικρός ἤ μέγας, ὁποῦ ἔχει πρᾶγμα διά:[8]/ πούλιμα, κάντε μπακαλικόν ἤγουν λεμόνια καί ἔτε:[9]/ρα παρόμοια μπακαλικά, να τά δίδῃ (εἰ)ς ξέν(ους) ἀνδρώπ(ους) [10]/ νὰ τοῦ τά πουλῇ, ὡσάν εἰς παιδία ὁποῦ δέν κρατοῦνται [11]/ ἀπό τήν Κομπάνιαν καί ἔτερους ὁμοί(ου)ς, ἀλλά κάθε ἕνας [12]/ νά πολῇ τό πρᾶγματου, ἤ ὁ ἴδιος, ἤ μέ τόν υἱόν του, ἤ μέ τόν δού:[13]/λον του ὁποῦ τόν δουλεύ(ει), καί ὄχι νά τόν ἔχ(ει) 1 ἤ δύο μῆνες ὅσον [14]/ νά πουλήσῃ τό πρᾶγματου, διά νά μήν ζημιόνωνται ἐκ(εῖ):[15]/νοι ὁποῦ βαστοῦν ἐργαστήρια μέ βαριά ἔξοδα. ὅσοι δέ [16]/ δέν ἔχουν ἐργαστήρια καί φέρν(ουν) πρᾶγμα νά (εἶ)ναι ὑπόχρεοι [17]/ νά προσφέρουν τό πρᾶγματους πρῶτον (εἰ)ς τούς ἐργαστηριώτας κ[αί] || (εἰ)ς ὅλην / τήν κοινό/τητα || [18]/ καί ἄν δέν ἠμπορέσ(ουν) νά συμφωνήσ(ουν), τότες νά τό πουλοῦν [19]/ μέ τούς ἰδίους τους ἀνδρώπους ὡς ἄνωδεν. κανένας ὅμως [20]/ νά μήν (εἶ)ναι ἐλεύθερος οὔτε μέ τούς ἴδιους ἀνδρώπους του [21]/ νά κάθεται νά πουλῇ (εἰ)ς τά σταυροδρόμια, καί ἀπό κάτω [22]/ (εἰ)ς τόν τούρνον καί (εἰ)ς τά σοκάκια ἀλλ οὔτε (εἰ)ς τό τρανό τό παζάρι. [23]/ ὁμοίως καί (εἰ)ς μερικούς βλάχους καί ἔτερους ὁποῦ ἕως τώρα ἐπολοῦ:[24]/ σαν λεμόνια, σίκα καί ἔτερα. (εἰ)ς τούς ἄνωδεν τόπους, νά μήν (εἶ)ναι [25]/ ἐλεύθερος κανένας ἀπό ἡμᾶς νά τούς δώσῃ πρᾶγμα, νά τό [26]/ πουλήσ(ουν) μέσα (εἰ)ς τό κάστρον μακάρι νά τό πληρώσ(ουν) καί μέ [27]/ δυπλὴν τιμήν. καί ὅποιος τολμίση νά παρέβῃ τά ἄνωδεν [28]/ γεγραμμένα ὅλα, ὅσαις φοραῖς καί ἄν ἀγρικηθῇ, νά [29]/ ἔχη νά γγλομπίζεται ἀπό φιορίνια (εἰ)κοσι τέσσαρα. [30]/ ὅδεν ὑπογράφομέσδεν ὅλοι μέ τό ἴδιόνμας χέρι τό πῶς [31]/ θεληματικῶς τό ἔστερξάμεν. καί τό βεβαιώνωμεν // ἡ ὄπισθεν γγλόμπα νά (εἶ)ναι τῆς κομπάνιας ὅλη. πρός τού:[2]/τοις γράφωμεν καί αὐτό τό πῶς ὅποι(ος) εἰς τό ἐξῆς ἔχει νά στιχήσῃ [3]/ δούλον νά μὴν τόν στιχίσῃ δίχως τήν (εἶ)δυσιν τοῦ προεστοῦ [4]/ καί ἄν κάμνη τό ἐνάντιον νά ὑπόκ(ει)τε (εἰ)ς τήν ἄνωδεν γγλό[5]/μπαν.

*[6-20]/ 1 δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς στέργω τά ἄνωδεν, 2 Ιωάννης Ἀδάμη νοτάρι(ος) τῆς Κομπάνιας στέργω [μον.], 3 Πέτκος πέτρ(ου), *στρέγῳ τά ἄνωδεν mp* [*χ. Γ. Ι. Μάρκου], 4 Ἰωάννης Θεωδωράνου τζήνγγ(ου) στρεγώ τά ἀνωδεν mp, 5 Γιάννης μαυρωδής στρέγῳ τά ἄνωδεν mp [χ. Γ. Ι. Μάρκου], 6 διμιτρι σουφρα στρεγω τάνωδεν, 7 χ(α)τζη Πετρ(ου) λουκα, 8 Δημήτρης βόηκου στρέγω τὰ ἄνοδεν, 9 Κυρήτζης χατζῆ τύχου, 10 ε(ου) βασηλε Πακαη(ου), 11 πασχάλης στδϊου, 12 γεόργι(ος), δημητρί(ου) mp, 13 Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ, 14 ναστος διμιτρίου, 15: Γέωργιος Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) καπετάνος mp.*

Το δέσπισμα εξειδικεύει τους όρους διεξαγωγής του λιανικού εμπο-

ρίου για τα εισαγόμενα είδη μπακαλικής, με στόχο την αποτροπή του αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των μελών, όπως και μεταξύ αυτών και «ξένων» ή «τοπικών» εμπόρων. Πρόκειται για ρυθμίσεις που είχαν αποφασισθεί και για άλλα είδη σε παλαιότερα θεσπίσματα[1], τα οποία φαίνεται ότι είχαν ατονήσει. Το πρόστιμο όμως είναι πολύ μικρότερο από εκείνο που προβλεπόταν προηγουμένως.

Το θέσπισμα («*δέσημον*») παρουσιάζει ίσως περισσότερο ενδιαφέρον για τη διαδικασία που ακολουθούνταν: αίτημα μερικών μελών («*ἐπροτεστολογίσαμεν*») στο Κριτήριο ως όργανο διοικήσεως, συζήτηση, απόφαση και υπογραφή από τους παρευρισκόμενους, με τη μορφή συνυποσχετικού («*στρέγω τὰ ἄνωθεν*»)[2].

1. Πρβλ., ενδεικτικά, Θ. 12(1655), 24(1680), 38(1723) § 6, 39(1723) § 3, 46 (1746) π.χ. §§ 10, 19, 21 (ΕΚΣ, σσ. 275-276, 294-295, 336, 338, 358, 361-362).
2. Βλ. ό.π., σσ. 161-167.

97

1765/X/19 978/φ 46v
χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό. Πώληση επί πιστώσει. Εκτέλεση συμβάσεως.

// 1765 ὀκτωμβρίου 19
[2]/'Επροτοστολόϊσεν ὁ Γιούλα Βότα διὰ δύο μουλάρια ὁποῦ ἐπούλισεν τοῦ κύρ [3]/ Νικόλα Φυτόκη διὰ F 32 καὶ τοῦ ζητᾶ τὰ ἄςπρα. ὁ Κὺρ Νικόλας ἀποκρίνεται [4]/ ὅτι ἀπὸ αὐτὸν τὸν {ἀ}Γιούλα δὲν τὰ ἐπῆρεν ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ˇΑντζγγιργι καὶ ἔτζη ἔ[5]/καμαν παζάρι ἕως νὰ ἔλθη ἀπό τὸ <Μ>πρασοβὸν νὰ τοῦ δώσῃ τὰ <μ>πάνια καὶ ἔτζη δέν [6]/ τοῦ δίδη τίποτες αὐτουνοῦ ἀλλὰ τοῦ ˇΑντζγγίργι.
[7]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστώς, γιανίς μαβροδι.

στ. 4-5 Ένσταση του εναγομένου ότι ο ενάγων δεν νομιμοποιείται ενεργητικά, διότι η σύμβαση καταρτίσθηκε με άλλο πρόσωπο και το τίμημα δεν είναι ακόμη απαιτητό.

98

1765/XI/10 978/φ 46ν
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου πρβλ. 83

Απόφαση οριστική. Χρεωστική ομολογία. Τόκος. Δικαστική εκκαθάριση εμπορικών λογαριασμών. Εναλλακτικές λύσεις επί αδυναμίας εκπληρώσεως: συμβιβασμός, κατάσχεση, προσωποκράτηση.

[8]/ 1765 τῇ 10 νοεμβρίου
[9]/ Ἰ‖Ἐπα‖ρησιάσθη καί τρίτην φοράν ὁ Τόμας Φίσερης μέ τήν [10]/ ὁμολογίαν τοῦ κύρ Γεώργη Θεοδώρου ὁποῦ τοῦ ἐχρωστ[11]/ωστοῦσεν ἀπό τούς 1755 μαρτί(ου) 26 οὖν(γκρικα) F 1000 καί ἔ[12]/χωντας ἀναμεταξύ τους πολαῖς ἀνακάτωσες, ἔστων[13]/τας καί νά ἔλαβεν ὁ ἄνωθεν Θωμᾶς ἄσπρα καί πρᾶγ[14]/μα κατά καιρούς, παρησιάζοντας τόσον ὁ ἕνας ὅσον [15]/ καί ὁ ἄλος λογαριασμούς ἀνάρμοστους ἀπό τούς ὁποίους [16]/ ξεδιαλέγοντας μερικά καί τό περισσώτερον ἀπό τήν [17]/ ὁμολογίαν ἐκάμαμεν τέλ(ει)ον λογαριασμόν [18]/ ὡς φαίνεται γραμμέν(ον) καί οὕτως μέν(ει), νά τοῦ δέλη
[19]/ ὁ Γεώργης τοῦ Θωμᾶ κεφάλαια οὖν(γκρικα) F 184 "-
[20]/ καί διάφορον κατά καιρούς πρ(ός) 6/100 191 "-
[21]/ τά ὁποῖα συμποσοῦνται οὖν(γκρικα) — F 375 "-
[22]/ ὅθεν μήν ἔχωντας ὁ ἄνωθεν Γεώργιος νά τά [23]/ πληρώσῃ μέ τό νά εἶναι πολλά ξεπεσμέν(ος)<,> τοῦ [24]/ δίδεται ἀκόμι διορία ἡμέρες 3 μέ τό νά ἀπέρα[25]/σαν τά συνηθισμένα τέρμινα. λοιπόν εἰς τήν διορίαν [26]/ τῶν τρ(ει)ῶν ἡμερῶν, (εἰ) μέν καὶ δέν ἠμπορέσουν νά τεριασθοῦν [27]/ νά ἔχη νά πηγένη ἐξικούτζιο εἰς τό σπίτι του, καί ἄν δέν: [28]/ ἔχη νά ξεπληρωθῇ νά πηγέν(ει) φυλακομένος.
[29-33]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Μανηκάτης· saφράν(ος) mp, Κονσταντήνος Αρπασὶς mp, πέτκος Πετρ(ου) mp, χατζη Πετρ(ου) λουκα, διμιτρι σουφ<ρ>ας, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) διὰ τόν καπετάνον.

στ. 13-14 Μερική εξόφληση της απαιτήσεως (σε είδος και χρήμα).
στ. 14-15 «***λογαριασμούς ἀνάρμοστους***»: οι οποίοι δεν ήταν τακτικοί ή, ενδεχομένως και νόμιμοι.
στ. 16-18 Η εκκαθάριση των λογαριασμών γίνεται από το Κριτήριο εγγράφως, βάσει της χρεωστικής ομολογίας.
στ. 23-25 «***ξεπεσμένος***»: άπορος. Υπάρχει υπερημερία του οφειλέτη, ο οποίος έχει εξαντλήσει όλες τις προθεσμίες που ήταν δυνατόν να χορηγηθούν.
στ. 25-28 Διατακτικό της αποφάσεως με εναλλακτικές λύσεις: α) παροχή σύντομης προθεσμίας για την επίτευξη συμβιβασμού· β) αν αυτός

αποτύχει, κατάσχεση· γ) αν δεν ικανοποιηθεί η απάιτηση με τον τρόπο αυτό, προσωποκράτηση του εναγομένου[1]. Με τις εναλλακτικές διαδοχικές λύσεις που αποφασίζονται, αποφεύγεται η εμπλοκή του Κριτηρίου σε χρονοβόρες διαδικασίες.

1. Βλ. και ΕΚΣ, σ. 198 (ιστ΄) και σημ. 201.

99

1765/XI/10 978/φ 47r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Απόφαση οριστική. Δάνειο γυναίκας σε ανήλικο. Αναγκαστική αναδοχή του χρέους από τον πατέρα, λόγω απορίας της γυναίκας.

// 1765 τῇ 10 νοεμβρίου
[2]/Ἐπαρησιάσθικεν ἡ Μαρία Κόρνια προτηστολογίζωντας μέ τό [3]/ πότορόν της διά μίαν ὁμολογίαν ὁποῦ ἐδάνοισεν τόν Το[4]/μίτζαν υἱόν τοῦ Βόϊκου 12 φλορία(εἰ)ς τούς 1764 αὐγούστ(ου) 30 [5]/ τά ὁποῖα τά ἔδωσεν κατά καιρούς ἕως τό παρόν ἔτος καί μῖναν [6]/ καί ζητ(εῖ) διά νά τῆς πληρώση τά ἄσπρα, μέ τό νά μήν τά ἐπῆ[7]/ρεν ὅμως τό παιδί μέ τήν (εἴ)δυσιν τοῦ πατρός ἀλλά τά ἔφθηρεν [8]/ (εἰ)ς ἀταξίαις καί κακές ἀράδες, καί τῶρα δέν ἔχ(ει) ἀπό ποῦ νά τά [9]/ πληρώση. καί αὐτή ἡ γυναῖκα ἔκαμεν κακά ὁποῦ ἔδω:[10]/σεν τοῦ παιδιοῦ ἄσπρα ὤντας ἀνήλικον, καί μάλιστα δίχως [11]/ (εἴ)δυσιν τοῦ πατρόστου. βλέποντες ὅμως ἡμ(εῖ)ς τήν πτωχίαν [12]/ τῆς γυναικῶς, ἐκράξαμεν τόν πατέραν τοῦ παιδιοῦ, καί ἀποφασίσαμεν [13]/ ὅλοι κοινῶς τό πῶς ὁ ἄνωθεν πατέρας του νά δώση ὁμολο:[14]/γίαν χραιωστικήν τῆς γυναικός, καὶ (εἰ)ς 2 χρόν(ους) νά τῆς πλη[15]/ρώση τά ἄσπρα δίχως διάφορον καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[16-21]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Μανικάτης· saφράν(ος) mp, Πετκ(ου)ς· Πετρ(ου) mp [χ. Κ. Αρπάση], *Κόνστάντήνος· Αρπασις mp, χατζη Πετρ(ου) λουκα, διμιτρης σουφρα.*

στ. 2-11 Αδυναμία εξοφλήσεως χρεωστικής ομολογίας από ανήλικο, που είχε συνάψει δάνειο από γυναίκα. Υπονοείται η ακυρότητα της συμβάσεως, διότι καταρτίστηκε χωρίς την έγκριση του πατέρα[1].
στ. 12-15 Λόγω απορίας της γυναίκας, το Κριτήριο επιβάλλει στον πατέρα την αναδοχή του χρέους με ομολογία, που θα εξοφληθεί εντός δύο ετών άτοκα. Το Κριτήριο συγχωρεί μεν την άγνοια της γυναίκας για

την ακυρότητα της συμβάσεως δανείου, της στερεί δε τους τόκους και επιμηκύνει τον χρόνο επιστροφής του χρέους, που ήταν ληξιπρόθεσμο. Στον πατέρα επιβάλλει την επιστροφή του δανείου, προφανώς λόγω ευθύνης του για την πλημμελή άσκηση της επιμέλειας του ανηλίκου.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 199.

100

1766/I/9 978/φ 47v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

Απόφαση προδικαστική. Διαπληκτισμός και βαριά σωματική βλάβη. Δωσιδικία ενάγομένου. Καθ' ύλην αρμοδιότητα Κριτηρίου. Άδικη συμπεριφορά του παδόντος (απόπειρα σωματικής βλάβης). Ομολογία. Ελαφρυντικά περιστατικά. Παραπομπή σε εξώδικο συμβιβασμό.

// Α(ππ)ο: 1766: Ἰαννουαρίου: 9: Σιμπήνη.
[2]/ Ἐπρωτοστολόγισεν ὁ κύρ Δημήτρης Δήμου Δούτκα, κατ' ἔμ:[3]/προσθεν ἡμῶν τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων, τό πῶς ὧν:[4]/τας (εἰ)ς Λαζαρέτῳ τῆς Μποΐτζας μαζή μέ τόν Δημήτρη [5]/ Κόσμα, (εἰ)ς τὰς 20: τοῦ ἀπερασμένου νοεμβρίου κυριακή [6]/ βράδυ, πέζωντας τά χαρτία ἀναμεταξύ τους, ἔτ(ει)χεν καί ἐμά:[7]/λωσαν μιράζωντας καὶ μερικὰ λόγια ἀναμεταξύ τους, ὥστε [8]/ αὐθαδ(ει)άζωντας ὁ Δημήτρης Κόσμα, |τόν| ἐχτύπησεν μὲ τό μα:[9]/χέρι 2. (εἰ)ς τήν κοιλίαν τὸν ἄνωθεν Δημήτρην Δούτκαν. [10]/ καὶ οὕτως τώρα ἦλθεν ἔμπροσθεν τῆς κουμπανίας, ζητῶν:[11]/τας τον (εἰ)ς τήν πρώτην του Ἰστάντζιαν, ὁ ὁποίος ἐρχάμενος [12]/ ἐμπροσθέν μας, ἐμα|ν|ρτύρησεν ὅτι τὸν ἐβάρεσεν, ἀλλὰ [13]/ λέγ(ει) ὅτι πρῶτα νά τόν ἐβάρεσεν ὁ Δούτκας <μ>παταριὰ, [14]/ ἀλλά οὔτε (εἶ)χε κατά νοῦν νά τόν βαρέσῃ, ἀλλά ἐξ ἀπροσε:[15]/ξίας καὶ διαβολικὴ π(εί)ραξι, ὥστε ὁποῦ κατά τό παρὸν [16]/ τοὺς δίδεται δ(ει)ωρήα, ἡμέραις, 15: ὅπως ἤθελαν ἡμπο:[17]/ρέσ(ει) νὰ ἀγαπηθοῦν ἀναμεταξίν τους, (εἰ) δὲ μὴ καὶ δὲν ἀ:[18]/γαπ(ει)θοῦν νὰ ἔχουν νὰ (εἶ)ναι ἕτοιμοι καὶ οἱ δυό (εἰ)ς εὐδομά:[19]/δαις, 2: μέ τούς μάρτυρας διὰ νὰ παρησιασθοῦν (εἰ)ς τήν [20]/ κρίσιν καθώς πρέπ(ει), καί ἔστῳ.
[21-26]/ Θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Πέτκος Πέτρ(ου), Γιάννης Μαυρωδῆς, Μανικάτης· saφράν(ος) mp, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) Καπετάνος mp.

στ. 2-11 Κατηγορία του ενάγοντος, που επισύρει μεγάλη χρηματική ποι-

νή[1]. Η αγωγή «*εἰς τὴν πρώτην του Ινστάντζιαν*» έπρεπε να απορριφθεί λόγω αναρμοδιότητας του Κριτηρίου[2]. Η εκούσια υπαγωγή της διαφοράς σε αυτό από τους διαδίκους γίνεται για να αποφευχθεί η εφαρμογή του τρανσυλβανικού δικαίου.

στ. 12-15 Απολογία του εναγομένου, στην οποία ομολογεί την πράξη του. Δικαιολογείται, όμως, ότι προκλήθηκε από ενέργεια του θύματος και προβάλλει ως ελαφρυντικά στοιχεία την έλλειψη προδέσεως να επιφέρει τη βλάβη, αμέλεια και «*διαβολική πείραξη*»[3]. Το Κριτήριο επιλέγει, κατ'αρχήν, να προτρέψει τους διαδίκους σε συμβιβασμό. Σε αντίθετη περίπτωση, η δίκη θα γίνει με τη διεξαγωγή μαρτυρικών αποδείξεων μεσα σε σύντομη προθεσμία, ώστε να μην υπάρξει βλάβη της υπολήψεως των διαδίκων με τη διαιώνιση της δίκης.

1. Προβλέπεται ήδη από τα πρώτα θεσπίσματα. Βλ. π.χ. Θ. 6(1639) και 32(1695) § 9 (ΕΚΣ, σσ. 271 και 316 αντίστοιχα), με πλήρη διατύπωση της νομοτυπικής μορφής του αδικήματος.
2. Βλ. ό.π., σ. 223.
3. Το Κριτήριο, συνήθως, δεν δεχόταν λόγους άρσης του αδίκου ή μειώσεως του καταλογισμού, βλ. ό.π., σ. 219 (iv, v).

101

1766/I/26 978/φ 48r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 103, 105 επ.

Πρακτικό. Χρεωστική ομολογία. Προθεσμία.

// 1766 ἰουναρίου 26 δικόμας[1]
[2]/ Ἐπαῤῥήσιασεν ἡ ἀρχόντισα Βηλαντόγια[2] *μίαν ὁμολογίαν χρεωστικὴν τοῦ κὺρ Για*[3]*/ννάκ<η> Ἀδάμη διὰ οὔ(γκρικα) F 200 καὶ τοῦ ἐδόθ(ει) 6 ἑβδομάδες διορία.*
[4]/ δωμᾶς βελλερᾶς προεστὼς.

1. Εννοεί το «νέο» Γρηγοριανό ημερολόγιο, όχι το Ιουλιανό, που χρησιμοποιούνταν στην οθωμανική αυτοκρατορία.
2. Η σύζυγος ή χήρα του «*άρχοντα Βιλαντόες*» (βλ. εγγρ. 109).

102

1766/II/13 978/φ 48r-v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου πρβλ. 94, 95

Απόφαση προδικαστική. Έγκλημα κατά των ηθών (συνέρευση ανηλίκων). Ενεργητική και παθητική νομιμοποίση κηδεμόνα. Εξέταση μαρτύρων κατά το δίκαιο της Τρανσυλβανίας (*inquisitio*). Δικαστικός συμβιβασμός.

[5]/ 1766 τῇ 13 φευρουαρίου
[6]/ Ἐπροτοστολοΐσεν ὁ Σίμων Πέτρος σαμπατάσης ἐνώπιον [7]/ ἡμῶν τῶν ὑποκάτωδεν γεγραμμένων, τό πῶς ἔχωντας [8]/ τὴν θυγατέραν του ὀνόματι Παρασκίβα στιχιμένην (εἰ)ς τόν [9]/ κὺρ Δημίτρην Βοΐκον διά ἕναν χρόνον, (εἰ)ς τὸν ὁποῖον [10]/ καιρόν ἀναμεταξή εὑρέθικεν ἐγκαστρωμένη, (εἰ)ς τό: [11]/ ὁποῖον προτοστολογίζη ὁ Σίμων λέγωντας τό πῶς (εἶ)ναι [12]/ ἐγγαστρωμένη ἀπό τόν υἱόν τοῦ Βοΐκου ὀνόματι Τομίτζα [13]/ καί κράζωντάς τους ὅλλους παρών καὶ ἐροτῶντας τους, ἐμαρτύρισεν [14]/ τό κορίτζι, ὅτι (εἰ)ς τό ἀπερασμένον πανηγύρι τοῦ Ἀνιουδιοῦ τό [15]/ χ(ει)νοπωρίσιον εὑρέθικεν μέ τόν Τομίτζαν, καί ἀνήμερα [16]/ τοῦ ἁγίου Δημιτρίου τό ταχύ τούς ηὗρεν ἡ γυναῖκα τοῦ κύρ Δημή[17]/τρι Βοΐκου (εἰ)ς τό στρώμα τοῦ Τομίτζα, τόν ὁποῖον τόν ἐρώτι:[18]/σάμεν ἡμέν λέγ(ει) ἀλήθ(ει)α, αὐτός ὅμως ἀρνήθη τό πῶς [19]/ διά κανέναν τρόπον δέν (εἶ)χεν νά κάμη μέ αὐτήν τίποτες. [20]/ ὁ Δημίτρης Βοΐκου ὅμως ἐπροτοστολοΐσεν, ὅτι ἡ Κύβα [21]/ (εἶ)ναι πουτάνα καὶ ἡμπορ(εῖ) νά τήν μαρτυρήσῃ, ὅτι (εἰ)χεν [22]/ νὰ κάμῃ καὶ μὲ ἀλουνοῦς. ἐξεναντίας δέ ἐπροτοστολοΐ:[23]/σεν καὶ ὁ Σίμων ὁ πατέρας της διά νά τήν μαρτυρήσῃ κατά: // τὴν κρίσιν τοῦ βηλαετιοῦ, ὅθεν τούς δίδεται διορία μιᾶς [2]/ εὐδομάδως νά ἔχουν νά παρησιασθοῦν καὶ οἱ δύο μέ [3]/ ταῖς μαρτυρίαις τους κάμνοντες ἐκφιζίτζιον μέ διάκ(ους) [4]/ καὶ οὕτως νά ἀποφασίζεται κατά τό δίκαιον.
[5-9]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς, Ἰωάννης τζηνγγ(ού), Πέτκ(ος) Πέτρ(ου) mp [χ. γρ.], χ(ατζῆ) πετρ(ου) λουκα, Κωνσταντήνος· Αρπάσις, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) διά τόν Καπετάνον mp.
[10]/ τήν ἴδιαν ὥραν ἔκαμαν ἀγάπην ἀναμεταξύ τους ὅ τε [11]/ Βοΐκου, καὶ Σίμων, παρόν τῆς γυναικῶς τοῦ Σίμονως καί τῆς [12]/ θυγατρός τους Παρασκύβας, καί τοῦ Τομίτζα. Καί (εἰ)ς τό ἑξῆς [13]/ δὲν ζητ(εῖ) τίποτες κανένας ἀπό αὐτουνούς καί ἔστω (εἰ)ς [14]/ ἔνδ(ει)ξιν.

στ. 6-19 Ποινική αγωγή με καταγγελία για παράνομη συνουσία (: εκτός γάμου) υπηρέτριας με τον γιο του εργοδότη της, που κατέληξε σε εγκυμοσύνη[1]. Την αγωγή ασκεί ο πατέρας του θύματος, προφανώς ως κηδεμόνας του κοριτσιού. Κατάθεση της παθούσας και άρνηση του φερόμενου ως δράστη ανηλίκου.

στ. 20-22 Ένσταση του πατέρα του δράστη, για να αντικρούσει την κατηγορία και την πατρότητα του κυοφορούμενου.
στ. 23-4[φ 48v] Αίτημα του ενάγοντος να γίνει η διεξαγωγή των μαρτυρικών αποδείξεων σύμφωνα με την τρανσυλβανική δικονομία («*κατά τὴν κρίσιν του Βηλαετιοῦ*»). Το Κριτήριο ικανοποιεί το αίτημά του και δέτει προθεσμία για τη διεξαγωγή της εξετάσεως («*εκφιζίτζιον*»: inquisitio) των μαρτύρων από κληρικούς της τρανσυλβανικής Καγκελλαρίας[2].
στ. 10-14 Συμβιβασμός των μερών ενώπιον του Κριτηρίου, προφανώς για να αποτραπεί η εφαρμογή της τρανσυλβανικής δικονομίας και νομοθεσίας που θα ήταν επαχθής για τους διαδίκους[3]. Περάτωση επομένως της δίκης και εξάλειψη του αξιοποίνου. Είναι χαρακτηριστικό ότι η υπόθεση δεν παραπέμπεται σε εκκλησιαστικό δικαστήριο, όπως στην εγγρ. 94, διότι ο ενάγων δεν προσέφυγε σε αυτό ή δεν αναμίχθηκαν ιερείς εξωδίκως, όπως στην προηγούμενη υπόθεση. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι η απόφαση δεν αναφέρει τους όρους του συμβιβασμού, παρά μόνον ότι δεν υπάρχουν πλέον εκατέρωθεν αξιώσεις. Αυτή η αποσιώπηση αποσκοπεί στο να προστατεύσει τον ανήλικο γιο του πραματευτή χάριν της μελλοντικής του σταδιοδρομίας ως εντίμου πραματευτή, ενώ αφίνει εκτεθειμένη την ανήλικη εργαζόμενη, η οποία προφανώς αποζημιώθηκε αναλόγως.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 224-225.
2. Βλ. αν. την εγγρ. 41, τα σχόλια και τη σημ. 1.
3. Για την «ἐκουσίως φθαρεῖσα παρθένον» βλ. ό.π., σ. 225 σημ. 356. Πρβλ. και Ι. Αδάμη, *Σαξονικά Στατοῦτα*, 4.7.6,10, σσ. 74-75.

103

1766/II/23
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου (φ 49r στ. 1-5)

978/φ 48v-49r
σχ. 101, 105

Πρακτικό. Εξέταση από το Κριτήριο της εκκαθαρίσεως λογαριασμών *συντροφίας* από «*λογαριαστή*». Αναβολή της συζητήσεως. Παράσταση διαδίκου δια πληρεξουσίου. Ανταγωγή του εναγομένου με προσδιορισμό της δικασίμου.

[15]/ *1766 φευρουαρίου 23.*
[16]/ *Ἐσυνάχθημεν ἡμεῖς οἱ ὑπογεγραμμένοι, κραγμένοι* [17]/ *ἀπό τόν μπασιά Γιαννάκην Ἀδάμη διά νά δεωρήσωμεν* [18]/ *τήν διαφορᾶν ὁποῦ ἔχ(ει) μέ τόν*

μπασιά Ἀλέξην Λαζάρου, [19]*/ μήν ἔχωντας ὅμως καιρόν ἀρκετόν ἐπ(ει)δὴ καί ἐδε:*[20]*/ώρησάμεν τὸν λογαριασμόν ὁποῦ (εἰ)ς τούς 1760. 29 σεπ-*[21]*/ τεμβρίου ἔκαμαν οἱ δύο τους διά μέσου τοῦ νῦν προεστοῦ* [22]*/ μας κυρίου Θωμᾶ Βελλερᾶ ὁ ὁποῖος (εἶ)ναι στεραιωμέ:*[23]*/νος καί μέ τὰς ὑπογραφάς τῶν τρ(ει)ῶν, καὶ εὑρίκεν ὁ μπ(ασιά)* [24]*/ Γιαννάκης κάποιαις δυσκολίαις (εἰ)ς αὐτόν<,> ὅδεν ἀπόμ(ει):*[25]*/νεν ἡ ὑπόδεσις διὰ νὰ μεταθεωρηθῆ μήν ἔχωντας τόν* [26]*/ καιρόν ὡς ἄνωθεν καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*

[27-32]*/ Ἰωάννης τζηνγγ(ου) mp. δημήτρι(ος) Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) παρακαλεστικῶς ἀπό τόν μπασιᾶ Γιαννάκη Ἀδάμη ὑπόγραψα. ανδρεας γηωργι(ου). πετκος πετρ(ου). Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ. Δημήτρης βόηκ(ου). Γιάννης Μαυρωδὴς· . Γεώργι(ος) Ἰ. Μάρκ(ου) καπετάνος mp. // τοῦ αὐτοῦ.*

[2]*/ Προτοστολογήξ(ει) ὁ κὺρ Θωμᾶς Βελλερᾶς ἐπίτροπος τοῦ μπ(ασιά) Ἀλέξι* [3]*/ διὰ νὰ ἔχῃ νὰ παρησιάζεται ὁ κὺρ Γιαννάκης Ἀδάμης, τὴν ἐρ:*[4]*/ χομένην δευτέραν ἤγουν (εἰ)ς τάς 27: φευρουαρίου διὰ νὰ κοπῇ αὐ:*[5]*/τὴ ἡ κρίσι, καί ἔστῳ.*

στ. 16-17 Αίτηση του ενάγοντος για συζήτηση της υποθέσεως.
στ. 20-23 Η εκκαθάριση των μεταξύ τών διαδίκων λογαριασμών είχε γίνει εγγράφως, με τη μεσολάβηση και προσυπογραφή *λογαριαστή*[1].
στ. 24 «***δυσκολίαις***»: αντιρρήσεις (βλ. κατ. εγγρ. 105).
στ. 2-5[φ 49r] Ο πληρεξούσιος του εναγομένου ζητεί με ανταγωγή να διεξαχθεί η δίκη σε ορισμένη δικάσιμο.

1. Δεν πρόκειται για αιρετό κριτή, διότι επανεξετάζεται η εκκαθάριση (βλ. εγγρ. 105). Βλ. και ΕΚΣ, σ. 193 και σημ. 170· πρβλ. ό.π., σσ. 197-198 (εκκαθάριση *συντροφίας*).

104

1766/II/27 — 978/φ 49r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

Απόφαση οριστική. Επίσχεση ομολογίας. Πώληση επί πιστώσει. Αρμοδιότητα σαξονικού δικαστηρίου (δωσιδικία εναγομένου).

[6]*/ 1766: φευρουαρίου: 27 : Σιμπήνη.*
[7]*/ || Ὁ Ἰο || χάνν Φρόνη, καί Ἰάκοπ Φέλτνερ, ἐπροτοστολόγισαν αὐτοί οἱ δύο, σταλ:*[8]*/δέντες ἀπὸ τὸ τζέχι τῶν ποσταβαρέων ζητῶντας μίαν ὁμολογίαν* [9]*/ ὁποῦ (εἶ)χεν ὁ κύρ Χ(ατζῆ) Πέτρος Λούκα ἀπὸ ὅλον τό τζέχι, ἀπὸ* [10]*/*

τοὺς 1764. 16 μαΐου διὰ μερικὸν μαλή ὁποῦ (εἴ)χαν πάρ(ει) ἀπὸ αὐτόν, [11]*/ (εἰ)ς τὸ ὁποίον κατὰ τό τερμινόντης ἐπλερώθ(ει)κεν, ὅμως ἔχωντας* [12]*/ ὁ ἄνωθεν κύρ Χ(ατζῆ) Πέτρος μερικαῖς ῥεστάντζιαις ἀπό 2: ποσταβα:*[13]*/ρέους ἕως φιωρήνια F 29: πρετεντάρ(ει) καί κρατ(εῖ) διά αὐτά τήν* [14]*/ ἀκέραιαν ὁμολογίαν τοῦ τζεχιοῦ, προφασιζώμενος καὶ λέγωντας* [15]*/ ὅτι νὰ (εἶ)ναι αὐταῖς ἡ ῥεστάντζιαις μὲ τὴν (εἴ)δησιν τοῦ τζεχιοῦ,* [16]*/ (εἰ)ς τό ὁποίον ῥωτῶντας αὐτοῦς τοὺς δύο ἀποκρίθ(ει)καν θεό:*[17]*/ψυχα ὅτι δὲν ἔχ(ει) (εἴ)δησιν τό τζέχι<.> παρευθύς ἀπεκρίθ(ει)κεν* [18]*/ ὁ κὺρ Χατζῆς ὅτι ἔχ(ει) (εἴ)δησιν ὁ πρώην τζέχ μέστερης, ὀνό:*[19]*/ματι Ἔρεντζτ. καὶ οὕτως π(εῖ)γεν μοναχός του μαζή μέ ἕναν ἀπὸ* [20]*/ τοὺς σταλδέντας ῥωτῶνταςτον, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς ἀπεκρίθ(ει) ὅτι* [21]*/ δὲν ἔχ(ει) (εἴ)δησιν. μάλιστα βλέπωντας καί ἐμ(εῖ)ς ὅτι διὰ τό ἄ*[22]*/νωθεν χρέως ἔχ(ει) (εἰ)διόχ(ει)ραις ὁμολογίαις ἀπό τοὺς κρεδιτό:*[23]*/ροιδαις<.> μάλιστα τὸν ἕναν τὸν ἔκραξεν καὶ (εἰ)ς τήν κρίσιν του,* [24]*/ (εἰ)ς τὸ ὁποίον τό εὑρίσκωμεν εὔλογον ὅτι ὁ Χ(ατζῆ) Πέτρος νὰ δίδ(ει) τὴν* [25]*/ ὁμολογίαν τοῦ τζεχιοῦ, καὶ διὰ τὸ ἄνωθεν χρέως νά τοὺς τρα:*[26]*/βάϊ (εἰ)ς τήν κρίσιν τους. καὶ ἔστῳ.*
[27-30]*/ Θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Γιάννης μαυρωδὴ, Ἰωαννὴς τζηνγγ(ού), πέτκος πετρ(ου)* [χ.γρ.], *Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Γεώργι(ος) Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος πρ.*

στ. 7-15 Ιστορικό: Η σαξονική συντεχνία των εριουργών είχε εκδώσει χρεωστική ομολογία για την αγορά μαλλιού επί πιστώσει από τον εναγόμενο, την οποία εξόφλησε εμπροθέσμως. Επίσχεση της ομολογίας, ως ασφάλειας για την εξόφληση μικρού υπολοίπου από ομολογίες δύο μελών της συντεχνίας.
στ. 16-21 Εξέταση διαδίκων και πρώην προεστού της συντεχνίας. Προκύπτει ότι η συντεχνία δεν ήταν ενήμερη για το χρέος των μελών της, το οποίο ήταν από άλλη αιτία.
στ. 21-23 Αιτιολογικό για την απόρριψη των ισχυρισμών του εναγομένου.
στ. 25-27 Διατακτικό: Επιστροφή της ομολογίας στη συντεχνία. Η επίσχεσή της δεν επιτρέπεται, διότι η απαίτηση εξασφαλίζεται πλήρως από τις χρεωστικές ομολογίες που έχει στα χέρια του ο δανειστής[1]. Ο εναγόμενος πρέπει να ασκήσει την αγωγή κατά των οφειλετών του στο σαξονικό δικαστήριο (*forum rei*), και για τον λόγο ότι εκκρεμεί σε αυτό δίκη για την ίδια υπόθεση.

1. Για την επίσχεση στο δίκαιο της Κ βλ. ΕΚΣ, σ. 188 και σημ. 139. Αυτή, επομένως, επιτρέπεται μόνον όταν η αξίωση δεν εξασφαλίζεται με άλλο τρόπο.

105

1766/II/27 978/φφ 49v-50r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου σχ. 101, 103, 109 επ.· πρβλ. 202

Απόφαση οριστική. Εκκαθάριση λογαριαμών. Εμπορικά βιβλία. Όρκος. Συμψηφισμός. Ενέχυρο.

// 1766: φευρουαρίου: 27. Σιμπ(ήνι):
[2]/ Ἐσυνάχθοιμεν ἐμ(εῖ)ς οἱ ὑποκάτωθεν γεγραμμένοι, κατά τό προ:[3]/ τεστάτζιο τό ὅπισθεν τοῦ κὺρ Θωμᾶ Βελλερᾶ, ἐπίτροπος τοῦ μπ<α>σιᾶ [4]/ Ἀλέξη Λαζάρ(ου), καὶ θεωρῶντας ὅλην τὴν λογάριασην κατὰ τὸ [5]/ Ἰδιόχ(ει)ρον[1] τοῦ μπασιὰ Γιαννάκι Ἀδάμη ὁποῦ (εἰ)ς τά ἰδιάτου κα:[6]/ τάστ(ει)χα ἔχ(ει) συμαδεμένα καὶ ξετιμημένα ὅλατου τά ἰδήσμα:[7]/τα<,> τζουβαϊρικὰ καὶ ἀσυμηκὰ<,> τὰ ὁποία ὅλα συγκρούων μὲ[8]/ τὸν λογαριασμὸν ὁποῦ ἔκαμαν εἰς τοὺς 1760: σεπτεμβρίου 29 [9]/ ὑπογεγραμμένος καὶ ἀπὸ τοὺς τρ(εῖ)ς, ὅτε ἀπὸ τὸν ἴδιον μπ(ασιά) Ἰωάννην [10]/ Ἀδάμη καὶ μπ(ασιά) Ἀλέξην Λαζάρου, καὶ κὺρ Θωμᾶ[ς] Βελλερᾶ[ς] παρα:[11]/καλεστικῶς καὶ ἀπὸ τά δύο μέρη. εὑρίσκομαι καί ἐμ(εῖ)ς ὅλοι, κοινὴ [12]/ γνώμη ὅτι ὁ αὐτὸς λογαριασμὸς (εἶ)ναι πάρα <πολύ> καλὸς καὶ ἀληθινὸς,[13]/ καὶ κατὰ αὐτόν τὸν ἴδιον λογαριασμὸν, νὰ ἔχωμεν νὰ τοὺς λογα:[14]/ριάσωμαι ὡς κάτωθεν συμαδεύωμεν, ἔξῳ ὅμως ἀπὸ κάποιαις [15]/ μικραῖς διαφοραῖς ταῖς ὁποίαις θέλλωμεν συμαδέψ(ει) κατ' ὄνομα.
[16]/ φαίνεται ἀπὸ τὸν λογαριασμὸν πῶς μέν(ει) νά δώσῃ ὁ μπ(ασιά)
[17]/ Γιαννάκις Ἀδάμη φιωρήνια, κατά τό πρῶτο κατευατώ
οὔ(γγρικα) F *282"20*
[18]/ ἔττη κατά τό δεύτερο κατευατώ, ὡς καθὼς βεβαιώ:
[19]/ν(ει) μέ τήν ἰδιάν του ὑπογραφὴν *70"–*
[20]/ <σοῦμα> *F 352"20*
[21]/ βάνωμαι καὶ ἀπὸ τοὺς: 1761: μαρτίου:7: τό διάφορο,
(εἰ)ς[22]/ F 200: μόνον, ἕως 1766: μαρτίου 7 τὰ ὁποία
[23]/ χρεωστάϊ (εἰ)ς τὴν Βηλανδδῖαν μὲ τὸν κιφηλη:[24]/μὲν
τοῦ μπ(ασιά) Ἀλέξη, πρὸς: 6 τὰ % (εἰ)ς χρόνους: 5- *F 60"–*
[25]/ <σοῦμα> *F 412"20*
// φαίνεται νὰ χρεωστᾷ ὁ μπ(ασιά) Γιαννάκις Ἀδάμη κατά
τὴν [2]/ κάτωθεν ἀντίκρυς σοῦμμα, φιωρήνια-οὔ(γγρικα) *F 412"20*
[3]/ ξητῶντας ὅμως ὁ μπ(ασιά) Γιαννάκις Ἀδάμης, πρῶτον
[4]/ διαφωρὰν ἀπὸ φλορίντζια F 60" λέγωντας ὅτι νὰ
[5]/ τὰ ἐπλέρωσεν ὁ μπ(ασιά) Γιαννάκης, ἤγουν διάφορον
[6]/ εἰς Ι: χρόνον διὰ F 1000" καὶ ἔχωντας ἀκόμι καὶ
[7]/ Ι: σπαθὴ ἀπούλητο (εἰ)ς τό ἀργαστήρι τοῦ μπ(ασιά) Ἀλέξη

[8]/ ἐκ(εῖ)νον τόν καιρὸν, καὶ εὑρίσκωντας καὶ μίαν μικρὴν
[9]/ διαφωράν (εἰ)ς τήν σοῦμμαν τῶν ψουνισμάτων, F 4"72=
[10]/ τὰ ὁποία ἐξετάζωντας ἐμ(εῖ)ς ἀκριβῶς τὰ λόγια
[11]/ καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, ἐκρίναμεν εὔλογον διὰ
παρό:[12]/μοιαις μπαγατέλαις νὰ μήν δωθῇ ὅρκος οὔτε
[13]/ (εἰ)ς τὸ ἕνα μέρος οὔτε (εἰ)ς τό ἄλλο, ἀλλὰ νὰ τοῦ
[14]/ κατευάζωνται<,> συγχωρῶντας ὁ μπ(ασιά) Ἀλέξης τοῦ
μπ(ασιά) [15]/ Γιαννάκι – φλορίντζια οὔ(γγρικα) *F 40"–*
[16]/ <σοῦμα> *F 372"20.*
[17]/ αὐτά λοιπὸν μέν(ει) νὰ τὰ χρεωστᾷ ὁ μπ(ασιά) Γιαννάκης Ἀδάμης
[18]/ ἔξῳ ὅμως <ἀπό> τὰ ἰδήσματα ὁποῦ εἶναι καί (εἰ)ς τὸν λογαριασμὸν
[19]/ συμαδεμένα, ἤγουν, 1: τζημπέρη μαργαρηταρένιο (εἰ)ς κα:[20]/τιφέν
κρεμεζήνικο κεντιμένο, μία ξηγὴ σκουλαρίκια μαλα:[21]/ματένια, 2¼ λότια
σύρμα ἄσπρο καί κύτερνο, 1: λέφη μὲ [22]/ 4: ἁρμαθήτζαις μαργαρητάρι λια-
νὸ, αὐτὰ ὅλα ὅμως εἶναι τοῦ [23]/ μπασιά Γιαννάκι Ἀδάμη, τὰ ὁποία (εἶ)ναι
ὅλα τὰ ἄνωθεν ἰδήσ:[24]/ματα συμάδη (εἰ)ς τόν μπασιὰ Ἀλέξη, καὶ ἔστῳ.
[25-28]/ δημήτρι(ος) Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Ἰωάννης Τζήνγγ(ου), Γιάννης
μαυρωδὴς, πέτκος πέτρ(ου), χ(ατζῆ) πετρ(ου) λουκα, Γεώργιος Ἰωάνν(ου)
μάρκ(ου), καπετάνος mp².

στ. 4-15 Νέα εκκαθάριση βάσει των εμπορικών βιβλίων του εναγομένου σε αντιπαραβολή («*συγκρούων*») με τη *λογάριαση* που συνυπέγραψαν οι αντίδικοι με τον *λογαριαστή*.
στ. 16-20 «***πρῶτο κατευατώ***»: οι καταχωρήσεις στο *κατάστιχο* του Αδάμη, «... ***δεύτερο κατευατώ***»: οι καταχωρίσεις στο έγγραφο της *λογάριασης* των αντιδίκων με τον *λογαριαστή*.
στ. 21-25 Στο χρεωστικό υπόλοιπο εις βάρος του Αδάμη προστίθεται το άθροισμα των τόκων μιας πενταετίας για τα 200 φλορίνια της χρεωστικής ομολογίας (εγγρ. 101), στην οποία είναι εγγυητής[3] ο Αλέξης Λαζάρου. Το κεφάλαιο δεν περιλαμβάνεται στη *λογάριαση* του 1760, διότι το δάνειο συνήφθη αργότερα (1761). Συνάγεται όμως ότι οι τόκοι καταβλήθηκαν από τον Αλέξη Λαζάρου και για τον λόγο αυτό καταλογίζονται στο χρεωστικό υπόλοιπο του Αδάμη.
στ. 1-17[φ 50r] Για να μη δοθεί όρκος από τους διαδίκους για τις αναπόδεικτες απαιτήσεις που προβάλλει με ένσταση ο εναγόμενος, το Κριτήριο προβαίνει σε συμψηφισμό[4] των αμοιβαίων απαιτήσεων. Από αυτόν προκύπτει νέο χρεωστικό υπόλοιπο για τον Αδάμη.
στ. 17-24 Περιγραφή τιμαλφών του Αδάμη που βρίσκονται ως ενέχυρο στην κατοχή του αντιδίκου του και τα οποία δεν υπολογίζονται στην εκκαθάριση (πρβλ. κατ. εγγρ. 115-116).

1. Ενν. «αυτόγραφο έγγραφο».
2. Ο προεστός Θωμάς Βελλεράς δεν υπογράφει την απόφαση, γιατί παρίσταται ως πληρεξούσιος του ενάγοντος.
3. Πρβλ. ΕΚΣ, σ. 199.
4. Βλ. ό.π., σσ. 193-194.

106

1766/III/21 978/φφ 50v-51r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Πρακτικό. Νόθευση εγγράφου. Εντολή πωλήσεως εμπορευμάτων. Ομολογία δράστη. Δικαίωμα αναγωγής εγγυητών. Αναγκαστική εκτέλεση. Ευθύνη προεστού, και μετά τη λήξη της θητείας του, για τη φύλαξη εγγράφου που κατατίθεται στην Κ. Δημοσιότητα και ασφάλεια συναλλαγών (κήρυξη εγγράφου ως ανίσχυρου).

// 1766 τῇ 21 Μαρτίου.
[2]/ Ἐπρο|τοστολοΐσεν ὁ κύρ Γιαννάκης Τζήγγου ἐναντίον τοῦ κύρ Μανι:[3]/κάτη Σαφράνος, τό πῶς (εἰ)ς τόν καιρόν τῆς προεδρ(εί)ας του ἔχων[4]/ τας ὁ ἄνωθεν κύρ Γιαννάκης μαλόματα μέ τόν Κυρίτζην [5]/ Χατζῆ Τύχου διά τό χρέος ὁποῦ τοῦ ἐχραιωστοῦσεν τοῦ κύρ [6]/ Γιαννάκη, δ(εί)χνωντας λοιπόν τὰς ὁμολογίας καί συμφονητικά [7]/ ὁποῦ καί τά 2 μέρη (εἶ)χαν, (εἰ)ς τά ὁποῖα ἀνάμεσα ἔδ(ει)ξεν ὁ Καλο[8]/κυρίτζης ἕνα ἄουκτζίγκλη[1] τοῦ κύρ Γιαννάκι τό ὁποῖον (εἶ)ταν γραμ[9]/μένον μέ τό ἴδιον χέρι τοῦ κύρ Γιαννάκη διαλαμβάνων τό ὅσον [10]/ πρᾶγμα τοῦ ἔδωσεν καὶ μάλλιστα ὑπογραμμέν(ον). ἔχωντας ὅ:[11]/μως ὀλίγον σπάτζιον τό ἀουκτζίγκλη ἄνωθεν ἄγραφον [12]/ καί ἀρχινῶντας ἡ κρήσις ἔγραψεν ὁ Καλοκυρίτζης (εἰ)ς τόν [13]/ ἄνωθεν τόπον ἄγραφον, μέ τό χέρι του, τό πῶς, τό ὅσον [14]/ πρᾶγμα ἤθελεν πουληθῆ νά ἔχη νά τό πληρώνῃ, τό δέ [15]/ ὅσον ἀπομ(εί)νη νά ἔχη νά τό πέρνῃ ὁ κύρ Γιαννάκης ὀπίσω<.> [16]/ τό ὁποῖον ἄουκτζίγκλι διαβάζωντάςτο ὁ κύρ Γιαννάκης, ἐπρο[17]/τοστολόγισεν εὐθύς, διά νά σταθῆ (εἰ)ς τήν κομπάνια, μέ τό [18]/ νά μήν (εἶ)ναι τά γραφώμενα τοῦ Καλοκυρίτζη μέ τήν (εἶ)δυσίντου. [19]/ καί ἐρωτόντας τόν Κυρίτζην ἐάν οὕτως ἔχῃ, ὁ ὁποῖος ἐμαρ:[20]/τύρησεν τό πῶς αὐτός τό ἔγραψεν δίχως τήν εἶδυσίν του [τού Γιαννάκη] [21]/ τό ὁποῖον καί ἐστάθη ἀρκετόν καιρόν (εἰ)ς τήν κομπάνιαν<.> [22]/ καί τέλ(ος), τρέχοντας (εἰ)ς τό ἀναμεταξύ πολλά καί πληρόνωντας [23]/ τά ἄσπρα ὁ Πέτκος Πέτρου καί κύρ Θωμᾶς Βελλερᾶς μέ τό [24]/ νά ἔγιναν κιφ(εί)ληδες, καί ἤστερον ζητῶντας τα οἱ ἄνωθεν [25]/ ἀπό τόν Κυρίτζην, ὁ ὁποίος ἐναντιούμεν(ος), μέ προσταγήν [26]/ τῆς καμάρας, τοῦ ἐπῆγαν ἐξεκουτζιόνι (εἰ)ς τό σπίτητου

διά νά [27]/ πληρώση τούς κεφ(εί)λιδες, ὁ δέ Κυρίτζης δικαιολογούμενος [28]/ ἐνώποιον τῶν εὑρισκομένων ἀρχόντων εἰς τό σπίτιτου [29]/ ὅτι ἔχ(ει) γρᾶμμα ἀπό τόν κύρ Γιαννάκην διαλαμβάνον [30]/ τό πῶς τό ὅσον πρᾶγμα ἤθελεν πουληθῇ νά τό πληρώνῃ [31]/ καί τό ὅσον μ(εί)ν(ει) νά τό πέρνῃ ὁ κύρ Γιαννάκης ὀπίσω /τό: [32]/ ὀποῖον (εἶ)ναι τό ἄνωθεν μαρτυριμένον ἄουκτζίγκλι ὁποῦ ὁ Κυρί-[33]/{τζης} //τζης ἰδιοχ(εί)ρως του ἔγραψεν (εἰ)ς τόν ἄδ(ει)ον τόπον/<.> ἀκούωντας λοιπόν [2]/ οἱ ἄρχωντες καί θαρῶντας ὅτι νά (εἶ)ναι κανένα γρᾶμμα ἀληθι:[3]/νόν[2], ἔστ(ει)λαν τόν τότε καπετάνον Γεώργιον Δημητρίου (εἰ)ς τόν [4]/ τότε προεστών κύρ Μανικάτην διά νά τό φέρῃ νά τό (εἰ)δοῦν, τό ὁ:[5]/ποῖον καί φέρνωντάς το, τό ἐπ(εῖ)ρεν βιαίως ὁ Καλοκυρίτζης. [6]/ τῶρα ὅμως μέλλωντας νά μισεύσῃ ὁ κύρ Γιαννάκης διά τήν [7]/ Βλαχίαν ζητ(εῖ) ἀπό τόν κύρ Μανικάτην τό ἄνωθεν γρᾶμμα [8]/ διά νά στέκεται πᾶλιν (εἰ)ς τήν κομπάνιαν. (εἰ)ς τό ὁποῖον τρέχοντας [9]/ τά πράγματα ὡς ἄνωθεν καί διά νά μήν (εἶ)ναι λόγια ἐγράφ(ει) τό παρόν [10]/ ὅτι τό ἄνωθεν γρᾶμμα ὅπου ἤθελεν εὑρεθῇ νά (εἶ)ναι ἄκηρον [11]/ καί ἀνίσχυρον, ὄντας μαρτυριμένον ἀπό τόν ἴδιον Κυρίτζην.

[12-19]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστώς, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Πέτκ(ος) Πέτρ(ου) mp [χ.γρ.], *διμιτρι σουφρα, Ἰωάννης Μαβρουδῆ mp* [χ.γρ.], *Κόνσταντήνος· Αρπασις· , χ(ατζῆ) πετρ(ου) λουκα, Δημήτρης βόηκ(ου), Παλαιολόγης Δημητρί(ου) διὰ τόν καπετάνον mpῳ.*

Από το ιστορικό της υποθέσεως (στ. 2[φ 50v] – 5[φ 51r]) συνάγεται ότι έχουν προηγηθεί τουλάχιστον τρεις δίκες: μία μεταξύ του δανειστή και του οφειλέτη, μία μεταξύ των εγγυητών και του οφειλέτη, και μία δίκη για την αναγκαστική εκτέλεση κατά του οφειλέτη. Συνάγεται επίσης ότι ο δανειστής έχει ικανοποιηθεί από τους εγγυητές, καθώς επίσης και οι τελευταίοι από τον οφειλέτη με τη διαδικασία της εκτελέσεως.

Το αίτημα της αγωγής (στ. 7[φ 51r]) είναι να υποχρεωθεί ο πρώην προεστός, ως υπεύθυνος για τη φύλαξη των κατατεθειμένων στην Κ πραγμάτων (εγγράφων και χρημάτων), να ανακτήσει το παραποιημένο έγγραφο ώστε να κατατεθεί πάλι στην Κ. Ο λόγος είναι, προφανώς, για να υπάρχει το τεκμήριο της νοθεύσεως του εγγράφου, σε περίπτωση άλλων αξιώσεων του πλαστογράφου, ή για να χρησιμοποιηθεί σε άλλη δίκη.

στ. 5-15 Διαφαίνεται ότι πρόκειται για εντολή πωλήσεως εμπορευμάτων, στην οποία ο εντολοδόχος προσέθεσε αυθαίρετα τον όρο της επιστροφής όσων από αυτά δεν θα πωλούνταν. Από αυτό συνάγεται ότι η αμοιβή του εντολοδόχου είχε συμφωνηθεί κατ'αποκοπήν, και εξηγεί γιατί το έγγραφο βρισκόταν στην κατοχή του εντολοδόχου όταν άρχισε η πρώτη δίκη.

στ. 16-20 Απόδειξη της νοθεύσεως με ομολογία του δράστη.

στ. 22-25 Υπονοείται ότι ο ενάγων στράφηκε κατά των εγγυητών για να εισπράξει το αντίτιμο των εμπορευμάτων που δεν είχαν πουληθεί, αρνούμενος την επιστροφή τους από τον εντολοδόχο. Ο τελευταίος αρνήθηκε την καταβολή, όταν οι εγγυητές στράφηκαν εναντίον του (δικαίωμα αναγωγής εγγυητών κατά του πρωτοφειλέτη[3]).
στ. 26-27 Παρεμβολή των οργάνων της τρανσυλβανικής διοικήσεως, με αίτηση των εγγυητών, για την αναγκαστική εκτέλεση.
στ. 2-5[φ 51r] Περιγραφή παράνομης συμπεριφοράς του δράστη.
στ. 11 «***μαρτυρημένον***»: αποδεδειγμένο με την ομολογία του δράστη.

1. Κατά κανόνα, σημαίνει γραμμάτιο εις διαταγήν ή στον κομιστή, είτε, σπανίως, συναλλαγματική. Εδώ έχει την έννοια της συμβάσεως εντολής για την πώληση εμπορευμάτων (στ. 6, 9-10).
2. Δηλ. γνήσιο.
3. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 189, 199.

107

1766/IV/3
χ. Ιωάννη Αδάμη

978/φ 51v
σχ. 29, 30-32, 66, 108

Απόφαση οριστική. Αγωγή για την εκτέλεση αποφάσεως του Κριτηρίου, με διαταγή του Θησαυροφυλακίου. Έφεση.

// Ἐν ἔτει 1766. Ἀπριλλίου 3.
[2]/ Ἐπρώτεσταλόγησεν ὁ Δανιήλ Κλεϊς Καστρινὸς, διὰ τὴν [3]/ χρεωστικὴν ὑπόθεσιν τοῦ κὺρ Δημήτρη Σούφρα, καὶ ἐζή-[4]/τησεν κ(α)τ(ά) τὴν προσταγὴν ὁποῦ ἤφερεν ἀπό τὸν μπα-[5]/ρὼν Ντιτρὶχ, γεγγραμμένην εἰς τοὺς 1765. Μαΐου 10 [6]/ νά δικαιωθῆ, εἰς τὸ{ν} ὁποῖον κράζωντας στὸ παρόν τόν [7]/ ἄνωθεν Δημήτρην Σούφραν, καὶ ἐρωτῶντας τον, διατὶ δὲν [8]/ ἐπαῤῥησιάσθη τόσον καιρόν ἕως τήν σήμερον εἰς τὸ ἔνδο-[9]/ξον Τεζαουραριάτο, καθῶς ἀπελαλόγησεν καὶ ἀπεκρίθη [10]/ πῶς ἦταν εἰς τὸ τίμιον Τεζαουραριάτο, καὶ ἔγινε Κομισσιόνι [11]/ καὶ μέ προσταγὴν τὸν ἔκραξεν τὸν ἄνωθεν Κρεδιτῶρον [12]/ νὰ παῤῥησιασθῆ εἰς ἡμέρας 8. <ὁ> ὁποῖος δὲν ἦλθεν εἰς τὴν [13]/ ἄνωθεν διωρίαν. τὴν ὁποῖαν προσταγὴν λέγ(ει) νὰ ἔγινεν [14]/ ὑστερότερα ἀπὸ τὴν ἄνωθεν τοῦ Ἄρχον Ντίτριχ. Καὶ εἰς [15]/ αὐτό ἐπρωτεσταλόγισεν ὁ ἄνωθεν Κλεϊς νά ἔχη νά παρα-[16]/στήση τήν ἄνωθεν προσταγήν παρευθύς, καὶ ὁ κὺρ Δημήτρης [17]/ ἀπεκρίθη, μήν ὤντας παρών ὁ Σεκρετάριος τοῦ Τεζαουραριάτου [18]/ ἐζήτησεν διωρίαν ἕως τήν ἐρχομένην Τετράδη, τότε δίχως [19]/ ἄλλην πρόφασιν, νά τὴν παραστήσῃ, καί παρρησιάζωντάς την [20]/

καὶ (εἶ)ναι καθῶς αὐτός λέγ(ει), τότε ἂς ἔχῃ ἄδ(ει)αν ἡ ἀφεντιάτου [21]/ νὰ κριθῆ εἰς τό Τεξαουραριάτο, εἰ δέ καί δέν σταθῆ νὰ τὴν [22]/ παῤῥησιάση, τότε ἀπροφασίστως θέλ(ει) πλερώση τὸ χρέος [23]/ του, κατὰ τὸ πρωτον Ντελιμπεράτο ὁλόκληρον, μαζύ καί μέ [24]/ τὰ ἔξοδα ὅλα.
[25-32]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστώς, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Πετκ(ος) Πετρ(ου) mp [χ. Παλ. Δημητρίου], Ἰωάννης μαβρουδῆ, Κόνσταντήνος{Α}Αρπασίς mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) δια τόν καπετάνον mpῳ, Δημήτρης Βόηκ(ου).

στ. 4-6 Η «*προσταγή*» αφορούσε, πιθανώς, την αναγκαστική εκτέλεση προηγουμένης αποφάσεως του Κριτηρίου κατά του εναγομένου (πρβλ. προηγούμενες σχετικές εγγραφές).
στ. 8-9 Άσκηση εφέσεως στο Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας και αδράνεια του εφεσιβάλλοντος. Υπονοείται κωλυσιεργία.
στ. 10-14 Νόμιμη κλήση, με διαταγή επιτροπής του Θησαυροφυλακίου, και μη εμφάνιση εφεσιβλήτου. Η διαταγή για την εκδίκαση της εφέσεως ήταν μεταγενέστερη της διαταγής για εκτέλεση, επομένως ανέστελλε την τελευταία.
στ. 15-19 Ένσταση του ενάγοντος (εφεσιβλήτου) να προσκομισθεί στο Κριτήριο από τον εναγόμενο (εκκαλούντα) η κλήση προς ζητήση της εφέσεως.
στ. 19-24 Διατακτικό: να προσκομίσει ο εναγόμενος την κλήση του Θησαυροφυλακίου για να συνεχισθεί εκεί η εκδίκαση της εφέσεως. Σε αντίθετη περίπτωση, καταδικάζεται να εκτελέσει την απόφαση του Κριτηρίου (αν. εγγρ. 66) και να καταβάλει τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε ο ενάγων.

108

1766/IV/5
χ. Θωμά Βελλερά

978/φ 52r
σχ. 107

Πρακτικό. Παρεμβολή του Θησαυροφύλακα της Τρανσυλβανίας σε διαφορά μεταξύ Σάξονα και μέλους της Κ.

// 1766 ἀπριλίου 5
[2]/ Μὲ ἔκραξεν ὁ ἐξελέντζιας τεξαουράριος ἀπὸ ταῖς 4 τοῦ ἀπριλίου [3]/ διὰ νὰ πηγένω (εἰ)ς τὴν ἐξελέντζιάν του τὸ ταχὺ ἤγουν (εἰ)ς ταῖς 5 τοῦ ἀπριλίου (εἰ)ς ταῖς [4]/ 7½ ὥραις τὸ ταχὺ. (εἰ)ς τὸ ὁποῖον καὶ ἔτζη ἔγηνεν καὶ ἐπῆγα (εἰ)ς τὸν διωρισμένον [5]/ καιρὸν. ὅμως ἡ ἐξελεντζιά του ἔβαλεν τὸν σεκρετάριόν του ὄνομα Σερεκταϊ [6]/ ὤντας καὶ ὁ υἱός τῆς ἐξελεντζιᾶς

του παρὼν |καὶ μοῦ (εἴ)πεν| ὅτι ἐρχαμε(νος) ὁ σάσ(ος) νὰ τοῦ (εἰ)πῶ ὅτι [7]*/ μὲ ἐπρόσταξεν |ἡ ἐξελεντζιά του| νά τὸν στ(εί)λω ἐκ(εῖ) διὰ νὰ θεωρηθοῦν (εἰ)ς τὴν καμάραν.* [8]*/ καὶ οὕτως ἐπρόσταξεν καὶ τὸν ἴδιον Σοῦφραν διὰ νὰ στ(εί)λωμε ἰστάντζιαν πάραυδα* [9]*/ να τὴν δόση μέσα καὶ ἔτζη θέλουν ἀποφασίσ(ει) τὶ λογίς νὰ γένῃ.*
Καὶ ἔστω [10]*/ (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*
[11]*/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς.*

Η προσωπική παρεμβολή του Θησαυροφύλακα έγινε αστραπιαία –την επομένη της αποφάσεως του Κριτηρίου–, προφανώς με ενέργειες του εναγομένου-εκκαλούντος. Αυτός πιθανόν επεδίωκε να καλύψει την έλλειψη του εγγράφου που επεκαλέσθη και να αποφύγει την άμεση εξόφληση της οφειλής του.
στ. 8-9 Ο Θησαυροφύλακας ζητεί να του διαβιβασθεί η απόφαση του Κριτηρίου (εγγρ. 107), μέσω του εκκαλούντος, ώστε να αποφασίσει αν θα εκτελεσθεί η αρχική απόφαση του Κριτηρίου ή αν θα εκδικασθεί η έφεση, ανάλογα με τη χρονική προτεραιότητα των αιτήσεων.

109

1766/IV/5 978/φ 52r
χ. Δημήτρη Βόηκου σχ. 101 επ., 115-116

Πρακτικό. Παροχή προθεσμίας για την εκτέλεση αποφάσεως.

[12]*/ 1766 ἀπρηλήου 5*
[13]*/ Ἐπαρησιαστῆ δευτερῆ φορὰ ἡ ὁμολογηᾷ τοῦ ἄρχων Βη*[14]*/λαντόες, καὶ ἐδόθη ἀκόμα διορήα 15 ἡμέρες καὶ νὰ ἔχη* [15]*/ νὰ τὰ πλερόση.*
[16-18]*/ χ(ατζή) πετρ(ου) λουκα, πέτκος πέτρ(ου)* [χ.γρ.], *γηάνης μαυρουδή* [χ.γρ.], *Δημήτρης Βόηκ(ου).*

Το Κριτήριο κωλισιεργεί να διατάξει αναγκαστική εκτέλεση κατά του οφειλέτη Ι. Αδάμη, άνκαι είναι κατά πολύ υπερήμερος (βλ. εγγρ. 101). Αυτό οφείλεται, προφανώς, στο γεγονός ότι αυτός έχει εις βάρος του και την απόφαση της εγγρ. 105 και το Κριτήριο θέλει να εξαντλήσει όλα τα περιθώρια επιεικείας προς τον Ιωάννη Αδάμη, ο οποίος ήταν τότε το αρχαιότερο εν ενεργεία τακτικό μέλος (70 περίπου ετών) και *νοτάριος* της Κ[1].

1. Για τα έως τώρα γνωστά βιογραφικά στοιχεία και την πνευματική δραστηριότητά του βλ. Ath. E. Karathanassis, « Un lettré de la deuxième moitié

du dix-huitième siècle, originaire d'Albanitohori », *Πρακτικά τοῦ Α΄ Ἑλληνοβουλγαρικοῦ Συμποσίου*, Θεσσαλονίκη, ΙΜΧΑ, 1980, 177-186, και του Ιδίου, *Ὁ Ἑλληνισμός τῆς Τρανσυλβανίας*, ό.π., σσ. 95-98, με την εκεί βιβλιογραφία· βλ. επίσης ΕΚΣ, σ. 64.

110

1766/V/1 978/φ 52r-v
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 111, 119, 128· πρβλ. Β΄/27

Απόφαση οριστική. Συντηρητική κατάσχεση εις χείρας του θεματοφύλακα. Χρησιδάνειο από τον δανειστή. Ασφάλιση κινδύνου. Προσβολή τιμής. Συγγνώμη (εξάλειψη αξιοποίνου).

[19]/ 1766 μαίου πρώτη ἐπροτοστολοϊσεν ὁ Κὺρ Γιοβαννούτζας ἀπὸ [20]/ Μπελιγράδι ἐναντίουν τοῦ πενθεροῦ του Κὺρ Πέτρου Θεωδώρου ὅτι ἔχωντας ὁ [21]/ ἄνωθεν κὺρ Γιοβανούτζας παρμένο κάτι μαργαριτάρι ἀπό τὸν πανω[22]/σιώτατον ἐφημέριόν μας ἅγιον κὺρ Ἰάκωβον, τὸ ὁποῖον μαργαριτάρι (εἶ)ναι [23]/ τῆς πεθερᾶς τοῦ ἄνωθεν καὶ γυναικὸς τοῦ κὺρ |Πέτρου| Θεοδώρου τὸ ὁποῖον τὸ (εἶ)χεν πάρη [24]/ διὰ μερικὸν καιρὸν νὰ τό φορέση ἡ συζυγός του<.> (εἰ)ς τὸ ὁποῖον ἀναμεταξὺ ἀ[25]/πέρασεν μερικὸς καιρὸς καὶ οὗτος ὁ ἄνωθεν Πέτρος ἐσύνχιζεν τὴν [[ζ]]συζυγὸν του [26]/ πολλώταταις φοραῖς διατὶ τοῦ τὸ ἔδοσεν καὶ διὰ τὶ δὲν τὸ ζητά(ει) νὰ τὸ πάρη πάλιν [27]/ ὀπίσω καὶ ἔτζι κατὰ τύχην ἐρχάμεν(ος) τόρα ὁ ἄνωθεν γαμβρός του Κὺρ Γιοβα[28]/νούτζας καὶ κονεύωντας (εἰ)ς τὸ κονάκι {του} τοῦ πεθεροῦ του καὶ ἀφίνωντας τὰ τζάβαλά του (εἰ)ς [29]/ μίαν λάδαν μαζὶ καὶ μὲ τὸ μαργαριτάρι καὶ βλέπωντάςτο ὁ ἄνωθεν κὺρ Πετρ(ος) [30]/ ἀποκότισεν καὶ τὸ ἐπῆρεν δίχως τὴν (εἴ)δισίν του μαζί μέ μία ζιγὴ σκουλαρίκια μα[31]/λαματένια τὰ ὁποῖα (εἴ)ναι πάλιν τῆς πεθερᾶς του· καὶ οὕτως ἤλθεν καὶ ἐπροτοστολοϊ[32]/σεν ὁ ἄνωθεν κὺρ Γιοβανούτζ{ου}<α>ς διὰ τὴν ἀτιμίαν του καὶ διὰ τί τοῦ τὸ ἐπῆρεν ἔστων[33]/τας καὶ νὰ ἔχη ἰδιόχ(ει)ρόν του ὁμολογίαν (εἰ)ς τὸν πανοσιώτατον ἅγιον παπά [34]/ Ἰ{ω}ὰκοβον ἐφιμεριόν μας. καὶ οὕτως ἐκράχθη (εἰ)ς τὸ παρὸν ὁ ἄνωθεν Πέτρ(ος) // ὁ ὁποῖος μὴν ἔχωντας τὶ νὰ ἀποκριθῆ ἀνακατώνωντας τὰ λογιὰ του [2]/ ἐξήτησεν συνχώρεσιν ἔστωντας καὶ νὰ τὸ ἔκαμεν ἀπὸ τὸν θυμὸν του [3]/ [[ν]]μὲ τὸ [[τοῦ]] νὰ τοῦ (εἴ)πεν ἡ σύζηγός του ὅτι δὲν ἔχ(ει) νὰ κάμη ἀπὸ αὐτὸ καντι[4]/ποτες ὅτι (εἴ)ναι ἐδικὸ της ἀπὸ τὸν πρῶτον της ἄνδρα καὶ ὄχι ἀπὸ αὐτό<ν><.> [5]/ τέλ(ος) πάντον διὰ προσταγῆς τῆς κρίσεως τὸ ἔδοσεν πάλιν (εἰ)ς τὰ χέρια [6]/ τῆς συζηγὸς του τὸ ἄνοδεν μαργαριτάρι μαζὶ καὶ τὰ σκουλαρίκια καὶ αὐτή [7]/

τὰ ἔδοσεν τοῦ γαμβροῦ τους κὺρ Γιοβανούτζα καὶ ὁ κὺρ Γιοβανούτζας τὸ ἐ[8]/δοσεν τῆς πανοσιωτητός του καὶ ἐπῆρεν τὴν ὁμολογίαν του ὀπίσω. Καί[9]/ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν καὶ ἀσφάλ(ει)αν. ὅσον ὁποῦ νὰ τεργιασθοῦν ἀνα[10]/μεταξὺ τους.
[11-13]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστώς, Ἰάκωβος ὁ ἐξ ὀλύμπου Ιερομόναχος και νὴν εφημέριος μαρτιρῶ πρ.

στ. 21-24 , **8**[φ 52v] Τα κοσμήματα ήταν παρακατατεθημένα στον εφημέριο της Κ από την πεθερά του ενάγοντος και ταυτόχρονα δεσμευμένα (*ὀπρισμένα)* από τον ενάγοντα για διάφορα χρέη της ιδίας και του συζύγου της προς αυτόν και τη σύζυγό του (βλ. και κατ. εγγραφές 119, 128). Το «*ὄπρισμα*» –δέσμευση, «συντηρητική κατάσχεση», «μεσεγγύηση»(;)–, αποσκοπεί στη διασφάλιση δανείων μεταξύ των συγγενών. Θα μπορούσε να θεωρηθεί και ως ιδιόμορφη καταπιστευτική παρακαταθήκη[1], η έκβαση όμως της υποθέσεως με συμψηφισμό δεν μπορεί να στηρίξει αυτή την εκδοχή. Σε ό,τι αφορά τη χρήση των κοσμημάτων από τον δανειστή, αυτή γίνεται με την άδεια του κυρίου –την πεθερά του ενάγοντος– (εγγρ. 128 στ. 3-4), και την παροχή ασφάλειας –«*ὁμολογίας*»– προς τον θεματοφύλακα για την επιστροφή των κοσμημάτων[2].
στ. 27-34 Η υφαίρεση δεν στοιχειοθετείται εδώ ως αδίκημα αλλά συνιστά προσβολή της τιμής του ενάγοντος, που θα θεωρούνταν «κλέφτης» αν δεν επέστρεφε τα κοσμήματα στον θεματοφύλακα.
στ. 1-4[φ 52v] Απολογία του εναγομένου και αίτηση συγγνώμης, με την οποία εξαλείφεται το αξιόποινο.
στ. 13 Η υπογραφή του εφημερίου της Κ στην απόφαση δεν στοιχειοθετεί τη συμμετοχή του στη σύνθεση του Κριτηρίου. Βεβαιώνει απλά την επιστροφή της παρακαταθήκης από τον ενάγοντα στον θεματοφύλακα.

1. Λανθασμένα χαρακτηρίζεται έτσι αυτή και η επόμενη εγγρ., βλ. ΕΚΣ, σ. 183-184 σημ. 113.
2. Βλ. και στ. 33-34, από τους οποίους τεκμαίρεται η ευθύνη για τυχόν απώλεια ή χειροτέρευση, από την οποία απαλλάσσεται ο δανειστής με την επιστροφή της «*ὁμολογίας*» από τον θεματοφύλακα. Πρόκειται, ουσιαστικά, για έναν μηχανισμό ασφαλίσεως κινδύνου, όπου η *ὁμολογία*, που τυπικά αποτελεί σύμβαση χρησιδανείου, επέχει στην ουσία θέση ασφαλιστηρίου συμβολαίου. Επομένως, η με οποιοδήποτε τρόπο απώλεια της παρακαταθήκης δεν επέφερε την απόσβεση της ενοχής από το χρησιδάνειο, πρβλ. ό.π., σ. 206 και σημ. 253.

111

1766/XII(;)/-
χ. Θωμά Βελλερά

978/φ 52v
σχ. 110, 119, 128

Πρακτικό. Αίτηση άρσης συντηρητικής κατασχέσεως. Εξώδικος συμβιβασμός. Νόμιμη αντιπροσώπευση της γυναίκας από τον σύζυγο.

[14]/ 1766
[15]/ *Διὰ τὸ ἄνωδεν μαργαριτάρι καὶ σκουλαρίκια ἀπερνῶν*[16]*/τας μερικὸς καιρὸς ἤλδεν ἡ ἄνωδεν Κρίσκα καὶ ἐπροτοστολόγισεν* [17]*/ διὰ νὰ τῆς δοδῆ τὸ μαργαριτάρι καὶ σκουλαρίκια διὰ νὰ τὰ πουλήσῃ καὶ νὰ ζοω*[18]*/τροφιθῆ μὲ αὐτὰ τὰ ἄσπρα ὁποῦ ἤδελεν πάρ(ει) ἀπὸ αὐτὰ, ὥστε πρῶτα* [19]*/ ἐδόσαμεν εἰδισιν τοῦ γαμβροῦ της κὺρ Γιοβανούτζα (εἰ)ς <Μ>πελιγράδι διὰ νὰ ἔχῃ* [20]*/ τὴν (εἴ)δισιν<,> ὅτι τὸ (εἴ)χεν ὀπρίσι προτίτερα (εἰ)ς τὸν ἅγιον πνευματικόν τὸ μαρ*[21]*/γαριτάρι καὶ σκουλαρίκια μὲ τὸ νά ἐξιτοῦσεν ἀπὸ τὸν πεθερὸν του ὁποῦ τὸν (εἴ)χεν δα*[22]*/νίση ἡ γυνὴ του Σάφτα: ἤγουν ἡ προγονὴ τοῦ Πέτρ(ου) ἄσπρα δανικά F <90[1]> [23]/ μὲ τὸ νὰ τοῦ ἔκαναν χρεία δινατὰ καὶ ἔτζι τοῦ ἔδοσε· καὶ οὕτως τὰ ἐξιτοῦσε τώρα πά*[24]*/λιν δια νὰ τῆς τὰ δόσῃ· ὅμως βλέπωντας καὶ ὁ ἄνοδεν Γιοβανούτζας τὴν καταστασὶν τους* [25]*/ ἐτεργιάστηκεν μὲ τὴν πεθερὰν του καὶ τῆς ἔδοσεν διὰ μέσου τοῦ Θωμᾶ Βελλερᾶ F 200.* [26]*/ ἤγουν διακόσια καὶ οὕτως τὰ ἔλαβεν τὸ μαργαριτάρι καὶ τὰ σκουλαρίκια<,> τὰ ὁποῖα ἄςπρα ἐδο*[27]*/θηκαν ἔμπροσδεν τοῦ κὺρ Κωνσταντίνου Ἀρπάση καὶ κὺρ Ζαμφίρη Μάρκου ἀδελφοῦ της καὶ οὕτως* [28]*/ ἔγινε καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδιξην.*
[29-31]*/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Κόνσταντήνος· Αρπα(σης) παρών.* [μον.].

στ. 15-18 Αίτηση για την επιστροφή της παρακαταθήκης που ασκείται από τη σύζυγο του οφειλέτη, στην οποία ανήκαν τα κοσμήματα που είχαν «*ὀπριστεί*».
στ. 19-24 Η συγκατάθεση του δανειστή, δηλ. της κόρης της ενάγουσας που καλείται από το Κριτήριο, ήταν απαραίτητη επειδή τα κοσμήματα είχαν δεσμευθεί από αυτήν και τον σύζυγό της εις χείρας του θεματοφύλακα. Αυτή εκπροσωπείται νόμιμα στο δικαστήριο –όπως και σε όλες τις σχετικές δίκες–, από τον σύζυγό της, ο οποίος αρνείται να συναινέσει, ζητώντας την επιστροφή των δανείων που είχε έκανε ο ίδιος και η σύζυγός του στον πατριό της (εγγρ. 110 και 128).
στ. 25-28 Συμβιβασμός («*ἐτεργιάστηκεν*»), με τον οποίο τα κοσμήματα περιέρχονται στην κυριότητα του δανειστή και της συζύγου του, έναντι

καταβολής συμπληρωματικού ποσού 200 F στην ενάγουσα. Έτσι γίνεται η απόσβεση του χρέους της (315 F, συνολικά). Το ότι ο συμβιβασμός είναι εξώδικος τεκμαίρεται από το γεγονός ότι η καταβολή έγινε ενώπιον ενός πραματευτή και του αδελφού της ενάγουσας, όχι ενώπιον του Κριτηρίου, όπως συμβαίνει στον δικαστικό συμβιβασμό (*ἐνώπιόν μας*).

Τα περιστατικά που αναφέρονται στο πρακτικό αυτό είναι μεταγενέστερα της σχετικής με αυτό εγγραφής 119 (14.9.1766). Προφανώς, ο προεστός και συντάκτης των δύο αυτών εγγραφών θέλησε να καταχωρήσει την έκβαση της υποθέσεως στο κενό της σελίδας, κάτω από την αρχική απόφαση (εγγρ. 110), για να μην υπάρξουν περαιτέρω αμφισβητήσεις μέσα στην οικογένεια.

1. Βλ. κατ. εγγρ. 128.

112

1766/V/25 — 978/φ 53r

χ. Ιωάννου Αδάμη — σχ. 124, 125, 129, 136· πρβλ. Γ΄/62

Απόφαση προδικαστική. Παροχή προθεσμίας στην εναγομένη για τον διορισμό δικηγόρου και την προετοιμασία της άμυνάς της. «Δεδικασμένο».

// Ἐν ἔτει 1766. Μαΐου 25.

[2]/ Ἐπαῤῥησιάσθη ὁ κὺρ Ἰώζεφης Κούν ἀντάμα μέ τόν προ-[3]/κάτωράτου ὀνόματι Πέτρον Τζούρες ντε Κάσον\φαλβ\, ἀνα-[4]/φέρωντας ἐνώπιον ἡμῶν κάποιαν ὑπόθεσιν παλαιάν [5]/ ἐναντίον τῆς κυρᾶς Μαρίας Χορβατόγιας, διὰ τὰ ἐνυ-[6]/πάρχοντα καὶ τὰ τίποτες τοῦ ποτέ Χρήστο<υ> Ἀρβανίτη [7]/ γυρεύωντας λογαριασμόν νὰ τοῦ δώση διὰ ὅλα τὰ πάντα, [8]/ καί ἔστωντας κατὰ τὸ δίκαιον νὰ ἑτοιμασθῇ ἡ ἄνωθεν κυρά [9]/ πάλιν μέ προκάτωραν, νά ἀποκριθῇ καὶ νὰ τὰ παρρησιάση<,> [10]/ λοιπόν τοὺς ἐδόθη διωρία ἕως 6. βδομάδες, νὰ ἔχουν <διὰ> νά [11]/ θεωρηθῇ ἡ ὑποθεσίτους, καί ἐγράφη εἰς ἔνδ(ει)ξιν.

[12-15]/ Θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, διμιτρι σοῦφρας, Ἰωάν(νης) ἀδάμη, Πέτκ(ος) Πέτρ(ου) [χ. Παλ. Δημητρίου], *Παλαιολόγης Δημητρί(ου) ἐπίτροπος τοῦ Καπετάν(ου) τῳρῳ.*

Η υπόθεση αφορά στην απόφαση διανομής της κληρονομίας του πατέρα και της μητέρας της εναγομένης, η οποία είχε ληφθεί πριν από 22 χρόνια[1]. Είναι χαρακτηριστικό ότι εκείνη η οριστική απόφαση του

Κριτηρίου περιείχε ρήτρα με την οποία απειλούνταν πρόστιμο 100 F, σε περίπτωση που ο τότε ενάγων, πεθερός του Ιώζεφη Κουν, ή οι απόγονοί του κινούσαν πάλι δικαστικό αγώνα για την ίδια υπόθεση (μορφή δεδικασμένου). Όπως προκύπτει και από τις επόμενες σχετικές αποφάσεις, δεν τηρήθηκε αυτή η ρήτρα, ίσως διότι η παρουσία τοπικών πληρεξουσίων δικηγόρων καθιστούσε υποχρεωτική την εφαρμογή του τρανσυλβανικού και του σαξονικού δικαίου, τα οποία δεν φαίνεται να αναγνώριζαν τέτοιου είδους ρήτρες[2]. Είναι πιθανό, ότι το Κριτήριο θεώρησε πιο λυσιτελές να προχωρήσει στην εκδίκαση της διαφοράς, αντί να εμπλακεί σε δικονομικές και νομικές αμφισβητήσεις των δικηγόρων, εφ' όσον και η εναγομένη δεν προέβαλε σχετική ένσταση.

στ. 10 Η προθεσμία των έξι εβδομάδων προβλεπόταν από το τρανσυλβανικό δικονομικό δίκαιο[3].

1. Βλ. αν Μέρος Γ΄, εγγρ. 62 (1744), που είχε καταχωρισθεί από τον Ι. Αδάμη.
2. Πρβλ. Ι. Αδάμη, *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν*, και *Σαξονικά Στατοῦτα*, παντού.
3. Πρβλ. τη συνήθη έκφραση των αποφάσεων «...*κατὰ τὸν νόμον τοῦ Βηλαετιοῦ*...», παντού στους κώδικες.

113

1766/VI/22 978/φ 53v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Απόφαση οριστική. Ενέχυρο. Αντικειμενική ευθύνη προστήσαντος. Ευθύνη του ενεχυρούχου δανειστή (και του διαδόχου του) για τη χειροτέρευση του πράγματος. Αποζημίωση του κυρίου.

// 1766 τῇ 22 Ἰουνίου
[2]/ Ἐπροτεστολόϊσεν ἡ Σάφτα κατζιβέλα ζητῶντας ἀπό τήν [3]/ Χατζήδενα τοῦ Χατζῆ Πέτρου ἕνα ὑποκάμισο ὁποῦ τό (εἶ)χεν [4]/ ἀφήση σημάδι τοῦ μακαρίτη Χατζῆ Νίκου πρό 3 χρόνους [5]/ διά 5 μαριάσια τό ὁποῖ<ο> μετά τόν θάνατόν του ἀπόμ(ει)νεν [6]/ (εἰ)ς τήν Χατζήδενα καί (εἰ)ς τό ἀναμεταξύ τό ἔκλεψεν μία [7]/ δουλεύτριάτης καί τό ἐφόρεσεν<,> ὅδεν ἡ κατζιβέλα ζ(ει)τῆ [8]/ τό ὑποκαμισό της κενούριον. τό ὁποῖον βλέποντάς το τό [9]/ ἐξετήμισάμεν νά ἄξιζεν κενούριον τό πολλύ, F 6 "– [10]/ ὅδεν ἀποφασίζωμεν νὰ τῆς δ(εί)δῃ ἡ Χατζήδενα μαριασία [11]/ 9 καὶ νὰ πέρνῃ ἡ κατζιβέλα τό ὑποκάμισον[1] ὀπίσω [12]/ καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[13-18]/ Θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Μανικάτης· saφράν(ος) mp. Ἰωάννης. τζήνγγ(ου) mpῳ. Πέτκος. Πέτρου [χ. Ι. Τζήνγγου]. *Ἰωάν(νης)*

ἀδάμη mp. γιάννης. Μαβρωδῆ mpῳ [χ. Ι. Τζήνγγου]. *Παλαιολόγης Δημητρί(ου) ἐπίτροπος τοῦ καπετάν(ου) mpω.*

στ. 9-10 Η αξία της πουκαμίσας εκτιμήθηκε για 14 μαριάσια. Η αποζημίωση, δηλαδή, ισούται με το υπόλοιπο της αξίας της μετά την αφαίρεση του χρέους, για το οποίο είχε δοθεί το ενέχυρο[2].

1. Αναγνωρίζεται επομένως η αντικειμενική ευθύνη του προστήσαντος, διαδόχου του δανειστή, για την πράξη του προστηθέντος. βλ. ΕΚΣ, σ. 184 και σημ. 115.
2. Άρα, η ισοτιμία του ουγγρ. φιορινίου με το μαριάσικο ήταν τότε περίπου 0,43 F=1 μαριάσι (πρβλ. και αν. Μέρος Β΄, εγγρ. 9).

114

1766/VI/22 978/φ 54r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου
χ. Θ. Βελλερά (στ. 17-23)

Απόφαση της Κ για τη σύναψη και διαχείριση δανείου. Πρόταξη του ατομικού έναντι του συλλογικού συμφέροντος. Νομική φύση της Κ.

// [[1766 τῇ 22 Ἰουνί(ου)
[2]/ Ἐσυναθροίσθημεν ἅπαντες οἱ ὀμνεγμένοι καὶ ὅλλοι ἡ ἐξοτέρα [3]/ στοχαζόμενοι διὰ τό κοινόν ὄφελ(ος) τῆς κομπανίας μας, καὶ ὁμι[4]/λῶντες εὑρέθη εὔλογον παρά πάντων ἡμῶν νά πάρωμεν δανι:[5]/κά μερικά ἄσπρα ἕως νέμτζικά φιορίνια δέκα χιλλιάδες[6]/ μέ τό νά μᾶς τά ἐπρόσφεραν μερικοί ἄρχοντες μέ τό διάφο:[7]/ρόν τους πρ(ός) 6/100. ὅθεν ἐσυμφώνησάμεν, ἀπό ὅσον διάφορον μᾶς ἤ:[8]/θελαν ῥίξη[1] πέρνοντάς τα μέ τήν βοήθειαν τοῦ θεοῦ, πρῶτον μέν [9]/ νά πληρώνωμεν τό διάφορον χρονικῆς. ἔπειτα ὅσσα ἤθελαν [10]/ περισσεύση νά τά χρειάζωμέσθαι[2] (εἰ)ς χρ(εί)αις ἀναγκαίαις τῆς [11]/ κομπανίας μας τήν δέ ἐπιστασίαν τῶν αὐτῶν ἀσπρῶν νά τήν [12]/ ἔχη ὁ τυχών προεστώς κατά καιρούς μαζί μέ ἄλλους τρ(εῖ)ς ἐκλεγ:[13]/ μένους πραγματευτάς· γράφωμεν καί αὐτό, τό πῶς ἀπό τά ἄνωθεν [14]/ ἄσπρα ὅποι(ος) συναδελφός ἤθελεν ζητίσῃ δανοικά νά τοῦ δί:[15]/δωνται, ὅμως μέ σήγουρον κηφ(ει)λημέν. αὐτό ἐνω(εῖ)ται κοινῶς [16]/ (εἰ)ς κάθε ἕναν ὁποῦ ἤθελεν ζητήσῃ ἤ πλούσιος (εἶ)ναι ἤ πτωχός [17]/ καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξην καὶ ἀσφάλ(ει)αν. τέλ(ος) πάντων ἐρχάμενοι [18]/ μέσα ἡ ἐξωτέρα καὶ ἀνακατεύωντας μερικά λόγια καὶ λέγων[19]/τας ὅτι ἀλέως δὲν (εἶ)ναι τρόπος πάρεξ νὰ μοιρασθοῦν διὰ νὰ [20]/ ἔχουν ὅλοι διάφορον, καὶ ὄχι ἡ

κινώτης καὶ (εἰ)ς αὐτό βλέπωντας ὡς φαι[21]/νεται καὶ οἱ πρω[[τ]]γόνοιμας τὴν ἀσυμφωνίαν μας (εἰ)ς αὐτό δὲν ἠθέλησαν [22]/ νὰ κάμουν καμίαν καλωσύνη ὥστε ἄς (εἶ)ναι <ἔτσι> καὶ τώρα εἰς τούς καιροὺς [23]/ μας καὶ ὁ θε(ός) ἄς βοηθήση τὸν κάθε ἕναν.]]

Η απόφαση έχει διαγραφεί από τον τότε προεστό Θωμά Βελλερά, που προσέθεσε σχόλιο στους στ. 17-23 («..*τέλος πάντων...*»). Το δάνειο, προφανώς, δεν συνήφθη από την κοινότητα, αλλά από τα μέλη ατομικά. Από την εγγραφή αυτή συνάγεται επίσης η φύση της Κ ως εμπορικής παροικίας –οικονομικής συσσωματώσεως–, η οποία όμως δεν ασκούσε εμπορία αυτοτελώς, δεν ήταν δηλαδή *συντροφία*, αλλά ένα είδος επιμελητηρίου[3].

Φαίνεται ότι, επειδή την εποχή εκείνη δεν λειτουργούσε τράπεζα στην Τρανσυλβανία, οι πλούσιοι αξιωματούχοι και γαιοκτήμονες επένδυαν τα χρήματά τους με έντοκα δάνεια στους έλληνες και σάξονες εμπόρους της περιοχής[4].

1. Ενν. «ορίσει», «υπολογίσει».
2. Ενν. «να τα χρησιμοποιούμε».
3. Για τη νομική φύση της Κ βλ. ΕΚΣ, σσ. 179-181 και τις εκεί παραπομπές. Επισημαίνεται ότι δεν ανταποκρίνεται στη φύση της Κ η αναφορά σε αυτήν ως *συντροφίας* από τον Αθ. Ε. Καραθανάση, *Ὁ Ἑλληνισμός τῆς Τρανσυλβανίας*, παντού, όρος που χρησιμοποιείται στους κκ. για την εμπορική εταιρεία μεταξύ των μελών (πρώϊμη μορφή ομόρρυθμης).
4. Πρβλ., μεταξύ άλλων, την εγγρ. 101 και τις σχετικές της 109, 115-116.

115

1766/VIII/3
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 54v
σχ. 101, 109, 116

Απόφαση οριστική. Χρεωστική ομολογία. Ενέχυρο. Αναγκαστική εκτέλεση.

// 1766 τῇ 3 αὐγούστου.
[2]/ Ἐπαρησιάσθηκεν καὶ τρ(εί)την φοράν ἡ χρεωστική [3]/ ὁμολογία ὁποῦ ἔχ(ει) ὁ μπα(σιά) Γιαννάκης Ἀδάμη [4]/ πρ(ός) τήν ἀρχόντισαν Βιλαντοΐαν. καὶ ἀποφασίσα:[5]/μεν τέλ(ος) πάντων (εἰ)ς διάστιμα ὠκτώ ἡμερῶν [6]/ νά πληρῶση ὁ μπα(σιά) Γιαννάκης τήν ἔσωθεν δια:[7]/λαμβάνουσαν σοῦμαν. ἐάν ὅμως δέν ἤθελεν [8]/ ἠμπορέση νά ξεπληρωθῇ μέ ἄσπρα, νά ξε:[9]/ πληρώνεται μέ τά σιμαδικά ὁποῦ (εἶ)ναι σημάδι [10]/ καί μέ ἔτερα (εἰ)δήσματα τοῦ σπιτίου του. καί ἔστω εἰς ἔν[11]/δ(ει)ξιν.

[12-19]/ Πέτκ(ος) Πέτρ(ου) mp [χ.γρ.], Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpω, Κόνσταντίνος· Αρπάσις mp, Χ(ατζή) Πετρ(ου) λουκα, διμιτρι σούφρα, Δημήτρης βόηκ(ου) mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) ἐπίτροπος τοῦ καπετάν(ου) mpῳ.

στ. 9-10 Η απόφαση διατάσσει την ικανοποίηση του δανειστή με το ενέχυρο[1] και, συμπληρωματικά, με την αναγκαστική εκπλειστηρίαση των τιμαλφών που διαθέτει, εφόσον δεν εξοφλήσει το δάνειο εντός της προθεσμίας που τάσσεται. Αφορά μόνο το κεφάλαιο των 200 φιορινίων (βλ. αν. εγγρ. 105 και τα σχόλια).

1. Το ενέχυρο ήταν στην κατοχή του άλλου δανειστή (εγγρ. 105), ο οποίος ήταν και εγγυητής για τη χρεωστική ομολογία στην οποία αφορά αυτή η απόφαση.

116

1766/VIII/10 — 978/φ 54v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου — σχ. 101 επ., 115

Απόφαση οριστική. Αναγκαστική εκτέλεση. Αναστολή εκτελέσεως λόγω εορτών.

[20]/ <I>766 τῇ I0 αὐγούστου ἐθεατρίσθη κατά τό τέρμινον ἡ ἄνωθεν [21]/ ὑπόθεσις καί μέ τό νά μήν ἐπληρώθῃ καθώς ἄνωθεν ἀποφάσι:[22]/σάμεν τότες, ἰδοῦ ὁποῦ ἀποφασίζωμεν τό πῶς μετά 8 [23]/ ἡμέρες ἀπό σήμερον νά τοῦ πηγένωμεν μέ ἐκζεκουτζιόνι [24]/ ἐπ(ει)δή καὶ κατὰ τό παρόν (εἶ)ναι φέριαις καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[25-28]/ Χατζή Πέτρ(ου) λοῦκα mp [χ.γρ.], Κόνσταντήνος· Αρπάσις mp, διμιτρι σουφρα, Δημήτρης βόηκ(ου) mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) ἐπίτροπος τοῦ καπετάν(ου) mpῳ.

117

1766/IX/10 — 978/φ 55r
χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό. Συμβιβασμός πιστωτών. Αναστολή εκτελέσεως με διάταξη της τρανσυλβανικής Διοικήσεως.

// 1766 σεμπτεμβρίου 10 ἤλθεν ὁ Μπέρτλος Γιάκοβ σεκρετάρι(ος) ἀπό

τὴν <Μ>πί[2]/στριτζαν καὶ τοῦ ἔδοσα τὴν προσταγῆν ὁποῦ ἤχεν ἔλθ(ει) ἀπὸ τὸ γγουβέρνιουμ (εἰ)ς [3]/ τοὺς 1765 ἰουλίου 15 διὰ τὸν Γιόργην Κέλπην γούναρην μπιστριτζάνον ὁποῦ (εἴ)χεν πάθη [4]/ ζημίαν καὶ ἐπαρακάλεσεν τὸ <γ>κουβέρνιουμ διὰ νὰ τὸν ἀκαρτερέξουν οἱ κρεδιτόραι διὰ [5]/ δέκα χρόνια<.> ὅμως τώρα πλερώνωντας τους ἐπλέρωσεν καὶ τὸν Χατζῆν Πέτρου λοῦκαν [6]/ ὁποῦ διὰ αὐτὸν (εἶ)τον ἡ προσταγῆ καὶ οὕτως ἐζήτησεν τὴν προσταγῆν του ἔξω καὶ τοῦ ἐδόθη.

Η υπόθεση αφορά σε διαδικασία πτωχεύσεως που είχε κινηθεί ενώπιον τρανσυλβανικού δικαστηρίου και είχε ανασταλεί από την τρανσυλβανική Διοίκηση για ορισμένο χρονικό διάστημα. Η πράξη της αναστολής είχε αποσταλεί στην Κ, διότι ο επισπεύδων δανειστής Χατζή Πέτρου Λούκα ήταν μέλος της (στ. 6).

118

1766/IX/14 978/φ 55r
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Πώληση επί πιστώσει. Προθεσμία για εξόφληση.

[7]/ 1766 σεμπτεμβρίου 14
[8]/ Ἐπροτοστολοΐσεν ὁ κὺρ Γεόργι(ος) Ταΐς τουντζάρις ἀπὸ τὴν οὔλιτζα Τζεσναδία,[9]/ διὰ κάτι ῥοῦχο ὁποῦ ἐπῆρεν ὁ κὺρ Πέτρος Θεοδόρ(ου) ὁποῦ κάνει F 2''62 τὰ [10]/ ὁποῖα μὴν πλερώνωντάς τα ἕως τώρα ἤλθεν εἰς τὴν κρίσιν καὶ ἐπροστάχθει ὅτι [11]/ ἀπὸ τὴν σήμερον τρεῖς ἑβδομάδες νὰ τοῦ τὰ στείλη δίχως λόγον[l] καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν.
[12]/ Θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp.

Η νόμιμη προθεσμία των έξι εβδομάδων συντέμνεται λόγω του ευτελούς ποσού.

l. Ενν. «χωρίς αντίρρηση».

119

1766/IX/14
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 55r
σχ. 110-111, 128

Πρακτικό. Αναβολή συζητήσεως. Άρση συντηρητικής κατασχέσεως. Κλήση του δανειστή από το Κριτήριο για να παρέμβει. Αίτηση για τη συνέχιση της μισθώσεως *μπόλτας*. Διαδικασία κατανομής «*εργαστηρίων*» στα μέλη της Κομπανίας. Διοικητική απόφαση του προεστού.

[13]/ *1766 τῇ 14 σεπτεμβρίου.*
[14]/ *Γράφωμεν διά ἔνδ(ει)ξιν ὅτι διά τό μαργαριτάρι ὁποῦ ὅπρισεν* [15]/ *ὁ κύρ Γιοβανοῦτζος τῇ 1 μαΐου τοῦ ἐνεστώτος χρόνου τό ὁποῖον μαρ:*[16]*/γαριτάρι (εἶ)ναι τῆς Κρίσκας τῆς πενθερᾶςτου, ἡ ὁποῖα ἤλθεν* [17]/ *καὶ τὸ ἐζήτησεν, ὅθεν μήν ἠμπορῶντας ἡ κρίσις νά τό δώσῃ* [18]/ *δίχως τήν (εἶ)δυσιν τοῦ Γιοβανοῦτζα, ὡσάν ὁπρισμένον ὁποῦ (εἶ)ναι* [19]/ *ἀποφασίσθη διά νά τοῦ δωθῇ (εἶ)δυσις ἀπό τήν κρήσιν, τοῦ Γιοβανοῦτζα<,>* [20]/ *διά νά ἔλθῃ νά παρησιασθῇ, τό ὀγλυγορώτερον. καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*
[21]/ *διά δέ τό ἐργαστήρι ὁποῦ ἐζήτησεν ἡ Κρίσκα, ἐπροτηστολόγησεν* [22]/ *ὁ κύρ Ἀνδρέας Γεωργίου ἐναντιούμεν(ος) τό πῶς τό θέλη διά λόγου του* [23]/ *τό περισσώτερον ὅμως οἱ γ(ει)τώνοι δέν τήν στέργουν σιμά τους. ὅθεν* [24]/ *δέν τῆς δίδεται καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*
[25]/ *Θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστώς.*

στ. 14-20 Αίτηση για την άρση συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου παρακαταθήκης, προκειμένου να εκποιηθεί για να εξασφαλίσει η αιτούσα τα προς το ζειν. Το Κριτήριο καλεί τον δανειστή να παρέμβει, δεδομένου ότι τα κοσμήματα είναι υπό συντηρητική κατάσχεση, απαγορεύεται δηλαδή η εκποίηση ή οποιαδήποτε άλλη χρήση τους χωρίς τη συναίνεση του δανειστή του καταθέτη[1]. Πρόκειται για επ'αναφορά διδικασία.
στ. 21-24 Αίτηση για να συνεχίσει η χήρα, που συνήψε ήδη δεύτερο γάμο, τη μίσθωση του μαγαζιού (*μπόλτα, εργαστήρι*) του αποβιώσαντος πρώτου συζύγου της. Παρέμβαση μέλους της Κ για τη μίσθωση του μαγαζιού. Είναι επίσης ενδιαφέρον ότι οι μισθωτές των παρακειμένων μαγαζιών ερωτώνται –ή παρεμβαίνουν αυτοδικαίως– για τη μίσθωση. Αυτή η τελευταία προϋπόθεση δεν προβλέπεται όμως στα θεσπίσματα[2]. Το *μπόλτι –εργαστήρι–* που διεκδικούσε η αιτούσα πρέπει να ήταν από εκείνα που είχε παραχωρήσει ο Δήμος του Σιμπίου στην Κ, η οποία έκανε την κατανομή τους στα μέλη και τα οποία πλήρωναν μόνο το ετήσιο

τέλος των 25 F μέσω αυτής. Η συναίνεση των μισθωτών των μαγαζιών της ίδιας κατηγορίας που γειτνίαζαν με το διεκδικούμενο ήταν απαραίτητη διότι, όπως συνάγεται[3], ήταν όλοι αλληλέγγυοι για την καταβολή των τελών. Στην πραγματικότητα θεωρούσαν την αιτούσα και τον σύζυγό της αναξιόπιστους.

στ. 25 Υπογράφει μόνον ο προεστώς, διότι επρόκειτο για διοικητική λειτουργία της Κ, για την οποία ήταν άμεσα και προσωπικά υπεύθυνος[4].

1. Βλ. εγγρ. 109, 111 και τα εκεί σχόλια.
2. Βλ. ΕΚΣ, σ. 91 και σημ. 69· βλ. π.χ. και Θ. 33(1703) (ΕΚΣ, σ.324). Βλ. επίσης BAR, mss.gr. 977, φφ 12v, 17v-18r, όπου το 1714 καταγράφονται έξι *μπόλτια* της πόλης, που το καθένα καταβάλλει στην Κ ετήσιο τέλος 25 F, ένα 10,20 F, ένδεκα *μπόλτια* που πληρώνουν τέλος από 9 F το καθένα και άλλα τέσσερα από 4 έως 8 F, ενδεχομένως ανάλογα με το εμβαδόν τους. Από εγγραφή του 1707 στον ίδιο κώδικα, φ 12r, πληροφορούμαστε ότι το μίσθωμα που πλήρωνε ένα μέλος σε ιδιώτη ανερχόταν περίπου σε 43,50 F τον χρόνο. Τα μισθωμένα από ιδιώτες *μπόλτια* πλήρωναν, ενδεχομένως, μικρότερο τέλος στο Δήμο του Σιμπίου μέσω της Κ, ανάλογα με το εμβαδόν και τη θέση τους.
3. Βλ. π.χ. BAR, mss.gr 977, φ 12v, όπου εγγράφεται στην οικεία στήλη ποσό 25 F χωρίς να αντιστοιχεί σε αυτό όνομα μέλους.
4. Για τις αρμοδιότητες και υποχρεώσεις του προεστού βλ. ΕΚΣ, σσ. 126-129.

120

1766/IX/14 978/φφ 55v-56r
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση προδικαστική. Χρεωστική ομολογία. Εκκαθάριση εμπορικών λογαριασμών. «Εμπορικά βιβλία». Συμψηφισμός. Επαγωγή όρκου από το Κριτήριο. Έκδοση και δημοσίευση αποφάσεως.

// 1766 σεμπτεμβρίου 14.
[2]/ Ἐπροτοστολοϊσεν ὁ Κὺρ Μπάρπουλας Γγρουμέξας ἐναντίον τοῦ κὺρ Πέ[3]/τρου Θεωδόρου ὅτι τοῦ χρεωστᾶ F 150 μὲ ὁμολογίαν ἡ ὁποῖα (εἶ)ναι γραμμένη [4]/ (εἰ)ς τοὺς 1755 ἰουναρίου 10 καὶ ἕως τὴν σίμερον δὲν τὸν ἐπλέρωσεν: (εἰ)ς τὸ ὁποῖον [5]/ τὸν ἐκράξαμεν παρὼν / ἀνγγαλὰ καὶ ἀκόμα καὶ ἄλλην φορὰν ἐπαρρησιά<σ>θηκ[εν] [6]/ (εἰ)ς τὸ κριτηριὸνμας (εἰ)ς τοὺς 1764 αὐγούστου 18[1]/ καὶ τὸν ἐρωτήσαμεν ὅλην τὴν ὑπόθεσιν [7]/ ὁ ὁποῖος καὶ δὲν ἀρνιέται τὴν ὁμολογίαν του ὅμως λέγ(ει) ὅτι δὲν ἐπῆρεν ὡς

ή [8]/ ὁμολογία του λέγ(ει) ἀλλὰ μόνον F 132"50 ἐπ(ει)δήτις καὶ ὤντας τοῦ ἔκαμε τὴν ὁμολογί[αν] [9]/ τόσα τοῦ ἔδοσεν καὶ (εἶ)τον νὰ τοῦ τὰ ἀπογεμίση ἕως τὰ F 150" καὶ πλέον δὲν τοῦ ἔδοσεν τίπο[τες], [10]/ ἤγουν δὲν τοῦ τὰ ἀπογέμησεν. καὶ διὰ τὰ ἄνωθεν F 132"50 παῤῥησιάζ(ει) ὁ Πέτρος Θε-[11]/ωδόρου ἕνα κατάστοιχον ὁποῦ ἐψώνισεν ὁ ἄνωθεν <Μ>πάρμπουλας Γ<γ>ρουμέζας ἀπό [12]/ τὸ ἀργαστήριτου πράγμα καὶ ἄςπρα νάχτι F 116"75 καὶ λέγει ὅτι νὰ τοῦ ἔδοσεν [13]/ ἀκόμα πράγμα 3 κόσαις καὶ μία προκόβα F 4"18 ὅστε ὁποῦ σηνποσοῦνται [14]/ τὰ ἄνωθεν F 120"93.

[15]/ ὅμως διὰ αὐτὰ τὰ ψωνίσματα ὁ ἄνωθεν Μπάρμπουλας Γγρουμέζας λέγ(ει) [16]/ ὅτι τὰ ἐπῆρεν ἀλήθ(ει)α ὅμως (εἶ)τον ἀπὸ ἄλλην λογάριασιν ἔστωντας καὶ νὰ τοῦ [17]/ (εἶ)χεν δόση καὶ πρωτίτερα ὁ Γγρουμέζας τοῦ Πέτρου ἄλλα τετρακόσια φλωρίντζια [18]/ οὔγκρικα ὁ δὲ Πέτρος τὰ ἀρν(εῖ)ται τελ(εί)ως καὶ παντελῶς καὶ ὅτι νὰ μὴν (εἶ)χεν [19]/ ἄλλην καμίαν λογάριασιν μὲ αὐτὸν οὔτε νὰ πάρη οὔτε νὰ δόση μόνον [20]/ αὐτὰ τὰ ἀνωθεν F 132"50 καὶ ὅτι τὰ αὐτὰ παρσήματα (εἶ)ναι διὰ αὐτήν [21]/ τὴν σοῦμαν<.> (εἰ)ς τὸ ὁποῖον ἐξετάζωντας κάθε λογῆς τρόπον καὶ ἐρευνῶντας καὶ ἐ[22]/ρωτῶντας τὸν <Μ>πάρ<μ>πουλαν ἐὰν ἔχη τίποτες ἄλλας μαρτυρίας ἢ ἀπόδιξαις διὰ τὰ [23]/ ἄνωθεν ὁποῦ λέγ(ει) νὰ τὸν ἐδάνισεν καὶ ἄλλα F 400", ὁ ὁποῖος μὴν ἠ<μ>πορῶντας νὰ ἀποδήξη [24]/ μὲ καμιὰν ἄλλην ἀπόδ(ει)ξιν ἢ μαρτυρίαν ἢ δο{υ}κουμέντον· τὸ εὑρίσκομεν εὔλογον [25]/ ὅπως ὁ ἄνωθεν Πέτρος νὰ ἔχη νὰ βάνῃ [[νὰ (εἶ)ναι]] ὅρκον ὅτι τὰ καταστιχὰ τ[ου] [26]/ καὶ ὅτι αὐτὰ τὰ παρσήματα {νὰ} (εἶ)ναι διὰ τὴν ἄνωθεν ὁμολογίαν του καὶ ὅτι βέβαια [27]/ τοῦ τὰ ἔδοσεν<.> (εἰ)ς τὸ ὁποῖον τοὺς ἐκράξαμεν μέσα καὶ τοὺς ἐδιαβάσαμεν τὴν κρὶσιν– [28]/ καὶ (εἶ)τον αἴτιμος ὁ ἄνωθεν Πέτρος Θεωδόρου νὰ λάβῃ ὅρκον ὅτι ἄλλην λογάριασιν [29]/ δὲν εἶχεν νὰ κάμη οὔτε νὰ πάρη οὔτε νὰ δόση καὶ ὅτι βέβαια εἶναι ὅτι τοῦ τὰ ἔδοσεν.– [30]/ ὅμως πάραυθα ὁ κὺρ <Μ>πάρ<μ>πουλας Γγρουμέζας ὄπρισεν διὰ νὰ μὴν ὀμνέξη μὲ [31]/ κανέναν τρόπον<.> ὅμως ἡ κρίσις μὴν βλέπωντας ἄλλο κανένα φῶς οὔτε ἀ//πὸ τὸ ἕνα τὸ μέρ(ος) οὔτε ἀπὸ τὸ ἄλλο [[πλε]] πάλιν τοῦ δίδεται τοῦ ἄνωθεν [2]/ Πέτρου Θεωδόρου μετὰ τρ(εῖ)ς ἡμέραις νὰ κάνῃ ὅρκον ἢ πάλιν ἐὰν ἠ<μ>πορέση [3]/ ὁ Μπάρ<μ>πουλας νὰ φέρη ἄλλην καμίαν ἀξιόπιστον μαρτυρίαν καὶ ἔστω.

[4-10]/ Θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Ἰωάννης τζηνγγ(ού) mp, πέτκος πέτρου, δημήτρι(ος) Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, διμιτρι σουφρα, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mp.

στ. 2-4 Αγωγή για την εξόφληση χρεωστικής ομολογίας που εκδόθηκε προ δεκαετίας.

στ. 7-14 Κλήση του εναγομένου από το Κριτήριο, όχι από τον ενάγοντα. Ένσταση του εναγομένου ότι ο ενάγων δεν του είχε δανείσει όλο το ποσό που αναγράφεται στην ομολογία. Προτείνει συμψηφισμό με το τίμη-

μα εμπορευμάτων που ο ενάγων αγόρασε επί πιστώσει και με μετρητά («*ἄσπρα νάχτι*»), τα οποία όλα καταγράφονται στα εμπορικά βιβλία του εναγομένου.

στ. 24-27 Περιεχόμενο του όρκου που επάγει το Κριτήριο στον εναγόμενο, λόγω αδυναμίας του ενάγοντος να αποδείξει τους ισχυρισμούς του.

στ. 27 Ο στίχος αυτός περιγράφει ελλειπτικά τη διαδικασία της εκδόσεως και δημοσιεύσεως της αποφάσεως του Κριτηρίου: Μετά τη συζήτηση, οι διάδικοι και οι τυχόν παριστάμενοι βγαίνουν από τον χώρο όπου διεξάγεται η δίκη, οι πάρεδροι και ο προεστός διασκέπτονται, καταγράφεται η απόφαση στον κώδικα και στη συνέχεια καλούνται οι διάδικοι και τους διαβάζεται το κείμενό της.

στ. 31-3[φ 56r] Το Κριτήριο εμμένει στη δόση του όρκου μετά από τρεις μέρες, αν στο μεταξύ δεν προσκομίσει αποδείξεις ο ενάγων.

1. Βλ. αν. εγγρ. 76. Πρόκειται όμως για διαφορετική υπόθεση των ιδίων διαδίκων.

121

1766/XI/6
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 56v
σχ. 121α-122, 126-127, 131, 134, 138-139, 149, 188, 199

Πρακτικό. «Επ'αναφορά» διαδικασία. Προφορική αίτηση πλησιεστέρου συγγενούς ορφανού για την απογραφή των κληρονομιαίων και τη διανομή της κληρονομίας.

// Ἰ'Ἐν|| ἔτει 1766 τῇ 6 νοεμβρίου
[2]/ Ἰ'Ἐπρο||τεστολοΐσεν ὁ κύρ Γεώργι(ος) Δημητρίου πιπερτζῆς [3]/ διὰ νά ἐξεταχθῇ, καί νά γραφθῇ τό τίποτες τοῦ μακαρίτη [4]/ Βασίλη μπακάλη, ἤγουν τό πρᾶγμα ὁποῦ εὑρί:[5]/σκεται (εἰ)ς τό ἐργαστήρι καί (εἰ)ς τήν πίμνητζαν τόσον καί [6]/ (εἰ)ς τές καμάρες, ὁμοίως καὶ τά βερεσιέδια. διά νά μήν [7]/ ξημιωθῆ τό παιδί ὁ Ἀνδρέας ὁποῦ ἀπόμ(ει)νεν ἀπό τήν [8]/ πρώτην γυναῖκα του Βασίλη τοῦ πατρός του καί γνησίατου [9]/ μητέρα τοῦ ἄνωθεν Ἀνδρέα, ὁμοίως καί διά τά ὅσα: [10]/ τοῦ ἔρχονται (εἰ)ς τό μερτικόν του ἀπό ὅλλον τό ἔχη τοῦ μα[11]/καρίτου. ὅθεν μήν ὤντας τό παιδί (εἰ)ς ἀρκετήν ἡλικί:[12]/αν, ἐπροτεστολόγισεν ὁ ἄνωθεν κύρ Γεώργι(ος) ὡσάν [13]/ σημότερος συγγενής τοῦ ἄνωθεν Ἀνδρέα. καί ἔστω [14]/ (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.

Με την εγγραφή αυτή αρχίζει μια δικαστική υπόθεση που θα λήξει το 1773 (εγγρ. 199).

στ. 2-8 Η απογραφή αφορά τα εμπορεύματα και τις απαιτήσεις του πατέρα που είχε αποβιώσει. Υπονοείται ότι πρέπει να υπολογισθεί και η κληρονομία του ανηλίκου από τη μητέρα του, που είχε προαποβιώσει.

στ. 10 Ο προσδιορισμός του μεριδίου του ορφανού θα πρέπει να γίνει σε όλα τα περιουσιακά στοιχεία που κατέλιπε ο πατέρας («*ὅλλον τό ἔχη τοῦ μακαρίτου*»).

στ. 11-13 Ενεργητική νομιμοποίηση του πλησιεστέρου συγγενούς του ανηλίκου, που δικαιούται να αναλάβει την επιτροπεία του[1]. Όπως προκύπτει όμως από τις επόμενες σχετικές αποφάσεις, η επιτροπεία του ανηλίκου ασκείται από την Κ.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 209. Πρβλ., *ad hoc*, Εξάβιβλος 5.12.19· Βακτηρία Ε οε΄.

121α

1766/XI/6
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 56ν
σχ. 121, 122 επ.

Απόφαση για τη διενέργεια απογραφής. Εκκαθάριση κληρονομίας.

[15]/ ||Τὴν|| ἴδιαν ἡμέραν ἀποφασίσαμεν ὅλλοιμας κοινῶς, διά νά [16]/ γραφθῇ τό πρᾶγμα του ὅλλον, ὥστε ἀραδιάξωμεν [17]/ τόν κύρ Κωνσταντίνον Ἀρπάσην, καί Παλαιολόγην [18]/ Δημητρίου, ἀνδρώποι ὀμνεγμένοι τῆς κομπανίας [19]/ ὁ ἕνας ὡσάν πολγάρης ἤγουν ὁ κύρ Κωνσταντίν(ος) [20]/ καί ὁ Παλαιολόγης ὡσάν π|ε|ρτζεπτόρος οἱ ὁποῖοι [21]/ νά διαλέξουν 2 ἐτέρους τῆς ἐξοτέρας τόν Χ(ατζῆ) Θεόδω:[22]/ρον Κῶνστα καί ἕτερον, οἱ ἄνωθεν ἐνοοῦνται μέ τήν [23]/ πλερομήντους.

[24-29]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς, Ἰωάννης, τζηνγγ(ου) mρω, Πέτκος πέτρ(ου) mp [ά.χ.], δημιτρης σουφρας, Χ(ατζῆ) πετρ(ου) λουκα, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) ἐπίτροπος τοῦ καπετάν(ου) mp.

στ. 21-23 Από την εγγραφή 126 (στ. 4-5), συνάγεται ότι την εκκαθάριση των κληρονομιαίων είχαν κάνει μόνον οι πάρεδροι («*ὀμνεγμένοι*») που αναγράφονται εδώ[1]. Η αμοιβή αφορά όσους δεν είχαν αξίωμα[2], δεν ήταν δηλ. όργανα της Κ που έπρεπε να προσφέρουν υπηρεσία αμισθί[3].

1. Βλ. και ΕΚΣ, σ. 211 ε) iii).

2. Βλ. όρκο όλων των οργάνων ό.π., σσ. 409-412.
3. Πρβλ. Θ. 32(1695) § 4 εδ. α΄, 36(1714), 42 (1726) (ΕΚΣ, σσ. 315, 327-328, 347 αντίστοιχα).

122

1766/XI/6 978/φ 57r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 121, 126 επ.

Πρακτικό. Αγωγή κατά των κληρονόμων του δεματοφύλακα για την επιστροφή της παρακαταθήκης.

// Τῇ αὐτῇ ἡμέρα ἦλθεν καί ἐπροτεστολοΐσεν ὁ Νικολάης [2]/ Ἔλμήκ μουντιάν(ος)<ς> ἐγκάτοικ(ος) κατά τό παρόν (εἰ)ς τό Ἀβρίγγι<ς> [3]/ λέγοντας τό πῶς πρό τέσσαρες χρόνους ἄφησεν ἕνα ἀμανέ[4]/τι (εἰ)ς ἕνα πουγγί βουλομένον, (εἰ)ς τόν μακαρίτην Βασίλην [5]/ μπακάλην νουνόν του, μέσα (εἰ)ς τό ὁποῖον (εἶ)ταν 38 φλορία [6]/ κάθε λογῆς καί οὔγγρ(ικα) φιορίνια δυακόσσια ἄσπρα ἀσιμένια [7]/ ἀνακατωμένα[1], καί πρίν τῶν 4 χρόνων τοῦ ἔδωσεν ἕτερα [8]/ ὁ ἄνωθεν Νικόλα(ος) τοῦ μακαρίτη βονάσια ἑκατόν, καί ἔστω [9]/ (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν διά νά ἐξεταχθῇ ἡ ὑπόθεσις.
[10]/ τοῦ ἔστ(ει)λεν ὅμως ὁ μακαρίτης μέ τόν κύρ Δημήτρην Βοΐκον (εἰ)ς τό ἀπερασμέ[11]/νον Μεδιασιοῦ πανηγύρι βονάσια πενήντα καί νά λογαριάζωνται [12]/ καί ἕτερα, F 12 καί τά [13]/ ὅσα ἐψούνισεν ἀπό [14]/ τό ἐργαστήρι[2].
[12-18]/ Θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστώς mp, Ἰωάννης τζηνγγ(ου) mpῳ, πετκος. πετρ(ου) mp [χ. Κ. Αρπάση], Κονσταντήνος· Αρπάσις mp, δημιτρης σουφρας, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) Διά τόν καπετάνον mpῳ.

στ. 4-8 Στο πρακτικό καταγράφονται περιληπτικά τα κατατεθέντα χρήματα, που παραδόθηκαν σε πουγγί σφραγισμένο.
στ. 10-14 Μερική επιστροφή των κατατεθέντων που καταγράφονται μαζί με απαιτήσεις του κληρονομουμένου, ώστε να εκπεσθούν στην εκκαθάριση που θα κάνει το Κριτήριο.

1. Ο προσδιορισμός «*ἀνακατωμένα*» αφορά στα διαφορετικά ασημένια νομίσματα, των οποίων η αξία προσδιορίζεται στο τρέχον νόμισμα.
2. Στους στ. 12-14 είχαν αρχικά τεθεί οι υπογραφές και ο συντάκτης συμπλήρωσε το κείμενο της εγγραφής στον κενό χώρο εκ των υστέρων (στ. 10-14).

123

1766/XI/20 978/φ 58r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Απόφαση οριστική. Μίσθωση κατοικίας. Υπαίτια λύση της από τον μισθωτή. Απαίτηση μισθωμάτων. Δικαστικός συμβιβασμός.

// 1766 τῇ 20 νοεμβρίου ἐπροτοστολόγισεν ὁ ἄρχον Κιζληνγγης [2]/ ὁ οἰκοκύρης τοῦ Μοντσία ἐναντίον τοῦ Πασχάλη μπακάλη [3]/ διά ιτί| νά εὐγήκεν ἀπό τό σπίτι του δίχως νά τοῦ δώσῃ (εἴ)δησιν, (εἰ)ς [4]/ τὸ ὁποῖον κράζωντας τόν Πασχάλην καί ἐρωτώνταςτον ἀπο:[5]/κρήθικεν ὅτι μέ τό νά (εἴ)χαν ἀρκετὰ λόγια ἀναμεταξύ τους [6]/ διά τόν καπνόν ὁποῦ καπνίζ(ει) τό σπίτι καί δι' ἄλλα πολλά [7]/ ἄχρηστα λόγια τά ὁποῖα παραβλέπωντάςτα, ἔγινεν [8]/ ἠρίνη (εἰ)ς τό ἀναμεταξύτους, ὅτι ἀπό τήν σήμερον μετά [9]/ 8 ἡμέρες, νά ἔχη ὁ ἄνωθεν Πασχάλης νά ἀδιάξῃ [10]/ τό σπίτι καί νά τοῦ πληρώνῃ διά τόν ὅσσον καιρόν ἐκά:[11]/θησεν οὔν(γκρικα) F 10 καὶ νὰ ἠρινεύσουν. Καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[12-14]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς, Ἰωάννης τζηνγγ(ού) mpῳ. Παλαιολόγης Δημητρί(ου) διά τόν καπετάνον mpῳ.

στ. 4-7 Ισχυρισμοί του εναγομένου για να μεταδέσει την ευθύνη της λύσης στον εκμισθωτή.
στ. 8 «*εἰρήνη*»: Το Κριτήριο έκανε δεκτούς τους ισχυρισμούς του εναγομένου, ή κάποιους από αυτούς. Ο εκμισθωτής, φαίνεται, ζητούσε να του καταβληθούν όλα τα μισθώματα, δεδουλευμένα και μη, διαφορετικά δεν θα υπήρχε λόγος να γίνει συμβιβασμός.

124

1766/XI/20 978/φ 58r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 112, 125, 129, 136

Πρακτικό. Παροχή προθεσμίας για τον διορισμό δικηγόρου από τον πληρεξούσιο της εναγομένης.

[15]/ ||Τῇ αὐ||τῇ ἡμέρα ἤλθεν ὁ Γιοξευ Κοῦν ζητῶντας τήν κυρίαν [16]/ Μαρίαν Χορβατσία (εἰ)ς τήν κρήσην διά τά ὅσα ζητ(εῖ) κατά [17]/ τό ὄπισθεν προτεστάτζιο, (εἰ)ς τὸ ὁποῖον ἀποκρήθικεν ὁ κύρ [18]/ Μανηκάτης Σαφράν(ος) ὡς ἐπίτροπός της ζητῶντας διορίαν [19]/ διὰ νὰ φέρῃ προκάτωρα. ὅθεν τοῦ ἐδώθη διορία τρ(ει)ῶν [20]/ εὐδομαδῶν καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.

21-23/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστώς, Ἰωάννης τζηνγγ(ού) mpω, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) διά τόν καπετάνον mpῳ.

125

1766/XI/11 978/φ 58v
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 112,124,129,136

Πρακτικό. Αναβολή της συζητήσεως. Αστική δίκη. Τρανσυλβανικό δίκαιο. Παράσταση δικηγόρων. Αργίες.

// 1766 νοεμβρίου 11
2/ Τελειώνωντας ἡ ὅπισθεν διορία τῶν τριῶν ἑβδομάδων ὁποῦ τοῦ κὺρ 3/ Μανικάτη τοῦ ἐδόθηκεν διὰ νὰ ἀποκριθῆ (εἰ)ς τὴν ὑπόθεσιν του 4/ ὁποῦ ὁ Γιόζης Κοὺν τὸν ἐπρο<σ>κάλεσεν (εἰ)ς τὸ κριτήριον. ἤλθεν σήμερον 5/ καὶ ἐστάθηκεν (εἰ)ς τὸ κριτήριον προσφέρωντας καὶ προκάτωρα τὸν ἄρχον Τόρ6/νταϊ Λάσλο φισκαλοις προκάτωρα. ὁ ὁποῖος ἔστωντας καὶ νὰ τὸν ἐπίασεν 7/ ὁ Κὺρ Μανικάτης μόνον σήμερον ζιτᾶ διωρίαν διὰ νὰ διαβάση τὰ 8/ γράμματα τοῦ κὺρ Μανικάτη καὶ διὰ νὰ καταλάβη τὴν ὑπόθεσιν καλήτερον<.> 9/ ὅδεν ὁ ἄνωδεν κὺρ Γιόζης Κοὺν ἐπρωτοστολοῖσεν διὰ νὰ μὴν τοῦ δοθῆ πλέον 10/ διωρία{ν} ἀλλὰ οὔτε νὰ κρατηθοῦν αἱ φέριαι ὁποῦ σήμερον ἄρχισαν. ὁποῦ 11/ ἀλήθεια εἰς τὸ κριτήριον μας πολλώταταις φοραῖς ἔγιναν κρίσαις καὶ (εἰ)ς ταῖς 12/ φέριαις ὅμως τέτιαις κρίσαις ἔγιναν ὁποῦ δὲν (εἶ)τον μὲ προκατορέους 13/ ἀλλὰ ἀναμεταξὺ μας πραγματευτάδικαις κρίσαις. ὅδεν αὐτὴ ἡ κρί14/σις ἔστωντας καὶ νὰ (εἶ)ναι ξεχοριστὴ καὶ ὄχι πραγματευτάρικη μάλιστα καὶ 15/ μὲ πρωκατορέους πρέπει νὰ φυλαχθοῦν καὶ αἱ φέριαι τοῦ βιλιαετίου<.> ὅδεν 16/ ἕως ὁποῦ νὰ τελ(ει)ώσουν αἱ φαίριαις νὰ (εἶ)ναι δομένη ὅλη ἡ ἀπόκρισις ἀπὸ 17/ τὸ μέρος τοῦ κὺρ Μανικάτη διὰ νὰ (εἶ)ναι καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Γιόζεφ {γ}Κούν 18/ νὰ ἀρχίσουν πάραυδα [[αι]] ἡ κρίσις διὰ νὰ μὴν ἀργοπορεῖ πλέον.
19-25/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpῳ, πετκος πέτρ(ου) mpω [χ. Ι. Τζήνγγου], Κόνσταντηνος· Αρπάσις mp, διμιτρης σούφρας, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mp.

στ. 9-10 Ένσταση του ενάγοντος να μη δοθεί αναβολή και να μην τηρηθούν οι αργίες των δικαστηρίων, που ορίζονταν από την τρανσυλβανική δικονομία.
στ. 11-13 Αιτιολόγηση της αναβολής από το Κριτήριο: Η διαφορά δεν είναι εμπορική, για να δικαιολογείται η συζήτησή της κατά παρέκκλιση της τρανσυλβανικής δικονομίας, και για τον πρόσθετο λόγο ότι παρίστανται δικηγόροι.

126

1766/XII/18
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 59r
σχ. 121, 121α

Απόφαση οριστική. Εκκαθάριση κληρονομίας. Επιτροπεία ορφανών από την Κ. Διαχείριση περιουσίας ορφανών με παροχή εγγυητών. Δικαίωμα της χήρας μέλους της Κ να συνεχίσει την επιχείρηση.

// 1766 δεκεμβρίου 18 [χ. Θ. Βελλερά]
[2]/ Η'Ε||συνάχθημεν τὴν σήμερον ὅλοι οἱ ὀμνεγμένοι ὅσσοι [3]/ εὑρέθημεν ἐδώ, διὰ τὸ πρᾶγμα τοῦ μακαρήτη Βασίλη [4]/ μπακάλη, τό ὁποῖον ἐγράφθ(ει) κατά τήν προσταγήν [5]/ τῆς κομπανίας ἀπό ἀνθρώπους ὀμνεγμένους (εἰ)ς 2 κατάστιχα [6]/ τό ἕνα ρωμα<ί>ϊκα καί τό ἄλλον βλάχικα[1], τά ὁποῖα, σήμερον [7]/ ἐπαρησιάσθηκαν ἔμπρωσθεν ἡμῶν, (εἰ)ς τόσην σοῦμαν [8]/ ὅσην διαλαμβάνουν τά κατάστιχα. διά τήν αὐτήν ὑπόθεσιν [9]/ ἔκραξάμεν, τήν γυναῖκα τοῦ ἄνωθεν Βασίλη ὀνόματι Ζαφύρα [10]/ καί τόν ἀδελφόν αὐτῆς Δημήτριον Κόσμα, τούς ὁποίους, τούς ἐρώ:[11]/τησάμεν τήν γνώμην τους, διά νά στοχασθοῦμεν ποῦ κλίν(ει), καί τί σκο:[12]/πὸν ἔχουν, οἱ ὁποίοι ἀποκρήθηκαν, ὅτι νά ἔμβη ὁ ἀδελ:[13]/φός της (εἰ)ς τό ἐργαστήρι καί θέλουν τεργιασθῆ ἀναμεταξύ τους [14]/ καὶ ἄλλα πολλά εἶπαν.
[15]/ Η''Ομ||ως ἐπειδή καὶ ὁ ἄνωθεν Βασίλης ἀπέθανεν δίχως διάταν [16]/ καὶ δίχως ἐπίτροπον, ὤντας μάλλιστα καί δύο λογιῶν παιδιά [17]/ κατά τό δίκαιον τῶν νόμων ἔβαλεν χέρι ἡ Κομπάνια, καί ἔ:[18]/γραψεν τό πρᾶγμα ὡς ἄνωθεν. ὅθεν κάμνει χρ(εί)α καί νά [19]/ παρασταθῆ, νά κυβερνήσῃ τό ἄνωθεν πρᾶγμα [ενν. η Κ], καί πρῶτον μέν [20]/ νά πλερόνωνται οἱ {χρεωφειλέται}<κρεδιτόροι>. καί δεύτερον νά εὐγένουν τά μερί:[21]/δια τῶν παιδιῶν καθώς πρέπ(ει). τό ηὖρα<μεν> λοιπόν εὔλογον ὅλλοι μ(ας) [22]/ ὅσσοι (εἴ)μεσθεν παρόν, διά να κυβερνηθῆ τό πρᾶγμα μέ σηγουριτάν. [23]/ ὅθεν ὅποι(ος) ἤθελεν πάρῃ τό πρᾶγμα, ἤ αὐτῇ ἡ γυναίκατου Ζαφύ[24]/ρα, ἤ ὁ ἀδελφός αὐτῆς Δημήτρης, ἤ ἄλλος κανένας ξένος [25]/ νά ἔχῃ νά βάνῃ ἀρκετόν κειφηλημέν, διά τά μερίδια τῶν ὀρ:[26]/φανῶν παιδίων καί ἔστω λοιπόν (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[27-33]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ού) mpω, Μανικάτης· saφράν(ος) mp, Πέτκος Πέτρ(ου) [ά.χ.], δημήτρι(ος) Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, γιάννης μαυροδῆ [χ. Κ. Αρπάση(;)], δημιτρι σουφρας, Κωνσταντήνος :Αρπασις mp, Δημήτρης βόηκ(ου), Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpω περτζέπτορας τῆς κομπανίας, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου), καπετάνος.

στ. 10 Η πρόσκληση του αδελφού γίνεται επειδή είναι ο πλησιέστερος άνδρας συγγενής των ορφανών από τον δεύτερο γάμο του κληρονομουμένου.

στ. 9-14 Το ερώτημα ήταν αν θα αναλάμβανε η χήρα την επιχείρηση ή ο αδελφός της. Πρόταση των αδελφών να ανατεθεί στον δεύτερο.
στ. 15-19 Αιτολογία για την παρέμβαση της Κ στην απογραφή και την ανάληψη της επιτροπείας των ανηλίκων: Ο κληρονομούμενος δεν είχε αφίσει διαθήκη και δεν είχε ορίσει επίτροπο της κληρονομίας του, ενώ υπήρχαν τέκνα από δύο γάμους –ένα από τον πρώτο και τέσσερα από τον δεύτερο (βλ. σχ. εγγραφές, ιδίως εγγρ. 199).
στ. 17 «*κατά τό δίκαιον τῶν νόμων*»: Δεν πρόκειται για τα θεσπίσματα της Κ. Κατά το βυζαντινό και μεταβυζαντινό δίκαιο, μπορούσε να γίνει επίτροπος η μητέρα, ή να διοριστεί από τον δικαστή ο πλησιέστερος συγγενής, αν ο κληρονομούμενος δεν είχε ορίσει επίτροπο με διαθήκη[2]. Καμμία διάταξη πάντως, –ούτε του τρανσυλβανικού ή του σαξονικού δικαίου–, δεν προβλέπει την άσκηση της επιτροπείας από συσσωμάτωση.
στ. 21-26 Διαδικασία για τη διασφάλιση της κληρονομίας: Αποφασίζεται πρώτα να εξοφληθούν οι πιστωτές του κληρονομουμένου και μετά να αναλάβει τη διαχείριση των μεριδίων των ορφανών είτε η μητέρα τους είτε ο αδελφός της είτε τρίτος. Όποιος όμως παρελάμβανε το εμπόρευμα, όφειλε να παράσχει ασφάλεια για τα μερίδια των ορφανών.

1. Πρόκειται για τα δύο έγγραφα που περιείχαν τα στοιχεία της απογραφής της εμπορικής περιουσίας του κληρονομουμένου. Η χήρα, ήταν ρουμάνα, γι αυτό το ένα έγγραφο συντάχθηκε στα ρουμανικά («*βλάχικα*»), ενώ στο Κριτήριο θα παρέμενε το ελληνικό.
2. Πρβλ. π.χ. Εξάβιβλος 5.12.1,19· Βακτηρία Ε οδ΄, οε΄, ος΄. Τα μέλη του Κριτηρίου δεν γνώριζαν, φυσικά, αυτά τα κείμενα. Είχαν, πιθανόν, την ανάμνηση της πρακτικής των εκκλησιαστικών δικαστηρίων των τόπων της καταγωγής τους, τα οποία έκριναν υποθέσεις κληρονομικού δικαίου. Εφήρμοζαν, δηλαδή, τις διατάξεις των βυζαντινών και μεταβυζαντινών συλλογών, ως έθιμα (βλ. ΕΚΣ, σ. 170).

127

1766/XII/20
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 59v
σχ. 121 επ., 131

Απόφαση οριστική. Δικαστικός συμβιβασμός. Πληρεξουσιότητα. Δόση αντί καταβολής με απόφαση του Κριτηρίου. Πώληση με πλειστηριασμό.

// 1766 τῇ 20 δεκεμβρίου
[2]/ Ἐπροτεστολόγησεν κατέμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑπο[3]/γεγραμμένων ἡ

Ζαμφύρα γυνή τοῦ μακαρίτη [4]/ Βασίλη μπακάλη, διά τούς {χραιοφειλέταις}<κρεδιτόρους> ὁποῦ ἐ:[5]/χραιωστοῦσεν ὁ ἄνδρας της, ξητῶντας ὅτι νά πλη[6]/ρωθοῦν μέ πρᾶγμα.
[7]/ Τήν ἴδιαν ὥραν ὅμως ἐρωτήθησαν οἱ {χραιωφειλέται}<κρεδιτόροι> [8]/ διὰ τό ἄνωθεν προτεστάτζιο οἱ ὁποῖοι εὐθύς ἐπροτε:[9]/στάρησαν, ὅτε κύρ Κωνσταντίν(ος) Ἀρπάσης τόσον [10]/ διὰ τὰ ὅσα ἔχει ὁ ἴδιος νὰ λαβένη ὅσον καί ἀπομέρος [11]/ τοῦ κὺρ Γιοβανούτζι, τοῦ Μαρκοῦτζι, <καί> τοῦ κὺρ Γιαννάκι ἀδελ:[12]/φού του ὁποῦ τόν ἔκαμαν ἐπίτροπον [τον Κ. Αρπάση]. *ὁμοίως καί ὁ [13]/ κὺρ Γιαννάκης Τζινγγού, καί ὁ κύρ Γεώργι(ος) Ἰωάννου Μάρκου [14]/ τό πῶς δέν στέργουν νά πληρωθοῦν μέ πρᾶγμα [15]/ ἀλλά μέ ἄσπρα. ὅθεν εὑρέθη εὔλογον κοινῶς [16]/ ὅτι νά πουληθῇ μερικόν πρᾶγμα ἀπό τοῦ μακα:[17]/ρίτη Βασίλη (εἰ)ς ὅποιον δώση τό περισσώτερον καί νά [18]/ πληρόνωνται οἱ {χραιωφειλέται}<κρεδιτόροι>, τό ὁποῖον τό ἔστερ:[19]/ξεν καί ἡ ἀπόχειρα καί ὁ ἀδελφός της καί ἔστω εἰς ἔνδειξιν.*
[20-31]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Ἰωάννης τζηνγγ(ού) mpῳ, Μανικάτης· saφράν(ος) mpo, πέτκος Πέτρ(ου) [ά.χ.], *δημήτρι(ος) Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mpa, διμιτρης σούφρας, Δημήτρης βόηκ(ου), Κονσταντήνος· Αρπάσις mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) περτζέπτορας τῆς κομπανίας mpῳ, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου), καπετάνος, εου Δουμιτρου Κουσμα προυμουτου [ε]ου <κου> cουρα μεα ζάμφηρα ά ραπουcαm|ουιιιί βαcηλ(η) πακαπουλ*, *[c..τη.. [.....±11.....] cτεί [.c.....πα... cουcου]*[1].

[* Ντουμήτρου Κούσμα υπόσχομαι εγώ <με> την αδελφή μου Ζαμφήρα του μακαρίτη Βασήλη μπακάλη].

στ. 2-6 Αίτηση της χήρας και του αδελφού της, που αναλάμβανε την επιχείρηση του κληρονομουμένου, να εξοφληθούν οι πιστωτές του σε είδος –ενδεχομένως να πάρουν ο καθένας το εμπόρευμα που του είχε προμηθεύσει (είδη μπακαλικής). Επειδή η αντιπαροχή (τίμημα) είχε συμφωνηθεί σε χρήμα, χρειαζόταν απόφαση του Κριτηρίου για να πληρωθεί σε είδος.
στ. 7-15 Ένσταση πιστωτών, πολλούς από τους οποίους εκπροσωπεί ένας από αυτούς, ως πληρεξούσιος.
στ. 15 «*ὅθεν εὑρέθη εὔλογον κοινῶς*»: Υπήρξε συμφωνία μεταξύ των διαδίκων και του Κριτηρίου –ως δικαστικού οργάνου και ως επιτρόπου των ορφανών–, να καταβληθούν χρήματα. Η φράση αυτή στοιχειοθετεί τον χαρακτήρα της αποφάσεως ως δικαστικού συμβιβασμού. Ότι πρόκειται για συμβιβασμό τεκμηριώνεται κυρίως από την προσυπογραφή όλων των εμπλεκομένων μερών –της χήρας, του αδελφού της και των πιστωτών που παρίστανται. Ορισμένοι είναι συγχρόνως και πάρεδροι του Κριτηρίου (τρεις από τους δέκα που υπογράφουν)[2].

στ. 16-19 Η λύση της εκπλειστηριάσεως μέρους των εμπορευμάτων είναι και προς το συμφέρον των ορφανών, διότι μπορούσε το προϊόν της εκποιήσεως να υπερέβαινε το σύνολο των απαιτήσεων.

1. στ. 30-31, ρουμανικά με δυσανάγνωστα κυριλλικά και ελληνικά στοιχεία.
2. Βλ. επίσης Θ. 32(1695) §§ 20 και 22 (ΕΚΣ, σ. 319). Στην προκειμένη διαδικασία ήταν όλοι παρόντες σε όλη τη διάρκειά της.

128

1767/I/8 978/φ 60r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 110-111, 119· πρβλ. Β΄/26

Απόφαση οριστική. Άρση συντηρητικής κατασχέσεως. Αξίωση του πατριού για τα έξοδα διατροφής της προγονής του. Γεγονός «πασιφανές και πασίδηλον».

// 1767 τῇ 8 Ἰαννουαρί(ου)
[2]/ ||Διά|| τήν ὄπισθεν ὑπόθεσιν τοῦ μαργαριταρίου καί σκουλαρικιῶν [3]/ ὁποῦ ἐδώθησαν τοῦ κύρ Γιοβανοῦτζι μέ τήν (εἴ)δυσιν τῆς [4]/ Κρίσκας γυναικῶς τοῦ Πέτρου Θεοδώρου, ἡ ὁποῖα ἔλαβεν [5]/ ἀπό τόν κύρ Γιοβανοῦτζην οὔνγγ(ρικα) φιορίνια δυακόσσια, καί ἔτε:[6]/ρα τοῦ (εἶ)χεν δώσῃ τοῦ Πέτρου ἡ προγονή του ἡ Τίτζα (εἰ)ς καιρόν [7]/ χρ(εί)αστου οὔνγγ(ρικα) φλορίντζια ἕως ἐνενήντα καί ἕτερα τοῦ ἔδω:[8]/σεν ὁ Γιοβανοῦτζας, εἰκοσσιπέντε, διά τά ὁποῖα ὅλλα αὐτά [9]/ ἐπερίλαβεν (εἰ)ς χ(εί)ρας του ὁ κύρ Γιοβανοῦτζης τό μαργα:[10]/ριτάρι καί τά σκουλαρίκια. ὅσον δέ διά τήν θρωφήν τῆς [11]/ Τίτζας ὁποῦ ζητά πληρομήν ὁ Πέτρος ἀδίκως καί παραλόγως [12]/ τήν ζητῆ, ἐπ(ει)δή καί περισσώτερα ἀπέρασαν ἀπό τό κορί:[13]/τζη (εἰ)ς αὐτόν παρά ἀπό αὐτόν (εἰ)ς τό κορίτζι καθῶς (εἶ)ναι [14]/ γνωστόν τοῖς πάσι, ὅδεν εὑρέθη εὔλογον ὅτι πλέον νά [15]/ μήν ἔχῃ νά ζητῇ ὁ ἄνωθεν Πέτρος [[τόσον]] ἀπό τήν [16]/ προγωνήν του τίποτες, καί πᾶλιν ἡ προγωνή του μαζί καί ὁ [17]/ ἄντρας της κύρ Γιωβανούτζα, ἀφίνοντάς τα ὅλλα, νά ἔχουν: [18]/ νά ζήσουν καί νά ἀπερνοῦν ἀναμεταξύ τους (εἰ)ς τό ἐξῆς ἠρι[19]/νικᾶ καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[20-25]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς mp. Μανικάτης· saφράν(ος) mp. Ἰωάννης τζήνγγ(ού) mpω. Πέτκος πετρ(ου) [μον.], *γιάννης Μαβροδῆ mpω* [χ. ι. Τζήνγγου], *Δημήτρης βόηκ(ου) mp. διμιτρις σούφρα. Παλαιολόγης Δημητρί(ου) ἐπίτροπος τοῦ καπετάν(ου) mpῳ.*

στ. 2-10 Περίληψη των εγγρ. 110, 111, 119. Ο ενάγων υπέβαλε ενδεχο-

μένως κάποιο συμπληρωματικό αίτημα για την αξία των κοσμημάτων, γι' αυτό το Κριτήριο ανακεφαλαιώνει τις προηγούμενες αποφάσεις του.

στ. 10-16 Αξίωση του πατριού για τη δαπάνη διατροφής της προγονής του για το διάστημα από τον γάμο του με τη μητέρα της μέχρι του δικού της γάμου. Το Κριτήριο απορρίπτει το αίτημα ως άδικο και παράλογο (στ. 11), επειδή ήταν γνωστό σε όλους[1] ότι ιδιοποιήθηκε την κληρονομιά της (2.000 F), την οποία σπατάλησε μαζί με εκείνην της γυναίκας του από τον πρώτο της άνδρα (2.000 F), και επέστρεψε στην προγονή του μετά την πτώχευσή του ελάχιστα από αυτά και σε κατώτερης αξίας εμπόρευμα[2].

1. Πρβλ. Θ. 37(1715) εδ. 2 («*Σημείωσαι...ἐγροικήθη φανερᾶ..*»), ΕΚΣ, σ. 330.
2. Βλ. αν. Μέρος Β΄, εγγρ. 26 (1761).

129

1767/I/8 — 978/φ 60v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου — σχ. 112,124,125,136· Γ΄/62

Πρακτικό. Εγγυοδοσία ενάγοντος πριν από την έναρξη της δίκης.

// 1767 τῇ 8 Ἰαννουαρίου
2/ || Κα||τά τό ὅπισθεν ὄρδινον ἐπαρισιάσθηκεν ὁ μπασιά 3/ Μανικάτης διά τήν διαφοράν ὁποῦ ἔχη μέ τόν Γιόζην 4/ καί ἐξύτυσεν ὁ ἄνωθεν μπα(σιά) Μανικάτης καουτζιόνι 5/ νά βάλῃ ὁ Γιόζης πρῶτα καί ὕστερον νά ἀρχήσουν 6/ τήν κρήσην, καί τοῦ ἐδώθῃ ἐγγράφως τό ζήτημα τοῦ: 7/ μπ(ασιά) Μανικάτη πρ(ός) τόν Γιόζην, καί προσμένωμεν τήν 8/ ἀπόκρησιν τοῦ Γιόζη, καί οὕτως νά ἀποφασίσωμεν.
9-14/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς πρ, Ἰωάννης τζηνγγ(ού) πρω, γιάννης Μαβροδῆ πρῳ [χ. Ι. Τζήγγου], *πέτκ(ος) πετρ(ου) πρ* [χ.γρ.], *Δημήτρης βόηκ(ου) πρ, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) ἐπίτροπ(ος) τοῦ καπετάν(ου) πρῳ.*

Δεν ήταν η συνήθης πρακτική του Κριτηρίου στην προδικαστική φάση της δίκης να δίνει τα προφορικά αιτήματα του ενός διαδίκου στον άλλο εγγράφως. Εδώ, η τυπικότητα οφείλεται ίσως στη διεξαγωγή της δίκης με παράσταση δικηγόρων που δεν γνώριζαν ελληνικά.

130

1767/I/20 978/61r-v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Απόφαση οριστική. Διαπληκτισμός και χειροδικία. Σωματική ποινή με σκοπό την ειδική πρόληψη. Μετατροπή σωματικής ποινής σε χρηματική λόγω ηλικίας. Υποτροπή. Έξοδα «στράτας».

// 1767 τῇ 20 Ἰαννουαρίου
[2]/ ||Ἐσυ||νάχθημεν κατά τό παρόν οἱ ὑποκάτωθεν γεγραμμένοι [3]/ διά τήν ἀταξίαν ὁποῦ ἀκολούθησεν προχθές τῇ 18 τοῦ παρόντως [4]/ ἀναμεταξί τοῦ Πασχάλη μπακάλη καί Γεωργίου <Δημητρίου> πιπερτζῆ [5]/ οἱ ὁποίοι ἐδάρθηκαν στήν μέσην ἀπό τό παζάρι ὡσάν ὁποῦ [6]/ ||(εἶ)ν(αι)|| ἀνθρώποι τοῦ [[...±.....]] κριτηρίου, ὅθεν δι' αὐτό, καί διά ἄλλες πολότατες [7]/ φορές, ὡς καθώς (εἶ)ναι καί γραμμένο (εἰ)ς τά προτόκολάμας [8]/ ὁποῦ ἐδάρθηκαν καί ἄλλαις φορές αὐτοί οἱ ἴδιοι (εἰ)ς τά [9]/ πανηγύρια καί (εἰ)ς ταῖς στράτες, ἀποφασίσαμεν, μέ τό [10]/ νά τούς ἐπάρθηκεν πολλαῖς φορές μπηρσάγγο καί δέν [11]/ τό ἔβαλαν (εἰ)ς τόν νοῦν τους νά σοφρονισθοῦν, ἔπρεπε λοιπόν [12]/ τῶρα, κατά τόν νόμον καί δεσίματα τῆς κομπανίας μας [13]/ διά νά δαρθοῦν, ὅμως κοιτάζωντας τήν ἡλικ(εί)αν τους [14]/ τούς συγχωρ(εῖ)ται κατά τό παρόν ὁ δαρμός. κατά τάς μαρ:[15]/τυρίας ὅμως ὁποῦ ἔκαμαν οἱ μάρτυρες θεόψυχα [16]/ βλέπωμεν τό πῶς ὁ ἄνωθεν καυγάς ἔτρεξεν ἀπό τό [17]/ μέρος τοῦ Γεώργη πιπερτζῆ (εἰ)ς τό ὁποῖον νά ἔχη νά:[18]/ γγλομπίζεται οὖν(γγρικα) φιορίνια 24 δίχως καμίαν συγχώ:[19]/ρησιν, διά δέ το|ῦ|<ν> Πασχάλη ὁποῦ δέν ἔκαμεν τήν [20]/ τελ(εί)αν ὑπομονήν διά νά (εἶ)ναι τελ(εί)ως ἀδώος, ἀλλά [21]/ αὐθαδίασεν καί τόν ἔδηρεν νά γγλομπίζεται F 12"– [22]/ τά δέ ἔξοδα τῆς στράτας νά ἔχη νά τά πληρώσῃ ὅλλα [23]/ ὁ πιπερτζῆς καί ἤστερα νά εὔγη. ὅθεν ἀποφασίζεται [24]/ τό πῶς ἀπό τήν σήμερον καί ἐκ(εῖ)θες, πλέον ὁ ἄνωθεν [25]/ Γεώργης πιπερτζῆς νά μήν ἔχη ἀνακατοσύνη μέ τόν [26]/ Πασχάλην οὔτε νά τόν συγχίζῃ, οὔτε νά τόν ὀνιδᾶ ἔμ[27]/προσθέντου, ἤ διά τά καμόματατου ἤ διά τήν γυναῖκατου // ἤ διά τούς δούλουςτου, ἤ ἐδῶ ἤ (εἰ)ς τά πανηγύρια, ἤ (εἰ)ς ταῖς στράτες [2]/ ὅτι ἄν κάμῃ τό ἐνάντιον νά ἔχῃ τήν (εἴ)δυσιν ὅτι ἀπο:[3]/φασίσθη κοινῶς παράνω νά μήν γγλομπίζεται, ἀλλά [4]/ νά δέρνεται. ὁμοίως καί ὁ Πασχάλης νά ἀπέχη [5]/ ἀπαὐτόν μέ κάθε λογῆς τρόπον, ἐπ(ει)δή καί ὁ ἴδιος [6]/ δέλη πάθη τά ἴδια τοῦ ἄλλου, ὅθεν ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[7-13]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου), Μανικάτης· Σαφράν(ος) mp, πέτκος πέτρ(ου), Κόνσταντήνος· Ἀρπασις mp, Γιάννης μαυροδή, χ(ατζῆ) Πετρ(ου) λουκα, διμιτρης σούφρα, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mp.

στ. 12-13 Ως «νόμος» εννοείται εδώ η νομοθεσία της Τρανσυλβανίας.

Ούτε όμως στην τελευταία ούτε και στα θεσπίσματα («*δεσήματα*») της Κ απαντά η ποινή του δαρμού σε περίπτωση υποτροπής κατ' εξακολούθηση. Αυτή η σωματική ποινή απειλείται στις αποφάσεις για την περίπτωση υποτροπής του δράστη, με σκοπό την ειδική πρόληψη –όπως άλλωστε και στην απόφαση αυτή (στ. 4-6[φ 61v])[1]. Ενδεχομένως να λανθάνει προηγούμενη απόφαση, για τους ίδιους διαδίκους και με το ίδιο αντικείμενο, στην οποία να απειλούνταν δαρμός σε περίπτωση υποτροπής.

στ. 13-14 Μετατροπή της ποινής. Επιεικής μεταχείριση λόγω ηλικίας.

στ. 16-22 Η ποινή που απειλούσαν τα θεσπίσματα ήταν αρχικά 6 F και αργότερα 12 F[2]. Η απόφαση επιβάλλει, αιτιολογημένα, διπλάσια χρηματική ποινή στον δράστη και την κανονική στο δύμα, που θεωρείται συνυπαίτιος του επεισοδίου.

στ. 22-23 «***έξοδα της στράτας***»: Ο διαπληκτισμός έγινε για τα έξοδα μεταφοράς πιπεριού από κάποιο μακρυνό μέρος, τα οποία θέλησε να χρεώσει στον Πασχάλη ο Γιώργος. Το Κριτήριο τα καταλογίζει στον πιπερτζή διότι, όπως συνάγεται, δεν είχε κάνει παραγγελία ο Πασχάλης.

στ. 24-5[φ 61v] Απειλή ιδιαίτερα απαξιωτικής σωματικής ποινής σε περίπτωση υποτροπής των διαδίκων, που στοχεύει στην ειδική πρόληψη.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 233 και 242-243 για τη δυνατότητα μετατροπής της ποινής, γενικά.
2. Βλ. Θ. 22(1666) § 24, 29(1691) § 6 (ΕΚΣ, σσ. 291, 312) για ποινή 6 F και Θ. 26(1690) § 2 εδ. δ΄, 32(1695) § 2, 46(1746) § 3, που επιβάλλουν ποινή 12 F (ΕΚΣ, σσ. 291, 312, 298, 315 και 356 αντίστοιχα).

131

1767/I/20
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 61v
σχ. 121 επ., 134 επ.

Πρακτικό. Διανομή κληρονομίας. Εγγυητές για τη διαχείριση της περιουσίας ορφανών.

[14]/ ||Τή||ν αὐτήν ἡμέραν ἐσυναθρίσθημεν διὰ τήν ὑπόθεσιν [15]/ τοῦ μακαρίτη Βασίλη μπακάλη καί ἀποφασίσθη διὰ νά [16]/ γενούν τὰ μερίδια, τόσον τῶν παιδιῶν ὅσσον καί τῆς μη[17]/τρόςτους, τῆς ἀπόχ(ει)ρας τοῦ Βασίλη. καί διά τά ἐπίλοιπα [18]/ τά ὅσα ἤθελεν περιλάβῃ ὁ Δημήτρης Κόσμα [19]/ ἀδελφός της, νά ἔχῃ τό ὀγλυγορώτερον νά φέρνῃ [20]/ ἀρκετούς κιφ(εί)λιδες, καί ἤστερον νά πέρνῃ τέλ(ος) ἡ ὑπό:[21]/θεσις καθώς ἤθελάμεν ἀποφασίσῃ καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.

22-27/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpῳ, Μανικάτης Σαφράν(ος) mp, Κόνσταντήνος· Αρπασὶς mp, Γεώργιος Ἰωάν-ν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mp.

Το πρακτικό αυτό καταγράφει τις αποφάσεις που πήραν τα μέλη του Κριτηρίου, σε διάσκεψη, για τη διανομή της κληρονομίας και την άσκηση της επιτροπείας των ορφανών του αποβιώσαντος μέλους της Κ. Από την εγγρ. 126 συνάγεται ότι η μητέρα και ο αδελφός της θα αποφάσιζαν από κοινού ποιος θα αναλάμβανε τη διαχείριση της επιχειρήσεως («*ἐργαστηρίου*»).

στ. 17 «*και διά τά ἐπίλοιπα*»: «κατά τα λοιπά», όχι «για τα υπόλοιπα».

132

1767/II/15
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 62r
σχ. 140, 142, 146-147, 152, 154, 159

Απόφαση οριστική. Χρεωστική ομολογία. Προθεσμία εξοφλήσεως.

// 1767 τῇ 15 φευρουαρίου
2/ Ἐπροτεστολόγισεν ὁ Κόλερης ἀτβοκάτος ἀπό μέρ(ος) 3/ τοῦ Γιοχάνες Μπάρτ ἐναντίον τοῦ κύρ Δημήτρι 4/ Σοῦφρα ζητόντας νά τοῦ πληρώσῃ οὔν(γγρικα) F 700, ὁποῦ 5/ τοῦ χρεωστ(εῖ) μέ ὁμολογίαν. ὅθεν τοῦ ἐδώθῃ ἡ συ.6/νηδισμένη διορία τῶν 6 εὐδομαδῶν γραμμέ:7/νη εἰς τό ὄπισθεν τῆς ὁμολογίας καί ἔστω εἰς ἔνδειξιν.
8-10/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) πε|ρ|τζέπτορας mpῳ.

Η διαδικασία αυτή –τηρουμένων των αναλογιών–, προσομοιάζει με τη σύγχρονη διαδικασία της διαταγής πληρωμής.

στ. 6-7 Η προθεσμία εξοφλήσεως που χορηγεί το Κριτήριο αναγράφεται στην ομολογία, για την περίπτωση που θα εκχωρούνταν η απαίτηση. Εδώ η ομολογία λειτουργεί ως συναλλαγματική, δεδομένου ότι πρόκειται για προφανώς αναιτιώδη σύμβαση (βλ. και τις σχ. εγγρ.). Οι έξι εβδομάδες ήταν η προβλεπόμενη προθεσμία εξοφλήσεως ληξιπροθέσμων οφειλών και εκτελέσεως δικαστικών αποφάσεων, σύμφωνα με τη δικονομία της Τρανσυλβανίας («*κατά τους νόμους του βιλαετίου*»[1]).

1. BAR, mss. gr. 978, 979, παντού.

133

1767/III/12 978/φ 62r-v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση προδικαστική. Κλοπή αποδεικτικών εγγράφων. Πρόκληση βλάβης. Συκοφαντική δυσφήμηση κατηγορουμένου. Επίδειξη εγγράφου.

[11]/ 1767 μαρτί(ου) 12 ἐσυναδροίσθημ(εν) ἡμεῖς οἱ ὑποκάτοθεν [12]/ γεγραμμ(έν)οι ἄνδρωποι τῆς κουμπανίαςμας μαζὺ μὲ δύο νεμεσί[13]/δες ὀνόματι ὁ ἕνας ἄρχων Πέτρ(ος) Τζίρες καὶ ὁ δεύτερος Λαντισλάους Τούκις [14]/ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Βλάντου Χατζῆ Δημήτρου ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, τόν [15]/ Ῥίμνικον<.> ὁ ὁποῖος ἔστ(ει)λεν πλενηποτε<ν>τζιᾶλον τὸν κὺρ Νάνον Θωμᾶν [16]/ πάλιν βλάχ[λ]ον ἀπὸ τὸ Ῥίμνεκο διὰ τὸν κὺρ Δημήτρην Βοΐκον ἄν[17]/δρωπον τῆς κουμπανίαςμας, <διὰ τὴν ὑπόθεσιν> ὁποῦ ἔχουν ἀναμεταξύ τους. ὁ ὁποῖος [18]/ Νάνος Θωμᾶς μᾶς ἐπαρέστησεν δύο γράματα ὑποκάτοθεν (εἰ)ς νού[19]/μερον Α (εἰ)ς τὸ ὁποῖον (εἶ)ναι ἡ σπέτζιας φάκτα καθὼς ἔτρεξεν ὁ [20]/ θάνατος τοῦ Γιανάκη Γκόλφη (εἰ)ς τὴν Βλαχίαν (εἰ)ς τοὺς 1764 (εἰ)ς ταῖς 15 [21]/ [[δεκεμβρίου]] σεμπτεβρίου, καὶ ἕτερο γράμμα (εἰ)ς νούμερο Β εἰς τὸ ὁποῖον [22]/ φανερόνη τὰ ἔξοδα ὁποῦ ἔκαμεν ὁ ἄνωδεν Βλάντους. (εἰ)ς τὸ ὁποῖον τὸν ἐ[23]/ρωτίσαμεν τὸν ἄνωδεν πλενηποτεντζιᾶλον κὺρ Νάνον τὸ τὴ ζητᾶ<.> ὁ ὁποῖος [24]/ ἀπεκρίδει ὅτι ὁ κὺρ Δημήτρης Βοΐκου ἔκαμεν κομσπιουτέντζηαν [25]/ μὲ ἄλλον συγγενεῖ καὶ ἔστ(ει)λεν τὰ γράματα τοῦ κὺρ Βλάντουλα ἔξω καὶ μὲ ἐκεῖ[26]/να τὰ γράμματα τὸν ἐπιάσ[α]αν καὶ τὸν ἐξιμήωσαν. ὅδεν ἀπεκρίδηκεν [27]/ ὁ κὺρ Δημήτρης Βοΐκου ὅτι αὐτὸς δὲν ἔστ(ει)λεν τὰ γράμματ[ου]<α> τοῦ κὺρ [28]/ Βλάδουλα ἔξω διὰ νὰ τὸν ξιμιώση ἢ νὰ τὸν ἀδικίση πάρεξ τὰ ἔστ(ει)λεν // διὰ νὰ ἀθωωθῆ διὰ τὸ γράμμα ὁποῦ ἔγραψεν ὁ Βλάδος τοῦ προεστοῦ [2]/ τώρα ἀπὸ δύο χρόνια ὅτι πῶς ἔφυγεν καὶ ἔβγαλεν πιστόλι ἀπάνω του [3]/ καὶ διὰ αὐτὸ τὸ ἔστ(ει)λεν ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸν ἄφησεν. καὶ οὕτως ἐξητήσαμεν τὸ ἄνω[4]/δεν γράμμα διὰ νὰ τὸ ἰδοῦμεν ἐὰν οὕτως ἔχ(ει) καὶ μὴν εὑρίσκωντὰς το [5]/ ὥστε ἔμ(ει)νεν ἡ ὑπόδεσις διὰ δεύτερην φορὰν διὰ νὰ ἐξεταχθοῦν καλήτερ[α].

[6-10]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς mp, πέτκος πέτρω mpῳ [χ. Ι. Τζήγγου], *Μανικάτης· saφράν(ος) mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpῳ, διμιτρης σούφρας, Ἰωάν(νης) ἀδάμη*[1]*, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mp.*

1. Μετά την ημερομηνία αυτή, δεν υπάρχει στους κώδικες της Κ υπογραφή του Ιωάννη Αδάμη. Για περισσότερα στοιχεία γύρω από τον Ι. Αδάμη βλ. εγγρ. 109 σημ. 1.

134

1767/III/15 978/φ 62v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 121 επ., 138

Απόφαση οριστική. Κληρονομικό μερίδιο ορφανού.

[11] / 1767 τῇ 15 [[Φευρουαρίου]] \Μαρτίου [χ. Θ. Βελλερά]\ *ἐπροτεστολόγησεν κατέμπροσθεν ἡμῶν [12]/ τῶν ὑπογεγραμμένων ὁ κὺρ Γεώργης Δημητρίου πιπερτζῆς [13]/ διά τό μερίδιον, τοῦ Ἀνδρέα υἱοῦ τοῦ μακαρήτη Βασίλη μπα:[14]/κάλη ἀπό τήν πρώτην τήν γυναῖκα, ζητῶντας νά εὔγῃ [15]/ τό ἄνωθεν μερίδιον, διά νά κυβερνηθῇ τό παιδί, (εἰ)ς τό ὁποῖον [16]/ ἀποφάσισάμεν ὅτι τήν ἐρχομένην δευτέραν, νά εὔγῃ τό αὐτό [17]/ μερίδιον ἀπό τό ἐργαστήρι, καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*
[18-23]/ ϑωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστώς mp, Κόνσταντήνος· Αρπασίς mp, Μανικάτης· saφράν(ος) mp, διμίτρι σοῦφρας, πέτκος πέτρ(ου) [ά.χ.], *Δημήτρης βόηκ(ου) mp, Γηάνης· μαβροΔί, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) διὰ τὸν καπετάνον.*

στ. 16-17 Θα υπολογισθεί η ποσότητα εμπορεύματος που αντιστοιχεί στην αξία του μεριδίου, βάσει της απογραφής και της εκτιμήσεως που έγινε από τους *λογαριαστές* (βλ. εγγρ. 126-127).

135

1767/III/15 978/φ 63r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Απόφαση προδικαστική. Αγωγή για εξύβριση. Αναβολή συζητήσεως για να κληθούν μάρτυρες.

// 1767 τῇ 15 μαρτίου
[2]/'Επροτεστολόϊσεν ἡ Καλάρα στραματουραρίτζα[1], ἐναντίων τῆς [3]/ Ἀνοῦτζας γυναικός τοῦ Ζαμφυρέλη<,> τῆς ἀπόχ(ει)ρας, λέγοντας τό [4]/ πῶς (εἰ)ς τό ἀπερασμένον πανηγύρι τοῦ Ἀνιουδιοῦ, τήν ἀσχη:[5]/μολόγησεν, ἡ Ἀνοῦτζα, καί ζητ(εῖ) κρήσιν. ἡ Ἀνοῦτζα ὅμως [6]/ ἐμπόδισεν τήν κρήσην βάνοντας προτεστάτζιον, ἕως [7]/ μετά τό Πάσχα διά νά ἑτοιμάσῃ τούς μαρτύρουςτης καί ἔστω.
[8-11]/ ϑωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς, Ἰωάννης τζηνγγ(ού) mpω, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) διά τόν καπετάνον mpῳ.

1. Τεχνήτρια για το γνέσιμο μαλλιού και τη βαφή νημάτων για την ύφανση χαλιών (βλ. λ. «*στραματούρα*»).

136

1767/III/26(15) 978/φφ 63ν-67r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 112,124,125,129· Γ΄/62· πρβλ. Δ΄/193

Πρακτικά προηγούμενης δίκης. Οριστική απόφαση. Διανομή κληρονομίας. Προγαμιαία δωρεά. Προίκα. Νέμηση ανιόντος. Απαράγραπτο απαιτήσεων. Συκοφαντία. Πλαστογραφία και χρήση πλαστού εγγράφου. «Δεδικασμένο».

// 1767 τῇ 26/15 Μαρτίου Σιμπῖνι
[2]/ Ἐσυναθροίσθημεν ἡμ(εῖ)ς οἱ ὑποκάτωθεν γεγραμμένοι [3]/ διά τήν ὑπόθεσιν τοῦ κύρ Γιόζη Κοῦν, ὁποῦ ἔχ(ει) μέ τήν [4]/ κυρίαν Μαρίαν Χορβατόϊαν, διά τά τῆς κληρονομίας τους, ὁποῦ [5]/ (εἰ)ς τούς 1766 μαΐου 2{6}5 πρώτην φοράν ἐπαρησιάσθηκαν (εἰ)ς τήν [6]/ Κομπανίανμας, καί ἐσυναθροίσθημεν πολλότατες φοραῖς διά [7]/ αὐτήν τήν ὑπόθεσιν, καί τέλ(ος) ἐπροχθές εἰς τάς 10 τοῦ παρόντος [8]/ διά τό ζήτημα ὁποῦ ἐζητοῦσαν ἀπό τό μέρος τῆς κυρίας Χορβατόϊας [9]/ ἤγουν πρῶτον νά βάλη καουτζιόνι ὁ κύρ Γιόζης Κούν, καί ἤ:[10]/στερον νά σταθοῦν εἰς κρίσιν, διά νά μήν χάση τά ἔξοδάτης [11]/ ἐάν νικίση, ἡμεῖς ὅμως στοχαζόμενοι, διά νά τελ(ει)ώση ἡ ὑπό:[12]/θεσις μίαν φοράν, τοῦ ἔδωσάμεν ἄδειαν νά παρασταθῇ [13]/ καί δίχως καουτζιόνι (εἰ)ς τήν κρίσιν, βάνοντάς τους τέρμινον [14]/ καί (εἰ)ς τά 2 τά μέρη, νά ἔχουν νά παρησιασθοῦν, μέ ὅλλατους [15]/ τά γράμματα καί ντοκουμέντα εἰς τάς 15 τοῦ παρόντος. ὅθεν [16]/ τήν σήμερον ἦλθαν, καί ἐπαρισιάσθηκαν, ἀπό μέν τό: [17]/ μέρος τοῦ κύρ Γιώζη, ἡ ἴδια <ἡ> σύζιγ(ός) του καί ἀκτώρησα Κατε:[18]/ρίνα Ἀρμπανάσι, μαζί μέ τόν προκουράτοράντης Κόμι:[19]/νι Πάλ, τόν ὁποῖον τόν ἔστηλεν ὁ ἄρχον Πέτρος Τζιούρης [20]/ ὁ καθολικός ἀτβοκάτος της[1], ἔχοντας αὐτός ὑπηρεσίαν. [21]/ ἀπό δέ τό μέρ(ος) τῆς ἤνκτας κυρίας Μαρίας ἦλθεν ὁ πλε:[22]/νιποτεντζιάλης της κύρ Μανικάτης Σαφράν(ος) ὁ καί γαμβρός της, [23]/ δίχως προκουράτορα μαζί μέ ὅλλατους τά γράμματα, τά ὁποία [24]/ τά ἐπήραμεν καί τά ἐδιάβασάμεν ὅλλα καταλεπτῶς ἕνα [25]/ πρ(ός) ἕνα. πρῶτον γρᾶμμα, γραμμένον εἰς τούς 1708 ἀπρι-[26]/λίου 28 τό ὁποῖον διαλαμβάνει τό πρικοσύμφονον [27]/ ὁποῦ ἀραβόνιασεν ἡ Ἥφρα τήν θυγατέραν της Μαρίαν [28]/ μέ τόν μακαρίτην Γεώργην Μανόλι Χορβάτην, καί ὅτι [29]/ {ἀπό} //[64r] ‖ ἀπό‖ ἐδικόντης μερτικόν τῆς δίδ(ει) διά προγαμιαῖαν δορεάν [2]/ μερικά (εἰ)δίσματα, ὡς (εἰ)ς τό ἴδιον γρᾶμμα φαίνονται [3]/ εἰς No A. δεύτερον γρᾶμμα γραμμένον (εἰ)ς τούς 1712 [4]/ ἰαννουαρίου 21 (εἰ)ς

τό ὁποῖον διαλαμβάν(ει) ἡ ἴδια ῾Ηφρα [5]/ τό πῶς ἔλαβεν ὁ γαμβρόςτης Χορβάτης μόνον τό μερτικόν [6]/ τῆς γυναικόςτου, ὁποῦ ἀπόμεινεν ἀπό τόν πενθερόν του, ἤγουν [7]/ ἀπό πρᾶγμα καί ἄσπρα, ὡς καθὼς ἔλαβαν καί τά ἄλλα δύο [8]/ ἀδέλφια, τά δέ ἄλλα (εἰ)δήσματα ἔμ(ει)ναν νά μοιράζωνται [9]/ ἤστερον ὡς εἰς τό No B. τρ(εῖ)τον γρᾶμμα γραμμένον [10]/ (εἰ)ς τούς 1719 ἰαννουαρίου 10 διαλαμβάνον, τό πῶς ἔλαβαν [11]/ τά ὅσα ἄσπρα (εἶ)χεν ὁ κύρ Γεώργης Μανόλη Χορβάτη [12]/ (εἰ)ς χ(εί)ραςτου ὁποῦ τοῦ ἐδώθησαν, (εἰ)ς τούς 1712 ἰαννουαρίου 21 [13]/ καί τά ἐκυβέρνησεν, τά ὁποῖα τά ἔλαβαν, {ὅ}<ἥ>τε ῾Ηφρα ἡ πενθε[14]/ράτου καί οἱ 2 υἱοί της Χρῆστ(ος) καί Νικόλα(ος) σῶα καί ἀνελοιπή ὡς (εἰ)ς No [15]/ C φαίνεται, καί μάλλιστα διαλαμβάν(ει) (εἰ)ς τό ἴδιον, ἡ ῾Ηφρα [16]/ τό πῶς μετά τόν θάνατόντης νά ἔχουν νά μοιράζονται, τά ὅσα [17]/ ἤθελαν ἀπομείνῃ ἴσια καί τά τρ(εί)α της παιδιά. τέταρτον [18]/ γρᾶμμα, ἀπό τούς 2 υἱούς τῆς ῾Ηφρας γραμμένον (εἰ)ς τούς 1723 [19]/ δεκεμβρίου 15 (εἰ)ς τό ὁποῖον μαρτυροῦν αὐτοί οἱ ἴδιοι, τό πῶς [20]/ ἐπερίλαβαν, τά ὅσα ἀπόμ(ει)ναν μετά τόν θάνατον τῆς μητρός [21]/ τους ῾Ηφρας ὡς εἰς No D φαίνονται. πέμτον γρᾶμμα δομέ:[22]/νον (εἰ)ς τήν Κομπάνιαν ἀπό τόν πατέραν τῆς ἀκτώρισας, διά: [23]/ ταῖς ἀταξίαις ὁποῦ ἔκαμεν ὡς (εἰ)ς τό No E φαίνονται. [24]/ καί ἔτερα 2 γράμματα, ξεχοριστά ἀπό τούς 2 ἀδελφούς [25]/ {ὅ}<τόν> τε Χρῆστον καί {Μανόλην} <Νικόλαον>, τό ἕνα γραμμένον (εἰ)ς τούς 1725 [26]/ μαρτίου 15 καί τό ἄλλον (εἰ)ς τό ἴδιον ἔτος αὐγούστου 1 ὁποῦ βε:[27]/βαιώνουν πῶς ἔλαβαν τά ὅσα τούς ἄφησαν οἱ γων(εῖ)ς τους ἀπό τόν [28]/ {γαμ:} //[64v] ‖ γαμ ‖ βρόν τους καί ἀδελφήν τους ὅλλα ὡς (εἰ)ς τό No F φαίνονται. [2]/ ἕτερον γρᾶμμα ἀπό τόν Νικόλαον Χρῆστο{ν}<υ> ὁποῦ μαρτυρ(εῖ) [3]/ ὅτι μετά τόν θάνατον τοῦ μακαρίτη Χρήστου ἀδελφού του, καί [4]/ πατρός τῆς ἀκτώρησας, δέν τοῦ ἀπόμ(ει)νεν ἄλλο παρά [5]/ 2 κορίτζια, παρακαλῶντας ἀκόμη τόν γαμβρόντου [6]/ κύρ Γεώργιον Μανόλη νά τά κρατίσῃ διά ἔλε(ος) ὡς (εἰ)ς [7]/ τό No G φαίνονται. τά ὁποῖα στοχαζόμενοι ἡμ(εῖ)ς [8]/ μέ ἀκρίβιαν, τά εὑρίσκομεν νά (εἶ)ναι βέβαια καί ἄξιό[9]/πιστα, ὄντας βεβαιομένα καί ὑπογραμμένα μέ τα ἴδιά:[10]/ τους ὀνόματα καί ἀπό τούς τυχόντας ἐφημερίους, προεστούς, καί [11]/ ὀμνεγμένους. ἔτι δέ εὑρίσκομεν καί (εἰ)ς τό προτόκωλον [12]/ τῆς Κομπανίας μας, ὅτι (εἰ)ς τούς 1744 φευρουαρίου 10 [13]/ ὁποῦ ὁ ἕνας ἀδελφός ὅστης ἔτι ζ(εῖ) ὀνόματι Νικό:[14]/λας Χρήστου, νά ἐτράβηξεν τόν σιόγγορόντου Γεώρ:[15]/γιον Μανόλη Χορβάτη εἰς τό κριτήριον, ζητώντας του [16]/ παλαιά κατάστιχα καί λογαριασμούς, οἱ ὁποίοι ἐστά:[17]/θηκαν καί ἐκρίθικαν, καί ἐξετάχθικαν καταλε:[18]/πτὼς ὅλλα τά ἄνωθεν γράμματα, καί τό ηὗραν [19]/ εὔλογον οἱ τότες κριταί, ὅτι ὁ μέν Γεώργι(ος) Μανόλη [20]/ Χορβάτη καί ἡ σύζιγός του, καί οἱ ἀπόγωνοί του, νά (εἶ)ναι ἀθώοι [21]/ ἀπό ὅσα τούς τραβά ὁ ἄνωθεν, Νικόλα(ος) Χρήστου, ὁ δέ Νικό:[22]/λα(ος) Χρήστου, νά μήν ἔχῃ πλέον νά ζητ(εῖ) κάν τίποτες [23]/ ἀπό τούς ἄνωθεν μάλλιστα ἄν ἤθελεν ἀποκοτίσῃ [24]/ καμίαν φοράν νά ζητήσῃ ἤ αὐτός ἤ οἱ ἀπόγωνοί του,

νά ἔχουν [25]/ νά βάνουν πρῶτον φλορία 100 καί ἤστερον νά ἀρχήσουν τήν [26]/ κρίσην, βλέποντας ὅμως τήν πολλά ἀχαμνήν του [27]/ κατάστασην οἱ τότες κριταί, τόν εὐσπλαγχνίσθικαν [28]/ {καί} //[65r] ||καί|| ἐπαρακάλεσαν τόν σιόγγορόντου κύρ Γεώργιον Μανόλη [2]/ Χορβάτην καί τόν ἐλέησεν μέ οὔνγρικα F 174"– ὡς καθώς [3]/ φαίνεται (εἰ)ς τό ἴδιόν του γράμμα ὁποῦ ἔδωσεν αὐτός πρός [4]/ τόν σιόγγορόντου, ῥωμαϊκόν καί λατίνον, ὑπογραμμένον [5]/ ἀπό ἀξιοπίστους μαρτύρους, καί βεβαιομένον ἀπό τόν ἄρχον [6]/ Ντόμπρα Πέτρον τόν φισκάλε ντιρέκτωρα, καί ἀπό τόν [7]/ ἄρχον Στέφανον Μπέτλενι, καί ἀπό τόν ἄρχον, Φραν:[8]/τζίσκον Ἔρντ. τό ὁποῖον φαίνεται εἰς τό No H.

[9]/ ὅδεν ἔπρεπεν αὐτή ἡ ἀκτώρισα νά ἐξετάσ(ει) κατά:[10]/λεπτῶς τήν ὑπόθεσιν καί νά βεβαιωθῇ ἀπό τά ἄνωθεν [11]/ γράμματα, ὁποῦ κατά τήν ζήτισήντης τῆς ἐδώθησαν [12]/ ὅλλα τά ἴσα καί τά ἐδιάβασεν, διά νά πληροφορηθῇ, πῶς [13]/ δέν ἔχ(ει) κανένα δίκαιον νά τραβᾷ τήν ἀθώαν Μαρίαν [14]/ Χορβάτη (εἰ)ς τήν κρήσιν, βάνοντάς την αὐτήν μέν εἰς ἔ:[15]/ξοδα, καί ἡ ἴδια νά ἐξοδιάζῃ τοῦ χαμοῦ. ὅμως αὐτή, ἡ Κα[16]/τερίνα Ἀρμπανάση, μαζί μέ τόν σύζιγόν της Γιώζη Κούν [17]/ προφασιζόμενοι, (εἰ)ς κάποιαις προφάσ(ει)ς, ἴσως (εἰ)ς αὐτούς [18]/ ἀρμόδιαις, ἀδέτησαν ὅλλα τά ἄνωθεν γράμματα καί τήν [19]/ ἐτράβηξαν (εἰ)ς τήν κρίσιν. (εἰ)ς τό ὁποῖον στοχαζόμενοι ἡμ(εῖ)ς [20]/ ὅλλα καταλεπτῶς, καί βλέποντες, ὅτι κανένα δίκαιον δέν [21]/ ἔχη ἡ ἀκτώρησα, ἀλλ' οὔτε ἡμπορῶντας νά παραστρατήσω:[22]/<μεν> ἀπό ταῖς ἄνωθεν δικαῖας ἀποδ(εί)ξεις, καί κρίσαις τῆς ἴνκτας [23]/ ἐρωτήσαμεν, τήν ἀκτώρησαν, ἐάν ἔχ(ει) ἄλλο τίποτες νά ζη:[24]/τήση, ἤ κανένα γρᾶμμα νά παρησιάση, ἤ καμίαν [25]/ ἀπόδ(ει)ξιν, ὁποῦ νά ἔχη εὔλογον τρόπον νά ζητᾷ τίποτες [26]/ ἡ ὁποῖα μᾶς ἀποκρίθ(ει), ὅτι ἔχ(ει) 3 γράμματα, τά ὁ:[27]/ποῖα καί τά ἐπαρησίασεν ἔμπροσθένμας, καί διαβάζοντάςτα //[65v] ||βλέ||πωμεν ὅτι τό ἕνα γράφ(ει) οὕτως „Μαρτυρῶ ἐγώ ὁ Διο:[2]/νύσι(ος) ἐφημέρι(ος) τῆς Κομπανίας τό πῶς ὅταν ἐγράφθ(ει) [3]/ τό ἐξοφληστικόν γρᾶμμα τοῦ Χρήστου αὐγούστου πρώτη δέν [4]/ (εἶ)τον παρόν ὁ Χρήστ(ος) τοῦ Χρήστου μόνον ἐσημ(εί)ωσεν [5]/ τό ὄνομάτου ὑποκάτωθεν ὁ Γεώργι(ος) Μανόλη 1725 [6]/ νοεμβρίου 21<„>. τά δέ ἕτερα 2 γράμματα γράφουν [7]/ οὕτως „Διά το<ῦ> παρόντος γράμματος δηλοποιῶ [8]/ ἐγώ ὁ Γεώργης Μανόλη τό πῶς τό μερτικόν τῆς πεθε:[9]/ρᾶςμου Ἥφρα ἔμπροσθεν (εἰ)ς τά γυναικαδέλφιάμου [10]/ Χρήστα καί Νικολάε ὡς φανερών(ει) καί (εἰ)ς τό κατάστιχον [11]/ δέν τό ἐμοίρασα μᾶ διά τό καλόντους, μετ{α}<ό> νά (εἶ)τον [12]/ αὐτοί νικοκυρέοι κακοί καί ἐγώ ἐπίτροπος καί ἀγάς τους [13]/ ἐκράτησα τό μερτικόντους ἕως τόν καιρόν, ὅταν τά [14]/ ἤθελαν χαλεύση (εἶ)μαι Χραιώστης νάτά δώσω [15]/ μετό διάφορόν τους. τά φορέματα καί (εἰ)δίσματα, ὁποῦ ἔ:[16]/δωσεν ἡ πενδεράμου Ἥφρα (εἰ)ς τήν συντρόφησάμου Μαρία [17]/ τόν καιρόν τῆς ἀραβόνας στούς 1708 ἀπριλλίου 28 <διά> νά: [18]/ μήν ἔχωμεν ἀναμεταξύ μέ τά γυναικαδέλφιάμου [19]/ παράνω λόγια, τάζω τους ἐγώ νά τούς δώκω φλορία

30 [20]/ ὅδεν διά νά μένουν ἀπ᾽ ἐδώ καί ἐμπρός ἀνενόχλητοι [21]/ καί ἀζήτοιτοι ἀπολόγουμου τούς δίδω τό παρόνμου ἰδιόχ(ει)ρον [22]/ γρᾶμμα καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν καί ἀσφάλ(ει)αν ὑπό τῶν [23]/ βεβαιομένων καί ἐντίμων ἀξιοπίστων μαρτύρων [24]/ ἐν ἔτη 1726 Ἰαννουαρίου 11. γεώργι(ος) Μανόλη βεβαι[25]/ώνω τά ἄνωδεν. Θεόδωρος Ἰωάννου νῦν προεστός [26]/ Δυονίσι(ος) ἐφημέρι(ος) τῆς κομπανίας παρόν. Μαργα:[27]/ρίτης Δημητρίου βεβαιώνω τά ἄνωδεν„. [28]/ τά ὁποῖα ἀκούγωντάςτα ὁ κύρ Μανικάτης πλενιποτεν[29]/{τξι-} //[66r] ||τξι||άρι(ος) τῆς ἴνκτας ἐξήτησεν νά τά (εἰ)δῇ τά ὁποῖα καί τοῦ [2]/ ἐδώθησαν, καί διαβάζωντάςτα ἔμπροσθεν ἡμῶν πάραυ:[3]/θα, ἐπροτεστολόγησεν ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καί ἡμῶν [4]/ διά νά σταθοῦν αὐτά τά 3 γράμματα (εἰ)ς τήν κρίσιν [5]/ καί διά κανέναν τρόπον νά μήν δωθοῦν ἔξω, ἐπ(ει)δή [6]/ καί (εἶ)ναι ψεύτικα καί πλαστά καί ὄχι ἀληδινά. τά ὁποῖ[7]/α βλέποντάς τα καί ἡμεῖς, καί στοχαζόμενοι ταῖς ὑπο:[8]/γραφαῖς των καί χαλεύωντες καί (εἰ)ς τό προτόκωλον τῆς [9]/ Κομπανίας μας, καί εὑρίσκοντες τάς ἴδιας ὑπογραφάς [10]/ ἐκεινῶν τῶν μαρτύρων ὁποῦ μαρτυροῦν (εἰ)ς τά ἄνωδεν [11]/ 2 γράμματα καί στοχαζόμενοι καλώτατα, βλέπωμεν [12]/ ὅτι δέν ἔχουν καμίαν ὁμοιότητα αἱ ὑπογραφαί [13]/ καί ἐρωτόντες τήν ἀκτώρησαν, μίπως καί (εἶ)ναι τά ἴσα [14]/ καί ὄχι τά προτότυπα; αὐτή ὅμως μᾶς ἀπεκρήθ(ει) [15]/ ὅτι τό ἕνα (εἶ)ναι τό ἴσον καί τό ἄλλο τό προτότυπον. [16]/ ἡμ(εῖ)ς ὅμως βλέποντάςτα, ὅτι καί τά δύο νά (εἶ)ναι ἀπό [17]/ ἕνα καί τό αὐτό χέρι καί μία κονδιλιά τόσον τά γραμ:[18]/ματα, ὅσον καί αἱ ὑπογραφαί, μάλλιστα καί ἡ ὑπο[19]/γραφή τοῦ μακαρήτη Γεώργη Μανόλη Χορβάτη, (εἰ)ς [20]/ τό ἕνα ὁποῦ λέγει νά εἶναι τό ἴσον (εἶ)ναι ῥωμαϊκη [21]/ ὁποῦ καλώτα<τα> ἠξεύρωμεν ὅτι ῥωμαϊκά νά γράψῃ [22]/ δέν ἤξευρεν. (εἰ)ς δέ τό προτότυπον ὁποῦ λέγ(ει), ἡ: [23]/ ὑπογραφή του (εἶ)ναι μέ οὔνγρικα ψιφιά τά δέ λόγια [24]/ ῥωμαϊκά, ὅμως κατά ταῖς ἴδιαις ὑπογραφαῖς του ὁποῦ [25]/ εὑρίσκονται (εἰ)ς τό προτόκωλον τῆς Κομπανίας μας [26]/ (εἰ)ς πολλότατες μεριαῖς δέν ὁμοιάζουν μέ αὐτήν ὁποῦ [27]/ εἶναι (εἰ)ς τό ἄνωδεν γρᾶμμα, καί μάλλιστα μερικοί //[66v]||καί|| σχεδόν ὅλλοιμας ἐγνωρίζωμεν τό πῶς δέν (εἶ)ναι [2]/ ἡ ἴδιάτου ὑπογραφή, καί τό περισσώτερον, ἔπρεπε [3]/ νά πάρῃ γρᾶμμα ἀπό τά γυναικαδέλφιάτου, καί ὄχι [4]/ νά δώσῃ ὡς γράφουν τά γράμματα<,> διά ἀθώοσήντου<,> [5]/ καί μάλλιστα ὁποῦ τό γράμμα τοῦ Διονυσίου ἐφημερίου [6]/ δέν (εἶ)ναι ἐδικόν του ἐπ(ει)δή καί κάθε ἄνδρωπος ἡμπο[7]/ρ(εῖ) νά τό (εἰ)δῇ καλώτατα τό πῶς (εἶ)ναι ξισμένο καί ἀ:[8]/πανογραμμένο μὲτό νά φαίνονται καὶ τά παλαιά ξισμ[έ:][9]/να γράμματα, τά ὁποῖα κύρι(ος) (εἶ)δεν τί ἔγραφαν. [10]/ ὅδεν ἔπρεπε κατά τούς νόμους νά παιδεύωνται ἐκεῖνοι [11]/ ὁποῦ κάμουν τέτοια πλαστά γράμματα, καί ἐκ(εί)νοι ὁποῦ [12]/ ἔχουν (εἶ)δυσιν ἀπό αὐτά.

[13]/ Τέλος πάντων ξεφωνοῦμεν πᾶλιν τήν ἴδιαν ἄνωδεν [14]/ ἀπόφασιν ὅτι ἡ μέν κυρᾶ Μαρία Χορβατοῖα [15]/ νά μένῃ ἀπό τό νῦν καὶ (εἰ)ς τό ἐξῆς ἀθώα καί ἀνε:[16]/νόχλητη τόσον αὐτή ὅσον καὶ οἱ ἀπόγωνοί της [17]/ μὲτό νὰ μήν εὑρίσκεται καμία ἀδικία τόσον [18]/ ἀπάνωτης ὅσσον καί (εἰ)ς τόν

μακαρήτην ἄνδραν [19]/ της Γεώργιον Μανόλη Χορβάτην. ἡ δέ ἀκτώ:[20]/ρησα Κατερίνα Ἀρμπανάση μαζί μέ τόν σύ:[21]/ζηγόντης Γιώζη Κοῦν, νά λοίψουν (εἰ)ς τό ἐξῆς [22]/ νά τήν συγχίζουν καὶ νὰ τήν κατηγοροῦν μέ ἄδικαις [23]/ συκοφαντίαις τόσον αὐτοὶ ὅσσον καὶ οἱ ἀπόγωνοίτους. [24]/ (εἰ)δέ καὶ ἤθελαν (εἰ)πῆ ὅτι καθώς ἐλέησεν ὁ μακα[25]/ρήτης Γεώργι(ος) Χορβάτης, τόν θεῖον της Νικόλαον [26]/ {Χρ:} //[67r] Χρήστου (εἰ)ς τούς 1744 φευρουαρίου 10 μέ οὖν(γρικα) F 174 πρέπ(ει) [2]/ νά τήν ἐλεήσουν καί αὐτήν μέ ἄλλα τόσα, μάλλιστα ὁποῦ [3]/ λέγουν ὅτι νά μήν (εἶ)ταν διά ἔλε(ος) ἀλλά διά πτέξιμον. [4]/ ἡμ(εῖ)ς ὅμως εὑρίσκομεν ὡς καθώς καί φαίνεται [5]/ (εἰ)ς τό ἴδιόν του γρᾶμμα ὁποῦ ἔδωσεν ἐκ(εῖ)νον τόν καιρόν [6]/ ὅτι βέβαια ἀπό ἔλε(ος) (εἶ)ναι καί ὄχι ἀπό χρέος. (εἰ)δέ [7]/ πᾶλιν αὐτή [η εναγομένη] *(εἶ)ναι θεληματάρησα (εἰ)ς τό ἴδιόν της Καλό [8]/ {διὰ} νὰ ἐλεήσῃ ὅποιον θέλ(ει). ἐδώθη ἀπό τό Κρητίριόν [9]/ μας καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν. 1767 τῇ 15 μαρτίου κατά [10]/ τό παλαιόν (εἰ)ς Σιμπῖνι.*
[11-16]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς mp. Ἰωάννης Μαβρουδή [χ.γρ.], *πετκος πέτρ(ου), Κόνσταντήνος· Ἀρπασὶς mp, δημιτρης σουφρα, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) περτζέπτορας τῆς Κομπανίας καί ἐπίτροπος τοῦ καπετάν(ου) Γεωργί(ου) Ἰωάννη μάρκ(ου) mpῳ.*

Η εγγραφή περιλαμβάνει τα πλέον αναλυτικά πρακτικά δίκης που περιέχονται στους κώδικες. Ο λόγος είναι ότι διακυβευόταν η μετά θάνατον τιμή ενός από τους πιο σημαντικούς και αξιοσέβαστους πραματευτές της Κ, του Γεωργίου Μανόλη Χορβάτη, που είχε διατελέσει πάρεδρος και προεστός της επί σειρά ετών. Το αίτημα της αγωγής αφορούσε την απόδοση κληρονομιαίων που είχε διαχειρισθεί για κάποιο χρονικό διάστημα ο πατέρας της εναγομένης Γεώργιος Μανόλη.

στ. 7-15 Καταγράφεται εκ των υστέρων προηγούμενη προδικαστική απόφαση, με την οποία απαλλασόταν η ενάγουσα από την εγγυοδοσία που είχε ορισθεί σε προηγούμενη συνεδρίαση του Κριτηρίου.

στ. 16-25 Η ενάγουσα παρίσταται αυτοπροσώπως, με τον σύζυγο και τον δικηγόρο της, και η εναγομένη εκπροσωπείται στο Κριτήριο από τον σύζυγο της κόρης της ως πληρεξούσιο.

στ. 25-9[φ 64r] Το προικοσύμφωνο της εναγομένης, όπου γίνεται ειδική μνεία για κοσμήματα, ή άλλα τιμαλφή, που δίδονται ως προγαμιαία δωρεά από τη μητέρα της εναγομένης, από προσωπικά της περιουσιακά στοιχεία. Τα προικώα, που δεν απαριθμούνται στην απόφαση, είναι προφανώς αντικείμενα οικοσκευής, διότι το κληρονομικό μερίδιό από τον πατέρα της σε εμπόρευμα και χρήμα το πήρε ο άνδρας της εναγομένης[2], δίνοντας αποδεικτικό έγγραφο. Τα τιμαλφή του κληρονομουμένου διανεμήθηκαν αργότερα.

στ. 10-17 Αποδεικτικό έγγραφο της μητέρας και των δύο αδελφών της

εναγομένης για την παράδοση των κληρονομικών τους μεριδίων από τον γαμπρό τους, τα οποία είχε διαχειρισθεί επί επτά χρόνια. Το ίδιο έγγραφο περιλαμβάνει και «νέμηση ανιόντος» της μητέρας της εναγομένης (στ. 16-17).

στ. 18-21 Αποδεικτικό έγγραφο των αδελφών της εναγομένης ότι παρέλαβαν τα μερίδιά τους από την κληρονομιά της μητέρας τους.

στ. 22-23 Γραπτή ομολογία του πατέρα της ενάγουσας για πράξεις –«*ἀταξίες*»– που είχαν πιθανόν σχέση με τη σπάταλη διαχείρηση της κληρονομίας του (πρβλ. κατ. στ. 3-6[φ 64v]).

στ. 24-1[φ 64v] Έγγραφα των αδελφών της εναγομένης που αποδεικνύουν ότι έλαβαν στο ακέραιο τα μερίδιά τους από την κληρονομία του πατέρα και της μητέρας τους.

στ. 6 «***νὰ τὰ κρατίσῃ...***»: να τα συντηρεί.

στ. 7[φ 64v]-**2**[φ 65r] Έλεγχος των αποδεικτικών εγγράφων από το Κριτήριο και διασταύρωση του περιεχομένου τους με προηγούμενη απόφασή του[3].

στ. 3-8 Δωρεά χρημάτων εν ζωή. Επικυρώνεται από αξιωματούχους της Τρανσυλβανίας, προφανώς για να κατοχυρωθεί ως πράξη ελευθεριότητας και όχι ως εκπλήρωση υποχρεώσεως (βλ. κατ. στ. 3[φ 67r]).

στ. 16-19 Τα στοιχεία αυτά συνιστούν «*συκοφαντία*», δηλ. άσκηση αγωγής με ψευδή ή αβάσιμα αιτήματα, εν γνώσει του ενάγοντος (βλ. κατ. στ. 23[φ 66v] γι' αυτή την έννοια της συκοφαντίας).

στ. 1[φ 65v]-**12**[φ 66v] Καταχώριση αποδεικτικών εγγράφων και αναλυτικός έλεγχός τους. Με διάφορους συλλογισμούς και τεκμήρια το Κριτήριο, μετά από ένσταση του πληρεξουσίου της ενάγουσας, θεμελιώνει την κρίση του για την πλαστότητα των εγγράφων. Καταδικάζοντας, γενικά, τους πλαστογράφους και όσους έχουν γνώση της πράξης αυτής, αποφεύγει εντούτοις να διερευνήσει το θέμα και να επιβάλει ποινές, ίσως διότι δεν υπέβαλε σχετικό αίτημα η εναγομένη.

στ. 13—14 «***...τὴν ἰδιαν ἄνωθεν ἀπόφασιν...***» Το Κριτήριο καταλήγει στην απόφαση που εξέδωσε το 1744 (βλ. σημ. 3).

στ. 3[φ 67r] «***...πταίξιμον...***»: ενοχή. Ισχυρίστηκε δηλ. η ενάγουσα ότι τα χρήματα είχαν δοθεί ως αποζημίωση και όχι ως ελευθεριότητα.

1. Ο γενικός πληρεξούσιός της, που όρισε τον παριστάμενο δικηγόρο.
2. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 207-208.
3. Μέρος Γ΄, εγγρ. 62.

137

1767/VI/21 978/φ 67ν
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Παρακαταθήκη με εντολή πωλήσεως. Ευθύνη δεματοφύλακα-εντολοδόχου. Απαλλακτικός όρκος. Αδέμιτος ανταγωνισμός.

// 1767 ἰουνίου 21
[2]/ Ἦλθεν ὁ Γιοχάνες Κρὲν ποδιματᾶς καὶ ἐξήτησεν (εἰ)ς τὴν κρίσιν τὸν [3]/ Νικόλαν Φιτόκην διὰ κάτι λάδι ὁποῦ (εἶ)χεν πάρη ὁ ἄνωθεν καστριανό[ς] [4]/ ἀπὸ κάτι ἀρβανιτάδες τουλούμια πέντε τὰ ὁποῖα τὰ ἄφισεν (εἰ)ς τὴν πῑ̄/μνητξὰν του [ενν. του Νικόλα] *καὶ (εἶ)πεν τοῦ ἄνωθεν Νικόλα ὅτι ἐὰν ἀκούση κανέναν διὰ [6]/ νὰ τὸ ξιτήση πρὸς 13 γροσίκια νὰ τοῦ δόσῃ<.> (εἰ)ς τὸ ὁποῖον πουλῶντας ὁ κὺρ [7]/ Νικόλας τοῦ Θανάση ἀπὸ τὸ Μπελιγράδι ἕνα τουλούμι τὸ ὁποῖον (εἶ)τον ὀκάδες [8]/ 27 [3/4] καὶ εὐγῆκεν ὕστερα ὀκάδες 22 καὶ ξιγιάζωντας καὶ τὸ ἄλλο ὁποῦ τοῦ ἔδω[9]/σεν τοῦ Βαρτανόπουλου τουλούμια 4 εὐγῆκεν ξίκι ὀκάδες 6 ὥστε ἔχωντας ὑπο[10]/ψίαν ὁ ἄνωθεν καστριανὸς τὸν ἔκραξεν* [:«εις την κρίσιν»] *καὶ τὸν ἐρωτήσαμεν καὶ ἀναμεταξύ [11]/ τὸ εὕριμ(εν) εὔλογον καὶ ὥρκοσεν ὅτι δὲν ἐπῆρεν κὰν τίποτα οὔτε ἔκλεψεν [12]/ οὔτε ἐπῆρεν ὥστε κάνωντας τὸν ὅρκον μ(έν)(ει) ἀθῶος. (εἰ)δὲ διὰ τὶ ἀνά[13]/ κατώθηκαν καὶ μαδέν(ει) τὸν ἕναν καὶ ἄλλον<.> ὡς καθὼς (εἶ)ναι τὰ δεσίματα τῆς [14]/ κουμπανίας μας νὰ ἔχη νὰ δίδῃ γλόμπα F 24 καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*
[15-17]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Ἰωάννης μαυρουδὴ [χ. Δ. Βόηκου], *Δημήτρης βόηκ(ου).*

στ. 13-14 «*..ἀνακατώθηκαν...*»: Είχαν οικονομική συνεργασία[1].

1. Πρβλ. π.χ. Θ. 11(1653) εδ. β΄, 39(1723) §§ 3, 7, 46(1746) § 12 εδ. α΄ (ΕΚΣ, σσ. 275, 338-339, 359), που εφαρμόζονται κατ'αναλογία. Η χρηματική ποινή που επιβάλλει η απόφαση (24 F), είναι πολύ μικρότερη από εκείνην που προβλέπουν συνήθως τα δεσπίσματα (60 F).

138

1767/VII/16
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 67ν
σχ. 121 επ., 135, 139 επ.

Πρακτικό. Επιτροπεία ορφανού. Τύχη «προίκας» σε περίπτωση β΄ γάμου του συζύγου. «Εξαίρετο».

[18]/ 1767 τῇ 16 ἰουλλίου ἦλθεν ἡ Ἀννούτζα Ζαμφιρέλη καί ὁ ἀδελφός της [19]/ Γεώργι(ος) καί ἐπροτοστολοῖσαν, διά τό μερτικόν τοῦ Ἀνδρέα [20]/ υἱοῦ τοῦ [[ἀδελ[1]]] μακαρίτη Βασίλη ἀπό τήν πρότην τήν γυναῖκα [21]/ τό πῶς δέν εἶναι εὐχαριστημένοι νά εὔγουν μόνον οὔν(γγρικα) F 600"- [22]/ ὁποῦ ἤφερεν ἡ μάνατου, λέγοντες τό πῶς ὁ μακαρίτης Βασίλης [23]/ ὅταν ἐδευτεροπανδρεύθηκεν νά τοῦ ἄφησεν παραπάνω [24]/ καί ἠμποροῦν νά τό μαρτυρήσουν. [25]/ προς ἔτι ζητοῦν διά νά γραφθοῦν τά εἰδήσματα τοῦ σπιτίου ὅλλα [26]/ καταλεπτῶς καί νά εὔγῃ τό μερτικόν τοῦ παιδιοῦ τοῦ Ἀνδρέα [27]/ ἀρχινόντας λοιπόν ἡ κρίσης νά ἔχουν νά θεωριθοῦν [28]/ τά ξητήματάτους.
[29-33]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς mp, ἰωάννης μαβρουδῆ [χ.γρ.], δι-μιτρι σοῦφρα, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) περτζέπτορας mpῳ, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mp.

στ. 21-22 Το ποσό αυτό ήταν προφανώς η αξία της «προίκας» της μητέρας του σε χρήμα ή εμπόρευμα, που κληρονομούσε το τέκνο της εξ ολοκλήρου, σε περίπτωση συνάψεως β΄ γάμου του πατέρα μετά τον θάνατό του.
στ. 23 Το επί πλέον αυτό ποσό υποσχέθηκε ο πατέρας να αφίσει ως κληρονομιά στο γιο του, ή να του το παραδώσει όταν θα ενηλικιωνόταν, ως τόκο για την παρακράτηση και χρήση της μητρικής κληνομιάς του, επειδή συνήψε δεύτερο γάμο[2].
στ. 24 «*να το μαρτυρήσουν*»: «να το αποδείξουν», με έγγραφα ή μάρτυρες.
στ. 25-26 Τα πράγματα αξίας («*εἰδίσματα*) και ο ρουχισμός (*τζαβαλικά*), κληρονομούνται μόνον από τα τέκνα, εφ'όσον η μητέρα συνάψει β΄γάμο (βλ. στην εγγρ. 149 τη διανομή των «*εἰδισμάτων*»).

1. «*ἀδελ<φοῦ>*»(;).
2. Βλ. ΕΚΣ, σ. 207-208.

139

1767/VII/16 978/φ 68r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 121 επ., 138, 149 επ.

Απόφαση οριστική. Δαπάνες για την επιμέλεια ορφανού.

// ||1767|| τῇ 16 ἰουλλίου εὕρομεν εὔλογον νά πέρνῃ ἡ Ανούτζα [2]/ Ζαμφύρη διά τόν Ἀνδρέαν υἱόν τοῦ μακαρίτη Βασίλη μπακάλι [3]/ διά χρόνον καιρόν, διά φαγοῦρα, πλήσιμο, κονάκι καί κυβέρ[4]/νημα ὡς ἴδιόν της υἱόν οὔνγγρ(ικα) F 70"- καί ἔστω(εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[5-8]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Ἰωάννης μαβρουδή mpῳ [χ.γρ.], διμιτρι σοῦφρα, Γεώργιος Ἰ. μάρκ(ου) καπετάνος mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) περτζέπτορας mpῳ.

Η πλησιέστερη συγγενής του ορφανού αναλαμβάνει την επιμέλειά του («ὡς ἴδιόν της υἱόν») και δικαιούται όλες τις δαπάνες για τη διαβίωσή του από τον επίτροπό του[1].

1. Λανθασμένα χαρακτηρίζεται, ΕΚΣ, σ. 208 σημ. 267, ως κηδεμονία η επιμέλεια του ορφανού από τη θεία(;) του (βλ. εγγρ. 138 σημ. 1).

140

1767/VIII/20 978/φ 68r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 132, 142 επ.

Απόφαση οριστική. Παροχή νέας προθεσμίας για την εξόφληση χρεωστικής ομολογίας.

[9]/ ||<I>767|| τῇ 20 αυγούστου ἐπαρισιάσθη ἡ ὁμολογία τοῦ Σοῦφρα καί δεύ[10]/τερην φοράν, ἡ χραιωστική του πρός τόν Μπάρτ. καί τοῦ ἐδώθη [11]/ δεύτερη διορία 21 ἡμερῶν διά νά πληρώσῃ καί τά ἐναπο[12]/λυφθέντα καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[13-17]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς mp, πετκος πέτρ(ου) [χ.γρ.], Ἰωάννης τζηνγγ(ού) mpῳ, Κόνσταντήνος. Αρπασίς mp, Δημήτρης βόηκ(ου) mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) διά τόν καπετάνον mpῳ.

Η διαδικασία επαναλαμβάνεται διότι δεν εξοφλήθηκε ολοσχερώς το χρέος. Ο ενάγων ελπίζει, ίσως, σε αναγκασική εκτέλεση κατά του εναγομένου ή σε μερική ακόμη εξόφληση ή σε παροχή ασφαλείας (βλ. εγγρ. 142 με

ίδια ημερομηνία). Η νόμιμη προθεσμία των έξι εβδομάδων συντέμνεται, ενδεχομένως διότι είχε εξοφληθεί μερικώς το χρέος (βλ. εγγρ. 142).

141

1767/VIII/20 978/φ 68r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 151

Πρακτικό. Εξωδικαστική συμφωνία για την εξόφληση χρεωστικής ομολογίας. Παροχή προθεσμίας από τον δανειστή. Ευθύνη συνοφειλέτη.

[18]/ ||1767|| τῇ 20 αὐγούστου ἐπαρησίασεν ἡ Χαμαρῶϊα μίαν ὁμο[19]/λογίαν τῆς Εὐοῦτζας, γυναικός τοῦ Δημίτρι Ἀρβανίτη, καὶ τοῦ [20]/ ἀδελφοῦ της Μηχάλη Σόμλοϊ διά F οὔν(γγρικα) 150. ἐσυμφώ[21]/νησαν ὅμως<,> δίχως νά κριθοῦν<,> νά ἀπανδέξῃ ἡ Χαμα[22]/ρῶϊα ἕως τόν χειμόνα (εἰ)ς τό νέον ἔτος ὅσον νά γράψη ἡ [23]/ Εὐούτζα τοῦ ἀδελφοῦ της διά νά στήλῃ τά ἄσπρα, (εἰ)δέ [24]/ καί δέν τά στήλη ἕως τότες νά (εἶ)ναι ὑπόχρεη αὐτῇ ἡ Εὔα [25]/ νά ξεπληρώσῃ τήν Χαμαρῶϊαν.
[26-31]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, πέτκ(ος) πέτρ(ου) mp [χ.γρ.], Ἰωάννης τζηνγγ(ού) mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) διά τόν καπετάνον mpῳ, Κόνσταντήνος· Αρπασὶς mp, διμιτρι σοῦφρα, Δημήτρης βόηκ(ου) mp.

στ. 21 «*δίχως να κριθούν*»: δεν έγινε συζήτηση της υποθέσεως επ' ακροατηρίου. Η συμφωνία έγινε μεταξύ των διαδίκων, σε προδικαστικό στάδιο, και φέρει χαρακτηριστικά ανανεώσεως χρέους. Πιθανόν, η νέα προθεσμία να σημειώθηκε στο έγγραφο της ομολογίας. Είναι όμως εξ ίσου πιθανό η εγγραφή στον κώδικα να συνιστά την ανανέωση χρέους.

142

1767/VIII/20 978/φ 68v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 140

Απόφαση οριστική. Αίτηση αντιγράφου αποφάσεως[1] για άσκηση αγωγών στα δικαστήρια της Τρανσυλβανίας. Προθεσμία για εξόφληση ή συμβιβασμό, με παροχή ασφαλείας.

// ||17||67 τῇ 20 αὐγούστου.
[2]/ ||Δι||αβάζοντες τό ὄπισθεν τέρμινον τοῦ κύρ Δημήτρι Σοῦφρα [3]/ ἐπα-

ρακάλεσεν διά νά τοῦ δώσωμεν τό ντελιμπεράτον [4]*/ ἔξω διά νά προστρέξῃ καί αὐτός (εἰ)ς τό Ἔκλαμπρον τεξαου*[5]*/ραριάτον νάτοῦ βοηθήσῃ νάμάσῃ τά βερεσιέδια ὁποῦ ἔχ(ει)* [6]*/ (εἰ)ς τούς καστρινούς καί διά τό γνέματου. ὅδεν τοῦ ἐδώθη τό πα*[7]*/ρόν ντελιμπεράτον, καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν. ἤγουν* [8]*/ ||17||67 τῇ 20 αὐγούστου, ἤλθεν πᾶλιν ὁ Κόλερ ἀβοκάτος μέ* [9]*/ τήν ὁμολογίαν τοῦ κύρ Δημήτρι Σοῦφρα ὁποῦ χρεωστ(εῖ)* [10]*/ τοῦ οἰκοκουροῦτου ζητῶντας διά νά ξεπληρωθῇ, ἡ ὁμολογία του* [11]*/ ἄνγκαλα καί (εἰ)ς τό ἄνωθεν ἔτος φευρουαρίου 13 (εἶ)χεν προτοστο*[12]*/λοΐσῃ ὁ ἄνωθεν ἀτβοκάτος, καί κατά τά ἀρτίκουλα τοῦ βελ{ι}<α>*[13]*/ετιοῦ τοῦ (εἶ)χεν δωθῇ τό διορισμένον τέρμινον, καί ἐπλέρω*[14]*/σεν ἀπό τήν σοῦμαν τῶν οὔν(γγρικων) F 700" ὁποῦ ἤθελεν<.> ἔδωσεν* [15]*/ οὔν(γγρικα) F 250, ὥστε ζητ(εῖ) νά τοῦ πληρωθοῦν καί τά ῥέστα μα*[16]*/ζί μέ τό διάφορόντους. ὥστε τοῦ ἐδώθη ἀκόμι ἀπό τήν σή*[17]*/μερον τέρμινον 21 ἡμερῶν διά νά ἐτοιμασθῇ ἤ νά* [18]*/ τεργιασθῇ μέ τόν οἰκοκύρην του Μπάρτ συγουρεύωντάςτον.*
[19-21]*/ δωμᾶς βελλερᾶς [[/]]νῦν προεστῶς mp, , Κόνσταντήνος· Αρπασις mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ού) mpῳ.*

στ. 17 «να ἐτοιμασθῇ»: «να συγκεντρώσει τα χρήματα» για την εξόφληση.
στ. 18 «να τεργιασθῇ ... σιγουρεύωντάςτον»: Το αντικείμενο του συμβιβασμού θα αφορούσε, ενδεχομένως, τους όρους τμηματικής καταβολής του χρέους, με ταυτόχρονη παροχή εγγυήσεως ή ενεχύρου, και πολύ λιγότερο κάποια έκπτωση στο χρέος ή τους τόκους. Ίσως όμως να υπονούνται και τα δύο.

1. Πρόκειται ουσιαστικά για την εγγρ. 140, η οποία αναδιατυπώνεται εδώ για να γίνει κατανοητή η παροχή της νέας προθεσμίας των 21 ημερών και η αιτιολογία της (στ. 5-6).

143

1767/IX/24
χ. Θωμά Βελλερά

978/φ 68v
σχ. 145, 148

Απόφαση οριστική. Μισθωτική διαφορά. Παροχή προθεσμίας για εκτέλεση αποφάσεως.

[22]*/ 1767 σεμπτεβρίου 24 ἤλθεν καί ἐπρωτοστολοΐσεν ἡ Ἄνα Μαρία Ῥ{ένερτ}<ίζνερη>* [23]*/ ἐναντίον τῆς κυρᾶς Ζαμφιρόγιας ἔστωντας καὶ ἔχη ὁποῦ ἐκάδισεν (εἰ)ς τὰ σπίτια τ[ης]* [24]*/ τώρα δύο χρόνια καὶ δὲν ἠμπορ(εῖ) νὰ πάρῃ ἕνα ἄσπρο ἀπὸ αὐτήν καὶ οὕτως τὴν* [25]*/ ἐξήτησεν (εἰ)ς τὴν κρίσιν<.> ἡ ὁποία μὴν ἠμπορῶντας νὰ προφασισθῇ κατὰ κανέναν*

τρόπον [26]/ ἐπαρακάλεσεν νὰ τὴν ἀκαρτερέσῃ ὀλίγον καιρὸν καὶ οὕτως τῆς ἐδόθη τέρμινον ἐβ[δο][27]/μάδες τρ(εῖ)ς καὶ ἀλέως νὰ μὴν κάμη πάρεξ νὰ <έ>τιμάση τὰ{ς} ἄςπρα καὶ ἔστω.
[28-29]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς mp, Κόνσταντήνος Αρπασις mp.

144

1767/IX/25 978/φ 68v
χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό. Αγωγή για την εξόφληση χρέους.

[30]/ 1767 σεμπτεμβρίου 25 ἐπροτεστολόϊσεν ὁ ἀρμ(ένος) Τόμας Ζαχαρίας ἀπὸ τὸ Ἰμπασφάλον διά [31]/ τὸν Δημήτρην Γεωργίου διὰ τὰ ὅσα τοῦ χρεωστᾶ νὰ τὸν πλερώση τό ὀγλυγωρότερον.

145

1767/X/18 978/φ 69r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 143, 148

Απόφαση οριστική. Αναγκαστική εκτέλεση και προσωποκράτηση για οφειλή μισθωμάτων. Ευθύνη συζύγου που συγκατοικεί.

// ||1767|| τῇ 18 {8} (ὀκτω)βρίου ἐπαρησιάσθη καί δεύτερην φοράν ἡ [2]/ Ἄννα Μαρία Ῥίζνερην[1] μέ τήν κυράν Ζαμφύραν Ἀνδρέου [3]/ γεμίζωντας τό ὅπισθεν τέρμινον ὁποῦ τῆς ἐδώθη, διά νά [4]/ πληρώση τό νίκη τοῦ σπιτιοῦ ὁποῦ εἰς 2 χρόνους δέν ἐπλή[5]/ρωσεν, ὅθεν τῆς δίδεται [ενν. τέρμινον] *ἀκόμη ἡμέρες 8, καί (εἰ)μέν [6]/ δέν πληρώση (εἰ)ς τήν ἄνωθεν διορίαν, νά ἔχη νά πηγένη [7]/ ἐξεκούτζιον (εἰ)ς τό σπίτι της νά πάρη ὅτι ἔχη<.> (εἰ)δέ καί δέν ἤ[8]/θελαν φθάση νά ξεπλερωθῇ μέ ἐκ(εί)να, τότες τῆς δέλ(ει) [9]/ δωθῇ ἄδ(ει)α ἀπό τό κρητήριόνμας νά βάνη χέρη καί ἀπά[10]/νωτης[2]. (εἰ)δέ διά τόν ἄνδρατης ὁποῦ ἐκάθησεν μαζί της [11]/ (εἰ)ς τό κονάκι, μέ τό νά τοῦ ἐπῆραν ὅλλα τά (εἰ)δύσματά του ὁποῦ [12]/ (εἶ)χεν καί τά ἔβαλαν σιμάδι, δέν ἔχη νά πληρώση τίποτες [13]/ καί ἔστω (εἰ)ς Ἔνδ(ει)ξιν.*
[14-17]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, πέτκος πέτρ(ου) mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) περτζέπτορας mpῳ.

στ. 10-12 Το Κριτήριο διαπιστώνει την αδυναμία αναγκαστικής εκτελέσεως κατά του συζύγου της εναγομένης, που ήταν συνυπεύθυνος για την

καταβολή του ενοικίου, διότι είχε προηγηθεί συντηρητική κατάσχεση των «*εἰδυσμάτων*» του από διαφορετικό δανειστή για άλλη αιτία.

1. Βλ. εγγρ. 143.
2. Ενν. να γίνει προσωποκράτηση με απόφαση του Κριτηρίου.

146

1767/X/18 — 978/φ 69r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου — σχ. 132, 140, 142, 147

Πρακτικό. Ανανέωση χρέους. Ασφάλεια απαιτήσεως.

[18]/ ‖ <I>767‖ τῇ 18 {8}(ὀκτω)βρίου ἐπαρ{α}<η>σίασεν ὁ Κόλερης ἀβοκάτος καί 3ην [19]/ φοράν τήν ὁμολογίαν τοῦ κύρ Δημητρίου Σοῦφρα [20]/ διὰ νὰ πληρώσῃ τὰ ὅσσα χραιωστ(εῖ) τοῦ Μπ[[ο]]ιάρτ οἰκοκυροῦ [21]/ του, μήν ἔχωντας ὅμως κατά τό παρόν τόν τρόπον νά τόν [22]/ πληρώσῃ, ἔδωσεν χέρι μέ τόν ἄρχον προεστών μας [23]/ καὶ μὲ τόν Κὸλερην τὸ πῶς μετά τοῦ ἁγίου Δημητρίου τῇ 27 [24]/ τοῦ παρόντος μηνός, νά βάλη ἀρκετόν σημάδι (εἰ)ς χ(εῖ)ρας [25]/ τοῦ οἰκοκυροῦ του, καί ἤστερον μετά ἕναν χρόνον νὰτον ἀπο[26]/ πληρώσῃ καὶ νά πάρη τό σημάδι του. καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[27-30]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Πέτκος πέτρ(ου) [χ.γρ.], *Παλαιολόγης Δημητρί(ου) περτζέπτορας mpφ.*

στ. 23-26 Όροι της συμφωνίας για την ανανέωση του χρέους: σύσταση ενεχύρου και προθεσμία ενός έτους για την πλήρη εξόφληση.

147

1767/X/29(XI/9) — 978/φ 69v
χ. Θωμά Βελλερά — σχ. 132, 140, 142, 146, 152 επ.

Πρακτικό. Δικαιολογημένη αδυναμία εκπληρώσεως. Χορήγηση αντιγράφου πρακτικών από το Κριτήριο.

// 1767 ὀκτομβρίου 29 καὶ νοεμβρίου 9 νέον. [2]/ ἦλθεν πάλην ὁ ὄπισθεν ἀβοκάτουρας ἄρχων Κόλερ καὶ ἐπροτοστολοϊσεν ὅτι κα[3]/τὰ τὸ προχθεσινὸν τάξιμον ὁ κὺρ Διμήτρης Σοῦφρας δὲν ἐστάθικεν (εἰ)ς τὸν [4]/ λόγον του διὰ νὰ δόσῃ τὸ ἀρκετὸν σιμάδι (εἰ)ς χ(εῖ)ρας τοῦ νικοκύρη του, καὶ ἐρω[5]/τόντας τον διὰ τὶ δέν τό ἔδοσεν, ὁ ὁποῖος ἀποκρινόμε(νος) λέγ(ει) ὅτι ἐγὼ βέβαι[6]/

α τὸ ἔδιδα ἐὰν δὲν μέ ἐπρόφθανεν καὶ ὁ ἄλλος ὁ {χρεώστης}<κρεδιτόρος> ὁ κὺρ Γιαννάκ[ης] [7]/ Τζήνγγου νὰ προτοστολοΐσῃ διὰ νὰ πάρῃ καὶ ἡ ἀφεντιά του ἀρκετὸν σιμάδι καὶ τό παράνου [8]/ βλέπωντας ὅτι νὰ (εἶ)μαι πολλὰ ξεπεσμέ(νος) καὶ ἀπὸ μεγάλημου ἀνάγγην δὲν ἐ[9]/στάθην καὶ (εἰ)ς τὸν λόγον μου, ὅδεν προσπίπτω παρακαλῶντας νὰ μοῦ δωθῆ ἔξω τὸ [10]/ <ν>τελιμπεράτο τῆς κρίσεώς μου διὰ νὰ ἠμπορῶ νὰ εὕρω καὶ ἐγὼ δίκαιον εἰς τὰ ὅσα ἔχω [11]/ νὰ πάρω ἀπὸ τοὺς καστριανοὺς. ὅδεν ἡμ(εῖ)ς μὴν ἠμπορῶντας ἀλέως πάρεξ τοῦ δίδω[12]/μεν τὰ ὄπισθεν [[δυ]]τρία <ν>τελι<μ>περάτα καὶ τὸ ἕνα τὸ τέργιασμὰ του ἔξω.

[13-14]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. πέτκος πέτρ(ου) [ά.χ.].

στ. 3-4 Η αδυναμία αφορά στην παροχή ενεχύρου ίσης περίπου αξίας με το υπόλοιπο του χρέους που οφείλει ο εναγόμενος.

στ. 5-9 Λόγοι για την αδυναμία παροχής εμπράγματης ασφάλειας, που γίνονται δεκτοί.

Είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι το Κριτήριο εξαντλεί κάθε περιθώριο, προκειμένου να διευκολύνει τον εναγόμενο να καταβάλει το χρέος του, εγγυώμενο κατά κάποιο τρόπο για την αξιοπιστία του οφειλέτη, που ήταν και πάρεδρος του Κριτηρίου.

Αξίζει να σημειωθεί επίσης, ότι οι αποφάσεις του Κριτηρίου είχαν πλήρη ισχύ ενώπιον των τρανσυλβανικών δικαστηρίων. Αυτό που φαίνεται ότι θέλουν να αποφύγουν όλες οι πλευρές είναι η πτώχευση του εναγομένου (βλ. εγγρ. 152).

148

1767/XI/8
χ. Θωμά Βελλερά

978/φφ 69v-70r
σχ. 143, 145

Πρακτικό. Διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως. Απογραφή αντικειμένων οικοσκευής. Ενέχυρο.

[15]/ 1767 νοεμβρίου 8 ἐσυναχθίκαμεν ἡμεῖς οἱ ὑποκάτωθεν [16]/ γεγραμ(έν)οι διὰ τὸ χρέος τῆς κυρᾶς Ζαμφίρας ὁποῦ χρεωστᾶ [17]/ [[διὰ]] (εἰ)ς τὴν οἰκοκυρὰ διὰ τὸ κονάκι καὶ τὴν κιρτζιμα[[τ]]ρίτζα F 87"10 [18]/ (εἰ)ς τὸ ὁποῖον μὴν ἔχωντας ἄςπρα νὰ δόση τῆς ἐπήραμεν ἕνα καὶ ἄλλο [19]/ ἀπὸ τὸ σπήτι της ἤγουν 60 κομάτια καλά{λ}ι ἐτράβιξα<ν> F 69 τὰ [20]/ ὁποῖα τὰ ἐπήραμεν διὰ χρ(εί)αν τῆς κουμπανίας κάμνωντας καλοσύ[21]/νην καὶ πλερονωντάςτα{ς} πρὸς F 80 ἔστωντας καὶ νὰ εἶτον τὸ κβάρτο παλαιὰ [22]/ καὶ χαλασμένα τὰ ὁποῖα κάνουν φλορήντζια οὔνγκρικα... F 55"20 [23]/ ἕτερα ἠδίσματα

[24]/ 1 χαλί . . . . . 10"–
[25]/ 2 κάνες καλα[ν]ένιαις . . . . . π. 4 . . . . . 3"–
[26]/ 1 λεκάνη παστιλένια . . . . . π. 4 ¾ . . . . . 3"60
[27]/ 2 ταβάδες μπακιρένια . . . . . π. 4 . . . . . 4"–
[28]/ 1 ραβάρι ντέτο . . . . . π. 4 ½ . . . . . 4"–
[29]/ 1 καλταράκι μὲ σκέπασμα <μ>πακιρένια . . . . . 2"–
[30]/ 1 γουδί τὸ ὁποῖο τὸ ἐπῆρεν ὁ <μ>πασιά Αντρέας
[31]/ 1 ἀνγγεῖον διὰ τὰ κερεῖα μὲ τὸ ἐργαλιον του . . . . . 5"–
[32]/ <σοῦμα> . . . . . <F> 86"80
// τὰ ὁποῖα αὐτὰ τὰ ἄντικρης (εἰ)δίσματα ὁποὺ ἔκοψαν . . . F 86"80
[2]/ ξεπέφτομεν τὸ καλαλικό ὁποῦ ἐπῆρεν ἡ κουμπανία . . . F 55"20
[3]/ <μένουν> . . . . . F 31"60

[4]/ τὰ δὲ ἀποδέλιπα ἐπαρακαλέσαμεν τὸν κὺρ Δημητράκην [5]/ Τζοάνου Μάρκου νὰ κάμῃ καλὰ νὰ βάλῃ τὰ ἄσπρα διὰ νὰ ξεπλερωθῇ [6]/ ἡ νικοκυρὰ τοῦ σπιτίου καὶ μὲ καλοσύνην του τὴν ἀκαρτερ(εῖ) χρόνον μι[7]/σὸν διὰ νὰ ἠμπορέση νὰ τὰ εὐγάλῃ δίδωντας τὰ ἄσπρα καὶ νὰ πέρ[8]/νη τὰ (εἰ)δίσματα (εἰ)δὲ καὶ δὲν τὰ βγάλῃ νὰ πουλιοῦνται καὶ ἔστω.
[9-15]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpῳ, πέτκ(ος) πέτρ(ου) mpῳ [χ. Παλ. Δημητρίου], *δημητρι σούφρα, Κόνσταντήνος· Αρπασὶς mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) περτζέπτορας τῆς κομπανίας καί ἐπίτροπος τοῦ καπετάν(ου) mpῳ, δημήτρι(ος) Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Ἰωάννης Μαβρουδῆ* [χ. Παλ. Δημητρίου], *χ(ατζῆ) πετρ(ου) λουκα.*

στ. 17 Ενοίκια του σπιτιού και του μαγαζιού (ταβερνάκι) της εναγομένης.
στ. 5[φ 70r] Πρόκειται για τα υπόλοιπα 31΄΄60 F, τα οποία η Κ προτείνει σε μέλος της να καταβάλει στον εκμισθωτή με ενεχυρο τα πράγματα της οικοσκευής (στ. 24-32).
στ. 7 «...***νὰ τὰ εὐγάλῃ***...»: να τα συγκεντρώσει.

149

1767/XI/3
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 70r-v
σχ. 138· πρβλ. 188, 199

Πρακτικό. Απογραφή οικοσκευής και τιμαλφών («εξαίρετο») αποθανόντος πραματευτή. Διαδικασία διανομής των τιμαλφών. Δωρεά εν ζωή μεταξύ των συζύγων. Κληρονομία του εξαιρέτου επί δευτερογαμίας της επιβίου συζύγου.

[16]/ ‖ 1767 ‖ τῇ 3 νοεμβρίου ἐπαρησιάσθηκαν κατέμπροσθεν ἡμῶν [17]/ τῶν ὑπογεγραμμένων, τά ὅσα (εἰ)δήσματα εὑρέθικαν [18]/ (εἰ)ς τὸ σπίτι τοῦ

μακαρίτη Βασίλη μπακάλη, τὰ ὁποῖα [19]/ ἐγράφθησαν διά προσταγῆς τῆς κομπανίας καί συμποσοῦν[20]/ται ὡς (εἰ)ς τὸ κατάστιχον λεπτομερῶς φαίνωνται κατ᾽ ὄ:[21]/νομα διά οὔν(γγρικα) F 494:35 ½ ἀπό τὰ ὁποῖα ἐχαρίσθηκαν [22]/ 2 χουλιάρια ἀσιμένια τῆς Ἀνοῦτζας πιπερτζῆ διά [23]/ ἐλεημοσύνην. ὅθεν μοιράζωντάς τα (εἰ)ς 5 μερίδια [24]/ πεύτ(ει) (εἰ)ς τό κάθε μερίδιον πρ(ός) F 96:80 μέ τό νά ἐχα[25]/ρίσθησαν τά 2 χουλ(ιάρια) ὁποῦ κάμουν F 10 ὅθεν μέν(ει) [26]/ νά λάβη τό κάθε μερίδιον ὡς ἄνωθεν. ὄντας ὅμως [27]/ ὑποψία διά ἕνα ὁρολόγι τοῦ κόρφου τό πῶς νά ἐχάθηκεν [28]/ ἤ νά ἐχαρίσθικεν, ἀπό μέρ(ος) τῆς Ζαμφύρας δευτέρας [29]/ γυναικῶς τοῦ μακαρίτη, τῆς ὁποῖας τῆς ἐχαρίσθισαν // καί ἕνα ζευγ(άρι) σκουλαρίκια ὡσάν ὁποῦ τῆς ἐχαρίσθισα[ν] [2]/ ἀπό τόν ἄνδραν της καθώς (εἰ)ς τό κατάστιχον καταλεπτῶς [3]/ φαίνωνται. ἡμ(εῖ)ς διά νά λοίψουν τά σκάνδαλα εὔγαλά[4]/μεν διά τό μερτικόν τοῦ Ἀνδρέα υἱοῦ τοῦ μακαρίτη [5]/ ἀπό τήν πρώτην γυναῖκα οὔν(γγρικα) F 100 τά ὁποῖα καί τοῦ [6]/ τά ἐδώσαμεν (εἰ)ς χ(εί)ρας του, (εἰ)ς (εἰ)δύσματα ὁποῦ (εἰ)ς ἕνα [7]/ φύλο καταλεπτῶς φαίνωνται καί (εἰ)ς μερικά ἄσπρα [8]/ νάχτι. οἱ συμβοηθοί ὅμως τοῦ Ἀνδρέα ἀμφιβάλλωντ[ας] [9]/ νά μήν ἔκρυψεν τάχα τίποτες ἡ Ζαμφύρα δεύτερη [10]/ γυναῖκα, ἤ ἀπό τζαβαλικά ἤ ἀπό ἄλλο τίποτες, ἐξυ:[11]/τοῦσαν διά νά τήν βάλουν (εἰ)ς ὅρκον, ὅμως ἡμ(εῖ)ς, μήν [12]/ καταλαμβάνωντες καμίαν ὑποψίαν φανερήν<> νά [13]/ ἔβαλεν ἤγουν τίποτες καλά<> τούς ἐπαρακίνησάμεν [14]/ νά παύσουν, καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.

[15-20]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, πέτκος πέτρ(ου) [χ.γρ.], *Ἰωάννης τζηνγγ(ού) mpω, Γιάννης μαυροδὴς* [χ.γρ.], *Κόνσταντήνος· Ἀρπασὶς mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpφ, Γεώργιος Ἰ: Μάρκ(ου) καπετάνος.*

στ. 19-21 Η απογραφή είχε ζητηθεί από τον συγγενή του Ανδρέα, γιου του κληρονομουμένου από τον α΄ γάμο του (εγγρ. 138). Συντάσσεται αναλυτικός κατάλογος των αντικειμένων από *λογαριαστές*, με την αξία που αντιστοιχεί σε κάθε πράγμα.

στ. 22-23 Από το συνολικό ποσό που θα διανεμηθεί αφαιρείται η «*ἐλεημοσύνη*» για την ψυχή του αποβιώσαντος στην αδελφή του επιτρόπου του ορφανού, η οποία είχε την επιμέλεια του ανηλίκου. Σε καμιά από τις εγγραφές που αφορούν στην κληρομία του Βασίλη μπακάλη δεν αναφέρεται άλλη «ελεημοσύνη» ή «ψυχικό» ή «μνημόσυνο».

στ. 29-3 [φ 70v] Πρόκειται για δωρεά εν ζωή του κληρονομουμένου προς τη σύζυγό του, η οποία δεν συνεισφέρεται στην κληρονομία.

στ. 3-8 Η αιτιολόγηση της προσαυξήσεως του μεριδίου του τέκνου από τον α΄ γάμο του αποβιώσαντος γίνεται στους στ. 27[φ 70r]-7[φ 70v].

στ. 8 «***συμβοηδοί***»: οι πλησιέστεροι συγγενείς.

στ. 9-10 Οι στίχοι αυτοί υπονοούν ότι η απογραφή περιελάμβανε και την οικοσκευή, με την αντίστοιχη εκτίμηση της αξίας των αντικειμένων.

στ. 12-13 «***νά ἔβαλεν ἤγουν τίποτες καλά***»: να έκρυψε.

150

1768/I/9 978/φ 70v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Απόφαση προδικαστική. Παραγγελία αγοράς εμπορευμάτων. Αναβολή συζητήσεως έως την εκκαθάριση των λογαριασμών της *συντροφίας* και των *συντρόφων*.

[21]/ ||1768|| τῇ 9 Ἰαννουαρίου ἐπαρησιάσθηκαν κατέμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑπο:[22]/γεγραμμένων ὁ κύρ Γιαννάκης Ἀρπάσης ζητῶντας νά τόν πληρώσῃ [23]/ ὁ Νάστ(ος) Δημητρίου τά ἐναποληφθέντα διά τό πρᾶγμα ὁποῦ τοῦ ἤφερεν ἀπό [24]/ Γγράτζο[1] οὖν(γγρικα) F 170<.> [[ὁ Νάστ(ος) ὅμως ἀποκρήθ(ει)]] ἐρωτῶντας ὅμως τόν Νάστον [25]/ ἀποκρήθ(ει) ὅτι τό πρᾶγμα ὁποῦ ἐπῆρεν τό ἔβαλεν (εἰ)ς τό ἐργαστήρι [26]/ καί δέν ἔχ(ει) ἀπό ποῦ νά πληρώσῃ. ὅθεν εὑρέθ(ει) εὔλογον νά καρτε[27]/ρέσῃ, ὁ κύρ Γιαννάκης ὅσον νά ἔλθῃ ὁ Δημήτρης μπακάλης [28]/ νά ἐξεταχθῆ ἡ ὑπόθεσις καί τότες νά ἀποφασίσωμεν ποῖος ἔχ(ει) [29]/ νά πληρώσῃ καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[30-33]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς mp, Ἰωάννης μαβρουδή mp [χ.γρ.], *Μανικάτης Σαφράνος mp, Δημήτρης βόηκ(ου), Γεώργιος Ἰ. Μάρκου καπετάνος mp.*

στ. 26-28 Ο Δημήτρης μπακάλης ήταν προφανώς ο *σύντροφος* του εναγομένου ο οποίος είχε παραγγείλει το εμπόρευμα στον ενάγοντα. Έπρεπε να γίνει εκκαθάριση των λογαριασμών της *συντροφίας* και των *συντρόφων*, ώστε να προσδιορισθεί η διαιρετή παροχή του καθενός προς τον ενάγοντα.

1. Graz.

151

1768/I/9 978/φ 71r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 141

Απόφαση οριστική. Προθεσμία εξοφλήσεως χρεωστικής ομολογίας.

// ||<I>768|| τῇ 9 Ἰαννουαρίου ἐπαρησιάσθη καὶ δεύτερην φοράν ἡ Χαμαρῶϊα [2]/ ζητῶντας νὰ πληρωθῇ, ὅθεν τῆς ἐδώθη [:της εναγομένης] *ἡ συνηθισμένη[1] διορία [3]/ τῶν 6 εὐδομαδῶν καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*

4-8/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Μανικάτης. Σαφράν(ος), Κόνσταντήνος Αρπάσις mp, Δημήτρης βόηκ(ου) mp, Γιάννης μαυρωδὴς [χ.γρ.], *Γεώργιος Ἰ: Μάρκ(ου) καπετάνος mp.*

1. Δηλαδή η νόμιμη, σύμφωνα με το τρανσυλβανικό δίκαιο.

152

1768/I/9 978/φ 71r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 146, 147, 154, 156, 159

Απόφαση προδικαστική. Διαδικασία παύσης πληρωμών. Απογραφή εμπορικής περιουσίας.

9/ Τῇ αὐτῇ ἤλθεν πάλιν ὁ Κώλερης ἀτβοκάτος τοῦ Μπάρτ, καὶ προτοστολο:10/γίζωντας ζητεῖ νὰ πληρώσῃ ὁ κὺρ Δημήτρης Σοῦφρας, ὁ ὁποῖ(ος) 11/ μεγαλοφώνως λέγ(ει), ὅτι ἔχ(ει) μέ τί νά πληρώσῃ ὅλλους, μέ πρᾶγμα 12/ καὶ οὕτως ἀποφασίσθ(ει) μετά τό γεῦμα νὰ πηγένουν νατοῦ γρά13/ψουν τό πρᾶγμα καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
14-19/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστώς, Κόνσταντήνος· Αρπάσις mp, Μανικάτης Σαφράν(ος) mp, Γιάννης Μαυρωδὴς [χ.γρ.], *παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ, Δημήτρης βόηκ(ου) mp, Γεώργιος Ἰ: μάρκου καπετάνος mp.*

στ. 9-10 Ο δανειστής επανεισάγει την υπόθεση για την εξόφληση του χρέους, παρ'όλο που δεν συμπληρώθηκε ο χρόνος που είχε συμφωνηθεί στον δικαστικό συμβιβασμό (εγγρ. 146, 152), προφανώς διότι ήταν γνωστό στον εμπορικό κύκλο του Σιμπίου ότι δεν κατόρθωσε να συγκεντρώσει χρήματα από τους οφειλέτες του.
στ. 11-13 Η αγωγή δίνει το έναυσμα στον οφειλέτη να δηλώσει την παύση πληρωμών. Ετσι, οι πιστωτές του θα πρέπει να ικανοποιηθούν με όσο εμπόρευμα ή άλλα περιουσιακά στοιχεία είχε. Το Κριτήριο αποφασίζει την απογραφή της εμπορικής του περιουσίας.

153

1768/I/9
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 71r-v
πρβλ. 76

Απόφαση προδικαστική. Δάνειο. Ενστάσεις εναγομένου. Θέματα προς απόδειξη: γνησιότητα εγγράφου, μερική εκπλήρωση, συμμετοχή ενάγοντος στον συμβιβασμό των πιστωτών.

[20]/ ||Τῇ αὐ||τῇ ἡμέρα ἦλθεν καὶ ἐπαρησιάσθη ὁ Νάγγυ Γιόζης προκ<ου>ράτουρας [21]/ τοῦ γγουμπερνίου μέ μίαν ὁμολογίαν, τοῦ Κυρίλλα δούλου τοῦ ἄρχοντος [22]/ Ἀλβήντζη Γγάμπορη διὰ οὗν(γγρικα) F 100.– ἀπό τοὺς 1753 φευρουαρίου 15 ἡ ὁποῖα [23]/ διαλαμβάν(ει) οὕτως. <«>σκρισωάρα μέ<α> λα μούνα ζουπούνουλουη Κυρί:[24]/λα πρεκούμ σασαστήε καμηαουντάτ ντουμνιαλούη μπάνη [25]/ κασαϊγγρηξέσκ οὐνγγουρέστη φλορήντζ F 100"– ἄντεκα [26]/ ὠ σοῦτα κου ντομπούντα λόρ λα ω σούτα [[σιάσε]] ξέτζι ση ἐντεμπλούν:[27]/τουσα ντουμιαλοΰϊ βρομόρτε σα ἄημπ κασαντάου λα μπησέρη[28]/κα γγρέτζηλο|ρ| ζουμουτάτε σή λα μπησέρηκα φραντζησκάνηλορ [29]/ ζουματάτε, ση πεντρου μαϊ ἀντεβαρατα κρεντήντζα μα ἡσκα[30]/λέσκ μαϊζός κασασαστήε. 1753 λα 15 φευρουάριε [31]/ ἔου πέτρου ντόντε|ρ| πλάτνικ<»>.[1] *// ἐρωτόντας ὅμως τόν Πέτρον Θεοδώρου λέγ(ει) τό πῶς ἀληθῶς τοῦ ἐχρε:[2]/ωστοῦσεν τοῦ Κυρίλλα F 100 μέ τό διάφορόν τους πρ(ός) 10/100 καὶ πῶς ἀπό [3]/ αὐτὰ τά F 100 τοῦ ἔχ(ει) δομένα F 20 (εἰ)ς 2 φοραῖς<,> μίαν φοράν [4]/ F 14 καὶ ἄλην 6<,> τὰ ὁποῖα τά ἔχ(ει) γραμμένα (εἰ)ς τήν ἴδιαν ὁμο:[5]/λογίαν, καὶ ὅτι ὤντας εὐγῆκεν μουφλούζης ἐμβῆκεν καὶ αὐ:[6]/τός μέ τήν ὁμολογίαντου (εἰ)ς τὸ μοίρασμα καὶ τέλ(ος) πάντων λέγ(ει) [7]/ μέ ὅρκον ὅτι δὲν (εἶ)ναι αὐτή ἡ ἴδια ὁμολογίατου, ἀλλά (εἶ)ναι [8]/ πλαστή. ὅθεν τὸ ηὗραμεν εὔλογον, διὰ νὰ ἔχῃ νά παρη[9]/σιασθῆ ὁ ἴδιος οἰκοκύρης τῆς ὁμολογίας διὰ νά ἠμπο:[10]/ρέση νά ἀποδ(εί)ξῃ, τό πῶς νά (εἶ)ναι <ἀληθινή> αὐτή ἡ ὁμολογίατου, καὶ [11]/ νὰ ἀποκρηθῆ καί διά τὰ F 20 ὁποῦ ἐπῆρεν, καὶ νὰ ἀπο[12]/δ(εί)ξῃ ὅτι δέν ἐμβῆκεν (εἰ)ς τὴν μοιρασιὰν, καί τότες θέλ(ει) [13]/ ἀποφασισθῆ.*
[14-18]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς mp, Μανικάτης saφράν(ος) mp, Κόνσταντήνος· Αρπασις mp, Δημήτρης βόηκου mp, Γιάννης μαυρωδὴς [χ.γρ.], Γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) καπετάνος.

στ. 23-31 Το κείμενο της συμβάσεως δανείου, με τον τύπο της χρεωστικής ομολογίας.

στ. 5-6[φ 71v] «***ὤντας εὐγῆκεν μουφλούζης***»: «όταν κήρυξε πτώχευση»[2]. Εννοείται ότι ο ενάγων ικανοποιήθηκε συμμέτρως.

1. Μετάφραση από τα ρουμανικά των στ. 23-31: «γράμμα μου στο χέρι του αφέντη Κυρίλλα για να είναι γνωστό ότι μου έδωσε αυτός χρήματα για τις ανάγκες μου [:'πού χειάζομαι'] ουγγρικά F 100΄΄- δηλαδή εκατό με τον τόκο τους στα εκατό [[έξι]] δέκα και αν τυχόν τον βρεί θάνατος να έχω να δίνω στην εκκλησία των Γραικών τα μισά και τα μισά στην εκκλησία των Φραγκισκανών, και για μεγαλύτερη ασφάλεια υπογράφομαι πιο κάτω προς γνώση. 1753 στις 15 φεβρουαρίου εγώ ο Πέτρος Ντόντερ [:Θεοδώρου] πληρωτής».
2. Πρβλ. εγγρ. 152. Βλ. και ΕΚΣ, σσ. 202 (κα΄).

154

1768/I/28 — 978/φφ 71v-72r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου — σχ. 146, 152, 156

Απόφαση οριστική. Συμβιβασμός πιστωτών (*concursus creditorum*). Εκτελεστής διαθήκης. Συναίνεση του οφειλέτη για τη ρύθμιση των χρεών. Συμψηφισμός προηγούμενων καταβολών. Απαγόρευση εξόδου (*ὄπρισμα*) και αποτελέσματά της.

[19]/ ||1768|| τῇ 28 ἰαννουαρίου ἐπαρησιάσθ(ει) πάλιν ὁ ἄρχον Κόλερης [20]/ μὲ τόν Δημήτρην Σοῦφραν διά τό χρέος ὁποῦ χραιωστ(εῖ) τοῦ Μπάρτ [21]/ ἔστωντας καὶ νά ἐκρήθικαν πολλότατες φορές, καὶ ἐπῆγαν καὶ (εἰ)ς τό [22]/ Ἔκλαμπρον τεζαουραριάτο, διά νά τελ(ει)ώσουν ἐκ(εῖ)<.> μήν ἡμ[23]/ πορῶντας ὅμως οὔτε ἐκ(εῖ) νά τούς τελειώσουν τήν κρήσην τούς [24]/ ἔστηλαν πᾶλιν (εἰ)ς ἡμᾶς, διά νὰ τοὺς δικαιώσωμεν. ὅθεν ἐξετά[25]/ζοντες καταλεπτῶς τὰς διαφοράστους, καὶ ἐρωτώντας ὅλλους τοὺς κρε[26]/διτόρους, ἐάν θέλουν ὅλλοι νὰ ἔμβουν (εἰ)ς τό κονκούρσο, νά ξε[27]/πληρωθοῦν μέ ὅτι καὶ ἄν τοῦ εὑρέθη ἤγουν πρᾶγμα καί ἕτερα. [28]/ (εἰ)ς τὸ ὁποῖον ὁ κύρ Μανικάτης δὲν ἠθέλησεν μέ κανέναν [29]/ τρόπον νά σέβη (εἰ)ς τὸ κονκούρσον μὲ τὸ νὰ μήν (εἶ)ναι ἄσπρα [30]/ τῆς ἐντιμότητός του τά ὅσα χραιωστ(εῖ) ὁ Σοῦφρας ἀλλά τοῦ μα[31]/καρήτη Κῶνστα Μανόλη τά ὁποῖα (εἶ)ναι ἀραδιαζμένα // κατὰ τὴν διάταν τοῦ μακαρήτου, {εἰ} <οἱ> δέ ἐπίλοιποι κρεδιτόριδες [2]/ ὅ τε Μπάρτης, κύρ Γιαννάκης Τζίνγγου, καὶ κὺρ Κωνσταντίν(ος) [3]/ Ἀρπάσης ὁποῦ ἔχουν νὰ πάρουν οὖν(γγρικα) F ἕως 900΄΄ – νὰ ἔχουν νά [4]/ ἔμβουν (εἰ)ς τό κονκούρσον πέρνοντες πρᾶγμα καὶ ἕτερα ὅσον [5]/ νά ξεπληρωθοῦν. (εἰ)ς αὐτό ἐρωτόντας καὶ τὸν κὺρ Δημήτρην Σοῦφραν [6]/ ἔστερξεν (εἰ)ς τήν ἄνωθεν ἀπόφασιν. ὑποσχόμεν(ος) μάλλιστα, ὅτι [7]/ τά ὅσα δὲν ἤθελαν φθάση<.> ἔξω ἀπό τὸ πρᾶγμα<.> ἕως νά γεμί[8]/σουν τὰ ἄνωθεν ὁποῦ χραιωστ(εῖ) τοὺς κρεδιτόρους ὁποῦ κάμουν τὸ κον[9]/κούρσο

νὰ ἔχη νὰ τούς εὐχαριστῆ ἤ μέ ὁμολογίαν ἤ μέ ὅτι καί [10]*/ ἂν ἠμπορέση, ὅμως παρακαλ(εῖ) διὰ νὰ ξεπεσθῆ τό ὑπε*[11]*/ρήσιον διάφορον ὁποῦ ἐπῆρεν ὁ οἰκοκύρης του Μπάρτης, τό ὁποῖ:*[12]*/ον καὶ εὑρέθη εὔλογον διὰ νὰ ξεπεσθῆ κατὰ τό δίκαιον.*

[13]*/ ὅσον δέ διὰ τό ἐμπόδιον ὁποῦ τοῦ ἔκαμεν ὁ οἰκοκύρηςτου ὁπρίζον*[14]*/ τὰς τον διὰ νὰ μήν πηγένῃ ἔξω (εἰ)ς τά πανηγύρια, διὰ ναμάση* [15]*/ τὰ βερεσιέδιά του καὶ νὰ πολήσῃ τό ὀλιγιστόν του πρᾶγμα, μέ ὅλλον* [16]*/ ὁποῦ ἔγινεν ἐγγυητής ὁ κὺρ Γιαννάκης Τζίνγγου διὰ τόν* [17]*/ ἄνωθεν Σοῦφραν, δὲν ἠθέλησεν νὰ τόν ἀφήσῃ, τό εὑρίσκο*[18]*/μεν εὔλογον δικαῖως νὰ ἔχη νά πάρη <μόνον> πρᾶγμα ὁ Μπάρτης διά* [19]*/ νὰ ξεπληρωθῆ καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*

[20-28]*/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Ἰωάννης τζηνγγ(ού) mpω, Μανικάτης Saφράν(ος) mp, Κόνσταντήνος, Αρπασὶς mp, χ(ατζῆ) πετρου λουκα, πέτκος πέτρ(ου)* [χ.γρ.(;)], *Γιάννης Μαυρωδὴς* [χ.γρ.(;)], *Παλαιολόγης Δημητρί(ου) περτζέπτορας mpω, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mp, διμιτρι σουφρα με τω θελιμαμου εσ<τ>ρεσα.*

Η εγγραφή αυτή μας δίνει μια σαφή εικόνα του τρόπου με τον οποίο διενεργούνταν ο πτωχευτικός συμβιβασμός, πριν αυτός υπαχθεί στη δικαιοδοσία ειδικού δικαστηρίου. Το Προνόμιο που παραχώρησε στην Κ η αυτοκράτειρα Μαρία Θηρεσία (1777) ρύθμιζε αυτή την ειδική δικαιοδοσία και προέβλεπε την εφαρμογή των διατάξεων του Διατάγματος της ιδίας (1772) περί πτωχευτικού συμβιβασμού και χρεωκοπίας[1].

Η μορφή του πτωχευτικού συμβιβασμού που συνάγεται από την εγγραφή ήταν εκείνη ενός απλού δικαστικού συμβιβασμού για τη σύμμετρη ικανοποίηση των πιστωτών με εμπορεύματα του οφειλέτη που αδυνατούσε να καταβάλει τα χρέη του. Η όλη διαδικασία έτεινε στη διευκόλυνση του οφειλέτη να εκπληρώσει ολόκληρη την παροχή του σε είδος αμέσως, ή και αργότερα σε χρήμα. Δεν απαγορευόταν η μετά τον συμβιβασμό εμπορική δραστηριότητα και κυκλοφορία του πτωχού («*μουφλούζη*») εξω από το Σιμπίου ή την Τρανσυλβανία για να συγκεντρώσει χρήματα για την εξόφληση των πιστωτών. Διαπιστώνεται έτσι μέσα από τις επιλογές του Κριτηρίου, μια συνειδητά ευέλικτη στρατηγική της Κ για τη στήριξη των μελών της, είτε ήταν δανειστές είτε ήταν οφειλέτες, ώστε να μπορέσουν να συνεχίσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα, που ήταν το ζητούμενο για την επιβίωση της εμπορικής παροικίας.

στ. 24-31 Προαιρετικός χαρακτήρας της συμμετοχής στον συμβιβασμό.

στ. 31-1[φ 72r] Ο παριστάμενος Μανικάτης Σαφράνος ήταν εκτελεστής της διαθήκης (*ἐπίτροπος τῆς διάτας*) του Κώνστα Μανόλη. Συνάγεται

ότι ο εκτελεστής της διαθήκης έπρεπε να αποδώσει στους κληρονόμους και κληροδόχους τα αναφερόμενα στη διαθήκη ποσά ή αντικείμενα, και επομένως δεν μπορούσε να μετάσχει στον συμβιβασμό.
στ. 4 «***ὅσον***»: μέχρι.
στ. 5-6 Οι όροι καθορίστηκαν από το Κριτήριο και συνήνεσαν σ'αυτούς οι πιστωτές και ο οφειλέτης.
στ. 6-9 Υπόσχεση του οφειλέτη ότι, αν δεν επαρκέσει το εμπόρευμα, θα ικανοποιήσει πλήρως τους πιστωτές για το υπόλοιπο του χρέους με χρεωστική ομολογία ή με άλλο τρόπο (:χρήματα, τιμαλφή, εκχώρηση απαιτήσεών, κλπ.)
στ. 10-12 Ικανοποιείται το αίτημα του οφειλέτη να εκπεσθεί το επί πλέον του κοινού επιτοκίου (6%) ποσό που είχε αναγκασθεί να υποσχεθεί στον ενάγοντα, προφανώς όταν είχε συμβιβασθεί με αυτόν (εγγρ. 146). Επομένως, ο όρος αυτός του συμβιβασμού θεωρήθηκε καταχρηστικός εκ των υστέρων, παρ'όλο που συμφωνήθηκε παρουσία του προεστού της Κ (εγγρ. 146 στ. 22).
στ. 13-19 Το Κριτήριο αποδέχεται το αίτημα του οφειλέτη να ικανοποιήσει μόνο με εμπόρευμα τον επισπεύδοντα Μπαρτ, θεωρώντας αυτόν υπεύθυνο για την έλλειψη ρευστότητας του οφειλέτη.

1. ΕΚΣ, σσ. 202-203. Τις σχετικές ρυθμίσεις του Προνομίου βλ. ό.π., σσ. 97-98 και σημ. 105-106, 396-397 και 402 (άρθρο VI, στα λατινικά και στην ελληνική του μετάφραση)· το διάταγμα της Μαρίας Θηρεσίας, *Cridal-und-Falliten Ordnung* (4.7.1772), βλ. στου Fr. Schuler von Libloy, *Siebenbürgische Rechtsgeschichte*, Hermannstadt 1856.

155

1768/I/28 978/φ 72v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Απόφαση προδικαστική. Εξύβριση και διαπληκτισμός σε δημόσιο χώρο. Προδεσμία για προσκόμιση αποδείξεων.

// ||1768|| τῇ 28 Ἰαννουαρίου.
[2]/ ||Ἐπρ||οτεστολόγησεν ὁ Κωνσταντίν(ος) Σήρμπος ἐναντίον τοῦ Πα:[3]/ σχάλη μπακάλη λέγοντας τό πῶς τόν ἀσχημολόγησεν [4]/ (εἰ)ς τό παξάρη μαλόνοντες ἀναμεταξύ τους καὶ ἀναμεσα (εἰ)ς τά [5]/ πολλά τά λόγια τοῦ (εἶ)πεν ὁ Πασχάλης ταλχάρην [6]/ δια τό ὁποῖον τόν ἐρώτησάμεν ἐὰν εἶναι ἀληθηνά τά λόγια [7]/ αὐτὰ; ὁ ὁποῖ(ος) ἀπεκρήθη τό πῶς δὲν (εἶ)ναι

ἕτοιμος διά [8]/ κρήσιν καί ἐξήτησεν διορίαν 15 ἡμέρες διά νά ἑτοιμασθ[ῆ] [9]/ διὰ κρήσιν, ὁμοίως καὶ ὁ Κωνσταντίν(ος) νὰ ἔχῃ νά φέρῃ [10]/ μαρτύρους ἀρκετούς καὶ τότες νά κρήνονται.
[11-16]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpῳ, Μανηκάτης Σαφράν(ος), Πέτκος πέτρ(ου) [χ. Ι. Τζήγγου(;)], *Γιάννης μαυρωδής, Γέωργιος Ἰ: μάρκ(ου) καπετάνος mp.*

156

1768/II/6 978/φ 72v
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 152, 154

Πρακτικό. Αίτηση πρακτικών δίκης και αποφάσεως για την άσκηση εφέσεως. Αίτηση ενάγοντος και εναγομένου για δικαστικές δαπάνες.

[17]/ 1768 φευρουαρίου 6 ἤλθεν ὁ ἀβοκάτος τοῦ <Μ>πὰρτ Κόλερ, καὶ ἐξήτησεν [18]/ τὴν κρίσιν ἔξω διὰ νὰ πηγένῃ (εἰ)ς τὴν καμάραν πάλιν ἐπ(ει)δήτης [19]/ καὶ δὲν τὸ στρέγῃ ὁ <Μ>πὰρτ, τὸ ὁποῖον καὶ τοῦ ἐδόθη. [20]/ τὴν ἰδιαν ὥραν ἐπροτοστολοϊσεν καὶ ὁ ἀβοκάτος Τζούρι ἀπὸ μέρ(ος) τοῦ [21]/ Διμήτρη Σοῦφρα διὰ τὰ ὅσα ἔξοδα ἤθελαν ἀκολουθίση.

157

1768/III/12 978/φ 72v
χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό. Αγωγή για εξόφληση δανείου («*όμολογίας*»).

[22]/ 1768 μαρτίου 11 ἤλθεν ὁ ἄρχων Ἐνκέσαρ καὶ ἐπροτοστολοϊσεν διὰ τόν [23]/ Δημίτριν Γεωργίου διὰ F 1000 ὁποῦ τοῦ χρεωστᾶ μὲ ὁμολογίαν μέ τὸ διαφορὸν <τους> [24]/ ζητῶντας νὰ τὰ πλερόση.

Πρόκειται για επένδυση κεφαλαίου, με τη μορφή χρεωστικής ομολογίας πληρωτέας «επί τη εμφανίσει» που δεν μπορούσε να εκχωρηθεί, όπως συνάγεται από παρόμοιες προηγούμενες και επόμενες περιπτώσεις.

158

1768/IV/9 978/φ 73v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Απόφαση οριστική. Δικαστική εκκαθάριση *συντροφίας* ορισμένου χρόνου. Κατανομή ζημιών.

// 1768 τῇ 9 ἀπριλλίου
[2]/ Ἐπροτεστηλόϊσεν ὁ Δημήτρης Καπετάνου γαμβρός τοῦ Μήχου Βρέτου
[3]/ ἐναντίον τοῦ αὐτοῦ πενθεροῦ του· ἔστωντας καὶ νά ἐσυντρόφευσαν
[4]/ ἐπέρση οἱ δυότους καὶ ἔβαλεν ὁ Μήχος
πρᾶγμα διὰ οὔν(γγρικα) . . . . . F 217"–
[5]/ ἔβαλεν καὶ ὁ Δημήτρης γαμβρός του ἄσπρα νάχτι 337"–
[6]/ ⟨σοῦμα⟩ . . . . . οὔν(γγρικα) F 554"–
[7]/ μέ τά ὁποῖα ἐπραγμάτευσαν 1 χρόνον καιρόν
[8]/ καὶ ὕστερον λογαριάζοντες καὶ γράφωντες τό πρᾶγμα
[9]/ εὐγῆκεν ὅλλον διά . . . . . οὔν(γγρικα) F 342"44
[10]/ αὐτὰ φαίνονται λοιπόν τὸ πῶς λοίπουν . . . . οὔν(γγρικα) F 211"56
[11]/ ἔχ(ει) παρμένα ὅ ἄνωδεν Δημήτρης ἀπό αὐτὰ F 15"–
[12]/ αὐτὰ λοίπουν οὔν(γγρικα) F 196"56
[13]/ λοιπὸν κατὰ τὰ ἄρθρα του βηλαϊτί(ου) καί κάθε κρίσεως ὡς συν:
[14]/τρόφοι ὁποῦ (εἶ)παν, τόσον (εἰ)ς διάφορον ὅσον καὶ (εἰ)ς ζημίαν
[15]/ πεύτ(ει) (εἰ)ς τό κάθε μερτικόν ζημία . . . . . F 98"28–
[16]/ ἔχ(ει) βαλμένα ὁ Δημήτρης . . . . . F 337"–
[17]/ ξεπεύτεται ἡ ζημία . . . . . 98"28
[18]/ ⟨μένουν⟩ . . . . . F 238"72
[19]/ ἐπῆρεν τά ἄνωδεν . . . . . 15"–
[20]/ ⟨μένουν⟩ . . . . . F 223"72 F 223"72
[21]/ τοῦ ξεπεύτωμεν τὰ ὅσα λιανόματα ἐπῆρεν ἀπό
τό ἐργαστήρι
[22]/ καὶ πληρομήν τῆς δουλεύτρ(ει)ας ὅσον νὰ γεμίσῃ
ὁ χρόν(ος) . . . . . 23"72
[23]/ ⟨μένουν⟩ . . . . . οὔν(γγρικα) F 200"00
[24]/ ὥστε εὑρέθη εὔλογον, νά ἔχῃ νὰ τοῦ δώσῃ ὁ πενθερός [25]/ του ὁ Μήχος
τοῦ γαμβρού του Δημήτρι Καπετάνου πρᾶγμα ἀπό [26]/ τό ἀργαστήρι μετά
3 ἡμέρες διά τήν ἄνωδεν σοῦμαν, καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[27-34]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpώ, πέτκ(ος)
πέτρ(ου) mp [χ.γρ.], Μανικάτης Σαφράν(ος), Κόνσταντηνος· Αρπάσις
mp, Ἰωάννης Μαυρουδὴ mp, διμιτρι σοῦφρα, Παλαιολόγης Δημητρί(ου)
διὰ τόν καπετάνον mpῳ.

στ. 4-5 Οι εισφορές των *συντρόφων* είναι σε εμπόρευμα ή χρήματα[1].
στ. 7 Εταιρεία ορισμένου χρόνου.
στ. 8-9 Αξία των εμπορευμάτων που δεν εκποιήθηκαν.
στ. 15 Η ζημία μοιράζεται εξ ίσου, ενώ οι εισφορές στο εταιρικό κεφάλαιο δεν ήταν ίσες. Η ζημία του Δημήτρη έπρεπε να είναι 126,6 F και του πεθερού του 84,4 F[2].

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 196.
2. Επομένως, εδώ δεν ίσχυσε η κατ᾽αναλογία του εταιρικού μεριδίου συμμετοχή στη ζημία, όπως παγίως υπολογιζόταν από το Κριτήριο. Ενδέχεται να υπήρχε στη σύμβαση εταιρείας συμφωνία για τη διανομή κερδών και ζημιών εξ ημισείας.

159

1768/VI/5
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 74r
σχ. 156

Απόφαση οριστική. Κύρος πτωχευτικού συμβιβασμού. Αναπομπή της υποθέσεως από το Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας στην Κ.

// 1768 τῇ 5 Ἰουνίου.
[2]/ Κατά τὴν προσταγήν ὁποῦ μᾶς ἔστηλεν τό ἔκλαμπρον Τεζαουραριάτο [3]/ διὰ τήν διαφοράν τοῦ χρέους ὁποῦ ἔχ(ει) ὁ Δημήτρης Σοῦφρας μὲ τόν Γιοχάννες [4]/ Μπαρτ σταμπατόρον καστρινόν, ἐσυναδροίσθημεν πᾶλιν καὶ ἐδιαβάσαμεν [5]/ τὴν ἱνστάντζιαν τοῦ ἄνωθεν Μπὰρτ, ὁποῦ ἔδωσεν ἐναντίον τοῦ ἄνωθεν [6]/ Σοῦφρα καὶ τῆς κομπανίασμας, καί ἐξετάζωντες πάλιν τά πράγματα, κατά [7]/ τὸ ντελιμπεράτον ὁποῦ ἐδώσαμεν τῇ {17}<6> φευρουαρίου ἀπερασμένου[1], οὕτως πάλιν [8]/ τὸ εὑρίσκομεν εὔλογον, ὅτι νά ἔχῃ νά ἐμβένῃ ὅ τε κὺρ Γιαννάκης [9]/ Τζίνγκου καὶ κὺρ Κωνσταντίν(ος) Ἀρπάσης μαζὶ μέ τόν ἄνωθεν Μπάρτ, (εἰ)ς [10]/ τὸ κονκούρσοτους. ἐπ(ει)δή καί ὅταν ὁ Μπάρτης ἐξυτοῦσεν τόν κὺρ Δημήτρην [11]/ Σοῦφραν (εἰ)ς τήν κρίσιν, δὲν (εἶ)χεν φανερωθεῖ ὁ ἄνωθεν Σοῦφρας διά μουφλούζης [12]/ ὅταν δέ ἐφανερώθῃ διά αἰτίαν τοῦ Μπάρτ, ἔπρεπεν καὶ οἱ ἐντιμό<τη>τες τους νά συν[13]/τρέξουν, καὶ λοιπὸν ὅλλοι μαζί πέρνωντες τό πρᾶγμα ὅσον εὑρέθη τοῦ ἄνωθεν [14]/ Σοῦφρα{ν} καὶ ἂν δέν φθάση νὰ ξεπληροθῇ νὰ πληρόνεται μέ ὅτι καὶ ἂν ἔχῃ [15]/ ξετιμόντας ὅλλατου τά (εἰ)δύσματα (εἰ)ς εὔλογον τιμήν. καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[16-18]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. πέτκος πέτρ(ου). Μανηκάτης·

Σαφράν(ος) mp. Γιάννης μαυρωδὴς. Γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) καπετάνος mp.

στ. 5-6 Η έφεση στο Θησαυροφυλάκιο στρεφόταν κατά της αποφάσεως του Κριτηρίου της Κ της εγγρ. 154.
στ. 8-10 Συνάγεται ότι το αίτημα του εκκαλούντος (Μπαρτ) ήταν να εξαιρεθεί η απαίτησή του από τις ρυθμίσεις του πτωχευτικού συμβιβασμού.
στ. 10-12 Ο κρίσιμος χρόνος για την ένταξη μιας απαιτήσεως στην πτωχευτική διαδικασία ήταν εκείνος της ασκήσεως της αγωγής πριν ή μετά την παύση πληρωμών (εγγρ. 152). Η απόφαση επαναλαμβάνει ότι ο ενάγων ήταν ο αίτιος της παύσης πληρωμών (επειδή εμπόδισε τον εναγόμενο να μετάσχει σε εμποροπανηγύρεις και να εκποιήσει τα εμπορεύματά του). Επομένως πρέπει να μετάσχει στον συμβιβασμό.
στ. 13-15 Το Κριτήριο τροποποιεί εν μέρει προηγούμενη απόφασή του (εγγρ. 154 στ. 6-9[φ 72r]), ως προς τον τρόπο ικανοποιήσεως των πιστωτών.

1. Πρόκειται για το πρακτικό της εγγρ. 156, που αφορά στη χορήγηση αντιγράφου της αποφάσεως για τον πτωχευτικό συμβιβασμό (εγγρ. 154).

160

1769/I/23 978/φ 74r-v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Απόφαση προδικαστική. Αγωγή για εξόφληση χρέους από χρεωστικές ομολογίες *συντροφίας*. Ανανέωση χρέους επ᾽ονόματι *συντρόφου* του εκδότη, μετά τη λύση της *συντροφίας*. Ομολογία απάτης υπό το κράτος εκβιασμού. Εκκρεμοδικία.

[19]/ ||1769|| τῇ 23 Ἰαννουαρίου ἐπαρησιάσθη ὁ Νικόλας Στάμου κατέμπροσθεν [20]/ ἡμῶν τῶν ὑπογεγραμμένων προτεστολοΐζωντας ἐναντίον τοῦ [21]/ Νάστου Δημητρίου ζητῶντας νά τόν πληρώσῃ οὖν(γγρικα) F 220΄΄ τὰ ὁποῖα [22]/ τοῦ τά ἔδωσεν (εἰ)ς δύο καιρούς κατά τάς ὁμολογίαις τοῦ Νάστου, τόν ὁποῖον [23]/ ἐρωτῶνταςτον ἀπεκρήθ(ει) τό πῶς ἄλαξεν τές ὁμολογίαις (εἰ)ς [24]/ μίαν, ἐπ᾽ὀνόματι τοῦ Δημήτρη Γεωργίου καὶ μᾶς ἐπαρά[25]/στησεν ταῖς παλεαῖς 2 ὁμολογίαις σχησμένες λέγωντας [26]/ τό πῶς ὅταν ἤθελεν νὰ μισεύσῃ (εἰ)ς Κωνσταντινόπολιν ἤθελεν [27]/ νά τόν ἐμποδήσῃ ὁ Νικόλας διά νά ἀλάξῃ ταῖς ὁμολογίαις [28]/ (εἰ)ς τὸ ὄνομα τοῦ Δημήτρι καὶ οὕτως βιαζόμεν(ος) τὸ

ἔκαμεν. [29]*/ ὁ δέ Νικόλας ἀποκρίνεται τό πῶς ὁ Νάστ(ος) τόν ἐγέλασεν* [30]*/ ἐπ(ει)δή καὶ δέν (εἶ)χεν (εἴ)δυσιν τό πῶς ὁ Νάστ(ος) ἐξεχώρησεν* [31]*/ ἀπὸ τόν Δημήτρην, καὶ (ἔχ)ει ὑποψίαν μάλλιστα καὶ παρησία // τὸ (εἴ)πεν τό πῶς ὁ Νάστ(ος) τόν ἐγέλασεν<,> τοῦ ὁποίου τοῦ δίδεται* [2]*/ ἄδ(ει)α νὰ τραβήξῃ κρίσιν ὁ Νικόλας ἐναντίον τοῦ Νάστου* [3]*/ διά αὐτήν τήν ὑποψίαν ὁποῦ ὁ Νικόλας ἔχει ἐναντίον τοῦ* [4]*/ Νάστου διὰ τό γέλασμα καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*

[5-10]*/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpῳ, δωμᾶς βελλερᾶς mp, πέτκος πέτρ(ου) mp* [χ. Ι. Τζήγγου], *Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ, Ἰωάννης μαβρουδή* [χ.γρ.], *Δημήτρης βόηκ(ου) mp, Κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου), Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mp, γεόργις βελλεράς καπετάνος* [μον.;].

στ. 25 Ακύρωση αντιγράφων –«ἴσων»– ομολογιών *συντροφίας* που κρατούσε ο εκδότης.
στ. 26-28 Ομολογία εναγομένου για τη διάπραξη απάτης υπό το κράτος εκβιασμού, τις παραμονές εμπορικού ταξιδιού.
στ. 29-30 Η απάτη συνίσταται στην απόκρυψη της λύσης της εταιρείας. Οι χρεωστικές ομολογίες αφορούσαν χρέος της *συντροφίας*. Η αλλαγή του πληρωτή ζητήθηκε από τον ενάγοντα, επειδή ο εναγόμενος θα έλλειπε για μεγάλο χρονικό διάστημα.
στ. 2-4[φ 74v] Η εκδίκαση της υποθέσεως για το χρέος θα γίνει μετά από εκείνην της απάτης, για την οποία το Κριτήριο συνιστά στο θύμα να ασκήσει αγωγή. Είναι ένας εύσχημος τρόπος για να πιεσθούν οι διάδικοι να συμβιβασθούν.

161

1769/II/9 — 978/φ 74v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου — σχ. 202

Πρακτικό. Κύρωση πληρεξουσίου («*ἐπιτροπικοῦ γράμματος*») για τη διανομή κληρονομίας.

[11]*/* ‖ *176* ‖*9 τῇ 9 φευρουαρίου*
[12]*/ Ἐπροτεστολόγησεν ὁ Καλοκυρίτζης Χατζῆ Τύχου· κατέμπροσθεν* [13]*/ ἡμῶν τῶν ὑπογεγραμμένων· καὶ μᾶς ἐπαράστησεν τό ἐπιτρο:*[14]*/πικὸν γρᾶμμα, ὁποῦ τοῦ ἐστάλθη ἀπό Ἀλβανιτοχώρι ἀπό τήν* [15]*/ ἀδελφήν τοῦ μακαρίτη μπασιά Γιαννάκη Ἀδάμη ὀνόματι, Ἀφένδρ[ω]* [16]*/ καὶ ἀπό τὰς ἀνεψιαῖς του τὰς θυγατέρες τῆς μακαρίτησας ἀδελφῆς του* [17]*/ Μαρίας, αἱ ὁποῖαι τόν καταστένουν τέλ(ει)ον ἐπίτροπον καὶ οἰκοκύρην* [18]*/ (εἰ)ς τὰ*

μερίδιάτους, εἰς ὅσσα τὰς ἤθελαν ἔλθη ἀπό τά τοῦ ἄνωθεν μακα:[19]*/ρίτη ἀδελφούτων. λοιπόν γράφωμεν (εἰ)ς τό παρόν, διά νά ἔχη τὸ* [20]*/ κήρος ἡ ἐπιτροπή τοῦ Καλοκυρίτζη Χατζῆ Τύχου καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔν:*[21]*/δειξιν.*
[22-25]*/ Ἰωάννης τζήνγγ(ού) νῦν προεστώς mpᾳ, δωμᾶς βελλερᾶς mp, Ἰωάννης Μαβρουδή* [χ.γρ.], *Κόνσταντήνος· Αρπάσις mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpᾳ, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) mp.*

στ. 17-18 «*ἐπίτροπον καὶ οἰκοκύρην*»: πηλεξούσιο και διαχειριστή των μεριδίων τους.

162

1769/III/26 978/φ 75r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Πρακτικό. Απάτη. *Όπρισμα*. Διαδικασία κλητεύσεως στο Κριτήριο, *ὀπρίσματος* και εκδόσεως διαβατηρίου.

// 1769 τῇ 26 μαρτίου.
[2]*/ ||Γρά||φωμεν διά ἐνδύμισιν τό πῶς ὁ Νικόλας Φητόκης δίχως* [3]*/ εἴδυσιν τοῦ ἄρχον προεστοῦ ἀλλά δολείως, μέ βούλαν ὁποῦ αὐτός* [4]*/ ἐκράχθη εἰς τήν κρίσιν ὅπρισεν ἄσπρα εἰς ἄλλον. ὅθεν κατά* [5]*/ τά δεσίματα τῆς Κομπανίας μας, ὁποῦ φανερώνει εἰς τό δέκατον* [6]*/ τέταρτον ζήτημα καί ἄρθρον', ἐγγλο|πί|σθει μέ τήν ἴδιαν γγλόμπαν* [7]*/ ὁποῦ εἰς τό ἴδιον ζήτημα, φαίνεται καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν.*

στ. 3-4 Για την κλήση του εναγομένου στο Κριτήριο από τον ενάγοντα επιδιδόταν έγγραφο «*με την βούλλαν του προεστοῦ*», χωρίς να αναγράφεται το όνομα του διαδίκου ή η αιτία της επιδόσεως. Από την εγγραφή τεκμαίρεται σαφώς ότι με τον ίδιο τρόπο δεσμεύονταν (συντηρητική κατάσχεση) περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη από τον δανειστή, ή εκδιδόταν ταξιδιωτικό έγγραφο[2] από τις τρανσυλβανικές αρχές. Πρόκειται, δηλαδή, για επίσημη βεβαίωση.

1. Θ. 32(1695) § 14 (ΕΚΣ, σσ. 317-318), που αφορά σε απάτη με ενδεχόμενη νόθευση εγγράφου. Η χρηματική ποινή ορίζεται σε 60 F.
2. Βλ. λ. «*πασούσι*».

163

1769/III/26 978/φ 75r-76r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Πρακτικό. Θέσπισμα πειθαρχικό για τις αργίες και ημιαργίες κατά τις θρησκευτικές εορτές. Πρόστιμο υπέρ του ναού της Κ.

[8]/ 1769 τῇ 26 Μαρτίου.
[9]/ Μετό νά (εἶ)ταν ἀκαταστασία (εἰ)ς τό ἄνοιγμα τῶν ἐργαστηρίων (εἰ)ς τάς ἑορτάς [10]/ καί ἐπροφασίζωνταν οἱ ἀργαστηριότες, τό πῶς δέν ἤξευραν τό πῶς [11]/ (εἶ)ταν ἐμποδισμένον νά μήν ἀνοίξουν, ἰδοῦ κάτωδεν γράφωμεν [12]/ ποίες ἑορτές νά μήν ἀνοίγουν παντελῶς καί ποίαις νά ἀνοίγουν μετά [13]/ τήν ἐκκλησίαν.
[Α΄ στήλη]
[14]/ [φ 75r] *Αἱ τελείως ὀπρισμένες<:> τῇ 1 Ἰανουαρίου [15]/ τοῦ ἁγίου βασιλ(εί)ου τό νέον ἔτος. [16]/ τῇ 6 τῶν ἁγίω<ν> θεοφαν(εῖ)ων [17]/ τῇ 7 τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ προδρόμου [18]/ τῇ 30 τῶν τρ(ει)ῶν Ἱεραρχῶν (εἰ)μέν δέ<ν> (εἶ)ναι [19]/ παξαριοῦ ἡμέρα, νά μήν εὐγάζουν [20]/ σημάδι[1] καὶ νά ἀνοίγουν μετά τήν Ἐκκλησίαν [21]/ τῇ 2 φευρουαρίου τῆς ὑπαπαντῆς [22]/ Μάρτι(ος) [23]/ τῇ 25 τοῦ εὐαγγελισμοῦ [24]/ ἀπρίλλι(ος) [25]/ Μάϊος [26]/ τῆς ἀναλίψεως<.>*
[Β΄ στήλη]
[14]/ [φ 75r] *αἱ μετὰ τήν Ἐκκλησίαν νά [15]/ ἀνοίγωνται<:>[2] [16]/ τοῦ ἁγίου Βασιλείου τὸ νέον ἔτος [17]/ ἑάν λάχῃ πανηγύρι [18]/ τῇ 17 Ἰαν<ουαρίου> τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου [19]/ 18 – τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου [20]/ 20 τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου [21]/ 25 τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου [22]/ 27 τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου [23]/ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τό πρώτον σάββατον [24]/ τῆς μεγάλης Σαρακοστῆς [25]/ τῇ 9 μαρτίου τῶν ἁγίων 40 μαρτύρων [26]/ <ἀπρίλιος> τήν μεγάλην πέμπτην, Μ: Παρασκευή [27]/ καὶ Μ: Σάββατον νά ἔρχωνται [28]/ (εἰ)ς τὴν Ἐκκλησίαν ὅλλοι οἱ μπα[29]/σιάδαις. [30]/ τῇ 23 τοῦ ἁγίου Γεωργίου [31]/ <Μάϊος> τῇ 2 τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου [32]/ τῇ 8 Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου [33]/ τῆς Μεσοπεντηκοστῆς [34]/ τῇ 21 τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου*
[Α΄ στήλη]
// [φ 75v] *Ἰούνι(ος) [2]/ τῇ 24 τό γενέθλειον τοῦ Προδρόμου [3]/ (εἰ) μέν δέν (εἶ)ναι ἡμέρα παξα-[4]/ρίου δίχως σημάδι νὰ ἀνοίγουν [5]/ τῇ 29 τῶν ἁγίων Ἀποστόλων [6]/ 30 ὁμοίως ὡς ἄνωδεν τοῦ [7]/ γενεθλείου τοῦ Προδρόμου [8]/ Ἰούλλι(ος) [9]/ τῇ 20 τοῦ προφήτου Ἠλλίου (εἰ)δὲν τύχῃ [10]/ ἡμέρα παξαρίου ὡς ἄνωδεν [11]/Αὔγουστος [12]/ τῇ 6 τῆς Ματαμορφώσεως [13]/ τῇ 15 ἡ κοίμησις τῆς Θεοτόκου [14]/ Σεπτέμβρι(ος) [15]/ τῇ 8 τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου [16]/ τῇ 14 ἡ ὕψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ [17]/ νὰ ἀνοίγουν δίχως σιμάδι [18]/ ὀκτώβρι(ος)*

[19]/ τῇ 26 τοῦ ἁγίου Δημητρίου [20]/ Νοέμβρι(ος) [21]/ τῇ 8 τῶν Ταξιαρχῶν (εἰ)δὲ καὶ (εἶ)ναι [22]/ παξαριοῦ ἡμέρα νὰ ἀνοίγουν [23]/ δίχως σημάδι [24]/ τῇ 21 τὰ (Εἰ)σόδ(ει)α τῆς Θεοτόκου [25]/ τῇ 30 Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου (εἰ)δὲ [26]/ (εἶ)ναι ἡμέρα παξαριοῦ [27]/ ὡς ἄνωδεν [28]/ Δεκέμβρι(ος) [29]/τῇ 6 τοῦ ἁγίου Νικολάου

[Β΄στήλη]

// [φ 75v] Ἰούνι(ος) [8]/ Ἰούλλιος [9]/ τῇ 25 τῆς ἁγίας Ἄννης [10]/ 26 Ἑρμολάου καὶ Παρασκευῆς [11]/ 27 τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος [12]/ αὔγουστος [13]/ τῇ 29 ἡ ἀποτομὴ τοῦ Προδρόμου [14]/ Σεπτέμβρι(ος) [15]/ τῇ 1 Συμαιῶν τοῦ στηλίτου καὶ ἀρχὴ [16]/ τοῦ παλα<ι>οῦ ἔτους [17]/ τῇ 26 Ἰωάννου τοῦ θεολόγου [18]/ ὀκτώβρι(ος) [19]/ Νοέμβρι(ος) [20]/ τῇ 13 Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου [21]/ τῇ 14 Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου [22]/ τῇ 25 τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης [23]/ Δεκέμβρι(ος) [24]/ τῇ 4 τῆς ἁγίας Βαρβάρας [25]/ τῇ 5 τοῦ ἁγίου Σάββα [26]/ τῇ 12 τοῦ ἁγίου Σπυρίδονως.

// τὸ Πάσχα, τῆς Πεντηκοστῆς, καὶ τῶν Χρηστουγεννῶν, τήν [2]/ τρ(εί)την ἡμέραν νὰ ἀνοίγουν δίχως σημάδια ὅμως. (εἰ)δὲ καὶ (εἶ)ναι [3]/ πανηγύρι, ἤ τῶν Χρηστουγεννῶν, ἤ τὸ Πάσχα μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν [4]/ τὴν δεύτερην ἡμέραν νὰ ἀνοίγουν. αὐτὰ λοιπὸν ὁποῦ ἔγρα:[5]/ψάμεν, νὰ κρατιοῦνται ἀπὸ ὅλλους τόσον μικρούς ὅσσον μεγάλους [6]/ ὅσσον καί ἡ ἀπόχ(ει)ρες. ὅποι(ος) δέ ἤθελεν παρέβῃ τὰ ὅπισθεν γε:[7]/γραμμένα, (εἰ)ς μὲν ταῖς τέλ(ει)αις ἑορτές νὰ γγλο<μ>πίζεται δίχως [8]/ καμίαν συγχώρησιν οὔν(γγρικα) F 3. (εἰ)ς δὲ ταῖς ἄλλες μαριάσια 3[3] τὰ ὁποῖα [9]/ νὰ εἶναι τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.

[10-16]/ Ἰωάννης τζήνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpῳ, δωμᾶς βελλερᾶς mpω, Γιαννις Μαβροδής mp, [χ.γρ.], Κόνσταντήνος· Ἁρπάσις mp, Κυρήτζης χατζή τύχ(ου) mp, παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ, Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mp, Μανίκάτης σαφράνι(ος) mp, γεοργις βελλαρας καπετανός [μον.].

στ. 6[φ 76r] «***ἡ ἀπόχειρες***»: Πρόκειται για τις χήρες των μελών που συνέχιζαν την επιχείρηση του συζύγου τους.

1. Να μη βγάζουν έξω, μπροστά στο μαγαζί ή την αποθήκη τους, δείγματα των εμπορευμάτων.
2. Οι μέρες στις οποίες ανοίγουν τα μαγαζιά μετά τη λειτουργία.
3. Περίπου 1,20 F.

164

1769/VI/25 978/φ 76ν
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 164[r]

Απόφαση προδικαστική. Επιστροφή παρακαταθήκης. Αποδείξεις.

// 1769 ἰουνίου 25.
[2]/ Ἦλθεν και ἐπροτοστολοϊσεν κάποια Μαρία γυνὴ κάποιου Νικολάου καὶ ψυχοπαίδ[α] [3]/ τοῦ μακαρίτου Γληγγόρη Τζιγγάνου τὸ πῶς νὰ ἄφισεν αὐτὴ ἡ Μαρία κάποια [4]/ ἐνέχ(ει)ρα τοῦ μακαρίτη Βασίλη μπακάνη ἀπὸ πολὺς τώρα καὶ ἀπὸ 25 χρόν[ους] [5]/ ἔμπροσθε<.> τὰ ὁποῖα ἐνέχ(ει)ρα λέγ(ει) νὰ (εἶ)τον ὀκτὸ φούντια βαμβάκι κλοσμέ[νο] [6]/ καὶ 4 ταλίρια ἀπὸ καλάλι καὶ δύο ταψία καὶ δύο σαχάνια<.> 9 χουλιάρια ἀπὸ καλά[λι] [7]/ 3 ἠμπρίκια 1 λιγένι 1 ῥαβάρι 1 μαξάρι 8 φούντια πούχο 1 χηράμι μ[ία] [8]/ σκόρτζα 1 ξευγάρι σκουλαρίκια ἀγορασμένα διὰ 6 φλορήντζια 1 καλδάρι ἐ[πτά] [9]/ σακιὰ ἀπὸ πανὶ <μ>πρασοβάνικο 1 σάτρα καὶ μία ῥότα διὰ τουμπάνι καὶ χτέν[α] [10]/ τὰ ὁποῖα τὰ ἔβαλεν (εἰ)ς μία λάδα παλαιὰ. διὰ τὰ ὁποῖα αὐτὰ ὅλα ἔρχ[εται] [11]/ αὐτὴ τὴν σήμερον καὶ τὰ ζητᾶ ἀπὸ τὸν ἄνωδεν μακαρήτην Βασίλην<.> μὴν ἔχωντας [12]/ ὅμως οὔτε γράμα οὔτε κανένα μάρτυραν καθαρὸν μέν(ει) ἡ ὑπόθεσις ἕως ὁ[13]/ποῦ νὰ φέρη καμίαν μαρτυρίαν ἢ κανένα φῶς ἐπ(ει)δήτις καὶ ὁ καιρὸς (εἶ)ναι πο[14]/λὺς καὶ ὅλοι ἀποδαμένοι.
[15-19]/ Ἰωάννης τζήνγγ(ου)· νῦν. προεστῶς mpω, δωμᾶς βελλερᾶς mp, πέτκος πέτρ(ου), Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Γεώργιος Ἰωάν(ου) μάρκ(ου), Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpω, γεοργις βελαρας.

στ. 4 «*ἐνέχειρα*» Εδώ σημαίνει μάλλον παρακαταθήκη, διαφορετικά θα έπρεπε να γίνεται κάποια αναφορά στο ποσό για το οποίο είχαν ενεχυριασθεί.
στ. 12-14 Η αξίωση δεν έχει παραγραφεί.

164α

1769/VII/13 978/φ 76ν-77r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 164

Απόφαση οριστική. Καταθέσεις μαρτύρων. Δικαστικός συμβιβασμός.

[20]/ ‖ 1769 ‖ τῇ 13 Ἰουλλίου ὄρκο|σά|μεν τήν Καλάραν τοῦ Μαρτί<ν>ου

στραματουράρη οὖσαν [21]/ χρονῶν 60 περί τῆς ἄνω ὑποθέσεως, ἡ ὁποῖα μαρτυρ(εῖ) τό πῶς [22]/ ὤντας αὐτῇ (εἰ)ς Μπανάτο τήν ἐπαρακάλεσεν ἡ ἄνοθεν Μαρία [23]/ τοῦ Νικόλα νά ὑπῇ τοῦ Βασίλι μπακάλη διά τά ἰδύσματα ὁποῦ [24]/ τοῦ ἄφησεν, καί ἐρχάμενη ἡ Καλάρα (εἰ)ς Σιμπῆνι τοῦ (εἶ)πεν [25]/ τοῦ Βασίλη ὁ ὁποῖ(ος) τῆς ἀποκρήθη, τό πῶς ἄς ἔλθῃ ἡ Μαρία ἐδώ [26]/ καὶ τῆς δ(εί)δω ὅτι ἔχη.

[27]/ ||τῇ αὐτῇ|| ὅρκοσάμεν καὶ τόν γεροΚόσμα περί αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως ὁ ὁποῖ(ος) [28]/ ἐμαρτύρησεν, τό πῶς πᾶλιν ὤντας (εἰ)ς Μπανάτον τοῦ (εἶ)πεν ἡ ἄνωθεν [29]/ Μαρία νά ὑπῇ τοῦ Βασίλη, καί ἐρχάμεν(ος) ἐδώ (εἰ)ς Σιμπῖνι τοῦ (εἶ)πεν [30]/ τοῦ Βασίλη ὁ ὁποῖ(ος) ἀπεκρίθ(ει) τό πῶς ὅποι(ος) καὶ ἄν ἔχη τίποτες μέ λόγουμου [31]/ ἄς ἔλθῃ νὰ τό χαλεύσῃ. [32]/ ||τρ(εί)την|| μαρτυρίαν ἔκαμεν ἡ Γαϊζελδῖα κατέμπροσθεν τοῦ κύρ Μανόλη Κοπάνου [33]/ ὁ ὁποῖ(ος) ἐστάλθη ἀπό ἡμᾶς καὶ τοῦ (εἶ)πεν θεόψυχα τὸ πῶς ἠξεύρ(ει) ὅτι τῆς [34]/ (εἶ)πεν τότες αὐτῇ ἡ Μαρία τό πῶς ἄφησεν κάτι (εἰ)δύσματα εἰς ἕναν ῥωμαῖον [35]/ ὀνόματι Βασίλη μπακάλη. μὲ τὸ νά (εἶ)χεν ἀφήσῃ καὶ (εἰ)ς αὐτὴν τήν // σάσαν μερικά (εἰ)δύσματα. καί αὐτή (εἶ)ναι ἡ μαρτυρίατης. [2]/ τάς ἄνωθεν μαρτυρίαις στοχαζόμενοι καὶ ἡμ(εῖ)ς καὶ βλέπωντες τό ἀβέβαιον [3]/ ὁποῦ ἡμπορ(εῖ) καὶ δίκαιον νά ἔχῃ καί ἄδικον, διά νά μήν ἀπομ(εί)νῃ ὅμως [4]/ ἡ ψυχή τοῦ μακαρίτη Βασίλη βαρεμένη, τὸ εὑρίσκομεν εὔλογον ὅτι [5]/ νά γένῃ μία ἠρίνη διά νά τόν συγχωρήση καί αὐτή ἡ Μαρία, ἐάν ἔχῃ [6]/ δίκαιον, (εἰ)δέ καί ἔχη ἄδικον ἄς ὄψεται. μήν ἡμπορῶντας ὅμως [7]/ νά κάμουν (εἰ)ρίνην ἀναμεταξύ τους, καί βλέποντες ἡμ(εῖ)ς καθαρά τό πῶς [8]/ ἡμπορ(εῖ) νά (εἶ)ναι καί κανένας δόλ(ος) ἀπό μέρους τῆς Μαρίας, ἐπ(ει)δή καὶ ἔχ(ει) [9]/ 10 χρόνους (εἰ)ς τόν βασιλικόν τόπον, καί δὲν ἤλθεν καμίαν βολάν νά: [10]/ ζητήσῃ ζῶντος τοῦ μακαρίτη Βασίλη, ἀλλά τῶρα μέτάτόν θάνατόντου, [11]/ δέν τό εὑρίσκομεν εὔλογον νὰτῆς δωδῇ τίποτες. διὰ τό χρηστια:[12]/νικόν ὅμως καὶ βλέπωντες τήν ἔνδ(ει)αν τῆς Μαρίας, ἐπαρακά:[13]/λεσάμεν τὴν ἀπόχηραν τοῦ Βασίλη καὶ τῆς ἔδωσεν οὔνγγρικα [14]/ φιορίνια δέκα. καὶ μένῃ ἀνενόχ[τ]<λ>ιτη (εἰ)ς τό ἐξῆς τόσον αὐτή [15]/ ὅσσον καὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ μακαρίτη.

[16-18]/ Ἰωάννης τζήνκου νῦν Προεστῶς mp, δωμᾶς βελλερᾶς mpω, Πέτκ(ος) Πέτρ(ου) mpω, [χ.γρ.], Ἰωάννης μαβρουδή, Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου).

στ. 12-15[φ 77r] Μετά την αποτυχία του συμβιβασμού μεταξύ των διαδίκων, το Κριτήριο απορρίπτει την αγωγή λόγω αιτολογημένων αμφιβολιών. Τα χρήματα δίνονται για λόγους επιεικείας («*διὰ τὸ χριστιανικόν*»), ως πράξη ελευθεριότητας –*ψυχικόν*. Για κάθε ενδεχόμενο όμως, το Κριτήριο δηλώνει ρητά ότι έχει αποσβεσθεί η ενοχή του δεματοφύλακα.

165

1769/VIII/17 978/φ 77r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 167-171, 174

Πρακτικό. Μερική εξόφληση ληξιπρόθεσμου χρέους σε εκτέλεση αποφάσεως. Καταχώρηση προηγούμενης προδικαστικής αποφάσεως. Άρση απαγορεύσεως εξόδου («*κάρτα μπιάνκα*»).

[19]/ ‖ 1769 ‖ τῇ 17 αὐγούστου, ἦλθεν ὁ Δημήτρης Κωνσταντίνου Λοῦκα, φέρνωντας [20]/ (εἰ)ς τό κρητίριόνμας ἄσπρα ἀσιμένια τούρκικα διά οὔν(γγρικα) F 1180"- λέγωντας [21]/ τό πῶς ἔχ(ει) ἀκόμι καί ἄλλα διά νά τά ἀπογεμήσῃ νά γέν(ουν) F 2000, μετό [22]/ νάμήν (εἶ)ναι τελειομένον ὅμως τό τέρμινον ὁποῦ (εἰ)ς τάς 3 τοῦ παρόντος [23]/ ἐβάλαμεν, καί μετό νάμήν (εἶ)ναι καί ἡ κάρτα μπιάνκα[l] παρόν, καί [[μήν]] [24]/ [[φθάνοντας]] λοίποντας ἀκόμι F 461"97½ κατά τόν λογαριασμόν [25]/ ὁποῦ ἔκαμάμεν τήν σήμερον, καί μετό νά (εἶ)ταν στερκτός καί ὁ Χατζή [26]/ Πέτρου (εἰ)ς τό τέρμινον ὁποῦ ἐβάλαμεν τῇ 3 τοῦ αὐτοῦ μινός διά 31 ἡμέρα<,> [27]/ μέν(ει) λοιπόν κηρομένον τό ἄνωθεν τέρμινον καὶ (εἰ)ς τήν διορίαν, νά ἔχη [28]/ νά παραστήσῃ τό ἕνα μέρος τά ἄσπρα καί τό ἄλλον τήν κάρτα μπιάνκα. [29]/ ἰδοῦ καί τό τέρμινον ὁποῦ ἔγινεν τῇ 3 αὐγούστου.
[30]/ ‖ 1769 ‖ τῇ 3 αὐγούστ(ου) ἐπαρησιάσθ(ει) ὁ Δημήτρης Κωνσταντίνου |τούρκικος ραγιάς| μαζί μέ τόν κύρ [31]/ Χατζή Πέτρον Λοῦκα καί Κωνσταντίνον Πό|π| διά κάτι χρέος καί τούς ἐδώθη τέρμι[32]/νον ἡμέρα 31 διά νά φέρῃ τά ἄσπρα ὁ Δημήτρης, καί οἱ ἄλλοι τήν κάρτα [33]/ μπιάνκα.
[34-36]/ Παλαιολόγης Δημητρί(ου) πρῳ, Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς πρώ, κυρήτζης χατζή τύχ(ου), θωμᾶς βελλερᾶς πρ, πέτκος πέτρ(ου) πρ [χ. Θ. Βελλερά], *γεοργις βελλαρα καπετανός.*

στ. 23, 26 Είχε προηγηθεί συζήτηση στο Κριτήριο και προδικαστική απόφαση που χορηγούσε προθεσμία εξοφλήσεως την 31η Αυγούστου (στ. 30-33).

l. Στους κκ. σημαίνει, γενικά, έγγραφο με το οποίο αίρεται η απαγόρευση εξόδου από την πόλη ή τη χώρα προσώπου ή εμπορευμάτων που είχαν δεσμευθεί από ιδιώτη. Ο τύπος του εγγράφου ήταν μάλλον εκείνος της χρεωστικής ομολογίας, που περιείχε ανανέωση ή και αναδοχή χρέους. Σε μερικές περιπτώσεις φαίνεται να έχει την έννοια της εγγυητικής επιστολής.

166

1769/IX/10 978/φ 77v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Απόφαση οριστική. Προσβολή τιμής. Σωματική έρευνα από ιδιώτη σε ύποπτο κλοπής. Προϋποθέσεις άρσης αδίκου.

// || 1769 || τῇ 10 {7}(σεπτεμ)βρίου
[2]/ || Ἦλ||θεν ἔμπρωσθεν ἡμῶν μέ προτιστάτζιον ὁ Γέννης Ἀθανασίου σκιάος ἀπό [3]/ Μπρασοβόν ἐναντίον τοῦ Πασχάλη μπακάλη λέγωντας ὅτι, ὁ Πασχάλη[ς] [4]/ (εἰ)ς τό Σεμπεσίου τό πανηγύρι τόν ἐχάλευσεν ὡσάν ἕναν κλέπτην, λέγωντάς τ[ου] [5]/ ὅτι νατοῦ ἔκλεψεν μερικά ἄσπρα ἀπό τό ἐργαστήριτου, καί δι'αὐτό ζητ(εῖ) [6]/ τήν τιμήν του. ἐρωτῶντας ὅμως τόν Πασχάλην, πῶς ἔτρεξεν ἡ δουλ(ει)ά [7]/ ἀπεκρίθ(ει), ὅτι μετό νά (εἶ)ταν ἀπό πολλήν καιρόν ἐμπρωστά (εἰ)ς τά ἐργα[8]/στήριάτους καὶ εὑρίσκωνταν πάντοτες ἐκ(εῖ), ἔτυχεν καὶ (εἶ)ταν τό ἐργαστήρι [9]/ τοῦ Πασχάλη ἀνοικτώ. καὶ τοῦ ἐκλεύθηκαν οὖν(γγρικα) F 60"– καὶ ὡσὰν ζημ(ει)ομέν(ος) [10]/ καί ἔχωντας ὑποψίαν ἀπάνω τοῦ ἄνωθεν Γέννη, καὶ μισεύωντας αὐτός διά Σέμπε[σι] [11]/ οὕτως ἐπῆγεν ὁ Πασχάλης καί ἐξύτησεν ἄδ(ει)αν, ἀπό τόν ἄρχοντα κράϊμπ[ι][12]/ρέον καί τοῦ ἐδώθη διάμέσον τοῦ γαμπροῦ του Ῥόζενφέλ<ν>τ ἐγγράφως, διά [13]/ νὰ ἔχη τήν ἄδ(ει)αν νὰτόν χαλεύσῃ ὅπου τόν εὕρη. καὶ οὕτως ἐπῆγεν (εἰ)ς [14]/ τό Σέμπεσι καί τόν ηὗρεν καί τόν ἔκραξεν (εἰ)ς μεριάν, παρακαλόντας [15]/ τον ὡσάν φίλον νά μήν τοῦ κακοφανῇ, ὅτι ἔχωντας ὑποψίαν (εἰ)ς αὐτόν [16]/ διά τήν ζημίαν του θενατόν χαλεύση καὶ οὕτως τόν ἐχάλευσεν καὶ δέν [17]/ ηὗρεν τίποτες, καί ἤστερον ἤπιαν ρακήν καί ἐσυγχωρέθηκαν. [18]/ ὅθεν μέ πρεπούσι καὶ μέ (εἶ)δυσιν τῶν ἀρχόντων, καί καταμέρος, ὄχι ὡσάν [19]/ κοινὸν κλέπτην, ἔχ(ει) τήν ἄδ(ει)αν νά χαλεύσῃ.
[20-25]/ Ἰωάννης τζήνγγ(ου)· νῦν πρωεστός mpω, θωμᾶς βελλερᾶς mpω, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ, πέτκ(ος) πέτρ(ου) mp [χ.γρ.], Ἰωάννης μαβρουδή, Κώνσταντήνος· Αρπάσις mp, κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου), Μανόλης Κωνστ(αν)τίν(ου) mp, γεοργις βελλερας κα[τα]πετανος.

στ.4 «*ἐχάλευσεν*»: η γεν. σημασία του χαλεύω είναι ζητώ, ψάχνω. Εδώ σημαίνει σωματική έρευνα.
στ. 11-12 Η άδεια του «βασιλικού» –δηλ. του διορισμένου από τον αυστριακό αυτοκράτορα– δικαστή ήταν απαραίτητη, γιατί ο ενάγων δεν ήταν μέλος της Κ, αλλά «*Τοπικός*» από το προάστειο Σκεΐ του Μπρασόβ. Υπαγόταν επομένως σε τοπικό δικαστήριο.
στ. 11-19 Ο τρόπος που ο εναγόμενος έκανε την έρευνα δεν στοιχειο-

θετεί αυτοδικία ή προσβλητική συμπεριφορά, που να θίγει την τιμή του ενάγοντος ως εμπόρου.

167

1769/IX/10
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 77v-78v
σχ. 165, 167α-171, 174

Απόφαση οριστική για την αναπροσαρμογή επιτοκίου. Ανανέωση χρέους με «κάρτα μπιάνκα». Άσκηση ψυχολογικής βίας. Ένσταση συμψηφισμού. Εντολή. Ευθύνη προστήσαντος. Απόφαση προδικαστική. Προδεσμία για συμβιβασμό των διαδίκων. Όρκος.

[26]/ 1769 τῇ 10 Σεπτεμβρίου
[27]/ Ἤλθεν καὶ ἐπαρησιάσθη ὁ Δημήτρι(ος) Κωνσταντίνου Λοῦκα (εἰ)ς τό κρητίριόνμας κατά τήν [28]/ ὅπισθέν μας ἀπόφασιν ὁποῦ ἔγινεν τῇ 3 αὐγούστου, μαζί μετά ἄσπρα οὖν(γγρικα) F 2461"97½ [29]/ ὁμοίως καὶ ὁ Χατζή Πέτρου Λοῦκα μέ τήν κάρτα μπιάνκα, ἡ ὁποία (εἶ)ναι γραμμένη [30]/ (εἰ)ς τοὺς 1768 τῇ 15 αὐγούστου. καὶ προτεστολοΐζ(ει) καὶ ζ(ει)τ(εῖ) ὁ Χατζῆς διὰ τὰ ὅσσα γράφῃ [31]/ ἡ ἴδια κάρτα μπιάνκα, τό πῶς τοῦ χραιωστ(εῖ) ὁ Δημήτρης οὖν(γγρικα) F 2600"– ζητ(εῖ) ἀκόμ[ι] [32]/ καὶ τὸ διάφορόν τους ἀπό τόν καιρόν ὁποῦ (εἶ)ναι γραμμένη ἕως τήν σήμερον, [33]/ αὐτὸς δὲ ὁ Δημήτρης Λοῦκα, προτεστάρ(ει) καὶ ξιτά καὶ ἀκηρ(εῖ) τήν κάρτα [34]/ μπιάνκα μέ κάθε λογῆς τρόπον, λέγωντας ὅτι δυναστικῶς τήν ἔκαμεν [35]/ καὶ ἀπό μεγάλον φόβον ἐπ(ει)δή καί δέν (εἶ)ναι χραιώστης <δι'> αὐτὰ ὁποῦ γράφ(ει) ὅλλα [36]/ {ἀλλά} // ἀλλά ἐπαρησίασ{μ}εν ταῖς ἴδιαις ὁμολογίαις του τα<ῖ>ς χρεωστικαῖς, ἡ ὁπίαις (εἶ)ναι αὐταῖς.

[2]/ I ἀπό τοὺς 1766 τῇ 12 Ἰαννουαρίου διὰ οὖν(γγρικα) F. . II31"12
[3]/ I ἔτι - 1766 τῇ 6 μαρτίου - διὰ . . . . . 515"40
[4]/ I ἔτι - <1>766 τῇ 10 Ἰουνίου - διά . . . . . 392"20
[5]/ τά ὁποῖα συμποσσοῦνται {οὖν} . . . . . οὖν(γγρικα) F 2038"72
*[6]/ ἄνγκαλά καὶ ἡ ἄνωθεν ὁμολογία διὰ τὰ F II31"12 δὲν (εἶ)ναι παρμένα καί αὐτά μίαν [7]/ βολάν ἀλλά κατα καιρούς. ὅθεν ζ(ει)τά νὰ τοῦ λογαριασθῆ τὸ ἄνωθεν χρέος ἀφ'οὗ [8]/ ἐπῆρεν τὸ ἄνωθεν χρέ(ος) πρ(ός) 6 %<.> ὁ δὲ Χατζῆς ἐναντιώνεται καὶ ζ(ει)τά πρ(ός) 12% [9]/ ὡς διαλαμβ(άνουν) ἡ ὁμολογίαις του, δικαιούμεν(ος)ἡ ὅτι (εἶ)ταν ἄν(θρωπ)ος ξένος ὁ Δημήτρης [10]/ καί δὲν (εἶ)χεν (εἰ)ς χ(εί)ρας του κανένα ἐνέχ(ει)ρον καί δέν (εἶ)χεν καμίαν σηγουριτάν [11]/ οὔτε διά τά κεφάλαια. *[φ 78r στ.36] Μάλλιστα ὁποῦ δέν τοῦ τὰ ἔδωσεν ὁ Χατζῆς τὰ ἄσπρα χρονικῆς μὲ αὐτό: {προ-} [37]/ τὸ διάφορον πρὸς 12% ἀλλὰ διὰ ὀλίγον καιρόν ὡς διαλαμβάνῃ ἡ ὁμολογία*

του[2]*. [φ 78r στ. 11] ἡμεῖς ὅμως μήν ἠμπορῶντες νά παρέβωμεν τάς βα:[12]/ σιλικάς προσταγάς, ὁποῦ μᾶς προστάζουν, ὅτι ὅσαις κρήσες μᾶς ἤθελαν ἔλθῃ [13]/ διά διαφόρετα ἀσπρῶν, παράνω ἀπό 6 % νά μήν ἀποφασίζωμεν, μάλλιστα [14]/ τῶρα προ ὀλίγον μᾶς ἦλθεν προσταγή διὰ 4 %, καὶ οὕτως δι'αὐτό τό διάφορον δέν [15]/ ἠμποροῦμεν ἀλλαίως νά ἀποφασίσωμεν. [16]/ |Δεύτερον:| ὁ ἄνωθεν Δημήτρι(ος) Κωνσταντίνου Λοῦκα, παρησιάζωντας τά ἄσπρα ἐπροτε:[17]/στήρισεν καὶ ὅπρισεν ἀπό αὐτά οὖν(γγρικα) F 992"– ἐπ(ει)δή καί ζιτ(εῖ) ἀπό τόν Χατζή Πέτρον [18]/ διά κάτι ἀξούνγγι, ὁποῦ τοῦ ἐπούλησεν (εἰ)ς τοὺς 1763 νοεμβρίου 23 (εἰ)ς τήν Πέσταν<> [19]/ λέγωντας ὅτι τοῦ (εἶ)πεν ὁ Χατζῆς νά πηγένη νά προσπαθήσῃ νά τό πουλήσῃ [20]/ ἐπ(ει)δή καὶ τὸ (εἶ)χεν παζαρεμένον μέ ἕναν νέμτζον πρ(ός) RF 13"- τό τζέντι, ὁ ὁποί(ος) [21]/ ἀπορίχθηκεν[3] καὶ δὲν τό ἐπῆρεν. Λοιπὸν τοῦ εἶπεν ὁ Χατζῆς νάπηγένη ὁ Δη:[22]/μήτρης νάτό πουλήσῃ καί ὅτι ἤθελεν εὐγάλ(ει) παράνω ἀπό τά F 13 νά ἔχουν [23]/ νάτά μοιράζουν οἱ δύοτους. Πηγενάμεν(ος) δέ ὁ Δημήτρης τό ἐπούλισεν πρ(ός) RF 14"45 [24]/ καὶ εὐγ(εῖ)κεν τὸ διάφορον RF 860"– ὥστε ζητά τά ½ F 430"–. Ζιτ(εῖ) ἀκόμι διά [25]/ κάτι βουβάλια ὁποῦ ἐξημίωσεν ἀσ(λλάνια) 350 λέγωντας ὅτι νἀτοῦ (εἶ)πεν ὁ ἄνωθεν [26]/ Χατζῆς διὰ νά πηγένῃ νάτοῦ πουλίση πᾶλιν ἀξούνγγι τὸν δεύτερον χρόνον [27]/ ὁ δὲ Δημήτρης τοῦ ἀπεκρίθη, ὅτι δέν ἠμπορ(εῖ) νά πηγένη ἐπ(ει)δή καὶ ἔχ(ει) [28]/ νά ψουνήσῃ κάτι βουβάλια. ὁ δέ Χατζῆς τοῦ ἔταξεν λέγωντας, πήγενε ἐσὺ [29]/ νὰ μοῦ πουλήσῃς τὸ ἀξούνγγι καὶ ἐγώ στέλνω τὸν ἀδελφόν σου /μετό νατόν [30]/ εἶχεν δούλοντου/ καὶ ψουνίζει τά βουβάλια. ὁ δέ Δημήτρης (εἶ)πεν, κὺρ Χατζή [31]/ ὁ ἀδελφόςμου ὡς ἀτζαμής ὁποῦ (εἶ)ναι δέν ἠξεύρ(ει) νά ψουνίσῃ καὶ ἠμπορ(εῖ) [32]/ νὰμοῦ ἀκολουθήσῃ ζημία, ὁ δέ Χατζῆς ὡς λέγ(ει) ὁ Δημήτρης τοῦ ἀπεκρίθη [33]/ σύρε ἐσύ καί πούλισε τό ἀξούνγγιμου καὶ ὅτι ζημία ἤθελεν ἀκολουθήσῃ [34]/ ἀπό αἰτίαν τοῦ ἀδελφούσου ἐγώ σοῦ τήν ἀποκρένομαι. καὶ οὕτως ἔτρεξεν [35]/ αὐτή ἡ ζημία τῶν ἀς(λανίων) 350"–. διὰ ετοῦτα ὅλλα ἐρωτόντας τὸν Χατζῆ Πέ-//τρον Λοῦκα ἐὰν οὕτως ἔχουν, τόσον διάτό πρῶτον ἀξούνγγι ὅσσον καὶ διά τά βου:[2]/βάλ(ει)α, ἀπεκρίθ(ει), ὅτι οὔτε διατό ἕνα οὔτε διατό ἄλλο ἔχ(ει) καμίαν (εἴ)δυσιν, [[ἀλλά]] [3]/ ἐπ(ει)δή καί ἔχ(ει) ὁμολογίαν ἀπό τὸ χέρι τοῦ Δημήτρι ἡ ὁπία (εἶ)ναι γραμμένη (εἰ)ς τούς [4]/ <1>766 τῇ 12 Ἰαννουαρίου (εἰ)ς λαζαρέτο τῆς Μπόϊτζας τό πῶς ἐξέκαμεν ὁ ἄνωθεν [5]/ Δημήτρης ἀπό τὸν Χατζήν ἀπό τὴν νεότητάτου ἕως (εἰ)ς τόν ἄνωθεν καιρόν [6]/ καὶ ἕτερα πολλά λέγ(ει) ὁ Χατζῆς ζητῶντας μαρτυρίαις καὶ κατάστιχα ἀπό τὸν Δημή[τρην] [7]/ ὁ ὁπίος προτεστάρ(ει) καὶ λέγ(ει), ὅτι ἡ ὁμολογία τόσον ἡ μία ὅσον καὶ ἡ ἄλη ἔγτ[8]/ναν μὲ δυναστ(εί)αν μέτό νά (εἶ)ταν ὁπρισμέν(ος) (εἰ)ς λαζαρέτον, καὶ οὕτως στα:[9]/νικῶς ἔκαμεν τήν ὁμολογίαν, καί φοβούμεν(ος) τό περισσώτερον νά [10]/ μήν τόν κακοπιάσῃ ὁ Χατζῆ Πέτρος (εἰ)ς τήν Τουρκίαν, ἐπ(ει)δή καί ἐκ(εῖ) ὀλίγ[η] [11]/ δικαιοσύνη (εἶ)ναι, καί οὕτως ἦλθεν καί ἤφερεν τά ἄσπρα ἐδῶ εἰς τήν [12]/ Χριστ<ι>ανοσύνην,

όποῦ δώλος (εἰ)ς τά κρητήρια δέν ἐμβέν(ει), καί λέγει [13]*/ Ἰδοῦ όποῦ βάνω τά ἄσπρα (εἰ)ς τό παρόν ἔμπροσθεν τοῦ κρητιρίου* [14]*/ καὶ προτεστήρω ἔμπρωσθεν τοῦ θεοῦ καὶ τῆς κρίσεως, διά τρ(εί)α πούν||ηορ[α]* [15]*/ α^ον ὅτι τό διάφορον τῶν ἀσπρῶν παράνω ἀπό 6 % δέν πληρώνω, καί* [16]*/ δεύτερον, διά τά βουβάλια καί ἀξούνγγι, ἤ νά κάμνῃ ὥρκον ὁ Χατζή[ς]* [17]*/ καὶ νά πάρῃ τά ἄσπρατου, ἤ ἄς μέ ἀφήσῃ ἐμένα νά κάμνω ὥρκον.*

[18]*/ ||ήμ(εῖ)ς|| ὅμως στοχαζόμενοι τά λόγια τοῦ ἐνὸς καί τοῦ ἀλλουνοῦ, τούς δ(εί)δωμεν ἄδ(ει)αν* [19]*/ διά 8 ἡμέρες, ἤ νά τεριασθοῦν ἀναμεταξύ τους ἤ νὰ ἐτιμασθοῦν διά ὥρκον* [20]*/ ὁ ὁποί(ος) θέλ(ει)τα ξεδιαλέξῃ.*

[21-25]*/ Ἰωάννης, τζήνγγ(ου)· νῦν, προεστῶς πρῳ, θωμᾶς βελλερᾶς πρω, Πέτκος Πέτρ(ου) πρ* [χ.γρ.]*, Κόνσταντήνος Αρπάσις πρ, Ἰωάννης μαβρουδή, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) πρῳ, Μανόλης Κωνστ(αν)τίν(ου) πρ, κυρήτζης χ(ατζῆ) τύχ(ου), γεόργις βελλερας καπετανος–.*

[26]*/ || τήν || αὐτήν ὥραν κράζωντες μέσα τὸν Χατζήν καί τόν Δημήτρην διὰ νὰ τούς* [27]*/ διαβάσωμεν τήν ἄνωθεν ἀπόφασιν, ἐπροτεστίρισεν ὁ κὺρ Χατζῆς* [28]*/ ὅτι διὰ τό διάφορον δέν (εἶ)ναι στρεχτός καὶ νὰ τοῦ δωθῇ τὸ ντελιμπεράτ[ον]* [29]*/ τό ὁποῖον καί τοῦ ἐδώθη. (εἰ)δέ καὶ διά τά ἀξούνγγι καί βουβάλια μέν(ει) ἡ ὑπόδε:*[30]*/σις ἕως (εἰ)ς τὰς 8 ἡμέρες καὶ τότες θέλωμεν ἀποφασίσῃ.*

στ. 29-1[φ 78r] Ανανέωση με την «*κάρτα μπιάνκα*» του χρέους, που δημιουργήθηκε από περισσότερες αιτίες και σε διάφορες χρονικές στιγμές (στ. 2-4[φ 78r]). Με την εξόφληση, έπρεπε να επιστραφεί αυτή στον οφειλέτη, ο οποίος μπορούσε πλέον να κινηθεί ελεύθερα εντός και εκτός της πόλης και της χώρας. Το πλεονέκτημα της «*κάρτα μπιάνκα*» ήταν, όπως διαφαίνεται, ότι δεν μπορούσε η απαίτηση να εκχωρηθεί σε τρίτο –όπως η χρεωστική ομολογία όταν είχε την αφηρημένη διατύπωση ανωνύμου τίτλου. Ίσως όμως και να μπορούσε να μεταβιβασθεί με σύμφωνη γνώμη του οφειλέτη. Τα κείμενα πάντως δεν παρέχουν ενδείξεις γι' αυτό.

στ. 7-8, 36-37 Ο ενάγων ζητεί να ισχύσει για το χρέος που αναγράφεται στην «*κάρτα μπιάνκα*» επιτόκιο 6%. Ο εναγόμενος δανειστής δικαιολογεί το υψηλότερο επιτόκιο επειδή αφ'ενός, ο οφειλέτης δεν είχε παράσχει καμμία ασφάλεια και, αφ'ετέρου, το χρονικό διάστημα ήταν μικρότερο του έτους.

στ. 11-12 Το Κριτήριο είναι υποχρεωμένο να αναπροσαρμόσει το επιτόκιο[4]. Ως προς αυτό το αίτημα του ενάγοντος αποφασίζει οριστικά.

στ. 16-35 Ο ενάγων προτείνει μη εκκαθαρισμένες απαιτήσεις του από διάφορες αιτίες προς συμψηφισμό.

στ. 35-5[φ 78v] Ενσταση του εναγομένου, την οποία στηρίζει στη χρεωστική ομολογία του ενάγοντος της 12/I/1766 (στ. 2 [φ 78r]), όπου αυτός δηλώνει ότι δεν έχει καμμία απαίτηση από τον εναγόμενο.

στ. 7-12 Αντένσταση του ενάγοντος ότι συνέταξε τις χρεωστικές ομολογίες της 12/I και 6/3/1766 παρά τη δέλησή του, υπό το κράτος φόβου.

Η απόφαση είναι προδικαστική ως προς την αντένσταση του ενάγοντος. Ως συνήθως, για να αποφευχθεί ο όρκος, ορίζεται προθεσμία για να συμβιβασθούν οι αντίδικοι.

στ. 28 Αίτηση του εναγομένου να του παρασχεθεί αντίγραφο της απόφασεως για την άσκηση εφέσεως[5].

1. «δικαιολογούμενος»: ισχυριζόμενος.
2. Υπάρχει παραπομπή [*] στους στ. 36-37 του χφου, που προστέθηκαν εκ των υστέρων στο κάτω μέρος της σελίδας.
3. Εδώ, με τη σημασία του «υπαναχώρησε», όχι του «παραιτήθηκε».
4. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 188-189.
5. Βλ. επ. εγγρ. 167α.

167α

1769/IX/10 978/φ 79r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 165, 167, 168

Περίληψη πρακτικών για την άσκηση εφέσεως στο τρανσυλβανικό Θησαυροφυλάκιο.

// Ἰδοῦ καὶ τὸ ντελημπεράτον ὁποῦ τοῦ ἐδώθη.
[2]/ || 1769 || τῇ 10 {7}(Σεπτεμ)βρίου ἤλθεν καὶ ἐπαρησιάσθηκεν ὁ Δημήτρι(ος) Κων:[3]/σταντίνου Λοῦκα (εἰ)ς τό κρητήριόνμας κατά τήν ὅπισθέν μας ἀπό:[4]/φασιν ὁποῦ ἔγινεν τῇ 3 αὐγούστου, / φέρνωντας καί τά ἄσπρα ὁποῦ [5]/ χραιωστ(εῖ) τοῦ Χ(ατζῆ) Πέτρου Λοῦκα κεφάλαια οὖν(γγρικα) F 2038"72 μαζὶ καί τό [6]/ διάφορόν τους πρ(ός) 6 %/ τά ὁποῖα κάμουν ὅλλα σοῦμα F 2461"97½ ἀπό [7]/ τοὺς <I>766 τῇ 12 ἰαννουαρίου ἕως τήν σήμερον, ὁ δὲ Χ(ατζῆ) Πέτρ(ος) |ε\προτεστήρ(ει):[8]/σεν ὅτι δὲν (εἶ)ναι εὐχαριστημέν(ος) πρ(ός) 6 % ἀλλὰ ζ(ει)τ(εῖ) 12 %. ὅθεν [9]/ ἡμ(εῖ)ς μήν ἠμπορῶντες νά παρέβωμεν τάς βασιλικάς προσταγάς [10]/ δὲν ἀποφασίζωμεν ἀλέως καί μάλλιστα ὁποῦ τῶρα πρό ὀλίγον μᾶς [11]/ ἦλθεν προσταγή ὅτι νά μήν ἀποφασίζωμεν ὑπὲρ τά 4 %\ ἀνγκαλά [12]/ καί ἀπό τὰ ἄνωθεν κεφάλαια οὖν(γγρικα) F 2038"72 προτεστήρ(ει) καί ὁπρίζ(ει) [13]/ ὁ Δημήτρι(ος) Κωνσταντίνου οὖν(γγρικα) F 992"– ἕως ὁποῦ ἤ νά κάμνη ὁ Χ(ατζῆ) Πέτ[ρος] [14]/ ὥρκον διά κάτι ἀξούνγγι καί βουβάλ(ει)α ὁποῦ ἔχ(ει) νά λαβένῃ ὁ Δημήτρης [15]/ ἀπ᾽ αὐτόν / ὡς λέγ(ει)/ ἤ νά τόν ἀφήσῃ νά ὠρκόσῃ αὐτός. ὅθεν κατά [16]/ τὴν ἀπόφασίνμας τοῦ ἐδώθῃ τὸ ντελιμπεράτον ὡς καθώς τό

ἐξή:[17]*/τησεν καὶ ὁ Χατζῆ Πέτρ(ος) διὰ τό διάφορον τῶν ἀσπρῶν. διὰ δὲ τάς* [18]*/ ἄλλες 2 ὑποδέσ(ει)ς τοὺς ἐδώθη τέρμινον ἡμέρες 8 ἢ νὰ τεριασθοῦν* [19]*/ ἢ νὰ ἑτοιμασθοῦν διὰ ὥρκον ὅπιουνοῦ καὶ ἄν ἤθελεν πέσῃ.*

1. Οι στ. 1-11 περιλαμβάνουν την οριστική απόφαση της προηγουμένης εγγραφής.

168

1769/IX/17
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 79r-v
σχ. 165, 167-167α-171, 174

Απόφαση προδικαστική. Παράσταση δια πληρεξουσίου αντιπροσώπου. Υπαναχώρηση οφειλέτη και ακύρωση χρεωστικών ομολογιών. Αποδείξεις. Περιεχόμενο όρκου. Δημοσία κατάθεση χρημάτων στην Κ.

[20]*/ 1769 τῇ 17 σεπτεμβρίου*
[21]*/ ‖ Τελει ‖ώνωντας ἡ ὄπισθεν [[ὁμολογία]] διορεία τῶν 8 ἡμερῶν ἐπα-*
ρησιάσθηκεν [22]*/ ἀπό τό ἕνα μέρ(ος) ὁ Δημήτρι(ος) Κωνσταντίνου Λοῦκα, ὁ*
δέ Χατζή [23]*/ Πέτρ(ος) μετό νά (εἶ)ταν ἀρρώστος ἔστ(ει)λεν τόν ἄνθρωπόν*
του Ἀντώνιον [24]*/ Νικολαύτην, καὶ ἐδικαιολογοῦνταν μέ τήν ὁμολογίαν τοῦ*
Δημήτρη ὁποῦ [25]*/ (εἰ)ς τούς <1>766 τῇ 12 ἰαννουαρίου ἔδωσεν [[Χ(ατζῆ)*
Πέτρου]] τό πῶς ὅτι καί ἄν (εἶ)χεν [26]*/ ἀπό νεότητός του ἕως τότες ἐξέκαμεν.*
ὁ ὁποί(ος) Δημήτρης, ἀκερ(εῖ) [27]*/ τόσον τήν μίαν ὅσσον καί τήν ἄλλην ὡς*
ὄπισθεν, λέγωντας, ὅτι [28]*/ τήν ὁμολογίαν ὁποῦ τοῦ ἔδωκεν (εἰ)ς Λαζαρέτο*
(εἰ)ς τοὺς <1>766 τῇ 12 ἰαννουαρίου [29]*/ τήν ἔδωσεν ἀπό μεγάλην του*
ἀνά[γ]γκην μετό νά τόν (εἶ)χεν ὁπρισμένον [30]*/ ἐκ(εῖ), καὶ μάλλιστα*
ἔχωντας μερικά μοχθηρά (εἰ)ς τήν Βλαχ(εί)αν [31]*/ τοῦ ἔτρεχεν ζημία, καί τό*
περισσώτερον μήν ἔχωντας διά ἔξοδα τοῦ ἔδω:[32]*/σεν ἀς(λλάνια) 200 καὶ*
οὕτως ὡς λέγ(ει) ἐξανάγκης ὑπογράφθ(ει) (εἰ)ς τὴν ὁμολογίαν. [33]*/ διά δὲ*
τήν κάρτα μπιάνκα, τὴν ὁπίαν τήν ἔδωσεν τοῦ ἀνθρώπουτου, Κων[34]*/σταντήν*
Πο|π|, οὔτε ἤξευρεν, διά νά τοῦ χραιωστῇ παράνω, παρά τάς ὅπι[35]*/σθεν 3*
ὁμολογίαις ὁποῦ συμποσοῦνται κεφάλαια οὖν(γγρικα) F 2038"72, // τόν
ὁπίον καὶ θερμῶς τόν ἐπαρακάλεσεν νὰ ὑπῇ τοῦ Χατζῆ Πέτρου Λοῦκα [2]*/*
διὰ νὰ τοῦ συγχωρέσῃ τό διάφορον, ὅτι αὐτά τά ἄσπρα τά ἔχ(ει) χαμένα
ὑπέρ [3]*/ ταῖς δύο φοραῖς, ἤ ἀπό κακόν του ῥιζικόν ἤ ἀπό τά λόγια τοῦ*
ἄνωθεν [4]*/ Χατζῆ Πέτρου, χαλνῶντας τό ὄνομάτου ἐκ(εῖ) ὁποῦ (εἶ)χεν ἤ νὰ*
ἀγωράση [5]*/ ἤ νὰ πουλήσῃ στέλνωντας τούς ἀνθρώπους του καὶ λέγωντας*
τό πῶς τοῦ χραιωστ(εῖ) [6]*/ τόσα ἄσπρα /ὡς λέγει/ καὶ διὰ τοῦτο ἰδοῦ τῶρα*

ὁποῦ ἤφερεν τά ἄσπρα [7]*/ καὶ τὰ ἔβαλεν (εἰ)ς τὸ κρητίριόνμας, ὀπρίζωντας ἀπό αὐτά οὔν(γγρικα) F 992 μαζί* [8]*/ μετό διάφορόν τους ἀπό τότες, διὰ νὰμήν τοῦ δωδοῦν* [του Χατζή Πέτρου Λούκα] *διὰ κανέναν τρόπον, ἕω[ς]* [9]*/ δὲν βάλ(ει) ὄρκον, ἐπ(ει)δή καὶ αὐτός, ὠμνύ(ει) (εἰ)ς ὅλλα τά ἄνωδεν, ὅτι* [10]*/ ἔτζι εἶναι. ὅδεν καὶ ἡμεῖς κατάτό προτεστατζιοντου, δὲν ἠμποροῦμεν* [11]*/ νατά δώσωμεν τοῦ Χατζῆ Πέτρου. Πρέπ(ει) ὅμως{ὅτι} ὁ ἄνωδεν Δημήτρι[ος]* [12]*/ νά μαρτυρήσῃ τά ὅσσα λέγ(ει), ἤ μὲ μαρτυρίαις ἢ μὲ ὄρκον.* [13]*/ ὁ δὲ Χατζῆ Πέτρ(ος), (εἰ)μέν καὶ (εἶ)ναι ἀδώος ἀπό τὰ ἄνωδεν νὰ κάμνῃ* [14]*/ ὄρκον ὅτι δέν τοῦ (εἶ)πεν, διὰ νὰ πηγένῃ νά πουλίσῃ τό ἀξούνγγι, καὶ ὅτι* [15]*/ κερδέσουν ἀπό τά RF 13" παραπάνω νὰ τά μοιράσουν στήν μέσην<,>* [16]*/ τόσον καὶ διὰ τά βουβάλ(ει)α τὴν δεύτερην χρονιάν, ὅτι δὲν τοῦ εἶπεν* [17]*/ πήγενε πούλισέμου τό ἀξούνγγι, καί ὅτι ζημία ἤθελεν τρέξῃ (εἰ)ς* [18]*/ τά βουβάλ(ει)α ἀπό ἀμάθ(ει)αν τοῦ ἀδελφοῦσου σοῦ τήν ἀπογεμίζω* [19]*/ καί οὕτως μέν(ει) ἀδώος καί πέρν(ει) τὰ ἄνωδεν ἐμποδισμένα ἄσπρα. ὅδεν* [20]*/ τοὺς δίδεται διορία ἀκώμι τρ(ει)ῶν ἡμερῶν.*

[21-24]*/ Ἰωάννης. τζήνγγ(ού) νῦν προεστώς πρω, δωμᾶς βελλερᾶς πρω, Πέτκος Πέτρ(ου)* [χ.γρ.]*, Ἰωάννης μαβρουδή* [χ.γρ.]*, Μανόλης Κωνστ(αν)τίν(ου) πρ, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) πρῳ, γεοργις βελλερας καπετανος, κυρήτζης χ(ατζῆ) τύχ(ου).*

στ. 23-26 Ένσταση εναγομένου ότι ο ενάγων παραιτήθηκε από κάθε αξίωσή του.

στ. 26-32 «...***ἀκερεῖ***...»: ζητεί την ακύρωση των ομολογιών που αναγκάστηκε να συντάξει με εκβιασμό του εναγομένου[1].

στ. 3-6[φ 79v] Γεγονότα που δεμελιώνουν τον ισχυρισμό του ενάγοντος για την άσκηση ψυχολογικής βίας από τον εναγόμενο.

στ. 6-10 Κατάθεση της οφειλής του ενάγοντος στο Κριτήριο και δέσμευση του ποσού που προτείνει για συμψηφισμό, εντόκως.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 183, 187.

169

1769/IX/24-X/5
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φ 79v
σχ. 165, 167,168

Πρακτικό. Άδεια για την προσφυγή του εναγομένου στο Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας. Οικονομία της δίκης.

[25]*/ 1769 τῇ 24 σεπτεμβρίου / 5 ὀκτωμβρίου*
[26]*/ ||Τε||λειώνωντας ἡ διορήα καὶ διαβάζωντας τοῦ Χατζῆ Πέτρου Λοῦκα*

τήν [27]*/ ἄνωθεν ἀπόφασιν, ἀπεκρήθικεν |διὰ μέσου τοῦ Γι<ο>χάν Ρότκαϊ προκ<ουρ>άτωρα| ὅτι τόσον διὰ τό διάφορον τῶν* [28]*/ ἀσπρῶν, ὅσον καὶ διά τόν ὥρκον, ὁποῦ ἀποφασίσθη, μετατοπίζ(ει)* [29]*/ τὴν κρίσιν (εἰ)ς τήν καμάραν καὶ οὕτως τοῦ ἐδώθη ἡ ἄδ(ει)α.*

[30-34]*/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς πρῳ, θωμᾶς βελλερᾶς πρω, πέτκ(ος) πέτρ(ου) πρ* [χ.γρ.]*, κυρήτζης χ(ατζῆ) τύχ(ου), Ἰωάννης Μαβρουδῆ* [χ.γρ.]*, Μανόλης Κωνσταντίν(ου) πρω, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) πρῳ, γεοργις βελλερας καπετανὸς* [μον.]*.*

στ. 27-28 Η αρμοδιότητα του Θησαυροφυλακίου για τα δέματα αυτά είναι εύλογη, δεδομένου ότι χωρούσε έφεση κατά της αποφάσεως του Κριτηρίου[1], σύμφωνα με την πρακτική που είχε διαμορφωθεί, ιδίως για μεγάλα χρηματικά ποσά. Επομένως, η προσφυγή για τα δέματα του επιτοκίου και του όρκου πριν από τη διεξαγωγή των αποδείξεων εξυπηρετούσε την οικονομία της δίκης.

1. Πρβλ. το Προνόμιο του 1701, άρθρο 6 (ΕΚΣ, σσ. 389-390), που προβλέπει τη δυνατότητα εφέσεως μετά την οριστική απόφαση.

170

1769/IX/24 — 978/φ 80r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου — σχ. 165, 169, 171, 174

Πρακτικό. Χορήγηση αντιγράφου πρακτικών. Αγωγή για έξοδα και ζημίες λόγω της παραπομπής της δίκης στο Θησαυροφυλάκιο. Αποζημίωση για την απαγόρευση εξόδου («*ὄπρισμα*»).

// <Ι>769 τῇ 24 σεπτεμβρίου
[2]*/ Ἐπροτεστήρισεν ὁ Δημήτρης Κωνσταντίνου Λοῦκα καὶ ζ(ει)π(εῖ) τὸ ντελιμπεράτον* [3]*/ καὶ ξεχωριστά πᾶλιν, προτεστίρη ὅτι ὅ<>τι ἔξωδα τοῦ ἤθελαν τρέξ(ει) ἡ ζιμία* [4]*/ ἐμποδίζωντάς τον ὁ Χατζή Πέτρος, νά ἔχη νὰ τοῦ τά ἀπογιομίζη, καὶ οὕτως τοῦ* [5]*/ ἐδώθη τό ντελιμπεράτον.*

στ. 4 «*...ἐμποδίζωντάς τον...*»: Ο δανειστής του τον εμποδίζει να μετακινηθεί επειδή δεν του δίνει την *κάρτα μπιάνκα*.

171

1769/IX/26 978/φ 80r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 165, 167 επ., 174

Πρακτικό. «Δημόσια» κατάθεση στην Κ ως εγγυοδοσία. Μερική εξόφληση χρέους.

[6]/ ||<I>769|| τῇ 26 τοῦ αὐτοῦ <μηνός> γράφωμεν διά ἔνδ(ει)ξιν ὅτι ὁ ἄνωθεν Δημήτριος [7]/ Κωνσταντίνου Λοῦκα ἄφησεν (εἰ)ς τήν κουμπανίαν, ἐνέχ(ει)ρον [8]/ διὰ τήν κρίσιν του, ὁποῦ (ἔχ)ει μετόν ἄνωθεν Χ(ατζῆ) Πέτρον Λοῦκα [9]/ οὔνγγρικα F 2443"55 ἀπό τὰ ὁπία μετό δέλημά του ἔδωσεν [10]/ τοῦ Χ(ατζῆ) Πέτρου οὔν(γγρικα) F 1000"– ὥστε μένουν (εἰ)ς τήν λάδαν τῆς κομπα(νίας) βουλομ(έν)[α] [11]/ μέ τήν βοῦλαντου |οὔν(γγρικα)| F 1443"55 ἤγουν οὔν<γ>κρηκα φιορίνια Χίλλ(ει)α τετρα:[12]/κόσς(ει)α, σαράντα τρ(εῖ)α, καὶ μπανία πενήνταπέντε, (εἰ)ς πολλῶν [13]/ λογιῶν μονέδα. καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[14-19]/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω, θωμᾶς βελλερᾶς mpω, ἰωάννης Μαβροδῆς mp [χ. Θ. Βελλερά], Κόνσταντήνος· Αρπασίς mp, κυρήτζης χατζή τύχ(ου), Γεώργιος Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) mp, Μανόλης Κωνστ(αν)τίν(ου):, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ, γεοργις βελλαρας καπετανος [μον.].

172

1769/XII/14 978/φ 80r-v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

Απόφαση προδικαστική. Άρση συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου. Πώληση με ανταλλαγή. Ουσιώδης έλλειψη.

[20]/ 1769: δεκεμβρίου: 14:
[21]/ Ἐπαρ(ει)σιάσθηκαν κατέμπροσθεν ἡμῶν, ὁ κὺρ Ἀναστάσης Κότζου τὸ πῶς [22]/ {τὸ πὼς} τὸν ἀλ<ι>κότισεν| κάτι πρᾶγμα ὁ κὺρ Ἀντόνης μέ τήν βοῦλαν τοῦ προεστοῦ [23]/ (εἰ)ς τὸν κὺρ Γιάννην Μαυρωδὴν, τὸν ὁποίον [Αντώνη] *ἐρωτῶντας τον ἀπεκρίθ(ει)κεν [24]/ καὶ ἐπαρησίασεν ἕνα γρᾶμμα, τοῦ ἄνωθεν κὺρ Ἀναστάση Κότζου, ὁποῦ [25]/ (εἴ)χεν πάρ(ει) ἀπὸ αὐτὸν παιτζιὰ, δύο χιλλιᾶδαις καὶ δέκα πέντε, (εἰ)ς τό [26]/ ὁποῖον γρᾶμμα φανερών(ει), ὅτι |μὴν| ἠμπορῶντας νὰ μετριθοῦν, νὰ τὰ π(ει)γέ:[27]/νῃ (εἰ)ς τὴν Πέσταν, καὶ πουλῶντας τα ὅσα εὔγουν ἐξίκι νὰ ἔχῃ νὰ τοῦ τὰ [28]/ ἀπογεμίσῃ. ὅθεν*

καὶ π(ει)γαινάμενος καὶ πουλῶντας τα. εὐγ(εῖ)καν πετζιὰ [29]/ ὀλιγώτερα. 26. (εἴ)κοσι ἕξη. ὁποῦ κάμουν κατά τὸν λογαριασμόν τους [30]/ οὔ(γγρικα) F 742[2] |διὰ τὰ ὁποία τοῦ ἤφερεν καὶ μαρτυρικὸν ὅτι ἔλυψαν τόσα|. τὰ ὁποία μὲ κάθε δίκαιον πρέπ(ει) νὰ τὰ ἀποκριθῇ. [31]/ ὅθεν ὁ ἄνωθεν κὺρ Ἀναστάσης. λέγ(ει) καὶ αὐτὸς ἐπ(εῖ)ρεν κάτι χαυγ(ει)άρη [32]/ ἀπὸ τὸν κὺρ Ἀντόνι. καὶ τοῦ εὐγ(εῖ)κεν ψεύτικο. ὠκᾶδαις 5: καὶ ἀπό {τὴν} // τὴν τάραν ὠκᾶδαις 4: καὶ γίνωνται ὠκάδαις. ἐναῖα. καὶ ζ(ει)τά νά τὰ [2]/ κρατ(εῖ) καὶ ῥωτῶντας πάλιν τὸν κὺρ Ἀντόνη ἐὰν οὕτως ἔχ(ει). ὁ ὁποίος ἀπο[3]/κρίνεται καὶ λέγ(ει). ὅτι διὰ χατῆρι τοῦ χαυγ(ει)αρίου τοῦ ἐπ(εῖ)ρεν τὰ ἄνωθεν [4]/ ὅλα τὰ παιτζιὰ. καὶ τοῦ τὸ ἐξύγ(ει)ασεν καὶ τοῦ τό ἄνιξεν πλαγίως καί τὸ [5]/ (εἶ)δεν. τώρα ὅμως ἀπεκρίθ(ει)κεν ὅτι ἔχ(ει) μαρτυρίαν (εἰ)ς Βρασοβόν ὅ.[6]/τι ἔτζι τοῦ ἐτάχθηκεν. ὅθεν μὲ τό νά (εἶ)ναι ἀλαγῇ πρέπ(ει) νὰ τοῦ τὰ [7]/ πλερώσῃ ὁ ἄνωθεν κύρ Ἀναστάσης Κότζου τά ἄνωθεν ῥέστα. (εἰ)δὲ πάλιν [8]/ καὶ ἔχ(ει) μαρτύρους ὁ ἄνωθεν κὺρ Ἀναστάσης Κότζου. ὅτι τοῦ (εἶ)πεν. ὅτι εὖ.[9]/γ(ει) ψεύτικον καὶ ὅτι εὔγ(ει) ἡ τάρα παράνω νὰ τοῦ ἀπογεμώζῃ καί τότες [10]/ νὰ ἔχῃ ὁ ἄνωθεν κὺρ Ἀντόνης νὰ τά δέχεται καλά. φέρνωντας μαρ.[11]/τυρικό. καὶ ἔστω.

[12-16]/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω. δωμᾶς βελλερᾶς mp. Μανικάτης σαφράν(ος) mp. πέτκ(ος) πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά]. *γιαννής μαβρωδῆς* [χ. Θ. Βελλερά]. *Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp. κυρήτζης χατζὴ τύχ(ου). Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ. Μανόλης Κωνστ(αν)τίν(ου) mp. γεοργίς βελλαρας καπετανος* [μον.].

στ. 21-23 Αίτηση άρσης συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτου, η οποία είχε γίνει για απαίτηση από ουσιώδη έλλειψη εμπορεύματος σε πώληση με ανταλλαγή (στ. 29-30).

στ. 3-4[φ 80ν] Παραγωγικά αίτια της βουλήσεως για την κατάρτιση της συμβάσεως ανταλλαγής[3].

στ. 4-6 Ο εναγόμενος ισχυρίζεται ότι ο ενάγων είχε ελέγξει το εμπόρευμα που του είχε παραδώσει, ενώ ο ενάγων ισχυρίζεται ότι ο εναγόμενος του είχε υποσχεθεί να καταβάλει την αξία του εμπορεύματος που θα ήταν ελλιπές («...*ἔτζι τοῦ ἐτάχθηκεν*», και στ. 8-9).

Κατ'αρχήν, το Κριτήριο απορρίπτει την αγωγή βάσει των αποδείξεων του εναγομένου (στ.6-7[φ 80ν]), εκτός εάν αποδείξει ο ενάγων τους ισχυρισμούς του (θέματα αποδείξεως στον στ. 9).

1. «Δέσμευσε», έκανε δηλ. συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου.
2. Πρόκειται για ολόκληρα δέρματα μεγάλων ζώων, για να έχει αξία το καθένα πρίπου 29 F, σχεδόν όσο ο ετήσιος μισθός ενός μαθητευόμενου.
3. Συνάγεται ότι ο ενάγων δραστηροποιούνταν στο χονδρεμπόριο εδωδίμων και ο εναγόμενος στο εμπόριο δερμάτων, έχοντας ο καθένας το δικό του δίκτυο για τη μεταπώληση αυτών των ειδών στις αγορές της αυστριακής αυτοκρατορίας.

173

1770/I/4 978/φ 80v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Πρακτικό. Νόμιμη προθεσμία για εξόφληση απαιτήσεως.

17/ [[1770]]
18/ 1770 τῇ 4 Ἰαννουαρίου
19/ ||Ἐπρο||τεστολόϊσεν ὁ μπασιά Μανικάτης Σαφράν(ος) κατέμπρωσθεν ἡμῶν 20/ ζητῶντας νατόν πληρώσῃ ὁ κὺρ Νίκος Ταταρτζῆς οὔνγγρικα 21/ φλορίντζια τρ(ει)άντα ἑπτά ὁποῦ τοῦ τά χραιωστ(εῖ) καὶ τοῦ ἐδώθη τέρ:22/μινον κατάτούς νόμους τοῦ βιλαετίου 6 εὐδομάδες καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
23-26/ Ἰωάννης τζήνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω, Κόνσταντήνος· Αρπάσῆς mp, Γιάννης μαυρωδῆς [χ. Γ. Ι. Μάρκου], Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, κυρήτζης χατζῆ τυχ(ου), Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpφ, γεόργις βελλερας καπετανὸς [μον.].

174

1770/II/4 978/φ 81r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 167, 168, 171

Πρακτικό. Ένσταση για την αναστολή εκτελέσεως αποφάσεως του Θησαυροφυλακίου, λόγω εκκρεμοδικίας. Κατά τόπον αρμοδιότητα του Θησαυροφυλακίου (δωσιδικία συναλλάγματος).

// 1770 τῇ 4 φευρουαρίου
2/ ||Κατά|| τήν προστακτικήν ἀπόφασιν τῆς ἐνδόξου καμάρας ὁποῦ μᾶς 3/ προστάξ(ει) νά δώσωμεν τά ἐμποδισμένα οὔν(γγρικα) F 992"– ὁποῦ τά ἐμπόδισεν 4/ ὁ Δημήτρης Κωνσταντίνου Λοῦκα διὰ τήν διαφοράν ὁποῦ (εἶ)χεν μέ 5/ τόν μακαρίτην Χατζῆ Πέτρον Λοῦκα, κράζωντας λοιπόν τόν Δημή:6/τρην καὶ διαβάζωντάς του τήν ἀπόφασιν τῆς καμάρας, ἐπροτεστολόγησεν 7/ παρευθύς, νά μήν δωθοῦν τά ἄσπρα ἕως ὁποῦ νά πηγένῃ (εἰ)ς τήν 8/ καμάραν νά κάμνη ἀγωγήν, ἐπ(ει)δή καὶ λέγ(ει) ὁ Δημήτρης 9/ τό πῶς ἡ κάρταμπιάνκατου ἡ ὑστερινή ἔγινεν (εἰ)ς Λαζαρέτον 10/ καὶ ὄχι (εἰ)ς Βλαχίαν.
11-15/Ἰωάννης τζήνγγ(ου) νῦν προεστῶς mpφ, θωμᾶς βελερᾶς mpω, πετκ(ος) πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], γιάννης Μαβρωδῆς mp [χ. Θ. Βελλερά], Μανόλης

Κωνστ(αν)τίν(ου) πρω, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) πρ, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) πρῳ, Κόνσταντήνος· Αρπάσις πρ, κυρήτζης χατζή τύχ(ου).

Η απόφαση του Θησαυροφυλακίου κοινοποιήθηκε στην Κ για να παραδώσει τα δεσμευμένα χρήματα στον δανειστή, απορρίπτοντας προφανώς την ένσταση συμψηφισμού που είχε προβάλει ο εφεσίβλητος οφειλέτης (εγγρ. 168).

στ. 6-7 Ένσταση αναστολής εκτελέσεως της αποφάσεως του Θησαυροφυλακίου.

στ. 7-10 Το αίτημα του οφειλέτη είναι να εκδικασθεί κατ'ουσίαν από το Θησαυροφυλάκιο αγωγή του για την εκκαθάριση του χρέους και των απαιτήσεών του από τον αποβιώσαντα δανειστή. Το Θησαυροφυλάκιο διέταξε την απόδοση των χρημάτων στους κληρονόμους του δανειστή οι οποίοι, προφανώς, ήταν κάτοικοι της Βλαχίας, δηλώνοντας, πιθανόν, αναρμοδιότητα να εκδικάσει τις ενστάσεις του οφειλέτη, λόγω δωσιδικίας της κατοικίας τους (*forum rei*). Ο οφειλέτης θα εισαγάγει τη διαφορά στο Θησαυροφυλάκιο για να κριθούν τα αιτήματά του κατ'ουσίαν, επικαλούμενος τον τόπο καταρτίσεως της συμβάσεως (*forum contractus*)[1].

1. Το λοιμοκαθαρτήριο βρισκόταν στο τρανσυλβανικό έδαφος.

175

1770/VI/16 978/φ 81r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Πρακτικό. Αναβολή της δίκης. Υπερημερία οφειλέτη για λόγους ανωτέρας βίας. Εφαρμογή τρανσυλβανικής νομοθεσίας.

[16]/ || 1770 || τῇ 16 Ἰουνίου ἤλθεν ὁ Μανούκ Χατζι Ἀγγούπ ἀρμέν(ος) ἀνεψιός [17]/ τοῦ Μαγρεντήτζ ἀπό Ρουστζούκι, μέ μίαν ὁμολογίαν χραιωστικήν [18]/ ὁποῦ τοῦ χραιωστ(εί) ὁ κύρ Δημήτρης Βοϊκου, ἀπό 1767 τῇ 10 νοεμβρίου [19]/ διά ἀσ(λλάνια) 450"– καί ἐζήτισεν νάτόν πληρώσῃ, καί μήν ἔχωντας τόν ἐπα:[20]/ρακάλεσεν νάτόν ἀπανδέξῃ ὅσσον νά ἠρινεύσῃ ὁ καιρός[1], καί τόν [21]/ δέλη πλερώσ(ει) μετά εὐχαριστ(εί)ας, τόν ὁπίον τόν [[ἐπαρακά:]] \ἐσυμβού:\[22]/[[λεσάμεν]] \λευσάμεν\ καὶ ἡμ(εῖ)ς νά τόν καρτερέξῃ, καί ἀποκρίθηκεν ὅτι δέλ(ει) [23]/ στοχασθῇ, (εἰ)δέ καὶ δὲν θελήσῃ, καθώς τόν ἐσυμβούλευσάμεν, δέλ(ει) [24]/ τοῦ γένῃ ἡ κρίσις κατά τούς νόμους τοῦ βιλαετιού.

25-27/ Ἰωάννης τξηνγγ(ού) νῦν. προεστῶς mpω, δωμᾶς βελλερᾶς mp, Ιωαννης Μαβρωδῆς mp [χ. Θ. Βελλερά], *πετκ(ος) πέτρ(ου)* [χ.γρ.], *Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ.*

1. Αναφορά στον ρωσσο-τουρκικό πόλεμο (1768-1774) και τις δυσχέρειες του χερσαίου εμπορίου στα ρουμανο-βουλγαρικά σύνορα πάνω στο Δούναβη, όπου βρίσκεται το Ρουστσούκι (σημερινό Ruse).

176

1770/IX/9 978/φ 81v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση προδικαστική. Πώληση κλοπιμαίων από καλής πίστεως νομέα. Αδυναμία κτήσης κινητού παρά μη κυρίου επί προϊόντων κλοπής. Έξοδα δίκης και δικαστική δαπάνη.

// 1770 σεμπτεμβρίου 9
2/ Μὲ τὸ νὰ ἤλθεν ὁ κὺρ Γεώργι(ος) Τζαρούχας καὶ ἐπροτοστολοΐσεν ἐνώποιον ἡ3/μῶν τῶν ὑποκάτωδεν γεγραμένων ἐναντίον τοῦ κὺρ Κωνσταντίνου Ναδέλκου 4/ διὰ κάτι δακτυλίδια ὁποῦ τοῦ ἐκλέφθηκαν (εἰ)ς Μπράνι[1] *(εἰ)ς τοὺς 1769 ὀκτωμβρίου 5/ τὰ ὁποῖα δακτυλίδια μετὰ ὀλίγαις ἡμέραις (εἰ)ς τὸν κὺρ Κωνσταντίνον Ναδέλκον\εὑρίσκ[ονταν]\ 6/ ὁποῦ τὰ ἤχεν ἀγοράσῃ ἀπὸ κάποιον Ντένσο τζερτζελάρην<.> παραστένωντας*[2] *τον. ὅδεν καὶ 7/ ἐκρίθηκαν διὰ αὐτὴν τὴν ὑπόδεσιν (εἰ)ς τὸ μαγιστράτο τῆς Ἀρωστίας (εἰ)ς τοὺς 1769 δικεμ8/βρίου 5 καὶ βάνωντας ὅρκον ὁ ἄνωδεν Γεώργι(ος) Τζαρούχας ἔλαβεν τὰ δακτυλίδιά του 9/ καὶ διὰ τὰ ἔξοδα του ἔμ(ει)νεν ἕως ὁ ἄνωδεν Κωνσταντίνος νὰ πιάσῃ τὸν Ντένσωλα τζερτζε*[10]*/ λάρι<.> ὅδεν καὶ ἐτραβίχθηκεν ἡ ὑπόδεσις ἕως τοὺς νῦν. τόρα ὅμως ζητῶντας τὰ ἔξοδά του 11/ ἀπὸ <τὸν> κὺρ Κωνσταντίνον νὰ τοῦ πλεροδοῦν καὶ ἐξετάζωντας τὴν ὑπόδεσιν δίδεται διωρία τοῦ 12/ κὺρ Κωνσταντίνου ἡμέραις 42*[3] *νὰ τελ(ει)ώσῃ μὲ τὸν ἄνωδεν μαρτζελάρι καὶ (εἰ)ς αὐτὴν τὴν 13/ διωρίαν τελ(ει)ωμένη νὰ πλερόνῃ τὰ παρόντα ἔξοδα ὁποῦ ἔγιναν ὡς λέγ(ει) ὁ Γεώργι(ος) 14/ Τζαρούχας<.> νὰ (εἶ)ναι ὅμως μαρτυρημένα<.> πρῶτον διὰ κολάκι ὁποῦ ἔδοσεν . . . . . F 15*
15/ καὶ ἕτερα πάλην μιᾶς γυναικὸς 5
16/ τοῦ προκ<ουρ>άτορα F 10 διὰ τὸ <ν>τελι<μ>περάτο F 1 "2
καὶ διὰ ἔξοδά του ἕως Σιμπίνι F 3 "98 . . . . . F 15
17/<σοῦμα>. . . . . <F> 35
18/ ἤγουν φλορήντζια τριάντα πέντε καὶ ὁ κὺρ Κωνσταντίν(ος) ἄς

προσπαθήσῃ πάλιν μὲ τὴν κρί[19]*/σιν νὰ τὰ πάρῃ ἀπὸ τὸν τζερτζελάρην καὶ ὁ τζερτζελάρης ἔχωντας ἀπὸ ποῦ νὰ τὰ πάρῃ καλῶς* [20]*/ (εἰ)δὲ μένουν χαμένα, μὲ τὸ νὰ μὴν ἔδοσαν (εἴ)δισιν ἀλλὰ τὰ ἐσιώπησαν ἕως ὁποῦ ἐφανερό*[21]*/θηκαν μὲ τὸ κολάκι καὶ οὕτως ἔγινεν καὶ ἀποφασίσθ(ει).*

[22-27]*/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς πρω, Μανικάτης σαφράν(ος) πρ, Θωμᾶς βελλερᾶς πρ, Κόνσταντήνος· Αρπασις πρ, πέτκος πέτρ(ου).* [χ. Γ. Ι. Μάρκου] *Γιάννης μαυρωδὴς* [χ. Γ. Ι. Μάρκου], *Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) πρ, Μανόλης Κωνστ(αν)τίν(ου) πρω, κυρήτζης χατζη τύχ(ου), Παλαιολόγης Δημητρί(ου) πρῳ, γεοργις βελλερας καπετανος* [μον.].

Η υπόθεση της κλοπής των κοσμημάτων κρίθηκε από το αρμόδιο τρανσυλβανικό δικαστήριο (*forum delicti*). Η αγωγή που συζητείται στο Κριτήριο αφορά μόνο στα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που κατέβαλε το δύμα.

στ. 20-21 Υπαινιγμός για δόλο ή βαριά αμέλεια του χρυσοχόου: Ο ενάγων πήγε στο Μπράν, ενδεχομένως για να παραδώσει τα δαχτυλίδια σε αγοραστή. Μετά την κλοπή, πιθανόν προσφέρθηκε να τα αντικαταστήσει με το περιδέραιο, που αγόρασε από τον χρυσοχόο. Εκεί είδε τα δαχτυλίδια που διεκδίκησε στη συνέχεια. Έτσι εξηγείται το ότι χρεώνει το περιδέραιο στα έξοδα (στ. 14).

1. Bran.
2. «Παρουσιάζοντάς τον στο δικαστήριο».
3. Είναι η συνήθης προθεσμία έξι εβδομάδων του τρανσυλβανικού δικαίου.

177

1770/X/21 978/φ 82r
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Ενέχυρο. Μεσιτεία επ'αμοιβή. Υπαναχώρηση πωλητή και αναστροφή πωλήσεως. Αδικαιολόγητος πλουτισμός. Κληροδότημα. Συμψηφισμός.

// 1770 ὀκτωμβρίου 21

[2]/ Διὰ τὴν ὑπόδεσιν τῆς Κατούτζας μὲ τὰ τοῦ κὺρ Μανικάτη ὁποῦ ἐπαῤρή[3]*/σιάσθηκαν παρὸν μας ἔστωντας καὶ νὰ εὑρίσκεται ἕνα μεντένι της (εἰ)ς τὰς χ(εί)ρας* [4]*/ τοῦ ἄνωθεν κὺρ Μανικάτη τὸν ὁποῖον καὶ ρωτῶντας τον δια τὶ αἰτίαν τὸ κρατ(εῖ) καὶ δὲν* [5]*/ τῆς τὸ δίδῃ ἀπεκρίθηκεν ὅτι μὲ τὸ νὰ (εἶ)χεν βάλη μία σοῦκνα (εἰ)ς τὴν μακαρίτισαν* [6]*/ γυναίκα του διὰ οὔ(γγρικα) F 60 ἡ ὁποῖα σοῦκνα (εἶ)ναι ἑνὸς κατζιβέλ(ου) καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν πα-*

ρα[7]/στέκεται νὰ φέρη τὰ ἄνωδεν F 60, καὶ μὲ τὸ νὰ τοῦ χρεωστῆ ἀκόμα ἕτερα F 20 [8]/ ὁποῦ ἐπαραστάθηκαν[1], καὶ ἀγόρασεν μερικὰ τζοβαϊρικὰ ἀπὸ τὴν χ(εῖ)ραν τοῦ Ἄτλερσάου, [9]/ διὰ τὰ μεσιτικὰ, τῆς ἀγόρασεν τὸ ἄνωδεν μεντένι διὰ οὔ(γγρικα) F 20. γιριζάμενη[2] ὅμως ἡ ἄνω[10]/δεν ἀπόχειρα τοῦ Ἄτλερσάου|η| διὰ τὰ τζουβαϊρικὰ τὸν ἐτράβηξεν τὸν κὺρ Μανικάτη (εἰ)ς [11]/ τὴν κρίσιν (εἰ)ς τὸν ἀουντοτὸρ Λάϊτμαν. Καὶ μὲ τὴν κρίσιν του τὰ ἐπῆρεν ὀπίσω, θέλωντας [12]/ τότες ὁ κὺρ Μανικάτης πέρνωντας τὰ ἄσπρα του διὰ νὰ ζητήσ(ει) καὶ τὰ ἄνωδεν F 20 ὁποῦ τῆς [13]/ (εἶ)χεν δόσῃ τὰ μεσητικὰ. τὸν ἐπαρακάλεσεν ἡ Κατοῦτζα νὰ μὴν τὸ ἀναφέρῃ διὰ τότες καὶ δέ[14]/ λ(ει) τ|ῆς|<οῦ> τὰ κάμῃ[3]. διὸ καὶ ἡμ(εῖ)ς ἀποφασίζωμεν ὅτι ὁ ἄνοδεν κὺρ Μανικάτης νὰ ἔχῃ [15]/ νὰ τῆς δίδῃ τὸ ἄνωδεν μεντένι καὶ νὰ λαμβάν(ει) τὰ F 20 ἔχωντας ὅμως πάλιν αὐτὴ διὰ [16]/ νὰ πέρνη ἀπὸ τὸν κὺρ Μανικάτην διὰ τὰ ὅσα τῆς ἄφισεν ἡ μακαρήτισα πεθερὰ του [17]/ οὔ(γγρικα) F 10 ὥστε νὰ ἔχῃ νὰ τοῦ πηγένῃ ἀκόμα F 10 καὶ νὰ πέρνη τὸ μεντένιτης. καὶ διὰ τὰ [18]/ F 60 ὁποῦ (εἶ)ναι σιμάδι ἡ σοῦκνα νὰ τὴν τραβᾶ ὁ κὺρ Μανικάτης (εἰ)ς τὸ κριτήριον νὰ [19]/ τὴν πιάσῃ διὰ νὰ πάρῃ τέλ(ος) ἡ ὑπόθεσίς τους.
[20-23]/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω, θωμᾶς βελλερᾶς mpω, Κόνσταντήνος Αρπάσις mp, Γιάννης μαυρωδὴς [χ. Γ. Ι. Μάρκου], *πέτκος πέτρ(ου)* [χ. Κ. Αρπάση], *Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp.*

στ. 5-6 «***μὲ τὸ νὰ εἶχεν βάλει***»: ενν. ενέχυρο.
στ. 9-11 Ο Μανικάτης Σαφράνος δεν συνήνεσε στη λύση της συμβάσεως. Κανονικά, η πωλήτρια έπρεπε να τον εναγάγει στο Κριτήριο της Κ, ως αρμόδιο δικαστήριο. Αντ'αυτού, φαίνεται ότι συμφώνησαν να λυθεί η διαφορά με τη διαιτησία ενός γιατρού(;).
στ. 8, 12-15 Είναι περίεργο που το Κριτήριο διατάσσει την επιστροφή των μεσιτικών λόγω της λύσης της συμβάσεως πωλήσεως, που ήταν έγκυρη και είχε ολοκληρωθεί. Πρόκειται μάλλον για καταχρηστική εφαρμογή της αρχής του αδικαιολογήτου πλουτισμού. Πολύ περισσότερο που τα μεσιτικά συνίστανται στην αγορά ενός πανωφοριού, και δεν υπάρχει στην ουσία πλουτισμός. Προφανώς, το Κριτήριο στήριξε την κρίση του στο γεγονός ότι εξέλιπε ο απώτερος σκοπός για τον οποίο έγινε η αγορά.
στ. 16-17 Συμψηφισμός απαιτήσεως της ενάγουσας από κληροδότημα με την απαίτηση του εναγομένου για τα μεσιτικά.
στ. 18-19 Για την υπόδεση του ενεχύρου, αρμόδιο είναι το κατά τόπον αρμόδιο δικαστήριο στο οποίο υπάγεται η ενάγουσα.

1. «Αποδείχθηκαν στο δικαστήριο».
2. Υπανεχώρησε.
3. «Θα του τα πληρώσει».

178

1770/XI/29 978/φ 82v
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου σχ. 179, 180

Απόφαση διοικητική. Η τάξη των γυναικών στην εκκλησία.

// 1770 τῇ 29 νοεμβρίου
[2]/ Πρωτεστίρωντας ὁ κὺρ Κωνσταντίν(ος) Ἀρπάσης διά τήν τάξιν τῆς [3]/ γυναικῶς του ὁποῦ πηγέν(ει) (εἰ)ς τήν ἐκκλησίαν ἐξήτησεν ἀράδα. [4]/ ἡμ(εῖ)ς δέ κατατό πρέπον καὶ δίκαιον ἰδοῦ ὁποῦ κάτωδεν κάμνωμεν [5]/ καὶ διατάξωμεν ἀράδαν διά ὅλλαις ἡ ὁπία νά φυλάγεται ἀπαρα:[6]/σαλεύτως. [7]/ πρῶτ(α) ἡ κυρία Θεοδώρα ἀδελφή τοῦ μακαρήτη μπα(σιά) Ἀλέξη, [8]/ ἡ τοῦ Καλοκυρίτζη Μαρινίτζα, [9]/ ἡ τοῦ κυρίου Θωμᾶ Βελλερὰ Θεοδωρίτζα, [10]/ ἡ τοῦ Δημητράκι Ἰωάννου Μάρκου, [11]/ ἡ τοῦ Παλαιολόγη Δημητρίου, [12]/ ἡ τοῦ Γεωργίου Ἰωάννου Μάρκου, [13]/ ἡ ἀδελφή τοῦ ἄρχον πρωεστοῦ κυρίου Ἰωάνν(ου) Τζίνγγου, [14]/ ἡ τοῦ Ἰωάννου Μαβρωδή, [15]/ ἡ τοῦ Χατζῆ Πέτρου, [16]/ ἡ τοῦ Κωνσταντίνου Ἀρπάση, [17]/ ἡ Κρίσκα τοῦ Πέτρου Θεοδώρου, [18]/ ἡ Ἑλένη Φαγγαράση. [19]/ [χ. Μανόλη Κωνσταντίνου] *ἀντίκρης περικλήη τήν ἀπόφα<σι>στηκίν ἀράδαν.*

στ. 19 «ἀποφασιστικήν»: σύμφωνη με την απόφαση της Κ.

Όπου δεν προσιδορίζεται η σχέση με τον αναφερόμενο πραματευτή, εννοείται η σύζυγος.

179

1779/V/13 978/φ 82v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου σχ. 178, 180

Απόφαση διοικητική. Τάξη των γυναικών στην εκκλησία.

[19]/ ||177||9: μαΐου: 13.[1]
[20]/ Μὲ τὸ νὰ ἀκολούθ(ει)σαν καὶ ἀκολουθοῦν πάλην μερικαῖς σύγχ(ει)σαις (εἰ)ς [21]/ τὴν ἐκκλησίαν, ἀνάμεσα τῶν νέων γυναικῶν, ἦλθεν καὶ ἐκλαύθ(ει)κεν [22]/ ὁ κὺρ Ἰοχάννες Βαρτάνος, ὅτι δὺς καὶ τρ(εῖ)ς, ἐσυγχ(εί)σθη ἡ γυναῖκατου, ἀπό [23]/ τὴν Δημητράναν, μάλιστα καὶ προχθὲς τῆς Ἀναλύψεως ἀμπόχθ(ει) ἀ:[24]/πὸ τὴν δυγατέραντης (εἰ)ς τὸ ἀντίδωρον, λοιπὸν πρωστάζεται ἡ ἄνωθεν [25]/ Δημητράνα νὰ παύσῃ νὰ τὴν συγχ(εί)ξῃ καὶ νὰ π(ει)γαίνῃ ἡ ἄνω:[26]/θεν Βαρτανόϊα, μὲτὰ τὴν δυγατέραν τοῦ μακαρίτ[η]του Ἰωάννου [27]/ Μαυρωδῆ,

(εἰ)ς ὅλαις ταῖς τάξαις τῆς ἐκκλησίας, ἡ δὲ ἄνωθεν Δη:[28]*/μητράνα, διὰ τὰ γερατ(εί)ατης, καὶ διὰ τιμὴν τοῦ υἱοῦ της Κωνσταντίν[ου]* [29]*/ Πρέδα, νὰ κάθεται (εἰ)ς τὸ στασ(εί)δη μὲτὰ τῆς Κρίσκας, καὶ ἔστω.*
[30-35]*/ δωμᾶς βελλερᾶς ἐπίτροπ(ος) τοῦ προεστ(ού), Γεώργιος Ἰ. μάρκ(ου) mp, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, γεόργις βελλερας* [μον.], *κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου), Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mpω καπετάνος τῆς ἐξωτέρας:*

στ. 29 Οι δύο γυναίκες να μοιράζονται το στασίδι.

Και στις δύο εγγραφαές (178-179), η σειρά καθορίζεται ανάλογα με την «*τιμήν*» του άνδρα (συζύγου, αδελφού, πατέρα). Με τον όρο 'τιμή' θα πρέπει να εννοηθεί η προσφορά στην Κ και όχι το αξίωμα που κατέχει ή κατείχε (βλ. π.χ. στ. 7 και 13 εγγρ. 178).

1. Η απόφαση καταχωρίζεται στο κενό του φ 82v, μετά από εννέα χρόνια, ως συμπλήρωμα της εγγρ. 178.

180

1773/VI/6 978/φ 83r
χ. Μανόλη Κωνσταντίνου σχ. 178, 179

Απόφαση διοικητική. Καθορισμός των θέσεων των γυναικών στην εκκλησία. Πειθαρχική ποινή (πρόστιμο).

// 1773: Ἰουνίου 6
[2]*/ || Μέτό || νὰ ἀκολούθισαν λογοτριβαῖς καὶ διχόνιαις ἀρκεταῖς Ἀνάμεσόν-μας,* [3]*/ διὰτήν στάσιν καὶ ἀράδαν, τῶν στασιδιὼν τῆς ἐκκλησίας ὁπού στέκωνται,* [4]*/ αἱ γυναῖκαις, ἰδού ὁπού τὴν σήμερον ἐσυνάχθημεν ὅλοι οἱ τῆς κουμπα:*[5]*/νίας μας, καὶ ηὗραμεν εὔλογον κοινῇ τῇ γνώμῃ, καὶ μὲ εὐχαρίστησιν* [6]*/ ὁλονῶν, διὰ νὰ λύψῃ (εἰ)ς τὸ ἑξ(εῖ)ς κάθε διχόνοια καὶ σκάνδαλον,* [7]*/ ὡς τόσον τό εὑρήκαμεν εὔλογον, νὰ σταθῇ, (εἰ)ς τό πρῶτον στασίδι* [8]*/ ἡ κερά Θεοδώρα ἀδελφή τοῦ μακαρίτου μπασιά Ἀλέξι Λαζάρου,* [9]*/ (εἰ)ς τὸ δεύτερον ἡ τοῦ κὺρ Θωμᾶ Ἰωάννου Βελλερᾶ, (εἰ)ς τό τρίτον ἡ τοῦ κὺρ Δημη:*[10]*/τράκη Ἰωάννου Μάρκου, (εἰ)ς τό τέταρτον ἡ θυγάτηρ τοῦ κὺρ Μανικάτη Σαφράνου,* [11]*/ (εἰ)ς το πέμπτον ἡ θηγάτηρ τοῦ [[κύρ Ιω]] ἄρχον προεστοῦ μας κύρ Ἰωάννου Θεοδωράνου* [12]*/ Τζίνγγού, (εἰ)ς τό ἕκτον ἡ τοῦ κὺρ Παλαιολόγι Δημητρίου, (εἰ)ς τό εὔδομον* [13]*/ ἡ τοῦ κὺρ Γεωργίτζα Ἰωάννου Μάρκου, (εἰ)ς τό ὄγδοον, ἡ τοῦ Καλοκυ:*[14]*/ρίτζη Χ(ατζῆ) Τύχου, (εἰ)ς τὸ ἔνατον ἡ τοῦ κύρ Ἰωάννου Μαβρωδή, (εἰ)ς τό* [15]*/ δέκατον ἡ τοῦ μακαρίτου Χ(ατζῆ) Πέτρου Λούκα, (εἰ)ς τό ἐνδέκατον, ἡ τοῦ* [16]*/ κὺρ*

Κωνσταντίνου Ἀρπάσι, καὶ ἕνα στασίδι μένει ἄδ(ει)ον, διὰ ἄλλην [17]*/ φορὰν νὰ ἀραδιασθῇ, αὐτὸ ἀποφασίσαμεν ὅλοι κοινῶς, καί δελη*[18]*/ματικῶς μας, καὶ ὅποιος ἤθελεν ἐναντιωθῇ ἀπό ἡμᾶς (εἰ)ς αὐτὰ ὁπού* [19]*/ ἀποφασίσαμεν, καὶ ἤθελεν ἐπιχ(ει)ρισθῇ κρίσαις, νὰ ἔχῃ νὰ* [20]*/ γγλωμπίζεται φιορήνια ἑκατὸν (εἴ)κοσι, ἀπὸ τά ὁποῖα, τά μισά* [21]*/ νὰ δήνωνται τῆς ὑψιλωτάτης καμάρας, καί τά μισσά τῆς ἐκκλησίας* [22]*/ μας, ὅδεν ἔγινεν τό παρόν, καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*

[23-32]/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω, δωμᾶς βελλερᾶς mp, Ἰωάννης Μαβροδῆ mp [χ.γρ], *Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mp, πετ[ι]κος πετρὸ mp* [χ. Γ. Δημητρίου], *γεοργις βελαράς* [μον.], *Μανικάτης σαφράν(ος) mp, κονσταντηνους νεδελκ(ου), Κωcmaζ(ηηος)* Πω(π), γεοργι(ος) δημητρί(ου) mp, πασχάλης· στοϊου, ε(ου) Δουμητρου Δουm(κα)**, ε(ου) Δου(μη)τρου Κουз<μ>(ας)***, Κωcma(Δηηος) ΠρεΔα* [χ. Κ. Πωπ(;)]****.

[* Κωσταντήνος, ** εγώ Ντουμήτρου Ντούτκα, *** εγώ Ντουμήτρου Κούσμας, ****Κωσταντήνος Πρέντα, με ανάμικτα ελληνικά και κυριλλικά στοιχεία].

181

1770/XII/4
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

978/φφ 83ν-84r

Πρακτικό. Αντιπροσώπευση. Συναλλακτικά ήθη. Ουσιώδης έλλειψη. Ευθύνη αντιπροσώπου. Δικαστικός συμβιβασμός.

// 1770 τῇ 4 δεκεμβρίου

[2]/ Ἐπαρησιάσδει ὁ κύρ Μάρκ(ος) Κοσοτάν ἀρμέν(ος) κατέμπροσθεν ἡμῶν [3]*/ μέ τόν κὺρ Ἀναστάση Λαγόν διὰ 4 σακ(ει)ά κερί τά ὁπία τά* [4]*/ (εἶ)χεν στ(εί)λῃ τοῦ ἄνωθεν κύρ Μάρκου ὁ ἄρχον μεδελνιτζάρης κύρ* [5]*/ Χατζῆ Στάν(ος), ἀπό Κραγιόβαν (εἰ)ς Λαζαρέτον Μεχαδίας (εἰ)ς τοὺς 1768* [6]*/ τὸ ὁπίον τὸ ἐπούλισεν ὁ ἄνωθεν κύρ Μαρκούτζης, τοῦ κύρ Για:*[7]*/ νάκη Τζήνγγου, ὁ ὁπί(ος) στέλνωντας τόν ἄνθρωπόν του Ἀναστάσην* [8]*/ Λαγόν, (εἰ)ς Μεχαδίαν διὰ νά περιλάβῃ καὶ ἄλλα κεριά, νά πε:*[9]*/ριλάβῃ καὶ τὰ ἄνωθεν 4 σακ(ει)ά, ὁ ὁπί(ος) τό ἐπερίλαβεν* [10]*/ μαζὶ καὶ μετά ἄλλα, τά ἄνωθεν 4 σακ(ει)ά κατά τό λέγ(ει)ν* [11]*/ τοῦ κὺρ Χατζῆ Στάνου (εἶ)ταν ὀκάδες 504 (εἰ)ς δέ τόν λογαριασμόν* [12]*/ ὁποῦ δ(εί)δῃ ὁ Λαγός παραστέν(ει) μόνον ὀκάδες 437 ὅδεν* [13]*/ λοίπουν ὀ(κα)δ(ες) 67, τὸν ὁπίον Λαγόν ἐρωτόνταστον, ἐάν τό ἐξύγιασεν* [14]*/ ὅταν τό ἐπερίλαβεν, ἤ (εἶ)ταν χαλασμένα τά σακ(ει)ά, ἢ (εἶ)ταν* [15]*/ κλεμένον ἀπό τήν στράταν, ἤ ἡ βούλες χαλασμένες, (εἰ)ς ὅλλα* [16]*/ αὐτά ἀποκρήνεται, ὅτι τὰ ἔλαβεν τὰ*

4 σακ(ει)ά βουλομένα [17]/ καὶ ἀχάλαστα, τόσον ὅμως ὅτι δὲν τά ἐξύγιασεν, πρίν νατά βαρέ[σῃ] [18]/ ἀλλά χαλνόντας τές βούλες καὶ βαρώνταςτο, καὶ /ὡς λέγ(ει)/ βλέπων:[19]/τας τό πῶς δὲν εὐγέν(ει), ἔκραξεν ἄν(θρωπ)ον καὶ τά ἐξύγιασεν ἤστερ[ον]. [20]/ ἔπρεπεν ὅμως πρὶν νατό χαλάση νατό ζυγιάσῃ καὶ ὅσσον ἔλοιπεν [21]/ (εἶ)ταν ζημία τοῦ οἰκοκυρί(ου) [:του ενάγοντος πωλητή], *ἐπ(ει)δή καὶ (εἶ)ναι πολλαῖς ἀμφιβολίαις [22]/ (εἰ)ς τό μέσον, ἤγουν ἐξαπροσεξίαςτου νά ἐκλεύθῃ. καὶ διὰ τό βε:[23]/βαιότερον, μέτό νά ἔτυχεν ὁ ἄρχον μεδελνιτζάρης παρόν τόν [24]/ ἐκράξαμεν, καί τόν ἐρωτήσαμεν διά τὴν αὐτήν σοῦμαν, καὶ μᾶς [25]/ ἀπεκρίθῃ ὅτι καμία ἀμφιβολία ἀπό τήν εὐγεν(εί)αν του (εἰ)ς τό [26]/ ζύγιασμα δὲν (εἶ)ταν, ὅθεν κατά τό δίκαιον ἔπρεπε νὰ ἀπο:[27]/γεμησθῇ ἡ ζημία τοῦ κύρ Μάρκου. διὰ δέ τό χριστιανικόν [28]/ παρακαλῶντας τους ἡ κρίσις, τό ἔστερξαν τόσον ὁ ἄρχον μεδελνι:[29]/ τζάρης ὅσσον καί ὁ κὺρ Μάρκ(ος) /διὰ νὰμήν τρέξη ὥρκ(ος)/ νά γένῃ [30]/ ἡ ζημία (εἰ)ς 3 μερτικά. ἔλοιψαν ὡς ἄνωθεν ὀ(κά)δ(ες) 64, ξεπεύτωμεν [31]/ ὅμως διά διαφοράν τοῦ κανταρίου ὡς καθῶς ἐξέπεσαν καὶ τὰ ἄλλα 3%, [32]/ λοίπουν ἀκόμι ὁκάδες 52 πρ(ός) οὔν(γγρικα) F 2" κάμουν F 104 ἀπό τὰ [33]/ {ὁ} // ὁπία νά ἔχη νά πέρνη ὁ κύρ Μάρκ(ος) 1/3 ἀπό τόν ἄρχοντα [2]/ μεδελνιτζιάρην καὶ ἀπό τὸν Λαγόν τό δεύτερον καί ἡ τιμιότηςτου [3]/ νά ζημιόνη τό τρ(εῖ)τον, καί ἔμ(ει)ναν στερκτοί καί {ἔ}ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν [4-7]/ δωμᾶς βελλερᾶς ἐπίτροπος τοῦ προεστοῦ, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ, Μανηκάτης σαφράν(ος) mp, Κόνσταντήνος· Αρπασίς. mp.*

στ. 7 «***...τόν ἄνδρωπόν του...***»: δηλ. έμπιστο άνδρωπο, αντιπρόσωπο[1], πιθανόν *φατούρο με λογάριαση*.

στ. 17-22 Στοιχειοθετείται πταίσμα του αντιπροσώπου κατά την παραλαβή του εμπορεύματος, ο οποίος φέρει και την ευθύνη. Εξ αυτού συνάγεται ότι ήταν *φατούρος με λογάριαση*, διότι θα αποκόμιζε μικρότερο ποσοστό κέρδους.

στ. 23-26 Κατάθεση του προμηθευτή του πωλητή, βογιάρου αξιωματούχου της Βλαχίας, για το βάρος του εμπορεύματος.

στ. 26-27 «***κατά τό δίκαιον...διὰ δέ τό χριστιανικόν...***»: στο δίκαιο, βάσει του οποίου θα έπρεπε να αποζημιωθεί ο ενάγων για την ουσιώδη έλλειψη, αντιπαρατίθεται η επιείκεια, ως βάση του δικανικού συλλογισμού.

στ. 28-3[φ 84r] Με πρωτοβουλία του Κριτηρίου επιτυγχάνεται δικαστικός συμβιβασμός μεταξύ του αρχικού προμηθευτή, του ενάγοντος πωλητή και του εναγομένου –αντιπροσώπου του αγοραστή. Η ζημία επιμερίζεται εξ ίσου στους τρεις, διότι κατά τα συναλλακτικά ήθη το εμπόρευμα έπρεπε να ζυγιστεί κατά την παράδοση και παραλαβή ενώπιον μαρτύρων. Επομένως όλοι ευθύνονται εξ ίσου για αμέλεια, βάσει των συναλλακτικών ηθών.

1. Για την αντιπροσώπευση και πληρεξουσιότητα βλ. ΕΚΣ, σσ. 185-186.

182

1770/XII/14 978/φ 84r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Πρακτικό. Αγωγή και ανταγωγή. Εξύβριση. Εκκαθάριση λογαριασμών. Αναβολή της δίκης για την πρόσληψη δικηγόρου.

[8]/ ‖ <I>770‖ τῇ 14 *δεκεμβρίου*
[9]/ Ἦλθεν ὁ κύρ Μανόλης Κάλφοβητζ κατέμπροσθεν ἡμῶν καί ἐπροτε:[10]/ στίρησεν ζητῶντας (εἰ)ς τὴν κρίσιν τὸν κύρ Μανικάτην Σαφράνος [11]/ ὁ ὁπίος ἀπεκρίθη μέ προτεστάτζιον ὅτι τῶρα ὤντας φέριαις δέν [12]/ κρίνεται, καὶ ζ(ει)τῆ διορίαν διά νά κρηθῇ μέ ἀτβοκάτον διά μερι:[13]/κά ἄσχημα λόγια ὁποῦ ἀκολούθισαν ἀναμεταξύ τους, καὶ παλαιά βε:[14]/ρεσιέδια καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν. ἡ διορία (εἶ)ναι ὅταν [[ἀρχίξουν]] |τελ(ει)ώσουν| ἡ φέριαις.
[15-19]/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω, θωμᾶς βελλερᾶς mp, ἰωανης Μαβροδῆς mp [χ.γρ.], Κόνσταντήνος· Αρπασὶς mp, κυρίτζης Χ(ατζῆ) τύχ(ου), Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpω, γεοργις βελλερας καπετανος [μον.].

183

1770/XII/16 978/φφ 84v-85r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 184-185

Πρακτικό. Επικύρωση απογραφής και εκκαθαρίσεως κληρονομίας μέλους της Κ. Ισοτιμία νομισμάτων.

// [φ 84v στ. 1-3] 1770 δικεμβρίου 16 λογαριασμὸς ὁποῦ ἐπαράδοσεν ὁ κὺρ Δημήτριος καὶ κύρ // [φ 85r στ. 1΄-3΄] Γεώργι(ος) Ἰωάννου Μάρκου παρησιασμένος τὴν σήμερον ἀπὸ μέρ(ος) τους ὡς καθὼς ἐπαρησιά[2]/<σ>θηκεν πάλιν (εἰ)ς τοὺς 1768 αὐγούστου 2[1] μάλιστα διὰ νὰ μεταξεταχθῆ τὴν σήμερον μ[έ] [2΄]/ προτεστάτζιον τοῦ ἄνωθεν[2]. ὅθεν ἰδού ὁ λογαριασμὸς τους ὡς διαλαμβάν(ει) κάτοθεν. [3]/ αὐτὸς ὁ λογαριασμός (εἶ)ναι [3΄]/ τοῦ μακαρίτη Στάθη Σιμίλη ὁποῦ ἐσκοτώθηκεν εἰς Πλάνινα 1765 αὐγούστου 14.
[4]/ [φ 84v] *τὰ ὅσα εὑρέθηκαν τοῦ μακαρίτη Στάθη*
[5]/ 1 φατοῦρα ἀπὸ Βενετίαν διὰ δουκάτα 1703 κάνουν F 1641 "24
[6]/ ἕτερο βενέτικο πράγμα ψουνισμένο ἀπὸ τὸν ἴδιον ὡς
[7]/ καθὼς (εἰ)ς τὸ κατάστιχὸντου φαίνεται . . . . . 218"79

[8]/ 1 ἄουκτζογελ τοῦ Γιάκομ<π> Μπαλέτι διὰ ῥοζόλι . . . . 676 " –
[9]/ διὰ ζάχαρη κατὰ τὸ ἄουκτζόγελ τοῦ Ἀνδρέα Φλαντίνι . . 846 "36
[10]/ κατὰ τὸ ἄουκτζόγελ τοῦ Γεράλα διὰ λάδα καφὲ καὶ
φρουντηνιάκι . . . . . 242 "28
[11]/ ἔγιναν καὶ ἔξοδα διὰ τὸ ἄνωθεν πράγμα ἀπὸ Τριέστι ἕως
[12]/ Σιμπήνι ἀπὸ ἐδικά του . . . . . 759 "20
[13]/ (εἴ)χεν μία πόλιτζα ἀπό Καραϊωάννου πρὸς Δημήτριον Λεονάρ
[14]/δο διὰ τζεκίνια 660 πρὸς ἀς(λλάνια) 3
π(αράδες) 105 – . . . . . οὔ(γγρικα) F 3.478 "20
[15]/ ἕτερη πόλιτζα (εἰ)ς τὸν Κυρίτζη Χατζῆ Πολίζου
διὰ τζε[16]/κίνια 70 . . . . . <F> 368 "90
[17]/ 1 κομάτι μπεληκόσα ἀς(λλάνια) 202 -ἀγορὰ- 143 "28
[18]/ (εἰ)ς τὸν Ντό<μ>πραν δούλο τοῦ Ντεμερτζῆ
1 ζηγὴ πιστόλια . . . . . 25 "20 4199 "76
[19]/ (εἰ)ς τὸν κὺρ Μηχάλην Βελαρᾶ . . . . . 3 "78
[20]/ (εἰ)ς τὴν κομπανίαν . . . . . 84 "76
[21]/ (εἰ)ς τὸν Πέτρον Θεοδώρου . . . . . 6 "80
[22]/ ἀρεβόνα διὰ τὸ καράβι . . . . . 10 "20
[23]/ ἔχ(ει) καὶ (εἰ)ς τὸν Πέτρον Πούτζη γερὰ διὰ . .
τὸ λάθος τοῦ πράγματ(ος) (εἰ)ς Τριέσ<τι> . . . . . 78 "64
[24]/ <σοῦμα> . . . . . 4199 "76
[25]/ <κάνουν ὅλα> . . . . . F 8583 "66
[26]/ ὥστε φαίνεται νὰ ἔγινε διαφορο [:6.7%] . . . . . 578 "61
[27]/ <σοῦμα> . . . . F 9162 "27
[28-35]/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω, Κόνσταντήνος Αρπασῆ mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου), θωμᾶς βελερᾶς mp, Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mpω, Γιαννης Μαβρωδη mp [χ. Ι. Ι. Μαβρωδή], ἰωάννης ἰωάν(ου) Μαβρωδη Μαζή μέ την συζηγόν μ(ου) ελένα mp, γεοργις βελλερας καπετανος [μον.].
[4]/ [φ 85r] τὰ ὅσα ἐχρεωστοῦσεν ὁ μακαρίτης
[5]/ κατὰ τὸν λογαριασμὸν τοῦ Καραϊωάννη τοῦ μέν(ει)
δουκάτα 1821 γρ(όσια) 10 . . . . . F 2638 "36
[6]/ ἔτι διὰ μίαν πόλιτζάν του ὁποῦ ἐτράβηξεν ἀπὸ Τριέστι
(εἰ)ς τὸν Καραϊ-[7]/ω<ά>ννη διὰ τὸ ῥαζόλη τοῦ Μπαλέτη
καὶ τοὺς ἐπλέροσεν οὔ(γγρικα) F 563 "20 . . . . 676 " –
[8]/ τοῦ μπασιὰ Πέτκου μία ὁμολογία διὰ F 500 καὶ διάφορο F 50 550 " –
[9]/ τῆς Σεμελόγιας μὲ ὁμολογίαν F 500 καὶ διάφορο F 50 550 " –
[10]/ ἐχρεωστοῦσεν καὶ τοῦ κὺρ Γεωργίτζα Ἰωάννου Μάρκου 205 "93
[11]/ ἕτερο διαφορον [[τοῦ μπασά Πέτκου]] τῆς Σεμελόγια<ς> 54 " –
[12]/ ἕτερο τοῦ μπασά Πέτκου . . . . . 32 "25
[13]/ <σοῦμα> . . . . F 4706 "54

[14]/ τὰ ὅτι ἔλαβεν καὶ ἡ γυναίκα τοῦ μακαρίτη
[15]/ ἀφ' οὗ [[ἐπανδρέφθηκεν]] ἀπέθανεν ὁ μακαρίτης ἕως οὗ
ἐπανδρέφθη[16]/κεν (εἰ)ς τοὺς 1767 σεμπτεβρίου, φαγούρα,
φορεματικὰ, νίκι τοῦ ὀσπι[17]/τίου, {μ}πόρτξιο καὶ ἕτερα
λιανόματα . . . . . 951 "41
[18]/ ἕτερα ἔγιναν ἔξοδα διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ μακαρίτη 191 "86
[19]/ ἕτερα ἔγιναν ἔξοδα διὰ τὸ πράγματου ἀπό <Μ>πρασοβὸν ἕως
[20]/ Χέρξα καὶ διὰ βάμα (εἰ)ς Σιμπήνι . . . . . 102 "75
[21]/ ἕτερα ψουνιστικὰ (εἰ)ς τὸν ἐξεκούτξην ἀρμένον
διὰ τὴν χαρὰν της . . . . . 105 " –
[22]/ ἕτερα διὰ τὸ πεδὶ τοῦ μακαρίτη σπουδὴ καὶ γιατρικὰ 26 "16
[23]// ἰδοὺ καὶ τὰ ὅσα ἄσπρα βερεσιέδια καὶ <σούμα> F 6083 "72
πράγμα εὑρίσκετε ἐδώ<,> [24]/ (εἰ)ς Μπογδανίαν καὶ
(εἰ)ς Βενετίαν. [25]/ εἶναι νάχτι (εἰ)ς τὸν κὺρ
Δημητράκη καὶ κὺρ Γεώργην . . . . . F 389 "55
[26]/ (εἶ)ναι καὶ βερεσέδια (εἰ)ς 7 ὀνοματοὺς . . . 357 "88
[27]/ (εἶ)ναι καὶ (εἰ)ς τὴν Βενετίαν δουκάτα
151 γρόσ(ια) 15 . . . . . 225 "45
[28]/ 15 μάξαις ξάχαρη ἐστάλδη (εἰ)ς τὸ Γιάσι . . .
κάμνουν ὀκάδες 682 [29]/ πρὸς παράδες 50 . . . .
ἀς(λλάνια) 852:½ ἔδοσεν ἀπὸ αὐτὰ ὁ [30]/ . . . . .
[[λεονάρδο]] |Δημήτρης Μπαλῆς|<,> ὁποῦ . . . .
ἔκαμε τὸ κερὶ ὁποῦ ἐψουνίσθηκεν δεύτερην . . . F 3078 "55
φορὰν<,> τῆς [31]/ γυνῆς τοῦ μακαρίτου ἀς(λλάνια)
117 καὶ ἕτερα (εἰ)ς τὰ ἔξοδα ἀς(λλάνια) 41 π(αράδες)
71 κάνουν ἀς(λλάνια) 158½ [32]/ ὥστε μένουν
ἀκόμα ἀπὸ τὴν ξάχαρην ἀς(λλάνια) 694 . . . . F 943 "84
[33]/ (εἶ)ναι πράγμα μαρτζελικὸ ὁποῦ
εὑρίσκονταν (εἰ)ς Χέρξαν διὰ . . . . . 780 "15
[34]/ ἕτερο πράγμα ὁποῦ εὑρίσκονταν (εἰ)ς
τὸ σπίτι του κατὰ τὸ κατά[35]/στιχον . . . . . 378 "68
[36]/ ἔτι 1 μανδήλι (εἰ)ς τὸν κὺρ Δημιτράκη . . . . . 3 " –
[37]/ <κάνουν ὅλα> . . . . . F3.078 "55
[38]/ <σοῦμα> . . . . . F 9162 "27

[38-44]/ Ἰωάννης τξηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpa, Κόνσταντήνος· Αρπασὶς mp, Μανόλις Κωνσταντίν(ου) mp, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpω, Γιανης μαβρωδη [χ. Γιαννάκη Ι. Μαβρωδή], *δωμᾶς βελερᾶς mpω, κυρήτζης χατζὴ τύχ(ου), Γιανακις Ἰωάν(ου) μαβρωδη Μαζὴ με τῆν συζηγόνμ(ου) ελένα, γεοργις βελλερας καπετανος* [μον.].

Η εγγραφή αυτή φωτίζει μερικές πλευρές της συναλλακτικής πρα-

κτικής του διαμετακομιστικού εμπορίου μεγάλων αποστάσεων των απόδημων Ρωμιών στα μέσα του 18ου αιώνα.

στ. 4[φ 84v] «***τὰ ὅσα εὑρέθηκαν***»: Απογραφή ενεργητικού.

στ. 5 «***φατοῦρα***»: τιμολόγιο αγοράς εμπορευμάτων.

στ. 8, 9, 10 «***ἄουκτζόγελ***»: με την έννοια του γραμματίου.

στ. 12 «***ἀπὸ ἐδικὰ του***»: Το ποσό των εξόδων αναγράφεται ως απαίτηση από αυτούς που έκαναν τις παραγγελίες.

στ. 5-12 Τα αναγραφόμενα ποσά αφορούν είτε εμπορεύματα που βρίσκονταν στο μαγαζί ή την αποθήκη του, είτε απαιτήσεις από αυτούς που τα είχαν παραγγείλει.

στ. 23 «...***ἔχει εἰς*** ...»: «έχει να παίρνει από».

στ. 25 Το συνολικό ποσό του ενεργητικού της κληρονομίας (στ. 5-23).

στ.26 « ***διάφορο***»: Το κέρδος που «*φαίνεται*» να πραγματοποίησε, το οποίο στην προκειμένη περίπτωση ήταν μόλις 6,75% –δηλαδή σχεδόν όσο και το εμπορικό επιτόκιο (6%).

στ. 6-7[φ 85r] Μια συναλλαγματική 676 F, η οποία προεξοφλείται προς 563,20 F.

στ. 9, 14, 31 Τα αναγραφόμενα ποσά που καταβλήθηκαν στη χήρα δεν αφαιρούνται από το κληρονομικό της μερίδιο.

στ. 21 «***εἰς τὸν ἐξεκούτζην ἀρμένον***...»: Δεν συνάγεται τι είδους αγορές έκανε για λογαριασμό της χήρας εν όψει του β΄ γάμου της, που δεν μπορούσε να κάνει η ίδια και τα οποία δεν αφαιρούνται από το κληρονομικό της μερίδιο.

στ. 23 Το άθροισμα των διαφόρων υποχρεώσεων που θα αφαιρεθούν από το ενεργητικό της κληρονομίας.

στ. 23-24 Οι ανείσπρακτες απαιτήσεις.

στ. 30 «***...ὁποῦ ἔκαμε τὸ κερὶ***...»: «που έκανε τη συμφωνία για την πώληση του κεριού».

στ. 32 Η ιστοτιμία που συνάγεται είναι 1 ασλάνι προς 1,36 F.

στ. 34-35 «***κατάστιχον***»»: Εδώ σημαίνει το έγγραφο της απογραφής.

1. Η απόφαση που είχε ορίσει τους εκκαθαριστές («*λογαριαστές*»), η οποία λανθάνει.
2. Το αίτημα για την απογραφή, την εκκαθάριση και τη διανομή της κληρονομίας είχε, προφανώς, υποβληθεί από τη χήρα και το δεύτερο σύζυγό της. Για τον λόγο αυτό, αυτός ο τελευταίος συνυπογράφει και εκ μέρους της συζύγου του την εκκαθάριση και την απόφαση διανομής (εγγρ. 185), με την οποία παραλαμβάνει το κληρονομικό μερίδιο της συζύγου του.

184

1770/XII/16 978/φφ 85v-86r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 183, 185

Πρακτικό. Ανακεφαλαίωση της εκκαθαρίσεως της κληρονομίας. Ισοτιμία νομισμάτων.

// [φ 85v στ. 1] *1770 δικεμβρίου 16 ἐδὼ σημειώνωμεν τὸν ὅπισθεν λογαριασμὸν τοῦ μακα//*[86r στ. 1] *ρίτη Στάθη πόσα ἐξεδιαλέχθηκαν ἄσπρα νάχτι καὶ βερεσέδια ὅλα κατὰ* [2]*/* [φ 85v] *ὄνομα*
[3]*/* [φ 85v] *ὡς φαίνουνται ὄπισθεν εὑρέθηκαν τοῦ μακαρίτη*
μετὰ τὸν θά[4]*/νατόν του πράγμα καὶ ἔτερα . . . . . F 9162"27*
[5]*/ ἔτι κάτι βιβλία ὁποῦ (εἶ)ταν (εἰ)ς Μπογδανίαν καὶ τὰ*
ἤφερεν μέσα . . . . . 40"–
[6]*/ ἔτι μιὰ ζιγὶ πιστόλια - τὸ ὁμοί(ους) . . . . . 10" –*
[7]*/ ἔτι καὶ κάτι γγούρες εὑρέθηκαν τὸ ὁμοί(ους) . . . . . F 106"80*
[8]*/ ἔδοσεν καὶ διάφορον ἡ ζάχαρη ὡς φανερόν(ει) ὁ Παυλῆς*
ξε[9]*/πέφτωντας τὰ ἔξοδά της . . . . . 88"83*
[10]*/ <κάνουν ὅλα>. . . . . F 9407"90*
[11]*/ (εἶ)ναι καὶ κάτι βερεσέδια παμπαλιὰ (εἰ)ς Μπογδα*
[12]*/ νίαν ὡς λέγ(ει) ὁ κὺρ Δημίτρι(ος) Παύλης*
[13]*/ Εἰς 3 ὀνοματούς καὶ ἕτερα παλαιὰ ἀς(λαννία) 568 π(αράδες) 17*
[14]*/ τὰ ὁποῖα λέγ(ει) ὅτι παράνου (εἶ)ναι χαμένα καὶ ὄχι ἐλπίδες*
[15]*/ νὰ εὔγουν.*
[16-22]*/ Ἰωάννης τζήνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω. Κόνσταντήνος· Αρπάσις mp. Παλαιολόγης Δημητρίου mpφ. Μανηκάτης σαφράν(ος) mp. κυρήτζης χατζῆ τύχου. δωμᾶς βελλερᾶς mpφ. Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mpω. Γιάνης μαβρωδη mp* [χ. Γιαννάκη Ι. Μαβρωδή]. *Γιαννάκις ἰωάν(ου) Μαβρωδή Μαζή μέ την συζηγόν μ(ου) ελένα. γεοργιος βελλαρας καπετανος.*
[2]*/* [φ 86r] *φαίνεται ὄπισθεν καταλεπτῶς γραμμένα νὰ ἐχρεωστοῦσεν*
[3]*/ μὲ ὁμολογίαις καὶ ἔξοδα τῆς γυναικὸς του καὶ τῆς ψυχῆς του καὶ*
τοῦ υἱ[4]*/οῦ του . . . . . F 6083"72*
[5]*/ ἰδοὺ καὶ τὰ ὅσα εὑρίσκονται νάχτι*
[6]*/ εὑρίσκουνται (εἰ)ς τὸν κὺρ Δημιτράκην καὶ κὺρ Γεωργήτζα*
[7]*/ ἀπὸ τὴν ζάχαρην ὁποῦ τοὺς ἐσέβικαν ἀπὸ τὸν Λεονάρδο*
[8]*/ ἀςλανήα τούρκικα ἀς(λανήα) 325*
π(αράδες) 68 . . . . . F 442"–
[9]*/ 1 βαρέλι μαρτζελικὸ (εἴ)ς χ(εῖ)ρας τοῦ κὺρ . .*
Ἰωάννου Μα[10]*/βρωδῆ ἀνδρὸς της {τοῦ} γυναικὸς .*
τοῦ μακαρίτη Στάθη . . . . . F 780"–
[11]*/ 21*[1/2] *π(ή)χ(εις)*[1] *μπελακόσα ἀγορὰ . . . . . F 143"28*

[12]/ 356 π(ή)χ(εις) γγούρες (εἰ)ς τὸν ἄνωδεν ἄνδρα της – 30 . . . . . 106 "80
[13]/ (εἰ)ς τὸν κὺρ Μανικάτην νάχτι ὁποῦ τὰ ἐπῆρεν ἀπὸ τὸν [14]/ Καραϊωάννην δουκάτα 151 γρ(όσια) 15 κάν(ουν) . . . . . F 225 "45
[15]/ πράγμα βενέτικο ὁποῦ (εἶ)ταν (εἰ)ς τὸ σπίτι της ἀπού
[16]/λητο καὶ τὸ ἐπῆρεν ὁ ἄνδρας της . . . . . 378 "68
[17]/ ἀπὸ τὸ πράγμα ὁποῦ ἐπουλήθικεν καὶ ἐπερίσσευσαν (εἰ)ς . . . . . .
[18]/ τὸν κὺρ Γεώργιον Ἰωάνου Μάρκου (εἶ)ναι νάχτι . . . . . 447 "53 2846 "82
[19]/ ἔλαβεν καὶ ὁ ἄνδρας της ἀπὸ τὸν Φιτόκην ἀπο βερεσέδια . . . . . 97 "20
[20]/ αὐτὰ εἶναι νάχτι καὶ παρὼν οὔν(γγρικα) . . . F 2620 "94
[21]/ Καὶ βερεσέδια μισοκαλὰ . . . . . .
[22]/ (εἰ)ς τὸν Νίκον Γγρεσιλάκιν . . . . . 52 "40
[23]/(εἰ)ς τὸν Νάστο . . . . . 84 "60
[24]/ (εἰ)ς τὸν Μίτρον ἀρβανίτην . . . . . 38 "88
[25]/ κάτι βιβλία διὰ . . . . . 40 " –
[26]/ Καὶ μιὰ ζιγὴ πιστόλια . . . . . 10 " –
[27]/ <κάνουν ὅλα> . . . . . F 2846 "82
[28]/ <σοῦμα> . . . . . F 8930 "54
[29]/ (εἶ)ναι καὶ βερεσέδια (εἰ)ς τὴν Μπογδανίαν ἀπὸ τὴν ζάχα
[30]/ρην (εἰ)ς λογαριασμὸν τοῦ Διμήτρη Παυλή . . 477 "36
[31]/ <κάνουν ὅλα σοῦμα> . . . . . F 9407 "90

[32-38]/ Ἰωάννης. τξηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpῳ, Κόνστάντινο Αρπασῆ mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, κυρήτζης χατζή τύχ(ου), Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mp, δωμᾶς βελερᾶς mp, Γιάννης μαβρωδη mp [χ. Γιανάκη Ι. Μαβρωδή], Γιανάκις ἰωάν(ου) Μαβρωδῆ Μαζή με την συζυγόν μ(ου) ελένα mp, γεοργιος βελλερας καπετανο<ς> [μον.].

στ. 4[φ 85v] Το ποσό αναλύεται στην προηγούμενη εγγραφή [φ 84v στ. 5-27].
στ. 8-9 Το καθαρό κέρδος από τη ζάχαρη.
στ. 10 Σύνολο του ενεργητικού.
στ. 2-4[φ 86r] Το παθητικό της κληρονομίας.
στ. 5-8 Μετρητά εις χείρας των εκκαθαριστών σε ασλάνια, που μετατρέπονται λογιστικά σε φιορίνια Ουγγαρίας προς 1,357 το ασλάνι.
στ. 9-10 Πρόκειται για το εμπόρευμα του στ. 34 της εγγρ. 183[φ 85r].
στ. 11-12 Το εμπόρευμα που αναγράφεται στο στ. 34[φ 84v] της εγγρ.

183 και αν. στον στ. 17[φ 85v]. Η τιμή του πήχη υπολογίζεται προς 0,30 F.
στ. 16 «*ἐπῆρεν*»: ενν. για να το πουλήσει.
στ. 18 Πρόκειται για μετρητά εις χείρας του ενός εκκαθαριστή, επί πλέον εκείνων των στ. 5-8[φ 86r].
στ. 20 «*νάχτι καὶ παρὼν*»: άμεσα διαθέσιμα μετρητά.
στ. 21 «*μισοκαλά*»: των οποίων η είσπραξη δεν είναι πολύ βέβαιη (αφορά τα ποσά των στ. 22-24[φ 86r]).
στ. 25-26 Αναγραφές των στ. 5-6[φ 85v], που βεβαιώνονται.
στ. 29-30 Ανείσπρακτη απαίτηση.

1. Είναι το «κομάτι μπεληκόσα» της εγγρ. 183 στ. 17[φ 84v].

185

1770/XII/16 — 978/φφ 86v-87r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου — σχ. 183-184, 195

Απόφαση οριστική. Διανομή κληρονομίας. Κληρονομικό δικαίωμα της επιβίου συζύγου που συνήψε β΄ γάμο. Διορισμός επιτρόπων ορφανού. Κληρονομικό δικαίωμα τέκνου στο εξαίρετο. «Τράχωμα»(;).

// ‖ 1770 ‖ τῇ 16 Δεκεμβρίου
[2]/ ‖ Τελ(ει)‖ώνωντας τὸν ὄπισθεν λογαριασμόν τοῦ μακαρίτη Στάθη [3]/ Σημίλι ὁποῦ τόν ἐπαράστισαν ὁ κύρ Δημητράκης καί κύρ [4]/ Γεωργίτζας Ἰωάννου Μάρκου, τὸν ὁπίον στοχαζόμενοι καί ἀκρι[5]/βῶς ἐξετάζωντάς τον τόν εὑρίκαμεν δίκαιον καί ὀρθόν [6]/ ἀπὸ τὸν ὁπίον ἀπόμ(ει)ναν σήγουρα ἄσπρα νάχτι καί σήγουρα [7]/ βερεσιέδια ἀπό ὅλλην τὴν περιουσίαν τοῦ μακαρίτη Στάθη [8]/ Σημίλη . . . . . οὔν(γγρικα) F 2846 "82 [9]/ ἤγουν δύο χιλλ(ει)άδες ὀκτακόσσ(ει)α τεσσα:
[10]/ράκωντα ἕξ, καί ἄσπρα ὀγδοήντα δύο.
[11]/ ‖ Δι‖ὰ τὰ ὁπία στοχαζόμενοι, κατά τόν χριστιανι:[12]/κὸν νόμον, διὰ νὰ μ(εί)ν(ουν) καί τά δυό μέρη [13]/ ἀναπαυμένα, τόσσον ἡ μητέρα ἀπόχ(ει)ρα [14]/ ὅσσον καί τό παιδί ὀνόματι Σημηλάκης [15]/ εὑρέθη εὔλογον καὶ ἐστέρχθη διά νά γενῇ [16]/ ἡ μοιρασιά (εἰ)ς 2<> πέρνωντας ὁ καθ'(εἷ)ς ἀπό φιορίνια οὔνγγρι:[17]/κα – χίλλια τετρακόσ(ει)α, [[δ]]τά δέ λοιπα, σαρανταἔξι καί ὀγ:[18]/δοήντα δύο ὁποῦ περισσεύουν νά πληρωθῇ ὁ κύρ Κωνσταντίν(ος) [19]/ Ἀρπάσης καί ὁ κύρ Γεωργίτζας Ἰωάννου Μάρκου καί τά λοιπά νά δίδων:[20]/ται διὰ τήν ψυχήν του. (εἶ)ναι νά λάβουν ὁ κύρ Κωνσταντίν(ος) F 12 "– καί ὁ [21]/ κὺρ Γεωργίτζας F 17 "–. ἔτι ὡς ὄπισθεν φαίνωνται μένουν

βερεσι:[22]*/έδια (εἰ)ς Μπογδανίαν ἀπό τήν ξάχαρην (εἰ)ς τόν κύρ Δημήτρην* [23]*/ Παυλήν οὔνγγρικα φιορίνια F 477"36 τά ὁπία εὐγένωντας* [24]*/ νὰ τά μοιράζουν πᾶλιν (εἰ)ς δυό ἐξίσου. (εἶ)ναι καί ἕτερα παλαιά* [25]*/ βερεσιέδια (εἰ)ς Μπογδανίαν ἀμφίβολα (εἰ)ς τὴν πληρομήν* [26]*/ συμποσοῦνται ἀς(λλανία) 568 π(αράδες) 17 καί αὐτά ἄν εὔγουν νά μοιράζωνται* [27]*/ ὁμοίως. διά ὅλλα αὐτά ὁποῦ πεύτουν (εἰ)ς τό μερίδιον τοῦ παιδίου* [28]*/ τό ηὕρεν εὔλογον ἡ κοινότης, διορίζωντας παρακαλεστικῶς* [29]*/ ἐπιτρόπους τόν ἐντιμότατον κύριον Μανικάτην Σαφράνος* [30]*/ καὶ τὸν κύριον Δημήτριον Ἰωάννου Μάρκου, διά νά τά κοιβερνήσουν* [31]*/ ὅσον νά φθάση (εἰ)ς νόμου ἡλικ(εί)ας, λογαριαζωντάς τους ὅμως* [32]*/ τὰ χρονικά ἔξοδα τοῦ παιδίου (εἰ)ς τέλ(ει)ον λογαριασμόν.* [33]*/ διά δέ τά τζαβαλικά καί τά τοῦ σπιτίου τά ὅσσα τυχαίνουν τοῦ παιδίου* [34]*/ θέλουν γραφθῆ μετά ταῦτα. ὅθεν καί ἀποφασίσθ(ει) καί ἐστέρχθ(ει)* [35]*/ τόσον διὰ τοὺς ἐπιτρόπους, ὅσσον καὶ διά τήν μοιρασίαν, καί διὰ τά μέλ:*[36]*/{λωντα} //λωντα γραφθ(εῖ)ναι τά ὁπία νά γένουν τό ὀγλυγορώτερον* [2]*/ καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξην καί ἀσφάλ(ει)αν τῶν μεταγενεστέρων.* [3]*/ τό δέ μερίδιον ὁποῦ πεύτ(ει) τῆς μητρῶς Ἑλένης τό ἐπῆρεν* [4]*/ ὁ κύρ Γιαννάκης Ἰωάννου Μαβρουδῆ δεύτερόςτης ἄνδρας μέ τήν* [5]*/ θέλησίν της.*

[6-10]*/ Ἰωάννης. τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς πρω. θωμᾶς βελερᾶς πρω. Παλαιολόγης Δημητρί(ου) πρφ. Κώνσταντήνος· Αρπασίς πρ. Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) πρ. κυρήτζης χ(ατζή) τύχ(ου). Μανόλης Κωνσταντίν(ου) πρω. Γιανης μαβρωδη πρ* [χ. Γιαννάκι Ι. Μαβρωδή]*. Γιανακις Ἰωάν(ου) Μαβρωδη μαζη με την συζιγόν μ(ου) ελένα πρ. γεοργις βελλερας καπετανος.*

στ. 11-12 «*κατὰ τὸν Χριστιανικὸν νόμον*»: Η νομική βάση την οποία επικαλείται το Κριτήριο για να θεμελιώσει τον τρόπο διανομής της κληρονομίας δεν αντιστοιχεί σε καμμία διάταξη του μεταβυζαντινού δικαίου. Η εξ αδιαθέτου, κατ'ισομοιρία με τα τέκνα, κληρονομία της χήρας που συνάπτει δεύτερο γάμο δεν προβλέπεται στη βυζαντινή νομοθεσία ή τις ιδιωτικές συλλογές βυζαντινού και μεταβυζαντινού δικαίου[1]. Η ρύθμιση αυτή είναι ένα από τα έθιμα που διαμορφώθηκαν από τους πραματευτές της Κ στην Τρανσυλβανία ή και αλλού, όπου δεν υπήρχε δυνατότητα κτήσης ακινήτου από τους ξένους. Οι πραματευτές, όπως συνάγεται και από τις προηγούμενες και από άλλες εγγραφές (π.χ. αν. εγγρ. 136), λάμβαναν κατά κυριότητα χρήματα ή εμπορεύματα ως παροχή εν όψει του γάμου. Αντί επιστροφής της στη γυναίκα μετά τη λύση του γάμου, αυτή κληρονομούσε τον άνδρα στην α΄ τάξη εξ αδιαθέτου, κατ'ισομοιρία με τα τέκνα[2]. Η εθιμική αυτή ρύθμιση δικαιολογείται από την ανάγκη άμεσης ρευστότητας των πραματευτών, που να μην υπόκειται στις δεσμεύσεις των ρυθμίσεων της προίκας, ώστε να είναι φερέγγυοι προς τους πιστωτές τους.

στ. 18-19 Πρόκειται είτε για έξοδα είτε για υπηρεσία που προσέφεραν (π.χ. εκποίηση εμπορεύματος, εγγρ. 184, στ. 17-18[φ 86r]).
στ. 28-32 Διορισμός επιτρόπων του ανηλίκου από την Κ αυτεπαγγέλτως, επειδή η μητέρα έχει συνάψει β΄ γάμο[3]. Τα έξοδα διατροφής, κλπ. βαρύνουν την περιουσία του. Συνάγεται ότι η μητέρα θα έχει την επιμέλεια, διότι δεν αναφέρεται τίποτε σχετικά.
στ. 33-34 Το τέκνο κληρονομεί το εξαίρετο κατ'ισομοιρία με τη χήρα.
στ. 3-5[φ 87r] Παροχή της χήρας στον β΄ σύζυγό της, που περιέρχεται κατά κυριότητα στον άνδρα. Δεν χαρακτηρίζεται στα κείμενα με κάποιο όρο (προίκα, δωρεά, κλπ.). Συγχέεται με την περιουσία του συζύγου, χωρίς να έχει η γυναίκα προνόμιο έναντι των πιστωτών του ή να μπορεί να χωρισθεί η παροχή. Προσομοιάζει, στην ουσία, με «τράχωμα», παρ'όλο που δεν χρησιμοποιείται ποτέ ο όρος[4], γιατί έχει εντελώς διαφορετική λειτουργία: Παρακρατείται μεν από τον άνδρα, αλλά α) προσαυξάνει την κληρονομική μερίδα του τέκνου, σε περίπτωση θανάτου της μητέρας και συνάψεως β΄ γάμου από τον άνδρα (βλ. εγγρ. 134, στ. 22, και 149, στ. 5-7[φ 70r])· β) τίκτει εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα της χήρας κατ'ισομοιρία με τα τέκνα, παρά τη σύναψη β΄ γάμου (βλ. και εγγρ. 131, στ. 16-17).

1. Εννοείται από εκείνες που κυκλοφορούσαν κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας, όπως το *Σύνταγμα κατά στοιχείον* του Ματθαίου Βλάσταρη, η *Εξάβιβλος* του Κων/νου Αρμενοπούλου, ο *Νομοκάνων* του Μανουήλ Μαλαξού, η *Βακτηρία Αρχιερέων* του ιερομονάχου Ιακώβου, ή άλλες μεταβυζαντινές νομοκανονικές συλλογές. Πρβλ. ενδεικτικά Μαλαξό ΦΛΓ΄, και Δάφνης Παπαδάτου, *«Φιλοτιμίαι ἐπιτελεύτιοι» και η περιουσιακή θέση του επιζώντος συζύγου στο βυζαντινό δίκαιο*, Θεσσαλονίκη 2008, σσ. 109 επ., για τα περιουσιακά δικαιώματα, γενικά, του/της επιβίου συζύγου κατά τη βυζαντινή περίοδο.
2. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 207-208 και τις εκεί παραπομπές. Πρβλ. Ελένης Κύρτση-Νάκου, «Αἱ περὶ προικοδοσιῶν «νομοθετικαὶ» ρυθμίσεις βάσει τῶν Κανονικῶν Διατάξεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (1701-1844)», *Αρμενόπουλος. Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Δικηγορικοῦ Συλλόγου Θεσσαλονίκης*, 1 (1980), σσ. 55-78 (ανατύπου).
3. Η μητέρα του Σιμιλάκη Ελένα, σύμφωνα με το δίκαιο των Σαξόνων της Τρανσυλβανίας θα μπορούσε να είναι επίτροπος του γιου της μετά τη σύναψη του β΄ γάμου, εφ'όσον ο δεύτερος σύζυγος ήταν αποδεδειγμένα *«ἄξιος καὶ ἐμπιστός»*, όπως πράγματι ήταν, βλ. Ι. Αδάμη, *Σαξονικά Στατοῦτα*, 2.3.10.
4. Βλ. Ελένης Κύρτση-Νάκου, ό.π., σσ. 55-56 (ανατύπου) και σημ. 108· της Ιδίας «Διερεύνηση των δεσμών 'ξενίου', 'τραχώματος', 'νάχτι'», *Αφιέρωμα εἰς τὸν Κωνσταντίνον Βαβοῦσκον*, τ. Α΄, Θεσσαλονίκη 1989, σσ. 235-251.

186

1771/I/13 978/φ 87r
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου

Απόφαση οριστική.
Προθεσμία για εξόφληση χρεωστικής ομολογίας.

[11] / || 1771 || τῇ [13] / 13 Ἰαννουαρίου ἐπαρησιάσθ(ει) ὁ Κούκερης γούναρης κατέμπρο:[12] /σθεν ἡμῶν μέ τόν κὺρ Δημητράκην Πάνου μέ μίαν ὁμολογίαν [13] / διά RF 106 "20 ὁ ὁπί(ος) δέν τά ἀρν(εῖ)ται. ὅθεν τοῦ δίδεται διορία [14] / 6 εὐδομάδων κατά τά δίκαια τοῦ βιλαετίου διά νάτά πληρώσῃ.
[15-16] / Ἰωάννης. τξηνγγ(ού) νῦν προεστῶς τῆς πρω. Παλαιολόγης Δημητρί(ου) πρῳ.

187

1771/II/23 978/φ 87v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Εξύβριση λόγω. Αντιπροσώπευση της γυναίκας από τον σύζυγο. Προσβολή τιμής. Ομολογία εναγομένου. Ελαφρυντικά. Δικαστικός συμβιβασμός. Υποτροπή.

// 1771 φευρουαρίου 23
[2] / Ἦλθεν ὁ κὺρ Γιαννάκις Γιούργιας καὶ ἐπροτοστολοϊσεν κατέμ[3] / προσθεν ἡμῶν τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων κράζωντας τὸν κὺρ Ἰ [4] /ωάννην Τζήνγγου προεστὸν τῆς κου<μ>πανίας μας καὶ ζητῶντας διὰ νὰ ἀγαπηθοῦν [5] / διὰ τὰ ὅσα λόγια ἔτρεξαν ἀναμεταξύ τοῦ ἄνωθεν κὺρ Γιαννάκη Τζήνγγου [6] / καὶ τῆς ἀρχόντισας τοῦ ἰδίου κὺρ Γιαν<ν>άκι Γιούργα ταῖς προαπερασμέναις [7] / (εἰ)ς τὴν χαρὰν τοῦ κὺρ Πὸπ Κωνσταντίνου[1] ἀτιμώντὰςτην μὲ λόγια ἄσχημα [8] / καὶ ἄπρεπα ἐναντίον τῆς τιμῆς της, διὰ τὸ ὁποῖον ἐρωτῶντας τὸν ἄνωθεν [9] / (εἰ)ριμένον κὺρ Ἰωάννην Τζίνγγου ἐὰν οὕτως (εἶ)τον, ὁ ὁποῖος ἀπεκρίθη λέγοντας ὅτι [10] / τὰ ὅσα λόγια ἔτρεξαν καὶ τῆς (εἶ)πεν (εἶ)ναι πρέπον νά ἀλισμονιθοῦν, ὅτι δὲν ἔπρεπεν διὰ [11] / νὰ τῆς τὰ (εἰ)πῇ ἀλλὰ οὔτε δὲν τὴν ἠξεύρ(ει) ὑπεύθινη (εἰ)ς τέτοια ἄσχημα καμώ[12] /ματα, ἀλλὰ προπέρνωντὰςτον ὁ δυμὸςτου{ς} τὴν ο{ὐ}νίδισεν ἀρκετῶς καὶ τῆς (εἶ)πεν ἀλιθῶς. [13] / ἀλλὰ τώρα ἐγνωρίζωντὰςτο ζητᾶ τήν ἀγάπην καὶ τὴν φιλίαν τὴν πρῶτην [14] / καὶ

οὕτως μεσιτεύωντας καὶ ἡμ(εῖ)ς διὰ τὸ χριστιανικὸν ἐπαρακαλέσαμεν τὸν [15]/ *ἄνδραν της κὺρ Γιαννάκην Γιούρκα διὰ νὰ κάμῃ τὸ χριστιανικὸν καὶ νὰ γένῃ* [16]/ *ἀμνιστία (εἰ)ς ὅλα αὐτὰ τὰ ἄπρεπα ὁποῦ ἀκολούθησαν, καὶ ἔγινε ἡ πρέπουσα ἀ*[17]/*γάπη ἀναμεταξὺ τους. ὅθεν ἀπὸ τώρα καὶ (εἰ)ς τὸ ἐξῆς ἀποφασίζωμεν νὰ μὴν τρέ*[18]/*ξουν καμιανῆς λογῆς λόγια ἢ [[π]]ξιξάνια (εἰ)ς τὸ ἀναμεταξὺ τους, ἐπ(ει)δήτης καὶ ὅποιος* [19]/ *ἤθελεν ἀρχίσῃ πάλιν ἀπὸ τοὺς ἄνωθεν διὰ νὰ ἀνακινῇ καὶ νὰ ἐπεν(εῖ)ται (εἰ)ς {τοὺς}* [20]/ *τέτοια καμώματα ἢ ἀσχιμολογώντας τὸ ἕτερον μέρ(ος), νὰ (εἶ)ναι ὑποκ(είμενος* [21]/ *(εἰ)ς μεγάλην <γ>γλώ<μ>πα καὶ νὰ κατακρίνεται ἀπό κάθε κριτήριον δικαιωσύνης.*

[22-26]/ *Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Κόνσταντήνος· Αρπασίς mp, δωμᾶς βελερᾶς mp, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, γεοργις βελλερας καπετανος* [μον.], *Νικώλ(αος) Βελη(ος), δημήτρι(ος) Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mpῳ.*

στ. 4-5 Προσφυγή στο Κριτήριο για την επίτευξη δικαστικού συμβιβασμού.

στ. 5-6 Η προσβολή έγινε στη σύζυγο του προσφεύγοντος, ο οποίος παρίσταται ως αντιπρόσωπός της για να συμβιβασθεί. Είναι ενδεχόμενο η σύζυγός του να είχε ανάλογη συμπεριφορά με τον δράστη.

στ. 10-13 Ομολογία και ανάκληση των υβριστικών λόγων, για τους οποίους επικαλείται ως ελαφρυντικό στοιχείο τον θυμό –προφανώς λόγω της συμπεριφοράς της γυναίκας, που συγκαλύπτεται στο κείμενο.

στ. 16 «***ἀμνηστία***»: να ξεχαστεί το συμβάν.

Ο συμβιβασμός ήταν μονόδρομος και για τους δύο διαδίκους: Ο εναγόμενος αντιμετώπιζε χρηματική ποινή 60 F^2, πέρα από το γεγονός της καταδίκης καθ'εαυτήν, που ήταν ταπεινωτική διότι ήταν προεστός. Για τον ενάγοντα που ζήτησε τον συμβιβασμό ήταν επίσης συμφέρων, διότι με τον τρόπο αυτό θα απέφευγε την αποδεικτική διαδικασία για το συμβάν, η οποία θα απεκάλυπτε και τη συμπεριφορά της συζύγου του, που ενδεχομένως προκάλεσε τον ενάγόμενο.

στ. 17-21 Η απειλούμενη ποινή σε περίπτωση υποτροπής στοχεύει στην ειδική πρόληψη και εξασφαλίζει την τήρηση των όρων του συμβιβασμού.

1. Για τον Κωνσταντίνο Πωπ βλ. Απ. Διαμαντή, *Τύποι Εμπόρων και μορφές συνείδησης στη νεώτερη Ελλάδα*, Αθήνα 2007. Η εγγραφή αυτή μεταθέτει τη χρονολογία του γάμου του κατά 10 περίπου μήνες νωρίτερα από αυτήν που προσδιορίζει ο Απ. Διαμαντής, ό.π., σ. 73.
2. Βλ. Θ. 32(1695) § 33 (ΕΚΣ, σ. 322).

188

1771/IV/5 978/φ 88r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 199· πρβλ. 121 επ., 218, 273

Πρακτικό. Ανάκληση εγγυήσεως από συνεγγυητές. Άσκηση επιτροπείας από την Κ. Παροχή προθεσμίας για την κατάθεση στην Κ των ορφανικών χρημάτων. Εγγυητική επιστολή («*όμολογία*»).

// 1771 ἀπριλίου 5
[2]/ Ἦλθεν ὁ κὺρ Κωνσταντίν(ος) Ἀρπάσι καὶ κὺρ Κωνσταντίνος Πὼπ καὶ κὺρ Κωνσταντίν(ος) [3]/ Ναδέλκου καὶ κὺρ Κωνσταντίν(ος) Πρέδα καὶ ἐπροτεσταλοΐσαν κατέμπροσθεν τῶν ὑποκά[4]/τωθεν γεγραμμένων Καὶ ἐπροτοστολοΐσαν διὰ τὴν ὁμολογίαν ὁποῦ (εἶ)ναι κεφίλι[5]/δες (εἰ)ς τὴν κουμπανίαν διὰ τὸν κὺρ Δημήτρην Κόσμαν διὰ τὰ τέσσερα μερδικὰ [6]/ τῶν ὀρφανῶν παιδίων τοῦ μακαρίτου Βασίλη ζητῶντας νὰ τοὺς εὐγάλῃ τὴν ὁμολογίαν [7]/ τους. ὁ ὁποῖος Δημήτρης Κόσμα ἀπεκρίθη καὶ τοὺς ἐπαρακάλεσεν ὅτι νὰ τοῦ δόσουν διωρίαν [8]/ ἀπὸ τὴν σήμερον ἡμέραις ἐννα<ι>νῆντα μία ἤγουν μῆνας τρ(εῖ)ς μὲ τὸ νὰ μὴν τοῦ τυχαίνουν [9]/ κατὰ τὸ παρὸν. ὅθεν καὶ ἔστρεξαν ὅτι μετὰ τρ(εῖ)ς μῆνας ἀπὸ τὴν σήμερον νὰ ἔχῃ [10]/ νὰ βάνῃ τὴν ποσώτιτα τῶν τεσάρων μερτικῶν τῶν ὀρφανῶν παιδίων κατέμπροσθεν τῆς κομ[11]/πανίας καὶ νὰ τοὺς εὐγάζῃ τὴν ὁμολογίαντους. Καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξην καὶ ἀσφάλ(ει)αν.
[12-13]/ θωμᾶς βελλαρᾶς ἐπίτροπος τοῦ προεστοῦ τρω. Μανικάτης σαφράν(ος) τρο.

Το αίτημα των συνεγγυητών είναι η επιστροφή της «*όμολογίας*» –δηλαδή της εγγυητικής επιστολής–, την οποία είχαν δώσει στην Κ υπέρ του διαχειριστή της ορφανικής περιουσίας. Αυτό θα μπορούσε να γίνει μόνο εφ' όσον κατέθετε στην Κ τα χρήματα των ορφανών. Από το γεγονός ότι η εγγύηση[1] είχε παρασχεθεί στην Κ και ότι τα χρήματα είχε επενδύσει στο εμπόριό του, συνάγεται ότι αυτή ασκούσε την επιτροπεία[2] λόγω του β΄ γάμου της χήρας. Είναι χαρακτηριστικό ότι η προθεσμία παρέχεται με τη συναίνεση των εγγυητών.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 199.
2. Ό.π., σ. 209.

189

1771/IV/11 978/φ 88r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

Απόφαση οριστική. Επίσχεση παρακαταθήκης από τον δεματοφύλακα. Εγγύηση. Συντηρητική κατάσχεση παρακαταθήκης («*ὅπρισμα*»).

[14]/ 1771– ἀπριλλίου: 11:
[15]/ Ἦλθεν ὁ κὺρ Κωνσταντίνος Στεφάνου, καὶ ἐπρωτοστολόγισεν κατ᾽ ἔμπροσθεν [16]/ ἡμῶν τῶν ὑπογεγραμμένων, ξ(ει)τῶντας ἀπὸ τὸν πενθερόντου, κύρ Ἰωάννην [17]/ Μαυρωδὴν, νὰ τοῦ δωθοῦν τὰ φωρεματικάτου καὶ (εἰ)δησματάτου ὁποῦ (εἰ)ς τὸν [18]/ ἄνωδεν εὑρίσκωνται, (εἰ)ς τὸ ὁποίον ἐρωτῶντας ἐμ(εῖ)ς τὸν ἄνωδεν κύρ Ἰωάν:[19]/νην διατί τὰ κρατ(εῖ); καὶ δὲν τοῦ τὰ δίδ(ει), ὁ ὁποίος ἀπεκρίθ(ει) ὅτι οὔτε [20]/ τὰ ἐκράτ(ει)σεν, οὔτε τά κρατ(εῖ), παρὰ νὰ τοῦ φέρῃ τὴν ὁμολογίαν [21]/ ὁποῦ (εἶ)ναι κεφύλης (εἰ)ς τὸν ἀδελφόντου Νικόλαον Στεφάνου, διά οὐ(γγρικα) F 170"– [22]/ καὶ ἔττερην ὁμολογίαν ὁποῦ (εἶ)ναι κεφύλης (εἰ)ς τόν Μίντζ Μάϊστερ [23]/ ἀπὸ Μπελιγράδη, ἕως F 100" καὶ νὰ λογαριασθοῦν καὶ ἀναμεταξύ:[24]/ τους διὰ ὀλίγην σοῦμμαν ὁποῦ ἔχουν καὶ ὕστερον ἂς τὰ πάρ(ει). [25]/ (εἰ)ς τὴν ἴδιαν ὥραν ἦλθεν καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἄνωδεν Ἰωάννου Μαυρωδὴ, [26]/ Γιαννάκης Μαυρωδὴ, καὶ ἐπροτοστολόϊσεν ὅτι νὰ μήν δωθοῦν τά (εἰ)δήσ:[27]/ματα μὲ κανέναν τρόπον ἔξῳ ἕως οὗ τοῦ ἤθελεν φέρ(ει) καὶ [28]/ αὐτουνοῦ τὴν ὁμολογίαν ὁποῦ ἔχ(ει) δωμένην τοῦ κὺρ Δημητράκη [29]/ Γκιζδαβὲτζ, ὤντας κεφύλης διὰ αὐτὸν διὰ ἀσλλ(άνια) τούρκικα, 534 ½. [30]/ τὴν ἴδιαν ὥραν πάλιν ἦλθεν καί ὁ κύρ Κωνσταντίνος Ἀρπάσης [31]/ καὶ ἐπρωτοστολόϊσεν ὁμοῖως νὰ μὴν τοῦ δωθοῦν ἕως νὰ πλερωθῇ [32]/ καὶ ὁ ἴδιος ἕως F 90:. ὅδεν καί ἡμ(εῖ)ς τὸ εὑρίσκωμεν εὔλογον, πρῶτον [33]/ μὲν νὰ φέρῃ ταῖς ὁμολογίαις τῶν ἐγγυητῶν καὶ δεύτερον νὰ πλε:[34]/ρώσῃ καί τόν κύρ Ἀρπάσην, καὶ ὕστερον νὰ πάρῃ τὰ φωρεματικά:[35]/του καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[36-38]/ δωμᾶς βελλερᾶς ἐπίτροπος τοῦ προεστοῦ πρω, Μανικάτης σαφράν(ος) πρ, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) πρ, Μανόλης Κωνσταντίνου πρω.

στ. 20 «*νὰ τοῦ φέρῃ τὴν ὁμολογίαν*»: δηλ. να γίνει ο ίδιος εγγυητής για τον αδελφό του στη θέση του δεματοφύλακα.
στ. 26, 31 Αίτηση εγγυητών και δανειστών για τη συντηρητική κατάσχεση της παρακαταθήκης (στ. 31).

Η εγγραφή αυτή είναι ένα πρόσφορο παράδειγμα της εργαλει-

ακής χρήσης ενός δεσμού, που στηρίζεται σε σχέση εμπιστοσύνης, για την εξυπηρέτηση στενού οικονομικού συμφέροντος –εδώ του εγγυητή.

1. Για την εγγύηση και το δικαίωμα επισχέσεως του δεματοφύλακα βλ. ΕΚΣ, σσ. 199-200.

190

1771/VI/4 978/φ 88v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Συναλλαγματική («πόλιτζα»).
Αποζημίωση του θετικού διαφέροντος.
Δεν λαμβάνεται υπόψη απάτη τρίτου εις βάρος του εκδότη.

// 1771 ἰουνίου 4
[2]/Ἐπαῤῥησιάσθηκεν κατέμπροσθεν τῶν ὑποκάτοθεν γεγραμμένων ὁ κὺρ Χατζῆ Γεώρ[3]/γιος Μανόλης φιλιπουπολίτης παῤῥησιαζωντάςμας μίαν πόλιτζαν ὁποῦ ἤχεν κάμη [4]/ μὲ τὸν κὺρ Κωνσταντίνον Πόπ (εἰ)ς τοὺς 1771 ἰαννουαρίου 14 ἐδῶ (εἰ)ς Σιμπίνη μετρόνταςτον [5]/ ἐδῶ ἀς(λλάνια) 1400 διανὰ τὰ λάβει (εἰ)ς Ζέμονα ἀπὸ κὺρ Μαρίνον Ἀναστασίου μετὰ τρ(εῖ)ς [6]/ ἡμέραις. καὶ στέλνωντας τὴν πόλιτζαν δὲν τὰ ἀπεκρίθηκεν ὁ ἄνωθεν Μαρίνος λέγωντας [7]/ ὅτι δὲν ἔχ(ει) [: ο Πωπ] *κανένα ἄσπρο σὲ λόγουτου καὶ οὕτως ἐγύρισεν ἡ πόλιτζα ὀπίσω καὶ βιαζόμεν(ος)[8]/ ὁ ἄνωθεν κὺρ Χατζῆ Γεώργι(ος) ἐπῆρεν ἀπὸ κὺρ Κωνσταντᾶ Λάσκαρη αὐτὴν τὴν ποσώτιτα [9]/ πρὸς <μ>πάνια 130 τὸ γρόσι καὶ οὕτως ἐτραβήχθηκεν αὐτὴ ἡ δουλιὰ ἕως τὴν σήμερον καὶ ἔτζι [10]/ ἤλθεν καὶ ἐξιτοῦσεν ἀπὸ τὸν κὺρ Κωνσταντίνον Πὸπ τὴν ζημίαν του ὅλην, τὸν ὁποῖον ρωτῶν[11]/ταςτον πῶς ἔχ(ει) ἡ δουλιὰ, ὁ ὁποῖος ἀπεκρίθηκεν ὅτι ἀληθῶς οὕτως (εἶ)τον ὅμως ἡ ἀφεντιά του [12]/ δὲν (εἶ)χεν καμία ἀνάγγην διὰ ἄςπρα ἀλλὰ ὁ Δημήτρης Κωνσταντίνου ἀπὸ τὴν Κραγιόβα [13]/ Καὶ ἡ ἀφεντιά του ἔγινε καλῶς διὰ αὐτὰ τὰ ἄςπρα καὶ ἔδοσεν Καὶ τὴν πόλιτζαν ἀπὸ χέρι [14]/ του ὅτι αὐτὸς τὰ ἐπῆρεν Καὶ οὕτως κατὰ τὴν πόλιτζαν ἔπρεπεν νὰ τοῦ δόσῃ ὅλην τὴν ζημίαν του<.> [15]/ ἀλλὰ βλέπωντας ὅτι καὶ ἡ ἀφεντιά του ἐγελάσθηκεν ἀπὸ τὸν ἄνοθεν Δημήτρην δήνωντὰς του* [ο Δ. Κωνσταντίνου] *καὶ ἕνα [16]/ γράμμα ἀπὸ τὸν ἄνωθεν Μαρίνον Ἀναστασίου ὅτι ἔχ(ει) ἄσπρα ἐκ(εῖ) ἕτοιμα καὶ ἔτζι τὸν ἐπίστευσεν καὶ [17]/ ἔγινεν καλῶς Καὶ τοῦ ἔδοσεν* [του ενάγοντος] *τὴν πόλιτζαν, ἀλλὰ καὶ οὕτως μεσιτεύωντας (εἰ)ς τὸ ἀναμεταξὺ ὁποῦ [18]/ νὰ μὴν τραβῖσῃ Καὶ παράνου ζημία ὁ κὺρ Κωνσταντίνος Πὸπ ἀλλὰ νὰ τοῦ δό-*

ση διὰ τὰ ᾱ[19]/νωδεν 1400 ἀσλανία τούρκικα οὔγκρικα φλορήντζια F 1820" καὶ νὰ εἶναι ἡ πόλιτζατου [20]/ πλερωμ(έν)η. ὅδεν ὁ κὺρ Κωνσταντίν(ος) Πὸπ νὰ ἔχῃ νὰ τοῦ πλερόνῃ τὴν αὐτὴν ποσώτιτα F 1820"– [21]/ (εἰ)ς αὐτὴν τὴν ἡμέραν δίχως ἐναντιώτιτα ὅτι ἡ ἀφεντιά του τὰ ἐπλέρωσεν ὅλα σωστὰ καὶ ἔστω (εἰ)ς [22]/ ἔνδ(ει)ξην.

[23-26]/ θωμᾶς βελλερᾶς ἐπίτροπος τοῦ προεστοῦ mp, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, γιαννὴς Μαβροδῆς mp [χ. γρ.], Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mpω, ἀντώνι(ος) ἀδανασί(ου).

στ. 9 Αγοράζει δηλαδή ασλάνια υπερτιμημένα.
στ. 19-21 Κάλυψη θετικού διαφέροντος.

Η εγγραφή περιγράφει με σαφήνεια τον τρόπο μεταφοράς χρημάτων για πληρωμές μέσω των κολλυβιστών.

191

1772/II/1 978/φφ 88v-89r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

Απόφαση προδικαστική. Αγοραπωλησία ζώων. Πλάνη περί το πρόσωπο του πωλητή. Έξοδα μεταφοράς. Βάρος της αποδείξεως.

[27]/ 1772– φ(ευ)ρουαρίου 1(τη) –

[28]/ Ἦλθαν καὶ πρωτοστολοῖσαν κατ᾽ ἔμπροσδεν ἡμῶν τῶν ὑπο: [29]/ γεγραμμένων, <οἱ> Ἰὼνν Κίδου, καὶ Μὰν Μόγα, ἀπὸ τὸ Μόου, λέ-[30]/γωντας ὅτι ὁ σύνδροφός τους Ἰωννὰς Μαλοῖ, ἔκαμεν παξάρη, [31]/ μὲ τόν Γληγόρη ἔξῳ εἰς Βλαχίαν εἰς Καλημανέστη, μοχδερᾷ [32]/ κομάτια, 113– πρὸς ἀςλλ(άνια) 14½ τὸ ξευγάρη ἕως Λαξαρέττο<.> [33]/ οἱ ὁπίοι λέγουσιν ὅτι ὁ ἄνωδεν σύνδροφόςτους, περήλλαβεν τὰ [34]/ ἄνωδεν μοχδερᾷ, (εἰ)ς Καλιμανέστη, τὰ ὁποία καὶ τὰ ἤφερεν μὲ [35]/ τὰ ἐξωδάτου ἕως Λαξαρέττο, καί φερωντάςτα ἕως Λαξαρέττο // ὁ κὺρ Κωνσταντίνος Πὸπ {καί} τὰ π(εῖ)ρεν, μ᾽ὅλον ὁποῦ αὐτοὶ οἱ Βλάχοι [2]/ ἐπ(εῖ)γαν (εἰ)ς Λαξαρέττο μὲ τὰ ἄσπρα ἕττοιμα, κατά τήν μαρτυ:[3]/ρ(εί)αν τοῦ ἄρχ(ον) δερέκτωρα Ἔγκεν Μπὰρτ.

[4]/ (εἰ)ς τὰ ὁποία λόγια κράξωντας καὶ τὸν κὺρ Κωνσταντίνον Πὸπ, κατεμ:[5]/προσδένμας, καὶ ῥωτῶνταςτον ἀπεκρίθ(ει): ὅτι ὁ σύνδροφος τῶν αὐ:[6]/τῶν ὀνομαζομένων Βλαχῶν δὲν ἐκαμεν παξάρη μέ τόν Γληγόρη, [7]/ ἀλλὰ μὲ κάποιον Πέτρον Νὰν, καὶ οὔτε κανένα ἔξωδον νὰ μὴν [8]/ ἔκαμεν ὁ αὐτὸς σύνδροφος τῶν Βλαχῶν, Ἰωννὰς Μαλοῖ, ἀλλ᾽ οὔτε μὲ [9]/ τὸ ὀνομᾶτου πέρασεν τὰ μοχδερᾷ ἕως Λαξαρέττο, καὶ οὔτε (εἰ)ς Κα:[10]/λημανέστη [πα-

ρέλαβε τα ζώα(;)], ὅθεν κατὰ τὰ λόγια, τῶν 2: μερῶν, εὑρίσκωμεν [11] / εὔλογον ὅτι οἱ ἄνωθεν Βλάχοι, νὰ φέρουν μαρτυρικὸν γρᾶμμα [12] / ἀπὸ ἀξιοπίστους ἀνθρώπους, ὅτι τὰ ἔκαμεν παξάρη [ο *σύντροφός* τους] *μὲ τόν ἄνω:[13]/θεν Γληγόρη, καὶ πῶς νὰ τὰ ἤφερεν ὁ Ἰωννὰς Μαλοΐ μέ τό ὀνο:[14]/μᾶτου ἕως Λαξαρέττο καὶ μὲ τὰ ἐξωδάτου. λοιπὸν τούς δίδεται [15] / δ(ει)ωρία τῶν αὐτῶν ὀνομαζομένων Βλαχῶν, διὰ νά φέρουν τό μαρ:[16]/τυρικὸν, εὐδομᾶδαις 3– καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*

[17-21] / Ἰωάννης τζήνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpῳ, θωμᾶς βελλερᾶς mpω, γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, πετκος πέτρ(ου) mp [χ. Θ. Βελλερά], *κυρήτζης χατζη τύχ(ου), Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Γιανης Μαβροδῆς mp* [χ. Θ. Βελλερά(;)], *Μανόλης Κωνστ(αν)τίν(ου) mpω, Κόνσταντήνος· Αρπασίς mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mp.*

στ. 28-35 Αγοραπωλησία[1] ζώων στη Βλαχία (Καλημανέστι) και παράδοση με έξοδα του πωλητή στην Τρανσυλβανία, σε συνοριακό λοιμοκαθαρτήριο. Οι ενάγοντες διέμεναν σε χωριό της Τρανσυλβανίας και η σύμβαση αγοραπωλησίας καταρτίσθηκε από «*σύντροφό*» τους στη Βλαχία. Συνάγεται ότι αυτός παρέλαβε τα ζώα μετά την κατάρτιση της συμβάσεως και η καταβολή του τιμήματος θα γινόταν στο συνοριακό λοιμοκαθαρτήριο.

στ. 1-3[φ 89r] Κατά τους ενάγοντες, «απαγωγή» των ζώων από τον εναγόμενο, ενώ αυτοί ήταν έτοιμοι να καταβάλουν το τίμημα («*ἄσπρα ἕττοιμα*»), σύμφωνα με μαρτυρία του διευθυντή του λοιμοκαθαρτηρίου που επικαλούνται.

στ. 4-11 Ο εναγόμενος ισχυρίζεται ότι τα ζώα που διεκδικούσαν από αυτόν δεν ήταν αυτά που είχαν αγοράσει, διότι η συμφωνία τους έγινε με άλλον πωλητή. Επίσης, ότι ο *σύντροφός* τους δεν τα έφερε στο λοιμοκαθαρτήριο ούτε πλήρωσε για τη διέλευση των συγκεκριμένων ζώων στην Τρανσυλβανία.

στ. 11-16 Θέμα αποδείξεως. Παροχή προθεσμίας στους ενάγοντες για την προσκόμιση μαρτυρίας.

1. Για την πώληση βλ. ΕΚΣ, σ. 194 επ.

192

1772/II/1
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

978/φ 89r
πρβλ. 209, 227

Απόφαση οριστική. Αμοιβή και δαπάνες πληρεξουσίου. Μείωση απαιτήσεως στο προσήκον μέτρο.

[22]/ 1772- φ(ευ)ρουαρίου 1(τη)
[23]/ Ἐπαρ(ει)σιάσθ(ει) ὁ Κωνσταντίνος Σίρμπου κατ ἔμπροσθεν ἡμῶν, πρωτοστο:[24]/λοΐζωντας, καὶ ζ(ει)ττῶντας νὰ τόν πλερώσῃ ἡ Ζαμφύρα, Βασίλη μπακάλη [25]/ διὰ τόν κόπον ὁποῦ (εἴ)χεν μέ τὸν ἀραβονιαστικόντης Στέφανον, καὶ [26]/ ἐπερπάτ(ει)ξεν ἀπάνῳ κάτῳ (εἰ)ς ταῖς κρίσαις, ὅθεν μὲ τὸ νά ζ(εί)τη:[27]/σεν ὁ αὐτὸς Κωνσταντίνος πάρα περυσᾶ, εὑρέθ(ει) εὔλογον παρ':[28]/ ἡμῶν νὰ ἔχῃ νὰ τοῦ δώσῃ ἡ αὐτῇ Ζαμφύρα οὔνγκρ(ικα) F 50"– [29]/ ἐπ(ει)δήτης τὸν (εἶ)χεν πλειρεξούσιον μὲ τὸ θελειμᾶτης κατά τὰ [30]/ γράμματα ὁποῦ ὁ αὐτὸς Κωνσταντίνος παρ(ει)σίασεν, καί ἔστῳ (εἰ)ς [31]/ ἔνδ(ει)ξιν.
[32-34]/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, δωμᾶς βελλερᾶς mp, πετκ(ος) πέτρ(ου) [χ. Θ. Βελλερά], *γιάννης Μαβρωδῆς mp* [χ. Θ. Βελλερά].

στ. 24-26, 29-30 Αίτημα της αγωγής είναι η αμοιβή και διάφορα έξοδα του πληρεξουσίου που παρέστη σε διάφορες δίκες.
στ. 28 Μείωση της απαιτήσεως στο προσήκον μέτρο.

193

1772/V/7
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

978/φ 89v
πρβλ. 136· Γ΄/83

Απόφαση οριστική. Κληροδότημα. Μαρτυρία πνευματικού. Εξαίρεση προεστού από το Κριτήριο. Διαθήκη.

//1772– μαΐου– 7– ἤλθεν κατ' ἔμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑποκάτωθεν γε:[2]/γραμμένων, ὁ Νικόλαος Χρήστου Ἀρβανίτης, καὶ ἐπρωτοστολόγισεν, ζ(ει)τ-τῶ:[3]/ντας ἀπὸ τὸν κὺρ Μανικάτην Σαφράνου, ὅτι μετὰ τὸν θάνατόντης τοῦ ἀφίνει /ἤ:[4]/γουν ἡ κυρᾶ Χορβατοῖα ἀδελφῇ τοῦ ἄνωθεν Νικόλα, καί πενθερᾶ τοῦ[5]/ κὺρ Μανικάτη/ φλουρία, 50– ὁ ὁποίος λέγ(ει) νά τῆς (εἶ)πεν

διά νά κρά:[6]/ξῃ τὸν πνευματικὸν διὰ μάρτυραν, ἢ ἄλλον κανέναν, αὐτῇ δὲ [7]/ τοῦ ἀπεκρίθ(ει), ὅτι δὲν κάμει χρ(εί)α, ἀλλὰ (εἶ)πεν τῆς θυγατρός της, ὅτι [8]/ μὲ τὰ τὸν θανατόνμου, νὰ ἔχεται νά τοῦ δώσεται, φλουρία, 50:, τει:[9]/ χαίνωντας ὅμως θάνατον καὶ τῆς θυγατρὸς, μέ τὰ ἡμέραις 3: κατόπι [10]/ τῆς μητρός της, τώρα ὅμως ἤλθεν καὶ τά ξ(ει)τὰ ἀπὸ τόν ἄνωθεν κὺρ [11]/ Μανικάτην, τὸν ὁποίον ἐμ(εῖ)ς ἐρωτῶνταστον ἐάν ἔχ(ει) καμίαν εἴ:[12]/δησιν ἀπὸ αὐτὰ, ἀπεκρίθ(ει) λεγωντάςμας θεόψυχα, ὅτι καμίαν [13]/ (εἴ)δησιν δὲν ἔχ(ει), παρὰ ὅτι καὶ ἄν τοῦ (εἶ)πεν ἐκ στώματος νὰ δώσῃ [14]/ τὰ ἐμ(εί)ρασεν, τόσον μόνον τοῦ (εἶ)πεν ἡ μακαρίττησα πενθε:[15]/ρὰ του, ὅτι πανδρεύωντας ὁ ἀδελφόςμου, Νικόλαος Χρήστου τήν μι:[16]/κρωτερήντου θυγατέρα νά ἔχῃς νά τ|οῦ|<ῆς> δώσῃς (εἰ)ς τὰ Ἰδιάτης χέ:[17]/ρια, φλουρία, 3. καὶ ὄχι ἄλλο. ῥωτῶντας καί τὸν πνευματικόν, μή:[18]/πως καὶ ἡ μακαρίττησα ἀπάνῳ (εἰ)ς τήν ἐξομολόγησίντης νὰ τοῦ [19]/ (εἶ)πεν περὶ τὰ ἄνωθεν, φλουρία, 50– μᾶς ἀπεκρίθ(ει) καί ὁ πνευ:[20]/ματικὸς ὅτι δέν τοῦ (εἶ)πεν ποσῶς, οὔτε καμίαν (εἶ)δησιν, δέν ἔχ(ει). [21]/ καὶ μέ τὸ νὰ μὴν ἔχῃ καμίαν ἄλλην μαρτυρίαν, ὁ ἄνωθεν Νι:[22]/κόλας, οὕτῳ ἀποφασίζωμεν καὶ ἐμ(εῖ)ς, ὅτι δέν ἔχ(ει) νά πάρῃ τίπο:[23]/τας ἀπὸ τὸν κὺρ Μανικάτην, πλήν ἐὰν θέλ(ει) ἐξ Ἰδ(εί)ας του καλῆς [24]/ προαιρέσεως νά τοῦ χαρίσῃ κάποιον τί, (εἶ)ναι οἰκοκύρης, καί ἔστῳ [25]/ (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.

[26-30]/ θωμᾶς βελλερᾶς (εἰ)ς τὸν τόπον τοῦ ἄρχων προεστοῦ μὲ τὸ νὰ (εἶ)ναι ἐδικὸς ἤγουν συγγεν(εῖ)ς mp, Γιάννης μαυρωδής [χ. Γ. Ι. Μάρκου], *κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου), γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mp.*

στ. 1-12 Ιστορικό της αγωγής. Αίτημα του ενάγοντος για την απόδοση κληροδοτήματος, με μάρτυρα τη μοναχοκόρη της κληρονομουμένης, η οποία είχε αποβιώσει αμέσως μετά τη μητέρα της. Ο Μανικάτης Σαφράνος ενάγεται ως κληρονόμος της συζύγου του ή/και ως εκτελεστής της διαθήκης ή των διαθηκών της πεθεράς του (βλ. εγγρ. Γ΄/83).

στ. 12-17 Άρνηση του εναγομένου, ο οποίος ισχυρίζεται ενόρκως («λέγωντάς μας θεόψυχα») ότι η πεθερά του (κληρονομουμένη) του είχε δηλώσει προφορικά σε ποιους άφηνε κληροδοτήματα, τα οποία έχει ήδη παραδώσει στους κληροδόχους.

στ. 18-20 Μαρτυρία του πνευματικού για το αίτημα της αγωγής, ο οποίος δηλώνει άγνοια, και ότι δεν του εξομολογήθηκε τίποτε σχετικό η κληρονομουμένη, αδελφή του ενάγοντος.

στ.22-25 Απόρριψη της αγωγής ελλείψει αποδείξεων.

στ. 26-27 Υπογράφει ο αρχαιότερος πάρεδρος του Κριτηρίου ως αναπληρωτής του προεστού Ιωάννη Τζίγγου, που εξαιρείται λόγω συγγενείας[1].

Πρέπει να σημειωθεί ότι μαρτυρούνται δύο διαθήκες της Μαρίας

Χορβατόϊας, που είχαν συνταχθεί πολύ πριν από τον θάνατό της (βλ. Μέρος Γ΄, εγγρ. 83), και ότι τα προφορικά κληροδοτήματα ήταν έγκυρα[2], παράλληλα με τυχόν άλλα στη γραπτή διαθήκη. Ο εναγόμενος ίσως είχε ορισθεί εκτελεστής της διαθήκης της πεθεράς του (στ. 12-17), προκαλεί όμως εντύπωση που αυτό δεν αναφέρεται ρητά στην απόφαση.

1. Για τους λόγους εξαιρέσεως του προεστού βλ. Θ. 32(1695) § 19 (ΕΚΣ, σ. 319). Πρβλ. επίσης Θ. 28(1691;) § 6 (ό.π., σ. 307).
2. Για το προφορικό κληροδότημα πρβλ. Εξάβιβλος 5.11.23· Βακτηρία Λ λδ΄.

194

1772/V/10 978/φφ 89v-90r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

Απόφαση οριστική. Παραγγελία. Απαίτηση αχρεωστήτου. Συμψηφισμός. Δωσιδικία εναγομένου. Εκκρεμοδικία. Τα έξοδα της δίκης βαρύνουν τον ηττώμενο διάδικο.

[31]/ 1772: μαΐου: 10: ἦλθεν κατ᾽ ἔμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων [32]/ ὁ Ὄπριος Θόδορ. ἀπὸ Ὀραστ(εί)α. καὶ ἐπρωτοστολοῖσεν. ξ(ει)ττῶντας ἀπὸ τὸν ἀδελφόν:[33]/του Πέτρον Θεοδόρου. ὅτι (εἰ)ς τοὺς 1764- φευρουαρίου:10- τοῦ ἔστ(ει)λεν φιωρήνια [34]/ οὔγκρικα F 100: ἤγουν ἑκατὸ. μέ τόν Γεώργιον Τζιρίκα ἀπὸ Χινιδώραν<.> [35]/ λεγωντάς του ὁ ἄνωθεν ἀδελφὸς του. προ ἡμερῶν ὤντας ἐκ(εῖ) (εἰ)ς Ὀραστεία<.> ὅτι ἔχω [36]/ νὰ π(ει)γαίνω (εἰ)ς Βρασοβὸν διὰ νὰ ψουνίσω μερικόν πρᾶγμα διὰ χρ(εί)ανμου [37]/ καὶ ἂν ἀγαπᾶς. δώσεμε καί ἐσὺ τίποτας ἄσπρα νά σέ ψουνίσω. χώρις κανένα [38]/ διάφορον. παρὰ μόνον τὸ ἀγοῖ νὰ πλερώσῃς. τοῦ ὁποίου Ὄπριου μὴν [39]/ {τ(ει):} // τ(ει)χωντάςτου <ἄσπρα> τοῦ τὰ ἔστ(ει)λεν μὲ τὸν ὀνομασμένον Γεώργιον Τζιρίκα. λεγωντάςτου [2]/ καὶ ἐκ στώματος τὸ {τῆς} <τί> λογῆς πρᾶγμα νά τοῦ ψωνίσῃ. ὁ ὁποίος Πέτρος Θεοδόρου λα:[3]/βαίνωντας τὰ F 100"- λέγ(ει) ὅτι δέν τοῦ τὰ ἔστ(ει)λεν νὰ τοῦ ψωνίσῃ πρᾶγμα. ἀλλὰ [4]/ διὰ νὰ τὰ ξεπέσῃ ἀπὸ τὸ παλαιὸν χρέος. ὁποῦ λέγ(ει) νά τοῦ χρεωστῇ ὁ ἀδελ:[5]/φόςτου Ὄπριος. καὶ ἐρωτῶντας τὸν [[Πέτρον]] Ὄπριον. ἐὰν τοῦ χρεωστᾷ. ἀπεκρίθ(ει) κα:[6]/ τἔμπροσθένμας ὅτι νὰ τόν ξ(ει)τίσῃ (εἰ)ς τήν Ἰστάντζιάντου. καί ἄν τόν εὐγάλλ(ει) χρεώστην [7]/ θέλ(ει) τόν πλερώσ(ει). ἐπ(ει)δήτης καὶ ἄλλαις πολλαῖς φωραῖς παρ(ει)σιάσθ(ει)κεν εἰς τὴν [8]/ Ὀραστ(εί)αν (εἰ)ς τό μαγιστρᾶτον. δ(ει)χνωντάςμας καί τό ντελιμπ<ε>ρᾶτον τοῦ κριτη:[9]/ρίου.

ὁποῦ δὲν ἐπ(εῖ)γεν ὁ Πέτρος (εἰ)ς τό τέρμινον διὰ νά τελ(ει)ώσῃ τοὺς λογαριασ:[10]*/μούςτου. διὰ τὰ ἄνωδεν F 100"- μᾶς ἐπαρ(ει)σίασεν ὁ Ὄπριος καὶ ἕνα ἀτεστᾶτο* [11]*/ ὑπογραμμένον, ἀπό τόν καντζελίστα, Νταϊάνον, ὅτι ἐδώδ(ει)καν τά αὐτά* [12]*/ ἄσπρα, διὰ ψούνον πρᾶγματος καὶ ὄχι διά ἄλλον χρέος. τόν ὁποίον Πέτρον* [13]*/ ἐρωτῶντας ἀπεκρίθ(ει) ὅτι δὲν (εἶ)ναι καλὸ*[1] *τὸ ἀτεστᾶτο, ὅθεν βλέπωντας καὶ* [14]*/ ἡμ(εῖ)ς ταῖς πολλοιἀνακατωσύναις των, προστάξωμεν τόν ἄνωδεν Πέτρον Θεο:*[15]*/δόρου ἄνθρωπον τῆς κουμπανίασμας*[2]*, νά ἑττοιμασθῇ καὶ νά π(ει)γαίνῃ μέ ὅ:*[16]*/λους τοὺς λογαριασμούςτου διὰ νὰ παρασταθῇ (εἰ)ς τήν Ἰστάντζιαν τοῦ ἀδελφούτου,* [17]*/ χώρις καμίαν πρόφασιν, ἕως (εἰ)ς τὸν ἐρχόμενον αὔγουστον μῆναν, |τῇ| 20: κατὰ* [18]*/ τὸ νέον, καὶ ἐὰν δέν ἤθελεν π(ει)γαίν(ει) (εἰ)ς τὴν ἄνωδεν δ(ει)ωρίαν διὰ νὰ ἐξω:*[19]*/φλύσῃ τοὺς ἀναμεταξὺ λογαριασμοὺςτους, νά ἔχῃ νά τόν πλερώσῃ, τὰ -* [20]*/ F 100: μαζή μέ τό διαφορόντους. διαδὲ τὰ ἔξωδα ὅποιος κερδές(ει) τὴν* [21]*/ κρίσιν νά ἔχῃ νά τὰ πάρῃ, καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*

22-27/ Ἰωάννης τζήνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω, δωμᾶς βελλερᾶς mpω, Γιάννης Μαβροδής mp [χ. Μ. Κωνσταντίνου(;)], *Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου), Μανόλης Κωνστ(αν)τίν(ου) mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ.*

στ. 31-39 Ιστορικό της υποθέσεως.
στ. 39-2[φ 90r] Εξειδίκευση παραγγελίας.
στ. 3-4 Άρνηση των πραγματικών περιστατικών και ισχυρισμός εναγομένου ότι ο ενάγων του έδωσε τα χρήματα για την εξόφληση παλαιάς οφειλής του. Αυθαίρετος συμψηφισμός της απαιτήσεώς του.
στ. 5-10 Στην ουσία, ένσταση του ενάγοντος για αναρμοδιότητα του Κριτηρίου και για στρεψοδικία του εναγομένου, ο οποίος απέφευγε να παραστεί στην εκκαθάριση των μεταξύ τους λογαριασμών.
στ. 14-21 Το Κριτήριο αποφασίζει να παραπέμψει τον εναγόμενο στο τρανσυλβανικό δικαστήριο όπου εκκρεμεί η εκκαθάριση των παλαιών λογαριασμών. Σε περίπτωση ερημοδικίας του, αποφασίζει ότι θα πρέπει να επιστρέψει εντόκως στον ενάγοντα τα 100 φιορίνια, ως αχρεωστήτως καταβληθέντα (αιτία μη επακολουθήσασα), αφού δεν είχε εκτελεσθεί η παραγγελία.

1. Γνήσιο· έγκυρο.
2. Μέλος της Κ.

195

1772/V/10 978/φφ 90v-91r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 185

Απόφαση οριστική. Απογραφή και διανομή εξαιρέτου. Δικαίωμα στο εξαίρετο της επιβίου συζύγου που τέλεσε β΄γάμο. Οριστική διανομή κληρονομιαίων. Επιτροπεία ανηλίκου. Υποχρέωση διατροφής ορφανού.

// 1772 Μαϊου 10:

[2]/ Ἐσυνάχθημεν τὴν σήμερον ἡμ(εῖ)ς οἱ ὑποκάτωδεν γεγραμμένοι διὰ νὰ ξε[3]/καθαρίσωμεν τὴν ὑπόδεσιν τοῦ μακαρίτου Στάθη Σιμίλι διὰ τὰ ὄπισθεν ὁ[4]/ποῦ φαίνουνται καταλεπτῶς γραμμένα[1] διὰ τὰ ὅσα ἐμιράσθησαν ὡς φαι[5]/νουνται πάλιν ὄπισθεν γεγραμμ(έν)α[2] καὶ μιρασμ(έν)α (εἰ)ς δύο μερτικά (εἰ)ς τούς 1770 [6]/ δικιμβρίου 16 τὸ ἕνα τὸ μερτικὸν τοῦ παιδιοῦ τοῦ μακαρίτη καὶ τὸ ἄλλο τό [7]/ μερτικὸν τῆς γυναικὸς τοῦ μακαρίτη Στάθη Σιμήλι καὶ νῦν γυνὴ τοῦ κὺρ Ἰωάννη [8]/ Ἰωάννου Μαβρωδῆ τὰ ὁποῖα ἔγιναν (εἰ)ς ἄσπρα νάχτι καὶ μερικὰ βερεσέδια [9]/ τὰ ὁποῖα ἄσπρα ἔγιναν νάχτι ἀπὸ πράγμα σοῦμα οὔν(γκρικα) F 2486"82 [10]/ ὥστε ἔγιναν (εἰ)ς δύο μερτικά ἀπὸ οὔν(γκρικα) F 1400" ἤγουν χίλια τετρακόσια καὶ τὰ [11]/ ἐπίλιπα F 46"82 ἐμιράσθησαν ὡς ὄπισθεν.

[12]/ τὴν σήμερον πάλιν ἐξετιμήσαμ(εν) τὰ ὅσα τζαβαλικά καὶ ἄλλα (εἰ)δίσματα [13]/ ὁποῦ εὑρέθησαν (εἰ)ς τό σπήτι τοῦ ἄνωδεν μακαρίτη ὡς καθὼς διαλαμβάν(ει) [14]/ ἡ φόγια ὁποῦ ἔγινεν τὴν σήμερον καὶ ὑπογράφθη[3] διὰ οὔν(γκρικα) F 581"84 ἤγουν [15]/ πεντακόσια ὀγδόντα ἕνα φλορήντζι οὔνγ<κ>ρικο καὶ <μ>πανία ὀγδόντα τέσσαρα. τὰ ὁ[16]/ποῖα ἐμηράσθησαν πάλιν καὶ αὐτά (εἰ)ς δύο μερτικὰ τὸ ἕνα τοῦ παιδιοῦ καὶ τὸ ἄλλο [17]/ τῆς γυναικὸς τοῦ μακαρίτου Στάθι Σιμίλι καὶ νῦν γυνὴ τοῦ κὺρ Ἰωάνου Ἰωάνη Μαβρωδῆ

[18]/ τὰ ὁποῖα (εἶ)ναι (εἰ)ς τὸ μερίδιον οὔν(γκρικα) F . . . . 290"92.
[19]/ ὥστε τὸ ἕνα τὸ μερτικὸ ἀπὸ τὸ νάχτι . . . . . F 1400" –
[20]/ καὶ ἀπὸ τὰ τζαβαλικὰ . . . . . F 0290"92
[21]/ <κάνουν ὅλα> . . . . . F 1690"92
[22]/ Καὶ τὸ ἄλλο τὸ μερτικὸν τὸ ὁμοίου. . . . . F 1690"92
[23]/ ἤγουν . . . . . 3881"84

[24]/ ἤγουν τρ(εῖ)ς χιλιάδες καὶ τριακόσια ὀγδόντα ἕνα οὔνγ<κ>ρικα φλορίντζια καὶ [25]/ <μ>πάνια ὀγδοήντα τέσσαρα. ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἕνα μερτικὸν ἤγουν [26]/ τὰ μισὰ τῆς Ἐλιν(ι)κούτζας τοῦ μακαρίτη Στάθη Σιμίλι καὶ νῦν καὶ τοῦ κὺρ Για[27]/νάκι Ἰωάννου Μαβροδῆ τὰ ἔλαβαν οἱ (εἶ)διοι[4]. τὸ δὲ ἄλλον μερτικόν

[28]/ τοῦ Σιμιλάκι ἤγουν τὰ μισὰ πάλιν ὁποῦ εἶναι οὔν(γκρικα) F 1690"92
[29]/ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξεπέσαμ(εν) τὰ ἔξοδα τοῦ παιδιοῦ καὶ φαγοῦ
[30]/ρα διὰ πέντε χρόνια κατὰ τὸ φύλον ὁποῦ ἐπαράστ<η>σεν
[31]/ ὁ μιτριός F 345"3 . . . . . F– 345"-3
[32]/ <κάνουν> . . . . . 1345"89
[33]/ ἔριξαν καὶ τὰ ἄσπρα του ἕως τὴν σήμερον διάφορον ἐδώδες
[34]/ καὶ ἐκ(εῖ)θες ὁποῦ ἐστάθησαν . . . . . 224"88
[35]/ <κάνουν> . . . . . οὔν(γκρικα) F 1570"77
[36]/ ἤγουν φλορίντζια οὔνγ<κ>ρικα χίλια πεντακόσια ἑβδομῆντα καὶ <μ>πανία // ἑβδομῆντα ἑπτὰ ἀπὸ αὐτὰ (εἶ)ναι (εἰ)ς τὸν Νίκον Κρεσιλάκι βερεσέδια . . . . . F 52"40
[2]/ καὶ (εἰ)ς τὸν Μίτρον . . . . . F 38"88
[3]/ (εἶ)ναι καὶ κάτι βιβλία[5] διὰ οὔν(γκρικα) F 40 καὶ μία ζιγὴ πιστόλια F 10 ὁποῦ γένουν<ται> . . . . . F 50" –
[4]/ <κάνουν> . . . . . F 141"28
[5]/ τὰ δὲ ἀναπολιφθέντα (εἶ)ναι ἕτοιμα ἄσπρα . . . . . F 1429"49
[6]/ <κάνουν> . . . . . οὔν(γκρικα) F 1570"77
[7]/ (εἰ)ς τὸ ὁποῖον μὲ τὸ νὰ ἀπορίχθηκεν ὁ κὺρ Μανικάτης ἀπὸ τὸ ἐπιτροπιλίκι λέγων[8]/τας ὅτι δὲν ἀγαπᾶ νὰ (εἶ)ναι ἐπίτροπος ἐδιωρίσθηκαν ἀπὸ τὴν κινότητανμας νά[9]/ δεχθοῦν αὐτὸ τὸ ἐπιτροπιλίκι τοῦ ἀνηλίκου Σιμιλάκι ὅτε {ὁ} ἄρχων προεστὼς κὺρ Ἰω[10]/άννης Τζήνγγου καὶ κὺρ Διμιτράκης Ἰωάννου Μάρκου καὶ Θωμᾶς Βελερᾶς διὰ ψυχι[11]/κὸν τὸ ὁποῖο καὶ τὸ ἐδέχθησαν. Καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν καὶ ἀσφάλ(ει)αν.
[12-16]/ Ἰωάννης. τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpῳ. θωμᾶς βελλερᾶς mpω. Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ. Μανικάτης σαφράν(ος) mp. κυρήτζης χατζὴ τύχ(ου) mp. δημήτρι(ος) Ἰωάννου μάρκ(ου) mpia. Γιάνης Μαβρωδῆ mp [χ. Γιαννάκη Ι. Μαβρωδή]. Μανόλης Κωνστ(αν)τίν(ου) mpω. γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mpω. Γιανάκις Ἰωάν(ου) Μαβρωδῆ mp.

στ. 8-9 ***«...ἔγιναν εἰς ἄσπρα νάχτι...»***: οι απαιτήσεις εισπράχθηκαν και τα εμπορεύματα εκποιήθηκαν για να συγκεντρωθούν μετρητά και να παραδοθούν στους κληρονόμους.
στ. 29-31 Τα έξοδα για τη συντήρηση και διατροφή του ορφανού βαρύνουν την περιουσία του[6]. Συνάγεται ότι η μητέρα, που είχε την επιμέλεια, και ο πατριός δεν είχαν υποχρέωση διατροφής του.
στ. 33-34 ***«ἔριξαν καὶ τα ἄσπρα του διάφορον...ὁποῦ ἐστάθησαν»***: Ο τόκος που απέδοσαν τα χρήματα που είχαν επενδυθεί σε δάνεια προς τρίτους από τους επιτρόπους του ορφανού.
στ. 1-4[φ 91r] Πρόκειται για υπόλοιπο ανείσπρακτων απαιτήσεων και εμπορεύματος που αναλογούσαν στο μερίδιο του ορφανού. Συνάγεται επομένως ότι η διανομή γινόταν ξεχωριστά για κάθε κατηγορία κληρονομιαίων.

στ. 7-11 Παραίτηση του ενός από τους δύο επιτρόπους που είχαν οριστεί προ διετίας (εγγρ. 185). Το Κριτήριο διορίζει τρεις επιτρόπους[7], με τη συναίνεσή τους.

«...***διὰ ψυχικὸν***...»: χωρίς αμοιβή.

1. Εγγρ. 183-184.
2. Εγγρ. 185.
3. Το φύλλο απογραφής του εξαιρέτου («*τζαβαλικών*» και «*εἰδισμάτων*»).
4. Βλ. σχόλια στην εγγρ. 185 και τη σημ. 2 της ίδιας.
5. Ένδειξη για τη διενέργεια εμπορίου βιβλίων από τον αποθανόντα.
6. Σε αντίθεση με τα έξοδα της χήρας, πριν από τη σύναψη του δευτέρου γάμου της, βλ. εγγρ. 183 στ. 14, 31[φ 85r].
7. ΕΚΣ, σσ. 144, 183, 209· πρβλ. Εξάβιβλος 5.12.3.

196

1772/V/28 978/φ 91r
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Ενέχυρο[1]. Εγγυήτρια χρέους. Όρκος. Δικαίωμα αναγωγής του εγγυητή.

[17]/ 1772 Μαΐου 28
[18]/ Ἦλθεν ἡ Φλόρα τοῦ Ἰόνη Φιλδουράνου ἀπὸ τὸ μάγιρα τοῦ ἄρχον Μπάουσνερ καὶ ἐπρο[19]/τιστολοϊσεν καὶ ἐξήτησεν ἕνα δακτυλίδι ὁποῦ (εἶ)χεν βάλη (εἰ)ς τὸν Κυρήτζη Χατζῆ Τύχου [20]/ πρὸ χρόνων ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ διὰ μαριάσικα πέντε τὸ ὁποῖον δακτυλίδι (εἶ)τον κα[21]/ποιανῆς Κατελίνας ὀνομαζομένης, ἡ ὁποῖα ἔφυγεν ἀπὸ ἐδῶ ἀπὸ Σιμπίνι μὲ κά[22]/ποιον προτόπαπαν Ἠλίαν ἔξω (εἰ)ς Βλαχίαν, καὶ αὐτὴ ἡ ἄνωθεν Φλόρα ἔμ(ει)νε κεφίλισα διὰ [23]/ τὴν Κατελίναν (εἰ)ς ἄλλους καί πιάνωντάςτην ὕστερον, αὐ⌊φ⌋τὴ ἐθάρησεν ὅτι τὸ δακτυλίδι ἐκ(εῖ)νο [24]/ νὰ ἄξιζεν τίποτες καὶ οὕτως φέρωντας τὰ ἄνωθεν πέντε μαριάσικα μαζὴ μὲ τὸ διάφορόν [25]/ τους ἤφερεν καὶ ὁ Καλοκυρήτζης τὸ δακτυλίδι τὸ ὁποῖον μόλις νὰ ἄ⌊χρ⌋<ξ>ιζεν αὐτὰ τὰ ἄσπρα [26]/ τὸ ὁποῖον βλέπωντας το ἡ Φλόρα (εἶ)πεν ὅτι δὲν (εἶ)ναι αὐτὸ ἐπ(ει)δήτης καὶ ἐκ(εῖ)νον ὁποῦ τοῦ ἔδο[27]/σεν λέγ(ει) νὰ (εἶ)τον (εἰ)ς τὴν μέσην μὲ μία π⌊ρ⌋έτ<ρ>α πράσιν⌊ο⌋<η> καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρ(ει) ἀπὸ μέσα [28]/ πέτρα κόκινη καὶ μαλαματένιο. τὴν ὁποῖαν ἐρωτοντας την ἐὰν ἔχη ἄλλον κανέναν [29]/ μάρτυρα νά τὸ ἀποδίξη ὅτι δὲν (εἶ)ναι αὐτό. ἡ ὁποῖα ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἔχ(ει) κανένα [30]/ ἐπ(ει)δήτης (εἶ)χεν δύο μάρτυρας ὁποῦ τό ἤξευραν ἀλλὰ ἀπέθαναν καὶ οἱ δύο ὅθεν ἐξήτισεν διά [31]/ νὰ τὸν βάλη

(εἰ)ς ὅρκον. ὅθεν τὸ εὑρίκαμεν εὔλογον νὰ ὡρκόσῃ ὁ ἄνωθεν Κυρήτζης ὅτι [32]*/ (εἶ)ναι τὸ ἴδιον, καὶ βάνωντας τὸν σταυρὸν κατὰ τὸ συνήθιον τῆς πατρίδος νὰ κάμῃ τὸν ὅρκον, καί* [33]*/ βάνωντας τὸ χέρι του ἀπάνω (εἰ)ς τὸν σταυρὸν πάραυδα δὲν τὸν ἄφισεν νὰ κάμῃ ὅρκον, καὶ* [34]*/ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν. καὶ ἔλαβεν τὸ δακτυλίδιτης καὶ ἐτελείωσεν. mpa*

[35-37]*/ Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Μανόλης Κωνστ(αν)τίν(ου) mp, Ἰωάννης τζηνγγ(ου) νῶν προεστῶς mp, θωμᾶς βελλερᾶς mp, πέτκ(ος) πέτρ(ου) mp* [χ.γρ.]*, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ, γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp.*

στ. 23 Οι δανειστές της Κατελίνας στράφηκαν κατά της ενάγουσας, ως εγγυήτριας[2].
στ. 24-25 Η απαίτηση επιστροφής του ενεχύρου βασίζεται στο δικαίωμα αναγωγής του εγγυητή.
στ. 30-31 Επαγωγή όρκου στον εναγόμενο από την αντίδικό του, ελλείψει άλλων αποδείξεων.
στ. 32-34 Τρόπος δόσης όρκου «***κατὰ τὸ συνήθιον της πατρίδος***», δηλαδή των Ρωμιών της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Ανάκληση της επαγωγής του όρκου.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 205-206· πρβλ. Σύνταγμα Δ β΄· Νομικόν ΚΣΤ΄ §§ 38, 40.
2. Πρβλ. ενδεικτικά, Εξάβιβλος 3.6.5 επ.· Μαλαξός ΦΜΖ΄.

197

1772/VIII/27
χ. Θωμά Βελλερά

978/φ 91v
σχ. 197α

Απόφαση οριστική. Μίσθωση εργασίας. Επίσχεση μισθού. Πρόκληση ζημίας από τυχαίο γεγονός.

// 1772 αὐγούστου 27
[2]/ Ἦλθεν <ὁ> Ἰὸν Φεῖρ ἀπὸ τὸ Μέδιασι ἐνώποιον ἡμῶν ζητῶντας ἀπὸ <τὸν> κὺρ Γιο[3]/βανούτζα Γιοβάσκο τὴν ῥόγαντου ὁποῦ τὸν ἐδούλευσεν (εἰ)ς τοὺς 1770 δικεμβρίου 4 ἕως [4]*/ τοὺς 1771 δικεμβρίου τέλ(ει)<.> ἡ ῥόγα του (εἶ)ναι κατὰ τὸ γράμμα ὁποῦ (εἶ)χεν ἀπό* [5]*/ τὸν ἴδιον του μπασ<ι>ὰν ὁποῦ φανερόνει διὰ χρόνον κερὸν . . . F 45* [6]*/ Καὶ ἕνα λαϊμπηλ καὶ μία ζιγὴ ποδήματα καὶ τελ(ει)ώνωντας ὁ κερὸς του καὶ ζητόντας τον τήν* [7]*/ ῥόγαν του δὲν ἠθέλησεν νὰ τὸν πλερόσῃ. τὸν ὁποῖον ῥωτωνταςτον τόρα διὰ τί δὲν τὸν ἐ*[8]*/πλέροσεν ἀπεκρίθ(ει) ὅτι ἐρχάμενοι ἀπὸ τὴν Βιέναν μὲ*

τὸ πράγμα ὀπήσω καὶ φθάνωντας [9]/ (εἰ)ς τὸ Ἀράδι 1770 ἰουνίου 30 καὶ πηγενάμ(ενος) νὰ ποτίσῃ τὰ δύο ἄλογάτου τὸ ἔπνιξεν τὸ ἕνα [10]/ καὶ οὕτως τοῦ κρατ(εῖ) τὴν ῥόγαν του προφασιζόμ(ενος) ὅτι τοῦ (εἶ)χεν προστάξει τοῦ ἠδίου δούλουτου νὰ μὴν [11]/ πάνῃ νὰ τὰ ποτίσῃ (εἰ)ς τὸν ποταμὸν Μόρεσην ἀλλὰ (εἰ)ς τὸ πηγάδι. ὁ δὲ δοῦλος ἀπεκρίθ(ει) [12]/ ὅτι ἀλιθῶς τὸν ἐπρόσταξεν (εἰ)ς ταῖς 29 τοῦ ἰουνίου μὲ τὸ νὰ (εἶ)τον νύκτα καὶ οὕτως οὔτε αὐτὸς ἐπῆγεν [13]/ τότες. τὴν δὲ δεύτερην ἡμέραν (εἰ)ς τὸ μεσημέρι τότες ἐπῆγεν νὰ τὰ ποτίσῃ (εἰ)ς τὸν ποταμὸν καὶ [14]/ ἔτυχεν αὐτὸ τὸ συμβὰν καὶ ἐπνίγη καὶ ἤθελεν νὰ πνιγῇ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος του δοῦλος καὶ μόλις ἐγλύ[15]/τοσεν προφθαίνωντας ἀνθρώποι καὶ τὸν εὔγαλαν. καὶ οὕτως ἀποφασίσαμ(εν) βλέπωντας ὅτι νὰ [16]/ (εἶ)τον τυχηρὸν καὶ ὄχι μὲ τὸ θέλημάτου τοῦ δούλου καὶ νὰ ἔχη νὰ πλερόνεται.

[17]/ ἡ ῥόγα του εἶναι ὡς ἄνωθεν				*F*	*45*
[18]/ καὶ μία ζιγὴ ποδήματα				*F*	*2"40*
[19]/ <κάνουν>					*47"40*
[20]/ τὰ ὅτι τοῦ ἔδοσεν ὁ <μ>πασιάς του					
[21]/ μίαν φορὰν τοῦ ἔδοσεν	*F*	*6*			
[22]/ καί ἀπὸ τὸν Καλο<κυ>ρίτζη	*F*	*3"40*		*– F*	*12"00*
[23]/ καὶ διὰ μία ζιγὴ τζαχτζιρ	*F*	*2"60*			
[24]/ <κάνουν>		*12"00*		*F*	*35"40*

[25]/ αὐτὴ ἡ ῥόγα τοῦ ἄνωθεν δοῦλου νὰ ἔχη νὰ εὐγένῃ ἀπὸ τὰ εὑρεθέντα πράγματα[1] [26]/ τοῦ ἄνωθεν κὺρ Ἰωάνου Γιοβάσκου κατὰ τὴν βασιλικὴν προσταγὴν ὁποῦ ῥητῶς προστάξ(ει) νὰ εὐ[27]/γένῃ ἡ ῥόγα τοῦ δούλου. ὡς ὁ ἴδιος μᾶς λέγ(ει) ὁποῦ διαλαμβάν(ει) ἡ προσταγὴ του. καὶ ἔστω.

[28-33]/ Ἰωάννης. τζηνγγ(ού) νῦν προεστὸς mpω. θωμᾶς βελλερᾶς mp. πετκ(ος) πέτρ(ου) mp [χ.γρ.], ἰωαννης μαβρωδῆς mp [χ.γρ.(;)], κυρήτζης Χατζῆ τύχ(ου), Μανόλης Κωνσταντίν[(ου)], Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ.

στ. 2-7 Αγωγή καταβολής δεδουλεμένων μισθών («*ῥόγα*»), βάσει γραπτής συμβάσεως εργασίας[2].

στ. 7-15 Επίσχεση μισθού[3] από τον εναγόμενο εργοδότη, λόγω ζημίας που του προκάλεσε ο εργαζόμενος, επειδή, όπως ισχυρίζεται, παρέβη τις εντολές του.

στ. 12-16 Το Κριτήριο απαλλάσει τον ενάγοντα της ευθύνης για τη ζημία («*τυχηρόν*») και διατάσσει την καταβολή των μισθών[4], που υπολογίζει στη συνέχεια βάσει της συμβάσεως.

στ. «*ἤθελεν νὰ πνιγῇ*»: «θα πνιγόταν»

στ. 25-27 Ο ενάγων είχε προσφύγει προηγουμένως σε αυστριακό αξιωματούχο στην Τρανσυλβανία, η απόφαση του οποίου δεν μπορούσε να εκτελεσθεί κατά μέλους της Κ χωρίς απόφαση του Κριτηρίου.

1. Δηλαδή, από το υπάρχον εμπόρευμα του ενάγοντος.
2. Πρβλ. Θ. 2(1639), ΕΚΣ, σσ. 268-269.
3. Βλ. ΕΚΣ, σ. 188 και σημ. 139.
4. Πρβλ. Μαλαξός ΧΠΑ΄, όπου ο εργοδότης που παρακρατεί μισθό εργαζόμενου παρομοιάζεται με αυτόν που προκαλεί βαριά σωματική βλάβη και απειλείται με εξωεκκλησιασμό, που διαρκεί μέχρις ότου καταβάλει τα δεδουλευμένα.

197α

1773/II/21 978/φ 91v
χ. Γεώργιος Ι. Μάρκου σχ. 197

Πρακτικό. Καταβολή δεδουλευμένων.

[34]/ 1773-φευρουαρίου 21- Ἐρχάμενος ὁ ἄνωθεν Ἰώννης καί δοῦλος τοῦ Ἰοβαννούτζα [35]/ ζ(ει)ττῶντας τὰ ἄσπρα κατὰ τὴν ἄνωθεν ἀπόφασιν<,> τήν σήμερον δίδων[36]/ται λοιπόν ἀπὸ τὰ ἄνωθεν εὑρεθέντα τοῦ Ἰοβαννούτζα οὖν(γκρικα) F 35 "40 καὶ ἔ[37]/στω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.

198

1772/IX/15 978/φ 92r
χ. Δημητρίου Ι. Μάρκου

Απόφαση οριστική. Λύση *συντροφίας* λόγω θανάτου. Απογραφή εταιρικής περιουσίας. Εκκαθάριση μεριδίου αποθανόντος *συντρόφου*. Δικαστικός συμβιβασμός κληρονόμου. «*Ψυχικά*». Αναβολή διανομής της κληρονομίας. Πληρεξουσιότητα.

// 1772 σεπτεμβρίου 15 Σιμπήνι
[2]/ ||Τήν|| σήμερον ἐπαρισιάσθηκαν κατ' ἐμπροσθέν μας ὁ κὺρ Θωμᾶς Ἰω:[3]/ άννου Βελαράς μαζύ καί ὁ κύρ Γεώργι(ος) ἀδελφός του παραστένωντας ἕνα [4]/ κατάστιχον διά ὅλην τήν πραγμάτ(ει)αν τῆς συντροφίας τους ὁποῦ (εἶ)χαν μέ [5]/ τὸν μακαρίτην Κύρον Ἰωάννου, τό ὁποῖον κατάστιχον (εἶ)ναι γραμμένο διὰ [6]/ χ(ει)ρός τοῦ Γεωργίου Ἰωάννου Μάρκου, μαρτυρημένον καὶ ἀπὸ τὸν κύρ Κωνσταν:[7]/τίνον Ἀρπάσην, ὁμνεγμένοι τῆς κουμπανίας μας, οἱ ὁπίοι ἦτον καὶ ἀρα:[8]/διασμένοι ἐπιταυτοῦ, (εἰ)ς τό ὁποῖον κατάστιχον φένεται νά (εἶ)ναι πράγμα<,> [9]/ βερεσέδια, ἄσπρα νάχτη, καὶ κηρί (εἰ)ς τὴν Βενετίαν διὰ οὔγκρηκα F 21946:24 [10]/ ἤγουν οὔγκρηκα F

(εἴ)κοσι μία χηλιάδα καὶ ἐννεακόσια σαράντα ἕξη ἄ(σπρα) 24. [11] */ τήν ἰδιαν ὥραν ἐξεβουλώσαμαν καὶ τήν σηντροφικήν τους ὁμολογίαν ἡ* [12] */ ὁποῖα ἦτον ὑπογραμμένη{ν} καὶ ἐπικιρωμένη{ν} μέ τάς βοῦλας καὶ τῶν τριῶν,* [13] */ καὶ ἐμπεριέχωνταν ὡς καθῶς διεξοδικῶς φένεται (εἰ)ς τὸν λογαριασμὸν ὁποῦ* [14] */ (εἶ)ναι ὑπογεγραμένος καί ἀπ' ἐμᾶς, τόν ὁποῖον λογαριασμόν ἐξετάξαμεν πα:*[15] */ρακαλεστικῶς ἀπὸ τὸν ἀδελφόν τοῦ μακαρίτη Κύρου, ἤγουν ἀπό τόν Γιαννάκην* [16] */ Ἰωάννου, ὥντας καὶ ὁ ἴδιος παρόν, καί ἐξεδιαλέχθη ὅλος ὁ σερμαγές τοῦ μα:*[17] */καρίτη, ξεπεύτωντας τά ὅσα μέ ἰδιοχ(ει)ρόντου ὁμολογίαν εὑρέθη νά χρεωστᾷ τοῦ* [18] */ ἰδιού του ἀγά καί συντρόφου Θωμᾶ Βελαρᾶ, ὡς καθῶς πάλιν (εἰ)ς τόν ἴδιον λογα:*[19] */ριασμόν φένωνται, καί ἔμ(ει)νεν νὰ λάβη ὁ αὐτός μακαρίτης ἀπὸ τήν σηντρο:*[20] */φίαντου κεφάλαια μαζὺ μ' ὅλον τό διάφορον ὁποῦ ἔδ(ει)ξεν ἡ αὐτῆ τους συντροφία* [21] */ οὔγκρηκα F 4944:8, μετὸ νὰ ἦτον ὅμως πρᾶγμα καὶ βερεσέδια διὰ οὔγ-*[22] */κρηκα F 9369:45 καὶ πεύτωντας τὸ τρίτο μερτικόν του νά πάρη πάλιν πρά:*[23] */γμα καὶ βερεσέδια, ἐπαραστάθοιμεν ἐμ(εῖ)ς μὲ τὸ θέλημα καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ* [24] */ μακαρίτη καὶ ἐξεπέσαμεν F 244:8 ἀπὸ τὸν σερμαγέν τοῦ ἄνωδεν μακαρίτου* [25] */ μὲ τέτιαν συμφωνὴν, ὅτι νὰ ἔχ(ει) ὁ κὺρ Γεώργι(ος) Βελαράς τὸν ἐρχόμενον* [26] */ μάϊον τοῦ 1773 χρόνου νὰ τόν μετρίση (εἰ)ς νάχτη τὴν ἐναπολυφθὲν σοῦμμαν* [27] */ F 4700. ἀπὸ αὐτᾶ ὅμως τό ἐκρίναμεν εὔλογον καὶ δίκαιον, ὥντας καὶ μὲ* [28] */ τὸ θέλημα τοῦ ἀδελφοῦτου νὰ εὐγάλωμαι διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ μακαρίτη F 700: τὰ* [29] */ ὁποῖα καὶ (εἰ)ς τὸν ἴδιόν τὸν λογαριασμὸν ἐσημειώθησαν ποῦ καὶ ποῦ νὰ δοθοῦν:* [30] */ καὶ μνίσκουν λοιπὸν παστρηκᾶ τῶν κλυρονόμων τοῦ μακαρίτη, ὅτε τοῦ Γιαννά:*[31] */κη καὶ τῆς Ζαφύρας ἀδελφώντου (εἰ)ς τὸν κὺρ Γεώργιον Βελαρᾶν οὔ(γκρηκα) F 4000: καὶ ἐρ:*[32] */χάμενη ἡ ἀδελφήτου, ἡ ὁποῖα εἶναι ὑπανδρεμένη (εἰ)ς Ῥαχοβήτζα μὲ τὸν Ἰο:*[33] */βάνον μποϊατζῆ, ἤτε διὰ μέσον τινός της ἐπιτρόπου, φέρνωντας ἀρκετὴν πληρε:*[34] */ξουσιότητα διὰ νὰ λάβη ὁ καθεἷς τὸ ἀναλογον ὁποῦ τότες δέλ(ει) ἀποφασισθῆ* [35] */ ἀπό τήν ἐδῶ δικαιοσίνην μας, ὅδεν διὰ ἔνδηξιν ἐσημ(ει)ώθη (εἰ)ς τὸ προτόκο:*[36] */ λόνμας καὶ ὑπεγράφθη.*

[37-38] */ Ἰωάννης τζήνγγ(ου) νῦν προεστῶς mpω, δημήτρι(ος) Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mpia, Κόνσταντήνος, Αρπασις mp.*

στ. 2-11 Οι συνεταίροι αποβιώσαντος μέλους προσκομίζουν στο Κριτήριο το έγγραφο απογραφής και εκκαθαρίσεως της εταιρικής περιουσίας, το οποίο είχε καταρτισθεί από δύο ορκωτούς παρέδρους της Κ, διορισμένους από αυτό. Το πρακτικό της αποφάσεως διορισμού *λογαριαστών* λανθάνει. Η αίτηση για την απογραφή και εκκαθάριση της *συντροφίας* είχε υποβληθεί από τον αδελφό του αποβιώσαντος *συντρόφου* τους (στ. 15).

στ. 11-16 Αποσφραγίζεται το έγγραφο της εταιρικής συμβάσεως, βάσει της οποίας έγινε η εκκαθάριση, όπως προκύπτει από την εξέταση και την προσυπογραφή της από τα μέλη του Κριτηρίου.

στ. 16-21 «*ἐξεδιαλέχθη ὁ σερμαγές τοῦ μακαρίτη...*»: Εκκαθάριση της εταιρικής μερίδας του θανόντος, ο οποίος ήταν *σύντροφος* και πρώην *φατούρος* ενός από τους δύο ζώντες συνεταίρους. Προσδιορίζεται το ποσό που αναλογούσε στον αποθανόντα από τη συνολική δραστηριότητα της *συντροφίας*[1], για όσο διάστημα είχε διαρκέσει.

στ. 21-23 Όπως συνέβαινε και στην κληρονομία[2], τα μερίδια των *συντρόφων* προσδιορίζονταν κατά κατηγορία στοιχείων της περιουσίας: εμπόρευμα, απαιτήσεις, μετρητά, ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής του καθενός στην εταιρική σύμβαση.

στ. 23-27 Συμβιβαστική πρόταση του Κριτηρίου, που αποδέχεται ο αιτών, να αναβληθεί κατά εξι μήνες η καταβολή του μεριδίου στους κληρονόμους. Η αναβολή συμφωνείται προκειμένου ο ένας από τους *συντρόφους*, ως υπόλογος, να εκποιήσει το μερίδιο του θανόντος από το εμπόρευμα και να εισπράξει τις απαιτήσεις που αναλογούσαν στον κληρονομούμενο. Η λύση αυτή τεκμηριώνει ότι 1) το μερίδιο ήταν άμεσα απαιτητό από τους κληρονόμους· 2) ότι αφ'ενός, υπήρχε δυσχέρεια στην αυτούσια διανομή των εμπορευμάτων και των απαιτήσεων, η οποία αντιστοιχούσε στο λογιστικά προσδιορισμένο μερίδιο, και, αφ'ετέρου, μια τέτοια διανομή θα ήταν επιζήμια για όλους. Πρέπει να σημειωθεί ότι η εκποίηση του εμπορεύματος και η είσπραξη των απαιτήσεων του μεριδίου συνεπάγονταν γνώση της «αγοράς» για κάθε είδος εμπορεύματος, έξοδα και μετακινήσεις, που ο κληρονόμος δεν ήταν σε θέση να πραγματοποιήσει χωρίς σχετική ζημία. Για τον λόγο αυτό, και επειδή η εταιρεία είχε ήδη λυθεί, προσδιορίζεται κατ'αποκοπήν αμοιβή γι'αυτόν που θα πραγματοποιήσει για λογαριασμό των κληρονόμων την εκποίηση των εμπορευμάτων και την είσπραξη των απαιτήσεων[3].

στ. 27-30 Επικυρώνεται η διάθεση ποσού για «*ψυχικά*», που είχαν περιληφθεί αναλυτικά στο έγγραφο της εκκαθαρίσεως, με σύμφωνη γνώμη του ενός κληρονόμου και του Κριτηρίου, που εν προκειμένω υπερασπίζεται τα συμφέροντα της απούσας συγκληρονόμου. Επειδή δεν γίνεται καμία μνεία διαθήκης, συνάγεται ότι, ενδεχομένως, τα «*ψυχικά*» ήταν κληροδοτήματα που είχε ορίσει προφορικά ο αποθανών[4].

στ. 30-35 Τα μερίδια των κληρονόμων θα προσδιορισθούν επακριβώς από το Κριτήριο και θα καταβληθούν από τον πρώην *σύντροφο* του κληρονομουμένου μετά από έξι μήνες.

Δεν κατονομάζονται οι κληροδόχοι. Αυτό θα γινόταν μετά έξι μήνες στην απόφαση για τη διανομή της κληρονομίας[5].

1. Για τη *συντροφία* βλ. ΕΚΣ, σσ. 196-198. Πρβλ. και Εξάβιβλος 3.10· Νομικόν ΚΒ΄, ΚΓ΄.
2. Βλ. π.χ. αν. εγγρ. 185, 195 και τις σχ. με αυτές.

3. Πρβλ. αν., π.χ. Μέρος Α΄, εγγρ. 4, 17α, 28.
4. Πρβλ. αν. εγγρ. 193 και σημ. 2, στην περίπτωση της οποίας υπήρχε διαθήκη.
5. Πρβλ. Μέρος Β΄, εγγρ. 25.

199

1773/I/31 — 978/φ 92ν
χ. Παλαιολόγη Δημητρίου — σχ. 188, 276· πρβλ. 121-127 επ., 218, 273

Πρακτικό. Παραίτηση των εγγυητών του επιτρόπου. Επιστροφή εγγυητικής επιστολής («*κάρτα μπιάνκα*»). «Δημόσια» κατάθεση χρημάτων στο Κριτήριο. Υποχρέωση διατροφής.

// 1773 τῇ 31 Ἰαννουαρίου
[2]/ Σημ(ει)ώνωμεν ἐνδάδε διά ἐνδύμισην τῶν μεταγενεσταί[3]/ρων, ὅτι μετά τήν θανήν τοῦ μακαρίτη Βασίλη, μπα[4]/κάλη, ὁποῦ ἀνεπαύθη (εἰ)ς τούς 1766 νοεμβρίου 13- [5]/ καί μετό νά ἔμειναν, ἀπό 2 γυναῖκαις παιδία [6]/ τοῦ μακαρίτη, ἔβαλεν χέρι ἡ κομπανία καί ἔ:[7]/γραψεν, τά ὅσσα τοῦ εὑρέθηκαν, ὡς τά κατάστι:[8]/χα διαλαμβάνουν, ὄντας ὅμως τά 4 παιδία τῆς [9]/ δευτέρας γυναικῶς ἀνήλικα, τοὺς εὔγαλεν ἡ [10]/ κομπανία τά μερίδιάτους ἀπό οὖν(γρικα) F 577"82, ἤγουν [11]/ πεντακόσσ(ει)α ἑβδομήντα ἑπτά καὶ ἄσπρα ὀγδο:[12]/ήντα δύο, τά ὁπία συμποσοῦνται οὖν(γκρικα) F 2311"28 [13]/ τὰ ὁπία ἐδώθησαν (εἰ)ς χ(εί)ρας τοῦ κὺρ Δημήτρι [14]/ Κόσμα ἀδελφοῦ τῆς γυναικῶς τοῦ μακαρίτη, μέ [15]/ κεφιλημέν τοῦ κὺρ Κωνσταντίνου Ἀρπάση, τοῦ κύρ Χατζή [16]/ Πέτρου Λοῦκα, τοῦ κύρ Κωνσταντίνου Νεδέλκου [17]/ καὶ Κωνσταντίνου Πρέδα, μέ κάρτα μπιάνκα, ὁποῦ [18]/ ἰδιοχείρως ἔδωσαν (εἰ)ς τήν κομπανίαν, τήν [19]/ σήμερον ὅμως ἦλθεν ὁ ἄνωθεν κὺρ Δημήτρης [20]/ Κόσμα, καὶ ἐμέτρισεν τήν ἄνωθεν σοῦμαν, κατέμ:[21]/προσθεν τῆς κομπανίας (εἰ)ς φλορία βασιλικά [22]/ καὶ οὕτως ἔλαβαν οἱ κ(ει)φίλιδες τήν κάρταν μπιάνκατους [23]/ καὶ εὐγ(εῖ)καν ἀπό τὸν κ(ει)φιλημέν, διά δέ τό διά:[24]/φορον τῶν ἄνωθεν ἀσπρῶν, ἀπό καλήν του προ:[25]/έρεσην, ὁ ἄνωθεν κὺρ Δημήτρης Κόσμα, ἔντυ:[26]/σεν, ἔδρεψεν καὶ ἐκυβέρνησεν τά ἄνωθεν 4 [27]/ παιδία ὡς ἀνέψιά του, ἕως τήν σήμερον, τά ὁπία [28]/ τὸν θέλουν εὐχαριστ(εί)σῃ χαρίζωντάς τους ὁ θε(ός) τὴν ὑ:[29]/γείαντους, καί ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξην.
[30-35]/ δωμᾶς βελλερᾶς mp, πέτκ(ος) πέτρ(ου) mp [χ. Θ. Βελλερά], Ἰωάννης, τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, ἰωάννης Μαβρωδῆς mp [χ. Θ. Βελλερά], Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου)

mp. Κόνσταντήνος. Αρπάσίς mp. Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mp. παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ. Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) καπετάνος τῆς ἐξωτέρας mp.

στ. 6-7 ***«ἔβαλεν χέρι η κομπανία..»***: Επελήφθη η Κ αυτεπαγγέλτως.
στ. 17-18 Εδώ η *«κάρτα μπιάνκα»* έχει την έννοια εγγυητικής επιστολής τεσσάρων μελών της Κ για τη διαχείρηση της περιουσίας των ορφανών από τον αδελφό της μητέρας τους, στον οποίο είχε ανατεθεί από την Κ[1]. Είναι δυσχερής η διάκριση για το ποιος ασκούσε στη συγκεκριμένη περίπτωση την επιτροπεία: Η Κομπανία ή ο Δημήτρης Κόσμα, θείος εκ μητρός των ορφανών; Εδώ συγκρούωνται οι διατάξεις της *Εξαβίβλου* με εκείνες του *Νομικού*, του Θεοφίλου Καμπανίας: Στην *Εξάβιβλο* απαγορεύεται, στην ουσία, η εμπορία με τα χρήματα του επιτροπευομένου, ενώ στο *Νομικόν* επιτρέπεται με την παροχή εγγυητή. Από την εγγραφή αυτή συνάγεται ότι ο θείος θα μπορούσε να θεωρηθεί επίτροπος, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο *Νομικόν* του Θεοφίλου. Εντούτοις, από όλες τις σχετικές με την υπόθεση αυτή εγγραφές, ιδίως δε από την εγγρ. 276, συνάγεται η ουσιαστική άσκηση επιτροπείας από την Κ.
στ. 20-22 Η εγγυητική επιστολή μπορούσε να επιστραφεί μόνον εφ'όσον προηγουμένως είχαν κατατεθεί στην Κ τα χρήματα των ορφανών που είχε διαχειριστεί εντόκως ο θείος τους[2]. Τα όποια κέρδη πραγματοποίησε δεν επαυξάνουν το κεφάλαιο των ορφανών, αλλά τους δίνεται μόνον τόκος. Αποτελούν, δηλαδή δάνειο.
στ. 25-26 Απολογισμός διαχειρίσεως στο Κριτήριο. Συνάγεται ότι η δευτεροπαντρεμένη μητέρα, που ασκούσε την επιμέλεια, και ο πατριός δεν είχαν υποχρέωση διατροφής των ορφανών, αλλά μόνον ο επίτροπος από την περιουσία του επιτροπευομένου.

1. Για την επιτροπεία ορφανού βλ. ΕΚΣ, σσ. 209 επ. Πρβλ. Εξάβιβλος 5.12.3,36,39,40,45· Νομικόν ΙΓ΄ §§ 11, 23-26 και για την παροχή εγγυητή από τον επίτροπο ΙΓ΄ § 43.
2. Πρβλ. Εξάβιβλος 5.12.55.

200

1773/V/6 978/φ 93r
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Εξύβριση και προσβολή τιμής αξιωματικού. Σωματική ποινή.

// 1773 μαΐου 6
[2]/ Ἦλθεν κατέμπροσθεν ἡμῶν ὁ πρῶϊν ὧν{τας} ὀ<μ>περλαϊτμαν ἀπὸ τὸ ρεγγιμέντι [3]/ Μπελιγρίνι ὀνόματι Γγόττφρίντ φὸν Τρὲλτξ καὶ ἐπαραπονέθηκεν κατέμπροσθεν ἡ[4]/μῶν ὅτι ὤντας ἐχθὲς (εἰ)ς τὴν Ντο<υ>μπράβαν μὲ ἄλλους φίλους του ἐκ(εῖ) διὰ νὰ περιδιαβάζουν [5]/ ἔτυχεν ἐκ(εῖ) ὁ Γιάνης Δημιτρίου υἱὸς τῆς Νίνας μὲ ἄλλους ὁμοιούςτου καὶ μὲ τὸ νὰ (εἴ)χεν ἐγνωρ[6]/σθῆ πρότητερα μὲ αὐτὸν (εἰ)ς κακαῖς ἀράδες, ἀφθαδίασεν καὶ ἐκ(εῖ) διὰ νὰ τὸν ὑβρίσῃ καὶ νὰ [7]/ τὸν περιπαίξῃ, ὁ ὁποῖος τοῦ ἀποκρίθηκεν νὰ πάρῃ λογαριασμὸν μέ ποῖον μηλῆ ὅτι (εἶ)τον καὶ [8]/ (εἶ)ναι βασιλικὸς ἄνθρωπος καὶ ὄχι ὁμοιόςτου, καὶ ἀντίς αὐτὸς ὁ Γιάνης νὰ τραβιχθῆ ἢ νὰ ζητήσῃ [9]/ τὸ συμπάθιον τοῦ ἀπεκρίθηκεν μὲ λόγια ἀνάξια τῆς τιμῆς του καὶ μὴν ὑποφερωντὰς τα ἤλθεν [10]/ καὶ ἐξήτησεν τὸ σατισφαξηὸν του κατὰ τὸν χαρακτήραν του ἀπὸ τὴν κουμπανίαν μας φέρων[11]/τας καὶ μάρτιραν διὰ αὐτὰ τὰ ἀνάξια καὶ ἀδιάντροπα λόγια<,> μάρτυραν Πλάουμαν<,> καὶ ἐμαρτύρησεν [12]/ δεόψυχα ὅτι τὰ ἤκουσεν αὐτὰ τὰ ἴδια λόγια. ὅθεν ἀποφασίσθη παρ᾽ ἡμῶν διὰ νὰ [13]/ μάθουν παράνου τέτοια παιδιὰ νὰ μὴν ἀτακτοῦν (εἰ)ς τοὺς μεγαλιτέρους καὶ νὰ περπατοῦν [14]/ καὶ (εἰ)ς κακαῖς ἀράδες διὰ νὰ δαρθῆ 24 λουπάτες καὶ ἔστω.
[15-19]/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω, δωμᾶς βελλερᾶς mp, Κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου) mp, ἰωαννὴς μαβροδῆ mp [χ.γρ.], *Μανικάτης σαφράν(ος) mp, πέτκος πέτρ(ου) mp* [χ.γρ.], *Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mp, γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpω.*

στ. 2-9 Πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν απρόκλητη εξύβριση και προσβολή τιμής[1].
στ. 10 Αίτημα της ποινικής αγωγής είναι η αποκατάσταση της τιμής του παθόντος ανάλογα με την κοινωνική του θέση.
στ. 11-12 Ένορκη κατάθεση αυτόπτη μάρτυρα.
στ. 13-14 Ο σκοπός της ποινής είναι η γενική πρόληψη και ο σωφρονισμός του δράστη με παραδειγματική τιμωρία (ραβδισμούς), που ήταν εξαιρετικά μειωτική. Ο δράστης δεν ήταν πραματευτής, αλλά γιος αποδανόντος μέλους της Κ, του οποίου η χήρα συνέχιζε την επιχείρηση (πρβλ. εγγρ. 253).

1. ΕΚΣ, σσ. 213 και 226 για την εξύβριση και την προσβολή τιμής αντίστοιχα. Πρβλ. Θ. 46(1746) §1 εδ. β΄ (ό.π., σ. 356), που απειλεί χρηματική ποινή 12 F.

201

1773/VI/13 978/φφ 93v-94r
χ. Θωμά Βελλερά πρβλ. 219

Απόφαση οριστική. Ασφαλιστικά μέτρα. Αναγγελία δανειστών. Απογραφή εμπορικής περιουσίας. Συμβιβασμός πιστωτών. Διαξευκτικό διατακτικό της αποφάσεως. Εξαίρεση του προεστού από τη σύνθεση του Κριτηρίου.

// 1773 ἰουνίου 13 –
[2]/ Τὴν σήμερον ἐσυνάχθημεν ἡμεῖς οἱ ὑποκάτωθεν γεγραμμένοι διὰ τὴν ὑπόθεσιν [3]/ τοῦ μακαρίτου Δημητρίου Γεωργίου ὁποῦ τοῦ ἔτυχεν ὁ ἐξαφνικὸς θάνατος (εἰ)ς τὸν παρόντα ἄν[ον] [4]/ μαίου 18. καί μετὸ νὰ ἤλθον μερικοὶ κρεδιτόρ<ο>ιτου καὶ ἐπροτοστολόγισαν (εἰ)ς τὸν ἄρχων [5]/ προεστὸνμας κύριον Ἰωάννην Τζίνγγου. ὅ<τε> κὺρ Θανάσης Μπέλενγα πραγματευτὴς ἀπὸ τὴν [6]/ Πέσταν καὶ Γεώργι(ος) Μαρίνκοβιτζ πάλιν ἀπὸ τὴν Πέσταν καὶ ὁ κὺρ Μανικάτης Σαφράν(ος) πραγμ[α][7]/τευτὴς τῆς κουμπανίας μας /καὶ μὲ τὸ νὰ (εἴ)χεν νὰ πάρη καὶ ὁ ἄρχον προεστὸς μας/ διὰ νὰ κλίσουν [8]/ τό ἀργαστῆρι καὶ νὰ γράψουν τὸ πρᾶγμα ὅλο καὶ βερεσέδια. οὕτως πάραυθα ἐκλίσθη τὸ ἀργαστήρι του [9]/ καὶ ἐστάλθη καὶ ἄν(θρωπ)ος καὶ ἤφερεν ὅλον τὸ πράγμα ὁποῦ (εἶ)τον ἔξω (εἰ)ς τὰ πανηγίρια. καὶ ἀρα[10]/διάσθησαν ἄν(θρωπ)οι τῆς κουμπανίαςμας καὶ ἔγραψαν τό πρᾶγμα τόσον τοῦ ἀργαστηρί(ου) ὅσον [11]/ καὶ τὸ ὅσον εὑρέθ(ει) ἔξω (εἰ)ς τὰ πανηγὶρια. τὸ ὁποῖον τὸ (εἶ)χον φέρῃ ἐδώ καὶ ὅλα τὰ βερεσέδια [12]/ ὅσα εὑρέθησαν ἐνγρὰφως καὶ μερικὸ πράγμα ὁποῦ (εἶ)τον (εἰ)ς τὸ σπίτι καὶ ἐστρώθηκεν (εἰ)ς κατά[13]/στιχον ξεχωριστὸν τὸ ὁποῖον ἔκοψαν ὅλο (εἰ)ς φλορήντζια οὔγκρικα . . . . . F 2789"82
[14]/ ἤγουν φλορίντζηα οὔνγκρικα διό χιλιάδες καὶ ἑπτακόσια ὀγδόντα ἑνέα καὶ [15]/ <μ>πάνια ὀγδὸντα δύο.
[16]/ ἐγράφθησαν καὶ τὰ ὅσα ἐχρεωστοῦσεν ὁ μακαρίτης μέ ὁμολογίαις [17]/ Καὶ μὲ ἄουκτζογ[ι]λια χρέος καινούριο ὁποῦ κανένα χρέος δὲν (εἶ)ναι παλαι[18]/ώτερον ἀπὸ ἕναν χρόνον χωρὶς νὰ ἀνακατώσῃ καν(εἰ)ς κανένα παλαιόν [19]/ καὶ εὐγῆκεν (εἰ)ς 16 κρεδιτόρους ὡς φαίνουνται φλορήντζια οὔνγκρικα - . . . . . F 2230"57
[20]/ ὥστε φαίνουνται νὰ μένουν τοῦ μακαρίτου οὔνγκρικα φλορήντζηα . . . . . F 555"25

[21]/ ἀπὸ αὐτὰ τὰ οὔνγκρηκα φλορήντζια πεντακόσια πενῆντα πέντε καὶ <μ>πάνια εἴκοσι πέντε [22]/ ἔχ(ει) νὰ τεργιάζεται καὶ μὲ ἕναν {γ}<Β>ούργαρον ἀπὸ τὴν Τζεσναδιὰν διὰ μερικὸν παλαιὸν [23]/ χρέος τὸ ὁποῖον τὸ ἐδέχθηκεν ὕστερον ἀφ' οὗ ἐξέκαμεν ἀπὸ τὸ παναροτλίκι. [24]/ ὅθεν βλέπωντας καὶ ἡμ(εῖ)ς ὅτι τὸ χρέος του ὅλον εὑγέν(ει) καὶ ὅλο τοῦ μέν(ει) καὶ τοῦ μακαρίτου κάτι {τ}τί [25]/ διὰ νά θραφθῆ ἡ ἐπτωχὴ χ(εῖ)ρα μέ 6 πτωχὰ {καὶ} παιδιὰ καὶ πάλιν ἀνγγαστρομ(έν)η καὶ μὲ τὸ [26]/ νὰ (εἶ)ναι καὶ ὁ υἱόςτου (εἰ)ς ἡλικίαν ὁποῦ ἐὰν θελήσῃ ἠμπορῆ καὶ νὰ προκόψῃ καὶ νὰ κυβερνήσῃ [27]/ Καὶ τὴν μητέραντου καὶ τὰ ὀρφανὰ ἀδέλφιὰτου. καὶ μετὸ νὰ (εἶ)ναι καὶ ὁ ἀνεψηός τοῦ μακαρίτου [28]/ Νάστ(ος) Δημιτρίου ἄξιος νὰ πάρη τὴν πραγματ(εί)αν (εἰ)ς τὸ χέριτου ὁποῦ νὰ κυβερνήσῃ {τὰ} αὐτὰ ὅλα [29]/ <τὰ> ὀρφανὰ[1] ἐστοχάσθημ(εν) διὰ νὰ κάμωμ(εν) μίαν ἀράδαν καλὸν καὶ διὰ τοὺς κρεδιτόρους [30]/ καὶ διὰ τὰ ὀρφανά. ὅθεν τὸ εὑρίσκομ(εν) εὔλογον<.> μετὸ νὰ (εἶ)ναι τό πράγμα λιανόματα [31]/ πολλὰ καὶ ἄλλα χαλασμ(έν)α καὶ ἄλλα παλαιὰ, ὅτι ὅλοι οἱ κρεδιτόριδες νὰ ἔχουν νὰ κάνουν [32]/ αὐτὴν τὴν ὑπομονὴν ἀπὸ τὴν σήμερον (εἰ)ς τὸ ἑξῆς ἕξη μῆνας νὰ μὴν ἔχῃ κανεὶ)ς νὰ συ[ν][33]/χίσῃ[2] τὰ ἄνοθεν παιδιὰ διὰ αὐτὸ τὸ χρέος. καὶ ὕστερον ἀπὸ τοὺς ἕξη μῆνας νά γένῃ τὸ [34]/ ἄνωθεν χρέος (εἰ)ς μερίδια δόδεκα ὁποῦ τὸν κάθε μῆναν νά πλερόνουν ἀπὸ ἕνα μερι[35]/διον καὶ οὕτως νὰ πληροδοῦν τελ(εί)(ως) ὕστερον ἀπὸ τοὺς ἕξη μῆνας(εἰ)ς ἕναν ὁλόκληρον χρόνον. τήν [36]/ ὁποίαν ἀπόφασιν τὴν ἀφίνωμ(εν) (εἰ)ς τὴν θέλησιν τῶν κρεδιτόρων ὁποῦ ἐὰν θελίσουν νὰ [37]/ ἀφίσουν κατὰ τὴν ἄνωθεν ἀποφασίνμας νὰ ἔχουν νὰ πέρνουν ἀπὸ τὰ ἄνωθεν παιδιά καὶ γυ[38]/ ναῖκα τοῦ μακαρίτου ὁμολογίαις χρεωστικαῖς χωρὶς νὰ ἔχῃ ἡ κουμπανίαμας καμίαν [39]/ ἐνγγή(ει)σιν διὰ αὐτὸν τὸ χρέος<.> (εἰ) δὲ πάλιν καὶ δέν ἤθελον τὸ στέρξῃ καὶ ἤθελαν νὰ κάμουν [40]/ καὶ αὐτὸ τὸ καλὸ[3] νὰ χαθοῦν τάτε ὀρφανὰ ἀνίλικα καὶ χ(εί)ρα, τοὺς δίδεται ἄδ(ει)α τοῦ κάθε έ//νὸς νὰ πέρνουν ὁ κάθε ἕνας τὸ ὅσον πράγμα (εἶ)ναι ἐδικὸντου, καὶ{ς} ὕστερον νὰ πέρνουν καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα [2]/ τὰ λιανόματα καλὰ καὶ ἀχαμνὰ καὶ νὰ τοὺς δίδεται (εἴ)δισιν (εἰ)ς ὅλους[4] ὁποῦ νὰ πάρη τέλ(ος) τὸ ὀγληγορότερον [3]/ καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν. [4]/ Μετὸ νὰ (εἶ)ναι ὁ ἄρχων προεστὸς μὰς καὶ ἡ ἐντιμώτητά του κρεδιτόρος ἐστάθημ(εν) ἡμ(εῖ)ς οἱ ἔτε[5]/ροι καὶ οὕτως εὑρέθη ἀπὸ λόγουμας εὔλογον.

[6-9]/ θωμᾶς βελλερᾶς mp. Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mpώ. πέτκ(ου)ς πέτρ(ου), παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpφ. Κυρήτζης χ(ατζή) τύχ(ου), ε(ου) Δουμητρου Δουτ<κα> mp. κοστaΠηνου πρεΠα**.*

[* εγώ ο Ντουμήτρου Ντούτκα, ** κοσταντήνου πρέντα]

Η εγγραφή αυτή τεκμηριώνει τους διαφόρους τρόπους με τους οποίους η Κ μεριμνούσε για την ικανοποίση των πιστωτών, δίνοντας συγχρόνως τη δυνατότητα στην οικογένεια του οφειλέτη να επιβιώσει και να μην καταστραφεί.

στ. 2-8 Αιφνίδιος θάνατος οφειλέτη. Αγωγή πιστωτών για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων (σφράγιση εργαστηρίου και απογραφή εμπορικής περιουσίας). Αναγγελία δανειστών.
στ. 9-15 Απογραφή και εκκαθάριση ενεργητικού της κληρονομίας από μέλη που ορίστηκαν από την Κ. Το εμπόρευμα που βρισκόταν στην κατοικία του οφειλέτη απογράφεται σε χωριστή κατάσταση.
στ. 16-23 Καταγραφή χρεών του οφειλέτη που προέρχονταν από «*ὁμολογίες*» και γραμμάτια («*ἄουκτζογκλια*») και είχαν δημιουργηθεί κατά τον τελευταίο χρόνο πριν από τον θάνατό του, δηλαδή μετά τη λήξη του συμβιβασμού πιστωτών που είχε επιτευχθεί σε προηγούμενη πτώχευση (πρβλ. στ. 23 «*παναροτλίκι*»). Σε αυτά προστίθεται μόνο ένα χρέος, το οποίο ήταν προγενέστερο της πρώτης πτωχεύσεως, αλλά το είχε αναγνωρίσει μετά το πέρας της. Εκκαθάριση ενεργητικού υπολοίπου.
στ. 24-30 Αναλυτικό σκεπτικό του Κριτηρίου για τις λύσεις που θα προτείνει διαζευκτικά στους δανειστές, τόσο για το συμφέρον τους όσο και για το καλό των ορφανών και της χήρας.
στ. 30-39 Αιτιολογημένη πρόταση συμβιβασμού των πιστωτών[5] και διακανονισμού των χρεών, με συγκεκριμένο τρόπο και σε ρητή προθεσμία, ώστε να ικανοποιηθούν πλήρως οι δανειστές (βλ. στ . 35 «*νὰ πληροδοῦν τελείως*»). Στην περίπτωση που οι δανειστές συμφωνήσουν στον προτεινόμενο τρόπο και χρόνο αποπληρωμής τους, οι κληρονόμοι θα τους δώσουν «*χρεωστικές ομολογίες*», ανανεώνοντας το χρέος (η ενοχή θα είναι διαιρετή). Δηλώνεται επίσης ρητά ότι η Κ δεν εγγυάται το χρέος των ορφανών.
στ. 39-3[φ 94r] Με τη δεύτερη λύση που προτείνει το Κριτήριο στους δανειστές, αυτοί θα ικανοποιηθούν άμεσα, αναλαμβάνοντας ο καθένας το εμπόρευμα που πούλησε στον οφειλέτη επί πιστώσει. Εφ'όσον όμως υπάρξει υπόλοιπο χρέους, για όλους ή ορισμένους, οι πιστωτές θα ικανοποιηθούν συμμέτρως από τα «*λιανώματα*» –διάφορα ετερόκλητα εμπορεύματα σε μικροποσότητες–, τόσο από τα καλά όσο και από τα φθαρμένα («*ἀχαμνά*») σε ίση ποσότητα. Η διαδικασία αυτή διενεργούνταν από την Κ, που όριζε «*λογαριαστές*».

Οι δύο αυτές λύσεις, που τίθενται διαζευκτικά[6] στη διακριτική ευχέρεια των πιστωτών, είναι χαρακτηριστικές για τη στρατηγική που ακολουθούσε η Κ, ώστε να διασφαλισθεί η συνοχή και η επιβίωση των μελών της. Η πρώτη εξασφάλιζε την πλήρη ικανοποίηση των δανειστών σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, ενώ παράλληλα διασφάλιζε τη βιωσιμότητα της επιχειρήσεως και της οικογένειας του οφειλέτη. Δεν υπήρχε εξ άλλου κίνδυνος παραγραφής των απαιτήσεων, γιατί ο δεσμός αυτός δεν χρησιμοποιείται στο δίκαιο της Κ. Ο δεύτερος τρόπος

εξασφάλιζε την άμεση, ενδεχομένως όμως όχι πλήρη, ικανοποίηση των πιστωτών.

στ. 4-5 Εξαίρεση του προεστού από το Κριτήριο επειδή ήταν διάδικος[6].

1. Υπονοείται ότι ο ανήλικος ήταν σε ηλικία που μπορούσε να βοηθήσει στη διαχείριση τον θείο του, που θα οριζόταν επίτροπος. Επιτροπεία σε ανήλικο, έστω και χειράφετο δεν ήταν δυνατή, βλ. ΕΚΣ, σσ. 209-210.
2. «Να ενοχλήσει», απαιτώντας το χρέος.
3. Ευφημισμός.
4. Οι αιτούντες να ενημερώσουν και τους λοιπούς δανειστές.
5. Για τον συμβιβασμό πιστωτών στο ισχύον τότε δίκαιο στην Τρανσυλβανία βλ. το διάταγμα της Μαρίας Θηρεσίας, *Cridal-und-Falliten Ordnung* (4.7.1772) στου Fr. Schuler von Libloy, *Siebenbürgische Rechtsgeschichte*, Hermannstadt 1856, το οποίο περιείχε δυσμενείς για τον οφειλέτη διατάξεις. Για το δίκαιο της Κ, βλ. ΕΚΣ, σσ. 202-203.
6. Βλ. ό.π., σσ. 127-131. Πρβλ. Θ. 28(1691)§ 6 και 32(1695) § 19 (ό.π., σσ. 307 και 319).

202

1773/VII/8
χ. Θωμά Βελλερά

978/φφ 94ν-95r
σχ. 161· πρβλ. 105

Δικαστικός συμβιβασμός. Πληρεξουσιότητα. Εκκαθάριση, εκποίηση και διανομή κληρονομιαίων. Ενέχυρο. Απαράγραπτο απαιτήσεων.

// 1773 ἰουλίου 8 Σημπήνι

[2]/ Τὴν σήμερον ἐσυνάχθημ(εν) ὅλοι μας οἱ ὑποκάτωθεν ὑπογεγραμμ(έν)οι διὰ τὴν ὑπό[3]/θεσιν τοῦ μακαρίτου Ἰωάνου Ἀδάμη ὅτι μετὰ τὸν θάνατοντου ἔστ(ει)λεν <γραμμα> ἡ ἀδελφὴ του [4]/ ἀπὸ Ἀρβανιτοχόρι καὶ ἔκαμ(εν) ἐπίτροπον καὶ τέλ(ει)ον οἰκοκύρην[1] τὸν κὺρ Καλοκυρίτζη Χα[5]/τζῆ Τύχου νά παρασταθῆ νὰ μάσῃ τὰ ὅσα τοῦ εὑρέθησαν τοῦ μακαρίτου καὶ νὰ τὰ πουλίσουν. [6]/ Καὶ με τὸ νὰ ζῆ ὁ ἀδελφὸς τοῦ μακαρίτου κὺρ Γεώργι(ος) Ἀδάμη, {καὶ} οὕτως {ὅτι} ὁ ἀδελφὸς του κὺρ Γεώρ[7]/γιος Ἀδάμη καὶ ὁ ἐπίτροπος τῆς ἀδελφῆς του κὺρ Καλοκυρίτζης ἐστάθησαν καὶ τὰ ἔμασαν ὅλα τά[8]/ τζαβαλικὰ τοῦ μακαρίτου τὰ ὅσα τοῦ εὑρέθησαν<,> τὰ ὁποῖα καὶ τὰ ἔκαμαν κατάστιχον ὅλα ξετι[9]/μώνταστα ὡς διαλαμβάνουν (εἰ)ς τὸ αὐτὸ κατάστιχον σοῦμα ὅλα φλορήντζια οὔνγκρι<κ>α F 670"2[6] [10]/ τὰ ὁποῖα ἄλλα μ(ὲν) ἐπουλίθησαν μὲ τὴν ντόπ<ι>αν[2] καὶ ἄλλα μερικὰ ἔμ(ει)ναν ἀπούλητα.

[11]/ τὰ ὅσα ἐπουλήθησαν ἐπιάσαν ἄςπρα νάχτι κατὰ τό κατάστιχον ὁποῦ τά ἔκαμαν [12]/ ὅλα κατὰ ὄνομα . . . . . F 437"14
[13]/ ἔτερα ἔμ(ει)ναν ἀπούλητα καὶ ἐμιρά<σ>θησαν (εἰ)ς δύο μερτικὰ ἀπὸ [14]/ F 76"-8 ὁποῦ κάνουν . . F 152"16
[15]/ <κάνουν ὅλα> . . . . . 589"30
[16]/ ἔγιναν καὶ ἕτερα ἔξοδα καὶ ἐπουλίθησαν παρακάτου καὶ ἐκ(εῖ)νος ὁποῦ τὰ [17]/ ἐπούλισεν ἐπῆρεν[3] F 80"96
[18]/ <σοῦμα> . . . . . F 670"26

[19]/ ἰδοὺ πλέον τὴ ἔγιναν αὐτὰ τὰ ἄνωθεν ἄςπρα
[20]/ ἐπλέροσαν τὰ χρέ(ει) τοῦ μακαρίτου ὁποῦ ἐχρεωστοῦσεν καὶ τὰ ὅσα ἔξοδα [21]/ ἔγιναν διὰ θανὴν του καὶ νίκια καὶ ἕτερα ὡς φαίνουνται (εἰ)ς τό κα[22]/τάστιχὸν τους γραμμ(έν)α ἕνα πρὸς ἕνα . . F 364"47
[23]/ (εἶ)ναι καὶ τὰ μηρασμ(έν)α ὡς ἄνοθεν . . . . 152"16
[24]/ (εἶ)ναι καὶ νάχτι[4] . . . . . 72"63
[25]/ <κάνουν ὅλα> . . . . . 589"26
[26]/ αὐτὰ ἐξεκαθαρίσθησαν τοῦ μακαρίτου ἤτι ὅσα ἔπιασαν πουλωντας τα . . . . . F 589"26
[27]/ ἐπλερώθησαν τὰ χρεϊ του ὡς ἄνωθεν . . . . . 364"47
[28]/ αὐτὰ ἔμ(ει)ναν . . . . . F 213"79
[29]/ ὥστε μ(ένουν) τοῦ μακαρίτου δικὰ του νὰ μιρασθοῦν (εἰ)ς δύο μερτικὰ ἕνα τοῦ κύρ [30]/ Γεωργίου Ἀδάμη καὶ ἕνα μέρ(ος) τῆς ἀδελφῆς τοῦ μακαρίτου Ἀφέντρος ἀπὸ Ἀρβανιτο[31]/χόρι οὔνγκρικα φλορίντζια τῶν ἀριθμῶν . . . . . F 213"79
[32]/ ὥστε (εἰ)ς τὸ κάθε μερτικὸν πέφτουν ἀπὸ οὔνγκρικα φλορίντζια ἑκατόν ἕξι καὶ <μ>πανία [33]/ ὀγδόντα ἑνέα. καὶ οὕτως πέρνουν τέλ(ος) ὁ ἄνωθεν λογαριασμός καὶ μιρασμὸς τοῦ αὐ[34]/τοῦ μακαρίτου Ἰωάνου Ἀδάμη.
[35]/ μετὰ ὅλους τοὺς λογαριασμο<ύ>ς αὐτοὺς ἐπροτοστολόγισεν ὁ κὺρ Γεώργι(ος) ἀδελφὸς τοῦ μακα[36]/ρίτου Ἰωάννου Ἀδάμη διὰ κάτι τζουβαϊρικά ὁποῦ τὰ (εἶ)χεν ὁ ἀδελφὸς του Ἰωάννης Ἀδάμη [37]/ τὰ ὁποῖα (εἶ)τον πατρικὰ τους καὶ δὲν (εἶ)τον μιρασμ(έν)α τὰ ὁποῖα χαλεύωντὰς τα (εἰ)ς τὰ κα[38]/τάστιχα του μακαρίτου τὰ ηὗραμ(εν) γραμμ(έν)α ὅτι ἀλιθῶς (εἶ)τον ἀμίραστα. ὅθεν [39]/ τὸ ἐκρίναμ(εν) εὔλογον ὅτι τὰ μισὰ (εἶ)ναι τοῦ ἑνὸς καὶ τὰ μισὰ τοῦ ἀλλουνοῦ. τὰ ὁποῖα [40]/ αὐτὰ (εἰ)δίσματα τὰ (εἶ)χεν σημάδι ὁ μακαρίτης (εἰ)ς τὸν κὺρ Ἀλέξιον Λαξάρου διὰ χρέος [41]/ ἐδικὸν του καὶ χρεωστῶντας καὶ ὁ κὺρ Ἀλέξιος Λαξάρου μακαρίτης ἀλλοῦ ἐπάρθησαν δ(ει)ναστικῶς // ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ μακαρίτου Ἀλεξίου Λαξάρου ἀπὸ τὸ μαγιστράτο τοῦ καστριοῦ καὶ ἐπουλίθισαν φλορήν[2]/τζια οὔγκρικα ἑκατὸν ἀπὸ τὰ ὁποῖα πεύτουν τοῦ αὐτοῦ κὺρ Γεωργίου Ἀδάμη τὰ μισὰ φλο[3]/ρήντζια οὔγκρικα πενῆντα ἀπὸ τὰ πατρικάτου καὶ τέλ(ος) ἀποθανόντος καὶ ὁ ἀδελφός του τοῦ πεύτουν καὶ [4]/ αὐτουνοῦ πάλιν τὰ μισὰ ἀπὸ τὰ πενῆντα φλορίντζια οὔγκρικα εἴκοσι πέντε. ὥστε ἔχη [5]/ νὰ πάρῃ ἀπὸ αὐτὰ

φλορήντζια οὔγκρικα . . . . . F 75''-
[6]/ καὶ τὸ μερτικὸν του ἀπὸ τὰ ἄνωθεν ὁποῦ τοῦ πέφτουν . . F 106''89
[7]/ <κάνουν> . . . . . F 181''89
[8]/ οὔνγκρικα φλορίντζια ἑκατὸν ὀγδόντα ἕνα καὶ <μ>πανία ὀγδόντα ἐνέα
[9]/ ὥστε (εἶ)ναι τὰ ἄντικρις φλορίντζια οὔνγκρικα . . . . . 213''79
[10]/ <μένουν> . . . . . -31''90
[11]/ ὥστε μέν(ει) καὶ (εἰ)ς τὴν ἀδελφὴν τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Ἀδάμη αὐτὰ τὰ οὔ(γκρικα) F τριάντα ἕνα καὶ <μ>πανία [12]/ ἐναινῆντα καὶ ἐξεπληρόθηκεν ὅλο τὸ χρέος τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Ἀδάμη καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν. ἔτι [13]/ ἀκόμα γράφωμ(εν) (εἰ)ς (εἴ)δισιν ὅτι ὅσα γράμματα καὶ λογαριασμοί καὶ κατάστιχα παλιὰ καὶ [14]/ γραφαῖς[5] ἄχριστες |(εἴ)τον| (εἰ)ς τὴν λάδαν τῆς κουμπανίας ὁποῦ τὰ (εἴ)χαν βάλη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ [15]/ μακαρίτου τὰ ἐπῆρεν ὁ ἀδελφὸς του ὁ κὺρ Γεώργιος<.> μαζὶ καὶ μερικαῖς ὁμολογίαις παμ[16]/πάλαιαι<ς> ἀπὸ τοὺς 1700 διὰ οὔνγκρικα φλορήντζια 366 τὴν ἐπῆρεν ὁ Καλοκυρίτζης ἐπίτροπος [17]/ τῆς ἀδελφὴς τοῦ μακαρίτου. ἡ ὁμολογία (εἰ)ναι καποιανοῦ Γιοβάνου τῆς Φήλκενας ἀπὸ Ἀρ[18]/βανιτοχόρι, καὶ πλέον νὰ μὴν ἔχουν νὰ ζητοῦν παράνου καντίποτες καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν καὶ ἀσφάλ(ει)αν.
[19-34]/ Ἰωάννης. τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω. θωμᾶς βελλερᾶς mp. πέτκ(ος) πέτρ(ου) mp [χ. Μαν. Κωνσταντίνου]. Κωνσταντίν(ος) πρέντα (εἰ)ς τὸν τόπον τοῦ καπετάν(ου) mp [χ. Μαν. Κωνσταντίνου]. Μανικάτης σαφράν(ος) mp. Παλαιολόγης Δημητρί(ου) mpῳ. Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mpω. Κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου) ὡς ἐπίτροπος τῆς κυρά ἀφένδρους ἀδελφῆς του μακαρήτη βεβεώνω τάνοδεν mp. Γεώργιος ἀδάμη στρέγω τα ἄνοδεν καὶ μην εβλέποντας ναταγράψη τα ἔγραψα εγω ο ανιψιός του διμὸς θεωδώρου καὶ μαρτιρό:. δίμος θεωδόρου καί ανιψιος του ἄνωθεν διοὺμου γεωργίου αδάμη: παρόν καὶ μαρτιρό:

στ. 28, 31 Ο υπολογισμός του καθαρού υπολοίπου που αναγράφεται είναι λανθασμένος (213''79 αντί 224''79). Το λάθος προκαλεί απορία, αν αναλογισθούμε την εκπληκτική ακρίβεια των λογαριασμών σε άλλες αποφάσεις του Κριτηρίου, όπως π.χ. σε πολύπλοκες μετατροπές διαφόρων νομισμάτων και εκκαθαρίσεις εταιρειών.
στ. 35-12[φ 95r] Τα κοσμήματα από την πατρική κληρονομία, που είχαν ενεχυρασθεί και εκποιηθεί, διανέμονται μόνον μεταξύ του κληρονομουμένου και του αδελφού του, ενώ δεν διεκδικεί μερίδιο η αδελφή. Το πιθανότερο είναι ότι εκείνη είχε πάρει το μερίδιό της ως προίκα όσο ζούσαν οι γονείς της. Τα 100 F που διανέμονται είναι το υπόλοιπο από το προϊόν της εκποιήσεως του κατασχεθέντος ενεχύρου, μετά την ικανοποίηση του δανειστή. Τα κοσμήματα που αποτελούσαν το ενέχυρο[6] ήταν αξίας πολύ μεγαλύτερης των 100 F, αν υπολογίσουμε ότι κάλυψαν

κεφάλαιο 377 F, τόκους περίπου μιας πενταετίας και τα έξοδα της αναγκαστικής εκτελέσεως[7].

στ. 13-18 Υπήρχε κάποια ελπίδα να εισπραχθούν οι παλιές χρεωστικές ομολογίες –ή ένα μέρος τους. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι απαιτήσεις ήταν απράγραπτες, δεδομένου ότι μία από τις ανείσπρακτες χρεωστικές ομολογίες είχε εκδοθεί το 1700, ξεπερνούσε δηλαδή ακόμη και την 60ετή παραγραφή του βυζαντινού δικαίου[8].

Ο συμβιβασμός τεκμαίρεται από το γεγονός ότι οι παραστάντες κληρονόμοι συνυπογράφουν –«*στέργουν*», «*βεβαιώνουν*»– την απόφαση[9]. Αφ'ετέρου, πιθανολογείται προηγούμενος εξώδικος συμβιβασμός με τις άλλες κληρονόμους –τις θυγατέρες της άλλης αδελφής Μαρίας–, ή παραίτηση των τελευταίων. Αυτές είχαν ορίσει ως πληρεξούσιο αυτόν που παρίσταται για τη δεία τους (εγγρ. 161), ενώ οι ίδιες δεν μετέχουν καθόλου στην τελική εκκαθάριση και διανομή της κληρονομίας του θείου τους. Συνάγεται επίσης ο συμβιβασμός, ή η παραίτηση, από το γεγονός ότι οι «*παμπάλαιες όμολογίες*» διανέμονται τυχαία, χωρίς να εκκαθαριστούν. Έτσι, ο κάθε κληρονόμος θα πάρει όσα μπορέσει να εισπράξει από τους οφειλέτες (στ.13-18 [φ 95r]).

1. Πληρεξούσιο και διαχειριστή.
2. Ο συντάκτης ενδεχομένως εννοεί τη scrittura doppia, το διπλογραφικό σύστημα καταστιχογραφίας, βλ. Τρ. Ε. Σκλαβενίτη, «Τὰ ἐμπορικὰ ἐγχειρίδια τῆς Βενετοκρατίας καὶ τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἡ *Ἐμπορικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία* τοῦ Νικολάου Παπαδοπούλου», στου Ν. Παπαδοπούλου, *Ἑρμῆς ὁ Κερδῷος, ἤτοι Ἐμπορικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τ. Α΄-Δ΄ (Βενετία 1815-1817), ανατύπωση Αθήνα, Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ἵδρυμα ΕΤΒΑ, 1989, τ. Ε΄, *Παράρτημα τῆς ἀνατύπωσης*, σσ. 26-30.
3. Το ποσό αφορά στα έξοδα και την αμοιβή εκείνου που τα πούλησε, πρβλ. αν., πχ. Μέρος Α΄, εγγρ. 28.
4. Τα μετρητά που απέμειναν, μετά την αφαίρεση των εξόδων (στ. 17) από το προϊόν της εκποιήσεως των εμπορευμάτων (στ. 12).
5. Γενικά, επιστολές. Εκτός από αλληλογραφία σε λυτά φύλλα –από και προς τον Ι. Αδάμη (πρβλ. BAR, mss. lat. 9)–, ή χειρόγραφα αντίγραφα διαφόρων βιβλίων (έντυπων ή χειρόγραφων), είναι πολύ πιθανό να περιλαμβάνονταν και εμπορικές εγκύκλιοι, για τις οποίες βλ. Χρ. Μούλια, «Τά ἐγκύκλια ἐμπορικά γράμματα», *Τὰ Ἱστορικά*, τ. 10, τχ. 18-19, (Ιούν., Δεκ.) 1993, σσ. 39-52 (εδώ, σ. 39). Κάτι τέτοιο δικαιολογείται από την ασυνήθιστη για την εποχή παιδεία και γλωσσομάθεια του Ι. Αδάμη, που συνάγονται από τα έργα που συνέγραψε και τους κώδικες της Κ που συνέταξε, βλ. ΕΚΣ, σσ. 61-76, και Αθ. Καραθανάση, *Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Τρανσυλβανίας*, σσ. 95-98. Τα εγκύκλια αυτά εμπορικά γράμματα μπορεί είτε να τα είχε λάβει ο ίδιος είτε να είναι πρόχειρα ή αντίγραφα που συνέταξε για λογαριασμό άλλων

πραματευτών. Μέχρι τα μέσα περίπου του 18ου αι., αυτοί ήταν, στην καλύτερη περίπτωση, στοιχειωδώς εγγράμματοι χωρίς ευρύτερη παιδεία –όπως συνάγεται από τις υπογραφές και τις εγγραφές που καταχωρίζονται στους κώδικες (αν. Μέρος Α΄, Γ΄, Δ΄).

6. Περιγράφονται στην εγγρ. 105 (1766), στ. 17-24. Πιθανόν να είναι ένα μέρος από τα «*πατρικά*» τους πράγματα που αναφέρονται αν., Μέρος Δ΄, εγγρ. 2 (1723).
7. Σχετικά με ό,τι ίσχυε στα τέλη του 18ου αι. για την εκκαθάριση και διανομή «*συντροφικής*» περιουσίας και «*πατρικῶν πραγμάτων*» μεταξύ αδελφών που ήταν *σύντροφοι*, βλ. Νομικόν ΚΒ΄§ 23.
8. Βλ. και Θ. 29(1691) § 3 (ΕΚΣ, σ. 312).
9. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 193 (ii), 176 σημ. 74.

203

1774/I/31(20) 978/φ 95v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση προδικαστική. Διαδικασία συμβιβασμού πιστωτών σύμφωνα με τον τρανσυλβανικό νόμο. Δήλωση παύσης πληρωμών από τη χήρα – κληρονόμο ενός πραματευτή. Προθεσμία αναγγελίας δανειστών. Μεσεγγύηση της Κ. Άδεια των δανειστών και της Κ για την εκποίηση ευπαθών εμπορευμάτων.

// 1774 ἰαννουαρίου 31/20

[2]/ Εἰς ταῖς 27/16 τοῦ παρόντος μυνός μᾶς ἐστάλδη ἕνα κομισιόνι ἀπὸ τὸ ἔκλαμπρον τεξα<ου>[3]/ρα[ου]ριάτο γραμμ(έν)ο (εἰ)ς ταῖς 10 τοῦ παρόντος μυνὸς κατά τό νέο μαξί μὲ μίαν ἰστάν[4]/τζιαν τῆς κερὰ Παουνίτζας ἀπόχ(ει)ρας τοῦ μακαρίτου Παλαιολόγη Δημιτρίου ὁποῦ παρακαλῆ [5]/ τὸ ἔκλαμπρον τεξαουραριάτον διὰ νὰ μᾶς δόσῃ τὴν (εἴ)δισιν ὡς (εἰ)ς πρώτην της ἰστάντζιαν. ἐπ(ει)δήτης καὶ αὐ[τὴ] [6]/ κατὰ τοὺς κρεδιτόρους ὁποῦ ἐφανερόθησαν μὲτὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς της δὲν (εἶ)ναι (εἰ)ς στάσιν ὁ[7]/ποῦ νὰ ἠμπορέσῃ νὰ ἀποκριθῆ (εἰ)ς τὸ χρέος ὁποῦ ἐβρέθη καὶ παρακαλ(εῖ) κατὰ τὴν προσταγὴν τήν [8]/ βασιλικὴν ὁποῦ προστάξ(ει) νὰ γίνῃ καὶ δίδωντὰς μας τὸ ἔκλαμπρον τεξαουραριάτον νὰ θεορίσωμ(εν) τὰ [9]/ πάντα, ἐσυνάχθημ(εν) τὴν σήμερον ἡμ(εῖ)ς οἱ ὑποκάτωθεν γεγραμμ(έν)οι καὶ κατὰ τὴν προσταγήν [10]/ τὴν βασιλικήν δίδωμ(εν) τὴν (εἴ)δισιν ὅτι ἀπὸ τὴν σήμερον μετὰ τρ(εῖ)ς μῆνες νά εὑρεθοῦν ὅλοι [11]/ οἱ κρεδιτόριδες ἤγουν, (εἰ)ς τοὺς 1774. ἀπριλίου 31/20. καὶ τότες δέλουν παρδ(εῖ) ὅλα ἔμπροσθεν <τοῦ Κριτηρίου>. [12]/ κατὰ δὲ τὴν προσταγὴν πάλιν τὴν βασιλικήν ὁποῦ προστάξ(ει) ἀφ' οὗ ὁ ὑποθεσάριος κυρήξη τὸν ἑαὐ[13]/τὸν του διὰ κρέντα

νὰ πέρνουνται τὰ ὅσα πράγματα εὐρέθηκαν κατὰ τὸ ἰνβε<ν>τάριον<,> νά πέρνουνται [14]/ *ὅλα (εἰ)ς ἰνκβέστρο τοῦ κριτηρίου. ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ (εἶ)ναι πράγμα ὁποῦ ἠμπορ(εῖ) νὰ χαλάσῃ ἕως τότε[ς]* [15]/ *ἔγιναν κεφίλιδες τὰ τρία της ἀδέλφια κατέμπροσθεν τῶν προκ<ουρ>ατορέων*[2] *ὅτι τότες (εἰ)ς τὸν* [16]/ *ἄνωθεν τέρμινον θέλη (εἶ)ναι ὅλη ἡ σοῦμα ὁποῦ εὑρέθηκεν τότες. ὅθεν δίδωμ(εν) τὴν εἴδισιν (εἰ)ς τὸ* [17]/ *ἔκλαμπρον γγουβέρνιουμ καὶ μαγιστράτο ὁποῦ νὰ δοθῇ ἡ (εἴ)δισις αὐτή καθὼς πρέπ(ει). καὶ ἔστω.*

[18-21]/ *Ἰωάννης τζήνγγ(ου)νῦν προεστῶς mpω. Petrus Gürós Cong(rega)tio(onis) Notarius M(anu) P(ropri)a. δωμᾶς βελλερᾶς mp. ἰωαννης Μαβροδῆς mp* [χ. Θ. Βελλερά]. *Μανικάτης σαφράν(ος) mp. κυρίτζης χατζή τύχ(ου)* [μον.]. *Κονσταντηνος· Αρπάσις mp.*

στ. 1-5 Εντολή του Θησαυροφυλακίου της Τρανσυλβανίας, που διαβιβάζει αίτηση χήρας πραματευτή και καθολικής διαδόχου της επιχειρήσεώς του, για να κριθεί στην Κ. Συνάγεται ότι είχε υποβληθεί από τη χήρα στο Θησαυροφυλάκιο δήλωση παύσης πληρωμών με αίτημα να διαβιβασθεί στην Κ.

στ. 5-9 Επειδή η κληρονομία δεν επαρκεί για την ικανοποίηση των δανειστών, η κληρονόμος ζητεί να εφαρμοσθεί το αυτοκρατορικό Διάταγμα περί συμβιβασμού των πιστωτών και χρεωκοπίας (1772)[1] από το Κριτήριο, το οποίο και επιλαμβάνεται της υποθέσεως κατά παραπομπή του Θησαυροφυλακίου.

στ. 10-11 Αποκλειστική προθεσμία για την αναγγελία των πιστωτών.

στ. 12-14 Κατά το παραπάνω Διάταγμα, μετά τη δήλωση της παύσης πληρωμών, ο εναγόμενος οφείλει εντός τριών μηνών να θέσει υπό τη μεσεγγύηση του δικαστηρίου, εν προκειμένω της Κ, όλα τα στοιχεία της κληρονομίας, που θα πρέπει να έχουν πρώτα απογραφεί. Στη συνέχεια θα γίνει ο συμβιβασμός των πιστωτών.

στ. 14-16 Είχε υποβληθεί σχετική ένσταση από τη χήρα, με την εγγύηση των αδελφών της, για να της δοθεί άδεια να εκποιήσει τα ευπαθή εμπορεύματα. Στη λήξη της προθεσμίας, θα παρουσίαζε στο Κριτήριο το προϊόν της εκποιήσεως για να γίνει συμμετρη ικανοποίηση των πιστωτών[3].

στ. 16-17 Ενημέρωση των αρχών από το Κριτήριο.

1. Το *Cridal-und-Failliten-Ordnung* (1772) της Μαρίας Θηρεσίας, το οποίο βλ. στου Fr. Schuler von Libloy, *Statuta iurium municipalium Saxonum in Transilvania. Das Eigen Land-Recht der siebenbürger Sachsen, nebst der Cridal-und-Falliten-Ordnung von 1772*, Hermannstadt 1853.
2. Ενν. των δικηγόρων των δανειστών και της εναγομένης.
3. Βλ. ΕΚΣ, σ. 202. Για την πτώχευση στα τέλη του 18ου αι., πρβλ. για το μεταβυζαντινό δίκαιο Νομικόν ΚΔ΄.

204

1774/IV/10
χ. Θωμά Βελλερά

978/φφ 95v-96r
σχ. 206-207

Απόφαση προδικαστική. Πώληση επί πιστώσει[1]. Αντιπροσώπευση και εντολή. Συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου. «Δημοσία» κατάθεση τιμήματος στην Κ αντί καταβολής. Προθεσμία για την προσκόμιση εγγράφων αποδείξεων.

[22]/ 1774 ἀπριλίου 10
[23]/ Τὴν σήμερον ἤλθεν ὁ Ἀληαγὰς τούρκος καὶ ἐξήτησεν κρίσιν διὰ τὰ RF 170" νέμ[24]/τζικα ὁποῦ (εἶ)χεν νὰ πάρῃ ἀπὸ τὸν κὺρ Χατζῆ Θεόδορον Κῶνστα ἄνδρωπον τῆς κουμπανίας [25]/ μας<.> τοῦ ὁποίου Χατζῆ Θεοδόρου<.> τοῦ ἀνδρώπου του<.> ἔδωσεν 10 καντάρια ῥήζι τώρα ἀπό 8 [26]/ μῆνες. τὸν ὁποῖον Χατζῆ Θεόδορον ῥωτῶντας τον διατὶ δὲν τὰ ἔδοσεν καὶ διατὶ τὸν ἄφισεν [27]/ νὰ περπατῇ κατόπιτου τόσον καιρὸν αὐτὸς ἀπεκρίθικεν κατεμπροσθὲν μας ὅτι (εἶ)χεν καὶ γρ[ά][28]/ψ(ει) τοῦ ἀνδρώπου του νὰ πλερώσῃ αὐτὰ τὰ ἄσπρα, ἀλλὰ (εἰ)ς τὸ ἀναμεταξὺ ὁποῦ (εἶ)τον αἴτοιμ(ος) νὰ τὰ [29]/ δόσῃ ἐπῆγεν κάποιος Κάρολος ἄνδρωπος τοῦ ἄνωδεν Ἀληαγὰ καὶ τὰ ἀλικότισεν (εἰ)ς τὸ μαγηστρ[ά][30]/το τῆς Τόρδας καὶ οὕτως ἔτρεξαν τὰ τόσα ἀνακατόματα. ὕστερον ὅμως μετὰ ἀρκετὸν καιρόν [31]/ ἦλθαν δυὸ τούρκοι ἄνδρωποι τοῦ ἄνοδεν Ἀληαγὰ καὶ ἐξήτησαν τὸν Χατζῆ Θεόδορον (εἰ)ς τὸν ἄρχον προ[32]/εστὸνμας (εἰ)ς τὴν κρίσιν του. καὶ οὕτως τὰ ἔβαλεν τὰ ἄσπρα (εἰ)ς τὴν κρίσιν νὰ μὴν δοθοῦν (εἰ)ς κανένα χέρι [33]/ ἕως νὰ παρισιασθοῦν· τώρα ὅμως παῤῥισιάζωντας καὶ οἱ δυὸ οἱ ἄνωδεν<.> ἐβρεθήκεν να δο[σ]<θ>οῦν τοῦ [34]/ Ἀλιαγὰ τὰ ἄσπρα μετὸ νὰ μὴν τὰ (εἶ)χεν ἀλικοτίσῃ καν(εὶ)ς οὔτε ὁ Κάρολ(ος) οὔτε ὁ ἄλλος, πλὴν [35]/ λέγωντάς μας ὁ Χατζῆ Θεόδορος ὅτι ἤλθαν δυὸ κατζαλίστεδοι ἀπὸ τὸ <γ>κουβέρνιουμ, καὶ τὸν ὅμνε[36]/ξαν μὲ προσταγὴν βασιλικὴν ἐὰν ἠξεύρ(ει) πουθενὰ τίποτες ἄσπρα καὶ λέγωντας ὅτι οὔτε // αὐτὸς ὁ ἴδι(ος) τοῦ χρεωστᾶ τὰ ἄνωδεν ἄσπρα, καὶ ὅτι τοῦ (εἶ)πεν νὰ εἶναι ἀλικοτισμ(έν)α ἐκεῖ ὁ[2]/ποῦ εὑρίσκουνται καὶ μόνον διὰ αὐτὸ δὲν δίδουνται ἀπὸ τὸ κρητήριον ἔξω. διὰ δὲ τὴν τιμὴν του [3]/ ὁποῦ ζητᾶ ὁ ἄνωδεν Ἀλιαγάς καὶ διὰ τοὺς κόπους του ὁποῦ ἐπερπάτησεν τώρα 8 μῆνες διὰ αὐτὰ [4]/ τὰ ἄσπρα λέγωντας ὅτι (εἶ)τον τέχναις τοῦ Χατζῆ Θεοδόρου μὲ τὸν Κάρολον καὶ ὅτι δὲν (εἶ)τον ἀλικοτι[5]/σμ(έν)α, νὰ ἔχῃ ὁ Χατζῆ Θεόδορος ἀτεστάτο νὰ φέρῃ ἀπὸ τὸ κρητήριον τῆς Τόρδας ὅτι [6]/ αὐτὸς (εἶ)χεν γράψῃ νὰ πλεροθοῦν, καὶ τὰ ἄσπρα (εἶ)τον αἴτοιμα καὶ ὁ Κάρολος τὰ ἀλικότισεν (εἰ)ς τὴν Τόρ[7]/δαν (εἰ)ς τὸ μαγιστράτο καὶ τότες νὰ ἔχῃ νὰ ἀθοωθῇ<.> (εἰ)δὲ καὶ δὲν ἠμπορέσῃ νὰ φέρῃ ἀτεστάτο [8]/ ἀπὸ

τὸ μαγιστράτο ὅτι ἔτζι (εἶ)τον μέν(ει) ὁ Χατζῆ Θόδορος ἔνοχος (εἰ)ς διορίαν ἡμέρας 21 καὶ ἔστω.

9-13/ Ἰωάννης. τζήνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω. Μανικάτης Σαφράν(ος) mpω. θωμᾶς βελλερᾶς mp. Κόνσταντήνος· Αρπάσις mp. ἰωαννης Μαβρ<ο>δῆς mp [χ.γρ.]. *κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου)* [μον.]. *Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου): καπετάνος mpa.*

στ. 23-26 Αγορά εμπορεύματος δι'αντιπροσώπου επί πιστώσει. Αίτημα της αγωγής είναι η καταβολή του τιμήματος[2].

στ. 26-30 Ο εναγόμενος ισχυρίζεται ότι είχε δώσει εντολή στον *σύντροφό* του (βλ. εγγρ. 207 στ. 8) να καταβάλει το τίμημα σε αντιπρόσωπο του πωλητή. Ο αντιπρόσωπος του τελευταίου, με απόφαση τρανσυλβανικού δικαστηρίου άλλης πόλης, είχε δεσμεύσει τα χρήματα, τα οποία είχαν κατατεθεί σε αυτό.

στ. 30-34 Η αγωγή στο Κριτήριο ασκείται από πληρεξουσίους του πωλητή. Ο εναγόμενος καταθέτει το τίμημα στο Κριτήριο[3] (μεσεγγύηση), με τη δέσμευση να μην αναληφθούν μέχρις ότου παραστεί αυτοπροσώπως ο ενάγων στο Κριτήριο[4].

στ. 33-34 Αντιμωλία διαδίκων. Το Κριτήριο αποφασίζει να αναλάβει το τίμημα ο ενάγων.

στ. 35-2[φ 96r] Ένσταση του εναγομένου, που αντιτάσσει ότι έχει καταθέσει ενόρκως σε κυβερνητικούς υπαλλήλους ότι το τίμημα έχει δεσμευθεί σε τρανσυλβανικό δικαστήριο.

στ. 2-4 Ο ενάγων ισχυρίζεται ότι υπάρχει συμπαιγνία του εναγομένου με τον αντιπρόσωπό του και ζητεί αποζημίωση για προσβολή της προσωπικότητάς του και για τις δαπάνες του.

στ. 5-8 Το δικαστήριο τάσσει στον εναγόμενο αποκλειστική προθεσμία τριών εβδομάδων για να προσκομίσει βεβαίωση από το δικαστήριο της Τούρντας, η οποία να επιβεβαιώνει τους ισχυρισμούς του.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 194-195.
2. Δεν ζητείται τόκος υπερημερίας, ό.π., σ. 191 επ.
3. Μορφή δημοσίας καταθέσεως, με την οποία επερχόταν η απόσβεση της ενοχής, ό.π., σσ. 144, 188 (δ΄).
4. Τα πραγματικά περιστατικά που αναφέρονται στους στίχους αυτούς προηγούνται χρονικά εκείνων των στ. 23-30.

205

1774/IV/10 978/φ 96r
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Χρησιδάνειο. Επίσχεση τιμήματος. «Δημοσία» κατάθεση στην Κ ως μεσεγγύηση. Αποζημίωση.

[14]/ 1774 ἀπριλίου 10
[15]/ Μέτὸ νὰ ἐπαρισιάσθησαν πολλώταταις φοραῖς ὁ κὺρ Γιάννης Μαβροδῆς μὲ τὸν [16]/ Πασχάλη διὰ μιὰ παλαιοπλόσκα τούρκικη ὁποῦ τὴν (εἴ)χεν δόσῃ τοῦ υἱοῦ τοῦ κὺρ [17]/ Γιάννη Μαβροδῆ καὶ φέρωντὰς την ὀπίσω λέγ(ει) ὅτι νὰ τὴν ἔσχισεν. ὅθεν ἐτρέξανε [18]/ (εἰ)ς τὸ ἀναμεταξὺ πολλὰ λόγια. ἐψούνισεν ὕστερον ὁ Πασχάλης ἀπὸ τὸ ἀργαστήρι [19]/ τοῦ κὺρ Γιάνη Μαβροδῆ πράγμα διὰ οὔ(γρικα) F 12 καὶ τοῦ τὰ κρατῆ τώρα τόσον καιρόν. [20]/ ὅθεν ἀπόφασίσαμ(εν) τὰ μ(ὲν) F 12 νὰ τὰ φέρη ἐδὼ (εἰ)ς τὸν ἄρχον προεστῶν. καὶ νὰ [21]/ κιτάξουν νὰ φτιάσουν τὴν πλόσκαν καὶ νὰ τὸν πλερόσουν<,> καὶ φέρωντας τὴν πλόσκαν νὰ πάρη τὰ [22]/ ἄσπρατου. ὅθεν καὶ ἔστω.
[23-24]/ Ἰωάννης τζήνγγ(ου) νῦν προεστῶς mpω. Μανικάτης Σαφράν(ος) mpo. θωμᾶς βελλερᾶς mp.

στ. 15-18 Ιστορικό. Η φθορά του πράγματος αναιρεί τη χρήση του[1].
στ. 18-19 Επίσχεση τιμήματος από τον αγοραστή για πράγματα που αγόρασε από τον πατέρα του χρησιδανεισθέντος. Με την επίσχεση, ο εναγόμενος συμψηφίζει απαίτηση από συγγενή του ενάγοντος, που αφορά όμως άλλη αιτία.
στ. 20-22 Το Κριτήριο διατάσσει την παράδοση του τιμήματος στον προεστό, μέχρις ότου επιδιορθωθεί η φθορά και αποζημιωθεί ο εναγόμενος («*καὶ νὰ τὸν πλερόσουν*»).

1. Για το χρησιδάνειο πρβλ. Εξάβιβλο 2.10.1-2.

206

1774/V/15 978/φ 96r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου σχ. 204, 207

Πρακτικό. Απόδοση επισχεθέντος τιμήματος στον πωλητή.

[25]/ 1774: Μαΐου: 15 τὰ ἄνωθεν Ἄσπρα τοῦ τούρκου Ἀλί ἀγά ὁπού ἦτον

ὸ:[26]/πρισμένα καὶ βουλωμένα (εἰ)ς σὲ λόγουμας, ἀπὸ τὸν κὺρ Χ(ατζῆ) Θεόδωρον, κατά [27]/ τήν [[ἄνωδεν]] \ὄπισδεν\ ἀπόφασίν μας, καὶ μὲ τὴν (εἴ)δησιν τοῦ Κωμησιονίου, τοῦ Μπαρόν [28]/ Μάρινγγια, ἐδόθησάν τοῦ τούρκου Ἀλὴ ἀγά οὕτως βουλωμένα, καὶ ἔστω (εἰ)ς [29]/ ἔνδ(ει)ξιν.

στ. 27 Η εγγραφή αυτή έπεται χρονικά –αλλά και ουσιαστικά–, της «ὄπισδεν» αποφάσεως, δηλ. της εγγρ. 207 που ακολουδεί, και σε εκτέλεση της οποίας γίνεται η καταβολή (στ. 13-18). Καταχωρίσδηκε στο τέλος του φ 96r, όπου υπήρχε κενό.

207

1774/V/12(1) 978/φ 96v
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 204, 206

Απόφαση οριστική. Αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως με παρέμβαση τρίτου. Συντηρητική κατάσχεση. Εκκρεμοδικία.

// 1774 μαΐου 12/1
[2]/ (εἰ)ς ταῖς [10]/ 21 τοῦ ἀπρηλίου μυνὸς ἐξετάχθηκεν ἡ ὑπόδεσις τοῦ Ἀλιαγὰ μὲ τὸν [3]/ Χατζῆ Θεόδορον διὰ τὰ οὔ(γκρικα) F 170" ὁποῦ ἀλικότισεν ὁ Κάρ<ολ>ος (εἰ)ς τὴν Τόρδαν, λέγωντας [4]/ ὅτι ὁ Ἀλιαγὰς νὰ μὴν (εἶ)τον ἀλικοτισμένα καὶ ἀποφασίσδη εἰς τὴν ἀπερασμένην συνάθρισιν [5]/ ὅτι νὰ φέρη [ο Χατζὴ Θεόδωρος] ἀτεστάτο ἀπὸ τὴν Τόρδαν ἀπὸ τὸ μαγιστράτο ἐὰν ἀλιθῶς τὰ ἀλι[6]/κότισεν. καὶ οὕτως μᾶς ἤφερεν ὁ ἄνωδεν Χατζῆς Θεόδορος ἀτεστάτο ἀπὸ τὴν Τόρδαν [7]/ ὅτι ἀλιθῶς ὁ Κάρ<ολ>(ος) τὰ ἀληκότισεν (εἰ)ς τὴν Τόρδαν (εἰ)ς τοὺς 1773 δεκεμβρίου 8 (εἰ)ς [8]/ τοὺς συντρόφους τοῦ Χατζῆ Θεόδορου, νὰ μὴν δοδοῦν ἕως ὁποῦ νὰ τελειώση ἡ ὑπόδεσις τοῦ Κάρ<ολ>ου [9]/ ὁποῦ ἔχ(ει) μὲ τὸν Ἀλιαγὰ, ὡς καδὼς φανερόν(ει) καὶ τὸ ἀτεστάτο. ὅδεν ὁ μ(ὲν) Χατζη [10]/ Θόδορος ἀδοώνεται κατὰ τὸ ἀτεστάτο του ὁποῦ ἤφερεν ὁ δὲ Ἀλιαγάς λέγ(ει) ὅτι τὸ [11]/ ἀτεστάτο δὲν (εἶ)ναι ἀπὸ τὸ μαγιστράτο ἀλλὰ ἀπὸ τὸν σόλγαμπιρέο καὶ ζητὰ τὴν [12]/ κόποιαν νὰ τοῦ δοδῆ διὰ νὰ ζητήση τὰ ἔξοδὰ του ἀπό τό μαγιστράτο τῆς Τόρδας [13]/ καὶ τοῦ δίδεται. διὰ δὲ τὰ ἄνωδεν ἄσπρα με τὸ νὰ (εἶ)τον ἀλικοτισμ(έν)α ἀπὸ τὸν Κάρολαν [14]/ διὰ τὴν κρίσιν ὁποῦ ἔχ(ει) μὲ τὸν Ἀλιαγὰ, ἐπειδήτις καὶ ὁ Ἀλιαγὰς νὰ ἔβαλεν ἀρκετόν [15]/ καουτζιόν<ι> (εἰ)ς τό μαγιστράτο τῆς Τόρδας καὶ μὲ τὸ νὰ κρένουνται καὶ τώρα ἐδὼ (εἰ)ς τὸ κροι[16]/τίριον καὶ νὰ ἔδοσεν καὶ κηφιλεμὲν πρέπ(ει) νὰ τοῦ τὰ δόσωμ(εν). πλὴν τὴν ἤδιαν [17]/ ὥραν ἦλδεν καὶ ἐπροτοστολοϊσεν ὁ Κάρ<ολ>(ος) καὶ ἔβαλεν προτεστάτο καὶ τὰ ἀλικότισεν. [18]/

ὅδεν μέν(ει) ἕως νὰ προσφερθῆ (εἰ)ς τὸ κομισιόνι οὕτως καὶ ἔστω.
19-22/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω, Μανηκάτης Σαφράν(ος) mp, δωμᾶς βελλερᾶς mp, Κόνσταντηνος· Arpassÿ mp, γιάνης μαβροδῆς mp [χ.γρ.], *Μανόλης Κωνστ(αν)τίν(ου) mpω, Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpa.*

στ. 2-9 Ιστορικό. Κατάθεση αποδεικτικών στοιχείων.
στ. 9-14 Απαλλαγή του εναγομένου. Ένσταση του ενάγοντος ότι η βεβαίωση που προσκόμισε ο εναγόμενος δεν είναι από την αρχή που είχε ορίσει το Κριτήριο, αλλά από απλό αξιωματούχο της Διοικήσεως. Αίτηση αντιγράφου της βεβαιώσεως, για να ζητήσει από το τρανσυλβανικό δικαστήριο τα έξοδα της δίκης.
στ. 13-16 Το Κριτήριο αποφασίζει να αποδεσμεύσει το τίμημα και να το αναλάβει ο ενάγων, επειδή, αφ'ενός, η συντηρητική κατάσχεση που είχε διατάξει το τρανσυλβανικό δικαστήριο αφορούσε σε δίκη μεταξύ αυτού και του αντιπροσώπου του για άλλη αιτία και, αφ'ετέρου, επειδή είχε δοθεί εγγυοδοσία σε εκείνο το δικαστήριο και εγγύηση στο Κριτήριο («*κηφιλιμέν*», στ. 16). Επομένως υπήρχε πλήρης κάλυψη της απαιτήσεως, μετά το πέρας της δίκης στο δικαστήριο της Τούρντα.
στ. 17-18 Συντηρητική κατάσχεση των χρημάτων που είχαν κατατεθεί στο Κριτήριο, με παρέμβαση του αντιδίκου του ενάγοντος στο δικαστήριο της Τούρντας. Το Κριτήριο επιφυλάσσεται μέχρις ότου αποφανθεί η Διοίκηση («*κομισιόνι*»)[1].

1. Βλ. εγγρ. 206 στ. 27. Η πίστωση του τιμήματος (εγγρ. 204) είχε γίνει, προφανώς, με έκδοση χρεωστικής ομολογίας, ίσως με τον τύπο της συναλλαγματικής που περιεχόταν στα διάφορα *Επιστολάρια* των μέσων του 18ου αι., για τα οποία βλ. Τρ. Σκλαβενίτη, ό.π. (εγγρ. 202 σημ. 2), σσ. 24-26. Η επιτροπή της τρανσυλβανικής Διοικήσεως («*Κωμησιόνι*»=Commissio) ήταν αρμόδια για τέτοιες διαφορές βάσει του Διατάγματος περί συναλλαγματικής (*Wechsel Ordnung*) της Μαρίας Θηρεσίας (1763). Η επιτροπή αποκτά αποκλειστική αρμοδιότητα για τα μέλη των ελληνικών εμπορικών Κομπανιών στην Τρανσυλβανία με το Προνόμιο του 1777 (βλ. ΕΚΣ, σσ. 96-98 και τις εκεί παραπομπές· το κείμενο του Προνομίου βλ. ό.π., σσ. 394-405).

208

1774/VI/23(12) 978/φ 96v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου σχ. 211

Απόφαση προδικαστική. Παρακαταθήκη. Δέσμευσή της από τους διαδίκους εις χείρας του δεματοφύλακα –μεσεγγύηση. Αναβολή της συζητήσεως. Προθεσμία προς εμφάνιση διαδίκου. Συνέπειες ερημοδικίας.

[23]/ ||1774||: Ἰουνίου: 23/12 Σιμπίνι: Ἀπόφασις
[24]/ || Διὰτήν || ὑπόθεσιν τῶν σκουλαρικίων τοῦ ἐκλαμπροτάτου κυρίου Ἐμ:[25]/μανουὴλ Μπρανκοβάνου, ὁπού εὑρέθησαν (εἰ)ς τὸν κὺρ Δημή:[26]/τριον Κόσμα, καὶ κατά τὸ παρόν στέκωνται (εἰ)ς τὸν κὺρ Γεώργιον [27]/ Μάρκου ἐμποδισμ(έν)α καὶ ἀπὸ τὰ δυό μέρη. καὶ κατὰ τὴν ζήτησιν [28]/ τοῦ ἐκλαμπροτάτου Ἄρχων Μπρανκοβάνου κυρίου Ἐμμανουὴλ, διὰ [29]/ νὰ τοῦ δωδοῦν. καὶ κατὰ τὴν ἀπόκρησιν τοῦ Δημητρίου Κόσμα ὁποῦ [30]/ (εἰ)ς τάς 28 Μαΐου ἀπὸ Ῥίμνικον προτεστίρ(ει), ὅτι τὰ σκουλαρή:[31]/κια νὰ μὴν δωδοῦν, ἕως ὁποῦ ἤ νὰ βαλδοῦν τὰ ἄσπρα, ἢ ἕως [32]/ νὰ ἔλθη ὁ ἴδιος νὰ σταθῇ νὰ κριθῇ. Ἀποφασίζωμεν ὅτι ἀπὸ [33]/ τὴν σήμερον (εἰ)ς διωρίαν δύο μηνῶν, ἐὰν δὲν παῤῥησιασθῇ, ἤ [34]/ ὁ ἴδιος ἤ νὰ βάλῃ ἐπίτροπόντου, νὰ χάν(ει) τὰ ὅσα ἔδωσεν δι᾽ αὐτά [35]/ καὶ νὰ (εἶ)ναι τὰ σκουλαρήκια ἐλεύθερα.
[36-39]/ Ἰωάννης. τζηνγγ(ου) νῦν προεστῶς mp, δωμᾶς βελλερᾶς mp, κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου), Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mp, Γιάννης μαυρωδὴς [χ.γρ.], Μανηκάτης Σαφράν(ος) mp, γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mp[;].

στ. 24-29 Εικάζεται ότι ο εναγόμενος απέκτησε τα σκουλαρίκια από εκποίηση ενεχύρου (στ. 25 «*εὑρέθησαν*», στ. 34 «*...νὰ χάνει τὰ ὅσα ἔδωσεν δι᾽αὐτά*») και τα παρακατέθεσε σε άλλο μέλος, πάρεδρο του Κριτηρίου, εν όψει αποδημίας του[1]. Αν το κόσμημα είχε πωληθεί από τον ενάγοντα στον εναγόμενο θα γινόταν άμεση αναφορά στη σύμβαση (βλ. και εγγρ. 211). Είχαν ασκηθεί ασφαλιστικά μέτρα και από τους δύο για τη δέσμευση –θέση υπό μεσεγγύηση–, εις χείρας του δεματοφύλακα. Το αίτημα του ενάγοντος είναι η απόδοση του πράγματος από τον δεματοφύλακα - μεσεγγυούχο.
στ. 29-32 Ένσταση του εναγομένου με την οποία ζητεί είτε να καταθέσει ο ενάγων την αξία του κοσμήματος στην Κ είτε αυτό να παραμείνει δεσμευμένο, μέχρις ότου έρθει ο ίδιος στο Σιμπίου να παραστεί στη συζήτηση της υποθέσεως.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 206.

209

1774/VI/12 978/φ 97r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 199, 218, 227

Απόφαση οριστική. Επιτροπεία ανικάνου από την Κ. Έγκυρος ο γάμος του χωρίς τη συναίνεσή της. Προγαμιαία δωρεά. Διαχείριση περιουσίας ανικάνου.

// 1774 Ἰουνίου 12 Σιμπήνι

[2]/ Τὴν σήμερον ἐσυνάχθημ(εν) οἱ ὑποκάτωθεν γεγραμμ(έν)οι διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Ἀνδρέα [3]/ υἱοῦ τοῦ μακαρίτου Βασίλη μπακάλη ὁποῦ ζητᾶ νὰ τοῦ δοθοῦν μέρ(ος) ἀπὸ τὰ ἄςπρα ὁποῦ [4]/ τοῦ ἀπόμ(ει)ναν ἀπὸ τὸν μακαρίτην πατέραν του ἤγουν τὸ μερτικὸν του, (εἰ)ς τὰ ὁποῖα ἡ κουμπα[5]/νία (εἶ)ναι ἐπίτροπος διὰ τὸ αὐτὸ μερτικὸν του μὲ τὸ νὰ (εἶ)ναι ἀνήλικος (εἰ)ς τὴν γνώμην καὶ (εἰ)ς [6]/ τὰ πάντα ἀνάξιος. Καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν ἀκολούθησεν τὴν συμβουλὴν τῆς αὐτῆς κουμπανίας [7]/ ὁποῦ (εἰ)ς τοὺς 1774 φευρουαρίου 20 τοῦ ἐδόσαμ(εν) ὁποῦ ἐξίτισεν διὰ{ν} νὰ ὑπανδρευθῆ καὶ νὰ πάρῃ διὰ νόμ[8]/μοντου γυναῖκα κάποιαν Ζαμφίραν τοῦ Μανόλη θυγατέραν ἀπὸ Φαγ<γ>αράσι[1]. τοὺς ὁποίους τοὺς ἐκρά[9]/ξαμ(εν) τότες κατέμπροσθεν τῆς κουμπανίας καὶ τοὺς ἐρωτήσαμ(εν) καὶ τοὺς δύο τὸν τε Ἀνδρέαν καὶ Ζαμφίρα[ν] [10]/ ὅτι θελιματικῶς πέρνουνται καὶ ὄχι διὰ κανένα ἰντερέσο τῶν ἀςπρῶν. ἡ ὁποῖα ἀπεκρίθη{ν} ὅτι [11]/ τὸν πέρν(ει) διὰ νὰ τὸν ἔχη διὰ νόμιμον της ἄνδρα καὶ ὅτι διὰ τὰ ἄςπρα αὐτοῦ δὲν τὰ ζητᾶ ὅλα παρὰ [12]/ ἕνα μέρ(ος) ἀπὸ αὐτὰ. Καὶ λέγωντὰς της ὅτι ἀπὸ τὰ ἄςπρα νά μήν ἔχη καμίαν ἐλπίδα. [13]/ ὅτι δὲν θέλουν τοὺς δοθῆ οὔτε πολλὰ οὔτε ὀλίγα ἕως ὁποῦ δὲν ἠθέλαμ(εν) (εἰ)δῆ ἐὰν ζήσουν καλὰ [14]/ καὶ πρῶτα νὰ γίνη ἐξέταξις [...[6]...]ας καὶ νὰ ἀκαρτερέσουν ἕως ἀπὸ πάσχα καὶ νὰ γένουν γράμμα[15]/τα (εἰ)ς τὸ ἀναμεσὸν τους καὶ ἕτερα πρεπούμ(εν)α. καὶ οὕτως εὐχαριστῶντας καὶ μένωντας εὐχαριστημ(έν)οι διὰ [16]/ νὰ ἀκαρτερέσουν ἕως ἀπὸ πάσχα καὶ νὰ στοχασθοῦν καὶ τότες θέλουν ἔλθη πάλιν νὰ γένουν τὰ [17]/ ὅσα πρέπ(ει), καὶ νὰ παρδοῦν ἐὰν εὑρεθῆ εὔλογον. πλὴν ὅλα αὐτὰ τὰ ἀθέτησαν εὐ[18]/γενάμ(εν)οι ἀπὸ τὸ κριτήριον τῆς κουμπανίας καὶ δίχως (εἴ)δισιν κανενὸς ἐπάρθησαν καὶ ἐστεφανώθη[19]/σαν (εἰ)ς τὸ Ῥισινάρι. τώρα ὅμως ἔρχεται ὁ ἄνοθεν Ἀνδρέας <καὶ> ζιτὰ νὰ πάρη ἀπὸ τὸ με[20]/ριδιὸν του ὁποῦ ἔχ(ει) ἀπὸ τὸν πατέραντου, μὲ τὸ νὰ μὴν ἠμπορῆ νὰ ζήση μὲ τὴν σύζιγόν του [21]/ ἐὰν δὲν τῆς δόση ἄςπρα. τὰ ὁποῖα ἄςπρα ἤγουν τὸ μερτικὸν του ὁποῦ τοῦ ἀπόμ(ει)νεν ἀπὸ τὸν μακα[22]/ρίτην πατέραν του καὶ ἐδιαλέχθισαν (εἰ)ς τοὺς 1773 ἰουνίου 6[2] (εἰ)ς φλορήντζια

οὔνγκρικα . . . . . F 1057"20

[23]/ καὶ τὰ ἔδοσεν ἡ κουμπανία καὶ τὰ ἐκυβέρνησεν μὲ ἕνα

καλήτερον διάφορον ἀ[24]/πὸ τὸ συνηθησμ(έν)ον ἤγουν πρὸς
8/10<0> τὸν χρόνον ὁποῦ κάνουν διὰ 1 χρόνον . . . . . 84 "57
[25]/ <κάνουν> . . . . . F 1141 "77
[26]/ ἀπὸ αὐτὰ τοῦ ἐδόθησαν πρὶν νὰ ὑπανδρευθῆ
οὔν(γκρικα) F 20 | . . . . . F 20
[27]/ ἕτερα μαρτίου 14 1774 τοῦ ἐδόθησαν 50 | . . . . . -70
[28]/ <κάνουν> 70 . . . . . F 1071 "77
[29]/ ἐδόθησαν πρὴν τῆς διορίας καὶ ἐκράτησαν ἀπὸ τὴν Ζαφιρα -1 "17
[30]/ μένουν . . . . . F 1070 "60
[31]/ βλέπωντὰς τους ὅμως τόρα ὁποῦ ἀληθῶς ὄντας ἐπάρθησαν
νὰ μὴν ἤχαν τίποτες [32]/ οὔτε ὁ ἕνας οὔτε ὁ ἄλλος καὶ ὅτι ἔτζη
διὰ μερικὰ ἄςπρα δὲν ἠμποροῦν νὰ ζήσουν [33]/ ἀποφασίζωμ(εν)
νὰ τοὺς δόσωμ(εν) ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἄσπρα διὰ νὰ πάρουν ἕνα
καρου[34]/τζάκι καὶ δυὸ ἄλογα καὶ μερικὸν πράγμα ὁποῦ νὰ
ἠμπορέσουν νὰ κιβερνιθοῦν [35]/ ὡσὰν πτωχοί ἄνθρωποι.
καὶ διὰ αὐτὰ νὰ ἔχη νὰ δόσῃ ὑπόγραμμα καὶ αὐτός
[36]/ ὅτι τὰ πέρνη μὲ τὸ θελιμὰ του καὶ αὐτὴ ὅτι δὲν ζητᾶ
παράνου ἀλλὰ οὔτε παράνου [37]/ νὰ τοῦ λέγη
ὅτι ἐὰν δὲν τῆς δόσῃ ἄςπρα δὲν ζοῦν καλὰ παρὰ αὐτὰ. . . . F 170 "60
[38]/ <μένουν> . . . . . οὔν(γκρικα) F 900 "00
[39]/ καὶ πλέον ἄλλα νὰ μὴν τοὺς δοθοῦν με τὸ νὰ
(εἶ)ναι αὐτὸς ἀνήλικος (εἰ)ς τὴν γνώση [40]/ καὶ ἀνάξιος
διὰ τὰ πάντα καὶ (εἰ)ς τὸ ἑξῆς νὰ ἔχουν νὰ πέρνουν
τὸν καθέκα[41]/στον χρόνον τὸ διάφορον διὰ αὐτὰ τὰ
ἐνιακόσια φιορήνια τὰ οὔνγκρικα τὰ [42]/ δὲ κεφάλαια νὰ
μὴν τοὺς δοθοῦν μὲ κανέναν τρόπον καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξην.
[43-45]/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν πρωεστῶς mp, δωμᾶς βελλερᾶς mp, Μανόλης
Κωνσταντίν(ου) mp, κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου), Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου)
mpω, Μανηκάτης σαφράν(ος) mp, Γιάννης μαυρωδὴς [χ.Ι.Ι.Μάρκου], Ἰωάν-
νης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpω.

στ. 2-15 Παρατίθεται το ιστορικό, καθώς και προηγούμενη απόφαση που λανθάνει. Συνάγεται ότι η Κ είχε την επιτροπεία του ορφανού που θεωρείται ανίκανος (στ. 5-6, 39-40). Η συζήτηση για τη συναίνεση στο γάμο του ανικάνου γίνεται «ενώπιον της Κ» (στ. 9), δηλ. παρέστησαν και άλλα μέλη της στη συνεδρίαση του Κριτηρίου, ως εγγύηση για την αμεροληψία προεστού και παρέδρων, επειδή αυτοί ασκούσαν την επιτροπεία. Βασικό στοιχείο για να συναινέσει η Κ στον γάμο (στ. 17) ήταν η βούληση των μελλονύμφων, δηλαδή η γαμική πρόθεση, και όχι το οικονομικό συμφέρον, ειδικά της κοπέλας (στ. 10-11). Είναι ενδιαφέρον ότι δηλώνεται η πρόθεση της Κ για τη σύσταση μιας μορφής προγαμιαίας

δωρεάς (στ. 14-15, «*γράμματα... καὶ ἕτερα πρεπούμενα*»), όπως ζητεί και η κοπέλα (στ. 12)[3].

στ. 17-21 Αθέτηση της συμφωνίας. Έγκυρη η σύναψη γάμου από τον ανίκανο εν αγνοία της Κ. Αξίωση της συζύγου του επιτροπευομένου για την καταβολή προγαμιαίας δωρεάς.

στ. 22-30 Εκκαθάριση της περιουσίας του ανικάνου.

στ. 31-37 Παροχή ενός μικρού κεφαλαίου στον ανίκανο και τη σύζυγό του για τον βιοπορισμό τους, για λόγους επιεικείας.

στ. 38-42 Η Κ, ως επίτροπος, θα αποδίδει κάθε χρόνο στον ανίκανο τον τόκο από τα 900 φιορίνια που θα διαχειρίζεται και απαγορεύει την ανάληψη του κεφαλαίου.

1. Το πρακτικό λανθάνει.
2. Το πρακτικό λανθάνει.
3. Πρβλ. αν. εγγρ. 136, και, εντελώς ενδεικτικά, Δ. Γκίνη, *Περίγραμμα Ἱστορίας τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου* [Πραγματεῖαι τῆς Ακαδημίας Ἀθηνῶν, 26] Αθήνα 1966, αρ. 1046 (σ. 382, § δ΄), αρ. 1062 (σ. 386, άρθρο 70), όπου σχετικά έθιμα του ελλαδικού χώρου.

210

1774/VI/23 (VII/4)
χ. Μανόλη Κωνσταντίνου

978/φ 97v
σχ. 216-217, 221

Απόφαση οριστική. Χρεωστική ομολογία. Εγγύηση γυναίκας για χρέος. Κατάπτωση εγγυήσεως. Παρέκταση προθεσμίας λόγω δικαστικών διακοπών των τρανσυλβανικών δικαστηρίων.

// || 1774: || Ιουνίου: 23: καὶ 4 Ἰουλλίου: κατὰ τὸ Νέον:–
[2]/ || Ἠλθ || εν τὴν σήμερον ὁ κὺρ Γαβρηλ Μέσκο Ἀβουκάτος τοῦ Ἄρχων Γεώργη Ἀν:[3]/δρέας φὸν Ῥόζουνφελτ, παῤῥησιάζωντὰς μας μίαν ὁμολογίαν, τῆς [4]/ κερᾶς Μαρίας τοῦ μακαρίτου Χρίστου Ἀντωνίου, ἡ ὁποία εἶναι κεφίλισα [5]/ διὰ τὴν Σοφίαν Σπέκιν Καστρινὴν || διὰ φιο:/ρίν<ια> F 150 /οὔνγγρικα || ζητῶντας κατὰ τὸν κεφιλημέν της νὰ [6]/ ἔχῃ νὰ τά πληρώσῃ. Μέτό νὰ ἀπέρασεν ἡ διορία, ἡ ὁποία ἐρωτουμ(έν)η [7]/ δὲν ἀρνήθη τὴν ὑπογραφήν της, πλὴν ζητᾶ Μέτό νά (εἶ)ναι φέριαις [8]/ δὲν ἠμπορ(εῖ) διὰ νὰ σύρῃ καὶ αὐτὴ τὴν ἄνωθεν χρεώστισαν (εἰ)ς τὴν κρίσιν. [9]/ ἡμ(εῖ)ς ὅμως Ἀποφασίζωμ(εν) κατὰ τοὺς νόμους τοῦ βιλαετιοῦ, Ἀπὸ τὴν [10]/ σήμερον Μετὰ 6 εὐδομάδαις νὰ ἔχῃ νὰ πληρώνῃ τὸν κεφηλι:[11]/μὲντης, Μὲ τέτοιον τρόπον ἐὰν ἤθελεν δεχθῇ καὶ Ἀπὸ γιου<ν>τικάτον [12]/ τοῦ Μικροῦ κατὶ, νά

ἠμπορέση καὶ αὐτή νὰ τὴν τραβίση (εἰ)ς τὰς παρόν [13]*/ φέριαις, (εἰ)δὲ καὶ δὲν τὴν δεχθοῦν, τότε νά λογαριάξεται τὸ ἄνω τέρμινον* [14]*/ τῶν 6 εὐδομαδῶν μετὰ τα<ι>ς φέριαις.*
[15-17]*/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpa, Μανηκάτης σαφράν(ος) mp, θωμᾶς βελλερᾶς mp, Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mpω, γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Κηρήτζης χατζῆ τύχ(ου).*

στ. 2-6 Ιστορικό. Υπερημερία της οφειλέτιδας χρεωστικής ομολογίας και αγωγή του δανειστή κατά της εγγυήτριας, χήρας μέλους της Κ. Λόγω αυτής της ιδιότητας της εναγομένης έχει αρμοδιότητα το Κριτήριο. Η εγγύηση φαίνεται ότι είχε δοθεί με ξεχωριστή χρεωστική ομολογία (στ. 3), ενώ συνήθως περιεχόταν στη σύμβαση του δανείου[1].
στ. 6-8 Η εναγομένη δεν αρνείται τη βάση της αγωγής, προβάλλει όμως ένσταση διζήσεως και ζητεί αναβολή λόγω διακοπών του αρμοδίου τρανσυλβανικού δικαστηρίου, για να εναγάγει την πρωτοφειλέτιδα.
στ. 9-14 Το Κριτήριο αποφασίζει να καταβάλει η εναγομένη την εγγύηση μετά την παρέλευση της νόμιμης προθεσμίας των έξι εβδομάδων, υπό την αίρεση ότι το αρμόδιο κατώτερο τρανσυλβανικό δικαστήριο θα δεχόταν να συζητήσει την αγωγή της εγγυήτριας κατά της πρωτοφειλέτιδας. Διαφορετικά, η προθεσμία των έξι εβδομάδων θα άρχιζε να τρέχει μετά τη λήξη των δικαστικών διακοπών.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 199 (ιζ΄), 208· για την υπερημερία του οφειλέτη πρβλ. ό.π., σ. 192. Για την εγγυήτρια αλλοτρίου χρέους («*Βελλεϊάνειο Δόγμα*») πρβλ. Εξάβιβλο 3.6.5· Νομικόν Δ΄ §§ 40, 68· ΛΒ΄ §§ 83, 85, βάσει των οποίων αυτή δεν ενέχεται. Αντιθέτως, στην προκειμένη εγγρ. και τις επόμενες σχετικές, η εγγυήτρια ευθύνεται παράλληλα με την πρωτοφειλέτιδα, με δικαίωμα διζήσεως και αναγωγής.

211

1774/VIII/20
χ. Μανόλη Κωνσταντίνου

978/φ 97v
σχ. 208

Απόφαση οριστική. Ερημοδικία. Άρση μεσεγγυήσεως.

[18]*/ 1774: Αὐγούστου: 20 Ἐσυνάχθημεν ἡμ(εῖ)ς οἱ ὑποκάτωθεν γεγραμένοι* [19]*/ διά τήν ὄπισθεν ὑπόθεσιν τῶν σκουλαρικίων τοῦ Ἄρχων Ἐμανουὴλ* [20]*/ Μπρανκοβάνου, ὁποῦ εὑρέθησαν (εἰ)ς τὸν κὺρ Δημήτριον Κόσμα,* [21]*/ καὶ μέ τό νὰ τοῦ (εἶ)χεν βαλθῆ τέρμινον (εἰ)ς τό παρὸν αἴτος Ἰουνίου: 12,* [22]*/ ὅτι τελ(ει)ώνωντας οἱ δύο μῆναις καὶ δὲν ἤθελεν παρησιασθῆ ὁ ἄνω κύρ* [23]*/*

Δημήτρις ἢ [[νὰ βάλη ἐπίτ]] δὲν ἤθελεν βάλη ἐπίτροπὸν του διὰνὰ κριθῆ [24]*/ μὲ τόν Ἄρχων Μπρανκοβάνον, νὰ (εἶ)ναι ἐλεύθερος ὁ Ἄρχων:* [25]*/ Μπρανκοβάν(ος) νὰ πέρνῃ τὰ σκουλαρήκια, καὶ λοιπόν Ἀπερ*[26]*/νώντας τό Ἄνω τέρμινον καὶ Μὴν κάνωντας οὔτε τὸ ἕνα οὔτε τὸ Ἄλλο,* [27]*/ μ(έν)ουν τὰ σκουλαρήκια ἐλεύθερα (εἰ)ς χ(εῖ)ρας τοῦ Ἄρχων Μπρανκο*[28]*/βάνου, καὶ (εἰ)μ(έν) ἔχ(ει) ὁ κὺρ Δημήτριος Κόσμα καμίαν ἀγωγήν διὰ αὐτά* [29]*/ ἃς ἔχη νὰ Ἀγρηκέται Μέ τόν Ἄρχων Μπρανκοβάνον, καὶ ἔστω* [30]*/ (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*

[31-33]*/ Ἰωάννης τζηνγγ(ού) νῦν προεστῶς mpω, Μανηκάτης Σαφράν(ος) mp, θωμᾶς βελλερᾶς mp, Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mp, Κηρήτζης χατζῆ τύχ(ου)* [μον.].

στ. 18-15 Επανάληψη του διατακτικού της εγγρ. 208, ως αιτιολογία της αποφάσεως.

στ. 26-29 Άρση της μεσεγγυήσεως, ως συνέπεια της ερημοδικίας του εναγομένου. Για τις τυχόν αγωγές ή ενστάσεις που θα είχε κατά του ενάγοντος, ο εναγόμενος θα πρέπει να συνεννοηθεί («*ἀγρηκέται*») με τον ενάγοντα.

212

1775/I/26 978/φ 98r-v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

Θέσπισμα πειθαρχικό. Εμπορικές τάξεις. Επιβολή λιτότητας στην κοινωνική ζωή των μελών (γάμος, βάπτιση). Απαγόρευση πολυτελούς αμφιέσεως. Μη αναδρομικότητα ρυθμίσεων. Πειθαρχικό άδικο και αντικειμενική ευθύνη.

// 1775: τῇ : 26: Ἰανουαρίου

[2]*/ Ἐσυνάχθημεν τὴν σήμερον κοινός ὅλη ἡ κουμπανία καί ἐξετάζωντας μερι:*[3]*/κὰ τὰ τῆς κουμπανίασμας, τὸ ὔβρομεν εὔλογον κοινῶς, ὅτι ἀπό τὴν σήμερον* [4]*/ καὶ ἐκ(εῖ)θες (εἰ)ς ὅσαις χαραῖς ἤθελαν ἀκολουθ(εί)ση, κοινῶς (εἰ)ς ὅλους τοὺς πραγματευ:*[5]*/τὰς τῆς κουμπανίασμας, νὰ μὴν ἀκολουθοῦν καθῶς ἔκαναν ἕως τήν σήμερον* [6]*/ μερικοὶ μὲν κατὰ τὴν δυναμήντους, μερικοὶ δὲ ὑπὲρ τὴν δυναμήντους,* [7]*/ μὲ ὅλον ὁποῦ καὶ ἀπὸ πολλὴς νὰ ἤλθεν βασιλικῇ προσταγῇ, διὰ αὐτὴν* [8]*/ τὴν ὑπόθεσην, ὅθεν ἰδοῦ ὁποῦ βάνωμεν ἀράδαν καὶ τάξιν, κάνων:*[9]*/τας (εἰ)ς 2: μερτικὰ τὴν κουμπανίαν, ἤγουν πρῶτην καί δευτέραν τάξιν,* [10]*/ ἡ πρώτη τάξη νὰ μήν ἔχῃ τήν ἄδ(ει)αν, διὰ νά κράξῃ (εἰ)ς τὴν χαράν* [11]*/ παράνω ἀπό 12: ζευγάρια πανδρεμένους,*

ἤγουν δώδεκα, καὶ πνευματι:[12]/κὸν μας καί διδάσκαλον τῆς κουμπανίας καὶ δώδεκα παλεικάρια, [13]/ τῆς κουμπανίασμας. ξεχωρηστά ὅμως ὁ γαμπρὸς νά ἔχῃ νά καλῇ [14]/ /(εἰ) μὲν ὅμως τ(εί)χ(ει) ὁ γαμπρός ξένος/ κανέναν ἐδικόντου ἤ φίλον. (εἰ) δὲ [15]/ δευτέρα τάξις νά κράξῃ ζευγάρια, 9– ἤγουν ἑναῖα, καί ὡς ἄνωδεν τοὺς [16]/ ἄλλους, ὅδεν εὑρισκοντάςτο κοινῇ τῇ γνώμῃ, νά ἔχῃ καὶ νά κρατ(ει)δῇ [17]/ δίχως καμίαν ἐναντιότητα. (εἰ) μὲν ὅμως καὶ ἤδελεν τολμήση τινὰς [18]/ καὶ κάμ(ει) ἀλλέως πατῶντας τὰ ἄνωδεν καὶ παρόντα δεσηματά μας [19]/ νὰ ἔχῃ δίχως καμίαν αἰτ(εί)αν καὶ πρόφασιν νὰ γ<κ>λομπίζεται, φλο:[20]/ρίντζια οὔγκρ(ικα) F 60"- τά ὁποία F 20: τοῦ προεστοῦ, καὶ F 40"- τῆς κουμ:[21]/πανίας διὰ τὰ ἔξωδα.

[22]/ ὡσαύτως καὶ διὰ τά βαπτ(εί)σια νὰ λύπουν τὰ πρῶτα μεγάλα ἔξωδα ὁποῦ [23]/ ἐγίνωνταν (εἰ)ς τά γλυκὰ τοῦ σπητίου καὶ ἔξῳ ἀπό, 2: γυναῖκες καί ἡ [24]/ νουνᾶ καί ἡ μαμῇ νὰ μήν ἔχῃ τήν ἄδ(ει)αν μέ παράνῳ νά π(ει):[25]/ γαίνῃ (εἰ)ς τήν ἐκκλησίαν. καὶ τήν μίαν νά ἔχῃ νά τήν κράξῃ ἡ [26]/ νουνᾶ, καί τήν δεύτερην ἡ λεχοῦσα, λύπωντας καὶ ἀπὸ τό σπῆτη ἡ ξέ:[27]/ναις γυναῖκες, ἔξῳ τῆς συγγεν(εί)ας, καὶ κάμ<ν>ωντας ἐναντίος δέλ(ει) (εἶ)ναι [28]/ ἡ γ<κ>λῶμπα πλερώνωντας οἱ ἄνδραις των οὔν(γκρικα) F 40"- τὰ ὁποία θέλουν [29]/ γέν(ει) ὡς ἄνωδεν, πέρνωντάς τα χώρις πρόφασιν, ἐπ(ει)δή καί αὐτοδελ(εί):[30]/τως ἐδέδ(ει)μεν. (εἰ)ς τὰ ὁποία δεσήματα νά μὴν ἔχουν νὰ μεσιτεύσουν [31]/ οὔτε ὁ προεστός, οὔτε οἱ ὁμνεγμένοι, οὔτε ἡ ἐξωτέρα.

[32]/ Καὶ διὰ τὰ φωρέματα εὑρέθ(ει) εὔλογον κανένας ἄνδρας νά μήν ἤδελεν [33]/ τολμήσ(ει) ἀπὸ τὴν σήμερον καί (εἰ)ς τό ἐξῆς νὰ κάμῃ ἤ τῆς γυναικόςτου [34]/ ἤ τῆς κώρης του, φωρέματα χρυσᾶ ἔξῳ ἀπὸ ἐκ(εί)να ὁποῦ ἔχουν, τά ὁποία [35]/ νὰ τὰ φωροῦν. (εἰ) δὲ καί ἤδελαν κάμ(ει) ἄλλα, ἤ ὁ ἄνδρας ἤ <ἡ> ἴδια ἡ γυναῖ:[36]/κα νὰ γ<κ>λομπίζεται οὔν(γκρικα) F 120"- ἤγουν ἑκατόν (εἶ)κοση ἀπό τά ὁποία [37]/ νὰ (εἶ)ναι μισᾶ τῆς βασιλικῆς καμάρας καί τά μισᾶ, τῆς κουμ:[38]/πανίας. ὁποῦ καὶ (εἰ)ς τὰ λοιπᾶ φωρέματα ὁποῦ ἤδελαν κάμ(ει) [39]/ {νὰ} // νὰ (εἶ)ναι μέτρ(ει)α κατὰ τήν τάξιν των καί κατά τήν ἀράδαντους [2]/ τὸ ὅμοιος καὶ (εἰ)ς ὅλους τοὺς πραγματευτᾶς ἄνδρας καὶ παλ(ει)κάρια [3]/ νὰ (εἶ)ναι πάλιν κατὰ τήν τάξην των, καί ἄν ὅμως ἤδελαν (εἶ)σται [4]/ ἔξῳ τῆς ἀράδας θέλουν γ<κ>λομπισθ(εῖ) ὡς ὅπισθεν, ὅδεν ἐβεβαιώθ(ει)σαν [5]/ καὶ ὑπογράφθ(ει)σαν ἀπὸ ὅλην τὴν κοινότητα.

[6-26]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς στέργω τἀνωδεν mp. Μανηκάτης Σαφράν(ος) βεβαι ὦνο τα ἄνοθέν. Ἰωάννης Τζηνγγ(ού) στρέγω τάνωδεν mp. Γιάννης μαυρωδὴς στρέγῳ τά ἄνωδεν [χ.γρ.]. Κόνσταντηνος. Ἀρπασὶς mp. Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) στέργῳ τά ἄνωδεν mp. κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου) στρέγω τάνοδεν. Μανόλης Κωνστ(αν)τίν(ου) στρεγω τἄνωδεν mpo. γεοργις βελλερας στρεγω τανοδεν [μον.]. Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου). στέργω τὰ ἄνωδεν mp καπετάν(ος) μαζῆ μ᾽ὅλην τήν ἐξωτέραν. Κοστα(Δηνος). Πω(π) αΠεβερεζὶ λα mo(mu)* mp. Δουμυτητρου Δουτ<κα> αΠεβερεζου**, γεόργι(ος) δημητρι(ου) στέργο τὰ ἄνοδεν mp. χ(ατζῆ) θεώδορ(ος) κώστας:

στέργω τὰ ἄνοδεν mp [χ. Γ. Δημητρίου], *Κωνσταντίνος Πρέδα mpo στρέγω τά ἄνωδεν:, Ιωαννης Ιβασκως στρεγω τά ανωδεν, Δημήτρης βοΐκ(ου) στρέγο τὰ ἄνοδεν, Νικόλα(ος) στάμ(ου) στρέγω τά ἄνοδεν, Ἰωάννης ἀλεξί(ου) βεβαιώνο τἄνωδ(εν), Γεώργι(ος) Σαφραν(ος) βεβαιώνω τά ἄνωδεν, ναστος διμιτρι(ου) βεβυ<ο>νο τα ανοδεν.*

[* Κωσταντίνος Πωπ βεβαιώνω τα πάντα, **Ντουμίτρου Ντούτκα βεβαιώνω] .

Θέσπισμα που συμπληρώνει προηγούμενα[1].

στ. 2-9 Ρυθμίζονται κοινωνικές εκδηλώσεις των μελών, για τον περιορισμό της επιδεικτικής σπατάλης που παρατηρούνταν στο παρελθόν. Η απόφαση λαμβάνεται και κατ'εφαρμογή αυτοκρατορικού διατάγματος για την κατάταξη των εμπόρων σε τάξεις από τις κατά τόπο συσσωματώσεις τους. Διαίρεση της παροικίας σε δύο εμπορικές τάξεις, ανάλογα με την οικονομική κατάσταση των μελών[2].

στ. 22-26 Ρύθμιση για τις βαπτίσεις και για τις δύο τάξεις πραματευτών.

στ. 19, 29-31 Τα απειλούμενα πρόστιμα είναι ενιαία για τις δύο τάξεις και η σχετική απόφαση του προεστού δεν θα υπόκειται σε καμία ένσταση ή ένδικο μέσο («*πρόφασιν*», «*αἰτείαν*»), επειδή είναι κοινή απόφαση όλων των μελών. Επίσης, απαγορεύεται να μεσολαβούν οι εκάστοτε προεστοί, οι ορκωτοί πάρεδροι ή η συνέλευση (με απόφαση ή μέσω του *Καπετάνου*) για να γίνουν εξαιρέσεις στον αριθμό των προσκεκλημένων ή στα πρόστιμα.

στ. 32-38 Απαγόρευση να «*κάμουν*» οι άνδρες στη γυναίκα ή την κόρη τους χρυσοΰφαντα ή χρυσοποίκιλτα φορέματα, χωρίς όμως να απαγορεύεται να φορούν αυτά που ήδη έχουν.

στ. 38-5[φ 98ν] Στο εξής, όσα φορέματα κάνουν οι γυναίκες και οι άνδρες, γενικά, πρέπει να μην είναι πολυτελή[3] και να ανταποκρίνονται στην τάξη εμπόρων στην οποία ανήκουν, με απειλή προστίμου. Σε όλες τις περιπτώσεις που ρυθμίζονται από αυτό το θέσπισμα στοιχειοθετείται πειθαρχικό άδικο και αντικειμενική ευθύνη[4].

1. Πρβλ. Θ. 26(1690) § 11, 46(1746) § 16 (ΕΚΣ, σσ. 300-301, 360).
2. Πρβλ. ενδεικτικά Μ. Γεδεών *Κανονικαί Διατάξεις*, τ. Α΄, Κωνσταντινούπολη 1888, σ. 70.
3. Για την πολυτελή αμφίεση πρβλ. Θ. 46(1746) § 17, (ΕΚΣ, σσ. 360-361) και Μ. Γεδεών, ό.π., σ. 67.
4. Βλ. για τους πειθαρχικούς κανόνες ΕΚΣ, σσ. 228-231, εδώ σ. 230 (6΄).

213

1775/II/9 978/φ 99r
χ. Μανόλη Κωνσταντίνου

Απόφαση οριστική. «Διαταγή πληρωμής» γραμματίου εις διαταγήν. Νόμιμη προθεσμία εξοφλήσεως.

// 1775: φευρουαρίου: 9
[2]/ Ἐπαρησιάσθη ὁ Πέτρος ἄνθρωπ(ος) τοῦ ἐξηκοῦτζι[1] Ἀρμέν(ος), ἔμπρωσθεν ἡ[3]/μῶν τῶν εὑρεθέν[των] παρησιάζωντας ἕνα ἄουκτζόγιλ τοῦ κὺρ Δημήτρι [4]/ Βοΐκου διὰ οὔνγγρικα φιορίνια F 51 '92 ὑπογραμένον ἀπὸ τό χαίρι του [5]/ καί βάνεται ἡ διορία κατά τήν σοινήθ(ει)αν τοῦ βιλ<α>ετιοῦ (εἰ)ς 6 εὐδομάδαις νά [6]/ ἔχη νά τά πληρώνη.
[7-12]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Μανη[νη]κάτης σαφράν(ος) mp. Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mpώ. Κόνσταντήνος· Αρπάσις mp. Γιάννης μαυρωδής [χ. Γ. Ι. Μάρκου]. Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp. κυρήτζης χ(ατζή) τύχ(ου). Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mp.

στ. 5 Το Κριτήριο αποφασίζει για την προθεσμία εξοφλήσεως. Αυτό σημαίνει ότι συνέχιζε να είναι αρμόδιο για τις διαφορές των μελών του από συναλλαγματικές και γραμμάτια, εκδίδοντας τη σχετική «διαταγή πληρωμής»[2].

1. Ο αρμένης Πέτρος είναι εκπρόσωπος του τρανσυλβανού αξιωματούχου που πιθανόν ήταν αρμόδιος για την είσπραξη των απαιτήσεων από συναλλαγματικές και για τις αναγκαστικές εκτελέσεις (ένα είδος δικαστικού επιμελητή) στην πόλη του Σιμπίου. Ίσως πάλι να πρόκειται για εκλήπτορα αυτού του διοικητικού λειτουργήματος. Ήταν συνήθης η εκμίσθωση διαφόρων δημοσίων εσόδων και οφφικίων σε ιδιώτες, οι οποίοι «αγόραζαν» το δικαίωμα εισπράξεώς των, προκαταβάλλοντας την κατ'αποκοπή οριζόμενη αξία (π.χ. έσοδα από αλυκές, μεταλλεία, τελωνεία, κλπ.), και προσέθεταν μια προμήθεια κατά την είσπραξη.
2. Αυτή η καθ'ύλην αρμοδιότητα αφαιρείται από το Κριτήριο με το Προνόμιο της Μαρίας Θηρεσίας (1777), για το οποίο βλ. ΕΚΣ, σ. 98 (β΄), και το κείμενο του σχετικού άρθρου VI, ό.π., σσ. 396-397 (στα λατινικά), 402-403 (στα ελληνικά).

214

1775/II/9 978/φ 99r
χ. Μανόλη Κωνσταντίνου σχ. 215, 246-248

Πρακτικό. Απατηλή επίτευξη συνουσίας. Αγωγή από πληρεξούσιο της παθούσας. Ένσταση για έλλειψη πληρεξουσιότητας. Εξώγαμο τέκνο. Αίτημα εγγυοδοσίας για τα έξοδα της δίκης και παροχής εγγυητή για την παράσταση του εναγομένου. Αναβολή συζητήσεως.

[13]/ ||17||75: φευρουαρίου: 9 ἐπαρησιάσθη κατέμπροσθεν ἡμών ὁ Κάρολ Χούμπερ [14]/ ἀπό τὸ τεξαουραριάτο, κράζωντας (εἰ)ς τὴν κρίσιν μας τὸν Νίτζον Δημη:[15]/τρίου φαγγαρασάνον ἐγκαλώνταςτον ὅτι ἐδυνάστευσεν μέ ταξίμα[16]/τα τὴν θηγατέραν τοῦ Γεώργι Θεωδώρου ὀνόματι Ἐλληνκοῦτζα [17]/ ἡ ὁποῖα καὶ ἐγένησεν καὶ παιδί, καί ζητ(εῖ) μέ τὴν κρίσιν ὅτι νὰ [18]/ πάρη τό αὐτὸ κορίτζη διὰ νόμιμον γυναῖκατου, ὁ ὁποῖος Ἰονί:[19]/τζας πρῶτον μέν ἀπεκρίθη ὅτι δὲν τὸν ἐγνωρίζη διά ἐπίτρο:[20]/που, καὶ μετέπ(ει)τα κράζωντας τὴν μάνα τοῦ κοριτζιοῦ καὶ βεβαιώνων[21]/τάςτον αὐτή μέ τό στῶματης, τὸν ἐγνώρισεν, πλήν ἐξήτισεν διο:[22]/ρίαν 4 εὐδομάδαις διανὰ Ἀποκριδῆ, μέ τό νά μὴν (εἶ)χεν [23]/ καμμίαν (εἴ)δησιν, ὁ ἐπίτροπος τοῦ κοριτζιοῦ προτοστολο:[24]/γίζη καὶ ζητᾶ, πρῶτον μέν καουτζιόνι διά τά ἔξωδα τῆς κρί:[25]/σεως, δεύτερον δέ ἐγγηητήν διά τήν περσιόνατου νὰ μήν [26]/ φύγη ἕως τὴν ἄνωδεν διωρίαν, ὅδεν ἐκρίθη ἀπὸ λόγου [27]/ μας διά τὸ καο<υ>τζιόνι τῶν ἐξόδων τῆς κρίσεως (εἶ)ναι ἀμφίβο:[28]/λον ἐπ(ει)δή χρ(εί)ζη νὰ γένη καὶ Ἀπό τά δυὸ Μέρη, διαδέ τόν [29]/ Ἴδιον γίνεται ἐγγυήτρια ἡ Ἴδια Μάνατου (εἰ)ς τὴν ἐρχωμένην διω[30]/ρίαν νά τόν παῤῥησιάζη, ὅδεν τοὺς δήνεται τὸ αὐτὸ τέρμινον [31]/ καὶ τῶν δυονών νὰ (εἶ)ναι ἕτοιμοι νὰ σταθοῦν (εἰ)ς τὴν κρίσιν.

[32-36]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Μανηκάτης σαφράν(ος) mpω. Γιάννης μαυρωδής [χ. Γ. Ι. Μάρκου], Κόνσταντήνος· Αρπασίς mp. Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp. κυρήτζης χ(ατζῆ) τύχ(ου). Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mpώ. Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpω.

στ. 13-18 Αγωγή για απατηλή επίτευξη συνουσίας[1], που ασκείται από υπάλληλο του τρανσυλβανικού Θησαυροφυλακίου, ως πληρεξουσίου της παθούσας, εναντίον του γιου ενός μέλους της Κ. Η παθούσα είναι ορφανή από πατέρα, ο οποίος ήταν επίσης μέλος της Κ. Αίτημα της αγωγής είναι η σύναψη γάμου της παθούσας με τον εναγόμενο, προς εκπλήρωση της υποσχέσεως γάμου με την οποία την παρέσυρε ο δράστης («μέ ταξίματα»).

στ. 19 Ένσταση του εναγομένου για έλλειψη πληρεξουσιότητας του αντιπροσώπου της ενάγουσας.
στ. 20-21 Η νομιμοποίησή του γίνεται από την μητέρα της ανήλικης(;).
στ. 22-23 Πρόφαση άγνοιας για τη γέννηση τέκνου από τη συνεύρεση και αίτηση προθεσμίας από τον εναγόμενο.
στ. 27-28 Το Κριτήριο δεν ορίζει εγγυοδοσία υπέρ της ενάγουσας, επειδή θεώρησε ότι η έκβαση ήταν αμφίβολη. Δέχεται όμως να εγγυηθεί προσωπικά η μητέρα του εναγομένου ότι αυτός δεν θα φυγοδικήσει.

1. Βλ. ΕΚΣ, 224-225 ανάλυση για τα λεγόμενα «εγκλήματα κατά των ηθών» και την προσβολή της γενετήσιας ηθικής ως εννόμου αγαθού στο δίκαιο της Κ. Η έννοια του «*ἐδυνάστευσεν*» δεν μπορεί να είναι ότι *βίασε* την κοπέλα αλλά ότι έγινε συνεύρεση, διότι ακολουθεί ο προσδιορισμός «*με ταξίματα*», που υποθηλώνει συναίνεσή της με την προοπτική του γάμου.

215

1775/III/19 978/φ 99v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου σχ. 214, 246-248

Πρακτικό. Εκπροσώπηση ορφανής στο δικαστήριο από τη μητέρα της. Προθεσμία για τον διορισμό πληρεξουσίου δικηγόρου. Αναβολή της δίκης.

// 1775 : μαρτίου: 19:
[2]/ Ἐπαρ(ει)σιάσθει ὁ Νίτζος Δημητρίου διὰ τήν ὄπισθεν ὑπόθεσιν ὁποῦ ἔχ(ει) μὲ [3]/ τὴν θυγατέραν τοῦ μακαρίττου Γεωργίου Θεοδόρου, βάνωντας (εἰ)ς τὸν τόπον [4]/ του διὰ ἀβοκάτον τὸν κὺρ Ἰοχάννες Κούν, ἀβοκάτος ὀμνεγμένος [5]/ ὁ ὁποίος ἐπ(εῖ)ρεν τὴν ὑπόθεσιν ἀπάνωτου, ζ(ει)τὰ καί τό ὄπισθεν κρά:[6]/ξιμον τὸ ὁποίον καί τοῦ δίδεται. κράζωντας ὅμως τήν μητέραν [7]/ τής κώρης καὶ μὲ τὸ νὰ μήν ἔχῃ ἀτβοκάτον, ζ(ει)τά καί αὐτῇ [8]/ δ(ει)ωρήα, καὶ τὴν δίδεται, 6: εὐδωμᾶδαις διὰ νὰ π(ει)άσῃ καί αὐτῇ προ:[9]/ κ<ουρ>άτωραν καὶ νὰ ἑτοιμασθῇ διὰ κρίσιν[1], καὶ ἔστω.
[10-15]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Μανικάτης Σαφράν(ος) mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpω, γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Κόνσταντήνος Ἀρπασίς, κυρίτζης χ(ατζή) τύχ(ου) mp, Μανώλης Κωνσταντίν(ου) mpa, Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mpia, καπετάνος τῆς ἐξωτέρας:–

στ. 3-5 Διορισμός δικηγόρου, που αναλαμβάνει την υπόθεση.
στ. 5-6 «*...κράξιμον*»: η αγωγή, «***κράζωντας ...την μητέραν***»: «καλώντας» την μητέρα ως κηδεμόνα.

στ. 8 Παρέχεται η συνήθης νόμιμη προθεσμία των έξι εβδομάδων για τον διορισμό δικηγόρου.

1. Για την ανάγκη χρησιμοποιήσεως δικηγόρων βλ. ΕΚΣ, σ. 173.

216

1775/III/19 — 978/φ 99ν
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου — σχ. 210, 217, 221

Απόφαση οριστική. Αναγκαστική εκτέλεση κατά του εγγυητή.

[16]/ Τῇ αὐτῇ ἡμέρα ὡς ἄνωθεν.
[17]/ Ἐπαρ(ει)σιάσθ(ει) πάλην ὁ ἀτβοκάτος κὺρ Γάμπριελ Μέσκου ἀτβοκάτος τοῦ [18]/ ἄρχ(οντα) Γεώργη Ἀνδρέας φὸν Ῥόζενφέλτ, διὰ τήν ὄπισθεν ὑπόθεσιν τῆς [19]/ Μαριάνκας Χρήστου Ἀντονίου, τῆς ὁποίας ἐδώθ(ει) τέρμινον εὐθύς ὕστε:[20]/ρα ἀπὸ ταῖς φέριαις[1], νὰ ἔχῃ νὰ ξεπλερώνεται καὶ νὰ τεργιάξεται[2] [21]/ ἀπὸ τὸ χρέοςτης δίχως καμίαν πρόφασιν. (εἰ)δὲ μή θέλ(ει) τής γίν(ει) [22]/ τό ἐξεκουτζιόνη[3], καί ἔστω.
[23-24]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpω. Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp.

1. Οι γιορτές του Πάσχα.
2. Το «τεργιάζομαι» συνήθως σημαίνει συμβιβάζομαι. Εδώ έχει την έννοια του «τακτοποιώ», «διευθετώ».
3. Θα γίνει αναγκαστική εκτέλεση.

217

1775/IV/20 — 978/φ 99ν-100r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου — σχ. 210, 216, 221

Απόφαση οριστική. Διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως. Αναστολή της με «ενέχυρο» που κατατίθεται στο Κριτήριο, ως μορφή εγγυοδοσίας («*σημάδι εἰς τὴν κρίσιν*»). Εγγυητής. Προθεσμία ολοσχερούς εξοφλήσεως. Χρεωστική ομολογία ως ενέχυρο υπέρ του εγγυητή.

[25]/ 1775: τῇ: 20: ἀπρηλλίου:
[26]/ Τὴν σήμερον ἐπαρ(ει)σιάσθ(ει) πάλιν ὁ ἄνωθεν ἀτβοκάτος κὺρ Γάμπριελ

Μέσκου [27]/ καὶ κατὰ τὴν ἄνωδεν δ(ει)ωρ(εί)αν ἔγινεν ἐξεκουτζιόνη τῆς ἄνωδεν Μα:[28]/ριάνκας διὰ νὰ πλ(ει)ρώσῃ τὸ χρέοςτης. διὰ τὸ ὁποίον ἤφερεν συμᾶδη [29]/ (εἰ)ς τὴν κρίσιν, ἕνα ἀσυμένιο πλάτ μαλαματοκαπνισμένο μὲ λου:[30]/λούδια, γυναικίσιο, μὲ 9: κόπτζαις μικραῖς ὁποῦ τραβὰ ἕως λότια, 15: [31]/ καὶ 26: κομάτια σκουτέλια καλαγένια, 18: ἤγουν δέκα ὀχτὼ ταλέρια [32]/ μικρᾶ, καὶ ἕξ(ει) σκουτέλια μεσέα, καὶ 2: σκουτέλια τρανήτερα, τὰ [33]/ ὁποία [[ἀσυμένια]] |συμαδικά| εἶναι ξετιμ(ει)μένα οὔγκρ|ικα| F 54"- διὰ δὲ τὰ ῥέστα [34]/ οὔ(γκρικα) F 16:[1] γίνεται κεφύλης ὁ κὺρ Ἰωάννης Θεωδοράνου Τζήγκου. ὅθεν τῆς [35]/ βάνωμεν δ(ει)ωρ(εί)αν 6: εὐδωμᾶδαις (εἰ) μὲν δὲν ἤθελεν νὰ πλ(ει)ρώσῃ [36]/ νὰ ἔχουν νὰ πουλ(ει)θοῦν, καὶ νὰ πάρῃ ὁ ἄνωδεν ἄρχωντας τὰ ἄσπρα. (εἰ)ς [37]/ {τὸν ἴδιον} // τὸν ἴδιον καιρὸν διά τὸν κεφυλεμέν τοῦ κὺρ Ἰωάννου Τζήγκου βάν(ει) καὶ μίαν [2]/ ὁμολογίαν τῆς Ἴδιας Σπέκην[2]: διὰ οὔ(γκρικα) F 83"- καὶ ἔστῳ.

[3-6]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpω, Κόνσταντήνος· Αρπασὶς mp, κυρήτζης χ(ατζή) τύχ(ου), Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mpω, Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος τῆς ἐξωτέρας mpa.

στ. 28-29 Έναρξη εκτελέσεως κατά της εγγυήτριας, την οποία αναστέλλει η κατάθεση από αυτήν στο Κριτήριο διαφόρων πραγμάτων ως εγγυοδοσία[3], που δεν καλύπτουν όμως το συνολικό χρέος. Δεν μπορούμε να εικάσουμε ότι είχε γίνει μερική εξόφληση, γιατί αυτό θα αναφερόταν οπωσδήποτε στην απόφαση.

στ. 31-32 Τα 26, συνολικά, «*σκουτέλια*» (:πιατικά) από κασσίτερο περιγράφονται αναλυτικά.

στ. 33 «***τὰ ῥέστα***»: το υπόλοιπο του χρέους ανέρχεται σε F 96. Από αυτό, η εναγομένη καλύπτει 83 F με άλλη χρεωστική ομολογία της πρωτοφειλέτιδας (στ. 2[φ 100r]), την οποία καταθέτει ως ενέχυρο υπέρ του Ι. Τζήγγου, που κατά την εγγραφή εγγυάται για 16 F. Στην πραγματικότητα, όπως προκύπτει από την εγγραφή 221, η εγγύηση του Ι. Τζήγγου κάλυπτε το υπόλοιπο που θα προέκυπτε μετα την μερική εξόφληση του χρέους από το προϊόν της εκποιήσεως.

1. Το χρέος της πρωτοφειλέτιδας ανερχόταν σε 150 F.
2. Πρόκειται για την πρωτοφειλέτιδα (εγγρ. 210, στ. 5).
3. Ήταν το λεγόμενο «*ἐνέχυρον/σημάδι εἰς τὴν κρίσιν*», (βλ. ΕΚΣ, σ. 204 και σημ. 243).

218

1775/V/13 978/φ 100r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου πρβλ. 199, 209, 227

Απόφαση οριστική. «Επ'αναφορά» διαδικασία. Ο ανίκανος παρίσταται στο Κριτήριο με τον κηδεμόνα του.

[7]/ Τῇ: 13: μαΐου: 1775:
[8]/ Ἐσυνάχθ(ει)μεν ἡμ(εῖ)ς οἱ ὑποκάτωθεν γεγραμμένοι διὰ τὴν ὑπόθεσιν
τοῦ [9]/ Ἀνδρέα Βασίλη μπακάλη, μέ τό νά ἤλθεν μέ τόν Κωνσταντίνον
Σίρμπου [10]/ ἐπίτροπόντου[1], καὶ ξειτά ἀπό τὸ μερτικὸν τοῦ πατρός του, ὡς
ὅπισθεν φαί:[11]/νεται[2] φιω(ρίνια) οὔ(γκρικα) F 900:- ὁποῦ τοῦ ἔμ(ει)ναν,
ἀπὸ τὰ ὁποῖα ξ(ει)ττά νὰ τοῦ δω:[12]/θοῦν μερικὰ, μέ τό νά ἔχ(ει) κρίσαις,
τόσον μέ τὴν γυναῖκαντου, ὅ:[13]/σον καὶ μὲ ἄλλους, ὡς λέγ(ει). καί ἔτζη
τοῦ χρ(ει)άζωνται ἄσπρα νά ἐξωδιά:[14]/ζη, ὅθεν βλέπωντας ἡμ(εῖ)ς ὅτι τὸ
συν(ει)θισμένον διάφορον τῶν [15]/ ἀσπρῶν τὸ ἐπ(εῖ)ρεν, καὶ τὸ ἐξώδιασεν
ἐκ(εῖ) ὁποῦ αὐτὸς ἠξεύρ(ει), καί ξ(ει)π[16]/τῶντας καὶ ἀπὸ τὰ κεφάλαια
ἀκόμη, καὶ μὴν βλεπωντάςτον νὰ [17]/ κάμῃ ἀπὸ αὐτά ὁποῦ πέρν(ει),
ἀναγκαῖατου καί φωρέματα, καί ἔτζη [18]/ μέλλ(ει) (εἰ)ς ὀλίγον καιρόν νά
φθ(εί)ρῃ τὸ καπητάλητου, καὶ ὤντας [19]/ ἀνάξιος οὔτε νὰ δουλέψῃ οὔτε νὰ
βγάλλῃ τό ψωμῆ του, ἀποφασήσα:[20]/μαν νὰ μὴν τοῦ δώσωμαι τίποτας, ἔξω
ἀπὸ τό διάφορόντου καί [21]/ ἔστῳ (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[22-25]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Ἰωάν-
νης τζηνγγ(ού) mpω, Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mpω, Γεώργιος Ἰωάνν(ου)
μάρκ(ου) mp, Κόνσταντηνος· Αρπασίς mp, Γεώργι(ος) Σαφράν(ος) ἐπί-
τροπ(ος) τοῦ Καπετάνου mp, κυρίτζης χ(ατζή) τύχ(ου).

στ. 8-11 Η παράσταση του κηδεμόνα έχει ενδεχομένως την έννοια της συναινέσεως για την αίτηση του ανικάνου και όχι της αντιδικίας, διότι τη διαχείρηση της κληρονομιάς του δεν έχει ο κηδεμόνας του αλλά η Κ ως επίτροπος.
στ. 14-21 Αιτιολογία και διατακτικό της αποφάσεως, το οποίο απορρίπτει την αίτηση του ανικάνου, για να προστατευθεί η περιουσία του.

1. Την επιτροπεία ασκούσε η Κ (εγγρ. 199, 209), ενώ πρέπει να είχε αναθέσει στον Σήρμπου την κηδεμονία. Πρβλ. εγγρ. 227, όπου ο Κ. Σήρμπου εμφανίζεται να οφείλει τόκο για χρήματα του ανικάνου που είχε πάρει από την Κ ως δάνειο. Βλ. επίσης στην ίδια εγγρ. 227, τη συμφωνία που έκανε ο Καλοκυρίτζης, ως πάρεδρος της Κ, με ξένο προς την Κ ρουμάνο κάτοικο του Σιμπίου, για τα ετήσια έξοδα διαβιώσεως του ανικάνου. Πρβλ. Νομικόν ΙΓ΄ § 33: «...*Ἐπιτρόπους λέγομεν μὲ ἕν κοινὸν ὄνομα καὶ τοὺς κουράτορας*».

για τους οποίους αναφέρει στην § 13 του ιδίου τίτλου «...*Εἰς τοὺς παρόντας καιροὺς μόνον ἐπιτρόπους διορίζομεν και λέγομεν τῶν ὀρφανῶν*».

2. Εγγρ. 209.

219

1775/V/15 978/φ 100v-101r
χ. Μανόλη Κωνσταντίνου πρβλ. 201

Πρακτικό. Κήρυξη πραματευτή σε πτώχευση. Δικαστικός συμβιβασμός πιστωτών. Απογραφή. Εγγυητής για την περίπτωση φυγοδικίας του οφειλέτη.

// 1775 : Μαΐου 15
[2]/ || Ἐσυ || νάχθημεν σήμερον ἡμ(εῖ)ς οἱ ὑποκάτοθεν γεγραμένοι, κατὰ τό [3]/ προτεστάτζιον τοῦ κὺρ Γεωργίου Ἰωάννου Μάρκου, ὁποῦ ἐπρω:[4]/ τοστολόγησεν διὰ ὅλους τοὺς κρεδιτώρους ὁποῦ ἔχουν νὰ πάρουν [5]/ ἀπὸ τὸν Νάστον Δημητρίου, ἐπ(ει)δή καὶ βλέπουν ὅτι δὲν ἐπερ:[6]/πάτησεν Καλλὰ. Μετό νὰ μήν ἐπῆρεν λογαριασμὸν [7]/ τοῦ παιδιοῦ Στέφανον Δημητρίου, ὁποῦ τά ἔφαγεν (εἰ)ς κα:[8]/καῖς ἀράδαις, (εἰ)ς χωρούς, (εἰ)ς παιγνήδια καὶ ἄλλαις ἀταξίαις [9]/ τὸν ὁποῖον Νάστον τόσον ὁ πρώην Ἄρχων πρωεστὸς τόσον καὶ ἕτεροι [10]/ ἄλλοι τοῦ (εἶ)παν ἀρκετά νὰ διώξῃ τὸ παιδί τὸν Στέφανον καὶ νά [11]/ κλήσῃ τό ἐργαστήρι, καὶ δὲν ἠθέλησεν ποτὲ, καὶ οὕτως βλέπωντας [12]/ οἱ κρεδητώροι, ἐπρωτοστολόγισαν ὅλοι καὶ ἐγράφθη τὸ πρᾶγμα [13]/ καὶ ἐπάρθησαν καὶ μερηκὰ φορέματα τοῦ παιδιοῦ, καὶ γρά:[14]/φωντὰς τα ὅλα, φαίνεται ὅτι δὲν εὐγένουν τὰ ὅσα χρεωστᾶ
[15]/ ὅδεν φαίνεται ὅτι χρεωστᾶ (εἰ)ς 14 κρεδιτώρους . . . . . F 2908"35
[16]/ τὸ δὲ πρᾶγμα τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῆς σάτρας καὶ μετά
[17]/ βερεσιαίδια καὶ μὲ μερικά φωρέματα τοῦ παιδιοῦ ὅλα . . F 2237"20
[18]/ μένουν . . . . . F 0671 "15
[19]/ ὥστε παρακαλῶντας ὁ Ἴδιος Νάστ(ος) διά νὰ τόν ἐλεηθοῦν οἱ κρε[20]/ δητώροι καὶ νὰ μὴν ἀκολουθήσουν τὴν νόρμαν τὴν βασιλικήν[2] [21]/ παρά νά τόν ἐλεηθοῦν καὶ νά εὐσπλαγχνισθοῦν τὴν πτωχήν [22]/ θ(εί)αν του καὶ Ἀνέψιάτου Μικρὰ παιδιὰ[3], ἐπειδή ἀλλέως ἔ[23]/πρεπεν νὰ παρδοῦν ὅλα, τὰ ὅσα (εἶ)ναι (εἰ)ς τὸ ὀσποῖτι[4], καὶ [24]/ οὕτως βλέπωντας καὶ οἱ κρετιτώροι, τὸν ἐσπλαχνίσθηκαν [25]/ καὶ ἔκαμαν ἀναμεταξύτων ὅτι νά ξεπεύτουν (εἴ)κοσι τά [26]/ ἑκατό, καὶ νὰ ἔχουν νὰ πέρνουν πρᾶγμα ὅσον (εἶ)ναι [27]/ γραμένον (εἰ)ς τό ἐργαστήρι καὶ ἔξω, καὶ οὕτως ἔγηνεν, νὰ πηγέ[28]/νη ἀτὸς του (εἰ)ς τό Με[ι]διάσι καὶ νὰ φέρη τὸ πρᾶγμα ἐδὼ, καὶ νὰ [29]/ δώσῃ καουτζιόνι διά τήν περσιόνατου, ὅτι δέν ἀναχωρῆ [30]/ πουθενᾶ, καὶ μετά 15 ἡμέρας

νὰ ἀρχήσουν ἡ μ(ει)ρασαῖ[ς]. [31]/ διὰ τόν ὁποῖον ἔγινεν ἐγγυητής ὁ κύρ Ἰωάννης Μάρ<κ>ου [32]/ {ὅτι} // ὅτι ἐὰν δὲν ἔλθη νὰ ἀποκρένεται [ο Ι. Μάρκου] *διὰ ὅλα αὐτά, καὶ ἔστω [2]/ (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*
[3-5]/ Ἰωάννης τζηνγγ(ου) mp, κυρίτζης χατζῆ τύχ(ου) [μον.], *Κόνσταντηνος Αρπασίς mp, Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mp, Γεώργι(ος) Σαφράν(ος) ἐπίτροπ(ος) τοῦ Καπετάν(ου) mp.*

στ. 2-18 Αγωγή του επισπεύδοντος δανειστού. Αδυναμία του εναγομένου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του επειδή άφησε τον ανηψιό του *–φατούρο ή σύντροφο–* να κάνει σπατάλες, παρά τις συμβουλές του προεστού και άλλων μελών. Έγινε απογραφή του ενεργητικού στο μαγαζί στο Σιμπίου, στη *σάτρα* που διατηρούσε παράλληλα στο Μεδιάσι, και κατασχέθηκαν ρούχα του ανηψιού του[5]. Εκκαθάριση απαιτήσεων και χρεωστικό υπόλοιπο του εναγομένου.
στ. 18-28 Η εφαρμογή του Διατάγματος περί πτωχεύσεως της Μαρίας Θηρεσίας θα είχε ολέθριες συνέπειες για τον ίδιο και την οικογένεια του ανεψιού του, στην οποία ανήκε το δικαίωμα χρήσης του *ἐργαστηρίου* του αποβιώσαντος θείου του και πατέρα των παιδιών (βλ. εγγρ. 201). Συμβιβασμός των πιστωτών, με επιεικείς όρους, για σύμμετρη ικανοποίησή τους από το υπάρχον εμπόρευμα, που θα παραλάμβαναν μέσα σε σύντομη προθεσμία[6].
στ. 29-1[φ 101r] Παροχή εγγυητή από τον οφειλέτη για την περίπτωση φυγοδικίας.

1. Πρόκειται για τον ανεψιό του εναγομένου, γιο του Δημητρίου Γεωργίου (εγγρ. 201), που εργαζόταν ως *φατούρος με λογάριασιν* στον θείο του ή ήταν συνεταίρος του.
2. «Norma contra Decoctores et dolosos Debitores» (1772) της Μαρίας Θηρεσίας, το οποίο βλ. στου Fr. Schuler von Libloy, *Statuta Iurium Municipalium Saxonum in Transilvania. Das Eigen-Landrecht der siebenbürger Sachsen nebst der Concurs-und-Failliten-Ordnung von 1772*, Hermannstadt, Josef Drotleff Verlag, 1853.
3. Βλ. εγγρ. 201.
4. Όλη η κινητή περιουσία της οικογένειας.
5. Για την ευθύνη του φατούρου βλ. ΕΚΣ, σ. 185.
6. Για τον πτωχευτικό συμβιβασμό, όπως διαμορφώθηκε εθιμικά από την Κ, βλ. ΕΚΣ, σσ. 202-203 και 97, 99 για τις εξελίξεις μετά το 1777. Πρβλ. Νομικόν ΚΔ΄, στο οποίο παρατηρούνται αρκετές διαφορές με το δίκαιο που διαμορφώθηκε στην Κ.

220

1775/V/29 978/φ 101r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 226, 235, 239, 244

Πρακτικό. Αίτηση για την απόδοση λογαριασμού από τον «διαχειριστή» *συντροφίας*.

[6]/ 1775 μαίου: [[16]] 29 ἤλθεν καὶ ἐπροτοστολοϊσεν ὁ κὺρ Κάρος ἀπὸ μέρ(ος) τῆς συζι[7]/γός του καὶ ξιτά(ει) ὅτι ὁ σιο[[γ]]γορὸς του καὶ ἀδελφὸς τῆς συζιγόστου νὰ ἀρχίσῃ διὰ νὰ γράψῃ [8]/ τὸ ἀργαστήρι καὶ νὰ κάμῃ τὸν λογαριασμὸν τὸν ὅσον (εἶ)χεν ἀναμεταξὴ μαξὴ μέ τὴν ἀδελφήν [9]/ του ἀφ᾽ ἄρχισαν.

Η περιουσία της συζύγου είναι «εξώπροικη» (βλ. εγγρ. 226 επ.)[1].

1. ΕΚΣ, σ. 208.

221

1775/VI/15 978/φ 101r
χ. Μανόλη Κωνσταντίνου σχ. 210, 216-217

Απόφαση οριστική. Αναγκαστική εκτέλεση. Εκποίηση «*ἐνεχύρου εἰς τὴν κρίσιν*»[1]. Κατάπτωση εγγυήσεως .

[10]/ 1775 : Ἰουνίου : 15 :
[11]/ Ἐσηνάχθημεν τὴν σήμερον ἡμεῖς οἱ κάτωθεν ὑπεγεγραμένοι διά τήν [12]/ ὑπόθεσιν τῆς Μαριάνκας ὁποῦ ἔχει μέ τόν Ἄρχων Ῥοζανφελτ [13]/ καὶ Ἀποφασίσθη, ἔστωντας καὶ νά ἀπέρασεν ἡ ὅπισθεν διωρία [14]/ καὶ μετά τὴν διωρίαν ἀπέρασαν ἄλλαις 2 εὐδωμάδαις. [15]/ καρτερῶντας καμίαν γραφήντης, καὶ οὔκ ἦν φωνὴ, καὶ οὐκ ἦν ἀκρό[16]/ασις, καὶ οὕτως Ἀποφασίσθη διὰ νὰ πωληθοῦν, τὰ ὁποῖα καὶ ἐ[17]/πωλήθησαν, καὶ μὴν φθάνωντας<,> νὰ ἔχη νά τά γεμίζη ὁ κύρ [18]/ Ἰωάννης Τζήνγγου ὡς ὅπισθεν ὑποσχέθη[2], καὶ ἀπὸ τὴν σή[19]/μερον (εἰ)ς 3 ἡμέρας νὰ ἔχη νὰ πληρώνεται [ο ενάγων], καὶ ἔστω [20]/ (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[21-24]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς πρω, γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) πρ, Μανόλης Κωνσταντίν(ου) πρω, Γεώργι(ος) Σαφράν(ος) Ἐπίτροπος τοῦ Καπετάν(ου) πρω.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 204-205.
2. Αν. εγγρ. 217.

222

1775/VI/15 978/φ 101v
χ. Μανόλη Κωνσταντίνου

Απόφαση οριστική. Απώλεια ενεχύρου[1]. Υποχρεωτικός εξώδικος συμβιβασμός δανειστή και οφειλέτη.

// 1775 Ἰουνίου 15 ἦλθεν καὶ ἐπροτοστωλόγησεν ὁ Μαρτίν Χέρ<μ>περτ [2]/ Φάνμς Καστρινός ὅτι (εἰ)ς τούς 1771 ὀκτωμβρί(ου) 22 ἔβαλεν σημάδι [3]/ (εἰ)ς τὸν κύρ Δημήτριν Κόσμα 9 ξευγάρια κόψαις διὰ οὔνγγρικα [4]/ F 10:– καὶ ἐρχάμεν(ος) τώρα καὶ ζητῶντας τὰς κώψαις (εἶ)πεν [ο Κόσμα] *ὅτι τάς [5]/ ἔχασεν, ὅθεν ἐπροστάχθη ἕως τό μεσημέρι νὰ ἀγαπηθοῦν [6]/ μέ τὸν Σάσον καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*
[7-9]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mpω. Μανόλης Κωνσταντίν(ου) mp. γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) mpio. Γεώργι(ος) Σαφράν(ος) Επίτροπος τοῦ Καπετάν(ου) mpia.

Ο εξώδικος συμβιβασμός που διατάσσεται είναι υποχρεωτικός, ίσως επειδή πρόκειται για μικροδιαφορά.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 206.

223

1775/VII/20 978/φ 101v
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 223α-224α

Απόφαση οριστική. Επιστροφή παρακαταθήκης. Παράσταση ανικάνου δια του κηδεμόνα του. Εγγυοδοσία.

[10]/ 1775 ἰουλίου 20 ἦλθεν ὁ Κωνσταντίν(ος) Σήρ<μ>πουλ[1] ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Ἀνδρέα τοῦ μα[11]/καρίτου Βασίλη καὶ ζητᾶ τό ζονάρι ὁποῦ τοῦ ἦλθεν (εἰ)ς τὸ μερτικὸν τοῦ πατρὸς του (εἰ)ς τὰ ἠδίσμα[12]/τα τοῦ ὀσπιτί(ου)[2] ὅτι τὸ ἔδοσεν τοῦ κὺρ Δημητρίου Κόσμα καὶ τώρα τὸ ζητά(ει) καὶ αὐτὸς δὲν τὸ εὑρίσκ(ει). [13]/ Καὶ τἀξιτε ἀπὸ σήμερον (εἰ)ς 8 ἡμέραις θέλ(ει) ἀποκριθῆ καὶ να τὸ φέρη. ὡς τόσον, τοῦ ἐδόθη [14]/ ἡ διωρία, καὶ ἐπροστάχθη νὰ φέρη

ἐδώ (εἰ)ς τὴν κουμπανίαν 60 φλορήντζηα νὰ σταθοῦν ὡς ἀ[15]*/μανέτι*[3] *ἐὰν δὲν τὸ φέρη καὶ τά ἤφερεν. Καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*
16-18/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Γεώργι(ος) Σαφράν(ος) Ἐπίτροπ(ος) τοῦ Καπετάν(ου).

στ. 12 Η παρακαταθήκη είχε γίνει, ενδεχομένως, με σκοπό να βρεί ο δεματοφύλακας αγοραστή για το ζωνάρι, του οποίου η αξία ήταν περίπου ίση με τον τόκο που απέφερε στον ανίκανο το κεφάλαιο της κληρονομίας του (900 F).
στ. 13 «***τάξιτε***»: «υπόσχεται» ο εναγόμενος.

1. Πρόκειται για τον κηδεμόνα του Ανδρέα (βλ. εγγρ. 218 και σημ. 1).
2. Πρβλ. τη διανομή των *εἰδισμάτων* στην εγγρ. 149 στ.6[φ 70v].
3. Είναι, δηλαδή, «*ἐνέχυρον/σημάδι εἰς την κρίσιν*».

223α

1775/VII/30 — 978/φ 101v
χ. Θωμά Βελλερά — σχ. 223, 224

Πρακτικό. Αίτηση για την κατάπτωση της εγγυοδοσίας λόγω υπερημερίας του οφειλέτη (δεματοφύλακα). Υπεξαίρεση.

19/Ἰουλίου 30 ἤλθεν ὁ Κωνσταντίν(ος) Σήρ<μ>πουλας καὶ ἐπροτοστολοϊσεν ἔστωντας καὶ νὰ ἀπέρασεν ἡ 8 ἡμέρ[αις] 20/ ὁποῦ ἐβάλθη ἡ διωρήα διὰ νὰ τοῦ φέρῃ ἀπόδ(ει)ξιν ποῦ (εἶ)ναι τὸ ζονάρι. τόρα πλέον δὲν τὸ δέχετε καὶ θέλ[(ει)] 21/ και ζητᾶ τὰ ἄσπρα καὶ ὄχι τὸ ζονάρι μὲ τὸ νὰ ἔγινεν οἰκοκύρης (εἰ)ς ξένο πρᾶγμα καὶ ἔστω.

224

1775/VIII/7 — 978/φ 101v
χ. Γεωργίου Σαφράνου — σχ. 223α

Απόφαση οριστική. Επιδίκαση εγγυοδοσίας στον καταδέτη.

22/ 1775 Αυγούστου 7. Ἐπαῤῥησιάσθηκαν, ὅτε Κωνσταντίν(ος) Σήρμπος μὲ τὸν Δημήτριον 23/ Κόσμα διὰ τήν ζήτησίν τοῦ ἄνωθεν ζουναρίου, καί εὑρέθ(ει) εὔλογον μὲ τὸ νὰ μήν 24/ τὸ ἐπαῤῥησίασεν (εἰ)ς τήν ἄνωθεν διωρίαν νὰ μένουν τα ἄ(σπρα) διὰ τό ζουνάρι 25/ τὰ ὁποῖα νὰ τὰ πέρνῃ ὁ Ἀνδρέας Βασίλι. καὶ ἔστω:–

[26-28]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpω. κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου). Γεώργι(ος) Σαφράν(ος) Ἐπίτροπ(ος) τοῦ Καπετάν(ου) mpia.

224α

1775/VIII/7 — 978/φ 101v
χ. Θωμά Βελλερά — σχ. 223 επ.

Πρακτικό. Αναστολή εκτελέσεως αποφάσεως.

[29]/ Τήν ἰδιαν ὥραν ἐπροτοστολοϊσεν ὁ ἄνωθεν Δημήτρι(ος) Κόσμα διὰ νὰ σταθοῦν (εἰ)ς τὴν κουμ[30]/πανίαν τὰ αὐτὰ ἄσπρα 8 ἡμέραις ἕως νὰ ἔλθη καὶ ὁ κὺρ Γεώργι(ος) πιπερτζῆς[1].

1. Ήταν ο πλησιέστερος συγγενής του ανικάνου, ο οποίος είχε ζητήσει τη διανομή της κληρονομίας και του εξαίρετου (αν. εγγρ. 121, 138, 149).

225

1775/IX/24 — 978/φ 102r
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Πώληση επί πιστώσει σε *συντροφία*. Χρεωστική ομολογία. Πλημμελής εκπλήρωση. Οι μεταξύ των *συντρόφων* διαφορές δεν επηρεάζουν την υποχρέωση καταβολής προς τρίτο.

// 1775 σεμπτεβρίου 24
[2]/ Ἦλθεν ὁ κὺρ Καλοκηρίτζης ἀπὸ τὸ μέρ(ος)|| τοῦ Νικόλα Φιτόκι καὶ ἐπροτοστολοΐσεν [3]/ κατέμπροσθεν τῶν ὑποκάτωθεν γεγραμμένων ἐναντίον τοῦ κὺρ Χατζῆ Θεοδώρου Κῶ[4]/στα καὶ κὺρ Γιαννάκι Μαβρωδῆ διὰ μίαν ὁμολογίαν ὁποῦ ἐπῆραν τὸ πράγμα [5]/ ἀπὸ τὸν ἄνωθεν Νικόλαν Φιτόκι (εἰ)ς τοὺς 1773 αὐγούστου 6 |(εἰ)ς Κολουσβάρι| μέ τέρμινον ὡς διά[6]/λαμβάν(ει) ἡ ὁμολογίατου, καὶ τώρα ἕως τὴν σήμερον δὲν ἐξεπλερώθηκεν λ(εί)πωντάς του ἀ[7]/κόμα φιορίνια πεντακόσια, καὶ τώρα ζητῶντας τα διὰ μέσον τοῦ Καλοκηρίτζη καὶ ἐρω[8]/τώμ(εν)οι διατὶ δὲν τὰ πλερόνουν, προφασίζονται ἀναμεσὸντων προφάσ(ει)ς ὁποῦ (εἰ)ς τὴν ὁμολο[9]/γίαν δὲν ἀρμόζουν<.> ταῖς ὁποίαις προφάσ(ει)ς νὰ τὰ διορθώνουν ἀναμεσὸντων, καὶ πλέον [10]/ ἀπὸ τὴν σήμερον (εἰ)ς ἕξι ἑβδομάδες νὰ ἔχη νά πλερόνεται ὁ ἄνωθεν κὺρ

Νικόλαος Φι[11] */τόκι καὶ ἀπὸ τοὺς δύο δίχως καμίαν πρόφασιν καὶ ἀντιλογίαν καὶ ἔστω.*
[12-14]*/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mpω. Μανικάτης σαφράν(ος) mp. Ἰωάννης τζήνγγ(ού) mpῶ. Κόνσταντηνος· Αρπασὶς mp. Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia.*

στ. 2-7 Ιστορικό. Αγορά επί πιστώσει από *συντροφία*. Μερική εξόφληση.
στ. 8-10 Ενστάσεις των εναγομένων για την εκκαθάριση των μεταξύ τους λογαριασμών, ώστε να προσδιορισθεί ο τελικά υπόχρεος προς καταβολή, οι οποίες απορρίπτονται. Η απόρριψη αιτιολογείται από τη φύση της έγκυρης χρεωστικής ομολογίας[2].
στ. 10-11 Νόμιμη προθεσμία για την εξόφληση της ομολογίας από τους *συντρόφους*, κατά λόγον της εταιρικής τους μερίδας.

1. Ως εντολοδόχος ή αντιπρόσωπος (ΕΚΣ, σσ. 185 επ.).
2. Θ. 29(1691) § 3 εδ. α΄ (ό.π., σσ. 311-312).

226

1775/IX/24
χ. Θωμά Βελλερά

978/φ 102r-v
σχ. 220, 235, 239-240, 244
πρβλ. 121α- 122, 126

Απόφαση οριστική. Δικαιώματα συζύγου στη διαχείριση της εξώπροικης περιουσίας της συζύγου. Εκκαθάριση *συντροφίας*. Επιτροπεία ορφανών. Ασφαλιστικά μέτρα. Αγωγή αποζημιώσεως. Προσφυγή κατά των ασφαλιστικών μέτρων.

[15]*/ 1775 σεμπτεβρίου 24 ἤλθεν ὁ κὺρ Κάρ(ος) καὶ ἐπροτοστολοϊσεν καὶ ἐξή*[16]*/τησεν νὰ πάρωμ(εν) λογαριασμὸν τοῦ κὺρ Δημητρίου Κόσμα ἀφ᾽ οὗ ἐσέβη*[17]*/κεν (εἰ)ς τὸ ἀργαστήρι τοῦ γαμβροῦ του μακαρίτου Βασήλι μπακάλη ὡς καθὼς διαλαμ*[18]*/βάν(ει) καὶ ἡ προσταγὴ ἀπὸ τὴν καμάραν ὁποῦ μᾶς ἤλθεν ταῖς προαπερασμ(ένα)αις καὶ μᾶς*[19]*/ δίδη τὴν (εἴ)δησιν. καὶ οὕτως κράζωντας τὸν αὐτὸν κὺρ Δημίτριον Κόσμαν κατέμπρο*[20]*/σθὲνμας καὶ λέγωντας τὰ ὅσα ζητ(εῖ) ὁ σιογορὸς του, καὶ νὰ αἰτιμασθ(εῖ) διὰ νὰ δόση*[21]*/ τὸν λογαριασμὸν ἀφ᾽ οὗ ἐσέβηκεν, καὶ τὶ λογῆς ἔκαμ(εν) μὲ τὴν ἀδελφὴν του, ὁ ὁ*[22]*/ποῖος ἀπεκρίθηκεν καὶ ἐπροτοστολοϊσεν ὅτι δὲν τὸν ἐγνωρίζ(ει) διὰ νικοκύρην τὸν*[23]*/ αὐτὸν σιογορὸν του καὶ δὲν ἔχ(ει) νὰ*

δόσῃ αὐτουνοῦ κανέναν λογαριασμὸν. καὶ ὅτι αὐ[24]*/τὸς ὅτι (εἶ)χεν μὲ τὴν ἀδελφήντου ἐλογαριά<σ>θικαν<.> ἀγαπήθηκαν καὶ ἐξώφλισεν* [25]*/ δίδωντὰς της δυὸ χηλιάδες φηορίνια οὔνγκρικα. ὡς καθὼς διαλαμβάν(ει) καὶ* [26]*/ {καὶ} τὸ ἐξοφλιστικὸν ὁποῦ ἔκαμ(αν) ἀναμεταξὺτων. Καὶ μὲ τὸ νὰ (εἶ)ναι ἡ {ἀ-}*[27]*/ ἀδελφὴ |τοῦ Διμητρ<ι>ου Κόσμα| καὶ γυναῖκα τοῦ Καρόλου ἀνήμπορι (εἰ)ς τὸ κρεβάτι, ἐστ(εί)λαμ(εν) δυὸ ἀ*[28]*/πὸ τοὺς ὁμνεγμ(έν)ους μας καὶ τὴν ἐρωτήσαμ(εν) ἐὰν (εἶ)ναι μὲ τὸ θέλιμὰ της καὶ ἐὰν αὐτὴ* [29]*/ βάν(ει) τὸν αὐτὸν ἄνδραν της νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ πάρῃ λογαριασμὸν διὰ τὰ ὅσα ἤχεν* [30]*/ αὐτὴ μὲ τὸν ἀδελφὸν της. ἡ ὁποῖα ἀπεκρίθηκ(εν) ἐκ στόματος καὶ (εἶ)πεν, ὅτι αὐτὴ ὅτι ἔκα*[31]*/μ(εν) μὲ τὸν ἀδελφόν της (εἶ)ναι καλὰ καμωμ(έν)α καὶ ὅτι αὐτὴ ἔζησεν μέ τὸν ἀδελ*[32]*/φὸν της καὶ ὅτι καλὸν τῆς ἔγινεν καὶ ὄχι κακὸν, καὶ ὅτι τὸ γράμμα [:το «ἐξοφληστικόν»] (εἶ)ναι μὲ τὸ θέλημὰ της* [33]*/ καὶ ὅτι αὐτὴ τὸν ἄνδραν της δὲν τὸν κάν(ει) οἰκοκύρην οὔτε θέλ(ει) οὔτε ἀγαπᾶ* [34]*/ νὰ ἀνακατωθῆ διὰ τὸ ἔχ(ει) της. καὶ ὅτι αὐταῖς ταῖς δυὸ χηλιάδες τὰ φλορίντζια // ὁποῦ ὁ ἀδελφὸς της τῆς ἔδοσεν ὡς διαλαμβάν(ει) τὸ γράμματων*[1] *πάλιν (εἰ)ς τὰς* [2]*/ χ(εί)ρας του τὰ ἀφίν(ει) καὶ ὄχι ἀλλοῦ. ὅθεν ἡμ(εῖ)ς δὲν ἠμποροῦμ(εν) νὰ κάμωμ(εν)* [3]*/ ἀλέως, νὰ πάρωμ(εν) τοῦ Διμητρίου Κόσμα λογαριασμὸν δίχως τὸ θέλημα τῆς ἀδελφῆς του* [4]*/ καὶ οἰκοκυρᾶς τῶν ἀσπρῶν της, δίχως ῥητὴν προσταγὴν τῆς καμάρας. ἐπ(ει)δήτης* [5]*/ καὶ ἡμ(εῖ)ς πρῶτον νὰ ἀκούσωμ(εν) τὰ ὅτι λέγουν, ὅτι ἕως τὴν σήμερον δὲν ἐθεατρί<σ>θησαν*[2] [6]*/ (εἰ)ς τὸ κριτήριόνμας, διὰ δὲ τὰ 4 μερτικὰ τῶν ὀρφανῶν παιδιῶν ὁποῦ ἔμ(ει)ναν ἀ*[7]*/πὸ τὸν μακαρίτην Βασίλην μπακάλην, ὁποῦ τὸ κάθε μερτικὸν (εἶ)ναι ἀπο φλορήν*[8]*/τζια οὔνγκρικα F 577"82 τοῦ ἑνὸς παιδιοῦ, ἔδοσεν (εἰ)ς τὴν κουμπανίαν λογαριασμὸν* [9]*/ ὡς διαλαμβάν(ει) τὸ προτόκολονμας (εἰ)ς τοὺς 1773 ἰουναρίου 31. ἐπ(ει)δήτης (εἰ)ς αὐτὰ τὰ μερτικὰ* [10]*/ (εἶ)τον ἡ κουμπανία ὁποῦ ἠθέλησεν νὰ κυβερνηθοῦν καὶ νὰ μὴν χαθοῦν καὶ οὕτως μὲ κεφιλιμ(έν)* [11]*/ τὰ ἐπῆρεν ὁ θεῖος αὐτῶν Διμήτρι(ος) Κόσμα ἀπὸ τὴν κουμπανίαν, καὶ ἕως (εἰ)ς τὸν ἄνοθεν διω*[12]*/ρισμ(έν)ον καιρὸν τὰ ἔδρεψεν καὶ τὰ ἔνδ(ει)σεν, καὶ ἤφερεν καὶ τὰ κεφάλαια καὶ τὰ ἐμέτρισεν* [13]*/ κατέμπροσθεν τῆς κουμπανίας, μὴν θέλωντας παράνου νὰ τὰ κρατήσῃ. ὅθεν παρακα*[14]*/λεστικῶς ἀπὸ τὸ μέρ(ος) τῆς ἀδελφῆς του καὶ ἡμῶν τὰ ἐδέχθηκεν μὲ κεφιλιμ(ὲν) δια* [15]*/ τρία χρόνια νὰ ἀκολουθήσ(ει) ἕως ἄνωθεν. ὅθεν καὶ γεμίζωντας ἡ διωρία ὅ*[16]*/που (εἶ)ναι τόρα (εἰ)ς τοὺς 1776 ἰουναρί(ου) 31 νὰ τὰ παῤῥησιάσῃ καὶ νὰ δοθοῦν (εἰ)ς χ(εί)ρας τω[ν]* [17]*/ ὅτι τὸ ἕνα ὑπανδρεύθηκεν καὶ τα ἄλλα τρανέβουν.*

[18-20]*/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Μανικάτης σαφράν(ος) mp. Κόνσταντηνος. Αρπασὶς mp. κυρίτζης χατζῆ τύχ(ου). Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia.*

[21]*/ τὴν ἰδιαν ὥραν ἐπρωτοστολωϊσεν ὁ αὐτὸς κὺρ Κάρ(ος) ὅτι νὰ (εἶ)ναι ἐμποδισμ(έν)ος ἕως* [22]*/ νὰ φέρῃ προσταγὴ ἀπὸ τὴν καμάραν, ἤ νά <γίνῃ>*

ὡς προτεστάρ[ουν]<ει>. [23]/ ὁ ἴδιος Δημήτριος Κόσμα προτοστολοϊξ(ει) καὶ ζητὰ ἐὰν ἐμποδισθ(εῖ) ζητὰ τὴν ζημίαν [24]/ ὅση τοῦ τρέξη ἀπὸ ὅποιον ἐμποδισθῆ ὁποῦ ἔχ(ει) (εἰ)ς Βλαχίαν νὰ εὔγ(ει). [25]/ πάραυθα ὁ ἴδι(ος) ἀπελάρη (εἰ)ς τὴν καμάραν.

στ. 15-19 Αγωγή του συζύγου κατά του *συντρόφου* που ασκεί τη διαχείρηση εταιρείας, στην οποία μετέχει η σύζυγός του (εξώπροικη περιουσία[3]), για να του αποδώσει λογαριασμό από συστάσεως της *συντροφίας* («*ἀφ' οὗ ἐσέβηκεν*»). Η αγωγή έχει παραπεμφθεί στην Κ από το Θησαυροφυλάκιο, στο οποίο είχε αρχικά κατατεθεί από τον ενάγοντα. Η επιχείρηση («*ἀργαστήρι*») ήταν κληρονομία της συζύγου του ενάγοντος και των παιδιών της από τον πρώτο άνδρα της και η διαχείρηση της επιχειρήσεως και των μεριδίων των παιδιών είχε ανατεθεί στον εναγόμενο με σύμφωνη γνώμη της μητέρας και της Κ και με παροχή εγγυητών (αν. εγγρ. 126).

στ. 20-26 Κλήση του εναγομένου στο Κριτήριο και γνωστοποίηση του αιτήματος της αγωγής. Ένστασή του για έλλειψη ενεργητικής νομιμοποιήσεως του ενάγοντος, επειδή είχε ήδη γίνει εκκαθάριση των λογαριασμών της *συντροφίας* και συμβιβασμός μεταξύ αυτού και της αδελφής του, όπως αποδεικνύεται με σχετικό «*ἐξοφληστικόν*» γράμμα.

στ. 26-34 Κατάθεση κατ' οίκον, λόγω ασθενείας, της συζύγου του ενάγοντος, που επιβεβαιώνει τους ισχυρισμούς του εναγομένου. Άρνηση της συζύγου να συναινέσει στο περιεχόμενο της αγωγής, να νομιμοποιήσει τον ενάγοντα, και να του επιτρέψει να αναμιχθεί στη διαχείριση της περιουσίας της.

στ. 34-2[φ 102v] Δήλωση της συζύγου ότι το μερίδιο που της αναλογούσε από την εκκαθάριση της *συντροφίας* και της παρέδωσε ο αδελφός της (1773) το είχε τοποθετήσει και πάλι στη *συντροφία* τους, της οποίας τη διάρκεια είχαν παρατείνει για τρία χρόνια.

στ. 2-4 Αιτιολογία για την απόρριψη της αγωγής.

στ. 5-9 Επικουρικοί λόγοι για τη χρηστή διαχείριση των μεριδίων των ορφανών[4], οι οποίοι συνηγορούν για την απόρριψη της αγωγής.

στ. 9-17 Σύμφωνα με αυτό το χωρίο, η Κ είχε αναθέσει τη διαχείριση των χρημάτων των ορφανών στον θείο τους, με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο μεταβυζαντινό δίκαιο για τον επίτροπο[5].

στ. 21-22 Αίτηση ασφαλιστικών μέτρων –απαγόρευση εξόδου από τη χώρα–, μέχρις ότου εκδοθεί η διαταγή του Θησαυροφυλακίου για την απόδοση λογαριασμού από τον εναγόμενο στον ενάγοντα (βλ. και στ. 4 «*δίχως ῥητὴν προσταγὴν τῆς Καμάρας*»).

στ. 23-24 Αίτηση αποζημιώσεως του εναγομένου, εάν του απαγορευθεί η έξοδος από την πόλη και τη χώρα.

στ. 25 Προσφυγή κατά των ασφαλιστικών μέτρων στο Θησαυροφυλάκιο, ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο επί εμπορικών διαφορών των μελών της Κ[6]. Πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι το *ὅπρισμα* επέφερε άμεσα αποτελέσματα, δηλαδή από της αιτήσεως δεσμευόταν ο καθ' ού να μην αναχωρήσει από την πόλη, χωρίς να χρειάζεται γι' αυτό ειδική απόφαση του Κριτηρίου[7].

1. Εννοεί τη σύμβαση *συντροφίας*.
2. «Δεν εμφανίστηκαν», «δεν έγιναν θέατρο» με αντιδικίες και αντεγκλήσεις.
3. Πρόκειται για το εξ αδιαθέτου κληρονομικό μερίδιό της από τον πρώτο της σύζυγο. Δεν το είχε παραδώσει στον ενάγοντα, προφανώς διότι δεν ήταν πραματευτής της Κ. Κατά συνέπεια, αν αυτός πέθαινε η γυναίκα δεν θα τον κληρονομούσε σύμφωνα με την εθιμική ρύθμιση της Κ, βλ. ΕΚΣ, σσ. 207-209. Πρβλ. διαφορετική αντιμετώπιση στην περίπτωση της εγγρ. 195.
4. Πρβλ. και εγγρ. 126.
5. Πρβλ. Νομικόν ΙΓ΄ και ΙΔ΄.
6. Πρβλ. Θ. 26(1690) § 1 και 44(1728) § 5 (ΕΚΣ, σσ. 298, 349).
7. Βλ. παντού Μέρη Α΄, Γ΄, Δ΄.

227

1775/X/3 — 978/φ 103r
χ. Θωμά Βελλερά — σχ. 209, 218

Πρακτικό. Εκκαθάριση δαπανών διαβιώσεως ανικάνου. Συμβιβασμός. Επιτροπεία από την Κομπανία.

// 1775 ὀκτομβρίου 3
[2]/ Ἦλδεν ὁ Ἀνδρέας Σηνάουρ καὶ ἐπροτοστολοϊσεν ζητῶντας τὸ κόστ(ος) τοῦ Ἀνδρέα [3]/ Βασήλη <μ>πακάνου διὰ ἕναν χρόνον τὸν ὁποῖον τὸν ἔκαμ(εν) παξάρι ὁ κὺρ Καλοκτ[4]/ρίτζης διὰ οὔνγρικα φιορίνια F 55, (εἰ)ς τοὺς 1774 δεκεμβρίου 10 καὶ τόρα ἔρχετε καὶ [5]/ ξιτᾶ τόσον τὸ κόστος τοῦ χρόνου ὅσον καὶ ὁποῦ πρετεντάρη ἀκόμα διὰ κρασὶ [6]/ ὁποῦ τοῦ ἔδοσεν βέδρες 30 κοῦπαις 240 ἀπὸ 14 <μ>πάν<ι>α ὁποῦ κάν(ουν) F 33 "60 καὶ [7]/ διὰ ῥακὶν φλορίντζια F 3. διὰ τὰ ὁποῖα ὅλα κάνουν F 91 "60. ἀπὸ αὐτὰ ἔλα[8]/βεν αἰφέτος ὁ κὺρ Καλοκυριτζης F 14 "50 ἕτερα ἕνα ἄλογον του F 13 καὶ ἔτε[9]/ρα ἀπὸ τὸν Κονσταντήνον Σήρ<μ>πουλα F 10"- ὁποῦ γίνουνται ὅλα F 37 "50 [10]/ ὅδεν τὸ κόστος εἶτον F 55 <,> ἔλαβεν τὰ F 14 "50 ἀπὸ τὸν Καλοκυρίτζη καὶ τὰ [11]/ F 10 ἀπὸ τὸν Κωνσταντίνον Σήρ<μ>πον γίνουνται F 24 "50 θέλει ἀκόμα F 31 "50

[12]/ διὰ δὲ τὸ κρασὶ ὁποῦ ἐπῆρεν καὶ ἔπιεν
καὶ ρακὶ ὁποῦ κάνουν . . . . . F 33 "60
[13]/ τοῦ ξεπέφτομ(εν) διὰ μερικὰ . . . . . 5 "60 5 "60
[14]/ <μένουν> . . . . . F 28 "60 F 37 "10
[15]/ ἔλαβεν τὸ ἄλογον ἀκόμα 13
[16]/ αὐτὰ ἂς τὰ πλερόση αὐτὸς . . . . . 15 "60
[17]/ ἐπ(ει)δήτης καὶ δίχως τὴν (εἴ)δισιν τῆς κομπανίας τὰ ἔδοσεν καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδιξιν.
[18]/ ἰδοὺ ποῦδε νὰ εὔγουν
[19]/ ἀπὸ τὸ διάφορον τοῦ αὐτοῦ ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τοὺς 1774 ἰουνίου 10
[20]/ ἕως 1775 ἰουνίου 10 . . . . . <F> 60 . . . . . .μένουν F 3
[21]/ ἀπὸ μίαν ὁμολογίαν τοῦ Σήρ<μ>που Κωνσταντίνου 16
[22]/ νὰ δόση καὶ διὰ ἕνα φερτάλι διάφορον ἀκόμα ὁ κὺρ
Γεώργι(ος) . . . . . 15 "75
[23]/ <κάνουν> . . . . . 34 "75
[24]/λ(εί)πουν . . . . . 2 "35
[25]/ <κάνουν> . . . . . οὔ(γκρικα) F 37 "10
[26-28]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. κυρίτζης χ(ατζή) τύχ(ου). Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia.

στ. 2-7 Αγωγή κατά της Κ, ως επιτρόπου, για δαπάνες διαβιώσεως ανικάνου. Τη συμφωνια («*παξάρι*»), είχε κάνει ένας πάρεδρος της Κ και ο ενάγων ζητεί έξοδα επί πλέον του ποσού που είχε συμφωνηθεί.
στ. 16-17 Ο ενάγων θα υποστεί τη ζημία, επειδή δεν ενημέρωσε την Κ πριν να πραγματοποιήσει τις δαπάνες. Εφαρμόζεται η ρύθμιση που έκανε το Κριτήριο για το δάνειο σε ανήλικο[1].
στ. 20 Τα 60 φιορίνια είχαν ήδη καταβληθεί από τον συνολικό τόκο των 63 F, που απέφερε το κεφάλαιο του ανικάνου.
στ. 22 Ο «*κὺρ Γεώργιος*», ο οποίος πρέπει να δώσει επί πλέον ¼ του ετησίου τόκου, είναι το μέλος στο οποίο είχε δανείσει η Κ το κεφάλαιο των 900 F με επιτόκιο 7% (πρβλ. στ. 20). Ο επί πλέον τόκος αποτελεί, προφανώς, προκαταβολή του επομένου έτους, διότι δεν συνάγεται άλλη υποχρέωση του οφειλέτη.

1. Πρβλ. αν. εγγρ. 99.

228

1775/XI/14 978/φ 103v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Παρακαταθήκη προσωπικών και προικώων πραγμάτων. Δικαίωμα επισχέσεως. Δέσμευση της παρακαταθήκης από τον καταθέτη σε τοπικό δικαστή. Χρεωστική ομολογία. Αναρμοδιότητα του Κριτηρίου.

// 1775 νοεμβρίου 14.
[2]/ Ἦλθεν ὁ Σορμπάν(ος) ποτὲ Κοντραμὰτζ Κνὲχτ (εἰ)ς Ῥοντε Τούρνου καὶ ἔκραξεν τὸν [3]/ Δημήτριον Κόσμα (εἰ)ς τὴν κρίσιν καὶ ζητᾶ διὰ μία κασέλαν μὲ φορεματικὰ [4]/ ὁποῦ ἄφησεν ἡ γυναίκατου (εἰ)ς τὸν αὐτὸν Δημήτριον Κόσμα νὰ τοῦ δοδῇ [ὀπί][5]/σω ὅτι αὐτὸς ἔχ(ει) παιδιὰ ἀνήλικα καὶ νὰ τὰ πουλίσῃ διὰ νὰ τὰ θρέψ(ει). καὶ ῥοτώντας [τὸν] [6]/ αὐτὸν Διμήτριον Κόσμα εὑγάζ(ει) μίαν ὁμολογίαν διὰ F 76 "52 ἀπὸ τοὺς 1774 [7]/ ὁποῦ τοῦ χρεωστᾶ αὐτὸς καὶ ἡ γυναῖκατου. καὶ ὅτι ὁ ἴδιος Κόσμας ὤντας (εἶ)τον νὰ εὕγῃ δ[ιὰ] [8]/ τὴν Βλαχίαν<.> δίχως τὴν (εἶ)δισιν τοῦ ἀνδρὸς της ἐπῆρεν καὶ τὰ ἀληκότισεν {ἀπὸ}<εἰς> τὸν ξουδέτζον<.> [9]/ ὅθεν ἡμ(εῖ)ς δίχως νὰ βάλομ(εν) χέρι (εἰ)ς τὴν λάδαν. μὲ τὸ νὰ (εἶ)ναι πράγματα φορεματι[κὰ] [10]/ καὶ ἄλλα ὡς λέγ(ει) ἡ γυναῖκα προίκατης. καὶ μὲ τὸ νὰ τὰ ἀληκότισεν (εἰ)ς τὸν ξουδέτζον καὶ μὲ [11]/ τὸ νὰ τοῦ χρεωστᾶ ὁ Σορ<μ>πάνος τοῦ Διμήτρη. πρέπ(ει) ὁ Διμήτρης νὰ τὸν ξιτίσῃ (εἰ)ς τὸν ξουδέτζον [12]/ καὶ ἐκ(εῖ) νὰ τοῦ γένῃ κρίσις καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[13-17]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Ἰωάννης τζήνγγ(ού) mpω. Κόνσταντήνος. Αρπασὶς mp. Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mpio. Ἰωάννης Ἰωάννου μάρκ(ου) καπετάνος mpio.

στ. 1-5 Αγωγή Ρουμάνου κατά μέλους της Κ για την απόδοση πραγμάτων, που είχε παρακαταθέσει η σύζυγός του, ώστε να εξασφαλίσει τη διατροφή των παιδιών του.
στ. 5-8 Ο εναγόμενος προβάλλει δικαίωμα επισχέσεως[1] επί της παρακαταθήκης, ζητώντας την εξόφληση χρεωστικής ομολογίας του ενάγοντος και της συζύγου του προς αυτόν[2]. Προβάλλει επίσης, ότι η σύζυγος του ενάγοντος είχε δεσμεύσει την παρακαταθήκη χωρίς να τον ενημερώσει προηγουμένως. Επομένως, δεν μπορούσε να διεκδικήσει τα πράγματα για κανένα λόγο, μέχρι την επιστροφή του θεματοφύλακα από το εμπορικό ταξίδι.
στ. 9-12 Το Κριτήριο δεν προβαίνει σε εκτίμηση του περιεχομένου της κασέλας και δεν εκδικάζει κατ' ουσίαν την υπόθεση, επειδή η παρακα-

ταθήκη αποτελείται από ατομικό ρουχισμό και προικώα αντικείμενα της συζύγου του ενάγοντος[3]. Το Κριτήριο κηρύσσει εαυτό αναρμόδιο για την εξόφληση της χρεωστικής ομολογίας του ενάγοντος και της συζύγου του και συνιστά στον εναγόμενο να προσφύγει στον αρμόδιο για τον ενάγοντα τοπικό δικαστή. Επομένως, θα πρέπει και ο ενάγων και ο εναγόμενος να προσφύγουν σε αυτόν για να ικανοποιηθούν οι αξιώσεις τους: Ο μεν ενάγων για την άρση του *οπρίσματος*, ο δε εναγόμενος για την εξόφληση της χρεωστικής ομολογίας.

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 188 (δ΄), 200.
2. Βλ. ό.π., σ. 199 (ιη΄).
3. Τα προικώα μπορούσαν να εκποιηθούν, μόνον όμως για τα χρέη της γυναίκας· πρβλ. και Νομικόν Δ΄ § 43. Για τον ατομικό ρουχισμό κλπ. «τζάβαλα», βλ. ό.π., σσ. 204, 205.

229

1776/I/18 978/φ 103v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση προδικαστική. Απαίτηση δεδουλευμένων. Επίσχεση μισθού από τον εργοδότη. Άδεια του Κριτηρίου να παραστεί ο εναγόμενος σε τοπικό δικαστήριο ως διάδικος. Οικονομία της δίκης.

[18]/ 1776 ἰουναρίου 18 Σιμπίνι
[19]/ ||Ἦλ|| θεν ὁ Τρὶτερος Γιώργι ἀπὸ Φαγαράσι καὶ ἐπρ<ο>τοστολοϊσεν ξητῶντας ἀπὸ τὸν [20]/ Καλοκυρίτζην τὴν ῥόγαν τῆς θυγατρὸς του ὁποῦ ἐδούλευσεν (εἰ)ς τὴν ἀφεντιὰν του μῆνας [21]/ 6 (εἰ)ς τοὺς 1767 καὶ μετὸ νὰ ἔτυχεν νὰ ὑπανδρευθῆ εὐγένωντας τὸ ῥιζικὸν της τὴν ἐξή[22]/τησεν νὰ πηγένῃ καὶ ὡς λέγ(ει) τὴν ἐπῆγεν ἡ ἀρχόντισα τοῦ κὺρ Καλοκυρίτζη καί ἔμ(ει)νεν ἐ[κ(εῖ)] [23]/ μὲ τὸ καὶ νὰ ἀρώστησεν. πλὴν ὁ κὺρ Κυρήτζης λέγ(ει) ὅτι δὲν ἐδούλευσεν 6 μῆνας ἀλλὰ ὀ[λι][24]/γότερον καὶ ὅτι δὲν θυμᾶτε καλὰ μὲ τὸ νὰ (εἶ)ναι καιρὸς ἀρκετὸς ἀπερασμ(έν)ος καὶ μὲ [τὸ] [25]/ νὰ τοῦ ἐχάθηκαν καὶ μερικὰ (εἰ)δίσματα τὰ ξητᾶ ἀπὸ τὴν δουλεύτραν. καὶ ἔστωντας καὶ νὰ μ[ὴν] [26]/ (εἶ)ναι ἡ κόρη τοῦ ἄνωθεν παρὼν, ἀποφασίσθ(ει) καὶ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Καλοκυρήτζη ὅτι [27]/ πηγενάμ(εν)ος (εἰ)ς Φαγαράσιον θέλ(ει) σταθῆ (εἰ)ς τὸ ἐκ(εῖ) κριτήριον παρὼν καὶ ἡ δουλεύτρα του. [28]/ Καὶ οὕτως δίδωμ(εν) τὸ θέλημα νὰ ἠμπορέσῃ νὰ σταθῆ ἐκ(εῖ) (εἰ)ς τὸ κριτήριον. [29]/ Καὶ ἔστω 1776. [30-31]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Μανικάτης Σαφράν(ος) mpo. Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mpio.

στ. 19-22 Αγωγή από νόμιμο αντιπρόσωπο[1] της δικαιούχου για την καταβολή δεδουλευμένων μισθών. Πραγματικά περιστατικά, που θεμελιώνουν τον υπόρρητο ισχυρισμό της ενάγουσας ότι διέκοψε τη σχέση εργασίας για θεμιτό (γάμος) και σύννομο λόγο (ασθένεια εργαζόμενης), με τη συναίνεση του εργοδότη[2].
στ. 23-25 Ο εναγόμενος δεν αρνείται τη βάση της αγωγής, αλλά αμφισβητεί τη διάρκεια της σχέσης εργασίας. Προβάλλει επίσης, χωρίς να τη θεμελιώνει, κατηγορία για υπεξαίρεση τιμαλφών.
στ. 25-29 Η ενάγουσα, την οποία κατηγορεί για υπεξαίρεση ο εναγόμενος για να δικαιολογήση την επίσχεση μισθού, δεν είναι παρούσα. Για την οικονομία της δίκης, το Κριτήριο αποφασίζει, με τη συναίνεση του εναγομένου, να συνεκδικασθεί η απαίτηση των δεδουλευμένων μισθών και η ποινική αξίωσή του στο αρμόδιο τοπικό δικαστήριο. Είναι ενδιαφέρον ότι το Κριτήριο (στ. 28) του επιτρέπει να παραστεί ως εναγόμενος σε αναρμόδιο δικαστήριο για την επίσχεση μισθού, για την οποία όμως το Κριτήριο ήταν αποκλειστικά αρμόδιο βάσει του Προνομίου της Κ[3].

1. Για τη νόμιμη αντιπροσώπευση από τον πατέρα βλ. ΕΚΣ, σ. 185.
2. Για τη μίσθωση εργασίας βλ. ό.π., σσ. 200-201 (ιδ΄).
3. Προνόμιο Λεοπόλδου Α΄ (1701), άρθρο 6, ό.π., σσ. 382, 389-390.

230

1776/I/30 978/φ 104r
χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό ορκωμοσίας πραματευτή στα πλαίσια της διαδικασίας για την απόκτηση της αυστριακής υπηκοότητας.

// 1776 ἰουναρίου 30
[2]/ Ὁ κὺρ Δημίτριος Μιχαὴλ χατζόπουλο[1] ἀπὸ τὴν Σά⌊σ⌋<τ>ι⌊τ⌋στα ἐπαρχία τῆς Τουρκίας [3]/ ἐρχάμ(εν)ος ἐδὼ εἰς τοὺς 1775 φευρουαρίου 15 ὑπανδρεύθηκεν πέρνωντας τὴν κόρην τοῦ [4]/ κὺρ Ἰωάνου Τζήνγγου διὰ νόμιμον σ⌊ζ⌋υζιγὸντου, καὶ οὕτως ἀνεχώρισεν πάλιν διὰ τὴν πραγματ(εί)αντου[2]. [5]/ Καὶ ἐρχάμ(εν)(ος) τόρα ταῖς προαπερασμ(έν)αις πάλιν (εἰ)ς τὰ αὐτόδεν ἐξίτισεν διὰ νὰ γένῃ [6]/ ἐντόπηος καὶ ὑπήκοος τῆς βασιλ(εί)ας μας. καὶ οὕτως μὲ (εἴ)δισιν καὶ <ἐ>π(ει)στολὴν τοῦ τεξαουραριάτου ἔβα[7]/λεν ἐδὼ ἔμπροσθεν τῶν ὑποκάτοθεν ὑπογεγραμμένων τὴν σήμερον τὸν διωρισμ(έν)ον ἀ[8]/πὸ τὴν βασιλ(εί)αν ὅρκον ὅτι νὰ (εἶ)ναι ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ἐκ(εῖ)θες ὑπήκοος καὶ σούδιτος καὶ [9]/ πιστὸς πρὸς τὴν

καισαρορηγάτικην βασιλ(εί)αν τῶν ῥωμάν(ων)[4] *καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.* [10-12]*/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mo, γεοργις βελλερας mpo.*

στ. 5-7 Προϋπόθεση για την χορήγηση αυστριακής υπηκοότητας ήταν, κατά συνέπεια, η οικογενειακή εγκατάσταση του ξένου στο Σιμπίου.

1. Δηλ. «παιδί του Χατζή». Πρβλ. στους κώδικες τον προσδιορισμό των τέκνων π.χ. του Ρούσου, ως «*Ρουσόπουλα*», του Αδάμη ως «*Ἀδαμόπουλα*», κλπ.
2. Επρόκειτο, δηλαδή, για διερχόμενο έμπορο, ΕΚΣ, 106 επ., 112 επ.
3. Βλ. ό.π., σ. 413, όπου το κείμενο του όρκου. Για το καθεστώς των ελλήνων πραματευτών στην Τρανσυλβανία επί αυστριακής κυριαρχίας βλ. ό.π., σσ. 42-60, 175 και σημ. 71.
4. Ο υπήκοος του *Sanctum Imperium Romanum*, σε αντιδιαστολή με τους «*ῥωμαίους*», δηλ. ρωμιούς της οθωμανικής αυτοκρατορίας –«*Graeci*» για την αυστριακή Διοίκηση (πρβλ. προοίμια των Προνομίων Γ. Ράκοτσι (1636), Λεοπόλδου Α΄ (1701), Μαρίας Θηρεσίας (1777), ΕΚΣ, σσ. 376 επ., 379 επ., 394 επ.).

231

1776/II/19 978/φ 104v-105v
χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό. Απόφαση της συνελεύσεως της Κ με τα αιτήματα για την ανανέωση του Προνομίου της από τη Μαρία Θηρεσία.

// 1776 φευρουαρίου 19 (εἰ)ς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύμα[2]*/τος ἀμὴν.*

[3]*/ Ἰ\Εσ\\υνάχθημεν τὴν σήμερον ὅσοι εὑρέθημ(εν) κατὰ τὸ παρὸν ἀπὸ τὴν κουμπανίανμας καὶ ἐσυ*[4]*/νομιλήσαμ(εν) (εἰ)ρηνικώτατα καὶ ἐστρέχθημ(εν) νὰ παρασταθῶμ(εν) καὶ νὰ ζητήσωμ(εν) ἀπὸ τὴν κρα*[5]*/ταιωτάτην βασιλ(εί)αν μας τῶν ῥομανῶν Μαρίας Τερέζιας καὶ καίσαρ(ος) Ἰωσὴφ δεύτερου, τόπον* [6]*/ διὰ νὰ κατηκήσωμ(εν) καὶ νὰ κτίσωμ(εν) ὀσπίτια<,> {καὶ} ὅτι μᾶς (εἶ)ναι πολοιζήμιον ἔξω ἀπὸ τὸ κάστρον τοῦ Σι*[7]*/μπινίου<,> (εἰ)ς τὸν τόπον ὀνομαζόμ(εν)ον Τζιδαδέλα, ἐπειδήτις καὶ οἱ προγόνοιμας ἕως ὁποῦ ἐξοῦσαν, ἂ*[8]*/λλοιμ(εν) ἐξοῦσαν (εἰ)ς τὴν Τουρκίαν μὲ τὰ σπίτιατων καὶ ἔκαναν τὴν πραγματ(εί)αντων, ἄλλοι δὲ* [9]*/ ὁποῦ (εἶ)τον πολλὰ ὀλιγώτατοι ὑπανδρευμ(έν)οι (εἶ)τον στρεχθοί μὲ ὅλα τὰ βάρη νὰ ζοῦν καὶ δὲν ἐστ[ο]*[10]*/ χάζονταν νὰ πληθήνουν ἐδὼ ἀλλὰ παράνου ἐμελετοῦσαν μὲ κάθε λογῆς τρόπον διὰ νὰ μ[ὴν]* [11]*/ ἀπομίνουν ἐδὼ οἱ μεταγαι<νέ>στεροι των, ἀλλὰ*

νὰ πηγαίνουν (εἰ)ς τὴν πατρίδαντων μὲ κάθε λο[12]/γῆς τρόπον. πλὴν μὲ τὸ νὰ ἄλαξαν ὅλα τὰ πράγματα καὶ μὲ τὸ νὰ ἄρχησαν κατ᾽ ὀλίγ[ον] [13]/ ὀλίγον νὰ μένουν ἐδῶ ὑπὸ κάτοθεν τῆς σκέ{ψ}<π>ης τῆς κραταιωτάτης βασιλ(εί)ας τῶν ῥομανῶν [14]/ καὶ νὰ ἔγιναν σούδιτ<ο>ι ἐμπιστοί, καὶ ἀρνούμ(εν)οι τὰ ὑποστατικὰ των καὶ ἐδικοὺς των καὶ ἄλλα, ὁπ[οῦ] [15]/ ὅλοιμας κοινῶς (εἴ)χομ(εν) ἀπὸ τοὺς πατέρας μας (εἰ)ς τὰ ἔξω. ἀποφάσισαν ὑπανδρέφθ[η][16]/σαν καὶ ἄλλοι ἀνύπανδροι ἔγιναν ὅλοι σούδιτοι βασιλικοί. ὅθεν μὲ τὸ νὰ ἐπληθύναμ(εν) [17]/ (εἰ)ς τὰ παιδιὰ καὶ (εἰ)ς γυναῖκας, καὶ οὕτως βεβαριμ(έν)οι ὡς οἱ ποτὲ Ἑβραί|οι| ὑπὸ κάτοθεν τῆς τυ[18]/ρανήδος τοῦ φαραώ καὶ μὴν ὑποφέρωντας πλέον τὰ ἀνιπόφερτα κακὰ τῶν σασῶν. προστρ[έ][19]/χομ(εν) παρακαλοῦμ(εν) καὶ δεόμεσθεν ἱκετικῶς νὰ μᾶς ἐλεϊσῃ καὶ νὰ μᾶς χαρίσῃ τὸν αὐτὸν [20]/ ἔξοθεν ὀνομαζόμ(εν)ον τόπον. μὲ τὰ κάτοθεν πούνκτα.

[21]/ πρῶτον

[22]/ ||νὰ|| ἀνακενισθῆ τὸ πριβιλέγγιονμας ὁποῦ μᾶς ἐχαρίσθη ἀπὸ τὸν ἀϊδιμον αὐτοκρά[23]/τωραν τῶν ῥωμανῶν Λεοπόλ{ι}δον [[δεύτερον]] πρῶτον (εἰ)ς τοὺς 1701 σεμπτεβρίου 12 (εἰ)ς Βιέναν. μ[ὲ] [24]/ ὅλα τὰ ἄρθρα ὁποῦ γράφ(ει), καὶ τὸ παράνου νὰ (εἴ)μεθα ἐλεύθεροι νὰ ἀγοράζωμ(εν) (εἰ)ς τὸ κά[25]/στρον μέσα πάντοτες ὡσὰν οἱ καστριανοὶ καὶ νὰ ἔχωμ(εν) τὰ ἀργαστήριάμας ὡς καὶ τὴν σήμερον [26]/ πουλῶντας σικοτὰ καὶ λιανικᾶ. ἐξεροντᾶς ὅμως τὸ πούνκτο ὁποῦ γράφ(ει) ὅτι οἱ νόμ[πι][27]/λιδες νὰ κρίνουνται (εἰ)ς τὸ τεξαουραριάτο[1]. Καὶ σιμὰ (εἰ)ς αὐτὸ τὸ πριβιλέγγιον νὰ [28]/ μᾶς προστεθοὺν καὶ αὐτά.

[29]/ δεύτερον

[30]/ ||τὸ|| κτίσμα τῆς ἐκκλισίαςμας (εἰ)ς τὸν τόπον ὁποῦ θέλη κτίσωμ(εν) τὰ ὀσπίτιάμας κατὰ [31]/ τὸ ριτὸν τῶν ῥωμαί(ων) τῶν μὴ οὐνίτων[2] μὲ τὸ<ν> παπὰνμας ὁμογεννῆμας καὶ ὅλα τὰ [32]/ ἀκόλουθα.

[33]/ τρίτον

[34]/ ||ὁ τό||πος ὁποῦ νὰ μᾶς χαρισθῆ νὰ ὀνομασθῆ τῶν ῥωμαί(ων) πραγματευτῶν (εἰ)ς τὸ ὄνομα [35]/ τοῦ νῦν κεσαροῦμας Γιοζέφσταt καὶ δίχως τὴν γνώμην τῶν αὐτῶν ῥωμαί(ων) καν(εἰ)ς νὰ [36]/ μὴν ἠμπορῆ νὰ σέβη μέσα νὰ κατικήσῃ καὶ νὰ κτίσῃ. (εἰ)δὲ μὲ τὸ θελιμα των καὶ τὴν [37]/ συμφωνίαν καὶ δεσίματα νά σεβαίνουν[3].

// τέταρτον

[2]/ κατὰ τό τρίτον ἄρθ<ρ>ον ὁποῦ ἔχωμ(εν) (εἰ)ς τό πριβιλεγγιόνμας ὅτι νὰ (εἴ)ναι τὰ κονάκιαμας [3]/ καὶ ζῶαμας ἐλεύθερα ἀπὸ κάθε [[πρ]]κβαρτίριον καὶ φορσπάνον νὰ ἀφιοῦνται ὅλα ἐλεύθερα τὰ ὀ[4]/σπιτιάμας.

[5]/ πέμπτον

[6]/ τὰ τῆς ζοωτροφίαςμας ὁποῦ μᾶς (εἶ)ναι ἀναγγαία νὰ μᾶς (εἶ)ναι χαρισμ(έν)α ἀπὸ τὴν κρα[7]/τεωτάτην βασιλ(εί)αν νά τά διηκοῦμ(εν) καὶ νὰ τὰ πουλοῦμ(εν) ἡμ(εῖ)ς ὡσὰν ψωμὶ κρασί κρέας [8]/ ἤγουν κρασοπουλοιᾶ

χασαμπαργιὰ [.±.4..][...±5..] καὶ [...±5..] [..±6....]. [...±5....]ον (εἶ)ναι καὶ οὔτης λογῆς τύχοι [9]*/ ἤ ἕτερα χρειαζούμ(εν)αμας νὰ τὰ διηκοῦμ(εν) ἡμ(εῖ)ς.*

[10]*/* *ἕκτον*

[11]*/ νὰ μᾶς δοδῆ ἡ ἄδ(ει)α νὰ ἠμποροῦμ(εν) καὶ ἡμ(εῖ)ς νὰ βοσκοῦν τὰ ζῶαμας (εἰ)ς τὴν στάβαν* [12]*/ τῶν καστριανῶν μὲ τὴν πλερομὴν των ἤγουν (εἰ)ς τὴν ἀγέλην.*

13-19. 1-9[φ 105v]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς μὲ τὴν (εἴ)δισίνμου καὶ βεβαιώνω τὰ ἄνωδεν mpω. Μανικάτης Σαφράν(ος) βαιβαιώνω. δημήτρι(ος) μάρκ(ου) βεβαιόνω. Ἰωάννης. Τζήνγγ(ου). βεβαιόνω. γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) βεβαιόνῳ. Κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου) βεβαιώνω. γεοργις βελλερας βεβεόνο mp. // Κοστα(ζμηος) Πω(π) [...±8.....] mp. κονσταντηνους νηδελκους. Δημίτρις βοΐκ(ου) στρέγω τὰ ἄνοδεν. Δουμιτρου Δου[τκ]ου αζ[εβερε]ζου** mp. κο[..±.7....] [..±4..] [.....], χατζη θεωδορος κοστας βεβεονο mp. Ἀναστάσι(ος) Ἰωάν(νου) Λαγ(ός) ὑπόσχομαι. Γεώργι(ος) Μ: Σαφραν(ος) ἐγὼ βεβαιώνω. Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου). βεβεόνομ(εν) τὰ ἄνωδεν.*

[* Κωσταντίνος ** Ντουμήτρου Ντούτκου βεβαιώνω]

στ. 1-20 Προίμιο, που περιγράφει το καθεστώς των μελών της Κ από τις απαρχές της[4]. Η ανέγερση ορθόδοξου ναού στην πόλη του Σιμπίου κατέστη δυνατή μετά το 1794[5].

στ. 12 «...***μὲ τὸ νὰ ἄλαξαν ὅλα τὰ πράγματα***...»: Υπονοεί την αλλαγή του τρόπου διεξαγωγής του διαμετακομιστικού εμπορίου[6].

Τα αιτήματα αυτά, όπως και τα προηγούμενα (1747), που είχαν υποβληθεί στη Μαρία Θηρεσία για ανανέωση του Προνομίου του 1701, ελήφθησαν υπ'όψη μόνον εν μέρει[7].

1. Προνόμιο Λεοπόλδου Α΄(1701), άρθρο 7 (ΕΚΣ, σσ. 382-383, 390-391).
2. Πρβλ. Προνόμιο Λεοπόλδου Α΄ (1667) προς τους «*Graeci Ritus Negotiatores*» (:Ορθόδοξους εμπόρους) της Άνω Ουγγαρίας, BAR, mss. lat. 9, φ 49r-v, προοίμιο, και την επέκτασή του με Προνομιακό Ορισμό του 1690 στους Έλληνες και Σέρβους εμπόρους, που δηλώνονταν ως Ουνίτες («...*Graeci Ritus Sancta Romana Ecclesia uniti quaestores..., pro universorum... in terras Nostras incolentium Graecorum ac Rascianorum... quaestum exercentium...*) ό.π., φ 48r-v.
3. Το αίτημα αυτό, όπως και εκείνο του προηγουμένου άρθρου, δεν παραχωρήθηκαν ποτέ, διότι θα παρεβίαζαν τα προνόμια των Σαξόνων του Σιμπίου (ΕΚΣ, σσ. 20 επ., 43 επ.).
4. Ό.π., σσ. 27 επ., 36 επ., 42 επ., 53 επ.
5. Η θεμελίωση του ναού έγινε το 1797 και τα θυρανοίξια το 1799, βλ. αν. Μέρος Β΄, εγγρ. I/17.

6. Βλ. ό.π., σσ. 42 επ., 53 επ., και Despina Tsourka-Papastathi, «The Decline of the Greek Companies in Transylvania....», *Southeast European Maritime Commerce and Naval Policies from the Mid-Eighteenth Century to 1914*, Boulder-Colorado [*War and Society in East Central Europe*, v. XXIII]-Thessaloniki, IMXA, 1988, σσ. 213-218.
7. Πρβλ. το Προνόμιο του 1777 (ΕΚΣ, σσ. 394-405), με τα αιτήματα της εγγραφής αυτής· τα αιτήματα που υποβλήθηκαν το 1747 βλ. στο BAR, mss. lat. 9, φφ 31r-38r, στα λατινικά, και 38v-47r, στα ελληνικά.

232

1776/III/22
χ. Θωμά Βελλερά

978/φ 106r

Πρακτικό. Απόρριψη αιτήματος για ένταξη στην Κ. Διαδικασία κτήσης της ιδιότητας μέλους. Παρέμβαση τρανσυλβανικών Αρχών.

// 1776 μαρτίου 22
[2]/ ||Μᾶς|| ἔστυλαν ἕνα μεμοριάλι ἀπὸ τὴν ἔκλαμπρον καμάραν ὁποῦ ἐδόθη ἀπὸ τὴν Ζαμφύραν γυνή τοῦ ποτὲ [3]/ Βασίλη μπακάλη καὶ τοῦ κὺρ Ἰωάννου Κάρου παρακαλῶντας διὰ αὐτὸν τὸν ἄνδρατης τὴν ἔκλαμπρον καμάραν [4]/ διὰ νὰ προστάξῃ (εἰ)ς τὴν κομπάνιανμας νὰ τὸν πάρομ(εν) καὶ αὐτὸν ἀναμεταξὺμας.
[5]/ 1776 ἀπριλίου 13 ἀπόκρισις
[6]/ ἐδόθη ἀπόκρισις (εἰ)ς τὴν ὑψηλοτάτην καμάραν ὅτι μᾶς εἶναι (ἀγ)νώριμος καὶ ὅτι πόδεν (εἶ)ναι δὲν ἠξεύρομ(εν) [7]/ καὶ ὅτι ἔχ(ει) κρίσην μὲ τὸν τούρκον μὲ τὸ ἄλ[λ]ας ἀκόμα ἀνοικτὴ (εἰ)ς τὸ ἔκλαμπρον γγουβέρνιουμ καὶ πέρνωντάς τον θέλω[8]/μ(εν) πάρη καὶ ὅλας τὰς κρίσαςτου καὶ [[...]] θέλ(ει) ἔχ(ει) ἡ κουμπανία καὶ ἡ καμάρα <μ>πελιάδες. καὶ ἴσως ἔχ(ει) ἀρχέαις κρίσας ὁποῦ [9]/ (εἰ)ς ἡμᾶς (εἶ)ναι ἀκόμη ἄγνωστοι<,> ὅθεν παρακαλοῦμεν τὸ ἔκλαμπρον κομισιὸν νὰ ἐλευθερωθῶμ(εν) ἀπὸ ὅλα αὐτά.

Η χήρα μέλους, η οποία συνέχιζε την επιχείρησή του συνεταιρικά με τα αδέλφια της[1], είχε υποβάλει με τον Σάξονα ή Σικούλο δεύτερο σύζυγό της αίτημα στο Θησαυροφυλάκιο για την εισδοχή του στην Κ. Το αίτημα απορρίπτεται, όχι διότι είναι «ἀλλογενής», αλλά διότι δεν θέλει να επιληφθεί των δικών στις οποίες αυτός εμπλέκεται (στ.7-8). Ευσχήμως υπονοείται ότι ο αιτών θέλει να γίνει μέλος για να αποφύγει τα τρανσυλβανικά δικαστήρια.

Η δυνατότητα παρεμβάσεως της τρανσυλβανικής Διοικήσεως για την

ένταξη μέλους στην Κ, που φαίνεται να ίσχυε ως πρακτική, θεσμοθετείται πλέον με το Προνόμιο του 1777[2].

1. Βλ. π.χ. εγγρ. 226, 235 και επ. σχετικές.
2. Βλ. άρθρο VII του Προνομίου του 1777, ΕΚΣ, σσ. 397, 404, που προβλέπει τη διαδικασία που ακολουθήθηκε στην περίπτωση αυτής της εγγραφής. Για την κτήση της ιδιότητας του μέλους της Κ βλ. ΕΚΣ, σσ. 103 επ., 114 επ.

233

1776/III/25 978/φ 106r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 233α-β, 236

Πρακτικό. Καταγγελία για βαριά σωματική βλάβη.

[10]/ *1776 μαρτίου 25 παλαιόν*
[11]/ ||Ἦλθεν|| *καὶ ἐπροτοστολοϊσεν ὁ διδάσκαλος κὺρ Ἰωάννης Κωνσταντίνου Βυζάντιος ζητῶντας δίκαιον ὅτι* [12]/ *ὁ κὺρ Ἰωάννης Τζήνγγου τὸν ἐκτίπησεν μὲ τὸ μπαστούνιτου (εἰ)ς τὸ κεφάλι καὶ τοῦ ἔκαμ(εν) αἵματα.*

στ. 12 «...***τοῦ ἔκαμεν αἵματα***»: στοιχειοθετείται βαριά σωματική βλάβη[1].

1. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 222-223, 213 σημ. 298 και 234.

233α

1776/IV/14 978/φ 106r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 233

Πρακτικό. Κατάθεση υπομνήματος.

[13]/ *1776 ἀπριλίου 14 ἤλθεν ὁ διδάσκαλος κὺρ Ἰωάννης Κωνσταντίνου μὲ ἀναφοραὰν κατὰ* [14]/ *τοῦ κὺρ Ἰωάννου Τζίνγγου. τὴν ὁποίαν καὶ τοῦ τὴν ἐστ(εί)λαμ(εν) διὰ νὰ ἀποκριθῆ.*
[15-17]/ *θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mpo, Μανικάτης σαφράν(ος) mpo, κυρήτζης χατζὴ τύχ(ου)* [μον.], *Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia.*

233β

1776/IV/20 — 978/φ 106r
χ. Θωμά Βελλερά — σχ. 233, 236

Πρακτικό. Υπόμνημα εναγομένου.

[18]/ 1776 ἀπριλίου 20 ἐστάλθη ἀπὸ κὺρ Ἰωάννην Τζήνγγου ἡ ἀπόκρισις τῆς ἀναφορᾶς τοῦ διδασκάλου [19]/ καὶ τοῦ ἐδόθη διὰ νὰ ἀποκριθῆ.

234

1776/IV/14 (25) — 978/φ 106v
χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό. Παράδοση βεβαιώσεως της Κ για μερική εξόφληση χρέους ενός μέλους, για χρήση σε τρανσυλβανικό δικαστήριο.

// 1776 ἀπριλίου 14/25 ἐδώσαμ(εν) μίαν {ὑ}<ἀ>πόδιξην τοῦ χὲρ Γγότλι<μ>π {πὸς} [2]/ ὅτι ἔλαβεν ἀπὸ τὴν κομπανίαν διὰ χρέος τοῦ κὺρ Γιοβάνου Γγιοβάσκου ὁποῦ ἐμα[3]/ζώχθησαν ἀπὸ βερεσέδια του ἀπὸ τὸν κὺρ Καλοκυρίτζη Χατζὴ Τύχου . . . . . RF 610
καὶ ἀπὸ [4]/ τὸν κὺρ Γεώργιον Βελερᾶν . . . . . 90"30
[5]/ <σούμα> . . . . . 700"30
[6]/ διὰ νὰ ἠμπορέση νὰ ἀποδίξη (εἰ)ς τὸ μαγιστρᾶτο τοῦ Μπελιγραδίου ὅτι τόσα μόνον [7]/ ἔλαβεν καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.

στ. 3-4 Οι δύο αυτοί ορκωτοί πάρεδροι εισέπραξαν τα βερεσέδια μάλλον κατ' εντολήν του Κριτηρίου (στ. 2).

235

1776/IV/14 (25) — 978/φ 106v
χ. Θωμά Βελλερά — σχ. 220, 226, 239-240, 244

Απόφαση προδικαστική. Εκκαθάριση *συντροφίας* ορισμένου χρόνου. Πληρεξουσιότητα για τη διαχείριση εξώπροικης (εμπορικής) περιουσίας της συζύγου προς τον σύζυγο. Σιωπηρή πληρεξουσιότητα *συντρόφων*. Επιτροπεία Κ.

[8]/ 1776 - ἀπριλίου 14/25
[9]/ Ὁ κὺρ Ἰωάννης Κάρου ἤλθεν κατ'ἔμπροσθεν ἡμῶν φέρνωντὰς μας ἕνα

γράμμα [10]/ τῆς γυναικόςτου Ζαμφίρας Κόσμα τὸ ὁποῖον ἐδιαλάμβανε ὅτι τὸν κάνει οἰκοκύρην [11]/ διὰ νὰ πάρη λογαριασμὸν (εἰ)ς τὸ ἔχ(ει) της ὁποῦ πραγματεύ(ει) με τὰ ἀδέλφια της καὶ κράζωντας [12]/ την καὶ αὐτὴν τὴν ἐρωτήσαμ(εν) ἐὰν ἀληθῶς μὲ τὸ θέλημά της τὸ ἔκαμ(εν) ὡς διαλαμβάν(ει) τὸ γρά[13]/μματης καὶ μᾶς ἀποκρίθη ὅτι μὴν ἠμπορῶντας διὰ νὰ ζήσῃ ἀλέως, ἀποφάσισεν καὶ τοῦ τὰ ἔδο[14]/σεν λέγωντας καὶ ἐὰν τὰ φάγη ἂς τὰ φάγῃ. ὅθεν μὴν ἔχωντας ἡμ(εῖ)ς ἡ κουμπανία καμία [15]/ ἀνακατωσύνην μὲ τὸ ἔχητης (εἶ)ναι καὶ οἰκοκυρὰ νὰ τὰ κάμῃ ὡς θέλη. καὶ κράζωντας πάραυ[16]/ θα καὶ τὸν Κοσμίτζα Κόσμα καὶ τοῦ τὰ (εἴ)παμ(εν). αὐτὸς ὅμως μᾶς ἤφερεν τὸ γράμμα τὸ συντρο[17]/φικὸν ὁποῦ ἔχουν ἀναμεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο ἀδελφῶν Δημήτρης Κόσμα καὶ Κοσμίτζας Κόσμα [18]/ καὶ ἡ ἀδελφὴτων Ζαμφίρα Κόσμα τὸ ὁποῖον διαλαμβάν(ει) διὰ ἕναν χρόνον νὰ μὴν ἔχη [19]/ νὰ ἀνακατωθῆ κανένας (εἰ)ς τὸ ἀργαστήρι νὰ πάρ(ουν) σοῦμαν ἀσπρῶν {καὶ} ἕξω καὶ ἡ διωρία τελειών(ει) [20]/ τώρα (εἰ)ς τοὺς 1776 Ἰουνίου 8. λοιπὸν ἀποφασίσθη καὶ ἀπὸ ἡμᾶς ἕως τὸν διωρ<ι>σμ(έν)ον καιρὸν [21]/ τὸ παιδὶ ὁ Κοσμίτζας νὰ μὴν δώσῃ κανενὸς σοῦμα ἀσπρῶν ἕξω. καὶ τότες νὰ ἔχῃ νὰ εὑρεθῆ [22]/ ὁ ἴδιος κὺρ Δημήτρης Κόσμα νὰ τελ(ει)ώσουν τοὺς λογαριασμοὺς του<ς>. ὅτι ἡ κουμπανία ἤγουν [23]/ μερικοὶ (εἶ)ναι ἐπίτροποι τῶν ὀρφανῶν καὶ πρέπ(ει) νὰ λάβουν τὴν ὑπογραφήντων. καὶ ἰδοῦ ὅ[24]/ποῦ γράφεται ἕνα γράμμα ἀπὸ τὴν κουμπανίαν νὰ μὴν κάμῃ ἀλέως ἀλλὰ τὸν διορισμ(έν)ον [25]/ καιρὸν νὰ εὑρεθῆ ἐδῶ. Καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξι.
[26-30]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mpω. Μανικάτης σαφράν(ος) mp. Ἰωάννης. τζήνγγ(ου) mpω. κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου) mp. Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpa.

στ. 9-15 Κατάθεση από τον αιτούντα πληρεξουσίου εγγράφου της συζύγου του (στ. 13-14) για τη διαχείριση του εταιρικού της μεριδίου (στ. 10 «*τὸν κάνει οἰκοκύρην*», στ. 13-14 «*τοῦ τὰ ἔδοσεν*»), βάσει του οποίου νομιμοποιείται να ζητήσει την εκκαθάριση *συντροφίας* ορισμένου χρόνου στην οποία αυτή μετέχει. Κλήση της συζύγου στο Κριτήριο και επιβεβαίωση της παροχής του πληρεξουσίου, η οποία έγινε μετά από πιέσεις (βλ. σχ. εγγρ. 220, 226). Παρά την προφανή άσκηση ψυχολογικής βίας, το Κριτήριο δέχεται ως έγκυρη τη δικαιοπραξία, διότι κινδυνεύει ο γάμος.
στ. 15-20 Ρήτρα της συμβάσεως εταιρείας ορισμένου χρόνου, ότι δεν μπορεί να γίνει εκκαθάριση ή ανάληψη χρημάτων πριν από τη λήξη του χρόνου για τον οποίο αυτή είχε συσταθεί.
στ. 20-25 Το Κριτήριο δέχεται την ένσταση του παρόντος συντρόφου και αποφασίζει να μη δοθούν χρήματα σε κανέναν από τους *συντρόφους*, πριν από τη λήξη του χρόνου της *συντροφίας*. Η αιτιολογία της αποφάσεως αφορά στην κληρονομική περιουσία των τέκνων: Η Κ έχει

την επιτροπεία, την οποία ασκεί μέσω ορισμένων μελών της (στ. 22-23), ενώ η διαχείρηση των μεριδίων των ορφανών είχε ανατεθεί στον απόντα θείο τους και *σύντροφο* της μητέρας τους στην εταιρεία. Για τον λόγο αυτό, οι επίτροποι πρέπει να είναι παρόντες στην εκκαθάριση.

Η απόφαση τεκμηριώνει τη σιωπηρή πληρεξουσιότητα του κάθε *συντρόφου* για την άσκηση διαχειριστικών πράξεων για λογαριασμό της εταιρείας[1].

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 197. Για τη *συντροφία* ορισμένου χρόνου, ό.π., σ. 196.

236

1776/V/2 — 978/φ 107r
χ. Θωμά Βελλερά — σχ. 233 επ.

Απόφαση οριστική. Μετατροπή αγωγής για πλημμέλημα σε «*ἐγκληματική αἰτία*» (κακούργημα). Αναρμοδιότητα Κ. Παραπομπή σε αιρετοκρισία εντός αποκλειστικής προθεσμίας. Δικαιοδοσία Θησαυροφυλακίου.

// 1776 μαίου 2

[2]/ || Ἐσυ||ναθρίσθημ(εν) καὶ δευτέρην φορὰν διὰ τὴν ὄπισθεν ὑπόθεσιν τοῦ διδασκάλου κυρίου Ἰωάνου Κων[3]/σταντίνου Βιζαντίου ὁποῦ ἔχ(ει) μὲ κὺρ Ἰωάννην Τζίνγγου καὶ διαβάζωντας τὴν ἀναφορὰν τοῦ <ἐν>ἀγωντος [4]/ καὶ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἐναγωμ(έν)ου, καὶ τὴν δευτέραν ἀντίρισιν τοῦ ἐνάγωντος (εἰ)ς τὰς ὁποίας βλέπωμ(εν) ὅτι [5]/ <ὁ> ἐνάγων ζιτᾶ δικαι<ο>σύνην καὶ κρίσην (εἰ)ς τὸν δαρμὸν του ὁποῦ (εἰ)ς τὰς 25 τοῦ ἀπερασμ(έν)ου Μαρτίου μηνὸς (εἰ)ς[6]/ τὸν ἐνεστῶτα χρόνον τοῦ ἀκολούθησαν ἀπὸ τὸν ἐναγώμ(εν)ον καὶ κάνωντας καὶ τὴν κρίσιν του ἐνγγληματικήν [7]/ καὶ ὁ ἐναγώμ(εν)ος ἀποκρίνεται καὶ πρός φέρει πολλὰς ἀντιρίσ(ει)ς καὶ αἰτίαις ὁποῦ νὰ τοῦ ἔδοσεν ὁ ἐνάγων καὶ νὰ [8]/ ὑπόφερνεν ἀρκετὰς καὶ μὴν ἠμπορῶντας πλέον νὰ ὑποφέρη ἀκολούθησεν τὸ βάρεμα. ζητῶντας καὶ οἱ [9]/ δύο τους (εἰ)ς τὰς ἀναφορὰςτων ἐγγυητὰς διὰ τὴν ζωὴν των καὶ ἐξοδὰτων. ὁ δὲ ἐνάγων (εἰ)ς τὴν δευτέραν του [10]/ ἀντίρισιν πάλιν προσφέρ(ει) ἀρκετὰς ἀντιρίσ(ει)ς καὶ τέλ(ος) προτεστήρ(ει) καὶ ζητᾶ ἀπελάτζιον ἐὰν ἡ κουμπα[11]/νίαμας δὲν ἠμπορῆ νὰ ἀποφασίσῃ καὶ νὰ κρίνῃ ἐνγγληματικὰς κρίσ(ει)ς. ὅτι αὐτὸς τὴν δέλ(ει) διὰ ἐνγγληματικήν [12]/ ὑπόθεσιν. ὁποῦ ἀληθῶς ἡ κουμπανίαμας (εἰ)ς ἐνγ<γ>ληματικὰς ὑποδέσ(ει)ς /μαρτιριμένας/ δὲν κάν(ει) καμίαν [13]/ ἀπόφασιν, παρὰ ἀναφέρετε (εἰ)ς τὴν ὑψηλοτάτην βασιλικὴν καμάραν. λοιπὸν ἀπὸ τὴν κουμπανίαν[14]/μας ἄλλην ἀπόφασιν δὲν δέλ(ει) λάβῃ οὔτε ὁ

ἐνάγων οὔτε ὁ ἐναγώμ(εν)ος παρὰ νουθεσίαν διὰ νὰ [15]*/ ἀγαπηθοῦν καλοῦ τοῦ τρόπου (εἰ)ς δύο ὑποκείμ(εν)α ἀγάπης διαλεγμ(έν)α καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. (εἰ)δὲ καὶ δὲν* [16]*/ στέρξουν<,> τότες ὅστις ἀπελάρ(ει) ἔχ(ει) τὴν ἄδ(ει)αν νά προστρέξη <εἰς> τὴν πρώτην ἠστάντζιαν τῆς κουμπανίασμας* [17]*/ ἤγουν (εἰ)ς τὴν ὑψηλοτάτην καμάραν. ἡ διωρία θέλ(ει) ἀκολουθήσ(ει) ἀφ᾽ οὗ λάβουν τὴν ἰστάντζιαν*[1] *(εἰ)ς χείραςτων* [18]*/ τῆς ἀγάπης ἡμέραι 8 καὶ τότες ἂς ἔχουν τὴν ἄδ(ει)αν διὰ τὸ ἀπελάρισμα.*
[19-21]*/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Μανικάτης σαφράν(ος) mp. Κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου)* [μον.]. *Κώνσταντίνος Αρπασίς mp. Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia.*

στ. 7-8 Η απάντηση του εγκαλουμένου, περιέχει ισχυρισμούς για την πρόκλησή του από τον εγκαλούντα. Δεν αρνείται την πράξη για την οποία κατηγορείται.
στ. 10-12 Στο υπόμνημά του (εγγρ. 233α) ο εγκαλών, εκτός από συμπληρωματικούς ισχυρισμούς, ζητεί την άδεια να προσφύγει στο Θησαυροφυλάκιο, εάν το Κριτήριο θεωρήσει εαυτό αναρμόδιο να κρίνει τη διαφορά. Είναι ενδιαφέρον ότι τη μετατροπή της πράξης σε «ἐνγγληματική», δηλαδή κακούργημα, την κάνει ο εγκαλών με απλό υπόμνημα. Στην περίπτωση αυτή, η υπόθεση θα δικαστεί από το αρμόδιο τρανσυλβανικό δικαστήριο που θα εφαρμόσει το τοπικό δίκαιο[2].
στ. 12-15 Η έμμεση ομολογία του δράστη (στ. 7-8) αποτελεί πλήρη απόδειξη («*μαρτυρημένας*») της βαριάς σωματικής βλάβης[3], της οποίας δεν μπορούσε να επιληφθεί το Κριτήριο εάν διαφωνούσε ένας από τους διαδίκους. Επομένως, αυτό παραπέμπει τους διαδίκους σε αιρετούς κριτές για να συμβιβασθούν.
στ. 15-18 Σε περίπτωση που κάποιος από τους διαδίκους δεν θελήσει να προσφύγει στην αιρετοκρισία, τότε, εντός οκτώ ημερών αφότου πάρουν αντίγραφο της αποφάσεως, επιτρέπεται να προσφύγει στο Θησαυροφυλάκιο, το οποίο είναι για τα μέλη της Κ ο α΄ βαθμός δικαιοδοσίας επί «ἐγκληματικών» υποθέσεων (*causae criminales*)[4].

1. Εδώ με την έννοια της αποφάσεως.
2. Βλ. ό.π., σ. 223· επίσης, Ι. Αδάμη, *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν, 1* , σσ. 3 επ.
3. Βλ. ΕΚΣ, σ. 240 και σημ. 446. Για τη χρήση του συμβιβασμού και της αιρετοκρισίας ως μηχανισμών παρακάμψεως του τρανσυλβανικού δικαίου βλ. ό.π., σσ. 173, 176 και σημ. 74.
4. Προνόμιο Λεοπόλδου Α΄ (1701), άρθρο 6, ό.π., σσ. 382, 390.

237

1776/V/2 978/φ 107r
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Διαπληκτισμός με απλή σωματική βλάβη. Επιβολή σωματικής ποινής για σωφρονισμό του καθ'υποτροπήν δράστη.

[22]/ 1776 μαίου 2 - νέον
[23]/ Ἦλθ|| εν ὁ Ἀντόνι(ος) Κέσλαρ φελτζαρις καὶ προτεστήρ(ει) καὶ ζητᾶ δικαιωσύνην ἀπὸ τὸν [24]/ Νίτζουλα / τὸν πολλάκις κακοκραξόμ(εν)ον (εἰ)ς καυγά|ς|δαι<ς>/ ὅτι τὴν ἀπερασμ(έν)ην [25]/ πέμπτην ἀπριλίου 28 ἔξω (εἰ)ς τὰ <γ>κόγλια ἔκαμ(εν) καυγὰν μὲ αὐτὸν καὶ τὸν ἐξέ[26]/σχισεν τὸν φέλτζαρην μὲ τὰ νύχια του (εἰ)ς τὸ πρόσωπον ὡς καὶ φαίνεται. ὅθεν καὶ δίχως [27]/ νὰ φέρη ἄλλ(ου<ς>) μαρτύρους φαίνεται ἡ μαρτυρία του. ἐπ(ει)δήτης καὶ ἡ πέμπτη (εἴ)τον ἡμέρα δουλιᾶς [28]/ νὰ καθήσῃ (εἰ)ς τὸ ἀργαστήρι του καὶ ὄχι νὰ πάνη ἔξω (εἰ)ς τὰ γκόγλια, ὅθεν καὶ ἀπὸ[29]/φασίσθη νὰ φάγῃ 12 λουπάταις εἰς σωφρονὴντου. Καὶ ἔστω.
[30]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς.

Η ποινή του δαρμού ήταν ιδιαίτερα ατιμωτική και επιβάλλεται εδώ για ειδική πρόληψη και για σωφρονισμό[1], επειδή ο δράστης είχε καθ'έξιν παραβατική συμπεριφορά (στ. 24)[2].

1. Για την αρμοδιότητα της Κ βλ. ΕΚΣ, σ. 213 και για τον σκοπό της ποινής ό.π., σσ. 233 (1), 236 (3).
2. Πρβλ. αν. εγγρ. 214 και τις σχετικές με αυτήν εγγραφές που αφορούν στο ίδιο πρόσωπο.

238

1776/VIII/18 978/φ 107v
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Πρακτικό διαδικασίας πτωχευτικού συμβιβασμού. Χρεωστική ομολογία. Εκκαθάριση απαιτήσεων. Υποψία δολίας χρεωκοπίας. Όρκος. Άφεση χρέους. Προγαμιαία δωρεά. Δεδουλευμένοι μισθοί. Απογραφή τιμαλφών. Αναπροσαρμογή επιτοκίου στο προσήκον μέτρο.

// 1776 αὐγούστου 18 ἐσυναδρίσθιμ(εν) ἡμ(εῖ)ς οἱ ὑποκάτοδεν [2]/

γεγραμ(έν)οι διὰ μίαν ὁμολογίαν ὁποῦ (εἶ)χεν νὰ πάρη ὁ Μαξιμιλιαν(ός) Πλέπα [3]/ ἀπὸ τὸν μακαρίτην Γεώργιον Πιπερτζῆν διὰ φιορίνια F 120 γραμμ(έν)ην ἀπο τό [4]/ 1757 μὲ τὸ διαφορὸν της πρὸς 6/100 καὶ μὲ τὸ νὰ (εἶ)ναι ξεσχισμ(έν)η ὀλίγον ἐκ(εῖ) ὁποῦ ἔπλε[5]/ρώνονταν τὸ διάφορον καὶ μὲ τὸ νὰ (εἶ)ναι ἀπὸ τοὺς 1769 ἀπλέροτον τὸ διάφορον ὁποῦ κάν(ει) [6]/ νέμτζικα RF 42<.> λοιπὸν ἀποφασίσθ(ει) νὰ χάνῃ τὸ διάφορον καὶ νὰ σεβένη (εἰ)ς τὴν κρέ[7]/δαν διά μόνα τὰ κεφάλαια F 120".

[8-11]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Ἰωάννης τζηνγγ(ού) mp, Μανικάτης σαφράν(ος) mpo, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Κηρήτζης χατζῆ τύχ(ου), Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia.

[12]/ ἔτι διὰ τὰ ὅσα εὑρέθησαν ὁποῦ γράφ(ει) ὅτι τοῦ χρεωστᾶ ἡ πεθερά τοῦ Νίτζου τοῦ μακαρίτου [13]/ Πέτρου Δήμου Πέτρου ἀπὸ τὴν Ὄκνα F 106 "74 μὲ τὸ νὰ τοῦ (εἶ)χεν δόσῃ αὐτὴ κατὰ τὴν μαρτυ[14]/ρίαν τοῦ μπιράρη [[καὶ ἔτερα]] [..[4]..] βαγένια ὀκτὸ ἀπὸ F 22 ὁποῦ κάνουν F 176 καὶ ἕτερα ὁποῦ ἐ[15]/λαβεν ἀπὸ τὸν σάσον Κλὴτ F 90 καὶ ἕτερα ἀπὸ ἕναν κοζιτάρη F 20 ὁποῦ γίνουνται ὅλα F 246. [16]/ καὶ βλέπωντας ὅτι (εἶ)ναι ἡ κρέδα πολλὰ ψεύτικη καὶ μὲ τὸ νὰ (εἶ)τον νὰ βάλη ὅρκον, τὰ [17]/ ἄφισεν μὲ τὴν ὁλότην καὶ ἐχάθησαν καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.

[18]/ ||ἔτι διὰ|| τὴν προγαμ<ι>αίαν δορεὰ ὁποῦ ἔχει ἡ γυναίκα τοῦ μακαρίτου, γραμμ(έν)η ἡ ὁμολογία [19]/ ἀπὸ τὸν ἴδιον ἄνδραν της εἰς τοὺς 1770 Μαϊ πρώτη νὰ πέρνουνται σωστὰ . . . . . F 100

[20]/ πλὴν νὰ γράφουνται τὰ ὅσα (εἰ)δίσματα (εἶ)ναι χοριστὰ τοῦ μακαρίτου (εἰ)ς τό [21]/ σπῆτι τὰ ὁποῖα ἀφοντότες νὰ ἀγρικοῦνται μὲ τὸ διαφορόντους 6/100<.>

[22]/ ||ἔτι διὰ|| τὸ παιδι<.> τοῦ βάνωμ(εν) καὶ τοῦ παιδιοῦ ὁποῦ ἐδούλευσεν τοῦ βάνωμ(εν) διὰ [23]/ 1 χρόνον F 20 καὶ νὰ πάρῃ καὶ ἀπὸ τὸν πατέραν του τὰ F 20 . . . . . F 20

[24]/ ||ἔτι|| ἀποφασίσθη καὶ διὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου Ῥόζη ἀπὸ τὸ Σέμπες [25]/ ὁποῦ (εἶ)χεν νὰ πάρη φιορίνια F 1000, καὶ μὲ τὸ νὰ ἔλαβεν διάφορον παράνου [26]/ ἀπὸ τὰ 6 τὰ ἑκατὸ καὶ ξεπέφτουνται κατὰ τὸ τρέχον ὁποῦ ἔγινεν<.> μὲ τὸ νὰ ἐ[27]/πῆραν καὶ τὰ διακόσια φιορίνια ἐξεκόπ(ει) καὶ ἀποφασίσθ(ει) νὰ πάρου<ν> . . . . . F 604 "-1.

[28-31]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mpω, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Ἰωάννης, τζήνγγ(ού) mpω, Γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) mpa, κυρήτζης χ(ατζῆ) τύχ(ου) [μον.], Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου), καπετάνος mpia.

Η διαδικασία της πτωχεύσεως[1] είχε αρχίσει πριν από το θάνατο του οφειλέτη.

στ. 4-5 Ο τόκος διαγράφεται, επειδή η ομολογία ήταν σχισμένη και υπήρχαν επομένως υπόνοιες ότι έγινε κάποια παραποίηση από τον δα-

νειστή. Οι στ. 1-7 της εγγραφής αποτελούν οριστική απόφαση για την εκκαθάριση της απαιτήσεως, γι' αυτό και υπογράφουν τα μέλη του Κριτηρίου (στ. 8-11). Το υπόλοιπο της εγγραφής είναι απλώς πρακτικό της πτωχευτικής διαδικασίας.

στ. 12-15 Ο υπολογισμός του ενεργητικού είναι για μας ακατανόητος.

στ. 16-17 Το Κριτήριο διαβλέπει ότι πρόκειται για δολία χρεωκοπία, επειδή δεν έδοσε τον όρκο που του επήγαγε για να αποδείξει τις απαιτήσεις του και επομένως, έμμεσα, έγινε άφεση χρέους («*...τὰ ἄφισεν μὲ τὴν ὁλότην...*»).

στ. 18-23 Η απαίτηση της χήρας για την προγαμιαία δωρεά[2], που είχε συσταθεί από τον σύζυγότης μερικά χρόνια πριν πτωχεύσει, εξαιρείται από τον πτωχευτικό συμβιβασμό. Τα «*εἰδίσματα*», δηλ. τα τιμαλφή του οφειλέτη, θα πρέπει να απογραφούν χωριστά ως ενεργητικό της πτωχευτικής περιουσίας.

στ. 24-27 Εκκαθάριση απαιτήσεως του υπό πτώχευση οφειλέτη, με αναπροσαρμογή του επιτοκίου στο τρέχον νόμιμο και με έκπτωση του ποσού, που αυτός είχε ήδη εισπράξει πριν από την έναρξη της πτωχευτικής διαδικασίας.

1. Για τον πτωχευτικό συμβιβασμό βλ. ΕΚΣ, σσ. 202-203.
2. Βλ. ό.π., σσ. 203, 207.

239

1776/X/4 — 978/φ 108r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου — σχ. 220, 226, 235, 240, 244

Απόφαση προδικαστική. Εκκαθάριση εταιρείας ορισμένου χρόνου. Σύμβαση εταιρείας. Εκπροσώπηση γυναίκας, μέλους *συντροφίας*[1], από τον σύζυγό της. Αναβολή της συζητήσεως.

// 1776: ὀκτωμβρίου 4-
[2]/ Ἐπαρ(ει)σιά<σ>θηκαν κατ' ἔμπρωσθεν ἡμῶν, ὁ κὺρ Κάρος Ἰωάννου ἄν:[3]/δρας τῆς Ζαμφύρας Κῶσμα μαζὴ μέ τόν Κωσμῆτζαν Κῶσμα [4]/ ἀδελφὸν τοῦ Δημήτρη Κῶσμα, ξ(ει)ττῶντας διὰ νὰ γραφθῇ τό [5]/ ἀργαστῆρη, κατὰ τόν λόγον, καί γρᾶμμα, συνδροφικὸν, ὁποῦ ἀνα:[6]/μεταξύ τους ἔχουν, γραμμένον (εἰ)ς τοὺς 177{6}<5>– Ἰουνί(ου)– 8, διὰ ἕναν [7]/ χρόνον, ἐπ(ει)δήτης καί ἀπέρασεν καί ἡ δ(ει)ωρήα, ὅθεν ἐρωτῶντας [8]/ τόν Κωσμῆτζαν διὰ τὶ ἐναντ(ει)(εῖ)ται, καὶ δέν γράφ(ει) τὸ ἀργαστῆ:[9]/ρη μὲ τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν συμφων(εί)αν τους; ὁ ὁποίος ἀ:[10]/πεκρίθ(ει) καὶ

ἐξ(εί)τ(ει)σεν δ(ει)ωρ(εί)αν μῆνας τρ(εῖ)ς διὰ νά γρά:[11]*/ψῃ τοῦ ἀδελφοῦ του νά ἔλθῃ μέσα, διὰ νὰ (εἶ)ναι παρὸν καὶ* [12]*/ τὰ 2: μέρη καὶ ὕστερα νὰ δώσῃ τὸν λογαριασμόν του. ὅδεν* [13]*/ ἐξετάζωντας τὰ λόγια τόσον τοῦ ἑνὸς ὅσον καί τοῦ ἀλνοῦ,* [14]*/ διαβάζωντας καὶ τὴν συνδροφικήν ὁμολογίαν, ὁποῦ ἔκα:*[15]*/μαν ἀναμεταξήντους τὰ 2 ἀδέλφ(ει)α, μέ τὴν ἀδελφήν:*[16]*/τους, ἔπρεπεν νά σταθοῦν (εἰ)ς τὸν λόγοντους καὶ νὰ εὑρεθοῦν* [17]*/ (εἰ)ς τὴν δ(ει)ωρ(εί)αν, νὰ πάρουν τὸν λογαριασμὸν ἀναμετα:*[18]*/ξήντους, καὶ ὡς καθὼς τοῦ ἐδώσαμεν καὶ τήν (εἴ)δησην (εἰ)ς* [19]*/ τοὺς 1776– ἀπρηλλίου:16–* [2] *διὰ νὰ ἔλθῃ ὁ ἄνωδεν Δημήτρης* [20]*/ Κῶσμα νὰ τὰ τελ(ει)ώσουν, τὴν αἰτ(εί)αν ὅμως ὁποῦ δὲν* [21]*/ ἦλδεν, δὲν ἠξεύρωμεν. Ἴσως, μὲ τὸ νά ἔλυπεν ὁ γαμ:*[22]*/πρὸς του, ἄλλως ὁ ἄνδρας τῆς ἀδελφῆς του, λοιπὸν κατὰ* [23]*/ τούς νόμους τοῦ βιλαετίου βάνεται δ(ει)ωρ(εί)αν, ἀκόμη* [24]*/ ἀπό τὴν σήμερον, εὐδωμᾶδαι 6 ἤτη ἔξη. γράφων:*[25]*/τάς του καὶ ἡ Ἴδια ἡ κουμπανία, διὰ νὰ εὑρεθῇ (εἰ)ς τὴν* [26]*/ αὐτὴν δ(ει)ωρ(εί)αν ἐδῶ (εἰ)ς Σιμπῆνι, ἐπ(ει)δήτης καὶ ἐὰν* [27]*/ δὲν ἤθελεν ἔλδ(ει), μέν(ει) νὰ δίδῃ τότες τὸν λογα:*[28]*/ριασμὸν, καὶ δίχως νά (εἶ)ναι ὁ Δημήτρης παρὸν,* [29]*/ καὶ οὕτως ἀποφασίσθ(ει).*
[30-33]*/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mpω. Μανικάτης σαφράν(ος)* [μον.]*, Ἰωάννης, τζήνγγ(ού) mpω. Κώνσταντήνος. Αρπάσις mp. Γεώργιος Ἰωάν-ν(ου) μάρκ(ου) mpia. Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia.*

στ. 4-7 Η σύμβαση *συντροφίας* ορισμένου χρόνου προέβλεπε ρητά την μεταξύ των *συντρόφων* εκκαθάριση στη λήξη του χρόνου (πρβλ. και εγγρ. 235).
στ. 8-9 Η απογραφή του εμπορεύματος που υπήρχε στο μαγαζί προβλεπόταν στην εταιρική σύμβαση (*συντροφική ὁμολογία*).
στ. 12-22 Η θεμελίωση της κρίσης γίνεται βάσει των ισχυρισμών των μερών και την εταιρική σύμβαση. Η απουσία –αθέτηση της συμβατικής υποχρεώσεως–, ενός από τους *συντρόφους* δεν συνιστά αυτοδικαίως πλημμελή εκπλήρωση, λόγω των εγγενών δυσχερειών της διεξαγωγής του χερσαίου εμπορίου μεγάλων αποστάσεων, αλλά και λόγω προηγουμένης απουσίας του αιτούντος.
στ. 23-29 Το Κριτήριο παρέχει τη νόμιμη προθεσμία, μετά την παρέλευση της οποίας θα γίνει η απογραφή και η εκκαθάριση της εταιρικής περιουσίας, ακόμη και αν απουσιάζει ένας *σύντροφος*.

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 208.
2. Βλ. εγγρ. 235.

240

1776/X/4 978/φ 108v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου σχ. 235, 239, 243-244

Απόφαση προδικαστική. Δημοσίευση αποφάσεως. Αγωγή κατά *συντρόφου* για κακοδιαχείριση. Αποδείξεις.

// Τῇ αὐτῇ ὡς ὄπισθεν.
[2]/ ||*Ἐδι*|| *αβάσθ(ει) ἡ ὄπισθεν ἀπόφασις, κατ᾽ ἔμπρο|σθεν τῶν δύο, κὺρ Κάρου [3]/ καὶ Κωσμῆτζα, καὶ μήν ὤντας εὐχαριστ(ει)μένος ὁ κὺρ Κάρος [4]/ ἐπρωτοστολό(ει)σεν πάλην διὰ νὰ γραφθῇ τὸ ἀργαστῆρη, [5]/ λέγωντας ἀκόμη ὅτι τέτοια[1] ὁ Κωσμῆτζας δὲν περι[6]/πατ(εῖ) καλὰ. λοιπόν νὰ τὸν παρασταίν(ει), καὶ τότες δέλ(ει) [7]/ πεδευθ(εῖ). (εἰ)δὲ τό ἀργαστῆρη κατά τήν ὄπισθεν καὶ ση:[8]/μερινὴν <κρίσιν> ὁποῦ ἀπεφασίσθ(ει), πρέπ(ει) νὰ ἀναμένεται [9]/ ἡ ὄπισθεν δ(ει)ωρία, καὶ οὗτως ἀποφασίζεται καὶ ἐκ δευ:[10]/τέρου.*
[11-14]/ θωμᾶς βελλερᾶς νὺν προεστὼς mp, Μανικάτης σαφράν(ος) [μον.(;)], *Ἰωάννης. τξήνγγ(ού) mpω, Κόνσταντηνος· Αρπάσις mp, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mpo, Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου), καπετάνος mpia.*

στ. 2 Η απόφαση λαμβανόταν, καταγραφόταν και υπογραφόταν χωρίς την παρουσία των διαδίκων. Στη συνέχεια, καλούνταν οι διάδικοι και το κοινό και διαβαζόταν η απόφαση. Με τον τρόπο αυτό γινόταν η δημοσίευση.
στ. 3-6 Νέα αγωγή για άμεση απογραφή του εμπορεύματος, επειδή δήθεν ο εναγόμενος κάνει ατασθαλίες. Στην ουσία, ο ενάγων φοβάται μήπως ο εναγόμενος προβαίνει σε εκποίηση εμπορευμάτων κρυφά.
στ. 6-10 Το Κριτήριο τάσσει αποδείξεις για την κακοδιαχείρηση, αλλά εμμένει στην προηγούμενη απόφασή του για τον χρόνο της απογραφής.

1. «...*ὅτι τέτοια*», ορθότερα : «... τέτοια ὅτι...».

241

1777/II/6 978/φ 108v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου σχ. 242

Πρακτικό. Σύγκληση τακτικής συνελεύσεως της Κ. Απείθεια παρέδρου. Επιβολή προστίμου.

[15]/ 1777: φεβρουαρίου 6:
[16]/ Μὲ τὴν προσταγὴν τοῦ ἄρχ(ων) προεστοῦ μας, καὶ κατὰ τήν παλαιὰν

συν(εί)θ(ει)αν [17]/ τῆς κουμπανίαςμας, ἐδώθ(ει) (εἴ)δησις διὰ μέσων τοῦ καπετάνου τῆς κουμ[18]/πανίας, τόσον (εἰ)ς τοὺς ὀμνεγμένους ὅσον καί (εἰ)ς τὴν ἐξωτέραν, διὰ νὰ συ:[19]/ναθρισθοῦμεν ὅλοι μας κοινῶς, διὰ νὰ κάμῃ ὁ [[προεστ]]πρώ(ει)ν ἄρ(χων) προεστὼς [20]/ τὴν εὐχαρίστ(ει)σιν ὁλονῶν, καὶ τὴν παραίτισην τῆς προαιδρ(εί)ας του. [21]/ τὸ ὁμοῖως καὶ ὅλα τά ἄλλα τὰ οἰφίκια ὁποῦ ὁ καθ' (εἴ)ς (εἰ)χεν παλαιὰ. [22]/ ὅθεν καὶ ὅλοιμας διὰ τὸ συμφέρων τῆς κουμπανίαςμας, εὑρέθημεν [23]/ (εἰ)ς τὸν δ(ει)ωρησμένον καιρὸν, πλὴν τοῦ κὺρ Μανικάτη Σαφράνου καὶ [24]/ ἐρωτῶντας τὸν καπετάνον, ἂν τὸν ἔκραξεν, ὁ ὁποῖος ἀπεκρίθ(ει), ναῖ. [25]/ διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον ὅμως, τὸν ἐστ(εί)λλαμεν καὶ ἐκ δευτέρου διὰ νὰ τὸν [26]/ κράξῃ, τοῦ ὁποίου καὶ ἀπεκρίθ(ει) μερικὰ ἐνάντια λόγια, καὶ μὲ [27]/ τὸ νὰ ἦταν μόνος, ὁ καπετάνος, ἐστάλθ(ει) καὶ ἐκ δευτέρου ἕνας ὁμοσ:[28]/μένος μέ τὸν καπετάνον μαζὶ, διὰ νὰ τὸν κράξουν ν' ἄλθῃ καὶ ἡ [29]/ αὐθεντ(εί)ατου, διά νά ἐλθῇ (εἰ)ς τό συνέδρ(ει)ον, ἔστωντας νά μήν ἦτον [30]/ ὑπόθεσης μόνον ἑνοῦ, ἀλλά ὅλης τῆς κοινώτιτος. τῶν ὁποίων [31]/ ἀπεκρίθ(ει) πάλην τὸ δὲν ἔρχωμαι, καὶ ἄς μὲ πάρουν καὶ γ<κ>λῶμπαν. [32]/ ὅθεν κοινῶς ἀποφασίσθ(ει), διὰ νὰ γ<κ>λωμπίζεται φιω(ρίνια) οὔ(γκρικα) F 36 [1] – καὶ ἔστω.
[33-35]/ Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpω, κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου), Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia, Κωνστάντήνος Αρπάσις mp.

Η σημασία αυτής της εγγραφής έγκειται στο ότι τεκμηριώνει τον τρόπο κατά τον οποίο συγκαλούνταν η συνέλευση των μελών από τον απερχόμενο προεστό[2]. Είναι χαρακτηριστικό επίσης ότι η πειθαρχική απόφαση λαμβάνεται από τα παρόντα μέλη, συλλογικά (στ. 32, «*κοινῶς*»), και υπογράφεται από ορκωτούς παρέδρους και τον «*καπετάνο*»[3], ενώ η πειθαρχική απόφαση και η επιβολή προστίμου ήταν συνήθως αρμοδιότητα του προεστού, του οποίου όμως, στην προκειμένη περίπτωση, η θητεία είχε ήδη λήξει με τη σύγκληση της συνελεύσεως[4]. Να σημειωθεί ότι ο παραβάτης ήταν πάρεδρος και είχε διατελέσει προεστός.

1. Βλ. π.χ. Θ. 32(1695) §§ 3-4 (ΕΚΣ, σ. 315). Το πρόστιμο που απειλείται στις δύο παραγράφους επιβάλλεται αθροιστικά. Βλ. επίσης, ό.π., σ. 229 (α, 1).
2. Βλ. ό.π., σσ. 124 επ.
3. Βλ. ό.π., σσ. 133-135.
4. Για την υποκατάσταση του προεστού από τους παρέδρους στην άσκηση αρμοδιοτήτων, βλ. ό.π., σσ. 129 επ.

242

1777/II/6 978/φ 109r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 241

Πρακτικό. Μη συμμόρφωση παρέδρου σε απόφαση της συνελεύσεως. Αρχή του κοινού συμφέροντος. Απόφαση για την επικύρωση παλαιοτέρων δεσπισμάτων της Κ πριν από την εκλογή νέου προεστού.

// 1777 φευρουαρίου 6 μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς τιμίας
[2]/ κουμπανίας ὅλης ἐστάλθη ἐξ᾽αὐτῆς ὁ κὺρ Ἰωάννης Μάρκου καπετάν(ος) καὶ ὁ κὺρ Δημίτριος Δούτ[3]/κα διὰ νὰ πάρουν ἀπὸ τὸν κὺρ Μανικάτην τὴν γ<κ>λό<μ>παν ὁποῦ ἐγράφθηκεν ἀπὸ ὅλην τὴν κουμπα[4]/νίαν προστάξωντὰςτους διὰ νὰ τὸ κάμουν μὲ ὅλην τὴν εὐγεν(εί)αν δίχως νὰ συνχίσουν παντελῶς τιμὴν[1]. [5]/ ὅθεν κατὰ τὴν προσταγὴν ἐπῆγαν καὶ τοῦ ἐξήτησαν, καὶ ἀπεκρίθη σκληρῶς ὅτι (εἶ)ναι καὶ ἄλλαις ἡμέραις [6]/ καὶ ὅτι θέλει (εἰ)δῆ καὶ ὅτι δὲν ἔφθασεν διὰ νὰ τὸν προστάξουν κάτι παιδιὰ καὶ ἔτζη χαλνοῦν τὰ πράγματα. [7]/ ὅθεν ἀληθῶς ἐὰν ὁ ἕνας τραβᾶ (εἰ)ς ἕνα μέρος καὶ ἐὰν ὁ ἄλλος δὲν τὸν μέλ(ει) νὰ ὑπακού(ει) νὰ κάν(ει) [8]/ ἐκεῖνο ὁποῦ πρέπ(ει) διὰ ὄφελος τοῦ ἀδελφάτου καὶ ὄχι ἑνὸς τότες βέβαια χαλνά(ει) ἡ ἀδελφότης. [9]/ ὅθεν διὰ τέτοια καὶ ἄλλα ζοιτὰ ὁ προεστὼς ὅποιος ἤθελεν γένῃ τούτην τὴν φορὰν καὶ (εἰ)ς τὸ ἑξῆς νὰ ξανα[10]/κυρ[γ]οδοῦν τὰ δεσήματα τῆς κουμπανίας καὶ νὰ διορθοδοῦν καὶ νὰ βεβαιωδοῦν ἀπὸ ὅλην τὴν κουμπανίαν [11]/ ὅτι νὰ φυλάγουνται ὅλα ἀπαραλάκτως ὑποτασόμ(εν)οι ὅλοι κοινῶς (εἰ)ς τὸν ἐκλε<χ>θέντα προεστὼν [12]/ (εἰ)ς ὅτι τοὺς προστάζ(ει) διὰ χρ(εί)αν καὶ ἀνάγγην καὶ ὄφελος τῆς ἀδελφότητος καὶ ὄχι διὰ χρ(εί)αν ἐδικὴντου [13]/ τόσον ἐδὼ μέσα ὅσον <καὶ> ἔξω[2], τόσον οἱ ὁμνεγμ(έν)οι ὅσον καὶ ὅλοι ἡ ἐξωτέρα δίχως ὅμως νὰ [14]/ τοὺς ἀτιμᾶ ἢ νὰ τοὺς προστάξει διὰ χρίαν του. καὶ ἐὰν ὅμως τὸ στέρξ(ει) ἡ κουμπανία νὰ γίνουν αὐτὰ [15]/ καὶ ὑπογραφθοῦν καὶ ταχθοῦν νὰ κρατοῦνται τότες θέλ(ει) λάβῃ καὶ ὅποιος διαλεχθῆ προεστὼς τὴν [16]/ προεδρίαν[3].
[17-31]/ θωμᾶς βελλερᾶς στέργω τὰ ἄνωθεν mp. Ἰωάννης τζήνγγ(ου) στεργω τά ἀνοθεν mpω. Κόνστάντήνος. Αρπάσις. στεργώ τά ἀνοθέν mp. Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου). ὡς ἄνωθεν στέργω mp. Κυρήτζης χατζή τύχ(ου) στρέγω τάνοθεν. Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) στέργω τὰ ἄνωθεν mpia. γεόργις βελλερας στεργο τα ανόθεν mp.Δουμιτρου Δουτ<κα> mp. Κὅcman(min) πρεζα** mp.Δ(ουμι)τρου Κουζμα***. Δημήτρης βόϊκ(ου). Ἰωάννης ἀλεξί(ου). Χ"Θεόδωρ(ος) κῶνστα. πασχάλης στόγι(ου). Νικόλαος Γεωργί(ου).*
[32]/ 1777 φευρουαρίου ΙΙ.

[33]/ || διὰ || ἐνθύμησιν στέλλωμεν γραφὴν τοῦ ἀγέντη[4] διὰ τοῦτον τὸ ἔργον ὅτι μισεύ(ει) ἀπὸ ἐδῶ ὁ κὺρ [34]/ Γιαννάκης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου)[5] καὶ τοῦ γράφωμ(εν) τὰ πάντα.

[* Ντουμήτρου Ντούτκα, ** Κοσταν(τίν) Πρέντα, *** Ντουμήτρου Κούζμα]

1. Δίχως να δίξουν, ή να προσβάλουν.
2. Ενν. στις εμποροπανηγύρεις.
3. Πρβλ. σχεδόν ταυτόσημα Θ. 26(1690) §6, 32(1695) §§ 3-4, 36(1714) προίμιο, 42(1726), 46(1746) § 2 (ΕΚΣ, σσ. 299, 315, 327-328, 346-347, 356-357).
4. Ήταν ο έμμισθος εκπρόσωπος της Κ στην Αυλική Καγκελλαρία της Τρανσυλβανίας στη Βιέννη, βλ. ό.π., σ. 150. Η ενημέρωσή του ήταν αναγκαία, καθώς εκείνον τον καιρό πρέπει να έκανε τις τελικές διαπραγματεύσεις για την ανανέωση του Προνομίου της Κ από την Μαρία Θηρεσία, το οποίο φέρει ημερομηνία εκδόσεως 13 Αυγούστου 1777 (ό.π., σ. 398).
5. Όπως και ο Γεώργιος Ι. Μάρκου, είναι γιος του Ιωάννου ή Τζουάνου Μάρκου, βλ. αν. Μέρος Β΄, εγγρ. 26 (1761) και 28 (1763).

243

1777/II/11 978/φ 109v
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 235, 239-240, 244· πρβλ. 226 επ.

Πρακτικό. Διαδικασία διορισμού παρέδρων του Κριτηρίου ως εκκαθαριστών *συντροφικής* περιουσίας. Ένσταση-αγωγή με καταβολή παραβόλου. Έλεγχος της απογραφής με αυτοψία. Τήρηση πρακτικών της εκκαθαρίσεως.

// 1777 φευρουαρίου 11
[2]/ || Εἰς τὰς || 2 τοῦ παρόντος ἤλθεν ὁ κὺρ Ἰωάννης Κάρος καὶ ἐξήτησεν ἀπὸ τὸν προεστόν δυό ὀμνεγμένους [3]/ διὰ νὰ κάμουν καλὰ νὰ λογαριάσουν τὰ κατάστιχα τὰ τοῦ ἀργαστηρίου ὁποῦ ἔγραψάν τὸ [4]/ ἀργαστήρι. ὅπο<υ> καὶ παραύδα ἐδιώρησεν τὸν κὺρ Κωνσταντίνον Ἀρπάσην καὶ κὺρ Γεώργιον [5]/ Μάρκου διὰ νὰ πηγένουν νὰ ἐξετάζουν τὰ ἄνωδεν κατάστιχα. καὶ πηγαινάμ(εν)οι διὰ νὰ ἐ[ξε][6]/τάσουν, ὁ κὺρ Δημήτρης Κόσμα ἐπροτοστολοῖσεν ἔμπροσθεν τῶν δύο ὀμνεγμένων ὅτι δὲν δίδη [7]/ κανένα κατάστιχον νὰ κιταχθῆ, παρὰ βάνωντας τρία μαριάσικα[1] διὰ νὰ μαζοχθοῦν [8]/ οἱ ὀμνεγμένοι εἰς |τὴν| κουμπανίαν καὶ οὕτως νὰ τὸ παρησιάσῃ. ὅθεν σήμερον συναθριζώμ(εν)οι καὶ ἐξε[9]/τάζωντας καὶ τοὺς δύο πάλιν τὸ εὑρίκαμ(εν) εὔλογον καὶ ἀραδιάσθηκαν οἱ ἄνωδεν δύο

ὀμνεγμ(έν)οι [10]*/ νὰ ἐξετάξουν τὰ κατάστιχάτων κάνωντας κομισιόνι (εἰ)ς τὸ σπίτιτου καὶ λογαριάζοντας τα καὶ ἐξε*[11]*/ταζωντάς τα κατὰ τὸ πρέπον καὶ τὰ ὅσα ὀμιλιδοῦν νὰ (εἶ)ναι γραμένα. Καὶ ἔστω.*
[12-16]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Μανικάτης σαφράν(ος). Ἰωάννης τζήνγγ(ού) mpω. Κόνστάντήνος· Αρπασὶς mp. Γεώργιος Ἰ: Μάρκ(ου) mp. γεοργις βελλεράς mp. κυρήτζης χατζή τύχ(ου). Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpa.

στ. 2-4 Αίτηση του ενάγοντος για τον διορισμό παρέδρων ως «*λογαριαστών*» από τον προεστό, για να ελέγξουν αν πράγματι είχε απογραφεί όλη η εταιρική περιουσία και να κάνουν την εκκαθάριση της συντροφίας[2] βάσει των εμπορικών βιβλίων.
στ. 5-8 Ένσταση του εναγομένου, με καταβολή παραβόλου, για να επιληφθεί το Κριτήριο του ελέγχου και της εκκαθαρίσεως.
στ. 8-11 Επικύρωση από το Κριτήριο της επιλογής των *λογαριαστών* και απόφαση να εκτελεσθεί ο έλεγχος και η εκκαθάριση στο σπίτι του εναγομένου –ένα είδος αυτοψίας ή/και «συντηρητικής κατασχέσεως» («*κομισιόνι*») των *καταστίχων* της απογραφής και των εμπορευμάτων. Ο λόγος της αυτοψίας ήταν, φυσικά, για να εξακριβωθεί μήπως τυχόν ο εναγόμενος είχε κρύψει κάτι. Τήρηση πρακτικών της προφορικής συζητήσεως κατά τον έλεγχο και την εκκαθάριση.

1. Είναι το λεγόμενο «*πότουρον*», που στις αποφάσεις και πρακτικά αναφέρεται ότι καταβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο για να κριθεί.
2. Για τους *λογαριαστές* ως εκκαθαριστές *συντροφίας* βλ. ΕΚΣ, 197-198.

244

1777/II/13 — 978/φφ 109v-110r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου — σχ. 226, 243· πρβλ. 239-240, 260

Απόφαση οριστική. Αγωγή του συζύγου για την απόδοση λογαριασμού της διαχειρίσεως της εξώπροικης περιουσίας της συζύγου. Καταγγελία απάτης και απειλής. Ενεργητική νομιμοποίηση του συζύγου στο Κριτήριο. Δεδικασμένο προηγουμένης αποφάσεως. Άσκηση προσφυγής.

[17]/ 1777–φευρουαρίου: 13–
[18]/ Ἦλθεν ὁ κὺρ Ἰωάννης Κάρος, προτοστολοΐζωντας καὶ ζ(ει)ττῶντας, ὅτι νὰ τοῦ δῶσῃ [19]*/ λογαριασμὸν ὁ κὺρ Δημήτρης Κῶσμα, γυναικαδελφός*

του. διὰ τὰ ὅσα [20]/ ἐπραγμάτευσεν μὲ τὴν ἀδελφὴν του Ζαμφύραν (εἰ)ς τὸ ἀργαστῆρι ἀφοῦ [21]/ ἀπαίδανεν ὁ μακαρίττης Βασίλης μπακάλης γαμπρός του. ἕως [22]/ (εἰ)ς τοὺς 1775-Ἰουνίου- 8- ὁποῦ ἔκαμαν συνδροφίαν /ὡς διαλαμβάν(ει) [23]/ ἡ συντροφικῆ ὁμολογίατων. ἀναμεταξὺ τοῦ κὺρ Δημήτρη Κῶσμα [24]/ καὶ Ζαμφύρα τοῦ Κῶσμα καὶ γυνῆ τοῦ νῦν ἀνδρὸςτης Ἰωανή Κάρου [25]/ καὶ Κωσμήτζα Κῶσμα ἀδελφοῦ της/ λέγωντας τὴν αἰτ(εί)αν ὅτι τὰ [26]/ ὅσα ἔκαμαν μὲ τὴν γυναῖκαντου. (εἶ)ναι ὅλα ἀχαμνὰ[.] καμω:[27]/ μένα. καὶ μάλιστα τὸ ἐξωφλιστικὸν γρᾶμμα ὁποῦ ἔκαμαν [28]/ ἀναμεταξὺ. (εἰ)ς τοὺς 1775-Ἰουλλίου- 3- νὰ ἔγινεν μὲ δόλον. καὶ ἀ:[29]/πάτην. καὶ μὲ φοβερισμὸν. καὶ ὅτι αὐτῆ ἡ Ἴδια τὸν ἔκαμεν [30]/ οἰκοκύρην καὶ τέλ(ει)ον ἐπίτροπον. (εἰ)ς τοὺς 1776: ἀπρηλλίου- 25 [31]/ διὰ νὰ πάρῃ λογαριασμὸν διὰ τὸ ἔχ(ει)ν της ὅδεν καὶ ζ(ει)τά νά [32]/ τοῦ δώσῃ λογαριασμὸν ἀπ᾽ ἀρχῆς. [33]/ λοιπὸν ἀκούωντας τὰ λόγια τοῦ κὺρ Ἰωάννου Κάρου καὶ ἐξετάζων:[34]/ τας (εἰ)ς τὸ πρωτόκωλον. εὑρίσκωμεν ὅτι (εἰ)ς τοὺς 1775- σεπτεμ:[35]/ βρί(ου)- 24- ἤλδεν καὶ ἐπροτοστολόγισεν ὁ Ἴδιος Ἰωάννης Κάρου [36]/ διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόδεσην λέγωντας τὰ Ἴδια λόγια. [37]/ καὶ μὲ τό νὰ ἦτον ἡ συζυγὸς του ἄρωστη ἐστάλδ(ει)σαν δύο [38]/[ὅ:] // || ὁμ||νεγμένοι ἀπὸ τὴν κουμπανίαν. διά νὰ τὴν ἐρωτ(εί)σουν ἐάν τὸ [2]/ ἐξοφλιστικὸν γρᾶμμα ἔγινεν ὡς λέγ(ει) ὁ ἄνδραςτης τάχα βιαστι:[3]/κῶς καὶ μὲ ἀπάτην. καὶ ἐὰν τόν κάμ(ει) τέλ(ει)ον νικοκύρην. [4]/ διὰ νὰ πάρῃ τέτ(ει)ους λογαριασμούς; ἡ ὁποία ἀπεκρίδ(ει) ὅτι τὰ [5]/ ὅσα ἔγιναν ἀναμεταξύ τους μὲ τὸν ἀδελφόν της. (εἶ)ναι μὲ τό θελη:[6]/μᾶτης δίχως νὰ βιασθῆ καὶ (εἶ)ναι εὐχαριστημένη. καὶ ὅτι ταῖς [7]/ F 2000"– ἐδικά της <ἄσπρα> ὁποῦ ἔκαμεν συνδροφίαν μὲ τὰ ἀδέλ:[8]/φ(ει)ατης πάλην (εἰ)ς χ(εῖ)ρας τους τὰ ἀφίν(ει). τὸ δὲ ὅτι τὸν ἔκαμεν [9]/ τέλ(ει)ον νικοκύρην. (εἰ)ς τοὺς 1776: ἀπρηλλί(ου)– 25 διὰ νά [10]/ πάρη λογαριασμὸν διὰ τό ἔχ(ει)ντης. ἐκράχθ(ει). καὶ τότες. ἡ Ἴ:[11]/δια γυνῆ του καὶ ἐρωτ(ει)θ(εῖ)σα ἀπεκρίθ(ει). ὅτι μήν ἠμπορῶντας [12]/ διά νά ζήσῃ ἀλλέως. ἀποφάσισεν καὶ τὸν ἔκαμεν. λοιπὸν μὲ τὸ [13]/ νὰ φαίνεται ὅτι (εἰ)ς τοὺς 1776: ἀπρηλλίου- 25 ὅτι νά τὸν κάμῃ τέλ(ει)ον [14]/ νικοκύρην ὡς ἡ Ἴδια αὐτῆ μαρτυρ(εῖ). τὸν ἔκαμεν στανικῶς. καὶ πάλην [15]/ διὰ τὰ ὅσα μόνον ἔχ(ει) μέσα βαλμένα (εἰ)ς τὴν συνδροφικὴν ὁμολο:[16]/γίαν μὲ τοὺς ἀδελφούς της. καὶ ὄχι διὰ τὰ ἀπερασμένα. καὶ τὴν σή:[17]/μερον πάλην κραζωντάς την παρόν. καὶ ἐρωτῶντας την. διὰ ὅλα [18]/ τὰ ἄνωθεν. ἐὰν τὰ ἀρν(εῖ)ται; ἡ ὁποία μᾶς ἀποκρίνεται κατὰ [19]/ ἕν μέρος. νὰ ἀπατίδῃ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν της. καὶ κατὰ ἄλλο μέρος [20]/ ὅτι ἀλλέως δέν ἠμπορ(εῖ) νὰ ζήση. ἂν δέν κάμ(ει) ἔτζι. ὅδεν ἠμ(εῖ)ς [21]/ ἀποφασίζωμεν. ὅτι τὰ γρᾶμματα νὰ ἔχουν τήν Ἰσχύν των καὶ νὰ [22]/ μὴν χαλνῶνται. διὰ δέ τήν συνδροφίαν ὁποῦ ἔκαμαν. (εἰ)ς τοὺς [23]/ 1775–Ἰουνίου– 8– νὰ ἔχουν νὰ ἀκολουθοῦν τὰ ὅσα (εἰ)ς τήν συνδρο:[24]/φικήν τους ὁμολογίαν γράφ(ει). καὶ ἔστῳ.

[25-26]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mpω. Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mpa. Μανικάτης σαφράν(ος) mpo. γεοργις βελλερὰς [μον.].

[27]/ [χ. Θ. Βελλερά] *τὴν ἰδιαν ὥραν διαβάζωντάςτο ἀπεκρίθη ὁ κὺρ Ἰωάννης Κάρου ὅτι δέλ(ει) τὴν κρίσιντου ἔξω.*

στ. 18-32 Αγωγή του συζύγου, ως πληρεξουσίου, για την απόδοση λογαριασμού της διαχειρίσεως της περιουσίας της συζύγου του από τον αδελφό της για το χρονικό διάστημα πριν από τον γάμο τους. Η εκκαθάριση των λογαριασμών μεταξύ των αδελφών είχε γίνει και επικυρωθεί με «*ἐξωφλιστικόν γράμμα*» της συζύγου προς τον αδελφό της. Ο σύζυγος, που τον διόρισε η σύζυγός του πληρεξούσιο μετά τη σύνταξη του «*ἐξωφλιστικοῦ*», ισχυρίζεται ότι αυτό υπήρξε προϊόν απάτης και απειλής.

στ. 33-16[φ 110r] Οι κριτές ανατρέχουν στα πρακτικά και τις αποφάσεις των προηγουμένων δικών από τα οποία, κατά μαρτυρία της συζύγου του ενάγοντος, α) δεν συνάγεται άσκηση απειλής («*βιαστικῶς*») από τον εναγόμενο για την παροχή του «*ἐξωφλιστικοῦ*» γράμματος από την αδελφή του[1]· β) ότι η παροχή πληρεξουσιότητας από τη Ζαμφύρα στον σύζυγό της ισχύει μόνον για το χρονικό διάστημα μετά την παροχή του «*ἐξωφλιστικοῦ*» από αυτήν στον αδελφό της, που ήταν διαχειριστής της *συντροφίας*[2]· γ) ότι ο ενάγων είχε ασκήσει ψυχολογική *βία* στη σύζυγό του για να τον κάνει πληρεξούσιό της.

στ. 17-20 Κατάθεση της συζύγου, που επιβεβαιώνει εμμέσως ότι ασκείται ψυχολογική ή φυσική *βία* από τον σύζυγο.

στ. 21-24 Το Κριτήριο αποφασίζει ότι τα έγγραφα («*ἐξωφλιστικόν*», εταιρική σύμβαση και πληρεξούσιο διαχειρίσεως μεριδίου) είναι ισχυρά και παράγουν έγκυρα αποτελέσματα.

στ. 27 Αίτηση αντιγράφου της αποφάσεως για την άσκηση εφέσεως στο Θησαυροφυλάκιο[3].

Το Κριτήριο δεν προβαίνει αυτεπαγγέλτως στην ακύρωση του πληρεξουσίου της συζύγου προς τον σύζυγο, διότι ο εναγόμενος δεν προβάλλει σχετική ένσταση ή καταγγελία για την άσκηση ψυχολογικής ή/και φυσικής βίας. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η διαχείριση της εξώπροικης περιουσίας της γυναίκας ανήκε αποκλειστικά στην ίδια[4].

1. Βλ. ΕΚΣ, σ. 183.
2. Ό.π., σσ. 196-198.
3. Θ. 22(1666) § 13, 26(1690) § 1, 29(1691) §1, 32(1695) § 7 (ό.π., σσ. 289-290, 298, 310, 316)
4. Βλ. αν. σχετική εγγρ. 226.

245

1777/VI/12(23) 978/φ 110v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου σχ. 271

Πρακτικό. Χρεωστική ομολογία. Προδεσμία για συμβιβασμό.

// 1777- Ἰουνίου 12/23
[2]/ Ἐπαρ(ει)σιάσθ(ει) τήν σήμερον ὁ ἄρχ(ων) Σάμουελ Βίλανδ μὲ μίαν ὁμολογίαν [3]/ διὰ οὔ(γκρικα) F 200"- ζ(ει)τῶντας ἀπό κὺρ Καλοκυρίτζην χ(ατζῆ) Τ(εί)χου ὁ ὁποίος ἐξή:[4]/τα(ει)σεν,8- ἡμέραις ὅσον νὰ ὁμ(ει)λ(εί)σῃ μὲ τὸν ἄρχωνταν, καὶ οὕτως τού ἐδώθ(ει).
[5-9]/ θωμᾶς βελλερᾶς {νῦ προεστώς} νὺν προεστὼς, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpῳ, Γεώργιος Ἰ(ωάννου) μάρκ(ου) mp, γεόργις βελλερᾶς, Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia.

246

1777/VI/12(23) 978/φ 110v
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 214-215, 247-248, 253

Απόφαση προδικαστική. Απατηλή επίτευξη συνουσίας. Επαναφορά της συζητήσεως. Ένσταση «παραγραφής». Όρκος. Μάρτυρες.

[10]/ 1777 ἰουνίου 12/23 ἤλθεν ἡ ὅπισθεν Ἐλένκουτζα καὶ ζητᾶ πάλιν να ξανακινισῃ την [11]/ κρισιν της ὁποῦ (εἶ)χεν (εἰ)ς τοὺς 1775 ἰουναρίου 7 διὰ τὴν ἐγγαστρίαν ὁποῦ (εἶ)χεν ἀπο [12]/ τὸ Νίτζουλα Δημιτρίου φέρνωντας καὶ μίαν μαρτυρίαν.
[13]/ ἀποκρίθη ὁ ἀβοκάτος τοῦ ἄνωθεν Νίτζουλα ὁ Γιοχάνες Κοὺν μὲ τὸ νὰ μὴν ἐξε[14]/τάχθηκεν καὶ ἀπαργιάσθηκεν ἡ κρίσις αὐτή καὶ δὲν τὸν ἐχάλε<υ>σεν ἀπὸ δύο χρόνια καὶ μερικούς [15]/ μῆνας ζητᾶ νὰ τοῦ δοθῆ τὸ ντελι<μ>περάτο ἔξω καὶ τὰ ἔξοδα τῆς κρίσεως.
[16]/ ἀπόκρισις
[17]/ ἔστωντας καὶ νὰ μὴν ἐξήτησεν ἡ ἀκτόρισα τὴν κρίσιντης ἀπὸ δύο χρόνια καὶ μερικούς μῆνας<,> [18]/ νὰ δόση τὴν ὅμαν ἐὰν ἀπὸ ἀνάγγην δὲν τὸ<ν> ἐξήτησεν μὲ ὅλον ὁποῦ αὐτὴ πάντοτες ἔλεγεν ὅτι [19]/ τὸν χαλεύῃ, ἡ δὲ κρίσις μας δὲν τὴν ἀποκρί[[το]]νεται καὶ ζητὰ νὰ φέρη ὡς ὄπισθεν φαίνεται [20]/ μαρτυρίας καὶ [..τ..] [..[5]...] (εἶ)ναι ἀπὸ αὐτό.
[21-25]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, γεοργις βελλεράς [μον.], Γεώργι(ος) Ἰ: μάρκ(ου) mpia, κυρίτζης χατζῆ τύχ(ου) [μον.], Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia.

στ. 10-12 Επαναφορά της συζητήσεως για την εξέταση μάρτυρα.
στ. 13-15 Ένσταση παραγραφής του αδικήματος εν επιδικία, λόγω παρελεύσεως της προθεσμίας για την εξέταση μαρτύρων[1]. Αίτημα να χορηγηθεί αντίγραφο της αποφάσεως (για την άσκηση εφέσεως) και να καταβληθούν δικαστικές δαπάνες, προφανώς για την περίπτωση που το Κριτήριο θα απέρριπτε την ένσταση της παραγραφής.
στ. 17-20 Το Κριτήριο επάγει όρκο στην ενάγουσα για την αντίκρουση της ενστάσεως και διατάσσει την εξέταση μαρτύρων.

1. Για τη δικαστική προστασία, σε σχέση με την άσκηση των δικαιωμάτων, όπως και για τον θεσμό της παραγραφής και της αποσβεστικής προθεσμίας στο δίκαιο της Κομπανίας βλ. ΕΚΣ, σσ. 172, 186.

247

1777/VI/22 — 978/φ 110v
χ. Θωμά Βελλερά — σχ. 214-215, 246

Απόφαση οριστική. Χειροδικία διαδίκου κατά της αντιδίκου του. Προσβολή του Κριτηρίου. Διαδικασία αυτοφώρου. Σωματική ποινή (δαρμός).

[26]/ *1777 ἰουνίου 22*
[27]/ ||*Τὴν σήμ*||*ερον ἐρχάμενη ἡ ἄνωθεν Ἑλενκούτζα μὲ ταῖς μαρτυρίαις της διὰ τὴν ἄνωθεν ὑπό*[28]*/δεσίν της καὶ ἀρχηνῶντας διὰ νὰ ἐξετάζωμ(εν) τὴν αὐτὴν κρίσιν καὶ εὐγάζοντάς τους ἔξω* [29]*/ (εἰ)ς τὸ σπίτι διὰ νὰ θεωρήσωμ(εν), ἀρχινώντας αὐτοὶ μερικὰ λόγια ἀναμετάξι τους* [30]*/ ἡ γυναίκα Ἑλενκούτζα μὲ τὸν Νίτζουλα<,> παρὼν Στέφαν(ος) Τζίτελης καὶ τοῦ κὺρ Δημήτρη Κόσμα<,>* [31]*/ τὴν ἐκτήπισεν μὲ τὸ γρόδον μὴν στοχαζόμενος οὔτε τὸ κριτήριο οὔτε τοὺς αὐτούς, λοιπὸν* [32]*/ μὲ τὸ νὰ ἀφδαδίασεν καὶ ἔδ(ει)ρεν (εἰ)ς τὸ σπήτι τῆς κρίσεως δίχως ἄλλο νὰ δαρδῆ.*
[33-36]*/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpω, Γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) mp, γεοργις βελλερὰς* [μον.], *Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia.*

στ. 31-32 Το Κριτήριο επιλαμβάνεται αυτεπαγγέλτως, διότι το αδίκημα διαπράχθηκε στην κατοικία του προεστού, όπου γίνονταν πάντοτε οι συνεδριάσεις. Το αδίκημα στη συγκεκριμένη περίπτωση αφορά στην προσβολή του Κριτηρίου[1]. Η παθούσα μπορούσε να υποβάλει έγκληση αυτοτελώς.

1. Βλ. Θ. 5(1639), 14(1651) εδ. 1, 26(1690) § 2, 32(1695) § 15 (ΕΚΣ, σσ. 270, 278, 298, 318). Στις περιπτώσεις αυτές προβλέπεται μικρο πρόστιμο. Εδώ όμως, η ιδιαίτερα εξευτελιστική σωματική ποινή επιβάλλεται, προφανώς, λόγω βεβαρυμμένου παρελδόντος (βλ. σχ. εγγρ.) και με σκοπό την ειδική πρόληψη, ό.π. σσ. 233 (1), 236 (3).

248

1777/VI/22 978/φ 111r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 246-247· πρβλ. 251, 253

Απόφαση οριστική. Μετατροπή σωματικής ποινής σε φυλάκιση. Αναλογική εφαρμογή δεσπίσματος.

// 1777 τήν ἴδιαν ἡμέραν καὶ ὥραν
[2]/ Διαβάζοντάςτου τὴν ἄντικριν ἀπόφασιν καὶ εὐγάζωντάςτον πάλιν ἔξω ἕως νὰ λάβη τοὺς δαρμοὺς [3]/ δὲν ἔφθασεν νὰ λουφάξῃ ἀλλὰ [...[5]..]σεν ἔξω διὰ νὰ λέγῃ ὅτι ἐὰν φάγῃ μιὰ παταρ[4]/γιὰν ἤ δαρμὸν ἀπὸ τὴν κουμπανίαν οὔτε αὐτὸς δὲν θέλ(ει) ἕως παράνου νὰ ζήσῃ καὶ θέλ(ει) τοῦ τε[5]/λ(ει)ώσ(ει) ὁ καιρὸς. ὅθεν ἀποφασίσθη νὰ φυλακοθῆ[1]. καὶ <ἔστω>.
[6-9]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Μανικάτης Σαφράν(ος) mp,Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpω, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, γεοργις βελλεράς [μον.],Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) καπετάνος τῆς ἐξωτέρας mpia.

1. Για τη μετατροπή της ποινής βλ. ΕΚΣ, 242-243, και στη συγκεκριμένη περίπτωση την κατ'αναλογία εφαρμογή του Θ. 14(1651) εδ. 4, ό.π., σσ. 278-279.

249

1777/VI/22 978/φ 111r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 251, 253· πρβλ. 214-215

Απόφαση προδικαστική. Βιασμός. Απατηλή υπόσχεση γάμου. Αποδείξεις.

[10]/ 1777 τὴν ἴδιαν ἡμέραν
[11]/ ||Γ'Ἤλθεν|| ἡ Στάνα ἡ θυγατέρα τοῦ Σερμπὰν Σαΐν ἀπὸ τὸ Ρεσινάρι καὶ πρωτοστολοϊ̈ζ(ει) ἐναντίον [12]/ τοῦ Νίτζου Διμιτρίου ὅτι (εἰ)ς τοὺς 1776 Σεμπτεβρίου (εἰ)ς τὸ πανυγίρι τοῦ Σιμπινίου ὅτι τὴν ἐ[13]/βίασεν κλ(εί)νοντας

τὰς θύρας καὶ τὴν ἐντροπίασεν[1] *καὶ ἐνγγαστρώθηκεν καὶ ἐγένησεν καὶ ζητᾶ* [14]*/ νὰ τὴν πάρη ὅτι ἔτζη τὴν ἔταξεν. ὅθεν ἐγράφθη νὰ ἐξεταχθῆ ἐπ(ει)δήτης καὶ ἔτρεξαν τὰ* [15]*/ ἄνωθεν.*
[16-19]*/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Μανηκάτης σαφράν(ος) mp. Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mpω. Γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) mp. γεοργις βελλεράς [μον.]. Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) καπετάνος τῆς ἐξωτέρας mpia.*

στ. 13-14 Αίτημα της αγωγής είναι η σύναψη γάμου για την αποκατάσταση της προσβολής, όχι η επιβολή ποινικής κυρώσεως.

1. Για την προσβολή της γενετήσιας ηθικής βλ. ΕΚΣ, σσ. 224-225.

250

1777/VIII/21 978/φ 111r
χ. Γεωργίου Ἰ. Μάρκου

Πρακτικό. Απαίτηση μισθωμάτων. Παραβίαση όρων της μισθώσεως από τον εκμισθωτή. Συντρέχον πταίσμα του ενάγοντος. Εξώδικος συμβιβασμός διαδίκων πριν από την έκδοση της αποφάσεως. Η καταχώρηση των όρων του συμβιβασμού στον κώδικα της Κ επέχει θέση *ἐξωφληστικοῦ γράμματος*. Κατάργηση της δίκης.

[20]*/ 1777- αὐγούστου 21- Σιμπ(ίνι)*
[21]*/ Ἦλθεν ὁ κὺρ Μάρτην Ἔρτλερ ἐπίτροπος τοῦ ἀποδανών ἀδελφοῦτου Πέτρου* [22]*/ Ἔρτλερ, ζ(ει)τῶντας ἀπό τόν Καλοκυρίτζην χ(ατζή) Τ(εί)χου, νίκιν διά ἕναν χρόνον* [23]*/ ὡς λέγ(ει), ὁποῦ ἐκάθ(ει)σεν, (εἰ)ς τό Νάϊδιρίσε χάνι (εἰ)ς τὴν οὔλιτζαν Τζεσναδίαν.* [24]*/ καὶ ἐρωτῶντας τόν Καλοκυρίτζην δια τί δὲν τὰ ἐπλέρωσεν; ἀποκρίθη* [25]*/ προφασιζώμενος νὰ (εἶ)χεν παραπάνω ζυμία ὁποῦ τοῦ ἐκάϊκαν διάφο:*[26]*/ρα (εἰ)δήσματα ἐξ αἰτ(εί)ας τοῦ ἄνωθεν οἰκοκυρίου μὴν ἔχωντας εὐ:*[27]*/δύς τήν πίμνιτζαν (εἰ)ς τὸ χέριτου, λύπωντάςτον καὶ ἄλα ὁποῦ ἐσυμ:*[28]*/φών(ει)σεν, καὶ ἄλα λόγια, καὶ ζυττῶντας οὖν(γκρικα) F 55"- τὸ χρονιάρικον* [29]*/ νίκη. καὶ εὐγάζωντάςτους ἔξω*[1] *κατά τό συν(εί)θιον διὰ νὰ γένῃ ἡ ἀ:*[30]*/πόφασις μὲ κρίσιν. ἐν τῷ ἀναμεταξὺ ἐτεριάσθ(ει)καν ἔξω*[2] [31]*/ συμφωνῶντας, ὅτι μέ ἡμέραις -30- νά ἔχῃ νά μετρ(εί)σῃ ὁ* [32]*/ Καλοκυρίτζης τοῦ ἄνωθεν Ἔρτλερ οὔγκρ<ι>κα| F 40"- καὶ ἔστῳ (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.*
[33-35]*/ Γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου), μαρτυρῷ ὤντας παρὸν καὶ ἐγώ ἔξῳ (εἰ)ς τὴν συμφωνὴν.*

στ. 26-27 «*μὴν ἔχωντας...χέριν του*»: επειδή δεν είχε άμεση πρόσβαση στην αποθήκη.

στ. 28 Παραβίαση όρων της μισθώσεως.

1. Βλ. Θ. 32(1695) § 22 (ΕΚΣ, σ. 319)
2. Για τον συμβιβασμό βλ. ό.π., σ. 193 (ii).

251

1777/VIII/21 978/φ 111v
χ. Γεωργίου Ἰ. Μάρκου σχ. 253· πρβλ. 200, 246-249

Απόφαση οριστική. Συνεκδίκαση αγωγών λόγω συναφείας. Παραπομπή δράστη και θυμάτων σε εξώδικο συμβιβασμό για αδικήματα κατά των ηθών. Προστασία εσωτερικής και εξωτερικής υποστάσεως της Κ. Απειλή αποβολής από την Κ.

// 1777– αὐγούστου– 21 –
[2]/ Κοινῇ τῇ γνώμῃ ἡμῶν τῶν ὑποκάτωδεν γεγραμμένων ἀποφασίζωμεν [3]/ διὰ τὴν αἰτ(εί)αν καὶ ὑποδέσ(ει)ς, τοῦ Νίτζουλα υἱὸς μακαρίττου Δημήτρη [4]/ Φαγαρασιάνου, ὁποῦ κάθε τόσον ἐνωχλ(εῖ)ται ὁ ἄρχ(ων) προεστός ἀπὸ ταῖς [5]/ 2- γυναῖκαις ὁποῦ ἀπὸ {ἀπὸ} τὸν ἄνωδεν ἐγκαστρώδ(ει)καν, ὁμοίως καὶ [6]/ οἱ ὁμνεγμένοι, καὶ κατὰ τά βαλατάγουρα ὁποῦ κατ᾽ αὐτ{ὸν}<ού> ἔκαμεν [7]/ ἡ δυγατέρα τοῦ ποτὲ Γεώργη Θεοδώρου, καὶ ἀπό τά λόγια τῆς ἄλλης [8]/ βλάχας ἀπό Ρεσινάρι, (εἶ)ναι ὁ ἄνωδεν πταῖστης, πλὴν ἀκολουθῶν[9]/τας ὁ ἄνωδεν μέ κρίσαις καὶ προκατορέους, ἐμπιζίρυσεν ἡ κρίσις[1], [10]/ ὁποῦ πολλάκις ἐμυν(εί)θη τῆς μητρόςτου καὶ υἱοῦ της διά νά κάμουν [11]/ τεργιασμὸν ἀναμεταξύτους, καὶ νά (εἰ)ρεινεύσουν, καὶ καθ᾽ ὅλου ἀπὸ λό[12]/για δέν πέρνουν, ἀδοώνωντας τὸν ἑαὐτόντου καὶ ἀκολουθῶντας ἡ κρί[13]/σιςτου, ὅθεν σήμερον ἐκράχθ(ει) ἡ κυρᾶ Ἤλινκα μητέρα τοῦ [14]/ ἄνωδεν, λέγωντάς την ἀρκετὰ, καὶ, ὅτι νὰ τερ(ει)ασθοῦν. Καί τοὺς [15]/ δίδεται, δ(ει)ωρ(εί)αν ἤγουν τῆς μητρὸς καὶ υἱοῦ της, ἀπό τήν σήμερον μέ [16]/ 3 εὐδωμᾶδαις νά ἔχουν νά τεργ(ει)ασθοῦν, διὰ νὰ παῦσουν ἡ κρί[17]/σαις των, (εἰ)δὲ καὶ δὲν θελ(εί)σουν, καὶ ξαναέλθουν νά τὸν σύρουν (εἰ)ς τήν [18]/ κρίσιν, μὲ δελιμπεράτο, καὶ ἀπόφασιν ὅλης τῆς κουμπανίας νὰ [19]/ ἀπορίχνεται ἀπό τὴν κουμπανίαν, ἔστωντας καὶ μόνον αὐτὸς κάμνη [20]/ μεγαλύτεραις κομφ{ι}ουζιόναις (εἰ)ς τὸ ἀδελφᾶτον, παρά ὅλοι οἱ ἐπίλ(ει)ποι. [21]/ καὶ διὰ τούτο ἀποφασίζωμεν, ὅτι ἐὰν δέν ἤθελεν ὑποταχθ(εἰ) (εἰ)ς [22]/ τὴν πρωσταγήν τῆς κουμπανίας διὰ νὰ παύσουν τὰ σκάνδαλα [23]/ νὰ ἔχουν νὰ λύπουν, καὶ ἔστω.
[24-30]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὸς mp, Μανηκάτης σαφράν(ος) mp, Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, Γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) mp, κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου)

[μον.], *γεοργις βελλερᾶς* [μον.], *Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) καπετάνος mpia.*

στ. 8 Διαπίστωση ενοχής του δράστη σύμφωνα με τις αποδείξεις.
στ. 9-23 Αιτιολογικό βάσει του ιστορικού, που περιέχει επιβαρυντικά στοιχεία (εγγρ. 246-249). Στρεψοδικία του δράστη και όχλήσεις που υφίστανται τα μέλη του Κριτηρίου. Κλήση, ως κηδεμόνα, της μητέρας του δράστη, ο οποίος είναι ανήλικος, και προτροπή του Κριτηρίου να συμβιβασθούν. Αντί της επιβολής ποινικής ποινής, το Κριτήριο θεωρεί πιο αποτελεσματικό να απειλήσει τον δράστη και τη μητέρα του με πειθαρχική ποινή –αποβολή από την Κ–, εάν δεν επέλθει συμβιβασμός[2]. Η απώλεια από την μητέρα της ιδιότητας του μέλους θα είχε ως συνέπεια για τον γιο να εναχθεί από τα δύματα σε τρανσυλβανικό δικαστήριο ή/και σε εκκλησιαστικό δικαστήριο, που θα επέβαλλαν ενδεχομένως, δήμευση (κατά το τρανσυλβανικό δίκαιο) ή εκκλησιαστικό επιτίμιο αντίστοιχα[3].

1. «*κρίσις*»: το δικαστήριο
2. Είναι ίσως το μοναδικό δείγμα συλλογικής ευθύνης γονέως και τέκνου σε πειθαρχικά αδικήματα –μη συμμόρφωση στην προτροπή του Κριτηρίου, ιδιωτικός βίος που συνιστά προσβολή της εσωτερικής και εξωτερικής υποστάσεως της Κ, βλ. ΕΚΣ, σσ. 221, 227 (θ΄), 230 β΄ (2). Η ευθύνη της μητέρας ανάγεται προφανώς στην ιδιότητα του κηδεμόνα και τεκμηριώνει την ανηλικότητα του δράστη. Αν δεν είχε την κηδεμονία, δεν θα την καθιστούσε το Κριτήριο υπεύθυνη για τον σωφρονισμό και εν γένει για τη συμπεριφορά του γιου της (βλ. σχ. εγγρ.). Για τον συμβιβασμό σε ποινικές υποθέσεις, βλ. ό.π., σσ. 190, 225 και τις εκεί παραπομπές.
3. Για τις πνευματικές ποινές, βλ. ό.π., σσ. 237-238. Για το τρανσυλβανικό δίκαιο βλ. Ι. Αδάμη, *Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν, 32*, σσ. 124 επ.

252

1777/IX/18 — 978/φ 112r
χ. Γεωργίου Ἰ. Μάρκου — σχ. 244

Πρακτικό. Διαταγή Θησαυροφυλακίου για την παροχή εγγυοδοσίας από διάδικο στο Κριτήριο. Έκδοση διαβατηρίου («*πασούσι*») από την τρανσυλβανική Διοίκηση μετά από άδεια της Κ.

// 1777- τῇ- 18: σεπτεμβρίου.
[2]/ Τὴν σήμερον ἐσυναδρίσθ(ει)μεν διὰ ὑποθέσ(ει)ς τῆς κουμπανίας, καὶ διά τὴν [3]/ πρωσταγὴν ὁποῦ ἐλλάβαμεν ἀπὸ τὴν καμάραν, διά τὴν κρίσιν, τοῦ

κὺρ [4]/ Δημήτρη Κῶσμα μέ τὸν γαμπρόντου τον Ἰωάννην Κάρον ὁποῦ μᾶς πρω:[5]/στάξ(ει) νὰ λάβωμεν καουτζιόνη διὰ τὴν κρίσιντων, (εἰ)ς τὸ εὑρεθέν τέρ:[6]/μινον[1] νὰ εὑρεθῇ ἐδὼ, ὁ Δημήτρης Κῶσμας, καὶ νά τοῦ δωθῇ ἄδ(ει)α [7]/ ἀπὸ τὴν κουμπανίαν νά πάρῃ πασούση, νὰ ὑπάγῃ (εἰ)ς Βλαχίαν [8]/ διὰ ἀναγκαῖες ὑποθεσαῖςτου. ὅθεν τοῦ ἐδώθ(ει) (εἴ)δησιν, καί π(ει)γαί:[9]/νει<,> ζ(ει)τῶνταις[,] [ενν. η Κ] τὸ καουτζιόνη.

1 Στην προθεσμία που θα ορισθεί από την Κ.

253

1777/IX/18 978/φ 112r-v
χ. Γεωργίου Ἰ. Μάρκου σχ. 246-248, 251· πρβλ. 200, 249

Απόφαση πειθαρχική. Αποβολή γυναίκας μέλους της Κ, λόγω ανήθικης συμπεριφοράς του γιου της και απείθειας. Κηδεμονία ανήλικου χειράφετου από την μητέρα. Διαγραφή από το μητρώο της Κ.

[10]/ 1777- τῇ- 18: σεπτεμβρίου.
[11]/ Εἰς ἐνθύμ(ει)σην τῶν μεταγενεστέρων, ἔστωντας καὶ νὰ ἐδωκ(εί)μασεν [12]/ πολλότηταις φωραῖς ἡ κουμπανίαμας, διὰ νὰ σοφρον(εί)ςῃ τόν ἅ:[13]/τακτον υἱόν τῆς Ἐλένας Φαγαρασιάνας /μ᾽ὅλον ὁποῦ ἡ Ἴδια μη:[14]/τέρατου (εἶ)ναι πταῖξτα παράνῳ/ ὀνομαζόμενον, ὁ υἱός της Ἰωαννίτζας, [15]/ ποτέ μὲν μέ λοπᾶταις δέρνωντάς τον, πότε δέ μέ φυλακὴν, [16]/ ἀλλά ὅλα χαμένα. καὶ αὐθαδ(ει)άζωντας πολλώτηταις φωραῖς [17]/ ὡς (εἰ)ς τὸ πρωτόκολλόνμας φαίνωνται, ἔπρεπεν νὰ τιμω:[18]/ριδῇ μὲ μεγαλ(ει)τέρας τιμωρίας. ἀλλά δαρῶντας, Ἴσως καὶ [19]/ γέν(ει) μίαν φωρὰν ἄν(δρωπ)ος, καὶ Ἴσως ἡ μητέρατου τόν (εἴ)δε:[20]/λεν νουθετ(εί)ςῃ νὰ περβατῇ εὔμωρφα, πλὴν βλέπωντας [21]/ τὸ ὅσον ὁ καιρὸς περνᾶ, τόσον περισσώτερον αὐξάνουν [22]/ ἡ μπλεστεματζίαιςτου, τοὺς ἐδώθ(ει) (εἴ)δησιν, ἤ νὰ παύσουν, ἤ [23]/ θέλουν ἀπέχ(ει) ἀπὸ τὴν κουμπανίαν. ὅθεν καὶ (εἰ)ς τὸν πα:[24]/ρόντα χρόνον αὐγούστου– 21, διὰ ταῖς ἀσελγ(εί)αις τοῦ υἱοῦ της, ὁποῦ [25]/ φανερὸς φαίνεται νά (εἶ)ναι αὐτὸς φταῖξης[1], τοὺς ἐδώθ(ει) πρω:[26]/σταγῇ καὶ δ(ει)ωρ(εί)αν, ὅτι (εἰ)ς 3- εὐδωμᾶδας νὰ ἀγαπ(ει)θοῦν [27]/ καὶ νὰ παύσουν τὰ μαλώματα, διά νά Ἰσυχάσῃ καί ἡ κουμ:[28]/μπανίαμας. αὐτοὶ ὄχι μόνον παρ(εί)κουσαν τήν ὠφελ(ει)μο:[29]/τάτην πρωσταγῆν μας, ἀλλά ἀκούσθ(ει)σαν καὶ ἄσχ(ει)μα λό:[30]/για ἐναντίον τῆς κουμπανίας. ὅθεν ἀποφασίζωμεν ἀπό τὴν [31]/ σήμερον καὶ (εἰ)ς τὸ ἑξῆς, νά λύπουν ἀπό τὴν κουμπανίανμας, καὶ [32]/ νά σβυσθῇ καί τό ὀνομᾶτης ἀπὸ τήν ταμπέλαν μας[2], μ᾽ ὅλον [33]/ {ὁποῦ} // ὁποῦ ὁ υἱόςτης

ἔστωντας καὶ νὰ (εἶ)χεν κριθῆ ἀνάξιος ἀπὸ πολλὺς [2]*/ διὰ νὰ ὀνομασθῆ πραγματευτὴς. καί οὕτως τὸ διωρ(ει)σμέ:*[3]*/νον τιστ(εί)ρη [[...*[±9]*.....]] κανείς πρωεστός δὲν τό ἐπ(εῖ)ρεν, οὔτε* [4]*/ ἄλλο ὄφελος, (εἰ)ς τό κοινὸν δὲν ἔκαμεν παρὰ ἀταξίαις* [5]*/ καὶ κακὰ καμώματα. καὶ ἔστῳ (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.* [6-10]*/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Μανικάτης σαφράν(ος) mp. Ἰωάννης. τζήνγγ(ου) mpω. Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp. κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου)* [μον.]. *γεοργις βελλερας* [μον.]. *Γεώργι(ος) Μ. Σαφράν(ος) ἐπίτροπ(ος) τοῦ Καπετάν(ου) mp.*

Η απόφαση αυτή επιβάλλει την ποινή που απειλείται σε προηγούμενη εγγραφή[3].

στ. 15-20 Αποτυχία σωφρονισμού από την Κ και τη μητέρα, που είχε την κηδεμονία του εναγομένου.

στ. 21-23 Τεκμηριώνεται ότι ο εναγόμενος (εγγρ. 251) ήταν καθ'έξιν υπότροπος.

στ. 23-30 Αιτιολογία της αποφάσεως.

στ. 33-5[φ 112v] Η μητέρα και ο γιος της είχαν κληρονομήσει την επιχείρήση του πατέρα που ήταν μέλος της Κ (ο Δημήτριος Ιωάννου, φαγκαρασάνος). Την ιδιότητα του μέλους, όμως, είχε πάρει μόνον η χήρα[4] και όχι ο γιος, για τους λόγους που εκτίθενται στο χωρίο αυτό. Την ιδιότητα είχε διατηρήσει η μητέρα παρά («*μ'ὅλον ὁπού...*») τη συμπεριφορά του γιου της.

1. Βλ. εγγρ. 251.
2. Η «*ταμπέλα*» (tabella) ήταν το μητρώο των μελών που τηρούνταν από τη Διοίκηση της Τρανσυλβανίας στο Σιμπίου, βλ. ΕΚΣ, σ. 107 και τις εκεί παραπομπές.
3. Βλ. εγγρ. 251 και τα εκεί σχόλια.
4. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 111 επ.

254

1777/XI/3 — 978/φφ 112v-113r
χ. Petrus Gürös[1] (στ. 11-28) — σχ. 226, 244, 252, 255, 257, 260
χ. Θωμά Βελλερά (στ. 29-32)

Πρακτικό. Καταχώρηση διατάξεως του Θησαυροφυλακίου για την εξέταση των διαδίκων και τη χορήγηση αντιγράφου της αγωγής και των σχετικών με αυτήν εγγράφων. Εγγυοδοσία.

[11]*/ ‖ A(nn)o <I>77 ‖ 7. die 3ª Mensis {9}(Novem)bris in Confluxu* [12]*/ Compagniae perlecti sunt Ordines The*[13]*/saurariales de 21ª*

{8}(Octo)bris <1>777. emanati [14]/ in facto praetensionis Samfirae Joan[15]/nis Karó consortis contra fratrem [16]/ suum Dumitru Kozma praetenden[17]/tis fornicem ab eodem sil[...] adi[..]i, [18]/ ad rationes administrationis forni[19]/cis adstringi, eundaq(ue)cautioni[20]/adstringi; cujus postulatorum intui[21]/tu priusquam Compagnia aliquid [22]/ decoruncet, in conformitate ordi[23]/num Thesaurarialium partes au[24]/ diendas censuit atq(ue) praeprimis [25]/ facto Dumitru Kozma copiam Me[26]/morialis Samfirae et eidam an[27]/nexas contractuá<1>es ad responden[28]/dum transposuit.

[29]/ || 177 || 7 3 {9}(Νοεμ)βρίου ἐλάβαμ(εν) τὴν προσταγὴν τῆς καμάρας γραμ(έν)ο (εἰ)ς τοὺς 1777 [30]/ 21 ὀκτομβρίου καὶ κατὰ τὴν προσταγὴν ὁποῦ προστάζ(ει) ἡ καμάρα διὰ νὰ πέρνωμ(εν) [31]/ καρτέραν (εἴ)διαν καὶ νὰ ἀκούσωμ(εν) καὶ τὰ δύο μέρη. ἐδιαβάσθηκεν καὶ εὑρέθη [32]/ εὔλογον καὶ <τοῦ> ἐδόθη τὴν προσταγὴν τῆς καμάρας μαζὴ μὲ τὴν ἰστάντζιαν τῆς // Ζαμφίρας νὰ μᾶς ἀποκριθῆ. Καὶ ἔστω.

[2-6]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Μανικάτης σαφράν(ος) mp. Petrus Gürös mpa ad trib(unalium)[2] Not(arius). Ἰωάννης τζήνγγ(ού) mpω. γεόργις βελλερας [μον.]. Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) καπετάνος mpia.

στ. 19 «...***eundaque cautioni...***»: με την ίδια εγγύηση που είχε δώσει ο εναγόμενος προηγουμένως για να αναχωρήσει από το Σιμπίου (αν. εγγρ. 252 στ. 8-9).

1. Είναι ο Νοτάριος της Κ. ΕΚΣ, σσ. 145-147.
2. Ενν. του Κριτηρίου της Κ.

255

1777/XI/24 — 978/φ 113r-v
χ. Petrus Gürös (στ. 7-31) — σχ. 254, 257
χ. Θωμά Βελλερά (στ. 1-4)

Πρακτικό. Παράδοση αποδεικτικών εγγράφων στο Κριτήριο από τον εναγόμενο.

[7]/ || A(nn)o ut || supra die 24. Mensis {9}(Novem)bris Dumitru [8]/ Kozma cum Procuratore suo Augusti[9]/no Vinkler comparendo juxta factam [10]/ cum eodem die 3. Mensis hujus sororis [11]/ suae Zamfire Instantiae Thesaurariatui [12]/ porrectae communicationem, in confor[13]/ mitate ordinum Thesaurarialium, [14]/ adornatam suam Responsionem

et [15]/ reflexionem in scriptis exhibuit. [16]/ annectendo eidem documenta sua [17]/ in 5. frustis Lit(teris): B. C. D. E. et J. sig[18]/nata. Item aliud instrumentum [19]/ originale Lit(terae) A. signatum, quod [20]/ pro informatione introporrexit qui[21]/dem sed denuo ad se recepit. Quibus [22]/ exhibitis maritus quoq(uis) contrapartis [23]/ Zamfirae Iuon Károl nomine consor[24]/tis suae communicationem petando ei[25]/ dem praeinsertae Dumitru Kozma refle[26]/xiones ac ante allegata Documenta sub [27]/ B.C.D.E. et J. ita etiam Ordines Thesaura[28]/riales cum annexa Instantia ejus et con[29]/tractualium da A(nn)o 1775. cum fratre suo cele[30]/bratarum Germanicè scripta copia, trans[31]/ponunt ad brevi respondendum.

// 1777 24 νοεμβρίου νέο

[2]/ ἤφερεν ὁ Διμίτρης Κόσμα τὰ ὅσα γράμματα τοῦ ἐδόσαμ(εν) τῆς καμάρας καὶ μᾶς ἀπεκρίθη, τὰ ὁ[3]/ποῖα τὰ ἐδόσαμ(εν) τῷ Ἰωάννῃ Κάρῳ ὁποῦ ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς του Ζαμφίρας ἐξητήθη ὅλα [4]/ κομάτια ἐνέα, τρία τῆς Καμάρας καὶ 6 τὰ ὅσα ἀπεκρίθη διὰ νὰ μᾶς ἀποκριθῆ καὶ αὐτός.

[5-10]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς, Petrus Gürös mpa, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Κόνσταντίνος. Αρπασις mp, κυρίτζης χατζή τύχ(ου) [μον.], *γεόργις βελλερας* [μον.], *Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) καπετάνος mpia.*

256

1777/XII/23 978/φ 113v

χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση οριστική. Άρση συντηρητικής κατασχέσεως με παροχή εγγυητή. Εξόφληση συναλλαγματικής από τρίτο, οφειλέτη του πληρωτή. Προθεσμία ολοσχερούς εξοφλήσεως χρέους. Ευθύνη εγγυητή.

[11]/ 1777 δεκεμβρίου 23

[12]/ ||Ἦλ||θεν ὁ Νικολαϊς [[Δημητρίου]] |Γεωργίου| καὶ ζητᾶ ἀπὸ τὸν Νάνον τὰ ὅσα τοῦ χρεωστᾶ ὁ κὺρ [13]/ Νίκ(ος) Δήμου, διὰ τὰ ὁποῖα ἀλικότισεν κάτι πράγμα (εἰ)ς τὸν Νάνον διὰ φιορίνια [14]/ νέμτζικα RF 263"34<.> ὅθεν ἐρχάμ(εν)ος ὁ Νάν(ος) καὶ λέγωντάς μας ὅτι νὰ ἀφίση τὸ πράγμα [15]/ νὰ πηγένῃ καὶ γράφῃ νὰ τοῦ ἔλθη ἡ απόκρισις καὶ διὰ τὰ ἄνωθεν (εἶ)ναι κεφήλης αυτὸς. λοιπὸν [16]/ σήμερον μᾶς δίχν(ει) ἕνα γράμμα τοῦ γαμβροῦ τοῦ κὺρ Νίκου Δίμου ὁποῦ γράφει ὅτι τὰ [17]/ ὅσα ἤθελεν ὁ πενθερὸς του τὰ ἐπλέροσεν τοῦ Κωνσταντινούτζη Χατζῆ Γεωργίου. καὶ θέλ(ει) στ(εί)λη καὶ τὴν [18]/ πόλιτζαν τοῦ αὐτοῦ Νικολάη [[Δημητρίου]] |Γεωργίου|. ὁ δὲ Νικολάης

{Δημητρίου} |Γεωργίου| λέγ(ει) ὅτι ἀληθῶς ἔδοσεν πόλιτζα [19]/ (εἰ)ς τὸν Κωνσταντινούτζα νὰ λάβῃ τὰ ὅσα τοῦ ἤθελεν ἕως ἀς(λλάνια) 125 (εἰ)δὲ ὄχι παράνου. λοιπὸν μέν(ει) [20]/ ἡ ὑπόθεσις νὰ γραφθῇ ἔξω νὰ στ(εί)λῃ τὴν πόλιτζαντου νὰ ἰδοῦμ(εν) ἐὰν ἐπλήροσεν ὅλα ἢ μόνον [21]/ τὰ ἀς(λλάνια) 125 καὶ ἐὰν (εἶ)ναι ἡ πόλιτζα διὰ ὅλα ἔχ(ει) νὰ τὰ λαμβάνῃ [: ο ενάγων] ἀπὸ τὸν Κωνσταντινούτζα. (εἰ)[δὲ] [22]/ καὶ (εἶ)ναι μόνον τὰ ἀς(λλάνια) 125 τότες δίχως ἄλλο νὰ τὰ πληρόνῃ ὁ Νάν(ος) ἔστωντας καὶ νὰ ἔγινεν καλὸς. [23]/ καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον (εἰ)ς τρ(εῖ)ς ἑβδομάδες νὰ (εἶ)ναι ἡ ἀπόκρισις ὡς ἄνωθεν ἢ τὰ ἄσπρα νὰ πλη[24]/ρώνουνται.

[25-29]/ δωμᾶς βελλερᾶς mp, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Κόνσταντίνος Αρπασις mp, Ἰωάννης. τζηνγγ(ού) mpo, κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου), γεοργις βελλαρας [μον.], Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου), καπετάνος mpia.

στ. 12-15 Ο ενάγων είχε κάνει συντηρητική κατάσχεση εμπορευμάτων του Νάνου, που ήταν οφειλέτης του Νίκου Δήμου, για χρέος του τελευταίου προς τον ενάγοντα. Ο Νάνος εγγυήθηκε την εξόφληση του χρέους για να άρει ο ενάγων την συντηρητική κατάσχεση του εμπορεύματος, που θα προωθούνταν έξω από το Σιμπίου. Η απόφαση –ή το πρακτικό– λανθάνει.
στ. 16-18 Προσκομίζεται επιστολή ενός συγγενούς του Νίκου Δήμου, με την οποία πληροφορεί τον εγγυητή ότι ο οφειλέτης κατέβαλε το χρέος του, εξοφλώντας σε τρίτο μία συναλλαγματική του ενάγοντος.
στ. 18-19 Ο ενάγων ισχυρίζεται ότι η συναλλαγματική είχε εκδοθεί για ποσό μεγαλύτερο από αυτό που όφειλε ο ίδιος στον δανειστή του (125 ασλάνια), ο οποίος δικαιούνταν να εισπράξει μόνον αυτό το ποσό.
στ. 20-22 Το Κριτήριο αποφασίζει να ειδοποιηθεί με επιστολή ο Νίκος Δήμου να στείλει στον ενάγοντα τη συναλλαγματική, ώστε να διευκρινισθεί αν αυτός κατέβαλε στον δανειστή του ενάγοντος το ποσό που αναγραφόταν στη συναλλαγματική ή μόνον το χρέος του (125 ασλάνια)[1]. Στην πρώτη περίπτωση, ο ενάγων θα πρέπει να εισπράξει από τον δανειστή του το επί πλεόν των 125 ασλανιών ποσό της συναλλαγματικής. Στη δεύτερη περίπτωση, ο εγγυητής θα πρέπει να καταβάλει στον ενάγοντα το υπόλοιπο από τα 263΄΄34 γερμανικά φιορίνια του χρέους.
στ. 23-24 Το Κριτήριο τάσσει προθεσμία τριών εβδομάδων για να προσκομισθεί η συναλλαγματική, αλλιώς θα πρέπει ο εγγυητής να καταβάλει στον ενάγοντα ολόκληρο το χρέος (263,34 γερμανικά φιορίνια), για το οποίο είχε γίνει η συντηρητική κατάσχεση.

1. Συνάγεται, εμμέσως, ότι με την ίδια συναλλαγματική μπορούσαν να εξοφληθούν περισσότερες απαιτήσεις, διαφορετικών δανειστών (για τη συναλλαγματική, βλ. ΕΚΣ, σ. 184 σημ. 114· για τη λειτουργία της εγγυήσεως, ό.π., σ. 199, ιζ΄).

257

1778/III/26 (15) 978/φ 114r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου σχ. 258, 260· πρβλ. 255

Πρακτικό. Κύρος της αποφάσεως αιρετοκρισίας και των σχετικών με αυτήν εγγράφων. Επικύρωση του περιεχομένου της με μαρτυρική κατάθεση των αιρετών κριτών. Ανακοίνωση στο δευτεροβάθμιο τρανσυλβανικό δικαστήριο.

// 1778 : μαρτίου : 26/15
[2]/ Ἐδι|αlβάσαμεν τὴν πρωσταγὴν ὁποῦ μᾶς ἦλθεν ἀπό τὴν Καμάραν, γραμμένην [3]/ μαρτίου 10- καὶ τὴν ἐλλάβαμαν μαρτίου 24. (εἰ)ς τήν ὁποίαν μέσα ἦτον [4]/ περικλυσμένη μία Ἰστάντζια τοῦ Δημήτρη Κῶσμα, μαζὴ μὲ τὴν [5]/ κρίσιν ὁποῦ οἱ ἐρετώκριτοι, 6 : ὀνομαζωμένοι (εἰ)ς τὴν ἴδιαν κρίσιν, [6]/ τοῦ ἔκαμαν, μαζὴ καὶ ἡ ὁμολογία ὁποῦ αὐτός, καί ἡ ἀδελφῆτου Ζαμ:[7]/φύρα, μαζὴ μὲ τὸν ἄνδραντης Κάρον Ἰωάννου (εἰ)ς τοὺς ἄνωθεν [8]/ ἐραιτοκριτὰς ἔδωσαν. (εἰ)ς τὴν ὁποίαν προσταγὴν μᾶς ἐρωτὰ τὸ [9]/ ἔκλαμπρον τεξαουραριάτον, διὰ νὰ δώσωμεν τὴν ἀπόκρισιν [10]/ ἐὰν αὐτὰ (εἶ)ναι ἀλ(ει)θινά; ὅθεν ἡ κουμπανία κράζωντας τοὺς ἐραιτο:[11]/κριτὰς τοὺς ἔδ(ει)ξεν τὴν προσταγὴν τῆς Καμάρας καὶ τὰ πε<ρι>κλυσ:[12]/μένα ἐν αὐτῆ ἐρωτώντας τους ἐὰν οὕτως ἔχ(ει), οἱ ὁπίοι παρ(ει)σιάζων:[13]/τὰςμας καὶ τὰ καθωλικά γρᾶμματα, τόσον τῆς ὁμολογίας ὡ:[14]/σὰν καὶ τῆς κρίσεος, τὰ ὁποία διαβαζωντάςτα ἦτον ὅμοια [15]/ καὶ ἀπαράλακτα, λέγωντας καὶ ἐκ στόματος ὅτι οὕτως ἀλ(ει)θὼς [16]/ (εἶ)ναι καὶ ἡ ὑπόδεσης, πλήν ἡ Ζαμφύρα οὔτε αὐτήν τὴν [17]/ ὑπόδεσην δὲν ἔστερξεν, καὶ οὕτως ἀποκρίθ(ει)μεν μέσα (εἰ)ς τὴν [18]/ καμάραν, καὶ ἔστω.
[19-22]/ Ἰωάννης Τζηνγγ(ού) mp, Κόνσταντίνος. Αρπάσις mp, κυρήτζης χατζή τύχ(ου), Γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) mp, γεοργις βελλεράς [μον.], *Ἰωάννης Ἰωάν-ν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia.*

στ. 2-10 Ερώτημα του Θησαυροφυλακίου προς το Κριτήριο για να αποφανθεί αν είναι γνήσια τα έγγραφα που περιέχουν α) την απόφαση αιρετών κριτών, β) την αντιπροσφυγή του Δ. Κόσμα (πρβλ. εγγρ. 244, 254-255), και γ) το συνυποσχετικό («*όμολογία*») των διαδίκων για την αιρετοκρισία (*compromissum*). Αυτό ήταν αναγκαίο, επειδή προφανώς αυτά ήταν γραμμένα στα ρουμανικά ή/και στα ελληνικά[1].
στ. 10-16 Επίδειξη των πρωτοτύπων εγγράφων του συνυποσχετικού και της αποφάσεως αιρετοκρισίας από τους αιρετούς κριτές και σύγκριση με τα αντίγραφα που διαβιβάστηκαν στο Κριτήριο από το Θησαυροφυλάκιο. Προφορική μαρτυρία των αιρετών κριτών για τη γνησιότητα.

στ.16-18 Αντίρρηση της αδελφής για τη γνησιότητα των εγγράφων[2].

Το Κριτήριο αποφαίνεται μόνο για το κύρος των εγγράφων –κάνει δηλαδή ένα είδος πραγματογνωμοσύνης–, διότι δεν υπήρχε πρόβλημα ισχύος και εφαρμογής της[3].

1. Τα δύο αδέλφια ήταν Ρουμάνοι, ενδεχομένως και ο σύζυγος της αδελφής, που όμως μπορεί να ήταν και Σικούλος. Οι αιρετοί κριτές πρέπει να ήταν μέλη της Κ που γνώριζαν ρουμανικά, λόγω των συναλλαγών τους ή της προηγούμενης διαμονής τους στις Ρουμανικές Ηγεμονίες (βλ. και ΕΚΣ, σσ. 36 επ., 53 επ.). Για τη γλώσσα, πρβλ. αν. εγγρ. 44, 126 στ. 6 και σχετικό σχόλιο.
2. Βλ. σχ. εγγρ. 260.
3. Βλ. ό.π., σ. 198. Για την αιρετοκρισία στο δίκαιο της Κ, βλ. ό.π., σσ. 95, 173, 176 σημ. 74, 187, 192, σημ. 168. Πρβλ. για το μεταβυζαντινό δίκαιο, Σύνταγμα Δ 7· Εξάβιβλο 1.4.1, 47-67· Μαλαξό ΦΠΑ΄· Νομοκριτήριον 120.1-4· Βακτηρία Κ 21· Νομικόν ΛΔ΄ §1-26· πρβλ. επίσης Μεν. Τουρτόγλου, «Ἡ αἱρετοκρισία στὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους (17ος-19ος αι.). Ἐπιβιώσεις τοῦ Δικαίου τῶν Βυζαντινῶν», *Μελετήματα ἱστορίας ἑλληνικοῦ δικαίου*, ΙΙΙ, Αθήνα 2000, σσ. 241-250· Despina Tsourka-Papastathi, «Les institutions du droit privé : Mécanismes d'équilibre entre systèmes de droit concourants et concurrents», *Actes du XXe Congrès international des Études byzantines* (6e Séance plénière, Paris 19-25 août 2001– *Byzantina-Metabyzantina*, επιμ. Paolo Odorico), Paris, EHESS [Dossiers Byzantins-2], 2003, σσ. 161-163· πρβλ. επίσης Efi Basdra, «L'institution de l'arbitrage dans le droit de l'ère post-byzantine – Le cas de l'île de Paxi», *Études Balkaniques*–"*Cahiers Pierre Belon*", 10 (2003), σσ. 65-91, όπου συνοπτική παρουσίαση των διατάξεων περί αιρετοκρισίας των μεταβυζαντινών συμπιληματικών συλλογών στις σσ. 75-84.

258

1778/ΙΙΙ/30 (19) 978/φ 114r-v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου σχ. 257, 260

Απόφαση οριστική. «Επ'αναφορά» διαδικασία. Απειλή αρνησιδικίας ως κύρωση για απρεπή διατύπωση αγωγής.

[23]/ 1778 : μαρτίου : 30/19
[24]/ ΙΙΉ Ζα ΙΙ μφύρα Μπ{ε}<α>κὰν διὰ μέσον τοῦ ἐπιτρόπουτης[1] Μήχαελ Μήλερι ἐπρόσφερεν [25]/ (εἰ)ς τὴν κουμπανίανμας, μίαν Ἰστάντζιαν ζ(ει)τῶντας φιω(ρίνια) RF 300"- [26]/ διὰ χρ(εί)αντης. ζ(ει)τῶντας καὶ

ἀπόκρησιν, ὅτι καν(ὲι)ς ἀπὸ τὴν κουμπα:[27]*/νίαν (ὲι)ς τὴν χ(ὲῖ)ρευσίντης, καν(ὲι)ς δέν τὴν ἐρώτ(ει)σεν πῶς, ἀπερνᾶ;* [28]*/ καὶ δια τὶ τώρα ἔχ(ει) ἡ κουμπανία τόσην φρωντίδα διὰ αὐτήν.*
[29]*/* ἀπόκρισις.
[30]*/Ἡ ἄνωδεν Ζαμφύρα, πρέπ(ει) νά ξ(ει)τ(εί)σῃ, τὰ ἄνωδεν RF 300"- ἀπὸ* [31]*/ ἐκ(εῖ)νον ὁποῦ ἔχ(ει) τὸ τιποτάςτης, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν κουμπανίαν. καὶ* [32]*/ μὴν διδωντάςτηςτα ἄς τόν ξ(ει)τ(εί)ση (ὲι)ς τὴν κρίσιντου. καὶ (ὲι)ς τὸ ἑξῆς* [33]*/ ἄς γράφ(ει) μὲ ἄλλον τρόπον τιμητικότερον, [[ἐπ(ει)δή]] ἀλλέως, δέν δέ:*[34]*/λει (ὲι)σακουσθ(ὲι), οὔτε ὁ ἐπιτροπόςτης δέν θέλ(ει) δεχθ(ὲι). καὶ [[ἕως]] ὅτι τό {τι:} // τιποτάςτης, οὔτε ἀλ(ει)κοτισμένον*[2] *ἀπὸ τὴν κουμπανίαν ἦτον, οὔτε (εἶ)ναι, ἐξῳ* [2]*/ μόνον τῶν ὀρφανῶν. καὶ ἔστῳ.*
[3-9]*/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Ἰωάννης Τζηνγγ(ού) mpo, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Κόνσταντίνος Ἀρπασὶς mp, κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου), γεοργις βελλεράς* [μον.], *Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia.*

στ. 28 Αναφορά στις αλλεπάλληλες συζητήσεις και αποφάσεις του Κριτηρίου σχετικά με την εκκαθάριση της *συντροφίας* της ενάγουσας με τα αδέλφια της και τις πιέσεις του συζύγου της. Υπαινιγμός μεροληψίας του Κριτηρίου υπέρ του αδελφού της Δημήτρη Κόσμα.
στ. 32 «*ἄς τον ξειτείση εἰς τὴν κρίσιντου*»: να τον εναγάγει στο αρμόδιο τρανσυλβανικό δικαστήριο, διότι το Κριτήριο ήταν αναρμόδιο επειδή ο σύζυγός της δεν ήταν μέλος της Κ.

1. «πληρεξουσίου».
2. «δεσμευμένο».

259

1778/III/19 978/φ 114v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

Πρακτικό. «Μήνυση κατ᾽αγνώστων». Προσβολή προσωπικότητας. Χρηματική ποινή.

[10]*/ 1778: τῇ: 19 - μαρτίου·*
[11]*/ ΙΙΌΙΙ Κωνσταντίνος Δημητρίου ἀνεψιὸς τοῦ μακαρίττου Πέτκου, ἐπρόσφερεν* [12]*/ ἐνγρᾶφος, μερικὰ παραπονέματα, ὁπου ἀπὸ μερικοὺς ἀνονύμους, δ[έν]* [13]*/ ἔχ(ει) τὴν (ὲι)ρήνην, περιγελώνταςτον καὶ μασκαρεύωντὰς τον, ὅθεν, δίδεται* [14]*/ ἀπὸ τὴν κουμπανίαν (ὲῖ)δησιν (ὲι)ς ὅλους, νὰ τὸν*

ἀφ(εί)σουν (εἰ)ς τήν (εἰ)ρήνη[ν] [15]/ δίχως ὅμως καὶ αὐτός νὰ τοὺς δίδῃ αἰτ(εί)αν. (εἰ)δὲ ἀλλέως ἔχ(ει) νά γλωμ:[16]/πισθῇ[1] ὅποιος τόν π(ει)ράξη χώρις αἰτ(εί)αν. καὶ ἔστω.
[17]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp.

στ. 15-16 Προϋπόθεση για την επιβολή ποινής είναι η προσβολή να μη δικαιολογείται ή προκαλείται από τη συμπεριφορά του παθόντος.

1. Πρβλ. ΕΚΣ, σσ. 213, 214, 226 και τα Θ. 6(1639), 14(1651) § 3, 26(1690) § 4, 28(1691-92) § 1, 46(1746) §3 (ό.π., σσ. 270, 278, 299, 306, 357).

260

1778/IV/2 978/φφ 114v-115r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου σχ. 254-255, 257-258, 262· πρβλ. 276

Πρακτικό. Αγωγή κατά διαχειριστή *συντροφίας* για δαπάνες διατροφής. Ένσταση εκκρεμοδικίας στο δευτεροβάθμιο τρανσυλβανικό δικαστήριο. Η απόφαση των αιρετών κριτών για εκκαθάριση *συντροφίας* δημιουργεί δεδικασμένο. Αναβολή. Κληρονομικά μερίδια ορφανών.

[18]/ 1778: τῇ: 2: ἀπριλίου - κατὰ τὸ νέον.
[19]/ Ἦλθεν ὁ Μήχαελ Μῆλερ καστριανὸς, δ(εί)χνωντάς μας καὶ τήν πλ(ει)[20]/ ρεξουσιότιτα ὁποῦ τοῦ ἔδωσεν ἡ Ζαμφύρα Μπακὰν, καί ἐξ(εί)τ(ει):[21]/ σεν μέ προτεστάτζιον ἀπὸ τὸν Δημήτριον Κῶσμα, ἀπὸ τὸ [22]/ ἔχ(ει)ντης φιω(ρίνια) ρενένσια RF 300"- ἤγουν τρ(ει)ακόσια, διὰ ζωοτροφ(εί)αντης [23]/ κράζωντάςτον καὶ (εἰ)ς τὴν κρίσιντου. τὸν ὁποίον ἐροτῶνταςτον διὰ νὰ [24]/ ἀποκριθῇ, ὁ ὁποίος ἀπεκρίθ(ει), καὶ ἐπρόσφερεν, τὰ γρᾶμματάτων [25]/ ὁποῦ (εἰ)ς τὸ ἐραιτόκριτον κριτ(εί)ριον ἔδωσαν, καὶ τοὺς ἐτελ(εί)ωσαν. [26]/ καὶ ὅσον δὲν πάρ(ει) <τέλος> ἡ αὐτῇ ὑπόθεσης, κανένα ἄσπρο [27]/ δὲν δίδ(ει). ἐπ(ει)δήτης ἔδωσαν τὰ Ἴδια [ενν. «γράμματα»] καὶ (εἰ)ς τὴν ὑψιλωτάτην {κα} // καμάραν, καὶ καρτερ(εῖ) τὴν ἀπόφασιν. (εἰ)δὲ διὰ τὰ ὀρφανὰ ὡς [2]/ καθὼς τὸ εὕρ(ει) εὔλογον ἡ κουμπανία.
[3]/ ἀπόφασις
[4]/ ἐγνωρίσθ(ει) διὰ πλειρεξούσιος, ὁ Μήχ<α>ελ Μῆλερ τῆς Ζαμφύρας Μπακὰν, [5]/ διὰ δὲ τὸ ξ(εί)τ(ει)μα τῶν τρ(ει)ακοσίων φιορηνίων ἀπὸ τὸ ἔχ(ει)ντης, μὲ [6]/ τὸ νὰ ἐσυκώθῃ ἡ κρίσις ἀπὸ τὴν κουμπανίαν, μὲ δελιμπερᾶτον, [7]/ καὶ πρὶν νὰ ἀποφασισθῇ ἀπὸ τὴν Καμάραν, αὐτοδελῆτως καὶ [8]/ τὰ δύο μέροι ἐδιάλεξαν ἐραιτοκριτὰς, ὡς διαλαμβάν(ει) τὸ ὑπό-

γραμ[9]/ᾶτων[1], οἱ ὁποῖοι ἐραιτοκριταῖ τοὺς ἀποφάσισαν τὴν ὑπόθεσίντων. [10]/ καὶ ἐδώθ(ει) ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Δημήτρη Κῶσμα (εἰ)ς τήν Καμάραν [11]/ ἡ ὁποία Καμάρα μᾶς τὰ ἐκοινολόγησεν (εἰ)ς τὰς 10: μαρτίου, ἐρο:[12]/ τῶνταςμας ἑάν οὕτως ἔχουν. ὁποῦ καὶ ἀποκρίθ(ει)μεν, καὶ ἕως οὗ δὲν [13]/ ἀποφασισθ(εἰ) ἀπὸ τὴν Καμάραν, ἤ νὰ ἔχῃ τὸ κύρος ἡ κρί:[14]/σις[2] των, ἤ ὄχι, δὲν ἀποφασίζωμεν νά δωδοῦν. διὰ δὲ τὰ παιδιά [15]/ νὰ τοὺς δωδοῦν τὸ διατεταγμένον τους καὶ ἔστῳ.

[16-20]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου), Κόνσταντινος· Ἀρπασὶς mp, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, γεοργις βελλερὰς [μον.], *Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) καπετάνος mpia.*

στ. 19-23 Κατάθεση αγωγής δια πληρεξουσίου για την καταβολή δαπανών διαβιώσεως από τον διαχειριστή *συντροφίας*, στην οποία μετέχει η ενάγουσα (αν. εγγρ. 257-258).

στ. 23-1[φ 115r] Ο εναγόμενος επικαλείται την απόφαση των αιρετών κριτών για την εκκαθάριση των λογαριασμών της *συντροφίας* και προβάλλει, ως αιτιολογία για την άρνησή του να καταβάλει στην ενάγουσα οποιοδήποτε ποσό από το εταιρικό της μερίδιο, την εκκρεμοδικία ενώπιον του Θησαυροφυλακίου, που αφορά στο κύρος της αποφάσεως των αιρετών κριτών.

στ. 4-13 Το Κριτήριο, δεχόμενο τους ισχυρισμούς του εναγομένου, αναβάλλει την κατ'ουσίαν εκδίκαση της αγωγής, με το αιτιολογικό της εκκρεμοδικίας. Διατάσσει, αφ'ετέρου, την καταβολή των μεριδίων των ορφανών.

Είναι χαρακτηριστικό ότι: α) η κατάθεση προσφυγής στο Θησαυροφυλάκιο (στ. 6) αναστέλλει την πορεία της δίκης στο Κριτήριο· β) η υποβολή της διαφοράς σε αιρετοκρισία μπορούσε να γίνει πριν από την πρώτη συζήτηση της εφέσεως (εγγρ. 244 στ. 27)· γ) ότι η απόφαση των αιρετών κριτών ίσχυε αυτοδικαίως[3]. Η προσφυγή στο Θησαυροφυλάκιο αφορούσε μόνον τη γνησιότητα των αντιγράφων που είχαν υποβληθεί σε αυτό (εγγρ. 257).

1. Το έγγραφο που υπέγραψαν, δηλαδή το συνυποσχετικό αιρετοκρισίας – «*όμολογία*» (βλ. εγγρ. 257 στ. 6).
2. Η απόφαση για το κύρος της αιρετοκρισίας.
3. Βλ. αν. εγγρ. 257, σημ. 3.

261

1778/IV/2 978/φ 115v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου σχ. 263

Απόφαση διοικητική. Προμήθεια αλόγων για τη συνοριακή φρουρά της Τρανσυλβανίας[1].

// 1778: τῇ -2: ἀπρηλλίου
[2]/ Τὴν σήμερον ἐσυνάχθ(ει)μεν ἡμ(εῖ)ς οἱ ὑποκάτωθεν γεγραμμένοι[2], μέ τό νὰ [3]/ μᾶς ἀνάφερεν ὁ ἐξοχότατος Γενεράλ Πράϊς, κομαντίρτης τοῦ Ἐρδελίου [4]/ ὅτι τώρα (εἶ)ναι καιρὸς διὰ νὰ φανῇ καὶ ἡ κουμπανίαμας, κάμωντας μέ:[5]/ριτον πρὸς τὴν κραταιοτάτην βασιλ(εί)αν, διὰ ὄφελος τῆς αὐτῆς [6]/ κουμπανίας, ἐπ(ει)δήτης καὶ ἄρχ(ει)σαν διὰ νὰ συγχείζωνται τὰ πράγματα, [7]/ καὶ μὲ τὸ νὰ προβλέπουν, ὅτι ἔχουν νὰ χρ(ει)ασθοῦν ἄλογα διὰ τοὺς σεφερ:[8]/λῆδαις καὶ κατανέους. νὰ παρασταθῇ, νὰ δωκ(ει)μάση, καί νά ἐξετάξῃ, [9]/ καὶ νὰ δώσῃ (εἴ)δησιν αὐτή ἡ κουμπανία, (εἰ)ς ὅλους τοὺς πραγματευ:[10]/τὰςτης, ἐὰν δελ(εί)σῃ καν(εὶ)ς ἀπὸ αὐτοὺς διά νὰ καταπ(ει)ασθῇ, νὰ [11]/ μάσῃ ἄλογα διὰ χρ(εί)αν τῶν κατανέων[3] μὲ πλ(ει)ρωμήν βασι:[12]/ λικήν.
[13]/ διά τό ὁποίον
[14]/ ἀπὸ φασίσθ(ει) νὰ κάμῃ κάθε τρόπον ἡ κουμπανία, νά δουλεύσῃ [15]/ τὴν κραταιοτάτην βασιλ(εί)αντης. καὶ μέ λόγον, καὶ μέ ἔργον, καὶ ἔ:[16]/δωσεν (εἴ)δησιν (εἰ)ς ὅλα τά μέλλη της, ἀφίνωντάς τους καὶ ὀλίγον καιρ:[17]/ὸν νὰ στωχασθοῦν καὶ νὰ ἐξετάξουν. [18]/ διὰ δέ μεγαλ(ει)τέραν προθυμίαν ξεχωριστά ἡ αὐτή κουμπανία [19]/ ἀποφάσισεν, μέ τά τό πάσχα νά στ(εί)λλῃ ἄνθρωπον ἐπιταυτοῦ [20]/ ἔξω (εἰ)ς Βλαχίαν νά ἐξετάξῃ καταλεπτῶς τά πάντα, ἤγουν, [21]/ ἐάν εὑρ(εί)σκωνται ἄλογα, καὶ ἄν (εἶ)ναι τρόπος νά μαζωχθῇ [22]/ σοῦμμα, καὶ ἄν ἀφίνωνται ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, διὰ νά ἔλθουν μέ:[23]/σα (εἰ)ς τὴν Τρανσιλβανίαν. ὁ ὁποίος ἄν(θρωπ)ος κατά τὸ παρὸν [24]/ θέλ(ει) π(ει)γαίν(ει) μέ ἔξωδα τῆς κουμπανίας, ἐάν ὅμως, ἤθελεν [25]/ δώσ(ει) ὁ θεὸς καὶ κατορθώση τίποτας καὶ μαζωχθ(εῖ) καμίαν [26]/ σοῦμμαν ἀρκετήν πρὸς εὐχαρίστ(ει)σην τῆς βασιλ(εί)ας, νὰ μᾶς [27]/ ἐπιστραφοῦν τὰ αὐτὰ ἔξωδα, (εἴ) δέ πάλην τὸ ἐναντίον, θέλουν [28]/ μ(εί)ν(ει), τά ἔξωδα, τῆς κουμπανίας. μὲ ὅλα ὅμως τὰ ἐ:[29]/ναντία ἡ αὐτῇ κουμπανία δὲν θέλ(ει) ἀποφύγ(ει), νὰ μήν προς:[30]/φέρνῃ ἕναν ὀλίγον ἀριθμὸν κατὰ τήν δυναμήν της, καὶ ἔστω.
[31-34]/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, κυρήτζης χατζῆ τύχου [μον.], *γεοργις βελλερὰς* [μον.], *Μανικάτης σαφράν(ος) mpo, γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου). καπετάν(ος) τῆς ἐξωτέρας mpia.*

Το αίτημα του στρατιωτικού διοικητή της Τρανσυλβανίας ήταν να αναλάβει κάποιο μέλος να προμηθεύσει, επί πληρωμή, άλογα για τον στρατό και τη συνοριακή φρουρά.
στ. 18-30 Πρωτοβουλία της Κ να προσφέρει ένα μικρό αριθμό αλόγων, ανεξάρτητα από το αν θα της καταβαλλόταν η δαπάνη.

1. Πρβλ. παρόμοια εισφορά, υπό τύπον αναγκαστικού δανείου στον αυστριακό στρατό (1703 και 1705), αν. Μέρος Β΄, εγγρ. I/4, I/5.
2. Απόφαση του «*έσω Συνεδρίου*», που αποτελείται από τον προεστό και τους ορκωτούς παρέδρους. Είναι το Κριτήριο στη διοικητική λειτουργία του, ΕΚΣ, σσ. 132-133, 144-145.
3. Η συνοριακή φρουρά της Τρανσυλβανίας.

262

1778/IV/16 — 978/φ 116r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου — σχ. 257-258, 260

Πρακτικό. Κύρωση αιρετοκρισίας για την εκκαθάριση λογαριασμών *συντροφίας*. Άδεια εξόδου από το Σιμπίου. Εκτέλεση αποφάσεως αιρετών κριτών. Απογραφή εμπορευμάτων της *συντροφίας*. Μερική είσπραξη εταιρικών κερδών.

// 1778: τῇ: 16– ἀπρηλλίου–
[2]/ Κατά τήν προσταγήν τῆς ὑψιλότατης καμάρας, διὰ τήν ὑπόδεσην τοῦ Δη:[3]/ μήτρη Κῶσμα, μὲ τὴν ἀδελφήντου Ζαμφύρα, τοὺς ὁποίους κραζωντάςτους [4]/ καὶ τούς δύο, παρόν, {τοὺς} μαζή καὶ μὲ τὸν πλενιποτεντζιάριόντης, Μῆλε\ρ\, [5]/ τῶν ὁποίων τοὺς ἐδιαβάσθ(ει) ἡ ἄνωθεν προσταγῆ, δὺς, ὅτι νά ἀκολουθ(εί)σουν [6]/ τὰ ὅσα ἀποφασίσθ(ει)σαν, (εἰ)ς τήν ἀγάπην ὁποῦ τοὺς ἔκαμαν οἱ ἐραιτο:[7]/κριταῖ, διδωντάς του [ενν. του Μίλλερ] *ὅλα τὰ γράμματα τοῦ Δημήτρη Κῶσμα [8]/ ὁποῦ ἀτ(εί)νουν[1] (εἰ)ς αὐτὴν τὴν ὑπόδεσην. Λαμβάνωντας καὶ [9]/ τήν ἄδ(ει)αν διὰ νὰ εὔγῃ (εἰ)ς τήν Βλαχίαν* [ο Δ. Κόσμα], *μὲ ὑπόσχεσην [10]/ ὅμως, νὰ ἀναπλ(ει)ρόσῃ[2] τὰ ὅσα (εἰ)ς τήν ἄνωθεν ἀγάπην ἀπο:[11]/φασίσθεισαν, καί ἐξερέτως νὰ δώσῃ, καὶ τὰ οὐ(γγρικα) F 400"-[3] ὅθεν καὶ {ἀ:} [12]/ ἀποφασίσθ(ει) νὰ ἀρχ(εί)σῃ διὰ νὰ γραφθῇ τὸ ἀργαστῆρη καὶ [13]/ νὰ πάρῃ τέλος μίαν φωρὰν, τήν ὁποίαν προσταγὴν ἀ:[14]/ κουωντάςτην καὶ τὰ δύο μέρη, ὁ μὲν Δημῆτρης Κῶσμας εὐ:[15]/χαριστ(εί)θη, τὸ δὲ ἄλλο μέρος, ὄχι, μάλιστα καί ἐξ(εί)τ(ει)σεν τὴν [16]/ κόπηαν τῆς Ἰδίας πρωσταγῆς, καὶ ὅτι θέλει στωχασθ(εἰ), [17]/ καὶ ἔστῳ.*
[18-21]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου) [μον.], *γεωρ-*

γις βελλερὰς [μον.], *Μανικάτης σαφράν(ος) mp, γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου). καπετάνος της ἐξωτέρας mpia.*

στ. 2-5 «Κοινοποίηση» της διατάξεως του Θησαυροφυλακίου στους διαδίκους από το Κριτήριο.
στ. 5-11 Περιεχόμενο της διατάξεως του Θησαυροφυλακίου: α) εκτέλεση της αποφάσεως των αιρετών κριτών· β) άδεια να αναχωρήσει ο εναγόμενος Δ. Κόσμα στη Βλαχία, υπό τον όρο να εκτελέσει προηγουμένως την απόφαση των αιρετών κριτών περί συμβιβασμού («*ἀγάπη*»), και ειδικότερα να καταβάλει 400 ουγγρικά φιορίνια στην αδελφή του από τα κέρδη της *συντροφίας*.
στ. 12-13 Απογραφή εμπορευμάτων της *συντροφίας*, για να υπολογισθούν τα κέρδη και οι ζημίες.
στ. 15-16 Αίτηση αντιγράφου της διατάξεως του Θησαυροφυλακίου από τον πληρεξούσιο της ενάγουσας, για να ασκήσει ενδεχομένως κάποιο ένδικο μέσο.

1. «*ἀτείνουν*»: «αφορούν» (λατ. attineo).
2. Μετάφραση του λατ. compleo: πληρώ, αναπληρώνω, συμπληρώνω, αλλά και εκτελώ.
3. Το αίτημα της αδελφής ήταν για 300 φιορίνια Ρηνανίας -«*φιορίνια νέμτζικα*» (αν. εγγρ. 258 στ. 25).

263

1778/IV/16 978/φ 116v
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 261

Πρακτικό. Απόφαση διοικητική. Υποχρέωση μέλους για προσφορά υπηρεσίας στην Κ[1].

// ||1778|| ἀπριλίου 16 διὰ τὴν ὄπισθεν ὑπόθεσιν ὁποῦ (εἰ)ς τὰς 2 τοῦ παρόντος ἐσυ[2]/ναθρίσθημ(εν), εὕρομὲν το εὔλογον διὰ νὰ στ(εί)λωμ(εν) ἄν(θρωπ)ον ἄξιον τῆς κουμπανίας μας (εἰ)ς [3]/ Βλαχίαν διὰ νὰ ἐξετάξῃ καὶ νὰ ῥωτίσῃ διὰ τὰ ἄλλογα ὡς ὄπισθεν ἐγράψαμ(εν). [4]/ ὅθεν ἐξετάζωντας ἀναμεταξὺ μας εὕρομ(εν) ὅλοι οἱ ὑποκάτωθεν γεγραμμ(έν)οι ἄξιον [5]/ διὰ αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν τὸν κὺρ Κωνσταντίνον Πρέδα[2] νὰ πηγένῃ διὰ αὐτὴν τὴν [6]/ ὑπόθεσιν, ἔστωντας καὶ ἡ ἀφεντιὰ του ὤντας μέλ(ος) τῆς κουμπανίας μας ἔχ(ει) χρέ(ος) νὰ δου[7]/λεύσῃ καὶ αὐτὸς.

Η απόφαση λαμβάνεται από το «*έσω Συνέδριον*» (αν. εγγρ. 261, σημ. 2).

Από τον στ. 7 έως τον στ. 8, στον οποίο αρχίζει η επόμενη εγγραφή, υπάρχει στη σελίδα κενό που αντιστοιχεί σε δέκα περίπου στίχους, για να τεθούν οι υπογραφές του προεστού και των παρέδρων που ελλείπουν.

1. Βλ. π.χ. Θ. 42(1726), ΕΚΣ, σ. 347. Πρβλ. και Θ. 46(1746), προοίμιο (ό.π., σ. 356).
2. Πρόκειται για Ρουμάνο από τη Βλαχία, ο οποίος επελέγη προφανώς επειδή γνώριζε καλύτερα την αγορά ή ασχολούνταν με το εμπόριο αλόγων.

264

1778/IV/19 978/φφ 116v-117r

χ. Θωμά Βελλερά (στ. 8-24 [φ 116v], 1-7 [φ 117r])

χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου (στ. 12-14 [φ 117r])

Απόφαση οριστική. Υπαίτια μέθη. Σωματικές βλάβες και εξύβριση. Καθ'έξη παραβατική συμπεριφορά. Συνεκδίκαση αγωγών. Εξαγορά σωματικής ποινής. Παροχή εγγυητή για την περίπτωση υποτροπής.

[8]/ *1778 ἀπρηλήου 19*

[9]/ Ἰ*Ἐσυνά*Ἰ*χθημ(εν) καὶ τὴν σήμερον διὰ τὸν πολλάκις ὀνομασμ(έν)ον Πασχάλην μπακάλην* [10]/ *ὁποῦ ἀπὸ τὴν νεώτητάν του ἕως τὰ γηράμματά του δὲν ἠμπόρεσεν διὰ νὰ* [11]/ *σοφρωνισθῆ, ὁποῦ ταῖς προάλαις τὴν δευτέραν ἀπρηλίου 16 ἐρχάμ(εν)ος ἀπὸ τὸ Σιλήπερο* [12]/ *μεθισμ(έν)ος καὶ ἀνταμωνωντας τὸν ἀνιψιόν τοῦ Πέτκου ἔξω ἀπὸ τὸ κάστρο μαζὴ* [13]/ *καὶ ἄλλ δυὸ<,> τὸν Γιανάκη Φογαρὰς καὶ ἕνα ἀρχοντόπουλο, καὶ πάραυθα ὡς μεθισμένος καὶ τερλὸς* [14]/ *ἄρχισεν τὸν καβγὰν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἄνωθεν Γιανάκη κτυπῶντας καὶ ὑβρίζωντας* [15]/ *τὸν Κωνσταντίν*Ἰ*ου*Ἰ*<ο> Δημητρίου, ὁ ὁποῖος καὶ φεύγωντας ἐσέβηκεν (εἰ)ς τὸ σπήτη τοῦ ἐξελέντζια Πρου*[16]*/κε<ν>τάλι*[1] *καὶ οὕτως ἐγλήτωσεν. καὶ ἐρχάμ(εν)ος μέσα (εἰ)ς τὸ σπήτι του μεθυσμ(έν)ος ἐπῆρεν τὸ* [17]/ *σπαδὶ του καὶ τὸ κιρπάντζι καὶ ἐκαβαλίκευσεν τὸ ἄλογὸν του καί εὐγενάμ(εν)ος ἔξω ἀπὸ τὸ* [18]/ *κάστρο ἀνταμών(ει) πάλην ἀναμέσον τῶν πορτῶν τὸν ἄνωθεν Κωνσταντίνον Διμιτρίου, καὶ* [19]/ *ἄρχισεν ἐκ δευτέρου νὰ τὸν ὑβρίζῃ καὶ νὰ τὸν κτυπᾶ, καὶ νὰ κάν(ει) ἐκ(εῖ)να ὁποῦ δὲν πρέ*[20]*/π(ει) νὰ τὰ κάμ(ει), ὤντας γέροντας, καὶ ἐκ(εῖ) εὑρισκόμ(εν)ος καὶ κατζίβελος καὶ φεύγωντας* [21]/ *ὁ Κωνσταντίν(ος) Διμιτρίου ἄρχισεν* [ο Πασχάλης] *νὰ κτυπᾶ καὶ νὰ ὑβρίζῃ τὸν κατζίβελον, καὶ φοβούμ(εν)ος ὁ* [22]/ *κατζίβελ(ος) βλέπωνταςτον μεθισμ(έν)ον, τοῦ ἅρπαξεν τὸ σπαδὶ διὰ νὰ μὴν λάχῃ* [23]/ *καὶ τὸ εὐγάλη καὶ τὸν βαρέσῃ. ὅθεν ἤλθεν*

τόσον ὁ Κωνσταντίν(ος) Διμιτρίου καὶ τὸν ἐξήτησεν [24]*/ (εἰ)ς τὴν κρίσιν διὰ τὰ ὅσα τοῦ ἔκαμ(εν), ὅσον καὶ ὁ κατζίβ<ε>λος ὁποῦ δίχως τίποτες τὸν ἐκτύ//πησεν, διὰ τὸ ὁποῖον κοινῆ τῇ γνώμη ἀποφασίσθηκεν ἐπ(ει)δήτης καὶ (εἶ)ναι καὶ ἀποφασισμ(έν)ον* [2]*/ καὶ πολλάκις διὰ ταῖς πολλαῖς του κακίαις νὰ τιμωρ(εῖ)τε αὐστηρώτ{ι}<α>τα διὰ τὰς κακίας του* [4]*/ λουπάτας 24 ἤ νὰ ταῖς πληρόνῃ καὶ νὰ ταῖς ἐξαγοράζῃ μὲ F 12 οὔγκρικα, καὶ* [5]*/ νὰ δόσῃ κεφήλην (εἰ)ς τὴν κουμπανίαν ὅτι ἀπὸ τοῦ νὺν καὶ (εἰ)ς τὸ ἑξῆς θέλ(ει) ἀποφύ*[p]*/γῃ {ἀπὸ} ταῖς αὐταῖς κακίαις του καὶ ἔτζη θέλ(ει) συνχωρεθῆ καὶ τούτην τὴν φορὰν<,> (εἰ)δὲ* [7]*/ (εἰ)ς τὸ ἑξῆς παράνου δὲν ἔχ(ει) καμίαν συνχώρεσιν.*

[8-11]*/ θωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, γεωργις βελλεράς* [μον.]*, Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp, Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου), καπετάν(ος) τῆς ἐξωτέρας mpia.*

[12]*/ τῇ Ἰδία ὥρα, ἐπαρακάλεσεν ὁ Πασχάλης τὸν κύρ Γεώργιον Βελλε*[13]*/ράν διὰ νὰ γένῃ κεφύλης, ὁ ὁποίος καί ἔγινεν. ὅτι, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ* [14]*/ (εἰ)ς τὸ ἑξῆς νὰ παύσῃ, ὡς ἄνωθεν ἐγράφθ(ει)κεν.*

στ. 6[φ 117r] Δεν πρόκειται για πραγματική συγγνώμη, αλλά για επιεική μεταχείριση με μετατροπή της ποινής, λόγω ηλικίας (πρβλ. στ. 10) και παρά την καθ'έξιν υποτροπή[2]. Το Κριτήριο, εξ άλλου, δεν επικαλείται μείωση του καταλογισμού λόγω μέθης[3].

1. Σάξονας αξιωματούχος από την επιφανή οικογένεια Brückental του Σιμπίου.
2. Βλ. ΕΚΣ, σ. 236 (3).
3. Βλ. ό.π., σ. 219 (v).

265

1778/VII/31 978/φ 117r
χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό. Δήλωση στο Κριτήριο για ασφαλιστικά μέτρα, τα οποία άσκησε τρίτος στη Βλαχία. Δημοσιότητα.

[15]*/ 1778 ἰουλίου 31*

[16]*/ || Ὁ Κὺρ || Ἰωάννης Τζηνγγού μᾶς ἔστ(ει)λεν ἐνγράφως [..*[±4]*..] πώτορον ὅτι ὁ Κάλοτας ἀπὸ Κραγιόβαν* [17]*/ ἐμπόδισεν (εἰ)ς τὸν κὺρ Κωνσταντῖνον Πρέδα ἀπὸ τὰ ὅσα ἔχ(ει) νὰ δόσῃ* [ο Κ. Πρέδα] *τοῦ Κωνσταντίνου Ζουδέτζου* [18]*/ ἀπὸ κάτι κορδοβάνια ἀσ(λλανία) 150 ἕως νὰ κριθῆ* [ο Κάλοτας] *(εἰ)ς Κραγιόβαν μὲ τὸν Ζουδέτζον.*

[19]/ || ἕτερα || πάλην ὁ ἴδιος [Κάλοτας] *(εἰ)ς τὸν ἴδιον καιρὸν καὶ τόπον μὲ προτεστάτζιον ἐμπόδισεν καὶ (εἰ)ς τὸν κὺρ χ(ατζῆ) Κων[20]/σταντῖνον Πὼπ οὔ(γγρικα) F 149 τοῦ [..[5]...] Ποὺλκ τοῦ [...[±7]....] μακαρίτου. Καὶ ἔστω. τὰ ὁποῖα ἐμπό[21]/δια τοῦ τὰ (εἶ)παν καὶ ἐκ στόματος καὶ μᾶς ἀποκρίθησαν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος (εἶ)τον ἐκ(εῖ) καὶ ἔστω.*

στ. 17, 19 Ανακοίνωση συντηρητικής κατασχέσεως εις χείρας τρίτων, μελών της Κ.

Η δήλωση γίνεται για λόγους δημοσιότητας.

266

1778/XII/3 — 978/φ 117v

χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου — σχ. 261, 263, 268

Πρακτικό. Διοικητική απόφαση για την (αναγκαστική) προσφορά αλόγων στη Διοίκηση της Τρανσυλβανίας.

// 1778: τῇ 3: δεκεμβρίου: Σιμπίου
[2]/ Τὴν σήμερον ἐσυνάχθ(ει)μεν ἡμ(εῖ)ς οἱ ὑποκάτωθεν γεγραμμένοι ἔστωντας καὶ [3]/ νά ἐλλάβαμεν ἕνα κομησιόνη ἀπὸ τὸ ἔκλαμπρον γουμπέρνιουμ. (εἰ)ς τὰς 7: τοῦ [4]/ παρόντος κατὰ τὸ νέον, γραμμένον ὅμως (εἰ)ς τὰς 19: τοῦ ἀπερασμένου. /μ᾽ ὅ:[5]/λον ὁποῦ καὶ πρὴν νὰ τὸ λάβωμεν (εἴ)χαμεν ἀποφασίσῃ διὰ νὰ φανῶμεν καὶ [6]/ ἡμ(εῖ)ς, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι ἐμπιστοὶ βασιλ(ει)κοὶ ὑπ(εί)κοοι./ λοιπὸν κατὰ τὴν ἀπο:[7]/φασίνμας, καὶ κατὰ τό κομίσιον τοῦ ἔκλαμπρου γουμπέρνιου, ἐσυναθροίσθ(ει)μεν [8]/ καὶ ἀποφασίσαμαν, μὲ ὅληνμας τὴν προθυμίαν νὰ φανοῦμεν καὶ ἡμ(εῖ)ς [9]/ οἱ τῆς κουμπανίας τοῦ Σιμπινίου πραγματευταῖς πρόθυμοι, καὶ ἐμπιστοὶ [10]/ ὑπ(εί)κοοι (εἰ)ς τὰς βασιλ(ει)κὰς αἰτ(εί)σης. μὲ τὸ νὰ (εἶ)ναι διὰ ἰσηχίαν τοῦ κοινοῦ. [11]/ ὅθεν προσφέρωμεν θεληματικῶς καὶ μὲ ὅληνμας τὴν προθυμίαν. [12]/ καὶ κατὰ τὴν δυναμήνμας, χᾶρην, καὶ ὡς δῶρον, ἄλλογα, 12: ἤττη [13]/ δώδεκα, μ᾽ ὅλον ὁποῦ ἐπιθυμοῦσαμαν νὰ φανῶμεν καὶ μὲ ἀν:[14]/ θρώπους[1], ἀλλὰ μὴν ἔχωντας κανένα ποσσεσιόνη, μᾶς (εἶ)ναι ἀδύ:[15]/νατον. ὅθεν καὶ ἀποφασίσθ(ει) ἡ ἄνωθεν σοῦμμα τῶν δώδεκα ἀλ:[16]/λόγων, διὰ τὰ ὁποία θέλ(ει) γίν(ει) τὸ ὀγλιγορότερον καὶ τὸ ῥεπαρτιτζιό:[17]/νη ποίος καὶ πόσα θέλ(ει) δώσ(ει) ὁ καθ᾽ (εἷ)ς τῆς κουμπανίας, καὶ ἔστω.
[18-27]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp. Μανικάτης σαφράν(ος) mpo. Κόνσταντίνος· Ἅρπασις mp. Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp. κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου) [μον.], *γεόργις βελλεράς* [μον.], *Κωνσταντίνος Δημητρί(ου), χατζηθεοδορος* [μον.], *ναστος: Δημητρί(ου) mp. Δουμητρου Δουτκα** [μον.],

*КостаΔην πρεΔα*** [μον.(;)], *Ιωανής Μαβροδι, Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) καπετάνος τῆς ἐξωτέρας mpia.*

[* Ντουμήτρου Ντούτκα ** Κωσταντήν Πρέντα]

1. Αναφέρεται στη στρατολόγηση, εξοπλισμό και μισθοδοσία ανδρών στην οποία ήταν υπόχρεοι οι γαιοκτήμονες. Για τον λόγο αυτό προστίθεται στη συνέχεια ότι δεν έχουν «*κανένα ποσσεσιόνη*», ότι στερούνταν δηλ. ακίνητης περιουσίας.

267

1779/I/24 978/φφ 118v-119r
χ. Παναγιώτη Κωνσταντά

Απόφαση οριστική. Πλαστογραφία εγγράφου. Εξύβριση και απειλή μεγαλύτερου αδελφού. Ασέβεια προς το Κριτήριο. Χρεωστική ομολογία. Υποθήκη («*ἐνέχυρον*»). Δωσιδικία εναγομένου.

// 1779 Ἰενναρίου: 24: Σιμπίνι
[2]/ Ἦλθεν ὁ Γιοβάνος Δημητρίου και ἔκραξεν τόν ἀδελφόν του τόν [3]/ Χρίστον Δημητρίου: τόν γεροντότερον λέγω (εἰ)ς τήν κρίσιν: πρω[4]/τοστολογίζοντας ὁ Γιοβάνος {ὅτι} και λέγοντας ὅτι ξ(ει)τ(εῖ) τά ἔξο[5]/δάτου ὅλα ἀπό τόν ἀδελφόντου τὸν Χρίστον ὁποῦ ἤλθεν (εἰ)ς τήν [6]/ χαράντου: [[καὶ]] καὶ ἐρωτώνταςτον τὸν Χρίστον ἄν τόν ἔκραξεν [7]/ τὸν ἀδελφόντου (εἰ)ς τήν χαράντου, και οὕτως ἀπεκρίθ(ει) ὁ Χρίστος [8]/ ὅτι δὲν τὸν ἔκραξεν οὔτε ἔχ(ει) εἴδησιν, ὁ δέ Γιοβάνος λέγ(ει) [9]/ ὅτι ἔχ(ει) γραφήν παρά τοῦ ἀδελφοῦτου Χρίστου: ὁποῦ τόν προ[10]/σκαλ(εῖ) να ἔλθῃ (εἰ)ς τήν χαράντου, και οὕτος εὔγαλεν τήν γρα[11]/φὴν παρὸν καί τὴν ἐδιαβάσαμεν, καί ἡ ὁποία (εἶ)ναι γε[12]/γραμμένη (εἰ)ς τοὺς 1778 δικημβρίου: 6: (εἰ)ς Σιμπίνι βλάχικα [13]/ (εἶ)ναι γραμμένη τὴν ὁποίαν διαβάζοντάςτην (εἶ)δαμεν ὅτι [14]/ αὐτὴ δια να γράφη ὁ Χρίστος τόν ἀδελφόντου να τόν προσκαλῆ [15]/ (εἰ)ς τήν χαράντου (εἶ)ναι ὅλο τό ἐνάντιον ἔστοντας ὁ Γιοβάνος [16]/ γράφ(ει) τὸν Χρίστον, και τόν εὐχαριστᾶ ὅτι τόν προσκαλ(εῖ) και (εἰ)ς [17]/ τήν μέσην τῆς γραφῆς φαίνεται ὅτι ὁ Χρίστος νατόν προσκαλῆ [18]/ (εἰ)δέ πάλιν (εἰ)ς τό τέλος τῆς γραφῆς, πάλιν ὁ Γιοβάνος εὐχαρι[19]/στᾶ τόν Χρίστον ἡ ὁποία γραφή ἐφάν(ει) πλαστή<.> βλέπον[20]/τας ὁ Γιοβάνος ὅτι ἐφάν(ει) (εἰ)ς τὴν ρηθ(εί)σαν γραφήν σφάλτης [21]/ ἄρχησεν να τόν ὑβρίζ(ει) ὁ Γιοβάνος τόν ἀδελφόν του Χρίστον [22]/ και να τόν φοβερίζη ἔμπροστεν και παρόν στο κριτίριον, και νατόν [23]/ ζητᾶ ὅτι νατόν χρεωστῆ μερικά ὁποῦ νατόν ἔδωσεν

προ [24]/ χρόνων, και ἐρωτόντας τόν Χρίστον εὔγαλεν μίαν ὁμολογίαν [25]/ χρεωστικήν ὁποῦ ὁ Γιοβάνος χρεωστ(εῖ) τόν Χρίστον F:250 [26]/ οὔνγρικα ἡ ὁποία (εἶ)ναι γεγραμμένη (εἰ)ς τούς 1769 αὐγούστου 3: [27]/ (εἰ)ς Σιμπίνι ὁποῦ διαλαμβάν(ει) μέσα (εἰ)ς τήν ρηθήσαν ὁμολογίαν [28]/ ὅτι τὸν βάν(ει) ἐνέχ(ει)ρον, και τό ὀσπήτιτου ὁ Γιοβάνος ὁποῦ ἔχ(ει) [29]/ (εἰ)ς Μπρασοβόν ἔξω στό Σκεῖ τήν ὁποίαν ὁμολογίαν [30]/ {διαβαζοντάςτην} // διαβάζοντάςτην, και ἐκδευτέρου νατήν ἀκούσῃ, και ὁ ἴδιος ὁ Γιοβά[2]/νος: ἀφδαδίασεν και (εἶ)πεν ὅτι (εἶ)ναι ψεύτης, και ὅποιος [3]/ τήν ἔγραψεν ἐψεμάτισεν<.> πρὸς τούτοις ἐπρόβαλεν ὅτι τά [4]/ ὀσπήτια ὁποῦ ἦχαν πατρικά τους (εἰ)ς τήν Τουρκίαν ἐκ(εῖ)να ἔβαλεν [5]/ ἐνέχ(ει)ρον καί ὄχι τοῦ Μπρασοβοῦ, και ἡ ὁμολογία του διαλαμ[6]/βάν(ει) τοῦ Μπρασοβοῦ τά ὀσπήτια, και ὄχι τῆς Τουρκιᾶς. [7]/ βλέποντας πάλιν ὁ Γιοβάνος τούς ὑπογεγραμμένους μαρτύρους [8]/ μέσα (εἰ)ς τήν ὁμολογίαντου, ἐξαναπρόβαλλεν ὅτι (εἶ)ναι [9]/ ἀληθινή ἡ ὁμολογία του πλήν μέ δόλον <την> ἐμεταχ(ει)ρίσθει διανα [10]/ λάβῃ ἄσπρα στοχέριτου.

[11]/ ἀπόφασις:

[12]/ με το να ἐφάν(ει) ἡ γραφή πλαστή και με το να εὑρέθ(ει), καί [13]/ ἡ ὁμολογίατου βεβαία και διά τήν αὐθάδ(ει)άν του ὁποῦ ἔκαμεν [14]/ (εἰ)ς τό κριτίριον, και μάλιστα ὑβρίζοντας, και φοβερίζοντας τον [15]/ τρανίτερόντου ἀδελφόντου τόν ἔπρεπεν και παιδία<.> λοιπόν [16]/ ὁ Χρίστος ἔμ(ει)νεν και μέν(ει) ἀνενόχλητος ἀπό τόν ρηθέντα [17]/ ἀδελφόντου Γιοβάνον ἔχοντας και ἡ ὁμολογίατου τήν ἰσχύν [18]/ κοιτόνταςτη (εἰ)ς τό κριτήριόντου νάτόν πλερώσῃ ὁ Γιοβάνος τόν [19]/ Χρίστον: ἐάν ὅμως ὁ Χρίστος ἤθελεν τοῦ τά χαρήσῃ, και ἤ[20]/θελεν τοῦ δώσῃ και ἄλλα (εἶ)ναι νικοκύρης, και ἔστω:

[21-25]/ Μανικάτης σαφράν(ος) mp, δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp, γεοργις βελλερὰς [μον.], *Κόνσταντινος, Ἁρπάσης mp, παναγιώτης Κωνσταντὰ:*

στ. 2-12 Αγωγή για την καταβολή δαπανών, στις οποίες υποβλήθηκε ο ενάγων για να παρευρεθεί στον γάμο του εναγομένου, ο οποίος ισχυρίζεται ότι δεν τον κάλεσε. Κατάθεση επιστολής του εναγομένου.

στ. 13-19 Από την εξέταση της επιστολής, το Κριτήριο διαπιστώνει ότι είναι πλαστή.

στ. 20-23 Εξύβριση του εναγομένου από τον ενάγοντα, ο οποίος προβάλλει παλαιά απαίτησή του προς εξόφληση.

στ. 24-10[φ 119r] Ο εναγόμενος δεν αρνείται το χρέος. Προβάλλει ένσταση, επιδεικνύοντας ληξιπρόθεσμη χρεωστική ομολογία του ενάγοντος, η οποία περιλαμβάνει και τη σύσταση υποθήκης («ἐνέχυρον») στο σπίτι όπου κατοικεί ο ενάγων σε προάστειο του Μπρασόβ. Ο τελευταίος ισχυρίζεται, χωρίς να το αποδεικνύει, ότι η υποθήκη είχε συσταθεί για τα πατρικά τους σπίτια στην «*Τουρκία*», όχι γι' αυτό που κατοικεί, και ότι ο αδελφός του είχε μεταχειρισθεί δόλο για να του αποσπάσει χρήματα[1].

στ. 12-15 Αιτιολογία της αποφάσεως: διαπιστώνεται η πλαστογραφία και χρήση πλαστού εγγράφου, καθώς και η προσβλητική συμπεριφορά του ενάγοντος στο Κριτήριο, που προσβάλει και τον μεγαλύτερο αδελφό του (εξύβριση και απειλή), για τα οποία θα έπρεπε να του επιβληθεί ποινή («*παιδία*»).

στ. 17-18 Για την υπόθεση της χρεωστικής ομολογίας πρέπει να αποφανθεί ο φυσικός δικαστής του ενάγοντα, εφόσον δεν γίνει εν τω μεταξύ άφεση του χρέους του από τον εναγόμενο.

Εκ πρώτης όψεως, φαίνεται περίεργο ότι το Κριτήριο δεν επιλαμβάνεται της πλαστογραφίας και των προσβολών του ενάγοντα, ενώ αναγνωρίζει ότι του άξιζε τιμωρία. Αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι αυτός δεν ανήκει στη δικαιοδοσία του και, επομένως, θα έπρεπε να εναχθεί από την Κ και τον προσβληθέντα αδελφό του στο αρμόδιο Κριτήριο του Μπρασόβ. Τα πρακτικά και η απόφαση του Κριτηρίου θα μπορούσαν, βεβαίως, να χρησιμοποιηθούν εκεί ως αποδεικτικό υλικό.

Συνάγεται επίσης ότι η απόφαση θα έκανε δεκτή την αγωγή για την καταβολή των εξόδων του αδελφού για να έρθει στο γάμο, εάν είχε πράγματι προσκληθεί.

1. Ο εναγόμενος δεν αρνείται το χρέος, αλλά προβάλλει ένσταση συμψηφισμού.

268

1779/II/3 978/φ 119v
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 261, 263, 266

Πρακτικό. Κατάλογος των μελών που θα καταβάλουν τη δαπάνη για τη δωρεά των αλόγων στον αυστριακό στρατό.

// 1779 φευρουαρίου 3 ἐσυνάχθημ(εν) τὴν σήμερον ἡμεῖς οἱ ὑποκά²/τωθεν γεγραμμένοι καὶ ἐκάμαμ(εν) τὸ ῥεπαρτίτζιο τῶν ἁλόγων

³/ Θωμᾶς Βελλερᾶς μὲ τὸν Γιανάκην Ἀλεξίου . . . . . ἄλογο 1
⁴/ Μανικάτης Σαφράν(ος) μὲ τὸν υἱὸν του Γεώργιον . . . . » 1
⁵/ Γιανάκης Γεωργίου μὲ τὸν γραμβρὸντου Δημήτρη Κότζου . » 1
⁶/ Γεώργι(ος) Βελλερᾶς . . . . . » 1
⁷/ Γέωργι(ος) Μάρκου καὶ Γιανάκης Μάρκου ἀδέλφια . . . » 1
⁸/ Κωνσταντίν(ος) Ἀρπάση μετὰ τῶν υἱῶντου καὶ Κυρήτζης Χατζῆ Τύχου . . . . . » 1
⁹/ Κωνσταντίν(ος) Πὸπ [..⁴..] καὶ κερὰ πενθερὰ του . . . . » 1

[10]/ Χατζῆ Θεόδωρ(ος) καὶ Κωνσταντίν(ος) Νεδέλκου καὶ Πασχάλης . . . . . » 1
[11]/ Διμήτρης Δούτκα καὶ Κωνσταντίν(ος) Πρέδα . . . . . » 1
[12]/ Γιανάκης Μαβρωδῆ καὶ ἀδέλφιατου- Διμήτρης Βοΐκου » 1
[13]/ Νικόλας Στάμου, Κωνσταντίν(ος) Πέτκου, Νικόλας Γεωργίου, Πέτρ(ος) Θεοδ<ώρου> . . . . . » 1
[14]/ Γιανάκη [..[4]..]ρου καὶ Διμήτρης Κόσμα καὶ Νάστ(ος) » 1
[15]/ <σύνολον> . . . . . 12 ἄλογα.

[16-28]/ δωμᾶς βελλερᾶς ἐπίτροπος <τοῦ προεστοῦ>, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, κυρίτζης χατζῆ τύχ(ου) [μον.], *γεοργις βελλερὰς* [μον.], *Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) Μάρκ(ου) mpia, χα(τζη) ΚωστaΔην(ος) *Πώπ mp, ΚῶστaΔην πρε[Δα]*** [μον.], *χατζη Θεοδορος κοστα* [μον.], *Δουμιτρου Δουτκα**** [μον.], *Δημήτρης Βοΐκ(ου) mp, Γεώργι(ος) Σαφράν(ος) mpia, Κωνσταντίνος· πέτκ(ου), ναστος Δημητρι(ου):*

[* Κωσταντηνος, ** Κωσταντην πρεντα, ***Ντουμητρου Ντουτκα]

269

1779/V/12 978/φ 120r
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

Απόφαση οριστική. Λύση συμβάσεως εργασίας. Προϋποθέσεις. Προφορική πρόσληψη υπαλλήλου *συντροφίας*. Οι οφειλόμενοι μισθοί βαρύνουν τον *σύντροφο* που έκανε την πρόσληψη.

// 1779: τῆ: 12: μαΐου:
[2]/ Ἦλθεν ὁ Κωνσταντίνος Μπάρμπου, υἱὸς Πόπα Μπάρμπου ἀπὸ Ῥίμνικον [3]/ ὁποῦ δουλεύ(ει) (εἰ)ς τὸ ἐργαστῆρη τοῦ Δημήτρη Κῶσμα, προσφερωντὰςμας καὶ [4]/ ἕνα γρᾶμμα ἀπὸ τὸν πατέραντου, ὁ ὁποίος τὸν κράζ(ει) διὰ νὰ π(ει)γαίνῃ [5]/ ἔξῳ, μὲ τὸ νὰ ἀπαίδανεν ὁ μεγαλήτεροςτου ἀδελφὸς, καὶ ἔμ(ει)νεν μόνον [6]/ μὲ αὐτὸν, διὰ νὰ τοῦ παραδώση τὰ ὅτι ἔχ(ει). καὶ ξ(ει)τὰ νὰ τὸν ἀφ(εί)σουν νὰ [7]/ π(ει)γαίνῃ ἔξῳ, μὲ τὸ νὰ μὴν τὸν ἀφ(εί)νῃ ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀγάτου, ὁ Κωσ[8]/μῆτζας. τὸν ὁποίον κράζωντας καὶ ἐροτώντας τον, δια τὶ δὲν τὸν ἀφ(εί)νη; [9]/ ἀπεκρίθ(ει) ὅτι ἡ ἀδελφῆτου δέν τὸν ἀφ(εί)νη, λέγωντας ὅσο νὰ ἔλθῃ [10]/ ὁ Δημῆτρης Κῶσμα, ὁ ὁποίος τὸν ἐστ(εί)χ(ει)σεν. ἐρωτώντας ὅμως τὸν [11]/ Κωσμῆτζαν, ἐὰν (ἔχ)ει νά δώσῃ κανέναν λογαριασμὸν, ἤ ἄν (εἶ)ναι τὸ [12]/ πρᾶγμα τοῦ ἀργαστηρίου ἀπάνωτου γραμμένον, ἀπεκρίθ(ει) τὸ ὄχι, [13]/ λοιπὸν τοῦ δίδεται ἄδ(ει)αν διὰ νὰ π(ει)γαίνῃ, τὴν δὲ ῥόγαν του [14]/ θέλ(ει) τὴν πάρ(ει) ἀπὸ τὸν ἄνωθεν

ἁγᾶντου Δημήτρην Κῶσμα, [15]*/ ὁ ὁποῖος καὶ ὁ Ἴδιος εὑρίσκεται (εἰ)ς Ῥίμνικον, ξεπεύτωντας τά ὅσα* [16]*/ ἔχ(ει) παρμένα, ἐροτώντας τους ὅμως ἐὰν τὸν ἔχουν στηχ(ει)σμένον καὶ* [17]*/ ἀπεκρίθ(ει) ὅτι ὄχι, ἀλλ᾽ οὔτε γρᾶμμα δὲν ἔχουν. λοιπὸν ἠμπορῆ* [18]*/ διὰ νὰ π(ει)γαίνῃ, καὶ ἔστῳ.*
[19-23]*/ θωμᾶς βελλερᾶς ἐπίτροπος τοῦ προεστ(οῦ), Μανικάτης Σαφράν(ος) mp, κυρήτζης χατζή τύχ(ου)* [μον.], *Γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) mpia, γεοργις βελλερὰς* [μον.], *Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου), καπετάνος τῆς ἐξωτέρας mpia.*

στ. 2-10 Πραγματικά περιστατικά, σύμφωνα με τα οποία ο υπάλληλος *συντροφίας* ζητεί από το Κριτήριο να λυθεί η σύμβαση εργασίας, την οποία είχε συνάψει με απόντα *σύντροφο*, και να του επιτρέψει να αναχωρήσει από την πόλη. Οι συνεταίροι που βρίσκονται στο Σιμπίου δηλώνουν ότι ο σύντροφος που συνήψε τη μίσθωση πρέπει να αποφασίσει αν θα επιτρέψει στον υπάλληλό του να φύγει από την πόλη.
στ. 11-12 Προϋποθέσεις για την λύση της συμβάσεως και την αναχώρηση του υπαλλήλου από την πόλη, χωρίς επιπτώσεις για τον εργαζόμενο: να μην υπήρχε διαχειριστική εκκρεμότητα και να μην ήταν χρεωμένος με εμπόρευμα, επομένως συνάγεται ότι ήταν «*φατούρος με ρόγαν*»[1].
στ. 13-18 Καταβολή των δεδουλευμένων μισθών από τον *σύντροφο* που προσέλαβε τον υπάλληλο, όχι από τη *συντροφία*, με έκπτωση των χρημάτων που είχε ήδη εισπράξει, επειδή δεν υπήρχε σύμβαση γραπτή («*γρᾶμμα*»)[2], και η πρόσληψη, κατά δήλωση των μερών, δεν είχε γίνει για λογαριασμό της *συντροφίας*.

1. Για τις εργασιακές σχέσεις στο δίκαιο της Κ, βλ. ΕΚΣ, σσ. 177-178. Πρβλ. και Θ. 2(1639), 22(1666) §§ 9-10, 29(1691) §4, 41<α>(1725), 44 «*Παρασημείωσις ἀξιολόγου ζητήματος*», 1725) (ό.π., σσ. 269, 289, 312, 345-346, 350-352).
2. Για τη μίσθωση εργασίας, βλ. ό.π., σσ. 200-201.

270

1779/X/18 978/φ 120r-v
χ. Θωμά Βελλερά

Πρακτικό. Διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων. Λειτουργία συναλλαγματικής. Συντηρητική κατάσχεση εις χείρας τρίτου. Μεσεγγύηση. Εμπορικοί οίκοι.

[24]*/ 1779 ὀκτωμβρίου 13 ἡμέρα παρασκευὴ τὸ ταχύ (εἰ)ς τὰς ὥρας 9 1/2 ἦλθεν ὁ* [25]*/ κὺρ Μανικάτης Σαφράνου καὶ ἐπροτοστολόϊσεν ἐνώποιον μου*[1]

μέ προτεστάτζιον ὅτι [26]/ ἔχ(ει) νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τὸν ἄρχον κὺρ Μιχαὴλ Καραϊωάννην (εἰ)ς Βενετίαν [27]/ διὰ κολέτα κηρί 38 ὁποῦ τοῦ ἔστ(ει)λεν καὶ τοῦ τὰ ἐπούλησεν μὲ τὰ μετρητὰ, καὶ ἀπερνώντας καιρός [28]/ ἀρκετὸς καὶ μὴν στέλνωντάςτου οὔτε γραφὴ οὔτε ἄσπρα ἤλθεν καὶ ἐπροτοστολόϊσεν ὡς ἄνωθεν [29]/ τὰ ὅσα ἔχ(ει) νὰ τοῦ δίδῃ ὁ κὺρ Θωμᾶς Βελλερᾶς τοῦ ἄνωθεν Καραϊωάννη καὶ τὰ ὅσα ἔχ(ει) [30]/ πάλιν ὁ κὺρ Ἰωάννης Μάρκου νὰ τοῦ δίδῃ[.] νὰ (εἶ)ναι ἐμποδισμ(έν)α[·] καὶ σεκβεστράδα<.> [31]/ διὰ ὅσα ὅμως ἔχ(ει) ὁ Θωμᾶς Βελλερᾶς νὰ δόσῃ τοῦ ἄνωθεν Καραϊωάννη ἔχ(ει) μία πόλιτζα [32]/ ἀπὸ τὸν ἄνωθεν ἄρχων Μιχαήλ (εἰ)ς τὸν κὺρ Σταμάτην Αὐγερινὸν καὶ συντροφία (εἰ)ς Κωνσταντινού[33]/πολιν μένουν νὰ εἶναι καὶ τοῦ [34]/ ἄρχων Μιχαὴλ Καραϊωάνη, (εἰ)δὲ καὶ δὲν πληροδῆ [:ο Μανικάτης Σαφράνου] τότες μένουν καὶ ἀπὸ ἐμ(έν)α [:τον Θωμά Βελλερά] νὰ εἶναι ἀλικοτισμ(έν)α. [35]/ τὴν ἴδιαν ἡμέραν 1779 ὀκτωμβρίου 18 ἡμέρα παρασκευὴ (εἰ)ς τὰς 10 ὥρας μιὰ ὥρα [36]/ μετὰ τὸν κὺρ Μανικάτη ἤλθεν ὁ κὺρ Χατζῆ Κωνσταντίνος Πὸπ καὶ προτοστολοϊσεν διὰ μίαν [37]/ πόλιτζα διὰ δύο χηλιάδες γρόσια ὁποῦ ἀγόρασεν ὁ κύρ Πάν(ος) Ἰωάννου καὶ Χριστοδούλου ἀπὸ [38]/ Βενετίαν νὰ τὰ πληρώνη πάλην ὁ ἄνωθεν Σταμάτης Αὐγερινὸς καὶ συντροφία (εἰ)ς Κωνσταντινουπόλιν [39]/ ὁποῦ ἐάν δὲν πληρωθῆ προτεστάρη μὲ τὸν ἴδιον ἄνωθεν τρόπον<.> ἕτερον προτεστάρη [ο Χ΄΄ Κων/νος Ποπ] ἀπὸ μέρ(ος) τοῦ σινιόρ // Δημητρί(ου) Πάλκου διὰ ὅσην ποσώτητα μέν(ει). (εἰ)ς τὰς 11 ὥρας πάλιν ἤλθεν ὁ κὺρ [2]/ Ἀδανάσης Σέληγγας προτοστολογίζ(ει) καὶ ὁ ἴδιος διὰ RF 250 νέμτζικα ὁποῦ ἔχ(ει) νὰ παρή ἀ[3]/πὸ τὸν ἄνωθεν Καραϊωάννη. Καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.

[4-9]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστῶς mp, γεοργις βελλεράς [μον.], Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mpia, Ἰωάννης. τζήνγγ(ου) mpω, Κόνσταντίνος. Ἀρπασίς mp, Ἰωάννης Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου), καπετάνος τῆς ἐξωτέρας mpa.

[10]/ 1779 ὀκτωμβρίου 18 μετά τό μεσημέρι (εἰ)ς τὰς 4 ὥραις ἤλθεν καὶ ἐπροτο[11]/στολόγισεν ὁμοίος, ὁ κὺρ Γιοχάνες Βαρτάν(ος) ἔχωντας νὰ πάρη ἀπὸ τόν ἴδιον σινιόρ [12]/ Μιχαήλ Καραϊωάνην διὰ τὰ 36 κολέτα κηρὶ ὁποῦ τοῦ ἔστ(ει)λεν καὶ τοῦ τὰ ἐπούλησεν (εἰ)ς τὴν [13]/ Βενετίαν μὲ τὰ μετρητὰ κατὰ τὴν γραφήν του ἰδίου. καὶ οὕτως ἐπροτοστολοϊσεν καὶ ἡ αφεντιάτου [14]/ ὡς οἱ ἄνωθεν.

[15]/ δωμᾶς βελλερᾶς νῦν προεστὼς mp.

Η εγγραφή αυτή σκιαγραφεί τον νέο τρόπο διεξαγωγής των συναλλαγών του εμπορίου μεγάλων αποστάσεων, μέσω εμπορικών οίκων εγκατεστημένων σε μεγάλα κέντρα διεθνούς εμπορίου, όπως η Βενετία και η Κωνσταντινούπολη, που διακινούσαν εμπορεύματα και χρήματα με εργαλείο τη συναλλαγματική ή το γραμμάτιο εις διαταγήν.

στ. 24-30 Αίτηση συντηρητικής κατασχέσεως χρημάτων εις χείρας τρίτων και θέση τους υπό μεσεγγύηση, για απαίτηση τιμήματος από έμπο-

ρο που πρακτόρευσε στη Βενετία την πώληση εμπορεύματος του αιτούντος. Οι τρίτοι είναι οφειλέτες του πράκτορα.

στ. 31-34 Ο πρώτος οφειλέτης του πράκτορα – ο Θωμάς Βελλεράς–, έχει μια συναλλαγματική του δανειστή του Καραϊωάννη, της οποίας πληρωτής είναι ο εμπορικός οίκος του Σταμάτη Αυγερινού και Σ^{ια} στην Κωνσταντινούπολη. Ο Βελλεράς καταθέτει και αυτός δήλωση συντηρητικής κατασχέσεως κατά του Αυγερινού για το ποσό που θα καταβάλει στον αιτούντα Μ. Σαφράνο, εάν ο τελευταίος δεν ικανοποιηθεί από τον οφειλέτη του Καραϊωάννη (στ. 34).

στ. 37-38 «*...πόλιτζα ... ὁποῦ ἀγόρασεν ... ἀπό Βενετίαν...*»: Ο Πωπ είναι είτε πληρεξούσιος εντολέας των «*κύρ Πάνου καὶ Χριστοδούλου*», που είχαν «*ἀγοράσει*» τη συναλλαγματική, είτε –το πιθανότερο–, είχε προεξοφλήσει στους τελευταίους τη συναλλαγματική (:εκχώρηση απαιτήσεως), για να εισπράξει ο ίδιος τις δυο χιλιάδες γρόσια στην Κωνσταντινούπολη.

στ. 39 «*...προτεστάρη μὲ τὸν ἴδιον ἄνωθεν τρόπον*»: Ασκεί και αυτός συντηρητική κατάσχεση στη συναλλαγματική του εμπορικού οίκου Αυγερινού που έχει εις χείρας του ο Θ. Βελλαράς.

στ. 39-3, 10-14[φ 120v] Τα ασφαλιστικά μέτρα των τριών πιστωτών ασκούνται για να ικανοποιηθούν από την ίδια συναλλαγματική.

Το πρακτικό είναι ένα απτό δείγμα του μηχανισμού που χρησιμοποιούσαν οι πραματευτές της Κ για να αποφύγουν τις δυσχέρειες, που θα είχε η χρονοβόρα διεκδίκηση των απαιτήσεών τους στη Βενετία ή την Κωνσταντινούπολη. Το 1779 είναι ήδη σε ισχύ το Προνόμιο της Μαρίας Θηρεσίας προς την Κ (1777) που προβλέπει τη δικαιοδοσία του ειδικού τρανσυλβανικού δικαστηρίου, στο οποίο υπάγονταν πλέον οι διαφορές των μελών της Κ από συναλλαγματικές και γραμμάτια εις διαταγήν[2]. Για να παρακαμφθεί το ειδικό αυτό δικαστήριο, ασκείται στο Κριτήριο αγωγή για διαφορά από αγοραπωλησία εμπορευμάτων και όχι από συναλλαγματική.

1. Η δήλωση κατατέθηκε εγκύρως στον τότε προεστό Θωμά Βελλερά. Επειδή όμως η συντηρητική κατάσχεση ασκείται και κατ'αυτού, υπογράφουν και τα άλλα μέλη του Κριτηρίου. Δεν έγινε συζήτηση ή κατ'ουσίαν κρίση, αλλά μόνον δηλώσεις για λόγους δημοσιότητας και ασφάλειας των συναλλαγών, βλ. ΕΚΣ, σσ. 187, 200 (ii), πρβλ. και σ. 128.
2. Βλ. άρθρο VI, ό.π. σσ. 397 (''*Secundo*''), 403 (2), 98-99 και πρβλ. 173, 175.

271

1779/X/20 978/φ 120ν
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 245· πρβλ. 105

Πρακτικό. Συμβιβασμός. Συμψηφισμός. Ανανέωση χρέους με συναλλαγματική (υπόσχεση αντί καταβολής).

[16]/ 1779 ὀκτομβρίου 20
[17]/ Διὰ ἐνθύμισιν ὅτι (εἰ)ς τοὺς 1779 ἀπριλίου 16 ἐλογαριάσθηκεν ὁ Καλοκυρίτζης [18]/ μὲ τὴν ὁμολογίαν ὁποῦ ἐχρεωστοῦσεν τῆς ἀρχόντισας Βηλανδόγιας, καὶ ἀγαπήθηκαν μὲ τὸν [19]/ Σαμουὴλ δὲ Βίλαντ[1], ἀφίνοντὰς του τὸ ὅσον διάφορον ἔδοσεν παράνου καὶ ἐπῆρεν τὴν ὁμο[20]/λογίαντου, καὶ τοῦ ἔδοσεν ἕνα βέξελι[2] (εἰ)ς χ(εί)ραςτου, νὰ ἔχη νατοῦ πληρόνῃ (εἰ)ς τὰς ἀρχάς [21]/ τοῦ νοεμβρίου τοῦ παρόντος χρόνου οὔ(γκρικα) F 300, διδωντὰςτου καὶ ἐπιχ(εί)ρας φλορήντζια οὔγκρικα [22]/ πενῆντα καὶ οὕτως ἐπῆρεν τέλ(ος) ἡ διαφορὰτους. Καὶ ἔστω. δωμᾶς βελ<λερᾶς> παρών.

Ο συμβιβασμός ήταν μάλλον εξώδικος. Καταχωρίζονται πολύ αργότερα οι όροι του από τον προεστό για λόγους δημοσιότητας και ασφάλειας των συναλλαγών.

Πρόκειται, και στην περίπτωση αυτή, για επένδυση κεφαλαίου με χρεωστική ομολογία[3]. Είναι αξιοπρόσεκτο ότι δεν αναφέρεται το επιτόκιο, που πρέπει να ήταν υπέρογκο για να ανέλθει η απαίτηση από τα 200 F, το 1777 (εγγρ. 245), στα 350, παρά τον συμψηφισμό αχρεωστήτως καταβληθέντων τόκων.

1. Είναι ο γιος της αρχόντισας Βιλαντόγιας, ο οποίος είχε κληρονομήσει την απαίτηση.
2. Η ανανέωση του χρέους γίνεται με συναλλαγματική για να υπαχθεί ο οφειλέτης στη διαδικασία του άρθρου VI του Προνομίου του 1777 (βλ. αν. εγγρ. 270, σημ. 2), εάν δεν κατέβαλλε το χρέος.
3. Πρβλ. εγγρ. 105, στ. 21-23, όπου η ίδια Βιλαντόγια είχε δανείσει στον Ι. Αδάμη 1000 F με το εμπορικό επιτόκιο 6%.

272

1780/VIII/20 978/φ 121r
χ. Θωμά Βελλερά

Απόφαση προδικαστική. Εκκαθάριση λογαριασμών με εξώδικο συμβιβασμό ή με όρκο του εναγομένου. Διαξευκτικό διατακτικό της αποφάσεως.

// 1780 αὐγούστου 20 ἤλθεν καὶ ἐπροτοστολώγισεν ὁ Κωνσταντίν(ος) Δημιτρίου ὅτι πρωτοστολογίζῃ [2]/ ἐναντίον τοῦ κὺρ Δημιτρίου Βόϊκου διὰ κάτι λογαριασμόν ὁποῦ ἔχουν ἀναμεταξὺτων ἀπὸ τοὺς [3]/ 1776 σεμπτεβρίου 13 ἔχωντας ἀρκετὰς λογοτριβίας ἀνακατωμ(έν)ας. τούς ἐδόθηκεν διωρίαν [4]/ ἕως τὴν δευτέραν ἢ νὰ τεργιασθοῦν, ἤ νὰ ὀρκόση ὁ κὺρ Δημίτρης Βόϊκου ὅτι δὲν τὸν ἀδικᾶ τὸν ἄνω[5]/δεν Κωνσταντίνο. Καὶ ἔστω.
[6-9]/ θωμᾶς βελλερὰς προεστὼς, Μανικάτης Σαφράν(ος), γεοργις βελλερὰς [μον.], Κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου), Ἰωάννης τζήνγγ(ου) mp, γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) mp.

στ. 4-5 Διαξευκτικό διατακτικό για την οριστική επίλυση της διαφοράς: συμβιβασμός ή όρκος του εναγομένου[1], είτε λόγω αδυναμίας προσκομίσεως αποδείξεων είτε, το πιθανότερο, για τον ταχύτερο τερματισμό της δίκης.

1. Πρβλ., γενικά, Νομικόν ΛΒ΄.

273

1780/VIII/20 978/φ 121r
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 276· πρβλ. 274

Απόφαση οριστική. Απόδοση λογαριασμού του διαχειριστή ορφανικής περιουσίας. Ευδύνη εγγυητών. Κλήση προς εμφάνιση από τον επίτροπο (Κομπανία). Ασφαλιστικά μέτρα, σε περίπτωση μη εμφανίσεως.

[10]/ 1780 αὐγούστου 20 ἤλθον κατέμπροσθεν τοῦ κρητιρίου ὁ κὺρ Γιανάκις Τζήνγγου ὁ κὺρ Γιεώρ[11]/γιος Μάρκου ὁ κὺρ Γεώργι(ος) Βελλερᾶς ὁ κὺρ Κωνσταντίν(ος) Χατζῆ Πὸπ καὶ ἐπροτοστολοϊσαν ζητῶν[12]/τας νὰ εὕγουν

ἀπὸ τὸν κεφιλημὲν ὁποῦ ἔχουν δομ(έν)η ὁμολογίαν (εἰ)ς τοὺς 1778 μαί-
ου 9. [13]*/ διὰ τὸν κεφιλημ(ὲν) τῶν τριῶν ὀρφανῶν ἀνήλικον παιδίων τοῦ*
μακαρίτου Βασίλη διὰ [14]*/ φλωρήντζια οὔνγκρικα F 1733 "46 τὴν ὁποίαν*
ὁμολογίαν τὴν ἔχουν δοσμ(έν)ην (εἰ)ς τὴν κουμπανίαν [15]*/ ὑπογραμμ(έν)οι*
κεφίλιδες καὶ ἐγγυηταὶ διὰ τὴν ἄνωθεν σοῦμαν ὁποῦ ἔμ(ε)ινεν (εἰ)ς
χ(εί)ρας τοῦ Διμιτρίου [16]*/ Κόσμα, ζητῶντας ἐξαποφάσεως ἢ νὰ τοὺς δοθῆ ὁ*
κεφιλιμὲς των ἔξω ἢ νὰ βουλωθῆ τὸ ἀργαστή[17]*/ρι πάραυδα, ὅδεν καὶ διὰ νὰ*
μὴν ἀκολουθήσουν †[..[±6]*....]ροσύναις† καιροῦ, διαφεντευόμ(εν)οι*[1] *ὅτι* [18]*/*
ἀφ᾽ οὗ εὐγῆκεν ἔξω ὁ ἄνοδεν Διμίτρι(ος) Κόσμα οὔτε μετὰ ἔγραψεν οὔτε
ἔρχεται καθὼς (εἶ)τον [19]*/ ὁ λόγος του ὁποῦ νὰ γυρίσῃ τὸ ὀγληγορώτερον*
ὀπίσω νὰ πάρουν τέλ(ος), ὁμοί(ως) καὶ ὁ κὺρ Γεόργι(ος) Βελερᾶς [20]*/*
διὰ μίαν ἑτέραν ὁμολογίαν ὁποῦ ἔχ(ει) νὰ λάβῃ καὶ (εἶ)ναι ἐγγιτὴς ὁ
κὺρ Μανικάτης Σαφράνου [21]*/ καὶ Θωμᾶς Βελλερᾶς τὰ ζητὰ καὶ ἐκ(εί)να,*
ὅδεν ἐπαρακαλέσθησαν ἀπὸ τὴν κουμπανίαν ἐκ(εῖ) ὁποῦ [22]*/ ἀπέρασαν*
δύο χρόνια ἂς ἀπεράσουν ἀκόμα καὶ ὀλίγαις ἡμέραις. λοιπὸν κατὰ τὴν
δικαίαν των [23]*/ ζήτησιν γίνεται ἀπόφασις ὅτι νὰ τοῦ γραφθῆ γράμμα ἀπὸ*
τὴν κομπανίαν διὰ ὅλα [24]*/ αὐτὰ. Καὶ τοῦ δίδεται διωρίαν ἡμέρας 21 ὁποῦ*
ἀναμεταξὺ (εἰ)ς αὐτὰς τὰς ἡμέρας [25]*/ νὰ ἔλθη (εἰ)ς λαζαρέτο, καὶ ἐὰν δὲν*
ἠμπορέσῃ νὰ ἔβῃ μέσα [:στην Τρανσυλβανία] *(εἰ)ς αὐτὴν τὴν διωρίαν νὰ*
ὀνο[26]*/μάσῃ ἐπιτροπὸν του νὰ παρδῆ ὁ λογαριασμὸς καὶ νὰ εὔγουν ἀπὸ τὸν*
κεφιλημὲν των<.> (εἰ)δὲ ἐ[27]*/ξαποφάσεως ἀποφασίζεται ὅτι ἀπερνῶντας ἡ*
αὐτὴ διωρία καὶ δὲν κάμ(ει) οὔτε τὸ ἕνα οὔτε [28]*/ τὸ ἄλλο νὰ βουλόνεται τὸ*
ἀργαστήρι καὶ νὰ ἀραδιάζουνται[2] *ἄνθρωποι νὰ γραφθοῦν ὅλα* [29]*/ καὶ νὰ*
παρουν τέλ(ος) μίαν φορὰν. Καὶ ἔστω.
[30-31]*/ θωμᾶς βελλερᾶς προεστὼς mp. Κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου)* [μον.].

στ. 12 Η κοινή σύμβαση εγγυήσεως δημιουργεί διαιρετή ενοχή, διότι οι εγγυητές δεν ευθύνονται εις ολόκληρον, αλλά κατ᾽ισομοιρία[3].

στ. 16-17 «... ***ἐξαποφάσεως...***»: σημαίνει πιθανόν εδώ, «με συνοπτικές διαδικασίες». Η επιστροφή της «*ὁμολογίας*» (: συμβάσεως εγγυήσεως) στους εγγυητές από την Κ, που ήταν επίτροπος των ορφανών, θα γίνει αφού αποδώσει λογαριασμό ο διαχειριστής υπέρ του οποίου είχε συσταθεί η εγγύηση. Εάν αυτός δεν παρουσιασθεί, ζητούν ασφαλιστικά μέτρα (σφράγιση του μαγαζιού και απογραφή των εμπορευμάτων).

στ. 20-21 Πρόκειται για ξεχωριστή απαίτηση ενός από τους εγγυητές, για την οποία το Κριτήριο δεν αποφαίνεται, επειδή είναι άσχετη με την υπόθεση.

στ. 25-26 Η λογοδοσία μπορεί να γίνει και από πληρεξούσιο του εναγομένου, για λόγους ανωτέρας βίας (: υποχρεωτική παραμονή στο συνοριακό λοιμοκαθαρτήριο). Η λύση της εγγυήσεως και η απόσβεση της ενοχής θα γίνει μόνο μετά τη λογοδοσία του διαχειριστή της ορφανικής

περιουσίας, όχι αυτοδικαίως με τη σφράγιση και απογραφή του καταστήματος.

στ. 26-27 «...***ἐξαποφάσεως***...»: χωρίς να χρειάζεται, δηλαδή, νέα απόφαση του Κριτηρίου.

1. «δικαιολογούμενοι»· «υποστηρίζοντας».
2. «Να ορισθούν από την Κ».
3. Για την εγγύηση και τα δικαιώματα των εγγυητών βλ. ΕΚΣ, σσ. 189 (στ΄), 199 (ιζ΄).

274

1781/II/13 978/φ 121r-v

χ. Γεωργίου Ἰ. Μάρκου σχ. 276· πρβλ.273

Πρακτικό. Σώρευση αγωγών *συντρόφου* και εγγυητών για την απογραφή και εκκαθάριση της εταιρικής περιουσίας. Απαγόρευση εξόδου («*ὄπρισμα*») αποφασίζεται αυτεπαγγέλτως από το Κριτήριο. Διορισμός απογραφέως από την Κ.

[32]/1781: φευρουαρίου: 13: σιμπίου:
[33]/Ἦλθεν κατεμπροσθένμου ἡ κυρὰ Ζαμφύρα τοῦ μακαρίττου Βασίλη [34]/ μπακάλη, καὶ προτεστίρισεν, ὅτι τώρα ἦλθεν ὁ ἀδελφόςτης ἀπό τὸ [35]/ Ῥίμνικον Βλαχίας, ὁ ἄνωθεν κύρ Δημήτρης Κῶσμα, ἀκόμι ἀπὸ [36]/ τοὺς 1780: δεκεμβρίου: 24- καὶ ὅτι θέλ(ει) νὰ γραφθῇ τὸ ἀργαστῆρι. [37]/ μὲ τὰ 3: ἡμέραις ὁμοῖως καὶ οἱ ἄνωθεν κεφύληδαις μὲ Ἴδιο πρετεν:[38]/ζιόνι, διὰ νὰ γραφθῇ τὸἼδιον ἀργαστῆρι. μάλιστα ὁποῦ ἦτον ὁ Δημήτρης [39]/ Κῶσμας νὰ π(ει)γαίνῃ διὰ Μπανᾶτο, καὶ ὕστερα νὰ γραφθῇ. ἐμποδίθη [40]/παρ' {ἡ:} // ἡμῶν, λέγωνταςτον ὅτι πρῶτα νὰ σταθῇ νὰ τελ(ει)όσῃ ὁ λογαριασμός τοῦ [2]/ ἀργαστηρίου, μέ τά τόν ἀδελφόντου Κωσμήτζαν, καὶ οὗτως ἔμ(ει)νεν, ἀρχη:[3]/νῶντας νὰ γράψουν, τῇ: 22: φευρουαρίου, ἀραδιάζωντας καὶ ἀπό μέρος τῆς [4]/ κουμπανίας, παρόν νά (εἶ)ναι καὶ γράψαι, τὸν κὺρ Νικόλαον Στάμου [5]/ καὶ ἔστω.
[6-7]/ Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) νῦν προεστὼς mp.

στ. 3-4[φ 121v] Η απογραφή θα γίνει από τους *συντρόφους*, τους εγγυητές και από μέλος που ορίζει το Κριτήριο.

275

1781/III/18 978/φ 121v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου

Απόφαση οριστική. Χρεωστική ομολογία. Απαγόρευση εξόδου του οφειλέτη από την πόλη («*ὅπρισμα*»). Προσωποκράτηση. Ένσταση συμψηφισμού κατά *συντρόφου* του ενάγοντος. Άρση απαγορεύσεως με παροχή εγγυητή ή ενεχύρου.

[8]/ 1781: τῇ: 18: μαρτίου:
[9]/ Ἐπαρ(ει)σιάσθ(ει) ὁ κὺρ Δημήτρης Κῶσμα μὲ τόν κύρ Πέτρον Θεο:[10]/ δώρου, προτεστίρωντας μὲ τὸ ποτουρόντου, καὶ ζητῶντας μὲ μίαν ὁμο:[11]/ λογίαν ἀπὸ τόν ἄνωθεν, ἀκόμι ἀπό 1762: τῇ: 20 {7}(σεπτεμ)βρίου ῥέστα [12]/ ἀπό τήν ὁποίαν νά δώσῃ ἀκόμι οὔ(γκρικα) F 33 "20.
[13]/ ἀπόφασις
[14]/ μὲ τὸ νὰ βλέπω καὶ ἄλα δελιμπεράτα, (εἰ)ς τά ἄνωθεν καὶ (εἰ)ς τήν [15]/ κουμπανίαν, καὶ ἀλοῦ, ἀποφασίζω καὶ ἐμποδίζω ἐδὼ τόν ἄνωθεν [16]/ Πέτρον ἐδώ χωρίς νὰ πηγαίνῃ (εἰ)ς Μέρκορην δίδωντας του [17]/ ἄνεσην, ἡμέραις, 3: νά πληρώσῃ τά ἄνωθεν, (εἰ)δέ μή θέλ(ει) [18]/ ἔμπ(ει) (εἰ)ς φυλακήν, ὅτι αἱ νομικαῖς δ(ει)ωρήαις ἀπέρασαν. καὶ [19]/ ξ(ει)τ(εῖ) ὁ Πέτρος διωρήα ἕως τὸ πάσχα. (εἰ)ς αὐταῖς ταῖς 3: ἡμέ:[20]/ραις ἂς φέρ(ει) ἀρκετόν κεφυλημέν, ἤ σιμάδη καὶ νά ἔχῃ [21]/ καὶ αὐτὴν τήν ἄνεσην. καὶ οὕτως ἀποφασίζω +.
[22]/ +ὅσο διὰ τό προτεστάτζιο τοῦ Πέτρου, πῶς ἔχ(ει) νὰ λάβῃ ἀπό τὴν ἀδελφήν [23]/ τοῦ Δημήτρη, ἐκ(εί)νην ἂς τὴν τζιτήρ(ει) χώρια, [24]/ καὶ τὸν Δημήτρην νὰ πληρόσῃ ὅσα <τοῦ> θέλ(ει)[1].
[23-24]/ Γεώργιος Ἰ. μάρκου mp νῦν προεστὸς[2].
[25]/ ||τῇ:|| 24: μαρτίου: θέλωντας τήν ἄνωθεν διωρήαν ἕως τό πάσχα καὶ ὡς [26]/ καθὼς διὰ αὐτήν {ἔ}ως ἄνωθεν τοῦ ἀπεφασίσθ(ει), ἤφερεν τόν κεφι:[27]/ λιμέν τοῦ κὺρ Καλοκυρίτζη Χατζῆ Τύχου στέκωντας καλός ἕως [28]/ τότες, καὶ οὕτως τοῦ δίδεται ἄδ(ει)α νὰ πηγαίνῃ ἕως Μέρκορην[3].
[29-30]/ Γεώργιος Ἰ. μάρκ(ου) mpa νῦν προεστὼς.

στ. 9-11 Αντικείμενο της διαφοράς είναι ανεξόφλητο υπόλοιπο χρεωστικής ομολογίας που είχε εκδοθεί προ εικοσαετίας περίπου.
στ. 14-15 Η νομική βάση της αποφάσεως στηρίζεται στη νομολογία του Κριτηρίου. Συνάγεται και από προηγούμενες εγγραφές ότι ο εναγόμενος ήταν αναξιόχρεος, γι' αυτό ο προεστός –ο οποίος δικάζει μόνος, όπως και στην προηγούμενη εγγραφή–, προβαίνει αυτεπαγγέλτως στην άσκηση ασφαλιστικών μέτρων, απαγορεύοντας την έξοδο του εναγομένου από την πόλη.

στ. 15-18 «*...ὅτι αἱ νομικαῖς δειωρήαις ἀπέρασαν*»: Είναι, δηλαδή, κατά πολύ υπερήμερος και δεν δικαιούται να λάβει άλλη νόμιμη προθεσμία.
στ. 19-21 Χορήγηση προθεσμίας στον εναγόμενο, εφ' όσον παράσχει εγγυητή ή συστήσει ενέχυρο εντός της προθεσμίας εξοφλήσεως των τριών ημερών.
στ. 22-24 Προσθήκη του συντάκτη, που αφορά σε ένσταση συμψηφισμού του εναγομένου με απαίτηση που έχει από *σύντροφο* του ενάγοντος, η οποία απορρίπτεται. Πρέπει να υποβάλει αυτοτελή αγωγή («*ἄς τὴν τζιτήρει χώρια*»), προφανώς διότι η αξίωση γεννήθηκε πριν από τη σύσταση της *συντροφίας* το 1775 (βλ. εγγρ. 244)[4].

1. «Όσα του χρωστά».
2. Η απόφαση έχει εκδικασθεί από τον προεστό, χωρίς παρέδρους, γι' αυτό είναι γραμμένη σε πρώτο πρόσωπο. Το δικαίωμα αυτό θεσπίζεται στο Προνόμιο του 1636 (ΕΚΣ, σ. 376, "*Primo*") και στο γεγονός ότι η απόφαση αφορά σε απαγόρευση εξόδου από την πόλη, που ήταν αρμοδιότητα του προεστού.
3. Πρβλ. Θ. 32(1695) § 14 (ό.π., σ. 317).
4. Για τη δυνατότητα συμψηφισμού απαιτήσεων του οφειλέτη με εκείνες του *συντρόφου* τού δανειστή, βλ. ό.π., σ. 197.

276

1781/III/20
χ. Γεωργίου Ἰ. Μάρκου

978/φ 122r
σχ. 273-274· πρβλ. 260

Πρακτικό περατώσεως της δίκης, με εκκαθάριση της *συντροφίας* από αιρετούς κριτές και λύση της. Εταιρεία ορισμένου χρόνου. Ανάθεση διαχειρίσεως ορφανικής περιουσίας από την Κ. Παροχή εγγυητών από τον διαχειριστή στην Κ, επίτροπο των ορφανών.

//1781: τῇ: 20: μαρτίου.
[2]/ Κατὰ τὸ ἄντικρης προτεστάτζιο τῶν κεφύληδων τοῦ Δημήτρη Κῶσμα [3]/ καὶ <τῆς> ἀδελφῆςτου Ζαμφύρας, ἐγράφθ(ει) τὸ ἀργαστήρι, παρά τὸν κὺρ Νικό[4]/λαν Στάμου, ἄν(θρωπ)ος τῆς κουμπανίασμας καὶ αὐτῆς περτζέπτωρας, ὡς <εἰς> τό [5]/ Ἴδιον κατάστιχον φαίνεται. καὶ τῇ ἄνωθεν ἡμέρᾳ πῆρεν τέλος ὅλος ὁ ἀ[6]/περασμένος λογαριασμός των, ἔμπροσθεν τῶν ἐραιτοκριτῶν οἱ ὁπίοι [7]/ καὶ πρῶτα ἐκαταστεισ{έ}<ά>ντους. ὅθεν καὶ τὴν σήμερον πάλην οἱ ἴδιοι ἐ[8]/ραιτόκριτοι, ἐπάστρεψαν τὸν {μέλλον} λογαριασμόν, εὐγαινάμενος ὁ Δη[9]/μήτρης Κῶσμα, καὶ μ(εί)νωντας (εἰ)ς τὸ Ἴδιον ἀργαστῆρι, ὁ Κωσμῆτζας

[10]/ Κῶσμα μὲ τήν ἀδελφήν του Ζαμφύραν σινδροφικῶς ὡς ἡ σινδρο:[11]/φικῆ των ὁμολογία διαλαμβάν(ει) βουλομένη{ν} (εἰ)ς τήν λάδαν τῆς κουμ:[12]/πανίας, ἐκτ(εί)νουσα ἡ σινδροφίατων διὰ χρόνους, 2: ἀρχηνῶντας ἀπό [13]/ 1 ης μαρτίου, καὶ ἄν ὁ Κωσμῆτζας πορευθ(εῖ) καλά καὶ πολιτευθ(εῖ) ὡς ἐδέθ(ει). [14]/ (εἰ)ς χ(εῖ)ρας του καὶ (εἰ)ς τὸ Ἴδιον αργαστῆρι, ἔμ(ει)ναν καὶ τῶν τρ(ει)ῶν ὀρφανῶν [15]/ τοῦ μακαρίτου Βασίλη, τὰ μερίδ(ει)α τῶν παιδιῶντου, διὰ τὰ ὁποῖα ὀρ:[16]/φανικά ἄσπρα, ἔδωσεν ὁ Κωσμῆτζας τούς κεφύληδαις, ὡς καθώς [17]/ ἡ ὁμολογία, (εἰ)ς χ(εῖ)ρας καὶ λάδαν τῆς κουμπανίας διαλαμβάν(ει), διὰ [18]/ σιγουριτάν, καὶ ὡς ἐπιτρόπισα ἡ κουμπανία (εἰ)ς τά ἄνωδεν ὀρφανὰ [19]/ καὶ οὕτως διὰ ἔνδ(ει)ξιν καὶ ἐνδύμησιν ἐσιμ(ει)όσαμαν.
[20-21]/ Γεώργιος Ἰ. μάρκ(ου) mp νῦν προεστὼς.

στ. 6-8 «*...**οἱ ὁπίοι καὶ πρῶτα ἐκαταστεισάν τους***...»: αυτοί, δηλαδή, που είχαν επιλεγεί από τους *συντρόφους* και προηγουμένως (βλ. εγγρ. 260, 262), με αφορμή προγενέστερη εκκαθάριση των λογαριασμών της ίδιας *συντροφίας*.

Είναι αυτονόητο ότι η σύμβαση εγγυήσεως επεστράφη στους εγγυητές του Δημήτρη Κόσμα. Πρέπει εδώ να σημειωθεί, ότι υπόλογος της διαχειρίσεως των χρημάτων των ορφανών είναι ο διαχειριστής της εταιρείας, ο οποίος παρέχει τους εγγυητές στην Κ, ως επίτροπο.

277

1781/V/3 978/φ 122r
χ. Γεωργίου Ἰ. Μάρκου σχ. 163

Πρακτικό. Αγωγή κατά του *καπετάνου*. Παραβίαση δεσμοδετημένης αργίας. Απείθεια υπαλλήλου σε όργανο της Κ. Εξύβριση και απόπειρα σωματικής βλάβης. Πειθαρχική ποινή (*in rem*). Παρέμβαση του εργοδότη. Αναβολή της δίκης σε ρητή δικάσιμο. Εξώδικος συμβιβασμός.

[22]/ 1781: τῇ 3: μαΐου: Σημπ(ήν):
[23]/ Ἐπαρ(ει)σιάσθ(ει) ὁ Ἡλίας φατούρος τοῦ Καλοκυρίτζη χ(ατζῆ) Τείχου, λέ:[24]/γωντας ὅτι ὁ καπιτάνος τῆς κουμπανίας κύρ Γεώργις Σαφράν(ος) [25]/ τόν χτύπ(ει)σεν παταριά μέσα (εἰ)ς τό ἀργαστῆρι τοῦ μπασιά του. [26]/ ἐρωτούμενος ὁ ἄνοδεν καπιτάνος διατί; ἀπεκρίθ(ει) ὅτι διὰ νὰ ἄνοι:[27]/ξεν τὸ ἀργαστῆρι ἡμέρα ἑορτῆς, (εἰ)ς τὴν ὁποίαν ὅλλα τά ἀργαστήρια [28]/ τῆς κουμπανίας κατά τά δεσίματα ἦτον κλυσμένα. πῆγεν διά [29]/ νά τοῦ πάρῃ συμάδη, τό παιδή ἀντιστάθ(ει), ὁ καπιτάνος ἄπλωσεν [30]/ χέρι νά πάρῃ συμάδη, ὁ φατούρος τόν

ἐσκούντιξεν, τότε ὁ καπι:[31] */τάνος τὸν χτύπισεν παταριά καὶ ἔβρυσεν λεγωντάς τον μουζίκου:*[32] */λε, ὅδεν μέν(ει) ἡ ὑπόδεσης νὰ ἐξεταχδῇ καλίτερα, δέλωντας* [33]*/ περί τούτο νταβατζλίκι καὶ ὁ μπασιάς του, ὅδεν, μέ τά 15 ἡμέ:*[34]*/ραις, ἢ ἂς φτιασδοῦν*[1]*, ἢ ἂς ἔλδουν νὰ κριδοῦν καὶ ἔστω.*
[35-36]/ Γεώργι(ος) Ἰ: μάρκ(ου) mp προεστὼς.

στ. 23-25 Πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν απόπειρα σωματικής βλάβης, από αξιωματούχο της Κ.
στ. 26-32 Ομολογία του δράστη, ο οποίος εκτελούσε υπηρεσία[2]. Προβολή ισχυρισμού ότι η πράξη του προκλήθηκε από τη συμπεριφορά του εγκαλούντος, που τέλεσε πειθαρχικά αδικήματα κατά συρροή, τα οποία ενδεχομένως θα άρουν το άδικο ή θα εξαλείψουν το αξιόποινο[3].
στ. 33 Παρέμβαση του εργοδότη με αγωγή, διότι η αξιόποινη συμπεριφορά του δράστη έλαβε χώρα στον επαγγελματικό του χώρο.

1. Για τον συμβιβασμό σε ποινικές υποθέσεις βλ. ΕΚΣ, σ. 240.
2. Ο *Καπετάνος* ήταν αρμόδιος για την εκτέλεση των πειθαρχικών ποινών, βλ. ό.π., σσ. 229 α΄(1)-(2). Για την παραβίαση των αργιών βλ. αν. εγγρ. 39 (1762) και 163 (1769), που συμπληρώνουν το θέσπισμα 46(1746) § 20 (ό.π., σ. 361), στοιχειοθετώντας αντικειμενικό άδικο με άμεση είσπραξη του προστίμου – «*σημάδι*» ή χρήματα–, από το εντεταλμένο όργανο.
3. Πρβλ. όμως Θ. 26(1690) § 4 (ό.π., σ. 299).

278

1781/V/10 978/φ 122v
χ. Θωμά Βελλερά σχ. 279, 280

Απόφαση οριστική. Αναγνώριση χρέους από μίσθωση κατοικίας. Προθεσμία εξοφλήσεως. Ένσταση συμψηφισμού. Δωσιδικία εναγομένου.

// 1781 Μαΐου 10 ἤλδεν καὶ ἐπροτοστολόγισεν ὁ κύρ Μιχελ Σεμπαστιάν(ος) [2]*/ μὲ μίαν ὁμολογίαν τοῦ Καλοκυρίτζη ὁποῦ (εἶ)χεν μὲ τὸν χὲρ Γιοχάν Σεμπαστιάν(ος)* [3]*/ διὰ τὸ νίκι [[τοῦ ἀργαστηρίου]] τοῦ ὀσπιτίου ὡς καθὼς γράφ(ει) ὁ ἴδιος Καλοκιρίτζης μὲ τό* [4]*/ χέριτου (εἰ)ς τοὺς 1766 ἰ[ου]ανουαρίου 18 κατὰ τὸ νέο. <«>ἐλογαριάσδηκα μέ τὴν νικοκυρὰ* [5]*/ τὴν πρώην τοῦ ἄρχον Σεμπαστιάνου διὰ τὸ νίκι τοῦ ὀσπιτίου καὶ διὰ τὸ χορτάρι καὶ τῆς ἔμ(ει)*[6]*/να νὰ τῆς δήνω οὔγκρικα F 76 "63 ἐρχάμ(ενος) ἀπὸ τὸ Ἀνιούδι νὰ τῆς τὰ εὐχαριστῶ<»>.* [7]*/ λοιπὸν ἐρωτῶντας τὸν Καλοκιρήτζην*

<διὰ> τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν δὲν τὰ ἀρν(εῖ)ται πλὴν λέγ(ει) [8]*/ ὅτι ὁ ἄνοθεν Ἰοχὰν Σεμπαστιάν(ος) τὸν εὔγαλεν ἀπὸ τὸ ἀργαστήριτου μὲ δέσημον*[1] *τῆς* [9]*/ καμάρας. Καὶ νὰ τοῦ ἐκράτησεν μερικὰ (εἰ)δήσματα τοῦ ἀργαστηρίου καὶ τὰ ζητὰ. ὅθεν* [10]*/ ἀποφασίσθη μετὰ 6 ἑβδομάδες νὰ ἔχῃ νὰ πληρόνῃ τὴν ὁμολογίαν του. καὶ ὅτι ἔχ(ει)* [11] */ νὰ ζητᾶ ἀπὸ τὸν ἄνοθεν νὰ τὸν τραβᾶ (εἰ)ς τὸν ἄρχον ξουδέτζο. Καὶ ἔστω.*

[12-16]*/ Γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) mp νῦν προεστὼς, θωμᾶς βελλερᾶς mpa, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, γεοργις βελλεράς* [μον.]*, Γεώργι(ος) Σαφράν(ος) mpia Καπετάν(ος) τῆς Ἐξωτέρ(ας).*

στ. 1-6 Η αγωγή ασκείται από αντιπρόσωπο του δικαιούχου. Η χεωστική ομολογία, με την οποία ο εναγόμενος είχε αναγνωρίσει το χρέος, είχε εκχωρηθεί από την αρχική δικαιούχο στον αντιπροσωπευόμενο για αιτία, η οποία δεν συνάγεται από το κείμενο.
στ. 8-9 Ένσταση του εναγομένου για την επιστροφή εισκομιθέντων πραγμάτων, στα οποία ο ενάγων έχει κάνει επίσχεση.
στ. 10-11 Διατάσσεται η εξόφληση της ομολογίας. Η επιστροφή των εισκομιθέντων, όμως, πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ξεχωριστής αγωγής κατά του ενάγοντος στον αρμόδιο δικαστή (δωσιδικία εναγομένου)[2]. Επομένως δεν μπορούσε να χωρήσει συμψηφισμός.

1. «Απόφαση».
2. Ο «ξουδέτζος» είναι ο Δήμαρχος και δικαστής των Σαξόνων του Σιμπίου.

279

1782/II/10 — 978/φ 122v
χ. Γεωργίου Ι. Μάρκου — σχ. 278, 280

Απόφαση οριστική. Αγωγή για την εκτέλεση αποφάσεως. Συντρέχον πταίσμα του δανειστή. Προθεσμία για την εκτέλεση αποφάσεως.

[17]*/ 1782: φευρουαρίου: 10:*

[18]*/ Ἐπαρ(ει)σιάσθ(ει) ὁ ἄνωθεν κύρ Μίχελ Σεμπαστιάν μὲ τὴν Ἴδιαν ὁμολογίαν* [19]*/ τοῦ ἄνωθεν Καλοκυρίτζη ἀπλ(εί)ρωτη, ζητῶντας τὴν πλ(ει)ρωμήν, ὅτι ὄχι μόνον* [20]*/ κατά τήν ἄνωθεν ἀπόφασιν καρτέρεξεν 6: εὐδωμᾶδαις ἀλλά, 9: μῆναις* [21]*/ καὶ θέλ(ει) καὶ τὸ διάφορο τῶν ἀσπρῶν καὶ τό στραπάτζοτου ὁποῦ χάν(ει) τόν* [22]*/ καιρόντου περβατῶντας διὰ αὐτήν τήν [[ἀπόφασιν]] ὑπόθεσιν.*

[23]/ Διὰ νά μήν ἐξήτ(ει)σεν τότες εὐθύς κατά τήν ἀπόφασιν ὡς ἄνωθεν, [24]/ πάλην κατὰ τούς νόμους τῆς πατρίδος[1]*, ἐβάλθ(ει) τοῦ Καλοκυρίτζη ἀκό:[25]/ μι διορήα, μέ τὰ ἡμέραις, 15: νὰ πλ(ει)ρόση τὰ ἄσπρα ἐξ ἀποφάσεως*[2]*. [26-27]/ Γεώργι(ος) Ἰ: μάρκ(ου) mpia πρ(οε)στὼς.*

στ. 23-24 Αιτιολογία για τη μη επιδίκαση τόκων υπερημερίας είναι η ολιγωρία του ενάγοντος.

1. Εννοεί τους νόμους που ισχύουν στην Τρανσυλβανία για την εξόφληση ληξιπροθέσμων οφειλών.
2. Η απόφαση είναι αμέσως εκτελεστή.

280

1782/II/24 , 1782/III/3 978/φ 122v
χ. Γεωργίου Ἰ. Μάρκου σχ. 278-279

Πρακτικό. Εξόφληση χρεωστικής ομολογίας.

[28]/ 1782: τῇ: 24: φευρουαρίου: Σημπ(ήν):
[29]/ Πάλην ἦλθεν ὁ ἄνωθεν κύρ Μίχελ Σεμπαστιάνος καί ζητά [30]/ κατά τήν ἄνωθεν ἀπόφασιν τήν πλ(ει)ρωμήν διά νά ἀπερ:[31]/νοῦν καὶ ἡ :15: ἡμέραις. [32]/ λοιπόν τοῦ βάνεται <διορία> ἄλλαις ἡμέραις ὀχτώ ἀπὸ τήν σήμε:[33]/ρον. τῇ: 3: μαρτίου- παρ(ει)σιαζόμενος ὁ ἄνωθεν [34]/ πάλην, ἐπλ(ει)ρώθησάντου σῶα τὰ οὔ(γκρικα) F 76 "63.
[34-35]/ Γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) mp προεστὼς, Γεώργι(ος) Σαφρᾶν(ος) mpia Καπιτάν(ος).

στ. 33-34 Μεταγενέρη συμπλήρωση του συντάκτη.

281

1781/XII/31 978/φ 123r
χ. Γεωργίου Σαφράνου σχ. 283

Απόφαση οριστική. Πώληση επί πιστώσει. Ασφαλιστικά μέτρα. Δημοσίευση αποφάσεως. «Δημοσία» κατάθεση χρημάτων στην Κ αντί καταβολής. Προθεσμία για συμβιβασμό ή αιρετοκρισία.

// 1781. \E(τος)\ 31. Δεκεμβρίου Σιμπίνι
[2]/ ||Τὴν σή||μερον ἐπαρρησιάσθ(ει)κεν κατέμπροσθεν ἡμῶν τῶν ὑπογε-

γραμένων, ὁ κύρ [3]/ Μάρτην Κρήστοφ πραγματευτής ἀπὸ Ἰμπασφαλον, βάνοντας πρωτεστάτζιο [4]/ καὶ ζητῶντας δικαιοσύνην κράζωντας τόν κύρ Νάνον {Τ}Ζιγούρι, ἀπὸ τόν [5]/ ὁποῖον γυρεύ(ει) φλορίντζια οὐγκρίκα F 86΄΄- σωστά<> μέ κατάστιχον[1] διὰ [6]/ ὅσον πρᾶγμα τοῦ ἐπούλησεν (εἰ)ς τούς 1781. τῆ 13. {7}(Σεπτεμ)βρίου τὸ φθινοπορίσιον παζά[7]/ρι Σιμπινιάκον. καί ἐρωτῶντας τὸν κύρ Νάνον διά τὰ ἄνωθεν, δὲν ἀρ[8]/ν(εί)τε τὸ χρέος του, ἀλλὰ ὑπόσχετε νὰ τὰ πληρώσῃ, πλὴν ἐνταυτό εὔγα[9]/λεν ὁ αὐτὸς Νάν(ος) ἔμπροσθεν τοῦ Κρητιρίου ἕνα γράμμα μέ προτεστάτζιον [10]/ ἀπὸ τόν Γιαννάκη Μαῦροδή ἀπὸ Κλούξι, γράφωντας καὶ ἐμποδίζωντας [11]/ ὅτι νὰ μήν δωθοῦν κατουδέναν τρόπον τὰ ἄ(σπρα) τοῦ ἄνωθεν κὺρ Κρήστοφι [12]/ διὰ νὰ ἔχῃ λογαριασμόν μαζύ του:–

[13]/ Ἀπόφασις

[14]/ || *Εὑρέθει* || *εὔλογον, ὅτι ὁ κύρ Ζιγούρης νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος του σώον, καὶ ὅτι λο[15]/γαριασμόν ἔχ(ει) ὁ κύρ Γιαννάκης Μαυροδί νὰ ἔχῃ νὰ γυρέψῃ τόν [16]/ ἄνοθεν κύρ Κρήστοφ, καὶ ἔστω (εἰ)ς ἔνδιξην:–*

[17]/ || *Τὴ αὐτὴ* || *ἡμέρα καί στιγμή, ἀφοῦ ἐδιαβάσθ(ει) ἡ ἄνωθεν ἀπόφασις ἔμπροσθεν [18]/ τοῦ Ἐνάγων, καί Ἐναγομένου, προτεστίρισεν ὁ κύρ Νάν(ος), ὅτι τά ἄ(σπρα) [19]/ δὲν τὰ δίδ(ει) τοῦ κύρ Κρήστοφ, ἀλλὰ τά δεποζητάρι ἔμπροσθεν τοῦ Κρη-[20]/τιρίου κατά τό γράμμα τοῦ Γιαννάκη, ἕως νὰ ξεδιαλεχθῇ–*

[21]/ Ἀπόφασις

[22]/ || *Περί* || *τὸ ἄνωθεν Δεποζητάρισμα τῶν ἀσπρῶν εὑρέθ(ει) εὔλογον λοιπόν [23]/ ὅτι νὰ φθιασθῇ ὁ κύρ Κρήστοφ μέ τόν κύρ Γιαννάκη, ἔχωντας διωρίαν [24]/ ἕως τό ἐρχόμενον Κουλουσβαρίου παναγύρι Σεντ Γρέγορ Πάπ 12 μαρτίου [25]/ νά ἔχουν νά κοιτάξουν τὸν ἀναμεταξύ τους λογαριασμόν τους ἐκ(εῖ), ἤ πραγ[27]/ματευτάδικα, ἤ μέ κρίσιν, καί ἄν δέν τεργιασθοῦν καὶ τόταις<> νά ἔχῃ [27]/ νά πάρῃ ὁ κύρ Κρήστοφ τὰ ἄσπρα ἀπὸ τό ἡμέτερον Κρητήριον, καί ἔστω:–*

[28-32]/ *Γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) mp νῶν προεστὼς, Μανικάτης σαφράν(ος) mp, Κυρήτζης χατζῆ τύχ(ου)* [μον.], *Κῶνσταντίνος Ἀρπασίς mp, γεοργις βελλερὰς* [μον.], *Γεώργι(ος) Σαφράν(ος) mp Καπετάν(ος) τῆς Ἐξωτέρας –*

στ. 2-7 Κατάθεση αγωγής και κλήση εναγομένου στο Κριτήριο, με αίτημα την πληρωμή του τιμήματος από την πώληση εμπορευμάτων επί πιστώσει.

στ. 7-12 Ομολογία της οφειλής από τον εναγόμενο, ο οποίος δηλώνει αδυναμία να καταβάλει, λόγω παρεμβάσεως δανειστή του ενάγοντα, που έχει δεσμεύσει τα χρήματα εις χείρας του.

στ. 14-16 Απόφαση για την άμεση καταβολή του τιμήματος στον ενάγοντα και παραπομπή του παρεμβαίνοντος στη δωσιδικία του οφειλέτη του[2], για την εκκαθάριση των μεταξύ τους απαιτήσεων.

στ. 17-18 Κατά την παγία πρακτική του Κριτηρίου, η απόφαση λαμβάνεται χωρίς την παρουσία των διαδίκων. Η ανάγνωση του πρακτικού στους διαδίκους συνιστά δημοσίευση της αποφάσεως.
στ. 18-20 Ένσταση του εναγομένου και «δημοσία» κατάθεση των χρημάτων στο Κριτήριο, αντί καταβολής, που αποσβένει την ενοχή[3].
στ. 22-27 Η ένσταση γίνεται δεκτή και τροποποιείται εν μέρει η προηγούμενη απόφαση: Αντί να γίνει η εκκαθάριση από το δικαστήριο της δωσιδικίας του εναγομένου, ορίζεται ως χρόνος και τόπος ένα προσεχές πανηγύρι, μέχρι το ή στο οποίο θα πρέπει να εκκαθαριστούν οι λογαριασμοί τους, είτε εξωδίκως («*πραματευτάδικα*») είτε δικαστικά («*μέ κρίσιν*»)[4]. Το Κριτήριο εκβιάζει κατά κάποιο τρόπο τον παρεμβαίνοντα για να μην κωλισιεργήσει, ορίζοντας ότι εάν δεν επιτευχθεί «*καὶ τόταις*» συμβιβασμός, θα καταβληθούν αυτοδικαίως στον ενάγοντα τα χρήματα που έχουν παρακατατεθεί.

1. Είναι το «τιμολόγιο» αγοράς, με τον κατάλογο των εμπορευμάτων και τις αντίστοιχες τιμές τους.
2. Η δωσιδικία του εναγομένου ήταν δικονομική αρχή του Ρωμαϊκού δικαίου που ίσχυε και στην Τρανσυλβανία, η οποία βάσει της αρχής της personnalité de la loi (προσωπικότητα του νόμου/προσωπικός θεσμός) δημιουργούσε καθεστώς πολυμορφίας δικαίου (pluralisme juridique), ΕΚΣ, σ. 159· πρβλ. και σσ. 213, 215 για το ποινικό δίκαιο. Προβλέπεται ρητά και στο Προνόμιο της Μαρίας Θηρεσίας (1777), άρθρο VI, ό.π., σσ. 397, 403. Εδώ πρόκειται για το Κριτήριο της αρμενικής εμπορικής παροικίας στην πόλη Γκέρλα της Τρανσυλβανίας (πρβλ. εγγρ. 283).
3. Βλ. ΕΚΣ, σ. 192 (ιγ΄).
4. Για τη χρήση των δύο θεσμών βλ. ό.π., σσ. 173, 176 και σημ. 74.

282

1782/IX/28 978/φ 123v
χ. Γεωργίου Σαφράνου

Απόφαση οριστική. Διαπληκτισμός γυναικών και συκοφαντική δυσφήμηση. Ομολογία εγκαλουμένης. Καταδίκη σε χρηματική ποινή και σε αίτηση συγγνώμης ενώπιον του Κριτηρίου. Μερική άφεση ποινής. Υποτροπή.

// 1782. 7(σεπτεμ)βρί(ου) 28. Σιμπίνι
[2]/ ||Εἴλδεν τήν|| σήμερον ἡ Ἀνήσκα ὁποῦ κάδετε (εἰ)ς τήν Μαριούτζα τοῦ μακαρήτη Τόμα θυγατέρα [3]/ παράλυτη, καὶ ἐπροτεστήρισεν κατέμπροσθεν

ἡμῶν ζητῶντας Κρήσιν κατὰ [4]/ τὴν γυναῖκα τοῦ κὺρ Δημήτρη Βοΐκου, διὰ ἕναν καυγάν ὀποῦ ἀκολούθησεν [5]/ (εἰ)ς τό σπίτι της (εἰ)ς ταῖς 26. τοῦ παρόντος, {ἀντὶς} διὰ τὴν δουλεύτρα της. καί ἀπό ταῖς [6]/ πολαῖς ταῖς λογοτριβαῖς ὀποῦ (εἶ)χαν, καί ἀκούσαμεν ἔμ(ει)νεν τό πρᾶγμα, ὅτι [7]/ ἡ γυναῖκα τοῦ Βοΐκου ἐφώναξεν τὴν Ἀνήσκαν πουτάνα, καί (εἰ)ς αὐτό ἐπροτε[8]/στήρισεν ἡ Ἀνήσκα καί ἐκ δευτέρου νά τήν ἀποδήξῃ διὰ πουτάνα ἢ ἀλέως [9]/ νά τῆς δωθῇ ἡ τημή <της>. Ἐρωτῶντας τήν ἐναγομένη δέν τὸ ἀρνήθ(ει) λέγωντας [10]/ ὅτι (εἰ)ς τόν θυμόν της ἀπάνῳ τὸ (εἶ)πεν. ὅθεν μὲ αὐτόν τὸν τρόπον (εἴ)παμεν τήν [11]/ αὐτὴν ἐναγομένην, ἐὰν (εἰ)μπορ(εῖ) νὰ τὴν ἀποδίξῃ διὰ πουτάνα, καί θέλ(ει) [12]/ τῆς δωθ(εῖ) καὶ καιρόν ἀπὸ τήν Κρήσιν διά νά κάμη τά ἄκτα της, αὐτή [13]/ ὅμως λέγ(ει), ὅτι δὲν (εἰ)μπορ(εῖ) νά τήν ἀποδήξῃ, ἀλλὰ ὁ θυμ(ός) τήν ἐπῆ[14]/ρεν καὶ τὸ (εἶ)πεν:—

[15]/ Ἀπόφασις

[16]/ ||Εὑρέθει|| εὔλογον, ὅτι ὁ θυμ(ός) δὲν (εἶ)ναι ἀρκετός νὰ δικαιολογηθῇ, ὅθεν κατά[17]/δικάζετε ἡ ἐναγομένη μὲ οὐ(γκρικα) F 6 "- νά τὰ μετρήσῃ τῆς Κρήσεος, καί [18]/ δεύτερον νὰ ζητήσῃ συγχώρισιν ἀπό τὴν ἐνάγον Ἀνήσκα, διά ὅσα [19]/ τῆς (εἶ)πεν ὅτι δὲν (εἶ)ναι ἀληθηνὰ, καί ὅτι τήν ἐγνωρήζ(ει) διά τημημένο [20]/ Κορίτζι. καὶ αὐτό νά τό ὁμολογήσῃ ἔμπροσθεν τοῦ Κρητηρίου. Καὶ [21]/ (εἰ)ς τὸ ἑξῆς νὰ μήν τύχῃ καὶ τὴν ἀσχημολογήσῃ πλέον, ὅτι θέλ(ει) [22]/ παιδευθῇ βαρέ(ως):-

[23]/ ||Τάς|| ἐδιαβάσθηκέν τες ἡ ἀπόφασίς μας καί εὐχαρήστηθηκάν καί τά δύο μέρη.

[24-26]/ Γεώργιος Ἰωάνν(ου) μάρκ(ου) mp νῦν προεστὼς, Γεώργι(ος) Σαφράν(ος) Καπιτάν(ος) mp.

στ. 2-9 Περιστατικά που στοιχειοθετούν συκοφαντική δυσφήμηση με λόγω εξύβριση και προσβολή τιμής[1]. Αίτημα της ενάγουσας είναι ή να αποδείξει η εναγομένη τον υβριστικό χαρακτηρισμό ή να την αποζημιώσει για την προσβολή.

στ. 9-14 Η εναγομένη ομολογεί την ενοχή της και προβάλλει ως ελαφρυντικό τον θυμό[2] της, λόγω του διαπληκτισμού, επικαλούμενη εμμέσως συνυπαιτιότητα (πρβλ. στ. 6 «*ταῖς πολαῖς ταῖς λογοτριβαῖς*»).

στ. 16-20 Το Κριτήριο δεν δέχεται το ελαφρυντικό και καταδικάζει την εναγομένη σε χρηματική ποινή[3] και, αντί άλλης αποζημιώσεως, στην αίτηση συγγνώμης ενώπιον του Κριτηρίου, με παράλληλη ανασκευή του συκοφαντικού χαρακτηρισμού για την αποκατάσταση της τιμής της ενάγουσας.

στ. 21-22 Απειλή βαριάς τιμωρίας σε περίπτωση υποτροπής.

στ. 23 «Δημοσίευση» της αποφάσεως.

1. Πρβλ. Θ. 26(1690) § 3, 28(1691-92), § 1, 32(1695) § 2 (ΕΚΣ, σσ. 298-299, 306, 315). Η απειλούμενη ποινή είναι 12 F για την εξύβριση, οπότε εδώ έγινε μερική άφεση της ποινής, ενδεχομένως λόγω συνυπαιτιότητας.

2. Βλ. ΕΚΣ, σ. 219 (ν).
3. Πρόκειται για ποινή και όχι για αποζημίωση, διότι θα εισπραχθεί από την Κ. Βλ. ό.π., σ. 236 (2) για τις χρηματικές ποινές. Για την εξύβριση πρβλ. Θ. 6(1639), ό.π., σσ. 270-271.

283

1783/II/13(24) 978/φ 124r
χ. Γεωργίου Ἰ. Μάρκου σχ. 281

Πρακτικό. Απόδοση «δημοσίας» παρακαταθήκης στον δικαιούχο μετά από συμβιβασμό. Απόδειξη καταβολής.

// 1783: τῇ: 13/24 φευρουαρίου: Σιμπ(ήν):
[2]/ Τὴν σήμερον ὁ κὺρ Νάνος Ζιγούρη μὲ ἐπαρ(ει)σίασεν καὶ ἐνεχ(εί)ρισεν ἕνα ἀτεστά[3]/το, τοῦ ὄπισθεν Μάρτην Κρίστοφ πραγματευτὴς ἀρμένος ἀπὸ Γκέρλα, σταλ:[4]/θὲν τὸ αὐτό ἀτεστάτο ἀπὸ τόν ἐν Κλούζη κύρ Γιαννάκην Ἰωάννου Μαυρωδὴ, [5]/ διαλαμβάνωντας τό ἀτεστάτο (εἰ)ς οὔγκρικην διάλεκτον, διὰ τὰ ὄπισθεν [6]/ δεποζιτάδα ἄσπρα οὔν(γκρικα) F 86:- ὅτι ἐφτιάσθ(ει)καν καὶ ξέκαμαν τόν ἀνα:[7]/μεταξύ λογαριασμόν των ὁποῦ (εἴ)χαν, καὶ ὅτι (εἰ)μπορ(εῖ) τό ἡμέτερον κρι:[8]/τήριον νὰ δώσῃ τὰ ἀνωτέρω ὀγδώντα ἕξη φιορήνια τοῦ κύρ Γιαν:[9]/νάκη. ὅθεν τήν σήμερον, τὰ ἔδωσα οὕτως βουλομένα καθὼς ἐστάθη:[10]/σαν, τοῦ γαμπροῦ του κὺρ Νάνου Ζιγούρη, καὶ λαβών τέλος, ἔστω (εἰ)ς ἔνδ(ει)ξιν.
[11-13]/ Γεώργιος Ἰ: μάρκ(ου) mp πρ(οε)στώς:, Νάνος Νικολά(ου) ξηγούρη ελαβα ταννόθεν mp.

Η εγγραφή αυτή αποτελεί παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο η Κ απαλλασσόταν της ευθύνης της έναντι του δικαιούχου της παρακαταθήκης.

284

1786/IX/17 978/φ 124r
χ. Γεωργίου Ἰ. Μάρκου

Απόφαση οριστική. Πώληση με ανταλλαγή. Παράταση της προθεσμίας εκπληρώσεως.

[14]/ 1786: σεπτεμβρίου- 17- νέον, Σημπ(ήν):
[15]/ Ἐπαρ(ει)σιάσθ(ει) τὴν σήμερον ὁ κὺρ Ἰόζε(φος) Διάκος πραγματευτῆς

[16]/ γκερλάνος[1], τξιτίρωντας τόν, Νικόλαν Γεωργίου ἄν(θρωπ)ον τῆς κουμπανίας [17]/ γυρεύωντας νά τοῦ δωθῇ κατά μίαν ἀπόδ(ει)ξην[2], νά δῶσῃ διὰ 900: ὠκ(άδες) [18]/ κατζικομάλη, σκουμπία, ὠκ(άδες) 1800. ὅδεν καί ἦτον τώρα διορία νὰ [19]/ δωθῇ ἡ ἄνωδεν σκουμπία. ἀλλὰ ὤντας ἐμποδισμένος ὁ ἄνωδεν [20]/ Νικολάης διὰ ἄλλα αἰτιά του καὶ μήν ἠμπορῶντας νά εὔγῃ τώ:[21]/ρα εὐθὺς ἔξω (εἰ)ς Βλαχίαν, ἀλλά νά (εἶ)χεν τήν φροντίδαν καί [22]/ νά ὁμίλ(ει)σεν, διὰ νά τοῦ ἔλθῃ [ενν. η «*σκουμπία*»] *παρέκ(ει). ὅδεν καί ὁ ἄνωδεν κὺρ [23]/ Ἰόσηφος στέργ(ει) μακάρ τό ἐρχόμενον Σημπ(ήν) παξάρη χ(ει)μόνος [24]/ νά (εἶ)ναι ἡ σκουμπία ἐδὼ (εἰ)ς χ(εῖ)ρας {μ}<τ>ου. ὅδεν ἀποφασί:[26]/ζωντας ὡς ἄνωδεν δίδεται (εἴ)δησις τοῦ Νικολάη νά τήν φρον[27]/ τίσῃ ἕως τήν ἄνωδεν διορίαν ἐξ ἀποφάσεως καί ἔστω.*
[28-29]/ Γεώργι(ος) Ἰ: μάρκ(ου) mp νῦν προεστῶς.

στ. 19-22 Η αδυναμία εκπληρώσεως δεν θεωρείται υπαίτια, για τους λόγους που προβάλλει ο εναγόμενος και διότι επέδειξε την προσήκουσα επιμέλεια.

1. Από την Γκέρλα. Ήταν, πιθανόν, Αρμένης (πρβλ. εγγρ. 281, σημ. 2).
2. Το έγγραφο της συμβάσεως ανταλλαγής.

ΠΗΓΕΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἰωάννου Ἀδάμη, «***Ἀρτίκουλα Νομικά***, *τὰ λεγόμενα Στατοῦτα τῶν ἐν Τρανσυλβανίᾳ Σαξώνων... μεταγλωττισμένα ἀπὸ τὰ λατινικά, εἰς τὴν ἡμετέραν ἁπλὴν τῶν Ῥωμαίων διάλεκτον.... Ἐν ἔτει Κυρίου 1762*», φφ α΄-ε΄+σσ. 1-80, και «***Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν***... *ἀπὸ τὸ Τριπάρτιτον Δεκρέτον τοῦ Ῥηγάτου τῆς Οὐγγαρίας, καὶ... ἀπὸ τὰ Νεαρὰ Στατούτα τοῦ Πριντζιπάτου τῆς Τρανσυλβανίας, ὅσα συμβάλλουν νὰ εἶναι πρόχειρα καὶ ἁρμόδια ... εἰς τὰ Ἀναθεωρήματα τῶν Ὑποθέσεώντε καὶ Κρίσεων, εἰς τὴν ἁπλουστάτην πεζὴν Ῥωμαϊϊκην Διάλεκτον ἀπὸ τὰ Οὔγγρικα συνθεμένον ... Ἐν ἔτει Κυρίου 1760...*», φφ α΄-ια΄+ σσ. 1-171, Κώδικας Ι. Μ. Ξηροποτάμου, αρ. καταλόγου Σπ. Λάμπρου 2475 (142), φφ 177 (χφ. 18ου αι.).

Κωνσταντίνου Ἁρμενοπούλου, *Πρόχειρον Νόμων ἢ Ἑξάβιβλος*, ἐπιμ. Κ. Πιτσάκη, Δοδώνη, Ἀθήνα 1971.

Ἀναστασίου Ι. Ε., *Βιβλιογραφία τῶν Ἐπισκοπικῶν Καταλόγων τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος* [Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, τ. 22, Παράρτημα 25], Θεσσαλονίκη 1979.

Ασδραχάς Σπ., *Ελληνική Οικονομική Ιστορία, ιε΄-ιδ΄ αιώνας*, τ. α΄-β΄ [Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς], Αθήνα 2003.

Βέρρου Θώμη Ι., *Τοπωνύμια και διοικητική κατανομή οικισμών της Μακεδονίας. Μεταβολές στον 20ό αιώνα*, Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 2008.

Ματθαίου Βλαστάρεως, *Σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον*, ἐκδ. Κ. Ράλλη–Μ. Ποτλῆ, *Σύνταγμα θείων καὶ ἱερῶν Κανόνων*, τ. ΣΤ΄, Ἀθῆναι 1859.

Γεδεών Μ., *Κανονικαὶ Διατάξεις*, τ. Α΄-Β΄, Κωνσταντινούπολις 1888-1889.

Γερούκη Αριάδνη, «Ὁ φόβος τοῦ ἀφορισμοῦ», *Τὰ Ἱστορικά*, 5, τχ. 8 (Ιούνιος) 1988, 53-68.

Γκίνης Δ., *Περίγραμμα Ἱστορίας τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου* [Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 26], Ἀθῆναι 1966.

Διαμαντής Απ., *Τύποι εμπόρων και μορφές συνείδησης στη νεώτερη Ελλάδα*, Αθήνα, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 2007.

Διάφα-Καμπουρίδη Βασιλική, *Ὁ Κῶδιξ τῆς Ἐπισκοπῆς Σερβίων καὶ Κοζάνης τῶν ἐτῶν 1849-1868*, [ΙΒΑΚ], Κοζάνη 2006.

Θεοφίλου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, Ἐπισκόπου Καμπανίας, *Νομικόν*, ἔκδ. Δ. Γκίνη [Παράρτημα τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης], Θεσσαλονίκη 1960.

Ἱερομονάχου Ἰακώβου, ἀρχιμανδρίτου καὶ ἐπιτρόπου Ἰωαννίνων, *Βακτηρία Ἀρχιερέων* (1645), ἐπιμ. ἔκδ. Πρ. Ἰ. Ἀκανδόπουλου, τ. Α΄-Γ΄, Θεσσαλονίκη, Ἐκδόσεις Π. Πουρναρᾶ, 2000.

Κουρίλας Ευλόγιος, «Τὰ χρυσόβουλλα τῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδοβλαχίας καὶ τὸ

σύμβολον ΙΩ ἢ Ἰωάννης», τόμος *Εἰς μνήμην Σπυρίδωνος Λάμπρου*, Ἀθῆναι 1935, 245-254.

Κύρτση-Νάκου Ελένη, «Αἱ περὶ προικοδοσιῶν 'νομοθετικαὶ' ρυθμίσεις βάσει τῶν Κανονικῶν Διατάξεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (1701-1844)», *Ἀρμενόπουλος. Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Δικηγορικοῦ Συλλόγου Θεσσαλονίκης*, 1 (1980), 55-78.

—, «Διερεύνηση των δεσμών 'ξενίου', 'τραχώματος', 'νάχτι'», *Ἀφιέρωμα εἰς Κωνσταντίνον Βαβοῦσκον*, τ. Α΄, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκκουλα, 1989, 235-251.

Κουκκίδης Κ., «Λεξιλόγιον ἑλληνικῶν λέξεων παραγομένων ἐκ τῆς τουρκικῆς», *Ἀρχεῖον τοῦ θρακικοῦ λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ θησαυροῦ*, τ. 24-25 (1960), Ἀθῆναι 1960 (ανάτυπο).

Λιάτα Ευτυχία Δ., *«Φλωρία δεκατέσσερα στένουν γρόσια σαράντα». Η κυκλοφορία των νομισμάτων στον ελληνικό χώρο, 15ος-19ος αι.* [K.N.E.–E.I.E. 58], Αθήνα 1996.

Μαρτινιανὸς Ἰωακείμ, Μητροπολίτης Ξάνθης, *Ἡ Μοσχόπολις, 1330-1930* (ἐπιμ. Στιλπ. Κυριακίδου), Θεσσαλονίκη, ΕΜΣ, 1957 (φωτ. ανατ. 1996).

—, *Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μοσχοπόλεως. Α΄. Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Τιμίου Προδρόμου κατὰ τὸν ἐν αὐτῇ Κώδικα, 1630-1875*, Ἀθῆναι 1939.

Μιχαηλάρης Π. Δ., *Ἀφορισμός. Ἡ προσαρμογὴ μιᾶς ποινῆς στὶς ἀναγκαιότητες τῆς Τουρκοκρατίας* [E.I.E. – K.N.E. 60], Αθήνα 1997.

Μούλιας Χρ., «Τὰ ἐγκύκλια ἐμπορικὰ γράμματα», *Τὰ Ἱστορικά*, τ. 10, τχ. 18-19, (Ιούν., Δεκ.) 1993, σσ. 39-52.

Νομοκάνων Μανουὴλ Νοταρίου τοῦ Μαλαξοῦ ... μετενεχθεὶς εἰς λέξιν ἁπλῆν, ἔκδ. Δ. Γκίνη – Ν. Ι. Πανταζοπούλου, *ΝΟΜΟΣ. Επιστημονική Επετηρίδα του Τμήματος Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*, τ. 1 (1982), Θεσσαλονίκη 1985.

Πανταζόπουλος Ν. Ι., *Ἱστορία τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου ἐν διαλεκτικῇ συναρτήσει πρὸς τὸ Ἑλληνικόν*, τ. Γ΄, Θεσσαλονίκη 1979.

Παπαγιάννη Ελευθερία, *Ἡ νομολογία τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων τῆς βυζαντινῆς καὶ μεταβυζαντινῆς περιόδου σὲ θέματα περιουσιακοῦ δικαίου, Ι. Ἐνοχικὸ καὶ ἐμπράγματο δίκαιο, ΙΙ. Οἰκογενειακὸ δίκαιο, ΙΙΙ. Κληρονομικὸ δίκαιο* [Forschungen zur byzantinischen Rechtsgeschichte–Athener Reihe 6], Αθήνα-Κομοτινή, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 1992, 1997, 2010.

Παπαδάτου Δάφνη, *«Φιλοτιμίαι ἐπιτελεύτιοι» και η περιουσιακή δέση του επιζώντος συζύγου στο βυζαντινό δίκαιο*, Θεσσαλονίκη, University Studio Press, 2008.

Παπαδοπούλος Ν., *Ἑρμῆς ὁ Κερδῷος, ἤτοι Ἐμπορικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τ. Α΄-Δ΄ (Βενετία 1815-1817) + τ. Ε΄, *Παράρτημα τῆς ἀνατύπωσης* [Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ἵδρυμα ΕΤΒΑ], Αθήνα 1989 (ανατύπωση).

Σαραφίδης Ἔκτωρ Κ., ἰατρός, *Λεξικὸν Ρωμουνο-Ἑλληνικόν*, Κωνστάντσα, Inst. de arte grafice "Victoria", 1922.

Σκλαβενίτης Τρ. Ε., «Τὰ ἐμπορικὰ ἐγχειρίδια τῆς Βενετοκρατίας καὶ τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἡ Ἐμπορικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία τοῦ Νικολάου Παπαδοπούλου», Ν. Παπαδοπούλου, *Ἑρμῆς ὁ Κερδῷος*....., τ. Ε΄, *Παράρτημα τῆς ἀνατύπωσης*, [Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ἵδρυμα ΕΤΒΑ], Αθήνα 1989, σσ. 9-65.

Στεφανίδης Β. Κ., *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία*, Ἀθῆναι ²1959.

Τουρτόγλου Μεν., «Η αἱρετοκρισία στὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους (17ος-19ος αι.). Ἐπιβιώσεις τοῦ Δικαίου τῶν Βυζαντινῶν», *Μελετήματα Ιστορίας Ελληνικού Δικαίου*, ΙΙΙ, Αθήνα 2000, σσ. 241-250.

—, «Νομολογία Κριτηρίων Μυκόνου», *Ἐπετηρὶς Κέντρου Ἐρεύνης Ἱστορίας Ἑλληνικοῦ Δικαίου*, τ. 27-28, Ἀθῆναι 1985 [=Μεν. Τουρτόγλου, *Μελετήματα Ἱστορίας Ἑλληνικού Δικαίου*, τ. Ε΄, σσ. 41-295, Αθήνα 2008].

—, «Η νομολογία τῶν κριτηρίων τῆς Νάξου (17ος-19ος αἰ.), *Μελετήματα Ἱστορίας Ἑλληνικού Δικαίου*, τ. Δ΄, σ. 102 επ.

Τριανταφυλλόπουλος Κ. Δ., «Τὸ ἀνάθεμα ἐν τῷ νεωτέρῳ ἑλληνικῷ δικαίῳ», *Νεοελληνικὴ Ἐπιθεώρησις* (Α. Ι. Πουρνάρα), 1 (1917), 232-237 [=Κ. Δ. Τριανταφυλλοπούλου, *Ἅπαντα*, τ. Β/1, ἐπιμ. Π. Κ. Τσούκα, Ἀκαδημία Αθηνῶν –Ἵδρυμα Γαζῆ-Τριανταφυλλοπούλου, Ἀθήνα 2009, 171-176].

Τσούρκα-Παπαστάθη Δέσποινα-Ειρήνη, *Ἡ ἑλληνικὴ ἐμπορικὴ Κομπανία τοῦ Σιμπίου Τρανσυλβανίας, 1636-1648. Ὀργάνωση καὶ δίκαιο*, Θεσσαλονίκη, ΙΜΧΑ, 1994.

Approbate Constitutiones, in *Corpus Iuris Hungarici*, vol. VII, *1540-1848. évi Erdélyi Törvények*, έκδ. Kolosvári S.–Óváry K., Budapest 1901-1902.

Basdra Efi, «L'institution de l'arbitrage dans le droit de l'ère post-byzantine – Le cas de l'île de Paxi», *Études Balkaniques –"Cahiers Pierre Belon"*, 10 (2003), 65-91.

Bodogae T., «Le privilège commercial accordé par G. Rákoczi aux commerçants grecs de Sibiu», *Revue Roumaine d'Histoire*, XI/4 (1972) 647-653.

Camariano N., *Catalogul manuscriselor greceşti din Biblioteca Academiei Române*, vol. II, Bucureşti 1940.

Caratașu M., *Catalogul manuscriselor greceşti din Biblioteca Academiei Române / Κατάλογος των Ελληνικών Χειρογράφων*, vol. III (επιμ. Emanuela Popescu-Mihuţ, T. Teoteoi), Bucureşti 2005.

Cicanci Olga, «Le statut juridique et les règlements de fonctionnement des compagnies grecques de Transylvanie (1636-1746). La compagnie de Sibiu», *Revue des études, sud-est européennes* XIV (1976) 477-497· της Ιδίας, «La compagnie de Braşov», *Revue des études, sud-est européennes* XVII (1979) 241-255.

—, *Companiile greceşti din Transilvania şi comerţul european în anii 1636-1746*, Bucureşti 1981.

—, «Un codex inédit de la Compagnie de Sibiu», *Revue Roumaine d'Histoire* 20 (1981) 673-681.

Fattal J., *Le statut légal des non-musulmans en pays d'Islam*, Beyrouth 1958.

Gilissen J. (éd.), *Le pluralisme juridique*, Bruxelles 1972.

Hanga Vl. (επιμ.), *Istoria dreptului românesc*, τ. I, Bucureşti 1980.

Iorga N., *Scrisori şi inscripţi ardelene şi maramureşene* [*Studii şi documente cu privire la Istorie Romînilor*, vol. XII], Bucureşti 1906.

Karathanassis A. E., *L'Hellénisme en Transylvanie*, Θεσσαλονίκη, ΙΜΧΑ, 1989 [=Καραθανάσης Αθ. Ε., *Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Τρανσυλβανίας*, Θεσσαλονίκη, ILP productions, 2003].

—, «Un lettré de la deuxième moitié du dix-huitième siècle, originaire d'Albanitohori», *Πρακτικὰ τοῦ Α΄ Ἑλληνοβουλγαρικοῦ Συμποσίου* [ΙΜΧΑ], Θεσσαλονίκη 1980, 177-186.

Limona Elena – Limona D., «Catastifele casei comerciale Ioan Marcu din Sibiu», *Revista Arhivelor* II (1959), σσ. 225-243.

Norris (Nicachi) P. B., *Ulysses in the Raj* [BACSA], London 1992.

Pavlescu Eug., *Meşteşug şi negoţ la Românii din sudul Transilvaniei (sec. XVII-XIX)*, Bucureşti 1970.

Pitsakis C. G., «De la fin des temps à la continuité impériale: Constructions idéologiques post-byzantines au sein du Patriarcat de Constantinople», *Le Patriarcat Œcuménique de Constantinople aux XIVe-XVIe siècles : rupture et continuité*, [Centre d'Études byzantines, néo-helléniques et sud-est européennes, EHESS], Paris 2007, 213-239.

Schuler von Libloy Fr., *Statuta iurium municipalium Saxonum in Transilvania. Das Eigen Land-Recht der siebenbürger Sachsen, nebst der Cridal-und -Falliten-Ordnung von 1772*, Hermannstadt 1853.

—, *Siebenbürgische Rechtsgeschichte*, Hermannstadt 1856.

Stoicescu N., *Dicţionar al marilor dregători din Ţara Românească şi Moldova, sec. XIV-XVII*, Bucureşti, Editura enciclopedică română, 1971.

Tsourka-Papastathi Despina-Irini, «The Decline of the Greek Companies in Transylvania: An aspect of Habsburg economic policies in the Black Sea and the Mediterranean», *Southeast European Maritime Commerce and Naval Policies from the Mid-Eighteenth Century to 1914*, [War and Society in East Central Europe, v. XXIII], Boulder-Colorado / Thessaloniki, IMXA, 1988, 213-218.

—, «Les institutions du droit privé : Mécanismes d'équilibre entre systèmes de droit concourants et concurrents», *Actes du XXe Congrès international des Études byzantines* (6e Séance plénière, Paris 19-25 août 2001– *Byzantina-Metabyzantina*, επιμ. Paolo Odorico) [EHESS, Dossiers Byzantins-2], Paris, 2003, 141-167.

Vanderlinden J., «Le pluralisme juridique : Essai de Synthèse», in J. Gilissen (éd.), *Le pluralisme juridique*, Bruxelles 1972, σσ. 19-56.

Yérasimos St., *Les Voyageurs dans l'empire ottoman (XIVe–XVIe siècles). Bibliographie, itinéraires et inventaire des lieux habités* [Publications de la Société turque d'Histoire, Série VII – No. 117], Ankara 1991.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Ἀβραάμ Βενιαμίν **Δ΄** 67
Ἀβράμης Νταμπίζα **Δ΄** 12
Ἀβράμης, τζελεμπῆ –, ἐπίτροπος τῆς χώρας, **Β΄** 24
Ἀγγελάκης Σπαντωνῆ **Β΄** [8]
Ἀγκελίνα, σύζ. *Κώμανου μπακάλη*, **Β΄** 12
Ἀγοραστός **Β΄** I/5
Ἀδάμης **Δ΄** 11
Ἀδάμης Παναγιώτη **Β΄** [15], **Β΄** I/4, I/5
Ἀδανάσης Σέληγγας **Δ΄** 270
Ἀδανάσιος, Ἅγιος –, ναός στη Γιάμπολη/*Διπαλίτζα*, **Β΄** 25
Ἀδανάσιος, Ἅγιος –, ναός Κ, **Β΄** I/17
Ἀδανάσιος Βηστηάρης **Γ΄** [40]
Ἀδανάσιος, παπά –, εφημ. της Κ, **Β΄** 21, 21α
Ἀκτόνης, στρατηγός του αυστριακού στρατού, **Β΄** I/4
Ἀλβήντζης βλ. *Γγάμπορης–*
Ἀλβί(ή)ζις/Ἀλεβίζης Ἀλεξίου **Γ΄** 4, 38, 39, 45, 52, 58-61, [46]· **Δ΄** 8
Ἀλέξανδρος Ρόζης **Δ΄** 238
Ἀλέξης Ἀρναούτης ἤ Πολίτης **Δ΄** 43-45
Ἀλέξης/-ιος Λάζαρη/Λαζάρου **Γ΄** 51, 53, 71, 89, [10, 11, 14, 16, 19, 49-50, 52, 62, 66, 74]· **Δ΄** 9, 20, 38, 67, 80, 105, 178, 180, 202
Ἀλέξις Τότωρ **Γ΄** 46
Ἀλί ἀγάς, τοῦρκος, **Δ΄** 204, 206, 207
Αμπατζή Ελένη **Β΄** 17
Ἀναστάσης Γιαννιώτης **Β΄** I/2
Ἀναστάσης/Ἀναστάσιος Γκίκα/-ας ἐξ Ἰωαννίνων **Β΄** 9α, [8], I/5 · **Δ΄** [1],
Ἀναστάσης Δεύτου **Β΄** I/5
Ἀναστάσης Κότζου **Δ΄** 172
Ἀναστάσης Λαγός **Δ΄** 181
Ἀναστάσης Στέριου **Α΄** [25]
Ἀναστάση(ι)ς Στεφάνου **Γ΄** 50, [1, 11, 18]· **Δ΄** [2, 5, 6, 7, 9-12]
Ἀναστάσης φατοῦρος **Γ΄** 47
Ἀναστάσιος, ἐφημέριος παπά— **Β΄** 25
Ἀναστάσιος Ἰωάννου Λαγός **Δ΄** 181, [231]
Ἀναστάσιος, παπά—, από τη μονή Προδρόμου Σερρών, **Β΄** 17
Αναστασίου, Ι.Ε. **Β΄**25
Ἀναστάσις Τάσου **Γ΄** 3
Ἀνδρέας (γιος) *Βασίλη μπακάλη*, **Δ΄** 121, 134, 138, 139, 149, 209, 218, 223, 224, 227
Ἀνδρέας Βίλανδ **Δ΄** 33
Ἀνδρέας/Ἀνδρεάτζας Γε(η)ωργίου Νταμπίζα(ς) **Β΄** [21]· **Γ΄** 49, [50-52, 75, 79, 83, 89, 93]· **Δ΄** 21-22, 28, 63, 81, 88, 90, 119, [19-20, 27, 29, 40, 57, 63, 82, 103]
Ἀνδρέας Γρηγωρήου **Γ΄** [1, 6, 8]· **Δ΄** [7]
Ἀνδρέας Μπάνογλου/-γλη **Α΄** [25]· **Β΄** [24]
Ἀνδρέας Σήνάουρ **Δ΄** 227
Ἀνδρέας Σίξαη βλ. *Σίξαη Ἀντράσης*
Ἀνδρέας Σμαρλαμᾶς **Β΄** 17
Ἀνδρέας Ταμπίζα βλ. *Ἀνδρέας Γεωργίου*
Ἀνδρέας Φλαντίνι **Δ΄** 183
Ἀνδρεάτζας βλ. *Ἀνδρέας Γεωργίου Νταμπίζα*
Ἀνήσκα **Δ΄** 282
Ἄννα Μαρία Ρένερτζ/Ρίζνερη **Δ΄** 143, 145
Ἀν(ν)οῦτζα χήρα Ζαμφι(υ)ρέλη/Ζαμφύρη, *ἀδελφή Γεωργίου Δημητρίου, πιπερτζῆ*, **Δ΄** 59, 60, 135, 138, 139, 149
Ἀντζγγίργι **Δ΄** 97
Ἀντράσης ἀπὸ τὸ Μπρασσοβό **Β΄** I/1
Ἀντράσης Σίξαη βλ. *Σίξαη Ἀντράσης*
Ἀντρασόγια, σύζ. *Ἀνδρέα Γεωργίου Νταμπίζα*, **Δ΄** 41, 52
Ἀντρονάκης **Α΄** 6
Ἀντώνης, κὺρ **Δ΄** 172
Ἀντώνης Μελενικιώτης **Β΄** I/2
Ἀντώνιος Ἀθανασίου **Δ΄** [190]
Ἀντώνιος Κέσλαρ **Δ΄** 237
Ἀντώνιος Νικολαΰτη **Δ΄** 168
Ἄπορι Στέφανος , ἄρχων —, Ούγγρος αξιωματούχος, **Β΄** I/4, 5, 13
Ἀποστόλης Κοκινάς **Δ΄** 1

Ἀποστόλης παπά Συράκη **Β΄** I/5
Ἀποστόλης ἀπὸ τὸ Σάκμαρι **Α΄** 6
Ἀποστόλης Τουρναβίτης **Β΄** I/2
Ἀργύρης Νέστωρας **Β΄** I/5
Ασδραχάς, Σπ. σ. 16
Ἀτλερσάου, χήρα **Δ΄** 177
Ἀφένδρα/Ἀφέντρω, ἀδελφή Ἰωάννη Ἀδάμη, **Δ΄** 161, 202

Βαρτανοΐα, σύζ. *Γιοχάνες Βαρτάνου*, **Δ΄** 179
Βαρτανόπουλος βλ. *Γιοχάνες Βαρτάνος*
Βὰς Γκιόργκι **Β΄** 17
Βασίλης ἀπὸ τὰ Γιάννενα **Α΄** 23· **Β΄** I/2
Βασίλης/Βασίλε μπακάλης/μπακάνου **Δ΄** 20, 46, 121, 122, 126, 127, 131, 138, 139, 149, 164, 164α, 188, 199, 209, 226, 244, 273, 274, 276, [96]
Βέλιμπρη, Σκωτσέζος, **Β΄** 18
Βέρρου, Θώμη σ. 34
Βηλανδοΐα/Βηλαντόγια, ἀρχόντισσα–, συζ. του *Βηλαντόες*, **Δ΄** 101, 105, 115, 271
Βηλαντόες, ἄρχων **Δ΄** 109· βλ. και *Σάμουελ δε Βίλανδ*
Βλάντου Χατζὴ Δημήτρου **Δ΄** 133
Βότα βλ. *Γιούλα –*

Γάβρηλ/Γάμπριελ Μέσκο/Μέσκου **Δ΄** 210, 216, 217
Γαϊξελοΐα **Δ΄** 164α
Γάμπορης Ἀλβήντζης **Δ΄** 153
Γιώργι Τρίτερος **Δ΄** 229
Γιούλα Βότα **Δ΄** 97
Γότλιμπ **Δ΄** 234
Γόττιφριντ φον Τρέλτζ **Δ΄** 200
Γεδεών, Μ. **Δ΄** 212
Γένεϊς Φερέντζης, βάμεσης, **Δ΄** 9
Γέννης Ἀδανασίου, σκιάος, **Δ΄** 166
Γεράλας **Δ΄** 183
Γεράσιμος **Β΄** 3
Γερμανὸς Τραπεζούντιος, ἐκ τῆς Μονῆς τοῦ Σουμελᾶ, **Β΄** I/[17]
Γερούκη, Αριάδνη **Γ΄** 53
Γεωβάνος Ἀνδρέου βλ. *Γιοβάνος*
Γεωργάκης Χρήστου **Β΄** 15
Γεωργάσκος Χρήστου βλ. *Γιώργης Χρήστου*
Γεώργης Ἀνδρέας φον Ρόζα(ε)νφελντ βλ. *Ρόζενφελντ*
Γεώργης Γεωργίου, φαγκαρασιάνος, **Β΄** I/11
Γεώργης Δαβίδ, ποπλατζάνος, **Β΄** I/11
Γεώργης/Γεώργιος Θεοδώρου **Δ΄** 19, 83, 98, 214, 215, 251
Γεώργης Ἰωάννου **Δ΄** 7, [7]
Γεώργης Καστρηνός, τοὐπίκλην Φάρκας Γεώργης, **Β΄** I/1, 13
Γε(ι)ώ(ό)ργης/Γεώργιος Κλεΐς, καλδαράρης, **Δ΄** 29, 30, 32, 36, 66
Γεώργης Μελενικιώτης **Β΄** I/2
Γεώργης Μπέκογλου **Δ΄** 8
Γεώργης Πάνου, τζερβενοβοδαλής, **Β΄** 11
Γεώργης Παπανίκου **Γ΄** 22-25, 31-32α, 53, [14]
Γεώργης, ἀδελφός τοῦ Σαούλη Καρακαντᾶ, **Β΄** 25
Γεώργης Φρίτζαμ, χειρουργός, **Δ΄** 52
Γε(ι)ώργης/Γεώργιος/Γεωργάσκος Χρήστου **Α΄** [25]· **Β΄** 9, 9α, 23, [8, 18], I/2, I/5
Γεώργιος/Γιοργάκη(ι)ς Ἀδάμη **Γ΄** 48, 52, 58, 60, 61· **Δ΄** 2, 202
Γεώργιος/Γε(ι)όργις Βελλερᾶς **Β΄** I/14-15· **Δ΄** 198, 234, 264, 268, 273, [163-164, 165-167, 168-169, 171-173, 176, 179-180, 182-185, 187, 212, 230-231, 242-249, 251, 253-258, 260-262, 264, 266-270, 272, 278, 281]
Γεώ(ό)ργιος Δημητρίου, πιπερτζῆς/-όπουλος **Γ΄** [90-91, 93]· **Δ΄** 26, 50, 77, 78, 86, 106, 121, 130, 134, 138, 224α, 227, 238, [42, 46, 48-49, 51-53, 61, 63, 65-66, 68, 73, 75-77, 79, 96, 180, 212]
Γεώργιος Ἔκλερης, ἄρχων **Β΄** I/4
Γεώργιος Κλεΐς βλ. *Γεώργης–*
Γεώργιος/-γις/Γιωργίτζας Ἰωάννου/Τζουάννου Μάρκου **Β΄** 28, I/14-15· **Γ΄** [91]· **Δ΄** 47, 55, 127, 178, 180, 183-185 198, 208, 219, 243, 268, 273, [56, 72, 80-83, 86-87, 89-96, 100, 103-105, 120, 125-127, 130-131, 133, 138-139, 148, 150-155, 159, 161, 164, 171-177, 179, 185, 187, 189, 191-196, 199-200, 208-210, 212-219, 221-222, 229-231, 238-251, 253, 257-258, 260-262, 264, 266, 269-270, 272, 274-284]
Γεώργιος Μανικάτη Σαφράνος **Β΄** I/15, I/17· **Δ΄** 268, 277, [212, 218, 221-223, 224, 231, 253, 268, 278, 280-282]
Γεώ(ό)ργιος/-ης Μανόλη, ἐπονομαζόμενος

Χορβάτης, **Β΄** 29· **Γ΄** 3, 5, 11, 15, 17, 20, 27, 30, 62· **Δ΄** 7, 8, 136· βλ. και *Georgius Manol*
Γεώργιος Μανόλη , φιλιππουπολίτης, Χατζῆ –, **Δ΄** 190
Γεώργιος Μαρίνκοβιτζ **Δ΄** 201
Γεώργιος Πιπερτζῆς βλ. *Γεώργιος Δημητρίου, πιπερτζῆς*
Γεώργιος Πλάντζ, καστρινός, **Γ΄** 27
Γεώργιος Ταΐς **Δ΄** 118
Γεώργιος Τζαρούχας **Δ΄** 176
Γεώργιος Τζιρίκας **Δ΄** 194
Γεώργιος Τουρναβίτης **Β΄** I/5
Γεώργιος Φέμκεν, φλισέρος, **Δ΄** 92
Γεωργίου, Ἁγίου –, εμποροπανήγυρη Σιμπίου, **Β΄** 23
Γιάκοβ Μπέρτλος **Δ΄** 117
Γιάκομπ Μπαλέτι **Δ΄** 183
Γιακούμπης Σάνκα Μπάνκα **Γ΄** 27, 28
Γιαννάκης [....]ρου **Δ΄** 268
Γιαννάκης Ἀδάμη βλ. *Ἰωάννης Ἀδάμη*
Γιαννάκης Ἀλεξίου **Δ΄** 268
Γιαννάκης Ἀναστασίου **Δ΄** 85
Γιαννάκης Ἁρπάσης **Δ΄** 150
Γιάννάκης Βηλαρόπουλος **Β΄** 27
Γιαννάκης Γεωργίου **Δ΄** 268
Γιαννάκης Γκόλφη **Δ΄** 133
Γιαννάκης/Ἰωάννης/-άκης Δήμου Παπά Ἀθανασίου **Γ΄** 18, 32, 32α, 35, 36, 38, 39, 57, 63, 64
Γιαννάκης Ἐλευθερίου/Λευτερόπουλο **Δ΄** 87, 89
Γιαννάκης Θεοδωράνου Τζή(ί)γγου/ Τζήνγγου/Τζινγγόπουλου **Γ΄** 79-81, 83- 84, 90-92· **Δ΄** 22, 24-25, 47-48, 51, 53-54, 57-58, 106, 127, 147, 154, 159, 181, 273· βλ. και *Ἰωάννης Θεοδωράνου Τζήγγου*
Γιαννάκης Ἰωάννου **Δ΄** 198
Γιαννάκης Ἰωάννου Μαβρω(ου)δῆ **Δ΄** 185, 189, 195, 225, 268, 281, 283, [183-185, 195]
Γιαννάκης Ἰωάννου Μάρκου **Β΄** I/14· **Δ΄** 242, 268· βλ. και *Ἰωάννης Ἰ. Μάρκου*
Γιαννάκης Κωστάκη Ὄτζη **Δ΄** 3
Γιαννάκης Μαβροδή **Δ΄** [17, 30]· βλ. και *Γιάννης Μαυρωδῆ*
Γιαννάκης Παπαλέξης **Α΄** [25]
Γιαννάκης Τραγητζής **Γ΄** 51
Γιαννάκης Φογαράς **Δ΄** 264
Γιαννάκης Χατζῆ Πέτρου Λούκα **Β΄** I/15
Γιαννάκις Γγούργα/-κα **Δ΄** 187
Γιαννάκις, ἀδελφός τοῦ Μαρκούτζι **Δ΄** 127
Γιάννηνα, νύφη Ζώτου Κύρου Μπαρκότζη, **Β΄** 25
Γιάννης **Α΄** 10
Γιάννης Ἀβραμίτζη **Α΄** [25]· **Β΄** I/1
Γιαννῆς Γιωργάκη Μπαλῆς **Δ΄** 1
Γιάννης Δημητρίου **Δ΄** 200· βλ. και *Νίτζος*
Γιάννης Καλαβραίζος **Β΄** I/5
Γιάννης Κόγιου **Α΄** [25]
Γιάννης Κόντη ἡ Τέλεκι Γιαντζῆς **Α΄** 17α· **Β΄** I/5
Γιάννης Κωνσταντίνου **Γ΄** [50]
Γιάννης Λεοντίου/Λεόντι **Γ΄** 8 [1, 6, 7, 8]· **Δ΄** 3, 16, [10-11, 12]
Γιάννης Μαυ(β)ρω(ου)δῆ(ς) **Β΄** I/10· **Γ΄** [75-76, 78, 80-81, 83, 85-87, 89-90]· **Δ΄** 82, 92, 172, 205, [19, 26-27, 31, 36-38, 40-44, 48-49, 51-52, 55-57, 59-61, 63, 65-68, 83, 86-88, 93-97, 100, 103-105, 109, 113, 126, 128-130, 134, 148, 151-155, 159, 163, 172-174, 176-177, 183-185, 190-195, 207-209, 212-214]· βλ. και *Ἰωάννης Μαυρω(ου)δῆ(ς)*
Γιάννης Μίχου **Β΄** I/5
Γιάννης Μπήτζος **Α΄** [25]· **Β΄** I/2
Γιάννης Μπουρναζῆς **Α΄** 6, 20
Γιάννης παπά Ἰώβ **Α΄** [25]
Γιάννης Πάτερ βλ. *Πάτερ Γιάννος*
Γιάννης Ῥαχωβιτζανός **Β΄** I/5
Γιάννης Σαράφης **Α΄** 15
Γιάννης/Ἰωάννης Σαφραντζῆς **Β΄** 19, 20
Γιάννης Φιλιππουπολίτης **Β΄** I/2
Γιάννης Φώτη **Α΄** 15
Γιάννος Κάσονι, ἄρχων – βλ. *Κάσονι Γιάννος*
Γιάνος Ρούτκαϊ, ἀβοκάτος, **Γ΄** 71· βλ. και *Ρούτκαϊ Γιάνος*
Γιαντζῆς βλ. *Γιάννης Κόντη*
Γιοβάνκος **Β΄** I/5
Γιοβάνος Ἀνδρέα/-ου, Ρουσσόπουλο, **Γ΄** 1, 6, 7, 10, 18, 26· βλ. και *Ἠωάννης*
Γιοβάνος/ Ἰωάννης Γιοβάσκος/Γιοβάσκου **Δ΄** 197, 197α, 234
Γιοβάνος Δημητρίου **Δ΄** 267
Γιοβάνος Φαγκαρασιάνος **Β΄** I/2, I/5
Γιοβάνος τῆς Φήλκεναις **Δ΄** 202

Γιοβανούτζας βλ. *Γιοβάνος Γιοβάσκου*
Γιοβανούτζας/-ος, γαμπρός *Κρίσκας* και *Πέτρου Θεοδώρου*, **Δ΄** 110, 111, 119, 127, 128
Γιόζεφ/-ης/Γιόζης Κούν **Δ΄** 112, 124, 125, 129, 136
Γιόζης Νάγγυ **Δ΄** 153
Γιοργάκης Ἀδάμη βλ. *Γεώργιος–*
Γιόργης Κέλπης **Δ΄** 117
Γιόργης Κιόρτζος **Γ΄** 29, 30 βλ. και *Γεώργης Παπανίκου*
Γιόργης Μπίνδερ **Δ΄** 33
Γιόργης, Χατζῆ **Β΄** 14
Γιόργης Χατζῆ Μαντάλη **Β΄** I/5
Γιοργής Χορβατίς βλ. *Γεώργιος Μανόλη*
Γιορδάκης Μπρασσοβάνος **Β΄** I/5
Γιουβάνος **Γ΄** (**Β΄**)
Γιουώνης Λάζαρ **Δ΄** 26, 37
Γιουώνης Μοτρόν **Γ΄** 78
Γιόχαν Ρότκαϊ βλ. *Γιάνος Ρούτκαϊ*
Γιόχαν Σεμπαστιάνος **Δ΄** 278
Γιόχαν Σνάϊντερ **Δ΄** 92
Γιοχάνες/Ιωχάνες Βαρτάνος **Δ΄** 137, 179, 270
Γιοχάνες/Ιοχάννες Κούν Δ΄ 215, 246
Γιοχάνες Κρέν **Δ΄** 137
Γιοχάνες Μπάρτ **Δ΄** 132, 159
Γιώβανος Παπάς **Α΄** 7, 11
Γιώργης Τόδω **Δ΄** 35
Γιώργος Παπάς **Α΄** 11
Γκάμπορ, ρεγκενιάνος, **Γ΄** 67
Γκάμπορης ἀπὸ τὸ Μπουκοβάρι **Β΄** I/11
Γκίνης, Δ. **Δ΄** 209
Γκιόργκι Βάς βλ. *Βάς*
Γκόρκος, αδελφός του *Τζήγκα Πάλη*, **Α΄** 23
Γκόλιας, υπηρέτης του *Πασχάλη μπακάλη* **Δ΄** 28
Γληγόρης **Δ΄** 191
Γληγγόρης τζιγγάνος **Δ΄** 164
Γληγόριου, μαθητευόμενος *Κων/νου Παναγιώτη Κοπάνου*, **Γ΄** 56
Γουώνης Τόρδω, Βλάχος, **Γ΄** 75
Γράουζερν Φρουαζερίτζα **Δ΄** 92
Γρέγορ Πάπ, Σέντ – (πανηγύρι) **Δ΄** 281
Γρέζερ, σάξονας δικαστής, **Β΄** I/14
Γρηγόρης Μπούνιου, τερζῆς βουκουρεστιάνος, **Β΄** 6, 13, I/2, I/5

Δανιήλ Κλεΐς **Δ΄** 107
Δανιήλ Κλόκναρ **Δ΄** 88
Δανιήλ Μήλλερ, Σενατόρος, **Β΄** I/17
Δεύτος Μίχου **Β΄** I/5
Δημητράκης Γκιξδαβέτζ **Δ΄** 189
Δημητράκης Πάνου **Δ΄** 186
Δημητράκης Τζουάννου βλ. *Δημήτριος Ἰωάννου Μάρκου*
Δημητράνα **Δ΄** 179
Δημήτρης **Γ΄** [54]
Δημήτρης Ἀρβανίτης **Δ΄** 141
Δημήτρη(ι)ς Βόη(ί)κου **Γ΄** 12, 88· **Δ΄** 24, 81, 102, 122, 133, 175, 213, 268, 272, 282, [56, 89-92, 94-96, 103, 107, 109, 115-116, 126-129, 134, 137, 140-141, 150-153, 160, 212, 231, 242, 268]
Δημήτρης Γεωργίου **Δ΄** 19, 29-32, 36, 83, 144, 157, 160· βλ. και *Μῆτρος Γεωργίου*
Δημήτρης Δήμου Δούτκα **Δ΄** 100, 268· βλ. και *Δουμητρου Δουτκα*
Δημήτρης Δούκα Β΄ I/2
Δημήτρης Εὐραίμ, υἱὸς τοῦ ποπλετζάνου, **Γ΄** 87
Δημήτρης Ἰωάννου/Γηωάνου **Α΄** 15, [25]
Δημήτρης Καπετάνου **Δ΄** 158
Δημήτρης Κατζαφίτζα **Δ΄** 27
Δημήτρης/-ιος Κόσμα, μπακάλης, **Β΄** I/11· **Δ΄** 18, 20, 26, 42, 75, 100, 126, 131, 188, 199, 208, 211, 222-224α, 228, 235, 239, 243, 244, 247, 252, 254, 255, 257, 260, 262, 268, 269, 273-276· βλ. και *Dumitru Kozma*
Δημήτρης Κότζου **Δ΄** 268
Δημήτρης Κωνσταντίνου ἀπὸ τὴν Κραγιόβα **Δ΄** 190
Δημήτρης Κωνσταντίνου Λούκα **Δ΄** 165, 167-168, 170, 171, 174
Δημήτρης, ἀδελφός τοῦ Λήγδα, **Δ΄** 15
Δημήτρης Λούκα βλ. *Δημήτρης Κωνσταντίνου Λούκα*
Δημήτρης Μελενικιώτης **Β΄** I/2
Δημήτρης Μολδο(ω)βάνος/-ου **Γ΄** 15· **Δ΄** 10, 13
Δημήτρης, μπακάλης, **Δ΄** 150
Δημήτρης Μπαλῆς **Δ΄** 183
Δημήτρης Μπουγιουκλῆς **Β΄** I/5
Δημήτριος Μπουρναζί, μελενικιότης, **Γ΄** 9
Δημήτρης Νικόλα **Γ΄** [54]
Δημήτρης/-ιος Νικολάου Νόνος, αδελφός *Κωνσταντίνου Βερβέτζη*, **Α΄** 6, 22· **Β΄** 7, 18, [24], I/2-3, 5

Δημήτρις Πάνου **Γ΄** [14, 50]
Δημήτρης Παυλῆς **Δ΄** 184, 185
Δημήτρης/Μῆτρος Σούφρα(ς) **Γ΄** 79, 85, 86, [78, 81, 83, 89]· **Δ΄** 29, 30, 32, 35-37, 66, 79, 87, 89, 91, 93-95, 107, 108, 132, 140, 142, 146, 147, 152, 154, 156, 159, [33, 40-41, 53, 56, 71-73, 80-83, 86, 90, 92-93, 96-97, 99, 106, 112, 115-116, 120, 121α-122, 125-128, 130, 133-134, 136, 138-139, 141, 148, 154, 158]
Δημήτρης, τερζής, **Γ΄** 33, 34
Δημήτρης Τζεκερδέκη **Β΄** I/5
Δημήτρης Τουρναβίτης **Β΄** I/5
Δημήτρης Φαγκαρασιάνος, πατέρας Νίτζου, **Δ΄** 251
Δημήτρης/Μήτζος Φιτόκης **Γ΄** 79-81
Δημήτριος Γεωργίου **Δ΄** 201
Δημήτριος Δούτκα **Δ΄** 242· βλ. και *Δημήτρης Δήμου Δούτκα*
Δημήτριος Θεοδωράνου Πλάτζικου **Β΄** 23
Δημήτριος Ἰωάννου/Τζουάννη/-ου Μάρκου, **Β΄** I/14· **Γ΄** 82· **Δ΄** 74, 75, 77, 78, 148, 178, 180, 183-185, 195, [103, 105, 120, 126-127, 187, 195, 198, 231]
Δημήτριος Λεονάρδος **Δ΄** 183, 184
Δημήτριος Μιχαήλ, Χατζόπουλο, **Δ΄** 230
Δημήτριος Πάλκου **Δ΄** 270
Δῆμος (υπηρέτης) **Δ΄** 94, 95
Δῆμος, ἀδελφός τοῦ Ἀδάμη, **Β΄** I/2
Δῆμος Γεωργίου **Β΄** I/5
Δῆμος τοῦ Γκιούρκου **Β΄** I/5
Δῆμος, ανιψιός του Δήμου Μοργκάνη, **Β΄** 24
Δῆμος, ανιψιός του Ζώτου Κύρου Μπαρκότζη, **Β΄** 25
Δῆμος Θεοδώρου **Δ΄** [202]
Δῆμος Ἰωάννου **Δ΄** [7]
Δῆμος Καπετάνος **Β΄** [11]
Δῆμος Μόργανης/Μοργκάνης **Α΄** 1, 2, 5· **Β΄** 24
Δῆμος Παπὰ Ἀθανασίου **Γ΄** 35· **Δ΄** [13, 16]
Δῆμος Παπαδήμου **Γ΄** 4
Δῆμος Πολιτζανίτης **Α΄** 24· **Β΄** I/5
Δῆμος Ῥαΐτζου **Β΄** I/5
Δῆμος Στάθη **Α΄** 12, 14
Δῆμος, τερζῆς, βλ. *Δημήτρης –*
Δῆμος Τζακήρης **Β΄** I/5
Διαμαντῆς **Γ΄** 22α
Διαμαντής Απ. **Δ΄** 187
Διαμαντῆς Χρί(ή)στου, κοζανιώτης, **Β΄** I/10· **Γ΄** 14, [44, 62, 66-68, 73-74]
Διάφα-Καμπουρίδη, Βασιλική σ. 17
Διονύσιος, Ἅγιος–, μονή Αγ. Όρους, **Β΄** 21
Διονύσιος, ἐφημέριος τῆς Κομπανίας, **Δ΄** 136
Διονύσιος, παπά – ἀπὸ τὸν Ἅγιο Ἀθανάσιο (Γιάμπολη) **Β΄** 25
Δομποζίς **Γ΄** 58, 61· βλ. και *Ντομπόζις*
Δοσίθεος Β΄, πατριάρχης Ιεροσολύμων, **Α΄** 20
Δούκας ἐκ Μελενίκου **Β΄** I/2
Δούκας Σαλονικιός **Β΄** I/2

Ἔγκεν Μπάρτ, ἄρχων δερέκτωρας, **Δ΄** 191
Ἔκλερ Γεώργιος, βλ. *Γεώργιος Ἔκλερης*
Ἑλένα, φαγαρασιάνα, **Δ΄** 253· βλ. και *Νίνα*
Ἑλένα/Ελινκούτζα, χήρα Στάθη Σημίλη και σύζ. *Γιαννάκη Ἰ. Μαβρουδῆ* **Δ΄** 183-185, 195
Ἑλένη Φαγγαράση **Δ΄** 178
Ἑλενκοῦτζα, θυγ. Γεώργη Θεοδώρου, **Δ΄** 214, 246, 247
Ἐλευθέρης/Λευθέρης Ἀγγέλου **Β΄** [12]· **Γ΄** 17, 22α, 38, 69, [1, 3-4, 8-9, 12-13, 15, 18-19, 22-24, 26-27, 29, 33-37, 39-42, 44, 48, 52-53, 58-61, 67, 69-71]· **Δ΄** [1, 2, 5, 8-13, 16]
Ἐμμανουήλ Μπραγκοβάνος, ἄρχων **Δ΄** 208, 211
Ἐνκέσαρ, ἄρχων **Δ΄** 157
Ἔρεντζτ, πρώην τζέχ μέστερης, **Δ΄** 104
Ἔρτλερ, βλ. *Μάρτιν*
Εὐοῦτζα, σύζ. *Δημήτρη Ἀρβανίτη*, **Δ΄** 141
Εὐστάθιος Μίχου Σαφραντζῆς βλ. *Στάθης Μίχου*
Εὐστάθιος Νικολάου **Α΄** [25]
Εὐστάθιος Νικολάου Σκόκας **Β΄** 8
Εὐστάθιος Νικολάου Παπᾶ βλ. *Στάθης Νίκου Παπά*

Ζαμφίρα, σύζ. *Ἀνδρέα Βασίλη μπακάλη*, **Δ΄** 209
Ζαμφίρης Μάρκου **Δ΄** 111
Ζαμφύρα/Ζαμφιρόγια Ἀνδρέου **Δ΄** 143, 145, 148
Ζαμφύρα Κόσμα/Μπακάν, χήρα Βασίλη μπακάλη, **Δ΄** 126, 127, 149, 192, 232, 235, 239, 244, 257, 258, 260, 262, 274, 276

Ζαμφύρης **Δ΄** 59, 60
Ζαφύρα, ἀδελφή Κύρου Ἰωάννου, **Δ΄** 198
Ζαφυρέλης Κυριάκη **Γ΄** 74
Ζαφύρης Δημητρίου **Δ΄** 25
Ζαφύρης Κύριου **Γ΄** [54]
Ζαφύρις Μανόλι **Γ΄** 5, 55, 71, 72, 89, [14, 20, 21, 44, 54, 74]
Ζαφύρης Φωτεινοῦ **Β΄** [15]
Ζαφύρω Χρήστου **Β΄** 25
Ζαχαρίας **Α΄** 13
Ζάχος Ντέτου **Δ΄** [1]
Ζοάρενα, παπα – **Β΄** 25
Ζώτος Ἰωάννου/Γιαντζή **Α΄** 3, 6, 8, 10, 17, 17α· **Β΄** I/1
Ζῶτος Κύρου Μπαρκότζη **Β΄** 25
Ζῶτος Νικολάου **Δ΄** 5
Ζῶτος Νίκου Κυρίτζη **Β΄** 14

Ἠλίας **Γ΄** 71
Ἠλίας, πρωτόπαπας, **Δ΄** 196
Ἠλίας, φατοῦρος, **Δ΄** 277
Ἤλενκα, συζ. *Δημήτρη Φαγκαρασιάνου*, **Δ΄** 251
Ἥφρα, χήρα Χρήστου Ἀρβανίτη, **Γ΄** 62· **Δ΄** 136
Ἠωάννης ανηψιός *Κώνστα Λούκα*, **Γ΄** 41· βλ. και *Γιοβάνος Ἀνδρέα*
Ἠωσήφ βλ. *Ἰωσήφ*

Θανάσης Ἰωάννου/Γηοάνου **Α΄** [25]· **Β΄** 25
Θανάσης Καρατζᾶς **Β΄** 17, 25
Θανάσης Ἰωάννου Λακούδη **Α΄** 2, 4, 28· **Β΄** 4, [11], I/13
Θανάσης ἀπὸ τὸ Μισῆρι, ἤτοι Τάταρης, **Β΄** I/5
Θανάσης ἀπὸ τὸ Μπανάτο **Β΄** I/11
Θανάσης Μπέλενγα **Δ΄** 201
Θεοδώρα, αδελφή *Ἀλέξη Λαζάρου*, **Δ΄** 178, 180
Θ(ε)οδωράνος **Α΄** 6, [18]· **Γ΄** (Β)
Θεοδω(ο)ράνος Ἰωάννου Τζήνγγου **Β΄** [21, 21α], 27· **Γ΄** 1, 18, 26, 57, 63, 64, [14, 16, 19, 24, 27, 36-38, 47, 53-55, 65, 69-70, 74]· **Δ΄** [17]
Θ(ε)οδωρής Μίχου, Σαφραντζῆς, **Α΄** [4]· **Β΄** 25, [24]
Θεοδωρῆς Παγούνη βλ. *Θόδωρος* –
Θεοδωρίτζα, σύζ. *Θωμά Βελλερά*, **Δ΄** 178
Θεόδωρος, μπασιά **Γ΄** 52
Θεόδωρος, «σύντροφος» *Δήμου Τζακήρη*, **Β΄** I/5
Θεόδωρος Ἰωάννου **Β΄** I/6, I/7· **Δ΄** 136, [1, 5-13, 16]
Θεόδωρος Κώ(ν)στα(ς), Χατζῆ– **Δ΄** 121α, 204, 206, 207, 225, 268, [212, 231, 242, 266, 268]
Θεόδωρος Κώστα, λεμοντζῆς, **Β΄** I/10
Θεόδωρος Πιτζούνη **Β΄** I/14
Θόδης Στάμου ἀπὸ Ἀλβανιτοχώρι **Β΄** 8, [11, 15], I/5, I/8
Θοδώρα, θυγ. του *Πάτερ Γιάννος* και συζ. του *Γιάννη Κόντη*, **Α΄** 17α
Θόδωρος Μελενικιώτης **Β΄** 4
Θόδωρος, μπασά– **Α΄** 9, 16
Θόδωρος/Θεοδωρῆς Παγούνη ἀπὸ Ῥαχωβίτζαν **Α΄** 6· **Β΄** 2, 5, 16, 18, 20, 22
Θωμᾶς, γαμπρός *Ἀλέξη Λαζάρου*, **Δ΄** 67
Θωμᾶς Ἰωάννου Βελλερᾶς/Βηλαρᾶ **Β΄** 30, [21], [21α], I/14-15· **Γ΄** 82, [75-79, 82-83, 85-88, 90]· **Δ΄** 22, 47, 94, 103, 105, 106, 111, 180, 195, 198, 268, 270, 273, [17-20, 24-27, 30, 32-33, 35-38, 40, 42-46, 48-52, 55-57, 59-61, 63, 65-66, 68-69, 75-77, 80-100, 102, 104, 106-108, 110-113, 118-120, 121α-143, 145-155, 158-161, 163-167, 168-169, 171-172, 174-177, 179-185, 187-197, 199-205, 207-218, 221-223, 224-231, 233α, 235-240, 242-249, 251, 253-256, 258-262, 264, 266-270, 272-273, 278]
Θωμᾶς Κάλφοβηνξ **Δ΄** [85]
Θωμᾶς, ὑπηρέτης τοῦ Κραλμπιρέου, **Β΄** I/11
Θωμᾶς ἀπὸ τὸ Τεμεσβάρι **Β΄** I/11

Ἰάκοπ Φέλτνερ **Δ΄** 104
Ἰάκωβος Ἱερομόναχος, εφημέριος Κ(;), **Γ΄** [74]
Ἰάκωβος Ἱερομόναχος ἐξ Ὀλύμπου, εφημέριος της Κ, **Β΄** [21]· **Δ΄** 110
Ἰμπραήμαγας **Δ΄** 91
Ἰοβάνος, μποϊατζής, **Δ΄** 198
Ἰοβάνος τῆς Φίλκηνας **Β΄** 24
Ἰοβανούτζας Γιοβάσκου βλ. *Γιοβάνος Γιοβάσκου*
Ἰοζέφος Διάκος **Δ΄** 284
Ἰόν Φεῖρ **Δ΄** 197
Ἰόνης Φιλδουράνος **Δ΄** 196
Ἰόνης, φατοῦρος, **Δ΄** 67
Ἰονίτζας βλ. *Νίτζος Δημητρίου*

Ἰοχάνες Βαρτάνος βλ. *Γιοχάνες–*
Ἰοχάνν Φρόνη **Δ΄** 104
Ἰσάκ Μορός **Δ΄** 19
Ἴστφαν βλ. *Πώπ–*
Ἰωαννάκης Νίνου **Β΄** I/6
Ἰωάννης/Γιαννάκης Ἀδάμη/Ἀδαμώπουλο(ς) **Β΄** [21], [21α], I/6, I/10· **Γ΄** 5, 48, 50, 52, 58-59, 61, 67, [14, 22-27, 29-31, 33-34, 36-38, 43, 47, 53, 57, 65-67, 69-70, 75-82, 85-86, 89-90, 93]· **Δ΄** 2, 8, 11, 101, 103, 105, 115-116, 202, [1, 5, 7-9, 12, 17, 23-28, 30-33, 35-38, 40-46, 48-49, 51-52, 55, 57, 63, 65-66, 69, 71, 73, 75-79, 81-82, 84, 88-92, 94-96, 104, 106-107, 112-113, 133]
Ἰωάννης Ἀλεξίου **Β΄** I/5· **Δ΄** [212, 242]
Ἰωάννης Δήμου **Γ΄** [54, 55, 65]
Ἰωάννης Θεοδωράνου **Δ΄** [19, 36]
Ἰωάννης Θεοδωράνου Τζήνγγου **Γ΄** [87]· **Δ΄** 180, 187, 195, 201, 217, 221, 233-233β, 236, 265, [96]· βλ. και *Γιαννάκης Θεοδωράνου Τζήγγου* και *Ἰωάννης Τζήγκου*
Ἰωάννης Θεοδώρου ἡ Κίς Θοδωρόπουλος **Β΄** I/5
Ἰωάννης Ἰβάσκως **Δ΄** [212]
Ἰωάννης Ἰωάννου Μαβρωδῆ **Δ΄** [183] βλ. και *Γιαννάκης Ἰωάννου Μαβρου(ω)δῆ*
Ἰωάννης Ἰωάννου Μάρκου **Δ΄** [179, 199, 204, 207-209, 212-215, 217, 225-228, 231, 233α, 235-236, 238-243, 245-249, 251, 254-258, 260-262, 264, 266, 268-270]· βλ. και *Γιαννάκης Ἰωάννου Μάρκου*
Ἰωάννης Κάρος/Κάρολος/-ας **Δ΄** 204, 207, 220, 226, 232, 235, 239, 240, 243, 244, 252, 254, 255, 257
Ἰωάννης Κοντορούσις **Γ΄** 41
Ἰωάννης Κοτζός **Β΄** 25, I/5
Ἰωάννης Κωνσταντίνου, Βυζάντιος, **Δ΄** 233, 233α, 236
Ἰωάννης Λάζαρ **Β΄** I/11
Ἰωάννης Λουδοβῖκος Ῥαμπουτίνος βλ. *Ῥαμπουτίνος*
Ἰωάννης Μάρκου **Γ΄** 15, 17, [14, 47, 52-53, 55, 61-62, 65-66]· **Δ΄** 219, 242, 270, [148]· βλ. και *Τζουαν(ν)ής/-ός Μάρκου*
Ἰωάννης Μαυ(β)ρω(ου)δῆ(ς) **Δ΄** 179, 180, 184, 189, [32-33, 91, 106-107, 136-139, 148, 150, 158, 160-161, 164α, 166-167, 168-169, 171, 175, 180, 182, 197, 199-200, 203-204, 266]· βλ. και *Γιάννης Μαυρω(ου)δῆ(ς)*
Ἰωάννης Παπαγεωργίου **Δ΄** [17]
Ἰωάννης Παπλωμαντξής **Δ΄** 12
Ἰωάννης Πάτερ **Δ΄** 82· βλ. και *Πάτερ Γιάννος*
Ἰωάννης Σακελλαρίου **Γ΄** 35, 42
Ἰωάννης Σαφραντζῆς βλ. *Γιάννης Σαφραντζῆς*
Ἰωάννης Στεφάνου **Γ΄** 37, 38, 47, [13-15, 25, 30, 32-37, 40, 49-51, 54-55, 65]
Ἰωάννης Τζήνγγου/Τζήνκου **Β΄** I/14· **Γ΄** [75, 78]· **Δ΄** 178, [20, 30, 32-33, 35, 37-38, 40-46, 49, 56, 59-61, 63, 65-66, 68-69, 75-77, 79-82, 85, 102-105, 113, 115, 120, 121α, 123-131, 133, 135, 140-142, 149, 154-155, 158, 160-161, 163-167, 168-169, 171-177, 180, 182-186, 191-192, 194-200, 202-205, 207-212, 216-219, 224-225, 228, 231, 235, 238-243, 245-249, 251, 253-254, 256-258, 270, 272] · βλ. και *Γιαννάκης Τζήγκου,* και *Ἰωάννης Θεοδωράνου Τζήγκου*
Ἰωαννίτζας Δημητρίου **Δ΄** 253· βλ. και *Νίτζος/Νίτζουλας –*
Ἰωξέφης Κούν βλ. *Γιόξεφ Κούν*
Ἰωνᾶς Μαλόϊ **Δ΄** 191
Ἰώνν Κίδου **Δ΄** 191
Ἰώννης **Δ΄** 197α
Ἰωσέφος Ντόμπι ντε Ἰκαφάλβα **Δ΄** 79
Ἰωσήφ Β΄ **Δ΄** 231

Καλάρα, στραματουραρίτξα, **Δ΄** 135, 164α
Κάλνομη, γκρόφ **Γ΄** 55
Καλο-Γιάννης Πάτερ βλ. *Πάτερ Γιάννος*
Καλοκυριάκης Παπά Θεοδωράνου **Δ΄** 4
Καλοκυρίτζης (Χατζῆ Τύχου) βλ. *Κυρίτζης Χατζῆ Τύχου*
Κάλοτας **Δ΄** 265
Καραθανάσης, Αθ. Ε., **Β΄** I/15-17· **Δ΄** 109, 114, 202
Καραϊωάννης βλ. *Μιχαήλ Καραϊωάννης*
Καραναστάσης Αν. σ. 29
Καρατζᾶς βλ. *Θανάσης –*
Κάρολ Χούμπνερ **Δ΄** 214
Κάρολος Ἰωάννης βλ. *Ἰωάννης Κάρος*
Κάσονι Γιάννος, ἄρχων **Β΄** 9
Καταρτζῆογλης **Β΄** I/2
Κατελίνα **Δ΄** 196

Κατερίνα Ἀρμπανάσι, σύζ. Γιόζεφ Κούν **Δ΄** 136
Κατούτζα **Δ΄** 177
Κελεμένης βλ. *Κώμανος*
Κελεσήρι Σαμουήλ, ἄρχων **Β΄** I/4
Κερεστέση Σαμουήλ, ἄρχων **Β΄** 15
Κίζληνγγης **Δ΄** 123
Κίμπλιν Φραντζίσκος **Δ΄** 60
Κίς Θοδωρόπουλος βλ. *Ἰωάννης Θεοδώρου*
Κίς Πάλκος βλ. *Πάλκος/Παναγιώτης Νικολάου*
Κλήτ, σάσος, **Δ΄** 238
Κλοκνέρ, ἄρχων Γ΄ 58
Κόλερ/-ης, ἀβοκάτος, **Δ΄** 132, 142, 146, 147, 152, 154, 156
Κόμανος μπακάλη **Γ΄** [14]
Κόμινι/Κουμήνις Πάλ, ἀβοκάτος, **Δ΄** 43-45, 136
Κομνός, τουρναβίτης, **Γ΄** 2
Κονπόκτορις **Γ΄** 32
Κόσμα, γερο **Δ΄** 164α
Κοσμᾶς, παπά – ἀδελφός Κώμανου Νικολάου, μπακάλη, **Β΄** 12
Κοσμίτζας Κόσμα **Δ΄** 235, 239, 240, 244, 269, 274, 276
Κοστάκυς Κοστα βλ. *Κωστάκης Κώστα Ζαχου*
Κοσταλούκας Ρούσου **Γ΄** 73· βλ. και *Κώνστας Λούκα/Λουκά Ροῦσος*
Κοσταντήν Ντουμήτρου **Γ΄** [15]
Κόστας Λούκα βλ. *Κώνστας Λούκα Ροῦσος*
Κούκερης, γούναρης, **Δ΄** 186
Κουμίνης βλ. *Κόμινι Πάλ*
Κουμνός **Γ΄** (Β)
Κουρίλας, Ευλόγιος **Β΄** I/1
Κρηκόρης **Β΄** I/5
Κρίσκα, χήρα Παναγιώτη Μανόλη, σύζ. Πέτρου Θεοδώρου, **Β΄** 27· **Δ΄** 111, 119, 128, 178, 179
Κρίστας, μπουγγαρδιάνος, **Δ΄** 62
Κριστόφις, ἀδελφός Δημήτρη Βόηκου, **Γ΄** 12
Κυράτζα Χρήστου **Β΄** 25
Κύργιος Γεωργίου Τζηπογόπουλος **Β΄** [8, 11], I/5
Κύργιος Γραμματικοῦ **Α΄** 3· Β΄ [11], I/1-2, I/5
Κύργιος Γρηγορίου **Γ΄** 49
Κύργιος Μπάνογλου **Α΄** 6· **Β΄** 22, 25
Κύργιος Ὄτζη **Β΄** 14
Κυ(ι)ριάκης Γρηγορίου **Β΄** [21]· **Γ΄** [36-37, 41-42, 44, 50, 73-74, 76-77, 83]· **Δ΄** [19-20, 23-24, 29, 53-54]
Κυριάκης Κεφαλάς **Δ΄** 3
Κυριάκης, Χατζῆ – **Β΄** I/2
Κυρίλλας **Δ΄** 153
Κυρίτζης Ζώτου, τουρναβίτης, **Γ΄** 36
Κυρίτζης, γαμβρός τοῦ Μαυρομάτη **Β΄** I/5
Κυρίτζης Χατζῆ Πολίζου **Δ΄** 183
Κυρί(ή)τζης Χατζῆ Τύχου **Β΄** I/14· **Γ΄** 90, 91, [93]· **Δ΄** 48, 51-54, 57, 69-73, 87, 89, 106, 161, 180, 196, 197, 202, 225, 227, 229, 234, 245, 250, 268, 271, 275, 277-279, [37-38, 96, 160, 163, 165-167, 168-169, 171-172-174, 176, 179, 182-185, 191, 193-196, 200-204, 208-215, 217-219, 224, 226-227, 231, 233α, 235-236, 238, 241-243, 246, 251, 253, 255-258, 260-262, 266, 268-269, 272-273, 281]
Κύρος Γιοβιπάλη **Δ΄** 47, 55
Κύρος Ἰωάννου **Δ΄** 198
Κύρος ἀπὸ Μπελιγράδι **Β΄** 14
Κυρούσης Γεωργίου **Β΄** I/5
Κύρτση-Νάκου, Ελένη **Δ΄** 185
Κώμανος, γέροντας, Κελεμένης **Β΄** I/5
Κώμανος Νικολάου, μπακάλης **Β΄** 12
Κώμανος Ὀκνιάνος **Β΄** I/5
Κωνσταντᾶς Λάσκαρη **Δ΄** 190· βλ. και *Κωνσταντίνος Λάσκαρη, Χατζῆ–*
Κωνσταντᾶς Μαβροδῆ Κόπανου **Δ΄** [17]· βλ. και *Κωσταντῆς Μαυρωδῆ*
Κωνσταντίνος, τὸ καπητανόπουλο ἀπό Ἀλβανιτοχώρι, **Γ΄** 13
Κωνσταντί(ή)νος Ἀρπάσι(η)ς **Β΄** I/11, I/14· **Γ΄** [93]· **Δ΄** 111, 121α, 154, 159, 178, 180, 185, 188, 189, 198, 199, 243, 268, [56, 80-82, 89-93, 98-99, 102, 106-107, 111, 115-116, 122, 125-127, 130-131, 134, 136, 140-143, 148-149, 151-154, 158, 161, 163, 166, 171, 173-174, 176-177, 181-185, 187, 191, 198-199, 203-204, 207, 212-215, 217-219, 225-226, 228, 236, 239-243, 255-258, 260, 266-267, 270, 281]
Κωνσταντίνος Βερβέτζης **Β΄** I/2
Κωνσταντίνος ὁ Δεῖνα **Β΄** I/2
Κωνσταντίνος Δημητρίου **Δ΄** 259, 264, 272, [266]
Κωνσταντίνος Ζουδέτζου **Δ΄** 265
Κωνσταντίνος Ἰωάννου **Β΄** I/11

Κωνσταντίνος Κόπανου **Δ΄** [1]
Κωνσταντίνος Λάσκαρη, Χατζῆ– **Β΄** 12· **Γ΄** [3, 6, 8, 9]· **Δ΄** [5, 8-9, 13]· βλ. και *Κωνσταντᾶς Λάσκαρη*
Κωνσταντίνος Μανόλη **Γ΄** 32α, 37, 55, [1, 9, 14, 25, 30-34, 53-54, 69-70, 73-81, 83, 85-89]· **Δ΄** [8, 19-20, 24-31, 35-38, 40-41]
Κωνσταντίνος Μανόλη Κόπανου **Β΄** [12]· **Γ΄** [13, 36, 46, 65]
Κωνσταντίνος Μπάρμπου **Δ΄** 269
Κωνσταντίνο(ου)ς Νε(α)δέλκου(ς) **Β΄** I/15· **Δ΄** 176, 188, 199, 268, [180, 231]
Κωνσταντίνος Νεντελτζέσκουλ **Δ΄** 18
Κωνσταντίνος Νικολάου **Β΄** I/2
Κωνσταντίνος Νίκου **Γ΄** 10
Κωνσταντίνος Παλαιολόγου **Γ΄** 68
Κωνσταντίνος Παναγιώτη Κοπάνου **Γ΄** 35, 56
Κωνσταντίνος Παναγιώτου **Γ΄** [49-50]
Κωνσταντίνος Πέτκου **Δ΄** 268, [268]
Κωνσταντίνος Πρέδα/Πρέντα **Β΄** 14· **Δ΄** 20, 75, 179, 188, 199, 263, 265, 268, 270, [202, 212]
Κωνσταντίνος Πώπ, Χατζῆ **Β΄** [I/15]· **Δ΄** 165, 187, 188, 190, 265, 268, 273
Κωνσταντίνος, υἱὸς τῆς Σαλονικιᾶς, **Β΄** I/5
Κωνσταντίνος Σήρμπος/Σήρμπουλ **Δ΄** 155, 192, 218, 223-224, 227
Κωνσταντίνος/Κώστας, γυναικαδελφός Στάδη Νίκου Παπᾶ, **Β΄** 16
Κωνσταντίνος Στεφάνου **Δ΄** 189
Κωνσταντίνος, δοῦλος τοῦ Χατζῆ Ζυγιάνου, **Γ΄** 75
Κωνσταντίνος, αδελφός του Χατζῆ Κυριάκη, **Β΄** I/2
Κωνσταντινούτζας Χατζῆ Γεωργίου **Δ΄** 256
Κῶνστας Γρηγορίου **Β΄** I/5
Κώνστας/Κώστας Λούκα/Λουκά, Χατζῆ –, Ροῦσσος, **Β΄** [12]· **Γ΄** 2, 6, 18, 20-26, 29, 30, 32-34, 40-42, 44, 69, [10, 14, 40]· **Δ΄** 1, 4, 6· βλ. και *Κοσταλούκας Ρούσου*
Κώνστας Μανόλη, μελενικιώτης, ἐπονόματι Μπουρνάζης, **Β΄** 30· **Δ΄** 154
Κώνστας/Κώστας Μπότζη **Β΄** 3, 16
Κώνστας Στεφάνου Βηλαρᾶς, ἐξ Ἰωαννίνων, **Β΄** 27, I/9-10· **Γ΄** 45, [62]
Κωστάκης, τζοχατζῆς, **Α΄** 16
Κωστάκης Κώστα Ζάχου **Β΄** 9, 9α, [8], I/4-5· **Δ΄** 7, [1-7],
Κωστάκης/Κωνσταντίνος Νικολάου Μούτζου **Α΄** [25]· **Β΄** 22
Κωστάκης Ὄτζη **Δ΄** 3
Κω(ν)σταντῆ(ᾶ)ς Μαβρω(ου)δῆ /Μαυρουδόπουλος **Δ΄** 62, 64, 65, 68· βλ. και *Κωνσταντᾶς Μαβροδῆ Κόπανου*
Κωσταντίνος ὁ Βούλγαρης **Β΄** 14
Κωσταντίνος Θεοδώρου **Α΄** 1, 5, [25]· **Β΄** 24
Κωσταντίνος Μίχου **Α΄** 9, 27
Κωσταντίνος, μπασιά **Δ΄** 14
Κωσταντίνος Νικολάου/Νικολάης **Α΄** 1, 2, 6, 7, [25]
Κωσταντίνος Πόπα, φατοῦρος, **Δ΄** 38
Κώστας Κύρου **Α΄** [25]
Κώστας, μπασά **Α΄** 1
Κώστας Ἀδάμη **Δ΄** 11
Κώστας Μπότζη βλ. *Κώνστας Μπότζη*
Κώστας Ὄτζη **Α΄** 5· βλ. και *Κώστας, μπασά* (;)
Κώστας Παναγιώτη **Γ΄** 47
Κώστας Σαράντη **Β΄** 4
Κώστας Φουντομάλλης **Β΄** 20

Λαΐτμαν, ἀουντοτόρ, **Δ΄** 177
Λαντισλάους Τούκις **Δ΄** 133
Λάσλο Τόρνταϊ **Δ΄** 125
Λάτζκος, φατοῦρος, **Δ΄** 1, 4
Λαύρα, Ἁγία –, μονή Αγ. Όρους, **Β΄** 12
Λαυρέντιος, Ἱερομόναχος –, Ἱεροσολυμίτης, **Β΄** 5
Λεόντιος, παπά –, από τη Μονή Προδρόμου Σερρών, **Β΄** 17
Λεόντιος, πνευματικός (της Κ), **Γ΄** [11]
Λεοπόλδος, αυτοκράτορας της Αυστρίας, **Β΄** 8· **Δ΄** 231
Λευθέρης Ἰωάννου, καστρηνός, **Β΄** 9α
Λευθέρης Πάλκου **Β΄** I/5
Λιάτα, Ευαγγελία σ. 16
Λούκας τοῦ Ἀντώνη, ἀπὸ Μπραγκοβάνι, **Β΄** I/5

Μαγέρ **Γ΄** 71
Μαγρεντήτζ **Δ΄** 175
Μαίκολας **Β΄** I/5
Μακάριος, παπά **Β΄** 25
Μάν Μόγα **Δ΄** 191
Μανασσῆς Ἠλιάδης, ἰατρός, **Β΄** I/15, I/17
Μανη(ι)κάτης Σαφράνος **Β΄** 27, 29, 30, [21α], I/14-15· **Γ΄** 83, 84, 93, [75-82, 85-

91, 93]· Δ΄ 47, 71-73, 106, 124, 125, 129, 136, 154, 173, 177, 180, 182, 184, 185, 193, 195, 201, 241, 242, 268, 270, 273, [18, 23, 25-26, 28-33, 35-36, 38, 40-46, 48-57, 59, 61, 63, 65-69, 74-83, 85-88, 98-100, 113, 126-128, 130-131, 133-134, 150-155, 158-159, 163-164, 172, 176, 179, 180-181, 183-184, 187-192, 194-196, 199-200, 202-205, 207-215, 218, 225-226, 229, 231, 233α, 235-236, 238-240, 243-244, 247-249, 251, 253-256, 258, 260-262, 264, 266-267, 269, 272, 278, 281]

Μανικάτης Μαυρουδῆ Δ΄ 22

Μανικάτης Μανόλη Γ΄ [11]

Μανολάκης Μαυρουδῆ βλ. *Μανόλης Μαυρουδῆ*

Μανόλης, κὺρ Β΄ I/2

Μανόλης Δούκα Δ΄ [17]

Μανόλης Κάλφονβητζ Δ΄ 182

Μανόλης Κωνσταντίνου Δ΄ [160, 163, 164α, 166-167, 168-169, 171-172, 174, 176, 180, 183-185, 189-191, 193-197, 199-202, 207-215, 217-219, 221-222]

Μανόλης Κωνσταντίνου Κοπάνου Δ΄ 164α, [53, 74]

Μανόλης Μανικάτη Χατζῆ Γεράκη Δ΄ [5-7]

Μανόλης Μαυρουδῆ, Σαφράνιος μελενικιώτης, Β΄ 21α, 26α, [21]· Δ΄ 17

Μανόλης Πεντάδα Β΄ [15], I/5

Μανόλης ἀπὸ τὸ Ῥίμνικο Β΄ I/5

Μάνος Β΄ I/2· βλ. και *Μάνος Ρίζου(;)*

Μάνος ἀπὸ Κάτω Τούρναβον Β΄ I/2

Μάνος Ρίζου Α΄ [25]

Μάνος Σαράφη Γ΄ [14, 20-21, 50]

Μανούκ Χατζί Ἀγγούπ Δ΄ 175

Μαξιμιλιανός Πλέπα Δ΄ 238

Μαργαρίτα Καντελία, καλνταραρίτζα, Δ΄ 92

Μαργαρίτης Γ΄ 66

Μαργαρίτης Γεωργίου Β΄ 9· Δ΄ [3, 4, 5, 8-12]

Μαργαρίτης Δημητρίου Γ΄ 9· Δ΄ 8, 136

Μαργαρίτης Κάσαβος Γ΄ 10

Μαρία, υπηρέτρια, Δ΄ 94

Μαρία Θηρέζια/Τερέζια, αυτοκράτειρα, Β΄ I/10, I/14· Δ΄ 231

Μαρία, αδελφή *Ἰωάννου Αδάμη*, Δ΄ 161

Μαρία Κόρνια Δ΄ 99

Μαρία, θυγ. *Μιχάλη Τζιτζάνου*, Δ΄ 59

Μαρία, γυνή *Νικολάου*, Δ΄ 164, 164α

Μαρία, Δόμνα –, σύζ. *Σερμπάνου Βοεβόδα* Β΄ I/1-2

Μαρία Πάνου Β΄ 27

Μαρία, χήρα *Τζουάνου Μάρκου*, Β΄ 28

Μαρία Χορβάτη/Χορβατόγια, σύζ./χήρα *Γεωργίου Μανόλη Χορβάτη*, Β΄ 29· Δ΄ 112, 124, 136, 193

Μαρία/Μαριάνκα, χήρα *Χρίστου Ἀντωνίου*, Δ΄ 210, 216, 217, 221

Μαρινίτζα, σύζ. *Γεώργη Γεωργίου φαγκαρασιάνου*, Β΄ I/11

Μαρινίτζα, σύζ. του *Κυρίτζη Χατζῆ Τύχου*, Δ΄ 178

Μαρίνος Ἀναστασίου Δ΄ 190

Μάρινγγια, μπαρόν, Δ΄ 206

Μαριούτζα, θυγ. *Τόμα*, Δ΄ 282

Μάρκος, Καπιτάν –, πατέρας *Κρίσκας*, Β΄ 27

Μάρκος Κοσοτάν, Ἀρμένος, Δ΄ 181

Μάρκος Μποτοσάνος, Ἀρμένης, Γ΄ 66

Μαρκούτζις Δ΄ 127

Μάρτην Ἔρτλερ Δ΄ 250

Μάρτην Κρίστοφ Δ΄ 281, 283

Μαρτήνης Γ΄ 72

Μαρτινιανός, Ιωακείμ, Μητροπολίτης Ξάνθης, Β΄ I/4

Μαρτίνος Δ΄ 164α

Μαρτίν Χέρμπερτ Φάνμς Δ΄ 222

Ματζηκόνης βλ. *Στάθης–*

Μαυρουδῆς Κοπάνου Γ΄ 68

Μαυ(β)ρο(υ)δῆς Κωνσταντίνου Γ΄ [22, 22α, 23,24, 27, 29, 43]· Δ΄ 1, 5, [29-30]

Μαυρο(υ)δῆς Κωσταντινάκη Β΄ [12]· Γ΄ [7, 9]· Δ΄ [6-9, 13, 16]

Μενέκιον Ὄρος (Σέρρες) Β΄ 17

Μῆτρος Γεωργίου, Ἀρβανίτης/Ἀρναούτης, Δ΄ 31, 43-45, 66, 184· βλ. και *Δημήτρης Γεωργίου*

Μήχαελ Μήλερ Δ΄ 258, 260, 262

Μηχάλης Βελαρᾶς Δ΄ 183

Μήχος Βρέτου Δ΄ 158· βλ. και *Μιχάλης Βρέτου*

Μίντζ, Μάϊστερ, Δ΄ 189

Μιτζάτζος, Χατζῆ –, βλ. *Μίχος, Χατζῆ –*

Μίτρος Δ΄ 195

Μιχαὴλ Καραϊωάννης Δ΄ 270, 183-184

Μιχαὴλ Μορδάν, ιερέας, Β΄ 25

Μιχαηλάρης, Π. Δ. Γ΄ 53

Μιχαλάκις, ἀρβανιτοχωρίτης, **Γ΄** 4
Μιχάλης Ἀρβανίτης **Γ΄** 55· **Δ΄** 20
Μιχάλης Βηλαρόπουλο **Γ΄** 48, 67· βλ. και *Μηχάλης Βελαρᾶς*
Μιχάλης Βρέτα(ου) **Δ΄** 33, 34, 82, [73]· βλ. και *Μήχος Βρέτου*
Μιχάλης Γεωργίου **Γ΄** 37
Μιχάλης Ὄτζι **Γ΄** 8· **Δ΄** 16
Μιχάλης Σόμλοϊ **Δ΄** 141
Μιχάλης Στάμου Σιτζάνη **Δ΄** 6
Μιχάλης Τζιτζάνου **Δ΄** 59
Μιχάλτζα, μητέρα κάποιου στραματουράρη, **Β΄** I/11
Μιχάλτζος ἀπὸ τὸ Μπουκοβάρι **Β΄** I/11
Μίχελ Γκίντες **Δ΄** 35
Μίχελ Σεμπαστιάν(ος) **Δ΄** 278-280
Μίχος, Χατζῆ –, ἤτοι Μιτζάτζος, ἀπὸ Λόφτζα, **Β΄** I/2, I/5
Μοντόϊας **Δ΄** 123
Μοργκάνης βλ. *Δῆμος Μόργανης*
Μόσκος, κὺρ **Β΄** I/5
Μόσκος Θεοδωράνου Λάτζα **Β΄** 9α
Μούλιας, Χρ. **Δ΄** 202
Μπαλάσια/Μπαλάσα, ἀρχόντισσα **Δ΄** 22
Μπαλατζάνινα, ἀρχόντισσα **Β΄** I/1
Μπαληάνου, ἄρχων **Γ΄** 4
Μπάνφι Γεώργιος **Β΄** I/4
Μπάνφι Φέρεντζ, μπαρῶνος **Β΄** I/17
Μπάουσνερ, ἄρχων **Δ΄** 196
Μπάρμπος/Μπάρμπουλας Γρουμέζος/Κρουμέζης/Γγρουμέζας **Δ΄** 50, 76, 120
Μπάρμπουλας **Β΄** I/5
Μπάρτ/Μπάρτης **Δ΄** 140, 142, 146, 152, 154, 156
Μπέρτλος βλ. *Ἰάκοβ –*
Μπέτλεν Στέφανος βλ. *Στέφανος Μπετλένι*
Μπῆτζος βλ. *Γιάννης –*
Μπῆτος **Δ΄** 15
Μπίμπις Ρούσου **Γ΄** 73
Μπογίν Γιουώνης **Γ΄** 66
Μπορός Λοβῆ **Γ΄** 44
Μπόρσος **Γ΄** 31
Μπούνιος βλ. *Γρηγόρης –*
Μπραγκοβάνος βλ. *Ἐμμανουήλ –*
Μπρουκεντάλις [:Brückental] **Δ΄** 264· βλ. και *Προυνκουτάλης*
Μπρουκενταλόγια, ἀρχόντισσα **Δ΄** 35
Ν*άγγυ *Γιόζης* βλ. *Γιόζης Νάγγυ
Νάνος Θωμᾶς **Δ΄** 133
Νάνος Νικολάου Ζηγούρι/Τζιγούρι **Β΄** I/15· **Δ΄** 281, 283
Νάστος **Δ΄** 184
Νάστος Δημητρίου **Δ΄** 150, 160, 201, 201, 219, 268, [96, 212, 266]
Νεόφυτος Νομικός, Ἀρχιμανδρίτης, εφημ. της Κ, **Β΄** I/16
Νηκός, καμινάριος, **Γ΄** 9
Νῆνος Κύρου βλ. *Νῖνος Κύρου*
Νῆνος Στάμου **Β΄** 3, 15
Νιάγκουλ **Δ΄** 49
Νικολάες Ἔλμηκ **Δ΄** 122
Νικολᾶϊς Δημητρίου Γεωργίου **Δ΄** 256
Νικόλας **Γ΄** 66· **Δ΄** 11
Νικόλας, Ἀρβανίτης, **Δ΄** 43
Νικόλαος Γεωργίου **Δ΄** 268, 284, [242]
Νικόλας, υπάλληλος Γιάννη Σαράφη, **Α΄** 15
Νικόλας Γιόργη **Γ΄** 46
Νικόλας, πατέρας Κώμανου μπακάλη **Β΄** 12
Νικόλαος Στάμου **Δ΄** 160, 268, 274, 276, [212]
Νικόλας Μηρμηλῶνα **Β΄** 20
Νικόλας, κὺρ – ἀπὸ τὴν Τόρδα **Β΄** I/2
Νικόλας Φι(υ)τόκι **Δ΄** 85, 93, 97, 137, 162, 184, 225, [73]
Νικόλαος Βέληος **Δ΄** [187]
Νικόλαος Σάββα **Β΄** I/5
Νικόλαος Στάμου **Γ΄** [14]
Νικόλαος, αδελφός Σταύρου μπακάλη, **Γ΄** 43
Νικόλαος Στεφάνου **Δ΄** 189
Νικόλαος Χρήστου Ἀρβανίτη **Γ΄** 62· **Δ΄** 136, 193
Νικόλτζος Χρί(ή)στου /Χριστιανιτζόπουλος (Χριστιανίτζα) **Β΄** 17, I/1
Νίκος, κὺρ **Α΄** 27· **Β΄** I/5
Νίκος Γγρεσιλάκις/Κρεσιλάκης **Δ΄** 184, 195
Νίκος Δήμου **Δ΄** 256
Νίκος/Νικόλαος Δούκα, Καρλάνος, **Α΄** 2, 16, [4, 25]· **Β΄** [24], I/5
Νίκος Κύριου **Δ΄** 10, 11
Νίκος, μπασά **Α΄** 7, 11· βλ. και *Νίκος Δούκα Καρλάνος(;)*
Νίκος Νικολάου, μικρός, **Γ΄** 31
Νίκος Νιτέλκου **Γ΄** [14]
Νίκος Πάτερ **Β΄** 17
Νίκος Ταταρτζῆς **Δ΄** 173

Νίκος Χατζῆς **Δ΄** 113
Νίνα, μητέρα *Γιάννη/Νίτζου Δημητρίου*, **Δ΄** 200· βλ. και *Ἑλένα Φαγαρασιάνα*
Νῖνος Κύρου (:Σινιόρ Νῖνος, Βενετζάνος) **Β΄** [15], I/4-5
Νίτζουλας βλ. *Νίτζος Δημητρίου*
Νίτζος Δημητρίου **Δ΄** 214, 215, 237, 246, 247, 249, 251, 253· βλ. και *Γιαννης Δημητρίου*
Νίτζος Πέτρου **Δ΄** 238
Νόνος βλ. *Δημήτριος Νικολάου*
Νταϊάνος, καντζελίστας, **Δ΄** 194
Ντεμερτζῆς **Δ΄** 183
Ντένσος, τζερτζελάρης, **Δ΄** 176
Ντέτος ἀπὸ Ἀλβανιτοχώρι **Β΄** I/2
Ντήτερ Στάλ **Β΄** I/17
Ντιτρίχ, μπαρών **Δ΄** 107
Ντομπόζις **Γ΄** 82· βλ. και *Δομποζίς*
Ντομποζόγια, ἀρχόντισσα **Δ΄** 68
Ντόμπρας, δοῦλος τοῦ Ντεμερτζῆ, **Δ΄** 183
Ντόμπρης ἀπὸ Φαγκαράσι **Β΄** 1

Ὀνουφρία μοναχή, μητέρα *Κώμανου μπακάλη*, **Β΄** 12
Ὄπρος/Ὄπριος Θεοδόρου/Θόδορ **Δ΄** 61, 194

Π*αγούνης Τόμα, Ἐρδελιάνου*, **Γ΄** 82
Παΐσιος, μοναχός, **Γ΄** 4
Παλαιολόγης Δημητρίου **Δ΄** 64, 65, 121α, 178, 180, 203, [69, 71-73, 92, 96, 98, 102-103, 106, 107, 112-113, 115-116, 120, 121α-124, 126-129, 132, 134-136, 138-141, 145-146, 148-149, 152, 154, 158, 160-161, 163-167, 168-169, 171-176, 181-186, 191, 194-197, 199-202]
Πάλης Κουμίνι βλ. *Κόμινι Πάλ*
Πάλκος/Παναγιώτης Θεοδώρου **Α΄** 1, 2, 16-18, [4]· **Β΄** [11, 18], I/1, I/13
Πάλκος Κόγιου **Β΄** I/5
Πάλκος/Παναγιώτης Νικολάου ἡ Κὶς Πάλκος **Α΄** 16, [25]· **Β΄** 9, 9α, 22, 23, I/2, I/4-5
Πάλκος Νίκου **Β΄** 17
Παναγία εἰς τὸ παξάρι, ναός στη Γιάμπολη, **Β΄** 25
Παναγιώτης **Γ΄** 68
Παναγιώτης Ἀνδρέου **Δ΄** 17
Παναγιώτης, γιος Ἀντρέα Γεωργίου Νταμπίζα **Δ΄** 21, 23, 63
Παναγιώτης, ανηψιός Ζώτου Κύρου Μπαρκότζη, **Β΄** 25
Παναγιώτης Δημητρίου, μελενικιώτης, **Β΄** [11, 15], I/2, I/4
Παναγιώτης Ἐνδεκάρης **Β΄** I/5
Παναγιώτης Κωνσταντά **Δ΄** [267]
Παναγιώτης Μανόλη **Β΄** 27· **Γ΄** 55, [14, 50, 54]
Παναγιώτης Μελενικιώτης βλ. *Παναγιώτης Δημητρίου*
Παναγιώτης Μίχου **Β΄** 20
Παναγιώτης Νικολάου βλ. *Πάλκος Νικολάου*
Παναγιώτης Ραχουβήτζης **Γ΄** [50]
Παναγιώτης Ρούσου **Γ΄** 73
Παναγιώτης Στόγιου Τζι(ε)κερδέκη **Γ΄** 68-70, [68]
Παναγιώτης Χατζῆ Ἀντώνη, μελενικιώτης, **Β΄** I/5· **Δ΄** [5]
Πάνος Γιαννιτζαρόπουλος, ὁ καὶ Παπαζῆκος, **Β΄** I/5
Πάνος Εὐσταθίου, Σινιόρ **Β΄** 8, I/13
Πάνος Ἰωάννου ἀπὸ Ἀλβανιτοχώρι **Β΄** 1
Πάνος Ἰωάννου Χριστοδούλου **Δ΄** 270
Πάνος Ρίζου **Α΄** [25], **Β΄** I/5· βλ. και *Πάνος Τζήγκα*
Πάνος Τζήγκα/Τζήγκου **Β΄** 9, I/1-2, I/5· βλ. και *Πάνος Ρίζου*
Πανταζῆς Ἁρπάση/-ης **Γ΄** 55, 73, 74, [74]
Πανταζόπουλος, σ. 16
Παουνίτζα, χήρα Παλαιολόγη Δημητρίου, **Δ΄** 203
Παπαγιάννη, Ελευθερία σ. 17
Παπαδάτου, Δάφνη **Δ΄** 185
Παπαδόπουλος, Ν. **Δ΄** 202
Παρασκευᾶς, τὸ ἐπινόμι Τζομπάνης, ἀπὸ Τομπρητζήνι, **Β΄** I/2
Παρασκίβα, θυγ. *Σίμων Πέτρου*, **Δ΄** 102
Παρθένιος, παπὰ κὺρ –, ἡγούμενος Κοτροτζανιώτης καὶ Ραδουλιώτης, **Β΄** 7
Πασχάλης, μπακάλης, **Γ΄** 77· **Δ΄** 26, 28, 40, 123, 130, 155, 166, 205, 264, 268
Πασχ(κ)άλης Στό(γ)ιου **Γ΄** 85, 86· **Δ΄** 86, [96, 180, 242]
Πασκαλόγια **Γ΄** 86
Πατανάης **Γ΄** 58
Πάτερ Γιάννος/Γιάννης **Α΄** 8, 17, 17α· **Β΄** 5· βλ. και *Ἰωάννης Πάτερ*
Πεῖος Μηχάη **Δ΄** 61

Πέτια Σούμανλ **Α΄** 1
Πέτκος **Δ΄** 264
Πέτκος Θεοδώρου **Δ΄** 13, 42
Πέτκος Πέτρου **Β΄** [21, 21α]· **Γ΄** 82, [77-78, 81, 83, 85-91, 93]· **Δ΄** 60, 106, 183, 259, [17-20, 28-31, 35-36, 40-46, 48-55, 57, 59-61, 63, 65-69, 72-73, 75-77, 79-80, 83, 86-87, 91-96, 98-98, 100, 102-107, 109, 112-113, 115, 120, 121α-122, 125-130, 133-134, 136, 141, 145-149, 154-156, 159-160, 164-167, 168-169, 172, 174-177, 180, 191-192, 196-197, 199-202]
Πέτκος, ἀπὸ Φαγκαράσι, **Δ΄** 52
Πέτρος **Δ΄** 13
Πέτρος Ἀρμένος, ἐξηκούτζης, **Δ΄** 213
Πέτρος Βλαδίκας **Β΄** I/5
Πέτρος Γγέλπ **Δ΄** 80
Πέτρος Δήμου Πέτρου **Δ΄** 238
Πέτρος Ἔρτλερ **Δ΄** 250
Πέτρος Θεοδώρου, κραγιωβάνος Βλάχος, **Β΄** 27· **Γ΄** 74, [74]· **Δ΄** 61, 76, 110, 118, 120, 153, 183, 194, 268, 275 · βλ. και *Πέτρος Ντώτερ*
Πέτρος Λούγγουλα/Νικόλα **Δ΄** 67
Πέτρος Λούκα, Χατζῆ –, κραγιωβάνος, **Β΄** 21, I/11, I/16· **Γ΄** 75, 76, 78· **Δ΄** 22, 24, 38, 47, 49, 55, 56, 67, 74, 75, 77, 78, 104, 113, 117, 165, 167-171, 174, 178, 180, 199, [19, 48, 53-54, 59-60, 69, 71-72, 83, 91-96, 98-99, 102, 105-106, 109, 115-116, 121α, 130, 148, 154]
Πέτρος μπακάλης **Β΄** I/5
Πέτρος Νάν **Δ΄** 191
Πέτρος Ντόμπρα **Δ΄** 136
Πέτρος Ντώτερ **Γ΄** [54]· βλ. και *Πέτρος Θεοδώρου*
Πέτρος Πούτζη **Δ΄** 183
Πέτρος, ὁ Σιστωβλῆς καὶ Βενετζάνος, **Β΄** 2
Πέτρος Τζίκ, ποδιματάς, **Γ΄** 88
Πέτρος Τζιούρες/-ης ντέ Κασονφάλβ **Δ΄** 112, 133, 136· βλ. και *Τζούρι, ἀβοκάτος*
Πέτρος Τόντερ/Ντόντερ, βλ. *Πέτρος Θεοδώρου*
Πιτσάκης, Κ. Γ. **Β΄** I/1
Πλάουμαν **Δ΄** 200
Πόπας Μπάρμπου **Δ΄** 269
Πούλκ **Δ΄** 265
Πραῖξ(ς), Γενεράλ μπαρὸν Δὲ **Β΄** I/14· **Δ΄** 261
Πρέδας, Βλάχος, βλ. *Κωνσταντίνος Πρέδα*
Πρίγιος Μελενικιώτης **Β΄** 10
Πρόδρομος, Μοναστήριον Ἁγίου – Βερόϊας, **Β΄** 10
Πρόδρομος, Μοναστῆρι – ἀπὸ τὰς Σέρρας, **Β΄** 17
Προυνκουτάλης [Brückental], *γυνὴ τοῦ ἄρχου –,* **Δ΄** 88· βλ. και *Μπρουκεντάλις*
Πὼπ Στέφανος/Ἴστφαν βλ. *Στάθης Νίκου Παπά*
Πώπ, Χατζη Κωνσταντίνος βλ. *Κωνσταντίνος –*

Ῥάδουλας Εὐθυμίου **Γ΄** 27
Ραδούτζης Στοΐκα **Β΄** I/17
Ρακότζινη, Ῥήγισα –, ἡ Γραιά, **Β΄** 14
Ραμπο(υ)τίνος, Γενεράλης Ἰωάννης Λουδοβῖκος **Β΄** 9, 9α, I/4
Ρήταρ, ἄρχων **Δ΄** 88, 90
Ρόζε(α)νφελντ, ἄρχων Γεώργης Ἀνδρέας φόν **Δ΄** 166, 210, 216, 221
Ρομονιάσα **Δ΄** 27
Ρούζας, καπετάν – **Γ΄** 8
Ρούσος Κοσταλούκα βλ. *Κοσταλούκας Ρούσου*
Ρουσσόπουλα, τὰ **Γ΄** 69
Ρούτκαϊ Γιάνος **Δ΄** 44, 45, 169

Σάβας Σλάβος, Βλάχος, **Γ΄** 75
Σάββας Δημητρίου **Β΄** I/2
Σαγούλης Ἰωάννου, Κάντωρης **Α΄** 10, [4]· **Β΄** I/5, I/8· **Γ΄** 40
Σαγούλης Μπήρου **Β΄** 15, I/5· **Γ΄** 50
Σαγούλης Στράτου, τὸ πινόμι Κολοκύθης, **Β΄** 11, [8], I/5, I/8
Σάμουελ δε Βίλανδ(ντ) **Δ΄** 245, 271· βλ. και *Βιλαντόες, Βιλανδόϊα*
Σαμουὴλ Βεσπρένης **Γ΄** 89
Σαμουὴλ Κερεστέση βλ. *Κερεστέση*
Σαμουὴλ Σοτέριους, σενατόρος, **Β΄** I/17
Σαουλάδες, οἱ **Β΄** I/1
Σαούλης Καρακαντᾶς **Β΄** 25, I/5
Σαούλης Μπήρου βλ. *Σαγούλης–*
Σαούλης Τζηπόγη **Α΄** 16
Σάφτα (=Ελισάβετ), *κατζιβέλα,* **Δ΄** 113
Σάφτα, δυγ. Παναγιώτη Μανόλη και Κρίσκας, σύζ. Γιοβανούτζα, **Β΄** 27· **Δ΄** 111, 128
Σάφτα, γυνὴ τοῦ Σαγούλη Ἰωάννου, **Γ΄** 40
Σβάνκος **Γ΄** 58

Σεμελόγια, χήρα Στάθη Σιμίλη, **Δ΄** 183
Σερεκτᾶϊ **Δ΄** 108
Σερμπάν Σαΐν **Δ΄** 249
Σιγισμούνδος Κόρνις ντὲ Γκόντζ ῾Ρούσκον, Κυβερνήτης Τρανσυλβανίας, **Β΄** I/7
Σίλβεστρος, ηγούμενος μονής της Λαύρας Αγ. Όρους, **Β΄** 12
Σιμιλάκης, γιος του *Στάθη Σιμίλη*, **Δ΄** 185, 195
Σίμον Τζέκελης, Σάσος σαπουνάρης, **Β΄** I/11
Σίμων Πέτρος **Δ΄** 102
Σινιόρ Νίνος βλ. *Νίνος Κύρου*
Σίξαη Ἀντράσης **Α΄** [25]· **Β΄** I/2
Σκλαβενίτης, Τρ. Ε. **Δ΄** 202
Σκόκας βλ. *Εὐστάθιος Νικολάου*
Σκουτέρις Δημητρίου **Γ΄** [54]
Σόμλεϊ/Σόμλιαϊ Μιχάλης **Δ΄** 26, 93
Σορμπάνος, ποτέ Κοντραμάτζ Κνέχτ, **Δ΄** 228
Σουλέρης **Γ΄** 26
Σοφία Σπέκιν **Δ΄** 210
Στάθης Ματζιγκώνης **Α΄** 23· **Β΄** 7
Στάθης/Εὐστάθιος Μίχου, σαφραντζῆς, **Α΄** 2, 18, 27, [25]· **Β΄** 9, 9α, 11, 17, [8, 24], I/2, I/5, I/8· **Δ΄** 5
Στάθης Νίκου/Νικολάου Παπᾶ =Εὐστάθιος Νικολάου Παπᾶ **Α΄** 4, 27, 28· **Β΄** 6, 16, I/2
Στάθης Παπᾶ βλ. *Στάθης Νίκου Παπᾶ*
Στάθης Σιμίλη **Δ΄** 183-185, 195
Στάλ βλ. *Ντήτερ*
Σταμάτης Αὐγερινός **Δ΄** 270
Στάμος Ἀλβήζη **Β΄** I/5· **Δ΄** [1]
Στάμος Θώδη **Γ΄** 20, 21
Στάμος Κώστα **Γ΄** 5, 12, 13, 15, 21, [1-16, 18-20, 22-23, 25-26, 30-35, 39, 40, 73]· **Δ΄** [1, 2, 5-8, 10-13, 16]
Στάμος Κῶστα Φόστος **Β΄** [12], I/2, I/7
Στάμος Μπατζαλῆς **Β΄** 22
Στάμος βλ. *Νήνος –*
Στάνα, ἀπόχηρα, **Β΄** I/11
Στάνα, θυγ. Σερμπάν Σαΐν, **Δ΄** 249
Στάνιος, λεμοντζῆς, **Β΄** I/5
Στανούτζα, σύζ. Χατζῆ Πέτρου Λούκα, **Β΄** I/16
Σταῦρος Ἀρβανίτης **Δ΄** 43
Σταῦρος, μωραΐτης, **Β΄** I/11
Σταῦρος, μπακάλης, **Γ΄** 43
Στεφανῆς Ἀλεξίου **Β΄** 9α· **Δ΄** 5
Στεφανίδης, Β. Κ. **Α΄** 20
Στέφανος Ἄπορι βλ. *Ἄπορι Στέφανος*
Στέφανος Ἀρπάση(ς) **Δ΄** 71
Στέφανος Δημητρίου **Δ΄** 219
Στέφανος, αρραβωνιαστικός Ζαμφύρας Κόσμα, **Δ΄** 192
Στέφανος ὁ Καπετάνος (της Κ) **Β΄** I/2
Στέφανος, γαμπρός του Κυρίτζη Χατζῆ Τύχου, **Δ΄** 57
Στέφανος Μπέτλενι **Δ΄** 136
Στέφανος Τζίκις, προκάτωρας, **Δ΄** 43, 44
Στέφανος Τζίτελης **Δ΄** 247
Στέφανος Φούνκ, γούναρης, **Δ΄** 46
Στογιάνος Νικολάου **Γ΄** 82
Στόγις Εὐθύμις **Γ΄** 5
Στόγιος, Χατζῆ **Γ΄** [1]· **Δ΄** [2]
Στόγιος Τζεκερδέκη, Χατζῆ **Β΄** I/5· **Γ΄** 11, 68· **Δ΄** 15
Στράτης Δημητρίου **Γ΄** [62]

Ταμάσης/Ταμάς, φαγκαρασιάνος, **Α΄** 6, 12, 14
Τέλεκι Γιαντζῆς βλ. *Γιάννης Κόντη*
Τέλεκι Μιχάλ/-ης **Α΄** 17α· **Β΄** 18
Τζάνη/-α, ανηψιά του Στάθη Νίκου Παπᾶ, νύφη του Θανάση Λακούδη, **Α΄** 4
Τζήγκα Πάλης βλ. *Πάνος Ρίζου* και *Πάνος Τζήγκα*
Τζότζος Κολουμπαρᾶ **Β΄** 14
Τζότζος ὁ Τζοχαντάρης **Β΄** 4
Τζουάν(ν)ης/-ός Μάρκου, Σινιόρ – **Β΄** 26-28, [21, 21α]· **Γ΄** 73, 82, [20, 21, 22, 22α, 23, 24, 26, 27, 36, 37, 45, 67-68, 71, 73, 74]· **Δ΄** [18-20, 23-29]· βλ. και *Ἰωάννης Μάρκου*
Τζούρι, ἀβοκάτος, **Δ΄** 156· βλ. και *Πέτρος Τζούρες*
Τίτζα, σύζ. Γιοβανούτζα, βλ. *Σάφτα*
Τόμας **Δ΄** 19
Τόμας, ἐρδελιάνος, **Γ΄** 82
Τόμας Ζαχαρία, ἀρμένος, **Δ΄** 144
Τόμας Φιούστερ **Δ΄** 83· βλ. και *Τόμας*
Τόμας Φίσερης **Δ΄** 98
Τομίτζας Βόϊ(η)κου **Δ΄** 99, 102
Τουκίλης **Α΄** 13
Τούμα, Ἰνσπεκτῶρος **Β΄** I/10
Τουρτόγλου, Μεν. σ. 17· **Δ΄** 257
Τρέλτζ, φον βλ. *Γγόττιφριντ –*
Τριανταφυλλόπουλος, Κ. Δ. **Γ΄** 53
Τριαντάφυλλος Γκίκα **Β΄** I/5

Τριαντάφυλλος νέος **Β΄** I/5
Τσούρκα-Παπαστάθη Δέσποινα-Ειρήνη σ. 15

Φαρινέγελ, σάσος, **Δ΄** 80
Φάρκας Γεώργης βλ. *Γεώργης Καστρηνός*
Φίλκηνα, μητέρα Ἰωβάνου, **Β΄** 24
Φέμκεν Γεώργιος, φλισέρος, βλ. *Γεώργιος –*
Φλόρα, σύζ. Ἰόνη Φιλδουράνου, **Δ΄** 196
Φραντζίσκος Ἔρντ **Δ΄** 136
Φωκᾶς ἐκ Μελενίκου **Β΄** I/2

Χαμαρῶϊα **Δ΄** 141, 151
Χατζῆ Γιόργης βλ. *Γιόργης –*
Χατζῆ Θεόδωρος Κώνστα βλ. *Θεόδωρος Κώνστα*
Χατζῆ Κυριάκης βλ. *Κυριάκης –*
Χατζῆ Κωνσταντῖνος Λάσκαρη βλ. *Κωνσταντῖνος Λάσκαρη*
Χατζῆ Κώνστας Ροῦσσος βλ. *Κώνστας Λούκα*
Χατζῆ Κανσταντίνος Πώπ βλ. *Κωνσταντίνος Πώπ*
Χατζῆ Μιτζάτζος βλ. *Μῖχος Χατζῆ*
Χατζῆ Μίχος βλ. *Μῖχος Χατζῆ*
Χατζῆ Πέτρος Λούκα βλ. *Πέτρος Λούκα*
Χατζῆ Στάνος **Δ΄** 181
Χατζῆ Στόγιος βλ. *Στόγιος Τζεκερδέκη*
Χατζηγιαννής ἀπὸ τὸ Κομοράνι **Α΄** 24
Χατζήδενα, σύζ. Πέτρου Λούκα, **Δ΄** 113
Χιλάρης **Δ΄** 6
Χοχᾶϊζεν, ἄρχων **Δ΄** 83
Χρηστάκης Δημητρίου **Δ΄** 25
Χρῆστος Ἀντωνίου **Γ΄** 69, [54]· **Δ΄** 210
Χρῆστος Ἀρβανίτης **Δ΄** 112
Χρῆστος, γούναρης, **Β΄** 20
Χρῆστος Γεωργίου **Β΄** [8]
Χρῆστος Ἠώβη Πάλης **Γ΄** 15
Χρῆστος Ἰωάννου **Β΄** [12]· **Γ΄** 6, 27, 28, 36, 63, [6, 14, 16, 19, 43, 46, 49-50, 52, 62]
Χρῆστος ὁ μικρός **Β΄** 6
Χρῆστος Μπουγιουκλῆς **Β΄** 4
Χρῆστος Νικολάου **Β΄** [18]
Χρήστος Νίκου **Γ΄** [51]
Χρῆστος Πολιτζανίτης **Β΄** I/2, I/5
Χρῆστος Στράτου **Β΄** [18]
Χρῆστος Τζηπογόπουλος **Β΄** I/4
Χρῆστος Χρήστου **Δ΄** 136
Χριστιάνης Κνόμπλαουχ **Δ΄** 33
Χρίστος **Γ΄** 58
Χρίστος Δημητρίου **Δ΄** 267
Χριστίνα, δουλεύτρα, **Δ΄** 52
Χριστόδουλος **Β΄** I/5
Χριστόδουλος, ἰατρός, **Δ΄** 12
Χριστοδούλου, κὺρ – ἀπὸ Βενετίαν, **Δ΄** 270
Χρίστος, σύντροφος Κύργιου Γραμματικοῦ καὶ Ζώτου, **Α΄** 3, 6· **Β΄** I/1
Χρύσανθος Νοταρᾶς, Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, **Β΄** I/6
Χρυσάφης Παλάτη **Β΄** I/5

Ápor, Stephanus **Β΄** I/13
Augustinus Vinkler **Δ΄** 255

Bánffi, Georgius **Β΄** I/13
Basdra, Efi **Δ΄** 257
Bodogae, T. **Α΄** 8

Camariano, N. σ. 28
Carataşu, M. σ. 28
Cicanci, Olga σ. 28

Demeny L. **Β΄** I/13
Δουμητου Δουτκα/-ου **Δ΄** [180, 201, 231, 242, 266, 268]· βλ. και *Δημήτρης Δήμου Δούτκα*
Dumitru/Δουμιτρου Kozma/Κουσμα **Δ΄** 254, [127, 180, 242]· βλ. και *Δημήτρης Κόσμα*

Fattal, J. σ. 16
Franciscus Kibling de Louvense **Δ΄** 60, [66]· βλ. και *Κίμπλιν Φραντζίσκος*

Geórgius Horvát(t) **Γ΄** [20-22α]· βλ. και *Georgius Mánol*
Georgius Mánol **Β΄** [12]· **Γ΄** [1, 4, 6-8, 10, 14, 19, 23-27, 29, 31-59, 61, 65-71, 73-74]·

Δ΄ [2, 5, 7]· βλ. και *Γεώργιος Μανόλη*
Gilissen, J. σ. 18

Iorga, N. **Α΄** 28· **Β΄** I/1

Joan/Iuon Karó/Károl **Δ΄** 254, 255· βλ. και *Ἰωάννης Κάρος/Κάρολας*

Κωσταβήνος Πώπ, Χατζή – **Δ΄** [180, 231, 268]· βλ. και *Κωνσταντίνος Πώπ*
Κωσταβήνη Πρεβδα **Δ΄** [180, 201, 242, 266, 268]· βλ. και *Κωνσταντίνος Πρέδα*

Limona, D. **Β΄** 26· **Γ΄** 15
Limona, Elena **Β΄** 26· **Γ΄** 15

Norris (Nicachi), P.B. **Β΄** 17

Pavlescu, Eug. **Δ΄** 13
Petrus Güró(ö)s **Δ΄** [203, 254-255]

Samfira (Kosma) **Δ΄** 254-255· βλ. και *Ζαμφύρα Κόσμα*
Schuler von Libloy, Fr. **Δ΄** 154, 201, 203, 219
Stoicescu, N. **Β΄** I/1· **Γ΄** 4

Tsourka-Papastathi, Despina-Irini **Δ΄** 231, 257

Vanderlinden, J. σ. 18

Yérasimos, St. σ. 34

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΛΕΞΕΩΝ

Ἀβαντές/βαντές Β΄ 22, 23· Γ΄ 33, 45, 75· Δ΄ 79
ἀβοκάτος/ἀτβοκάτος/ἀβοκάτουρας Β΄ 27, Ι/14· Δ΄ 44, 132, 136, 142, 146, 147, 152, 156, 182, 210, 216, 217, 246 || *– ὀμνεγμένος* Δ΄ 215
ἀγάπη (:συμβιβασμός) Γ΄ 81, 84, 93· Δ΄ 19, 61, 102, 187, 236, 262
ἀγαπῶ,-έμαι (συμβιβάζομαι) Δ΄ 27, 57, 253
ἁγάς Α΄ 25· Γ΄ 67, 77·Δ΄ 95, 136, 198
ἄγγλια (*ροῦχο*) Α΄ 13
ἀγέλη Δ΄ 231
ἀγέντης Δ΄ 242
Ἅγιος Τάφος Α΄ 18-21· Β΄ 12, 25, Ι/6· Δ΄ 69, 70
ἀγωγή Δ΄ 174, 211
ἀγώ(ό)γι/ἀγῶϊ Α΄ 15· Γ΄ 71· Δ΄ 87, 194
ἀγωγιάτης Γ΄ 47, 71
ἄδεια Β΄ Ι/15, 17
Ἀδελφάτο(ν) Β΄ 26, 26α, 28, 29, Ι/15· Δ΄ 65, 242, 251
ἀδελφός Β΄ 12, 23, 25, Ι/2, Ι/4· || *-οί* [τα μέλη της Κ] Β΄ Ι/4
ἀδελφότης Δ΄ 242
ἀδίκημα,-τα Δ΄ 43
ἀδικία Β΄ 27· Δ΄ 136
ἀξήτητοι Δ΄ 136
ἀθωώνομαι Δ΄ 55
ἀθώωσις Δ΄ 136
αἰσχρολογία Γ΄ 93· Δ΄ 55
αἰτία Β΄ Ι/15· Γ΄ 3, 9, 79· Δ΄ 159, 236 || *εὔλογος* – Β΄ Ι/7
ἀκαταδεξία Δ΄ 78
ἀκίνητον,-α Β΄ 23· Γ΄ 82
ἀκολουθία, ἱερή Β΄ Ι/17
ἄκτα(τα) Δ΄ 282
ἄκτωρας Δ΄ 75
ἀκτώρησα Δ΄ 136, 246
ἀκυρῶ Δ΄ 167, 168
ἀλλαγή [πώληση με ανταλλαγή] Α΄ 15· Δ΄ 93, 172
ἀλικοτίζω/-τῶ Δ΄ 172, 228, 256
ἀλικοτισμένος Δ΄ 258, 270
ἀλλόφυλος Β΄ Ι/14
ἄλογον Β΄ Ι/14· Δ΄ 261
ἀμανέτι Β΄ 24· Γ΄ 35· Δ΄ 9, 25, 79, 122, 223
ἀμάξι Β΄2, Ι/7, Ι/13
ἁμαρτία, κάνω τὴν Δ΄ 94
ἀμνηστία Δ΄ 81, 187
ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ Β΄ 5
ἀμπάδια Β΄ 25, Ι/5
ἄμπακος Β΄ Ι/8
ἀνάγκη Β΄ 9, Ι/4· Δ΄ 168
ἀνάγνωσις Β΄ Ι/15
ἀνάθεμα Α΄ 25· Β΄ 2, Ι/15
ἀνακατώνω,-ομαι εἰς τὴν κρίσιν Δ΄ 66
ἀνακάτωση Β΄ 26α
ἀνάκτισις Β΄ Ι/11
ἀνάμνησις Β΄ 26α, Ι/12
ἀναφορά Δ΄ 233α, 236
ἄνδρας νόμιμος Δ΄ 209
ἀνεμιστήρι Δ΄ 58
ἀνενόχλητος Γ΄ 82· Δ΄ 136, 164α
ἀνεψιός/-ιά Β΄ 24, 25
ἀνήλικος Δ΄ 99
ἀνθρωπιά Γ΄ 21, 83
ἄνθρωπος, ἀξιόπιστος Δ΄ 191 || *–βασιλικός* Δ΄ 9, 200 || *– τῆς Κουμπανίας* Δ΄ 133, 194, 204 || *– ἀπὸ τὴν Κομπάνια* Δ΄ 26
ἀντικρένω,-ομαι Γ΄ 85
ἀντιλογία Β΄ 28
ἀντίρισις Δ΄ 236
ἀνώνυμος Δ΄ 259
ἀξιόπιστος Δ΄ 136
ἀξούνγγι Δ΄ 167
ἀουκτζίγκλη/ἀουκτζόγελ/ἀουκτσόγ(κ)λι Δ΄ 106, 183, 201, 213

ἀπάτη Δ΄ 244
ἀπελαλογίζω Δ΄ 107
ἀπελάρισμα Δ΄ 236
ἀπελλάρω Δ΄ 36
ἀπελλάτζιο Δ΄ 76, 236
ἀπληστία Β΄ 10
ἀπόγραμ(μ)α Α΄ 17α, 20, 22· Β΄ 21α, I/4
ἀπόδειξις,-ες/εις Α΄ 4· Β΄ 22, I/15, I/17· Γ΄ 43, 62, 76, 78· Δ΄ 44, 53, 120, 136, 223α, 234
ἀπόκληρος Δ΄ 63
ἀπόκρισις Δ΄ 125
ἀπολογοῦμαι Γ΄ 86
ἀπορίχνομαι Γ΄ 11· Δ΄ 167, 251
ἀπόφασις Γ΄ 82· Δ΄ 37, 38, 51, 73, 75, 167, 167α, 169, 236, 251 || *ἐξ ἀποφάσεως* Γ΄ 24, 37· Δ΄ 30, 273, 279, 284 || – *μὲ κρίσιν* Δ΄ 250 || – *τῶν πραματευτάδων* Γ΄ 5 || – *προστακτική* Δ΄ 174
ἀπόχη(ει)ρα Β΄ 27· Δ΄ 131, 163, 164α
ἀρ(ρ)α(ε)βώνας Γ΄ 75· Δ΄ 136, 183
ἀράδα Α΄ 25· Β΄ I/8 · Δ΄ 178, 180
Ἀρβανίτης,-άδες Δ΄ 43, 193
ἀργαστήρι/ἐργαστήρι(ον) Γ΄ 88· Δ΄ 20, 96, 105, 119-122, 126, 134, 150, 158, 163, 166, 201, 205, 219, 220, 226, 231, 235, 237, 239, 240, 243, 244, 262, 269, 273, 274, 276, 277
ἀργυρόλυχνος Β΄ I/6
ἀρ(ρ)έστι(η) Β΄ I/10· Γ΄ 74· Δ΄ 73
ἀρξουχάλι Β΄ I/4
ἄρδρον,-α Δ΄ 158, 162· βλ. και «*ἀρτίκουλα*»
ἄρκλα (η) Β΄ 21
ἄρμα φωνευτικόν Δ΄ 74
Ἀρμένη(ο)ς Α΄ 15· Δ΄ 19, 175, 181, 183, 283
ἀρτίκουλα Δ΄ 56, 142· βλ. και «*ἄρδρον*»
ἀρτοφόροι Β΄ 17
ἀρχηγέτης Β΄ 10
ἀρχηγός Β΄ 9α, I/4· βλ. και «*γενεράλης*»
ἀρχιεπισκοπή Β΄ 25
ἀρχιμανδρίτης Β΄ I/16
ἀρχόντισσα Β΄ 28, 29, I/11
ἀρχοντολόγιον Β΄ I/4, 5
ἄρχων/ἄρχοντας Α΄ 25· Β΄ 9, 15, 18, 27, I/13, I/14
ἀσέλγια Δ΄ 253
ἀσημικό,-ά Α΄ 17α
ἀσκημολογῶ Γ΄ 55, 74, 88· βλ. και «*ἀσχημολογῶ*»
ἀσλάνι,-ιά παντού
ἄσπρα παντού || – *ἀλικοτισμένα* Δ΄ 207 || – *βουλωμένα* Δ΄206 || – *δεποζιτάδα* Δ΄ 283 || – *ἑτοιμα* Δ΄ 195, 204 || – *ἰδιόκτητα* Β΄ 21 || – *καλά* Δ΄ 24 || – *νάχτι* Δ΄ 120, 158, 198, 202 || – *ὁπρισμένα* Δ΄ 206 || – *ὀρφανικά* Δ΄ 276 || – *τούρκικα ἀσημένια* Δ΄ 165
ἀσύμι Β΄ 9, 24, I/4
ἀσυστασία Δ΄ 1
ἀσφάλεια, εἰς -αν Β΄ 12, I/4, I/17
ἀσχημολόγη(ισ)μα,-τα Γ΄ 74· Δ΄ 26, 37
ἀσχημολογῶ Δ΄ 1, 20, 26, 60, 63, 92, 155, 282· βλ. και «*ἀσκημολογῶ*»
ἀταξία, -αις Β΄ 1· Δ΄ 253
ἀτεστάτζιο Δ΄ 80
ἀτεστάτο Δ΄ 194, 204, 207, 283
ἀτιμάζω/ἀτιμῶ Γ΄ 1, 12, 70· Δ΄ 26, 37, 60, 63, 187
ἀτιμία Γ΄ 1, 79, 86, 91· Δ΄ 46, 60, 64, 77, 81, 110
ἀτλάξι Β΄ I/3· – *βενέτικο* Β΄ I/1
ἀτοπία Δ΄ 52
ἀτουβάς/ἀπουβάς Β΄ 15
αὐγούστα Β΄ I/10
αὐθάδεια Γ΄ 91· Δ΄ 78, 83, 267
αὐθέντρα Β΄ I/10
αὐτάρκεια Β΄ 10
αὐτεξουσίως Γ΄ 77
αὐτοκράτωρ τῶν ῥωμανῶν Δ΄ 231
ἄφεση(ι)ς/ἄφησης [ακύρωση, ανάκληση] Α΄ 9 || [συγγνώμη] Β΄ I/14
ἀφορίζω Δ΄ 10
ἀφιέρωμα Β΄ 12, 13
ἀφορμή Β΄ I/12

Β*αλατάσ(γ)ουρα* Δ΄ 41, 251
βάμα Δ΄ 85, 183
βάμεσης Δ΄ 9, 89
βαντές βλ. «*ἀβαντές*»
βαπτίσια Δ΄ 212
βάρεμα Δ΄ 236
βάρος,-η Β΄ I/17· Δ΄ 231
βασαρ(μ)πιρέος Δ΄ 92
βασιλεία Β΄ I/4, I/10, I/13· Δ΄ 230, 231
βασιλεύς Β΄ 8

βασίλ(ε)ισα Β΄ I/14
βέδρα,-ες Δ΄ 227
βενετζάνος Β΄ 2, I/5
βεξέλι Δ΄ 271
βερεσέ,-σ(ι)έδια Β΄ 1· 9, 52, 63, 75· Δ΄ 1, 121, 142, 154, 182-185, 195, 198, 201, 219, 234
βη(ι)λαέτι Β΄ I/4-5, I/13· Γ΄ 70· Δ΄ 41
βία Β΄ I/15
βιάζω Δ΄ 249
βιαστικῶς Δ΄ 244
βιβλία Δ΄ 184, 195
βλαστ(φ)ημῶ Γ΄ 70· Δ΄ 63
Βλάχος/-α Β΄ 14, 27· Δ΄ 18, 49, 191, 251
βοεβόδας Β΄ I/1
βονάσια Δ΄ 122
βουδόπετζο,-α Α΄ 15
βουκουρεστιάνος Β΄ 6, 13
Βούλγαρης Β΄ 14, I/5
βούλ(λ)α Α΄ 25· Β΄ 24, 25· Γ΄ 22, 32, 73· Δ΄ 57, 94, 162, 181, 198
βουλή [βούληση], *ἰδίᾳ* – Β΄ I/15
βούλλωμα,-τα Β΄ I/10
βρίζω Δ΄ 20, 60, 92, 277
βρόμη Β΄ I/7, I/13

***Γ**αμβ(π)ρός* Β΄ 15, 27, 29
γγούρες Δ΄ 184
γείτων/γείτονας Β΄ I/17· Δ΄ 119
γέλασμα Δ΄ 160
γενεραλάτον Β΄ 26
γενεράλης Β΄ 9, I/4· βλ. και «*ἀρχηγός*»
γένος Β΄ I/14· Δ΄ 91
γιαννιώτης Β΄ I/2
γιουντικάτον Δ΄ 210
γκερλάνος Δ΄ 284
γκίρα,-αις Β΄ 9, I/4
γκλό(ώ)μπα παντού
γκότσμανος τῆς Ἐκκλησίας Γ΄ 32α
γλώσσα Δ΄ 49
γνέμα Δ΄ 142
γνώμη, κοινῇ τῇ – Β΄ 11, 14, I/14
γνώση Δ΄ 83
γονεῖς Β΄ I/9
γονικά, τὰ Δ΄ 23
γ(γ)ουμπέρνιουμ/γοβέρνον/γουβέρνιο(ν) Α΄ 25· Β΄ 24, 25, I/5, I/7, I/14, I/17· Δ΄ 43, 44, 76, 117, 203, 204, 232, 266
γουβερνάτωρ/-ας Β΄ I/4, 7
γούναρης Β΄ 20· Δ΄ 186
Γραικός,-οί Β΄ I/6· Δ΄ 36
γράμμα,-τα Α΄ 4· Β΄ 21α, 22, 25· Γ΄ 43, 62, 73· Δ΄ 5, 18, 22, 61, 89, 164, 197, 209, 235, 244, 255, 260 || *ἄκυρο* – Δ΄ 106 || *ἐξοφληστικόν* – Β΄ 27· Γ΄ 62, 82, 84· Δ΄ 10, 136, 244 || *ἐπιτροπικόν* – Β΄ 25· Δ΄ 161 || – *ἰδιόχειρον* Δ΄ 136 || *καθολικά* –*τα* Δ΄ 257 || – *τα τῆς μοιρασιᾶς* Γ΄ 62 || –*τα πλαστά* Δ΄ 136 || *συμφωνητικόν* – Β΄ I/17 || – *συνοδικόν* Γ΄ 53 || *συντροφικόν* – Δ΄ 235, 239 || *συστατικό* – Β΄ 27· —*τα τῆς Πόστας* Β΄ I/12
γροσέτο,-τα Β΄ 16
γρόσια/κρόσια Α΄ 1, 6, 28· Β΄ 10, 15, 24· Γ΄ 50 || – *τούρκικα* Β΄ 21
γυναίκα/γυνή (νόμιμος) Β΄ 17· Δ΄ 209, 214
γυναικαδελφός Β΄ 15, I/11

***Δ**αβατζίς* Γ΄ 74
δακτυλίδι Δ΄ 176
δανεικά [δάνειο] Β΄ I/5
δαπάνη Β΄ I/9
δαρμός Γ΄ 79· Δ΄ 20, 60, 130, 236, 248
δε(ι)κανίκια [ποινή] Α΄ 25
δεκρέτον, βασιλικόν Β΄ 26
Δεκρέτα τῆς Ῥεγίνας Δ΄ 76
Δελεγάτο Κομίσσιο Μιλιτάρι Δ΄ 78
δελιμπεράτο(ν) Δ΄ 24, 36, 44, 76, 251, 260, 275· βλ. και «*ντελημπεράτο(ν)*»
δεματάκι Β΄ 15
δεποζητάρισμα Δ΄ 281
δέση(ι)μον Α΄ 8· Β΄ 4, 10, 28· Γ΄ 36, 65· Δ΄ 96, 130, 137, 162, 212, 231, 242, 277, 278
δέσποινα Β΄ I/10
διαβαλμός Β΄ 27
Διάβασις Β΄ I/1, I/3
διαθήκη Β΄ 13· βλ. και «*διάτα*»
διαλλαγή Γ΄ 79, 82, 84, 85· Δ΄ 1, 56
διαλάλημα Β΄ 1
διάλεκτος Β΄ I/14
διάτα Β΄ 25· Γ΄ 10, 82, 83· Δ΄ 126, 154· βλ. και «*διαθήκη*»
διαταγή,-αί Β΄ I/15
διαφορά Γ΄ 82· Δ΄ 181
διάφορο(ν) Α΄ 2, 3, 4, 6, 9· Β΄ 9, 9α, 17, 25, 27, I/4, I/15, I/17· Γ΄ 18, 26, 36, 43, 44,

58, 73, 75, 76· Δ΄ 24, 30, 35, 66, 69, 70, 89, 98, 99, 105, 114, 136, 142, 154, 157, 158, 167-169, 183, 194-196, 198, 199, 209, 218, 227, 238, 271, 279
διδάσκαλος Β΄ Ι/15· Δ΄ 233-233β, 236 || *πνευματικός – τῆς κουμπανίας* Δ΄ 212
δίκαιον,-α Β΄ 27· Δ΄ 72, 126, 172, 186 || [τόκος] Β΄ 9, 9α, Ι/15
δικαιοσύνη Β΄ Ι/15· Δ΄ 167
δικαιώνω 53, 57, 154
δικαστήριον [δίκη] Β΄ 23 || *– τῶν Γραικῶν* Δ΄ 36
δι(η)ο(ω)ρία Β΄ 22, Ι/14, Ι/17· Γ΄ 7, 20, 22, 33, 36, 39, 76, 78, 79, 82, 85, 89· Δ΄ παντού || *–ίες νομικές* Δ΄ 275 || βλ. και «καρτέρα»
διορισμός Γ΄ 38
δοκιμή Γ΄ 22α
δοκουμέντο(ν),-α Δ΄ 44, 120· βλ. και «ντοκουμέντο(ν)»
δολιότης Β΄ 27
δόλος Δ΄ 164α, 244, 267
δόμνα Β΄ Ι/1, Ι/2
δό(ώ)σημον Β΄ 26, Ι/4, Ι/13, Ι/17· Δ΄ 8
δουκάτο Β΄ 16· *βενέτικο* – Β΄ 24
δουλαμάς Δ΄ 12
δουλεύτρ(ι)α Γ΄ 77· Δ΄ 52, 113, 158, 229, 282
δοῦλος Β΄ 11, Ι/9· Γ΄ 1, 12, 67, 87· Δ΄ 9, 27, 74, 75, 77, 94-96, 130, 197 || [έκφραση ευγενείας] Β΄ Ι/4
δύναμη [εξουσία] Α΄ 25
δυναστεία/δυνάστειο Β΄ Ι/4, Ι/15· Δ΄ 77, 167
δυναστέβω Γ΄ 61
δυναστικῶς Δ΄ 167
δωρεά, προγαμιαία Δ΄ 136, 238

Ἑβραίος Δ΄ 38, 67, 231
ἐγγονή Β΄ 27
ἐγγύηση Δ΄ 201
ἐγγυητής Δ΄ 72, 154, 189, 214, 236, 219, 273
ἔγκλημα Β΄ Ι/7, Ι/14· Δ΄ 75, 77
εἴδησις Β΄ 13, 23, 26, 27, Ι/4, Ι/8, Ι/14-15, Ι/17· Γ΄ 21· Δ΄ 160, 162, 227, 228, 239, 241, 261
εἰδίσματα Δ΄ 105, 115, 136, 138, 145, 148, 149, 159, 164α, 189, 195, 223, 229, 238, 250, 278
εἶδος Β΄ 9
εἰκόνισμα Β΄ Ι/1
εἰρηνεμένος,-οι (νὰ εἶναι –) Γ΄ 40, 91
εἰρηνεύω Γ΄ 43, 47, 66, 79, 82, 85
εἰ(ὴ)ρήνη Γ΄ 71· Δ΄ 7, 123, 164α, 259
εἰρηνικόν, διὰ τὸ Δ΄ 1
ἑκατό, οἱ Α΄ 25
ἐκκλησία [της Κ στο Σιμπίου] Β΄ 5, 8, 13, Ι/1, Ι/9, Ι/11, Ι/16-17· Δ΄ 178-180, 231 || [– στο Μπούγκαρτ] Α΄ 18· Β΄ 6, 13, Ι/1-2· || [– ρουμανική] Β΄ Ι/16
ἐκμαβλίζω Γ΄ 3
ἐκφιζίτζιον Δ΄ 102
ἔλεγμός Β΄ 27
ἐλεημοσύνη Β΄ 25
ἐλαιόλυχνος Β΄ Ι/16
ἔλεος Β΄ Ι/10
ἐλευθερία Β΄ Ι/13, Ι/15, Ι/17
ἐλεύθερον, τὸ Β΄ Ι/15
ἐμποδίζω,-ομαι Δ΄ 170, 270, 275, 284
ἐμπόδιον Β΄ Ι/17
ἐναγόμενος Δ΄ 236, 281
ἐνάγων/-οντας Δ΄ 236, 281, 282
ἔνδειξις, διὰ -ιν Β΄ 16, 19, 28
ἐνέχει(υ)ρον Β΄ Ι/17· Δ΄ 164, 167, 267
ἐνθύμησις, διὰ/εἰς -ιν Β΄ 5, 7, 12, 13, 15, 17, 19, 21, 25-30, Ι/1-2, Ι/4, Ι/7, Ι/11-12, Ι/14, Ι/17
ἔννια Α΄ 17α
ἐνόχλησ(η)ις Β΄ 27, Ι/17
ἔνοχος, μένει Δ΄ 204
ἐντιμότης, ἡ Β΄ Ι/4
ἐντόπιος Δ΄ 230
ἐντροπή Δ΄ 20,
ἐξαγωγή [νομισμάτων] Β΄ Ι/12
ἐξάδελφος Β΄ 17
ἐξανάγκης Δ΄ 168
ἐξ ἀποφάσεως βλ. «*ἀπόφασις*»
ἐξεκούτζιο/-όνι Β΄ 27, Ι/4· Δ΄ 73, 98, 106, 145, 216, 217
ἐξήκι Δ΄ 46, 172· βλ. και «*ξίκι*»
ἐξέτασις Β΄ 9
ἐξ(ε)ηκούτζης Δ΄ 183, 213
ἔξοδα Β΄ 21, 25, 27, Ι/10, Ι/14, Ι/17· Γ΄ 75· Δ΄ 73, 85, 87, 89, 96, 107, 130, 136, 156, 168, 176, 183-185, 191, 194, 202, 207, 214, 146, 261
ἔξοδος, ἡ Β΄ Ι/6

ἐξομολόγησις Β΄ I/14· Δ΄ 193
ἐξουσία, τέλεια [κυριότητα] Β΄ I/17
ἐξοφληστικό(ν) παντού και Γ΄ 62· Δ΄ 226· βλ. και «γράμμα»
Ἔξω(ο)πέρα, ἡ Β΄ I/14, [15]· Γ΄ 6, 7, 59· Δ΄ 56, 114, 121α, 241, 242
ἑορτή,-ές Δ΄ 39, 163
ἐπαρχία/ἀπαρχία Α΄ 4
ἐπιβουλή Β΄ I/10
ἐπιγραφή Β΄ I/6, 9
ἐπικύρωσις Β΄ I/17
ἐπιμάνικα, τὰ Β΄ I/3
ἐπίστρεψις Β΄ I/17
ἐπιτραχήλι Β΄ I/13
ἐπιτροπή Δ΄ 161
ἐπιτροπιλήκι Γ΄ 11· Δ΄ 195
ἐπιτρόπισσα Β΄ 27· Δ΄ 276
ἐπίτροπος Α΄ 17α· Β΄ 17, 21, 21α, 23, 24, 27, I/11· Γ΄ 10, 11, 58, 82· Δ΄ 5, 13, 22, 35, 45, 69, 103, 105, 124, 126, 127, 136, 161, 185, 195, 198, 202, 208, 209, 211, 214, 235, 244, 250, 258, 273 || – *τῆς Ἐκκλησίας* Β΄ 11 || [εκτελεστής διαθήκης] Β΄ 30, I/15 || – *τῆς χώρας* Β΄ 24
ἐπιχείρημα [πράξη] Β΄ 26
ἐργασία [έργο] Β΄ 22
ἐργαστήρι βλ. «*ἀργαστήρι*»
ἐργαστηριώτης Δ΄ 96, 163
ἔργον Β΄ 13, 26
ἐρετώκριτοι,-τές Δ΄ 257, 260, 262, 276
ἐτιός βλ. «*αἰτία*»
Εὐαγγέλιον Β΄ I/9
εὐταξία Δ΄ 40
εὐτρέπισμα Β΄ I/11
εὐχέλαιον Β΄ I/1
ἐφημέριος Β΄ 5, 10, 21, 25, I/16· Δ΄ 110
ἔχη, τὸ [περιουσία] Β΄ 12· Δ΄ 121

Ζάβι-ντάβι Δ΄ 7
ζαλόγκι Δ΄ 39, 79
ζάχαρη Δ΄ 183-185
ζῆλος Β΄ I/15
ζημία/ζημιά Α΄ 3, 9· Β΄ 23, 27, I/4· Γ΄4, 38, 68· Δ΄ 1, 2, 4, 20, 43, 73, 89, 117, 158, 166-168, 181, 190, 250
ζητεία Α΄ 22
ζή(ι)τη(ι)μα Α΄ 25· Γ΄ 5, 61, 62· Δ΄ 162
ζ(ο)λότι, -(γ)ια Β΄ I/4 || – *νέμτζικα* Α΄ 24

ζουδέτζος Δ΄ 228, 278
ζυ(ι)γή Β΄ I/3· Δ΄ 14
ζωνάρι Β΄ 17
ζωοτροφεία Δ΄ 260

Ἡγούμενος Β΄ 7· Δ΄ 11
ἠδίσματα βλ. «*εἰδίσματα*»
ἡλικία Δ΄ 121, 185
ἡ(ί)νκτα Δ΄ 136

Θανατικό Β΄ I/12
θάνατος Β΄ 7, 12, 27, I/14, I/15
θανή [θάνατος] Β΄ 12, 21, 25· || [ταφή] Α΄ 25
θέλημα Β΄ 2, 12, 26, 26α, I/13· Δ΄ 23, 28, 192, 197, 226, 229, 244
θεληματάρης (νὰ εἶναι) Δ΄ 10, 13, 96
θέλησις Β΄ I/17
θεός, μὲ –όν καὶ ψυχὴν Δ΄ 6, 8, 26
θεόψυχα Δ΄ 75, 89, 104, 130, 164α, 193, 200

Ἰατρός Β΄ I/15
Ἰγκλέξος Β΄ 18
ἰδήσματα βλ. «*εἰδίσματα*»
ἰδιόχειρον, τὸ Β΄ I/2· Δ΄ 105
ἱερά [τα άμφια] Β΄ I/3
ἱερομόναχος Β΄ 5, 10, 21α
ἱεροσολυμίτης Β΄ 5
ἰμπριά, (τα) Β΄ 15
ἰνβεντάριον Δ΄ 203
ἰνκβέστρο Δ΄ 203
ἰνκβιζίτζιον βλ. «*ἐκφιζίτζιον*»
ἰνσπεκτώρος Β΄ I/10
ἰντερέσο Δ΄ 209
ἰντιμάτζιο Δ΄ 76
ἰνστρουμέντον,-τα Δ΄ 44
ἰσ(ι)άζω,-ομαι Γ΄ 22, 28· Δ΄ 6, 10, 89
ἴσον (το) Δ΄ 11, 136
ἰστάντζια Γ΄ 20· Δ΄ 66, 100, 108, 159, 194, 203, 236, 254, 257, 258
ἰσχύς Β΄ I/17

Καβ(αυ)γάς Α΄ 5· Δ΄ 20, 92, 237, 264, 282
καδηλήκιν Β΄ I/1-2
και(ε)ρός,-οί [χρον. διάστημα, εποχή] Β΄ 14, 17, 20, I/13· Δ΄ 2, 160 || [προθεσμία] Β΄ 22, 23, I/14 || *μὲ -όν* Β΄ I/4

καίσαρ Δ΄ 231
κάκητα Α΄ 25
κακία Β΄ I/10
κακολογιά Β΄ 1
κακοσύναις Β΄ I/4
καλαλικό Δ΄ 148
καλός, γίνομαι Δ΄ 256
Καμάρα Β΄ I/4· Γ΄ 9, 93· Δ΄ 54, 106, 108, 121, 156, 169, 174, 180, 232, 236, 252, 254, 255, 257, 260, 262
καμινάρις Γ΄ 9
καμπάνα Β΄ 4
καμχανές,-δες Β΄ 15
καναβάτζα, ἡ Α΄ 2· Β΄ I/3
κανδήλιον/-λι Β΄ 13, I/1, I/6
κανώ(ό)ναις Β΄ I/15
κανταρτζῆς Δ΄ 11
καντζελαρία Δ΄ 83
καντζελίστας Δ΄ 194
κάντωρης Β΄ I/5
καουτζιόνι Δ΄ 129, 136, 207, 214, 219, 252
καπε(ι)τάνος Α΄ 25· Β΄ 21, [11-12], I/2, I/14, [I/15]· Γ΄ παντού και 1, 6, 7· Δ΄ παντού και 77, 78, 106, 241, 242, 277
καπι(η)τάλι Β΄ I/15· Δ΄ 218
καπιτάν Β΄ 27
καπιτανίτζα Β΄ 27
καραγρόσια Β΄ 15, 24· Γ΄ 6, 7, 58· Δ΄ 25· βλ. και «*γρόσια*»
καρπός [τόκος] Β΄ I/15
κάρτα μπιάνκα Δ΄ 165, 167, 168, 174, 199
καρτέρα Δ΄ 254· βλ. και «*διορία*»
κασέλλα Β΄ 16
κάσσα, δημόσια Β΄ I/15
καστρι(α)νός/καστηρνός,-οί Β΄ 9α, I/7· 30-33, 36, 52, 159, 222, 231, 260
Κάστρον Β΄ 2, 5, 13, 18, 22, I/4, I/13
καταγώγιον Β΄ I/11
καταδεξία βλ. «*ἀκαταδεξία*»
κατάδικος Β΄ I/14
καταλαλῶ Γ΄ 14, 74
Κατάνοι Γ΄ 68· Δ΄ 9
κατάρα Β΄ 27
κατασκευή Β΄ I/6
κατάστιχο(ν),-α Α΄ 17α· Β΄ 21, I/4-5· Γ΄ 18, 21-25, 38, 40, 50, 62, 78· Δ΄ 11, 76, 89, 120, 126, 149, 167, 183, 199, 201, 202, 243, 276, 281· βλ. και «*τεφ(ευ)τέρια*»
καταλίσταδοι Δ΄ 204· βλ. και «*καντζελίστας*»
κατζαρδίζω Δ΄ 52
κατζιβέλα Γ΄ 4
κατζίβελος Δ΄ 177, 264
κατής Α΄ 25· Β΄ 2, I/14 || *Μικρός* – Δ΄ 210
κατηφές Δ΄ 1
καυγάς βλ. «*καβγάς*»
καυκί,-ιά Β΄ 17
καφές Δ΄ 183
κβαρεντάνα Β΄ I/12
κβαρτίριον Δ΄ 231
κβιτάντζια Β΄ 18
κέλευσις Β΄ I/16
κεραμίδια Β΄ I/2
κέρατο Β΄ 17
κε(η)ρί Δ΄ 181, 183, 198
κε(αι)φάλαιο/κεφάλι Γ΄ (Β΄), 18, 36, 43, 58· Δ΄ 30, 35, 69, 70, 73, 98, 167-168, 218, 226, 238
κε(η)φή(ί)λης,-δες Β΄ 14, 17, 22· Γ΄ 4, 12, 15, 36, 75· Δ΄ 35, 43, 44, 68, 72, 74, 106, 131, 188, 189, 196, 199, 203, 210, 217, 256, 264, 273, 274, 276
κε(η)φι(η)λημές Β΄ 1, 22, 25· Δ΄ 44, 105, 114, 126, 199, 207, 210, 217, 226, 273, 275
κινητόν,-ά Β΄ 23· Γ΄ 82
κίρτζ(ου)μα Δ΄ 27
κιρτζιμαρίτζα Δ΄ 148
κιτζές Β΄ 15
κλέος Β΄ I/6
κλέπτης Γ΄ 67, 88· Δ΄ 1, 166
κλέπτω Δ΄ 4
κλεψία (η) Β΄ I/14
κλεψιμιά (τα) Γ΄ 67
κληρονομία Δ΄ 136
κληρονόμος,-οι Β΄ 12, I/15, I/17· Δ΄ 164α, 198
κοινόν (το) Δ΄ 253, 266
κοινότης/-τητα Β΄ 13, 27, 28, I/8, I/10· Γ΄ 49· Δ΄ 17, 96, 114, 185, 195, 241 || – *Γραικῶν* Β΄ I/6
κολάκι Δ΄ 176
κομαντίρτης Β΄ I/14
κομάντο (το) Β΄ I/14
κομ(μ)άτι,-ια [μονάδα μετρ. υφασμάτων] Β΄ 19· Γ΄–Δ΄ παντού
κομεντάτος Β΄ I/13

κομ(μ)έρκι/κουμέρκι Α΄ 15· Β΄ Ι/13· Γ΄ 66
κομερκιάριος Β΄ Ι/13
Κομίσσιον Β΄ Ι/4
κομμισσιόνι Β΄ Ι/7· 43, 44, 107, 203, 206, 207, 232, 243, 266
Κο(υ)μπανία παντού || *πριβιλεγκιάτη* – Β΄ Ι/15, Ι/17
Κομπανίστας,-αι Β΄ Ι/17
κο(ου)μπιά ασημ(υ)ένια Β΄ 17· Δ΄ 12
κομσπιουτέντζηα Δ΄ 133
κο(ου)νάκι Α΄ 17, 25· Β΄ 11, 15, Ι/4, Ι/7, Ι/10, Ι/13· Δ΄ 3, 139, 148
κονκούρσο Δ΄ 154, 159
κονσισουάλιον Β΄ Ι/17
κοντενταλόγησις Γ΄ 27
κοντενταλογίζω,-ομαι Γ΄ 24, 82
κοντεντάρομαι Δ΄ 23
κοντέντος Γ' 35, 66· Δ΄ 10
κόντηκας Γ΄ (Β΄)
κοντζιλιάρης Γ΄ 4
κοντράκτον Β΄ Ι/17
κοπέλι,-ια Α΄ 25· Γ΄ 77
κόπια Δ΄ 262
κοράσιον Β΄ 27
κόρη Β΄ 27
κόστος Β΄ Ι/17· Δ΄ 227
κοτζιτάρης Δ΄ 238
κοτροτζανιώτης Β΄ 7
κουπέλα Γ΄ 4
κουραμάς Δ΄ 2
κουρουτζσάγκι Β΄ Ι/4
κούρτη Β΄ Ι/10, Ι/14
κουσούρι,-α Δ΄ 7, 33, 35
κου(ω)τι τοῦ Ἁγίου Τάφου Α΄ 18, 20-22
κουτόπουλο Β΄ 17
κραγιάσα Β΄ 14
κραγιο(ω)βάνος Β΄ 21, 27
κραΐμπιρέος/κράλμπιρέος/κροΐμπιρέος Α΄ 8· Β΄ Ι/11· Δ΄ 19, 166
κρατούνα,-αις Β΄ 17
κρέδα/κρέντα Δ΄ 203, 238
κρεδι(η)τό(ώ)ρος,-οι/-ιδες Γ΄ 15· Δ΄ 11, 23, 31, 36, 76, 104, 107, 117, 154, 201, 203, 219
κρεϊτζάρια Δ΄ 92
κρεμάλα Β΄ Ι/14
κρεμασταριά,-αῖς Β΄ Ι/14
κρέντα βλ. «*κρέδα*»
κρέσιλα Δ΄ 92
κρίσις/-η,-ες/-αις/-εις παντού και Α΄ 4, 6, 8, 25· Β΄ 4, 22, 27, Ι/13· Γ΄ (Α΄), 2, 19, 22α, 33, 36, 40, 77, 81, 85, 90· Δ΄ 66, 82, 154-156, 158, 159, 167, 169, 176, 177, 181, 194, 214, 228, 232, 240, 244, 246, 247, 252, 257, 258 || – *τοῦ Βηλαετίου* Δ΄ 37, 102 || – *ἐγκληματική* Δ΄ 236 || *νομική* – Γ΄ 81 || *ξένη* – Α΄ 25 || *πραγματευτάδικη* – Δ΄ 125 || *τὸ σπίτι τῆς* –*εως* Δ΄ 247 || *τέλεια* – Δ΄ 5
Κριτήριο(ν) παντού και Α΄ 6, 17α, 25· Β΄ 2, 22, 26, 27, Ι/13· Γ΄ 2, 36, 40, 47, 77, 81, 82, 80, 91· Δ΄ 165, 167-168, 229 || – *τῶν ἀρμένιδων* Δ΄ 19 || *ἁρμόδιον* – Δ΄ 94 || – *δικαιοσύνης* Δ΄ 187 || *ἐκκλησιαστικὸν* – Δ΄ 94 || *ἐξωτερικὸν* – Γ΄ 74 || – *ἐ(αί)ραιτόκριτον* Δ΄ 260 || – *τοῦ Θεοῦ* Β΄ Ι/8
κριτής,-άδες/-αί Α΄ 17α· Β΄ 22· Γ΄ 70· Δ΄ 27 || *αἱρετοὶ-ές* Γ΄ 82
κροΐμπιρέος βλ. «*κραΐμπιρέος*»
κτήριον Β΄ Ι/17
κυβέρνησις/κυβέρνημα Β΄ 18, Ι/11· Δ΄ 139
κυρά Β΄ Ι/11
κύρος Β΄ Ι/17· Δ΄ 18, 161, 260
κώδιξ/-κας [της Κ] Β΄ 7, 13, 25, 29, Ι/15· Γ΄ 34 || *παλαιός* – [της εκκλ. του Μπούγκαρτ] Β΄ 9α, 10, 14, 22, 26-26α, Ι/1-2, Ι/4, Ι/7-8, Ι/10-11

Λάδα/λάντα παντού
λαδούνκι Β΄ 17
λαξαρέτο Β΄ Ι/11· Γ΄ 82· Δ΄ 24, 27, 87, 91, 100, 167, 168, 174, 181, 191, 273
λαϊμπηλ Δ΄ 197
λάρμα Δ΄ 74
λιανικά/λιανικῶς Γ΄ 49· Δ΄ 238
λιανόματα Δ΄ 158, 183
λάστρα Β΄ Ι/1
λεύψανο, ἅγιο Β΄ 17
λεμοντζῆς Β΄ Ι/11
λίμπερος Δ΄ 9
λιτζιτάτζιο Β΄ 27
λοβηάνηκο, ροῦχο Γ΄ 2
λογάριαση/-ις Α΄ 6· Β΄ 26α· Γ΄ 17, 20, 21-23, 37, 62, 78, 82· Δ΄ 2, 23, 105, 120
λογαριασμός Β΄ 26· Γ΄ 22, 60· Δ΄ 2, 183-185, 198, 202, 220, 226, 235

λογαριαστής Γ΄ 82
λόγια ἐνάντια Β΄ 14
λόγος, ἔχω – με [συμφωνία] Α΄ 14· || *δίδω – Β΄ I/8*
λογοτριβές Δ΄ 180, 282
λουλάδες Δ΄ 67
λουπάτα,-ες Δ΄ 20, 28, 63, 200, 237, 253, 264

Μ*άγισσα* Δ΄ 1
μαγιστρᾶτο(ν) [των Σαξόνων του σιμπίου] Β΄ I/11, I/14· Δ΄ 176, 194, 202-204, 207, 234
μάζα,-αις Δ΄ 183
μακαριώτατος [Πατριάρχης Ιεροσολύμων] Α΄ 23, 24· Β΄ I/6
μαλάτος,-οι Β΄ I/4
μάνα Β΄ 25
μανδήλι Δ΄ 183
μανουάλι Β΄ I/1
μαριάσιον/-ικον Β΄ 9, I/4· Δ΄ 113, 196, 243
μαρτζελικό Δ΄ 183, 184
μάρτυρας,-ες παντού
μαρτυρία/μαρτύργια,-ες/-αις Α΄ 10, 11, 13, 15· Γ΄ 1, 43, 78· Δ΄ 9, 13, 27, 28, 60, 63, 75, 91, 92, 102, 120, 130, 135, 164, 164α, 167, 191, 193, 237, 238, 246, 247
μαρτυρικόν (το) Δ΄ 9, 172, 191
μάσα Β΄ I/1
μεδελνιτζάρης Δ΄ 181
μεθυσμένος Δ΄ 264
μεθυστής Δ΄ 63
μελενικιώτης Β΄ 26α, 30, I/2, I/5
μέλος Δ΄ 261
μεμοριάλι Δ΄ 232
μεντένι Δ΄ 177
μεριά [αμαξιού ως μονάδας όγκου] Β΄ 19
μερίδιο(ν),-α Β΄ 27· Δ΄ 126, 131, 134, 149, 161, 185, 195, 201
μερμερί,-ιά Β΄ 15
μέρος [διάδικος, συμβαλλόμενος] Β΄ 22, 23, I/17· || [μερίδιο] Β΄ I/4· || [οικόπεδο, χωράφι] Α΄ 28
μερτ(δ)ι(η)κό(ν),-ά Α΄ 9, 17α· Β΄ 25· Γ΄ 34, 50, 58, 62· Δ΄ 2, 18, 19, 23, 66, 121, 136, 138, 158, 181, 188, 195, 198, 202, 209, 212, 218, 223, 226· βλ. και «*μοιράδι*»
μέση, μεγάλη – Β΄ 5, 14, I/2
μεσσητία Β΄ I/17
μεσητικά Δ΄ 177
μεσίτης Β΄ 14
μέσον, διὰ παντού
μέστερης Δ΄ 13
μεταγενέστεροι (οι) Β΄ I/12, I/14-16
μετάνοια Β΄ 14
μεταχείρησις Β΄ I/17
μετρη(ι)τά Β΄ 21, 29, I/11, I/17
μήτηρ Β΄ 12, 23
μιλίτζια Β΄ I/4
μίμησις Β΄ 23
μιρασμός Δ΄ 202
μιτριός Δ΄ 195
μνήμη, ἄξιον –ης Β΄ 9, 12, 22, 26, I/9· *εἰς –ην* Β΄ I/6, I/16
μνημόσυνον Β΄ 8, 13, 28-30, I/1, I/9, I/11
μόδος Δ΄ 26
μοιράδι Α΄ 17α· βλ. και «*μερτικό*»
μοιρασιά Γ΄ 34· Δ΄ 185
μοίρασμα Δ΄ 153
μολόγα βλ. «*ὁμολογία*»
μοναστήριον/-ι/μονή Ἁγ. Διονυσίου [Ἄθω] Β΄ 21, 21α· || – *Προδρόμου τῆς Βερ(ρ)οιας* Β΄ 7, 10, 12· || – *Προδρόμου ἀπὸ τὰς Σερ(ρ)ας* Β΄ 17· || – *στὸ Σιπιάρι* Α΄ 18
μοναχή Β΄ 12
μονέδα Β΄ 9, I/4, I/10, I/12, I/14· Γ΄ 15· Δ΄ 171
μονόκερο Β΄ 17
μουσούλι,-ια Β΄ 19
μουφλούζης Δ΄ 24, 153, 159
μοχθη(ε)ρά Δ΄ 168, 191
μπαγκρόδος Β΄ 27
μπακάλης,-ιδες Β΄ 12, I/5, I/11· Δ΄ 96
μπακαρίνια Γ΄ 92
μπαλτᾶς Β΄ 4
μπάνια [υποδιαίρεση ουγγρ. Φιορινίου] παντού || [χρήματα] παντού
μπάνκο, βασιλικό Β΄ I/15
μπασάς/-ιάς παντού
μπάσι (το) Γ΄ 41, 44
μπασκαλῆς Γ΄ 13
μπελα(η)κόσα Δ΄ 183, 184
μπελιγραδιάνος Δ΄ 38
μπερκιζί,-ιά Β΄ 15
μπέτζι Β΄ I/13
μπιράρης Δ΄ 238

μπιρσάγγ(κ)ο,-ορα Β΄ I/2, 10· Γ΄ 9· Δ΄ 20, 83, 92, 130· βλ. και «*γκλόμπα*»
μπλεστεμάτος Δ΄ 92
μπλεστεματζία Δ΄ 253, 264
μπολτάσης Δ΄ 33
μπόλτι/-α,-ια/-ες παντού
μπόρτξιο Δ΄ 183· βλ. και «*πόρτξιο*»
μπρασσοβάνος Β΄ I/5
μωραΐτης Β΄ I/11

Ναός Β΄ I/6
νάχτι(η), μπάνια –/ἄσπρα – Β΄ 13, 27, I/4· Δ΄ 120, 149, 183-185, 195, 198, 202 || – *μετρητά* Β΄ 21
νεανίσκος Β΄ 17
Νέμτζος Β΄ I/4· Δ΄ 4, 167
νίκι/νήί(εί)κι Β΄ I/13· Γ΄ 32, 71· Δ΄ 11, 33, 183, 202, 250, 278
νικοκύρης,-έοι Β΄ I/13
Νοβέλλα,-αι Β΄ I/12
νόμος Β΄ 27· Δ΄ 24, 44, 45, 48, 53, 55, 95, 136 || – *τοῦ βιλαετίου* Γ΄ 37, 79, 83, 91· Δ΄ 29, 42, 74, 88, 90, 173, 175, 239 || – *τῆς κομπανίας* Δ΄ 130 || – *τῆς πατρίδος* Δ΄ 279 || – *χριστιανικός* Δ΄ 185
νομπίληδες Δ΄ 231
νόρμα, βασιλική Δ΄ 219
νουδεσία Β΄ 27· Δ΄ 236
νταβατζής Δ΄ 32, 33, 37
νταβατζιλίκι Δ΄ 277
νταβίζω Γ΄ 27, 53· Δ΄ 1
ντελημπεράτο(ν) Γ΄ 75, 92· Δ΄ 54, 57, 66, 75, 107, 142, 147, 159, 167α, 170, 176, 194, 246· βλ. και «*δελιμπεράτο(ν)*»
ντε(η)ραγί Α΄ 2· – *λέχικο* Β΄ I/1
ντιρέκτζιο Γ΄ 20
ντοκουμέντο(ν) Δ΄ 136
ντόπ<ι>α Δ΄ 202
ντουχανίζω Δ΄ 40
νύμφη Β΄ 25

Ξεκοπή Δ΄ 44
ξεκόφτω Γ΄ 34· Δ΄ 1
ξεπεσμένος (ο) Δ΄ 19, 35, 76, 83, 98, 147
ξετίμημα Δ΄ 22
ξίκι Δ΄ 137· βλ. και «*ἐξήκι*»

Οἰκία Β΄ I/11
οἰκοδομή Β΄ I/2, I/11
οἰκοκύρης Β΄ I/11 || – *τέλειος* Δ΄ 202· βλ. και «*νικοκύρης*»
οἶκος τῆς Δεήσεως Β΄ I/17
ὀκά Β΄ I/16
ὀκνιάνος Β΄ I/5
ὁλότη, μὲ τὴν Β΄ I/8
ὀμνεγμένος,-οι (ο, οι) Β΄ I/14· Δ΄ 56, 114, 121α, 126, 198, 226, 241, 243, 244, 251
ὀμνύω/ὀμνέγω Δ΄ 41, 168
ὁμογενής Δ΄ 231
ὁμο(υ)λογία [χρεωστική] Α΄ 7, 11, 17α, 25, 27· Β΄ 22, 25, I/4· Γ΄-Δ΄ παντού || [σύμβαση] Β΄ 20, I/15, I/17· Γ΄-Δ΄ παντού || *ἔγγραφη* – Δ΄ 23 || *ἰδιόχειρος* – Δ΄ 1, 29, 49, 104, 110, 198 || *–ίες παμπάλαιες* Δ΄ 202 || *συμφωνητική* – Γ΄ 24 || *συντροφική* – Δ΄ 198, 244, 276
ὁμο(ου)σμένος (ο) Γ΄ 14, 59· Δ΄ 241· βλ. και «*ὀμνεγμένος*», «*πολγάρης*»
ὀμπερλαΐτμαν Δ΄ 200
ὄπρισμα,-τα Β΄ 2, I/7, I/12
ὀπρίζω/-ομαι Γ΄ 8-10, 13, 20, 30, 32, 32α· Δ΄ 3, 5, 13, 14, 38, 67, 83, 85, 94, 111, 119, 120, 154, 162, 167, 168
ὁρατώριον Β΄ I/11
ὅρια Β΄ I/10, I/12
ὁρισμός Δ΄ 43· *βασιλικός* – Β΄ I/12
ὅρκος Α΄ 14· Β΄ I/14· Γ΄ 20, 21, 43, 78, 82· Δ΄ 1, 10, 34, 37, 52, 55, 60, 75, 85, 92, 93, 105, 120, 137, 149, 153, 167, 168, 169, 176, 181, 196, 230, 238
ὁρκωμοσία, ῥελατώρια Δ΄ 43
ὀρφανά Γ΄ 62· Δ΄ 188, 258, 260, 276
οὔλιτζα (η) Α΄ 17· Β΄ I/11, I/17· Δ΄ 29
ὀφίκια Δ΄ 241
ὀφιτζιάλοι Δ΄ 91

Παζάρι Β΄ 25, I/7, I/13· Γ΄ 2, 71· Δ΄ 20, 26, 155, 191, 227, 281 || *κάνω*– Δ΄ 59, 85, 97
παιδεία, κεφαληακή Β΄ I/14· βλ. και «*πέδευσις*»
παί(έ)δευσις Δ΄ 20, 40
παιδεύω,-ομαι Γ΄ 77· Δ΄ 9, 17, 55, 282
παι(ε)δί [τέκνο, μαθητευόμενος, υπάλληλος] Α΄ 15, 16· Β΄ 4, 25· Γ΄ 12, 87· Δ΄ 1, 28, 82, 94, 96, 228, 238, 273, 277
παλι(η)κάρι,-ια Β΄ 14, [12], I/2, I/6

παναροτλίκι Δ΄ 201
πανη(α)γύρι/πανήγυρις Α΄ 5· Β΄ 1, 20, 23 I/13· Γ΄+Δ΄ παντού
πανουργία Β΄ 27
παπάς,-δαις παντού
παραβάτης Δ΄ 81
παραγγελή Β΄ 11· Γ΄ 31
παραίτησις τῆς προεδρίας Β΄ 21α, 26· Δ΄ 241
παρακοή Γ΄ 81· Δ΄ 45
παρανομία Δ΄ 26, 63, 94, 95
παράς,-δες Β΄ 21
παρακαλεστής Β΄ 14
παρακίνησις Β΄ I/13
παρρησία,-α Β΄ 12, 13, 26, I/8· Γ΄+ Δ΄ παντού
πασούσι Δ΄ 83, 87, 252
παταρ(γ)ιά Δ΄ 248, 277
πατέρες [ιερείς/μοναχοί] Β΄ 7
Πατριάρχης τοῦ Ἁγ. Τάφου/Ἱεροσολύμων Α΄ 20, 22, 24· Β΄ I/6
πατρίς Β΄ I/12· Δ΄ 231
πέγι Γ΄ 75
πειρασμός Β΄ I/4
πενθερά Β΄ 27, I/1
περιόρισμα,-τα Β΄ I/7
περτζέπτορας Δ΄ 121α, 276
πίμνιτζα Δ΄ 82, 121, 250
πιπερτζής Δ΄ 121, 130, 134
πιρσάγγο βλ. «*μπιρσάγγο*»
πι(η)στόλι(η),-α Δ΄ 14, 133, 183, 184, 195
πλενιποτεντιάλης/-ριος Δ΄ 71, 133, 136, 262
πλε(η)ρωμή Β΄ 1, I/6, 15
πλερωτής Β΄ 14
πληροφορία Β΄ I/15
πλεστεμάτος βλ. «*μπλεστεμάτος*»
πλεστεματζία βλ. «*μπλεστεματζία*»
πληρεξούσιον Δ΄ 192
πληρεξούσιος Δ΄ 260
πληρεξουσιότητα Δ΄ 198, 260
Πνευματικός/Πλοιματικός (ο) Α΄ 20· Β΄ 17, 21, I/2, I/16· Γ΄ 11· Δ΄ 7, 193
ποδηματάς Δ΄ 137
πολγάρης,-δες Α΄ 25· Β΄ 22· Γ΄ 22, 38· Δ΄ 13, 121α· βλ. και «*ὁμνεγμένος*», «*ὁμοσμένος*»
πολγαρίκι Α΄ 25
πολι(υ)τέλεια Β΄ 6
πόλιτζα Δ΄ 183, 190, 256, 270
πολιτζανίτης Β΄ I/2, I/5
πόλτουρο βλ. «*πότουρο(ν)*»
πονηρία Β΄ 27
ποπλατζάνος Β΄ I/11
πο(ου)ρούνκα (η) Α΄ 28· Γ΄ 39
πόρτα Τζη(ε)σναδία Β΄ I/16
πόρτζιο(ν) Α΄ 16· Β΄ I/13· Γ΄ 69· Δ΄ 8
ποσακή Δ΄ 6
ποσότης Β΄ 23, I/4
ποτέντζια/-τζιον Γ΄ 77, 81· Δ΄ 26, 74, 75, 82, 92
Ποτήριον (άγιο) Β΄ 5
πότουρο(ν) [δικαστικό παράβολο] παντού· || [μονάδα εσωτερκής αξίας νομίσματος(;)] Β΄ 9α
πούλησις Β΄ I/17
πούνκτο,-α/πούνκτουρα Γ΄ 62, 64, 78· Δ΄ 41, 231
πρᾶγμα/πράμ(μ)α Α΄ 3, 12, 17α · Β΄ 1, 11, 15, 19, 27, I/10· Γ΄+ Δ΄ παντού || – *βενέτικο* Α΄ 15, 16· Δ΄ 183, 184 || – *βερεσέ* Β΄ 1 || – *λιανόματα* Δ΄ 201 || –*τα μεταξωτά* Β΄ 16
πραγματεία/-άτι(ει)α Β΄ 26, I/12, 14· Γ΄ 15, 18, 75, 82· Δ΄ 198, 201, 230, 231
πρα(γ)ματευτής,-αί/-άδε(αι)ς παντού || – *τῆς κουμπανίας* Δ΄ 201 || *ξένος* – Β΄ I/14 || *Ῥωμαῖοι –αί* Β΄ I/4, I/6, I/9· Δ΄ 231
πραιβαρικάτζιον (το) Β΄ I/10
πραιτέντζιον/-όνι Γ΄ 78· Δ΄ 76, 274
πρεσβευτής Β΄ I/10
πρετενδάρω Γ΄ 15
πρεφεκτούσης/προφοιτούσης τοῦ Ῥηγός Α΄ 25
πριβιλέγκ(γγ)ιον Β΄ 8· Δ΄ 231 || – *Λεοπολδῖνο* Β΄ I/13
πριντζιπάτον (το) Β΄ I/12
προαίρεσις Β΄ 5, 28, 29, I/2, I/9, I/11
προγονή Β΄ 27
προδοσία Β΄ I/10
προεδρία Β΄ 1, 4, 21α, 26, I/2· Δ΄ 242
προεστός/-ώς παντού
προηγούμενος [ηγούμενος] Β΄ 12
προίκα/προίξ Α΄ 28· Β΄ 27· Δ΄ 228
προικοσύμφωνον Δ΄ 136
προκάτο(ω)ρας/προκουράτωρας Β΄ 27· Δ΄ 43-45, 57, 112, 124, 125, 136, 169, 176,

203, 215, 251 || – *τοῦ γγουμπερνίου* Δ΄ 153 || – *φισκάλις* Δ΄ 125
Πρόνοια, θεία Β΄ 26
Προνόμιον Β΄ 8, Ι/13· βλ. και «*πριβιλέγκιον*»
προσευχητήριον Β΄ Ι/11
προσταγή Β΄ 18, 27· Δ΄ 44, 53, 159, 226, 253, 254, 257 || – *βασιλική* Δ΄ 167, 167α, 197, 203, 204, 212 || – *τῆς Καμάρας* Δ΄ 226
προ(ω)πεστά(ί)ρω Δ΄ 24, 167, 167α, 170
προ(ω)πε(ο)στάτξιο(ν) Α΄ 6· Β΄ Ι/8· Γ΄+Δ΄ παντού
προτεστάτο Δ΄ 207
προτξεδάρω Γ΄ 77
προτεσταλογίζω βλ. «*προτοστολογίζω*»
προτίμησις [δικαίωμα] Β΄ Ι/17
προ(ω)τόκολ(λ)ον Β΄ Ι/17· Γ΄ (Α΄), 20· Δ΄ 49, 53, 66, 136, 226, 244
προ(ω)τοστολογίζω/προοστολοΐζω παντού
προτροπή Β΄ 27
πρόφασις Β΄ Ι/7· Δ΄ 225
πρωτοσύγγελλος τοῦ ἁγ. Τάφου Α΄ 19, 22
πρωτόπαππας Δ΄ 196
πρωτότυπον,-α (το) Δ΄ 136
πτέξιμον Δ΄ 136
πτέ(αί)στης, πταίξτα Δ΄ 27, 241, 253
πύλη ["ωραία"] Β΄ Ι/1

Ῥαβάσι Γ΄ 75
ῥαγιᾶς, τούρκικος Δ΄ 165
ῥαδιούργημα Β΄ 27
ῥαδουλιώτης Β΄ 7
ῥακί Δ΄ 9
ῥακοκαύκι,-ια Β΄ 17
ῥαχωβιτξανός Β΄ Ι/15
ῥέγγι Β΄ 15
ῥεγγιμέντι Μπελιγρίνη Δ΄ 200
ῥέγκια (η) Γ΄ 66
ῥέγουλα Δ΄ 75
ῥεξολουτξιόνη (το) Β΄ Ι/14
ῥεμπέλλιο Β΄ Ι/14
ῥεπαρτίτξιο Δ΄ 268
ῥεστάντξια,-αις Δ΄ 104
ῥήγας Α΄ 28· Β΄ 2
ῥήγισα Β΄ 14
ῥίτον τῶν ῥωμαίων, τὸ Δ΄ 231
ῥόγα (η) Α΄ 25· Β΄ 11· Γ΄ 9, 37, 51, 67· Δ΄ 1, 9, 23, 59, 95, 197, 229, 269
ῥοξόλι Δ΄ 183
ῥότα Δ΄ 164
ῥούπι,-ια Δ΄ 11
ῥοῦχο [ύφασμα] Α΄ 6, 13· Γ΄+ Δ΄ παντού
Ῥωμ(ο)ιός/Ῥωμαῖος Α΄ 25· Β΄ 13, Ι/4, Ι/7, Ι/9, Ι/14, Ι/15, Ι/17· Δ΄ 164α

Σαΐκα Δ΄ 86
σαλονικιά,-ιός Β΄ Ι/2, Ι/5
σαμαρᾶς Β΄ 4
σαμούρι,-για Α΄ 2
σαπουνάρης Β΄ Ι/11
Σαρακοστή/Τεσσαρακοστή Γ΄ 78, 85, 86
σάρτι,-ια Β΄ Ι/17
Σάσ(σ)ος,-α Β΄ Ι/7, Ι/11, Ι/14, Ι/17· Δ΄ 20, 29, 31, 33, 34, 36, 52, 62, 80, 164α, 222, 231, 238
σατισφάκτξιο/-τξιόνι Δ΄ 43, 74, 75, 95, 200
σάτρα Β΄ 1, 2· Γ΄ 19, 48, 67, 69· Δ΄ 8, 26, 92, 219
σαφράνος Β΄ 21α· βλ. και «*σαφραντξής*»
σαφραντξής Β΄ 9, 9α, 11, Β΄ 2, 5
σεκβεστράδα, ἄσπρα Δ΄ 270
σεκλέτι Β΄ Ι/4
σενατόρος Β΄ Ι/17
σερασέρι Β΄ Ι/1
σερμι(α)γές (ο) Β΄ 14, 20· Δ΄ 198
σεφέρι Β΄ Ι/5
σηγουριτά Δ΄ 126, 167, 276
σημάδι,-ια/σημαδιακά Α΄ 6· Β΄ 1, 17· Γ΄+ Δ΄ παντού || – *εἰς τὴν κρίσιν* Δ΄ 217
σιάζομαι Γ΄ 15
σιγουράδα Δ΄ 49
σικοτά Δ΄ 231
σιμπινιάνος παντού
σιόγ(γ)ορος Δ΄ 57, 226
σιστάκια Α΄ 18, 19,
σιστωβλής Β΄ 2
σκουμπία (η) Δ΄ 85, 284
σλόμποδ(τ)ος Γ΄ 20, 77, 85
σο(ω)κάκι Β΄ Ι/17
σόλγαμπιρέος Δ΄ 207
σολδάτος,-οι Β΄ Ι/4
σούδιτος Δ΄ 230, 231
σούκνα Δ΄ 177
σούλφι Γ΄ 43, Δ΄ 34
σούμα παντού

σούπλικα Β΄ I/4
σουργούνι Α΄ 25, 26· Β΄ 2· Γ΄ 12
σοφρωνῶ Δ΄ 253
σπαδί Β΄ 4· Δ΄ 264
σπέτζιας φάκτα Δ΄ 133
σπήτι Β΄ 24, I/11, I/17
στάβα Δ΄ 231
σταμπατόρος Δ΄ 159
στανικῶς Δ΄ 244
στανιό Γ΄ 7· Δ΄ 92
σταυρός Β΄ 17, I/1
στέργω/στρέγω παντού
στερέωσις Β΄ I/15
στερκτός/στρεχτός παντού
στηλίτευμα Β΄ 2
στιχάρι Β΄ I/3
στίχοι ἰαμβικοί Β΄ I/6
στιχῶ/-ίζω παντού
στιχημένος (ο) παντού
στόμα, ἐκ –τος Β΄ 26· Γ΄, Δ΄ παντού
στράξα,–αις Β΄ I/17
στραματουράρης Β΄ I/11
στράτα,-ες/-αις Α΄ 4, 8· Β΄ 2· Γ΄ 61· Δ΄ 130, 181
συγχώρησις/συνχόρησις Β΄ I/14· Γ΄ 1, 81, 93· Δ΄ 20, 52, 56, 65, 92, 110, 163, 264, 282
σύζυγος Β΄ 12 || *νόμιμος* – Δ΄ 230· βλ. και «*συμβία*»
συκοτά βλ. «*σικοτά*»
συκοφαντία Β΄ 27· Δ΄ 1, 63, 64, 78, 136
συκοφαντῶ Δ΄ 85
συμβία Β΄ I/16
συμβοηθός Δ΄ 149
συμ(ν)φωνή/συμφωνητικό Β΄ 22, I/15, I/17· Γ΄ 18, 43, 45, 58, 74, 75, 82, 93· Δ΄ 73, 106, 198
συμφωνία/συμφώνησις Δ΄ 18, 231, 239
συναδελφός,-οί Β΄ I/14, I/15
συνάντημα Β΄ 27
συνδρομή Β΄ I/6, 7
Συνέδριον Β΄ 29· Γ΄ 80, 82· Δ΄ 75, 241
συνείδησις Β΄ 18
συνεργῶ Δ΄ 1
συνήθεια/-διον Β΄ I/14· Γ΄ 85· Δ΄ 6, 83, 213, 241, 250
συνθήκη Β΄ I/15, I/17
σύνορον,-α Β΄ I/12
συντροφεύω/συντροφιάζω Γ΄ 43, 52· Δ΄ 8, 158
συντροφία/συντρόφγια (η) Α΄ 3, 9· Β΄ 2, 11, 20· Γ΄ 43, 64, 82· Δ΄ 10, 47, 198, 244
σύντροφος Α΄ 3· Γ΄ 9, 18, 42, 52, 63, 75· Δ΄ 8, 11, 19, 24, 158, 191, 198, 207 || *φιλός* – Δ΄ 89
συνφο(ω)νή βλ. «*συμφωνή*», «*συμφωνία*»
σύστασις Β΄ I/4
σφάλτης Δ΄ 55· βλ. και «*πτέ(αί)στης*»
σχολεῖον, ἑλληνικόν (της Κ) Β΄ I/15
Σχώτης/Σώτης Β΄ 18
σωτηρία, ψυχική Β΄ 5, 8, I/3, I/15
σωφρονισμός Γ΄ 47· Δ΄ 63, 95

Ται(ε)ριάζω,-ομαι Δ΄ 18, 34, 90, 98, 110, 111, 126, 142, 167, 167α, 201, 250, 272, 281
τακίμι πραματευτάδικον Β΄ I/14
ταμεῖον τῆς Κοινότητος Β΄ 28
ταμπέλλα τῆς Κ Β΄ 26α
τανασούκι,-ια Β΄ 15
Τάταρης Β΄ I/5
τέγγι/τέγκι Β΄ 15, I/13
Τεξαουραριάτον Β΄ 27· Δ΄ 36, 53, 57, 66, 76, 79, 107, 142, 154, 159, 203, 214, 230, 231, 257
τέργιασμα/-σμός Δ΄ 147, 251
τερζῆς Β΄ 6, 12, I/2
τέρμινο(ν) Γ΄ 36, 80· Δ΄ 45, 51, 61, 72, 88, 90, 98, 104, 136, 142, 143, 145, 165, 167α, 173, 194, 203, 211, 214, 216, 225, 252
τευ(φ)τέρι,-(γ)ια Α΄ 17α· Β΄ I/4
τζάβαλα/τζαβαλικά (τα) Β΄ 17· Γ΄ 33, 34, 40, 45, 48, 53· Δ΄ 2, 3, 7, 16, 22, 110, 149, 185, 195, 202
τζάρα Β΄ I/4
τζασμᾶς, σαρή Β΄ 14
τζέδουλα Δ΄ 83
τζελεμπῆς/τζελεμπτζῆς Β΄ 24, I/14
τζελισαχί,-ιά Β΄ 15
τζέντι Δ΄ 167
τζερβενοβαδαλής Β΄ 11
τζέχι Δ΄ 104
τζηγκηρί,-ία Β΄ I/7
τζήντα Δ΄ 12
τζήτι,-ια Β΄ 15
τζοχατζής,-ήδες Α΄ 16
τζούχτλερους Δ΄ 63

τιμή παντού
τιμήνι,-ια Β΄ 24
τίποτα(ε)ς/τίπουτας Α΄ 4· Δ΄ 1, 13, 121, 258
τι(ε)στη(εί)ρι Δ΄ 253
τόπος [χώρος για *σάτρα*] Α΄ 6· || [γεωγραφική περιοχή] Α΄ 15· Β΄ I/13, 14
τουμπάνι,-ια Δ΄ 164
Τούρκος,-οι Β΄ I/12· Δ΄ 204, 206, 232
τουρναβίτης Β΄ I/2, I/5
τουτούνι Δ΄ 11
τουφέκι Β΄ 4
τρακτάρω Δ΄ 57
τρικαλιώτης Α΄ 20
τρούλλος Β΄ 13
τυχηρό (το) Δ΄ 197

Ὑβρις,-εις/-ιτες Γ΄ 93· Δ΄ 82
υἱός,-οί Β΄ 3, 15, 23, 28
ὑπάρχοντα (τα) Β΄ 25
ὑπήκοος Δ΄ 230, 266· βλ. και «*σούδιτος*»
ὑπηρεσία Β΄ I/13
ὑπηρέτης Β΄ I/11
ὑπόγραμμα Δ΄ 209, 260
ὑπογραφή Β΄ 15, I/15
ὑπόδειγμα Β΄ 23
ὑποδεσ(ι)άρης/-ιος Α΄ 25· Γ΄ 80· Δ΄ 27, 45, 203
ὑπόθεσις Β΄ 23, I/13-14· Δ΄ 51 || *ἐγκληματική* – Δ΄ 75 || *χρεωστική* – Δ΄ 48, 51, 107
ὑπόμνημα Β΄ 1-29, I/1-17· – *δικαστικόν* Β΄ 22
ὑπομνηματισμός Β΄ 13
ὑποστατικόν, ἀκίνητον Β΄ I/15· Δ΄ 231
ὑπόσχεση(ις) Β΄ I/15· Δ΄ 24, 32, 48, 51
ὑποταγή Β΄ 26
ὑποψία Δ΄ 4, 10, 90, 149, 160, 166

Φ*αγουλά* (τα) Β΄ I/13
φατούρα (η) Β΄ 16· Δ΄ 183
φατοῦρος Β΄ 9α, 11· Γ΄ 4, 9, 31, 37, 52, 60, 65· Δ΄ 1, 2, 38, 67, 277
φέρια,-αις Δ΄ 125, 182
φ(ι)λάνδρα Α΄ 13
φιλιππουπολίτης Β΄ I/2· Δ΄190
φιλονικία Δ΄ 48
φιορίνι/φλορίντζι,-ια οὔγγρικο,-α παντού || – *νέμτζικα* Β΄ I/4-5, I/14-15· Γ΄ 43 || – *ρενένσια* Δ΄ 260
φισκάλις, τὸ Β΄ I/4, I/13
φλεσέρ Β΄ I/17
φλο(υ)ρί,-ιά Α΄ 4, 20· Β΄ 18, 27, 28, I/2, I/11· Γ΄ 4, 5, 24, 26, 33, 43-46, 62, 75 || – *βασιλικά* Γ΄ 50· Δ΄ 199 || – *βενέτικα* Α΄ 22· Β΄ 21, I/14 || – *μάλαμα* Β΄ I/4· Δ΄ 13, 122 || – *οὔγκρικα* Α΄ 18-20· Β΄ 21, I/2, I/14· Γ΄ 18
φοβερισμός Δ΄ 244
φόβος Δ΄ 167
φορέματα/-ικά Δ΄183, 189, 219, 228 || – *χρυσά* Δ΄ 212
φορσπάνον Δ΄ 231
φόρτομα Δ΄ 89
φούντι Δ΄ 92
φταίσημον Δ΄ 77
φταίστης/φταίξης Δ΄ 52, 88, 253· βλ. και «*πτέστης*»
φυλακή Β΄ I/10, I/14· Δ΄ 12, 253, 275 βλ. και «*τζούχτλερους*»
φυλακώνω,-ομαι Δ΄ 57, 63, 68, 98, 248
φύλαξις Β΄ 17, 25

Χ*αβιάρι* Δ΄ 172
χαγήρια Β΄ 25
χαλί Β΄ I/1
χαμαμιά (τα) Β΄ 15
χάνι Δ΄ 250
χάους μπρήφ Β΄ I/17
χαρά (:γάμος) Γ΄ 81· Δ΄ 212
χαράτζι Β΄ I/2, I/13
χάρη Β΄ 14
χάρτζι Α΄ 15
χασέδες ποσακῆ Β΄ 15
χαταλμασαγγί/-σάγκουρα Γ΄ 2, 48· Δ΄ 28, 74
χειρόγραμμα Β΄ I/13
χηρεύουσα (η) Β΄ 28
χονωράριον Β΄ I/13,
Χορβάτης Β΄ 29
χορδάς Α΄ 15
χορτάρι Β΄ I/7, I/13
χρέγο/χρέος Α΄ 1, 2, 4, 17α, 28· Β΄ 24, I/5· Γ΄ 64, 90· Δ΄ 5, 7, 10, 67, 79, 80, 83, 104, 107, 154, 159, 165, 167, 194, 201-203, 234 || *κοινόν* – Β΄ I/16
χρεώστης,-αι Β΄ 9α· Γ΄ 22· Δ΄ 1, 7, 24, 30-32, 35, 36, 79, 147, 167
χρεώστισσα (η) Δ΄ 210

χρεωφειλέται Δ΄ 126, 127
χρήματα Β΄ Ι/4
χριστιανός Β΄ 27
Χριστούγεννα Β΄ 22
Χρυσόβουλα (τα) Β΄ Ι/14
χτένα Δ΄ 154
χώρα Β΄ 24· || [προάστειο, χωριό] Β΄ 2, 6
χωρίον Β΄ Ι/2

Ψεύ(σ)της Β΄ 22· Δ΄ 1, 267
ψουνιστικά (τα) Δ΄ 183
ψυχή, διὰ τὴν – Β΄ 6· Δ΄ 183, 185, 198
ψυχοπαίδα Δ΄ 164
ψω(ου)νίσματα (τα) Δ΄ 120

Ὥρα Δ΄ 12
ὡράριον Β΄ Ι/3

***C**autio* Δ΄ 254
commercium Β΄ Ι/12
contagium (:contagio) Β΄ Ι/12
contractualium Δ΄ 255

***D**ocumenta* Δ΄ 255

***E**dictum* Β΄ Ι/12

***F**ama* Β΄ Ι/12
fornix Δ΄ 254

***G**remium patriae* Β΄ Ι/12

***I**nformatio* Δ΄ 255
instrumentum Δ΄ 255
instantia Δ΄ 255

***M**andatum* Β΄ Ι/12

***N**atio* Β΄ Ι/12
numus Β΄ Ι/12

***O**rdo thesaurarialis* Δ΄ 254

***P**raetensio* Δ΄ 254
principatus Β΄ Ι/12
procurator Δ΄ 255
provincia Β΄ Ι/12

***R**esponsio* Δ΄ 255

***Q**uadragmia/quarantaine* Β΄ Ι/12

***S**ejunctio à societate* Β΄ Ι/12
species Β΄ Ι/12

***T**urci* Β΄ Ι/12

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΤΟΠΩΝ

Ἅγιον Ὄρος Β΄ 7, 12, 21
Ἄδως Β΄ 21
Ἀλ(ρ)βανιτοχώρι Β΄ 1, 8, 22, 25, I/2, I/6· Γ΄ 13, 50· Δ΄ 3, 161, 202
Ἀνιούδι Γ΄ 24, 72· Δ΄ 102, 135, 278
Ἀπόλδι Γ΄ 12, 13
Ἀράδι 197

Βαγενίτι/-η Β΄ 20
Βασαρχέλι(η)/Βασαρχεῖ Β΄ 23· Γ΄ 12
Βενετ(γ)ιά/Βενετία Α΄ 17α· Β΄ 16· Γ΄ 15· Δ΄ 183, 198, 270
Βέῤῥοια Β΄ 10
Βιέν(ν)α/-η Β΄ 8, I/10, I/12-14· Δ΄ 88, 231
Βλαντές Δ΄ 49
Βλαχία Β΄ I/14· Γ΄ 75· Δ΄ 1, 18, 49, 76, 83, 91, 106, 133, 168, 174, 191, 196, 226, 228, 252, 261-263, 274, 284
Βουκο(υ)ρέστι/-η Β΄ 7· βλ. και *Μπουκουρέστι*
Βρασοβόν βλ. *Μπρασ(σ)οβό*
Βρατισλαβία Β΄ I/6

Γιάνενα/Γιάννινα Α΄ 4, 23· Β΄ I/2· βλ. και «*Ἰωάννινα*»
Γγράτζο Δ΄ 150
Γιάσι Δ΄ 183
Γιοξέφστατ Δ΄ 231
Γκέρλα Γ΄ 48, 66· Δ΄ 19, 283
Γκουραρέουλουϊ Γ΄ 78
Γουστερίτζα Β΄ 25

Διπαλίτζα [Γιάμπολη] Β΄ 25
Δόλιανη Β΄ 20

Ἐρδέλι/Ερδελία Β΄ 14, I/4, 12· Γ΄ 66· Δ΄ 1, 261
Ἑρμανούπολις [το Σιμπίου] Β΄ I/6

Ζαγόρι Β΄ I/14
Ζέμον Δ΄ 190

Ἱεροσόλυμα Β΄ I/6
Ἱμπασφάλον Δ΄ 144, 281
Ἰωάννινα Β΄ 6, 9α, 16, I/9· βλ. και «*Γιάνενα*»

Καλημανέστη Δ΄ 191
Κικιλλιβάρι [Kükülosvar] Α΄ 17α
Κιν(ι)άνι Δ΄ 27, 85, 89
Κλαυδιούπολις [Cluj] Β΄ I/17
Κλούζι Γ΄ 26· Δ΄ 281, 283
Κολέστιον Δ΄ 18
Κολουσβάρι Γ΄ 49, 58, 67· Δ΄ 93, 225, 281
Κουμπουλούγγι Γ΄ 18, 50
Κολωνία Β΄ I/12
Κομοράνι Α΄ 24
Κραγιώβα Β΄ 27· Γ΄ 71, 75· Δ΄ 181, 190, 265
Κωνσταντινούπολις/-η Β΄ I/6, I/14· Δ΄ 160, 270· βλ. και «*Πόλη*»

Λειψία/Λήψηκα Γ΄ 18, 26, 41· Δ΄ 13
Λεχία/-ά Α΄ 3, 15· Β΄ 18
Λόφτζα Β΄ I/2, I/5

Μεδιάσι Γ΄ 28, 69· Δ΄ 30, 36, 51, 122, 197, 219
Μελένικον/-ος Β΄ I/2, I/4· Γ΄ 68
Μενέκιον Ὄρος Β΄ 17
Μερκουρί/Μέρκορη Γ΄ 12· Δ΄ 275
Μεχαδία Δ΄ 181
Μισῆρι Β΄ I/5
Μιχαήτζιον Β΄ 4
Μόγο Γ΄ 75
Μόου Δ΄ 191
Μόρεσης (ποταμός) Δ΄ 197
Μπανάτο Β΄ I/11· Δ΄ 164α, 274

Μπέγκαλα (τα) [Βεγγάλη] Β΄ 17
Μπελιγράδι [Alba Iulia] Β΄ 14· Δ΄ 110, 111, 137, 189, 234
Μπίστριτζα Γ΄ 27· Δ΄ 75, 117
Μπογδανία Δ΄ 183-185
Μπόϊτζα Γ΄ 63· Δ΄ 9, 85, 100, 167
Μποροσλόβι βλ. «*Βρατισλαβία*»
Μπούγκαρος/-ρτ/Μπουγκάρδι/-δο Α΄ 18· Β΄ 6, 13, 25, I/1-2
Μπουκοβάρι Β΄ I/11
Μπουκουρέστι Δ΄ 11· βλ. και *Βουκουρέστι*
Μπραγκοβάνι Β΄ I/5
Μπράνι Δ΄ 176
Μπρασ(σ)οβό Α΄ 22· Β΄ 17, 18, 21α, 27, I/1· Γ΄ 45, 80· Δ΄ 5, 87, 97, 166, 172, 183, 194, 267

***Ν**αϊδιρίσε* [χάνι] Δ΄ 250
Ντουμπράβα Δ΄ 200

Ὄκνα Δ΄ 238
Ὄλυμπος Β΄ 21
Ὀραστεία/ Ὀροστία/Ἀροστία Γ΄ 12, 13· Δ΄ 61, 176, 194
Οὐγγρία, Ἀπάνω Β΄ I/4· Γ΄ 35
Οὐτζήγιστα ντέ Ζός Δ΄ 94

***Π**έστα* Δ΄ 167, 172, 201
Πλάνινα Δ΄ 183
Πόλη/-ις Α΄ 20, 23· Β΄ 20· βλ. και «*Κωνσταντινούπολις*»
Ποπλάκα Δ΄ 43
Προύσσα Β΄ 4, 11

*Ῥ**αιδεστός* Β΄ I/5
Ῥαχω(ο)βί(ή)τζα Β΄ 2, 5· Δ΄ 198
Ῥεγγίν Γ΄ 60
Ῥε(ι)σινάρι Δ΄ 52, 59, 209, 249, 251
Ῥίμνικο(ν)/Ρίμνεκο Β΄ I/5· Γ΄ 15, 82· Δ΄ 9, 26, 49, 133, 208, 269, 274
Ῥίο(ου) Βάδ(ντ)ουλουϊ Β΄ 21α· Γ΄ 75· Δ΄ 27
Ῥόντε Τούρνου Δ΄ 228
Ρούμελη Α΄ 4
Ῥουστζούκι Δ΄ 175

***Σ**άκμαρι* Α΄ 6
Σιάτιστα Δ΄ 230
Σελίστα Β΄ I/11
Σέμπεσι Γ΄ 31· Δ΄ 26, 166, 238
Σέρραι Β΄ 17
Σιγκισιόρα Γ΄ 45
Σιλέζια Β΄ I/6
Σίληβνος Γ΄ 61
Σιλήπερο Δ΄ 264
Σιμπίνι/-ον παντού
Σιπιάρι Α΄ 18
Σκέϊ [συνοικία Μπρασόβ] Δ΄ 267
Στενιάν Γ΄ 82

***Τ**εμεσβάρι* Β΄ I/11· Δ΄ 18
Τζεσναδ(ντ)ία Β΄ I/16· Δ΄ 201
Τζιδαδέλα [συνοικία] Δ΄ 231
Τομπρητζήνι Β΄ I/2
Τόρδα/Τούρδα Β΄ I/2· Δ΄ 204, 207
Τουρκία Β΄ I/6, I/14· Γ΄ 43, 46· Δ΄ 1, 75, 91, 167, 230, 231, 267
Τρανσυλβανία παντού
Τριέστι Δ΄ 183
Τού(ύ)ρναβος Β΄ I/2· Δ΄ 1

***Φ**αγκαράσι* Α΄ 16· Β΄ 1· Δ΄ 52, 87, 209, 229
Φκαστιανά, τά Β΄ 19

***Χ**έρζα* Δ΄ 183
Χινιδώρα [Hunedoară] Δ΄ 194
Χιντιστάνιον Β΄ 17

***H**ungaria* Β΄ I/12

***T**ransylvania* Β΄ I/12

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΝΟΜΙΚΗΣ ΥΛΗΣ

Αγωγή/ανταγωγή, παντού και Α΄ 6, 7· Δ΄ 5, 182 || κατ'αγνώστου Δ΄ 4 || αναγνωριστική Δ΄38, 67 || δι'αντιπροσώπου, παντού και Δ΄4 || απαράδεκτη Γ΄ 85 || «*έγκληματική*» Δ΄ 236 || συναφής Β΄ 23· Δ΄ 251, 264 || συνεκδίκαση μη συναφών, παντού και Γ΄ 82 || σώρευση, παντού και Δ΄ 14, 74, 182, 274

αδίκημα (δια παραλείψεως) Γ΄14

άδικο, άρση Δ΄ 166 || πειθαρχικό Δ΄ 212

αδικοπραξία Γ΄ 45· Δ΄ 74, 95

αιρετοκρισία Γ΄ 82· Δ΄ 61, 89, 236, 257, 260, 262, 276, 281

αμοιβή, δικηγόρου Δ΄ 176 || σε είδος και χρήμα Δ΄ 59 || πληρεξουσίου Δ΄ 192 || υπηρεσιών Α΄ 1· Δ΄ 85

αμφίεση Δ΄ 212

αναβολή δίκης/συζητήσεως, παντού και Α΄ 17· Β΄ 23· Δ΄ 51, 58, 71, 75, 77, 78, 82, 119, 124-125, 135, 150, 160, 175, 182, 208, 214-215, 239, 260, 277

αναγγελία πιστωτών Δ΄ 201, 203

αναγωγή (δικαίωμα –) Γ΄ 15, 60· Δ΄ 106, 211

αναδοχή χρέους Α΄ 2· Δ΄ 24, 99· βλ. και «χρέος»

αναδρομικότητα θεσπίσματος, μη Δ΄ 212

ανάκριση Δ΄ 60

ανανέωση βλ. «χρέος»

αναστολή αναγκαστικής εκτελέσεως Δ΄ 116-117, 217 || εκτελέσεως αποφάσεως Δ΄ 107, 174, 297, 224α

αναστροφή πωλήσεως Γ΄ 5· Δ΄ 177, 208

ανήλικος, παντού και Γ΄ 68· Δ΄ 21, 99· βλ. και «χειράφετος»

ανίκανος Δ΄ 209, 222, 223

ανταγωνισμός, αθέμιτος Α΄ 25, 26· Β΄ 11· Γ΄ 19, 44, 65· Δ΄ 39, 96, 137

αντίγραφο αποφάσεως/πρακτικών, παντού και Δ΄ 54, 66, 147, 156, 167α, 170

αντιποίηση αρχής Δ΄ 83

αντιπροσώπευση, παντού και Γ΄ 60· Δ΄ 67, 93, 181, 187, 229, 239· βλ. και «πληρεξουσιότητα»

αξιόποινο, εξάλειψη Δ΄ 65, 92, 110

απαγόρευση, παντού || αγορανομική Β΄ 1/7· Γ΄ 66 || εξόδου από την πόλη/χώρα, παντού και Γ΄ 20, 30· Δ΄ 94, 154, 168, 262, 275· βλ. και «*όπρισμα*»

απαράγραπτο δικαιωμάτων/αξιώσεων, παντού και Γ΄ 23, 44· Δ΄ 8, 48, 136, 275

απάτη Γ΄ 44· Δ΄ 1, 46, 160, 162, 202, 244

απείθεια (πειθ. αδίκημα) Δ΄ 17, 78, 241, 242, 251, 253, 277

απειλή Γ΄ 83· Δ΄ 41, 47, 82, 244, 267

αποβολή (από την Κ) Α΄ 25· Β΄ 2, 11, 14· Δ΄ 251, 253· βλ. και «*σουργούνι*», «*στηλίτευμα*»

απογραφή εμπορικής περιουσίας, παντού και Δ΄152, 183, 198, 201, 238, 239, 243, 262, 274 || εξαιρέτου Δ΄ 148, 149, 195· βλ. και «κληρονομία», «*συντροφία*»

απόδειξη, παντού και Α΄ 10, 11, 13, 15, 17α· Β΄ 20, 48· Δ΄ 13, 41, 89, 94, 128, 164, 168, 172, 191, 240, 249· βλ. και «μάρτυρες», «όρκος», «ομολογία»

αποζημίωση Α΄ 5, 6, 8· Γ΄ 24, 45, 67, 91· Δ΄ 58, 92, 95, 113, 170, 190, 205, 226

αποκλήρωση τέκνου Δ΄ 63

απόπειρα Β΄ 4· Δ΄ 100, 277

απόσβεση ενοχής Α΄ 4· Γ΄ 17· Δ΄84

απόφαση, παντού || αντίγραφο, παντού και Δ΄ 142, 262 || διοικητική Δ΄ 119, 261, 263 || έκδοση/δημοσίευση, παντού και Δ΄ 73, 75, 120, 240, 262, 281 || κανονιστικού περιεχομένου Γ΄ 54, 69· Δ΄ 39, βλ. και «θέσπισμα» || πειθαρχική Β΄ 1, 2· Δ΄ 241, 242, 253 || προδικαστική, παντού και Δ΄ 165

αποχώρηση (από την Κ) Β΄ 26, 26α, 38
αργίες Γ΄ 65· Δ΄ 39, 125, 163, 277
αρμοδιότητα/αναρμοδιότητα Κριτηρίου της Κ, παντού και Γ΄ 20, 59· Δ΄ 9, 43, 44, 53, 57, 66, 76, 80, 83, 100, 108, 159, 228, 229, 236, 260 || εκκλησιαστικού δικαστηρίου Δ΄ 94, *βλ.* και «δικαιοδοσία» || *Έξωτέρας* Γ΄ 93 || Θησαυροφυλακίου, παντού και Δ΄ 107, 108, 169, 174, 236, 260, 262 || σαξονικού δικαστηρίου Δ΄ 104
αρνησιδικία Δ΄ 258
αρραβώνας Γ΄ 75· Δ΄ 183
άρση αδίκου *βλ.* «άδικο»
αρχή, παντού και Β΄1/7
ασέβεια (προς το Κριτήριο) Δ΄ 51, 78
άσκηση δικαιώματος Δ΄ 28
ασφάλεια συναλλαγών, παντού και Α΄ 6· Γ΄ 29, 46, 73· Δ΄ 49, 106 || απαιτήσεως, παντού και Δ΄ 142, 146, 217
ασφάλιση κινδύνου Δ΄ 1, 110
αυτοδικία Γ΄ 47, 48, 77
αυτουργός, ηθικός Α΄ 8· Γ΄ 3, 48· Δ΄ 52
άφεση ποινής *βλ.* «ποινή» || χρέους Γ΄ 62· Δ΄ 19, 238, 267
αφορισμός Γ΄ 53· Δ΄ 10

Βάπτιση Δ΄ 212
βεβαίωση, ένορκη Δ΄ 43
βία, ανωτέρα Δ΄ 175 || παράνομη Γ΄ 81· Δ΄ 26, 74 || ψυχολογική Δ΄ 167, 168
βιασμός Δ΄ 249, 251, 253
βιβλία, εμπορικά («*κατάστιχα*»), παντού και Α΄ 17α· Γ΄ 22, 23, 78· Δ΄ 76, 105, 120
βλάβη σωματική Β΄ 4· Γ΄ 77, 79· Δ΄ 27, 28, 74, 92, 100, 233, 236, 237, 264 || υλική Δ΄ 133
βούληση δικαιοπρακτική, παντού και Α΄ 7· Γ΄ 57, 63, 64· Δ΄ 167, 168

Γάμος Δ΄ 209, 212, 249
γλώσσα Κριτηρίου Γ΄ 85· Δ΄ 44, 126, 254, 255
γράμμα, παντού || άκυρο Δ΄18 || *ἐξωφληστικόν*, παντού και Δ΄ 18, 250· *βλ.* και «έγγραφο»
γραμμάτιο εις διαταγήν *βλ.* «τίτλος ανώνυμος»
γυναίκα εγγυήτρια Δ΄ 210, 216, 217, 221

Δάνειο, παντού και Β΄ 9, 9α, 14· Γ΄ 41, 42· Δ΄ 13, 68-69, 79, 88, 120, 153, 157 || αναγκαστικό Β΄ 1/4-5 || σε ανήλικο Δ΄ 99 || προς την Κ Δ΄ 114 || *σε στράτα* 41-44
δαπάνη Δ΄ 30, 32, 54, 61, 73 || παροχής υπηρεσιών Δ΄ 192· *βλ.* και «έξοδα»
«δεδικασμένο», παντού και Γ΄ 34, 40, 53, 62, 76, 82· Δ΄ 56, 85, 112, 136, 187, 244
δήλωση, παντού || ανάκληση — Α΄ 9 || αξίας εμπορεύματος Α΄ 12 || εξώδικη Α΄ 6, 9
Δήμος Σιμπίου, σαξονικός Δ΄ 33
δημοσιότητα, παντού και Α΄ 6· Γ΄ 57, 58· Δ΄ 18, 106, 234, 265
διαδικασία, «επ'αναφορά» Γ΄ 9, 12, 13, 46, 50· Δ΄ 16, 18, 49, 119, 121, 218, 258 || αυτοφώρου Δ΄ 247 || κατανομής *εργαστηρίων* Δ΄ 119 || κτήσης υπηκοότητας Δ΄ 230
διάδοχος, καθολικός Γ΄41
διαθήκη Β΄ 13, 25· Γ΄ 83 || εκτελεστής — Β΄ 30 || προφορική Δ΄ 193
διαιτησία *βλ.* «αιρετοκρισία»
διακύμανση, νομισματική Β΄ 8-9α· Γ΄ 41-44
διαλάλημα Β΄ 1· Γ΄ 13
διανομή κληρονομίας *βλ.* «κληρονομία»
διαπληκτισμός, παντού και Α΄ 25· Γ΄ 2, 47· Δ΄ 27, 81, 82, 86, 100, 130, 155, 237, 282
«διαταγή πληρωμής» Δ΄ 213
διατακτικό αποφάσεως, παντού || διαζευκτικό —, παντού και Γ΄ 43, 88· Δ΄ 11, 98, 201, 272
διατάραξη οικιακής ειρήνης Δ΄ 74
διατροφή προγονού/-ής Δ΄ 128, 195, 199, 260
διαφέρον, παντού και Δ΄ 190
διαχείριση ορφανικής περιουσίας Γ΄ 62· Δ΄ 126 και επ. σχ. εγγρ.
διευθέτηση, εξωδικαστική Δ΄ 22
δίκαιο τρανσυλβανικό, παντού και Δ΄ 29, 41, 42, 102, 125
δικαιοδοσία, Αυλικής Καγκελλαρίας Β΄ I/10, I/14 || εκκλησιαστικού δικαστηρίου Α΄ 4, 28· Δ΄ 94 || εκουσία — Β΄ 21 || Θησαυροφυλακίου, παντού και Β΄ 27, I/10· Δ΄ 66, 236, 244 || αποκλειστική Κριτηρίου Α΄ 25· Δ΄ 53, 76 || τρανσυλ-

βανικών δικαστηρίων ποινική Δ΄ 78
δικαίωμα διαιρέσεως, παντού και Γ΄ 50, 58· Δ΄ 19, 61 || διαχειρίσεως του συζύγου Δ΄ 244 || διζήσεως Δ΄ 35 || σε τόπο *σάτρας* Γ΄ 69
δικάσιμος, παντού
δίκη (εμπορική, ποινική), παντού || αστική, παντού και Δ΄ 125 || ματαίωση — Δ΄ 45 || οικονομία — Γ΄ 22· Δ΄ 169, 229 || περάτωση — Δ΄ 250, 276 || πορεία — Δ΄ 254, 255
δικηγόρος Δ΄ 43, 112, 124, 125, 153, 182
δίωξη, αυτεπάγγελτη Δ΄ 63
δόλος Γ΄ 45· Δ΄ 52
δόση αντί καταβολής Δ΄ 127
δυσφήμηση, παντού και Γ΄ 38, 47, 52, 61, 68, 70, 74, 83· Δ΄ 1, 20, 37, 41, 47, 55, 64, 76, 91, 133, 282 || Κομπανίας Γ΄ 6
δωρεά αιτία θανάτου Β΄ 6, 7, 8, 12, 28, 29 || αποδοχή — Β΄ I/15 || — εν ζωή Β΄ 5, I/1-3, I/9 || — Κομπανίας Β΄ I/6· Δ΄ 261, 266, 268 || *προγαμιαία* — Δ΄ 136, 209, 238 || μεταξύ συζύγων Δ΄ 149
δωσιδικία εναγομένου, παντού και Β΄ 22· Δ΄ 33, 43, 44, 66, 80, 100, 104, 177, 194, 229, 267, 278 || συναλλαγμάτος Δ΄ 174

Έγγραφο, παντού || απόδοση — Γ΄ 29 || γνησιότητα — Δ΄ 153, 257
εγγύηση, παντού || για την παράσταση διαδίκου Β΄ 22· Δ΄ 83
εγγυητής Γ΄ 4, 15· Δ΄ 35, 68, 72, 105, 126, 130, 188, 189, 199, 203, 210, 214, 216-217, 219, 221, 256, 264, 273, 275, 276
εγγυοδοσία Γ΄ 25· Δ΄ 43, 44, 86, 129, 171, 208, 214, 217, 219, 223-224, 252, 254
έγκλημα Β΄ I/14· Δ΄ 236 || κατά των ηθών Δ΄ 94, 102, 246-249, 251, 253
έθιμο εμπορικό, παντού και Δ΄ 6
εισφορά (μελών Κ) Α΄ 16
εκδηλώσεις, κοινωνικές Δ΄ 212
εκκαθάριση εμπορικών λογαριασμών, παντού και Α΄ 1-3· Γ΄ 23· Δ΄ 11, 98, 105, 120, 150, 238, 243, 272 || δαπανών ανικάνου Δ΄ 227 || κληρονομίας βλ. «κληρονομία» || *συντροφίας* παντού και Γ΄ 62-64· Δ΄ 158, 198, 235, 239, 260, 262, 274, 276
εκκρεμοδικία Δ΄ 66, 104, 160, 174, 194, 207, 260
εκπλήρωση, αδυναμία —, παντού και Β΄ 16· Γ΄ 71, 75, 76· Δ΄ 35, 68, 98, 147 || πλημμελής/μερική —, παντού και Γ΄ 45, 66· Δ΄ 19, 153, 225, 278
εκποίηση από τον δανειστή Δ΄ 11 || ενεχύρου Δ΄ 79, 115, 201 || κληρονομιαίων Β΄ 15, 19· Δ΄ 202, 203
εκτέλεση αναγκαστική, παντού και Β΄ I/4· Δ΄ 90, 106, 115-116, 145, 148, 217, 221 || αποφάσεως, παντού και Γ΄ 24, 53, 75, 76· Δ΄ 36, 61, 106, 109, 143, 165, 197α, 262, 279 || συμβάσεως, παντού και Γ΄ 45, 72· Δ΄ 2, 59, 93, 97· βλ. και «κατάσχεση», «προσωποκράτηση»
εκτελεστής διαθήκης Β΄ 27· Γ΄ 10· Δ΄ 154
εκχώρηση απαιτήσεως, παντού και Γ΄ 89· Δ΄ 5, 13, 19, 67
ελαφρυντικά Δ΄ 100, 187
έλλειψη, ουσιώδης Γ΄ 27· Δ΄ 172, 181
εμποροπανήγυρη, παντού και Γ΄19, 49· Δ΄ 75, 281, 284
ενέχυρο, παντού και Β΄ 17, 24· Γ΄ 35· Δ΄ 779, 105, 113, 115, 148, 177, 196, 202, 217, 221, 222
ενοχή, παντού || άκυρη — Δ΄ 99 || διαιρετή — Δ΄ 29, 31, 188, 273 || — *ἐξ ἀποφάσεως* Δ΄ 23, 30, 83, 85, 273
ένσταση, παντού και Α΄ 6, 7, 17α· Δ΄ 243 || εξοφλήσεως, παντού και Δ΄ 33, 153 || καταβολής δαπανών, παντού και Δ΄ 73 || κλήσης μάρτυρα Δ΄ 91, 135 || παραγραφής Δ΄ 246 || συμψηφισμού, παντού και Δ΄ 167
ένταξη μέλους (διαδικασία) Δ΄ 232
εντολή, παντού και Α΄ 1-4, 28· Β΄ 18, 23· Γ΄ 21, 28, 31· Δ΄ 1, 3, 22, 89, 137, 167 || έμμισθη — Α΄ 28· Δ΄ 85, 106
εξαγωγή νομίσματος Β΄ I/12· Γ΄ 6
εξαίρεση προεστού/παρέδρου Δ΄ 193, 201
εξαίρετο Δ΄ 138, 149, 185, 195
εξέταση, «προκαταρκτική» Δ΄ 4
έξοδα δίκης, παντού και Δ΄ 61, 176, 194, 214 || εκτελέσεως εντολής Δ΄ 85 || κλητεύσεως Δ΄ 87 || μεταφοράς Δ΄ 191 || «*στράτας*» Δ΄ 130· βλ. και «δαπάνη»
εξόφληση, παντού || μερική Γ΄ 16, 17, 18· Δ΄

165, 171, 234 || τμηματική Δ΄ 51, 62
εξύβριση Β΄ 4· Γ΄ 1, 12, 38, 55, 70, 84, 86, 88, 93· Δ΄ 20, 26, 27, 58, 74, 81-82, 92, 135, 155, 182, 187, 200, 259, 264, 267· *βλ.* και «προσβολή»
επίδειξη εγγράφου Γ΄21· Δ΄ 22, 133
επιμέλεια ανηλίκου Δ΄ 139, 195, 260
επίσχεση Γ΄ 33, 40, 67· Δ΄ 9, 104, 189, 197, 205, 228-229
επιτόκιο, αναπροσαρμογή Δ΄ 66, 73, 88, 167, 169, 238
επιτροπεία Β΄ 27, 121 || Κομπανίας Δ΄ 99, 126, 188, 209, 227, 235, 260, 273-274, 276· *βλ.* και «επίτροπος»
επίτροπος κληρονομίας Δ΄ 126 || ορφανού Β΄ 27· Γ΄ 62· Δ΄ 121, 126, 131, 134, 138, 185, 195, 199 || προεστού Γ΄ 24, 30
έρευνα, σωματική Δ΄ 166
ερημοδικία Β΄ 22· Δ΄ 208, 211
εταιρεία, *βλ.* «*συντροφία*»
ευθύνη αντιπροσώπου/εντολοδόχου Γ΄ 27-28· Δ΄ 93, 137, 181 || δεματοφύλακα, παντού και Δ΄ 12, 137 || καθολικού/ειδικού διαδόχου Γ΄ 42, 42· Δ΄ 113 || μεταφορέα Γ΄ 27, 71 || ποινική, παντού και Γ΄ 4 || προστήσαντος/προστηθέντος Γ΄ 67· Δ΄ 74, 77, 113, 167 || συλλογική Δ΄ 251, 253 || συνοφειλέτη Δ΄ 141 || *συντρόφων*, παντού και Γ΄ 71· Δ΄ 11
έφεση/αντέφεση, παντού και Α΄ 25· Δ΄ 36, 54, 66, 76, 107, 108, 156, 159, 167-167α

Ζημία Γ΄ 44· Δ΄ 2, 158, 197

Ήθη, συναλλακτικά Γ΄ 63· Δ΄ 181

Θεμελίωση της κρίσης, παντού και Δ΄ 48, 55, 167
δέσπισμα Α΄ 25, 26· Γ΄ 49· Δ΄ 17, 40, 96, 163, 212, 242

Ιεραρχία κανόνων δικαίου Β΄ I/7
ἐνκφιξίτιο (inquisitio) Δ΄ 41, 102
ισοτιμία νομισμάτων, παντού

Κακούργημα Δ΄ 236
κανόνας δικαίου, ατελής Δ΄ 40
καραντίνα, παντού και Β΄ I/12
κάρτα μπιάνκα Δ΄ 165, 167, 168, 188, 199· *βλ.* και «ανανέωση»
καταγγελία, παντού || υποχρεωτική Γ΄14
κατάθεση δημόσια στην Κ, Α΄ 5· Β΄ 21, 25· Γ΄ 25, 33, 58, 73· Δ΄ 106, 168, 171, 199, 205, 217, 281, 283
κατάσχεση, παντού και Γ΄ 32, 32α· Δ΄ 3, 67, 73, 98, 110-111, 119, 128, 172, 189, 207, 256, 270· *βλ.* και «εκτέλεση», «μέτρα ασφαλιστικά», «*ὄπρισμα*»
κηδεμονία/κηδεμόνας ανηλίκου Δ΄ 102, 215 || ανικάνου Δ΄ 188, 218, 222-223, 227
κιβδηλεία Β΄ I/10
κλεπταποδοχή Γ΄ 4
κληροδότημα Β΄ 6, 13, 25, 30· Δ΄ 177, 193
κληρονομία, απογραφή — Β΄ 15· Δ΄ 121-121α, 183, 201 || αποποίηση — Γ΄ 34 || διανομή — Β΄ 25· Γ΄ 33, 62, 73· Δ΄ 112, 121, 126, 133, 134, 136, 149, 161, 185, 195, 202 || δικαιώματος (*σάτρας*) Γ΄ 69 || εκκαθάριση — Β΄ 25· Γ΄ 10· Δ΄ 121α-122, 126, 134, 183, 184, 198 || παράδοση κληρονομιαίων Β΄ 14, 21α
κλήση/κλήτευση εναγομένου, παντού και Α΄ 17· Γ΄ 80· Δ΄ 77, 87 || διαδικασία — Δ΄ 162
κλοπή Γ΄ 4, 53, 67, 133· Δ΄ 166, 176
κόμιστρο Γ΄ 26, 71
Κριτήριο Κ, παντού || «*ξένο*» Δ΄ 18 || σύνθεση — Δ΄ 56, 60, 71-73, 126
κτήση κινητού παρά μη κυρίου Δ΄ 6, 176

Λ*ογάριαση βλ.* «εκκαθάριση»
λογοδοσία προεστού, οικονομική Α΄ 18-24· Β΄ 21α
λογοκρισία αυστριακών Δ΄ 74
λύση, συμβάσεως εργασίας, παντού και Γ΄ 3, 9, 37, 77· Δ΄ 52, 59, 269 || ηθική αυτουργία σε — — Α΄ 8 || μισθώσεως ακινήτου Δ΄ 123 || παρακαταθήκης Δ΄ 111 || *συντροφίας*, παντού και Α΄ 9· Δ΄ 160, 198

Μαθητεία, παντού και Α΄ 15, 25· Γ΄ 56, 68· Δ΄ 1, 95, 96
μάρτυρες, παντού || αξιόπιστοι Δ΄ 27 || γυναίκες — Δ΄ 60, 164α || εξέταση —, παντού και Α΄ 10· Γ΄ 7, 9· Δ΄ 4, 29, 37,

41, 43, 52, 75, 102, 164α, 193, 246· βλ. και «*ἐνκφιξίτξιο*»
μέθη, υπαίτια Δ΄ 264
μεσεγγύηση Γ΄ 75· Δ΄ 25, 203, 208, 211, 270· βλ. και «κατάθεση δημόσια»
μεσιτεία Δ΄ 177
μεταφορά εμπορευμάτων Γ΄ 71 || προσώπων Γ΄ 26 || χρημάτων Β΄ 18· Δ΄ 278
μέτρα, ασφαλιστικά Α΄ 6, 27, 28· Β΄ 23· Γ΄ 8, 10, 32, 32α· Δ΄ 5, 13, 14, 38, 67, 73, 162, 189, 201, 228, 265, 270, 273, 274, 275, 281 || παραβίαση — — Δ΄ 83· βλ. και «κατάσχεση», «*ὄπρισμα*»
μέτρο, προσήκον Δ΄ 192, 238
«μήνυση κατ'αγνώστου» Δ΄ 259
μίσθωση ακινήτου, παντού || κτηρίου για ναό Β΄ I/11 || μακροχόνια — Β΄ I/17 || — *μπόλτας* Β΄ 3· Δ΄ 119, 123, 143, 250
μίσθωση εργασίας, παντού και Γ΄ 3, 9, 37, 51· Δ΄ 1, 59, 96, 196, 229, 238, 269· βλ. και «μαθητεία»
μοναχός, κληρονομία — Β΄ 17

Νέμηση ανιόντος Δ΄ 136
νόθευση εγγράφου βλ. «πλαστογραφία»
νομέας, καλής πίστεως Δ΄ 176
νομιμοποίηση (ενεργητική/παθητική), παντού και Δ΄ 258
νόμισμα νόμιμο, παντού και Δ΄ 92
νομοθεσία τρανσυλβανική, παντού και Γ΄ 79· Δ΄ 175

Οίκοι εμπορικοί Δ΄ 270
ομάδα πραγμάτων, παντού και Γ΄ 75
όμολογία (σύμβαση), παντού και Γ΄ 24, 57, 64, 75· Δ΄ 2, 188
ομολογία (μέσο αποδείξεως), παντού και Δ΄ 24, 56, 94, 100, 106, 160, 187, 273, 282
όμολογία (ως ανώνυμος τίτλος) Γ΄ 40, 46, 89· Δ΄ 5, 67, 132
όμολογία χρεωστική, παντού και Α΄ 11, 17α, 25· Γ΄ 26, 29, 33, 36, 75, 89· Δ΄ 1, 2, 10, 19, 24, 28, 42, 48, 49, 57, 62, 66, 67, 68, 71, 72, 80, 88, 98, 101, 105, 120, 131, 140, 157, 160, 175, 210, 217, 225, 228, 238, 245, 267, 271 || ανίσχυρη — — Β΄ 25· Γ΄ 46, 50· Δ΄49 || απαράγραπτο — — Γ΄ 44· Δ΄ 83· βλ. και «δάνειο»
ὄπρισμα, παντού και Α΄ 6, 27, 28· Γ΄ 20· Δ΄ 3, 76, 83, 94, 154, 162, 167, 189, 226· βλ. και «απαγόρευση», «μέτρα ασφαλιστικά»
όρκος, παντού και Α΄ 14· Γ΄ 23, 39, 43· Δ΄ 1, 6, 10, 33, 34, 37, 55, 60, 85, 93, 105, 120, 137, 167, 168, 169, 238, 246, 272 || *εὐαγγελικός* Γ΄ 20, 21, 78 || —*μὲ τοὺς διάκους* βλ. «*ἐνκφιξίτξιο*» || — *με τὸν σταυρόν* Δ΄196

Παράβολο δικαστικό, παντού και Δ΄ 13
παραγγελία, παντού και Α΄ 7, 10· Β΄ 16· Γ΄ 31· Δ΄ 14, 15, 58, 150, 194
παρακαταθήκη, παντού και Β΄ 15, 17, 21, 23· Γ΄ 40, 53· Δ΄ 9, 16, 49, 58, 69-70, 122, 137, 164, 189, 208, 223-223α, 228 || έμμισθη — Δ΄ 11 || — ενεχύρου Δ΄ 12 || καταπιστευτική — Δ΄ 1
παραποίηση δημοσίου εγγράφου βλ. «πλαστογραφία»
παρέμβαση σε δίκη, απαγόρευση — Α΄ 6 || — αρχής, παντού και Α΄ 8, 28· Δ΄ 44 || — τρίτου, παντού και Γ΄ 21, 22α· Δ΄ 90, 207, 277
παροχή γένους/είδους, παντού και Β΄16· Δ΄ 93 || γονική — Δ΄ 23 || διαιρετή —, παντού και Δ΄ 31
παύση πληρωμών Δ΄ 21, 152, 203, 219· βλ. και «πτώχευση», «συμβιβασμός πιστωτών»
περιούσια εξώπροικη Δ΄ 226
πίστη καλή, παντού και Δ΄ 176
πλάνη, παντού || περί το πρόσωπο Δ΄ 191
πλαστογραφία Β΄ I/8· Γ΄ 22α· Δ΄ 106, 136, 267
πλειστηριασμός Δ΄ 127
πλημμέλημα, παντού και Δ΄ 236
πληρεξουσιότητα, παντού και Α΄ 4, 17α, 28· Β΄ 17, 29· Γ΄ 11, 58· Δ΄ 3, 13, 25, 67, 124, 127, 161, 168, 202, 214, 235 || ειδική — Γ΄ 15· Δ΄ 192 || σιωπηρή —, παντού και Δ΄ 11, 22, 38
πλουτισμός αδικαιολόγητος, παντού και Δ΄ 177, 194
πνευματικός Δ΄ 193
ποινή, παντού || αόριστη — Δ΄ 40 || ατιμωτική — Δ΄ 60 || άφεση —, παντού και Γ΄

77, 92· Δ΄ 60, 82, 282 || in rem (*σημάδι*) Δ΄ 82, 277 || μετατροπή —, παντού και Γ΄42· Δ΄ 130, 248, 264 || πειθαρχική —, παντού και Γ΄ 19· Δ΄ 60, 137, 277 || σωματική —, παντού και Α΄ 25· Γ΄ 42· Δ΄ 20, 26, 28, 60, 63, 92, 130, 200, 237, 247 || συγχώνευση —ών, παντού και Γ΄ 42, 81 || — τάξεως, παντού και Γ΄ 24, 92 || φύση —ής, παντού και Δ΄ 64 || χρηματική —, παντού

ποτέντζια (potentia) βλ. «βία παράνομη»

πότουρον Β΄ 9α || (:παράβολο) παντού

πρακτική εμπορική, παντού

πρόθεση (τελέσεως αδικήματος) Δ΄ 55, 56

προθεσμία, παντού || αποδείξεων, παντού και Β΄ 22· Γ΄ 7· Δ΄ 155, 267, 246 || διορισμού δικηγόρου Δ΄ 124, 215 || για εκπλήρωση, παντού και Δ΄ 24, 30, 32, 42, 53, 72, 109, 140, 141, 142, 151, 217, 245, 284 || εκτελέσεως αποφάσεως, παντού και Δ΄ 109, 118, 143, 210, 213, 279 || εμφανίσεως διαδίκων, παντού και Β΄ 22· Δ΄ 78, 208 || νόμιμη —, παντού και Δ΄ 29, 42, 61, 77, 101, 112, 131, 151, 173, 186

προίκα Α΄ 4, 28· Β΄ 23, 27· Δ΄ 136, 138, 228

πρόληψη γενική/ειδική, παντού και Δ΄ 56

Προνόμιο Κ, παντού και Β΄ I/13· Δ΄ 231

προσβολή, παντού || γενετήσιας ηδικής Δ΄ 94, 102 || — της Κ Γ΄ 6, 12, 30, 65· Δ΄ 46, 212, 251 || — του Κριτηρίου, παντού και Γ΄ 31, 70, 90· Δ΄ 27, 247, 267 || προσωπικότητας, παντού και Γ΄ 52, 77, 79, 81· Δ΄ 52, 92, 259 || τιμής, παντού και Α΄ 5· Γ΄ 1, 83, 86, 90· Δ΄ 28, 37, 60, 63, 74, 95, 110, 166, 187, 200

προσεπίκληση Δ΄ 24

πρόσληψη εφημερίου Β΄ 10 || υπαλλήλου (*φατούρου, παιδιού, δούλου*) βλ. «μίσθωση εργασίας», «μαθητεία»

προστασία ένδικη, παντού και Γ΄ 19

πρόστηση Γ΄ 67· Δ΄ 74, 77, 113, 167

πρόστιμο, παντού || για μη εκτέλεση αποφάσεως Γ΄ 33· Δ΄ 241-242

προσωποκράτηση, παντού και Δ΄ 12, 53, 57, 68, 73, 90, 98, 145, 275

πταίσμα, συντρέχον Δ΄ 100, 250, 279

πτώχευση Β΄ 27· Δ΄ 29, 76, 117, 203, 219· βλ. και «παύση πληρωμών», «συμβιβασμός πιστωτών»

πώληση, παντού || με ανταλλαγή Α΄ 15· Δ΄ 93, 172, 284 || επί πιστώσει, παντού και Γ΄ 2, 45, 50, 75· Δ΄ 80, 97, 104, 118, 176, 225, 281 || με πλειστηριασμό Δ΄ 126

Σάτρα, εμφάνιση Γ΄ 54 || χρήση τόπου — Γ΄ 48, 69· Δ΄ 26

σουργούνι Α΄25· βλ. και «αποβολή από την Κ», «*στηλίτευμα*»

στηλίτευμα μέλους Β΄ 2 || μαθητευόμενου/υπαλλήλου Γ΄ 9, 12, 87· βλ. και «αποβολή»

συγγνώμη, παντού και Δ΄ 65, 92, 110, 282

σύζυγος, αντιπροσώπευσή της, παντού και Δ΄ 183, 187, 220, 226 || κληρονομικό δικαίωμα επιβίου — Α΄ 17α· Δ΄ 126, 138, 149, 185, 195

συκοφαντία Β΄ 22· Δ΄ 85, 136

σύμβαση, παντού || ανταλλαγής Α΄ 15· βλ. και «πώληση» || δανείου βλ. «δάνειο» || εργασίας βλ. «μίσθωση» || έργου Β΄ 11· Γ΄ 51 || εταιρείας, παντού και Β΄ 20· Γ΄ 57, 63-64· Δ΄ 198, 239, 244, 276· βλ. και «*συντροφία*» || μαθητείας βλ. «μαθητεία», «μίσθωση εργασίας»

συμβιβασμός, παντού και Α΄ 2· Β΄ 17, 27· Γ΄ 12, 22, 28, 33, 40, 43, 51, 56, 66, 71, 74, 81, 82, 84, 85, 88, 93· Δ΄ 1, 6, 7, 10, 18, 19, 27, 34, 50, 57, 81, 89, 90, 98, 100, 102, 111, 123, 127, 142, 164α, 167, 181, 187, 198, 227, 245, 250, 251, 271, 272, 277, 281 || πιστωτών /πτωχευτικός — Γ΄ 15· Δ΄ 21, 23, 76, 117, 153, 154, 159, 201, 203, 219, 222, 238

συμφέρον ατομικό/συλλογικό, παντού και Δ΄ 114, 242

συμφωνία εξωδικαστική Δ΄ 141 || λεόντιος — Γ΄ 43 || υποχρεωτικότητα συμφωνιών, παντού και Α΄ 4· Δ΄ 24, 93· βλ. και «εκτέλεση συμβάσεως»

συμψηφισμός, παντού και Α΄ 1, 17α· Γ΄ 24, 35, 40, 56· Δ΄ 1, 2, 105, 120, 154, 167, 177, 194, 271, 275, 278

συναλλαγματική Δ΄ 190, 213, 256, 270, 271· βλ. και «ανώνυμος τίτλος», «*ομολογία*»

συνεισφορά Γ΄ 33· Δ΄ 23, 149
συνήθεια εμπορική, παντού
συνουσία, απατηλή επίτευξη — Δ΄ 214, 246-248, 253
συντροφία, παντού και Α΄ 13, 17α, 26· Γ΄ 43, 64· || εκκαθάριση —, παντού και Α΄ 3· Γ΄ 50, 57, 58, 60, 63, 64· Δ΄ 19, 150, 198, 220, 225, 226, 240, 243, 244, 260, 262· λύση — Α΄ 9, 17α· Γ΄ 82· Δ΄ 158, 160, 276 || — ορισμένου χρόνου, παντού και Δ΄ 158, 235, 239, 244, 276 || *ψιλή* — Δ΄ 89
συνυπαιτιότητα, παντού και Δ΄ 187
σώρευση, βλ. «αγωγή»
σωφρονισμός δράστη, παντού και Γ΄ 68· Δ΄ 28, 63, 92, 95, 237 || ανηλίκου, παντού και Γ΄ 77

Τάξη γυναικών στην εκκλησία Δ΄ 178-180 || διασάλευση — Γ΄ 47 || –εις εμπόρων Δ΄ 212
τίμημα, παντού και Γ΄31
τίτλος, ανώνυμος Γ΄ 18, 33· Δ΄ 5, 49, 67, 106, 183, 201, 213· βλ. και «*όμολογία*», «συναλλαγματική»
τόκος, παντού και Β΄ 9· Γ΄ 26, 44, 58· Δ΄ 66, 238
«τράχωμα» Δ΄ 138, 185
τριτεγγύηση, παντού και Γ΄ 36

Υπαναχώρηση Β΄ 16· Γ΄ 5, 45· Δ΄ 168, 177
υπεξαίρεση, παντού και Β΄ 23· Δ΄ 1, 10, 12, 113, 223α, 229
υπερημερία, παντού και Α΄ 7· Β΄ 16· Γ΄ 76· Δ΄ 175, 223α
υπηρεσία προς την Κ παντού, και Δ΄263
υπηκοότητα αυστριακή Δ΄ 230
υπηρέτης/τρια, παντού και Δ΄ 28, 229
υποθήκη Δ΄ 267
υπόσχεση αντί καταβολής Δ΄ 271
υποτροπή, παντού και Γ΄ 13, 91, 93· Δ΄ 20, 26, 40, 63-65, 130, 246-249, 251, 253, 264, 282

Φ*ατοῦρος μὲ λογάριασιν*, παντού και Γ΄ 9, 20, 60· Δ΄ 2, 61 || — *μὲ ρόγαν* βλ. «μίσθωση εργασίας»
φθορά ξένης ιδιοκτησίας, παντού και Γ΄ 48
φυλάκιση Δ΄ 63
φύλο Δ΄ 60
φύση, νομική — της Κ, παντού και Δ΄ 114

Χειράφετος Δ΄ 21, 23
χρέος, παντού || αναγνώριση —, παντού και Γ΄ 15, 58· Δ΄ 23, 48, 57, 278 || ανανέωση —, παντού και Α΄ 11· Δ΄ 146, 160, 165, 167-167α, 271 || άφεση — βλ. «άφεση» || — κληρονομίας, παντού και Β΄ 15
χρεοκοπία δολία Δ΄ 238
χρήση *μπόλτας* Δ΄ 126
χρησιδάνειο Δ΄ 110, 205

Ψυχικά Δ΄ 195, 198

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΗΓΩΝ

Approbatae Constitutiones (1652)

III.52.1 Δ/36 || **II. 27** Δ/41

Βακτηρία Ἀρχιερέων

Α οα΄ Δ/63 || **Ε** οδ΄ Δ/126· οε΄ Δ/121, 126· ος΄ Δ/126 || **Κ** κα΄ Δ/257 || **Λ** λδ΄ Δ/193

Cridal-und-Falliten Ordnung (1772)

Δ/154, 201, 203, 219

Δευτερονόμιον

21.18 Δ/63

Εξάβιβλος

1.3.20-21 Γ/4 || **1.4.**1 Δ/257· **1.4.**10-11 Γ/22· **1.4.**22 Γ/1· **1.4.**47-67 Δ/257|| **1.6** Γ/7 || **1.7** Γ/20, 39 || **2.10.**1-2 Δ/205 || **3.3.**1-2 Γ/2· **3.3.**52 Γ/45 || **3.6.**1-3 Γ/15· **3.6.**5 Δ/196, 210 || **3.7** Γ/18 || **3.10** Γ/43, Δ/198· **3.10.**20 Γ/50 || **5.1.**27 Γ/10 || **5.8.**56 Γ/62 || **5.10.**1 Δ/63 || **5.11.**23 Δ/193 || **5.12.**1 Δ/126· **5.12.**3 Δ/195, 199· **5.12.**19 Δ/121, 126· **5.12.**36,39,40,45 Δ/199· **5.12.**55 Δ/199 || **6.14.**12 Γ/3

Θεσπίσματα Κομπανίας

1 Α/6, 25, Β/14 || **2** Α/6, Γ/37, 51, 56, 68, Δ/1, 59, 61, 197, 269 || **5** Γ/38, 91, Δ/51, 57, 247 || **6** Α/5, 6, 12, Β/4, Γ/38, 47, 55, 61, 68, 79, Δ/26, 100, 259, 282 || **7** Α/12, Β/10, ΒΙ/11 || **8** Α/15, 25, Β/4 || **10** Α/6, Γ/69, Δ/26 || **11** Γ/44, Δ/137 || **12** Α/6, Δ/96 || **14** Α/6, Γ/47, Δ/57, 247, 248· § 1 Δ/51· § 3 Δ/259· § 5 Γ/30 || **15** Α/6, Γ/22 || **16** Β/3 || **17** § 1 Δ/40 || **19** Γ/70, Δ/27, 65 || **21** Α/5, 25 || **22** § 1 Α/6, Δ/65· § 2 Γ/81· §§ 4-5 Δ/17· § 6 Γ/80· § 7 Γ/92· § 8 Γ/22, Δ/65· § 9 Β/4, Γ/68, Δ/61, 269· § 10 Γ/56, 68, Δ/1, 61, 269· §§ 11-12 Γ/68· § 13 Δ/244· §§ 14-15 Α/6· § 20 Δ/4· § 22 Α/13· § 23 Γ/43, Δ/1· § 24 Δ/130 || **23** Δ/8· πρ. Α/17· § 1 Β/3, Γ/69· §4 Δ/52· § 6 Α/6· § 7 Δ/4· § 10 Α/13 || **23** § 4 Δ/61 || **24** Α/6, Β/3, Δ/96 || **26** Γ/47· § 1 Δ/226, 244· § 2 Γ/47, 68, 91, Δ/51, 57, 130, 247· § 3 Γ/43, 52, Δ/56, 65, 282· § 4 Γ/68, 83, 93, Δ/259, 277· § 5 Γ/61· § 6 Α/5, Δ/242· § 10 Δ/8· § 11 Δ/212· § 13 Α/15, Γ/26, Δ/61· § 14 Β/11 || **27** Α/26· πρ. Α/17· § 1 Α/6· § 2 Γ/26· § 3 Α/6, 15, Δ/1· § 4 Α/7, 13, Β/11· § 5 Α/6· § 6 Α/4, 6· § 7 Α/6 || **28** Β/15, 19· § 1 Δ/259, 282· § 6 Δ/193, 201· § 11 Α/5, Γ/74· § 14 Γ/47 || **29** Α/25· § 1 Α/8, Γ/43, 74, Δ/244· § 2 Γ/74· § 3 Α/25, Γ/15, 18, 44, 82, 89, Δ/1, 48, 68, 202, 225· § 4 Β/11, 269· § 5 Δ/52· § 6 Δ/130 || **30** Α/6, Β/3 || **32** § 2 Α/5, Γ/1, 47, Δ/26, 86, 130, 282· § 3 Δ/87, 241, 242· § 4 Α/5, Δ/17, 87, 121α, 241, 242· § 5 Γ/22, 80, Δ/71· § 6 Γ/80, Δ/77· § 7 Δ/36, 76, 244· § 9 Γ/77, Δ/100· § 10 Α/13· § 12 Γ/47· § 14 Γ/61, Δ/162, 275· § 15 Δ/247· § 19 Γ/59, Δ/193, 201· § 20 Δ/127· § 22 Δ/60, 127, 250· § 23 Γ/9· § 26 Δ/8· § 27 Γ/48, 69, Δ/8, 26· § 28 Γ/47· § 32 Γ/43· § 33 Δ/187 || **33** Β/3, ΒΙ/2, Δ/33, 119 || **36** Δ/17, 87, 121α, 242 || **37** Β/15, 19, Δ/128 || **38** § 2 Δ/60· § 6 Δ/4, 96 || **39** § 2 Α/7, 13, Β/11· § 3 Δ/96, 137· § 4 Γ/26· § 5 Α/7, Β/11· § 6 Α/7· § 7 Δ/137 || **40** §§ 1-2 Γ/7· § 3 Γ/66 || **41<α>** Γ/3, 9, Δ/269· § 1 Δ/55 || **42** Δ/17, 87, 121α, 242, 263 || **44** Γ/3, 9, Δ/269· § 5 Δ/226 || **45** Β/26, 28 || **46** πρ. Δ/263· § 1 Δ/200· § 2 Γ/83, 93, Δ/17, 27, 60, 242· § 3 Δ/20, 26, 86, 130, 259· § 4 Γ/43, 47· § 10 Δ/61, 96· § 11 Δ/52, 55· § 12 Α/13, Δ/137· §§ 16,17 Δ/212· § 18 Γ/43· § 19 Δ/96· § 20 Γ/55, 65, Δ/39, 277· § 21 Δ/96· § 22 Γ/86, Δ/60 || **47** Α/9

Νομοκάνων (Μαλαξού)

ΜΣΤ΄ Γ/7 || **ΜΖ΄** Γ/7 || **ΜΗ΄** Γ/7 || **ΝΒ΄** Γ/1 || **ΡΠΘ΄** Γ/18 || **ΡϡΑ΄** Γ/18 || **ΦΛΓ΄** Δ/185 || **ΦΜΖ΄** Δ/196 || **ΦΞΕ΄** Γ/33 || **ΦΞϚ΄** Γ/33 || **ΦΟΓ΄** Δ/63 || **ΦΠΑ΄** Δ/257 || **ΦΠΓ΄** Γ/20, 39· § 1 Γ/78 || **ΧΞΘ΄** Γ/4 || **ΧΠΑ΄** Δ/197

Νομικόν

Α΄ § 40 Γ/37 || **Δ΄** § 40 Δ/210· § 43 Δ/228· § 68 Δ/210 || **Ζ΄** § 4 Γ/10 || **ΙΓ΄** Δ/226· § 11 Δ/199· § 13 Δ/218· §§ 23-26 Δ/199· § 33 Δ/218· § 43 Γ/10 || **ΙΔ΄** Δ/226 || **ΙΖ΄** §§ 21-24, 39 Γ/33 || **ΚΒ΄** Γ/43, Δ/198· § 23 Δ/202· §§ 25-26 Γ/78 || **ΚΓ΄** Γ/43, Δ/198 || **ΚΔ΄** Γ/15, Δ/203, 219 || **ΚΣΤ΄** § 11 Γ/15· § 13 Γ/40· §§ 38, 40 Δ/196 || **ΚΖ΄** § 1 Γ/2· § 2 Γ/2, 45· § 87 Γ/47 || **Λ΄** Γ/18· § 5 Γ/17 || **ΛΑ΄** §§ 26, 45 Γ/24 || **ΛΒ΄** Δ/272· §§ 1-4 Γ/37· § 5 Γ/18· §§ 6-8 Γ/37· §§ 21, 22, 24 Γ/7· §§ 25 επ. Γ/20· §§ 43, 73 Γ/7· §§ 83, 85 Δ/210· § 86 Γ/15, 36· §§ 89, 90, 91 Γ/15 || **ΛΔ΄** § 1 Γ/82, Δ/257· §§ 2-26 Δ/257

Νομοκριτήριον

120.1-4 Δ/257

Προνόμια Κομπανίας

Γεωργίου Ράκοτσι Α΄ (1636) Α/8· Γ/20, 49· Δ/230, 275

Γεωργίου Ράκοτσι Α΄ (1639) Α/17α

Λεοπόλδου Α΄ (1701) Α/17· ΒΙ/7, Ι/10, Ι/13· Γ/2, 20, 49, 59, 70, 71· Δ/44, 66, 169, 229, 230, 231, 236

Μαρίας Θηρεσίας (1777) ΒΙ/14· Γ/6, 20· Δ/154, 207, 213, 230-232, 242, 270-271, 281

Προνόμια ελλήνων εμπόρων Ουγγαρίας

Λεοπόλδου Α΄ (1667) ΒΙ/2· Δ/231

Λεοπόλδου Α΄ (1690) ΒΙ/2· Δ/231

Σαξονικά Στατοῦτα

1.2.2 Γ/80 || **2.3.10** Δ/185 || **2.5.9** Δ/63 || **3.1.3** Δ/24 || **3.3.10** Δ/68 || **4.7.6, 10** Δ/102

Σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον

Α δ΄ Γ/2· ιγ΄ Δ/94 || **Δ** ζ΄ Δ/257· μ΄ Γ/7 || **Ε** δ΄ Γ/37 || **Ε** λϐ΄ («Νόμοι») Γ/20, 39 || **Κ** κγ΄ Γ/4 || **Κ** λζ΄ Γ/55 || **Τ** ζ΄ Γ/18 || **Δ** ϐ΄ Δ/196

Σύνταγμα Νόμων Πολιτικῶν

1 Γ/77, 79, 83, Δ/74, 75, 78, 85, 236 || **22** Γ/39, Δ/85 || **24** Δ/41 || **32** Δ/251

Wechsel Ordnung (1763)

Δ/207

ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΡΑΦΕΩΝ

Άγνωστος **Α΄** 7· **Γ΄** (Α΄), 92· **Δ΄** (Α΄)
Αλβίζης Αλεξίου **Γ΄** 46

Γεώργιος Δημητρίου **Δ΄** 51, 61
Γεώργιος Ι. Μάρκου **Β΄** I/14· **Γ΄** 90-91· **Δ΄** 83-85, 100, 103-105, 172, 179, 189, 191-194, 197α, 206, 208, 212, 215-218, 239-241, 244-245, 250-253, 257-262, 264, 266, 269, 274-277, 279-280, 283-284
Γεώργιος Μανικάτη Σαφράνος **Β΄** I/15-17· **Δ΄** 224, 281-282
Γιάννης Λεοντίου **Γ΄** 7

Δημήτρης Βόηκου **Δ΄** 109
Δημήτριος Ι. Μάρκου **Δ΄** 198

Ελευθέρης Αγγέλου **Γ΄** (Β΄), 2, 4, 9, 12-13, 17-19, 39, 41-42, 44, 48, 52, 56, 58-61, 71-72· **Δ΄** 2, 13-16
Ευστάθιος Νικολάου **Α΄** 25

Ζαφύρης Μανόλη **Γ΄** 20-21, 45, 54-55

Θωμάς Βελλεράς **Γ΄** 82-84, 87-88· **Δ΄** 18-21, 27, 29, 42, 49-50, 54, 56-57, 59-60, 66-68, 80, 83, 88-93, 97, 101, 108, 110-111, 114, 117-118, 120, 125, 133, 137, 143-144, 147-148, 156-157, 164, 176-177, 183-184, 187-188, 190, 195-197, 200-205, 207, 209, 220, 223-223α, 224α-238, 242-243, 246-249, 254-256, 263-265, 268, 270-273, 278

Ιωάννης Αδάμη **Β΄** 1-30, I/1-13· **Γ΄** 20, 22-31, 33-38, 43, 47, 53, 57, 65-67, 69-70, 75-81, 85-86· **Δ΄** 1, 3-12, 17, 22-26, 28, 30-41, 43-48, 52, 55, 58, 62-65, 69-71, 73, 75-79, 81-82, 86-87, 94-95, 107, 112
Ιωάννης Μάρκου **Γ΄** 15-16
Ιωάννης Στεφάνου **Γ΄** 51

Κωνσταντίνος Λάσκαρη, Χατζή– **Γ΄** 6, 8
Κωνσταντίνος Μανόλη **Γ΄** 1, 32-32α, 63, 73-74,
Κωνσταντίνος Παναγιώτου **Γ΄** 49-50

Λεόντιος, εφημέριος Κ. **Γ΄** 11

Μανηκάτης Σαφράνος **Γ΄** 89
Μανόλης Κωνσταντίνου **Δ΄** 180, 210-211, 213-214, 219, 221-222
Μανόλης Κωνσταντίνου Κοπάνου **Δ΄** 53, 74
Μάνος Σαράφης **Γ΄** 14

Παλαιολόγης Δημητρίου **Γ΄** 93· **Δ΄** 72-73, 96, 98-99, 102-103, 106, 113-116, 119, 121-124, 126-132, 134-136, 138-142, 145-146, 149-155, 158-163, 164α-171, 173-175, 178, 181-182, 185-186, 199
Πάλκος Θεοδώρου **Α΄** 1-6, 8-24, 26-28
Petrus Gürös **Δ΄** 254-255
Παναγιώτης Κωνσταντά **Δ΄** 267

Στάμος Κώστα **Γ΄** 3, 5, 10
Στράτης Δημητρίου **Γ΄** 40, 62, 64, 68

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Αβαντές/βαντές, -έδες —προθεσμία
ἀβο(ου)κάτος/ατβοκάτος —δικηγόρος
ἀγάπη —συμβιβασμός
ἀγαπιέμαι —συμβιβάζομαι
ἀγνω(ο)στος —άφρων (αντίθ. του «γνωστικός»), ο μη γνωστικός
ἀγρικῶ/γρικῶ, -ούμαι —γνωρίζω, -ομαι
ἀγᾶς —αφεντικό, εργοδότης
ἄγγλια (ροῦχο) —αγγλικό ολόμαλλο ύφασμα εξαιρετικής ποιότητας
ἀγώγι —κόμιστρο προσώπων και εμπορευμάτων
αἰτία —λόγος|| δίκη· διαφορά·
ἄκε(αι)ρο —άκυρο, ανίσχυρο έγγραφο
ἄκτα (τα) —έγγραφα|| αποδείξεις
ἀκτώ(ό)ρας, -η(ι)σα —ενάγων,-ουσα
ἀλικοτίζω/-τῶ, -ίζομαι (συν. του «*ὀπρίζω*») —δεσμεύω, με έχουν δεσμεύσει|| απαγορεύω [πρβλ. τουρκ. aliko(y)mak =συγκρατώ, αναχαιτίζω]
ἀλ(λ)αγή —πώληση με ανταλλαγή
ἀμανέτι —ενέχυρο ή παρακαταθήκη· βλ. και «*σημάδι*»
ἀμάξι —απροσδιόριστο μέτρο χωρητικότητας εμπορευμάτων που διακινούνταν σε μεγάλες αποστάσεις, του οποίου το βάρος ποίκιλλε ανάλογα το είδος· *μὲ τὸ–* χονδρικώς
ἁμαρτία, κάμνω τὴν —δηλώνει την εκτός γάμου συνουσία
ἀμελέτητος —απρόβλεπτος
ἀμεταθέτως —οπωσδήποτε, χωρίς αναβολή
ἀμνηστία —ανακωχή
ἀνάγκη —πενία
ἀναγυρίζω —ανεγείρω
ἀνακάτωση(ις) —ανάμιξη|| σχέση
ἀνάκτισις —ανακατασκευή, αναδιαμόρφωση
ἀναρωτῶ —ρωτώ
ἀνασώζω —συμπληρώνω
ἀνδρωπιά —η προσωπικότητα, η τιμή του ανδρώπου|| σεβασμός
ἄνδρωπος, βασιλικός—αυτοκρατορικός υπάλληλος|| – *τῆς κομπαν(ή)ίας* —μέλος της Κ|| – *ξένος* —που δεν είναι μέλος της Κ|| – *καλός* —αξιόπιστος
ἀντικρένομαι —εναντιώνομαι· λέγω το αντίθετο
ἀντιλογία —προσβλητικά λόγια|| αντίρρηση
ἀντίρρησις —ανταπάντηση
ἀξούγγι —ξύγγι για τη λίπανση εργαλείων, τροχών, κλπ.
ἀνυποταξία —απειθαρχία, ανυπακοή
ἀουκτζόγλι/-γελ —όρος αμφίβολης ετυμολογίας· από τα κείμενα συνάγεται η χρήση του με την έννοια, γενικά, του ανωνύμου τίτλου πληρωτέου «εν όψει» [Sichtwechsel] και του γραμματίου εις διαταγήν
ἀουντοτόρ — οφθαλμίατρος [παραφθορά του γερμ. Augendoktor]
ἀπαργιάζω —αφήνω, εγκαταλείπω
ἀπατός/ἀτός του — ο ίδιος
ἀπεδωμπρός —από τώρα και στο εξής, επίρ. που δηλώνει τη μη αναδρομικότητα κάποιας ρυθμίσεως
ἀπεικάζω, -ομαι —αντιλαμβάνομαι/γίνομαι αντιληπτός, τσακώνω κάποιον να κάνει κάτι
ἀπελ(λ)άρω —προσφεύγω σε ανώτερο δικαστήριο, εκκαλώ
ἀπελάρισμα/ἀπελ(λ)άτζιο —έφεση [λατ. apellatio]
ἀπεχός, να εἶναι —να απέχει από, να παύσει
ἀπογε(ιο)μίζω —συμπληρώνω
ἀπόγραμμα —αποδεικτικό έγγραφο
ἀπογυρίζω —ἐπιστρέφω (συνήθως χρήματα ή πράγματα)
ἀποκοτῶ —τολμώ

ἀποκρέ(ί)νομαι —απαντώ|| ευδύνομαι|| – *τὴν ὁμολογίαν* —εξοφλώ
ἀπολ(ε)ιφθέντα (τα) —τα υπόλοιπα
ἀπορίχνομαι —παραιτούμαι
ἀράδα —τάξη|| κανονισμός|| σειρά|| κοινωνική ιεράρχηση|| *–ες ἀχαμναίς* —κακή συμπεριφορά
ἀραδιάζω —ορίζω, διατάζω
ἀργαστήρι βλ. *ἐργαστήρι*
ἀρέστι(η) —σύλληψη
ἀρζουχάλι —αίτηση/ αναφορά/ υπόμνημα [τουρκ. arzuhal]
ἄρθρα τοῦ βηλαετίου —νομοθεσία της χώρας
ἄρκλα —κασέλα, «χρηματοκιβώτιο»
ἀρτίκουλα —άρθρα νόμου, νομοθεσία
ἄσπρα —χρήματα·|| ασημένια τουρκικά νομίσματα|| *–νάχτι* —χρήματα μετρητά (όχι σε πίστωση ή σε χρεώγραφο)
ἀσυστασία —αταξία
ἀσχ(κ)ημολογία/-λόγη(σ)μα —εξύβριση
ἀταξία —παρεκτροπή|| παρανομία
ἀτεστάτζιο/ἀτεστάτο—βεβαίωση, πιστοποιητικό
ἀτιμία —προσβολή τιμής ή/και προσωπικότητας
ἀτός/ἀπατός του —ο ίδιος
ἄφε(η)σις —ακύρωση|| διαγραφή|| συγγνώμη
ἀφικράζομαι —ακούω|| υπακούω|| συμβουλεύομαι

Βαδές βλ. *ἀβαντές*
βαλατάγ(σ)ουρα —ένορκες μαρτυρικές καταθέσεις κατά το τρανσυλβανικό δίκαιο, βλ. και «*ἰνκβιζίτζιο*»
βάμα —δασμός|| τελωνείο [ρουμ. vamă]
βάμεσης —τελώνης [ρουμ. vameș]
βαντές —βλ. «*ἀβαντές*»
βασαρμπιρέος —ο κρατικός επόπτης στις εμποροπανηγύρεις που δίκαζε και τις διαφορές μεταξύ των συμμετεχόντων
βεξέλι —συναλλαγματική [γερμ. wechsel]
Βηλ(ι)αέτι —η επαρχία της Τρανσυλβανίας [τουρκ. vilâyet =γενική διοίκηση]
βηστιάρης —οικονομικός υπάλληλος [ρουμ. vistier]
Βλάχος —από τη Βλαχία (ρουμάνος)
βονάσι —νόμισμα
βούλλα —σφραγίδα

Γενεράλης —στρατηγός
γγούρα,-ες —λεπίδα μαχαιριού [ρουμ. gura]
γένος —εθνοτική προέλευση || σόι, γενιά
γερεύω —ξαναβρίσκω την υγεία μου
γιουντικάτον (το) —δικαστική απόφαση [πρβλ. λατ. iudicare]
γκερλάνος —από τη Γκέρλα (Τρανσυλβανία)
γκιλίσι —συνέλευση|| συνεδρίαση, που αφορά συνήθως στην τρανσ. Δίαιτα [ρουμ. ghiuluș]
γκίρα —όρος που δηλώνει τη μονάδα βάρους του καθαρού αργύρου, όπως κατά τον 17ο-18ο αι. σε άλλες χώρες το «*λότι*», η ουγγιά, ή το δηνάριο|| — *βαρεά* είναι η μάρκα, που αποτιμάται σε 4 ασημένια ουγγρ. φιορίνια για τον υπολογισμό των χρηματικών ποινών που επιβάλλουν τα τρανσ. δικαστήρια τον 18ο αι. [πρβλ. τη «μεταλλική δραχμή»]
γκλό(ώ)μπα —χρηματική ποινή|| πρόστιμο [ρουμ. gloabă]
γκόγλια (τα) —κουμάρι, χαρτοπαίγνιο [ρουμ. λ. giol(;)]
γκότσμανος τῆς Ἐκκλησίας —εκκλησιαστικός επίτροπος
γνέμα —νήμα
γουβέρνιο/γγουμπέρνιο —η τρανσυλβανική Διοίκηση
γράμμα —έγγραφο
γκρόφ —κόμης [γερμ. Graf]
γρόσι,-α — αυστριακό νόμισμα (1/100 του σελλινίου) [γερμ. Groschen]
γυρίζω/ἀπογυρίζω —καταβάλλω χρήματα που οφείλω|| – *ἀπὸ τὸν λόγο μου* —υπαναχωρώ

Δαβατζίς βλ. «*νταβατζής*»
δεκανίκια —ραβδισμοί, ως σωματική ποινή (*«δαρμός τῶν δεκανικίων*)
δεκρέτον —διάταγμα· διάταξη [λατ. decretum]
Δελεγάτο Κομίσσιο Μιλιτάρι —εξουσιοδοτημένη στρατιωτική επιτροπή, που είχε και δικαστικές αρμοδιότητες
δελιμπεράτο(ν) —δικαστική απόφαση|| πρακτικό δίκης
δεποζητάρισμα —παρακαταθήκη, κατάθεση [λατ. depositum]

δέσημο(ν) —δέσπισμα ή απόφαση της Κ|| διάταξη κρατικής Αρχής|| η σύμβαση ή η δεσμευτική συμφωνία μεταξύ δύο προσώπων
διαγράφως —εγγράφως
διαλάλημα —απαγόρευση κοινωνικής και οικονομικής επικοινωνίας με δικαστική απόφαση της Κ («*σουργούνι*»)
διαλλαγή —συμβιβασμός
διάτα —διαθήκη
διαταγή —διάταξη
διατάζω —αφήνω κληρονομιά ή κληροδότημα με διαθήκη
διατεταγμένον, τό —αυτό που έχει οριστεί/αποφασιστεί
διαφημίζομαι —δυσφημίζομαι
διάφορο —τόκος|| κέρδος
δίκαιον, τό —δικαίωμα|| τόκος
δικαιοῦμαι —δικάζομαι|| ισχυρίζομαι
δικαιώνω —θεσπίζω|| δικάζω|| αποφασίζω ως δίκαιο
δικαστήριον —δίκη
δο(υ)κουμέντον —γραπτό τεκμήριο [λατ. documentum]
δόσημον —η ετήσια εισφορά των μελών της Κ στον ηγεμόνα της Τρανσυλβανίας (17ος αι.) ή τον αυστριακό αυτοκράτορα (18ος αι.)
δουλαμάς/ντο(ου)λαμάς —μακρύ ανδρικό ρούχο [τουρκ. dolama]
δουλεύτρα —υπηρέτρια
δοῦλος —υπάλληλος|| υπηρέτης
δύναμη —εξουσία
δυναστεία/δυνάστειον —καταναγκασμός|| άσκηση βίας

Εἴδη(υ)σις —γνώση|| γνώμη
εἰδί(ύ)σματα —τιμαλφή, αντικείμενα αξίας· κοσμήματα
έκατό, οἱ —τα μέλη της Κ
ἐκμαβλίζω —είμαι/γίνομαι ηθικός αυτουργός
ἐκφιζίτζιον βλ. «*ἐνκβιζίτσιον*»
ἐμποδισμένος —αὐτός για τον οποίο υπάρχει απαγόρευση εξόδου από την πόλη|| πράγματα ή χρήματα που δεν μπορούν να εκποιηθούν, να διατεθούν ή να εξαχθούν
ἐξ ἀποφάσεως —σαν να έχει οριστεί με απόφαση του Κριτηρίου, χωρίς να χρειάζεται να γίνει δίκη|| οριστικά και τελεσίδικα
ἐξεκούτζης —ο επιφορτισμένος με την αναγκαστική εκτέλεση
ἐξε(ι)κούτζιο(ν)/-όνι —αναγκαστική εκτέλεση [λατ. executio]
ἐξελέντζιας —εξοχότατος
ἐξήκι —ελλειπής· λιποβαρής [τουρκ. eksik]
ἐξπεδιάρω —εκδέτω|| στέλνω γρήγορα [πρβλ. λατ. expedire]
Ἐξωτέρα, (η) —τα μέλη της Κ ως σώμα
ἐπίσκεψις —προστασία («υπό την σκέπη»)
ἐπίστρεψις —επιστροφή
ἐπιτροπιλήκι —επιτροπεία
ἐπίτροπος —επίτροπος ανηλίκου ή ανικάνου|| πληρεξούσιος αντιπρόσωπος|| εκτελεστής διαθήκης|| αναπληρωτής οργάνου της Κ
ἐργαστήρι —το μαγαζί
ἐρετόκριτος —ο αιρετός δικαστής (ο διαιτητής που επιλέγεται από τους διαδίκους)
Ἐρδέλι —η Τρανσυλβανία [ουγγρ. Erdély]
ἐτιός (το) βλ. *αἰτία*
ἔχη(ει), τὸ/τὰ —η περιουσία

Ζάβι-ντάβι —επιρ. έκφραση που σημαίνει γενικά δικαστικούς αγώνες [ενδεχομένως, από τη ρουμ. λ. zavistie =ραδιουργία, ζηλοτυπία, και την τουρκ. λ. dava =δίκη]
ζαλόγκι —ενέχυρο [ρουμ. zălog]
ζήτημα —αίτημα αγωγής ή ενστάσεως|| άρθρο θεσπίσματος της Κ
ζήτηση —αίτηση, αίτημα
ζλότι/ζολότι —πολωνικό ή γερμανικό νόμισμα (*ζλότι νέμτζικο*)
ζουδέτζος —δικαστής [ρουμ. jude και județ]
ζυ(η)γή —ζευγάρι

***Ἤ*δίσματα** βλ. «*εἰδίσματα*»
ἤνκτα/ἴνκτα (η) —η εναγομένη [λατ. inctus, incta]
ἠστάντζια βλ. «*ἰστάντζια*»

***Θ*αυμάζομαι** —απορώ
θέλημα —βούληση|| απόφαση|| άδεια
θεληματάρης, νὰ εἶναι —να έχει τη βούληση (πλεονασμός που συνήθως τονίζει την εκούσια πράξη ή παράλειψη) ή την άδεια

θεληματικός —εκούσιος
θεωρῶ —βλέπω|| εξετάζω

Ἰδιόχειρον (το) —το αυτόγραφο
ἐνβεντάριον —η απογραφή
ἐνκβέστρο —η μεσεγγύηση
ἐνκβιζίτσ(τξ)ιον —ένορκη κατάθεση διαδίκων και μαρτύρων σύμφωνα με τη νομοθεσία της Τρανσυλβανίας, δηλ. ενώπιον εντεταλμένων κληρικών της Καγκελλαρίας («*νὰ ὁρκώνουν μὲ τοὺς διάκους*»)
ἔνκτα βλ. *ἤνκτα*
ἐνσαλατόρος —απατεώνας, δόλιος [ρουμ. înşelător]
ἐνστρουμέντα —τεκμήρια|| αποδεικτικά έγγραφα [λατ. instrumenta]
ἐντερέσο —τόκος|| συμφέρον|| κέρδος
ἐντιμάτζιο —εντολή δικαστικής αρχής|| κλήτευση ενώπιον ανωτέρου δικαστηρίου [πρβλ. λατ. intimare]
ἐνφορμάτζιο(ν),-όνι —επίσημη ενημέρωση|| πληροφόρηση
ἰσ(ι)άζω, -ομαι —συμβιβάζω, -ομαι
ἴσον (το) —εγκυρο, ακριβές αντίγραφο
ἰστάντζια (η) —δωσιδικία || δικαιοδοσία || αγωγή || απόφαση

Καδηλήκι —θητεία προεστού, προεδρία [τουρκ. kadı =δικαστής (ιεροδίκης)]
καδής βλ. *κατής*
καιρός —η συμβατική διάρκεια της μισθώσεως εργασίας
κακοσύναις — τα δεινά
κακολογῶ —δυσφημώ|| συκοφαντώ
καλάλι, καλαλικό —το καλάϊ (κασσίτερος)|| τα αντικείμενα από κασσίτερο [τουρκ. kalay]
καλδάρι —καζάνι [ρουμ. căldare]
καλδ(τ)αράρης — χαλκουργός, καζαντζής [ρουμ. căldărar]
καλός, γίνομαι —εγγυώμαι|| – *ἄνθρωπος* — αξιόπιστος
Καμάρα (η) —το Θησαυροφυλάκιο της Τρανσυλβανίας|| κελλάρι [ρουμ. cămară]
καμινάρης —ο εισπράκτορας του φόρου επί του οινοπνεύματος [ρουμ. căminar]
κάνα —κανάτα [ρουμ. cană]
κανταρτζής —δημόσιος ζυγιστής [τουρκ. kantarcı, ρουμ. cantaragiu]
κάντορης —ψάλτης [ρουμ. cantor]
καντζελίστας,-αι —ο υπάλληλος της καγκελλαρίας|| οι κληρικοί που διόριζε η Καγκελλαρία για να παίρνουν τις ένορκες καταθέσεις
Καντζηλαρία Μπέλικα —η Καγκελλαρία Πολέμου [Cancellaria Bellica]
καουτζιόνι —εγγύηση [λατ. cautio]
καπε(ι)τάνος —ο επικεφαλής|| αξιωματούχος της Κ που εκπροσωπεί τα μέλη ως σύνολο (*καπετάνος τῆς Ἐξωτέρας ἡ τῶν παλικαριῶν*)
καρτέρα —προθεσμία
κα(ι)ρμουζένιος — κόκκινος [τουρκ. kırmızı]
καρπός —τόκος|| εισόδημα
κάρτα μπιάνκα —άδεια για ελεύθερη διέλευση|| εγγυητική επιστολή|| έγγραφο («ομολογία»), με το οποίο ο οφειλέτης αναγνωρίζει χρέος και το οποίο ενδεχομένως συνυπογράφει ο δανειστής, ο οποίος του το επιστρέφει μετά την ολοσχερή εξόφληση [carta bianca]
κά(ί)ρτζουμα —οινοπωλείο, ταβέρνα, πανδοχείο [ρουμ. cârciumă]
καστρι(α)νός —συνήθως, ο Σάξονας κάτοικος του Σιμπίου
κάστρο, τὸ —η τειχισμένη πόλη του Σιμπίου
καταλαλῶ —δυσφημώ
καταλύω —ξοδεύω
κατάνοι/-νέοι (οι) —η συνοριακή φρουρά της Τρανσυλβανίας [ρουμ. cătană (αρχ., πλ.)]
κατάστιχο(ν) —έγγραφο|| έγγραφο λογαριασμού, «*τεφτέρι*»|| εμπορικά βιβλία|| κατάσταση, κατάλογος|| ο κ. λογαριασμών της Κ
κατευατώ(ό) —η στήλη (στους λογαριασμούς)
κατῆς —ο προεστός της Κ|| δικαστής [τουρκ. kadı]
κατηφές —βελούδο [ρουμ. catifea]
κατζαλίστεδοι βλ. «*καντζελίστας*»
κατζαρδίζω —φυγαδεύω [τουρκ. kaçırmak]
κβαρτίριον —κατάλυμα [γερμ. Quartier, μσν. λατ. quartirium]
κβάρτο (το) —το ένα τέταρτο
κβιτάντζια —εξοφλητική απόδειξη [γερμ. Quittung]

κελάτινος (επίθ.) —μαύρος, μαυριδερός, σκουρόχρωμος (;) [πιθανόν από την ομηρική λ. κέλαινος (;)]
κεφη(ι)λημές — εγγύηση
κε(υ)φή(ί)λης, -ιδες —εγγυητής [τουρκ. kefil]
κίνημα —ξεκίνημα
κίρπα —γυναικείος κεφαλόδεσμος (σαν πέπλο) [ρουμ. cîrpă]
κιόρτζος (προσωνύμιο) —μιγάς (;), ημίαιμος [ίσως από το ρουμ. corciu]
κιρπάντζι — μαστίγιο [τουρκ. kırbaç]
κιρτζιμαρίτζα —η ταβερνιάρισσα
κίς —κυρ
κι(υ)τάζω —εξετάζω (για λογαριασμούς)
κιτζές —«κετσές», πίλημα, δηλ. είδος χοντρού υφάσματος από συμπιεσμένο μαλλί ή/και από τρίχα άλλων ζώων [τουρκ. keçe]
κνέχτ —υπηρέτης [γερμ. Knecht]
κολάκι —περιδέραιο από χάντρες σε ασημένιο σύρμα [ρουμ. colac]
κολέτο, -τα —δέμα
κομαντίρ(τ)ης —διοικητής [πρβλ. γερμ. ρ. kommandieren]
κομάτι —τόπι υφάσματος, με μήκος που ποικίλει ανάλογα με το είδος
κομίσιο(ν), -όνι —γραπτή εντολή/διαταγή· διάταξη|| επιτροπή [γερμ. Kommission]
κομπανίστας, -αι —τα μέλη της Κομπανίας
κο(υ)μέρκι —δασμός
κομσπιουτέντζι(η)α —συνομωσία (;)
κονάκι —κατοικία
κονκούρσο —ο συμβιβασμός των πιστωτών (διαδικασία πτωχεύσεως)
κονσισουάλιον —το σύμφωνο [πρβλ. γερμ. Konsens, λατ. consensus]
κοντενταλογίζω, -ντάρω —ικανοποιώ [ιταλ. contentare]
κοντενταλόγησις —ικανοποίηση
κοντέντος —ικανοποιημένος
κοντζιλιάρης —σύμβουλος|| πάρεδρος δικαστή [λατ. conciliarius]
κοντράκτον —σύμβαση [γερμ. Kontrakt/ λατ. contractus]
κονφουζιόνα, -αις —σύγχυση|| ανακατώμα
κο(υ)πέλι —ο μαθητευόμενος|| έφηβος ή γενικά ανήλικος υπάλληλος πραματευτή
κόπια —αντίγραφο
κοπτώρι —φούρνος [ρουμ. cuptor]
κορδοβάνια —μαλακά κατεργασμένα δέρματα
κότα —ποσοστό
κοτζιτάρης —εκδορέας ζώων [ρουμ. cojitar]
κουραμάς —έρανος, μερίδιο από έρανο|| διανομή [ρουμ. curama]
κούρτη —η αυτοκρατορική Αυλή της Βιέννης
κουσούρια —υπόλοιπα (εμπορεύματα, χρήματα) που δεν παραδόθηκαν
κραγιωβάνος —από την Κραγιόβα (Βλαχία)
κράζω —ενάγω|| κλητεύω τον αντίδικο να παραστεί σε δίκη
κραΐμπιρέος/κράλμπιρέος/κρΐμπιρέος — βασιλικός δικαστής [ρουμ. crai =βασιλιάς + birău =δικαστής]
κράξιμον —αγωγή
κρατιέμαι —ανήκω
κρέδα —πτώχευση, χρεωκοπία
κρεδι(η)τώροι —πιστωτές
κρεϊτζάρι —παλαιό αυστριακό νόμισμα [Kreuzer]
κρεμεζήνικος —βλ. «*καρμουζένιος*»
κρένομαι —κρίνομαι, δηλ. έχω δίκη με κάποιον
κρέσιλα —μικρής αξίας νομίσματα, πιθανόν αυστριακά
κρέντα βλ. «*κρέδα*»
κρίσ(η)ις —δίκη||ένδικη διαφορά|| δικαστική απόφαση|| δικαστήριο|| – *του Βηλαετίου* —δικαστήριο της Τρανσυλβανίας|| – *πραματευτάδ(ρ)ικη* —δίκη μεταξύ εμπόρων|| *σπίτι της* —ο χώρος όπου διεξάγεται η δίκη
κριτής —δικαστής
Κριτήριον, έξωτερικόν —οποιαδήποτε δικαστική αρχή, εκτός από το Κριτήριο της Κ|| – *ερετόκριτον* —που αποτελείται από αιρετούς δικαστές, «κριτές»
κυβέρνησις —διαχείριση|| παροχή των αναγκαίων μέσων διαβιώσεως

Λάδα/λάντα —κασέλα [ρουμ. ladă]
λαδούνκι —μικρό κιβώτιο [ρουμ. lăduncă]
λαζαρέτο —λοιμοκαθαρτήριο [ρουμ. lazaret]
λαΐμπηλ —πανωφόρι(;)

λάρμα —θόρυβος· ταραχή [ρουμ. larmă]
λε(ι)γένι —λεκάνη
λέφι —μενταγιόν/εγκόλπιο· χρυσό νόμισμα αξίας πέντε δουκάτων [ρουμ. left]
Λεχία(ά) —Πολωνία
λιανόματα —ψιλοπράματα|| ευτελούς αξίας εμπόρευμα
λιμόνσουϊ —χυμός λεμονιού, λεμονάδα
λίμπερος —ελεύθερος
λιτζιτάτζιο —πλειστηριασμός [λατ. licitatio]
λίτρα (η) —παλιά μονάδα βάρους ορισμένων προϊόντων· στις ρουμανικές ηγεμονίες ισούτο, για το μετάξι, με το 1/3 του κιλού [ρουμ. litră]
λοβηάνηκο —από το Lvov(;)
λογάρ(γ)ιαση —λογαριασμός|| εκκαθάριση απαιτήσεων και οφειλών|| απολογισμός διαχειρήσεως
λογαριαστής —μέλος της Κ που ορίζεται από το Κριτήριο ή από τα μέρη για να κάνει την εκκαθάριση των αμοιβαίων οφειλών και απαιτήσεων|| εκτιμητής
λογιάζω, -ομαι —σκέπτομαι, αναλογίζομαι|| θεωρώ/-ούμαι
λόγος, ἔχω –ν μέ —προφορική συμφωνία
λότι —παλιά μονάδα βάρους, ίση με το ½ της ουγκίας, με την οποία μετρούσαν την περιεκτικότητα αργύρου ενός κράματος [γερμ. Lot]
λουλάς —μέρος του ναργιλέ όπου τοποθετούνται ο καπνός και τα κάρβουνα [τουρκ. lule]
λουπάτα,-ες —ξυλιές, βουρδουλιές [πρβλ. ρουμ. lopată =φτυάρι]

Μ
Μαγιστρᾶτον (το) —η δημοτική αρχή των Σαξόνων του Σιμπίου
μάζα —μονάδα βάρους, που χρησιμοποιούνταν για τη ζάχαρη, και αντιστοιχούσε σε περίπου 45,5 οκάδες
μαζεύω χρέος —εισπράττω οφειλές τρίτων προς τον εντολέα μου, έναντι αμοιβής
μαριάσι/μαριάσικο —αυστριακό(;) νόμισμα
μαρτζελάρης —έμπορος γυναικείων στολιδιών [ρουμ. mărgellaru]· βλ. και «*τζερτζελάρης*»
μαρτυρικόν (γράμμα) —γραπτή μαρτυρία
μαρτυρῶ ἐκ στόματος —ομολογώ
μάσα —τραπέζι [ρουμ. masă]
ματασάρης,-ιδες —έμπορος μεταξιού· μεταξουργός [ρουμ. mătăsar]
μεδελνιτζάρης —αξιωματούχος· «βογιάρος» β΄ τάξης στην ηγεμονική αυλή της Βλαχίας ή της Μολδαβίας· το αξίωμα του θαλαμηπόλου του ηγεμόνα [ρουμ. medelnicer]
μεθυστής —μέθυσος
μεμοριάλι —υπόμνημα
μεντένι —ανδρικό πανωφόρι χωρίς μανίκια|| γιλέκο κεντημένο [ρουμ. mintean]
μέριτον —τιμή, αξία
μέση, μεγάλη —το σύνολο των τακτικών και εκτάκτων μελών της Κ
μεσίτης —μεσολαβητής
μέστερης —τεχνίτης, μάστορας [ρουμ. meşter]
μετατοπίζω (τὴν κρίσιν) —μεταθέτω την εκδίκαση της υποθέσεως σε άλλη δικαιοδοσία
μεταχείρισις(η) —χρήση
μιλίτζια —πολιτοφυλακή, φρουρά [λατ. militia, ρουμ. miliţia]
μισέλου —άθλιος, κακοήθης [ρουμ. mişel]
μόδος —τρόπος [λατ. modus]
μοι(η)ράδι —μερίδιο
μολόγα βλ. *ὁμολογία*
μονέδα —νόμισμα, -τα· – *κορέντα* —τρέχον νόμισμα
μουζίκουλε (κλητ.) —:δουλοπάροικε
μουντιάνος —βουνήσιος|| από τη Μουντένια (Βλαχία) [ρουμ. muntean]
μουφλούζης — αυτός που έχει κηρυχθεί σε πτώχευση, χρεωκοπημένος [τουρκ. müflis]
μοχδε(η)ρό —γουρούνι
μπαγκρόδος βλ. «*μουφλούζης*» [γερμ. bankrott =χρεωκοπημένος]
μπακάνος —μπακάλης [ρουμ. băcan]
μπάνια —χρήματα (γεν. σημ.) [ρουμ. bani]|| υποδιαίρεση (1/100) του ουγγρ. φιορινίου («λεπτά»)|| – *νάχτι* —μετρητά· ποσό κατ'αποκοπήν|| – *ξένα* —χρήματα ξένων προς την Κ προσώπων, ανεξάρτητα από την εθνοτική τους προέλευση || – *ψεύτικα* —νομίσματα με μειωμένη περιεκτικότητα χρυσού ή αργύρου, αλλιώς «*ἀγωγιάτικα*»
μπάνκα/-ο —τράπεζα

μπασᾶς/μπασιάς —το αφεντικό|| ο πραματευτής|| ο άρχοντας [πρβλ. τουρκ. baş]
μπάσι (το) —η μείωση της αξίας, ζημία
μπασκαλῆς, τοῦ κεφαλιοῦ του —το «*παιδί*» ή ο «*φατοῦρος*» που γίνεται έμπορος, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προέβλεπαν τα θεσπίσματα της Κ || οι έμποροι λιανικής πωλήσεως
μπαταριά —χτύπημα, *βουρδουλιά*|| πυροβολισμός
μπελη(α)κόσα —ατλάζι
μπελιγραδιάνος —από το Balgrad/ Alba Iulia (Τρανσυλβανία)
μπέτζι —η αυτοκρατορική αυλή της Βιέννης(;)
μπιράρης —δικαστής [ρουμ. birău]· || εισπράκτορας φόρων [ρουμ. bir =φόρος]
μπιρσάγκο —πρόστιμο [ρουμ. birşag]
μπιρσαγγολοΐζω —επιβάλλω πρόστιμο
μπλεστεματζία —κακοήθεια·|| κατεργαριά·|| αδλιότητα [ρουμ. blestemăţie]
μπλεστεμάτος —κακούργος, κακοήθης [ρουμ. blestemat]
μπόλτα/-ι (η/το) —μαγαζί που στεγάζεται σε ισόγειο καμαροσκεπή χώρο στην αγορά της πόλης [ρουμ. boltă]
μπολτάσης —μαγαζάτορας, ο κάτοχος «*μπόλτας*» [ρουμ. boltaş]
μπόρτζιο βλ. «*πόρτζιο*»
μπουγγαρδιάνος —από το/που κατοικεί στο προάστειο του Σιμπίου Μπούγκαρτ

Ν*αρόβι* —κακή συνήθεια [ρουμ. năravi]
νάχτι, μπάνια/ἄσπρα —χρήματα μετρητά|| ποσό κατ'αποκοπήν
νεμέσης,-ιδες —ο/οι ευγενής/-είς
Νέμτζος —Γερμανός [ρουμ. Nemţ]
νη(οι)κοκύρης βλ. «*οἰκοκύρης*»
νόμος τοῦ Βιλαετίου —η νομοθεσία της Τρανσυλβανίας
νόρμα, βασιλική —αυτοκρατορικό/-ή διάταγμα, διάταξη [λατ. norma]
νταβατζής —ο ενάγων [τουρκ. davaci]
νταβατζλίκι —δίκη [τουρκ. dava =δίκη]
νταβίζω —ενάγω
ντ(δ)ελιμπεράτο —δικαστική απόφαση|| πρακτικό δίκης
ντιρέκτζιο —διεύθυνση [λατ. directio]
ντόπ<ι>α —η διπλογραφική λογιστική μέθοδος [ιταλ. scrittura dopia]
ντο(ι)ρεκτορίτζα —διευθύντρια/σύζυγος του διευθυντή
ντουχανίζω —καπνίζω, *βγάζω καπνό* [ρουμ. duhăni]|| *βλαστημώ, βρίζω τα θεία* [ρουμ. duh = πνεύμα]

Ξεδιαλέγω —διαλέγω|| ξεκαθαρίζω
ξεκάμ(ν)ω —τελειώνω οριστικά
ξεκόβω τὴν κρίσι —τέμνω οριστικά τη διαφορά
ξεπεσμένος —χρεωκοπημένος
ξεπεύ(φ)τω —κάνω έκπτωση, μειώνω
ξεστιχίζω —γράφω με τη σειρά («κατά στίχους»)
ξετίμημα —αποτίμηση, εκτίμηση της αξίας

Ο*ἰκοκύρης* —ιδιοκτήτης, κύριος
ὁλότη, μὲ τὴν —συνολικά
ὅμα (η) —όρκος [πιθανόν από το *ὀμνύω/ ὀμνέγω*]
ὀμνεγμένος/ὀμο(ου)σμένος (ο) —ο ισόβιος ορκωτός πάρεδρος του Κριτηρίου της Κ
ὁμολογία —σύμβαση|| το μέσο αποδείξεως|| *-χρεωστική* —χρεώγραφο|| σπανίως, σημαίνει απλά το έγγραφο
ὁμοσμένος βλ. «*ὀμνεγμένος*»
ὀπρίζω —απαγορεύω || δεσμεύω [ρουμ. opri = απαγορεύω, σταματώ]
ὄπρισμα —δέσμευση προσώπων ή πραγμάτων|| συντηρητική κατάσχεση|| απαγόρευση εξόδου από τα όρια της πόλης ή της χώρας· γενικά, απαγόρευση ασκήσεως δικαιώματος
ὄρδινον —διαταγή
ὀριγινάλη(ι) —το πρωτότυπο έγγραφο
οὔλιτζα —οδός, σοκάκι [ρουμ. uliţă]
ὀφιτζιάλοι —αξιωματούχοι· αξιωματικοί του στρατού

Π*αζάρι* —εβδομαδιαία αγορά|| διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνίας|| πλατεία
παιδεία —τιμωρία· ποινή
παίδευσις, ἄτιμος —ατιμωτική ποινή ή τιμωρία
παι(ε)δί —ο μαθητευόμενος|| ο νεαρός υπάλληλος ενός πραματευτή|| έφηβος

παίρνω μπάνια ἀπάνω μου —δανείζομαι|| αναδέχομαι χρέος

παλικάρια —τα μέλη της Κ, συνήθως τα ανύπαντρα

παναροτλίκι —πτώχευση

παραστέ(αί)νω—προσκομίζω(έγγραφο)|| προσάγω (διάδικο, μάρτυρα)|| αποδεικνύω || παρουσιάζω· συστήνω

παρόλα —λόγος [ιταλ. parola]

παῤῥησία —παρουσία· αυτοπροσώπως

πασούσι —διαβατήριο, ταξιδιωτικό έγγραφο για πρόσωπα και εμπορεύματα [λατ. passus]

παστρεύω (λογαριασμό) —εκκαθαρίζω

παταρ(γ)ιά βλ. «*μπαταριά*»

πέγι/πέϊ —η (παρεπόμενη) σύμβαση αραβώνος· προκαταβολή [τουρκ. pey]

πειρασμός —βλάβη|| ζημία

περπατῶ —συμπεριφέρομαι

περπ(β)ατεῖ/-οῦν μὲ διάφορον, νὰ (η ομολογία/τα χρήματα) —να είναι τοκοφόρα

περσιόνα —πρόσωπο, προσωπικότητα [ιταλ./λατ. persona]

πέφτω —κάνω έκπτωση

πιάνομαι —δεσμεύομαι

πίμνιτζα —υπόγεια αποθήκη [ρουμ. pim(v)niță =υπόγειο]

πλάτ —δίσκος [γερμ. Platte]

πλενιποτεντζιάλης/-ιάριος —πληρεξούσιος [λατ. plenipotentiarius]

πλεστεμάτος βλ. «*μπλεστεμάτος*»

πλόσκα —φλασκί [ρουμ. ploscă]

ποδές —πουθενά

πολγάρης βλ. «*ὀμνεγμένος*» [ρουμ. pîrgar]

πολγαρίκι —το αξίωμα του *πολγάρη*

πόλιτζα —συναλλαγματική [ρουμ. poliță]

πο(ου)ρούνκα (η) —διάταξη, διαταγή [ρουμ. poruncă]

πόρτα —η πύλη στα τείχη της πόλης

πό(ώ)ρτζιο/πορτζιόνι —η εισφορά που αναλογούσε στα μέλη για την πληρωμή των δημοσιονομικών βαρών της Κ προς τη Διοίκηση της Τρανσυλβανίας [λατ. portio]

ποσσεσιόνι—κτήμα, ιδιοκτησία [λατ. possessio/ρουμ. posesiune]

ποσταβάρης,-ρέοι—εριουργός [ρουμ. postăvar]

ποτέ, ὁ —ο μακαρίτης|| ο τέως/πρώην

ποτέντζια/ποτέντζιον —παράνομη βία

πότουρον/πόλτουρον —δικαστικό παράβολο|| μονάδα υποδιαίρεσης του φιορινίου(;)

πουλγάρ/-ης —πάρεδρος συμβουλίου συντεχνίας, κοινότητας, κ.λπ. [ρουμ. pîrgar]

πούνκτο,-α/-ουρα —σημείο|| άρθρο υπομνήματος|| ισχυρισμός (διαδίκου) [λατ. punctum]

πούχο —χονδρό τραπεζομάντηλο [ρουμ. pohor(;)]

πραγματεία —εμπόριο

πραιβαρικάτζιον —κιβδηλεία· παραχάραξη νομίσματος [λατ. praevaricatio]

πραιτέντζιον/-ι —αξίωση, απαίτηση

πράμα/πρᾶγμα —εμπόρευμα

πραματευτής/πραγματευτής —ο έμπορος που ασκούσε διαμετακομιστικό εμπόριο μεγάλων αποστάσεων

πρεπούσι (το) —αξιοπρέπεια

πρεσβευτής —εκπρόσωπος

πρετενδ(τ)άρω —αξιώνω, απαιτώ δικαστικά

πρεφεκτούσης —ανώτερος αξιωματούχος της ηγεμονίας της Τρανσυλβανίας, υπεύθυνος για τους ξένους εμπόρους [praefectus Transylvaniae]

πριβιλέγκιον —προνόμιο [λατ. privilegium]

προαίρεσις —βούληση

προεστότεροι (οι) —οι προύχοντες

προκ(ουρ)άτορας —δικηγόρος, συνήγορος [λατ. procurator]

προκόβα (η) —κοινό χαλί [ρουμ. procov]

προτε(ο)στάτζιο —αγωγή|| ένσταση|| δήλωση ή αίτηση που υποβάλλεται στο Κριτήριο [λατ. protestatio]

προτε(ι)στά(ή)ρω —ενάγω|| υποβάλλω ένσταση

προτζεδάρω —ακολουθώ μια διαδικασία [λατ. procedere]

προτιμεύω —είμαι προεστός, προΐσταμαι

προτο(ε)στο(α)λο(γ)ΐζω —ενάγω, αντενάγω|| ενίσταμαι|| προσφεύγω|| καταδέτω αίτηση ή δήλωση στο Κριτήριο

πρω(ο)τόκολλον της Κ —ο κώδικας

πταίξτα —φταίχτρα

Ῥαβάρι —κάδος|| τυροκόπανος [ρουμ. răvar]

ῥαβάσι —άδεια διελεύσεως συνόρων, διαβατήριο [ρουμ. ravaș]

ρέγκια (η) — η ειδική άδεια από αρμόδιο αυτοκρατορικό αξιωματούχο, που επέτρεπε σε κάποιον την εξαγωγή ατελώς προϊόντων ή ζώων, για τα οποία υπήρχαν περιορισμοί βάσει της αυστριακής νομοθεσίας [λατ. regia =βασιλική]

ρέγουλα —κανόνας

ρεξολουτζιόνι —απόφαση διοικητική ή δικαστική [λατ. resolutio]

ρελατώρια όρκωμοσία —ένορκη αναφορά διαδίκου [λατ. relatio]

ρεμπέλλιο —ανταρσία [λατ. rebellio]

ρεπαρτιτζιόνι —κατανομή, διανομή [λατ. repartitio]

ρεστάντζια,-ιαις —υπόλοιπο οφειλομένων χρημάτων ή εμπορευμάτων

ρήγιον (επίθ.) —βασιλικό

ριζικό —το τυχερό (για γάμο)

ρίτον τῶν ῥωμαίων τῶν μὴ οὐνίτων, τὸ —η Ορθόδοξη θρησκευτική ομολογία

ρόγα —μισθός|| περιοδική αμοιβή για προσφορά υπηρεσίας

ρο(α)ξόλι —ροσόλι [ιταλ. rosolio]

ροῦπι,-ια — παλιό τουρκ. νόμισμα [rubiye]|| το 1/4 || το 1/8 του πήχη [ρουμ. rup, τουρκ. rub]

ροῦχο (εν.+πληθ.) —μάλλινο ύφασμα αξίας

ῥωμαϊκά/ῥωμαίικα (τα) —ελληνικά

Ῥωμαῖοι (Ρωμιοί) —Έλληνες

Σ

Σᾶϊκα —καΐκι|| μεγάλη βάρκα|| μαούνα [ρουμ. şaică]

σαμπατάσης —κατασκευαστής σπαδιών [ρουμ. sabie =σπαθί]

σάρτι,-ια —συμβατικός όρος [τουρκ. şart =όρος, συμφωνία, συνθήκη]

Σασ(σ)ος —Σάξονας [ρουμ. sas =Σάξονας] της Τρανσυλβανίας

σατισφάκτζιο/-όνι —ικανοποίηση [λατ. satisfactio]

σάτρα —τσαντήρι|| σκηνή, που χρησιμοποιούνταν για τη διαμονή του πραματευτή και την πώληση των εμπορευμάτων στις εμποροπανηγύρεις και τα παζάρια [ρουμ. şatră]

σαφραντζῆς —ο εμπορος κρόκου (σαφράνι)

σεκβεστράδα (επίθ. πληθ.) — πράγματα, χρήματα υπό μεσεγγύηση [λατ. sequestrum]

σεκρετάριος —γραμματέας

σενατόρος —γερουσιαστής, όπως αποκαλούνταν τα μέλη του «*Μαγιστράτου*» των Σαξόνων εκείνη την εποχή

σερμιγές —το ενεργητικό εμπορικής περιουσίας|| το κεφάλαιο που συνεισφέρεται σε «*συντροφία*»

σεφέρι —στρατός [τουρκ. sefer]

σεφερλής —στρατιωτικός

σηγουράδα/σηγουριτά —ασφάλεια [ιταλ. sicurità]

σημάδι —ενέχυρο|| παρακαταθήκη|| πρόστιμο|| ποινή σε είδος (εμπόρευμα), που κατάσχεται από την Κ για ορισμένο χρονικό διάστημα ή οριστικά, βάσει δικαστικής αποφάσεως ή δεσπίσματος|| δείγμα εμπορεύματος που εκτίθεται μπροστά από μαγαζί, αποθήκη ή σκηνή (στα πανηγύρια)

σημαδιακά —αντικείμενα που δόθηκαν ως ενέχυρο ή παρακαταθήκη

σιόγ(γ)ορος — συνήθως επ'αδελφή γαμπρός

σιστάκια —υποδιαίρεση του ουγγρ. φιορινίου (;)

σκαμένος, σταυρός —σκαλιστός

σκιαζάρικος —φοβιτσιάρης

σκιάος —ο κάτοικος της συνοικίας Σκέϊ του Μπρασόβ

σκόρτζα (η) —κάλυμα κρεβατιού|| χαλί [ρουμ. scoarță]

σκουμπία —φύλλα θάμνου (σουμάκι, θυρσία, ρούδι) που χρησιμοποιούνται στη θυρσοδεψία [ρουμ. scumpie/ scumpînă]

σκουτέλι —γαβάθα [λατ. scutella]

σλόμποδ(τ)ος —ελεύθερος [ρουμ. slobod]

σλομποτίζω —απαλλάσσω από βάρος|| αποδεσμεύω πρόσωπο ή πράγμα

σλόφμιτζ —σκούφος, καλπάκι

σόλγαμπιρέος —ο δικαστής των ευγενών της Τρανσυλβανίας

σούδιτος —ο υπήκοος

σούκνα —μεσοφόρι [ρουμ. sucnă]

σοῦλφι —συμβιβασμός [τουρκ. sulh]

σούπλικα —αίτηση προς τον αυτοκράτορα ή ανώτερη τοπική αρχή [λατ. supplicatio, πρβλ. θυζ. «δέησις»]

σουργούνι —αποβολή από την Κ [τουρκ. sürgün]

σπάτζιον — διάστημα, χώρος [ιταλ. spazio]
σπέτζιας φάκτα —βεβαίωση συμβάντος (;)
στάβα —ιπποφορβείοll στάβλος [ρουμ. stavă]
σταμπατόρος —μέλος του στρατιωτικού επιτελείου [ρουμ. ştab =επιτελείο]ll έμπορος σταμπωτών υφασμάτων [ρουμ. stambă =ύφασμα «ινδιάνα»]
στανικῶς —εκβιαστικά· με άσκηση ψυχολογικής ή σωματικής βίας
στάσις —κατάσταση
στεραιώνω —κυρώνω, προσδίδω ισχύ
στηλίτευμα —απαγόρευση στα μέλη να επικοινωνήσουν κοινωνικά και οικονομικά με πρόσωπο που δεν είναι μέλος της Κ
στήνω — παρουσιάζω· προσκομίζω (συνώνυμο του «*παραστένω*»)
στιά —σκιά, στοιχιό
στι(η)χάω/-ῶ/-ίζω —μισθώνω την εργασία/υπηρεσία κάποιου, προσλαμβάνω
στόμα, ἐκ –τος —προσωπικάll προφορικά
στράζα —τέλη για την αστυνόμευση/φρούρηση της πόλης [πρβλ. ρουμ. stradă =φρουρά]
στραματούρα,-αις —βαμμένο νήμα μαλλιού για την ύφανση χαλιών [ρουμ. strămătură]
στραματουράρης —ο έμπορος «*στραματούρας*»
στρανγγάρης —στρεψόδικος [πρβλ. ρουμ. ρ. străgăni]ll άδικος [ρουμ. strigător]
στράτα —εμπορικό ταξίδι σε μακρινούς προορισμούς για την αγορά ή την εκποίηση εμπορευμάτων
συ(ι)άση —διαπραγμάτευσηll συμφωνία
συγκατάβασις/συγκατεύασις —έκπτωση ll συμψηφισμός
συγκρούω —συγκρίνω, αντιπαραβάλλω
συκοτά —χονδρικώς
συκοφαντία —η προβολή ψευδούς ή αναπόδεικτου ισχυρισμού από διάδικο, εν γνώσει ότι είναι αναληθής (π.χ. ο ενάγων απαιτεί χρέος που δεν έχει ποτέ συνάψει ο εναγόμενος από αυτόν)
συναυλίζομαι —ανήκω στην ίδια κοινότητα
συνέδριο(ν) —το Κριτήριο (συνήθως στη διοικητική του λειτουργία)ll η συνέλευση των μελών της Κ
συνθήκη —όρος συμφωνίας
συνοδία — συμφωνία πραματατευτών για συνοδοιπορία σε «*στράτα*», με συμμετοχή στα διάφορα έξοδα για την ασφαλή μεταφορά εμπορευμάτων και προσώπων
συντροφία —πρώϊμη μορφή ομόρρυθμης εμπορικής εταιρείας κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας [πρβλ. ιταλ. compania]
συντροφιάζω —συνιστώ εταιρεία
σύντροφος —συνεταίρος
συντυχαίνω —συναντώll συμφωνώll συνδράμωll *ἐσύντυχεν* —έτυχε

Τ*άζομαι* — υπόσχομαι
ται(ε)ριάζομαι —συμβιβάζομαιll τακτοποιούμαι
τακίμι —σύνολο επαγγελματικών εργαλείων που χρησιμοποιούνται μαζί, σκευή [τουρκ. takım]
ταλέ(ί)ρι —πιάτο [ρουμ. taler]
ταλμάτζης —διερμηνέας [ρουμ. tălmaci]
ταλχάρης —ληστής, κλέφτης [ρουμ. tîlhar]
ταμπέλλα τῆς Κομπανίας —το επίσημο βιβλίο των μελών της Κ που τηρούσε η τρανσυλβανική διοίκηση
ταξίδι —ενν. πάντοτε εμπορικό
ταχύ, τὸ —το πρωΐ
τέγκι —δέμα, μπόγος [ρουμ. teanc]
Τεζαουραριάτο —«Θησαυροφυλάκιο», όργανο της τρανσυλβανικής διοικήσεως επί αυστριακής κυριαρχίας, που είχε οικονομικές και δικαστικές αρμοδιότητες [λατ. Thesaurariatus]
τεζαουράριος —θησαυροφύλακας [λατ. thesaurarius]
τέργιασμα/-σμός —συμβιβασμός|| συμφωνία
τερζῆς —ράφτης, συνήθως ενδυμάτων από σαγιάκι [τουρκ. terzi]
τέρμινον —προθεσμία
τετράδη —η Τετάρτη
τεφτέρι,-(γ)ια —κατάστιχοll έγγραφο λογαριασμούll εμπορικά βιβλία [τουρκ. defter]
τέχνη —τέχνασμα
τζάβαλα/τζαβαλικά —είδη καθημερινής χρήσης, όπως ατομικός ρουχισμός, κλινοσκεπάσματα, σκεύη, κλπ. [ρουμ. tăvăleală (;)]
τζάρα —χώρα [ρουμ. ţară]
τζαχτζήρ(ι) —βράκα των χωρικών [τουρκ. çakşır]

τξέδουλα —απόδειξη [ρουμ. ţedulă]
τξελεμπ(τξ)ής —ευγενής, αξιωματούχος [τουρκ. celebi]
τξέντι —δέμα (μεγάλο) [ρουμ. teanc(;)]
τξερεμές —άδικη ζημία|| άδικο πρόστιμο [τουρκ. cereme]
τξερτξελάρης —έμπορος γυναικείων στολιδιών/κοσμημάτων [πρβλ. ρουμ. cercel = δαχτυλίδι, πόρπη, σκουλαρίκι]
τξέχι —συντεχνία
τξέχ μέστερης —προεστός της συντεχνίας
τξημπέρι —τσεμπέρι
τξήντα —αλυσίδα(;)
τξησμής —υποδηματοποιός [ρουμ. cismă = υπόδημα, τουρκ. çizme =μπότες]
τξη(ι)παλογίζω/τξιτίρω —ενάγω|| κλητεύω στο δικαστήριο
τξουβαϊρικά —χρυσαφικά, «διαμαντικά» [τουρκ. cevahir]
τξουρούκικο,-α —ελλειπές|| παλιό, χαλασμένο [τουρκ. çürük]
τξοχαντάρης —άρχοντας|| σωματοφύλακας, ακόλουθος άρχοντα ή μεγιστάνα [τουρκ. cihandar]
τξοχατξῆς —ο έμπορος τσόχας
τξούχτλερους — φυλακή [γερμ. Zuchthaus· πρβλ. και Züchtling =κατάδικος]
τηρῶ —κοιτάζω|| εξετάζω|| αποδεικνύω
τίποτες/τίπουτας, τὸ/τὰ —η περιουσία
τι(ε)στη(εί)ρι —το τέλος για την απόκτηση της ιδιότητας του μέλους της Κ
τουμπάνι —σανίδα [τουρκ. taban(;)]
του(ν)τξάρη(ι)ς —έμπορος [τουρκ. tüccar] ||χαλκωματάς [τουρκ. tunç =χαλκός ή ορείχαλκος]
τούρμα —κοπάδι [ρουμ. turmă]
τούρνος —πύργος [ρουμ. turn]
τουτούνι(η) —καπνός [τουρκ. tutun]
τρακτάρω —μεταχειρίζομαι κάποιον (με καλό ή κακό τρόπο), συμπεριφέρομαι|| διαπραγματεύομαι|| συνάπτω συμφωνία [λατ. tractare, ιταλ. trattare]
τρανσμιττάρω —διαβιβάζω|| μεταβιβάζω|| μεταδέτω
τυχηρόν —τυχαίο γεγονός

Ὑπηρέτης —υπάλληλος (γραφείου)
ὑπόγραμμα —απόδειξη με υπογραφή
ὑποδεσάρης/-ιος —ο εναγόμενος

Φ*αγγαρασ(ι)άνος* —από το Φαγκαράς (Τρανσυλβανία)
φαγουλά/-τα (τα) —τρόφιμα (εκλεκτά;)
φαγούρα —φαΐ
φατούρα —τιμολόγιο αγοράς ή παραγγελίας
φατοῦρος —υπάλληλος πραματευτή||
– μὲ ῥόγαν —με μισθό|| *– μὲ λογάριασιν* — με ποσοστά επί των κερδών|| εμπορικός πράκτορας
φελτξάρης —νοσοκόμος [ρουμ. felcer, πρβλ. και γερμ. feldscher(er)]
φέριαις —γιορτές|| αργίες, διακοπές
φερτάλι —το ¼, π.χ. από ένα τόπι («*κομάτι*») ύφασμα [γερμ. Viertel]
φιλάνδρα —ολόμαλλο ύφασμα από τη Φλάνδρα, εξαιρετικής ποιότητας
φι(ε)λολο(ου)γίζω —λέω πολλά|| λεπτολογώ|| συζητώ για κάτι
φισκάλις, τὸ —η ετήσια εισφορά της Κ στην επαρχία της Τρανσυλβανίας υπό αυστριακή κυριαρχία (censum fiscale)
Φλάϊσσερ γκάσσε —η οδός κρεοπωλών [γερμ. Fleischergasse]
φλισέρος —χασάπης [γερμ. Fleischer]
φόγια, φογίτξα —φύλλο χαρτιού, χαρτάκι
φόρος, ἔκαμαν –ον —διαπραγμάτευση|| συμφωνία [πρβλ. ρουμ. for/ λατ. forum =αγορά]
φορσπάνον —είδος «αγγαρείας» (:υποχρεωτικής υπηρεσίας), που συνίσταται στην επίταξη μουλαριών ή αλόγων για ορισμένο χρονικό διάστημα, για στρατιωτική ή άλλη δημόσια χρήση [γερμ. Vorspann]
φούντι —μέτρο βάρους, που ισούται με μισό κιλό περίπου [γερμ. Pfund]
φουρίρης —στρατιωτικός σιτιστής|| γραμματικός του λόχου [ρουμ. furier]
φρουντινιάκι —προέρχεται ενδεχομένως από τη ρουμ. λ. frunte =μέτωπο, και σημαίνει, πιθανόν, στολίδι για το μέτωπο
φταί(έ)ξης —φταίχτης
φτιάνομαι —συμβιβάζομαι

Χ*αγήρι,-ια* —δωρεά|| ελεημοσύνη|| προκοπή [τουρκ. hayır]

χαλεύ(β)ω —ζητώ|| επιδιώκω|| κάνω σωματική έρευνα σε κάποιον

χαλνώ —καθιστώ ανίσχυρη/διαλύω (για σύμβαση ή δικαιοπραξία)

χάους μπρήφ —συμβόλαιο σπιτιού [γερμ. Hausbrief]

χαράρι —χοντρό πανί από κατσικίσια τρίχα για σακιά, στρώματα ή για περιτύλιγμα αποσκευών [τουρκ./ρουμ. harar]

χαρές (ο) —χοντρό μεταξωτό ύφασμα [ρουμ. hareà]

χάρτζι —δώρο σε δημόσιο υπάλληλο ή ανώτερο αξιωματούχο (σε είδος ή χρήμα) [πρβλ. ρουμ. harazi =δωρίζω και τουρκ. harç = έξοδο, δαπάνη]

χαταλμασάγγι(ί),-ουρα —αυτοδικία, πράξη βίας

χηράμι —χράμι

Χορβάτης —από την Κροατία

χορδάς —υπόλειμμα/κατάλοιπο (υφάσματος, δέρματος, γούνας, κλπ)|| ακατέργαστο είδος|| μικρό πράγμα [τουρκ. hurda/hurde]

χώρα —χωριό|| ύπαιθρος|| περιοχή

Ψ*εματολογῶ/ψεματῶ* —αποκαλώ κάποιον ψεύτη|| λέω ψέματα για κάποιον

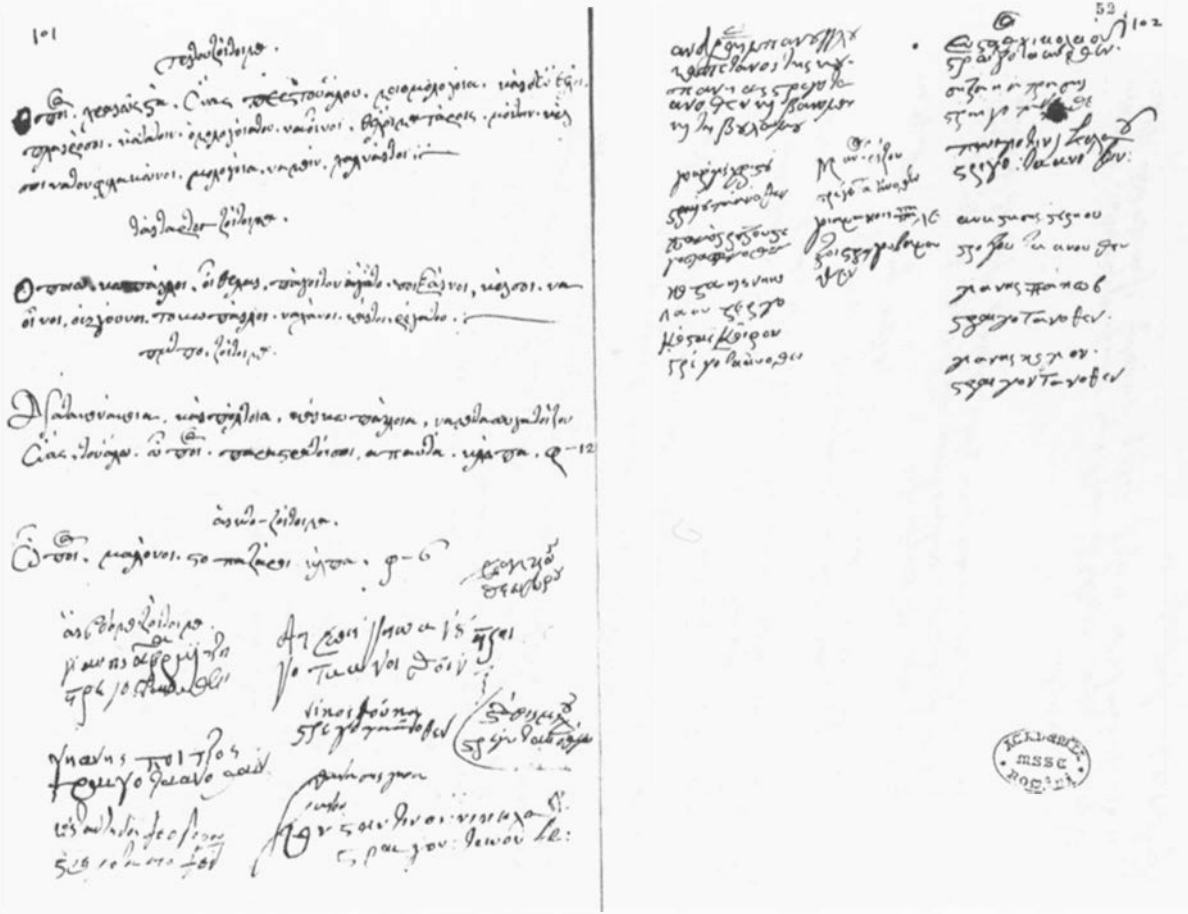
ψουνίζω μὲ στράτα —αγοράζω εμπόρευμα με χρήματα του εντολέα μου σε εμπορικό ταξίδι μεγάλων αποστάσεων

Ὥρα —ρολόϊ

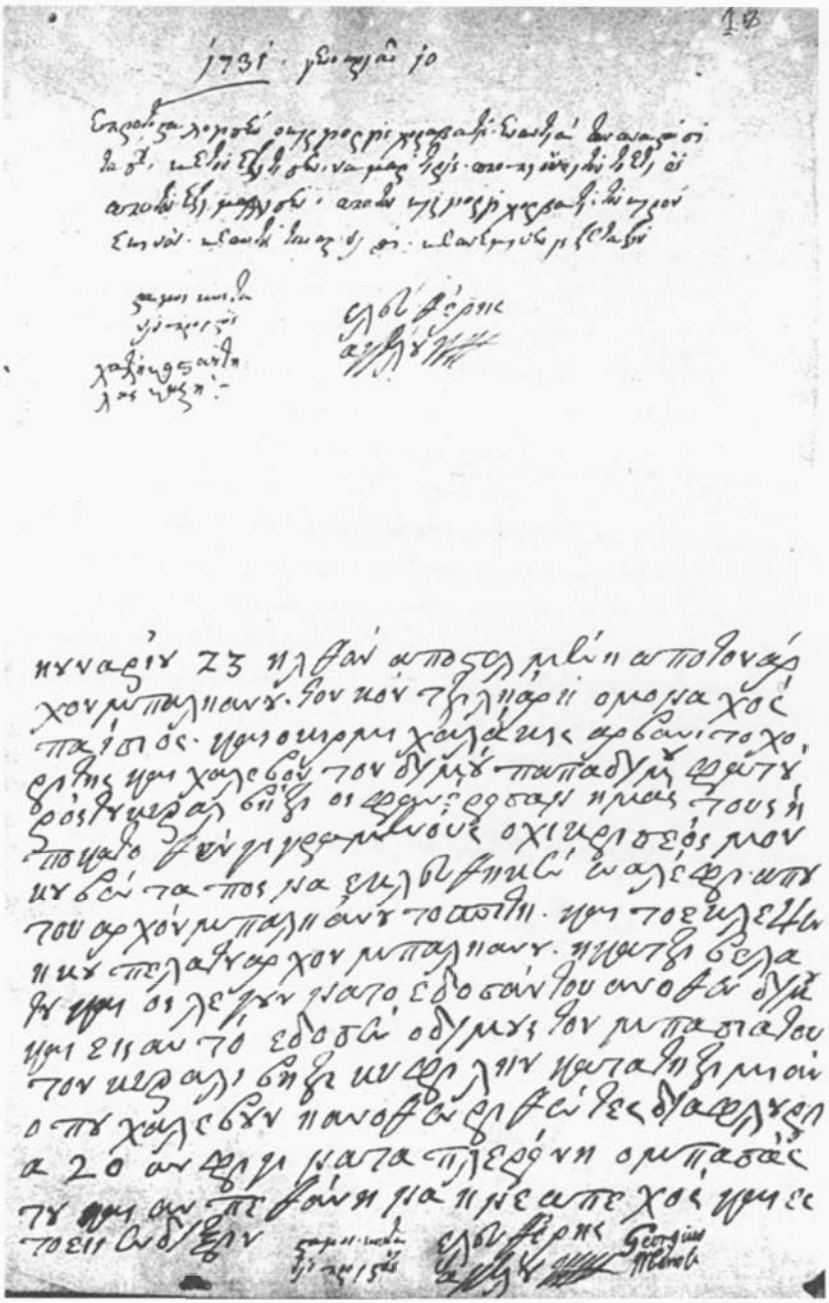
ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

1. Μέρος Α΄ (BAR, ms. gr. 1153, φ 43r), εγγρ. 6, στ. 1-18 (Πάλκος Θεοδώρου), εγγρ. 7, στ. 19-25 (άγνωστος), 1690.

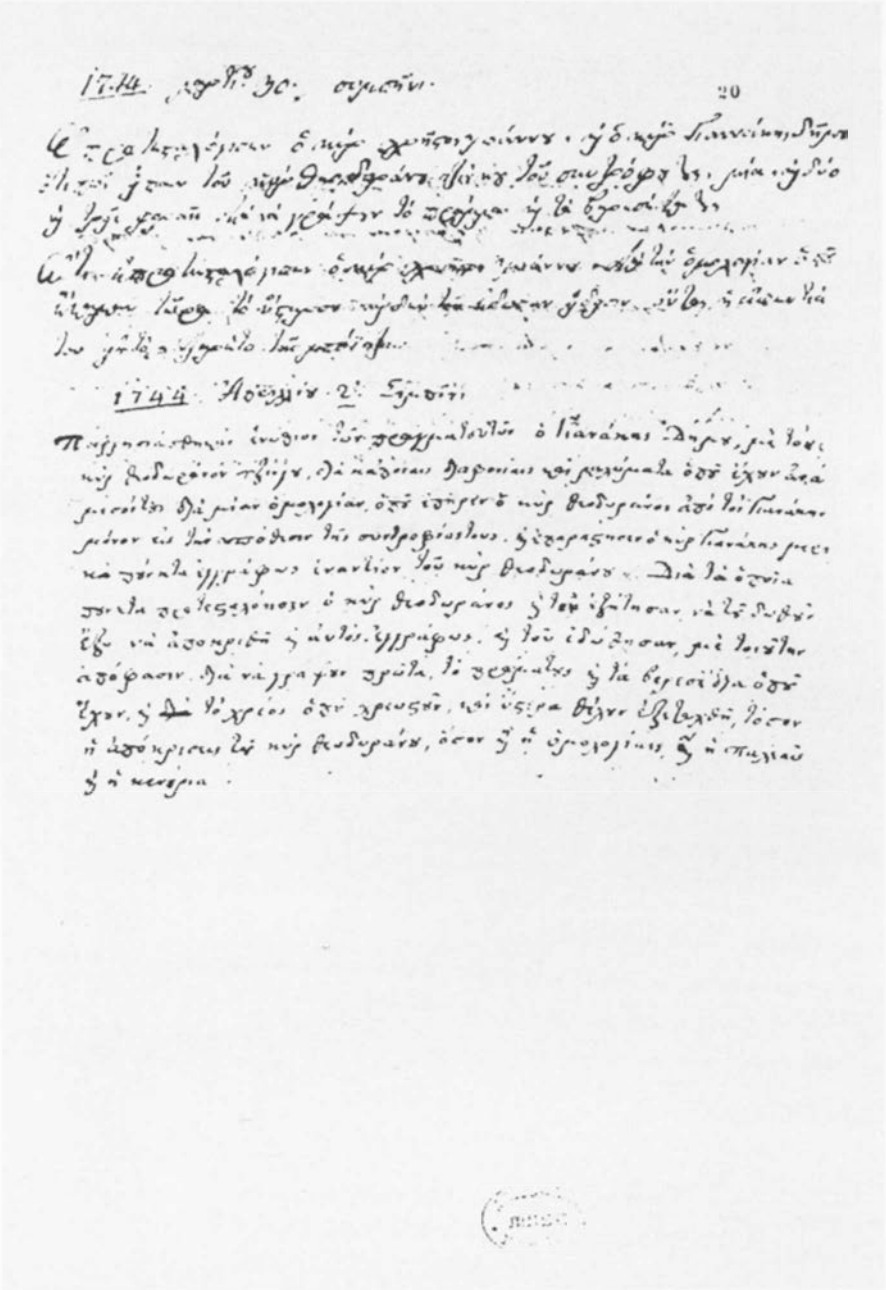
2. Μέρος Α΄ (BAR, ms. gr. 1153, φφ 51v-52r), εγγρ. 25 (Ευστάθιος Νικολάου), 1691.

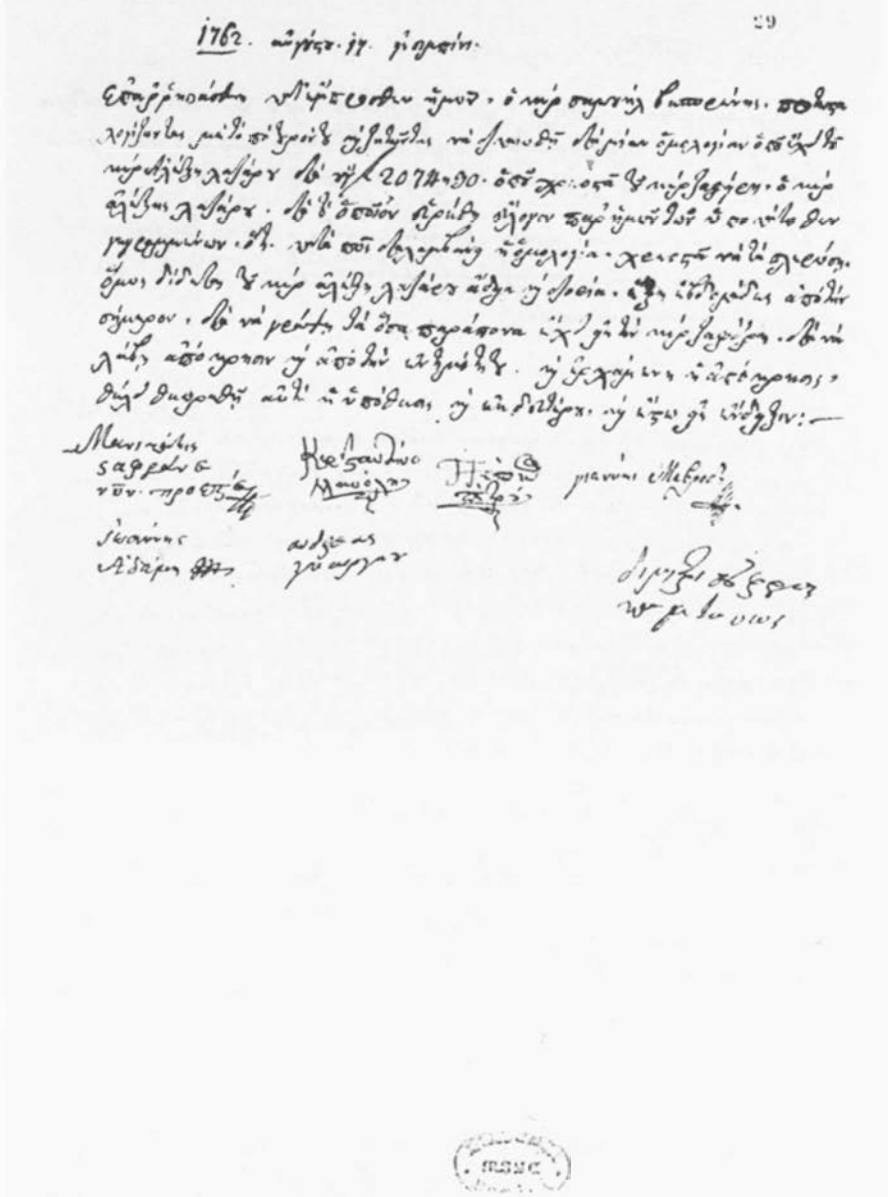
3. Μέρος Γ΄ (BAR, ms. gr. 979, φ 1v), εγγρ. 3, στ. 1-5 (Στάμος Κώστα), εγγρ. 4, στ.10-25 (Ελευθέρης Αγγέλου), 1731.

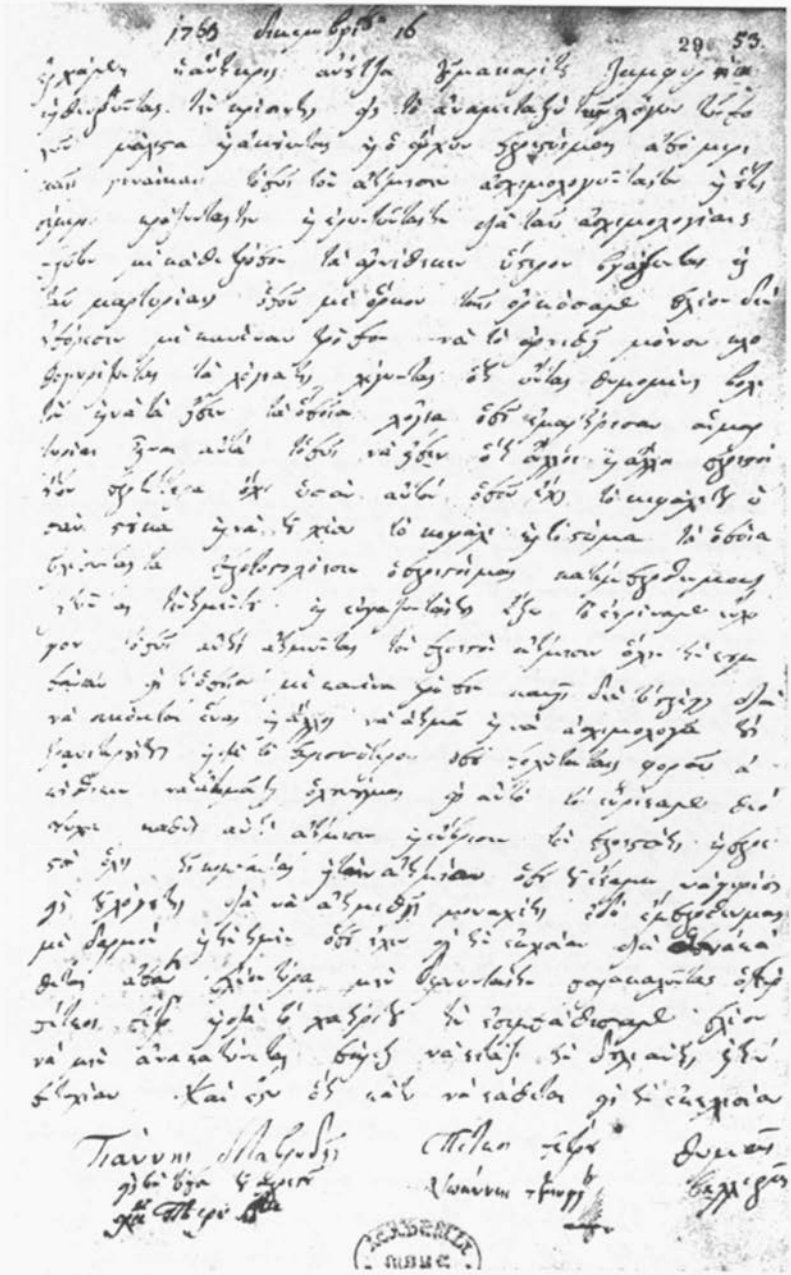
4. Μέρος Γ΄ (BAR, ms. gr. 979, φ 12v), εγγρ. 36 (Ιωάννης Αδάμη), 1737.

5. Μέρος Γ΄ (BAR, ms. gr. 979, φ 20r), εγγρ. 63, στ 1-7 (Κων/νος Μανόλη), εγγρ. 64, στ. 8-19 (Στράτης Δημητρίου), 1744.

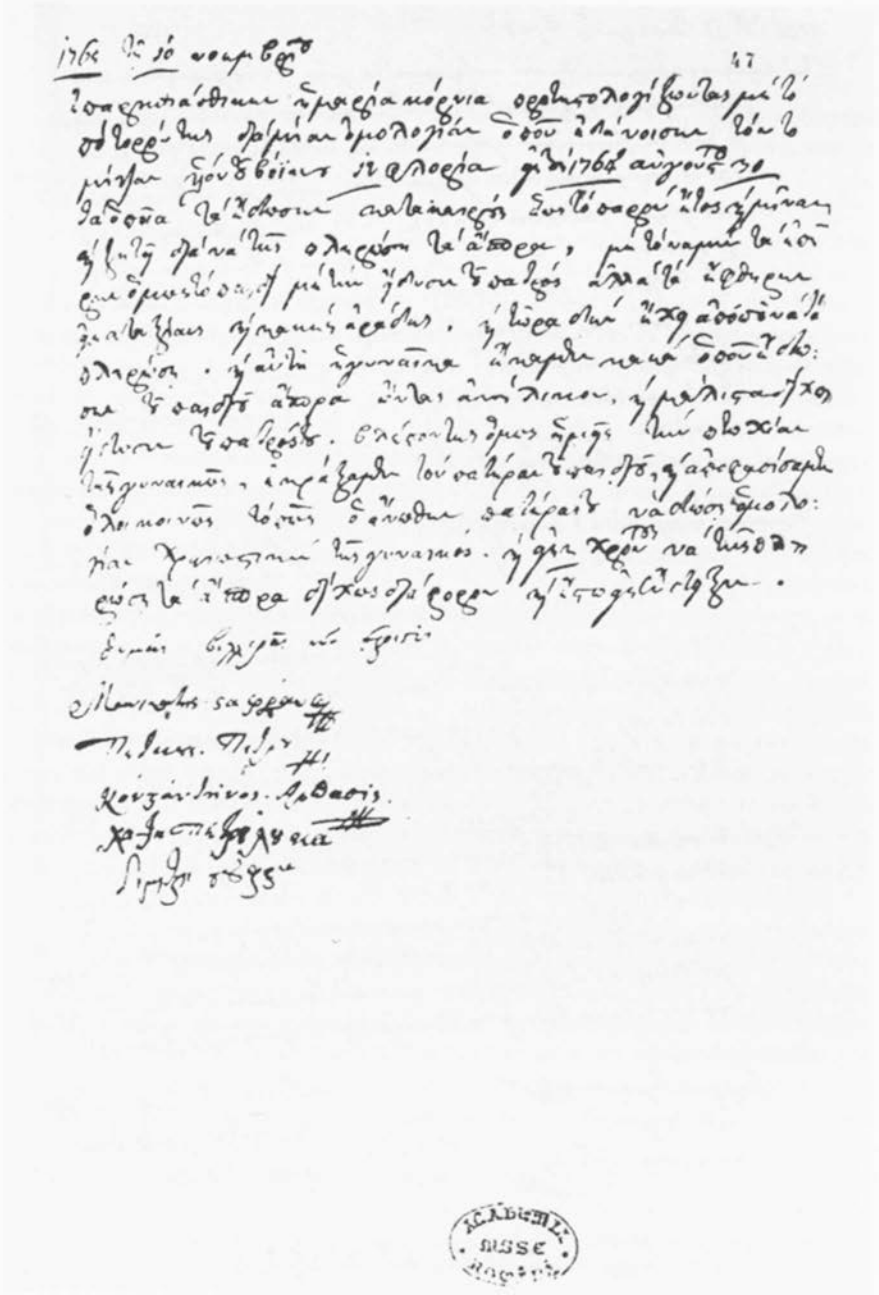
6. Μέρος Γ΄ (BAR, ms. gr. 979, φ 29r), εγγρ. 89 (Μανικάτης Σαφράνος), 1762.

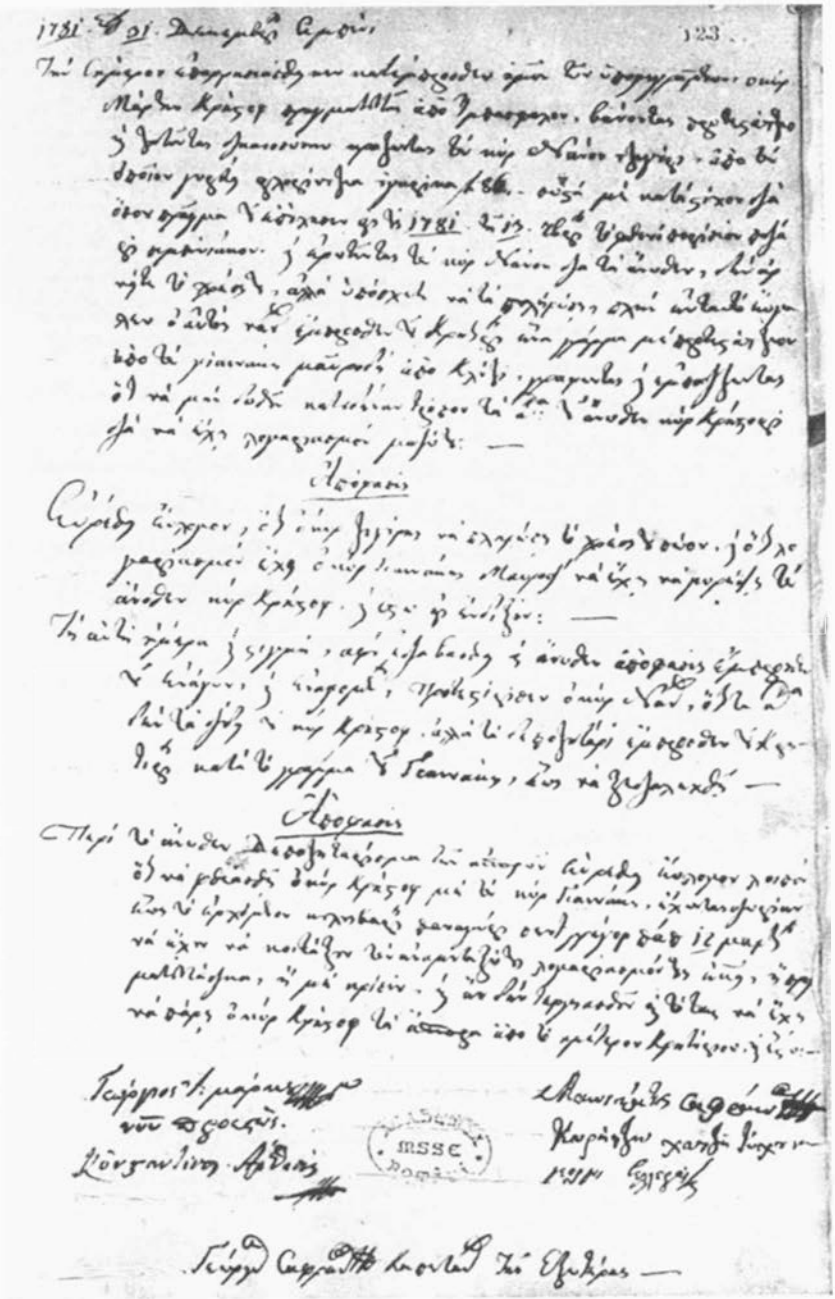
7. Μέρος Δ΄ (BAR, ms. gr. 978, φ 29r), εγγρ. 60 (Θωμάς Βελλεράς), 1763.

8. Μέρος Δ΄ (BAR, ms. gr. 978, φ 39v), εγγρ. 83 (Γεώργιος Ι. Μάρκου), 1765.

9. Μέρος Δ΄ (BAR, ms. gr. 978, φ 47r), εγγρ. 99 (Παλαιολόγης Δημητρίου), 1765.

10. Μέρος Δ΄ (BAR, ms. gr. 978, φ 123r), εγγρ. 281 (Γεώργιος Σαφράνος), 1781.

RÉSUMÉ

Le présent ouvrage fait suite à la monographie de l'A. sur la « Compagnie » des marchands grecs de Sibiu en Transylvanie (1636-1848), son organisation et le droit qui avait été formé et appliqué en son sein[1]. Elle avait publié en annexe une édition diplomatique des statuts votés au cours de presque deux siècles par les assemblées des marchands, ainsi que les actes des privilèges accordés par le Prince transylvain G. Rákotzi Ier (1636) et les empereurs d'Autriche Léopold Ier (1701) et Marie Thérèse (1777). Dans ce volume, l'A. publie l'édition diplomatique des arrêts et procès-verbaux du tribunal de la « Compagnie » avec un commentaire, des indexes de noms propres, de termes, des matières juridiques, des rédacteurs et des sources juridiques, accompagnés à la fin d'un glossaire et de quelques fac-similés.

Dans le domaine du droit post-byzantin, les publications sur la jurisprudence de tribunaux grecs non ecclésiastiques sont rares[2]. A part cela, et vu le manque et la dispersion des sources grecques, l'intérêt du matériel publié dans ce volume repose en ce qu'il présente la pratique juridique et économique d'une assez longue durée (fin du XVIIe–XVIIIe s.) dans une collectivité concrète. L'ouvrage illustre de même les rapports sociaux et économiques des marchands exerçant à partir de Sibiu surtout le commerce de longue distance entre l'empire ottoman, la Transylvanie, les principautés roumaines, l'empire autrichien, et la Pologne. Les textes ici publiés permettent aussi au chercheur spécialisé de suivre l'évolution de la langue et de l'écriture grecques non pas au niveau des lettrés, mais, à quelques exceptions près, à celui de simples marchands qui savaient juste lire et écrire. On peut de même recueillir des données d'anthropologie sociale et juridique concernant les lieux d'origine des membres de cette « Compagnie ». Bref, ces textes brossent un tableau fascinant du quotidien dans les milieux urbains du sud-est de l'Europe.

Le droit appliqué par la juridiction de la « Compagnie » pour résoudre les litiges relevant du droit des affaires était le droit coutumier utilisé dans les milieux commerciaux urbains de l'empire ottoman parmi les orthodoxes, influencé par le droit commercial de l'Europe centrale et par le droit transylvain en vigueur l'époque. Dans le fond, c'est un droit romano-byzantin avec des divergences adaptées aux conditions locales propres à cette collectivité et à son activité économique. En matière de droit successoral, les solutions retenues par le tribunal de la « Compagnie » sont celles du droit romano-byzantin appliquées par les juridictions ecclésiastiques de l'empire ottoman. Une exception importante doit être pourtant signalée : le droit de la veuve à l'héritage du défunt à part égale avec ses enfants, même après avoir contrac-

1. V. supra 'Introduction', n. 1.

2. V. en ce sens les sources publiées par M. Tourtoglou, supra, 'Introduction', n. 6, provenant des îles de Mykonos et Naxos.

té un second mariage. Parmi les quelques 500 arrêts et procès-verbaux contenus dans les codes manuscrits inédits publiés dans ce volume[3], il ne se trouve aucun différend de droit matrimonial, car la compétence appartenait exclusivement aux tribunaux ecclésiastiques. En matière de droit familial, on remarque cependant quelques cas de tutelle exercée par la « Compagnie » -même, collectivement, institution inconnue en droit post-byzantin. En droit réel, le tribunal de la « Compagnie » n'avait été saisi que de litiges portant sur le gage –la propriété immobilière étant interdite aux étrangers en Transylvanie–, et les solutions retenues relèvent du droit romano-byzantin. En fin, la juridiction de la « Compagnie » avait été saisie par ses membres d'un nombre important de litiges de nature pénale, dont la solution était fondée sur les statuts de la « Compagnie » et le droit transylvain.

Le tribunal de la « Compagnie » était au civil et au pénal la juridiction de première instance de ses membres et des marchands en transit provenant de l'empire ottoman. Pour les crimes punis de la peine capitale et de la confiscation des biens par le droit transylvain, la compétence revenait au *Prefectus Transylvaniae*, pendant la période de la Principauté autonome (XVIIe s.), et à la Trésorerie (*Thesaurariatus*) de Transylvanie, sous les Habsbourgs (XVIIIe s.). Ces juridictions faisaient aussi fonction, sous certaines conditions, de juridictions d'appel, tandis qu'un recours était possible à la *Camera Aulica Transylvaniensis* à Vienne (XVIIIe s.) pour les litiges dépassant la valeur de 500 florins hongrois.

La procédure selon laquelle le tribunal de la « Compagnie » administrait la justice était –avec plusieurs divergences–, celle appliquée par les tribunaux ecclésiastiques orthodoxes de l'empire ottoman et par ceux de Transylvanie, vu la possibilité d'appel à ces derniers qu'avaient les justiciables. Les divergences que l'on observe sont dues, tout d'abord, au *ius iudicandi* accordé par les privilèges octroyés à la « Compagnie », qui lui permettaient une vaste autonomie tant sur le plan du droit matériel que sur celui de la procédure. C'est précisément cette autonomie qui a permis au tribunal de la « Compagnie » d'adopter des règles et des mécanismes de la pratique juridique et judiciaire des tribunaux ecclésiastiques et transylvains, en les adaptant à ses propres buts : la cohésion et la survie de la colonie marchande dans un milieu étranger. Il est bien entendu que cette réception n'aurait pu avoir lieu s'il n'existait pas un substrat juridique romain tant en droit post-byzantin qu'en droit transylvain.

Mots-clés : droit post-byzantin –histoire/ droit privé/ droit des affaires, Transylvanie –marchands grecs, Compagnie grecque de Sibiu –sources documentaires/ juridiction judiciaire, Diaspora grecque –sources, empire ottoman –culture matérielle, Balkans –histoire économique

3. Bibliothèque de l'Académie Roumaine, mss. gr. 1153 (ff 38v-61r), 976 (ff 157v-198r), 978 et 979.

ΤΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ
ΤΗΣ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑΣ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΘΗΚΕ
ΣΕ 600 ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟ ΤΟΥ 2011
ΑΠΟ ΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
«Γ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΕΠΕ»
ΣΕ ΧΑΡΤΙ CHÂMOIS PALATINA